

Nový hřbet R. Jahoda 1934.

491.

N. Inv. 491.

Sermones de B. Maria Virgine et de Sanctis Jacobi de Voragine.

...pillam ... aliquis
... q. l. ...
... et p̄pones nc inse
... ens ... fuit
... est includere aliquid
... est includere aliquid
... sic includere istum
... cum p̄positio ordine
... sufficit non pro
... ens ... de minore
... ad cum ... universalem
... pro ... non sit
... universalem arguitur
... est ... sic. Item
... ... debi
... est homo ... non
... sic ... pro ... omnis
... ... mulier
... nullus homo est alius
... omnis ... v
... homo est ... non sic
... ... in ... Si
... homo est ... homo
... ... fronones ...
... ...
... pro ... quota
... ... due ...
...
... de locis ...
... ...
... distinguitur ...
... ...
... ... dissimiliter
... est ... de
... ... sicut ...
... ...
... ...
... ... sic ...
... ... talis ... est
... ...
... ...
... ...
... ... dicitur
... ...
... ...
... ... de ...
... ...
... ... est
... ...
... ...
... ...
... ... arguitur
... ...
... arguitur est ... Item
... ... sic ... non ...
... ... de dicitur ... ...

beliet et conti[...]
p productam lz p[...]
ut sill psta b q[...]
e gor mas pe fi[...]
doctam deduc[...]
Qᵗ qu[...]
pᵒ prio [...]
aut dedu[...]
malique b ven[...]
plicatu ne[...] fals[...]
lud eundem ded[...]
part sill. y. Ǝ eud[...]
qd a e e ptam [...]
e nos q sic ad [...]
req ni dilposi q[...]
h e nunc dispos[...]
oz q admit ducton[...]
que d ee dispon[...]
sill. qre dispo a[...]
e dispo pro[...] z [...]
ductom fore sill[...]
pillay ad uni zc. [...]
z figra q li dispos [...]
ceion in uniue ne[...]
cōdant ceoes ni[...]
co [...] uedā ullius
ar sill. cenia li v[...]
noe q sic sill ptam[...]
les dua ptate m u[...]
dea pate [...] deduc[...]
coplusiue illi [...]
pras quida ptat [...]
q doce ulta pdoy[...]
uno pcedit ex pl[...]
m. ulcius sills q pta[...]
mey ad extua xpm [...]
aut sills q pac [...]
ptate [...] moy z figra[...]
de z sic apper quo[...]
cequa inuali cuiugo[...]
ad aliq inig spale[...]
sills simpx z uls qu[...]
g oe e e a. ulg sill[...]
al inde inpta ad a[...]
cauiet ad aliq nia z[...]
e sills de uiuites pq[...]
z sic e sills dyt. qe[...]
e phisic. dillay sd[...]
nilibz atq lalay z h[...]
ceales p e duc sop[...]
u pdo [...] illa codicon[...]
cdcent q e pba ais[...]
ual e ptam [...] del[...]
intudet. deq in uali [...]
p prius intencom fi[...]
h e nor q sic in ual[...]

q[uod] [illegible] coniugatio [illegible]
accidentium [illegible]
[illegible] finalis [illegible]
[illegible] [illegible] quod sic [illegible]
[illegible]
[illegible] quod non [illegible] coniugatio
[illegible] quod non [illegible] modo [illegible]
[illegible] actus [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] coniugationem. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sic [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] coniugationem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Rursus multiplex [illegible]
[illegible]

Hercules et ~~[illegible]~~ 8 d[illegible] 8 Epistola ad quendam [illegible] [illegible]
[illegible] ac [illegible] [illegible] Ulixem [illegible]

Iste liber datus est ad librariam theologorum maioris collegii artistarum
per doctorem Jacobum de Gostinin sacre theologie professorem oretur
pro eo
ad usum doctori bernardo

Opera vero 2a parte vel historie quam fabule plena est
hanc aliud et aliud poete celebres usi fuere Nam
historici quandoque videant historias fabule ut Virgilius
de Eneas tempestate naufragium fecit et homerus
malo navis alligatum Ulixem ne astrenis cantu [illegible]
[illegible] longo in aliud sub velamine penetrant quam [illegible]
[illegible] [illegible] honestiores ut plato [illegible] [illegible]
hanc [illegible] fabulandi [illegible] vel aliud [illegible]
[illegible] [illegible] in arte sua [illegible] homines [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] cautelam addidit
Set [illegible] fabulandi [illegible] [illegible] in [illegible] usus
est [illegible] [illegible] velamine abdidit [illegible]
[illegible] [illegible] facere [illegible] [illegible] parabolam
[illegible] [illegible] eo quod [illegible] fiat [illegible] [illegible]
et ultima [illegible] est [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] in absconditis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hanc [illegible] omnes [illegible]
est ea a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aliorum [illegible] valeri suffragio [illegible] [illegible]
[illegible] fabulis [illegible] est ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] abscondita doctorum
[illegible] ingenia que vna et [illegible]
[illegible] et delectant [illegible] [illegible] [illegible] fabulis
[illegible] [illegible] plerumque reducunt [illegible] si in
hoc testimonio [illegible] [illegible] [illegible] roberto [illegible] caroli
filio [illegible] inclito [illegible] et [illegible] rege [illegible]
[illegible] aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cum tam [illegible] ingenii [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] demonstratio difficultate
[illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] omnis
ingenio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] studendi [illegible] fabellis [illegible]
[illegible] est ut [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] artes ingeniosas dedicent [illegible]
[illegible] [illegible] facere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a salomone [illegible] [illegible] doctores [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fabularum
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est Hercules fabula [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sub qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poete tam [illegible]

Ut nulla firme prosperitas possit reperiri socia
dempsi et ...tina demagogi ... credit
quod primum omnium deorum vetustatis omnis credidit
et hoc ut si quid in medio illi venisset res cred
deorum opera undique sibi administrant

Centum ut habent fictiones et latinorum contra
Titanis et anime ... filii ... dicit lacta
cursus ob natu ... mutatus in ventos
cum obviam apore ... clausi sunt et sub
imperio Eoli relegati ... aliud causam dicit ... Eolum
a ... Pyramide ... Pythagoras quod ... est
dicit enim Pyramides ... esse ... Plinius ... se
a Iove de celo ... obliquis ... de
scendisse et ... ut ... virtus
...s sunt labore possit ... voluntatis ...
ut ... et sua vera ... ventis ...
... invaderent et ...
... tendentes ... pari
... in domo patria ... hoc
... et odia in ... adeo ut
in ... suas ... in altum
... fieri et omne ... Aeolus ...
... quibus ... deinde ...
... labore ... celi inclusi
sub ... Eoli ... esse imperio de quibus
... Nymphas in patria
... fratribus austris et ita per duodecim
...

Hec aut secundum ... per ... volumus
... alia ... est ut ... ...
... ita ... ut ... sit ... quasi
... et ... ...
... et planetarum ... ...
... ventos ... Eoli at
... ventos ... volvuntur ...
... in loco ... ...
et ... ventos ... dicunt filii
esse ut Plinius ... asserunt ...
... autoritas et ... qui
... dicunt ... et ob id ... hoc
ut Plinius ... incipiunt et ...
... filii ... sunt ... ope
in ... et ... motu et ope ...
... ab oriente ventus ... et ... ab occidente
qui ... necessario videntur hostes et
regni Iovis ... sub imperio Eoli
relegatos ... dictum est ... Eolides insule
quibus ... colus et ab eo denominate sunt
... sunt ... aut ...
... et aque ... motu causatur calor et ob
calorem ... vapores ... calor ...
... in aere qui ... in loco ... nimis
... ...di et ... sit ...
de necessitate impetuosior et ...
... venti ... Eolides insularum ...
... est ... Eoli relegatos ...
sub imperio positos ... ...
potentia ... regiones et non ... ...

... in ... plures ... asserunt
... ab ... incipiant de quibus ... ad singulos
... ventorum potentia ad regionibus et ...
... in ... duodecim adiuncte qui dicit et ...
flaminibus ... ventos et ...
... duodecim dicit Ysidorus et
ethymologiarum ... qui ab
oriente ... in occidentem tendit subsolanus dicitur quod
sub ortu solis ... hunc ... colla
terales ... a sinistris quem ...
... ab ...
... ad ... dicit ... volturnus qui
... dictus est eo quod alte tonet. Auster inde a
meridie flantem ... dictum eo quod ...
eo quod ... appellant notum ... dicit
esse ... inde dictum quod ... sit et
austrum ... et qui a sinistris ...
... quod ... auster sit et ... et
id ... eo quod inde ... et hinc
sit illi ... Zephirus aut ab occidente ...
... flatum dicit ... appellatur eo quod flores
et ... veniunt ...
Atque enim favonius latine eo quod ... fovet
que nascuntur ... Africum seu ...
... denominat a leva ... eo quod
... claudat et ... faciat ... Chaurum[illegible]
... inde dictus eo quod ... stellarum
... ad ... ...
... sic denominatur a sinistris ... aquilonem ...
... dicit eo quod aquas ...
et nubes dissipet ... dicit et boream ...
... ab ... videatur
Scribit ... Ysidorus alios ... ventos ab
his duodecim qui ... esse videntur
... nominibus appellari ut puta ethesias
quos ait statuto anni tempore a borea in Egyptum ...
... et ... et altanum ... ab ... dictam
eo quod lenis sit et ... agitat altanus
in pelago fieri et ab alto denominari ...
... dicit ... est ... ventorum
... prope fragorem et fracturam
rerum ... sic ... est ... et ...
... dicta ... eo quod flavit flumina evellat
... de architectonica ... vi
... esse ventos ... dicit ... austri
collaterales ... et altanum ... Africi ...
... et sub ... favonii ... et ... Ethe-
sias ... et ... septentrio-
... et ... aquiloni ... et ...
... et ... circias
et volturnum alibi aut dicit ... ...
... esse ... Andronicum ... ad
demonstrandum ... Athenis ...
... et singulis ... sculptas ...
venti imaginem cui illa ... ...

Arabia. et tandem methamaius rea super terrenum
imposita et eminentiorem circumstantiorem post
esse et imposuit illi dextram regionem.
porrigentem ager arctos vaga designabat quoniam qui eadem
flaret et dicit ipsum in planum ponam et
austrum eurum. et inter austrum et favonium et
africum inter favonium et septentrionem tha
mum seu chorum inter septentrionem et solanum
aquilonem quem describit tanquam optimum
atque utilem naute maris mediterranei sinuat
et potissime ianuensibus qui eorum artem navan
tie ostendunt ingenio

c Expedito de ventis in generali de unoquoque
eorum in specie describens in particulari pauca
dicenda sunt et primo de subsolano ori
entali vento ut dicit Beda. qui calidus est et
siccus in temperate. et dicitur calidus quia diu sub sole mo
moratur. fervens autem quia cum oceanus orien
talis nullum distet a nobis ex ipso humiditatem
sumere credit. eam enim orientem in medio dimittit
sed absit ut credamus Aristotelem hec omnes scribe
re quod ad nos ab orientis plaga venit. oceani in
oriente extremo cum certissimum habent [illegible]
apud ea colides sive ut predictum est et quibus
non nulli in nos asserant quia nos orien
tales et indos diximus quos totam Bede
fuisse dictum putant. cum scilicet ob longinqui
tatem originis sive ad nos mutata
complexione venit. Hinc eius complexionis
sunt adiectus ubique omnem desiccans. a
sinistris autem habet nubes congregatas sere
nitatem

Ventus australis ventus est natura frigidus
et siccus veniens de ...torridam zonam
veniens ad nos transit calorem assumit
et ab aere medio in medio causa fuit
humiditatem et e mutata natura ad nos venit
calidus et humidus et calore suo poros
aperit et humorem ut plurimum multip
licat et pluvias ac nubes inducit
concitat hunc ferventem in capitibus et desiccat
omnibus quadratis locutus oblat alius
sibilem prima terta caligine voluit e
hunc eius complexionis adiectus est
eurus auster qui tempestates in mari
creat. a sinistris est austro affer. qui
aliquando dicit calidus et temperatus Septem
trio ventus est a plaga ad orientem inter
parte nascitur in ... in locis aquosis
et congelatis. et celestibus motibus ex quibus
ad nos usque pervenit flat eo quod in locis
per que transitus fit nullus obviantes
frigus producit resolvi vapor hinc ac

serenum facit et quasi ante pestem generat
repellit et purgat complexionem autem cum col
lateralibus frigidus est et siccus qui circa occiden
tem est circius appellatur. unde iudicium
quod productor ... aut aquilo est
seu boreas est de quo latius sequitur

Boreas seu aquilo ventus collatera
lis est septentrionis. et natura sua
frigidus nubes dissipat et aquas ligat gelu
cuius vires et opera in sexto metamorphoseos
describit ovidius dicens apta mihi vis
est qua tristia nubila pello et freta gau
de nodosa quod robora verto etc. Hic plures
dicunt fabule narrant etiam dicunt eum amasse
iacinctum puerum qui eciam ab apolline ama
batur. et quando cernens amorem pueri in amorem
apollinis magis esse quam sui se deflexit natus
disco ludentem puerum interemit. Preterea dicit
ovidius eum amasse orithiam Erictonii
regis atheniensium filiam et eam in coniugem po
stulasse que cum non daretur. indignatus se
despexit ad rapinam. rapuit que et secum eam
et calaim in silvis suscepit Insuper dicit Home
rus in yliade inducens eneam achilli loquentem
in primis boream pulcerrimas equas adamasse et
ex eis equos duodecim velocissimos suscepisse
Ad quibus sic ... fabularum ... ad
utrumque primo boream iacinctum amare qui flos
est et ideo puer quia nullus diu vivit flos hac
in forma amasse eum dicit quod forte flabat ...
per prata plena iacinctis quas visitans quasi dili
gebat. ut et nos crebro visitari videmus quos
amamus. Iacinctus ab apolline id est a sole ama
batur Nam et ipse productor illius ac amator dicitur
quia una quaque res eam amare videtur per quod ad
esse deducatur et conservatur in esse Nam flores et alia
sole nascuntur et vivunt A borea autem occisus
dicitur quia boreas horriditate sui flatus cuncta
germina perimit atque destruit Quod autem a
masse orithiam dicitur hystoria est. Dicit enim Theo
dontius boream iuvenem fuisse de tracia
nobilem et animosum. qui cum sicut fama nar
rat ... ... a tereo qui pandionis filiam
habuerat in coniugem. eum audisset orithiam Ericto
nii atheniensium regis formosissimam puellam
et cupidine captus eam peciit coniugem. quam
eum illi negaret ob inestum commissum a tereo
in filomenam que similis illi ... sicut illi bo
reas feruus erat natus captato tempore illam ra
puit anno ... nomen et filios ex ea
suscepit etc. fabule nomen locum innuens dicunt
Equos autem dardani a borea genitos arbitrat
ur quia ipsi sunt dardanum fama levitatis et ...

Eius regionis venisse ibique et eos assumpsisse quibus inter equabilis fuisse optimos atque velocis suscepit equos, quorum successores eius plerumque [illegible] per Troiane et hunc simul Boree filios extitisse.

Zephirus ventus est occiduus qui a Latinis vocatur Favonius, complexione frigidus et humidus temperate, hyemem autem resolvit et gramina floresque producit. Sonat enim latine vitam ferens, dictus autem eo Favonius quod foveat germinantia vel faveat germinibus. Flat enim suaviter et placide a meridie usque ad noctem, a primo veris usque ad estatis finem. Adversus eius Affricus ponitur, qui tempestuosus fulmina et tonitrua generat. Collateralis autem eius Chorus, qui ut Beda dicit Magontie nubilosus aerem facit et serenum in occiduo. De Zephiro autem talia recitat fabula. Nympham fuisse nomine Cloris a Zephiro dilectam et in coniugem assumptam, cui ob [illegible] amoris atque violate pudicicie omne ius in flores concessisse, eamque ex Clori Floram vocatam. Preterea refert Homerus in Yliade hunc Arpyiam compressisse Arpiam et ex ea Xantum et Balium Achillis equos suscepisse. Harum fabularum intentionem preter hoc esse dicit Lactantius in libro Divinarum institutionum, Floram feminam magnas ex meretricio quesisse opes, quarum moriens Romanum populum scripsit heredem, parte servata que sub annuo fenore prestaretur, ex quo suum natalem diem singulis annis editis ludis celebrarent, qui ludi Floralia et sic Floralia a Flora nuncupata sunt. Quod quia senatui tunc temporis flagitiosum visum, quia tamen tunc plebis delectatio non posset abrumpi, ex nomine argumentum sumi placuit ut rei pudende dignitas adderetur, et inde finxerunt Floram floribus preesse eamque oportere floribus placari ut fruges cum arboribus aut frutibus bene prospereque florerent. Quem colorem secutus Ovidius dixit nympham non ignobilem Zephiro nuptam et dotalicii munere ut floribus preesset accepisse a coniuge. Qui ludi ut dicit Lactantius memorie meretricis conveniunt, nam cum lascivia et omni licentia quibus omnis observantia extenditur, post flagitationem populi a meretricibus vestimentis que tunc mimorum fungebantur officio celebrantur. Quod autem Arpiam equos suscepisse, in aliud Homerus voluit nisi id quod apud Olixbonam civitatem Hyspanie in occiduo oppidum equas dicit Plinius in concupiscentiam coitus surripientes ventos aperto gutture concepisse, flatus Zephiros suscipere et eas gignere et parere velocissimos equos brevi tamen evo valentes. Sic forsan ex equa cui nomen erat Tigella et impetu sui Procella nuncupata fetum etc.

Ether autem, ut placet Tullio in libro De deorum natura, filius fuit Erebi et Noctis, qui quidem et si quispiam poete sumat ipse tamen ignis elementum existimat a multis. Et velle videtur Ovidius in principio maioris voluminis dicens: Ether super imposuit liquidum et gravitate carentem nec quicquam terrene fecis habentem. Quidem et eius [illegible] de [illegible] filium fingerent sua prima sedes Ovidius dixit celum igneum [illegible] superna [illegible] est [illegible] quecumque [illegible] faciat ipse tamen cum scribit de [illegible] et Iovem genuisse primum et celum ex quibus emanat omnium deorum [illegible].

Prometheus Yapeti filius fuit ex Asia nympha coniuge. Hunc aiunt alii hominem formasse. Hominem dicit Ovidius in libro [illegible] sive recens tellus ut infra dicetur. Servius autem et Fulgentius superaddunt fabulam dicentes enim, cum Prometheus ex luto finxisset hominem inanimatum, miratam eius opus Minervam ei spopondisse quicquid ex celestibus bonis vellet in suum opus perficiendum, qui ad id dixisset se nescire nisi videret que apud superos sibi essent utilia. Ab ea elevatus in celum et cum videret celestia omnia flammis animata, ut suo operi ex flammis immitteret, clam ferulam rotis Phebi applicuit et ea cum igne surrepto reportavit [illegible] et pectori ficti hominis applicuit et reddidit animatum. Ob hoc [illegible] indignati dii eum per Mercurium Caucaso alligari fecerunt et vulturi seu aquile precordia eius dilanianda prebuerunt. Eum [illegible] in [illegible] longo carmine Esiodus Pitagoricus poeta describit asserens illi cor ab aquila rostro discerpi et mox iterum restaurari ac iterum ab ave lacerari et indesinenter vexari. Hominibus autem ut Saphos et Esiodus inquiunt dicunt ob hoc morbos et macies ac mulieres immisisse [illegible] appareat [illegible] videndum puto quis fuerit Prometheus iste qui quidem duplex est, sed duplex est homo qui producitur [illegible] et [illegible] homines [illegible] ut Prometheum fecisse fingunt [illegible] religiosos [illegible] alia arte [illegible] est ipse Prometheus de quo audivi [illegible] in quibus fuit videndum est dicit Theodoncius de Prometheo ista legisse quod cum illi Yapeti patris eo quod natu maior esset successio deberetur, invenis dulcedine studiorum tractus, ultro alteri Epimetheo fratri regnum cum filiis Deucalione et [illegible] reliquit, in Assiriam abiit et inde [illegible] aliquamdiu [illegible] cum audisset Caldeos medicam cantasse [illegible] longa meditatione et experientia astrorum cursus percepto [illegible]

Quem natum fulminum et rerum plurimarum
causas ad astrorum redigit cursus astrologiam
docuit et pronosticationes fulminum et quicquid
omnino ignorabat civilia hominum mores
egit quod adeo ut quos rudes et omni silve-
stres et ritu ferarum viventes invenerat quasi
de novo compositos homines reliquit quibus se
hominis videndum est quid sit producto homo quem
superius dixi duplicem esse et eum naturalem et civi-
lem ambos tamen anima racionali viventes naturalis
autem homo primus a deo confirmato luto creatus est de
quo Ovidius hic et Claudianus in panagerico
intelligunt esto non adeo religiosi ut christiani
fuerint et eo confluito illud prometheus hoc iste primus
formasset inflavit in eum animam, viventem quam eo
idem [illegible] et eo hac sensitivam et vegeta-
tivam potenciam [illegible] natura habuit corpore
et nisi peccasset homo fuisset eterne sicut et reliqua
eius anima ut est hunc perfectum fuisse hominem
[illegible] quomodocumque acutis theologis credendum est nec
[illegible] quicquam debet oportunum illi fuisse
ad eruditionem [illegible] Prometheum alique(m)
[illegible] unde qui a natura producti sunt in-
docti et ignari veniunt immo ni instruantur
lutei agrestes et belue [illegible] quos [illegible] prome-
theus insurgit id est doctus homo et eos tanquam lapi-
deos suscipiens quasi de novo format et in-
struit et demonstracionibus suis [illegible] homi-
nes [illegible] sat [illegible] et virtutibus
insignes adeo ut liquide pateat alios produx-
isse naturam et alios formasse doctrinam [illegible]
[illegible] multa [illegible]
[illegible] quod ad opus suum [illegible]
[illegible] sic [illegible] prometheus
sapientem [illegible] qui [illegible] hominem
[illegible] producto et [illegible] videat [illegible] quid
ad doctrinam et mores [illegible] anime [illegible]
[illegible] sapiencia duce [illegible] ascendit in
celum et omnia ibi [illegible] videt ut [illegible]
[illegible] in celo in loco [illegible] sunt omnia [illegible]
[illegible] claritate veritatis sic et [illegible] hominum nulla
ignorancie nebula obfuscat et meditacioni
[illegible] in celis deinde a rota solis
[illegible] et defert [illegible] et pectori
infert lutei hominis et vivum efficit [illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible] veritatis claritatem adipisci
[illegible] in plenitudine [illegible] et
[illegible] taciturnitate [illegible] me-
ditacioni rerum naturalium [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible] videmus [illegible] ut [illegible]
sapiencia veniat [illegible] quod a rota sol
[illegible] eterno dei [illegible] sapiencia est ipse deus
[illegible] claritatem [illegible] illuminat
[illegible] voluerit et hic [illegible]
ut de ipso [illegible] deo et [illegible] creato
[illegible] claritatem [illegible] pectori

Sic et [illegible] ubi de naturali historia dicit eum primum
[illegible] ignem de silice [illegible]

lutei hominis id est ignari nam et si omnibus
largitor ille munerum deus animam bonam et
perfectam infundat corporea moles caligine infecta
terrestri ad eo venies reddidit animam ut plurimum
doctrina indigeant et quotiens adeo obtorpescunt
ut pecudes bruta potius quam racionalia animalia videantur
doctrina id est sapiencie adeo suscepte prudentis hominis
animat id est compotam anima civitatis lutei id est ignari
hominis qui tunc vivere dicitur quando [illegible] bruto [illegible]
efficitur [illegible] autem hominem [illegible] deos
dicunt [illegible] fecisse ut prometheum religarent
in rupe immisisse quod febrem maciem et
[illegible] hominibus [illegible] quod advertendum est
hic poetas [illegible] fuisse locutos
existimat [illegible] iratum deum
advertentes quemcumque laborantem videt quotidie
[illegible] laudabile opus fatigari [illegible]
[illegible] a parato deo et [illegible] iratum putant
deum prometheo eo quod assiduo studio [illegible]
rerum laboraret [illegible] quod laboriosa
hominibus [illegible] quod autem dicatur et
alligari Caucaso prometheum a Mercurio
fecerit ego puto Nam primus Mercurius fuit
Prometheus qui hominem rapto igne animavit ductus
est igitur [illegible] et iam desiderio [illegible] prudentis
[illegible] a Mercurio deorum nuncio id est aberudicione
[illegible] remota natura [illegible]
[illegible] id est insolitudinem [illegible]
[illegible] Caucasi [illegible] et ibi religatus
in rupe id est [illegible] voluntate detentus ibi illi
precordia autem ab aquila lacerari id est a meditacionibus
sublimibus anxiari que longe [illegible] medi-
tacionis labor nunc restaurant quod [illegible]
[illegible] alienum rei vitalis [illegible]
[illegible] asserta de prometheo quem [illegible]
[illegible] asserit [illegible] sapiente fuisse
[illegible] et [illegible] equo [illegible]
tenet [illegible] insignem virum fuisse
[illegible] dicit eum primum astrologiam astronomiam docuisse
[illegible] primum simulacra [illegible]
[illegible] invenisse [illegible] forte de [illegible]
[illegible] dedit [illegible] volunt
iratos deos immisisse hominibus maciem febres
et mulieres [illegible] labores [illegible]
[illegible] et ad quos [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] hic autem maciem [illegible] dedit
[illegible] febres [illegible]
quibus angit et [illegible] assidue [illegible]
[illegible] autem ad [illegible] creata est [illegible]
[illegible] sua facta est [illegible]
[illegible] Franciscus [illegible]
[illegible] Petrarcha [illegible] nulla virgo
adeo [illegible] vitam [illegible] quam [illegible]
[illegible] fecundiorem [illegible]
[illegible] quo blandior ut [illegible]
[illegible] quibus [illegible] studio
[illegible] laborem

breui planum quod cito cadit sed surgit mora longa laborans

Rara sub eodem tecto habitant quietes et mulier pa-
trimonia vero et quod liberis litibus altrinsecus iurgia late
In quo lucta iacet unum dormiunt in illo
Nisi forte tranquillitatem est contubernio ambitiosus
amicis et sodalibus unde et maior infamia et
litigandi fuit satis est illud clari oratoris dictum
qui non litigat celebs est Quapropter lites
fugias et feminam fuge vel alterum sine altera
effugies afferunt et si quid carum est in se
moribus sint ipsa prima ut quam ita divorum vim
bona mortis est Cuius si quid sibi merear
crederes atque una cum qui solitariam parare querunt
non aliter vitandi sunt velud dracones quam colubri
qui basilisci aspectu et sibila narrant alii alii
oculis quam basilisci inficit et ad ...atum ...
et ... ille

Aurea prima etas

Saturnus tachi et veste sunt filius ut in libro
et in libro divinarum institutionum scribit lactancius
Cum autem afra veteres olimpi secreti sua sacra
audiunt quamvis ... et quod contra superceptos plures astro-
logos filios quos ex aliqua fecit devorasse
dicitur et crescere ... sed illi ...
Iovem opere fraude et illi loco eius addit la-
pidem portatum quasi illud opus perpessit voluit
contra illum celo patri nubila absedisse falsis falce
Quod illi alii a Iove factum dicunt Inde quidam eum
regno pulsum scribunt a Iove alii vero apud in-
feros relegatum Sunt insuper qui illum fingunt
vestitum sordidum capite obvolutum in arte
segnem et armatum falsi falce describunt
Cur celi terre quoque dictus sit filius vero ostendit
Lactancius in libro divinarum institutionum dicens
Saturnus cum fugatus esset a filio in Italiam quam venit
sed celi filius dictus dicunt eo quod et nos soleamus
hos quorum virtutes miramur et eos qui repente
advenerint de celo cecidisse dicere Terre autem
eo quod ignotis parentibus natos terre filios nominamus
Sunt hec quidem similia veri non tamen vera quia
constat quod Saturnus cum regnaret regem esse potentissimum
qui ad retinendam parentum suorum me-
moriam nomina eorum celo terre quoque indidisse cum hi
alias propriis appellent quam ratione et montibus et
fluminibus nomina sunt imposita secundum lactancium
Ennius quidem in euemero non primum dicit
regnasse saturnum sed uranum patrem et alibi hoc
idem apparet cum hec opera nota sunt sed homini
cum uranio nomen sunt ... uranum celum a saturno
vocatum affirmatur testatur lactancius dicens historia legi-
mus historia uranum potentem vero vestam
habuisse coniugem et contra saturnum atque opem et alios
sustinuisse qui sublatis ad regno potens effectus patrem
uranum celum appellat et matrem terram ut hanc hu-
iusmodi nomina fulgencius siue origines amplicat
Cum devorasse filios et demum evomuisse dicit in
eo ipso tangit historialiter sed et naturaliter Historiam
in sacra legit historia quod Saturnus ut retineret regnum
cum Titane pre fratre pactum habuit occidendi

omnem prolem masculinam que a se gigneretur vero
qui nascebantur masculi clam a quibusdam servabantur
et quod putabant feminas et sic absumunt
videntur filii quia ad Saturnum et Titanes
eum in ultorum suorum adversus Titanum ipsa-
que Contra quod valet cum dicit sic Saturnus
autem appellatus est quod saturatur annis Ceterum
eum natos fingit quod etas consumunt tempus spatia
annorum quam plures inmaculabiliter expleret Et sic quod
ad devoratorem filiorum dicit de emissione
autem dicit de fructibus annorum cetera suscepit
Nam producit in tempore fructus contra esto devoret
in tempore ab eodem tempore agente deo cum segnitie
reddunt Ob hanc figuram ab ignaris inmunde
infestat a non illis creditur est credendum
detestabilem illorum sacrorum ritum apud
quasdam barbaras naciones contra quam quod
Saturno quidam vel dum alios si natos ymmolabat
aperit quod ad instar illius antiqui actum Macro-
bius autem dicit in libro saturnaliorum quod hercules
gerione superato sacra sic apud Italos in-
mutavit iussit quod loco humanorum capitum
quibus conspiciebant oscilla ad humanam effigiem
contra certam compositam secundum artis arcem fu-
nibus ut imponerent Et ... dei designatum
est dicunt insuper pater iovem loco eius dedit
Saturno a quibusdam lapidem comesisse de quo dicit
Theodontius ... lapidem Iovem fuisse
sed monstratum Saturno Iovem non sinit si alterius
hominis fuisse filium et lapidem incorporatum
est scripsit sic est dicit cum eusebius danao
argis regnante lapidem quondam ex etheris
incepisse quem tempore eius ceterum Iupiter reg-
num ... petat regnum cepisse
De abscisione genitalium quam quidam a Iove
Saturno factam volunt Saturnum vero a celi quondam
secundum patrem ipsius est et inde et venerem quoque
nos Saturnum dicimus cum quod femina omnium
rerum ... de celo fluxerint et elementa
universa que inde plenitudinem fecerunt et
illis seminibus fluxerunt et in ... omnibus
prebuit atque membris postea est autem et de
celo femina fluxit et genitalia Saturno parte
videntur Saturnus autem a Iove regno pulsus
dicitur quam historiographi arbitrantur fortior
tamen sicut declarat historia in hec legitur Cum autem
Iupiter Saturnum et opem a titanibus captos li-
berasset compellit quod forte Saturnus quod regno
pelleretur a Iove et ideo ad temptandam sortem
insidias Iovi posuit ut illum occideret quod
cum Iupiter comperisset contra gigantes fortibus ar-
ma in eum sumpsit qui ad nuper ipsum repulsit
et ut volunt quidam in fugam versus aufugit
Cum autem apud inferos relegatus fuit a Iove
filio de hoc demonstrat historia in hec scripta
Dicit denique Titan postquam resciuit Saturno filios
procreatos atque educatos esse clam seduxit secum
filios suos qui Titani vocantur fratrem quod suum Sa-
turnum atque opem comprehendit et muro circumegit

Et custodiam his apposuit. et postea Jovem
sed Jovem adultum cum audisset pa-
rentes custodiis circumseptos atque in vincula
coniectos venisse cum magna militum caterva
seu Titanum quod atque filios eius compugnasse
et victores vinctos commisisse et patri
reddidisse atque ita regnum reddisse. hec ibi
Ex quibus dicit Lactantius in primo suo Institu-
tionum libro eo quod premium vinxisse compedibus
probat. Sed vero eiusdem Lactantii reliquis opi-
nionem sequi qui super Thebaide Statii
Saturnum relegatum a filio apud inferos tene-
dicunt quod cum Saturnus a Jove pulsus ut
dicit in Italiam abierit que a comparatione
inferior est id est orientis regionibus ut ad inferos
descendisse videtur et ibidem relegatus
quia in regnum redire nequibat et exules
apud non multi dicuntur esse relegatos. Et aut
magistris senex obvoluto capite tardus quia et
frigidus sit atque ornatus falce et planete et
hominum omnium ista circumvenit Albumasar ad maiorem
introductorium dicit Saturnum complexionis frigide
esse et sicce melancolice et fetidi odoris que
ad mestitiam hominum spectare videntur. Dicit
eum comestorem plurimorum amarum pauperem
ad incorporandum ... malicie. ...
[illegible] ingenio seductorem et in periculis
audacem ... pauca superbum simulatorem
... et cogitatorem cum plurime atque ... continui
... tardum ad iram sed inrevocabilem fere hominum
... populatorem ... Est
preterea significator ... ad agriculturam ...
... mensurationum ... longitudinis
peregrinationum longarum ac laboriosarum ... carceris
ac tristitiarum ... et in veritatem ...
... et ... destructionis ...
... mortium et ... relinquentium ...
atque latrocinium ... sepultorum et
... magorum et vilium hominum et
spadonum. Que omnia quam conformia sint
Saturno homini quid ... facile videbit oculatus
si viderit superius est quod Saturno de quo ... conformia
sint Confessus autem fingit ut melancolica
complexionis id est tristicia ... et quia
... erat ... ut quod ... senex sit
et ut plurimum ... et quia ... consilio
et astutia qua senes valent ... valent
et ipse obvoluto autem capite ... vides ... volvi
ut ... Saturni sideris appositum et fugientem
et ... Saturnorum sagittarum cogitationem atque
simulationes designat tardum autem dicit quod ob
... tardi sint senes ad ...
tardi ad iram tardum et ... planete corpus

... nam fere in triginta annis cursu suo orbem
zodiaci perficiat quod in longe minori spacio temporis
ceteri faciunt ... ideo fictum puto quia
... Saturnus ... ... seu quia mo-
derni regno pulsus et in ... ad
Janum ... et ... ... ve-
... ... ut videat
agricultura ... ...
... ... ut ... ... primus
omnium agrorum cultus ... Italis ... est. Erat
enim apud Italos ante adventum eius ...
... libet apponere quod illi ...
... ... quod ... in ...
... ... sit. cum ergo Saturnus atque
fugatus ... a filio ad ultimum in Ita-
liam fuit ut testatur Virgilius dicens ... primus
ab ethereo venit Saturnus Olimpo arma Jovis
fugiens et regnis exul ademptis. In Italia
autem ut dicit Macrobius a Jano susceptus est
et genus indocile ac dispersum montibus altis
composuit leges quod dedit Latiumque vocari
maluit his quoniam latuisset tutus in oris. Aureaque
quod ... sub rege fuere secula sic placida populos in
pace regebat. apud Italos enim receptus mul-
... ... et ... alia ... ...
... ... pecunia ...
... primus era signaret et nomen signat appo-
suit. ... ... una Jani suscepto-
ris sui caput ... et altera vero ... eo
quod venisset in navi fugiens et hec fecit ut eius
adventus memoria ... in posteros. hec ...
a posteris ... ...
... ...
... in ... et ... ...
una cum Jano regeret et ... ...
constructa ... opida Saturnia ... et Janicula
... ...
... vita ... ...
... ... in ... ...
... ... aliquid ... ...
... ...
... ... in medium ... ... ob eam
rem ... ... illa aurea dicta sunt
... apud eundem Saturnum ... publica
esse voluerunt ut apud eum locarent pecunia
... ... quia ...
... ... docuit arva colere ... ...
... ... et ... ...
... agros ... ... et ... ...
... ... cognomen ...
... appellatus ... ...
... splendidum et in ... ...
in ... hominum vitam in meliorem ...
ut repente ... appareret. ... ob eam

Excogitavit ianus ut macrobius asserit
honoris eius augmentum ac finem terram omnem
dicioni sue parentem saturniam nominat aram
deinde cum sacris tamquam deo condidit que saturna
lia appellavit. insuper quod eum observari magestate
religionis quasi vite melioris auctorem cuius rei
simulacrum indicium est cui falcem in signum messis
adiecit. hunc deum inserendi surculorum pomorum
quod educatorem et omnium huiusmodi fertilium cul
ture disciplinas esse ut idem dicit macrobius
huic vero cum coniuge nomen illud compositum celum
et terram esse saturnum quod a satu dictum cuius causa
de celo est et terram opem cuius ope humane
vite alimenta queruntur vel ab opere per quem fructus
fruges quod nascuntur hinc deos eosdem credentes vota
susceperunt terram quod de industria tangunt deinde
sciantes ipsam matrem terram esse mortalibus
appetendam et c. non solum deum esse saturnum sed et
celum una cum coniuge agentem voluit philosophorum
insuper ut appareat non solum italorum hanc
fuisse insaniam dicit saturno et opi primo
in attica statuisse aram cecropem eosque deos
pro iove terra quod coluisse statuisse quod ut patres fa
miliarum a frugibus et fructibus inchoatis passim
cum servis vescerentur sic et apollophanes co
micus dicit in ethico carmine saturni quasi sacra
nomina. nunc autem grece sunt sacrorum nomina sed
dimicium sensum dicentem omnia Romani autem
quibus plurima cure sunt nil absque sacro componere
cum huic deo templum construxisset eius in
fastigio tritonas sculpsere cum bucinis
et vocis eorum caudas immersere volentes
per hoc intelligi quod ab eius ad immemoratum
in nostram etatem historia sit clara atque
nobilis que ante eum muta et obscura atque
incognita est. et per insuper caudarum intel
ligitur

Sub Jove mundus erat

Iovem primum dicit theodontius ~~theodomus~~ fuisse
filium etheris et diei de quo iove quamvis
scelerum sit insignitus non legisse vel audisse
memini tamen pauca esse laudabilia ... referebat
cum leontius grecus homo huius habitum
antiquissimum fuisse maius non esse compertisse
qui primus lysanias vocabat dicit eum fuisse
hominem archadem et quia nobilem et sancta
dea atheneis venisse et cum compertisset ingentem in
ingenium vidisset quod rudi in saeculo rudi vo
et fere bestiali vitam viventes atticos eum
omnia compositi legibus illos publicos instituti
te vivere docuit et qui feminas fere quasi
habebat primus matrimonia celebrare monstrat
et cum iam adhuc nemo cognovisset invocare
monuit eos deos colere et eos templa

fundare et sacerdotes instituit
quorum deum invaverunt
silvestres attici atque commendaret cum rati
deum regnum iovem regem quod simul fecere quod
ab eo antiquissimum atheniensium fuisse
regem. sed multa de isto sunt. Nunc ad visum
cum etheris et diei illum fuisse filium et quia
celeberrimum fuit apud gentiles iovis nomen
eius significatum videbimus et que potuerit
esse imposicionis causa et deificacionis construenda
hunc dicit quod cum etheris filium sed ut eum
nobilitent patre generosum putabant eum propter
rerum causam igneum et nobiliorem parem deum
non poterant seu quod eum celestem putaret
hominem seu deum et a celo venisse vel
splendidum ingenium seu quod in illo genera nature
viderant motus ignis quod ad alta tendentem
ut de eo dici possit ... illud ... igneus
est illi vigor et celestis origo. dicitur et filius
in illo die puto quod esse quis nascatur
aptus ad maxima non in crepusculis cum natus
est ea post ad que natus est agere oportet ut
in dies augeant vires et cumque infantem
agendorum crescat et deinde ipse operibus cuius
opera que in die visa et cognita sunt adhuc
nemo videt eorum ... vel et de talibus dici
posset quod valerius dicit de demostene ita
quod alterum demostenem mater alterum industria
enixa est sic et alterum peperit lysania
lysaniam vero et alterum dicens opera vero
vocatur et insuper lysanias iste ab atheniensibus
incepit quod nomen eo usque nemo gessisse mor
talium nec ipse ante deus fuerit ad huc a gentilitate
impositum nec unde sumptum sit a bimponendo
... sat sed arbitror ego ... quid nominis
huius causa dedisse quod et de aliis ... pla
... gessisse quemque a sanctitate per opera
cum ... huius hominis ipsum iovem
dicit eum ... in suo macrobi ... iovis
dici ... iovem placuit ... calidum esse et
humidum ... moderatum atque hone
stum laudabiles ... et ... patientie
observatorem ac ... parcitatem amo
dorum liberalem ... amatorem
verum magistratuum amicorum fidelem militum
lo ... amicum ... hostem
amatorem ... et ... et alia plurima
de eo scribit quibus ... nature
... et vite pulcritudinem sapientes viros
legum doctores ... divinum cul
tum religionem ... dignitatis
nobilitatem gaudium et huiusmodi ...
... et deinde huius hominis ...
moribus ... eum cum iove ...
ut non ... eum iovem ...

non nullos alios a veteribus esse attributos legimus
ut puta Iovi secundo celi filio qui et archas
dictus fuit et atheniensium rex necnon et Iovi
tertio homini cretensi et saturni filio scilicet opis et
etiam atheniensi principi quem multi Iovem
olimpium vocavere preterea poete igitur ignem ele-
mentum et non nunquam ignem et aerem scilicet Iunis
nomine sunt sentientibus inferiore a deo quod in ipsum
lune conscendit ut a prudentioribus et sapientibus
et non deus existimetur nec in medio regione
poli terram circumdantem appetit necnon quod nec
ab horret et spirans consideratio intelligitur sig-
nificato nisi gentilium fuisset inventa volue-
runt aliqui et christianis veri quod non Iupiter sed
qui invocat pater quod soli deo non convenit ipse enim
vere pater est et ab eterno fuit et est incompre-
hensibilis quod de alio nemine dici potest similiter et
increatus omnibus et nullo nocens et nullo
increatus est ut si sundrethal imparem preti-
tentis omnia lucasse confitum sit in scripture
nomine Iupiter latine grece zephus quod latine
vita sonat et quamvis aliter vobis et creaturis
omnibus vita est nisi deus ipse enim de ipso
testatur dicens ego sum via veritas et vita et
Iohannes sic et illi enim te ipse et meo vivit
omnia lux enim preter mortem et tenebras
nil habere et si non vite voluerunt veteres
romani Iovem optimum maximum vocare eo
nati per hec pauca vero omnes quam magnitudine
et potentia ceteros excedat deos et quod ipse
solus summus sit bonus et quod ab eo vita sit et
adiutorium omnibus preterea fuit in antiquis
consuetum fuisse ad augendam originis nobilitatem
quorundam civitatum fuerit et suis infantes
cernimus non deorum inscribere et sacris
templis quod colerent scilicet parentes suos preda-
rum scilicet et ipsos principes ob aliquod ab
eis susceptum beneficium ut sigillis ornaret
et alios ad bene agendum ad cupiditatem
tam splendide glorie animaret scribunt in
super veteres multos fuisse filios quos ego arbitror
liberos non ullos Iovis fuisse filios sed eius
Iovis parum reliquum de aliquibus non sit
constat sic et alios plures ob insignem virtutem
femineam et ad gloriam generis extollendam
a theologis gentilium Iovi similiter attributos
quos eo illi attribuo Iovi cui magis contem-
poranei Iupiter erat ut testatur tullius in
libro de natura deorum in archadia natus se

Regia lunam matre non dicitur habuit et si archades
crevisse fuisse fatentur absque quibus non po-
tuissent tamen in regne meruisse cognomen
pauca tamen ad nos usque fama seu vetustate
invida devenerunt et si de forsan preterire non pa-
tior est an sua aetate primus vel secundus fuerit
Iovis verum quia pauca habuit fuisse theodoncius
asserit et sic licabo vero quod theodoncius hunc
regem fuisse hominem primo apud suos et
laudem ob appetitum a licaone archadum rege
ingeniorum tenacia inclitaque licaonem inposse
plus regnum quod pugnasse et tunc primo cepit
vocari Iupiter ob ius tamen de unico regi vlcam
sitam habuit et leoncius legimus dicit quem
primum fuisse Iovem et atheniensium regem
dixerunt et obiit quod dicam non habeo nisi
ut constat adeo invicem discrepantes opiniones
prudentior me sic concordat in concordiam
redigat post hec de theodoncius habuit sic athe-
nas imperatorem transtulisse et eis in cultum
fuisse preter maximum et ob superatam latoram
adversus tandem ingentem habuisse bellum eo quod superato
maxima cum gloria athenas redegisse Iovi
quod primo bovem immolasse et multa ad lau-
dabilem civilitatem spectantia apud athenienses
instituisse quibus agentibus cause Iupiter cogno-
minatum consensu nominis est de tempore non constat sed
tamen qui credat eum cecropem atheniensium regem
primum fuisse si ab hac vulgata discordat opinione
eo quod crops fuit egiptius et Iupiter archas
alii vero antiquiorem dicant nec tamen illius
persona tempus apparuit et in obnubilatur

cum Iovem cretensem filium cretensem qui tercio
in hoc opere est saturni et opis fuisse filium omnis
testatur antiquitas hic eo quod pater cum Iove editus ne
a saturno occideretur ob pactum cum titano fratre
factum quod cito natus est clam in ydam cre-
tensem montem alendus ab ope transmissus est
et ut quidam voluit curetis pueris commendatus
fecit et alii dicunt ydeis dactilis eusebius
vero in libro temporum dicit Creti regi cretensium
et hunc illum dicit in gnoson civitate magna
matrisque templum fundasse atque nutrisse qui
eum a curetis nutriri dixere addunt eum ab
eisdem in antrum montis ide delatum ibique diu
ut pueri fatuus fleret ne audiretur cymbala et
timpana et clipeos et arma pulsabant ad fontem
quorum mox suo gementes apes mella in os eius
inferebant ob quod beneficio postea deus factus dedit
eis ut absque coitu generarent Alii vero placet
eum nimphis alendum datum ut quasi et didimus
in libris narrat pindarus asserit melisso
cretensium regi duas fuisse filias amaltheam
et melissam que caprino lacte atque melle Iovem
nutrierant verum dicit lactantius in libro divinarum

Nutricationi capella Amalthea Nimphe Iovem infantem uberibus suis aluisse et ob id dicit [illegible] Manilius [illegible] in [illegible] carmine illa putat nutricem Iovis esse sic Iupiter infans ubera Crete mulsit fidissima capre sidere clarum quod testatur alumpnum quam et testatur poeta celeberrimus Franciscus Petrarcha in bucolico carmine ecloga cui titulus Argus sic dicens te nec [illegible] signata labellis ubera te moveant nisi forte Amalthea lacte illius astrigeri nectar tibi suggerit aure de grege nempe fuit nutrix tua [illegible] aut dicit non [illegible] in Idam sed in Dictum montem a matre transmissum et ibidem nutritum fuisse aut Columella de agricultura scribens libro nono sic de educatione Iovis infantis ait Nec sane dignum rustico est scrutari fuit ne mellis pulcherrima [illegible] ut Euemerus poeta dicit crabronibus et sole genitas apes quas nimphe Phrixonides educaverunt mox dicteo specu Iovis extitisse nutrices ea quoque pabula munere dei sortitas quibus ipse parvum educaverant educaverat alumpnum quod ille exemplis firmat Iovem melle educatum hic tamen cum adolevisset ob captos parentes bella suscepit cum Titanis, liberavit quoque illos inde patrem regno expulit eo quod comperisset eum vite sue insidiari [illegible] de Saturno latius dicta sunt. et hinc illi bella dicunt cum gigantibus confecta quos superatos supposuit

ptita

montibus ut narrabit latius deinde orbe sibi [illegible] cum fratribus Iupiter [illegible] dedit Plutoni inferiora dedit Neptuno autem maria sibi olimpo servato et cum iam diu cum Iunone prolem suam sumpsisset in coniugem et rex potens factus gloria avidus cepit ambire et in vanam astutiam quod urbes non solum humanas laudes sed divinos [illegible] sibi quesivit honores templa quidem ut in sacra legitur historia multis locis construxit et suo ditavit nomini et in quacumque regionem veniret reges principes quoque [illegible] hospicio sibi [illegible] sua et amicitia copulabat et cum ab eis discederet imperabat sibi edificare phanum et suo hospiti quod suo nomine insigniri quo ut [illegible] posset amicitie ac federis memoria conservari et hac constantia factum est ut constituta sunt templa Iovi [illegible] Iovi Labriando cum Athambino et Labriandus auxiliatores eius fuerant in bello sic et Iovi Laphistio et Iovi Molioni et Iovi Casio et que huiusmodi sunt quod re astutissime excogitavit ut sibi divinum honorem et hospitibus suis perpetuum nomen adquireret cum religionis [illegible] gaudebat autem illi et eius libenter obsequebantur [illegible] et numinis sui [illegible] annuis et festa celebrabat et hec sua religionis cultus per orbem terre Iupiter firmat et exemplum celestis adventum dedit [illegible] in olimpo monte habitavit ut eadem sacra testatur historia ubi legitur ad tempestatem Iupiter in monte [illegible] colebat et ea olimpo maximam partem vite [illegible] in controversia erat ad eum veniebat si que res [illegible] quod ad vitam ipsi [illegible] quod nomini invenerat

humanam utile esset eo veniebat atque Iovi ostendebat [illegible] hoc tunc cum hominibus [illegible] ambiciosus esset et libidini deditus multa tamen bona et utilia humane vite adinvenit et introduxit et nonnulla mala abstulit et inter alia amovit a moribus hominum consuetudinem comedendi carnes humanas quibus Saturni tempore vescebantur quod tamen deposuit rebus suis [illegible] de celo cum testibus Euemerus [illegible] quod in sacra hystoria describit omnibus que in vita sua gesserat Iupiter adultus in [illegible] deinde Iupiter postquam quinquies terram circuivit [illegible] omnibus atque cognatis suis imperia divisit legesque omnibus [illegible] quod paravit multaque alia bona fecit immortalem gloriam et memoriam adeptus sempiterna monumenta suis reliquit etatem [illegible] in Creta [illegible] commutat et ad deos abiit eum quoque Curetes filii sui curaverunt decoraverunt quod eum et sepulcrum eius in Creta oppido Aulacia et dicunt [illegible] evisse in quo sepulcro eius scripta antiquis litteris grecis Euemerus autem dicit eum in Oceania mortuum sed hic in Aulatia oppido sepultum fore et hanc vocem Oceaniam Crete fuit antiquum a Creta nimpha Hesperidis filia ut Plinius ait ubi de historia naturali dicta fuere. Postremo ad hystoriam spectant de Iove dicta sunt quod de eo fictiones [illegible] dixerunt persequamur. Primo quidem eum patrem deorum quod deorum et celi regem dicunt ei quod hoc sceptrum trisulcum fulmen tribuunt eius preterea barbam dixere querentes sic et in armis tutelam aquilam posuere. Attamen aliquid [illegible] senserint videndum est. [illegible] autem [illegible] dictum est quod eo regnante [illegible] seu cepisse seu floruisse in gentibus et poetarum seu etiam theologorum gentilium cepit et floruit studium apud Grecos qui cum isto tempore mortalibus celebres [illegible] tenerent eius iam sibi ne dum apud suos sed et apud exteras naciones ad hunc [illegible] divinos honores quesisse et eorum [illegible] esse ac maiores qui iam [illegible] ad divinitatem extollebant. et [illegible] Iupiter quod iam dudum erat celebre et in deos [illegible] quod illi [illegible] habitantes olim [illegible] quos nos celum appellamus eum deorum firmare patrem et celi regem. Nec possent illi latuisse quod fecerat quod [illegible] multa [illegible] que ante eum [illegible] sola [illegible] fuerat et potissime eorum deorum [illegible] quos super Iovem [illegible] dixerunt [illegible] ab eisdem in hoc [illegible] sunt nec aliter quam suo tempore [illegible] et longe [illegible] multa ad deum verum spectantia sub hominibus figuris velo recondita et denuo [illegible] ad potenciam et deitatem fictam hominis [illegible] spectare ab ignaris credita sunt tamen quod volebant hec in iustitia ut non solum Iovis esse que dei sed dei veri esse que Iovis erant crederetur licet postea ad alia [illegible] bella et huiusmodi

Sane quotiens pro isto Jove deum sentire
velim quod unum hortesu de Jove sibi . poeti-
m̃e nali actu. ipse natiuitate producto qui dei
opus et misteri voluit hic eo modo sandum
est ut pro efficacibus fictionibus divina desuper
potentia decorum insuper inuestitatem admira-
bili non admirantem ut tot crediderit deos
esse quamvis voluit deitates illas unius
asscriptas dicit potentie unius veri dei officia
esse existimabat sic per ministros deum aut
uni mirabiles agimus quod clarissime in libro
de divinitate plenius ostendit apuleyus nos
aut hec credimus de deo nec eo negamus
deo ministros esse alios ministrare ut demones
alios esse ut angelos alios opportunitate
et vicem ut super celestia corpora. Per
fulmen vero trisulcum loco sceptri Jovi ad
ditum eo quod igneum sit. unde volunt finge-
tes non minus eum pro elementis ignis et aeris
assumendum ut ait Fronimus. et nonnulli Junonem
dixit coniugem terram et aquam esse volunt eo
quod ex eis omnia quorum indigemus proveniant
et sic Marcus Varro de agricultura duos di-
cit parentes magnos Jupiter pater et Juno
mater puto ego hinc fictionis originem habuisse
ab his qui arbitrati sunt ignem esse omnium
causam hac eo abeunte agente cuncta generari
atque nutriri ut voluit Eraclitus. et si divinum
ignis et aer est Jupiter eius opus est con-
stituendo continua quibus nubes congregare atque dispel-
lere ventos citare et generare fulmina clari-
tate et humiditate eo quod hec in regione aeris igne
agente generantur. Quercum autem ei dicatam fui-
mus ut triplex fulminis designet spetiem
quod eam comburit et scindit et urit quoniam as-
boribus ob altitudinem illi volunt quod eius fructu
primi homines pascerentur et eo usi sunt cum
arbores vite dicti illius ad quem spectat conser-
vare homines quos ipse produxit sive quem
gerit imperium habere Isidorus vero de ethimo-
logiis inquit videtur arbitrari eam quod dicat
a latinis inglandem esse quod Jovis glandem
eo quod Jovi olim consecrata fuerint fructus
et eius fructu tanto fuit scribit aurum
ut si imitatur vel suspectos herbarum vel
frigora ab eis ut quattuor in eis invenitur
sic credebat rapuerit et restringerent Aquilam
eius in tutelam esse asserunt eo quod eius cogitatis
dimicanti fulmina ei ministrasse. Aiunt hec
phisici dant rationem eo aquilam pro natura
tam est caloris adeo ut omnia quibus superposita
possit cogere coquere nisi gagatem lapidem
frigidissimum admoveat ut Lucanus scripta
reposita sub alite saxa addit et adeo
esse aquile acutum intuitum ut prefer-
gentissimos radios solis inspiciat oculis

deflectit. Unde aiunt pullos suos quos
radios solis obvertit et si ipsos radios lumina
eorum sustinuerint in vitam reservat si vero
non proiecit inde elementis igneis calidis et luminis
dispositionis videlicet ethera qui Jupiter est illud
aiunt consecratam de hac aquila alii aliter
referunt historiam Jupiter ut Anaton autor
antiquissimus refert qui cum adversus Ti-
tanos id est Titani filios qui super Saturni arma
susceperant bellum suscepisset auspicium aquile
sibi prosperum adesse viderunt volantem cum
hoc vidisset inualuit in signis bellis aquilam
sibi auream fecerunt et quod illud auspicium vi-
ctoriam consecutus est. factum est quod ei aquila dimi-
canti fulmina ministrasset et a felici augurio
natum est ut et aquile signa principes committerent

Ne re fozet liß secunde gradiuus

Titanum theologi veteres aiunt celi et veste
fuisse filium ut in libro divinarum institutionum te-
statur Lactantius eius quod fuisse coniugem terram
Demogorgonis filiam ex qua plures dicitur susce-
pisse filios quorum omnium quota terra natos
voluit velle vigilius dum dicit tum parte ha
nephandos terra luna quota. vitium quod hic apertum
de hoc eum Titanus multa referunt fabulosa
inter que est quod potissimum est aiunt eum cum
filiis adversus Jovem deos quo reliquos bellum
habuisse eis celum conatos celum carpere mon-
tes montibus super imposuisse proruentes et
ad illud. eos demum a Jove victos et fulmi-
nibus interemptos atque apud inferos catheneis
religatos et morti dampnatos perpetue ut
in sexto Virgilius et hec in promptu omnibus testari
videntur

Sententia sub hac fictione et historiam
continet et sensum naturalem. quod ad historiam
pertinet vera dicta que in sacra leguntur
historia apponentur adhuc. dicit enim sic Opim
Saturnus uxorem duxit Titan qui maior na-
tu erat postulabat ut regnaret. Ubi Vesta
mater communis et sorores. et vero atque Opis suadebant
Saturno ut de regno non cedat fratri. Ibi
Titan qui facie esset deterior esset quam Saturnus
idcirco quod videbat matrem atque sorores operam
dare ut Saturnus regnaret concessit ei ut regnaret
dominium. ita tamen pactum est cum Saturno, ut si quid
liberorum virilis sexus ei nasceretur ne queat eum
educere ideo eius rei causa fecit ut ad suos natos
regnum rediret
Tunc Saturno filius qui primus natus est eum
necaverunt deinde posterius nati sunt gemini
Jupiter atque Juno. tunc Junonem Saturno in conspectu
dedere atque Jovem clam abscondunt dantque Veste
educandum celantes Saturnum. Item Neptunum
clam Saturno Ops parit. eum quoque clanculum abscon-
dit. ad eundem modum tertio partu Ops parit ge-
minos Plutonem et Glaucam. Pluto latine est
Dispater alii Orcum vocant. ibi filiam Glaucam

Saturno audito et Plutonem celant et absconduntur. Deinde [illegible] pira omnes nec multum post sequitur in eadem historia deinde Titan cognito rescivit Saturno filios procreatos atque clam educatos seduxit secum filios suos qui Titanes vocati sunt. Fratrem quod suum Saturnum atque opim comprehendunt quos muro cingunt et custodiam his apposuit. Post hec vero paucis interpositis sequitur Jovem ad ultimum cum audisset parentes atque matrem custodiis circumseptos atque in vincula conjectos venisse cum magna cretensium multitudine Titanum quod atque filios eius conpugnasse parentes vinculis exemisse patri regnum reddidisse atque ita in Cretam remeasse. Hec Lactantius. Comparata historia que quidem vera sunt eadem quas referens edocet Sibilla circa dicto sensu historiali

Nam terrenum corpus et celestem habemus animam [illegible] constat hominem esse. Si hec [illegible] involucione [illegible] ab inimicis mortalium congerie et [illegible] Titham quod ut placet Lactancio [illegible] quod ulterius sonat [illegible] ostendit [illegible] veritatem [illegible] deorum in [illegible] Titanis et ibi cum de fama demonstrabit esse [illegible] que sit [illegible] est

Per hec m

Quod quidem confundit historia et si [illegible] sit nec ullas ob moram quemadmodum sibi ut reliquos [illegible] esse verum absconditum sensum nullum dubium esse debet quod multi fuerint olim et hodie sunt insignes viri qui Titani eo quod [illegible] insignis destitit filii dici possent. Insuper dicunt hos clarus fuisse honore et divitiis [illegible] habuisse bellica ut audacia cum magnanimitate ac superbiam facilius sit [illegible] et [illegible] ut plurimum [illegible] magnates agunt gloriosissima [illegible] in detestabilem [illegible] efficiuntur [illegible] absque [illegible] ut [illegible] Titanis filios fuisse [illegible] quarta luna natos dicunt. Veteri enim superstitione creditur quod quicunque quarta luna nascitur [illegible] atque dampnosum [illegible] nec dubium [illegible] esse dampnosos eo quod bellorum fuit [illegible] agri [illegible] et civitates [illegible] regna

[illegible] dicunt [illegible] eos fuisse [illegible] bella quod et magnanimes sunt et superbi magnates bonis operibus similes diis [illegible] Porro autem se quod nunquam [illegible] si possent ope [illegible] satagerent. Gigantes [illegible] in [illegible]. Hec [illegible] audax [illegible] bella ac superbia [illegible] parentes [illegible] Titanis filii [illegible] Titanis filii voluerunt Jovi celum eripere et [illegible] montes montibus imposuerunt ut Claudianus in quarto dicit etc.

Fabula Lichaonis

Lycaonem Archadie regem dicit Theodoncius quod [illegible] alibi legi filium fuisse Titanis [illegible] seu ob splendorem [illegible]

seu ob splendorem regni seu ob insigne aliquod facinus [illegible] Lichaonis [illegible] et deorum [illegible] atque [illegible] plurimum legimus fuisse Titham [illegible] refert hec [illegible] fabulam cum ascendisset in celum mortalium clamor quod omnia male agerent in terris voluit Jupiter comperire [illegible] et forma hominis assumpta devenit in regiam Lichaonis [illegible] adventum [illegible] quod deus esset in terris qui cum [illegible] daret [illegible] Lichaone [illegible] ut dicebat hospes suus Jupiter esset [illegible] in nocturnam eius necem [illegible] potuisset ad aliud facinus repente intendit animum et [illegible] obsidibus molossorum unum [illegible] partim [illegible] et illud comedendum Jovi apposuit qui cum cognovisset scelus [illegible] et [illegible] ignem in regiam Lichaonis [illegible] et abiit Lichaon [illegible] in silvas [illegible] et in lupum [illegible] rapiens pristinam [illegible] cepit [illegible] sanguinis aviditate eadem quod [illegible] tamen [illegible] et facie crudelitatem qua homo apparuit lupus factus habebat.

Sub hac fabula historiam [illegible] dicebat [illegible] fuit olim [illegible] aliqui [illegible] a molosso [illegible] filio molossi [illegible] pelasgos qui [illegible] Archadas controversia [illegible] in concordiam [illegible] Lichaon qui [illegible] pelasgis ut [illegible] in [illegible] concordie [illegible] obsides [illegible] eo quod [illegible] discordia [illegible] a molossis [illegible] qui cum [illegible] a Lichaone [illegible] est

Lichaon autem secundum quod superius scribitur videtur eo quod in regno sumpsit cum hominibus et inflati animi legatos videt se in sequenti die obsides redditurum iussit quod eos in die sequenti serva in gremio et clam obside occiso atque decocto legatis aliis quod gentilibus iussit apponi. Creditur quod inter eos epulantes lupinas immensas ad ... qui pyra premit ... eo ... apud archadas existimacionem primarum qui ad membra humana non misisset ... ... atrocitate facinoris perculit in publicum et in lichaonem sibi faventibus popularibus omnibus ... ... et ... ... eum traxit in pugnam superatus quod regno privatur. Lichaon ad ... et ... eum paucis sunt in silvas et ... ... insidias et rapto ... quod fabule locum dedit quod in lupum versus sit. Nam si recte voluimus inspicere nulli dubium esse debet quod ... ad ... ad rapinam ... apparuimus humanitate ... lupum ... indutus ... tamen ... servamus in lupo quod dum ... appetitus ... perseverat in nobis humana ... ... effigie. Dicebat insuper idem leoncius aliquos asinare lichaonem in verum lupum fuisse ... asserentibus ... in archadia lacum fore quem si quis transnatasset illico transformabatur in lupum et si a carnibus abstinuisset humanis et anno nono transacto lacum eundem transnatasset ei forma pristina redebatur quod sciens lichaon et plurimorum ... ... timens et ... ob ... suam et ... quo satis tutam posset habere latebram et ad ... absque suspicione vite ... lacum transnatavit et versus lupus ... ... alia eius ... archalia habitavit in silvis relicta unica filia ... calisto ne de qua in sequentibus dicetur. Preterea scribit plinius in libro naturalis historie ... ... lichaonem ... inventa fuisse ... quod ... gymnicorum solacia in archadia

192

uut uuthi Lenudei

Phaunos Satiros et panos atque Silvanos dicit Theodoncius phauni fuisse filios leoncius ... satirum dicebat de quibus eo quod nullam ... fecerit ... seu ... in ... de omnibus ... ... et satiros ... dicebat deos et ut ait rabanus ... ... fectum pegamus ... panes ... agrorum deos et silvarum silvanos ... ... a ... ... alto ... ut apud ... ... agrestium ... nomina faunos ... ... semiomnes seu semideos ... ... semidei ... ... nec phaunum nec satirum silvanos ... ... aralia bruta sunt ... possibile forsan est ... satirum ... ... narrant nam pomponius mela ... atlantem ... ... et strepitus cimbalorum atque fistularum auditum prope ... ... atque ... phaunos atque satiros et ... ... et ... cornua in frontibus pedes ... ... paulum ... ... ab antonio ... atque ... ... phaunos satiros quod colit ... ... rabanus in libro de rerum origine dicit ... ... cornua ... ... barbam ... et ... ... et ... ... et ... ... atque septem calamorum fistulam ... ... membris hirsutis atque hispidis dicit et pedes ... ... idem silvanos Rabanus arbitratur ... ... et agrestium ... silvas ... ... ferulas et grandia lilia ... ... et ... pan deus archadie et alibi pana ... silvanum ... ... nimphas ... ... et alii qui ... silvestres ... ... appellat ... ... atque ... ... de ... ... et ... quod ... qui ... ... longe ... chori qui ... silvas ... ... atque ... appellat ... pan phaunum ... ... et phaunus ... phana dea est eo quod solebat ... ... ut ... ... et ... et ... et ... ... nimphas et satiros ... ... alias ... ... ut ... ... filios ... ...

Lycaonis ... ... archadie et ... ... archadie atheniensis venit et cum ... ... et ... ... publice ... ...

304 Nereides cap. [illegible]

Harum quidem alie sunt marine et appellantur
nereydes a patre nereo et has homerus
in yliade recitata zelo venit ad [illegible]
te[ti]dem ob mortem achillis filii sui dicit
convenisse quarum hec dicit esse nomina. Glauca
Thalia Cymodoce Nesea Spio Thoe
Amphitoe. Acteya. Limnoria. Melite
Hyera. Amphitoe. Agave. Doto Protho
Ferusa. Dynamene. Doxa Menii Am
phinome Calianira. Doris. Panope
Galathia. Nemertes. Absedes. Callianassa.
Climene. Janira. Dyanassa Mera. Orithia
et Amathia. poeta et alias supposuit. Has
si quis legerit ista nomina credo advertet faci
le eas proprietates esse aquarum maris et earum
[illegible] eas demonstrare. Sunt et alie que dicuntur
fluminum et hee vocantur Naiades eo quod naias
interpretatur fluctus vel commotio et ideo naya
des dicte quod fluant flumina et in motu conti
nuo sint. Quarum [illegible] Virgilius in georgicis
nominat. Carie. Climenes. Drimo. Xanto
Xancto. Lygea. Philodoce. Nyssa. Hespio
Thalia Cymodoce. Cidippe. Licorias. Clio
Beroe. Ephire Opis. Deyopeya Arethusa
et Asia. Quas omnes fluminum varias
designare proprietates. Nec obstat his vel aliis
nominatas esse alicui Nereii
des eo dicimus. Crede nec illud proprietatibus
maris et fluminum convenire. Sunt et alie que
dicuntur fontium et hee appellantur napee quod na
pee .i. ad fontes fontales nam napta apud
grecos fontes est. et si non sit aquarum tamen
hinc aliquid vocabuli apponunt. Sunt enim fo
tes quorum [illegible] fluminum. Et hec eo
nominantur nomine quibus [illegible] dicatur
et eorum quod nomine vocantur quia nova clarius
descendunt [illegible]. Sunt alie nymphe que ne
morum dicuntur et Hedriades vocitantur eo
quod drias arbor seu quercus sit. Quarum clau
dianus de laude stiliconis septem nominat scilicet leo
nitha dame Nenoyenne [illegible]
[illegible] agrote et opus quod ego non dubito
quin arborum proprietates in generali interpretatione
designant. Sunt et alie que arborum dicun
tur quod amadriades vocantur que in speciali arboribus
et non in generali nemora amantes. Alie vero
sunt montium que dicuntur oreades. Nam oros
grece latine montes dicitur. Sunt et alie hu

mides appellantur ut placet theodontio
quasi dicat pratorum atque florum nymphas.
Iste has aut omnes quidem non quasi
deos et astrales sicut panes phavos quod
Barone plinius in libro naturalis hystorie ne
reides non sine aquas sed aquarum proprietates
consentit dicens et nereydum falsa opinio
non est. Squamis non hispido corpore ea
in quo humana effigiem habent. Nam quod harum
una in littore olisiponensi spectata
ejus morientis quoque cantus tristis accole
audivisse longe etiam divo augusto legatus
Gallie quoque plures in littore apparere
exanimes nereydes scripsit quod plinius ad
sui opinionem fortius roborandam scribit et
ipse plerumque auctores [illegible] habeo in equestri
ordine splendentes visum abeis in Gadi
tano marinum oceanum hominem toto
corpore absoluta ascendere similitudine navi
gia noctibus [illegible] statim quod desi
deret quam insedat partes et si diutius perma
neat quod mergi. Sunt qui [illegible] ne
non [illegible] a [illegible] [illegible] et
alie nymphe ut sepissime videntur poete
ut puta Arethusa Calisto Climenes et alie
[illegible] multe que [illegible] sunt [illegible]
ulla semper fere intelligenda
[illegible] et [illegible] sunt puelle
[illegible] nobiles et thalamos colentes
umbras quasi ideo nymphe dicuntur quod esse
generativa [illegible] tamquam hec
mulieres molles et delicate sunt et tene
re et [illegible] tamquam in res [illegible] fa
cile omnes [illegible]. Agrestes autem
femine ut plurimum [illegible] laboribus atque
[illegible] sunt et [illegible]
[illegible] et ideo nympharum [illegible] merito
[illegible]

Hic ubi deucalion Deucalion
omnium veterum testimonio promethei fuit filius
qui adulto epimetheus patruus suus pir
ram filiam dedit coniugio. Cum qua eo in
genii homo fuit et pirra piissima femina
[illegible] apud thessalos ingens fuit
diluvium de quo fere omnes veteres me
moriam faciunt et sequitur [illegible] omnibus in
[illegible] quod dicit fuisse diluvium generale
[illegible] aquis deucalionem
solum cum pirra coniuge in navicula evasisse
et ad parnasum montem devenisse
[illegible] et residentibus aque cessaret dicit
eos themis adiisse oraculum de humani
generis restauratione consultos. Cumque
tandem iussu tecto capite et solutis vestibus
lapides post tergum iacerent tamquam ossa magne

themis
He nat

parentis quod verum est et cum in hominis similitudinem
quem Augustinus dicit sequendo Abraham
primum per Ephrem patrem Paulus referebat dica
bat eum se legisse in antiquissimis grecorum
annalibus obortum diluvium totum homines
et ad suprema montium usque confugisse atque
invenisse cancelos et antra unica cum mulie
ribus suis secum pportatione et ad obser
vationem et privatim aquis cessantibus in
lugubri atque humili antrosse et devota
lidem herbis et parvis mulieribus non absque
labore maximo suasisse aquas ce
ssisse nec amplius fore timendum et ...
etiam a utriusque videntem atque saxeis an
tris eius ambobus procedentibus in habi
tationes et tecta reduxisse populum non
sic ait Theodontius dicit eum delatum dev
calionem cum conjuge et aliis pluribus in
montem ad Parnasum et cum cessasset aque
ibi regnum sui sedem statuisse et cum prima
Thessalis imperaret et conventum consilio tan
quam bonum publicum fecisset ut revocaret
hominibus et mulieribus de cavernis
quarum concavitas maxima longe erat
homines credebat eos qui venientibus aquis
pavidi et longe ante quam homines in mon
tana confugerant et cum consensus nulla pe
rierit cum ceteris multi absorpti sunt po
sita verecundia quam perterriti capiendum mi
sericordiam ...
eligit. non enim verendum nisi videntes
misericordiam hominis quibuscumque mulie
ribus misereri ...
dicit intellige et cum illi pluribus vestibus militi
...
de pluribus cum cum similitudine ...
...
...
...
... sed saxa terre moles ne confluat ...
... et ossa hominum ...
... et labores agricultorum agunt
ut ea perducant ...
...
...
...
...
lapides educti sunt et ob duritiem saxei
dicti sunt.

Ceruleum Tritona vocat

Tritonem et Occeani filium Theo
dontius et Neptuni filium dicit et Salacie nimphe
cuius Paulus autem eum Italiam vocat et
feminam asserit tamen seu masculus seu femina
sit omnes in hoc conveniunt eum seu esse Occeani
seu Neptuni tubicinem ...
... Neptunum et
Occeanum ...
... testium
... sit ... dicebat
Theodontius qui autem Occeani seu Neptuni sit
filius satis in hoc ostendit ...
... theologi
pro Tritone ...
sonantes clamores ... Triton sonum ...
... voluerunt Tritonem ...
... Tritonem ...
... et inde
...
...
... maiori
ad impetum ... Triton ...
... adve
... designat tibiarum cantum. Sane Plinius
ubi de naturali historia videtur arbitrari Trito
nes non ... fictio ...
... Occeani ... dicens de
eius Tiberio principi legatos ob id missos
Olisipolenses ...
... contra ...
... Tritonem ...
... illesa ...
... fama ... toto littore
... plantem ...
conchis

Illa quoque nollet ... max
ime Phiton. Lathona filia Cei
a Jove dilecta ... et oppressa fuerat
et ... suscepit Apollinem
scilicet et Dianam quod autem ... tulisse ...
... ut non solum omnem terram ad omnem ...
ei deponendi ut ei interdicerent ... et im
mitteret Phitonem ingentis magnitudinis serpen
tem ut ... se ...
diluvium ...
... genitum ...
fugandam et impediendam que ad ...
... locum aliquem
... propinquans Ortigie
insule ab ea suscepta est et in eadem peperit
primo Dianam que ... obstetricante

Officium in nascitura sorore mira restitit
et apollinem nascentem suscepit. qui mox
sagittis matris ultor concedimus multe
sagittis phitonem interemit et dare cepit
responsa petentibus. postea ob hunc ut ille dicit
nomen mutatum insule nam cum prius diceretur
orthigia postea dicta est delos. verum ut potentia
sue victorie de victo serpente haberet in
memoria ludos quos ipsa serpentis nomine dictos
in perpetuum celebrandos constituit ut qui in eis
victor permaneret ex qualicumque certamine
esculeis frondibus insigniebatur
Cuius hanc fictionem dicit barlaham
quod cessante diluvio quod ogigii regis
tempore fuit ex humiditate terre nimia. cum
calor esset minimus tam densas exalasse
nebulas ut apud plura loca egei maris
et achaye nullo modo radii solares de
die neque nocte viderentur ab incolis. Con
tigit tamen ut nocte quadam circa horam diei
proximam rarescentibus nubibus adiacentibus
in insula ortigie primo radii lunares
viderentur inde subsecuti solares. quam
ob rem maximo cum gaudio qui recessi
fuissent quos perditos iam arbitrabantur dixerunt
et inde apud orthigiam dianam et apolli
nem natos. et ob id insule mutatum nomen
et que orthigia delos que interpretatur sonat quod quasi
manifestatio appellata est eo quod ibi primo
manifestatio solis et lune facta fuit. lato
nam autem ipsam insulam volunt fingentes
in qua manifestatio facta est cum eius feram per
aperire assumpserunt ad conficiendum figmentum
quod congregat eam geminos peperisse scilicet
masculum apollinem scilicet atque dianam im
euparamedit. phitonem autem latonam
insequentem ne posset parere nebulas
densas surgentium ~~volunt~~ vaporum volunt
que quasi obstabant ne possent solares
atque lunares radii a mortalibus intueri
nec in corrupte hanc nomine phitonem qui
serpens est nam dum [illegible] hinc atque illinc
acervatim sese impellerent more serpentis
serpere videbantur. et hunc a primo re
missum dicere eo quod in nimis primo
postea et maris [illegible] aquis evaporationes
illic emittebant. dianam autem volunt ad
natum dicunt quod nocte extenuatis iam
vaporibus primo lunares apparuere radii.
quod autem obstetricatum in nativitate
fratris officium functa fuit ideo dictum est quod primo
obstetrices concurrere nascentes suscipere sic
et luna dum paulo ante solem surrexisset
solem orientem suscipere ostenditur cernentibus
visa est. occasio autem phitonem intellectus
apollinis ideo facta est quod pluribus radiis
accurrentibus omnis illa terre evaporatio dissi
pata est. responsa autem eum dare ex eo sumptum
est quod postea accidit nam cum in insula
ne sic tamquam melius demon sub apolli
nis titulo longo tempore de quesitis rendebat

Primus amor phebi dane
Peneia danem penei fluminis
filiam vulgatissima fama est et fuisse di
citur eam amicam et speciosissimam virginem
et a phebo dilectam. nomine omnium dilecta
tamen tangit hic ovidius dicens cum olim
phebus visum amorem filium veneris arcu
et faretra succinctum irrideret eumque hec
arma non licere diceret sed potius a phe
bo gestanda cuius insignem potentiam
que serpentem insignem deviceret monstraret
itaque amor extraxit duabus sagittis
de faretra quarum una aurea altera vero
plumbea fuerat unam scilicet auream in
precordia phebi infixit alteram vero scilicet
plumbeam in danem qua longe fugiebat a
phebo amari nesciat. phebus igitur
aureo teli vulnere amoris impatiens
danem sue voluntati capiebat allicere
que cum telo contemptibili sagitta fugiat
phebum cepit fugere cumque eum importu
nitati cedere non posset deorum misericordiam
implorans conversa est et inde ab apolline
ad suas citharas et pharetras ornandas
das assumpta ut clarius patet in libro
Cuius fabula ni fallor sensus tangit
naturalis. Per danem quippe humiditas que
circa penei fluminis ripam existens pe
nes potest sumenda est quam ~~ab~~ apol
adeo apollinem dixere diligere eo quod
illam sua vi radiorum suorum in sublime
trahat eam quam non nimis resolvit maxime
et ob id humiditas ut ita sit quod una
quasi res sunt et reverit per quod de
asse ad non esse trahat sepe ~~commixta~~
terre trahit ubi quasi autem quod eam in altum
trahere nequeat apollo agit in eam
et eum abundet ex illa semine lau
rorum oritur laurus et dane vero humiditas
penei filia in laurum versa videtur

Et vero viridia cum sint huius frondes sunt
citharis et faretris assignat apollo
hec etiam esse potuit. Mos grecorum vetustissimus
fuit cum in civitatibus agonum quos variis
in suis solemnitatibus peragebat in talia
munda festis frondium honorare victores
et cum inter ceteros tamquam digniores fuerunt
celebraret agon qui in memoriam supe
rati phitonis ab apolline cum solemnitate
fieret victor eiusdem laurea decorabat
sertum aequum inter poetas thebis potissime
qui heroico carmine gesta maiorum
preteriti commendabant memorie. vide
bantur enim non posse absque apollinis
facundia tam sublimes usque pervenire
et sicuti per sertas faretras apollinis
pugilles et arcitas designari vo
lebat sic per citharas eiusdem demonstrari
poetas. et hinc tractum est citharas
et pharetras ornari ante quam inter pe
nitus. ad universali ergo gloria ad
romanos delatus tante quod apud
eos fuit extimationis ut nisi consules [illegible]
[illegible] triumphi decernerentur et [illegible] lau
rea poetis [illegible] suprato laude
[illegible] labor meriti
viderentur. quod vir inclitus franciscus
petrarcha cui id pridem fuit honor
iste delatus in epistola testatur dicens
[illegible] sunt laurea serta
poetis. cesaribus quod fuerant par quod
cum ea gloria utriusque nec erat unquam
decorum lauream vulgare auto
ritatis solius cum fame peritus sunt
ista pertas quod sibi pergerat ut reliquis
sortirentur pruripes. Cure autem vo
tum consequenti maiores inventores movent
non latet dicunt enim ysidorus et raba
nus quod laurus a verbo laudis dicta est
eo quod cum ea laudes vocaretur et
inde est victores et per quod et sena
bat et augebat respublica per que
horum homines inita [illegible] compellebatur
frondibus laudibus [illegible] ornabat
[illegible] cum arbor hec [illegible] ut oste
dat per eius viriditatem illis meritorum
[illegible] famam et laude tamquam
[illegible] meritos virere sempiterna. et quod

Sola hec arbor non fulminatur sic illud
glorie viriditatem ab incendio fulmine
ledi non posse. Sacra insuper hec arbor
apollini ideo est eo quod occultam quandam di
vinationis videatur habere virtutem. Nam aiunt
si quis frondes huius capiti dormientis
supponat eum vera visurum somnia et ideo
apollini divinationis deo dicata est

Natus unus abest

Yo ut dicit Ovidius filia fuit Ina
chi ex qua talem recitat fabulam
Cum enim esset formosissima virgo
a Iove dilecta est. qui illam a patri
is undis redeuntem atque iam fugien
tem orantemque tenebris superinductis
tenuit et oppressit. Et cum Iuno ex alto vidisset te
nebras suspicata descendit in terras et tenebras
solvit. Quod Iupiter videns ne pateret iniuria
puellam transformavit in vaccam. eamque laudanti
et postulanti Iunoni egre dono concessit. Que illico
argo filio arestoris cui centum erant oculi i. bini
et bini dormientes vicissim servandam tradidit.
Cum tempore Iupiter misit Mercurium ut illam
custodia liberaret. Qui in pastoris sumpta forma
argum invenit. Cum dum videret fistule cantu eum illi
git caduceo. et in profundum somnum omnes una
oculos eius astringit et mox dormientem in gladio
interemit. Quod videns Iuno argi oculos sumens
illos caude pavonis avis sue apposuit et vacce
immisit oestrum. quo infestata cursum rapuit
et peragratis locis plurimis non ante destitit quam
in Egyptios veniret. ibi quievit et prece Iovis a
Iunone eidem forma pristina restituta est. Et ut
volunt plurimi Iovi peperit Epaphum. nupsit
quod apud Egypto suo et cum Iove ab Egyptiis
Ysis dicta est. Huius fabule duplicem esse sen
sum puto. naturalem scilicet et hystoriographum. Quo ad
lectum naturalem existimo ut hic mystica in mari
sententiam pro sole Iupiter accipiendus est
Qui in sole Inachi filiam amat humane sobo
vitalem humiditatem. ut in eam agat. fiat
quod quod agit ... homo hominem generat
et sol eandem quam humiditatem Inachi

cuius serenam filiam tunc tenebris circumdedit cum
sit in utero matris. sive post conceptum fetum au-
get et conservat. Tunc quidem tenebris tunc
Iunone id est luna ad quam spectat meatus am-
pliare corporum replevit cum mutata vac-
cam eo quod sit parturiencium habentem
illum iam maturum. Adiunt in hac re
non est dicitur

Illud iam maturum deducat in lucem quem
iam sol in vaccam transformavit id est de humiditate
lunari seminis genita ad faciat et iam in
vaccam transformatur. Secundo hoc quod ubi vacca la-
boriosa et fructuosa sit ac sic et homo
qui quidem ubi ad volatum avis sic et ipse
genitus ad laborem quem ut fructuosus sit
labor hominis plus deus ipse cognovit.
Deinde hec iam vacca Argo custodi commisit
id est vano cui perfecto se lucidus sit humana
in salutem quia tantum per vigilancia carne
mentem id est blande carnis astucia cadi-
tur id est suasionibus pessimis in formam vaccam
deducat atque intendit ea quod sub sinpata
atque derecta porro id est regibus, Pelimine-
tiam atque divinam garpisteriam necesse
humano appetitui sucumbit honestus vi-
ciatur vi at quietus fuit sumens hunc nos respe-
xit. Quo rapinam vagam et teragimi
lucratis detentus in turbis quibus in legi-
me dicendo sit quietus ... labor et est
ut amicus nos ad ultimum deducat in
egiptum id est in tenebras cum dicitur pro est
clangor in nos nobis divino morte su-
fragia possit. Isis enim id est terra post eum (?)
interpretatur et agit id est tempus rerum debitis
et hec quidem ad naturalem et misticum sensum
dicta sunt. Ad historialem sensum veniendo est
Nam eius ipso Isidorus similiter asserunt quod cum
Io rege ... Promethei eius filia
et pulcherrima decoris esset iam matura
Iovi placuisset et ab eo actu seu potero
seu suasionibus devicta in cuius unit

Conabitur cum hoc fert ei Serapis quem
ipse tamen tanto fidens puella amasio
seu quod non credebat esset cum in regem lupi
carnem mandit et amicabilis a Iove sibi
et alunde gladii vibum in Argum argiuorum
regem animositate deceptum animum in
iecit et homo sorlansissimus ac epula
tissimus in bello gessit adhuc eum ad
defendisset ... maiorem sibi est ut fac-
tum Isis capit et ab Argo fugavit
rapina. Verum ipse Iovis patris sui
Sirbon qui propter ea mercurium appellatur est
eo eloquentissimus et audacia atque industria
plenus suis deceptus erat ut cases a se
Argo semper a captivitate liberaret Isis
cum ... in patria sine
classe placuisset consensa navi cui vacca
erat insigne ad Egiptios transfetarunt
et cum ea Sirbon observando perpetravit
gesta probavit et cum iam ibi apud Egiptios
amicus Iovis et nitebat ... feliciter
ei dedit et ... Egiptiis contractus
usus fecit atque opus tale cultu in tabulis
grandis vel Egiptum estimatur ut non
... fecit ... ut per terra ... Deum
quod illi adhuc ... impenderent
honores et post mortem ut ait Augustinus
in libro de civitate dei adeo fuit Egip-
tiis grata ut capitale crimine fieret si quis
eam fuisse hominem diceret. Videtur igitur in
vaccam fingitur mutata quod in navi ut
dictum est cuius vacca insigne erat in
Egiptum transfretat

Aliud quod vocat que lucida parte accigdes

Et si furno apposituus eum inveniunt respiciat quam Iovis
... et magis filius est. cum his pluribus
sunt ad plenum omnis habebunt naturam
libet de lovo quod similiter protractare et
post de ipso libro eum mercurio. Primum
Iovis et vellerius nimphe archadicis fi-
lius. Cum deorum nuncius seu interpres
propter decebat eum quod variis ornamentis
insigniunt ut pro illa intelligat eius offi-
cii varietates. Sunt enim homines vigiles sic
dicemus. Primis pedibus talaria reperit
aureas quod aurea sublimiter ... Nam fine
... et infra seu nec rapide tales auxilia
multa portat. Causa nostre capitis. Ac galeam
ille vocat pro pallentes alias
sub tristia tartharea mittit dat somnos
adimit quod et luna morte designat In
super et oracium deo sic scribit ...
Mercurii falcem dici inspos ille

Atlantis. qui ferox cultus hominum recentum
voce formasti cultus et decore more palestre
etc. Illi insuper starum galerum addit vel
addidit dicit se imbuit quia tonitrus et tem
pestas astra galero facere consueverunt legaliter
plures et homines [illegible] mercurius finxisse
[illegible] inspexisse super dextram [illegible] uno deo
poete describunt dato quod possent ad honorem
referri de mercurio placita scripta po
tius retractas et potissime si inspexeris
qualiter eum [illegible] que ab astrologis scripta
sunt poetarum dicta concordiat Albumasar
in magno introductorio antiquorum auctoritate
asserit mercurium esse flexibilis esse
nature ut exigere ad naturam eius cum alio
fuerit et ipse suam convertit naturam et hoc per
temperamentum caloris siccitatis et frigoris
cum complexione
huius dicit calidum et siccum cum quod signi
ficat generationem de litteratura claritatem
et vatum oracula. eloquentiam et histo
riam memoriam credulitatem pulchri
tudinem disciplinam bonitatem. et acumen
ingenii futurorum prescientiam arithme
ticam et geometriam atque astrologiam
et huius descriptionem celestium que terre
restrium vero omnium scientia augurium
divinationem placitos. velocitatem et pre
cipitatum desiderium famam atque laudem et
insuper carmine compositionem scriptores et libros
mediacionem et falsum testimonium pre
latam simulationem vel vanitatem
gaudij et [illegible] [illegible] negocia
ciones furta [illegible] ~~[illegible]~~ et
[illegible] calliditates et [illegible] pubertatem
modulationem carminum et fistula
tionem [illegible] multimodas. obedientiam
[illegible] pravitatem paupertatem amicitie
retentionem artificia manuum et alia
multa. et ut ipse idem asserit in magis
[illegible] et in sermonibus [illegible]
facile comprehendi possumus cum terre que
verbis sit in deo in [illegible] [illegible]
[illegible] poetas. esto idem de hiis
mercurialibus dicere posset et dicat ut
[illegible] apparebit sine libro unde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut
quod cum ab astrologis conveniunt apex
[illegible] manifestet dicunt igitur dicit igitur
ut accipite summam [illegible] cum textu
galero. ut plus servantur quod [illegible] qui ga
lero tegit umbras fugit et radios so

et mercurius solaribus tectus radijs quibus fere
semper tegitur fuit aspici a mortalibus. rarissime
enim videtur. et propter motus [illegible]. et mercuria
lis [illegible] calliditatem suam tegit [illegible] Alta
enim [illegible] talaria mercurius. velocitatem enim
in [illegible] in motu qui illi circa epicyclum re
locissimus est designat. [illegible] ob celeritatem aliorum
cursuum celestium [illegible] assumpsit atque totius
[illegible]. mercurialis [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] denotat virga autem illi
[illegible] per dimensionem corporum se sibi [illegible]
ad [illegible] et ipse illico [illegible] [illegible]
effectus. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quod ab orco animas
virga revocat et sua potentia est hec actiam
intelligendum [illegible] namque quidam qui arbitrati
sunt animas hominum animas a principio sic esse ac
[illegible] et deinde [illegible] hominibus immissas
[illegible] ad inferos descende
ibi quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt purgarent et inde transitum facere
ad campos elisios ac inde post mille annos
a mercurio [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] vite prioris obliviscerent labores et desi
derarent iterum ad corpora redire ad que mer
curius revocabat Unde ridiculam opinionem
hanc tangit virgilius [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ patri   suos
in manes et inde pauci [illegible] elisium
et pauci leta arva tenemus donec longa dies
perfecto temporis orbe concretam exemit labem purumque
relinquit ethereum sensum atque aurai simplicis
ignem has omnes ubi mille rotam volvere per
annos lethem ad fluvium deus evocat agmine
magno scilicet immemores supera ut convexa
revisant rursus et incipiant in corpora velle
reverti. Hoc autem officium animas revocandi ad
corpora [illegible] mercurio attributum voluit quia
[illegible] [illegible] [illegible] in utero [illegible]
in [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et hic mercurii [illegible]
[illegible] [illegible] etc. ab orco vel ab inferis [illegible]
revocat [illegible] in [illegible] nascentium a mercurio
quod autem ad thartara mittat physicum est
quia defectu calidi et humidi radicali [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] illa mercurii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] acore et [illegible] [illegible]
[illegible] tendit ad inferos etc.
Somnos autem adimit et dat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nascentes
[illegible] [illegible] adimit et in morte plus
[illegible] somnum dat [illegible] [illegible] mercurii
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tamen [illegible] hinc atque illinc imbres
[illegible] [illegible] [illegible] deum eloquentie.
deum mercatorum deum furum. et alia quedam
esse de [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] de mercurio

Alii dicunt Cadmum Jovis filium fuisse et quod
dei creatum esse Alcmene aut nymphe
ad colendum sacrorum assumptum esse pre
eo quod apud Alcmenam multum Archadie po
pulus est

Fuerunt alii a superiori liberi et
Proserpine sunt filius ut Theodontius
dicit et Cornelius de quo in Archadonio
tractatur fabula qui eo vidente nemine
preter Bachum ~~quando Apollinis vatem~~
templum Apollinis vatis fuit et Bacho
ut hec nemini recitaret celeris unde gressit
demum infesta altare susceptaque templum
Bachi fides adeo redijt premisit quod Themi
sti sublata sibi vates studet Bachus aut
ea que vidit revelavit quam ob rem iratus
Mercurius eum mutat in saxum quod Indicum
vocant pirites vel aut dragontes vel
dracontites eo dimicante sua fretus Apo
llo hoc cognovisset sumpto arcu voluit
Mercurium sagittis occidere sed Mercurius
pellis fatis ledi non potuit posterius intelli
genti gratia atque arcum a se sumptum Mer
curius gessit Apollini Apollo dedit virgam
gessit eam dicebat insuper Paulus se
alibi legisse quod Mercurius vera prodicit
Apollinis ne ledi posset clam clam illi
pharetram orabat quod cum advertit Apollo
a vates odium habet in eius astutiam risit
et in gratia eius pharetram restituit Leontius
tamen hanc falsam dicebat hunc Mercu
rium filium fuisse dionysii qui et liber vocatur
et eum a nativitate vero insidiis eo quod apud
insulam Indie pastorem a patre conditam
nutritus sit et cum adolevisset tanta pedum
velocitate valuit et cursu suos ceteros
cursu superabat quam ob rem omisso pro
prio nomine Stilbon appellatus est quod verbo latine
sonat demum cum illustres magistros
dedicasset et latrociniis delectaret semper
armenta rapuit forentibus predicat apo
llinis dei delphici quod ea tempestate in
gente auctoritatem habebat et tali perpetuum
lapideum tumulum perduxerit cum be

Vero eo thamum unde confusus se regrega
eum

eum omnigenum cum aliis videntibus ab
sorrentibus armenta capta sunt et tunc
ut Bacho deus est inde Stilbon aut in
tribus suis forentes vati impetum efficit
Apres tamen eius tamen fertur est vero
eo in theatris pronunciaret ne ob audaciam

Sed ut agebat impulsu ne cum aliis
sed et sacrosancto et eloquentissimus et tunc
orationem grammatica opera celebravit ingenio
mercurij immortalitate est et fertur Deus
quod ut idem asserebat Leontius et si a
Joco habuit unum equaliter tamen apud
Achivos et Archades multum incepit
ut per omnia mortem illi dedicarunt
templa et sacra que postea sibi perpetuo co
nabantur facere hinc quibus fortuito aliquid
erat extractum apponentes numine suo
et firmata multa ac tam reparata
eum quando agebat sed et certos insi
gnita de quibus in singulis infra dicemus

Fuerunt et tamen ut aut multis
de natura deorum tum patre et dea
matre natus est. obscenus tamen dicat dice
bat eo quod et constata non apparent p
proprie natus sit hinc ornamentum
quod et ceterus apponit dicat in theo
dontius Egyptios vere tamen dictos
linguae propter quod testatur Valerius Mar
tialis epigrammatum libro 20 dicens Cilicis
tali est deus facunde nuncius ac can
tanti tota ripa dracone tenet ornat
Aiunt insuper eum ex Venere sorore sua
Hermofroditum filium suscepisse
hunc primus est Semissi scriptoribus vo
luerit et gratia et pro eo cum aetatis
obscene genitum dicunt circa
hec multa dicebant Romanis ut perpetuo
celi in terram et terram planete mer
curij apparuit et alia hinc gradi que
quam fortiosa visa sunt eius obvenisse
relatum Boccaccius Bublut unde appollat
dicebat enim hinc a Leontio a latinitate
nomine hec Hermes fuisse Hermias tamen
eum confusum Philomeni Archadis et
sive filie Proserpine in quam dictum Phi
lon pater eum baluaret in predictos
inceperat ortos precatus est. et pa
tri quod obscene constata non sit proser
pina inspecta natus est Hermistexat
dea vocatur dicat eo quod cum natus est de
suis futuris successoribus Philon consuluit
Mathematicum. acumine primus hunc eum
dixit futurum hominem et maximum divinarum
rerum interpretem. quam ob rem Philon
qui illud commune prognosticat futurum esse
dictum eum diligentia maxima instrui eidem
fecit Hermistem eo quod Hermen latine sonat

vetus

Intrepet. Postquam [illegible] adolevisset
[illegible] originis in Egypto
perrexit ubi inaudibiliter profecit in multis
et potissime in arismetrica geometria
et astrologia adeo ut ceteris Egyptiis
preferretur. et ob excellenciam predicto
rum meritorum nomen meruisset. medicine
dedit operam tamen in hiis sublimis
effectus est. Ut cum ob insigne meritorum nomen
crederetur Apollo et in sacris Egyptiorum
[illegible] legibus auctor factus est. hic inaudibilis
[illegible] seu ad eius nobilitatem originis
seu [illegible] ad ignominiam originis iste
[illegible] celi dictus est filius et dicitur quia celo
[illegible] et medicine linea factus est [illegible]
[illegible] quod insignia velint advertendum est
aliud in planeta aliud in medicina aliud
in [illegible] et aliud in fine [illegible] mercu-
rio demonstrare. Dicitur ergo [illegible] ut est
[illegible] ubi de [illegible] mercurio textu
[illegible] et [illegible] illud [illegible] utrumque agnos-
[illegible] et si [illegible] omnis potissime [illegible]
a medicis est [illegible] agnosci [illegible] placetarum
motus varios eorum dispositiones et [illegible]
spectantur. ut [illegible] tamquam in humana
corpora agencia et causancia plura
et egritudinum causas et [illegible]
et oportuna remedia possit agnos-
cere. atque ea que ad salutem egrotantis
necessaria indicantur disponet. ta-
lia vero illi apponunt [illegible]
ut [illegible] cognoscat oporteret medicum
[illegible] ad remedia [illegible]
[illegible] ne egritudine laborans de-
ficiat quia accesserit tardi medi-
ci argumentum [illegible] ut et [illegible]
scat cum [illegible] sunt [illegible] alia
[illegible] circa se debet ad necessitates
vocatum evolare [illegible] illi [illegible]
quam [illegible] ei ab Apolline [illegible]
[illegible] ut [illegible] gazza [illegible]
ab Apolline auctore medicine [illegible]
[illegible] medicina [illegible] et doctrine [illegible]
auctoritas absque qua nemo [illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible] dicantur cum hac virga ab orco pal-
lentes animas revocare ut apparet
[illegible] dudum in mortem ituras
arte [illegible] medicorum [illegible]

qui ab inferis revocatos: sic virga vire
[illegible] bene cause morborum agnos-
cuntur ac eadem virga .i. auctoritate
vel artificio [illegible] operato arte qui
[illegible] emittitur ad Tartara [illegible]
.i. in mortem [illegible] hac virga .i. arte
dat medicus [illegible] in primum [illegible]
[illegible] et aufert [illegible] ab
[illegible] veritas [illegible] medicus hac virga
ammonet [illegible] consultatis egrotantium opi-
niones [illegible]
movet auferendo timorem [illegible]
states in [illegible] dolorem [illegible]
[illegible] agitates [illegible] re-
mediis aliis replent [illegible]
et [illegible] humiditates
superfluas educit [illegible] .i. ad se
[illegible] corporis longe [illegible]
[illegible] virga. et utraque medici-
nale [illegible] absque [illegible]
[illegible] salutem pendet [illegible]
[illegible]
arte quoque remedia iubet [illegible] ars [illegible]
[illegible] superfluitates
[illegible] si nimium debilitato daberit facile
vita cum superfluis amittat. et [illegible]
[illegible] et alia omnia medentur plurimum
[illegible] que [illegible]
prudentissimum [illegible] designat [illegible] virge
[illegible] ut [illegible] absque [illegible]
[illegible] auctoritas
Ex coniunx [illegible] Nili
fuit filius ut legitur apud [illegible]
[illegible] de naturis deorum hunc dicit Theo-
dontius [illegible] Hermetem [illegible]
[illegible] fuisse virum quidem [illegible] et phi-
[illegible] imbutum doctrinis qui tamquam
gentilis homo de vero deo [illegible]
sentit [illegible] in libro quem de idolo
ad Asklepium scripsit. Hec apud Egyptios
in maxima veneracione fuit adeo ut
[illegible] apud eos fuerat [illegible] proprio
nomine nuncupare. Credo [illegible]
[illegible] ne [illegible] mirantes
de eius [illegible] et [illegible]
et [illegible] deitati eius in
aliquo derogaret Nili autem filius dictus est
ut eius et filius gloria extolleret
Ex coniunx qui a [illegible] est
ut dicit Theodontius Mercurii
filii Nili fuit filius

ob insignem eius et conspicuam facundiam nu
mine cognominati Mercurii atque coli. hinc
omnium ceterorum mercantium asserunt insignia
et quod ut dicit Theodontius Gallus in in
telligi apparuit insuper dicit eum in extre
mum occiduum abiisse et ibi in maxima exti
matione fuisse et eos illos occiduales merca
tores docuisse ad mercimonia spectantia ac ad
mensuras et pondera mercatorum dicunt ab
eis inventa fuisse omnes minus in
spectato et preclaro viro Francisco Petrar
cha satis aperte patet eo vero dente dicit
quod in libro invectivarum in medicum quen
dam et Mercurium comitem famulum deum vocant
medicorum quia mercatorum hic inquit hic est
deus esse videatur hic ille Gallus autem
illi ascendisse ut medicus mercatorum
pleraque designavit que eo tempore potuisse
dicit mercatores in promovendis mercimoniis
in premendis commerciis in recto itinere per
agendis et hinc Fulgencius eum trophonium
i. invisibilem appellat quod aptissime merca
torum est per sed ad mores quecumque na
tionum ad quas vadunt inire et negocia
sua omnia quod astuta sermonis circumvolutione
tegere et ingenio et sagacitate tractare et
cum ad occiduos abierit ab conspectu et
[…] abiisse subtrahit. scriptum est deos
Iulius Celsus in libro belli gallici a Cesare
confecti sic dicit hunc Galli maxime colunt et
multarum artium inventorem volunt et viarum
atque itinerum ducem dicunt et ad questus
pecunie et mercaturas habere vim maximam
arbitrantur. hunc Leontius dicit alterius
fratrem fuisse Esculapii medici fulminati
et ob dolorem fratris mortui ad occiduos
recessisse. hunc Eusebius in libro temporum
dicit filium esse trimegisti et regnante Arg…
Cecrope floruisse

Mercurius Iovis fuit filius et Maie
Atlantis filie ut satis vulgatum est
fuere tamen ut in precedentibus patet plures
Mercurii et eis fere omnibus ab antiquis
cessit ornamentis insigniti sunt nobis […]
omnibus eadem est deitas attributa nam aliqui
medicine deum alium mercatorum aliqui
furum et eloquentie alium. quem tamen
dominum hunc Maie filium esse volunt quid
tamen illud moneat non deseram

spectare ergo in corporibus disponendis et […]
[…] multa deorum […] et […]

que deorum secreta dicit possit inquirere […]
[…] ut volunt comprimunt que nemo poterat
deorum alias cognoscere et ipse interpres sec
torum tamen est que vero quam organizata
sunt i. per organa ab eo disposita interpre
tantur. et aperiunt que alias comminus solo
sensu percipi non poterat deorum ergo nuncius et
interpres est et hinc eloquentie deus quod clarius
et postea attributa et per insignia illi
apposita demonstrat. Galero quippe
tegitur Mercurius ut ostendat quod adiuvisset
ardore flamma eloquentie valido tegumento
[…] quod vel aliud est quam […] eloquentis
ab […] et […] auditoribus
[…] aut sit Mercurius talaria ut sermo
designat velocitatem qua eo in momento
ore loquentis egreditur et in aures suscipit
audientis que etiam talaria oportunitatem
[…] velocitatem designat virgam
portat ut eo sermonem denotet […]
[…] quasi insequere […]
[…] virga dicunt Mercurium ab orco […]
evocare et non illas in illud dimittere
et per illam eloquentie […] possumus
quibus iam plurimum […] famuli […]
sunt et in illud mercatores impulsi
Homerus olim Achillis […] civitatem
et ab inferno […] et obscuritate mortis
extraxit […]
ut dicit […] qui corpus Achillis […]
[…] fama […] hac ipsa virga
dicunt Mercurium […] ut
[…] eloquentiam […]
[…] ut […]

Sed tullius Iulio Cesari pectus […]
placida oratione sedavit […]
hac eadem virga advenit et mutat
[…] clarum est per eloquentiam in certos
[…] ad […] et in
[…] deorum […] serpente
[…] virga cingitur ut […]
[…] capiat […] eloquentie
esse […]
[…] ac […] ut eo quo
cupit deducat auditores orator

Dicit Demogorgonis fuisse
filium Pronapides asserit […]

Theodontius recitat fabulam
Cum enim irritasset cupidinis certamen
initium est dictum inter pan coactus in ipsum
cupidinis siringam nympham archadicam
ad amandum que cum ab ipso formosus atque
Satirorum eluxisset eius omnes sprevit
coniugium Pan. illa urgente amore sic
electus sequitur cogit ut ipsa a Ladone
flumine impedita constitit et nympharum
auxilium precibus imploravit quarum opere
factum est ut in palustres calamos
verteretur quos cum pan motu ventorum
sensisset dare motum collidentes compre-
hendens tam affectionem puelle ac dulce-
dinem soni. calamos
assumpsit et exinde septem disparat aut
inde fistulam composuit cum qua postea cecinit
ut ait testari videtur virgilius quod pan
primus calamos cera coniungi instituit
Huius igitur premissi ad misticum veniendum
est. Est enim pan ut narratum est quedam
ars absque creatore producta est et vestigio
cepit operari et sic delectata opere
eo cepit ad amandum et ad delectationem
irritata amori seu cupidini succubuit
Siringa autem quod dicitur a pane
dilectam ut dicebat leontius a sirene
greco dicitur quod latine sonat deo cantus
et sic procul dubio siringam celorum
esse seu spherarum melodiam que ut
pitagore placuit ex variis motibus mo-
bilium celorum spherarum conficitur et per consequens tamquam
deo et nature conformem a natura confecte
deus diligit. seu voluntati potius conformem siringam
esse cum motibus agentibus corporibus nature
opus tanto organizato ordine ut deo
in sono et debitum finem deducit tamen
quoniam non aliud quam cantibus hic faciat
videtur armoniam facere quod deo conformem
sic credimus est. Cur autem hanc nympham
archadem fuisse dixerunt et in calamos
versam ut fictum est quod ut placet theodontio
eo archades primi fuere qui excogitato
cantu emittentes per calamos longos
et breves cum formatione vocum imitatione
celestem armoniam et demum adiecta tria
et ad septenarium quod per multos faciebat

calamos in unum compositam fistulam sona-
bilem paribus et imparibus compo-
sitam cum ore flatum recipiens
ut hic receptum dicit pitagoras ad
ictus malleorum audiens aut levium. unde
quod fingentibus veniens est visum archades
invenisse. eo quod illi primum cum cetera
concedit fistula. preter hic archades in
psalmis voluisse finisse siringam fuisse
Satirorum et pana fugientem atque a ladone
morata et nympharum suffragio in calamum
versam. cum illos cantus aliquos bone
compositionis abscondit. hec enim spernit satirus
et ingeniis rudibus fugit pana et hominem
naturam aptum ad musicalia nec cupidi
actu sunt sed existimatione cupientes cum
indilatam videtur cessari quod optat hec
a ladone consistit donec instrumentum ad emi-
tendum meditationem perficiat. etenim laton
sonus est in ripa intrinsecus calamos in
quos versam siringam aiunt ex quibus postea
modum factam fistulam novimus. et quo
sermo debetur quod uti calamorum radix hic
infixa est sic et meditatio musice artis
et vocis continue cantus tamdiu latet in
pectore inventoris donec emissioni prestet
hoc est calamus suffragio humiditatis arcadica
emissi constitit quo confecto sonus premeditatus
emittit suffragio humiditatis prius emittet
namque si sonus esset nulla soporitatis dulcedo
sed ingenitis potius sequitur ut videtur congrue
per fistulas emissio cantus et ex in calamos
versa videtur siringa eo quod per calamos
resonet preterea per ipse ab inventore fistule
calamos fuisse repertos fictum ladonem
ad opus fistule et a ladone detenta
dicitur

Et tulit ad climenem

Climenes ut placet theodontio
filia fuit occeani et tetidis que
cum forma valet solis fertur placuisse in
cuius ipse concubitum veniens ex ea phetontem
suscepit et proles. Paulus autem dicit eam
fuisse meropis egipti coniugem et apud
extremos egiptios ethiopibus imperasse
cum viro et ex ea eundem cum et phetontem
deductum est et proles concepisse. leontius
autem dicit climenem filiam fuisse Mi-
nii et euriannasse et Meropem vero
dicit eam peperisse in filium et filiam hic pre-
terea cum prolibus. Ceterum quis varietates
adinventas est quod inquiritur occeani dicitur filia

Et a sole dilecta est inter humiditas
nam climene interpretatur humiditas et
oceani tamquam omnis humiditatis fonti
merito dicitur filia climene a sole diligi
eo quod ut Tullius recitat ubi de natura
deorum sol et astra reliqua de humiditate
pascuntur et melius eo quod plus calor
in humiditatem agens superat nebulas
que phetontem constituunt ut ubi de latona
dictum est et arbores quasi calor pa
lustribus esse dicitur de quibus igitur ubi
de phetonte et prolibus latius Eam autem
finxisse fecimus et meropi iunxisse se
dicimus tamen eam nobilem aliquam in littore
oceani fuisse dicimus et inde filiam
humidi constitutam nec aufert obstat quod
inimici et eucianassis in partibus forsan
illis imperantibus fuit filia si a loco tamquam
a nobiliori parte denominata

Incipit liber secundus

Regia solis erat phetonti
filius fuit solis et climene
nisi de quo talem recitat ovidius in hac
fabulam contigisse scilicet quod non credere
phetonte epapho iouis et ysidis filio ab
illo ei dictum sit eum solis non esse filium
quam ob causam pheton matri conquestus quod
ab ea in regiam usque solis deductus est
ubi a patre benigne susceptus petiit quod
iam datum se mandat deum scilicet ut
lucis currum illi ducere permittat quod cum
illi sol diu frustra dissuasisset instanter
concessit ipse tamen non sufficientibus viribus
ad regendum equos tanti virtutem precipi
dimisit habenas quam ob causam equi e
iusso concreto itinere modo in celum astra
dextra modo usque terram declinantes
omnem illam celi regionem combusserunt
et fere terram omnem incendio depastis fontibus
et fluminibus incenderunt quo incendio
terra commota orauit iouem ut au
xiliaret eius cuius spaciis motus propriis
fulminat phetontem qui in padum cecidit
ubi quod a sororibus defletus atque sepultus
est et sepulcro appositum epitaphium
hic situs est pheton currus auriga
paterni quem si non tenuit magnis
tamen excidit ausis ausis Conficto hec
judicio meo sub specie occulta historiam
et naturam veram tegit Credidit enim ab
antiquis est ut in libro temporum asserit eusse
bius et pagans orosius superbie in cornu
grecie et ovidius finxisse regnante cecrope
apud atheniensium rege nec scilicet quando
ipse fetus si corpori supercelestium
infusionum emissio et eo omne incendium
terre phetontem humor enim longe late
si vagatur ipse factum est ut desiccarent
fontes et flumina multa sata omnia
redegerint montes arescunt plene
et arbusta querens reliquerunt ab
incolis urbes a propriis regionibus et
inde fere fervesce videt et eo in ipsis
perseverasse pluribus contigit ut terra me
dio autumni cadentibus iuncis imbribus
ignem pereus extinguerent que sub figmento
terra vim parient pheton et alia ut
aut leoncius tessalus latine vocat ina
dico hoc eo solis dicitur filius quod sol calor
fons et origo sit et eo quod a sole cum
indicat calor omnis non insurgere igitur
incendium pater figitur climenes autem grece
latine vocat humiditas eque eo phetontis
mater dicta est quod non possit provocare
calor nisi contraria sit superat humiditas
et e ab humiditate tamquam a matre filius
alius videt et ipsa perseveraret quod autem
pheton petiit a patre ut currum lucis duceret
vel aliud petitione debetur cum mater quidem
et insensibilem creaturis permanent et
augendi desiderium ut de insensibilibus
tamquam de racionabilibus loquimur quod etiam de
terra arante dicere possumus quod aut ipsa sit
eo ipse porpori humusse atque habeat corpor
liquisse et inde eos ad plenum ascendisse
et celi partem illam combussisse et terram
equo modo descendentes incendisse ab ordine
non contineri sentiendum est Est enim in zodiaco
spacium viginti graduum a vicesimo gradu
libre usque quintum scorpionis quod per
viam vocant combustam eo singulis annis
graditur sole per spacium illud omnia
intus vincat torri nam et arescunt
herbe frondes albescunt et decidunt aque
ad inferiora terre recedunt nec aliquid
premitur ea tempestate igitur et ab
spacio celi per illa denominat et pro
pterea terra medium autumni filiatus
fingitur eo quod ipse

Ipse ex hoc composito porphyrius ordine
solis filius surgit in oriente pariter cum
signo thauri pliades et origion et
eridanus. astra habeat pariter plumas
et aquas ostenderent aquis extinguntur
medio. et plumas esse undique ut plumas
cadentes ad medium autumni ut aestas
undique dum procedere est et ex ore omnis de
superficialis calor extinguitur Eridanus autem in
celo eridanus accedisse per stellas posito
dicit enim ... in libro de astrologia poetica
Eridanus a nonnullis nuncupatur nilus et ab
aliis oceanus pro quibus ingentem astrum eo
parte debere ... et inter hoc medio in-
ter ... astrum ... extingui et
... impar sunt ut nonnulli unde arbitrati
Est autem a Ioue fulminatus sit eo in-
terim ... porte ... in
ignem et aliqui aerem qui hic per aere
accipiendus est ... ascendens ...
... conglomeratur in nubes que si in
... tollere ... ad frigi-
dum aer ... extinguitur in aqua
... cadentes plumas dicimus esse fulminatus
... extinctus a Ioue vel ab aere ...
plumas. possemus ... dicere obmissa
historia ... caloris ...
Ioue superueniens autumni extingui
et in ymbres ... asserit ... paulus
perusinus ... regnare ... apud
assirios. eridanus qui et phaeton solis
... filius cum copia suorum ... duce
Nilo. ... et
... ad ... in sinum quem ligusticum
dicunt et ibi cum sinus longa satis
... navigatione descendit. et cum spacio
... suorum in mediterranea peruenit

[margin: Germinum] Germinum ... pluribus ... uero ... in-
... debilitatus cum parte suorum na-
uium custodem. liquit in litore. qui
... acolis ... siluestribus ... hominibus
oppidum condidit et Germinum de suo no-
mine nuncupat. Eridanus autem superatis montibus
in amplissimam aque ... deue-
nit planiciem ... quod ... et
... ferocia ... compescet ... ra-
ingenio superaturus ... per
padum ... et ut idem refert paulus
... oppidum suum fuit quod
Eridanus nuncupatur et in eo ...

... elapsus ubi ... aliquem
diu regnasset relicto ligure filio ... precipi-
tatus ... a ... eridanus appellatus
est quem volebat ... in medium ...
... sui ... celi ymagines locatum
et ... volebant arbitrati sunt fabule
dedisse causam et ... sulmatus
sit phaeton et in padum deiectus

Sed dicat ... solis

Et quod ... aureum coronam
et aulam et alia multa insignia a Ioue
dicitur obtinuisse de quibus infra dicitur hic
... clarissimis ... et ...
magnaminis et ob id ... quod aut ...
... faceat ... Ioue ... fuerat ...
... fama ... ut
in eo a ... deus ... sit
... ut ...
... hic ...
... ad ... spectaculum videbatur apponi
de sole ... dicta
sunt ... igitur cum ... et
... ei quod regiam ... aulam
de qua hic ... regia solis
erat sublimis alta columnis et infra
per aliquos versus descripta ... aulam
maiestatem ... describit ...
... in solio
et infra per septem versus ... tandem
regia maiestate ... describit
... erat ... aureus
aurea ... curuatura rothe
radiorum ... ordo et infra per duo
metra ... describit equos tamen
per ... inter volu-
cres ... et ... solis ...
... flammiferis ...
... pedibus quod repagula
... Hunc ... insignem
ex ... lapidibus ... ut ...

Vndit imponit si quis dicat venit
ete anua bene ab homines pari et quis
eiusdem bene opera multorum filiorum
prium videt conspicuis aliquis vocis
fuisse prius de z et dicit dei eius homines
fuisse dicas et non nullos vim quiemere
mirum sibi attributas si eius placatas di
vinas sperica ut dicunt philosophi in rebus
operatus tanta potentie est ut pat omnis
motus huius vite habet et inter alia quis
fueri probabilis dei in nativitate alicuius
hominis certis super aliquibus corporibus supra
eius eius se innocissimum amabilem fuere
alacres atque splendidis moribus insignes
et generositate prodiit apparuit enim
similiter nihil vocat nominibus pro que
pater apparet de ipsis placata hic de
homine intellexisse peccatus nunc quod
hic voluit datum explicatum est

8 Tanto sic perpetuis natura et
bene igitur ipsorum causa patet super omnia
et per hoc pro non deo accepit qui eius de
nihilo omnia creavit ipsius pat ipsius
divina pro eius ipsa ipsius super omnia fit
Iam sic regere tam splendida de ipsa est
ideo ut intelligamus potentia eius amica
confitetur eius quis omnia creatura creatam genere cui
inter alia proprietas nature disposita fuit
ipsa et qualitates temporum ut intelligat
eius motu suo describere omnia opto
aliquis autem eius fuisse dicens in principio
peccatorum post moysis quis ante sua
ille est qui cuncta creat non deus ipso
creatis nec est propterea aliqua attributa
prius quam non creatum fuerat volente creatore
suo motu ipsa describit qui iam describit
bruma et hiems et diem et noctem et
annum et postea ut in sequentibus apparebit
sic et motu suo qualitates temporum facit esse
diversas autumnus dans frondes et flores
alii propter terre maturus pro pellit fructus
et frondes incipit auferre ultime
rigores frigoris et ideo ameniora hyemis
Cuius at illi tam lucidis aptat
viridissimam maxime pertinent quis omnis
visus eius modesti fixit hinc esse orbem
terra voluntates credidit qui iterum
grimor est et disperatam quamvis ipsa
fuit fieri dimittit disponit. ideo et illi
quamvis equi sunt ut pro quo qualitates diverse
credit credidit nam per nomina quam prius

prius quam per fingit interpretatur rubet
ex quo pro vero mane agentibus vaporibus atra
surgentibus sol oriens rubeat habens qui
sicut et cum albus effigiat et splendidus eo
quod calatus iam sol dissolutis vaporibus
splendens fit Ethon aut tonis rubens
sed in medio tendens currens conponitur nam
sole iam celi medium tenente lux eius ex
eius est a acutus videt fervidior ille
gyron aut qualitas coloris calore tendit in
nigrum et interpretatur tam animalis videtur
ad occasum die sole iterum petere et ab
orbe minus reforment Lathos enim capitis ful
gens in ortu si solibus alii nominant eorum
Erycon Acteon Lampos et Philogeus
Eous autem Eoum lapides audit
Albericus Ericum celi signa intra debe
re que intellectum ingenia animo quasi eius
sufficienter invenerit hic predicte super est de nobis
solum globum conspicitur eo quod mundus eo
quasi obsecro aliis diis hec gratia illos nos
vel ubi de talibus diis de hic que ad
plenum spectare videbit brevis exponit
Vocat enim per sol collum gratia placata
sol est ut testatur videt macrobius
dicens nam et latini tamen solis clau
sunt ante de sol solis quod solus nominant
et in tunica dicit sole de speculis ut
ad propositum certo cantus celeritas et
tarditas certa non fuera tonque
statuit deus in ambitu super hanc
solem lumen audit quod nunc solem
vocamus super hanc vellius de re
publica post proprietas ac ducem
dicens deinde sub sole medias fere
regiones sol obtinet dux et princeps
est et moderator luminum reliquorum
mens mundi et temperatio quod cuncta
sua luce lustrat et complet. Eius que
vobis pro aut mirabilius super fruitur
sapientiis dux quod quod omnes lumina
lunaque talis et principes qui ita ceteri
ut eo quod apparebat sol vocat et in
parva semper inde mundi appellatur
Ita ut ipsa eius cor celi vocant
inde unum quia omnia que statuta
vox per celum sol vidit diei noctem quis
et ingratus inter utrumque plexitat
brevitas quis vices et certis temporibus
equa utrique mensura deinde veris
clementis temperies tepidi aeri et lu
mis quod molliaciter autumnalis ane

Mollitiem inde fugere ut utque
temperies. dicta est phebus quasi et co
conspersat inde quod celi cor dicitur perpetua
sunt. dicta quod summa vim sua videbatur
esse hac causa ipsum quasi inde celi cor vo
catur quod natura ignis semper in motu perpe
tuo est agitata sol autem ethereus
ignis fons dicitur sol ergo metheorum est in
animali cor autem ista natura est ut numquam
cesset a motu nam cuius quodcumque causa
ab agitatione cessaverit mox ad mor-
tem. Hec macrobius consimilis
post papiam fuit eum consummasse solus
per ... rerum llorat eum appellat
omnium rerum conspiciet ut inquit ma
crobius eo quod ab ortu in occidentem
totum celum facit obliquum phebus quasi
innovat et potissime a poeta ap
pellatur ... dictum est quasi dicit
phebus quasi novus dicitur eo quod mane
semper novus videtur ab oriente conser
... novatur ut aliqui
dicunt a templo suo ut a monte
macrobius dicit Cleates aliter
... Cleates hanc
apollinem vocatum sicut quod veluti
... rapiat ita ipse est in
... rapit radiis Cornutus ut idem
dicit macrobius affirmat sol quasi appe
llatur quod fulgore radiorum ... cometis
solis aureas ... et argitoro-
... qui nascitur per ... amphi
... aureis signat alba
et argentea argentea ... radii
emicat in modum sagittarum quasi
missarum dicitur et cliost qui magnus ut
... maximus quod est ut ipsi vide
... et hic illi non est aptum
... in semper et aliis nominibus
pluribus ut per macrobium patet in
libro saturnaliorum Sella quod quarte

e Dinas dicit theodorus
... Cronus filius esse pluries
... et sub horis ... compluribus
collocatas ... sella dicitur
ad con... grece saturni latine
... hec ... et loqua
... a ... motu ...
... hec in antro ... a
claudianus in laudibus Stilicho-
nis ... horum

describit ... vobis hic ... stant
varias facies ... metallo secula
certa locus illic glomeratur aera
... ferrea rigent illic argentea
candent ... regnum domus co
de quantitate ... pluribus ut
... decrepita vetus ... cum
aliquis ut ... in libro quem
de natali die scripsit cirilum
ab hiis potentissimum quem annales et
... temporum ... ut aliqui
... incognita saturni
et eo ipsum ostendit domus aliud
supremum ... quod ... esse
... et ... et in ... eo
to a ... annum ... ut
... saturni qui ... aliquis ...
et ... brevius ... amb
alius ... arbitrari dicetis ... aliud
ipsum esse ... quod consuetudinem romanorum
celebrationem liberum ludorum saturnalium
et altam sub parietem ... vel ipsi
... sub ... ...
... ... opinionibus dicat ...
... romanorum saturni ... annum
annus ... erat ...
quod ... esse ... saturni et ...
quod ... est ... aliquid ...
... vetus saturni ... Cernis eum
... in ... quo scriptum de
... ... ut ... poeta ... ipse
... secula ... ... Janus
pedibus sala ... ... fra
... solis ... dei ...
... cuius soli divinitatis co
... et quod ... futura sunt ...
ab hic ... claudiani ...
qui illa ... dixit in antro et
... ...
... omnia ... ... natura
est esse Spacius equus libus hore
horas solis et cronus dicit theodo
... filias et ab eo ...
tas eo quod ipse eo quod ipse ... ab
... appellet has ... equus
... solis ut et ...
dinis ... ... titan ...
... ...
... ...
... portas aperire dicit ... filias
... solis eo dici ... et cronus

Est enim eo quod solis progressu certa
dimensione temporis hora fiat tempus ac
et per eum Saturni pater ab eis dicitur filius
est quod est solis diversum successionibus
nox labitur et dies accedit ingenii
sol tamquam in spatio solis vehiculum
a successione horarum ~~procedit ingenii~~
procedit ingenii progressus innata
ante diei advectum celi portas
i. lucis ortu aperire videntur
Sol qui tamen est ut scribit Tullius
Vulcani Egyptii fuit filius et ut idem
dicit eandem quam Egyptii volunt eius urbem fuisse
Eliopolim nam grece Elios sol dicitur Theo
dontius autem dicit eum in ea civitate regnasse
et splendidissimum fuisse regem et ante
eorum vero nostri imitatus et ingenio
eminentia extitisse et certa tradantur quoque
preceptoribus vovere et alios filios suscepisse
Leontius vero putabat eundem cum Ethio
pe fuisse et ob splendorem etatis Ethio
pie solis ab annis et subditum imperi
quadrisque vero Ethiopes ut Plinius plag
de naturali historia solis Vulcani asserit
et solis fuit agro Ethiopia immi
puta est

Ex neptunus aquis
Cum terno brachia vultu

Neptunus Saturni et Opis fuit filius qui
dum natus est a matre fuit absconditus
ne a Saturno occideretur ut in sacra legitur histo
ria dicitur autem maris deus deus eius et
certamine maioris parte deus est maris
rate fugam regni quod hac dicta eius
illi imperium pelagi sorcium quod tridentes
sceptrum fuerit datum in neptuno quod pos
situm ab homero fuit tunc qui in Iliade
presbyter libris vir nam neptunum se latere
generatus dicit teste cum a Saturno filius
fratres quos genuit Rea Iupiter et ceto
timus autem dictus est vel Pluto inferius
dominatus triplex cum omnia divisa
sunt cum fratribus autem contingit contingit honor
Hec nunc contingit antiquum sceptrum habi
tat semper hunc pretera dicit Albericus uxorem
fuisse nomine Amphitritem et ampliss
imam dicit quod eum cum pluribus mulieribus
habuisse tamen quod ei comites quod Albericus
ut per sanctum regnum incedat ut pulvere
describit Virgilius dicens fugit queque in
ceruleum curru Amphitrite reddit ferarum
centum et manibus quod omnes ceruleum habebat
sevis leolio proxima levis volat equus
vehiculo sternit unde tamen fert quod sub
axe sonanti sternitur equor aquis
fugiunt vasto Ethera nimbi tunc varie
comitum facies immania cete et
senior Glauci chorus Inousque pa
lemon tritonesque cati fortique chorus
omnis leva tenet Thetis et Melite

Panopea virgo et Spio Thaliaque alii eius
describit comitum eundem et dicit quod ubi Eolus
demissos carcere ventos dimisisset pre ne
ptunus egit magis quam voluisset minat
Eolo tempus temeritatis eum coercet bella
fecerunt in nubibus quod Achaemenes quod
confudit nubila quod exulto hac sordida
fundo tempestatis et tunc insuper de
imperio inclitus Athenis cum Minerva
litigium fuit quod cum ipsa ubi Minerva
dicit volunt eum insuper primum fuisse
alumnum et hoc sceptri gestare tride
ntem et regem illi fundamenta sacrata
quibus quod fecerit deceptam vetustatem
fas videndum est **Neptunus** deus
maris a singulis dictus est eo quod appelavit
in sacra scriptura historia Iupiter neptuno
imperium dat maris ut insulis orbis
et quecumque sunt maritima loca quod est orbis re
gnavit hunc poete preter hoc rerum
dixisset hystoriographus deum finxerunt dixe
runt quare fuit adeo adolevit ut
vis qui se prudentiam arbitrabatur in falsa
credulitate caperent. sed tunc est aque
elementum neptuni vero nomine a nando
ut dicit. hic apud grecos possidonius
appellatur qui facies imaginem vult
perdere ea re vero quod aqua formam
imaginis in se spectatum quod nulli
alii dederit de quatuor elementis
est motus ideo i. sua moventes aque
vero generum pro ultro fecerunt opi
nio Amphitritem autem illi in genere
quod deputabat quod mari antiquus
primus est qui velox fit sese unde
crescentibus insulis per orbis circumdatam
amphitritem circumdant ut in Fulgentio
legitur vel amphi circa et triton vero
ad sonum interpretatur nam aque tribus
elementis generis fuit et est eundem
desuper aquis celestibus atque imbribus terra
fontibus vel puteis vel quod ipsam terram
lut unde Macrobius ambit et eun
dem Amphitritem quemque copulat eius
terret ut hec designare motu eius
in superficie qui cum revolutionem et in
moto fit ut deo nomen faciunt de eius
inter se et continua quod a Virgilio
scribitur secundum et celeritatibus inequalitate
maris motus sen navigantur elevatur
vero quam designat aliter quod eius subtilitate
maris efficiat procellosum mare aut
communis alumnum et deum est quod aer
et aquis suscepit movendo ut de
Simonide etiam dicit Aristoteles aut
sceptrum gestat tria eius aque proprietas
unde est eum labilis natura licet et potabilis
fundamenta vero illi conservata sunt quod
quod eius ope terra innititur et obedit

ab homines opprimere vos Cygnus semo
sigres quod ideo est quia monere et ob
ad volucrem insibili quod illud quod
sibi parum est ab eo debet ~~per~~ ~~sem~~
~~ual~~ servari

Et minus Heliades lugent

Februsa Lampetusa et Iapetusa ut
ait ovidius hic in alia sunt sorores phe
et cum pro morte phetontis flerent in ar
bores verse sunt ex quibus electrum per lacri
mas destillat Unde figmenti causa
est quia in arboribus hec forsitan femine
que nunc dicuntur arbores propter cum pro pa
trem agere sole fratre nascuntur
et cum quatuor extremo die impetu phe
tontis decesse putatur hominem vero
in modum lacrimarum emitte qui si colligatur
arte perdat in electrum et quod dante
agere sole nascitur in loco que Heliades dica
ntur .i. phebi filie et electrum clementes
.i. humiditates dicte sunt

At pater omnipotens ingentia
moenia celi Calisto filia fuit
licaonis ut patet supra ovidius per hec in
libro hic ut scribit Fulgentius eam patre
fugato in regno tandem ad hec
usque etiam regnum et fugit ad ne
mora ubi se virginibus diane dicat
socia in ea apud quod a Iove in habitu sub
fortato diane oppressa est et cum tempore
facte uteri appareret crimen pulsa
peperit Archadem de quibus ambobus ple
ne infra dicetur hec pluribus est appellata
nominibus nam greca arctos dicitur quod latine p
nat ursa Parrasia et Elice dicitur a civi
tatibus nam grece elicai dicunt civi
tatem Noctiphi quod instructa quod novem an
dines nova fuerat Unde sed quod latine
Canis sonat nam imago celestis hec
que nunc ursa dicitur canis prius dice
batur ut et adhuc dicitur apud aliquos
et ursus quod latine bos silvestris sonat
nam eo nomine dicta est propter elevata
caudam ut semper clamore facere ~~videt~~
videatur apellat et septem se volente
talete inde dicitur et ipse septem sunt
sed quod sonant qui instructissimi
fuerunt tamen eam in navigationem
primi sunt usi dicitur et septemtrio quod sep
Archadi seu maioris eque nomen est
eo quod aspectum denotet stellas nam
teriones seu triones stella interpretatur

Archas filius fuit Iovis et calistonis
nimphe ut hic testatur ovidius
hinc enim erat per licaonem proruere
que percussa a Iove ut refert pan
lus se contentus diane sociat ut dictum est
et in venacionibus volup agens et
cum etate valet et forma Iove

destructe in Archadia ut ipse lapsus phe
tontis fundamina terre contrariet celeste ab
eo dilecta est et sub specie diane in
umbras nemoris decepta et oppressa
que cum gravidasset et etiam retexit vere
cundia a puellis sociis ad lavandum con
tacta est et plancte Diana hec autem
timebat ne crimen appareret sinus
vestimenta ponere lavari veniebat
tandem a virginibus nudata cum tumescentem
ventrem Dyana vidisset confestim eam a cetu
eo suo repulit que post Archadem
peperit quod sciens cum Iuno cognovisset
nata a matre illam dum traheret
crinibus et tandem transformat in ursam
Archas autem cum iam grandis esset
venationibus insisteret eam sibi magis
tam et ad se veniente voluit occide
re ipsa plurima ut ait Theodontius
in Iovis templo ursa quod erat apud
Archadia in quod templum vetita ambo
fera intrabat aufugit quod est et
Archas secutus est cupiens eam occide
re tandem invitato in corpus Archade
facietque ne matrem commacularet san
guine ambos in celum transtulit et cum
polum arcticum locat Calisto autem
ursa minor dicta est ubi maior
vocatur Archas Iuno autem quod ducta
quod pelex in celum suscepta esset una
cum filio suo accessit ad tethin ma
trem alumnos suos orat ut se in
alio sibi fovere non possit ne
saltem has ursas in nec alio se sideri et neptunus
suis in undis per lavari permitterent
quod a luno se factunas annuperat
et sicut refert in hodiernum diem
Sub hac fictura ut plurimum latet hystoria
nam fugato a Iove Licaone calisto
filia sua aufugit ad virginem pani
Licaeo sacratam et cum hec facto patrie
virginitatem voto constituit ut audita a Iove
sua pulcritudine capitur et mondet inde
sederunt cum qui tandem cum se inquisitum
propter transformasset etiam incuriam ante
fuit cum illa et cum variis suasionibus eam
insinuam deprecatum traxisset tandem veniat
cum ante pregnatam fecit postremo cum
partu crimen appareret Calistonis
ex vestigio cum maxime dedecore suo
ursa cum filio clausura conclusa est
cum aliud sibi facere non audebat propter timorem
Iovis que obviabant in silvas abiit et
in casu dum inceputa latent fame cum
adolevisset filius esset sed in ipsum anni
matrem in imperium post valuisset cum
voluisset eam voluit occidere que timore
perterrita confugit ad Iovem qui eam in gra
ciam filii reducat promisit quod ut in ipsa

posset radere regnum venit quod cum Ar-
chas ferox invenisset pelasgos rusticam
dietam redegisset Archades illos ex suo
nomine appellavit. Archades autem Cali-
stonem quam mortuam putabat ob eius
tenebras latebras ursam appellaverunt ad
versus et aut physiologi certa ani-
malia in cavernis morari dormientes et
a nomine matris ursa et filius [illegible]
quos ambos post mortem Archades po-
ete in celum translatos dixere et circumdatos
eos in locis in quibus hos locaverunt dicunt
ab eis ab grecis positis signat [illegible]
post. est autem a Tetide et Neptuno minus
minus alterius in occeanum nec permittantur
ad lavandum sumitur est ab elevatione
poli qui in regione illa adeo elevatus
est et hec pars adeo illi propinqua est
ut circulum celi secanti reliquie stelle
que mergi videntur in occeano eo
occidit magis nequaquam putentur immo cer-
ca polum integrum circulum videmus
nde — erunt Archadum prebet Eusebius sub eis esse
pelasgos anno mundi IIII° CCC° octavo

Iuno Saturnia cum ingredit-
ur Iuno Grece [illegible] regina
deorum Saturni et Opis fuit filia ante Iovem
nata eodem tamen partu fuit Sperca et quin-
nis ut dicit [illegible] appetivit Saturnus
prima parentem secuti Saturni post [illegible] prima fuit
educata autem illam a Tetide dicit [illegible] tamen
quod Neptunus educasse asserit Albericus [illegible]
Marcianus illa dicit nutrisse Meronem magis
filium eam Sperca regem atque [illegible]
faciunt deam se et coniugem ut scribit [illegible]
Iunonem autem omnis cui vincla iugalia
cure Sperca et partubus posse volunt
ut Plautus in aulularia dicens perii
mea nutrix obsecro te uterum doleo Iuno
Lucina tuam fidem ... illi insignem [illegible]
et arma atribuunt ut in Thebaide demonstrat
Homerus et me deorum regina pro ea procedat
... illi quatuordecim nymphas
ascribunt ut in primo eneidos ait Virgilius
sunt michi preclaro bis septem corpore nymphe
[illegible] quas illi iris pavone familiarem avem
[illegible] pavonem sibi in tutelam veteres tribue-
bant eandem [illegible] eam dicit Ovidius
Argi pastoris sui oculis a Mercurio occisi
apposuisse vocat et eam preter Iunonem
et reginam multis aliis nominibus ut puta
Lucinam deam matrem Februam Februam
Iterducam Domiducam [illegible] Unxiam
Cinthiam Sospitam Populoniam et pro-
nubam eamque dicunt plerique campe-
stribus concessisse Heben filiam genuisse
se et passo flore Martem genuisse
coniunctam uxori suo Vulcanum et Ceram
predicta stanti multa sunt se et diversa dixisse
dixerunt. Dicit autem Barlaam Iunonem Saturni
ac Opis filiam eos arbitratos quod Saturnus
tempus opisque esse et opem inde et Iunonem
terram credidisse vel aquam se et materiam

ubi de somno Scipionis illa Iovis dicit esse
sororem et coniugem quibus super cuncta
sit eo Iovem celum asserit et aerem dicit et
Iunonem quam tamen ante Iovem esse natam dicunt
quod prius superius ignis sit et hec aer non vi-
det apud nos quia absque [illegible] qui aer
est ignis deduci posset in flammam nec
sublato aere vis vivendi et ideo coniu-
gium aerem esse sed ignem velis vel quod ignis
motu aer ascendit ut in pluribus locis
quod paludibus sepe videmus contigisse et
aer natus ante ignis. Eam autem educa-
tam a Tetide id est a [illegible] quod humiditate aque
restaurat quicquid aeris consumitur in
ignem vertitur. Eam autem Neptuni dicunt
alumnam cum quod confinario iure aer
constat Iovis autem coniunx id dicta est quod
aer celo sequitur supponitur. Sunt enim
elementa aerem scilicet et ignem poeti ma-
res appellat aquam vero et terram feminas
hec enim intendunt illa surgunt hec
agunt illa patiuntur. Hinc et hec ma-
ma [illegible] Iuno data confirmat hanc
in considerationem parte negligenda. aliquo
mares sunt ignem ut Iovem aliquo femine
sunt aerem ut Iunonem predicant aerem
autem inter [illegible] consumant quod eo
modo est mollitus ut patet per Pauloniam
dicunt et quod ut vir uxorem ita ether
aerem subesse et ab eo calorem quo
insidens siccitatem voluti semen in ma-
tricem suscipere videtur que reget quicquid
fungit. Tertiumque dicit dici Iunonem aliqui
de igne et aere et nominis pro igne
in summi sit et Iunonem pro terra et aqua
et aliqui pro aere posito. et ideo quod pro igne
et aere accipit Iupiter. et Iuno pro
terra et aqua merito coniuges dicuntur
cum ignis et aer sint agere et terra et
aqua pati et superioribus et inferioribus
agentibus suffragantibus superelegantibus cor-
poribus apud nos cuncta gignuntur quod cum
ut idem Servius ait Iupiter pro igne tamen
et Iuno pro aere tamen ponit tamen ratione
contigerit quod conformitatem et lenitatem
sibi non faciendum natura hec elementa
pro aliis magis sunt feminina unde quod
petulantie habenda tempori [illegible]
vel in propria aerium et ideo in
dispositione dicunt pro Iunonem a Iove
vincta cathenis aureis et depravata
tamen incudibus ferreis ~~[illegible]~~ al ob vel
alta sede arbitratum est ipsi aerem a
frigiditate et densitate terre depravatum
cathenis aureis id est per continuatas [illegible]
successiones igni iunctum esse tollimus
vero dicit eam habere [illegible] se quod et superiorem
parmalium tactu est aer aut storia dicit
putat intelectus inter mare et celum Iuno
tur nunc operatur que est [illegible] quod

Jovis quod et filius est ethereus et ideo
summa quidem cum fecundarunt dicit eum
Junoni quia tribuerunt quo quidem nichil
est mollius. Ideo regnorum et dearum regnorum
atque quidem diviciarum insuper dixerunt Junonem
quam Fulgencius velato capite et sceptrum
manu tenentem designat per quod nichil aliud
estimandum est eos velle ostendere quam
in inferiori parte regna consistat et divicie. nam
Junonem terram esse dictum est inquiunt regna
inde consistere satis patet quia si ipsa in se regem
tenet regnorum regimen est sceptrum quod
sic prefigit quod divicie regi sunt proxime
quia cum diviciis abundat facile
ad regnum aspirat et hoc ad velato
capite ponunt quod divicie plerumque
sunt abscondite. quorum autem dicatum volunt
sunt absconse eo quod ut plurimum dote media
in conjugium que dos Junonis muneris est
[illegible] luna esse credidere. campos
[illegible] actus multa possi-
cam [illegible] motu de loco ad locum
et potissime arbitrati sunt Junonem puellas
nubentes de domibus parentum ad sponsos
euntes per ducere et inde Iterduca vocata
est seu alia ratione quod veteri more
noctu virgines ad sponsos ire consueverant
erubescentes palam ire [illegible] deducebantur
et cum luna duce lucet ducentium videbatur
[illegible] itineris Iterduca dicta est et
[illegible] ducatum illarum pro in domos virorum
[illegible] deducere Domiduca dicta est et quia
virgines sub ducatu Junonis venientes
ad limina sponsorum ritu veteri variis
unctionibus postes unguebant Juno
ab unctionibus illis Unxia appellata
est et sponse deinceps vocate uxo-
res et deinde ut dicit Albericus Cin-
xia [illegible] ut dicunt [illegible] patrie
[illegible] Fulgentius quod divi-
ne quibus ipsa [illegible] alias pari-
unt et [illegible] sunt [illegible]
[illegible] dicta est quod luna quam
[illegible] Junonem esse voluerunt [illegible]
[illegible] sublimitate et Junonis [illegible]
[illegible] et ejus [illegible]
debat ut aut [illegible] ostendere et
laxare venas corporis et [illegible]
[illegible] ad partus [illegible]
salutare est et hinc [illegible] Grece
[illegible] est [illegible] latine [illegible]
Cingulum vero illi [illegible] attributum est
ut per eum designet [illegible]
[illegible] arma vero illi data
sunt quod bellantibus et maxime [illegible] regnorum
et diviciarum [illegible] videtur [illegible]
[illegible] Nimphas
illi [illegible] esse [illegible]
ut [illegible] in aere [illegible]
[illegible] ut puta [illegible]

Ventorum impetus nubes pluvia grando
pruina ros coruscationes tonitrua
[illegible] comete vapores [illegible] et ne-
bula videntur [illegible] alias describunt esse
[illegible] aliqui [illegible] aliqui vero
super addentes que hec videntur [illegible]
ut hec motu [illegible] media
et [illegible] que Junoni
famulantur familiarior [illegible] describit
[illegible] filia [illegible]
[illegible] colorum et
[illegible]
[illegible] Junoni [illegible] attribuunt ut per
[illegible] variis coloribus [illegible]
[illegible] ornamenta designet que quidem
[illegible] sunt sit [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible]
[illegible] dissolvuntur [illegible] et divitie
[illegible] in momento dissolvuntur in
[illegible] quod ad [illegible]
[illegible] certamen est eo quod [illegible]
[illegible] oriuntur [illegible] et [illegible]
[illegible] multa [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

Pavonem vero illi in tutelam tribuunt
quod divitum vita [illegible] appetit
sic pavonis [illegible]
[illegible]
[illegible] ita divitie et gla-
[illegible] habet adornat
[illegible] ornamenta [illegible]
[illegible] quidem ait [illegible]
[illegible] et Salomon in obitu
[illegible] opinio [illegible] ut
[illegible] pavo illi attribuitur [illegible]
[illegible]
[illegible] pavo [illegible]
[illegible] beatus quod divitie [illegible]
[illegible] pavo terra et [illegible]
[illegible] ut appareat divi-
[illegible]
[illegible]
[illegible] et laudibus delectatur
et ad ostentationem sui adeo trahitur ut
[illegible]
[illegible]
[illegible] divitie et [illegible]
[illegible] et [illegible] pompa [illegible]
[illegible] designat [illegible]
[illegible] ut [illegible]
forsan [illegible] potest [illegible]
[illegible] et appareat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
de [illegible] et potissime [illegible] de
quibus nichil dictum est pavo vero [illegible]
[illegible] Junonem quod [illegible]

Iuvantem quod apud iovis est babang
laut dicit Iunonem quasi ianuam ianuam pro
purgationibus feminarum eo quod que portas
matricibus ad educandos natos pandit
et ad imbecillem matris Alconeque aut
dicit quod Iuno grece dicitur hera quod quidem
velut ab ea que est terra et fit mutata
e in h et t in e et fit hera vel ipse
Iuno terra est. Socigena vero appellatur
eo quod mares sociat iungat quod connubia
feminis. Sic et Populonia ob id quod ex
huiusmodi nuptiis hominum atque mulierum
asse facti populi procreant et inde
Cinthia etiam huius nominis est dicebatur
eo quod ipsa a virginibus cingulum castitatis
dum viris iungerentur consolvet hec tamen
vocaque esse officium arbitrandum est
quod albericus teste dicebat Iunonem domi:
ducam in nuptiis sequi eo quod Iunonis
esset officium scilicet ad matrimonium
spectantia agere. Veneris pro inde
et feminam in nuptias coniunctio iungere
et cingulum virginitatis solvere quod ipsi
veneri tribuerunt et ceston vocant
Matrona vero dicitur quod hec tamen post iuni
licibus que iurem matrone sint apte
quod conceptum que ipse et si non iubeat
matrone quod sit a dicta potest eo quod
in etatem matres esse potest. Curritum
tim vero dicit albericus eam vocari quod re
galem vel fortem vel potentem vel in
strumentum eo quod bellatores curribus utere
rent quibus illam vero dicta posse vo:
lunt deorum et matrem potant eo quod
illam bellum instituit omnium matrem Fluo
niam autem dictam dicit albericus a fluxu
seminum seu fecunditate seu quod feminas
in partu liberat. Hec tamen a menstrua
li mulierum fluxu quod a luna cadi
a non nullis credebat dicta est. Flumonia
sit et a purgationibus februam dicunt
quod feminas in partu purget et idem
in menstruis non februus et idem est quod
purgat. Iam dicta sint ea que sub aliquo
figmento poetico quitum ad fabulas
sensum abscondi posse visum est restat
dicere quam sub parte fictionum sit historiam
fictum sit. In historia quidem sacra legitur
Iunonem Saturni regis et Opis coniugem
et ab ope Saturni genitam uno et eodem
partu cum Iove. Primus hec edicta eam quam
ut scribit varro apud insulam Samum
primum Partheniam appellatam ac educa
tam et cum ibi adolevisset Iovi nu:
ptam et ob id Samum nobilissimum et
antiquissimum fuisse templum et in
eo simulacrum Iunonis in habitu nubentis
puelle figuratum eius quod sacra anniversaria
nuptiarum ritu celebrari consueta
Et est finis fabule

his explicat exquirit ordo scilicet ut de te
creet. Et scripsisse se fingunt poete atque
vero hec ad velud ē quamquam nō omnia que
apposita figmenta adhuc spectat
minervam natam nec arma ut leontius
asserit nec neptuni certamen qui primo
eius sunt minerve que Jovis filia
fuit filia et sic illis obiunsi in re
tecta dicenda sunt que que ad historiam
spectant videntur. Voluerunt igitur mi
nervam, id est sapientiam, ex cerebro Jovis id est dei
natam volunt enim prima omnium
intellectuum celitum intellectu tamquam
in aere corpus gesste. hinc minervam
id est sapientiam ex cerebro dei natam fingunt
ut ostendant quod ex fonte divine sapie
archano omnium intellectu omnium
sapientiam infusam esse. Eam primo
ē tiā quod adest sterilis dicimus
poteat natam pater natam teste sacro
eloquio omnis sapientia a domino deo est
ibidem reperimus sapientia de se dicat ego
ex ore altissimi prodivi et ce
perfecto industriose vel ut dicitur gigni
ni sic ex cerebro Jovis natam fingere ut
ostenderent eius fuerit nobilitatem
ab omni terrena spurcitie fore et
remota. Virginitas inde illi at
buitur perpetua et inde sterilitas ut
sic de obstat quod sapientia nunquam labe
fuerat aliqua contagione in mulieri qui
rimo quod pura quod lucida quod integra
et perfecta est et quod ad sterilia est
sterilis vel sapientie enim sunt sancti
Nam virgo certamine si illius senserint
et voluerint inde ubi de creatione
hec totam nata scilicet templorum
aut teste Jeronimo ut intelligant
vera sapientia et potissime fingeant
multa rei hec perfectio illi quod re perplexo
sacrum est ut intelligantur fumo sapie
ornatos. floridos lepidos et summa
venustate decoros Noctua autem
illi attributa est pulsa cornice ut
ostendat sapientem premeditatione
cuncta que obscura sunt agno
scere ubi et noctua videt in tene
bris et loquacitate seu garrulitate
repulsa ut liberius agat. quod hec lora
quod respectu concordia cum dicit ut ait
albericus grammaticus esse vero et arma
quod ē nobilis resultat enim sapie
tiam esse immortalem pallas et
athena ad alias spectat in nec
vast et ubi de illis mino
fiat exponetur Tritonia autem

dicta ē vel a Tritana alveo seu pa
lacu quem primus ipso comperuit
qui triton in affrica positus est
confinibus igitur sic comperit ad histo
riam veniendum est. Est fuit minervam
fuisse virginem quam omnes in magna
fuit existimatione ipsa vero eo ingenti esset
ingenii ut eusebius ait regnante
argivis phoroneo. ipso apud trito
nam paludem seu lacum affrice appa
ruit ignorantibus cunctis quibus
venisset ab locis dicit tamen pom
ponius mela in cosmographia
quod incole arbitrabant eam ibidem
genitam et fabule fidem faciunt quod
quod natalem illi putant diem ludi
cris virginum inter se decertantium ce
lebrant. hec autem eo lanificium et
texturam et alia multa artificiosa
comperisset celebris dea habita
est et quamquam eius origo incerta esset
et cum ingenium atque sapientie precedere vi
debant. locum fabule admirata est
ut ex cerebro Jovis genita videtur
dicat enim augustinus in libro de
civitate dei quod quod ogygio in actica
regnante eam in virginali habitu appa
ruisse apud lacum tritonis ut dictum
est et eo multorum operum esset inve
trix tanto proclivius dea credita
est quo minus origo eius cognita
nec ab Eusebio dicitur augustinus in tempo
ra contemporaneos fuisse foroneo
et ogygio ut ostendit Eusebius et ob
hoc primum Jovis filia dicta est eo
quod illi magis quam reliquis videtur
convenire tempore

Minerva gallica que vere theodontius
Pallantis fuit filia quem ut dicitur
Paulus in bello adversus Jovem facto
occidit et ab eo pallas cognominata est theo
dontius hic dicit ut dictum est minervam filiam
esse pallantis cui eo conatum pater virgini
tatem surripere occisus est a pallade sed ut tullius
dicit ubi de naturis deorum inter plures alias
minervas una fuit eius autem ab antiquis
pennata apponi talaria seu quod occisio patre
velox fuerit ad fugam seu ob aliam causam
fictum sit

Minerva tertia hic eo cum cognomento
bellona fuit Jovis secundi ut scribit
tullius ubi de naturis deorum fuit filia
quam quod tullius asserit minervam fuisse bellorum
atque principem et ob id a nostris bellona
appellata est et pro martis et amica ut te
statur videtur Statius dicens Regit atra iuga
les sanguinea bellona manu longa quod
fatigat cuspide et cetera. Nec ea fuit hec quam

Veteres virginem et sterilem asseruere. Crinitam
ut ait dicit Tullius Volcano eam filio
antiquissimo Apollinem genuisse. prop-
preterea ut dicit Leontius hec est quam armis
insignem finxere galea torvam hastam
preterea longissimam ac cristallino cli-
peo. et hoc ideo ut ostendatur mente
esse bellicosam ab aliquo alio superari esse
credi difficile non est. putat preterea
insignia illa ad aliquod misterium eius
omnia apposita dicunt. galea enim quam
asserunt insignitam habere armatam ut
fingunt ut decorem prudentis viri
in tenuis esse et consiliis quibus ad eum
gravia querens possint obsistere. galea
aut cristam habeat torvum ostendit sa-
pientem de facili capi non posse. et ut
plurimum consiliis actibus longe aliud se
videat quam quod faciat. torvus
alibi ... quam intuentes eius
faciem arbitrantur. hasta autem ideo illi
datur longissima ut noscamus pru-
dentis viri ... longinqua cognoscere
et ... longas ictus inferre atque a se ini-
micos ... repellere. Cristallinum
illi clipeum attributum esse ut appareat
in transparenti cristallo atque aere solide
rore sapientis viri ... simul et hostis
videre opera et secrepta ... operi-
tum prospicere. Illam insuper dicit Leontius
ad neptunie de imponendo nomine ci-
vitati atheniensi fuisse. damque illud quod
partibus in ariopago agitatum a civibus
... deorum ... et ... ex ...
perusi ... imponeret ... ...
ei civitati nomen imponendi. Neptunus re
... ... solo equum produxit
minerva autem hasta terram produxit
olivam. que cum equo ... ...
sit minerva deorum iudicio civitati ... suo
nomine nuncupat athenas nam minerva
a grecis athena vocata est. Quod
autem hec figmento sit aliud apparuit
dicit enim cecropi athenarum conditori qui
sunt minime contemptus fuit et
... ... fuisse aliqua dum
ambiguum an illud ad commoditate
maris qua plurimum valebat an
a commoditate terre quam plurimum ha-
bebat. denominaret quam maris commodi-
tatem per quod despiceret volens quod et maxi-
tatem et equus ... maris velox sit et
... et imperiosus et sevus ... ...
nimis plenus ut mare ... ... oliva
... quod longe illic olivarum abundans sit
sed quod pinguior sit solo et fertile ...
ad inde ... hominis ... ...
variis ... posse ... et terrestria
... esse ... ...
tunc denominanda censuit atque ... athenas
quod latine immortalis sonat nominavit.

putat ad maritima civitas sit athe-
ne dissensiones ... ... et ...
... ...
plurimum augere ... ...
... sit mercantia aut contra
... et agricultura civitates consistere
sustentari et augmentari que per olivam
demonstrantur ... eius sit liquor ... ...
... et amplificatur ... ...
... in lite datur per mercaturam ...
lata est et per navium optime ... ...
inducta est per mercatores aut ...
... omnium fere ...
fuit posset hec ... ...
... atheniensium longe antiquior
cecrope et hec cecropem conditorem dicimus
athenarum ... ...
Leontius dicit enim non de novo edifica-
tas athenas a cecrope sed ... ...
... ... et hac tempestate ...
... olivam in arce natam.

Minerva alia a superioribus ut
dicit Tullius de naturis deorum filia
fuit Nili ... ... ut ... testatur
... ... credidit ... ...
et ... ... fuisse ...
... ... filia dicta quod ... ...
... gessit imperium.

Vulcanus quem Ethneum vocant appellat
Homerus filius Iovis fuit et Iuno-
nis. ... ... fabula ab
antiquis ... ... vulcanus fulmina Iovi adversus
gigantes pugnanti fecisset peciit a Iove
... ut liceret sibi ad Minervam ...
... ... dicta Minerve ...
ut sua virginitate si posset ... ...
... quod Minerve ... ...
... et cepisse ... ... se defendenti
... ... ut nimia
voluptate vulcanus ... ... in pavi-
mento semen effudit ex quo aiunt Eri-
chthonium natum quem Minerva ...
... ... devolvens dracone
custode apposito ... filiabus Cecropis
Pandrosos Herse scilicet et Aglauros ...
... illis lege constituta ne quoquam
... ... ut intus
abdita ... Aglauros legem
... ...
... intus ... ...
... tamen in ... ...
... ad ... ...
... a se Minerva ... et ...
... in eius ... ... Eri-
chthonius ... pedum suorum ...
... ... adinvenit
ut dicit Virgilius primus Erichthonius ... et
... ...
... ... esse vulcanum ...
... ... ignem ... ...
vulcanus ... dictus ... volu-
ptas calor id quod et Iovis ... fulgur
et ... ... Minerve ...
appetit quod furor et sapientibus solet

Subtrahere illa uel virginitatem cuius defensio
defendit quod omnis sapiens integritatem
morum defendendam et firma virtute am-
dimicat unde quod genuit Erictonium
id est certamen inuidie sentencie nam Eri-
ctonius secundum Fulgencium interpretatur lis uel cont-
entio. effulgencia eius grece certamen
latine thonon terra seu invidia inde Eri-
ctonius quasi certamen seu invidia uel terra
quod sic terrenum terra sic invidia iudicare
glorie commixta est et quid aliud
subrepens sapiencie studiis nisi quod
certamen inuidie sapiens cupit dam-
nare et celare que cum Ericthona
inuidiam in cista abscondit id est sapiens
in corde celat sapiens enim liuorem suum
atque dolorem minime patefacit. draconem
enim custodem apponit id est solicitudinem ad
libet eam quod tegi commendat virginibus
pandrose herse et aglauron id est pandrose
benignitati et oblivioni sapiens enim
si quid rancoris uel odij secum ali-
quando portat id benignitati committit uel
omnino unde est pandrosus commendat id est
benignitate cognoscat uel dum differt
oblivioni trasfert tamen in oblivionem tradit
aut aglauros id est invidie legitur non ad
vidit ciste custodem et nodos soluit et
Ericthonium conspiratum patefecit. cum aquis
usque cornix proposito igne furiare infla-
matur nam aperto pectore ostendit animo
suo quod acerbitatem invidie habuerit
per aglauros patefecit eo quod racundiam
minime nimis est que commodius est inspe-
ctum Cornix in occulto latens fictum
aglauri insidiis reperire nunciat quod dum
effere prudencie legitur tamen uel oblivioni
committit si tenacem tamen invidia
denudat quod multo a reperta cornix
repellit et in loco eius noctuam
assumit ut in precedentibus dictum est sed
quid sibi res gesta velit videamus
dicit enim beatus augustinus in libro de civitate
dei apud athenienses templum fuisse
celebratum et minerve consecratum in quo
conceptus est infirmus draconem involutus
quem cum eum magni ... virum futurum
indicavit atheniensium pretendit eum sumpsit
mit et eo quod pariter esset magistra
his quibus dicatum erat templum in quo
conceptus erat celatum sed et reperire de-
berent inspicerent? hic pertecta ut dicit Eu-
sebius in libro de imagine mundi inter cetera
inter alias imagines celestes assumpti
sunt et serpentarius dicitur hic ad laudem
eius et gloriam addiderunt poete refer-
unt enim Ericthonium circa athenas cir-

Omnia inde terre milesimo septingentesimo
quod temporibus et archas Jouis et Calistonis
filius floruit

Quid tamen hoc prodest
si diro facta volucris crimine
nictimene. Nictimene Nicteri regis
et almathee fuit filia. hanc autem sicut
quod patrem amaverit seu quod ab eo amata
sit. dum illius acta fugeret mutatam
cornicem in avem sui nominis dicunt
et in eius tutelam suscepta. Cuius figmenti
hic per Coronidem uero Nictimenem prudentiam nostram
consilio seu sui comitis seu patrum recandidam
inanem per scelus commissum in lucem comparuit
et inde noctua dicta est quod autem in tutelam
cornice venit uero et minerva uero explicatam
dicimus quod iacentem ad Jovem hominem indusse
cornicula narrat. Coronis nympha ut dicit
Servius filia fuit flegie que cum forma
preclara esset placuit apollini per quem in-
gravata Corinas effecta est. Porro coruus apol-
linis avis ad apollinem detulit quod conspe-
xisset eam per iuvenem cum hemonio commisceri
quam ob causam iratus apollo eam sagittis occidit
et facti tamen penitens ad remedium suum
illam requireret ab inferis revocare. facto
eius utero conceptum esse edidit infantem
eum quem Esculapium appellavit et ut fertur
Chironi centauro tradidit educandum. quem
cum vidisset ochiroe Chironis filia vati-
cinii docta vaticinata est quod mortuum
hominem ab inferis revocaturus esset iterum
et ipse fulminatus ethere deicet quod effectu
non caruit. Nam cum hunc arte sua eo
Hippolytum creasset medicus Diane pabulis
discerptum ypolitum membris suis reponi
tam revocasse et pristine restituisse sanitati
quam ob causam iratus Jupiter eum fulmine
interemit ut liquide testatur virgilius dicens
pecorium revocatum herbis et amore diane
tunc pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris
mortalem infernis ad lumina surgere vite ipse
repertorem medicine talis et artis fulmine
phebigenam stygias detrusit in undas.
Cum hec de hoc dicta sint ut satis
patet hystoria iuxta poetarum sed ut prudens
constat hystoria continere sunt fraudes
id coruum accusasse coronidis sicut arguere
arbitror apollinem scilicet augurandi
peritia formatam nouisse coronidem
compertam et natum misisse pregnantem
quod autem ypolitum seu ut placet plurimi
castorem tindari filium ob raptas leucip-
pi et ide sponsas et a linceo et ida occi-
sum in vitam herbis et arte revoca-
verit talem contigisse puto hos seu aliorum
eorum non mortuos sed a morte ingrati
aliquem revocare solius dei est sed volnere
immanitate et effusione sanguinem
mortuos existimatos quos eum arte
et solercia sua in sanitatem revocasset
pristinam dictum est eum illos ab inferis
ad vitam retraxisse quod autem ob id a
Jove fulminatus sit non est credibile sed
hoc fictum credo quod propter est ob causam aliam

laborasse

et cetera. Postremo vero fatigatum inferni iram dixisse, que precibus Iovis letale fulmine eum igniti et quod ita credit defecisse, seu forte carmine fulminatus et cetera. Ab inferis hic illi eum extremisse ob revocatos ab inferis mortuos et hinc fabule fictionem initium sumere. Theodontius negat Apollinem dilexisse Coronidem et eo Esculapium fuisse genitum, immo et Coronidem iuvene et eo asserit quod ex Coronide natus sit Apollinis filius dicitur et inde natus sit, ex duabus causis, seu quod iam mortua alia ex duabus causis seu quod iam mortua cum partu et eius effeto utero educatus sit, non absque medici opere factum, propterea quod fingitur Apollo quod medicine repertor et cetera. Apollinis filius quod Apollinis opere natus sit, seu quia qui sic nascuntur Apollini sacros voluere veteres eo quod ut dictum est Apollinis opere lucem sortiri videntur, et ob id aiunt Cesarum familiam sacra Apollinis observasse eo quod ex eorum familia Iulius Cesar dictus est ob id cesum cognomen adeptus est et filius Apollini sacer qui secandus est matris utero in lucem venit. Preterea potuit Apollinis hic filius quod clarissimus erat medicus Theodontius aut opinio aliorum dictis roborat Lactantius qui de Esculapio in libro divinarum institutionum sic dicit: Tarquinius de illustribus viris disserens ait: incerti parentibus ortum et expositum et a venatoribus inventum canino lacte nutritum Chironi traditum didicisse medicinam. Eum dicit Messenum fuisse et Epidauri moratum. Preterea dicit Lactantius hunc eum fuisse qui fulmine ictus. Cetum ob dignitatem relatorum ubi peritum nimie oportunum credat scriptores adversum, ut placet Tullio de deorum natura, quos sive Esculapii quorum primum dicit ipse filium fuisse Apollinis cuiusque in specie inventum et primum obligasse vulnus, et hunc ab Arcadie asserit fuisse coli. Secundum vero dicit fratrem fuisse secundi Mercurii, et alterum patre atque Coronide matre natum, sed quod perhibetur fulmine interisse et a cinosuris sepultum. Tertium vero filium dicit Arsipi et Arsinoe eum quod primum alvi purgationem et dentium evulsionem comperisse cuius sepulcrum esse in Archadia non longe a Lusio flumine ... et locum ostendit cuius etc. Verum ipse ex his, quod aliquem ex matris utero excisum aliquem extinctum patre natum atque expositum nisi obstat omnium parentes ... Tullio inclinatum credo: eo in patria ... principibus patrie ... in infans fuit expositus et demum a ... tanquam a patre cognominatus sit, quod inter divina sit ... seu

Cumque fuit extitit tante venerationis apud Epidaurios habitus, ut cum Romanis iam fere omni Italia pestilentia continuam dirumque corruptam esset, et eius subsidio legatos ad Epidaurios mitterent oratores ut illis de oportuno remedio providerent, premiserunt quod Esculapius tanquam salutare subsidium Romam deferrent, qui serpens est ut in forma serpentis deus Romam in navi devenit. Et illi quod templum insigne in insula Tiberis construeret et loco salutari dei dum colerent. Dionisius Siracusanus assumpto imperio illi preciosa non tacita abstulit barbam eius quod indecens asseruit. Imperium Esculapius autem deum asserens interpretatur quod forsan labor sive nomen ... cuius ... conforme fuit.

Ochiroe filia fuit Chironis ex quadam nimpha ut testatur Ovidius maioribus dum dicit: Ecce venit rutilis ... hec Esculapium orbi toto profuturum peperit et patris exprimitur mortem et se equam futuram ... ut Theodontius eam Thetidem Achillis matrem fuisse. Dico in equam versam dici quia ... geminat ... bellicosissimus ut Achilles fuit a fine eius et ipsa Thetis ut dicit Leontius equarum ... nuncupata et cetera. Equi autem ubique apud antiquos bellorum erant presagium, ut dicit Virgilius: Quatuor hic primum omen equos in gramine vidi tondentes late campum candore nivali. Et pater Anchises: Bellum o terra hospita portas, bello armantur equi, bellum hec armenta minantur.

De Mercurio

Leontius eam hanc fabulam dicebant hunc Mercurium filium fuisse Dionisii qui liber vocatur, et cum a natura dictam Nisam et ipse apud Nisam Indie ... a patre conditam natus sit. Et cum adolevisset tanta pedum velocitate valuit ut coevos suos celeri cursu superaret. Quam ob rem omisso nomine proprio Chillon appellatus est quod velox latine sonat. Demum cum illusiones magicas didicisset et latrociniis delectaretur summe armenta rapuit ... Apollinis ... tempestate ... antiquitate ... et ... lapidibus ... quondam ... Bathus erat ... cum ... vinno ... seu ... aliis ... armenta ... et cum Batho ... Chillon autem cum sine artibus ... impetum ... tandem ... Verum cum in talibus ... non ab avaritia sed natura agebat impulsus ... aliquas ... formosas ... eloquentissimus ... omnia ... opera celeberrimum ingenium ... nuncupatus et ... ut idem asserebat Leontius ... habitus ... apud Atticos et

et Archades inceperunt ut post eius mortem illi templa dedicarentur et sacra quibus sibi propitium conabantur facere. Hec quibus fuerit apud Cirtem subtractum alteri nomine suo et ... multa ac ... occupata

Europa filia Agenoris cum ob formositatem suam dilecta a Jove ad eandem Mercurius missus est et ab eo impositum ut que tunc armenta in montanis Fenicie in litus impelleret quorum puellis consueverat ludere Europa. Tauri cum in armentis fecisset ipse in candidum thaurum transformatus se armentis immiscuit. Hunc cum cerneret virgo pulcritudine et mansuetudine eius delectata illum primo manibus tractare cepit. ... eius ascendit dorsum. Cum paulatim se in undas deferens demum illam terrentem atque de se in ... natans in Cretam transtulit, ubi in veram redactus formam eam compressit et compressam pregnantem fecit. Cum illi postea peperit ut volunt placet Minoem Radamantum et Sarpedonem. Ipsa vero in eius perpetuam memoriam tertiam orbis partem Europam ex eius nomine nuncupavit. Huius fabule figmentum adeo tenui tegitur cortice ut facile possit aperiri quid velit. Nam Mercurium armenta depellentem in litus ego eloquentiam et suasionem alicuius lenonis virginem et virginitatem in litus deductam intelligo, seu mercatorem factum si vera est ... contrectasse navem ... Jovem in thaurum transformatum ... virginis ... apud ... navis ... fuisse. Cum ... insigne albi thauri. Cum quamvis fuerit ... virginem ... ingentium ... in ... ubi ... Eusebius ... regi ... quem ipse susceptos filios asserit ... Augustino tamen placet ... non Asterium sed Xantum appellatum fuisse.

Cadmus filius fuit Agenoris. Cum Jupiter rapuisset Europam ad ipsius perquisitionem ab Agenore patre missus est hac ei indicta lege ne absque ea rediret. ... qui ... cum quesitam querere ignorarent, ... sibi ... sedes statuit. Et cum haud longe a ... Apollinem consulunt et ab eo responsum ut bovem sequerentur in ... et ubi ... sedes ... qui ... lucum ... adpulerunt et regio a bove est vocata Boetia. Civitatis fundamenta iecit cuiusque ab antiquis Thebis Egiptiis ex quibus ... Thebas appellavit. Dum autem vellet sacra conficere et ex sociis quosdam misisset ut aquam afferrent, ... serpente ingenti devoratos, quem cum spectante audierat, et ipse ... interfecit ... montis ... et ... hominum in armis ... sunt et plures mortem habuere spectante Cadmo

ut autem cessassent plurimi ex quinque superstites remanserunt qui in ... Cadmo et ... adiutores ... Sunt preterea qui velint cum ... nondum ... atque ... Cadmus ... Hermione Martis et Veneris filiam ... quia constat genuisse filias ... ab Hermionem a Vulcano ... infortunia ... ab Amphione et Zetho ... in Illiricum abiit et ibi ... in serpentes ipse et Hermiona versi sunt.

Hec historia fabulosa ... mixta quorum ... super serpentem ... intelligo ... et ... Cadmum ... inter ... ta discordia et ... impulsu ... Et quia ... pugnam ... quorum ... populares cum Cadmo in ... et ... ex ... ipse ... longe ... et ... et ... et subsidia ... pectore

Actheon filius fuit Aristei ex Autonoe Cadmi filia, et alio nomine ... appellatus ut dicit auctor in ... planus compellat ... et sunt qui dicunt hoc ... nomen a puella ... loco in quo natus est hic venator fuit. Is die quadam venatione fessus in vallem Gargaphie descendit ... et ... ad fontem potaturus accederet vidit in eo Dianam ... cum ... Diana ... manibus aquam in faciem eius proiecit ... repente in cervum conversus est ... canes eius ... in eum ... in mortem ... laceratum ... Cum quod ... sic scribit Fulgentius ... antiquis ... diu ... venationis ... et ... Diana ... asserit tamen ... consumpsit ... a canibus suis devoratus dicitur.

Semele Cadmi fuit filia et Hermionis. Hanc ex Jove pregnantem cum cognovisset Juno, ... Beroam ... transformata suasit ut ... a Jove ut ab eo

postulavit ut sicut sub una [illegible] conniberet [illegible] ... Stigias [illegible] compelleret ut sibi postulata concederet periit ut semen suum [illegible] ... quia [illegible] ...

[illegible]

Circa septimum

Frixus et Helles filii Athamantis fuerunt qui a noverca sua [illegible] ... cum ad mare pervenissent [illegible] ... arietem aureum vellus habentem [illegible] ... Helle [illegible] in mare cadens [illegible] Hellespontum mare dedit. Frixus vero ad Colchos insulam [illegible] vellus aureum [illegible] ... Jason [illegible] ...

[illegible]

Circa 3m de Bachus

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ubi quod omnia [illegible] Deum [illegible]
et aere et [illegible] Ubi dicitur omnia capitulo
1 Reg. 9 et dicitur non est a terra a [illegible]
[illegible] b in ipso fit 9 cum a de [illegible]
unde est omnia prohibentur [illegible] non [illegible]
quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non ad [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia ad [illegible] [illegible] quia
[illegible] [illegible] [illegible] quia a de [illegible] ad
[illegible] et [illegible] a [illegible] et propter a prohibente
penam et penas [illegible] non fit in [illegible]
[illegible] quia non est ad [illegible] [illegible]
De incantatione [illegible] de [illegible] superstitiosis
[illegible] fieri prohibent omnia [illegible]
[illegible] in [illegible] aut non fit in impedimento
[illegible] non [illegible] aut non de [illegible]
[illegible] 26 [illegible] 9 22 [illegible] 9 in [illegible]
[illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] de quia fit
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non fit 9
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ad ho-
norem
et lau-
dem om-
nipotent-
is dei pa-
tris et fi-
lii et spiritus sancti
et in festo apostolorum et ho-
norem gloriosissime virginis marie genitri-
cis domini nostri Ihesu christi omniumque electorum
sanctorum ac amatorum eius fidelium ad profe-
ctum salutarem sequuntur sermones de san-
ctis per circulum anni editi per venerabilem
magistrum paulum de zatecz decretorum
doctorem et predicatorem eum in ecclesia
pragensi.

[A]mbulans iesus iuxta mare galli-
lee Mat. iiii° Dominus noster
ut scribitur Mat. iiii° antequam acciperet
predicare intravit in desertum ubi ma-
sit in magnis [illegible] nullus ad eum veniebat sed
hic [illegible] sua noverat eius suam voluntatem
et eius inscrutabilem racionem et propositum
voluntatis pro salute humani generis et hoc
erat signum quod [illegible] mundum [illegible] erat ut non
dum [illegible] sed ut apostolos [illegible] visitasset
eos cum et cognovissent incipiens a sancto pre-
dicare elegit et vocavit apostolos petrum
et andream iacobum et iohannem et alios
et ut dicit crisostomus [illegible] quod dicit ante
fuerit vocati apostoli ut [illegible] lateat sed
ut [illegible] ut [illegible] ut [illegible]
[illegible] possent nos possimus que
vidimus et audivimus nec legem [illegible]
apostolos [illegible] per quos alias naciones gen-
tium ad fidem [illegible] voluit ut
essent apostoli ut essent duces ut amici ut
essent testes. Duces ad ducendum po-
pulum christianum. Amici per quos ali-
ud [illegible] erant vocati. Testes
quia enim toto mundo testimonium doctrine
et operis eius coram [illegible] dicent. De
[illegible] apostolis [illegible] ex tribus [illegible]
que notantur in hoc euvangelio primo ex sui
ambulacione. Secundo ex eius salvatoris [illegible]
ex [illegible] mundum
Ambulans iuxta mare [illegible] Dixit eis venite
post me faciam vos fieri piscatores at illi relic-
tis retibus secuti sunt eum. Est

enim ambulacio ihesus salvatoris et apostolorum [illegible]
sequela [illegible] consequentes ad salutem et hinc
est quod omnium sanctorum festa apostolorum sollemp-
niter celebrantur. Est primo dominus ihesus
in humana [illegible] et divina humane
[illegible] ambulabat super mare absque navigio
pedibus siccis mare [illegible] ad [illegible] glo-
rificatum corpus [illegible] ab omni [illegible]
[illegible] gloriosior [illegible]
[illegible] omnes
alie et subito [illegible] sic [illegible]
[illegible] similis [illegible] apparere [illegible]
[illegible] ut dicit apostolus [illegible] ambulabat super
mare quod mare notat mundum presentem in quo
[illegible] ambulavit in carnem in similitudinem
[illegible] per civitates et castella in nullo sibi pa-
rens de loco ad locum usque ad [illegible]
ambulavit iuxta condiciones et mores mundi
semper [illegible] et eos reprehendit [illegible]
[illegible] marcellum et marinum [illegible]
[illegible] essent. Dixit ad eos con-
dicionem mundi [illegible] exponens [illegible]
[illegible] mundi ab inicio in se [illegible] fefellit expe-
ctantes decepit presumentes [illegible] et omnes
[illegible] esse [illegible] et adimplet ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad mendacia ad fallacias
[illegible] animas [illegible] sermonem [illegible]
[illegible] iohannes [illegible] dicens [illegible]
iohannis [illegible] mundus in maligno in malo [illegible]
positus est quia ad mala [illegible] ad mala in-
tendit [illegible] non ambulat in mari [illegible]
mundi admittendo aut consenciendo sine ma-
[illegible] Sed ambulabat iuxta mare sicut viator
[illegible] in innocencia reprehendens mundum de sua
malicia [illegible] vocacionis et con-
gregacionis apostolorum petri andree iacobi et
aliorum [illegible] et homines de mari
[illegible] ad viam vite et ad litus
[illegible] salvator mundi ait ad
eos venite post me faciam vos fieri piscato-
res hominum [illegible] ut sint pisca-
tores animarum ante omnia [illegible]
[illegible] ad animarum [illegible] et ad [illegible]
[illegible] sunt virtutes prudencia iusticia
temperancia fortitudo virtutes cardinales
[illegible] sunt Sed ut dicit Bernardus
[illegible] [illegible] xxix in [illegible]
laborat [illegible] virtutum [illegible]
[illegible] Vera
[illegible] prudencia nisi in christi doctrina [illegible]
iusticia nisi de christi misericordia [illegible] Vera tem-
perancia nisi in christi vita [illegible] Vera fortitudo
nisi in christi passione ideo ait venite post me
ut sitis piscatores [illegible] animarum
[illegible] doctrinam meam ut sitis
prudentes suscipite misericordiam meam [illegible]
[illegible] ut [illegible] vitam
meam ut sitis temperati [illegible]

vt in adduxit sit ... Nec solum hoc
dictum est apostolis sed ceteris dicitur omnibus
quibus dicit Marci xiii Quod vobis dico
omnibus dico scilicet ut intelligam quisquis
vult esse verus piscator anime sue ad
litus superne civitatis ut dicit eis
piscatores sed faciam vos fieri ... est
quod vocavit non doctos non imbutos scientia
... doctrinis non divites non potentes
non nobiles scientia seculi non astutos non
versutos non subtiles sed simplices per quos
erat vocaturus ceteras nationes Et hoc
quidem magnum quod eos fecit non ipsos sed sola
deo ascribitur et sua commissa gentium
tradit in laudem et gloriam dei qui eos ad
hoc officium elegit et ydoneos fecit et sua
... gratia ut mox sequerentur corda eorum
et voluntatem disposuit affectum inflamavit
Sicut corde volenti salutem gentium agerent
potenter ardenter patienter Unde andreas
apostolus qui post ascensionem christi in achaya
provincia predicavit Erat potentie ma
gne legitur de eo cum ad urbem nicen
venisset ubi septem demones secus viam
habitabant in specie canum qui prementes lapidabant
et multos necabant populus civitatis re
verenter ipsum suscipiens exposuit ei hoc ma
lum dicens Salus nostra in manu tua
homo dei Apostolus gratias deo agens iussit
illos demones coram omnibus apparere
et apparuerunt in similitudine canum quibus ait
ite ad loca arida ubi nulli noceatis nec aliquem
hominum ledatis ubi christi nomen fuit nominatum
qui statim dicto exierunt Hec autem
cives baptisati instituit episcopum sanctum calestinum
Multi ... audientes verbum dei ab
apostolo narravit ei de serpente magno in
... qui totam regionem vastabat
Appropinquante apostolo serpens ille capite e
recto venit obviam ei Tunc videntes
qui aderant ceciderunt in terram pre stupore
et timore Cum apostolus capud (?) serpentis ...
qui in principio creavit ad necem humana
in genus ... similiter famulis dei et mo
rere Tum mox statim magno gemitu
circumdedit et evomens venenum sanguine
expiravit Erat magne misericordie
et compassione unde cum appropinquaret
porte nicomedie vidit efferri mortuum et
condolens lacrimantibus dixit patri quid
... Dabo si suscitavero filium tuum
Qui ait ... carius eo habeo

ipsum ab eo Apostolus oratione facta ipsum
suscitavit et in macedonia sicut dicit
... quidam viri vero quadraginta na
vigio ad apostolum venit ut ab eo doctrinam
reciperent mare a dyabolo concitatum et omnes
pariter submersi sunt Cumque eorum corpora
ad littus eiecta portarentur ante apostolum
omnes continuo suscitantur et enarrabant
omnia que eis acciderant Cum quidam
senex adiisset apostolum andream dicens
iam septuaginta annos vite mee in ...
semper luxurie deservivi et multum ... dan
do ut sic potuissem liberari ... Intercedat tua
pia oratio pro salute mea Tunc apostolus fle
vit et ... oravit et quinque diebus
ieiunavit et dixit se nolle comedere quousque
intelligeret a deo gratiam dedit ...
vero dicens obtinuisti pro sene sed sicut
eum macerasti te ipsum et ipse ut salutem
affligat se qui per sex menses in pane
et aqua ieiunio ... in pace quievit
et vox de celo ait apostolo per tuam orationem
quem perdideram acquisivi Erat magne
patientie Cum enim ... in civitate patras
maximillam uxorem proconsulis sanatam
docuit Egeas proconsul iratus compellebat ad
sacrificia idolorum sed quia andreas renuebat
illa die iussit eum flagellari a viginti
viris et tandem in cruce suspensus roga
bat populum ne passionem eius impedirent
Volebant enim eum de cruce deponere ipse
itaque in cruce pendens populum confortabat
et ultimo cum magno clamore fudit orationem
et tunc celestis splendor circumdedit eum
per dimidiam horam ut a nemine videretur
abscedente lumine anima eius est egressa
Magne mansuetudinis nam cum Egeas
ad eum in cruce pendentem venisset mox
apostolus quasi inimicum sicut amicum affabiliter
ait Ad quid venisti ... pro
penitentia ... conseqvere ... ut
me deponas scias quod de cruce vivus
non descendam Iam enim video regem
meum qui me expectat Sic apostolus in cruce
vitam finivit Egeas vero ... domum
rediisset a demone arreptus in via in
medio civitatis cadens coram omnibus expiravit
... nece tali malis Sic andreas
nobis exemplum multarum virtutum
ad regnum celorum consequendum

Secundus sermo de sancto

ambulans Jesus iuxta mare Galile-
ee Math. 4to Evangelium
loquitur de vocatione quatuor
apostolorum vocavit autem eos quibus tribus
vicibus primo ad sui noticiam 2o ad sui
familiaritatem 3o ad apostolatus dignitatem
De prima Johannis 1o De 2a Luce 5o
De 3a Math. 4to In prima vocatione An-
dreas cum socio suo mansit cum Jesu
illo die ad vesperam In secunda vocatione
subdux(it) ad terram navibus secuti sunt eum
intencione tamen redeundi ad ea que di-
miserant In 3a vocatione secuti sunt eum
perfecta voluntate manendi secundum In omni-
bus tribus vocationibus Christus habuit se er-
ga eos affectuose benigne affabiliter et
familiariter Sciebat enim quid de ipsis esset
facturus Nam quamvis essent homines
vilis condicionis et humilis nationis et
officii vilis quia piscatores tamen erat
ipsos constituturus principes et duces omnium
fidelium in bello spirituali Scriptum est enim
nimis honorati sunt amici tui Deus
nimis confortatus est principatus eorum Ta-
3a igitur hic videamus primo quis vocat
2o quem vocat 3o quibus effectibus vocatur
Ad primum vocans ipse fuit dominus Jesus
qui post baptismum et temptationem non quies-
cens sed ambulans in nullo sibi parcens
invenitur enim in suis itineribus legitur cessasse
ambulans non supra mare quia ibi putare-
tur fantasma nec in mari quia volu-
it hic separare Sed iuxta mare et ibi
vocavit piscantes pisces ad apostolatus officium
ut piscatores hominum essent non absoluta
sed in melius commutata quantum intencio-
nem casu quia ex casu nichil egit et ut
dicit Marci 3o vocavit ad se quos voluit
et venerunt ad eum voluit autem illos
et non alios quia noverat eos qui ad
apostolatum assumendi erant et prerogativa
gracie mandavit ... quem ait servo gra-
cie Johannis 13o ut hic est bona libera
... ubi Petrus in veritate compe-
ri quod non est acceptor personarum Deus
sed in omni gente qui timet eum et opera-
tur iusticiam acceptus est Certe non pro-
pter nostra merita sed virtutem et dispositionem interiorem

acceptor est Deus ipse novit eorum cordis
dispositionem et voluntatem quo modo nobilis
legis erant amatores et custodes et ita fecit
eos ut ad apicem status apostolorum vocarentur
Dicit Simon de Cassia libro 9 capitulo 18 Cum
nos omnia que divine sunt tenenda in ...
pari liberi arbitrii non ... concessit ...
ab hominibus invenimus et prout enim se per libe-
rum arbitrium disponunt sic a Deo acceptantur
vel abiciuntur Clamat homo Domine
Deus fac me bonum et bene qui nil bonum
in hominibus esse potest nisi ex gratia largito-
ris Actum ... Dei cum Dei adiutorio
a malo recedere bonum amare ad bonum tendere
ut sit dignus que postulat adipisci Sepe enim
vocat ad graciam hominem agentem tota virtute
sed cognoscit in eo aptitudinem et inclinacionem
ad bonum et statim suscipit formam diviniorem
Ad secundum quem sunt vocati scilicet quatuor scilicet que sunt vo cati
Simon Petrus et Andreas duo fratres Jacobus
et Johannes duo germani primo Simon Petrus
quod interpretatur obediens racionalis sive ex racione
nam obediencia est tota plenitudo racionalis
creature atque iusticia in conspectu Dei omnia
dominatus a Deo exigens pensiones Unde
Deus in eo quod hominem animal racionale re-
quirit ab eo obedienciam propter quod Deus in animalibus
brutis irracionalibus non vocat se dominum
ut scriptura dicit eum dominum licet sit dominus
omnium sed in creatione hominis scriptura dicit
eum dominum Deum Genesis 2o formavit dominus
Deus hominem de limo terre in signum qua-
re ut ei obediatur ab eo ut domino non
tepide sed viride 2o adiunxit ei Andream
quod interpretatur virilis sunt enim constans in bo-
no et virilis in sustinendo Sed quid valet
bonum agere et a malo non declinare ergo vocat
et Jacobum quod interpretatur supplantator vicio-
rum et iniquitatum Sed quia ad hec
omnia requiritur gracia divina unde illud Sine
me nichil potestis facere ideo adiungit
huic vocationi Johannem Cuius ut dicit
Simon libro 9 capitulo 8 homo obediencia
exhibet Deus vero graciam donat neque obediens
compleri nisi gracia faveat nichil enim recte
incedit nisi dirigatur ex ipsa sequitur obediencia

quod ei dixit

Cum se ex tradunt stat quia hic ille. Sed quid
ad eos dixerit Andrianamus venite post
me faciam vos fieri piscatores hominum
sc. ducendo ad fidem. Tunc nunc piscamini
pisces. Signanter dicit post me et non mecum
equaliter. Quidam enim Christum antecedunt
quidam ab eo recedunt quidam cum eo in-
cedunt. quidam post eum vadunt. Antecedunt
qui proprio sensui et voluntati innituntur. Rece-
dunt ab eo patres estimati vocationis sue
desertores. Incedunt equaliter cum eo qui
se ipsis videntur sufficere in via salutis
non sicut ille qui dicit auxilium meum a domino
qui fecit celum et terram. Omnes hi tres
sunt in periculo dampnationis. Nam antece-
dentes Christum ducem errant. Recedentes pere-
unt. Equaliter cum eo incedentes superbiunt.
Sequentes vero humiliter obediunt et viam sa-
lutis incedunt et in ea perseverant et dominum
adiutorium invocant. Hi sunt veri Christiani
sive fideles. De quibus et pluribus Christus
patri dicit volo pater ut ubi ego sum illic
sit et minister meus. Et ille post me vadit in-
ternis. Ad tercium quis effectus vocationis
fuerit relictis omnibus secuti sunt eum.
Iste effectus vocationis consensus vocationi
et obediencia prompta. quia non cum delibera-
cione et retardacione sed statim. Obediencia
integra quia omnia reliquerunt. non solum
que habebant que parva erant scilicet naves
et retia vilia, sed et affectum habendi. Gre-
gorius in omelia. Multum petrus et andreas
dimisit quando uterque etiam desideria habendi dere-
liquit. Obediencia vera quia secuti sunt Ihesum
et sic reliquerunt propter deum non propter vanitatem
et laudem. Exemplo eorum si venire ad
Christi graciam et gloriam volumus oportet ut
nos eciam relinquamus spiritualiter que illi corporaliter.
Relinquamus retia i. ingenia fallaciosa
dolosa fraudulenta ad decipiendum proximum
ad subvertendum destruendum et irretiendum.
His enim retibus capiuntur anime et tra-
huntur non ad litus quietis sed ad interitum
eterne dampnationis. Relinquamus et naves
i. temporalia que nos ad desideria movent
gravia. Gregorius in omelia multa fecit

ad 3.

relinquit. si desideria sua tenuit renunciavit.
Deus enim cor inspexit et non substanciam. Relin-
quamus et precium i. actus carnales et con-
cupiscentiam carnalem. In retibus signatur
superbia in navi avaricia in precio luxuria.
In his tribus clauduntur omnia peccata mor-
talia. Ergo oportet ut omnia peccata mor-
talia abiciamus. Quid ex hac vocatione
meruit andreas videamus. Certe enim
cum beatus andreas in achaya consistens plu-
res in fide docuit et baptizavit et ecclesiam
ecclesiis implevit. audiens Egeas iudex ingressus
civitatem patras compellens ad idola cui an-
dreas occurrebat ut et tu qui iudex es
hominum iudicem tuum qui in celis est cogno-
scas et agnitum colas et animum tuum a falsis
diis revocares. Cum Egeas ei quid super-
sticiosam sectam predicas et vanam quam Iudei
predicantem crucis patibulo affixerunt.
Cum andreas Christum suscepit crucis pati-
bulum pro restauracione generis humani non pro
culpa sua sponte. Cum Egeas quando sponte
dicitur ab suo discipulo fuit traditus a Iude-
is tentus a militibus crucifixus. Tunc beatus
Andreas ostendit quinque rationibus quod Christus
voluntarie passus sit. Ad quem Egeas
hec vana eius verba et nisi obtemperaveris et
diis sacrificia et ... obtemperancia
faciam te in cruce suspendi quam laudasti.
Andreas inquit si crucis patibulum expave-
scerem crucis gloriam non predicarem. Quicquid tibi
videtur excogita in suppliciis. Tanto enim
Regi meo ero acceptior quanto pro nomine
eius in tormentis fuero constantior. Tunc
Egeas iussit eum cedi et tandem manibus
et pedibus cruci alligari ne clavis affixus
cito deficeret sed potius longo cruciatu cru-
ciaretur. Cumque ductus ad crucem
videns a longe crucem ait Salve crux preciosa
que in Christi corpore dedicata es et ex mem-
bris eius tamquam margaritis ornata. Antequam
te ascenderet dominus timorem terrenum ha-
buisti nunc vero amorem celestem obtinens
pro votis susciperis. Securus ergo et gau-
dens venio ad te ut et tu exultans
suscipias me discipulum eius qui pependit in te

Vita

quia amator tuus fui semper et desideravi
amplecti te. Hec dicens exivit de sinda-
ca sua et dedit carnificibus. Sic quod in
cruce suspensus biduo omnes populum
astantibus. Egeas tandem motus minis
populi venit ad crucem. Cui andreas
ad quid venisti Egea Si pro penitencia
venisti consequeris Si autem ut me deponas
scias quia de cruce vivus non descendam
iam enim video regem meum qui me
expectat Sed cum eius miseris Egeas doleo
quia paratus est tibi eternus interitus Cumque
fecisset orationem in cruce splendor de celo
veniens circumdedit eum dimidia hora
ut nullus eum videre posset tandem disce-
dente lumine simul cum lumine spi-
ritum tradidit Egeas vero antequam domum
rediisset a demone arreptus coram omnibus
exspiravit Sic egeas ad infernum andre-
as ad regnum celorum Ad quod nos

Tercius de eodem s

Ambulans iesus iuxta mare
galilee Mathei iiii Festum
sollempne glori apostoli andree
ieiunio estivo prevenimus et
merito quia ut dicit Bernardus in sermone de
vigilia eiusdem festi Quod est ex solle-
nia ieiuniis prevenimus ideo quia per mul-
tas tribulationes oportet nos intrare
in regnum dei Indignus quippe est solle-
ni leticia qui statutam vigilie absti-
nenciam non observat Si ieiunis affligere ani-
mam tuam in vigilia indignus neque ce-
leris requie et exultatione festiva Dignum
est ut si prandere cum eo non possimus
ut cum eo ne ieiunemus Nam et ipsum
eum biduo pendentem in cruce ieiunasse quis
dubitet Ieiunemus saltem in vigili-
o sue passionis ut in societate eius etiam consolatione
participes simus Fuit ille vere magna
misericordia premissa potencia in domino
nostro iesu cristo cuius vult homo miseretur
et quem vult iustitia relinquendum homini re-
linquit Quem ait matt xx An non licet
mihi facere quod volo an oculus tuus ne-
quam quia ego bonus Multi enim erant
piscatores piscantes in mari pisces et quibus
cum petrum et andream despexit occultos et
sublimavit indoctos honestavit plebeios et ditat
pauperes spiritualiter Dominus ambulans enim
iuxta mare vocavit eos et corda vocatorum
tetigit ut vocanti obedirent Sic quod ex quo iuxta
ambulacione sancta est vocacio piscatorum
et vocatorum paricio quibus enim cotidie ad spe-
ciem vocavit intus voluntatem ad obedi-
enciam inclinavit De primo scilicet de ambulatione
cristi iuxta mare non in mari neque super ma-
re quamquam et hoc facere potuisset sed iuxta mare
quod notat mundum istum in quem assumpta
humanitate venit sed secundum mundi condiciones
non vixit In mundo fuit et mundus per eum
factus est et mundus eum non cognovit Ex
similitudine carnis estimabat mundus ipsum
esse peccatorem unum Dicunt Iohannis ix
nos scimus quia hic homo peccator est Sed
in veritate peccatum non fecit nec inventus est do-
lus in ore eius Ambulavit in mundo sed non
ut vult mundus sed ut voluit deus pater vi-
at Et que placita sunt ei sed preciosa fecit semper
Iohannis viiio Dicitur prima Iohannis v
Totus mundus in maligno positus est id est in ma-
lo igne scilicet concupiscencie inordinate Iste
sursum tendit et est superbia Ignis in se concen-
trans ut minus dicit sapiens est et est avaricia Iste
urit et est luxuria Hee sunt condiciones ma-
le id est mundi secundum quas cristus non solum
non vixit sed et vita et doctrina ac exemplo
eas redarguit Sua veritate et humilitate
arguit eius superbiam Sua paupertate con-
fundit eius avariciam Sua paciencia et
labore reprehendit eius voluptatem carnis
et sic luxuriam quia ocium et sacietas
introducunt luxuriam Sua pietate qua tot
miseris subvenit et iuvit arguit mundi
crudelitatem et impietatem et omnibus
virtutibus suis arguit omnes malicias suas
Nota Bernardus in sermone de nativitate dicit
non est tale iudicium scilicet sicut cristi aut iste
sed cristus fallitur aut mundus errat sed
divinam falli impossibile est sapiam carnis
enim prudentiam mors est ipsa inimica est

et secularis prudencia stulticia nominatur
Illud est verius verum quod non fallitur
elegit quod cum molestiis est et mundo
contrarium Hoc ergo melius id utilius id
pre omnibus est eligendum est sed a nobis. et
quicumque aliud doceat aut suadeat ab eo tam-
quam a seductore cavendum est Hec ille
Hec itaque vita christi que in mundo non secundum
mundum sed mundo contraria vita utique eo-
rum omni sanctitate et innocencia Sicut etiam
fuo vocandi homines simplices humiles in-
doctos ad apostolatus officium per quos mundi
sapiencia et error destrueretur et veritas
illustraretur non eorum virtute aut eorum
doctrina qua carebant sed doctrina exem-
plis et miraculis iesu christi Hinc est quod
dixit eis simpliciter venite post me piscatores
homines sed venite post me faciam vos fieri
piscatores hominum i. dabo vobis doctrinam
signa miracula. itaque ex mea virtute ca-
pietis mundum adducetis enim ab errore ydo-
latrie ad fidem salutarem | Et ideo dicit Crisostomus
premissis aliquid dixit aut fecit docendo pre-
dicando sed dominus iesus voluit docere apo-
stolos ut nichil eos lateat sed ut eorum
tempore aut operum ut per modum sermonalem
dicere possent | Actuum iiii Non possumus que
vidimus et audivimus non loqui Ad hanc
vocem christi in verbis brevem sed in se plenam
quod petrus et andreas egerunt in signum
simulacionis aut ad oculum obediverunt
imme. Verba scriptum est Deus non irride-
tur ad Gala. vi | Recte obedierunt veraciter
simpliciter et sine omni excepcione | Bernardus in
sermone hodierno vis audire obediencie
perfecte formam qua cito dixit faciam vos
fieri piscatores hominum immo piscatores illi
continue sine dubitacione aut deliberacione
aut hesitantes quoniam nec mora nec homines
et sine ullo piscatores fieri possent nil
deinceps interrogantes sine omni mora reli-
ctis retibus et navi secuti sunt eum
Agnoscite fratres quomodo hec nobis scripta sunt
per vos singulis annis in ecclesia recitantur
ut discatis obediencie formam Sanctificati
estis tota vita in obediencia caritatis
Et numeri est que sola commendat obedi-
enciam Et illius est argentum probatum
ac purgatum Sola enim caritas est
que obedienciam gratam facit et accepta-
bilem deo Si tradidero corpus meum
ita ut ardeam caritatem non habeam nichil
michi prodest Vellet ut de ipsa ergo hinc
dicit apostolus caritate aliquid loquamur ad
laudem christi et ad edificacionem nostram
Petrus andreas videns se paratum omnino
cum gracia foris caritatem petrus caruerunt
et forsan potuit esse in caritate neque
sicut lex erigit mortalis infirmitas
faciens eius appetitur non contineatur
corpus ut mens eius turbata est et non
recessit sed ex habundancia cordis os loque-
batur et caritas que fervebat in
corde O crux diu desiderata et iam
concupiscenti animo preparata observo frater
homo est qui loquitur an non est homo
sed angelus an nova creatura hoc placet
nobis similis passibilis Vnde ergo in
homine tam nova oculta et terrena
non audita et in tanta fragilitate tanta
constancia Vnde in homine tam spiritalis
exercicio tam fervens caritas animi tam ro-
bustus absit ut a se ipso tanta et talia
meruerit virtutem donum perfectum est desursum
descendens a patre luminum hec eo utique qui fecit
mirabilia magna plane spiritus erat
ditissimus qui dominabatur cum eius infir-
mitatem per quem diffunderetur in corde ipsius
caritas | Et ille affectabat mori in illa
ut tempus regnaret cum christo in celis hinc
est quod idem in alio sermone Primo dicere aut
quomodo ducerent beatus andreas ad crucem po-
pulus qui iustum et sanctum dolebant
interfici Damnari prohibet voluit ne pium
eum ipse autem instantissime scribit populi
eos ne non temerarent Immo ne non pa-
terent desiderabilem sibi mors ipsam et esse
cum christo desiderabat mittis in regnum illu-
re sed per patibulum hinc ille crucis manu
dato egere per consilio caritatis paratus

in cruce semper suspensus et biduo viuens
predicabat assistentibus. Et prefatus Egeas
timens populi motum venit ad cruce(m)
eum volens deponere de cruce. Quem beatus Andre-
as corde leto existens dixit ad eum: Ad
quid venisti Egea etc. Sed Egeas non effu-
git vltionem diuinam. Quod mirum: apostolus dulcia
verba ipsum ad penitenciam inuitantia
contempsit. Cum enim mox post apostoli
mortem cum vxorem suam et presi-
dentem accusatorem ad cesarem destinare
se disponeret cum meo comitatu a diabolo ar-
reptus et cadens spiritum exalauit. Mira-
re quod iste dulcis apostolus per multos labores
per persecuciones per carceres per multas affli-
ctiones ita hilariter et ita desideranter vo-
luit crucifigi. Audiuimus enim ad crucem
nos expectauit ut vestimentis exueretur
per alios sed ipsemet se exuens porrexit tor-
toribus vestimenta vt corius in cruce su-
spenderetur et omnis ex populo qui ipsum sol-
uere a cruce voluit brachia stupuerunt.
Nos autem parum sitientibus et pauca
pro deo sustinentibus omnia videntur diffi-
cilia molesta et grauis corporis afflictio
molesta est penitencia. Honestius aliquid
sustinere aut vigilare dormitat anima
pre tedio non ob aliud hoc nisi per inopiam
caritatis. Si enim caritas adesset leuema-
ret difficultatem sicut beato Andree crucem
fecit delectabilem. Igne quoque caleret admonitorum
oremus ut caritatem spiritus sanctus nobis imper-
tiret qua ad bonum simus alacres et con-
stantes ad promerendum gratiam. Unde glosa etc.

[illegible] ad idem

A mbulans iesus iuxta mare galilee
vidit duos etc. Hec est dies electi-
onis apostoli beati Andree fratris
beati petri de Bethsaida ciuitate. Iste
andreas ut ponit glossa super Iohannem hanc
prerogatiuam habuit quod fuit primus cristi
discipulus. Sicut Stephanus primus mar-
tir. Iste andreas in hoc Iohannis 1 capitulo
quidem alio discipulo Iohannis vidit Iohan-
nem baptistam stantem et respicientem ihesum
ambulantem et dicentem Ecce agnus dei
secutus est iesum cum illo discipulo scilicet Iohannes.
Conuersus iesus videns eos sequentes dixit eis
quid queritis. Qui dixerunt Rabbi magister

vbi habitas. Dixit eis venite et videte. Ve-
nerunt et viderunt vbi maneret et manserunt
secum die illo. Quod sequitur: Iste ergo andreas
quesiuit diligenter fratrem suum primum desiderans
eum christo fratrem non solum carnalitate sed et
fide et amore. Quem inueniens dixit inue-
nimus messiam id est christum vnctum. Fuit enim
cristus vnctus quia rex et sacerdos. Quem
vidit sponsus plenitudine gratie in christo
manantem per contemplacionem suis et adduxit
eum ad iesum. Intuitus autem eum iesus di-
xit: Tu es Simon filius Iohanna tu voca-
beris Cephas id est petrus. Andreas vides in
primo cristo. Cum enim Egeas pararet pa-
tras ciuitatem vbi predicabat andreas crucem
recommendans ait: O bona crux diu desiderata
comparauimus faciam in te cum dominus missionem apostoli
ut Andreas sub cruce patibulum oppo-
nens crucem gloriam non pauerem volens
per similitudines operum dicere ad opus primo ac-
cedit ad eos. Verum iam experiencia pellegit ideo
necessario Tres omittit in opus pelleteros. De primo
dicit ewangelium ambulans autem iuxta mare
galilee id est mare Gallilee nisi per istud
mundus est instabile fluendum et quadrupliciter
ortinas commotiones. Et est quadruplex notat
quadruplicem amaritudinem. Mare sal sum notat
multitudinem tribulacionis in mundo. Amare
mortuum notat amaritudinem infernalem. Mare
rubrum notat condempnatam passionem. Mare
eneum notat amaram penitencie contricionem.
Hoc mare positum erat secus ingressum templi
salomonis. In hoc mari magno et spacioso
ingressus est ihesus in assumpta carne habita-
cionem inuentus est vt homo visus in terris et
cum hominibus conuersatus. Ambulauit non quie-
scens in orbe. Ambulans sine expensis
vsque ad esuriem ambulans sine equis ad
lassitudinem ambulans sine tempus vsque
ad expiracionem. Luce xxiii. Ego autem in medio
vestrum sum sicut qui ministrat. Et dicitur ambu-
lasse iuxta mare quia nihil mare ama-
ritudinis humana natura suscepit tamen absque omni
peccato. Nobis ergo semper ascendendum et pro-
ficiendum semper ambulandum quia nunquam ut ait Iob 14
est semper in eodem statu permanet sed voluntas autem
eius desit laus desit. Vnde Bernardus in
suis sententiis. Sola voluntas est sine viciis

Unde sciendum sit anima perficiendum e nob
et ambulandum in voluntate bona
nostra quia voluntas bona via e
via de qua ait propheta h e via am
bulate in ea permanentes quia via vite
est vera voluntatis terminus q volun
tas valida deus devota caritate
plena In primo q anime vite
lege dei conscitur si omnis repugnatur
bonum quod diligit perfecte non invenit
et sepe malum quod fugit per infirmitate
spiritus

In secundo gradu anima non solum odit quod agit contrarium sed etiam bonum quod diligit licet cum gravitudine persistit. In tertio gradu iam delectatur in hora ma[ioris] dato eum deo sicut in omnibus dominicis. Quartus gradus est angelorum qui magis facilitate semper volunt bonum et plena pace perficiunt. Sunt quidam qui a statu hominis ascendere aut non possunt quia corpore aggravatur impedit vitam voluntatem hominis prava consuetudo et terrena inhabitatio propter ipsam voluntatem superbiam humana et divinorum fiat voluntas tua sicut in celo et in terra sicut celestium vitiorum. Item quid distat bonum a malo tantum distat recta voluntas a voluntate vitiosa. Bernardus. Necesse est ergo ut perambulemus ut ad perfectionem pervenianius. Christus ambulat et nos non torpeamus sed ambulemus.

Secundo Christus vidit cum elegit duos sicut vidit Petrum et Andream non tam carnali quam spirituali magis ad corda respiciens et elegit eos tamquam devotos et deinde Jacobum et Johannem. Cur primo vocavit Petrum et Andream deinde Jacobum et Johannem? Respondetur quod ideo quia Christus voluit in hoc nobis dare magnam doctrinam. Simon obediens interpretatur, Petrus agnoscens, Andreas vilis. Prime obedientia ut dicit glossa super Matheum nullus ad Christum intrat sine superbia [illegible], nullus continuat sine vilitate nullus consummat. Ergo quamvis habes obedientiam cognitionem et vilitatem sine his tribus nemo pervenit in regnum dei. Sed non sufficiunt ista nisi assit Jacobus et Johannes. Si enim iam legis te obedire et estimas et vilem te putas non enim devotus et ad regnum dei aptum est declina a malo et fac bonum et invita te ad seculum seculorum. Iacobus [illegible] pergentes vocavit Jacobum et Johannem. Jacobus supplantator sive declinator a malo. Johannes gratia dei [illegible] enim est gratia dei ut efficiamur boni. Sed quare elegit eos despectos aut quare necessitas [illegible] ut

Dicit glossa super Matheum dominus non primo sed quarto dicat aut faciat vocat apostolos ut intellexit eos latere deferunt ista aut querent ut per medium scilicet mali dici possent loco pessimos nos sive rudimus et [illegible] nisi legitur hic illud. Item dicit ut dicit Gregorius libro ix cap. xviii venerat vocare [illegible] homines ad veram penitentiam sed prius ad fidem sed ut omnes sua voce sed non in propria persona sed in sua et [illegible] sua voce [illegible] verbum eius que audierunt propterea quod illos quos vocatus erat tales invitos non elegit elatos non imbutos divinis et humanis doctrinis sed plebeos ignaros sed ne virtute humana homines ad celestia vocaret sed divina virtute hic illic. Item mittit eos electos in opus dixit enim ad eos venite post me faciam vos fieri piscatores hominum ut non eritis piscatores hominum hic vobis. Glossa [illegible] sicut doctor laborat nisi deus faciat nihil proficiat. Simon ibi primo enim eos ideo quia facit evangelice predicationis quos mittit erat ut tales essent vita sed et moribus quibus crederetur eorum doctrina. Optime pot[est] dici sicut piscator retia iactans in aqua nescit que pisces comprehensurus est sed quos deus et [illegible] intrat in rethia sic et doctor predicans nescit qui sunt attendere quousque deo exci[t]ante qui adherent doctrine populum enim non eligit homo sed deus. Piscator ergo laborat sed deus capturam committit. Hic ille [illegible] maltimus [illegible] sua [illegible] prem[ium] non [illegible] de passione Petri Andreas maximillam uxorem Egee convertit Egeas non et si multa audivit verissima ab apostolo non tamen credidit ymo audiens eam ante se tam recomendantem primo iussit eum incarcerari. Deinde precepit cedi a viginti hominibus et cesum postea manibus et pedibus cruci alligari. Dicitur autem cum convenit populus rogavit apostolus ne suum martirium impediant videns crucem a longe eam salutavit eam Salve crux preciose [illegible] cogitavit ad [illegible] ad

Ambulans iesus iuxta mare Galilee vidit etc. Mat. iiii° dicit hec glosa super illud: Beatum andream germanum sancti petri ambo de civitate Bethsayda. Hunc itaque apostolum dominus ihesus ambulans iuxta mare primo vidit et vocavit ut gratiam ad obediendum dedit. Quod eum et alios vidit quando ipsum vocavit, quod vocavit dominus obedivit, totum mundum fuit ad salutem per eos cum nationes gentium ad fidem christi convertens, vel esset diuersas eius ecclesiam ut essent omnes ihesu christi per quos ad christi [illegible] alii caput vocatur, atque testes essent doctrine et operum christi, quoniam testis omnis hunc eligit, ut dicit Gregorius super hoc evangelium. Eius prius aliquid dicit quia [illegible] vocat apostolos. Sed vidit andream et alios tres [illegible] fuit eius ambulatio iuxta mare. Fuit enim eius ambulatio eius incarnatio. Sum enim divinitate non commutabat et ambulatio quam ubique et in omni loco est. Sed incarnatio de spiritu sancto natus ex maria virgine cum tempore venerat ut predicaret et radios veritatis et lucis diffunderet, ambulavit per civitates et castella, et ut habetur Mat. iiii° circuibat totam Galileam docens in synagogis et predicans evangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Quod mare id est mundus instabilis et transitorius in quo multe amaritudines in quo ambulavit in mundo enim erat et mundus per ipsum factus est etc. Et tamen dicit evangelista ipsum ambulasse iuxta mare id est iuxta mundum quia deus in illo se conformavit nobiscum quantum in mundo similis veritate nature et similitudine carnis tamen discordavit a nobis immunitate culpe, nos enim peccatores ipse iustus et sanctus. Unde Gregorius xxiiii moralium iii° Sine peccato tamen solus fuit qui pro peccatoribus medicine potuisset quia immundos aliene pollutionis contagia non detersisset si peccati habuisset. Itaque in vera humanitate ambulans vidit andream et alios tres plus spiritualiter quam corporaliter plus ad cor quam ad faciem. Vidit et nos peccatores dominus ut dicit Iob xxxiiii° quia

omnia que sub celo sunt respicit. Illos videt oculo misericordie, quo ad eos autem mutatur est que respicit oculo misericordie aut quia oculo iustitie. Nescit homo si amore est dignus vel odio. Contemplantur eius oculi et bonos et malos sine intermissione omnium cum facta considerat quanto semper ad eum accedat et quanto iniqui ab eo recedunt. Vidit et dissimulat bonos quando ipsos adiuvat [illegible] et perseverans probat. Malos autem quia ultionem suspendit ut penitentiam agant. Hoc si non converti voluerint ut dicit Gregorius xxiiii moralium cap° iii° ex clementia iudicis crescit supplicium peccatoris. Et unde quisque a malis sed dampnationem eius potius inde gravius ad mortem tendit. Hoc ille secundo vocavit andream et alios tres his verbis: Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum. Piscatores tamen piscabuntur homines vel animas. Non vos sed ego faciam ut tales sitis. Quod secundum verbum apostoli i Cor. i° elegit deus ea que stulta sunt ut ea que sunt destrueret, ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. Andreas petrus et alii erant quasi non essent quia nec reputati erant ex scientia nec ex potentia nec ex genere nec ex divitiis nec ex fama. Elegit eos ut destrueret per eos que sunt id est qui sibi aliquid esse videntur, ut non glorietur omnis caro id est omnis homo in conspectu ipsius. Per humilitatem destruxerunt superbiam regum et imperatorum, sua simplicitate vicerunt magnos sapientes et philosophos, sua paupertate duxerunt divites mundi ad contemptum. Suo genere depresso nobiles et claros humiliaverunt. Unde dicit philosophus [illegible] misit ancillas suas vocare ad arcem id est apostolos abiectos infimos et viles ut ad arcem fidei et regni celorum traherent intellectus et reputatos. Non ergo gloriemur nec elegamus coram deum. Gloriantes de potentia aut fortitudine quia deus per debilitatem destruit potentiam, simplicitate sapientiam, humilitate altitudinem, etc. Per ancillas humiliavit totum mundum id est per viles apostolos

[Secun]do dicit venite post me faciam vos
fieri, id est non vobis vestris nec gentilis vestris
sed ego dominus faciam tamen magnalia per
vos. Hec ibidem quod eis dixit dicit
omnibus nobis venite post me faciam
vos fieri piscatores animarum ...
Signanter dicit post me non ante me
nec equaliter mecum sed post me antecedunt
qui ... sensu ... imitantur ... recedunt
qui ... in petris manent et du-
cati ... equaliter ... quod omnium
qui sibi in via salutis sufficere videntur.
... ipse in statu dampnationis ...
... antecedentes ... sequuntur re-
De tertio scilicet de obediencia quantum enim ...
... relicta ... sequimur secuti
sunt enim Gregorius in omelia multa
petrus et andreas dixerunt dimisit re-
lictis xiiii omnis ex vobis qui non re-
nunciaverit omnibus que possidet non potest
esse meus discipulus ... Renun-
ciare convenit omnibus qui ... sanctifica-
tionis ... Relinquere ... professori
Gregorius in omelia multa ... relin-
quit si ... desideriis renunciat.
Ad hec igitur ut ... de ...
ut si non ... omnibus
renunciemus ... ea teneamus ut de
... illorum non teneamur ...
... si affluunt nolite cor apponere
... non ... andreas
... ex tali relictione est assecutus
... multum gratia ... lapsum re-
... hic est apostolus magne emi-
nencie qui ... tanta ... a ...
... in litore maris dum mare
... dixit beatus andreas
Oportet ... sustitare ut sciamus quod
sit in eo ... et omnes
... et dixit ad eum dic nobis
... ille retulit se ...
... dixit ... in terra ...
... signa magna et ...
... et ... a quodam
doctore qui se ... dolum ...
dixit ... volens ... cete ...
... pluribus maris ...
quadraginta ... et alias ...

suscitarentur sunt ego ... pro illis
apostolus ... corpora sunt ejecta
et ait apostolus ad illum ... ipse su-
scitari ... ille mecum collactaneum ...
... et ita. Deinde misit apostolus in ...
... tenens manum mortui dicit
Resuscitat te dominus ihesus christus filius dei
vivi ... sit omnibus ... beatus re-
... vero beatus andreas quadra-
ginta ... suscitavit mortuos et tandem per
multa merita venit ad premia

Sextus ad idem in hunc

[A]mbulans ihesus iuxta mare galile-
e vidit ... dicens glossa apostolorum
... andree in quibus ... verbis
ewangelii signanter ... primo
... ambulantes ...
petri et andree ... iohannis et jacobi ...
... promta obediencia
... ad primum mare de quo loquitur ...
notat ... mundum ... per ... in mari
... amaritudine ...
... amaritudinibus ... responsus
... in ... in ...
... iam elevatur prosperitate iam deprimitur
adversitate iam gaudet iam dolet ...
et modo ridet modo flet ... separatur ...
... hospitibus modo exaltatur ad dignitatem
modo humiliatur ad paupertatem ... sic ...
ut dicit iob repletur multis miseriis ...
eodem statu permanet. et non dicit ... quod
ambulasset super mare ... in mare sed secus
mare quia salvator ... et si ambulat
in modo ad similitudinem ... aliorum
ita ut et ipse ... putaret estimaret ...
... iohannes ... non ... hoc
... in veritate tamen ... nec
... in ore ... lambu-
lant in mari ... secundum naturam
... sed non ... sue
malignitatis ... condixit ...
... in ... in ...
... et
omnibus ... invitat
ad ... rapinas ... ad medicina ad dolo-
... mala ... mun-
... totus mundus
in maligno positus est in igne ...

in igne avaritie, in igne luxurie. Docet
itaque nos Christus sua ambulatione ut Christum
in sua ambulatione non mundum neque eius
vias sequamur sed Christi viam. Mundi via est
iniquitatis et peccatorum ducens in damnationem
sed via Christi scilicet via iustorum via virtutum
quam Christus docuit vita doctrina et morte
resurrectione et ascensione. Et per Moysen in
Deuteronomio x docet: In viis eius ambu-
lemus. Dicit: Nunc Israel quid Dominus Deus
tuus petit nisi ut Dominum Deum tuum timeas
et ambules in viis eius et diligas eum
et servias Domino Deo tuo ex toto corde
tuo et ex tota anima tua custodies man-
data eius et iustitias eius. De secundo scilicet
de vocatione horum quatuor dignum notatu
quod non simul eos vocavit sed primo duos fra-
tres. Sic etiam duos primo Petrum et An-
dream unum vocavit duobus nominibus scilicet Petrum
et Simonem. Pulchra commendatio horum trium ut dicit
Glossa super Matheum Petrus interpretatur cognoscens
Simon obediens Andreas virilis. Cognitio non
sufficit obedientie iuxta illud a mandatis tuis
intellexi propterea odivi omnem viam iniquitatis
virilitas operum utrumque sequitur scilicet tam cogno-
scentem quam obedientem. Si enim cognoscit et non
facit durius punietur quam ignorans. Luce xii
Servus qui cognovit voluntatem domini sui et non fe-
cit nec secundum voluntatem eius vapulabit plagis
multis id est verberabitur. Dicis forte ergo po-
tius volo ignorare quam scire ut minus puni-
ar. Respondetur ut dicit Glossa super Matheum xii etc.
ignorantia affectata qua quis vult ignora-
re quod tenetur scire scilicet ad vitandum malum
et ad faciendum bonum durior pena est
Ex magna enim libidine peccandi provenit quod
aliquis vult ignorare illud cuius scientia posset
eum a peccato impedire et revocare. Tales di-
cunt illud Job xxi Recede a nobis scientiam
viarum tuarum nolumus. Fundamentum ad
salutem est cognitio eorum que sunt cogno-
scenda. Nam et deus ignorat eos qui igno-
rant deum. Ignorans ignorabitur
Ambrosius super primo xiiii. Item si a deo
separat a domino separabitur et qui non cognoscit
dominum a domino non cognoscetur. Et qui
ignorat ignorabitur. Sicut et ipse dominus dicit
Luce xiii Discedite a me omnes operarii
iniquitatis nescio vos. Non enim scire dei
quantum ministri ministros et iniquitatis

amicos Petrus enim non repellitur sed ipse se
repellit. Sic ille Deum. Apostolus Jacobus
qui dicitur supplantator sive luctator Joha-
nes bona gratia. O bona fraternitas lucte et
gratie quia per luctam fit supplantator vitiorum
per gratiam plantator virtutum. Ad cognitionem et
obedientiam virilem necessaria est lucta. Ecclesia-
stici ii Fili accedens ad servitutem dei sta
in iustitia et timore et prepara animam tuam
ad temptationem. Ad superationem autem temptationis
necessaria est gratia. Sine me
nil potestis facere Johannis xv. Optima quidem
commixtio Petri Andree Jacobi et Johannis.
Sed ut dicit Simon libro ix capitulo xviii nemo pre-
sumat ex hoc Christum dici personarum accep-
torem quod illos elegit. Si enim alius eandem
gratiam accepisset quam illis dedit et ipsi apostolatu
digni fuissent sicut et isti. Respondet dicens etc.
omnis omnia dominus que sunt attribuenda
conformitate liberi arbitrii non frustra con-
cessit aliquid alicui homini ut in ipsum est unde
sequitur electos homines et non illius voluntatis
homines defectus suos impingere deo et non sibi.
Dicit quis: Si deus adesset michi dona que
dedit Petro aut Paulo aut Andree essem ut
Petrus aut ut Paulus. Verum est. Sed scire non
dedit tibi dona ut Petro utrumque non defecit in
deo qui tamen omnia distribuit. Nihil minus
habet. Sed defecit in te quia mens tua non est
disposita ut talia acciperet ut ille aut alius
nam ut dicit Simon ubi dispositiones
mentium Christus infallibiliter intuetur. Sepe enim
vocat ad gratiam hominem totaliter perversum agen-
tem si pariter cognoscit et aptum suscipiendi
inducendum formam. Sic ergo ipsos apostolos
quos sic vocaverat idoneos esse providerat et
ita vocavit eos unde ipsi relictis rethibus
nam et patre secuti sunt eum. Dominus Christus
verbum in auribus ipsorum ita ut traheret
eorum animum. Mutavit affectum illuminat
intellectum. Crisostomus super Matheum dicit: Agnovit
terra non sine causa secuti sunt Jesum
talia promittentem et vocantem. Quid est ire
remittit nomine si bene consideramus fuerunt
regnum celeste tibi promittitur et quare non se-
queris eum sed ille secuti sunt quia cele-
stium bonorum amatores erant non terre-
norum. Tu autem non sequeris quia non ce-
lestium sed terrenorum amator es. Homo
carnalis nullum bonum credit esse bonum

gnis carnale bonum et insuper credit esse
iocunditatem mis que est super terram
h ille yra vocati | mox secuti sunt nos
aut timeamus ne de nobis intelligatur
illud proverbiorum I vocavi et renuistis
extendi manum meam et non fuit qui aspiceret
despexistis omne consilium meum et increpaciones
meas neglexistis ego quoque in interitu vestro
ridebo et subsannabo vos cum vobis id quod
timebatis advenerit | Quarto ut dicit glosa
Si volumus esse discipuli christi oportet ut
tria relinquamus scilicet artes dolosas quan
dos et omnem petit mortalis actionem quod
signatur per retia Secundo avaritiam mun
di quod signatur per navim Tercio carnali
tatem et sanguinis inordinatam affectionem
Primum impleverunt Raab meretrix que propter amo
rem exploratores hostes patrie a Iosue
missos occultavit inimicis magnis non ob
stantibus Secundum impleverunt moises
qui primum animi sui magis omnibus divi
tiis egipti estimabant Tercium impleverunt
abraham qui patriam suam reliquit et
terram et proximos et iuit in terram incog
nitam hec omnia impleverunt andreas petrus
et reliqui qui propter honorem christi peregre currebant
et mortem in cruce ab egea suscepit
Sic anima egrediens in penas eternas damna
tur apud egressa est in vitam eternam

Septimus ad idem

Ambulans iesus iuxta mare galilee
math iiii | Evangelium ad ho
norem dei et eius mediante apud
tentatum de tribus fit mentio
scilicet de innocentia de potentia et obediencia
christus innocens homo quia iesus idest sal
vator : si enim culpabilis in ligno pependisset
non salvasset Christus potens quia deus
cui omnis homo ad obedienciam obligatur
Obediencia enim est tota pulcritudo ratio
nalis creature | Unde dicit Simon de Cassia
Tunc maior hominis pulcritudo est ut obe
diat deo et e contra difformitas nulla | Quod testatur
Salomon Ecclesiastes ultimo dicens faciendi
plures libros non est finis . finem loquen
di omnes pariter audiamus Deum time et man
data eius observa hoc est omnis homo
id est ad hoc creatus est omnis homo et ex hoc
fine suo petitur omnis homo Iesus
nomen officii et potestatis quia officium
eius est quod Iesus ambulavit querens quod
abscesserat et salvum faciens quod perierat
Tercia ut nomen petri et iohannis potenter petrum
et andream vocavit gratis oris et interius
inspiratione ut vocati obedient et factum
est sicut domino placuit sit nomen domini
benedictum Iob io | De primo scilicet de inno
centia dicitur ambulans iesus iuxta mare
galilee Tunc ambulatio eius iuxta mare
mundi adventus eius per medium in huma
nitate et non dicitur ambulans in mari sed
iuxta mare Quia filius dei ut dicit apostolus
habitu inventus est ut homo sed absque peccato
ad philippenses iio | Dicit Simon Omnibus
modis factus est socius noster excepta qualitate
peccati de cena peccatorum maris et malorum
a quibus nos te honeravit quibat voluntate
ne | oneratus est ydeo ambulasse dicitur iuxta mare
id est iuxta medium quia cum similitudine peccatoris
sed in veritate innocens simul habitat sunt ut dicitur
hic ambulans iesus in mundo quia non erat de
mundo ipse arguebat mundum de peccato de quo ne
mo ipsum arguere poterat | Ut enim dicitur i iohannis
vo | Totus mundus in maligno positus est id est
per malo igne Suggerit historia amare ar
dentem per peccatas et nequitias queris concupiscencias
sectari mentem in superbiam erige per vana
gaudia dilatari patienciam non habe primo noce
et ipsum lede de proximi afflictione gaudere
indulgentibus non subvenire aliena multipli
care in mundo gaude de commissa iniuriam
proximi inimicicias vindicare que sunt cond
iciones mundi Iesus vero veniens in lacune con
trarium horum ostendit et opere et ore commu
nicatione et exemplo Docuit enim homines
mundum pretium despicere historia non amare
humilitatem erga deum et proximum custodire
circa iniurias pacienciam habere aliena non
ambigere superflua non congregare propria egenis
impartiri | De proximi afflictione gaudere non
de bonis vitae sue mortalitati non commissi
deum poculis habere Eo quo modo dei filius
factus homo dicitur ambulasse non in mari modo
sed secus mare quia existens homo ceteris
similis tamen mundo est contrarius hoc in
se ostendit et docuit ut et nos similiter face
remus Quare vero non sic facimus alias enim
dictat nunc prudencia | Ut hic ut

ut dicit Bernardus in sermone de nativitate
ait iste fallitur aut mundus errat . sed divinam
falli impossibile est sapientiam . mundi eciam
prudencia mors est et ipsa inimica est deo
et seculi prudencia stulticia nominatur .
quid est cristus verus qui non fallitur ele
git quod tamen molestius est id ergo mag
is id utilius id potius eligendum ut
quisquis aliud docet vel suadeat ab eo tan
quam a seductore caveatur . Hic ille descen
dendo scilicet et potencia potenter enim vocavit eos
dicens venite post me faciam vos fieri pi
scatores hominum . Vide quod non dicit venite
piscabimur homines scilicet doctrine et sign
um sed dicit faciam vos fieri vos rethe
na laxabitis ego autem immittam quos vo
luero Neque enim in voluntate piscatoris est
hos vel illos comprehendere sed quos ei deus
in rethia transmiserit Sic etiam apostoli rethia
predicationis laxabant quorum corda deus tan
git illi doctrinam capiebantur audiunt e
geas andream vidit miracula nec credidit
ideo post mortem andree rediens a cruce in
medio civitatis et demone arreptus est et
cadens spiritum exalavit Sic etiam quidam
nobilis iuvenis in tessalonica credidit an
dree et factus est magnus clericus etiam apostolo
tum eo sedente predicavit fidem . et tamen pa
rens et mater licet miracula vidissent tamen
in perfidia omnes una hora perierunt . Rethe
erat laxatum et tamen non intraverunt . Sic ho
die non omnes credunt nec omnes convertuntur
sed quos deus intus docet et trahit . Et Revera
ex quo apostoli diviserunt totum mundum et
cum tamen debebant rethibus predicationum
et miraculorum nisi deus sua potencia ta
lem et talem capturam fecisset etiam in vanum
laborassent et nichil piscati fuissent . Illa
ex quo ut dicit Chrisostomus ex super ezechielem
homo sed fidelis non sufficit ex sua virtute
eterna despicere secundum [illegible] subire in co
gitatione semetipsum reprehendere et gentibus
punire nullus hec agere valet nisi quem
divina gratia roboravit multo minus apostoli eo
traxissent gentes totius mundi ab ydolatria
iam quam per naturam eis imbibitam in
qua mundus eis arridebat in divitiis et
omnibus voluptatibus nisi dei potencia eos

astrinxisset . Erat enim coram gentibus predicabant
fidem novam inauditam doctrinam introdu
cebant eis peregrinam quia ipsius non habuit
natura eorum nescivit ratio ignorabat mens
non capiebat et mundus abhorrebat Quomodo
itaque traxissent eos aut quomodo homines
intrassent in rethe fidei nisi ipse cristus
dixit et ille piscaretur vellet et ipsi intra
rent [illegible] Immo igitur ait ad eos ve
nite post me faciam vos et . Ex hoc omnes
docemur quod si volumus ut nos cristus
faciat piscatores animarum nostrarum ut
sic anime intrent rethe divine misericordie
de aquis huius flexibilis mundi ad littus
perhennis immortalitatis extrahantur expedit
ut post cristum veniamus . Quas quidem vias
ipse iuit scilicet via humilitatis hac venit
de summo celi in regnum [illegible] Secundo
via voluntarie paupertatis ut sic contenti
de suis aliena non petamus in paupertate
non murmuremus in divitiis cor non
apponamus hac iuit ex utero in presepium
Tercio via paciencie et laboriositatis hac
via Ihesus ambulavit tota vita usque ad
crucem et nos oportet ambulare pro salute
labor capitis membra laborare iuste compel
lit . Cristus ut dicit Simon de Cassia hec
dicta nos modo nobis ex sua actione reliquit
ut in laboribus pacienter agamus hanc vitam
umbratilem sancti et sancte in laboribus sudo
ribus et sanguine consedaverunt ut regna cele
stia raperent . Quarto via pietatis hac
cristus iuit de cruce ad limbum visitare
consolari et educere animas sanctorum . His
quatuor viis ambulavit beatus andreas in
suo apostolatu primo via humilitatis Erat
enim vir mitissimus quod claret nam dum in
civitate patras proconsul eum incarcerat
et in crastino caesus a viginti viris cepit et
tandem cum alligatus et suspensus cum bi
duo in cruce pependisset et egeas ad eum
venisset andreas omnium iniuriarum et offen
sarum oblitus non reddens malum pro malo
ait Egea ad quid venisti [illegible] re
Erat humilitas erat mansuetudo tot malorum
non reminisci immo ledenti velle impetrare

xerna Nos aut semel displicentia contra
hominem conceptum et eam tenemus Sco
ambulavit via voluntarie paupertatis Iste
etc omnia mundi despiciens vnde ut egte xpo
rem a magnis febribus curasset egea
stante ante lectum gladio evaginato ut eo
illa expiraret ipse se perforet egeas et ei
cum centum argenteos obtulisset a plus in
cos respicere volebat et tamen miser male
et terribilit quia in cruce suspendit Tercio
ambulavit via laboriositatis quia in
achagia perambulabat docens et ea ecclesiis
repleuit fidem cristi dilatavit et tantum
affectum habuit in labore predicationis etiam
in cruce biduo pendens continue predicando
erat astantem et in fide confortavit Quarto
ambulavit via pietatis vnde legitur
quod cum matheus evangelista predicaret in
vrbe mirmidonensi ut templa idolorum
destrueret modo eum oculis privantes vi-
ctum incarcerauerunt angelus domini andre-
am monuit ut illuc pergens matheum
de carcere liberaret qui illuc pergens et cu-
stodiam inveniens amarissime fleuit et sic
oratione facta andreas ait domine ihesu
quem fidelem predicamus et ob cuius nomen
tanta perferimus aspectu quesumus oculos ser-
vis tuis ut eat ad ambulandum vbi cum
mox locus contremuit et lux magna resplen-
duit oculi quoque mathei apperti sunt et cathene
resolute et liberi exierunt Cives timens de
mathei emissione beatum andream apprehende-
runt et per plateam manibus ligatis
traxerunt Cumque eius sanguis efflueret
oravit pro eis ad deum et sua oracione eos
convertit Ecce pietas amicitatis mathei
referunt et pro inimicis oravit Cumque
his viis Christum secutus est ideo secutus est ad
eum premium Nam in cruce postquam biduo
pependit clamore magno fudit orationem
et splendor celestis circumdedit eum per dimi-
diam horam sic ut a nemine videretur
et abscendente lumine anima eius in ce-
lum egreditur

Sequitur Sermo primus de Sancto Nicolao

Negociamini donec venio
Luce xix Hodie sancta
mater ecclesia letatur in lau-
de et gloria gloriosi confesso-
ris beati Nicolai cuius
pater vibis(?) erat extimis(?)
maioris Grece cuius parentes erant no-
biles et divites tam virtutis divinis quam
virtutibus in iusticia et veritate vincentes quibus
deus de alto sua gratia dedit filium Nicolaum
puerum admirabilem in infancia in adole-
scencia laudabilem in senectute sanctitate
plenum ad omnis honorem hic evangelium
de donis datis legitur Ipse enim distribuit
dona largiendo ex caritate iam compaciendo
iam distribuendo iam adiutorium prestando
iam in necessitate succurrendo iam filios lacri-
marum excitando et omnia hec caritate
faciendo Sequitur spiritu sancto scriptum esse
Canticorum ultimo Si dederit homo tota substanciam
domus sue pro dilectione quasi nichil despiciet
eam vere dicit Corinthiorum Si habuero omnia et dimisero
sibi nichil michi sunt prodesse dum meo vera
bona possent habere que per solam caritatem
habentur Non enim habundabit timor eciam
mox velesit possessio habencium Optima
commutacio lapidis pro panibus magna
pro vilibus propria et pro eternis caduca
Dominus in hoc evangelio primo orat
omnes ad negociandum dicens Negociamini donec
venio Secundo suos bene negociantes laudat
dicens Euge serve bone et fidelis Tercio
servum malum et pigrum increpat dicens Ex
ore tuo te iudico serve nequam Quantum
pro primo hic cristus sollicite nos admonet ut
consideremus dona dei que accepimus quia
ex pluribus donis accepimus ad racionem
obligati sumus Dicit enim Gregorius in omelia
hominis dicens Cum augentur dona racio-
nes etiam crescunt donorum Tanto ergo humi-
lior atque ad serviendum deo promcior quisque
debet esse ex munere quantum se obligato-
rem prospicit in reddenda racione hec ille
Modo quid negociamini dum venio Negociari
sumus donis acceptis sive nature sive donis
gracie sive donis fortune ut emat nobis
regnum celorum requiem laboris gaudium dolore
gloriam paciencia morte vitam Nemo se
excusare potest ab hac negociatione quia dum
acquiritur regnum celorum tantum valet quan-
tum habes Sed forte dicis Nichil accepi
vnde igitur negociabor Fac valeant in nobis

habes Audi et vide |quid dicit Greg. in Omel.
hodierna multos hodie qui recarit dicat ta
lenta minime accep. et ideo non est unde rei
reddere racionem cogitur. aut ut negociatorem miten
de valeam. Tanti nomine cuilibet paupe
hoc ipsum reputabitur quod minus accepit
Alius accepit intelligenciam et donum pre
dicacionis et ex hoc tenetur ad ministerium
scilicet predicandi. Alius terrena suam scilicet diuicias
honoris dignitatem et erogaciones talent
debes ex rebus siue ex donis accepit. Alius
nec intelligenciam nec rerum affluenciam
sed tamen didicit artem qua pascitur. ipsa
huic pro talento sibi computatur. Alius nil
horum assecutus est sed forte familiaritatis
locum apud diuites habet. Profecto ipsa
familiaritas est ei talentum. Si ergo ni
chil pro indigentibus loquitur racione hoc
talenti dampnatur scilicet quia eo non est nego
ciatus. Si ergo habes rerum affluenciam
non torpescas a misericordia. Hic autem
parciaris utilitatem illius cum proximo.
habes loquendi locum apud diuitem ti
meas dampnacionem. Si cum tales pro pau
peribus non intercedis. Tantum ab uno quoque
nostrum venturus iudex exiget quantum
dedit ut ergo redemtus cum domino de talenti
racione securus sit quisque. Ille tremens re
sit cottidie quod acceperit. hec ille. De
secundo scilicet de laude fidelis. bene negociat.
Accepto enim regno salutet in cubis secundum
humanitatem reddens ad iudicium insti
tutam. Ipsos suos scilicet omnes fideles ut sciret
quantum quisque negociatus esset. laudauit
enim qui decem mnas adquisiuit sic et
approbat eum qui quinque mnas superlucratus
fuit. Videte hic iste distributor donorum
non pariendo. sed dispensans uni dedit quinque
mnas. alteri decem alteri unam. singulis
dat prout vult. |Apostolus Corinthios xii Diuisiones
graciarum. diuisiones ministracionum sunt diui
siones operacionum sunt. Idem non datis quod opera
tur omnia in nobis. non omnia in singulis
sed omnia in omnibus ut quod non habet quis
se habeat in aliis |Bonra dona sunt diui
sa et dantur non solum ad utilitatem singula
rem. sed ad communem utilitatem. Pon Grig
ex sup. Ezechielem mira dispensacione
omnipotens deus sic in electis suis dona sua di
spensat ut ipsa det quod ipsi denegat et alteri
inaliquis et alteri minus tribuat quatinus
dum iste illum habere conspicit quod ipse
non habet vel ille hunc magis conspexisse
habere considerat quod sibi minus accepisse pensat
dona dei alter in altero admiretur ac ex ipsa
admiracione alter alteri humilietur et quod
videt hic quod non habet eum dum in alio
sibi prelatum putet. hec ille. |Et idem ibidem
dicit Greg. non uni dantur omnia ne in
superbiam elatus cadat. sed huic datur quod
tibi non datur. et tibi datur quod illi dene
gatur. ut dum iste considerat bonum quod
habes et ipse non habet te in cogitacione pre
ferat. et e conuerso dum tu illum hic conspi
cis quod tu non habes te illi in tua cogit
tacione postponas. Et inde fiet quod scriptum est
|ad Philippenses ii. Nichil per contencionem sed agat
ur per veram clamorosam. ut alter alteri velit pro
ximum nec permaneat gloriam et per inanem hono
rem. sed in humilitate scilicet superiores
obtemperaturi arbitrantes et sic viuitur in ve
rum arbitrium apud deum et sic humiliet.
De tercio scilicet de seruo pigri increpacione. Enim
enim dixisset domine ecce mna tua quam
habui repositam in sudario. id est in panno quo
emolumentum faciem mortui homines. Hic decentem
idest non exposui ad lucrum et volens
se excusare dicit Timui te quia homo au
sterus es. tollis quod non posuisti et me
tis quod non seminasti. Ecce miseri quibus verbis
se volunt excusare illis se iniungunt. Vnde
dicit ei de ore tuo iudico te serue nequam
sciebas quod ego austerus sum tollens quod
non posui. metens quod non seminaui. hic
ergo pecuniam meam non posuisti ut ego ve
niens cum usuris exegissem illam et
astantibus dixit auferte ab eo mnam.
In hac ablacione signatur pena eterne
glorie. Dicit Crisostomus super Lucam. Ex pensando
prima verba. intelligimus omnes negligentes
et ignorantes. Ego vero adiit pigri re enim
omnes tamen debent multum ego vero tollis
quod non posuisti sed requirendo bona ab
eis quibus non dedit gratiam bene operandi.
metis quod non seminasti requirendo ab
eis fidem. id est cognicionem fidei. quibus
non dedit doctrinam sine fidem a deo
operandum ut in hoc lacus insiste autem ex
et si illi non incipiunt ipse tamen patiens
sunt dare gratiam. prima pena vel separate

in ea que offertur vobis gra᷑ se tollit
ubi nō posuit et ubi seminavit hec igitur
ille qui donū dei posuit in sudario id est
facit ille qui secundum Greg. cum acceptum ta
lentum eternis implicatum nichil spiri
tuale nō querit · cor a terrenis cogitacio
nibus nunquam levat · Set qui sicut beatus
Nicolaus hec temporalia suscipiens eum
multa dona et temporalia et spiritualia
nō sunt ocio dedicatus · sed cum eis fideli
negociacione nec distulit deo sine ad
hoc qui in infancia · iacens enim in cu
nis · quarta et sexta feria dominus semel
lac suxit · domino Nicolao episcopo eo tempore
lo angelus apparuit in sompnis ostendens
ei celeste habitaculum et dicens hec est
celestis mansio quam dominus famulo
suo puero Nicolao addit postquam
multo dierum intervallo obtinebit Nono
anno etatis sue sciencia eruditus et
post mortem utriusque parentis orbatus sic do
nis dei negocians · quod totam vitam
suam ad dei laudem et ad suam salu
tem ac proximi consolacionem et utili
tatem convertit · tribus primo auream
virginibus a statu infamie liberavit car
nis periculum subveniendo et alia multa pia
opera faciebat · Episcopus factus hominum multi
tudo revelacione per miraculum angeli
de inde hominum salvandorum et com
missione et per hoc multos deo acqui
sivit · contra iniurias se opponebat · in
nocentes tres milites a morte liberando
sic · et tres principes de manu imperatoris
ne occiderentur eruendo · multis in
opportunitate erat adiutor in mari
ne perirent in illa tempore famis summa
multiplicando sic per duos annos popu
los indigentibus sustentacionem minis
trabat · Centurio quidam octoginta labora
tores de uno pane saciavit sic hono
rantes patrimonii dominum sui magnum
lucrum attulit qui tempore mortis

eius usura restituit in magna sua la
cudine · Cum enim per xl annos in episcopatu
vixisset tandem quod febre correptus migra
vit ad dominum · de tumba eius a capite
fons olei · a parte vero pedum fons aque
dulcissime statim erupit et anima
in celo quievit amen

Secundus ad honorem
eiusdem tatis Iesus sum
mus suis dedit il
lis decem minas Luce

Ecce hodie sancta mater ecclesia leta in festo
laude dignissimi confessoris sancti Ni. Christus
patrie vobis ait in primo · Videbat enim se a
deo recepisse dona nō gratis · nō in vacuum sed
se · ad lucrum · primo ad exemplum deo ad la
udem hic est usura et lucrum quod repetit ab
omnibus nobis · Unde tria considerantur primo benefactor a
quo suscepimus hoc quantitas negociacionis creatio
tercio datorum bonorum cum usura repeticionem
De primo dicit ewangelista · mirabilis nobili
tatis ex utraque natura · dei filius pro nobis fa
ctus homo qui in humanitate sua ivit in lon
ginquam regionem · id est in regnum celeste
qui in regno terreno fuerat inditatus
et crucifixus Iesus nazarenus Rex
iudeorum · Ipse decem servis suis dedit
universitati hominum decem minas
id est universitatem donorum et graciarum ita
ut dicit apostolus Quid habes quod nō accepi
sti · Ideo ut dicit Symon de Cassia
libro 12 capitulo 29 · Creator omnium
salvator et dominus qui primo nō indiget
nec alio extra se ipsum eget · sed quod quelibet
creatura ut sit · et racionalis ut bene sit
opus habet · ideo nostris utilitatibus consu
lit · nō tamen temporalibus · sed et eternis
et ideo sua dona tribuit fidelibus ad tem
poralem sustentacionem et ad celestis glorie asse
cucionem · Propterea dicit omnibus christianis
negociamini dum venio et nō loquitur de ne
gociacione terrestra quamvis et ista sit admissa
quia utile esse potest rei publice et ho
minum communitati Unde Augustinus super Genesim
Nom. et veteris testamenti sermoni hec in
libro quod nō licet · negociari vel aliquid licet
aliquid non vel negociacio redditur illicita
et cum peccato · Ex persona ut si clerici negocia᷑

Ex causa . ut quando fit propter ava
riciam aut aliquod malum finem . ut
illud . quoniam non cognovi negociaciones
introibo in potencias domini . Et modo sed
cum ceteris periurys mendaciis immiscen
tibus periurio illud Crisostomi super Mat. xxi°
mercator penitus de ecclesia eicitur dicit de eo
qui mutatur periurys . mendacium et sine
quibus esse non potest . vix potest Ex tempore
ut diebus festivis quorum deputatur Ex
loco ut cum sit in loco sacro unde eiecit
Christus ementes et vendentes de templo Ex
consorcio ut cum carius venditur hospiti
quam domestico . ignoto quam noto . Licita vero
est negociacio hiis seclusis et quando quis
continuando lucrum moderatum petit non quasi
finem sed quasi laboris stipendium . et or
dinat illud ad sue domus sustentacionem
et pauperum subvencionem De hiis in titulo
de empcione et vendicione Sed quoniam hic
loquitur de negociacione pro acquirendis
virtutibus quibus possimus in superna con
scendere visitare claustrum in mundo quam consimiles
et ut dicit Simon li. vi capitulo xiii° poterat
deus omnes homines facere et angelos
facere ut absque talibus acquisitis et labo
ribus fierent beati sed non est visum premium
eius ... sic non fecit . sed operari negociari et
lucrari iussit non ex sua . sed utilitate nostra
bonorum enim nostrorum ipse non eget vo
luit per hoc sui nobis participacionem dare in
premio nostro sic totum l. sed per dominacionem quan
dam operacionis nostre ut homo operetur
ex hiis sed bonis que ei dedit deus . ne
illam beatitudinem recipiamus non gratis . quam
eo quod dona data sunt . non tamen gratis
dabitur patria hucusque ille De secundo scilicet
de examinacione quantitatis negociacionis sic
dicitur Rediens regno accepto iussit vocari
servos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum
quisque negociatus esset Si igitur habes potencia
ciam aut dignitatem . officium prelacionis . intel
ligere divicias . scito quod hec sunt bona dei
sicut ab eo accepta ut cum ea reddamus sed
ut ex usu eorum sit deo honor proximis
fructus . et premio incrementum [illegible]

non ergo in bonis acceptis superbias . nec ea
tollas quod non reposuisti . non tamen obliviscaris
nec negligas . ne per inadvertenciam dimittas
sed recogita quod vocaberis per mortem ut reddas ac
ceptum cum lucro Unde Simon eodem Dure
et inevitabiliter ab omnibus exigetur quod
acceperunt . quid sint operati si addiderint ad
dona suscepta per lucrum ut ampliora
acciperent meruerunt . aut forte ut auferantur
ab eis . modica accepta vix sufficit reddere
quod acceperat sine continuacione et pigro
non possunt dicenti Domine ecce mna tua
quam habui repositam in sudario . quia grandi
[illegible] datam habui mortuam et sepul
tam . sine operibus ex pigricia aut inad
vertencia . aut superbia excusabat se sed
excusacio eum magis inculpabat vel Luce xix
Serve nequam de ore tuo te iudico sed quia
tollo ... requiro bona opera ab eis
quibus non dedi graciam bene operandi ideo
[illegible] quod sciencia [illegible] ut evan
gelium non construam . quia et si illa non accepe
runt . ego autem pater celi dare gratiam
ut de thesauro superbie Quia itaque bo
num datum reddidit absque usura . iubet tolli
ab eo acceptum donum datum . ipsum quoque tamquam
servum nequam et inutilem proici in tenebras
infernales ut fleat [illegible] in eternum
Si igitur repetit ab illis [illegible] et opera que
non dedit magis ab eis quibus dedit Unde
Simon eodem libro capitulo xxvi° Dicit unusquisque
ergo consideret quid . quantum . quale . ad quid
et a quo . acceperit Sciendum unusquisque
tempore iudicii examen accipiet cum [illegible]
sunt in acceptis donis ab eo iuste plus exi
gentur . et minus ab eo qui [illegible]
[illegible] et cui multum commendavit multo plus
petet ab eo Quid ergo gloriatur quis . quia
in domo dei multum alios precedit [illegible]
eius gravior tunc erit exactio ab eo . lignum
dum natat super aquam estimatur leve sed
dum ad ripam venit tunc primo apparet gra
vitas Sic dum homo vivit [illegible] non cu
rat sed cum ad mortem venerit tunc senciet
quam grave erit quod acceperat Unde dicit
[illegible] ad valeriam [illegible] iiii°
[illegible] ante omnia nichil in hac vita [illegible]

qui hec tempore suis et senibus et homi-
nibus acceptabilius est officio. sed si perfe-
ctione agitur quilibet apud deum misera-
bilius. Unde beatus Nicolaus adhuc tempore
adolescentie spiritu sancto renuens nullum
statum altum non solum affectabat. sed nec
de eo cogitabat sed disciplinam et probitate
a parentibus habitam in melius reddere
studuit. Unde parentibus defunctis bona pater-
na ad honorem dei. non ad mundi pom-
pam convertit. Tres virgines a turpi statu
tribus pauperibus auro liberavit. et cetera
omnia pauperibus exposuit. Cumque avunculus
eius etiam Nicolaus episcopus et vir sanctus
monasterium quoddam edificasset. ipsum
Nicolaum prefecit eidem ad regendum. non
enim habuit in promptu. qui illud sapientius
sanctius. et diligentius gubernaret. Sta-
tim Nicolao administrante vox de celo al-
loquitur ipsum Nicolaum dicens non hic
est ager in quo fructum quem ex te fla-
gito pariatis ad homines ergo redeas ut
in te nomen clarificetur meum. Hac
voce Nicolaus cum terreretur se comparavit ut
relicto otio ad serviendum hominibus morta-
libus. quia posset opem indicat. et fugi-
ens humanam laudem migravit in Mirr-
eam urbem. cum nemo nosset quisnam esset.
Cum eiusdem pontifex mortuus fuisset
omnes pontifices pro eligendo novo antistite
convenerunt. ad de celo unum episcoporum revelat
de Nicolao ex nomine. ut scilicet ad templi
valvas se conferret. et quem primum intro-
euntem viderent se cohiberet nomine Ni-
colaum illum esse ad quem ecclesie guber-
nacula deferrent. Summo igitur mane
cum Nicolaus domino volente primus omnium
adveniret in templum episcopus ille ad eum
ille cui dictum est quesivit quis esset et quo
nomine vocaretur. Respondit ille domine peccator
sum et famulus vestre sanctitatis nomine Nicolaus
Cui episcopus sequere me fili mi. et appre-
hensa dextera eius ad reliquos episcopos
eum introduxit. Illi audita hac re
declaratione cum admiratione deo

laudes et gloriam decantabant. in medio
templi eum statuunt. non tamen voluntari-
e sed velut prodigio stupente. Itaque li-
quet humanis consiliis. nec episcoporum
suffragio nec cleri aut populi studio sol-
licitatione sed sola dei inspiratione. ordina-
tione et voluntate est pontifex declaratus.
Neque se ingessit nec intrusit sed se indignum
reputans timuit tantum fastidium con-
scendere. Legitur namque illud ad hebreos. v.
Nemo sibi sumat honorem sed qui vocatur
a deo tamquam aaron. id est qui sic dignus
invenitur clamat deo. sed quis est qui vocatur a deo
Respondet Glossa super apostolum ille qui recte eli-
gitur. qui enim recte eligitur. a deo vocatur.
recte eligitur qui non prece nec precio nec san-
guine aut intercessione sed solo ad pontifi-
catum tenet utilitate propter salutem utilitatem pro-
ferendo sublimatur. De irregularibus clericis
vide quod dicit apostolus. qui vocatum a deo
regitur. qui se per seipsum aut per personas secundum
dignitates ingerunt. periculo se exponit qua-
male incohavit et timendum per peius finiet.
Difficile autem est. Difficile est bono peragi
exitu. que sunt inchoata malo principio.
j q. i. principatus. Unde nimirum sunt sim-
plices in eum qui sint nisi esse debent in
mortalem peccat. quia contra conscientiam agit
et edificat in iehennam. De simonia
per tuas litteras et talis non committo deo.
divina vindicta debet formidare de claris
patrie sanctificatorum. Ita non nam talis
gravissime deum etiam offendit et eum recte
deposuit. et nichil amplius in ecclesia dei
habet. quod qui pecunie agens simonie nec
ordine sanctitatis habet. lxxxii di.
Nemo. Tanto igitur die Nicolaus in-
venis tronum conscendit. sciens autem hec
est dies Nicolai hic locus alios mover-
sit. iam non tibi sed aliis est vivendum.
Iam te scias tanto plus quantum passus
ut et scriptura dicit. ij. q. j. Ubi enim pa-
storis vita. Itaque in episcopatu totum se ex-
dit ad dei honorem et populi utilitatem.
ut enim in sanctitate de cetera vita sperne-

Mar[ia] ... virginis ... a tali ... preservata ... sub macula culpe
... virginis fuit a tali ... preservata ...
... Anselmum ... parentum ... apud deum ... et ...

tempore purgacionis obtulit se ... ita ut ... in ... tam vel maiorem cupidus ... in deliciis se vivere estimabat. Senex ... imbecillis ... animalat populo ... quantum profuit in ... in tribulacionibus ... angustiis non solum quo ad animam ... erant ... ad corporalia alimenta. Eo ... esset ... Ita enim ... longius erat ... aqua molestia laborantes ... se dimisit inconsolatum ... ci ... consolabatur. Iacob vidit ... eius imitabant fulgura ... humanum ... splendorem in signum ... lux communis omnibus et delectabilis. Ita ... suis ... et ... omnibus erat ... radiens in ... ut sol et luna. ... sanctus cum ad finem ... vite in senectute ... in brevi et ... egritudine ... tandem in celum quod sibi aptum ... ut esset ... angelorum splendoribus. Cuius ... pulcritudinis ... contemplatur in regno celorum ... nobis ... dignetur etc.

Sermo de concepcione virginis marie

Ab eterno ordinata sum et ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyssi et ego iam concepta eram. ... Hodie sancta mater ecclesia celebrat concepcionem gloriose virginis marie quia eadem causa concepcio eius est recolenda que et nativitas. Sicut enim ad salvandum genus humanum necessaria fuit eius nativitas sic et concepcio. Nisi enim fuisset concepta non fuisset nata ... sicut ipsius nativitas ita et eius concepcio fuit in divina preordinacione ab eterno disposita. Cum enim divina maiestas disposuisset hanc graciam humano generi conferre ut esset unio nature scilicet divine et humane nature in una persona eternaliter ... et ... virgo maria ... in qua deus ...

plenitudo temporis venit ... ad ... nos ad redimendum ... ad moriendum. Tanto ergo devocius marie concepcionem debemus celebrare quanto videmus ex eius concepcione et tandem ex ipsius nativitate tot humano generi beneficia provenisse et consolaciones ... marie matris domini concepcionem ... causa qua ... commemoracionem ... cum tres concepcio marie una ... carnem ... anima ... gratiam. Concepcio secundum carnem hodie fuit. Concepcio anime fuit in anime infusione in corpus dispositum. Concepcio ... fuit simul ... infusione anime ... carnem ... sed ... concepcionem marie virginis ... carne ... ecclesia celebramus non simpliciter ... ad ... incarnacionem filii dei ab eterno ordinata ... cum ab eterno fuit preordinatum ut filius dei in corpore nasceretur ita ab eterno fuit ordinatum ut maria conciperetur de qua ... nasceretur. Ideo sapiens in persona virginis marie dixit: Ab eterno ordinata sum et ex antiquis antequam terra fieret etc. ... ordinacio erat ineffabilis caritatis ad ... nos ... nimia caritate qua dilexit nos gentiles et iudeos cum essemus mortui ... per peccata communicavit nos cristo ... per graciam ... ex quo sequitur quod in ... dei ... caritas fuit originalis causa tanti beneficii scilicet divine incarnacionis ... ex maria per quam dedit nobis filium unigenitum et eadem caritate dedit nobis matrem mariam sine qua impossibile erat habere filium incarnatum quia huic soli virgini tale privilegium debebatur ... Filium meum alteri non dabo ... marie ... optima pars data marie que non auferetur ... ita ut alteri ... dilexit mundum ut filium suum unigenitum nobis daret incarnatum de virgine ... in magno honore ... in ... concepcionem quedam ... natura ...

Tho ad secundum et tertium simul scilicet con-
ceptione quo ad animam et de conceptione
quo ad gratiam infusio enim anime in cor-
pus simul tempore fuit cum infusione
gratie qua gratia preservata est ne in originali
conciperetur et impletum est illud dictum
prophete Fluminis impetus letificat civitatem dei
Impetus gratie preservantis preservat mari-
am a peccato originali. Sanctificat enim
tabernaculum suum altissimus quod veneramur
cuius hodie conceptionem agimus ne cum
originali conciperetur ex quo sibi novem
mensibus habitare placuit. Diligentia itaque
attendendum et recolendum tantam largita-
tem erga nos ostendit benedicta trinitas
dum ad salutem omnium tempore voluit ma-
riam. et tandem nasci benedictam virginem
per quam habemus salvatorem. redemptorem
et propagatorem nostrum ihesum cristum.
De qua nichil ante seculum mundus quia
liber sum involutus. iam autem continue
de celo consistens clamat ad omnes fide-
les Transite ad me omnes qui per mun-
danas vanitates que satiare nequiverunt
desideratis. Quia in me omnis gratia. quam vobis
subministrabo. qui transit ad me non pe-
dibus sed desideriis ferventibus propter
vos enim meam gratiam ne conciperer
cum originali ut essem digna mater dei.
Si enim concepta fuisset virgo maria in
peccato originali more ceterorum fecerunt
pro aliqua parte temporis fuisset non ange-
lorum domina sed subdita demonum. et ita
non digna domina sanctorum angelorum
nunquam pollutorum. ipsa autem pro aliquo tempore
fuisset polluta et ira dei filia si in
peccato originali fuisset concepta. Decebat
matrem omnium hominum ab omni defectu esse
privatam que debuit esse reparatrix celorum
sublimatrix apostolorum gloria martyrum iu-
bilatio confessorum. castitas virginum in-
scia regina eterna principum et pa-
tris omnium populorum. De qua et tertio
specialiter dicitur hic quia possint tabernaculum
suum. Sol enim sine macula. sic ma-
ria. sancta in conceptione. sancta in na-
tivitate. sancta in vita. sancta

morte quin gloriose ut enim dicit augustinus in sermone
de assumptione Cristi caro caro marie
nemo autem carnem suam odio habuit ut dicit
apostolus ad ephesios v°. Ita si divina gratia ca-
ro a culpa originali non preservasset fecisset pro
aliquo tempore carnem suam odio habuisset
et apostolus falsum dixisset. Tertio concluditur de-
cit hoc et confirmatur Virga de radice yesse
id est virgo maria de stirpe yesse patris david
in virga nota rectitudinem absque obliquitate
quo notatur quod virgo maria in sua concepcio-
ne erat recta absque omni incurvatione peccati origina-
lis. Itaque cum alii concepti sunt in originali
peccato ipsa absque originali Nomine fulgens auro-
ra... in lilio et ipsa est lilium De spinis
Sic ex parentibus peccato corruptis prodit maria
absque omni peccato Unde canit sponsus
Canticorum ii° dicit Sicut lilium inter spi-
nas sic amica mea inter filias. Non est igitur
verum amor virginis qui respuit colere eius
diem conceptionis ecclesiasticam ...qui hanc
diem colere noluerunt. Tertio quia alterum tere
principis numine colere convenit. Maxima quippe
dignitas est cum aliis sanctis ... complete
vere cum gratia divina humana aliene fuisset
Tertia ita super omnes sanctos angelos et ar-
changelos sublimata. quanto enim celi sanc-
ctis dies conceptionis eorum non colentur
Illa tamen scilicet virginis marie a spiritu sancto
concepcionem est scilicet ut eius concepcio cole-
retur que maior et excellentior omnibus sanctis
est. Digne enim hanc dominatorem super omnes
sanctos illa habere debet pro quam omnes sancti
beatificantur. Dicitur quod sancta sanctorum
est et illa sancta sanctorum. Sic enim ma-
ria super omnes sanctos et sanctas istam dignitatem
habuit ut virgo virum non faciente conci-
peret. pareret et virgo permaneret. Sic ex contra-
rio ... in eius conceptionis sollemp-
nitatem celebrantem celebravit ea ad gloriam
et nos ad salutem et regni celorum ade-
ptionem

Dominus possedit me ab initio
viarum suarum antequam quicquam faceret
Hodie celebramus festum conce-
ptionis marie benedicte virginis domini

[illegible]

propt. Quod festum nullatenus remisset per consuetudinem sed dei eciam nisi celesti miraculo celebrandum innotuisset. Quod et factum est. Legitur enim quod beata virgo volens confirmare hoc festum ut celebraretur bina vice apparuit semel viro electo et devoto secundo cuidam canonico in mari. Matutinas de ea complenti et cuidam corum propter ut dies sue concepcionis celebrarentur. Sic quod ex istis apparicionibus eciam suscepit diem concepcionis marie ad celebrandum. Quam deus preservavit ab omni peccato non solum mortali sed et veniali et originali ita ut non tantum eius vita sed et nativitas sancta et immaculata atque concepcio. Preveniendo enim eam deus pater eius concepcionem custodivit. Quam admissimus erat deo filii tanta communicacionem ut esset naturalis unus communis dei patris et ipsius filii. Previdit eam dei filius quod ab ea esset humanitatem accepturus. Ideo a principio ita eam preservavit ut sibi semper dilecta foret et ita sine peccato previdit spiritus sanctus quod suo tempore infinita sua gracia disponente esset eam concepturus. De quo ipse gratulabatur et previdit. Ideo prevenit eam ab omni offensa ut nullo tempore peccato aliquo deum offenderet sive actuali sive originali et sic semper libera esset et in nullo hosti obligata. Absurdum foret ut mater gracie fuisset vel aliquo momento filia ire ut mater misericordie esset aliquando ira culpe et digna eterna dampnacione. Hec enim pena originalis peccati eterna dampnacio. Propterea scriptura in eius persona dicit: Dominus possedit me ab inicio viarum suarum, id est omnium creaturarum, id est ante omnem creaturam propter secundum quod ab eterno ordinata sum et in principio, id est ante tempus propter trinum dicit. Nondum erant abyssi, id est profunditates aquarum, et ego iam concepta eram, id est prescita eram. Conceptio preservavit potencia patris ordinavit sapiencia filii, concepcio clemencia spiritus sancti. Primo potencia patris potuit eam preservare ab originali peccato de cuius potencia textus ait: Christo ipse per omnipotens [illegible]

opera sua terribilis domine et magnus vehementer et mirabilis potencia eius. Hac potencia mirabili potuit et voluit et fecit quod ex gracia et miraculo matrem filii sui a culpa preservavit ut in ea esset summa virginitas mentis et corporis numquam aliquo peccato corrupta et sic esset deo sponsa gratissima numquam exosa sed semper perfecte dilecta omni virtute, omni gracia omni perfectione resplendens. Ita ut esset induta non solum plus quam omnes mulieres sed etiam hominibus puris creaturis magna ante perfecta innocencia mentis pro omni tempore sed numquam fuisse in culpa a qua si defecisset per peccatum originale contrahendo perfectissima omnium creaturarum non fuisset. Nulla angeli fuissent ea perfectiores qui numquam peccaverunt. Credimus igitur quod ex dei potencia virgo beata non est concepta in originali peccato. Alioquin mater dei fuisset aliquando filia diaboli ex peccato originali, quod valde derogat et honori matris dei et potencie patris. Igitur eius concepcio sancta. Secundo dicitur ut dei filius qui est sapiencia patris per suam sapienciam matrem virginem mariam non fuisse relinquam sub illa maledicione qua deus maledixit terre propter peccatum dicens: Maledicta terra in opere tuo. Esse quod exemptam a lege divine sentencie de qua procedit originale peccatum. De qua lege Genesis 2° de ligno sciencie boni et mali ne comedas. In quacumque enim die comederis ex eo morte morieris. Que lex non solum ade sed in omnibus hominibus sunt dicta. Sicut enim si primus parens non peccasset omnes filii eius nascerentur cum virtute innocencie quam ipse acceperat a deo et pro se et sua posteritate. Sic ex eo quod adam peccavit. Quod dictum est in persona ade toti posteritati est dictum. Et ita quia adam peccavit omnes filii eius naturali nati contrahunt peccatum originale per eandem divinam sentenciam. Sed quamvis lex illa fuit in omnibus data tamen dicunt sapientes filii dei declaravit mariam illi debito non [illegible]

[illegible] angelis [illegible] Henry [illegible]

[illegible] ante [illegible] et [illegible] [illegible] peccatum originale [illegible]

fuisse subditam sicut et declarant verba
Hester iiij° Dum mardocheus
signaret Hester ut intraret ad regem a
suerum et pro suis supplicaret et vita mulier
illa videt excusans se allegans legem
communem regni scilicet quod si vir aut mulier
non vocatus intraret atrium regis
statim interficiatur nisi forte rex auream
virgam ad eum extenderet pro signo cle
mentie ut possit vivere. Ecce lex universalis
comprehendens omnes. etiam reginam et tamen
cum intrasset putans se egisse contra legem
pallida facta corruit super ancillam decli
nans ait Hester ego sum frater tuus no
li timere non morieris non enim pro te
sed pro omnibus hec lex constituta est Hester
xv°. Ecce lex illa videbatur in se
comprehendere reginam et tamen conditor le
gis declarant illam non extendi ad illam
Nec pro hoc infringit legem [illegible] signanter
dicit quod sapientia filii dei qua ipse omnia
fecit [illegible] declarans per
hanc figuram quod illa lex divine senten
tie dei omnibus promulgata et si videtur eam
se comprehendisse [illegible] tamen non
comprehendit. Credimus itaque mariam
conceptam pura et sancta conceptione
ut ipsa [illegible] ita ipsa a [illegible] pec
catoribus et licet ut [illegible] omnes te
nentur ad communem [illegible] Omitto no
dis debita mea. tamen ut dicitur in Canonica
Unde potens est deus nos conservare sine peccato
et constituere nos ante conspectum glorie
sue immaculatos. Hec sancte credimus
in beata virgine que sicut in omnimoda pu
ritate sine omni peccato vixit. ita nec in
conceptione sua originale peccatum contraxit. Ter
tio clementia et potissima inventa dei in
eius conceptione debuit a culpa origi
nali preservare. Nam si servat eam in vita
in tanta gratia quod nec incurrit peccatum
mortale sed nec veniale. plus est pura
dulcia gratia custodire ipsam debuit ab ori
ginali. peccatum originale plus est quam
veniale. Quia peccatum veniale

[illegible]

non minuit iram dei. Immo stat cum gratia
nec obligat ad eternam dampnationem. ut peccatum
privat visione beata. peccatum autem originale et alia
ista obligat subiecta ad iram dei et dampna
tionem et sic privat visione beatifica. Ideo
multo amplius ipsam preservare debuit a ma
cula originalis peccati. Maxime quia cum beata
virgo angelis preferenda erat nostrum et homo
erat quod nec in vita nec in conceptione peccatum
haberet. Secunda ut habetur apocalipsis xii° cum
michael archangelorum princeps et eius
[illegible] celestis aule milites domini
clamantes sicut preliati contra sathanam et an
gelos eius. et triumphantes deiecerunt eum
de illa sede qua ipsis omnibus preerat. Sic
non erat decens ut super omnes angelos
[illegible] sedere que fuisset [illegible] ancilla
et serva nequissimi hostis angelorum et
hominum propter eos ab illa suprema sede [illegible] beata
preservat. Et hec attento quod sicut filius secundum
humanitatem sedet ad dexteram patris qua
[illegible] potentia patris possidet bona. Sic mater
eius erit sessura et sedet a dextris filii et
ita [illegible] bonis filii. puritate ante
omnimoda et innocentia ab omni macula
[illegible] inter bona potissima que bono ma
[illegible] [illegible] [illegible]
Credimus [illegible] Concilium
basiliense quod omnipotentia patris sapientia
filii bonitas spiritus sancti matrem dei [illegible] et [illegible]
[illegible] preservavit ab omni peccato et sic ab originali
et ita digne ecclesia hodie eius conceptionem
celebrat considerando non conditionem nature sue
tamen sic necessario et culpa inhesisset
sed sanctificationis donum et gratiam [illegible]
quo dono et gratia preventa est ne peccatum
originale in concipiendo contraheret. Hec dicto
ut [illegible] nostram tanta innocentia
et puritate fulgere ipsam [illegible] hono
remus et ad laudem Cristo domino
nostro ad gloriam et nobis salutem [illegible] ad me
moriam. memoriam [illegible] pro regno
celorum consequendo. Quod nobis prestare
dignetur pater et filius et spiritus sanctus Amen

Tertius ad idem

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ab eterno ordinata sunt et ex antiquis & ante tempus publicanda uno hec illa dicta sunt a spiritu sancto per os sapientis et loco epe sunt lecta in persona marie hodie ecclesia sancta mater etiam festum conceptionis virginis marie celebrat et merito. eodem enim cultu quo nativitas ipsius ita et conceptio est venerandā. Sicut enim ad salvandum genus humanum fuit necessaria eius nativitas sic et conceptio. nisi enim concepta fuisset nunquam nasceretur. Jussu dei et ordinatione divina est et nata et concepta. Cum enim illa divina maiestas ab eterno disposuisset hanc gratiam humano generi conferre ut esset unio naturarum divine et humane in una electa virgine hec virgo fuit et est virgo maria ab eterno et ante tempus sic ordinata. ex alto divinis muneribus fulta in qua divinitus venit plenitudo temporis. Idcirco eius sanctificatio ut patet in primo sermone

De conceptione marie triplicem considerationem prima est secundum carnem secunda secundum animam. tercia secundum gratiam.

Prima est bona nec mala. secunda continuatio.

Tertia augmentatio. Prima hodie facta est secunda non hodie sed cum eius fuit dispositio Tercia vero facta est simul cum secunda. Nam infusio gratie simul tempore fuit cum infusione anime in maria qua gratia a peccato originali fuit preservata. De prima conceptione secundum carnem quam hodie celebramus advertendum quod conceptio in carnem per considerationem mariae in se non habet respectum ad aliquid aliud. sic simpliciter loquendo ecclesia non celebrat eam quia celebratio fit ratione sanctificationis conceptionis ante in se non habet sanctificationem.

Alio modo conceptio marie secundum carnem in ordine anime consideratur per respectum scilicet respectum habendo ad inchoationem impletionis divine preordinationis de ista virgine et suo tempore.

Unde ... ab eterno ... ad deus ...

[illegible]

Jesus heri et hodie et ipse in secula, ab eterno et nunc et per omnia implenda permissa a deo eterna constitutio. Nunc enim in conceptione virginis marie est positum. adhuc enim per preces et vota patrum ...ita ab eterno electa ordinatione et voluntate dei. hodie in anima vero est concepta ut tandem ex ea virgine unicus dei filius nobis nasceretur. nobis daretur pro nobis offerretur et quod fides ex mundo illuminaretur. spes erigeretur. caritas accenderetur. hac consideratione dies hodierna conceptionis marie est multum sancta quoniam initium nostre salutis. et initium reparationis generis humani et sanctitatis omnium sanctorum in celis. Hodie cepit impleri illa divina promissio scilicet de mittendo filio suo in mundum. Sicut legitur est ad patres nostros abraam et eius semini scilicet ex merito fidei. qua in deum credidit merito iusticie. qua deum coluit. merito obediencie quia super mandato de immolando filio deo obedivit. de semine eorum nasceretur dei filius. sicut ut promisit. et in debito tempore implevit debitum est ante deus super incarnatione filii sui patribus ... quem temporibus primo ex creaturis ex quibus incarnatio christi similitudinarie est figurata. secundo in scriptura in quibus sua humanatio vaticinata est prenunciata. Tercio ex figuris ex quibus est multipliciter designata ut in adam de terra formato. Hec enim erat figura quod ihesus ... formandus et nasceretur de terra carnis virginis marie spiritu sancto esset incarnandus ... virginis hodie conceptionem sanctam ut diximus est celebrimus De secunda et tercia conceptione marie que fuit ex anime infusione una cum gratia propter earum compendium est dicendum. et merito quia infusio anime in corpus virginis simul tempore fuit cum infusione gratie. De quibus conceptionibus patet in primo sermone. Cum ipsius mediante sanctificata igitur ... ... suis altissimus ut esset summe digna summe sanctus ... ... tertio ... virgo ...

[illegible]

tribus gradibus sanctificacionis ad similitudinem
sunt purificata vel sanctificata Primo in
utero ipsa infusione anime que infusio
debuit precedere infusionem gracie sanctificantis
saltem natura et si non tempore · sunt enim
tempore simul infusa gracia cum infusione
anime per quam graciam abstulit culpam
originalem et preservavit eam ne in ea contra-
heretur sic quod sanctitas et magnificencia
in sanctificatione eius Dicit quod ut dicit
augustinus libro de natura et gracia exceptalat pro
ter virgine de qua cum de peccato agitur
nullam fieri volo mencionem omnes alii pu-
ri homines peccaverunt Secundo fuit san-
ctificata in spiritussancti supervencione et
filii concepcione quia sanctificatione fuit
tempore ab omni peccato inmunis preservata
quod nemini alii in hac mulierum creditur
esse donatum Tercio fuit sanctificata
in filii dei corporali habitacione quem in ipsa
novem mensibus corporaliter habitavit et in
sua habitacione templum gracie sibi fecit et
dedicavit Ezechiel xliiii⁰ Maiestas domini
ingressa est templum et ecce repleta est gla-
dominus dei In prima sanctificatione pre-
servata fuit a malo In secunda confirmata
est in bono · quam confirmacionem consequebatur
peccandi impossibilitas et facilitas ac facul-
tas in quibus opere merendi In tercia sanctifi-
catione ita fuit deo coniuncta quod nunquam talis
cum aliis legitur solius dei et divinis usibus
appellatur Sic gracia dei maria sanctificatur
ut omnino sancta esset omnino deo placeret
et nunquam displiceret Ieronima ut dicit lanus
in sermone de assumptione Caro iesu caro
marie Dicit enim capitulo ad effesios v⁰
nemo carnem suam odio habuit Ideo si
gracia divina carnem a culpa originali non
preservasset extunc per aliquo tempore fuisset
odio filio dei et sic apostolus falsum
dixisset quod non est nephas Si enim
carnem culpa macula originalis culpe
contingisset quod peccata dixisset in ple
posuit tabernaculum filio dei

cum sine macula in divina mente concre-
ta sine macula actus sine macula est
mundi premus Sic maria virgo in concepcione
sancta in nativitate sancta in vita
sancta Sic enim pulchrum est de illa que
dicitur virga etc In cuius nota concepcionem
in virga rectitudinem sine obliquitate quo
signatur quod maria in concepcione fuit
recta et ita absque macula originali orig-
nalis peccati Eternum et ipsa per sapientem quo
precept ecclesiastici xxiiii Dixit michi creator omnium
et addidit et qui creavit me requievit in ta-
bernaculo meo Ecce et dicens qui creavit me
et sic se excepit a generalitate aliorum sed
cum aliis sunt creata et concepta in originali
ipsa absque originali Nomine fulgencius autem
etc ubi in primo versus sermonis Eterna laudare
sponsus dicit canticis Non sunt aliam me
feminas etc et ecclesia cantat Sicut spina ro-
sam iudea genuit mariam Sic quod fateor
fateamur concepcionem marie fuisse sanctam
et honore dignam hanc et si multis lau-
damus tamen parum est si recolimus quan-
tum laudis a nobis meruit que pro mi-
mundi reparacionem obtinuit Eterna ut dicit
bernardus in sermone de nativitate eius nulla
lingwa etiam si angelica sit dignis extollere
laudibus valet quam igitur cordibus inducere
quantum possimus laudemus ut de clementi
dominus gracie communicet graciam nobis et gloriam
post hanc vitam eternam

Grans ad idem

Ucius ordinata sunt et ex anti-
quis patribus quorum hoc festa
nunc ecclesia celebrat festum con-
cepcionis virginis marie etc ut est idem in
principio primi sermonis De triplici ante
concepcione marie vide ibidem De prima
autem concepcione virginis cum tamen qua
hodie celebramus Dicit bona ventura super
iii⁰ dist iii Nullius concepcionis sollempnita-
tem celebrat ecclesia nisi solum filii dei
sed in annunciacionem et virginis marie

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] et baptismo [illegible] Nam [illegible] per circumcisionem [illegible] culpa [illegible]
[illegible] baptismum [illegible] dimittitur [illegible] penalitates [illegible] peccati qui sunt [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

Sunt tamen qui ex speciali devotione ce-
lebrant conceptionem beate virginis marie
quos nec laudare nec simpliciter reprehendere audeo
Credo tamen et confiteor de gloriosa virgine quod
si quis hanc sollempnitatem celebrat ex
devotione virginis beata virgo devotionem eius
acceptabit et si aliquid est reprehensibile spero
quod apud misericordem ducem dignabitur excusare
Quandocumque ergo die hora aliquis fidelium
eam colit honorat misericordibus et providus
inculpandus non est pertinaciter nec temere
virginis animadversio et ita memoratur que
auxiliatrix et amatrix omnium sicut fide-
lium laudatorum. Hec illa Maria itaque virgo
ab eterno ordinata hodie est concepta. quam
conceptionem fidelis populus veneratur. conside-
rationem ad hec habendo quia eius conce-
ptio initium nostre salutis et reparationis totius
generis humani. Hec enim ab eterno est or-
dinata ut in tempore concepta. ut tandem
ex ea virgineis dei filius nasceretur et pro
nobis daretur et pro nobis offeretur. ut
fide illuminaremur. spe erigeremur. caritate
accenderemur. ad consecutionem regni celorum
pararet. De secunda conceptione marie
que fuit in anime infusione. que conceptio
fuit sancta et immaculata sed quia in
anima gloriose virginis gratia sanctificationis pre-
venit maculam originalis peccati. Decorat
enim animam gloriose virginis sanctificatio ex-
cellentissime super animas aliorum sanctorum
non solum quantum ad habendum super-
habundantia sanctitatis sed etiam quantum
ad accelerationem temporis. Ideo in instanti
sue creationis fuit ei gratia infusa et in eo-
dem instanti anima infusa est carni. Quia
omnium nobilior est sapientia et nescit
tarda molimina spiritus sancti gratia et multo
potentior est gratia quam natura. Hinc est
quod effectus gratie sanctitatis maluit prevalere
in carne quam effectus feditatis in ani-
mam et ideo culpam non contraxit.

Cum ipse voluit pro primo honorem quod
decebat de matre purissima sicut cum
ipse virginis prerogativa singularem que
debuit in dignitate sanctificationis ceteros
sanctos et sanctas excedere (?). Cum quia
ipsa mediatrix inter nos et deum sicut
Christus inter nos et deum. Et ideo ut dicit
Anselmus de conceptione virginis De-
cebat ut illius conceptus fieret de matre
purissima ea puritate qua maior sub
deo nequit intelligi. Maior autem est puri-
tas ubi nec actualis nec originalis cul-
pa invenitur. quod illa ubi est aliqua caro
et ita ante originalem culpam sanctificata
fuit. etiam sanctificatio beate virginis
excellit sanctificationem aliorum sanctorum
Cum ergo beatus Johannes sanctificatus
fuit quantum ad nativitatem ex utero sed na-
tivitas in utero est in anime infusione
ergo beata virgo in instanti infusionis anime
sanctitatem habuit divine gratie et ita numquam
habuit infectionem originalis peccati quia
gratia prevenit ne anima inficeretur. Itaque
conceptio eius fuit sancta et licet illa
gratia prevenit anime infectionem. non tamen
prevenit carnis feditatem et ideo reliquie
illius feditatis remanserunt in virgine
penalitates. Gratia enim sanctificationis non
obviat pene sed culpe. Et hinc est quod
beata virgo penalitatibus fuit obnoxia licet
quantum ab originali peccato liberata
aliter tamen quam alii. quia alii propter culpam
sunt. Vere virgo autem maria in ipso tam
sustentata est nec vincit. Ponit autem beatus
[illegible] tura ibidem aliorum opinionem quod
sanctificatio virginis subsecuta originalis
peccati contractionem. Pro eo dicunt hoc
quia nullus immunis fuit a culpa
originalis peccati nisi solus filius virgi-
nis ad Romanos 5 (?) omnes peccaverunt

[illegible] ... alia [illegible] ... plures [illegible] ...
[illegible] ... in domo [illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...

et egent gratia dei. Ubi glosa Omnes peccaverunt inveniunt gratiam in eo qui solus sine peccato venit et omnes egent gratia dei scilicet ut ipse liberet quia per se non possunt. Et doctor bonaventura dicit hanc positionem esse communiorem rationabiliorem et securiorem. Et dicit quod fere omnes id tenent quod beata virgo habuit originale et idem beatus Thomas ex scripto sup. iiiº. Sed quamvis sit fere quasi omnis ecclesie determinatio contra doctrinam namque basiliense universale generaliter representans determinavit quod conceptio beate virginis fuit absque originali peccato. Hoc igitur omnes tenere et defendere debemus. Dicit enim beatus Thomas in secunda parte q. x articulo xii quod ecclesie maxima habet auctoritatem que semper in omnibus est emulanda quia et ipsa doctrina catholicorum doctorum auctoritatem habet ab ecclesia. Unde magister sententiarum de auctoritate ecclesie et auctoritate augustini ut doctorum ut et ceterorum doctorum. Et ille dicat igitur quilibet quod velit nobis est iuxta determinationem sancte ecclesie tenendum quia aliquid dicere aut importune defendere contra hoc esset quia ipsius sancta est doctrina ecclesie universalis tenendum igitur et confitendum cum universali ecclesia quod beata virgo numquam aliquo peccato sive actuali sive originali fuit corrupta ut sic esset sponsa dei gratissima mater gloriosa ... dilecta omni virtute bona gratia omni perfectione replenda ut esset benedicta non solum plus quam omnes mulieres sed etiam quam omnibus prius creatis. Magna perfectio numquam fuisset in culpa a qua perfectione si defecisset per originale peccatum contrahendo perfectissima omnium creaturarum non fuisset. Non decebat etenim ut mater dei fuisset aliquando filia diaboli. Non decebat ut esset clausa sub illa maledictione qua deus maledixit ade. Genesis iiiº ca. patet in secundo sermone circa quedam. Generaliter ergo illa lex fuit data in omnibus tamen virgo maria illi decreto non fuit subdita sed exempta. Unde hester iiiiº. Dum mardocheus et cetera. In secundo sermone in medio. Nos tamen firmiter credimus etiam virginem conceptam sine originali peccato. Ille qui diligenter consideravit ex omnibus premissis gratiam possumus consequi tenere etiam piam certam.

Capitulus de eadem omnibus possedit me ab initio via

rum suarum antequam quicquam faceret a principio ab eterno ordinata sum et ex antiquis antequam terra fieret nec dum erant abyssi et ego iam concepta eram. Proverbiorum viiiº. Hodie sancta mater ecclesia celebrat festum conceptionis marie cuius conceptio gaudium annunciavit universo mundo sic et nativitas que non a casu sed divina ordinatione fuit concepta et nata. Hanc dominus possedit ab initio viarum suarum. Glosa. vie domini sunt opera priorum conservationis ad faciem et eius conceptionis cognitionem. Preveniunt genus humanum. Itaque antequam deus aliqua opera ad faciem et ad mentem illuminatorum pergisset imo antequam terra fieret et antequam celum et terram creasset et hominem de limo terre formasset iam maria in divina preordinatione concepta erat et hoc propterea primo ut in tempore a deo statuto conciperetur. Secundo ut amplioris gratie pre omnibus sublimaretur. Tertio ut tandem ex ea filius dei incarnaretur proprius erat natus...

tam^d gre sic gram de pmo sz d p
ordinacione diuina et in tempe statuto
concepcionem licet cum deo de omibus esset pua
specialis tamen de maria ideo p̄ps spu
sanctus ex psona marie dixit qui creauit in
creator omnium mox addidit . et qui creauit
me requieuit in tabernaculo meo . Sz omnes
creauit ergo et mariam cur igitur repetit
dicens se ab eo creatam nisi quia de eius
concepcione spalis fuit deo prouidencia
Vnde non quando parentes eius voluerunt
tunc concepta erat sz quando deus per an
gelum suum eam intimat angelo eius
domini apparuit Joachim et certa verba
consolatoria dixit et anna vxor tua pariet
et tibi filiam et vocabis nomen eius mari
am Hec erit ab infancia deo consecrata
et adhuc ex vtero matris plena spiritu sancto
nec forinsecus inter seculares nec inter matres
populares sz in templo domini commorabitur
et sicut ipsa ex sterili matre nascetur ita mi
rabiliter ex ea altissimi filius generabitur
cuius nomen erit iesus et per eum omnibus
gentibus erit salus Hec dixit angelus
ab eo discessit Anna igitur concepit et
peperit filiam et mariam eam nominauit
Cristo dicit tota trinitas illud Eccl. xxiiii^o
Ego sz trinitas feci in celo ut oriretur lu
men indeficiens . lumen indeficiens virgo
maria ipsa enim per filium suum est lux
vera illuminans omnem hominem Ad
quam eciam beata trinitas dicit dedi te in fe
dus . in lucem gencium ut aperires
oculos cecorum Ipsa enim sicut sol radijs
sue claritatis illuminat mundum sic
ipsa virtutibus et exemplis cunctam plenam
irradiat ecclesiam ecclesiam militantem
et triumphantem ideo non quia alia qui
ab anna concepta eam voluit Anna nisi
per totam gratiam Sic igitur diuina statuit
ut maria et tunc nasceretur Ad
magnas enim gracias deo eius qui immen
se bonitati obligamur tamquam gracia

preueniente concepta est virgo maria quod
in spiritu illuminatur domina . maris
amarorum ipsa illuminatrix in filij dei
natiuitate quando emisit radium totum
mundum illuminantem . quando sol iusti
cie est ex ea ortus Domina in filij
sui oblacione quando ipsum in templo
presentauit vbi videns commemorabat Ama
rum maris in filij passione quando do
loris gladius cor eius pertransiuit Illu
minatrix quia nos tenebrosos illuminat
Ipsa domina nostra quia nos tamquam domina
fortissima protegit et nos aduersarios no
stros repellit quia est terribilis ut castro
rum acies ordinata Ipsa maris amarum
maris nimis nos sumus eius amarum
maris quia patris nostris dedimus causam
amaritudinem quam habuit in filij sui
passionem passe enim crucem inde nisi de
peccatis nostris et tormentis nostris precessit
et ipsa ex passione sunt amaritudinem
quia illuminatrix nostra . obligamur ei
ad gracias magnas quia domina nostra
obligamur ei ad magnam reuerenciam
et honorem , et eius nomen audien
tes humiliari et flectere tamquam sum
coram domina Tercia vero ex patris nostris
dedimus causam sue amaritudinis et pas
sionis sui filij debemus eam semper et de
peccatis contra voluntatem suam et filij
passionem ad memoriam habere cor contritum
et humiliatum ut ipsa ut filius eius
despicit vel humile et recogitatur ut nouum
sibi formet in nobis clarum ut sz tene
bras nostras illuminet . quia illuminatrix
et nostras mundi delicias in cordibus
nostris amaricet quia amarum maris et
tamquam domina aduersarios no
stre salutis reprimat et compescat
De sperando et trino summo

De secundo et tercio simul scilicet quod deus in sua
sancta matre possedit graciam ut ipsam tam
plena gracia sublimaret et tamen ex ea tan
quam ab omni labe terrestri tantum assumeret
Cum enim ut dicit apostolus ad ephesios nos nasci
mur natura filii ire id est ex naturali propaga
cione propter peccatum originale nascimur filii ire
debitores mortis eterne Cum autem decreuit filius
dei assumere in vnione diuinitatis carnem sanctam
et immaculatam ex maria virgine et tamen caro
cristi est caro marie racione congruencie est ut virgo
mater dei esset expers omnis culpe non solum
actualis id est mortalis aut venialis peccati sed etiam ori
ginalis ut sit mundissimus a mundissima ma
tre mundissima susciperet. unde magister Anselmus li
de natura et gracia excepta sola virgine maria
de qua propter honorem domini nullam prorsus cum
de peccatis agitur habere volo questionem Vnde enim
scimus quod ei plus gracie sit collatum ad vin
cendum ex omni parte peccatum. quod concipere meru
it ac parere quem constat nullum habuisse peccatum
hac virgine excepta si omnes sancti et sancte
congregari possent et querentur ab eis an peccatum
haberent quid responderent nisi quod Iohannes ait si dixe
rimus quia peccatum non habemus nos ipsos sedu
cimus Et ille non potuit in maria aliquod peccatum
habere loco eius originale culpa ut dicit propheta
fluminis impetus letificat ciuitatem dei san
ctificauit tabernaculum suum altissimus habun
dancia enim spiritus sancti que dicitur fluminis impe
tus preseruauit mariam a peccato originali sed
sanctificauit eam conceptam ne in originali macu
larum concipi sed esset tota fulgida ab
sque omni macula Vnde in psalmo legitur propheta
In sole posuit tabernaculum suum et ipse tan
quam sponsus procedens de thalamo suo Deum
maria tabernaculum solare quia prorsus clara
absque omni tenebra sine macula in conce
pcione sine macula in natiuitate et sine
macula in tota vita Vnde si esset deo placens
et minus displicens Si enim fuisset in origi
nali concepta quamuis in modico tempore
displicuisset deo scilicet pro illo momento in quo
fuisset in originali et ideo non fuisset

Digna mater dei sed ut digne domina
angelorum domina et super angelos ex
altata si fuisset concepta in originali
peccato Angeli enim sunt immaculati sed ut
fuisset similis demonibus si esset in ori
ginali concepta quia pro illo tempore
in quo fuisset in originali esset serua
et subiecta diabolo et ita non fuisset di
gna dici domina angelorum et demo
num Ergo firmiter secundum Basiliensis con
cilii decretum est tenendum scilicet quod virgo
maria mater dei a peccato originali preserua
ta gratiam est preseruata ut esset prorsus
ab omni vicio actuali et originali ut
venium ad eius laudem peccatum dicitur fiet
in veritate quod dicit Ecclesiastici Sicut spina
rosam . sic iudea genuit mariam. parentes
enim eius et si iusti et deo dilecti
erant tamen in comparacione ad ea sicut
spina ad rosam . quia deus possedit ab
initio et predinauit in suo consilio ut ea
super omnes creaturas maioribus donis sub
limaret . ut tandem ex ea mirabiliter digniss
ima nata compensaret malum quod actum
est in formacione femine de viro Cum
enim deus produxit feminam de viro facta
est in principio sibi et viro propter quod de
magna gracia respondit producere virum de
femina in salutem tocius mundi ut que fu
erat principium humane dampnacionis
principium fieret humane reparacionis ad
tocius humani generis consolacionem quia et
deus pater ex magna caritate . omnia commu
nicauit Vnde ipse in persona patris ea lex non
cernit propter filium non tacito et propter nostrum
non quiesco donec egrediatur ut splendor
iustus eius . et saluator eius ut lam
pas accendatur Diuinitas enim posita
in vitro nostre fragilis carnis per dei fi
lium assumpte ex habundancia dei cari
tatis totum mundum illustrauit ad
honorem sion id est militantis ecclesie et propter
ierusalem id est propter honorem ecclesie triumphalis
triumphantibus ad gaudium militantibus
ad milicie consummacionem ut ex concepcione
marie . concipiamus amaritudine dolore

et penitencie pro peccatis nostris ut bead
agamus ex quibus dicemur gracia ut
sit tandem eius auxilio consequamur salu
tem eternam in celestibus. Quod nobis

Sermo primus de sancto Thoma

Thomas unus ex duodecim qui
dicitur didimus non erat cum
eis Johannis xx. Dicit glosa
sancti Thome apostoli magnus zela
tor domini nostri qui enim ex fervore amoris
quem erga dominum habebat sicut petrus
paratior mori cum cristo. Unde ut legitur
Johannis xi. Cum cristus dixerat ad di
scipulos eamus in iudeam iterum dixe
runt discipuli. Rabbi nunc querebant te
iudei lapidare et iterum vadis illuc
quasi diceret nec tibi nec nobis consentu
lerunt ire. Cumque cristus dixisset laza
rus mortuus est eamus ad eum dixit
Thomas ad discipulos suos eamus et
nos et moriamur cum illo quasi melius
est nobis cum illo mori quam sine illo vi
vere. Ecce thoma qui docet ad moriendum
cum cristo invitabat primus ipse paratior erat
cum eo mori. Ideo eciam cristus post resu
rrectionem suam clariorem et notiorem gloriam sue
resurrectionis. Recte ergo dicitur thomas quasi geminus
cuius causa quod grece dicitur didima geminus
interpretatur in duplici plus quam alii cognovit
de cristo alii enim duplici cognovit videndo
ipse autem et videndo et palpando. Propter quod
et imperat abyssus ad abyssum inve
nire divinitatis pectoris interne penetrare
quod enim ut vidit manus eius et misit
in latus suum exclamat ex profundo co
gnicionis dominus meus et deus meus.
Primo itaque nota thome dubitacionem
secundo dubitacionis remocionem tercio inci
tacionem ad credulitatem. De primo
scilicet de dubitacione thome. Ecce
apostolus dubitat de cristo ad
salutem necessario scilicet de resurrectione

qui articulus et si difficialis ad creden
dum absque eo non est salus magis
fuit thome duricia et dubitacio
ad credendum scilicet quod noluit credere nisi
visu et tactu probavisset qui duo
sensus numquam possunt decipi quo
ad visum dixit nisi videro in
manibus eius fixuram clavorum
quo ad tactum adiungit et mittam
manum meam in latus eius
non credam. Unde dicit apostolus
prima Corinthiorum primo Res mi
rabilis in luce non videre in via
errare in lucida veritate adhuc
dubitare ut dicit lira super hoc. Enim
divina ordinacione factum est idem
permissione. Ergo quod dicit Gregorius
ut ex thome absencia sequeretur
dubitacio et ulterius in dubi
tacione obstinacio et tandem veritatis
illustracio ad nostre fidei confirmacionem.
O quanta benignitas salvatoris nostri
animam suam permisit in fide du
bitare ut nos per ipsum erudiret
apostolum suum permisit errare ut
nos per eum ab errore retraheret
et in via veritatis confirmaret. De
secundo scilicet de remocione dubitacionis
dominus enim Thomam errantem
reduxit dubitantem certificat indura
tum emolliuit et obscuratum illustravit.
Sciens enim dominus quod thomas
ad hoc ut crederet certificari vo
luit de visu et tactu. Ideo quo
ad visum inquit ad eum vide manus
scilicet perforatas quo ad tactum adiunxit
affer manum et mitte in latus me
um. O quam valde curiosos super Jo
hannem apendit hic factum dicens
tu videre recedentem discipulum
cogita dominatorem clemenciam qualiter
prima causa ondit se vulnera habente
constat scilicet cristus coram thoma et
non expectat ab illo rogari scilicet a
thoma nec audire quid hic fac
ere dum ut salvet unum cunctiorem
existentem scilicet ceterorum. Nondum iste glosa

aplo erat edoctus de illa scriptura p
ribior xpo Sicut qui incredu-
dit multu no est ei domus sat qui
pfcl perscrutator est maiestatis o-
primetur a gla Sicut ibi a profunde
maiestate hic aplus sz no fuit o-
pressus huius in hoc privilegium
singulare quia ppt nos permissus
fuit dubitare ideo et ppt nos
clare fuit certificatus et illuminatus
ut a nobis repellatur omnis du
bietas ut cu thoma quilibet dicere
valeat dominus meus et deus me-
us An aut iste aplus xpi vul-
nera et vidit et tetigit an solum
vidit in eo qd Ewangelista dicit Quia
vidisti me Thoma credidisti sic
qz videtur ex hoc qz no tetigerit
tantus sz solum vidit secundum allex
in summa tria qz Thomas et vi-
dit et tetigit Sufficit quidem ad su-
am fidem tm videre manus et la-
tus quinatto cum vidit credidit
sz quia nos adhuc potuissemus du-
bitare et in dubio permanere
ideo et tetigit ut nos credamus
ipse quo vidit p nobis aut et vid
et tetigit ut similiter nos dubitemus
hec ille De tercio sz de mutacione
ad credulitatem aut cum ad eum do-
minus Jhus Noli esse incredulus
sz fidelis plene credens Multum dis-
plicet deo incredulitas quia ut
dicit Abacuk propheta 2o et ca qui
incredulus est no est recta aia eius
in semetipso Justus aut ex credulus
in fide vivet et quo vinum po-
tatorem decipit sic eu vir superbus
et incredulus et no decorabitur
qz dilatavit qui infernus animam suam
Ex incredulitate oriuntur oia mala
in obediens vero subiecta falsis fa-
mulatur demonibus ppt qz xpus
aperiens incredulitatis periculum di-
xit Johannis 3o qui credit in
filium hz vitam eternam qui aut in-
credulus est filio no videbit vi-
tam eternam sz ira dei manet sup
eum Solicite ergo caveas semper
eo ne sunt in aliqua parte incre-
duli Recepit morbus hic et ho
no advertit re vera [illegible] dicit
Symon de Cassia libro 1o
cato vo Si incredulus esse qd dicet

no e deus ille qui humanatus hu-
cia gessit, docuit et mirabilia
operatus es no est deus qui sit hu-
miliatus est ut tanta pateretur et
tandem mortem subiret Eque aut
incredulus est qui eum impiatum
no credit ultorem sz qui estimat
qz deus peccata no adverteret aut
qz hominum facta cogitata et dicta
in iudicium no adducet Non
incredulus nisi quia insipiens
in sua insipiencia persistens
nolens humiliari ad credendum
hec ille Si ergo quis sz in se aliquam
incredulitatem titulo reluctat
ne dampnacionem incurrat Sz nequaquam
intuitu respondere misteria
divina no [illegible] sola fides suf-
ficiat Quia ut beatus Thomas
in ultima parte Q. 1a articulo
3o ea que pertinent ad futuram
gloriam omnem hominum cogitacionem excedit
quia oculus no vidit nec auris
audivit nec in cor hominis ascendit que
deus preparavit diligentibus se Et ideo
etiam no cogitantur ni divinitus
fuerint revelata Iste thomas
regi Indorum Gundoforo palacium
et thezaurum pauperibus erogavit pa-
lacium Rex Gundoforus nil vi-
dens se paratum thoma incar-
cerat Sz Gath frater regis mortuus
cunctis stupentibus resurgit ac
ques sz sup mortuorum a-
posti narravit qz se vidisse
pallacium in celo esse nec mor-
tal vidit Ubi tu optabat hosti-
arius esse audivit, ppt tali tuus
isto pallacio se fecit indignum, si
vis in eo manere redde ei pe-
cunias qs se existimat perdidisse
Mox Gundoforus cucurrit aplos
volutus petit veniam cui aplus
multum vobis prestitit deus ut secreta
sua vobis ostendet Credite ergo in xpm
et baptisemini ut cum regno supplices
pes fuit in quo se pallacium in-
mirabilia ab initio sancti [illegible]
que fidei pcio et elemosinis o-
paratur dilucae [illegible] perit vos
illud emere sequ aut no possunt
Itaque ambos in fide instructos
baptisavit et multa milia ho-
minum baptisma susceperunt

terius diuina reuelacione iuit ad
superiorem indiam ducens ad fidem
multos uisu cuius demon de si-
mulacro exiens illud comminuit
Mox pontifex templi apostolum
gladio percussit et sic ad regnum
dei iuit quod nobis etc.

Secundus actus

Thomas unus ex duodecim
qui dicitur didimus non erat cum eis
quando uenit Ihesus Johannis xxº
dicit glosa anima dei apostoli Ihesu
Christi sancti Thome cuius non in-
petraris abyssus In abisso sunt duo
obscuritas et profunditas Thomas
abissus obscuritate infidelitatis et
profunditate contrarie misericordie
prophetia abissus abissum inuocat
Abissus profunditatis scilicet Christus abi-
sum obscuritatis thomam inuocat
scilicet ipsum mittendo ad fidem redu-
cendo et in fide illuminando Un-
de Cassiodorus super psalmo xxix
homines sunt dubitale dei conuertere
et ad fidem reducere Dicitur didimus id est geminus
quia Christi resurrectionem geminatam cognouit
Nam alii apostoli cognouerunt uidendo
iste autem non solum uidendo sed et
palpando Qui quanto plus in fide
dubitauit tanto eam per gratiam largius
se in omnibus seminat predicauit in india
ut regem Gundoforum conuertit et
sana doctrina eius relicta in su-
periorem Indiam abiit Ubi docens
et fidem Christi dilatans martirium
suscepit Noto itaque in hoc e-
uangelio primo Thome dubita-
cionem secundo Christi sollicitudinem ut re-
ducatur ad fidem Tertio ipsius
claram reductionem De primo in-
credulitas Thome legitur cum enim
alii discipuli dixerunt ad eum uidimus
dominum ille dixit eis nisi uidero in
manibus eius fixuram clauorum et
mittam digitum meum in locum cla-
uorum et manum meam in latus
eius non credam id est uos dicatis uidis-
se sed non sufficiat michi testimonium
uisum nisi et tangam Obstinata
fuit Thome dubitacio quia no-
luit credere nisi sensibili argumento
non tamen unius sensus sed duorum scilicet
uisus et tactus Voluit enim et uidere
et digitto uulnera et manu latus
saluatoris perquirere Considera mag-
nitudinem aperture lateris Christi in quod et
manus intrari potuit Alioquin
non requisiuisset manum in latus mittere
si non potuisset intrari et licet thomas
propter suam dubitacionem hoc querebat scilicet ui-
dere et tangere diuina tamen prouidencia
hoc fieri permisit propter maiorem utilitatem
et edificacionem nostre Cum enim nos perueniunt
fidei firmitas dum enim audimus tho-
mam dubitasse de Christi resurreccione com
aliquis possit tunc nobis et nos dubi
tare sed cum legimus ipsum in fide so-
lidatum non remanet in nobis dubi-
tacionis locus propter quod uero et uulnerum
cicatrices reseruare uoluit ad maiorem
utilitatem In quo apparet quanto
diuina pietas diligit nostram sa-
lutem quod apostolum suum permisit dubi-
tare in articulo fidei ut ex hoc fieret
in nobis omnes defectus incredulitatis Un-
de dominus Osee vjº propter hoc dolaui
in prophetis occidi eos in uerbis et iu-
dicia tua quasi lux egredientur Glosa
illos occidi ut a uobis tollatur occasio
peccandi Dolauit dolabro afflictionis
prophetas apostolos martires etc. ut eorum
afflictio nobis cedat ad prudenciam
et emendacionem permittit etiam quandoque
sanctos uiros labi in peccatum propter prophetas
spiritum instruccionem reddit quod eos gratiam
resurgendi ut quis cadit adiciat ut re-
surgat ut quod ex eorum casu fiant
cautiores et humiliores et ad pe-
nitenciam aptiores Unde Ambrosius
dixit Theodosio Imperatori secutus
es errantem sequi studeas et pe-
nitentem De secundo de domini sol-
licitudine Mox enim post suam re-
surreccionem cepit manifestare suam resurreccionem
et ad eam inducere non solum Thomam
sed omnes discipulos pluries ubi uidete
manus meas et pedes palpate quia
spiritus ossa non habet Ne in isto resur-
reccionis articulo difficili homines errarent
per incredulitatem Sicut enim Ambrosius
dicit maximum fidei fundamentum est
resurreccionem Christi credere Unde post resurreccionem
cepit fides predicari roborari et qua-
lescere et quod profuisset Christi sancta resurreccio
si non fuisset credita Unde Apostolus
prima Corinthiorum xvº Si Christus
non resurrexit et si non credimus resurrexisse
inanis est predicatio nostra inanis est fides uestra
et falsa non tantum incredulis Certo tho

ma errantem reduxit. dubitantes certificavit ob
stinatum emolliuit obscurum illustrauit ut ei
clarius esset de sua resurrectione Et quo ad vi
sum ideo dixit ad eum vide manus meas et perfo
ratas Et quo ad tactum ideo dixit affer ma
num tuam etc Quam valde christus super Ione
appendit cuius benivolenciam habuit discipulo osten
sam dicens Cum videris discipulum etc ut
in primo in medio Et quamvis latus eius
ditum discipulo osse ut in illud manum
mittat quemadmodo ad cuius intencionem tenderet
tamen ideo non obstante potius voluit se illa
plere ad palpandum et ad immittendum
manum in latus suum. quam ipsum in errore in
dubitando relinquere Reuera enim quamuis ex
gloria illius corporis et palme erat privilegia
tum. non erat mortalibus oculis visibile. nec
manibus tangibile. tamen se prebuit et visibi
lem et tangibilem ut sua resurrectio esset
credita Durum enim erant hec duo scilicet
deum posse mori et hominem posse a morte
resurgere hec enim deo competebat mors
nec hominis resurrectio quia homo est
spiritus vadens et non rediens et ideo
Et per suam resurrectionem induxit fidem
in homines ut credamus et deum
mortuum esse assumpte humanitatis
et hominem resurrexisse ratione vnite
diuinitatis quod christi resurrectio generalem
tribuit resurrectionem omnibus hominibus prebet
hic in octaua et in die generalis re
surrectionis que dies non habebit finem
Nos itaque ut habeamus testimonium salu
tare fidei expedit ut digitum docere
tum ad christi vulnera inferamus et hoc
fit quando consideramus quod pro nobis est natus
et magna pro nobis est operatus quia
clauos propter nos nobis voluit et vul
nera ex caritate suscepit et lancea
latus suum aperiri et aperiri voluit
Modo licet in hac consideracione
mittamus manum in latus eius et opera
ex caritate faciamus sicut et christus egit hec
enim signum quod non sumus increduli
coram deo sed fideles Incredulus quidem fide
lis et operibus bonis caret quod ex christum
tantum solet aut negat quod deum impugnatum
voltorem non estimat nec eorum opera
adultere Si enim consideramus quod salutem
nostram opera ex magna caritate egit in
medio terre et nos opera bona ex
caritate faciamus hec dabit te

[illegible]

stimonium quod sumus non increduli
sed fideles Unde ut sic consideras
et sic agens dicas sicut dixit thoma
dominus meus et deus meus. prout ait
sed totam fidem katholicam hec clau
dunt plena confessio dominus
meus et deus meus dominus ratione
creatonis deus ratione redemptionis dominus
ratione humanitatis et deus ratione diuinitatis
ex quo dominus tuus totum teipsum tenetur
quia te totum creat Ex quo deus tuus
totum teipsum tenetur quia te totum redemit
Si dominus tuus humilia te ei et time
Si quo deus tuus redemptor dilige
eum timendo ipsum omnia mala vita
diligendo ipsum facies omnia bona
Hec sunt due partes iusticie
quas te oportet habere si vis habitare
in tabernaculo dei Certe fides
christiana vera quod diuinitus reuelata
et ipse deus Gundoforo regi Indie
reuelat palacium illud in celo
quod sibi construxerat thomas ex thesa
uris regis pauperibus distributis tempore
quo rex erat absens Et vt in fine
primi sermonis patuit apostolus data
eis salutis doctrina abiit in super
iorem Indiam sed diuina reuelacione
edoctus ut multos ad fidem duxit Et con
uersis propter vxorem ad fidem quiusdam
iussit laminas ignitas afferri et
apostolum nudis pedibus stare super eas
sed fons erupit et eas extinxit
Tandem in ardentem fornacem mitti
sed die altera exiuit illesus Cumque
cogeretur ad sacrificandum ydolo cumque flecteret
coram ydolo adorans non ydolum
sed deum viuum statim simulacrum sicut
cera liquefactum est. Tunc pontifex
templi apostolum transverberat gladio sic
ata cuius vincit regnum celorum etc

Sermo pri mus de na tiuitate christi

Certe Euangelizo vobis gaudium
magnum quod erit omni populo Luce
ii. Ut dicit leo papa in sermone
Saluator noster dilectissimi hodie
natus est gaudeamus neque enim locum
fas est esse tristicie ubi natalis est vite quam
Ille est hic illud quod cum natalis
sit christi natiuitas exprimit augustinus
in sermone hodierno dominus festes
natiuitatis saluatoris redemptio

[illegible]

e pctor no em poss liberari pctor
n venisset in fora filii saluatore
Hodie e igr natalis est omni gau:
dete sui Natalis e redeptor
exultate redempti natalis e ue:
nia letentur captiui natalis e in:
dulgencie letamini pctores sic
tali x plaudite oes xpiani q ille
Omnes itaqz canteq domino ca:
ticu nouum quia mirabilia fecit
nat dei filius qui d pre nasci
ethia hodie de matre natus tpali
Nascitur de pre ut daret p crea:
tor mat natus uero est d matre
ut p redemptor nobis daret salute
venit em filius ho querere et sal
uum facere qd pierat Hodie deus
homo natus et ho visibilis deus ab:
sconditus natus d matre s virgie qz oi:
potens q sua oipotencia fecit ut virgo
eu cocipet et pareret et pq ptum
virgo intacta pmanet Natus ho
nobis pfuit et nascendo deitate sua nc
amisit nc minuit Natus e ho ut
hoiem uiditum redimet natus deus ut
hoiem redeptum glorificaret Ideo leo
ppa omnes hortat dicens Agam gras
dilectissimi deo pri p filium eius d
spm sanctum qui ppr multam mia
suam q dilexit nos misertus e nostri
ut cu essemus mortui pctis conuiuifi
cat nos p xpm ut essemus in ipso
noua creatura s nolite vite bb
depoita malicia vetustate Volens
itaqz angelus dnm ut hec bnficia
astenderat in corda nra ad lauda:
dum deum et gras agend Ideo qd
dixit ad pastores dicat ad nos os
Ewangelizo vobis gaudium magnum
v ista considero primo angeli nu:
ciant gaudii magnitudinem S o gau:
dii vniuersalitatem Tercio ubiqz rez
De primo cum ewangelizo vobis
gaudium magnum Erat dicto e
denunciatua qd dnciat utiqz rez
nouam rez miram rez inauditam
hanc fulgenciq in sermone hodierno
expssit dns hodie ihus xps dus
in in quo diuinitas e plenitu
do carnis nre infirma suscepi:
ens nouus natus est ho hodie
refulsit reg ille adam no mala s
dies paradisi quez induxit arbo:
rum pulcitudo no fefellit serpens
no decepit mulier ista seduxit hoc
lumen exortum est in tenebris sic i tenebris
huius mundi qd illuiat oem hoiem v
hic mundum venientem ppi qd cum decantamus:
nimus sup illo lux orta e eis p pa
nocte natiuitatis x omnes viri sedentes
laborantes p totum mundum extincti sunt
In signum quia uenerat conforatur
et illuiator humane nature et ideo no su:
stinuit ut i na qs assuscat tanta de
tetero immundicia nuenderet Nunciat a:
gelus domini nobis gaudium ex ihu x
natiuitate Gaudium inquam no mortale
qd est uanum no transitorium nec morte
pmixtum ut pctorum ut est gaudium
pctorum in pctis gaudeamus s gaudium
verum gaudium purum eternale utile et
amabile quia gaudium in spu sco
Secundo gaudium no solum magnum
ymo maximum v longitudine latitudine
et altitudine atqz pfunditate, longitu:
do eius ptendit a pncipio mundi usqz ad
finem illi enim ante x natiuitatem exulta:
bant d nascituro Isti autem q sunt ete:
rnt po natiuitatem usqz ad finem mundi
exultant de iam nato Latitudo huius
gaudii p totum orbem diffundit altitudo
eius contingit celum pfunditas eius
penetrat infernum usqz ad sctos pres
q erant in limbo ppr qd Ysaie xxxx
ijo dicitur Gaudete et laudate sil
x oms tali quia consolatus e dns po:
pulum suum De secundo s d
libitate gaudii cu dixit angelus dns
qd erit omni pplo vnde leo ppa d
sermon hodierno nemo ab huius
alacritatis pticipacione se cernit x sepa
vna cunctis leticie comunis e racio qz
dominus ut mortis destructor sic nullum
a reatu liberum reperit ita liberandis
omnibus venit q ille Erat em pplus
mentaliter excecatus vn ipsius querulatur
in psalmo lumen oculorum meorum cum
hostilitate sedo captiuatus s a demo
demonibus sedens in tenebris ut hzus
consolatorem ex oibus caris eius Erat
3o vlr infirmitas omni ita ut hec
ysaie 1o Omne caput languidum et
omne cor merens a planta pedis
usqz ad verticem no e in eo sanitas
Vidit hec dei filius et uenit sacco
indutus carnis nre captiuitate
cecitate infirmitate venit nascendo
dolens et flens sup miseris

~~ocbis~~ fuit ppli sui g paciens qz il-
luiat ceccatos kredderunt captiuatos
sanauit infirmos abluit inquinatos
susitat mortuos ut oes in eu cre-
dentes habeant vitam eternam D-
tio sz de eon magni gaudy qz
fedi' cum angelus ait quia natus e
vobis hodie saluator q' e xc dus
Consideratur vbi natus est nobis sz
hoibus et angelis pacis qz gsortio
homi reparanda e ruina angelorum
Natus est no in domo sz in via
no in palacio sz in stabulo Cu
enim vet tps pariendi intrauit virgo
speluncam que licet dies pemius
no habebat sz ad introitu marie repl
tota splendescere qz eet meridies
nec defecit lux illa donec virgo
peperit xpm In quo loco spelu-
ce illius nuo est capella pclos g
structa in tra inqua p plures gdg
sit aditus l Natus est nobis salua-
tor magr Bnardus in smon de vigi-
lia natiuitatis Quid tu invenis p
dito quid tam optabile miseris
quid tam utile desperatis liquim
vy salus vnde vel tenuis spes
salutis in lege pcti in corpore mor-
tis malicia hac dies in loco afflito-
nis nobis noua et inspecata salus nascitur
Signum huius veritatis dedit angelus di-
cens et hic vobis signum inueniatis
infantem pannis inuolutum et positum
in psepio O ammira cur q'd dixit
meus est orbis terre et plenitudo eius
nasci voluit cu tantis defectibus qz
totus fugit mudus aut qz xc errat a
mudo sz xpus est veritas que errare
no pt mudus q errat in suis tra-
uesibus in suis cupiditatibus in
suis voluptatibus Quis pt admirari
tm ille qui omnibus dat loquelam
nascitur infans Si daretur electio
hoi quilz liberius nascetur loquens
quam infans xc voluntarie natus
e infans qui dat et distribuit dona
diuiciarum quia oes diuites in mudo
eius Erat nasci in tanta paupertate qd
inuoluit vilibus pannis et cuius sunt
oes latitudines terrarum ipe in loco an-
gusto et duo sz in psepio poni vo-
luit quia ut dt Crisostomus no cal ci

locus sz aliud quam in diuersorio
x in stabulo Ecce tria signa
natis xpi contra tria mala mudi
que sunt concupiscencia carnis con-
cupiscencia oculorum et supbia vite
Humillima infancia contra supbiam
itaque odium vindictam detractionem
duplicitatem panni quibus fuerat
inuolutus contra concupiscencia o-
culorum x contra auariciam presepe
in quo erat positus contra concupi-
scentiam carnis ut gulam ebrietatem
luxuriam Infancia signum simpli-
citatis panni signum paupertatis
presepe signum afflicionis per hoc
insinuatur xpus qui per sua in
sclorum uirtus venit nobis dare sua
visionem eius regni eterni ad
quod nos pducat deus omnis

Sermo de natiuitate

p Puer nobis natus est nobis
et filius datus e nobis
et factus est principatus sup
humerum eius Et vocabitur nomen
eius admirabilis consiliarius deus
fortis pr futuri seculi princeps pacis
Ysaie IX Hec verba de natiuitate fi-
ly dei prophetata tria nobis innuunt
Primo profundam humilitatem Secundo
magnam largitatem Tercio ineffabilem glo-
riam Pater enim dedit nobis filium suum in co-
fortem et in fratrem filius dei hodie de
virgine natus cum esset equalis patri in
diuinitate minorauit se ab angelis ut per
humilitatem hominem repararet quem per
supbiam pierat Et quamuis humanitatem
nostram assumsit id tamen quod fuit perma-
sit natus est nobis puer in terris sz ma-
net deus fortis in celis Sua humilitas
increpat nostram supbiam confirma ut dt Bernar-
dus in smone Nimis enim intollerabi-
lis impudencie est ut ubi se exinanit
maiestas vermiculus infletur et innume-
rat Patris largitas erigit spem nostram
Cum enim nobis filium suum saluatorem ho-
die dedit et salutem eternalem dabit si per nos
no defecerit Nam ante maiestas premat
nos ad timorem vnde ita tres reges
venientes in Betlehem ingressi stabulum

Sicut invenit infantulum pannis involutum
tamen coram eo procidentes veneramur ut
regem · adorant ut deum De primo scilicet
de humilitate dicit ysaias parvulus natus
est nobis sed in se magnus · Dicit propheta
deus magnus dominus et rex magnus su-
per omnes deos Parvulus in humilitate
sed magnus in maiestate parvus in
humanitate sed immensus in eternitate
erat simul in uno dives et pauper · deus
et homo humilis et sublimis · creator
et creatura dominus et servus · mortalis
et immortalis · fortis et infirmus · sani-
tas et fames sanus et sitis · languens
et consolator Et sicut dicit Simon
lib. i cap. iiii Credendum est quod eo
malo se filius dei induit quo nos exue-
rebatur excepto peccato a quo et nos
exuens non suscepit Hec ille Natus
est ergo parvulus cum esset magnus ut
eius parvitate efficiamur magni · eius
humilitate sublimes eius mortalitate
immortales · eius labore quiete eius an-
gustia consolemur eius morte in eternum vivamus
eius paupertate ditemur Hec itaque dei
filius peremptus est et secundum non habe-
bat ad hec ista mala suscepit ut nos
ab eisdem liberaret Cur nasci voluit par-
vulus cum eius potestate erat ut si voluisset
natus fuisset magnus poterat enim exire
de utero virginis in etate magna sicut
in resurrectione exivit de sepulcro lapide
clauso Ad hec dicitur ut dicit Bonaventura in
sermone · hec necessarium fuit quia
homo agens audiens deum tonantem
timens nos fugeret · sicut adam a facie
domini fugit sed non effugit Nolite
desperare audiens quia venit ille circa
legem sed pietatibus suis eius pena
eius pena sit abusus suis · eius beneficia
tu iustus invenimus suis et per pena
dicit propheta gaudeamus nos oportet quia
in ista puer venit omnino eius facilis
ad indulgentiam erit Demum parvulus
est leviter placatus per eum bene nesciat
quod facile puer donatum et ideo et
bene quod facilis eius tamen difficilis
erit penitentia Et sicut nemo contra eum
equali non possit scilicet nunc ita per
parvulum scilicet per morte nemo qui possit quia
sicut hodie benignitas apparuit et humanitas
humane conditionis sic apparuit pessime
eius destructionis noli ergo contemnere de-
i misericordiam si non vis sentire iustitiam · iram
et indignationem Hec ille De secundo scilicet
de magna largitate In quo enim maiorem
largitatem et benignitatem potuit deus pater
ostendere homini quam quod filium suum dedit nobis
ad hoc videlicet ut dicit Simon li. i cap. iiii
Ut homines deos faceret non natura sed gratia
non substantia sed beatitudine Unde dicit Bonaventura
in sermone huius diei Licet parvulus ad
nos venit ille quem pater dedit non tamen
parvum attulit donum non parvum attulit nobis
sed omnem misericordiam · quia qua teste
apostolo salvos nos fecit · neque enim his qui
presunt quos tunc predixit invenit sed sanus est
enim nunc potest ostendi · sanus nobis est
quod datus unde lavamur Sicut scriptum est qui
dilexit nos et lavit a peccatis nostris Nec
tantum sordes abluit sed et sitim extinguit
quia aqua sapientie salutaris potavit que
est aqua viva saliens saliens in vitam
eternam Insigne huius misericordie largi-
tatis a patre exhibite hodie ut testatur
orosius et innocentius tertius effluxit aque
in liquorem conversus est olei et currens
rivus in tiberim effluxit et tota die illa
largissime emanavit Ex hoc considera quod
hodie misericordia copiosa data est generi hu-
mano quam a quinque milibus annorum et
ultra postulabat et optabat Genus enim hu-
manum generaliter quatuor defectibus laborabat
scilicet infirmitate optans curationem · servitute op-
tans liberationem · proscriptione optans revo-
cationem · mendicitate optans saturitatem Hec
autem quatuor beneficia sunt humano generi colla-
ta scilicet beneficium sanitatis · beneficium libertatis
beneficium patrie hereditatis · beneficium sanctitatis
eterna velit nos sanare pater et filius et
spiritus sanctus in regno celorum Quod

Tertius ad decus

pervenit gratia dei et salvationis
gloria omnibus hominibus ad deum
Cyrillus ff hunc sacratissime diem

hymus noctis scilicet nativitatis domini nostri ihesu
cristi ponentis sancte ewangelii legit hanc
epistolam in qua ponitur tria cristi beneficia
nobis exhibita exhibitum primo beneficium
incarnacionis quod ad ingressum humile secundo
beneficium predicacionis quod ad processum mirabile
est tercio beneficium passionis quod ad egressum
valens incarnatus est et pro nobis natus
hodie nobis docuit nos illuminavit nos mortuus
nos liberavit nos ascendit in celum sedet
ad dexteram dei patris primum tangit apostolus
dicens apparuit gratia dei scilicet in incar
nacione et nativitate cristi que maior gratia
est quam deus factus est homo secundum cum
dicit erudiens nos tercium cum dicit qui
dedit semetipsum pro nobis ut redimeret nos
In primo notatur sua manifestacio in secundo
sua instructio In tercio vero redempcio De
primo scilicet de manifestacione dicit apostolus
apparuit nobis gratia dei et salvatoris nostri
ille qui est deus per naturam et salvator
noster per graciam apparuit in incarnacione in
qua animam carnem quam suscepit nostram
quod est summum exemplum gracie ut dicit augustinus
libro x de civitate dei capitulo xxix Amplius gracia
apparuit in nativitate sua que hodie in
hac nocte facta est in bethleem Tunc
enim virgo maria virginitate servata hunc mun
do lumen eternum de suo sanctissimo ventre
lumine eterno effudit Iesum christum dominum
nostrum gratia plenum et veritate In signum
in nocte nativitatis cristi rome fons olei
de terra erupit in signum plenitudinis gracie
cristi tota per illa nocte emanavit que
maior gratia esse potuit quam quod deus per hominem
factus est homo vita se subiecit morti
eternitas imperie impassibilitas penalitati
eternus tempori immensus exiguitati puer
est enim natus est nobis dominus omnium
et creator omnium creaturarum ponente se servi suae
tus forme assumpsit seruos statim omnes
paupertatem existens dominus omnium Cum
enim virgo beata cum Joseph suo custode
venissent in bethleem de nasareth velut
nullo domum habuit venisset dicto

cumprimsa de tempore parentis vel cogitacionis
divine ordinacione omnia declinaverunt
nichil seorsum detulit eorum que eorum
proles requirit Sic quod ut dicit Cirillus et Cassiodorus
de loco per eos et virgo beata Bethleem
venit scilicet in paupertate sic stetit sic peperit
omnibus privata copiis sicut pauper mulier
pauperis carpentarii uxor Incultis sic hinc
et in emplastro incognita constituta
que vel in surgens edituum parentis antequam
angeli adventus primus adoravit ingens
profunda humilitate genu flexo corpore
super terram primo deinde letabunda pariter
et tremebunda suspenso in admiratione animo
cepit in manus prolem scilicet filium natum
ad manifestacionem gracie dei hominibus hucusque
De secundo scilicet de instruccione triplici
primo respectu vitandorum cum dicit
abnegantes impietatem scilicet in
opere et secularia desideria scilicet
in corde Secundo respectu agendorum cum
cum dicit vivamus in hoc seculo sobrie
quo ad nos iuste quo ad proximum
pie ut virtuose et scite quo ad
deum Tercio respectu expectandorum cum
cum dicit expectantes beatam spem et bea
titudinem speciatim per malos per hor
rem liberacionem et salvacionem predi
cta faciet Et eo dicit expectantes
adventum glorie et manifestacionem glo
rie scilicet ad iudicium magni dei et
salvatoris nostri ihesu cristi qui venit
ad hodiernam nativitatem dei parvulus
more aliorum puerorum sed veniet ad
iudicium dicitur magnus deus quia veniet
cum potestate magna et maiestate eru
divit nos ignaros ut parvu
lus verus fecit Erudivit etiam
exemplo vite et post doctrine ut essemus
in mundo mundum non diligentes
quia in mundo non est utilitas quia nichil
in mundo non est securitas quia malignus
est in eo securitas quia periculosa
non honestas quia immunda non tran
quillitas quia est inquieta non equi
tas quia deceptoria non est in eo stabi
litas quia transitoria et ideo huius
mundi amicus constituitur Iacobi iiii°
Erudivit etiam sua nativitate
salvator enim et doctor noster ihesus
et in eo quod nasci voluit de casti
ssima virgine maria docet

castitatem et arguit luxum Natus in
stabulo arguit superbiam et pompam
et docet humilitatem / in vilibus
vilibus pannis arguit avaricia
am et mordinatum affectum ad ve
stimenta Natus infans docet
mansuetudinem et arguit con
tencionem iracundiam et crudelitatem
duro presepio suo reprehendit
voluptatem mollicies et accidia
Cibo suo exiguo increpat ma
gulam et ebrietatem et omnem inte
peranciam Et quid ultimum est
fera quod non quod ortus noster salvator
erudit ad omnem virtutem et da
pnat septem mortalia capitalia
peccata ex quibus omnia peccata alia
oriuntur De tercio scilicet de pas
sione addit apostolus dicens Qui
dedit scilicet sponte semetipsum non a
quam libet creaturam quia nulla
alia creatura sufficiens erat ad
redimendum genus humanum dedit
inquam gratis ad passionem et mortem
ut nos obligatos et venditos
redimeret per sanguinem suum sui
precium Redimeret dico ab omni
iniquitate et peccato sive origina
li sive actuali scilicet mortali et
veniali Atque ut mundaret aqua
de suo latere tempore passionis exeunte
saturet quod si in hoc se ipsum acce
ptabilem et gratum per caritatem effici
imur quia de hoc sectatores et
imitatores bonorum operum / Passio
enim bona iram dei mitigat
ac iram impetrat / propiciacionem
dei de salute nostra acquirit cum si
ut / peccatum eximit liberet et finaliter ad
gloriam eternam perducat Ad Romanos 2
Gloria et honor et pax omni operanti
bonum / Hec scilicet que dicta sunt de nativitate
Christi de eiusdem erudicione et de pa
ssione loquitur apostolus propter hoc ut hec
sciat et consideret Et exemplariter
scilicet ut unus hec vitam suam dirigat
/ Humilis enim Christi nativitas omnes
ad bonum invitat / humilior eius vi
ta et doctrina ad bonum stimulat
humillima eius passio ad bonum
compellit non violencia sed ingente
eius caritate que fulget in eius
passione ut exstimans solum eo

D

tunc passio quam sustinuit passionem
crucis / ymo ab hora nativitatis sue
cepit eius passio et continuatur ad horam
emissionis spiritus Unde dicit Rymo de
Cassia libro xiii° capitulo xxiiii° Quod
vita Christi paupertatis vilitatis labor
et penalitatis vera gestabat effigiem
Philosophus dominus horum carens et deri
dens divicias et potencias quasi nil
humane dignitatis in sua vita tenuit non concupivit
videtur preius secundum humana prudencia
ad se velle convertere quod ille deserviebat
Item dicit concordia nostra magne gratiarum actiones
puero qui sua nativitate nos gra
ciose visitavit sua erudicione nos illu
minat sua autem passione nos iustificat
ad gloriam regni celorum Amen

De nativitate do mini Quarto

a

Apparuit gracia dei et salvatoris
nostri omnibus hominibus Ad Titum
2 et capitulo Hodie sacratissima
natalis domini nostri Ihesu Christi ordinavit
sancta ecclesia tres missas ab uno
sacerdote celebrari posse determinatis
temporibus scilicet in medio noctis in aurora
et in clara die ad laudem et graciarum
actionem nato salvatori qui in fine seculorum
sua nativitate mundum liberavit de diabo
lica potestate admonendo quod homines
illo tempore ab inicio mundi usque ad fi
nem non consecuntur salutem nisi per
Ihesum Christum hodie hac nocte natum
ex Maria virgine sic et deus et ho
mo Christus sit unus filius est hic dignatus
semel de patre sine matre ante di
uturnitate nativitate eterna semel
de matre sine patre cum humanitate
nativitate temporali O mira di
potencia qui creat homines homo factus
est non amittens quod erat sed voluit
quod creavit ut esset et creator deus et
creatura homo O mira potencia ex
modo novo nascendi nam de virgine
natus matris sue in conceptu sue et
in partu virginitatem integerrime con
servavit Mira potencia sed plus
admiranda misericordia qui sic nasci vo
luit ut esset unigenitus matri

concupivit

et unicus pri sempiternus ad prec
hodierne ad mrã dei ex deo et
ho ex homine ppt homines ut esset
medicus egrotorum redemptor vendi
eratibus vita mortuis vita. Quan
do in simonem et aductum ex inestima
bili et pcuritis inexcogitabili dignacio
q mulatur huius horrore scelere
qz tanta dignata est descende
celsitudo Iam quis dubitet aliquid
magnum in ea fuisse ut maiestatis
tanta de tam longinquo in locum
tam indignum descende digneretur
plane aliquid qz nimia magna
qz miseracio multa qz caritas co
piosa q ille venit ut noster sal
uator apparuit nudo in terris vbi
est et nudo qui quisatus ad quem
terre ut homines perditos quereret
uictos reduceret reductos instrueret
instructos erigeret et uita sanctos ad
bonum exaltaret Et tandem ad gloriam
celum ad quam creatus erat exaltaret
Prima quoque missa in natiuitate
xpi cantatur ppt homines qui fuerunt tpe
legis nãe qd durauit ad adam usque
ad moysen et ista dicitur nocte qz
illi homines erant in ignorantia qz
in nocte et absque noticia ueri dei
Secunda missa dr ppt homines q fuerunt
tpe legis scripte qd durauit a moy
se usque ad xpm Et illa missa dicitur
in aurora diei nec omnino est tenebre
nec lux clara quia illis tpibus ho
mines per legem et prophetas habuerunt
noticiam ueri dei sed imperfectam et ob
scuram Tercia missa cantatur ppt
homines qui fuerunt et sunt tpe legis
gracie qd tpus incepit ab aduentu
xpi in carnem et durabit usque ad finem
mundi Nos enim sumus in quos
fines seculorum deuenerunt et illa in die
clara quia hoc tpus scilicet tpus gracie
respectiue precedencium tpm est clarum
nam per doctrinam xpi et aplorum et aliorum
doctorum ueritas est elucidata et reue
lata In prima autem lux clarissima absque
omni nubilo Tres enim misse cantantur
hys tribus tpibus qz homines trium tpm
electi saluati sunt sed a quo non sal
uatur nisi per xpm qui homo ex utero virginis
prodijt Loquitur enim apostolus aperiunt

gra dei et saluatoris nostri xpi ille
qui est deus per naturam et saluator noster
per graciam aparuit omnibus hominibus
quia pro omnibus nasci dignatus est
qz saluator mundi Karitas sue appa
ricionis exprimit dominus Erudiens
nos ut abnegantes impietatem
et secularia desideria omne pctm
mortale siue sit quod sit siue quod bo
nos mores Sobrie quantum ad nos
ipsos iuste quantum ad proximos pye
quantum ad deum Ecce causa natiuitatis
dni nri ut erudiret nos fugere ma
la et facere bona ut sic uiuen
tes vere sancto bene et iusto possimus
vere sperare premia eternalia qz
spes est expectacio beatitudinis per gra
tiam proueniens ex meritis Nam
qui expectat sine meritis ille non
sperat sed presumit Dignus igitur deus
saluator quia ad hoc natus e
st ut saluaret Hanc salutem in
choauit in incarnacione consumauit
in predicacione consummat in passione
in natiuitate aperuit in predicacione
erudiuit in passione et morte
redemit in resurreccione ad immor
talitatem duxit in ascensione ad
gloriam perduxit Erudiuit nos
non solum adultus sed et infans hoc
doctor salutis ihesus xpus natus de
uirgine dampnat luxuriam natus
in obscuritate stabuli arguit superbiam
inuolucio pannorum arguit aua
riciam Infancia sua et silencio
increpat iram contumeliam pastu
suo paruo reprehendit gulam ebrietate
intemperanciam duro presepio redarguit
mollitiem voluptatem accidiam consolide
tur bonus et animi quod dicat illi
die odio Ecce sua natiuitate docet
fugere septem mortalia consilia mar
tiracionem docuit sed spem virtute be
nignitate matrem pannorum constriccionem
docuit paciencia castitate fortitudinem
Sunt per angelos catuli docuit non
despicere in aduersitate sed in omnibus
gratias agere sua taciturnitate
docuit non detrahere non oblo
qui suo pastu sobrietatem temperanciam
Sic natiuitate sua dns noster ihesus docet
cauere a malo et facere bonum studet

nobis uia ad celum quam nesciebamus
Greg. xxiiio moralium tacto xvio
puro homini non patebat uia
redeundi ad deum ideo fieret
per hominem deum et longe distabamus
a iusto et immortali nos mor
tales et iniusti Ideo apparuit
mediator dei et hominum qui
et mortalitatem haberet cum
hominibus et iusticiam ad deo,
Itaque coniunctus cum deo immortali
et iusto homines mortales et in
iustos ut mortales consequerentur
immortalitatem et iniusti iusti=
ciam amplecterentur declinando
a malo et a peccatis et accederent
ad uirtutes et probitatem adi=
piscerentur zaynwalez am

Quintus ad

Multifarie multisque modis olim
deus loquens patribus in prophetis
nouissime diebus istis locutus est
nobis in filio suo quem constituit
heredem uniuersorum per quem fecit et secula
Ad hebreos primo Augustinus
in sermone de natiuitate domini
dominus noster ihesus xpistus fac
tus qui in eternum creator est crea
tor hodie de maria nascendo
factus est nobis saluator Et sequitur
post pauca peccauit homo et
factus est reus / Deus factus est ho
mo liberaretur reus homo cecidit
et deus descendit / cecidit homo mise=
rabiliter et deus descendit misericor
diter cecidit homo per superbiam et deus
descendit cum gracia humilis et Re
al gracia Quid enim in eius nati
tate aliud claret nisi gracia / Et
Bernardus in sermone de epiphania
apparuerat dei potencia in rerum
creacione apparebat sapiencia
in earum gubernacione / sed debilitas
benignitas maxime in humanitate
Sed quid et prius erat sed una
nam una dei ab eterno / sed non tan
ta cognosci poterat Et post pauca
sequitur Nam in carne diuinitas
ut apparente humanitate diui=
tas cognosceretur Ubi enim dei in
notescit humanitas benignitas la
tere non potest In quo enim magis
commendare poterat deus benignitatem suam

quam suscipiendo carnem meam Quid
tanto opere declarat eius misericordiam quam
sit quod meam suscepit miseriam quid
ita pietate plenum quam quod dei unigenitus
propter nos factus est fenum Quo enim
minore se fecit in humanitate tanto
se maiorem exibet in bonitate Et
quanto per me uilior tanto mihi carior
hic ille Causa humanacionis filii dei fuit
ut per se loqueretur hominibus qui primum
locutus est per prophetas / Scilicet petri primo
spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines Tota enim scriptura
ueteris testamenti deo loquente est tradita
et loquebatur autem hominibus multis sicut Noe
abrahe, ysaac, iacob moysi iosue
Samueli dauid Salomoni Isaye
Ieremie et aliis multis non semel
plures non unoque sed multis modis scilicet
per inspiraciones interius per uisiones uel per
sompnia uel per angelos etc. Et hoc
notat apostolus dicens multifarie id est pluries
multisque modis olim deus
loquens patribus in prophetis scilicet quia preces
ueteris testamenti fuerunt prophete quidam communi
gracia prophetandi ut moyses dauid
Iob autem officium prophetandi ut sa=
muel ysaias nouissime diebus istis
scilicet in fine seculi prima Iohannis iio filioli
nouissima hora est locutus est nobis
scilicet ad utilitatem meam de omnibus que
ad salutem pertinet in filio suo scilicet
hodie nato ut si forsitan puros ho
mines loquentes non curaret deum et
hominem loquentem adtenderet audita
in cor acciperent et obedirent Quid
itaque locutus est ihesus xpistus et dicit hoc
quod est de lege nature Lex enim eterna
quam xpistus docuit uerbis doctrina et
exemplis Contra se per auaram concupiscenciam
et primum offendit et ledit Decimus
preceptum quod ordinat hominem respectu
sui est et non desiderabis uxorem proximi
tui consensu racionis accedente quia ut
dicit Lira super Matheum uo motus
sensualitatis ad concupiscendum non est in po
testate hominis et ita non est peccatum sed re
tractio concupiscencie per hoc preceptum est
peccatum ut dicit augustinus dummodo
non est in potestate nostra quibus usibus careamus
mus sed est in potestate nostra cui respondeamus
uel acceptare / Si uero concupiscencia
per delectacionem absque tamen consensu uenia
le est / si autem sequitur consensus mortale est
Iacobi primo Concupiscencia cum conceperit
scilicet consensu racionis parit peccatum scilicet mortale

uiij hexit ait Mat[heus] vero qui nichil
ad concupiscendum et ut concupiscencia
transseat vel affectum cordis et consensum
illi machatus est eam in corde suo
et sic mortaliter peccavit Haec decem precepta
in quibus continentur vetus lex et vetus et
nova dominus omnipotens deus locutus
est iudeis et omnibus hominibus per mo
ysen servum suum ymmo ab inicio mun
di fuerunt traditores eloquiorum dei
sed vero solum visibilis in carne
apparens dei filius a patre missus
hodie natus locutus est toti mundo pro
voluntate eloquutus in lingua prohibendo
et precipiendo prohibendo malum pre
cipiendo bonum prohibendo preceptorum
suorum transgressiones et precipiendo im
plecionem et ut benivoli simus ad
audiendum ideo vox patris de nube
hic est filius meus dilectus in quo
michi bene complacui ipsum audite Ut
estimacionem quod Christus solo tunc locutus sui
sunt nobis ad docendus evangelium predicat
ymmo mox natus locutus est mundo non
verbo sed opere et exemplo docens vitare
prohibiciones et implere precepciones
tremulus cum suo et plorans in voci
laudis et honoris deo patri exhibuit si
lencio suo nomen dei non assumpsit
in vanum tunc mox natus loqui po
tuisset declinacionem in presepio sancti
ficavit sabbatum non destruit se
primum conspiciebatur dum de arto et duo
positus erat et in hoc honorauit
parentes pannis suis vilibus et loco
vili loquebatur ut non furtum nec
rapina non spolia non usurpacionem
rei aliene, fraude, constitutus nec ad
ultra actum, fictorum in ne occi
das tractante nec falsum testimonium Ecce
dum in infancia adhuc in cunis
loquebatur decem precepta tamen ex
presse predicando Ultimo vero eius pre
patet moriendo clamat quod omnia
peccata mortalia ea inhibendo et ad
operandum virtutes precipiendo

Ex quo in caritate sumus cognoscamus dum
nimis magna ostensio cognicionis nativitas
salvatoris Cum enim maria puerum pannis
involuit et inter bovem et asinum in presepio posu
it Bos et asinus cognoscentes suum creatorem
coram puero genua flectebant ut vult de
feno comedere noluerunt Unde et in Iudea in die
nativitatis Christi animal brutum locutum fuit
et leguntur tunc temporis duo boves locu
ti fuisse In signum quod nativitas salvatoris
Et incidunt homines non velit ut homines amor

sunt ignorantes deum sed sunt cognoscentes
sunt racionales non sicut bestie ignari
non rebelles Unde et in die nativitatis Christi
triginta milia paganorum imperatori rebellan
cium subito interierunt Non igitur simus
obstinati sed fide clari et cognoscamus eius
graciam ut laudare eius graciam ut digni si
mus Unde augustinus xxi de trinitate capitulo Pro
inimicus natura dei filius per nos misericor
dia filius hominis factus est ut nos filii
hominis per illius graciam filii dei fieremus
Unde illud Ego dixi dii estis et filii excelsi
omnes Omnis inimicus quia deus nos videt sed
omnia diligit secundum eorum naturam licet male
ciam odit et omnes inimicos odio habet ymmo
omnis inimici odio habuit se Iux id est cum di
ligit iniquitatem odit animam suam Item
dominus ad alendum iniquitates nostras nasci voluit
Et in stabulo contra superbiam in stabulo diver
sorii communi contra invidiam in obscu
ritate contra vanam gloriam natus pannis
involutus contra avariciam Strictus cinctus
fascia contra dissolucionem corporis contra luxu
riam nativitate de virgine spiritu sancto con
cepit luxuriam suo fletu increpat vana
gaudia mundi natus in frigore arguit
ardentem iram Et quia humilitas enim nati
vitate sua increpat omnia peccata mortalia et indu
cit nos ad humilitatem et ceteras virtutes
Et quarum adepcione sequitur possessio regni
celestis Quod nobis

Primus de s[ancto] Ste[phano]

Stephanus plenus gracia et for
titudine faciebat signa magna
in populo Actuum vi° Heri
fratres celebravimus natale regis
hodie celebramus triumphalem mortem militis
Heri rex et utero virginis egressus dignatus est
visitare mundum hodie miles de habi
taculo vita exiens migravit ad celum Heri
Christus apparuit carne velatus Hodie ani
ma prothomartyris ascendit sanguine laureatus Steph[an]
inimis ascendit quia Christus descendit Christus
natus est letantibus angelis Stephanus
mortuus lapidantibus iudeis Et ut dicit
fulgencius in sermone hodierno Solus
descendit dominus et multos elevavit

[illegible]

... humiliavit se ideo ut multos mili-
tes exaltaret. Hic ille solus christus non
est natus sed multos sanctos fecit.
Ex eius nativitate processerunt mar-
tires voluntate et actu, voluntate sed non
actu, actu sed non voluntate. Primus Ste-
phanus, secundus Johannes, tercius Innocentes.
Confessores, virgines et quicunque sancti
... erit eius beneficio. Revera ut
sanctus esset magnam utilitatem nativi-
tas christi mundo attulit. Natus enim est
plenus gracia et veritate, et de eius plenitu-
dine omnes nos accepimus, et Johannes
per graciam Johannes ... sed ... glo-
riam ... et glorificat ab
eo Stephanus hec beneficium magnum
accepit, scilicet ut esset plenus gracia, plenus
fortitudine. Fecit signa magna in plebe.
Ubi bene commendatur ex tribus: primo
de acceptione divinali, quia plenus gracia.
Secundo de constancia virtuali, quia plenus
fortitudine. Tercio de efficacia salutari,
quia faciebat signa et magna in populo.
Primo Stephanus commendatur de abun-
dancia gracie, unde dicit Allexander de Hallis
Halkis in summa sua parte ... gracia est do-
num a deo sine merito datum. Accipit
homo a deo bona, dona fortune accipit,
melius dona nature accepit, et optima
dona gracie. Accepit fidem sine qua im-
possibile est placere deo. Accepit virtutes que
sunt ornamenta fidei. Accepit remissionem
peccatorum et finaliter vitam eternam. Gracia est
suprema gracia. Hanc magnam graciam Stepha-
nus accepit dum aliis multis non credenti-
bus iste credidit multis de salute non
curantibus iste eam fortiter ... per-
secucionum sustinendo. Que sunt satis
non plenum est, primus sed et amicus
summis honorificatus ... ut dicit
Augustinus in sermone hodierno, cum
esset ab apostolis ordinatus, sed diaconus
propria passione presbiter, sicut ordinatus est
... ab eis ... est ordinatus sed non
coronatus. Unde ipse inter omnes sanctos
primus suscepit martirium et mortem
pro christo. Quis et tanta audaciam
contulerat nisi dei gracia qua plena
sunt ... et nos summo
desiderio et studio instemus in dei ...

... Gratiam sine qua nemo
... sicut ... dicit Paulus: sufficit
tibi gracia mea. Absque ea, ait, non va-
lemus cogitare aut operari aliquid meri-
torie et ita neque salvari. Non enim ut dicit
Apostolus sumus sufficientes cogitare
aliquid ex nobis tamquam ex nobis, sed sufficien-
cia nostra ex deo est. Et alibi: deus est qui
operatur velle et perficere secundum propriam graciam.
... homo voluntate ut velit bonum, gracia
... adiuvat ne frustra velit,
sed voluntate bona opere perficiat. Secundo
Stephanus commendatur de constancia virtuali,
quia plenus fortitudine, unde habuit fortitudinem
ad contradicendum turbis et ad paciendum
dura ... ex gracia ad eius voluntatem
... gracia stabilitur cor, et confirmat
et roborat hic ... eis et ro-
borat ne deficiat in tribulacionibus et tem-
ptacionibus. ... fulgentes quibus
armis Stephanus erat ... ut ita
fortiter et feliciter triumpharet de hostibus
suis, necnon et ... lapidantibus,
sed primus incredulitatis ... arguit,
... lapidantibus orabat et ... dicens: Magnum
donatum sine ... quo eos ad eum
... conferat attulit
... caritatis ... sed ad cor ... caritas
ergo que de celo deposuit ... ipsa
Stephanum de terris elevavit ad celum. Caritas
que precessit in rege, ipsa consummata
refulsit in milite. Hec ille. Stephanus
ergo ut etiam bona meritum accipe-
ret ... caritatem pro armis habuit per quam ubique
vincebat. Per ipsam inde ... ferientibus
non cessit et per ipsam pro lapidantibus
intercessit et per caritatem errantes ar-
guebat, ipsa sancta caritate desiderabat
... acquirere sed ad salutem ...
commonendo ... cor ... ore
... non ... odio sed ... ex
amore processisse ... ut ... fulgenciis ...
dicit ... Stephanus gemina
... ad corrigendum ... prin-
cipaliter ... sed ut non desisteret in ore.

[illegible]

salute corporis et ad deum pro eis supplex ora-
uit. hinc malorum fit de malis bonorum
et malefactorum confirmatum et per orationem
apud deum adiuvatur. hec ille. Con-
tra autem doctrinam. et contra beati Stephani
caritatem quidam exercitant quam non
contra suos offensores. quidam tacet gerunt et
odiunt. et quidam odio quidam maledicunt et
blasphemant. si ulcisci nequeunt conniventes
vel in corde occultant. tempus ulciscendi ex-
pectant. et non solum pro eis non orant
sed loco orationis imprecantur. ut ad infernum
descendant. videntur delinquentes non lugent
sunt. cum hoc tamen quia caritatem non
habent. que facit amicos non perpetuum sed orare
et non habent viam ad celum sed ad infer-
num. caritas enim omnium fons et origo
bonorum. munimen egregium et via que
ducit ad celum [illegible] caritate. qui ambulat
errare poterit nec timere. ipsa dirigit ipsa
protegit. ipsa perducit hec ille. Habeamus ca-
ritatem ut non habeamus inimicos quoniam
[illegible] et Stephanus [illegible] angelus
[illegible] orabant [illegible] pro suis crucifi-
xoribus. orabat Stephanus pro suis la-
pidatoribus. dominus [illegible] affixus in ligno
et Stephanus [illegible] lapidatus spiritum suum
commendat dominus pro lapidantibus [illegible] fle-
xis genibus orabat Domine ne statuas
illis hoc peccatum hoc est dicitur sed dominus
a te audivi quod dixisti pater ignosce illis
quia nesciunt quid faciunt pro magno
peccato domine petisti et me pro minimo
peccato [illegible] Domine ne statu-
as illis hoc peccatum [illegible] puer [illegible] carne
[illegible] ne [illegible] mente. Magna pie-
tas [illegible] illi lapides
mittebant et sanctus Stephanus pro eis
orationes fundebat hec ille. Nos itaque
[illegible] et sancti Stephani caritate com-
pulsi bonos hortemur ut in bono perma-
neant et malos arguamus ut a malo re-
cedant vigilet in hora [illegible] sed in cor-
de non [illegible] qui bonus
est [illegible] caritatis in Ste-
phano qui malos [illegible] com-
[illegible] qui bonus est [illegible]
[illegible] ad finem teneat qui ac mala

est [illegible] a sua [illegible] discer-
dat [illegible] bonitatem fortiter teneat
et malus malum celeriter deserat bonum
teneat. ne cadat. malus teneat ut surgat.
Tercio commendatur de efficacia
salutari [illegible] et magis [illegible]
bat [illegible]. Multa ponit de eo
beatus Augustinus in sermone [illegible] inter
cetera narrat de quodam puero qui cum
in [illegible] bonis [illegible]
qui [illegible] obtinuit
[illegible] et confestim [illegible] quem mater
arreptum ad memoriam sancti Stephani
posuit et non [illegible] vivus [illegible]
sibi apparuit. Item quedam [illegible]
[illegible] cum [illegible] homi-
nes ad memoriam sancti Stephani alla-
ta est. que [illegible] illa [illegible]
ta est. Cuius parentes [illegible] eam
[illegible] mox [illegible]
[illegible] salua facta est. [illegible] quedam [illegible]
apud [illegible] qui [illegible] ad memoriam
eiusdem martyris orabat pro sua filia [illegible]
tante. eo quod vestem [illegible]
quod [illegible] indigisset [illegible]
de morte filie vestem quam [illegible] super
eam ponit et mox reddita est vite [illegible]
[illegible] alia de Nativitate itaque [illegible]
[illegible] in sancto Stephano et [illegible]
sancti ut [illegible] habeamus ab eis
[illegible] impetret [illegible] nobis [illegible]
et gloriam

Sermo [illegible]

Stephanus plenus gratia et for-
titudine faciebat prodigia et si-
gna magna in populo Act.
6. Cum hec dies et proxime
precedens ad festum nativitatis Christi qui
est homo carnis assumptione et deus [illegible]
eternitate. et ita voluit habere tres dies sue
festivitatis sicut resurrectio et pentecostes [illegible]
[illegible] Quid ergo est quod hec dies ascribitur
beato martiri Stephano qui non hodie est
passus sed eodem anno quo Christus ascendit
in celum. et hoc in augusto. Est causa
hec agit ad singularem laudem et honorem
nativitatis salvatoris nostri ihesu Christi [illegible]
ad [illegible]. quia nativitas Christi temporalis
est causa nativitatis spiritualis atque gloriose
omnium sanctorum in celum Nativitas [illegible]

[illegible]

ex terra milites fecit nasci in celum. primo
millus natiuitate Christi nascitur in celum
Christus ex natiuitate gratia. Vnde in hoc vnde
dicit Fulgentius in sermone de sancto Ste-
phano. Solus descendit dominus ut multos
eleuaret. humiliauit se rex noster ut suos
milites exaltaret. Hec ille. Duo itaque
breuiter sunt expedienda. Primo quid Christi
natiuitas nobis attulit. Secundo quid Stephanum
contra aduersarios animauit. Circa primum
sciendum apud istum Stephanum. De primo natiuitas Christi attulit
gratiam. cuius Stephanus plenus gratia
plenitudine sufficiente. Vnde ipsum Christum
Christus ab eo dicitur esse plenus gratia et veritate
de cuius plenitudine nos accepimus omnes
et gratiam pro gratia. Iohannes i°. prima gratia
datur sine meritis gratia ante gratiam nos
preueniens. Dicit Augustinus domine me nichil
potest fieri. Habita autem prima gratia
per eam mereri et sic secunda gratia datur
pro prima. quia datur pro meritorio opere
procedente ex prima scilicet gratia. Tota gratia
quam homines habent et gloria quam sperant
merentur capit ex natiuitate Christi. quia cum
dei filius descendit propter nos. ideo nos ascen-
dimus et ex lucro et in primo. quia nisi
descendisset. nunquam ascendissemus. Augustinus
in sermone de sancto Stephano. Oporte-
bat ergo ut immortalis pro mortalibus
susciperet carnem. ut mortalis pro immortali
contempneret mortem. Et ideo natus est domi-
nus ut moreretur pro suo. ne seruus timeret
mori pro domino. natus est Christus in terris
ut Stephanus nasceretur in celis. Ingres-
sus est Christus mundum ut Stephanus
ingrederetur celum. Altus ad humilia descen-
dit ut humilis ad alta ascenderet. Hec ille.

O mirabilis dei clementia et ineffabilis
sapientia diuina. sic deus filius tradit ad ma-
la pene ut homines participarent bonum
gratie et glorie. O quam multos cruentus
suis pannis calefecit suo sanguine redemit
sic sancto corpore dicauit et
sua infantia multos locupletes effecit
ad virtutis ascensionem et insuper propaga-
tionem. Pro secundo additur et forti-
tudine. hoc plenus fortitudine

que ne viuit homini clamor ut demum
silere. cum vnanimiter impetum cum eundo
lapidantium insultus fortius obseruator euan-
gelice legis. et propugnator veritatis. Op-
time nomine Stephanus bene congruens
operi. interpretatur enim strenue loquens. vel intuens
strenue. norma. corona. Fuit enim spe-
culans per cognitionem fidei et caritatis. indutus
enim bonis et qualis strenue loquens pro- se medios
per increpationem. vbi dicebat. dura ceruice
et incircumcisis cordibus estis. Norma per bonam
operationem et honestam conuersationem. Corona
per eterne glorie adeptionem. Fuit enim lapidibus
coronatus in celis. Vel Stephanus plenus fortitu-
dine. Erat enim contra se habitos multos
et aduersarios medios qui de eorum partibus vene-
rant in eum. libertinos a regione sic dictos.
Cyrenenses a cyrene regione vel ciuitate sic
appellata. sic vocata. Alexandrinos ab Alexan-
dria ciuitate metropoli egipti que terra est
libertina regio Cirene et Alexandria scilicet
eis proxima. Iudei itaque de synagoga illa
in parua venientes et apparere volentes
disputauerunt cum Stephano sed non potuerunt
resistere sapientie sancto qui loquebatur. ex eo
itaque disputatione eos confundit. De falso
testimonio quod contra ipsum adinuenerant se
plene excusauit et eos tamquam inuenciblis
dure increpauit de mentis superbia. dicens eos
dure ceruicis. de cordis nequitia dicens
eos incircumcisos semper spiritui sancto resistentes.
de malitia incorrigibili dicens eos homicid-
as et ipsius Christi. De stultitia quia legem
acceperant et eam non custodiebant. Ipse autem
inuincibiles studebat se cum deum per
finire. Vnde itaque est quod Stephanus
inuincibiliter vincens a tot aduersariis non po-
terat superari. Audiet Fulgentium dicentem
Caritas que ad terram de celo deposuit Chri-
stum ipsa Stephanum eleuat de terris ad
celum. Caritas que precessit in rege subse-
quenter refulsit in milite. Et post pauca
subdit. Stephanus ergo ut nomine suo
coronam mereretur arma caritatis pro ar-
mis habebat et per ipsam vbique vincebat

per caritatem de persecutoribus iudeis non cessit
per caritatem proximi pro lapidantibus in-
tercessit · per caritatem errantes arguebat
ut corrigerentur · per caritatem pro lapi-
dantibus oravit ne punirentur. Hec ille
Nos pauperes quia destituimur in caritate
et quoad deum · et quoad proximum ideo
quod petrus facile sumpsit · homo temptatus
dicit · facile malum perpetramus · difficile
bonum agimus · Timemus lapides tor-
rentis dulces illi sunt. Qui dulces nisi
quia caritas eos dulcoravit Verbo sine
seminacione sine orare et grave videtur. Sic
hoc destituti caritate videmus errantes
non corrigimus videmus incorrigibiles
et non oramus quod hoc ipsum ex caritate
tacemus Dicit autem Fulgencius
Videm [illegible] errantem non corripit et ne-
gligentes indicabitur · qui autem pro eo non
oraverit de presente condempnabit · Hec ille
In tercio dicitur fecit prodigia et
signa in miraculo in populo · opera supra
communem cursum nature · magna et preclara
miracula et rara in populo de diversis
partibus ecclesie congregato Refert
Augustinus Stephanum communis miraculis clarum
esse · multos quoque a variis langworibus curas-
se Refert eciam quod flores super altare eius
ponebantur et inde allati super infirmos
ponebantur et invalidi sanabantur Primo
eciam de ipsius altari sumpti et super egros
impositi · multi evaserunt infirmitates
in medelam · Magne ergo importancie
iste sanctus est apud deum · quem tot san-
ctitatis signis decoravit Eius intercessio
apud deum eandem vigorosa Super
quo Augustinus in sermone de eodem sancto
addidit Saulus olim turpis persecutor nunc
novum sanctitatis vero quantum valent ora-
ciones Stephani martiris · revertere ad
lectum adolescentem persecutorem Saulum · cum
enim sanctus Stephanus lapidaretur ab
ipso Saulo omnium lapidancium vestimenta
servabantur ut tamquam in manibus omnium
ipse lapidare videretur · et Augustinus inquit
dicit Beatus · sanctus Stephanus non sic
orasset · ecclesia hodie non haberet paulum
sed ideo erectus est paulus · quia in terra
inclinatus · exauditus est sanctus Stephanus
Hec ille Erit ergo magne reputacionis

sanctus Stephanus est apud deum si perse-
cutores sua oracione in dei amicos conver-
tit Revera maxime sanctitatis reputandus
est Stephanus · qui adhuc positus
in hac vita mortali · plenus spiritu sancto
intendens in celum · vidit gloriam dei
et Ihesum stantem a dextris virtutis dei · id est in equa-
litate paterni honoris · vidit Ihesum non se-
dentem sed stantem scilicet expeditum ad sui aux-
iliacionem · pro sui confortacione pro sui
receptione Creditur enim quod vidit essenciam
gloriosam in se · et per oculos suos corporales
sunt vite hec sic rogamus quod possint
sicut in me · gloriose corporis claritatem vident aut
esse videre tales aptos · sed ad suscipiendum
que · et illud homo stante scilicet in me
patrum dominans et in celum respice
de re leuis nunc · qui adhuc in terra detentus
vidit deum per essenciam sicut videt eum
angeli · et videbunt sancti post hanc vitam
Iudei autem verbis his auditis · continentes
aures suas eiecerunt eum extra civitatem
et lapidaverunt ipsum · qui clamavit voce
magna · genibus positis Domine ne statu-
as illis hoc peccatum · ad penitenciam convertit
te Glossa quia nesciunt quid faciunt
et sic obdormivit in domino · id est in gracia
in pace in amicicia cuius anima eius
transivit in regnum celorum

Primus de sancto Iohanne ewangelista

Exiit sermo inter fratres quod discipulus ille
Iohannes non moritur Hodie nobis
conspicua gaudiorum gemma
na adhuc recenti nativitate do-
minica vestitur · et iam beatus Iohannes
evvangelista sollempnitas gloriosa Dico sollempnitas
quia hec est dies quam fecit dominus
ad honorem sui discipuli quem pretis
diligebat Omnes quidem dilexit ad quos
dixit Iohannis xv Sicut dilexit me pater
et ego dilexi vos · manete in dilectione
mea · sed Iohannem ex maiori prerogativa
ampliori dilectione fecerat dignum quem
ut dicit petrus damiani in sermone ad
declarandum sue divinitatis essenciam quasi quo-
dam organo fecit · alias ut hic supplet
quod ad tempus ipse dominus dispensacione
suppresserat et eum virginem de seculo
sed ad predicandum sacramentum divinitatis
et humanitatis vel [illegible] de[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

3

Unde non sine causa ipse super pectus re-
demptoris in cena ultima recubuit. in
pectore enim eius sunt omnes thesauri
sapientie et scientie absconditi. et ideo de-
bet ex illo celesti gazophilacio summa
magna hausit. ex qua iam inopias
copiosa liberalitate ditavit. sed divinas
celestis doctrine quas hausit reciprocabiles
suo fonte pervenit vite. Unde dicit petrus
damianus in eodem sermone ad commenda-
tionem privilegium prerogative Johannis in
omnes circumgrediens ubiquam iter ante
cuncto attinget. quo non patriarcha non
prophetia. non denique quisquam ab homi-
nibus. principio enim carnis petrus agno-
scitur asseruisse. Hec ille. Hic itaque
textus specialiter tria continet primo
enim [illegible] de petro et Johanne secundo
quod dominus petro innuit se-
quelam de Johanne autem dixit sic
eum volo manere donec veniam. sed assu-
mere animam eius de corpore absque
angustia et dolore. Tertio docet ne divina
misteria que sibi deus revelavit indi-
gnis committamus. De primo enim
non sine causa fuit melior de petro
et Johanne. [illegible] amavit enim [illegible]
diligentius verum [illegible] de sacramentis domini
et fide profundissime prevaluit. itaque
utrumque [illegible] unus vicit humana
[illegible] excedit [illegible] eorum de fi-
lio dei divinitate altissima et huma-
nitate eadem ipso sancto dictante sunt
locuti. [illegible] eius altius illa veritate
et confessione qua petrus confessus est
Tu es christus filius dei vivi [illegible]
per hec [illegible] beatus es Simon bar-
iona. quia caro et sanguis non reve-
lavit tibi. sed pater meus. sed ne porte infe-
ri prevalebunt adversus illam firma veri-
tatem. Sed quod singularius ille verbo
quam ante nusquam legitur aut scriptum est
dictum est singulare exordium evan-
gelii in evangelio Johannis In principio
erat verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum. Utriusque professio
et petri et Johannis est fundata
super firmam veritatem. que christus est

[illegible] eam fidei memoriam nec [illegible]
[illegible] valet Evangelium de Johanne
et fit mentio de petro. petrus dicit sequere me
de Johanne. sic eum volo manere. Mag-
ni duo apostoli [illegible] eorum dignitas. Unde
dicit petrus damianus ibidem. Hec beato
Johanni dominus contulit quod verbo. quod petro
beato contulit quod miraculo [illegible] ut ipse alicui
preferretur. et ille maioribus virtutibus prodigiis
coruscaret Johannes de divinitate [illegible]
[illegible] beato petro. cum illud evangelium
sua singularis [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] dei [illegible] videatur [illegible]
[illegible] sit redemptori [illegible]
sublimius [illegible]
[illegible] et [illegible] illius [illegible] manifeste
[illegible] Quod [illegible] legimus [illegible]
[illegible] autem miraculis petrus
coruscavit unde in actibus apostolorum legitur
quod in plateis ponebant infirmos in le-
ctulis ut veniente petro saltem umbra il-
lius obumbraret quemque illorum et libe-
rarentur ab infirmitatibus suis. Quod tamen
dicitur nusquam fecisse legimus quod per umbram
sui corporis aliquibus contulisset sanitatem
Sic igitur beatus Johannes et precedentes
omnes et subsequentes [illegible] scriptores
[illegible] singularis eloquii pre-
cedit. quem non [illegible] pollinit [illegible] librorum
corrumpit. sed virginalis integritatis [illegible]
[illegible] decorari. Hec ille. De
secundo scilicet de sequela. quam petro innuit
et de Johanne quem sic manere voluit
que causa [illegible] an non et Johanni
dixit sequere me. sicut et petro. ad hoc
[illegible] est ut idem petrus damia-
nus eodem sermone dicit. His duobus
dignissimis apostolis duo [illegible]
[illegible] nam petro legimus [illegible]
et Johanni custodiam virginis marie
Utraque [illegible] mater [illegible] mater
[illegible] maria [illegible] ecclesia [illegible]
de maria christus carnem suscepit [illegible]
[illegible] de suo latere [illegible] et maria [illegible]
[illegible] carne [illegible] [illegible]

carne ea moriens Ex maria voluit na
sci per eam dignatus est mori. ex maria
semel natus est cum persona sua. ex eam
eius sancta membra sua. inndissa
[illegible] eam per aquam et spiritum sanctum
in baptismo renascimur. Deinde ex ea
quo pro alia mariarum. et quo utraque
consequitur salvantur. magna igitur et felix
est beata virgo maria. Ex cuius visceribus
caro christi assumpta est. ex qua utraque per
aquam et sanguinem profluxit eam [illegible]
utraque quia etiam ex maria produxit [illegible]
celicam utraque in [illegible] utraque casta
utraque pertinet virginitatis signando cum
cuncta. Harum duarum matrum pertinet
dignum alteram petro domino committere alteram
Johanni voluit commendare Dixit dominus petro
Tibi dabo claves regni celorum Nunquam
beata maria celum non sunt In eius utero
virginali nonne inclusa tota divinitatis
plenitudo permansit atque cum beato Johanni
virginem suam commendavit ipsum Johannem
cristus quodammodo ad [illegible] con
stituit dum eum sic committens custodem
esse decrevit. Ad quid vendicandus et [illegible]
candus est iste a nobis pro auxilio apostolorum
qui sibi dicitur in [illegible] cristus ita fami
liarem fecit. ut ei sicut salvatoris
eam sub ipsa [illegible] qui ipse est dominus et
mulier ecce filius tuus et confirmando
ad dolium [illegible] ecce mater tua vere
destinavit medium ab eo supportantes flag
tare debemus magna de [illegible] instancia
ad que et et apostoli recurrunt ut [illegible]
custodia videre [illegible] poterit. qui [illegible] pro
ipsis celeste senatoribus curie apud de
um intercedit ut eius beatum Johannem [illegible]
tum quem in ultima cena post [illegible]
pedum apostolorum dixisset Amen dico
vobis quia unus ex vobis tradet me. Ad spi
ciebant discipuli hesitantes de quo
diceret Erat autem recumbens unus ex
discipulis eius in sinu ihesu quem dili
gebat ihesus. innuit ergo huic Simon
petrus sed ut inquireret quis esset ille. Ita
quod cum recubuisset super pectus domini

Dicit domine quis est qui te tradet. et
ihesus revelavit ei. Ecce videmus petrum
eum medium a cristo et tota contradi
cionem tacet accipiunt sed movet. tacet pe
trus. tacet andreas. non loquitur thomas
neque philippus. Omnes latent ingerunt
non videns sed celorum [illegible] quasi tur
patrocinium a Johanne. tamquam ab ipsius
familiaritatis et dilectionis cristi prerogativa
tiva et ita ad rei dubie noticiam pervenit
ut dubitandum de magna caritate
Johannis erga homines Nam ut dicit
pe. de [illegible] amor quippe domini. quo
enim pre ceteris mortalibus plus diligit
eo eo [illegible] suavius delectat exhibuit
ut nimirum plus amaret. qui plus
amabat. et qui primus amabatur in [illegible]
toris amore [illegible] fiet in [illegible] ante
Hec ille De tercio scilicet quid cristus
domino petro innuit et quid de Johanne
Sequitur Dominus ihesus cristus bonus pa
stor omnium rationalium populum petro commisit
ecclesiam suam vel congregationem fidelium. dicens
ad eum pasce oves meas. Dixit ad eum
sequere me Cuius ergo sit summus pastor
cuius oves sunt omnes fideles. Cui igitur
dicit sequere me. scilicet per viam bonorum ope
rum bonorum cogitacionum Omnis enim cri
stiana quam templum gessit est via per quam
semper eum debemus. ut humilitas. cari
tas. misericordia. iusticia innocentia pa
ciencia etc. Cristus non egit contra legem
sed eam implevit. Sic similiter Cristus quod
preceptum est egit. quod prohibitum est non fecit
Imitare ipsum cristus verbo. ut dicitur offen
dit nec proximo nocuit cristus. non peccavit
vit in cogitacione. tu habe custodiam cordis
tui Iuxta illud proverbiorum iiii Omni
custodia serva cor tuum quia ex ipso vita pro
cedit si fuit custoditum. et mors si erit
incustoditum. Sic igitur sequetur dominum
et ad vitam eternam pervenias Iuxta illud
pro ut ubi ego sum illic sit et minister
meus. Sed ut dicit Bernardus in quodam
sermone Candida sunt que non sequuntur

[illegible]

fructus non sequitur sed sequitur non sequitur sed sequitur non multi sequuntur sed non assequuntur qui sequuntur et consequuntur hii sequuntur sed sequuntur qui non diu perseverant ut assequuntur non sequuntur sed sequuntur qui in agricolam suas sequuntur et non assequuntur qui habent remissius agunt et usque ad finem non perseverant sequuntur et non consequuntur qui viam humilitatis eius devote incessanter perseverant imitantur ipsum Ihesum imitatus est magis cum celitudinis illic. De Johanne qui dicit sic eum volo manere donec veniam. Non ipsum enim per martyrium iam nisi sustinuit martyrium sub (?) tunc. sed volo ipsum occupacione contemplacionis donec veniam sed ad vocandum eum ad gloriam celestem de statu huius mundi et fuit ita quod non legitur apparuit ei dominus cum discipulis suis dicens veni ad me tempus est ut epuleris in convivio meo cum fratribus tuis. Dixit quod ei dominica resurrectionis mee venias ad me et ascendit in caelum veniente dominica ad locum innumerabilem multitudinem populi et tota a primo pullorum cantu agens misteria dei usque ad horam diei tertiam ut perveniant in mandato dei in ecclesia ... ipsum post ... iussit quod iuxta altare fovea ... et ... fossa (?) de ecclesia in qua extensis manibus dixit dixit gracias ago tibi domine Ihesu Christe qui me dignatus es ad tuas epulas invitare sciens quod ex toto corde desideravi te quociens ... ut ad te venirem et dixisti mihi ... ut ... custodisti corpus meum a pollucione et amorem meum illuminasti et scribi ea opera que oculis meis vidi et verba tua que ex ore tuo audivi auribus meis suscipe me ut non fratribus meis sim ... in ianuam vite principes tenebrarum non occurrat mihi suscipe me in verbum tuum et perduc me ad convivium epularum tuarum ubi epulantur tecum omnes amici tui. tu es christus filius dei vivi qui precepto patris mundum salvasti tibi gracias referimus per infinita secula. Cum hoc dixisset amen lux apparuit super eum ut nullus posset aspicere. Postea fovea inventa plena

[illegible]

eukaristia in se huius gratie manna. Sunt ergo multa miracula ibidem. Sic deus tribuit bona regni celestis cuius nos participes faciat.

Secundus sermo

Vertit (?) se Petrus, sequentem vero ... Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Ihesus sequentem. ... Nam secundum dominum vie domini misericordia et veritas. Quinque sunt vie domini in quibus ambulat et ad quas homines convertit. Sicut est via voluntarie paupertatis, via planctus, via ... et via tollerande ... via castitatis ... et hec dicuntur vie ... quia ante Christi nativitatem ... audite. Dicit Bernardus super ...

Vox turturis audita est in terra nostra. Quando homines per cultum dei ... acceperant ... cognoverunt fuisse ... quia ... exilio ... patria ... et ... mellis et ... et terra ... lacte et manante. Cum autem ... civitatem ... est promissio regni celestis quando Johannes ... clamavit Baptista penitenciam agite appropinquabit regnum celorum. Tunc primum homines ... se ... manentem civitatem ... debebat futuram inquirere. Tunc ... clamat Paulus ... que sursum sunt querite ubi Christus est in dextera dei ... tunc homines ... ceperunt dolere de dilatione patrie regni celestis dicentes domine ante te omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus. Item heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Item cupio dissolvi et esse cum Christo et de aliis similibus. Sic et vox castitatis vox non erat audita a principio mundi sed magis illa crescite et multiplicamini et replete terram. Dicit Richardus ... tunc illa vox sonuisset nondum ...

[illegible]

[illegible]

Et quia nemines neque nubet neque nubetur
sed erunt sicut angeli dei. Non erat in tempore
illo doctrine. quando maledicto subiacebat omnis
sterilis in israel. quando propter hoc simul plu-
res uxores habebant. quia sine fratre defunctus
sine prole. cogebatur uxorem ducere ut susci-
taret semen fratri. Legitur iudicum XI c.
de filia Jephte que moritura propter votum indutias
a patre ut deflerent suam virginitatem. Hec er-
go via castitatis primo cepit in virgine maria
que sine viro concepit et peperit et post partum
virgo permansit et tunc est auctoritate pro-
missionis illos laudavit qui se castraverunt
propter regnum celorum. quando et dixit. Beati
mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt. i.
apti sunt ad dei visionem. Tercia etiam
racionem apostolus sentiens ait de virginibus pre-
ceptum domini non habeo. consilium autem do.
Hic ergo. quomodo ambulabat. Et has doctri-
ne in mundo. quia dicit Gregorius Novum ho-
minem in mundum nova precepta dedit mundo
vite eterne nec in viciis enutrite contracte
opposuit novitatis. Sic Tercia ad [illegible]
cum canonica. Omne quod est in mundo aut
est concupiscentia carnis aut oculorum aut
superbia vite. Jo. mox in sua nativitate cepit
ostendere et ducere vitam bonam vite mundi
contrariam. quia contra concupiscentiam oculo-
rum natus est in magna paupertate. contra con-
cupiscentiam carnis ex virgine. contra
superbiam vite sub lege. Sic ergo post ortum
eius salvatoris acceptabilior est et laudabi-
lior virginitas quam fecunditas. non tamen quia
qui non venit solvere legem sed adimplere. vo-
luit ut sua mater esset fecunda ne su-
biceret maledicto veteris legis. Sed eciam vo-
luit ut esset virgo. ut adipisceretur bene-
dictionem nove legis. Non tamen attulit se:
cum virginibus fructum ~~c. fructum~~ centesimum
viduis sexagesimum. coniugatis tricesimum
et ad differentiam istorum statuum in dignitate
sancta mater ecclesia post nativitatem salvato-
ris ex virgine instituit festa de sanctis Stephano
Johanne et Innocentibus quia omnes sunt virgines
et ita filii virginis marie. et filii per imita-
cionem [illegible] aut [illegible] virgo [illegible]
habeat tales filios per imitacionem. Duos
tamen habet speciales secundum Jesum ipsum dominum
nostrum et beatum Johannem [illegible]

quorum festa celebrant tunc etiam. quia
tam ihesus quam Johannes mariam dicunt ma-
trem. primus eternus fuit et est verus deus et
verus homo. secundus fuit et est purus
homo. primus est filius dei. Sed filius zebe-
dei. primus fuit ex maria virgine tamen se-
lius veraciter natus. Sed fuit marie in filium
specialiter assignatus. primum genuit sed secunda
tercia secundum suscepit in suma [illegible]
primum genuit in stabulo [illegible] filium [illegible]
secundum suscepit [illegible] filium pat-
primus fuit [illegible] sanctissimus. Sed
[illegible] virginis purissimus. primus est fons a
quo manat omnis gracia. secundus fuit vas
continens multam graciam. quia Johannes
interpretatur in quo est gracia. primus natus
fuit in ultimo tempore et gratie. Sed
hodie natus fuit etiam et gratie tamen
quam Johannis maria dicitur mater quia quando
ad [illegible] de ca Math. 1o. cum esset
desponsata mater ihesu maria Joseph. Sed secun-
dum autem ad Johannem dixit christus Jesus
de maria ecce mater tua Johannes [illegible]
Sic etiam tam Jesus quam Johannes dicitur
filius marie. Nam quantum ad christum
dixit angelus marie ecce concipies in
utero et paries filium etc. Luce 1o. Quantum
autem ad Johannem dixit Jesus matri sue
mulier ecce filius tuus. Secundus autem
Johannes fuit propinquior christo quam Ste-
phanus. tum quia nepos eius carna-
lis. tum quia specialis. et consobr-
inus filius [illegible] tamen sancta primus
solemnizat de Stephano quam de Johanne
tamen post nativitatem christi temporalem
et gloriosam agit statim de nativitate sua eter-
num celeste. Tunc et glosa admonet
dicens quod prima nativitas christi fuit causa
causa nativitatis sanctorum etc. Et quia
Stephanus primus natus est in celum quam
Johannes. igitur nec obstat quod Johannes
est propinquior christo. quia longe melius
fuit Stephano esse filium celestis patris
quam fuit Johanni esse consanguineum christi
et filium marie. primo ergo fuit fe-
stum de Stephano quam de Johanne ut
ostendatur quod inventum Stephani qui
fuit martir voto et facto fuit insignius
fuit martirio Johannis quod solo fuit [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Voluntati de isto ergo sermo filio virgi-
nis marie scilicet beato Johanne legitur ho-
die dominica sancta eidem quod ipse conscri-
psit ultimo capitulo sui libri ex quo et
evangelio et epistolis que de ipso legimus
possumus agnoscere quod sanctus Johannes
evangelista ex quibusdam prerogativis supercedit
cunctas creaturas excepta sola virgine ma-
ria. precellit enim apostolos ex honestiori vita
et conversatione. cunctos evangelistas ex
altiori sciencia et eruditione. omnes prophetas
ex profundiori misteriorum revelatione. omnes
homines ex dulciori vite consummatione.
omnes angelos ex cariori depositi commissio-
ne. que omnia advertendo quanto bonus [illegible]
[illegible] Dico primo quod beatus Johannes
excellit omnes apostolos ex honestiori vita
et conversatione quamvis enim de aliquo
apostolo preter petrum non legitur quod habu-
issent uxores. et sic presumitur duos vel
saltem aliquos eorum fuisse virgines
certamen de isto manifeste solo canit eccle-
sia. virgo electus a domino virgo in evum
permansit et cetera. Sunt ultra ceteros virgin-
es virgini simillimus. quia sicut virgo glo-
riosa fuit semper et purissima quamvis
habuit sponsum carnalem a quo tamen ante
copulationem numquam recessit. Sic et Johannes
fuit virgo purus licet habuit sponsam car-
nalem a qua tamen in nuptiis [illegible] cum re-
cessit. Unde maria et Johannes dicuntur
virgines [illegible] in hoc [illegible] et
similiter sanctam Ceciliam [illegible] que
mansit pura virgo. licet habuit sponsum va-
lerianum. Similiter sancta [illegible] Anasta-
sia [illegible] et [illegible] sicut dicit hieronymus
tanto virginitas Johannis cognata vir-
ginitati marie. tanto Johannes fuit ex-
cellentior aliis et similior filio. Et
propter quod bene dicit in evangelio quod cum
apostolis dixisset petro sequere me conver-
sus petrus vidit illum discipulum quem
diligebat Jesus sequentem. Et bene dicit
tenerius diligebat Jesus quia ut cantat
ecclesia specialis prerogativa castitatis fecerat
eum ampliori dilectione dignum et ca-
rum [illegible] ex quodam sermone de nativitate
marie. Inter omnes virtutes virginitas
multo plus deo placet [illegible]

Hec in [illegible] De doctrina christiana virginitas
est angelica porta et in carne corrupti-
bili perpetue incorruptionis meditatio [illegible]
est ea [illegible] et celestis [illegible] dicit
Hieronymus in sermone de assumptione vir-
ginis. Semper angelis cognata est virginitas
presertim in carne preter carnem vivere non
vita terrena est celestis. Immo angelica
gloriam acquirere maioris est meriti quam hec
esse. namque angelum est felicitatis. esse
virginem est virtutis. Dum [illegible] homo [illegible]
obtinere virtute cum gratia quod habet ange-
lus ex natura. Utrumque tamen et esse
virginem vel angelum divini muneris
est officium non humani. Et bene dicit
textus quod petrus vidit Johannem quem dili-
gebat Jesus sequentem eum. nam sancti
qui sunt virgines specialiter sequuntur agnum
quia specialis est conformatio [illegible] apocalipsis [illegible]
virgines sunt et sequuntur agnum quocumque
ierit et cantant canticum novum et cetera. Et
quantum ad istam excellentem prerogativam
bene [illegible] et eo [illegible] hoc quod
legitur in hodierna epistola specialiter
ex illo scilicet corpore et non [illegible] scilicet ab [illegible]
de castitatis et continebit illum scilicet [illegible]
et non confundetur scilicet per aliquam carnalem
corruptionem. Dicebat enim cum propheta
fiat domine cor meum et corpus meum
immaculatum ut non confundar et hoc
de prima prerogativa qua precellit omnes
apostolos ex honestiori vita et conversatione
Et ex ista prima prerogativa sequitur secunda
scilicet quod excedit omnes evangelistas in al-
tiori sciencia et eruditione. Quanto
namque purior fuit in Johanne carnis ille-
cebra tanto fuit in eo altior mentis
dispositio et elevatio. clarior contemplatio
et profundior veritatis cognitio. Contrario-
rum enim contrarie sunt cause. quia ergo
luxuria carnalis inducit cecitatem mentis
et [illegible] secundum Gregorium xxx moralium
Ideo per oppositum castitas virginalis disponit
ad [illegible] claritatem et subtilita-
tem intellectus. Unde Beda dicit in [illegible] super
Johannem Et ipse singulari privilegio

[illegible]

castitatis meruit ut ceteris evangelistis altius
caperet simul et pateficeret divinitatis archa-
num. Et Petrus Damiani de eo dicit in ser-
mone hodierno: Non immerito tam profunda
supereminens revelacio divinitatis virgini
celebatur ut qui sibi carnis illecebras am-
putavit securius commercio per carnalis dele-
ctacionem celestibus altius inveniretur. Ad ta-
lium ergo privilegium gratie provectus est
ut omnem creaturam transgrediens illuc a-
cie mentis attingeret quo nec propheta non
patriarcha nec etiam legislator a primordio
mundi cognoscitur in tantum potuisse appro-
pinquasse. Paulus enim secundum Origenem us-
que ad tercium celum raptus fuit et au-
divit archana que non licet homini loqui.
Johannes autem omnem creaturam supergressus
ultra omne celum celorum in paradiso para-
disorum hec eadem deo qui est primum princi-
pium audivit ymmo vidit verbum verbum per
quod omnia facta sunt. Quod ei bene sig-
nificatur figura prout et scribit. Et Augustinus
de concordia evangelistarum: alii tres evan-
geliste sicut animalia gressibilia cum
domino gradiuntur in terra quia eius ge-
sta temporalia disserunt. Johannes vero
velut aquila cum domino volat per aera
divino super volat. Ezechielis primo facies
aquile desuper ipsorum quatuor in quo designa-
tur ceteris subtilius sublimius et perfectius
scripsisse. Unde et ceteri scripti complent a
humilia suo currentes sed volant apostoli
cum. Tercium animal simile aquile
volanti. De isto suo volatu altissimo
sic in intimo expeditissimo loquitur Scote-
cinus sanctus doctor vel scilicet Dionisius
vocat eum solem evangelii clarissimum
radium et doctrinam eius vocat veram
theologiam. Hic est ergo de quo dicitur in evangelio:
Cena recubuit supra pectus Jesu. Et tunc
ut ait Augustinus hausit celestis sapiencie altius
altius et excellencius de fonte dominici
pectoris fonte potavit. Tales eius visitatio
sunt de hoc quod dicitur in Ecclesiastico: Beatus
aqua sapiencie salutaris potavit eum
sed super omnes et Petrum quoniam quamvis
maxime commendatus est a Christo et ipse
testimonio dixit: Tu es Christus filius

Dei vivi. In quo duas naturas confi-
tetur in Christo. Johannes tamen multo al-
cius volavit quia verba excellenciora protulit
magis declarativa tocius divinitatis. Posuit
enim primo coeternitatem filii cum patre:
In principio erat verbum. Secundo distin-
ctionem personalem filii a patre: Verbum erat
apud deum. Tercio tandem consubstanciali-
tatem filii cum patre: Deus erat verbum.
Et ad similia que magis fide creduntur
quam intellectu capiuntur. Dicit ergo venera-
da mater Christi virginitatem eius Johannis
credidit. Sic beatus Johannes propter gloriosam
commendacionem virginis ceteris virginibus a prin-
cipio mundi excessit. Ex quo dignitate
habuit privilegium et amplioris dilectionis
et clarioris agnitionis. Et hec de secundo.
Tercio beatus Johannes supereminet omnibus
prophetis in profundiori misteriorum reve-
latione. De quo dicit Petrus Damiani in ho-
dierno sermone: Cernimus digne considerent
de quanta humilitate Johannes piscator
evenit ad tantam celsitudinem sublimacio-
nis qui olim una navicula contentus
retibus profunda maris scrutabatur. Nunc
illuminatus mentis radiis secreta celestia
penetravit. Misteria intonat et occulta di-
vini consilii hominibus revelat et depro-
mit oracula prophetica, tradit hominibus
apertam doctrinam, ymmo in speculanda esse-
ncia divinitatis excellit prophetas, transcendit
patriarchas, apostolos superat, postremo transcendit
angelicum terminos humanitatis. Et illud
usque tendit aciem mentis quo vix et an-
gelica valeat attingere creatura. Unde et in
prologo super Apocalipsim dicitur quod sic novum
testamentum ultimum prestancius est veteri et
evangelium lege. Sic prophetia apocalipsis
per Johannem revelata perfectior est om-
nibus prophetis. Et ideo bene sequitur dicit in
evangelio: Hic est discipulus ille qui te-
stimonium perhibet de hiis et scripsit hec. Di-
cit qui testimonium perhibet de hiis quia
dicit Apocalipsis primo de se: Qui testimonium per-
hibet verbo dei in hiis quecumque vidit etiam
benedixit et scripsit hec quia sicut dicitur
sunt a domino per angelum. Apocalipsis primo
Scribe que vidisti que sunt et que oportet
fieri post hec. Et scribe septem ecclesiis
que sunt in Asia. Ad Ecclesiasticum hec visitatio

sunt de eo quod dicitur in epistola Cibavit illum
dominus pane vite et intellectus panis vite
est doctrina quam scripsit Johannes in ewangelio
de pane vite, id est christo. Dicitur autem panis
vite, quia principaliter est de illo, qui se dicit
panem vite. Johannis vero panis est mysteriorum
est doctrina apocalipsis, de cuius verbis
sepe dicitur in eodem libro: Qui habet
aures audiendi audiat. et qui hec mysteria
comprehendit nunc recipit appellationem Johannis. Hic
est ergo primum privilegium beati Johannis
singularis potestatis claritatis, quia secundum
Iheronimum libro primo contra Jovinianum Johan-
nes est apostolus, evangelista et propheta.
Apostolus, quia scripsit ad ecclesias epistolas
canonicas. Evangelista, quia condidit
librum evangelii. Propheta, quia in
insula Pathmos, in qua fuerat a domicia-
no relegatus, vidit apocalipsim infini-
ta misteria futurorum continentem, unde
dicitur: Beatus qui legit et audit verba prophe-
tie huius etc. Hic est ergo discipulus
ille, scilicet in vita sanctissimus, in predica-
tione clarissimus, in adhesione christo firmis-
simus, et in sustinendo divinis delectati-
onibus beatissimus, qui testimonium perhi-
bet de hiis, id est de omnibus christi factis et
passionibus quibus interfuit cum apostolis. Sunt de-
inde clare, non sub nube. Operis autem do-
cendi magnum habet meritum apud deum. Non
solum autem interfuit, sed etiam ea que vidit
scripsit ut haberent robur perenne firmitatis
et stabilis. Quia verum est testimonium eius.
Nam quia autem impleverat eius animam splen-
doribus et donis, quia spiritus sapientie et
intellectus, ideo apprehendens ea que fiunt in me-
dio celeste et tegnendo de divinis non
potuit latini neque tacere nisi verum eius
testimonio, quinimmo inimitando salva-
bit animam suam. Quarto beatus
Johannes prefertur omnibus hominibus in sua
morte vite consummatione. Cum enim esset
senio confectus, scilicet lxxx annorum,
apparuit ei christus personaliter cum discipu-
lis suis dicens: Veni ad me dilecte mi
quia tempus est ut mecum epuleris et
cum fratribus tuis super mensam meam in
regno meo. Qui surgens cepit ire. Cui
christus: Dominica die venies ad me. Hic est
ergo supervenisse diem sui recessus de mundo

Anno [illegible] [illegible]

Die dominica convenit universus populus ad ecclesiam
in eius nomine fabricatam, qui a primo
pullorum cantu predicavit eis deum hortans
eos ut in fide stabiles essent et in preceptis dei
maxime vigilantes. Postea foveam quadratam
iuxta altare fieri iussit et terram extra ecclesiam
portari. Descendens quoque in foveam expansis ma-
nibus ad deum dixit: Domine Jesu christe invitatus
ad tuum convivium, ecce venio, gratias agens
quia me dignatus es ad tuas epulas invi-
tare, sciens me ex toto corde desiderare. Cumque
finisset orationem, lux super eum emicuit quod nullus
eum respicere potuit. Recedente lumine magis fo-
vea inventa est plena manna, quod usque hodie
generatur sicut arena in fontibus. Hic est ergo
Johannes qui ut Iheronimus in prologo super
lucam dicit supervenisse diem sui recessus convocatis dis-
cipulis suis in Epheso per multa signorum experi-
menta promittens christum, descendens in defos-
sum sepulture sue locum facta oratione po-
situs est ad patres suos tam extraneus a
dolore mortis quam a corruptione carnis invenitur
alienus. Nec corpus actualiter eius sunt re-
dactum in cineres nec adhuc retinetur in sepul-
cro, quod non habet nisi manna quod modo sca-
turit. Sic per meditum quod cum sua matre
virgine maria et cum suo fratre ihesu christo
gaudet ineffabiliter in gloria duplici stola
glorificatus, quod tamen de nullo alio
homine preter beatum est publice predicare.
Hic est ergo discipulus ille de quo dicitur in medio
exiit sermo inter fratres, id est apostolos, quod discipulus
ille non moritur. Credebant apostoli christum esse
auctorem vite et mortis. Credebant quod potu-
isset Johanni dare gloriam etiam sine mor-
te corporali, sicut data fuisset omnibus homini-
bus si primus homo non peccasset. Sed non
hoc prevalebat [illegible], sed eum sicut ipse non pe-
percit, sed virgine maria matrem opportebat
mori secundum conditionem nature. Unde dicit
Iheronimus ut intelligebat Johannes a mor-
te preservari propter quod christus subdit: Et non
dixit ihesus non moritur, quia sua divina
caritas omnes ad moriendum. Sed dixit:
Sic eum volo manere, scilicet ut esset liber a do-
lore mortis, ab incineratione carnis et a
dilatione resurrectionis. Et quantum ad hoc
verificatur illud de eo quod dicitur in epistola: exaltabit
illum apud proximos suos. De natura sunt

[illegible] quod [illegible]
sed quod [illegible] sunt [illegible]
ad [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible]

Dignitate ad hec exaltatus apud omnes homines. Hec sunt eius privilegia. Est enim in hoc dissimilis omnibus aliis virginibus et solemnati ac confessoribus: et in vita, quia fuit virgo sed et corpus suum sine corruptione quod sanctitate(?) perfecit. Item in morte non sensit dolorem, quod non erat alius aliquis datum(?). Tertio quia post mortem eius caro non corrumpitur neque commixta est in cineres. Quarto anima non mansit sine corpore ad finalem resurrectionem. Propter ista privilegia dixit Christus Petro de Johanne: Sic eum volo manere in ipsis privilegiis gaudendo donec veniam. Quasi diceret: nolo eum mori per martirium, nec volo quod in hoc me sequatur, nec etiam volo quod me sequatur in officio prelationis quantum ad regimen ecclesie, sed magis volo quod occupetur quiete contemplationis donec veniam; non ad iudicium in fine mundi tempore antichristi ut quidam opinantur, sed ut eum vocem ad celestem gloriam de istis huius mundi. Donec veniam ut eum absolvam a vinculo carnis. Donec veniam eius animam a corpore separare sine angustia et dolore. Donec veniam ut eum [illegible] ad corporandum(?) [illegible], ut ei reddam premium digne remunerationis. Pie namque creditur quod eius corpus iam est in celo glorificatum et gaudet gloria beate resurrectionis. Et licet hec Hieronimus in sermone de assumptione beate virginis sub dubio relinquit, et etiam Augustinus omelia ultima super Johannem, tamen ad hoc videtur congruentia. Nam de beata virgine credit Augustinus et ecclesia quod iam resuscitata regnat in celo cum filio. Videtur ergo congruum quod per resurrectionem non sit diversitas beate virginis et Johannis quibus in vita fuit tanta humanitatis conversationis. Preterea si beatus Johannes non fuit assumptus cum corpore, cur in eius tumulo corpus non iacet? Cur non habet honorem que ceterorum apostolorum corpora noscuntur habere? Tertius aliud: alii multi sancti sunt virgines et a corruptione carnis alieni, non tamen sunt a dolore mortis immunes. Quarta hic plurimus meretur [illegible] in utroque genere quod est perfectum, quod magis accedit ad summum illius generis. Summum ergo gradum in genere virginitatis optinet Christus et virgo Maria. Cum virginitas Johannis magis appropinquat, que Christo in utroque fuit electa per virginem sui filii; in passione fuit adoptata, et in toto [illegible]

vite approbata. Sic in hoc magis privilegiata, nec derogat sue virginitati quod voluit nubere, quia et desponsatio Marie cum Joseph non obfuisset eius virginitati. Utraque namque desponsatio divina ordinatione facta est ut virginitas purissima fuisset in utroque consecrata, quia quando virgo virginem sancto conferitur(?). Quintum est quod Johannes fuit familiarior Christo quam alii discipuli. Unde narrat evangelista quod interrogavit Christum de traditore dicens: Domine, quis est qui tradet te? quod nullus alius ausus fuit facere. In ultima quoque cena recubuit supra pectus Jesu, quod erat signum magne familiaritatis. Et creditur quod sicut Paulus erat raptus, sic Johannes in sompno illo tunc fuit occupatus. Accepit divinas revelationes, immo putatur quod Deum vidit per essentiam in hac vita. Nam manifeste se testatur quod vidit gloriam eius quasi unigeniti a patre plenum gratia et veritate. Sextum: Ut ait scriptura Naum primo: Non consurget duplex tribulatio. Duplex tribulatio seu pena, vel in hoc, alia in futuro; dominus non punit bis in idipsum. Ex quo patet quod qui semel passus est martirium non iterum patiatur aliam. Sed duplex tribulatio super eum consurget. Unde Johannes vere fuit martir. Dixit enim ei Christus et Jacobo fratri suo: Calicem meum bibetis. Mat. xx. Sed calicem bibit vere martirii. Fuit enim qui pro Christo missus fuit in dolium ferventis olei, quod etiam bibit pro eius martirio venenum mortiferum. Et pro Christo bibit, et dum Christus pendebat in cruce gladius doloris eius animam pertransivit. Portavit crucem domini per afflictionem sui corporis et per compassionem proximorum diu vivendo pro consolatione ecclesie novelle et extirpatione heresum et errorum; voluntatem et animum habuit sustinendi omne genus martirii pro fide Christi. Septima conclusio: Si voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id quod non habet. Dicit Richardus sermone de innocentibus quod tria genera martirum sunt: facto videlicet et animo sicut Stephanus, facto et non animo sicut Innocentes, animo et non facto sicut Johannes. Dicitur enim eius passio fuit diversa a passionibus aliorum, non enim passus est in carne sicut Maria.

[illegible]

ne bis in corpore sicut Stephanus. sed tamen
anima et corpore suo simul sed seorsum in
anima quando stetit sub cruce cum virgine
in corpore quando fuit missus in dolium
olei. ergo fuit singularis in passionibus
¶ Quinto beatus Johannes prefertur non
solum omnibus hominibus sed etiam angelis
in propria commissione de qua dicitur hic quod cum commen-
daret virginem quam amavit carius et quam estima-
bat preciosius scilicet matrem suam. Unde dicitur
plus commendavit Petro quia totam ecclesiam
Responsio dominus quia tota ecclesia que
eius est fide tunc erat tota in maria
que tunc sola manens in fide immobilis
omnes hereses interemit. nec dignitas marie
potuit verius commendari. quam quod virgini
ut esset inter eos quasi sanctitas placida resp-
ectus et gressus gravitatis comitata. Unde
Jeronimus | Nec ista commendatio debuit an-
gelo fieri quia licet angelis dignitas
semper sit cognata tamen quia viri plenius
habent hominem debuit etiam homini mini-
strum hominem angelorum. ¶ Quod autem
ista commendatio marie facta sit Johanni
hoc ipse refert de quo scimus quod verum
est testimonium eius. Dicitur enim ipse refert
de ista commendatione et circa lamentatione
et postea de se dicit et qui vidit testimonium
perhibuit et verum est testimonium eius et
ille scit quia vera dicit. propter istam co-
mendationem visitavit quantum ad eum hoc
quod in hodierna epistola dicitur de maria
quasi mater [illegible]. obviavit illi scilicet Johanni quasi
mater honorificata et super omnes matres
plus honorata quia mater et virgo. et etiam
ista mater propter hanc commendationem obvia-
vit illi sepe sicut filio. suscepit quod eum
in filium et custodem. Sic igitur apparet excel-
lentia beati Johannis quantum ad ista quinque
in quibus excellit omnes homines et ange-
los. que sunt signata per quinque partes
in quibus pars beniamin excedit partes
fratrum suorum Genesis xliii° | Imitemur
imitemur eum quantum possumus et si
non valemus in quinque ultimis. simus
tamen sine macula saltem peccati mortalis
ut sic diligamur a domino. solum namque
dominus diligit in hominibus id quod est domini
et maxime diligit quod ei adherimus fide
spe et caritate. Dicit beda diligebat

Jesus Johannem non exceptis aliis singulariter
solum sed ceteris quos diligebat familiarius
unum quem specialis prerogativa castitatis amplio-
re dilectione fecerat dignum. Omnes quippe se diligere
probat quibus ante passionem dixit Sicut di-
lexit me pater et ego dilexi vos manete in di-
lectione mea. sed hunc pre omnibus dilexit
quia virgo electus ab ipso in evum permansit
Singula verba sancti evangelii tanto maiori
intentione debemus pensare quanto maiori do-
ctrine gratia sunt repleta Narrat enim in eo
sanctus Johannes inter cetera primo singulare
privilegium amoris quo ceteris amplius a domino
meruit honorari. Secundo narrat placidam ab-
[illegible]cionem sue carnis quam quasi specialis promisit
visitare etc. sic cum re(liquis). Tercio commendat de primo
[illegible] evangelice descriptionis quod vitale divi-
na subnixum nullus fidelium audet dubitare
ib. hic est re(?) ¶ Quantum ad primum ait evan-
gelista dixit ihesus Petro sequere me conversus
petrus vidit illum discipulum quem diligebat
Jesus sequentem Circa quod advertendum quod
cum nos ponimus [illegible] vie domini sint mi-
sericordia et veritas ut dicitur in principio sermonis

Sermo de innocentibus

Surge et accipe puerum et matrem
eius et fuge in Egiptum Mathei
ii° | Salvator noster natus iudeis
quasi ignis multorum frigida corda non
solum calefecit sed et incendit ita quod arsit
et adhuc ardent igne divine dilectionis Juxta
illud Luce xii° Ignem veni mittere in terram et
quid volo nisi ut accendatur Sua nativitas mul-
tos martires effecit Ita quod quidam dederunt se ad
martirium actu et voluntate et hec signantur
per Stephanum qui habuit quidem voluntatem
paciendi pro Christo et moriendi pro eo et tamen
ad actum non pertingunt ut martires quia
deus aliter disponit de eis. et hec signatur per
Johannem qui voluit esse martir sed deus de
eo aliter disposuit Aliqui sunt qui deum
pace sunt disponente. et hii designantur per
innocentes qui christum confessi sunt non lo-
quendo sed moriendo et hii pueri censentur
etiam martires. quia deus eorum opus ac-
ceptavit pro martirio. sic et omnes confessores
christi et boni christiani communi vocabulo dicuntur
martires. quia in doloribus [illegible] in [illegible]

v gaudet [illegible] [illegible] [illegible] pari [illegible]
[illegible] angelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible]

et mundi occultum. sed itaque non est mundus ut
Stephanus aut ut Johannes. sed nunc in primo
vocata vite. In signum huius non dicuntur
simpliciter sed innocentes adinvenciendum. quorum sal
vator cupit in confessione ut sicut sit innocen
corde. ore. et opere. Unde post diem nativitatis
hi tres dies celebrantur. qui designant tres
sanctos ut dictum est ad quam sanctitatem
tria serviunt. que tria angelus apparens
Joseph in sompnis expressit dicens Surge
et accipe puerum et matrem eius et fuge
in egiptum. ecce tria verba Surge accipe fu
ge. que quasi cuilibet christiano dicuntur. quia
in expletione horum trium tota salus consistit
Primo dicit Surge scilicet ab immo lecto de
stratu vicium infirmarum. ex quo omnia
peccata procedunt et dimittuntur. Ideo dominus ait
Johannis xiiii° Surgite eamus hinc scilicet ad
letum servicium et temptationum. quid sedetis
quid timetis ... patria mea. ecce tam
oculo fidei patet. Secundo dicit accipe scilicet
armaturam unde apostolus ad Ephesios vi° ac
cipe armaturam dei ut possitis in die malo
et in omnibus perfecti stare. Accipite scilicet ad
quam patris et date armaturam dei. i. virtutes
quibus deus suos armat. armatura inquit
ut ea possitis resistere in die malo. i. in presenti
vita. que mala est malicia culpe et miserie
ut possitis resistere diabolo. et in omnibus tam
prosperis quam adversis. perfecti esse in virtutibus
Tercio dixit Surge. scilicet quia hostes fortiter
impugnant scilicet mundus cum suis delectatio
nibus. caro cum suis concupiscenciis. diabolus
cum multiplicibus laqueis. Unde dicit beatus ...
In medio laqueorum ingrediens ... Jeremias
... omnes hortatur ad fugam pro sa
lute anime dicens Fugite salvate animas
vestras. quo autem fugiendum. ecce tercium prep
tum angeli in Egiptum. quo et omnes
... fuge dominus notat aut statim prime
In quo quidam modo homo tenebrescit
et meret ...
tricione. se confundit in confessione et
laborat in satisfactione. ubi esse debet
usque ad obitum Herodis. i. ad mortem. tunc
enim cessabunt impugnatores hostes et tunc
ex egipto prime vocabimur in terra vivorum in
gloriam eterne visionis. Hec ille Ciridi
aut Hec fuga christi in Egiptum fuit

contingunt statim post recessum regum a puero christo
et sic recessisset ante purificationem Et videtur
contra super matheum adiunctis angelum. Et hec
fuga facta fuit in pleno tempore purgationis
et oblato puero in templo Joseph hec ab ange
lo audiens nocte dicit ... Crisosto
mus super matheum. Cum angelus domini nomine
... ... quod ex ea nascetur de spiritu
sancto est. quid modo ergo videt nos fugere
quod filius dei ante hominem fugit aut quo
liberabit de inimicis si ipse inimicos suos timet
Videtur idem quod iesus regulam humane nature
quam suscepit omnino confirmare debuit. Ho
minibus in pueruli etate fuge convenit pro
tem imminentem ... si in corpore tempo
ralis illud agat quod deus ... dei. naturam
humanam non suscepisset. visus assumpsisse sed
imitasse. fugit in Egiptum. quam decem
plagis plagaverat. in signum magne reconc
iliationis et prime amicitie declamat ...
ibidem ... dexteram ... ut popu
lus qui ante fuerat persecutor populi dei
propria sui custos unigeniti filii dei. completur
quod illud ... xix. Ecce ascendet dominus
super nubem levem. et ingredietur Egiptum
nubes levis est caro sine peccato. Verum itaque
dictum prophete. cum natus sui misericordie
recordatus est. Sic quod ut dicit Simon ... no
... xvii. virgo maria relicta patria quam
... sed nulla patria erat ei
... ... erat ...
... nec aliquam regionem sibi computabat
... que solum habitabat in regione ...
... que patria eius ... mundum non di
ligit qui omnes incolatur in hac vita ...
... quibus ... mater ad hanc per
... angelus. quibus ...
... aut famulorum copia. quibus ...
... aut ... Videtur Simon ut paupe
... carpentarii uxor paupercula ...
... solo scilicet Joseph contenta in ...
... et pro nutrimento pueri
et matris. Ecce regina mundi Egiptum ...
... nec una ... ...
... ignorata a populo ... hospitium
scilicet Joseph. explicit si quis cum pro ...
... ut sustentaret ... matrem
ut possit ... Hec ille Herodes
autem mox post ... magorum ad
eo ... esset qui natus foret rex iudeorum
estimans eum regem terrenum cepit cogitare

Sicut nos sumus [illegible] in ventre [illegible] sicut nos sumus [illegible] in ventre [illegible]
[illegible] non distinguet [illegible] distinguet [illegible]
[illegible]

nitus secundum severe ut ponit Crisostomus ibidem for-
san talia dicebat intra se. Timeo de puero
isto qui antequam nasceretur in terra iam apparuit
in celo. nec dum se ostendit et iam omnia
elementa querunt ut colant. iterum populum
habet et iam celestes stellarum cursus illi
ministrant. Itaque posset ipsum occidere ne
principatum suum perderet. Sed quid Crisostomus
super Mattheum. Cur despexit Herodes facere
vindictam. Sed ideo quia credidit magos
fuisse fallaci stella deceptos. quia nichil
renunciaverant. et ideo ab inquirendo pue-
rum quievit. Sed audita fama pueri et
prophetia Anne. et timuit se a magis illusum
fuisse. Sed tamen ut ponit scriptura fuit
impeditus ab occisione ipsius crudelitatis
quia citatus fuit Rome per filios ipsius
accusantes. Ideo non audebat mittere pueros
ne de tanta crudelitate accusaretur ampli-
us. Itaque ut dicit scriptura Romam eundo et ibi
morando et remeando in Iudeam multum
fluxit temporis. Itaque dicit Crisostomus quod post du-
os annos ad regnum suum reversus et in re-
gno confirmatus tunc primo concepte ne-
quicie quam conceperat adimplevit. Glosa
dicit quod post annum et quatuor dies a na-
tivitate Christi cepit sevire. Sed quod natus
valde timuit et misit occidit omnes pueros
qui in Bethleem et in omnibus finibus eius
a bimatu et infra. omnes qui
habebant duos annos vel minus sive
medium annum etc. Tunc vox audita est
in Rama i. in excelso. quia de morte in-
nocentium intelligitur in celum excelsa
dicit Rachel i. Bethleem. quia iuxta
Bethleem sepulta fuit ideo tunc sepul-
ture dicta est in Bethleem et civitatem
cum ea. Ut dicit scriptura Rachel di-
citur mortua fuit et tunc de plorare
quia tantus tunc erat dolor et luctus
ut etiam mortuum competit et lugere de-
buissent si potuissent. Ut dicit Glosa Tunc
fuerunt ploratus magnus et ulula-
tus pueri plorabant dum occidebantur
matres non solum flebant sed ululabant
et erat videre graviorem dolorem in matri-
bus remanentibus quam in pueris morien-
tibus. pueri vivi pendebant dolorem
matres tunc duplicem quia videlicet pro

eos misera et quia despoliabantur a plu-
ribus prolis modo enim in mulieribus memo-
ria mortis filiorum semper dolorosa est. Ut dicit
Crisostomus Sed Herodes complevit maliciam suam. Sed
pena eius non habebat finem. Punivit enim
deus hic. quia multis doloribus afflictus
est quos esset longum enarrare. Ut dicit Eu-
sebius Nam eius membra corporis habebat
et doloribus torquebatur ut dolor augeri
et multis cruciatibus moriendo. mori tamen non po-
terat in pene augmentum. quia multos pu-
eros in mortem adduxerat. finaliter tamen
ut ponit Ecclesiastica Historia se ipsum inter-
fecit in igne eterno. pueri autem pro Christo et pro-
pter Christum occisi vivunt et vere vivunt
in vita eterna. Quam nobis prestare

Primus de Circumcisione

v l 13

Consummati sunt dies octo ut circum-
cideretur puer. Luce ii. Divina
gratia ignem quem accendit in cor-
da nostra igne amoris inflammet
Christus in nativitate magnum cari-
tatis ignem accendit. Dum se in humilitate
et paupertate monstravit hodie ignem ampliavit
dum curavit vilitatem et miseriam non
despexit sed suscipiendo circumcisionem simili-
tudinem peccatoris suscepit. In nativitate tamen
in circumcisione dulcor. in passione [illegible]
in nativitate nobis natus. in circumcisione
nobis datus. in passione pro nobis oblatus
in nativitate apparuit homo. in circumcisione
peccator. in passione latro cum latronibus
In nativitate nos visitavit. in circumcisione
nos docuit. in passione nos redemit et sal-
vavit. Sed itaque Glosa dies respectum habet
ad tria primo ad nativitatis octavam
secundo ad circumcisionem. tertio ad nominis impo-
sitionem quia Iesus prima dies fuit [illegible]
tamen ad hoc enim erat Iesus i. salvator
nobis in passione ut nos a peccatis nostris
circumcideret. et sic circumcisi ab omnibus peccatorum
affectibus veniremus ad illam octavam
glorie resurrectionis in corpore et anima
que erit dies multum distincta a [illegible]
septem diebus in quibus nunc defluxit
vita in qua nulla erit mutatio nec corporis
successive. non terminabit eam [illegible]

Circumcisio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

erit luna ut dicitur apocal. xxi° Nam cla-
ritas dei eam illuminabit. erit in ea tunc
clara cognitio de deo quae in nostris diebus
est obscura. nichil erit in illa octava obscuritatis
nichil incognitum nichil dubium. nichil ibi
ignorantie quia omnia scibilia scient sancti
Certum est quod non videbunt qui videntem
omnia vident. Dicit nobis apostolus et sanctus
testatur mundo quod omnes in illa die resurgemus
scilicet de miseria ad gloriam. sed non omnes im-
mutabimur scilicet de obscuritate in claritatem
Solum eorum qui resurgent ad vitam erit
illa octava illa dies letitie. dies glorie
dies magna. et omni consolatione plena
Unde dicitur Johannes loquitur breviter
dicens Et nox ibi non erit. Illis autem
qui resurgent ad iudicium erit quidem eis
octava non dierum sed noctis esse. quia in
nocturnis temporibus non operibus deceperunt
in vita tenebrosa ubi nullus ordo sed sempiter-
nus horror. Eternaliter felices erimus
si evademus hanc damnatorum octavam
tristicie noctis et calamitatis. quia consequi-
mur illam glorie octavam. Per eius circum-
cisionem dei filius eternus quasi sibi pro nobis
angustiavit et abreviavit ita ut diceretur
puer octo dierum constringit se tempore
ut nos dilataret eternitate. Suscepit octa-
vam nostre miserie ut nos poneret ad octavam
sue glorie. Sed vide quod hec octava scilicet glo-
rie resurrectionis respicit circumcisionem. quia
hac die cristus secundum legem circumcisus est
corporaliter quam petere nobis ad doctrinam ut
si cupimus in illam octavam glorie venire nunc
circumcidamus nos spiritualiter ab omnibus peccatis nostris
ab omnibus impedimentis salutis et omnibus
retrahentibus a salute. Et hec petra acutis-
sima est timoris districte iusticie dei. Dicitur
enim deuteronomii x° Circumcidite preputia
cordis vestri. et ne induretis cervicem vestram. quia
dominus deus pater magnus potens et terribilis
magnus omnia occupando. potens scilicet iustos po-
tenter salvando. terribilis scilicet malos finaliter
damnando et puniendo. Et cristus non indigens
subiecit se medicine peccati scilicet circumcisioni. nec
nomen salvationis accepit nisi post circumcisionem
Certe nos indigentes. et peccatores salvari nole-
mus nisi quae omnia quae sunt salutis nociva
circumcidimus et abscidimus. Istud est nostre
tempus circumcisionis a peccatis tunc erit

circumcisio a penis. Nunc circumcisio inchoatur
in octava autem die glorie perfecte complebitur
tunc enim omnia mala amputabuntur ab hiis qui inven-
ti fuerint in illa octava glorie. quae erit in
regno celorum. Tunc enim ut dicitur apocal. xxi°
Absterget deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum
suorum et mors ultra non erit neque luctus neque
clamor neque dolor. Absterget id est omnem lacrimam
id est causam removendo. id est omnem miseriam et cul-
pe et pene. quia hec causa lacrimandi erit
enim culpa ut pena ut patet intuentibus miseria
ubi plena gloria. non erit clamor et inquietudo
quia ibi requies opulenta. non mors. id est dissolu-
cio anime a corpore. non dolor quia nichil
mali ibi erit. cuius prima fuit dolorem. omnes
priores molestie ibi tradentur oblivioni. Ysa.
lxv° non erunt in memoria priora nec ascen-
dent super cor. sed gaudebitis et exultabitis
usque in sempiternum. Tunc circumcidet nos
deus ab omni miseria si hic circumcisi fuer-
imus ab omni culpa. Felix qui in illa vita
ab omni malo fuit circumcisus. Stringit et ob-
ligat nos novitas inevabilis dei operum
pro nostra redemptione impensorum. Clemens papa
dicit Commedetis vetustissima veterum novis
supervenientibus vetera proicietis. Ponam ta-
bernaculum meum in medio vestri non ab-
iciet vos anima mea. Vetustissima veterum
notant nobis illam ineffabilem eternitatem et eter-
nam qua deus pater de sua substantia genuit
sibi filium per omnia coequalem hoc est
a nobis comedendum id est comprehendendum quia
nobiscum egit magnalia deus pater quod
filium suum eternum deum de deo dedit in hu-
manitatem Magna novitas est nativitas
cristi temporalis. maior hodierna circumcisio
maxima mors eius et passio in prima
novitate fudit lacrimas in secunda sanguinem
in tercia sanguinem effusio spiritum emisit
In horum fide et dilectione pendet tota inno-
vatio nostra. Ex quo hec nova supervenerunt
iam vetera proiciamus. Vetera sunt vitia ve-
tera consensus in malum. Deo placet letari
de malis impunitis manere. Recte salutab-
imur novo anno si novo tempore vitam
novam cum moribus conformamus hoc
enim fundendo sanguinem contra peccata. eter-
na nove vite nobis contulit. Deo honor

[illegible] ... Deus ... baptismi ... [illegible]
[illegible] aqua et [illegible] regem [illegible]
[illegible] in lege Moysi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] baptismi [illegible]
[illegible]

Respicit nominationem salvatoris quia voca
tum est nomen eius iesus. nomen dulce et
perdulce electum et perelectum. excelsum et
superexcelsum omnium spe et contemplatione re
fectum. In quo peccator fiduciam habens
dicit illud prophete Quare tristis es
anima mea. et quare conturbas me
Spera in deo quia nomen eius Jesus i. sal
vator. qui potest salvare. et scit et vult
potest. quia omnipotens scit quia sapiens
vult quia benignus. salvans in misericordia
et miserationibus. In hoc nomine est dictum
prophetia homines et iumenta salvabis quem
admodum multiplicasti misericordiam tuam
deus. homines id est iustos iumenta id est peccatores
qui computruerunt in peccatis ut iumenta in
stercoribus. In virtute huius nominis cla
mat ecclesia Exurge christe adiuva nos et
libera nos propter nomen tuum scilicet Jesus. Ecce
ne in suam delectationem huius nominis ha
benas laxet ad peccandum et prodicior
sit ad peccatum dicens forte remittendo se
super misericordiam huius nominis. iesus
est misericors est iusto eius sanctus. Pro
Jeremia propheta cap. xxiii° exprimit
nomen eius vigorem temporis lacrimati
onem dicens hoc est nomen quod vocabunt
eum dominus iustus noster. Ergo ex nomine
Jesus laxas voluntatem ex nomine iusto
constringe eam. quia iustitia reddit vite
sue merita. Tertium est quod Johannes ewan
gelista in principio sui ewangelii dicit
eum invenitum esse plenum gratie et veritatis
notat hec duo nomina utrumque in gratia notat
nomen Jesus. et in veritate nomen iustus
Jesus nomen amoris. iustus nomen timoris
De quo propheta Sanctum et terribile
nomen eius Jesus nomen pietatis iu
stus nomen potentie et maiestatis ac ho
nis. Jesus nomen lenit. iustus nomen mordet
Jesus oleum effusum. iustus mordax vi
num. His duobus misericordia et iustitia
omnia peccata sanantur. In signum huius
Samaritanus homini vulnerato alligavit vul
nera infundens oleum et vinum. Conside
ratio divine misericordie et iuste iustitie
non solum excitat sed et impellit hominem
exire de peccato et cavere a peccando. Si ergo ti
midus eris pro te hoc nomen Jesus. Si obsti
natus eris contra te dominus iustus
ut iudicet et damnet. Jo. bernardus xxi

Simone super Cantica exclamat. O sapientia
qua arte miscendi in vino et oleo anime egre
sanitatem restituis. Ex nomine Jesus dicit
conversio ad dominum deum qui benignus. Ex
nomine iustus [illegible] dicens. nisi conver
si fueritis gladium suum vibravit arcum suum
tetendit. Sic igitur terribile nomen iustus evi
damus. tempestive ad Jesum confugiamus
Et veniamus gratiam et misericordiam hic et gloriam

Secundus ad idem

Postquam consummati sunt dies octo ut
circumcideretur puer. Luce ij°. Hoc
sancta ecclesia celebrat diem circum
cisionis christi iuxta legem iude
is datam ad quam ipse domi
nus non erat obligatus. quia de spiritu sancto na
tus non iure nature sed divina dispositione
hec autem scilicet circumcisio facta est ideo quia ge
nus humanum ex peccato primi parentis
tria mala incurrerat primo iniustitiam Se
cundo inordinatam concupiscentiam Tertio glorie
amissionem. que tria nemo poterat
reparare nisi deus filius qui veniens et
se subiciens homines ad iustitiam redu
xit. [illegible] concupiscentiam frenavit et no
vissime gloriam restituit. Et quia hec tria in
circumcisione et legem implevit [illegible]
suscepit et initium mortis passus [illegible] Ideo de se
[illegible] voluit propter tria circumcidi. Primo
ut superbum hominem ad iustitiam reduceret
erat enim circumcisio signum iustificationis ca
rens autem non indigebat iustificatione sed nos
peccatores ideo propter nostram iustificationem voluit
circumcidi. ipse iniuriam suscepit ut in nobis
iustitiam plantaret. nomine iniuria sine
[illegible] fiebat dum parvulus in stabulo
natus vagiens iacebat quam sibi satis
[illegible] in nativitate potuit dici non
propheta infirmata est in paupertate virtus
mea. In circumcisione vero fuit iniuria
sue deitati. tunc enim ostendit se quasi
esset peccator peccatum autem ex deitate cont
[illegible] Bernardus in sermone cum peccatum
non fecit non est dedignatus se peccatorem
reputari. magna certe iniuria dum ille
qui peccatum destruere venerat peccator estimaretur
in qua estimatione multo inferior angelis
[illegible] natus factus est minor ange
lis circumcisus autem multo amplius

e ab eis circumcisus. Bene dicit scriptura
ad Romanos xv° verbum abbreviatum faciet
dominus super terram. Verbum dei filius hic de
quo inquit pater abbreviavit dum eius infinitam
excellentiam propter nos tam valde depressit ita
quod dicit propheta in persona filii dei: Sic humili-
atus sum vehementer. Factus sum quasi insipiens
homo qui propter insipientiam compulsus est
depressus. Hinc est quod hodie inchoata est redemptio
nostra, nam hodie sanguis fundebatur dum
circumcideretur in carne quasi caro eius esset
caro peccati et iniusticie. Sic ergo circumcisio
duos respectus habuit, unum ad nativitatem
quia hec dies est dies octava nativitatis
domini. Secundo respiciebat diem redemptio-
nis scilicet magnam sextam feriam. Mercator enim
volens rem emere in principio dat arram (zadanek)
solutionis, in fine vero totum precium. Sic dei
filius veniens in mundum ad mercandum
homines hodie dedit arram precii sui sangui-
nis. In die vero passionis totum sanguinem
effudit. Sic ergo optime opus redemptionis
concordabat cum opere creationis. Sicut enim
opus creationis inchoatum est die dominica
in qua christus voluit nasci et octava die
circumcidi, consummatum autem est sexta feria
vel eadem hora qua homo peccavit. Ipse
in cruce totum precium sanguinis effudit.
Ad quid aliud nisi ut christus deus [illegible]
[illegible] nostros faceret et facit etc. Sed admi-
ror et [illegible] tumultuant in mundo in-
videt totus mundus pravitate laborat non
est defectus ex christo sed ex malivolentia ho-
minum salutem suam non attendentium.
Quod considerans christus ait: Ve mundo
a scandalis. Secundo dei filius circum-
cidi voluit ut carnalia desideria in nobis
arceret. Dum enim circumcideretur acerbitatem dolo-
ris sensit in sua carne gloriosa ut nos eius dolorem
considerantes carnem nostram castigaremus a delec-
tationibus et desideriis pravis. Ad Colocenses
ii°: Circumcisi estis circumcisione non manu
facta in expoliatione carnis. Constat quod nemo
nostrum secundum carnem est circumcisus et ta-
men apostolus dicit etc. Sed circumcisi. Voluit
igitur apostolus in his verbis quod sicut in sua
circumcisione fecit circumcisionem in corporibus
nostris spiritum sunt [illegible] sed in corpore

ra castigemus a delectationibus et pravis
desideriis. Quod autem et nunc homines
indulgent carni sue et vacant delectationi-
bus et serviunt carnalibus desideriis [illegible]
[illegible] quia sunt hostes circumcisionis eius
contemnunt enim et evacuant eius virtutem
sicut et contemnunt eius nativitatem et passionem.
Quis dubitat quod christus flevit dum eius
fundebatur sanguis in circumcisione non tantum
ex passione sed et ex magna compassione.
Scivit enim tunc christus pravitatem hominum
huius temporis qui non contempturi essent
eum et salutem suam. Ideo super eorum pecca-
tum plorabat pro quibus postea sanguinem
fudit visibile. [illegible] christus totus [illegible]
non aspexit [illegible] circumcisionis [illegible]
quasi esset [illegible] apparere voluit peccator
cum esset solus iustus solus [illegible] et sicut
homo in infirmitatibus et morbis plenus
sic voluit apparere peccator sed iustus vere malus
et tamen [illegible] malitiam obiciunt [illegible]
indignatione. Ideo dicit Bernardus in sermone
[illegible] sic agit pravitas humane elationis
[illegible] enim homines [illegible] vulnera
immo [illegible] et de vulneribus gloriantur
et [illegible] peccata coram [illegible]
a peccatis immunes [illegible] estimari peccatores
nos volumus esse peccatores sed nolumus
estimari. Sic [illegible] quia non [illegible]
humilitatem sed diaboli superbiam. Quando
autem in tanto [illegible] volumus [illegible]
[illegible] diem hanc vocamus novum
annum sed hanc novitatem in nobis non
ostendimus. Clamamus novi anni multi
[illegible] sed in veteribus peccatis manemus
temporis novitatem estimamus [illegible]
vita [illegible] non alia dies [illegible] circumcisio
vocatur novus annus quia sola circumcisio
renovat hominem in anima. Hanc [illegible]
[illegible] de novitate anni gloriamur
hanc circumcisionem quia dominus fecit in car-
ne sua necesse est ut eam faciamus
in animabus nostris spiritualiter [illegible]
[illegible] circumcidimur domino et [illegible]
te [illegible] cordium vestrorum [illegible]
circumcidimur domino [illegible] exemplo domini et pro
domino ille secundum carnem, nos autem spiritum
amputemus a nobis omnes [illegible] superfluitates
circumcidamur in corde, in manu, in oculis
et in quolibet sensu. [illegible] a [illegible] cogitationibus

culte acuto timore domini ratione ab omni
concupiscentiam a pravis delectationibus
hos a sermone detrahente lingua a dolo
et calumnia, manum a rapina et omni
iniqua operatione, sensus ab omni dissolu
tione. bona esset hec renovatio. sed quia
in paucis invenitur. Ideo dicit Jeronimus quod
omnes domus isti incircumcisi sunt corde
dicit omnes quia pauci sunt circumcisi et
quasi nichil. in comparatione incircumcisorum
Unde dei filius circumcidi voluit ut homines
ad gloriam reduceret. hinc est quod eo circumciso
datum est nomen Jesus i. salvator. quia
salvavit. nam salvavit patri hereditatem
i. genus humanum. restituit homini gloriam
suam matri virginitatem reparavit angelorum
ruinam. Et vide quod hoc nomen non est isto
impositum nisi per circumcisionem. quia eam
salutem expectavimus nisi primo circumcisi
fuerimus. Ysaie lij° non adiciet ul
tra ut transeat incircumcisus per eam i. glo
riam etiam. Octava die Christus est
circumcisus. erunt igitur dies circumcisionis
cum iam venit octava resurrectionis dies
tunc complebitur omnis circumcisio. tunc
enim deus absterget omnem lacrimam. auferet
omnem defectum ab hiis. qui hic meru
erunt ut tunc essent amici eius. induet
eos vestimento immortalitatis. et in gloriam
eternam inducet. Si ergo Christo hoc nomen
salutis non est impositum nisi per lacrimas
doloris et angustias. putas quod tu conse
queris illud ridendo. Dulce nomen Jesus
sed hiis qui sunt in amaritudine in eius
michi victum suave est. qui nichil sit de
amaritudine. quibus dulcis est hec vita
non percipiunt dulcedinem illius nominis B.
richardus [illegible] qui nullam consolationem michi
mundo habuit. sed tantum in deo super
huius nominis [illegible] ait xv° super
cantica. Jesus enim [illegible] est mel
in ore. dum auditur mel in auditore
aure. dum cogitatur iubilus in corde. E
rat nomen dei ante nativitatem non dulce
sed terribile Ysaie xxx° ecce nomen domini
de longinquo. ardens furor eius et gra
vis ad portandum. In utero autem ma
tris temperata sunt hec tria. ardor furor
et pondus. nam ardor est reductus ad tem
periem furor ad mansuetudinem

Pondus ad levitatem Jes. vocat enim deum
fortem et pacis principem. ut omnes qui in bel
lis prosperari volunt et rei publice in pace
providere ad eum confugiant. cuius pla
cida datur fortitudo et pax. vocat enim con
siliarium admirabilem ut omnes qui salubriter
pro re publica consulere volunt ipsum invocent
quia est dator donorum consilii. vocat eum
patrem futuri seculi ut omnes qui in illa
vita beati esse cupiunt ad ipsius civitatem
confirmant eius filii per imitationem fiant
et tunc ab eo tamquam a patre hereditatem
regni percipiant. Sed vide quod filius dei non
solum vocatur Jesus sed et Christus quod interpre
tatur rex. G. pro lectoris de eius beni
gnitate. quia Jesus. benignus salvator
ex alia parte time quia rex magnus quia
Jesus ideo confitere quia Christus id est rex
[illegible] G. ad tempus pertinet. quia Jesus
scito quod similiter puniet quia rex iustus
Quilibet igitur dicat misericordiam et iudi
cium cantabo tibi domine. Misericordiam
quia Jesus. iudicium quia Christus. Time
amus igitur peccare propter iustum operis
quia cuncta bona ab eo quia Jesus de
precamur peccati. quia deus iudex est. Sper
emus salutem quia misericors [illegible] nos

Tercius ad idem

Postquam consummati essent dies octo
ut circumcideretur puer sicut nobis
Evangelium refert. quod dominus
creator non contempsit remedium
peccatorum qui nullum habebat
peccatum subiecit se in circumcisione legi. cum
tamen esset dominus omnis quod nulli legi
erat suppositus. Sciebat Christus quod habiturus
semper Judeos contradictores. ita ut imple
retur illud Johannis j° In mundo erat et
mundus per eum factus est et mundus eum
non cognovit. in propria venit et sui eum non
receperunt. Ideo sponte circumcidi voluit ut
dicit Innocentius in hodierno sermone ne
scilicet Judei contra ipsum occasionem reciperent
excusantes excusationes in peccatis dicentes
incircumcisus es deleo perire de lege trans
gressor es legis. nolumus te contra legem
audire. Hec ille. Itaque hodie dominus

destructor peccati et mortis factus similis
peccatoribus, ymmo peccatoribus non restitit ad
carnis circumcisionem more peccatorum dans car-
nem suam ad incidendum. Sic quoque humilia-
vit se hodie ad circumcisionis iniuriam et ad peccato-
rum opprobrium. nam in initio huius mortalis
vite cepit sanguinem fundere, quem in die
mortis totaliter effudit. O cum quanta
diligentia voluit legem suam a nobis
custodiri et ea meditari. eam complere
cum ipse existens infans octo dierum legi
obedivit, et ea tamen peccator complevit.
Considero igitur primo eius circumcisionem
Secundo circumcisionis diem. Tercio circumcisionis
nomen. Ex primo noto eius humanitatem
ex secundo eius divinitatem. Ex tercio huma-
nitatis et divinitatis unionem. circumcisus est
quia homo die octava quia deus in ho-
mine. ex circumcisione nomen Jesus accepit
quod habet sillabas quia christus habet
duas naturas. divinam et humanam.
Divinam ex patre humanam ex matre. ante-
de divinam naturam. ego et pater unum
sumus. ait. humanam naturam patri
maior me est. Continuum ad primum
dominum non sequitur sed velocita cepit
querere consummationem, humane incarnationis
et mundi salutem. sancta eius incarna-
tio, quia de spiritu sancto. sancta nativitas
quia plena gratia et veritate. sancta circum-
cisio. quia gratie et veritatis demonstrativa.
Tempus incarnationis est tempus plen-
itudinis. tempus nativitatis est tempus
diffusionis. tempus vero circumcisionis et
mortis est tempus consummationis. unde hic
est cum consummati essent dies octo
et tempore mortis dixit consummatum est
et inclinato capite etc. In incarnatione
complevit deus quod promisit sed in circumcisione
dei quod inchoavit ad liberationem hominum
enim datum est nobis. Tempore nativitatis
suam diffudit pietatem. quia pastores re-
plevit fide. magos cogitatione parvitis
ad inviacione. unde tunc dicitur. quoniam mellifluos
facti sunt celi. unde eius sui cepit con-
summationem in sanguinis effusione et in mor-
te consummavit suum totum opus redemptionis
propter quod apostolus dicit. Dominum factum est sub lege

ut eos qui sub lege erant redimeret. Non de-
stitit facere redemptionem sed hodie eam in-
cepit. hodie manifestavit obedientiam
quia ab incepto fuit tenuit factus obediens
patri usque ad mortem crucis. cum ergo nobis
exemplum doctrinam dedit ut in hiis que sunt
salutis non deficiamus. sed cito incipiamus
et ad consummationem tendamus. sic ergo sanctifica-
tionem petamus donec anima fuit incor-
pore. unde cristus non nisi in morte tamen
dedit spiritum suum cum dixit consummatum
est. In signum quoque omnis perfectionis hominis
in hac vita sortitur neque non consummationis
sed inchoationis. Juxta illud. cum consummaverit
consummaverit homo tunc incipiet, cum
hic fuit consummatus et perfectus semper se
proinde inchoare reputet. ut tanto altenius
et servus perficiat. unde deus dixit vespere
et mane dies unus. in vespera consummatio
in mane inchoatio laboris. hec tota dies
unus ut die qua perfectus fuit primo
inchoare se estimet. Tercius vigitur a
dies deo non reputa te perfectum. sed incho-
antem primo in morte perfectus dicet
consummatum est sicut cristus ait. De tertio
scilicet de die circumcisionis. quia octava
die hec dies octava notat illam octavam
etatem in qua erit resurrectio secunda eius
hominis. et tunc erit circumcisio plena omni
delectorum ab omni corporis superfluitate et
corruptione ab omni cuiuscumque culpa et pena
et ab omni malo. Tunc hoc mortale corpus
grossum et obscurum induent immortalitatem
agilitatem impassibilitatem et claritatem
quod erit in resurrectione. hec circumcisio
signata est Josue v° ubi habetur quod
cum filii israel Jordanem pertransissent dominus
dixit ad Josue. ut secundo filios israel
circumcideret. pertransito Jordanis notat huius
vite consummationem. Tunc dominus pro laboribus
et doloribus pro fatigationibus et erumnis circumci-
det in corpore et anima suos dilectos
suos amicos ab omni instabilitate et mu-
tacione ac fluxu. abstergetque omnes la-
crimas ab oculis sanctorum. hec erit fe-
lix circumcisio plena omni gaudio. ad
hanc felicem circumcisionem secundam per-
veniendum est a primam quae debet esse in hac

vita · qua dominus ita dixit a nobis recepit quod
ait Gene xvii Cuius non fuit circumcisio
anima eius delebitur de populo suo non ve
niet in societatem sanctorum Dicit innocen
cius in sermone hodierno Christus tantum
in corpore est circumcisus quia nil habuit
quod circumcideretur in corde Sicut tantum
baptisatus est in carne · quia nil habuit
quod baptisaretur in mente Nos autem spiritualia
circumcisione a circumcisione carnis liberati
sumus quia non circumcidimur in carne sed
necesse est ut circumcidamur spiritualiter Unde
Johannes habet spiritualem circumcisionem ad in
laudandum quod ait Apocalipsis xx Beatus et
sanctus qui habet partem in resurrectione prima
Resurrectio prima · est circumcisio spiritualis
ut autem cultus · scilicet circumcidamus opera
nostra bona · a mala intentione a prava
voluntate ab ypocrisi et vana gloria excul
cium ex quo possit opus bonum coram deo
crescere aut infirmari generaliter aut non
solum circumcidamus sed totaliter abiciamus
sive cordis sive cogitationis sive locutionis
sive operationis · quicquid potest anime nocere
sive in sensibus videndo · audiendo · sive
in locutione sive in operatione abscidamus
Cum ista dicis totum nomine animus quod
in scriptura vocatur animus grece · animus
benignitatis · animus bone · quia ex circumci
sione spirituali sequitur renovatio hominis ad
gratiam bonitatem et vitam eternam Circumcidamus
circumcidamus partes anime a malis affectibus
mebris malis manus a pravis operibus
et oculis linguam a turpibus verbis a men
dacio dolo periuriis calumniis et falsis
testimoniis et omnia membra spiritualia
a vermis Nam Joseph et si fuit incar
ceratus tamen mutata veste venit in
gloriam Gen xli Mardocheus et si fuit
sacco indutus · tamen per medium (?)
accepit purpuram Ester et nos mic (?)
in hac grossitie carnis · ita ergo nos
disponamus · ita nobis providamus · ita
servamus · ut in octava etate que est
dies octava accipiamus purpuram et gloriam
corporis gloriosi ab omni defectu circum
cisum · habet circumcisionem spiritualem
nec differamus facere Ecce Christus infans est
circumcisus ut nos a pueritia hanc inci
piamus Et si vane pueritiam consumsimus
tamen iuventute circumcidamus spirituali circumci
sione Nam et Ismahel xiii annorum circumci
sus Gen xvii Et si est peccator et iuve
ntutem in vicys et malitiis tempus expen
dimus · et iam quidam venimus ad virtutem
quidam ad senectutem · quidam ad decrepitum
Saltem tunc circumcidamur in anima a pec
catis Nam abraham cum esset nonaginta novem
annorum circumcisus est In nulla etate
dominus hominem despicit dum ad eum convertitur
De tercio de fructu circumcisionis Nam post
circumcisionem datum est ei nomen Jesus
In quo omnes respiramus · ad quod vivus
suspiramus gementes et flentes in hac
lacrimarum valle · In eo enim Christus qui
gratiam peccatori veniam sanctus gloriam habet non
deus · vnus tota trinitas ... anglicos
vocat Circumcisio manifestat hoc quod
hoc nomen iesus accepit Et tunc (?) tunc
eius apparuit quando in medio terre salutem
operatus est salutem in cruce tunc
eum filium fecit ... a patre cuius
hoc nomen est nomen sublime · nomen
gratie · nomen glorie · nomen est sublime · in
cuius virtutem flectitur omne genu celestium
terrestrium et infernorum Qui vult
hoc nomen Jesus agnoscere oportet ut ascen
dat Zacheus cupiens eum videre Jesum
quis esset · qui cum per turba videre non
poterat · quia statura pusillus erat ascen
dit in arborem ut videret Jesum Ecce duo
impedimenta ad cognitionem Jesu Turba et
dignitas · Oportet ut a turba exeat et
in se redeat Qui vult videre quid sit Je
sus · ... ad ... nomen
Judeis quia non cognoverunt quid esset Jesus
Si enim cognovissent numquam dominum glorie
crucifixissent Et quod et si viderunt
eum ambulantem · tamen non videntes
quid esset flagellaverunt crucifixerunt · et et
... eum ... in ...
altitudinem contemplationis et stat in arbo
re caritatis hic eum cognoscat sit

Ut tandem eum dulcem hospitem habeat hoc
nomen. est nomen graciosum quo apostoli et alii sancti
infirmitates et mortem curabant unde in hec
actibus iii° Petrus vadens ad templum cum
vidisset claudum ex utero matris sue dixit ad eum
In nomine Iesu Christi Nazareni surge et am-
bula. protinus autem exiliens stetit et am-
bulabat et intravit cum eis templum lau-
dans deum. Quintum est nomen graciosum ipse et
terminus complacencie sigillum omnium legum
omnium peticionum et bone affeccionis. sive enim
oramus sive petimus sive desideramus sive clamamus
Unde spes exaudicionis nostre in hoc nomine iuxta
illud Amen amen dico vobis si quid pete-
ritis patrem in nomine meo dabit vobis propter
quod ecclesia omnes oraciones suas in hoc
nomine concludit et sigillat hoc nomine
dicens per dominum nostrum Iesum Christum filium
tuum. Hoc est nomen glorie hoc enim [illegible]
erunt illi tres. ananias. azarias misael
stantes in fornace ignis pleno ore dicebant
benedictum nomen glorie tue quod est laudabile
super exaltatum in omnibus seculis Daniel
iii° Et vide quod filius dei septem nominibus
nominatur. primo dicitur Christus quod unctus
in regem et sacerdotem. Secundo nazarenus quod
floridus. Tercio emanuel quod nobiscum deus.
Quarto altissimi filius Luce i°. Quinto redemptor
magister. Sexto dominus unde vos vocatis me magister
et domine. Septimo Iesus. Unde nota quod si gloriam
eternam consequi volumus oportet nos hec nomi-
na habere scilicet ut simus Christi quod unctus
per [illegible] nazareni floridi per innocenciam emanuel
per [illegible] filii altissimi
per compassionem redemptores magistri per [illegible]
[illegible] et scienciam. Sexto domini per [illegible]
[illegible] subiectorum. Septimo Iesus per nos de
[illegible] et [illegible] hic ergo Iesus [illegible]
[illegible] eum [illegible] in gloria eterna videamus
in regno celorum. Amen. [illegible]

Quartus ad hec
Consumati sunt
dies octo ut circum
cideretur puer Luce ii°

Hec dies prima dies circumcisionis domini
secundum legem Moysi in qua Christus cepit
destruere triplex malum quod evenerat
homini. Tria enim mala homo ex peccato
Ade incurrerat. Primo miseriam. Secundo mor-
dinatam concupiscenciam. Tercio eterne salutis ca-
renciam. Christus hodie incipiens opus re-
dempcionis humane legi Moysi se subiecit
ut in nobis iusticiam plantaret. passus
est acutum et durum cultrum scilicet lapideum
in carne sua ut malam concupiscenciam
in nobis refrenaret. sanguinem suum fudit
ut nos ad salutem reduceret. Hodie itaque
inchoata est mundi redempcio. egit enim filius
dei ut mercator. qui dum rem emit dat in
principio arram solucionis. in fine vero totum
precium. Sic et filius veniens in mundum
mercari hominem dyabolo venditum hodie
dedit arram precii quia incepit sanguinem
fundere. Die vero passionis totum sanguinem
fudit. Ita ut dicere posset cum propheta. O-
ssa mea sicut cremium aruerunt. Ex istis
colligitur quod Christus propter tria voluit circumcidi.
Primo ut superbiam hominis destrueret. Erat
enim circumcisio in lege veteri signum iustifi-
cacionis cuius iustificacione non indiguit
nec [illegible] indigeremus. dicit Bernardus in ser-
mone hodierno. queris ergo cur tu circumcidi
voluit. Audi quid propter hec signum latronis
assumpsit quod propter quod nature. propter quod passus
nichil horum propter se sed propter electos. nec
enim in peccato genitus. nec a peccato circumcisus
nec mortuus pro peccato suo magis tamen
propter delicta nostra. Sed ille in circumcisione
passus est iniuriam sue deitatis. dum pro dam-
pnato voluit quod peccatoris esset. peccatum destruere
veniret et tamen peccatori assimilabatur. hec
enim erat remedium peccatorum. Ipse dixit non
est opus medicina sanis. sed egris. Ipse
tamen non respuit remedium humane
corrupcionis. Licet enim hec multo minor an-
gelis appareret ideo ait Bernardus in ser-
mone habes hic magnum fidei documen-
tum habes et manifestum humilitatis
exemplum. Magna enim est ista superba
qui et si peccatis plenus et remedium penitencie
erubescimus. prout in peccatis vermium
ad remedia. Tales qui plenum non sentit
non est dedignatus se peccatorem reputari
quos nos et esse volumus sed nolumus reputari

Venit quilibet sua malicia et si quis unam
alteri dicit statim indignamur unde hec
est ex superbia Quia patimur suam maliciam
sed non patimur eam [illegible] ab alio
omnes peccatores sumus et iusti videri volumus
unde hec est ex superbia nostra quia et
primus angelus voluit esse altissimus
et primus homo deo similis angelus
cecidit ad infernum et homo erat expulsus
de paradiso Cristus ex humilitate ut dicit
Bernardus Cum enim nemo per arguens de peccato
ipse pro remedium et vetitudinem et auste
ritatem sine ulla necessitate suscepit in se
ipso Vetus illa que [illegible] rubigo
non fuit nos vero rubigine peccatorum
plenam ex superbia que est initium omnis peccati
et si quando pro magnis peccatis modica
iniungitur penitencia resistimus mur
muramus indignamur ita quod sepe
non suscepta pena ut satis facere volen
tes repleti indignatione recedimus
a sacerdote volumus quod esse iudices in
causa nostra et soli taxare peccata cum tri
bunal [illegible] iudicandi peccata et satisfactionem con
fessori commisit non confitenti non est
hec via salutis salvator enim noster
qui potuit carnem suam ut dicit Bernardus
integre servare ne sentiretur quam fecit
ne in exitu suo vetus virginales apperiret
matrem non levit et difficile prohiberet
ne comunicaretur quam fecit ne caro sua
in sepulcro putrefaceret et tamen adiecit in
infantia circumcisionis medelam licet
dolorem mansuete suscepit ut nos in
iunctam penitentiam pro peccatis humiliter
et mansuete esse suscipiendam Se
cundo Cristus voluit circumcidi ut concupi
scentiam nostram refrenaret ipse in fine
beate diceremus Admonitatem celebris [illegible]
sit in sua carne ut nos adultos doceret
ut carnem nostram cum sensibus habeamus
et post concupiscentias eius non eamus
nec demus eis gaudium inimicis no
stris scilicet demonibus concupiscentia
enim carnis nostre que militat ad
versus animam est temptatrix nostra
que multos perdidit multos in tem
tacionem induxit hec est mater peccatorum
Teste Jacobo j. Concupiscentia cum
conceperit scilicet per consensum parit peccatum
hec abstrahit a studio et abstrahit

a bono et allicit ad malum Et sicut solo
placatur non mendicantur ligna tangi [illegible]
igne sic suggestio demonis nisi nobis
habet [illegible] incendio concupiscentie Cre
dubitat quod sicut flevit dum crux eius con
debatur non tantum flevit ex passione qua
erat ex compassione iam tunc computa
batur [illegible] carnis dissolutionem et plenitu
dinem defectus nostros plurimos iam tunc super
peccatum nostrum plorabat pro quibus postea
sanguinem fudit Cum enim infancia lavit
se lege subierat moysi Cum esset anno
rum triginta eciam baptista se in baptis
mo humiliavit licet esset dominus le
gis et nove legis in quo nobis ostendit
qui voluntate demisit nos eius subitar
que legit ne in aliquid mortale [illegible]
dicit psalmista Dulcis et rectus dominus propter
hoc legem dedit delinquentibus in via
Dulcis quia dulcia scilicet etiam gaudia
promisit sed est rectus ut te pro contendens
legis subiciat Est enim lex sancta et man
datum sanctum et iustum et bonum
ad Romanos vij. lex ligat cor ne
invideat ne odiat linguam ne fundat de
trahat manum ne opprimat aut rapiat con
versationem ne scandaliset Ideo dominus cum legi
subiciens suscepit circumcisionem ut doce
ret nos amare communitatem et unitatem
et vitare scandalum noluit deserere commu
nitatem dilexit unitatem et amovit
scandalum Bernardus in sermone Sic scan
dalisarentur videntes eum non circumcidi
sic hodie scandalisarentur etiam si infantem
viderent non baptisari Unde hodie dicitur
circumcis animus quia si volumus novitatem
premiorum attingere necesse est ut circumcidam
alioquin anima illius peribit de populo
qui non fuit circumcisus unde Bernardus in
sermone [illegible] circumcida nos necesse est et
sic nomen salutis accipere circumcisione sane
non litera sed spiritu et veritate circumcis
de non in uno membro sed in toto corpore
simul culter scilicet acute timoris de re
bus in secundo sermone in fine circumci
sionis Tercio Cristus voluit circumci
di ut hominem salvaret et ideo in
circumcisione vocatum est ei nomen Jesus
[illegible] cum exio circumcidit eum puer

et vocatum Jesus. Secundo circumciditur puer quia
verus homo, vocatur Jesus quia verus
deus. Circumciditur quia filius abrahe,
vocatur Jesus quia filius dei. In omnibus
aliis qui sic vocati erant nomen erat
vacuum, erat umbra. In isto solo vim nominis
sortitus, alius potuit salvare populum a peccatis
eorum nisi iste verus salvator mundi. Et
vide quod non dicitur impositum est ei
nomen sed vocatum. Nam hoc nomen est
ei ab eterno a propria natura habet ut sit
salvator. Innatum est ei hoc nomen. Quod
inditum hoc nomen Jesus ut dicit Bernardus
in XV° super Cantica. Dum preceptum est
mel in ore, dum auditur melos in
aure, dum cogitatum iubilus in corde.
Unde sponsa ait Canticorum primo: oleum
effusum nomen tuum. Omnis cogitatio
[illegible] operatio est aridus insipidus nisi
sit hoc ideo conditus. Ideo imposuit
ei plura nomina dicens: puer natus est
nobis et filius datus est nobis et factus
est principatus super humerum eius et voca-
bitur nomen eius admirabilis, consi-
liarius, deus fortis, pater futuri seculi,
princeps pacis. Magna sunt hec nomina, sed
non est illud nomen quod est super omne
nomen, in quo omne genu flectitur. Sed
venerando in his omnibus invenies illud nomen
effusum vel eius vocem. Posset enim esse sal-
vator [illegible] gratiam defuisset. Erit admirabilis
quia legis [illegible] opera mirabilia, magni
consilii angelus quia salvator mundi, deus for-
tis quia ipse princeps pacis qui nos patri
reconciliat [illegible] futuri seculi [illegible]
in immortalitate resurgemus quia salvator mundi
et [illegible] aliud nomen ei impositum itaque
in eo hoc nomen Jesus est effusum et quod
plus hoc non legitur quod est electum effundendum in
omnes electos, in omnes salvandos. Ita ut
ait Petrus Actuum IIII°: Non est aliud nomen
sub celo datum hominibus in quo oporteat
nos salvos fieri. Dicit vero ut dicit Ber-
nardus in sermone: Circumcisio que octava
die fiebat commendat spem resurrectionis. Hec
erit illa dies in qua deus ab oculis sanctorum
absterget omnem lacrimam, auferet omnem maculam
a sanctis [illegible] quia circumcisionem finalem octave
diei [illegible] videmus [illegible] die-
bus quibus terra nostra volvitur vita [illegible]

clamamus in nobis peccata nostra, ut mereamur
a nobis Christus noster Jesus fieri particeps.
Itaque non nos ipsos seducamus in vani-
bus blandimentis, credentes nos in hoc
nomine salutem consequi taliter qualiter
vivimus. Nam [illegible] super [illegible] dicit circa
festum circumcisionis: Erit consummatio dierum
quod dicit notabiliter: dies [illegible]
nox peccati. Si igitur vis in hoc nomine
salvus fieri, ambula in die clare et veri-
tatis [illegible] ut ille de die in diem de virtu-
te in virtutem [illegible] salvus homo sit [illegible]
in via a fide et consummabitur die octava
qui erit dies glorie, nec enim remanet perfecta
cognitio patrie nisi hic clara fides pre-
cesserit in via. Dicit Ysaias: Nisi credideritis
in via non intelligetis in patria. Nunc
igitur anima tempore viventes [illegible] die
dabitur salus [illegible] post hanc vitam in resurrectione
cum penitencia [illegible] vite humane dies
agamus sic ut [illegible] in illa die
universalis resurrectionis mereamur conspi-
cere Jesum [illegible] in celi gloria.

Circumcisio domini

Postquam consummati sunt dies
octo ut circumcideretur puer
Luce II°. Dies hec multum est
venerandus quia in ea ut dicit
magister Johannes Beleth libro
de ecclesiasticis officiis continentur tria festa:
festum beate virginis que peperit, festum
octave nativitatis Christi nati, et festum
circumcisionis, in quo celebratur [illegible]
pia non [illegible] sed magna et prompta in
eo quod infimus octodierum iam cepit san-
guinem suum pro nobis fundere. Potuit et non
erat difficile parvulo [illegible] illa
circumcideretur quando [illegible] difficile
expedire sed carnem suam [illegible]
sed hodie posuit [illegible]
hodie enim partem fudit et tandem in cruce
totum effudit [illegible] sic dies ista
sonat renovationem mundi et novum annum
quia nominis actus in novo tempore
et ad novitatem hominis. Evangelium
itaque continet tria [illegible] festa. Hec
primo [illegible] manifestationem [illegible]
[illegible] novatur

Et dicitur xlviii° Ego feci et ego feram
ego portabo et salvabo. Quia dicit feci
denotatur innocentia eius in creatione. Quia
dicit portabo notatur sanctissima conversatio.
Quia autem dicit salvabo notatur immen-
sitas in homine redemptione ad gloriam. In
hiis verbis Christus sibi commendat hoc sem-
nam innocentie accepit circumcisionem. Quia
puer octo dierum Ideo innocens accepit
culpationem. Quia licet speciem peccatoris
dum peccatum sustinuit verum remedium contra
peccatum exhibuit. Ratio innominabilis est noua
res. Vere consequitur carnem cum verbum
abreviatum fecit dominus super terram.
Unde in nativitate innovatus est ab an-
gelis. Quia homo natus. In circumcisio-
ne multiplicatur quia hic peccator apparuit.
In confirmatione ab hominibus ditatur licet
ab hominibus malis. In passione exstima-
batur maledictus. Tamen et retribuemus
quia ibi propter nos est vilificatus. Red-
eundo ad verba euangelii primum est lo-
quendum de octaua et de circumcisione
die octaua sub uno contextu cum de-
[illegible]. Octaua die puer debet circumcidi
puer debet circumcisus cultris lapideis secundum quod
christiane propter quod dominus voluit circum-
cidi. Nunc videndus propter hoc est
circumcisus per quod et natus per quod
et passus [illegible] hominum propter se
sed propter electos omnia. Nec enim in
peccato genitus nec a peccato circumcisus
nec mortuus pro peccato suo magis
propter debita nostra hec ille. Ergo pro
nobis circumcisus qui pro nobis natus et
pro nobis circumcisus et mortuus. Vere
magnum et mirabile sacramentum
commendatur Christus puer die octaua et
tamen vocatur Jesus. In hoc enim ut potest
[illegible] lib. vi. ca. xv. Exigit facere
circumcisionis spiritualis que in nobis fu-
tura est in octaua resurrectionis ab
omni corruptione culpe et pene. Ergo
circumdamur ut salutem consequamur.
Christus circumcisus in carne nos circum-
cidamur in spiritu removendo a nobis
omnia nociua salutis nostre. Septem die-
bus vita nostra clauditur quibus conveniant
septem virtutes scilicet fides, spes et cari-
tas, prudentia, fortitudo, iustitia,

temperantia. In die fidei circumcidamus et
abiciamus superbiam. Die spei abiciamus
accidiam. Spes enim est expectatio futurorum
bonorum ex meritis precedentibus. Die caritatis
eiciamus invidiam. Die prudentie abscidamus
iram. Die fortitudinis luxuriam et omnem
luxuriam et omnem immundam cogitationem. Die iu-
stitie auaritiam et omnem iniustitiam usur-
pationis rei aliene. Die temperantie gulam
et universaliter omnem culpam que posset retrahere
aut impedire animam ne perveniat ad felicem
illam diem resurrectionis octauam. Diem
felicem quia ut dicit apostolus Corinthiorum xv. Omnes
quidem resurgemus sed non omnes immutabimur
soli iusti et electi scilicet in statum meliorem
in statum perfectum in statum glorie in sta-
tum plene exultationis et consolationis.
Apocalypsis xxi° Absterget deus omnem lacrimam
lacrimandi causam ab oculis scilicet sanctorum
qui sic hic circumcidebant etc. non solum in
conscientia absterget igitur ab eis omnem
penam, omnem miseriam, omnem defectum
et non erit amplius neque luctus neque cla-
mor sed nec ullus dolor nulla materia doloris
ibi esse poterit ubi gaudium plenum in tempore.
Unde utique circumcisio carnis octaua reputa-
bat plenam circumcisionem bonorum sanctorum suorum.
In octaua resurrectionis tunc enim remo-
uebuntur ab eis omnia mala turbationes
tribulationes destinatione omnes etc. Econtra
qui hic non curabant circumcidere peccata ab
animabus asperitate et acute penitentie
remedio quando ad octauam illam quia resur-
gent sed non circumcidentur a culpis a penis
a miseriis et angustiis. Immo augebuntur
eorum miserie et dilatabuntur metuendum. Apocalypsis
xviii° Duplicate duplicia secundum opera eius.
In [illegible] innatate amplius quam primus
quia in corpore et anima. In corpore pro
malo opere, in anima pro mala voluntate.
Quando homines malum [illegible] et tunc induant
expectant in eorum [illegible] in statu peccati
erit Babilonia civitas maxima ditissima
potentissima. Cum domus [illegible] [illegible]
quia malitie sunt plena sed non
[illegible] Dicebat enim in corde suo sit
hec [illegible] Apocalypsis xviii° Sedeo ut regina

vidua non sum et luctum non videbo Babilo
nia signat homines incorrigibiles pessimum alt
statius superbos indomabiles quorum quilibet
dicit sedeo ut regina et honoris dignitates
hec sunt quibus quiesco secure vidua non
sum quia multos hec annos et complea
cionis luctum non videbo quem nichil extima
cum valatum Omnem displicenciam possum
a me repellere cum lugeam propter cum divita
peccatum homines extimant sunt nichil malo
enim considerant que sunt venenia super eos
ideo ibidem sequitur una die venient plage
eius ideo scilicet mors luctus et fames · quia
dixerat Babilonia sedeo ut regina ideo mors
venient quia dixerat vidua non sum perditum
et fames et complacionis et omnis bona defectus
sequitur quia dixerat luctum non videbo perditur
et luctus eius Secundo mors carencia
visionis dei quod est mors animarum
luctus notat acerbitatem penarum famem
defectum omnis gracie ergo petamus a nobis
emundamus cum gemitu · Non enim dub
ium · quod puer salvator noster plenus sit dolore
cum tribulacione · ex quo est in plenitudine natus
amplius extimatur Secundo legitur de patribus
discipulo suo dixit plorémus filii antequam
veniamus in locum ubi lacrime comburunt
corpora · putes lacrime abstergent fetidas
lacrime homines vite possint perducere ad ex
ultacionem · lacrime vero inferni ita sunt
calide ita ignite quod urunt corpora sicut ignis
De nomine pueri narrat quid dicam · nisi quod
hoc nomen continet in se omnem dulcedinem
Ante incarnacionem dominus non habuit nomen
Cum enim dominus dimisisset educere populum de egip
to Dixit ad moysen venies mittam te ad
pharaonem ut educas populum meum de
egipto Audit moyses quis sum ego ut
vadam ad pharaonem Ecce ego vadam
ad filios israhel et dicam Deus patrum vestrorum
misit me ad vos · si dixerint
michi · quod nomen est eius · quid dicam
Dixit dominus ad eum ego sum qui sum
Exodi iiio | Postquam autem deus humanitatem
induit que | sui benignitatem sonat ex
tunc nomen clemencie nominari voluit
quia Jesus Sed et vocatus | Mathei 1o
de qua natus est Jesus qui vocatur Christus
Secundo Christus misit rivulus quibus vivit
cum sicut petra olei gracie et amorem

vocat et convenimus hoc modo anno lxxx de
nendum illum hominem sed cum ab ipsa con
cepcione recepisset gracie plenitudinem enim sol
datus est spiritus sanctus non ad mensuram
sed ipso enim habitat omnis gracie plenitudo
quia omni gracia plenus est Ceteris datur
gracia ad mensuram Christo absque mensura ple
nitudo De huius plenitudine omnes nos
accepimus Johannis 1o Ecce nomen filii dei
humanati Jesus Christus Jesus nomen co
mendabile delectabile amabile Commenda
bile per bonitatem Delectabile per suavitatem
amabile per pietatem Christus nomen ho
norabile per dignitatem formidabile
terribile · Honorabile per dignitatem for
midabile per potestatem Terribile propter
equitatem Ecce nomen Jesus quomodo dele
ctat et bonus torrens mulcet et mordet
est enim oleum et vinum quod ille samari
tanus infudit sanato in vulnera Jesus
oleum Christus vinum illud leniit istud
mordet ut sicut credimus ipsum benigne
curiosum Jesum ita credamus Christum
iustum · ipse enim est rex iustitie · credamus
ipsum pium omnipotentem credamus eum
formidabilem debere esse omnium extima
to hoc mirabile nomen Jesus Christus
claudit in se celum terram et infernum
Vere hoc est nomen super omne nomen quoniam hoc
magnificum efficit omne genu celesti
um terrestrium et infernorum Continet o
sed gloriam ad salvandos in celo graciam
ad virtute vincendos in terra iustitiam ad dam
pnandos in inferno Ut quarumque queret
graciam eius inveniat eam quia plena
est gracia et quamque non eruat eum quaeret
graciam inde in eius iustitia quia est
plenus virtute Johannis 1o Jo mentiuntur
Christum quia ipse est queramus Jesum
quia salvator qui salvet nos a peccato
per graciam in terris et perducat nos ad celum

Sextus ad idem

Christus consummati sunt dies
octo bene non Ewangelium
istud refert tria mirabilia hoc
festa primo eminatur mensuratur
Secundo humiliter circumcisionem Tercio

innābilis nominatoꝫ Et'mus em d'i filius
homo factus hodie suscepit menstruam
octo dierum ętatis circumcisionis et dum cir
cumcinc hodie pctm̄ est estimatus et cum
solus ē absqꝫ peccato hodie ē peccator
tus ex primo dicitur humiliacō ex se
cundo ex tercio compleuit. sꝫ ex nomine
complatorio scꝫ ihūs quod nominatus est in
Symone. Unde maior potuit esse complatio
quam in dicto vocabulo id est nomine complato:
rio De quo ipse Christus Johannis iijo
Non misit deus filium ut iudicet mundum
Sꝫ ut saluetur mundus per ipsum Iam
confidenter accedo Iam supplico fiducialiter Et
cum timeam. quid saluatoꝝ timeo cum de
cius mea. ē et sibi pertinet committe:
sit quidquid inolauit ille Hec ille De
primo scꝫ de hac menstruacione dicit na
ta pphetam a seculo et usqꝫ in seculum
tu es deus. et ita absqꝫ inicio temporis
Actus in natiuitate factus ē infans
unius diei hodie infans octo dierum
ne dominus vim abbreuiatum fecit super terram
i. dei filius verbum patris valde per nos
abbreuiatum ē in natiuitate minor factus
ē angelis. Hodie breuiatus ē cum sua
auctoritate Nam cum esset auctor et dominus
legis. voluntarie se legi subiecit ad
Galat iiijo Misit deus filium suum natum
de muliere factum sub lege et sub oneribus
legis ut eos qui sub lege erant redime
ret ut adopcionem filiorum reciperemus
Unde die octauo suscepit circumcisionem
Unde ut dicit apostolus ad Ebreos iio de
bent per omnia fratribus similari ut mi
sericors fieret et fidelis pontifex ad deum
assimilauit se hodie ętatis infantibus in
circumcisione unde quod preceptum erat in le
ge Leuitici xii Die octauo circumcidetur
infantulus Ostendit in se sponte quod
debet ętatis in precepto ad diuina nobis
ut nos obligat ad legem dei. i. nos
in omnibus subiiciamus Ex quo dominus
legis voluntate et magna caritate portat
onera legis qui ad hec non erat alligatus
lege itaqꝫ dei libentius audiamus Scriptum
ē Qui declinat aurem suam ne au
diat legem. oratio eius erit execrabilis
scriptum ē. ut a deo non audiatur qui
non vult deum audire in lege sua loquentem
Sꝫ quia non auditores legis sed factores in
iustificabuntur ad Romanos iio Ideo lex dei
primo audienda. 2o retinenda. 3o meditanda
Quarto diligenda Quinto cum ea sufferenda
Sexto opere adimplenda Septimo ab aduersa
riis defendenda octauo aliis diuulganda
Talis custodia legis disponet nos ad illum
diem eternum. diem etiam ęternę vite in
qua nox non erit. que non egebit sole neqꝫ
luna ut luceant in ea Nam claritas dei
illuminabit Apocalipsis xxio Hec dies gaudij
et letitie veniet post septem[septe] lucis vite presen
tis in qua erit plena circumcisio omnium malo
rum omnium miseriarum. et defectuum. in hac
erit vita vitalis et vera vita. et perfecta
in summa securitate et secura tranquillitate in
tranquilla iocunditate. et iocunda felicitate in
felici ęternitate et ęterna beatitudine in qua
sine fine ē dei visio in affluencia diuina
cionum in influencia delitiarum in confluencia
omnium bonorum Beatus qui perceperit illius diei
...
De secundo scꝫ de innocentis circumcisione
innocens non pro necessitate. sed voluntate circumcisus
est voluit Gregorius super Ezechielem per meliori vitandum
scandalum sunt ea soluit Tamen aliquid
Iudei potuissent eis trahere occasionem et dicere
incircumcisus es deo peritus de populo ut
lex dei dispenit Cum sic legi circumcisionis
subditus se tenet legem agentem suscepit
per quod medicinam contra peccatum datam non
repulit in infantia. Cum ipse autem non ē
opus medico sanus Sꝫ male habentes Su
scepit medelam per eos. sic et natus ē pro
nobis Unde itaqꝫ cum tamen duritiam in
primordio Secundo ē circumcisio nostre simplic
itatis et peccati indiciua quam qui a deo quod
ē una circumcisio necessaria. qui peccatum
non commisisti nec contraxisti est enim nobis
parata ab. vno Sꝫ deus in quem peccatum
non cadit. est in me ex ipse. sed ergo ut
potuit pati incorruptus corruptela Hec
ille Ex his et argumentis et instantiis
Cum enim Christus ut resignum vincit vnus
alligatum vlcerus non refugit quem
circumcisio de peccato arguere potuit ipse peccati
remedium. Remedium patitur et austera
sine vlla querela suscepit nec repulit

aliorum lapidum in quo sola virtus illa que
creditur rubigo non facit. Non sic nos sim-
pices qui vlnera anime contraximus sed me-
dici erubescimus et medicum de vulneribus ne-
glectimus. Inverecundi ad culpas verecundi vero
agere penitentiam quod extreme dementie est ma-
le perire in vulnera petimus quam remedia re-
cipere. Sicut qui peccatum non sentit non est dig-
nus se peccatorem reputare. Nos vero et peccatores
esse volumus et nolumus estimari. velle
fieri sanari sed non nominari. Quintum etiam
quia sicut ipse dominus noster in capite huius partis
ex caritate suscepit circumcisionem in corpore
ita nos mediante eius clementia circumcidere
nocentia ex nobis ex nos et in nos si vo-
lumus die octava esse circumcisi ab omni mi-
seria et omni malo. Significatum est per illud Genesis
xvii. Circumcisionem carnis circumcisa non fuerit
scilicet circumcisione spirituali non carnali delebitur
anima illius de populo suo id est de consortio
beatorum in patria. Unde circa hoc sciendum
quod hic modo anima spiritum corpus proprium
et spiritum temporalem. Primum hec circa dicit quod
homo circumcidi debet in anima cum suis vi-
ribus. In corpore cum suis membris. In spiritu-
ali munusculis rebus et cupiditatibus ad hanc
circumcisionem hortatur dominus per Jeremiam Je-
remie iiii. Circumcidimini domino et au-
ferte prepucia cordium vestrorum habitatores in
Juda et Jerusalem scilicet electi ne forte egre-
diatur ut ignis indignacio mea et succen-
datur et sit qui extinguat propter maliciam
cogitacionum vestrarum. Ecce loquitur de circumci-
sione spirituali non carnali. Ex hac spirituali
circumcisione fit innovacio et homo et corpus.
Ita ex merito dies circumcisionis appellatur
nomen Jhesus quia homine innovatur et
corpus innovatur. De tercio scilicet de nominis
dono. Cum sublatum vocatus est nomen eius
Jesus id est salvator. Dulce nomen et consola-
torium ad quod suspirat et in quo respi-
rat omnis creatura. Juxta illud Ysaie xxvi.
Nomen tuum et memoriale tuum in desiderio
anime. Omnia enim desideria anime et om-
nia remedia anime continentur in hoc nomine. et
cuncta bona anime apprehendit claudit in se hoc
nomen. quod vocatum est ab angelo prius
quam in utero conciperetur. Dicit Bernardus
in sermone vocatus est non impositum

Nempe hoc est nomen ab eterno a natura propria ha-
bet ut sit salvator innatum itaque nomen hoc
inditum ab humana vel angelica creatura
Hec ille. Vere hoc nomen est admirabile
quod promissum ita a deo patre ab eterno datum
a patriarchis presignatum a prophetis premissum
ab angelo vocatum a matre virgine impositum
a Joseph promulgatum a beatis in
celo glorificatum a cunctis fidelibus con-
fessum. Unde sponsa in spiritu sancto
ait Canticorum i. Oleum effusum nomen
tuum non sentitur vomis olei. Unum est clau-
sum in olla nec mica decurrit nisi
si non deus pater filium suum in terras mi-
sisset effudisset cum nos in miram societate
dedit suum filium. quid aliud est oleum
nobis effudit. hoc lucet hoc pascit. hoc
lenit hoc sanat. Sic cogitatus pascit. Sic
prolatus lucet. Sic invocatus lenit. Sic sup-
morbum anime pestis sanat. Effusum
est hoc nomen non ad unum locum sed in
omnia loca. Unde ipse ait Ysaie xlv. Mihi cur-
vabuntur omnia genua scilicet angelorum
hominum et demonum. Et multe gratie nomen
eius implent celum reparant mundum
spoliant infernum. Est enim nomen super
omne nomen. Hinc Ysaie parvulum natum
vocat admirabilem consiliarium deum
fortem patrem futuri seculi principem pacis
et de nomine hoc scilicet quia sicut dicit
effusum est in omnia illa est admirabilior
quia Jesus deus fortis quia Jesus rex Julio
fero diem illam octavam commemorantes
commendamus a nobis omnia anime cuo-
ria ut simus participes in nomine sal-
vatoris scilicet ut nunc consequamur salu-
tem in gratia et tandem eam adipiscamur
in gloria. Quam nobis etc.

Septimus ad idem

Consummati sunt dies octo ut
circumcideretur puer. Luce iio.
Congruebat ex quo dei filius
est deus et homo ut cunabu-
lorum suorum haberet et di-
vinitatis et humanitatis indicia. Deus ho-
spitatus est sed in vili domo quia nascitur virgo
est plorabat infans in presepio sed gau-
debant angeli in celis. In nocte nascitur

sz rex celica luce profundit involutus pan-
nis iacet in stabulo. sz laudat eum celestis
multitudo. dies infirmitatis assumpsit sz dies
eternitatis sue non amisit. Circumcisionem
suscepit ut homo sz nomen sibi datur de
celo legi se subiecit sz ipse est qui legem
dedit. apparuit pro nobis quasi peccator
sz mansit verus salvator ut omnis lingua
confiteatur eum propheta. Gloriosus deus in
sanctis suis mirabilis in maiestate sua
Unde hodie tria miracula facta sunt.
Primo eternus est clausus octo diebus. Se-
cundo damnator criminis formam tenuit pecca-
toris. Tercio deus innominabilis nomine de
celo est designatus. De primo consummati
sunt dies octo notate [illegible] signate in
littera non dicit de noctibus sz de diebus
venit enim christus in mundum ut iam ho-
mines ablueretur in die virtutum non in
nocte culparum. Iuxta illud Dum lucem
habetis ambulate in luce ne tenebre vos
comprehendant. Et apostolus ait [illegible] al-
tercando tenebre [illegible] autem lux in domo
Deum quilibet christianus venire debet dicens
cum beato laurencio Nox mea obscu-
rum non habet Sed omnia in luce clarescunt
Sed attentissime attendat in cor vestrum quod
dicitur Consummati sunt dies octo. di-
co [illegible] filii dei. ardua res est [illegible] qui
dei filius ita constringi voluit [illegible]
hominem deus se [illegible] angustavit
humiliavit vilificavit. Quod tamen
est magna causa quod tanta maiestas
de tam longinquo in locum tam indignum
descenderet ut formam peccatoris susciperet quod
autem divina sapientia ad tanta se posuisset
s absque eius [illegible] esset causa [illegible]
medicus pessimas [illegible] contineret s
absque eius [illegible] posset. Dicit beatus Bernar-
dus in sermone de nativitate Nesciebam
[illegible] videbatur et [illegible]
virginis filius filius dei altissimi et
[illegible] ut vulneribus [illegible] san-
guinis balsamo medicaretur agnosce ho-
mo quam gravia sunt vulnera pro quibus necesse
erat christum dominum vulnerari. si non esset
hec ad mortem sz hominis infirmitas ad
mortem sempiternam numquam pro ea nunc
dei filius moreretur. Pudeat itaque
dilectissimi peccatum negligenter dissimu-
lare passionem cum tanta a maiestate

exhibeat. video compassionem compati filius
et plorat homo patitur et ridet. Hec ille.
Nec vera misericordia cordis mei [illegible] hic accedit
Aliquin omnia viscera in nobis commoveret
et quia venit lux. ideo oculos mentis appel-
lamus. Sed animalis homo non percipit ea
que dei sunt. iam autem capiat et carnali
[illegible] minus percip-
[illegible] veritatem [illegible] salte [illegible] ma
[illegible] dum dei filius sit [illegible] et an-
[illegible] propter nos et [illegible] salute [illegible]
[illegible] Dicitur [illegible] De secundo [illegible]
damnator criminis formam tenuit peccatoris
notatur enim [illegible]
[illegible]
[illegible] et ploramus [illegible]
hec [illegible] ait enim Bernardus
in sermone de nativitate plorat christus sz non
sicut ceteri in aliis sensibus in isto [illegible]
[illegible] ex passione lugent [illegible]
ex compassione [illegible]
sicut alios homines deplorant [illegible] filiorum
[illegible] deplorat et pro quibus [illegible]
[illegible] fudit postea fudit et sanguinem. hec ille.
Quod [illegible] nobis nomine lacrime [illegible]
[illegible] in nobis parturit et dolorem [illegible]
[illegible] Quod [illegible] sum adire ne
[illegible] et [illegible] lacrimas christi plane
[illegible] sum et [illegible] non separa-
[illegible] ne simul cum lugente lugeo. Di-
co itaque hodie [illegible] natale domini
est [illegible] cum natus est in mundum
hec sanguinem suum cepit fundere pro mundo
bene itaque [illegible] ad Romanos [illegible]
[illegible] dominus [illegible] Quod
[illegible] Quod [illegible]
in nativitate sua minoratus est ab angelis
et [illegible] est homo hodie [illegible]
[illegible] est [illegible] ab angelis dum non
solum formam sz hominis. sz formam pecca-
toris Et insignitum [illegible] quasi [illegible]
latronis [illegible] cum est circumcisio [illegible]
[illegible] et peccati [illegible] hec ille. Circum-
cisio itaque christi [illegible] arguit et [illegible]
nos [illegible] Cum enim esset [illegible]
hodie pro nobis apparuit [illegible]
peccatorum nos [illegible] nostros [illegible]
[illegible] peccatores ut ob salutem anime
[illegible] peccati [illegible] quod

esse peccatoris sed veteri nostre volumine consume-
lex iniquitatis sed melli litteris conscribe-
reatum. Ecce iam volumus sed novum describi-
mus. Carnis vero in conspersionem merum nunc
volunt estimari pectoris. Cum innocens esset
ut non lamentamur nos quod non similiter
sic confundamur nominari. Unde sumus autem
sed nomine melius resurgimus pectus obruit
tamen et virtute apprehendamus. Sic sicut ca-
dies hodierna dicitur nominis annus et non de-
cus nativitatis libet et tunc nos nova sit
facta. Sed tunc forma carnis ondit hoc
nos innovationis formam accedit. Circumcisio
enim erat innovatio et ex pectore conspira-
fiebat nominis. Igitur animo enim sup-
erflua nomina circumcidamus a corde malicie
cogitationes a capite superbie elationem, a
manibus iniuriam oppressionis a lingua detractionis
nomine annus est ut si circuitus annos cir-
cum centena peccatorum redimimus saltem iam
a isto circumcisionis metallis formula acci-
pientes per susceptionem veneris et sene vite
innocentie. Alloquium quod a isto vocabimur
quam si mores eius volumus imitari
aut quo Christo salvari. Cupimus ut abic-
cius vetustis moribus innocentie
Sed annus nominis sed vita vetusta omnium ano
vetuit nominis annus sed nunc vult venire no-
va vita ad quam nativitas nos obligat
si dei filius non venisset aut si extra nove
reconciliationis non relinquisset, sciremus for-
sitan aliquid excusationis. Cum hic hodie
primo Christus circumcisus est denique nomen
salutare ei imponitur et datur, quod est
Jesus. Et hec de secundo. De tercio
scilicet quod hodie immortabilis nomen accepit
ut dicitur Jhesus, quod nomen vocatum est ei prius
quam in utero conciperetur. Immo hic ei nomen
ab eterno non ab humana aut angelica
creatura inditum sed innatum. Hic nomen com-
prehendit in se alia omnia nomina vocat
enim Ysaias admirabilis consiliarius etc.
Admirabilis consiliarius sic enim capere
potest aut cogitare quod humane miserabi-
li conditioni consuluit. Deus fortis ad pu-
gnandum pro homine et ad adiuvand-
ne superetur a demone. Pater futuri seculi
quia nunc ad immortalitatem resurgemus qui
a prius ad mortem nati sumus.
Princeps pacis quia tunc peccaverimus
quod resurgemus non ad laborem sed ad pacem
non ad penam sed ad gloriam

Unde igitur est admirabilis consiliarius
deus fortis pater futuri seculi princeps
pacis. Quis Jesus. Quantum super cantica
olim hoc nomen eciam hebraice et angelus
innotuerat quousque de celo in mundum et
demum hic omnes terram convenit. Ita quod
de toto orbe clamat ecclesia: oleum effusum
nomen tuum. Iam non solum celos sed et
terras perfundit, et inferos appetit ut in nomine
eius omne genu flectatur celestium ter-
restrium et infernorum et omnis lingua con-
fiteatur. Oleum effusum nomen tuum hoc
dicit. Curramus ergo cito ad nomen
est salus. Effusum est nomen ut omnes
involvemus computruerant tamquam
iumenta in stercore suo. Oleum est effu-
sum curramus ut a fetore ...
computationem ...
... Septimum est homines et iumenta sal-
vabis domine quemadmodum multiplicasti
misericordiam tuam deus. Sed vere quod nomen
eius etiam dicitur Christus quod dicitur rex unctus
nomen itaque eius est Jesus Christus. Jhesus
ad divinitatem, Christus ad humanitatem;
Jesus ad maiestatem, Christus ad infirmitatem. Unde
... Domine audivi ...
est et tibi domine misericordia. Christus
nomen ... Jesus nomen imperatoris
die ... maiestate ... et ...
le nomen eius ... non est
sub celo nomen datum hominibus aliud
in quo nos oporteat salvos fieri. Vocabitur
nomen eius Emanuel. Ecce ipse vocatur
nomen eius deus nobiscum. Ecce ...
... nomine Jesu ...
... nomine Christus ... Jesus
tibi erit ... in petra Christus
tibi erit. Gaudete iusti quia ipse ...
tis, timete iniqui quia Christus ... Sicut
se homo disponit ad deum ita nomen
dei se disponit ad hominem. Unde Gregorius
erit tibi Jesus ... Christus
Nemo nisi nominis illius effugere po-
terit. Si audis a nomine Jesu ...
... Christus. Si laberis a manu ...
salvatoris, cades in manum ... indica-
toris. Itaque fratres ... nomen dei ...
est Jhesus Christus sic agamus sic opera
nostra mala in nobis circumcidamus sic
vitam nostram innovemus ut ab hic nobis

in novitate vite ambulemus. ut in
nomine gratie et glorie consequamur
regni celestis.

Octavis

Consummati sunt dies octo
ut circumcideretur puer. Luce
2o. Domini in ymnis (?). Lu
ce xiio. Ignem veni mittere
in terram et quid volo nisi
ut accendatur. Et ad hoc veni ut frigida
corda hominum ad celestia succendam.
Dicit ergo [illegible] huius incendii usque
ad finem seculi. Venio (?) hic ignis [illegible]
eius nativitas. magnus ignis caritatis
sue nativitatis. maior circumcisio. ma-
ximus eius passio. Devota dies nati-
vitatis. non minus devota dies circumci-
sionis. maxime devotionis dies sue pa-
ssionis. In nativitate nobis datus. in
circumcisione pro nobis vulneratus. in pas-
sione pro nobis mortuus. in nativitate
minor angelis quia homo. in circumci-
sione plus minor quia apparuit peccator.
In passione non solum ab angelis mino-
ratus sed et ab hominibus. quia apparuit
quasi latro maledictus. in nativitate pro
nobis apparuit. in circumcisione nos [illegible]
[illegible] sed opere (?) [illegible]. in passione nos rede-
mit. Ecce quod ignis igni addit. ut ignem
devotionis. et affectionis in animabus acce(n)-
dat. ut sit nobis carus carior et carissimus.
ut ignis caritatis accendatur in nobis ad
deum ut simus consummati. Ecce primum
ut [illegible] nos a malo. Ecce secundum. et fi-
naliter ut videamus claritatem domini. Ec-
ce tertium. De his tribus loquitur christus
que tria christus discipulis ante passionem
rogavit a patre. Et nos enim precibus et
lacrimis petimus ut faciat nos per suam
gratiam consummatos et circumcisos ut par-
ticipes vocemur in nomine iesu ut salve-
mur. Est autem duplex consummatio prima
in vivis diebus. Secunda in die domini
prima in [illegible] secunda ab omnibus defe-
ctibus. prima agitur sex diebus secunda erit
die una scilicet octava. Exodi xxiiio. Sex
diebus operaberis. septima die cessabis
ut requiescat bos et asinus tuus.
Sex dies notant totum tempus vite
mortalis in quo est operandum et pro
salute sudandum. Job vo. In sex tribula-
tionibus liberabit te. et in septimo
non tanget te malum. Ecce dies vite vocat
non dies sed tribulationes. multa enim occurrunt
que turbant que premunt. et impediunt hominem
in via salutis. Multe enim tribulationes iusto-
rum sed de his omnibus liberabit eos dominus.
In his igitur sex diebus tribulationis nostre
labore atteri debemus [illegible] ut a labore libe-
remur perpetuo. Unde sancti in hac vita eunte-
s ibant et flebant mittentes semina sua. et in [illegible]
[illegible] operibus laborantes. ita quod cum partem
comederint suspirant cum rege beato Job ante
quam comedam suspiro. Unde
igitur bene laborant et sustinent ut in septima
non tangat eos malum. Hec septima dies
est sepulture hominis. post mortem enim sequitur
sepultura in qua iam cessat a labore bos
et asinus id est caro. Veniam anima timor
non tangat malum pene. Ergo simus con-
summati in bono in istis sex diebus. ne post
sepulturam carnis anima timeat penam.
Sed pauci [illegible] esse consummati quia multi adin-
cipiunt inchoantes quia deficiunt cum sit in-
choandum. alii incipientes non continuant
ut perficiant. quando vero tales erunt
consummati. Secunda consummatio erit domini
die octava designans diem universalis resur-
rectionis mirabilis. non habuit [illegible] neque [illegible]
nem in mundo sex diebus omnis [illegible] mutat
mors et alie miserie multe. In illa autem
die ut habetur Ysaie xxv precipitabit dominus
mortem in sempiternum et auferet omnem
lacrimam ab omni facie et obprobrium populi
sui auferet de universa terra. Et dicent
in illa die. Ecce deus noster. expectavimus eum
et salvabit nos. Sic enim in eternum se-
cundum [illegible] eorum qui hic dicunt. Ec-
ce enim salvatorem [illegible] Hodie
evangelium loquitur de circumcisione christi
quod fuit signum prime humilitatis.
Humiliavit se ipse nos in nativitate am-
plius in circumcisione. maxime in passione.
Flevit in nativitate [illegible] plus
in circumcisione. ex magno dolore [illegible]
eius [illegible]. alioquin ut dicit Simeon
potius magis quam homo [illegible] in-
[illegible] ille puer si non doluisset. si non osten-
disset ex fletu dolorem. ipse voluit circumcidi
in corpore ut nobis designaret circumcisionem
esse necessariam in spiritu. Dicit ambrosius in
epistola ad Irenem. Signum circumcisionis corpora-
lis autem circumcisio spiritualis est. Illa mem-
brum amputat. ista vitium [illegible]

cia in homine quam Rex tamen susceptum
viderunt angeli. Sed ut ad istum homines qui
partem sui corporis amputat multo magis
amputanda peccata forent. Recedendum est ergo
qui ad ista suadent, etiam si quadam unitate
corporis connectantur. Septimo Matthei 18.
Si dextra manus tua scandalizat te, abscide
eam et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat
unum membrorum tuorum quam totum corpus
tuum eat in gehennam. Hec ille. Iesus et
idem dicitur hic a Abraham quia suo sanguine
nostra redempta est ecclesia. Ergo et inimicis et
filiis quicumque ab eo recedit, oportet se circumcidere
a peccatis ut possit salvus fieri. Sicut circumcisio
non carnis sed cordis est apud Apostolum, sicut habetur
ad Romanos 2º in fine. Ecce sermonem
evangelium commendatum et certum Iesus quod
vult ista circumcisio, ut si nos esse salutis
participes a deo sic circumcisi non in carne
sed in anima. Hec ad illos qui accipiunt sine
magnis sine precio et cingimus scilicet sicut
commendat peccata et abiciat, et non solum peccata
sed etiam ab operibus a vana gloria a perversa
intentione, et fidem ab opinionibus anile
qualitatibus et erroribus. Deponendi sunt
mali et nomine nostro qui nocent qui con-
tendunt coram deo et hominibus, ut corpe-
ris, palpet quilibet et inveniet quid sibi
denegat. Tunc ut dici potuimus novus
annus. Quod si in vetustate malorum
morum et vitiorum manserimus, quomodo dicere
possumus novum annum laudem tempori attribu-
imus, non nobis. Novus annus igitur cum ille
est ut per vetustate abscisa in novitate
vite ambulemus ut vult Apostolus ad Romanos
6º. Quod cum salutamus novum annum
affectamus homines novitatem vite in virtu-
tibus et bonis moribus ad salutem. Hinc est
quod salutem huius salutationis dicimus in die
circumcisionis Christi, quia ipsius suscepit circum-
cisionem in carne ut nos circumcideremur in
anima a peccatis. Et in nomine Iesus salu-
tem consequimur specialis est ad indulgen-
tiam quia parvulus puer cum Iesus pla-
catur. Ut et puer facile donat qui natus
est nobis etiam pro minimo, non tamen sine
pena. Minimum quidem est ipsa nostra penitentia
pauperes sumus parum dare possumus
etiam pro parvo illo reconciliari possimus
si volumus. De ipso enim dominus qui

Dominus est in misericordia supplemus quod
minus habemus. Quod si perpendimus
eius magnam nullatenus effugere valemus
eius dispensationem. Unde hoc manus
manus dextera est gratia, et sinistra consola-
tionis eius est de manu Iesus qui venit
Christus quod est ipsius unctus quo unctus
oleo leticie quod est oleum illud leticie. Unde
dicit Ambrosius super epistolam ad Hebreos
oleum leticie est peccati macula non
habere. Unde cum Hilario est gloria quando
nulla recordatione asperitatis molestiam
unctus per participibus suis, id est plus quam
omnibus aliis peccatoribus hoc plus ab ipso pro-
Christus ergo unctus rege stetit et sacer-
dotem ut dicitur ibidem Ambrosius puer itaque
nobis natus est ille Christus id est salvator
et rex qualis rex utique Iesus. Manu
enim nomine habet qui est rex et non
sunt vincimus iustitia. Ecce puer natus
et circumcisus primo vocatum Iesus quod
Christus quia prior est ad misericordiam
quam ad iustitiam. Bernardus ibidem in ser-
mone de Epiphania. Noli contemnere
dei misericordiam si non vis sentire iusti-
tiam sed iram sed indignationem sed similiter
ex magnitudine indulgentie magnitudinem
ultionis attende. Immensus est deus et in-
finitus in iustitia sicut et in misericordia.
Nominis ad comprehendum utrumque advo-
cescendum. Sed misericordia prior ac-
cenditur ut si volumus dispensare in-
venire non potest ut in quo senciat. Hec ille.
Cum itaque Iesus sit salvator, etiam plu-
res sine comparatione damnantur quam
salvantur. Unde hoc quia non curant le-
niter salvatoris misericordiam ut sal-
ventur. Ideo incidunt in eius iustitiam
et damnantur. Et quia horrendum est
incidere in manus domini iustitie, ideo
sic agamus ut salvatoris misericordia
sit super nos nunc ad gratiam, tandem
ad eternam salutem.

Nomen ad idem

Consummati sunt dies octo ut
circumcideretur puer. Lucae 2º.
Iuxta hic etiam respondendum est ad
tria. Primo ad octavam diem ad
circumcisionem. Secundo ad impositionem dei filio
nominis. Primo enim portavit pro nobis
sine magnitudinem quia non esset magis

dominus et rex magnus hoc mensuratus
est mensura octo dierum. In 2o ponitur
sue sanctitatis. eius enim sit sanctus sanctorum
hoc habens peccati est reputatus. commixtio
enim purificationis signaret delictorum vere
ambos ex fermento habeo. In 3o commendat
sue maiestatis. maiestas enim sua pre
amplitudine sua nos terrere que hoc est
eius nomine conscientia quod vocatus est et nomen
Ihesus ab angelo. Est enim vir apud ad
Ro. 3o vir benedictus faciet deus semper ma
rie. de filius excelsus vocabitur et in nati
vitate dicitur ampliatus in circumcisione dicitur na
tus est non solum parvus sed proximus
Iste nos | vere non solum apparuit ho
minibus angelis sed habens peccati et ita me
to minor angelis factus. Christus enim est cum
terris latinus et peccatum indutus quasi peccator
ad peccati remedium. Amplissime vocatus
est in nomine assumptionis. Ihesus enim
nomen est tantum ad electos suos vnde
angelus ait ad Ioseph Ipse salvum
faciet populum suum a peccatis eorum. certe
nec alium populum quam electos suos. In
4o angeli vocatur pannis ro electus. hac
circumcisione se omnes artes mei in hu
ius [illegible] non pessima effectus
quibus compensatur vicesima de hac
octava quid innuat et ad quid pre
cedat. etiam est quod septem dies precedunt
octavam diem. septem diebus agitur totum
tempus vite mee dies sunt mei octa
vus erit etc. In hiis septem diebus est semper
Hic varietas et mutabilitas tempo
rum. diem sequitur nox et post noctem dies
Octava dies et singularissima in qua
nulla erit successio nec varietas. quia
sicut dicit Apocalypsis non egebit sole neque
luna ut luceat in ea. nam claritas
dei [illegible] illuminabit sed claritatem quam non
habuit obscuram nec [illegible] ne debemus
in [illegible] quodque corpus
electorum erit clarius sole quam nunc lu
cet [illegible] xxx non dabit ultra vir
proximum suum cognoscite dominum omnes
enim cognoscent eum a minimo us
que ad maximum. ait dominus. In hiis
diebus alii nascuntur alii moriuntur
sed in octava resurgent [illegible] et mo
rs ultra non erit. Ihesus xxv propheta

bit dominus mortem in sempiternum et auferet
omnem lacrimam ab omni facie et obprobrium populi
auferet de universa terra. quia dominus locutus
est. In illa die octava omnes apparebimus. quia
nos omnes manifestari oportet ante tribunal iu
dicis sed non omnes immutabimur sed a statu mi
serie in statum gaudii. Omnis videbit iu
dicem in illa octava sed non omnes delectabuntur in
eo. Unde dicent O iudex gloriose et nobis
ad videndum ad hec igitur ut in ista octava
gaudio et exultatione repleamur. Oportet ut
habeamus septem virtutes que respiciant hec ad se
ptem dies. Habemus enim sex nunc Nam fides respi
cit primam diem. hec excludit superbiam. Secunda dies
quia nunc spes est ex minus ne desperemus
Tertia dies nunc eius respicit caritatem. hec
excludit iram odium invidiam. Quarta respicit
prudentiam. hec excludit oblivionem dei et sin
ex in malo pertinaciam et securitatem in peccato
Quinta respicit temperantiam. hec excludit gula
ebrietatem voluptatem. carnis luxuriam corporis
immunditiam. Sexta [illegible] Sexta respicit
fortitudinem. hec excludit tepiditatem et timo
rem ad penitendum. ad emendandum se
et ad querendum salutem suam. Septima re
spicit iustitiam que excludit avariciam
et mundi delectationem ac omnem proximi in
iuriam et offensam. Hiis septem diebus
excludentibus septem peccata mortalia et in
cludentibus decem precepta [illegible]
pervenimus feliciter ad octavam illam [illegible]
plene omnem defectum miseriarum dolorum
et penarum in corporibus et animabus
De secundo scilicet de circumcisione pueri unde
redemptor noster filius Ihesus christus qui ut
peccata mundi tolleret sine peccato venit in mundum
sicut suo baptismate nobis remedia peccatorum
[illegible] abluendo [illegible] [illegible]
[illegible] circumcisionem ita et circumcisionem suam
quam suscepit non sua peccata que nulla
erant sed nec in se nature vetustatem do
cuit [illegible] in circumcisione incipit
nomine anni quo a nativitate ante ab
epiphania quia hoc sanguine suo que
fudit dum eum [illegible] monuit et
excitat nos. ne ut [illegible] [illegible]
[illegible] a peccatis mortalibus circumcidamus
quatenus ipse in octava et in novissimo
die in resurrectione mortuorum habeat
occasionem [illegible] nostras animas

et corpa ab omni malo insperie et pene In si
gnum huius octava die in lege statuta cir
cumcisionem pone voluit et die dominica que octava
est septima sabbati resurgere voluit quia in octo
tempore verissime circumcidemur ab omnibus de
fectibus et corruptionibus non per nos sed per vir
tutem dei Et tamen hic circumcidamur per nos
circumcidamur qui amabit quod si peccator aliquando
dixerit in corde suo illud apocalipsis x Sedeo
ut regina vidua non sum et luctum non
videbo sed quia haec honores et dignitates
habeo amicos et complacentes ne timeas
quia mala sunt me Et quia dives sedet ut re
gina timet mors super te et eris vidua
et derelicta ab omni complacencia et videbis
luctum eternum quia perdidisti letum tempora
lem et vide quod eius sua circumcisione
sanguis dispersit ad vilitatem ut in hoc signum
signum quod circumcisus qui amat a peccatis non est
differenda ad senectutem sed in iuventute inchoanda
Et si hoc dominum mori esset dicitur
dominus petrus indulget Caveat ille qui
peccat centum annorum maledictus erit Cave
at excecationem propter continuum peccatorum Vere
suspenda ne quod deus hoc qui sua circumci
sione est adignata propter nos reputata peccator
communis peccatis expirantem Non sit nec sic agit
Christus clarius humane impositus bonardus
in sermone volunt enim esse patens et
in circumcis. ne volumus esse sed non
dici sed ne argum. Iste in iniurie opprimit
sed inclarescit corpore et iniustum vocare cir
cumcisus qui dominum ut patens arguit et con
fundet meus moras et superbiam mand
tam die cras super de malitia clamans
volumus ut hic malitia noster circumcida
tur et ille et pravitas Decimo sit de
nomine tesu mirabile nomen sed non modo
delectabile Nam in bernardus super cantica
Iesus mel in ore melos in aure iubilus
in corde nostro Iesus nomen lucet predicatum pascit re
colitur lucet predicandum pascit cogitatum lenit
invocatum In hoc nomine omnis respiracio
in multis enim offendimus omnes et nec
enim habemus sanctam mentem ad diluendas
offensiones peccatorum propter quod clamat ecclesia
dicens adiuva nos et libera nos
Et quia ex hoc nomine magno pleno
posset ad bonum esse tepida et ad ma
lum pro iusto sancti et sermo

vel signum xxiii resurgit lectionem hominum
spirituo hic est nomen quod vobiscum eum deus
iustus est quia iesus spem quia dominus
tante quia iustus amplius tene sit salvator
et spe et timore trahit homines ad salutem et
pietatem non timus quod est trahe formidam in
iustam ipsius si non diceris ad eum ex nomine
Iesus trahe eos ex nomine iustus deus primus
iustus dominus et iustitias dilexit etc. Sic dei
filius amarum custos samaritanus infirmos
lecto et vinum vulneratum alligavit. Unica quod
oleum iesus quod vinum iustus dominus si eius
dissolutus ad sanandum ex nomine ihesus respi
ce te a peccatis quia iustus dominus si salutem
iesu non admittis iustitia iustitia iusti dei non
evadas O sapientia que mirabili arte me
dens in vino et oleo animarum nostrarum
sanitatem restauras ut qui non vult melioren
de dulcedine iesu compescat ex asperitate nominis
iustus dominus Item enim et vide nomen eius
sanctum quia iesus sanctificans et ille quia
iustus dominus est iustitia damnans Hec sunt
due manus in quibus deus omnia ducit
ut si manum salvantis evaseris in illaturus
de manu damnantis fugere potes Hoc itaque
nomen iesus habeamus et in corde et in ore
et in actione ut eius virtute in corde habeamus
sanctas cogitationes in ore verbas bonos
in opere sanctitatem equitatis ut huius sancti
nominis iesus effectum eius salutis post hac
vita felicem consequamur et cetera

Decimus sermo

Signavit confirmavit sunt dies
ut circumcideretur puer Luce ii
Hec dies devota devotionem auget
et salutem Devota dies nativitatis
christi devotionis devota circumcisio
christi in nativitate lucet ignis caritatis In
circumcisione amplior ignis In passione maxime
divine caritatis ignis refulsit in nativitate
eius apparuit puer sanctus In circumcisione
peccator in passione pro nobis maledictus in na
tivitate nobis natus In circumcisione nobis datus
In passione pro nobis oblatus in nativitate nos
visitavit in circumcisione nos docuit In pas
sione nos redemit Signavit igitur dicitur
in evangelio Consummati sunt etc. ut

commixtionem pueri et pueri commixtionem illa commixtione octaue diei circumcisionis sequitur pueri nostri innocentiam quam et nos insequi debemus scilicet cum innocente ideo regnare volumus. Dauid cum propheta domine quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis requiescet in monte sancto tuo. Et dicit innocens manibus et mundo corde qui loquitur veritatem in corde suo qui non egit dolum in lingua sua nec fecit proximo suo malum et non accepit qui pecuniam suam non dedit ad usuram et munera super innocentes non accepit. tales ergo sunt pueri innocentes et expectant illius octaue consummatam circumcisionem in animabus et corporibus. si hec custodiemus quod propheta predixit erimus in spe illius circumcisionis. In circumcisione enim sua cristus magno dolore fuit afflictus veluti ceteri infantes quia velut omnes [illegible] viguit et tunc dominus enim non in infantia, immo prima die natiuitatis tantum viguit [illegible] et tunc sciuit quando erat annorum triginta et eo velut alios infantes dolor commouebat ipsum ad fletum aliquem potuisset dubitare. De veritate sue humanitatis et potius magis quod verus homo putaretur. potuisset si non doluisset ut non ostenderet ex ploratu dolorem more ceterorum infantium ut dicit Simon lib. 1o cap. 7o | potuisset et non erat ei difficile ut dicit Ricardus in sermone | carnem suam integram seruare ne sentiret quemadmodum seruauit ne virginis uteri porta in eius exitu aperiretur. plorauit quamuis puer [illegible] nisi [illegible] potuit lacrimas continere plorat ergo et ipsa cum filio compatiendo filio et nos et ploremus cum eo quando debemus in istis sollempnitatibus pro salute nostra quam quesiuit [illegible] multum compati et dolere [illegible] angustias quas pro nobis sustinuit. Itaque hoc cepit fundere pro nobis sanguinem suum tandem in breui [illegible] In flagellatione et coronatione demum in crucifixione et lateris apertione. Nemo igitur ut dicit Simon lib. | cap. [illegible] [illegible] repetat circumcisionem [illegible] [illegible] qui dedit omnes enim fideles in illo circumcisi sunt. caput enim illa pro omnibus membris suis accepit

Cum ergo circumcidi voluit iesus ut nos doceret remedia morborum peccatorum non refugere sed et querere et patienter suscipere sed ut dicit Ricardus non sic agit presumptio elationis humane cum despicimus ligaturis vulnerum quod ex medico de ulceribus [illegible] erubescimus agere penitentiam et quod crimine admisimus [illegible] in [illegible] [illegible] in remedia [illegible] non [illegible] non dedignamus peccatores reputari nos autem et esse volumus et nolumus estimari multi volunt [illegible] sed [illegible] [illegible] ad sanguinem [illegible] sic dicitur in [illegible] Res mira hoc dominus [illegible] rex et sacerdos [illegible] pro re publica [illegible] sanguinem suum fundere ad custodiendum legem [illegible] non [illegible] sanguinem suum ut expectaret [illegible] [illegible] et reges ut essent attenti pro re publica et non negligentes iustitiam diligere et facere [illegible] [illegible] Ut enim Robertus super lib. sapientie de Regibus principibus et dignitatibus non eius ad ludum ut ad honorem tantum neque ad otium sed ad [illegible] et [illegible] et summe negotium [illegible] [illegible] [illegible] sapientis dicit audite [illegible] et intelligite. Discite iudices finium [illegible] audite qui continetis multitudines et placetis vobis in turbis nationum quoniam data est potestas a domino vobis sed cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis neque custodistis legem iustitie neque secundum voluntatem dei ambulastis horrende et cito apparebit vobis quoniam hec comminatio [illegible] [illegible] ex quo sunt ministri iustitie expedit ut ministrent iustitiam [illegible] et contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad hoc [illegible] sunt et [illegible] abstinentes [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem ut non horrende sed pie appareat omnibus nobis qui eius aduentum expectamus videamus autem rationem circumcisionis [illegible] quo nomine sit vocatus quia iesus quod nomen est ab eterno predestinatum et [illegible] et diuinitus nominatum a prophetis [illegible] a [illegible] [illegible] ab angelo [illegible] a Joseph hoc impositum ab apostolo magnificatum

Hodie hec consummatum [illegible] vox patris in baptismo Jordanis audita [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] declaratum [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et manifestauit gloriam suam et crediderunt in eum discipuli eius [illegible] [illegible] hoc [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in Jordane [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

[illegible]

a mulieribus testificatum a confessoribus collaudatum et virginibus tamquam oleum effusum comprobatum et a cunctis fidelibus venerandum. Ihesus enim est nomen quod est supra omne nomen in quo omne genu flectitur celestium terrestrium et infernorum. Hoc est nomen quod dedit visum cecis, surdis auditum, claudis gressum, mutis linguam, mortuis vitam, totamque dyaboli enervat potestatem. Hoc nomen est delectabile nomen spei, cordis delectativum et confortativum peccatorum. Hec itaque dies circumcisionis domini nostri innuit vocationem nominis anni et hodie homines se mutuo salutando dicunt pro salutatione nominis anni [illegible] quia est reservatio universorum [illegible] quando [illegible] bonum inclinatorem. Dicemus itaque salutans hodie salutatio nomine anni [illegible] ut in novitate vite ambulet novum quoque hominem induat qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis et non corrumpitur. Optima hec salutatio quia auget gratiam et perducit ad salutem eternam.

Primus Epiphania

[V]enerunt Ierosolimam [magi] dicentes ubi est qui natus est. Mat. ii°. [Christus] filius dei sciens quod eius nativitas inde non esset accepturus, ne diceret in propria venit et sui eum non receperunt. Itaque ne maiestas divinitatis sue in infantia sive infirmitate penitus omnino lateret, statim natus mox misit nuncios suos ad gentes non ad quoslibet sed ad reges sapientes. Misit autem illuc non angelos, non homines, sed stellam, stellam communis [illegible] stella. Nam primo misit stellam lucidissimam que eciam in meridie clare videbatur. Et hec eos excitavit ut in Iudeam venirent et antecedendo duxit usque dum veniret et staret supra caput pueri quasi diceret ad eos: hic est puer sed deus. Venite vos gentiles et eius divinitatem declarate quem Iudei domestici contempserunt et factum est sicut domino placuit.

Unde hi magi

magnum deum in parvulo ostenderunt tripliciter scilicet verbis, actibus et muneribus ut dicit [illegible] Crisostomus. Primo hi magi declaraverunt deum magnum in parvo puero verbis. Venientes enim Ierusalem ad civitatem regiam in qua regnabat Herodes non timentes periculum mortis interrogant de novo rege dicentes: ubi est qui natus est rex Iudeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Fatentur humanitatem eius quia dicunt ubi est qui natus est rex Iudeorum [illegible] rex celi [illegible] in mundo, dispensator [illegible] in iudicio, distributor premiorum in regno. Et divinitatem fatentur quia dicunt vidimus stellam eius in oriente. Non dicunt simpliciter stellam sed stellam eius [illegible] scilicet non communem [illegible] obsequendum et in nichilum [illegible] officium [illegible]. Unde Crisostomus: Considerantes [illegible] stelle intelligebant divinitatem, ita ut dicerent apud se: Quantus sit iste rex cuius stella ministrat. Et per ministerium stelle intelligebant quod dignitas [illegible] regis excedebat mensuram omnium mundialium regum. Unde ad gloriam horum regum exclamat Crisostomus: O beati magi qui ante conspectum crudelissimi regis antequam Christum cognoscerent [illegible] facti sunt confessores. Isti ergo primi [illegible] tunc [illegible] quales debebant esse christiani et quibus virtutibus pollere debebant. Quia specialiter primo ut quilibet christianus sit rex [illegible] sapiens non fatuus. Tercio fidei constanciam in mortis periculo [illegible] humiles [illegible]. Sicut ergo isti reges fidem habuerunt de rege quem non viderunt [illegible] et confitebantur absque timore, sic et nos [illegible] Christum quem nunc [illegible] videmus [illegible] in sua claritate [illegible] in via nostre peregrinacionis querere [illegible] et querendo confiteri corde et ore [illegible] dominum nostrum Ihesum Christum dei filium.

[illegible]

deus et ho e homo ad peregrinacionem
deus ad premium ho ad veritatem deus ad paternitatem
homo ad imitacionem deus ad premiacionem
Ut cum tandem videamus facie ad fa
ciem quem nunc querimus in se et consideramus
in fide. Secundo hi magi declarant
deum magnum in suo puero. cum illum quem
non vidissent predictos adorarunt. et cum
adoracione ad deum spectante pre
cium humilem adorarunt. humilem scilicet
in carne vili. in infancia sapiencie. et
infirmitate virtutem. in forma hominis
deum maiestatis. Ut Crisostomus inventa
e in eis fides animorum quia aspectus oculorum
videbant humilia et intelligebant alta
videbant parva intelligebant magna. oculis
aspiciebant in puerum et in corde cog
noscebant invisibilem deum vide quod pre
parent deum adorarunt primus est
humilitatis Secundum fidei ut sciamus
quod ab humilitate cordis venimus ad fidem
et in superbia cordis amittimus fidem
Unde superbi non credunt cultum. quia in
mole tumentis claudit oculos ne ex
deus vitans videant credendo. Unde
Bernardus in sermone de vigilia natalis
ille vere fidelis est qui nec sibi credit nec
in se sperat factus sibi tamquam vas
perditum. sed sic perdens animam suam in
vitam eternam custodit eam. et de
anima sola facit humilitas cordis ut
non sedeat fidelis anima invitata sed
deprehendens semetipsam ascendit de se
super umeros sue dilecti sui. apud
talem nunquam fides debilis esse solet
quia fundamentum bonum est humili
tas cordis. Hec ille. Sic ipsi reges
primo se prostrati humiliantur tamquam
adorarunt quia humilitas veniens quia ingres
si stabulum invenimus infantulum
pannis involutum. non illic spernit sta
bulum nec pannos offendunt nec infan
tia scandalizantur. procedunt venera
tur ut regem adorant ut deum. Unde
Bernardus in sermone quodam exclamat
Quid facitis o magi. quid facitis
lactantem puerum adoratis in tugurio
vili. in vilibus pannis ergo iste
deus ipse est. deus certe in templo sancto
suo dominus in celo sedes eius. et
vos queritis in vili stabulo in iuris

germine. Ecce quid sapientes fiunt. sed
insipientes ut fiant sapientes. Sic enim
ait apostolus Cum vult esse sapiens sta
bilius ut sit sapiens. Et spiritus sanctus qui
talia disponebat qui illos adduxit ipse
et instruxit. et qui stella foris ammo
nuit ipse in intimo cordis docuit. non
enim diffusis [illegible]. redissent sed ad tam
discrimina viarum et tantos labores
suscepissent in persona Herodis Regem aud
in regno suo timens finxissent publice
confiteri ipsi eis vadunt fidem infidissent
tale qui pro ipso stellam mirarentur
quod itaque est ipse celum dominum inspirat
et instruxit quod puer ille quem videbant
esset deus homo factus de gente in
deorum Res mirabilis gaudent re
ges gentiles. gaudio magno turbatur
Herodes timens evelli de regno. et ierusalem
omnis que de rege gaudere debebat turbatur
quia ut ait Crisostomus de adventu iusto
non poterant magis gaudere. eo ipso in
niceres quod essent cum presentibus. et
consortio. Videns ergo cum regibus ipse
e in domino gaudendum et gratias age
dum redemptori nostro pro que nobis in
notuit tam bona erga nos voluntas
dei patris. tanta caritas in opera filii
sui. in tanta humilitate deitatis tanta
benignitas. que nobis per ista humilitatis
apparuit. quod in gentilitate non despexit
sed in ipsis regibus per stellam vocavit
ad fidem. Tercio hi magi ostendunt
deum magnum in parvo puero muneribus
quia obtulerunt ei aurum thus et mirram
professi sunt in auro Regem in thure
deum in mirra mortalem in eius
sepultura. et ut dicit Crisostomus et si hi non
intelligebant magi tamen quale misterium
ista gerebant ut quod faciebant omnium
quodque munus eorum nichil continuit est
gracia eius que illos hic omnia facere coegerat
ipsa ordinat omnia per modum congruum
Hec ille. hi tamquam reges et si non
ore tamen ipsis muneribus obtulerunt de
cunt regem deum et hominem. Et in
hoc se comparantur sic. Centurionis
aut latronis dextri in cruce suspendere
videntur. Jam enim tunc [illegible]

[Marginal note, right column:] [illegible] [illegible] [illegible]

[Marginal note, bottom of right column:] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Joseph [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[Marginal note, left margin:] [illegible] [illegible] [illegible]
regem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hec
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]

pendebat in cruce multa miracula fie-
bat · iam tunc a multis ponitur sicut
itaque latro clamabat Memento mei
domine dum venis in regnum tuum Cen-
turio vero videns quod sic expirasset cla-
mavit vere filius dei erat iste Iste vero
regio vexillum precioso insignito non eo
quidem nec eciam eis miracula facien-
tem et recognoscunt ipsum esse regem
omnium ... ipsum esse dominum creatorem
et hominem redemptorem Centurio et latro
cognoverunt eum in patibulo isti in sta-
bulo · illi clavis affixum isti pannis
involutum illi videlicet morientem isti
in debilitate et metum latro cognovit
eum regem Centurio dei filium ip-
si vero simul dei filium et hominem
profitentur Venite igitur filie Ierusalem
devote anime devote egredimini de ter-
minis ad intuitum celestis contempla-
cionis et videte oculis fidei regem Sa-
lomonem non terrenum regem pacificum
dei filium cum corona carnis et passibilita-
tis Corona coronavit eum mater mala
in incarnacione et nativitate noverca
vero sinagoga corona spinea et despecta
in morte patri vero corona glorie in re-
surreccione et proximo coronabitur cum
angelis corona iusticie quando exibunt
angeli et separabunt malos de medio
iustorum quando veniet ad iudicandum
cum senioribus populi Considerantes eum
regem offeramus ei caritatem que omnia
in auro precellit considerantes eum deum
offeramus timoris reverenciam et thus
devocionis orationis Considerantes redemptorem
pro nobis mortuum offeramus ei mirram
amare doloris pro peccatis nostris quibus
causam dedimus ut moreretur et in
die resurreccionis generalis coronemur g-
loria corporis glorificati ad conse-
quendum regnum celorum Amen

Secundus ad

ce magi ab oriente venerunt
Ierusalem Mat ii° Hec vene-
randa festivitas hodierna trium
regum in quanto honore est a
nobis habenda clare possumus vi-

festum nativitatis toti mundo commune quia pro
omnibus nasci est dignatus · festum eciam ho-
die in carne iudeos tangebat quibus indicata
sunt festum autem hodiernum est gentibus est
appropriatum quod et greco vocabulo dicitur epiphania
latine apparicio sive manifestacio quia in ea
Christus nova stella per novam stellam novum ho-
minem per novum signum · duce nova stella gentes
in hiis tribus regibus ad se perduxit et ad
claram fidem de gentilium antiquo errore
evocavit Hodie itaque impleta est prophecia
Ysaie lv Ecce gentem quam nesciebas vo-
cabis et gentes que te non cognoverunt ad
te current Item ut dicit ambrosius in sermone
huius diei · gratias agere debemus domino quia
nos frequenter visitat ut sepius lucescit de-
pius nobis ut inopinus videatur Et ille
tamen verum dictum Eccli xi Facile est
in conspectu dei subito honestare pauperem
repente eos honestavit ut suum creatorem
cognoscerent · cognitum quererent quesitum et
inventum adorarent In quibus tamen in
signis fidei nostre declararunt quod nobis
opportunum ad salutem scilicet credere querere ado-
rare Ait enim apostolus ii ad Corinthios v quo-
dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino
per fidem enim ambulamus non per speciem
vel in fide ambulamus · fide deum videmus
non tamen per apertam visionem Crisostomus super
mat O beati magi qui ex omnibus gentibus
primicie fidelium facti meruistis esse eius
future ecclesie formam portantes sicut enim
illi regem quem non videbant credentes
querebant et confitebantur · sic et nos qui
sumus ex gentibus dum quem nunquam vidimus
in carne querimus et confitemur · presertim
ipsum scilicet adorando et faciendo exemplar
eius in cena patrum accepimus verum et
qualis fides nostra esse debeat quia non mor-
tua sed formata et viva mortua enim
est fides sine operibus Hinc est quod dicit pa-
stores in die nativitatis cum venerunt ad
videndum quod angelus nunciaverat eis
invenerunt infantem iacentem in presepio vi-
derunt sed non crediderunt ipsum esse deum
et hominem · magi vero et munera obtulerunt
et adoraverunt Unde dicit Leo papa

In sermone hymnus dicit hoc tres sacra-
menta nostre fidei manifestantur et que
cordibus credimus muneribus [illegible] presta-
tur secundum fidem nostram plenam videri-
mus hymnus offerunt thus deo mirram
homini aurum regi scientes divinam
humanam que naturam in unitate veneran-
dam. Multis igitur hec dies appellatur appa-
ricionis nominibus primo hodie apparuit
nomine pastores ipsa hora nativitatis vi-
derunt et non dicitur dies apparicionis sed
hodie. Secundo est hoc nomen quod [illegible]
de iudeis iudeis dicitur videntes videbunt
et non videbunt, salvatorem in certis
oculis corporalibus sed lumine fidei non vi-
debitis et sic videntes non viderunt ideo
ex eorum visione dies hec in qua sic vi-
derunt oculis carnalibus non dicitur dies appa-
ricionis. Hec autem dies ut dicit ambrosius in ser-
mone hymnus dicitur dies apparicionis quia hec
primum credencium cordibus deus illuxit et
in tenebrosis conscientias hominum fidei splen-
dor advenit. Non dicitur apparuisse non tamen
oculis hominum quam salutis sed per fidei
confessionem in corda ad salutem. De in-
spiratione autem videntes autem hic re-
ges stellam apparuisse novam non visam
ab aliqua creatura mundi stellam magnam
lucidam non in celo ut in terra sed eleva-
tam visus celum a terra in aere [illegible]
sunt eius esset. Sed ut dicit augustinus in ser-
mone hymnus dicitur consurgunt revelacio-
ne nosse meruerunt reges videlicet iude-
orum esse. Non utique regis iudeorum
quales reges esse solebant sed celestem regem
iudeorum natum esse didicerant quem
quem adorando salutem [illegible] que secundum de-
um est consentirent omnino dubita-
verunt donec venerunt ierusalem dicentes
ubi est qui natus est rex iudeorum. Rex
sed sine purpura absque diademate
in capite absque pompa familie [illegible]
non gloriosus ex fama [illegible] sed [illegible]
exiguus corpore contemptibili paupertate
[illegible] orbis in presepio positus et
eum causam inquisitionis exprimunt
vidimus enim stellam eius in oriente
et venimus cum muneribus eum adorare.
Magnum aliquid latebat sub parvo.

Quod illi reges non a terra sed celo nar-
rante didicerant [illegible] quod audiret absque
timore et sanguinis et mortis exprimunt
ubi est qui natus est rex. Crisostomus ibidem
O beati magi qui ante conspectum crude-
lissimi regis antequam Christum agnoscerent
Christi facti sunt confessores. Herodes rex
hoc audito expavit [illegible] hic pa-
ne non debuit. Non enim Christus venerat
regnum sibi tollere et non deponit de ca-
thedra [illegible] tot [illegible] in quorum con-
fusione quam [illegible] Christum occidere est
visus. Dicit [illegible] erat [illegible]
in quolibet enim [illegible] Christum occidere pro-
babat. Dicit leo papa ibidem [illegible]
[illegible] fecit Herodes si magorum imitaretur
fidem et converteret ad religionem quod
disponebat ad fraudem. O ceca impietas
que [illegible] putas divinum tuo
furore consilium. Qui enim voluntate
naturis arbitrium sine [illegible] movere
[illegible] non tamen putabimus quod non habuisset
malos consiliarios [illegible] sed dominus
dissipat consilia gentium et reprobat
consilium principum. Consilium autem domini
manet in eternum. Quid malo consilio e-
lucidius [illegible] et [illegible] et ut idem
leo papa ibidem dicit poterat utique magos
[illegible] usque ad cunabula pueri
[illegible] sed sic [illegible] voluit ad confusionem
iudeorum duritiam quibus non solum
[illegible] sideris sed etiam [illegible] confession
innotescit nativitas salvatoris ex simplici
malicia noluerunt agnoscere oculis que se ro-
tam Herodi de [illegible] indicabant libris
[illegible] in pena malicie venerunt ut quem
non adorabant in infancie infirmitate hu-
milem postea conspicerent in divinitatis
claritate fulgentem. O quantam gratiarum
actionem debemus deo pro illuminatione
gentilium probat certamen iudeorum quid
enim tam [illegible] quam quod sacerdotes et scri-
be Herodi querenti ubi Christus [illegible]
[illegible] testimonia nascentem hic [illegible]
derunt [illegible] elegimus quod in-
dicabat stella de celo. Et tunc ubi ad
[illegible] animus Herodis exarsit ubi ad
non credendum [illegible] obdurunt [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reges [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stelle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

excecabat gentiles reges autem in incredulitate
iudeos et tenebris infidelitatis iudeorum per-
mansit. ideo illuminavit iudeos in cecita-
te dimisit. Herodes sententiam in pueros
eorum prefectum dedit ut quos rex impe-
rio exemit mundo crudelis interimeret celo-
rum autem regum corda elevavit ita ut
infantem predicto pannis involutum in pre-
sepio positum in stabulo sordi-
dissime natum. credebant omnium sublima-
bilem regum mensuram excedere in eius
testimonium tria ei munera predicando
obtulerunt per que eum recognoscebant ad
divinitatem eius humanitatem eius pa-
ssione et mortem. humanitate per aurum
divinitate per thus. mortem per mirram. utique
in presepio inmensum deum senserunt sed in
eo per adoracionem. Vnde ambrosius super lucam
adoravit puerum. utique non adolescentem. si per-
fectum tantummodo credidissent. Vnde quia im-
mensum deum in presepio puerum spiritu dictante
crediderunt ideo procedentes adoraverunt.
Verbum in carne sapientiam in infantia
virtutem in infirmitate et in homine veritatem di-
vine maiestatis. Unde sicut dicit leo papa
ibidem magi infantem venerati sunt in terra
talis nos omnipotentem deum adoremus
in celis et sicut illi de thesauris suis
mysticas donorum species muneri obtulerunt.
ita et nos de cordibus nostris que deo digna
sunt proferamus. Ecce tres condiciones veri
stantes generis. sed ut clare credatur quod
notat stella. secundo ut laboriose querant
quia ut dicit leo papa ibidem non deterrent
eos preventi incommoda locorum sed in madati-
one laborantibus atque vigilantibus sit
nec difficultas longi itineris horum
regum. Tercio ut humiliter adorent. Re-
ges enim ipsi procedentes adoraverunt. adorare
autem deum est in spiritu et veritate. quod autem
est in spiritu et veritate adorare. Dicit
ambrosius super epistolam ad hebreos capitulo 2o
Tamen deum in spiritu adorare nisi in
caritate et fide perfecta. et spe indubita-
ta et sanctis animi virtutibus. Finaliter
sicut ipsi magi adorato domino et omni

devocione completa. per aliam viam rever-
si sunt in regionem suam ita et nos et si
demonis suggestione peccando venenum
stellam divine gracie dimittemus. Recedendo
per primam ab herode ut stellam divine
gracie recipiemus et ut gloriam consequamur
exspectamus. sicut per superbiam inobediencia et
mala voluntate recedimus a regione
nostre salutis. ita exemplo horum regum
per aliam viam scilicet humilitatis per obedi-
enciam et bonam voluntatem redeamus in
regionem nostram paradisi celestis glorie

De sancta agnete

Exierunt obviam sponso
et sponse. Mathei xxv. Dicit
ambrosius libro primo de sancta
virginitate. Quia hodie natalis
est virginis integritatem sequamur. Natalis
est martiris hostias immolemus. natalis
est sancte agnetis mirentur viri. ne desperent
parvuli. stupeant nupte. imitentur innupte et
innuptimentes sed quid dignum loqui de ea po-
ssumus cuius et nomen quidem vacuum
non laudis fuit. devocio eius supra etatem
virtus supra naturam. ut mihi videtur non
hominis habuisse nomen. sed oraculum martiris
quo indicavit que esset futura et pre-
parata subdit. hanc senes. hanc iuve-
nes. hanc pueri cantant. Nemo est lau-
dabilior quam qui ab omnibus laudari potest
quot homines. quot preconia qui martirem
predicant. quia fuit constans et in pena
durabilis. Hec duodecim annorum marti-
rium fertur traditum. Tanto detestabilior
crudelitas que nec tenere pepercit etati. immo
magna vis fidei. que ab illa etate testi-
monium invenit. Hec est virgo de numero earum
que exierunt obviam sponso et sponse. in su-
i deo susceptione. Nuncque enim agnus fecit
obviam sponso christo et sponse ecclesie pro
christo in signaculo suscepte fidei. Vera hec
virgo obviam sponso christo et sponse ecclesie
exivit. Tamen ad primum exierunt ambulavit
que ad eum ambulando pervenit. que ad
eum exivit ab infidelitate ad fidem. fidem
suscipiendo pariter ambulavit pariter

quam quod quia phisici [illegible] magos appellant [illegible] Dardum Balaam qui stellam ex [illegible]
[illegible] stella [illegible] qui et [illegible] reges [illegible] predicavit [illegible] reges arabie et saba

pervenit feliciter. Parentis eius erat gentilis
nec eam poterat aut blandimentis seducere
a virtutibus convertere ne daret preceptum fidei
sponsi sui et sponse. Erat fides eius sincera
ut scriptura dicit, fides vera quod te-
stabantur eius opera, fides integra et mag-
na cuius eam et quantitas promissionum divinarum
possessionum et honorum temporalium anteponat
a filio prefecti et non solum ab eo, sed et
ab eius patre, scilicet prefecto ut videlicet conse-
nsum eius coniugio non negaret, quos virgo
omnes cum indignatione virgo repulit. Illa
omnia postponens et sponsum suum comme-
dans cum dixit: Discede a me pabulum
mortis quia iam ab alio amatore preventa sum
qui longe te melior est et genere et dignitate
cuius generositas celsior, possibilitas fortior
aspectus pulchrior, amor suavior et copia
incomparabiliter maior. Illi ergo soli servio
et fidem servo, quem cum amavero casta sum
cum tetigero munda sum, cum accepero virgo
sum. O virgo prudentissima que pro parvis
similia pro prius magna, pro temporalibus ad-
quisivit sempiterna. Non appendit temporalia
plus quam valebant in comparatione ad celestia.
Omnia mundi bona reputabat parva et vi-
lia. Unde sapientie xi: Sicut gutta roris
antelucani que descendit in terram sic est ante
te orbis terrarum. Unde hinc virgo in hac
tenera etate tantus intellectus ut recte di-
stingueret inter temporalia et eterna, inter creato-
rem et creaturam. [illegible]
divinitatis tum testimonium existit quod adhuc
ex etate quam sui arbitrii non erat sed quod
[illegible] illud Ambrosii ibidem: Nova vir-
tus natura est de auctore nature est [illegible]
te non habuit illam prudentiam ex litteris
sed ex lumine spiritus sancti qui cor eius illu-
minavit ut esset prudens et discerneret que
magis appetenda, que postponenda, que
vitanda, que facienda. Hec dedit exemplum
et doctrinam omnibus christianis quantum debe-
ant attendere terrena et quantum celestia
quantum conditorem et condita et in hoc
ostendit fidem suam esse magnam. Itaque
hinc magis appendit [illegible] eterna
maiori studio querit terrena quam celestia

aut paratus est pro acquisitione temporalium
frangere legem dei, [illegible] in fide arguit-
ur infidelis ex operibus probatur iste. Dicat
[illegible] de numero illorum fidelium qui ore
confitentur christum factis autem negant. Am-
bulavit hec virgo prudenter sciens se via-
torem in hac vita. Ambulavit festinanter
ut perveniret ne nox eam in via deciperet
ne consumerentur dies eius frustra. Pervenit
patienter, festino gradu in via ea currens
cognoverat in spiritu dictum Ambrosii super
eodem psalmo [illegible] Talis vita
est eius ut prospera permaneant ut adversa
[illegible] sunt. Ergo quando in via te leta-
tum [illegible] sedeas extollant ne adversa te
frangant ne [illegible] nec
mesta detineat. Festina ad finem festina ut pervenias
Elegit tamen viam antequam [illegible] Hec [illegible]
Agnes viam virtutis cum propheta elegit
[illegible] non sunt electa. Averte oculos me-
os ne videant vanitatem. Vanitas temporalium
est [illegible] ceterorum inquit Ambrosius. In hac
via cucurrit celeriter et pervenit antequam [illegible]
[illegible] annum eius antequam senesceret
antequam vitam hanc in longum protraheret
[illegible] sue vite domino obtulit et dominus in
admirationem intendit ut eam glorificaret
pro eius gloria. Virgo ea morte subire vo-
luit. Unde cum prefectus eam ad lupanar
duci iussisset, Agnes ingressa turpitudinis
locum angelum domini preparatum invenit
qui locum illum nimia claritate illustravit
[illegible] domus orationis ex domo confusionis
intrat ad eam iuvenis filius prefecti cum eam con-
tingere vellet a diabolo suffocatur. Sed ad
petitionem patris pro filio plorantis orante
Agnete iuvenis resuscitatur et christus ab
eo publice predicatur. Quo viso prefectus
ipsam libenter liberam dimisisset sed ti-
mens proscriptionem vicarium [illegible] assumpto
nomine reliquit qui virginem in ignem
[illegible] iactari iussit. Et cum ei flamma
non noceret, tunc [illegible] in eius guttur
gladium immergi precepit. Sic ergo [illegible]
[illegible] ad Romanos xii. Hec virgo ex-
hibuit corpus suum hostiam vivam sanctam

deo placentem quia placuit deo sua am
bulacio per viam virtutis Hinc ponitur quod
eam gloriose pervenit ad sponsum Ad que
exivit per sanctam ambulacionem per bona opera
et pervenit per eius glorie adepcionem exemplu
dedit omnibus ut et nos similiter ambulemus
et finaliter mereamur pervenire Sed ut dicit
apostolus ad philippenses iiio Multi ambulant
quorum sepe dixi vobis nunc autem et flens dico inimicos crucis christi
quorum finis interitus quorum deus venter
et gloria in confusione hiis qui terrena sapi-
unt Ecce apostolus enumerat quinque mala eo-
rum qui non ambulant in via virtutis
et probitatis sed in via iniquitatis et perdicionis
Primum est quod sunt inimici crucis christi Secundum
quod sunt filii eterne dampnacionis Tercium
quod ventris curam maiorem habent quam dei
Quartum quod eorum gloriatio vertetur in eternam
confusionem Quintum quod eorum sapientia
est terrena animalis et diabolica terrena ha-
bent eius amor animalem omnis lascivi
diabolicam omnis superbia clari quos diabolus
excecavit ita ut deum nec amet sine agnica
cura habent quod patet vidnia enim
desiderium magnum in nobis oriens beata agnes
et alloquitur nos verbis apostoli ad ephesios
vo dicens fratres aliquando tenebre
eratis nunc autem lux in domino id est ante conversionem
ante fidei susceptionem fuistis tenebrosi
sine luce fidei in intellectu sine caritate
erga deum in affectu sine virtutibus in
effectu Non mirum quod ambulastis in cecitate
mentalis et in actibus tenebrosis sed ex quo
facti estis lux et illuminati in domino
et per fidei susceptionem ergo iam expedit
ut ambuletis sicut filii lucis humiliter
et prudenter patienter transitu triplex scilicet
de statu culpe ad statum gracie de statu
gracie de bono in melius proficiendo ut fi-
naliter de statu gracie ad statum glorie pervenire
valeamus

Secundus ad ve-

nit sponsus et que parate
erant intraverunt Math xxv
et de ambrosino hoc primo de

virginitate hodie natalis est virginis integritatis
Secundum natalis est martiris ceteras in
terimus natalis est sancte agnetis etc. Vocatur
agnes de ab agna vel ab agnoscendo agna
quia fuit humilis mitis et mites dicta
etiam ab agnoscendo quia viam veritatis
agnovit contra vanitatem contra falsitatem
contra duplicitatem que tria mala a se
repulit per virtutem quam agnovit Unde
et vitas liberavit eam vocati sunt ad eius
honorem dico verba evangelii hunius
scilicet venit sponsus et que parate erant Ve-
nio notare sponsi sublimitatem unum dicitur
venit sponsus venit cum sublimitate qui
prius venerat cum humilitate venit in
virtute qui venerat in infirmitate venit in
ubertate qui prius venerat cum paupertate
venit ad retribuendum unicuique secundum
opera et iuxta eius secundo non mirab-
ilem dilectionem eius dicitur que parate erant
intraverunt cum eo ad nuptias Ut Cor
de sup he cum mirabiliter dilectio pro
intravit quia intravit per temporem
quia cor eo perpetuo etiam conniviu quia
ad nuptias vel possessio regni vel pro
ea dicitur vel abundantiam gaudii Vel
qui ad cenam nuptiarum agni sunt vocati
Apocalipsis xix Sed beati qui recumbunt
et epulantur etc. Tercio non indica-
bilem amaritudinem quia clausa est ianua
clausa est porta exclusis reprobis incluis
sis electis operibus quod confirmat Bernar-
dus Clauditur ianua triplex scilicet ianua
venie ad indulgendum que non omnibus
est aperta ianua gracie ad merendum
que non omnibus offertur ianua glorie
ad intrandum que non omnibus penitentibus
bus reseratur Estote ergo prudentes
sobrii et vigilate quia sponsus venit
ad iudicium et iam prope est Estote pru-
dentes et pellimini vos sicut patet hec
eius clare fidei induit purpura que
coagulat sanguis pendentis quod Virtus
quererent induit lapis temporanie per
gulis instine et pallis fortitudinis
fidei eius pro habens laudem vestibus

intraverunt ad celi nuptias Estote pru-
dentes et vigilantes ne preteat tempus
gratie et claudatur ianua in tempore
iusticie et vindicte quia si tunc cla-
usa fuerit numquam non aperietur Bernardus
O si scires in cordis palato possit clamor
annunciationis huius quod ecce venit sponsus quid
dulcedinis intraverunt cum eo ad nuptias
quid amaritudinis et clausa est ianua
ianua enim ianua lugentibus clauditur
que modo cottidie penitentibus aperitur
quia nequaquam tunc veniam inveniet qui
suo tempore veniam accipere noluit Ideo quod
a domino non petit meretur quod petit qui
hic audire noluit quod debuit Hec ille
Ad magnam ergo prerogativam iuxta quod dicit
evangelista venit sponsus et que parate
erant intraverunt cum eo ad nuptias Ad
considerandum quis sponsus iste Et videtur
Simon li vi ca xl Sponsus est qui
de sponsa virgine natus est et inviolabili dote
inseparabile Cum per sanguinem et mortem
et fidem et nuptias sibi desponsavit
ecclesiam Cum unde dicitur sponsus quia pro-
missus est ab celo pro ornatione ecclesie
ecclesie Sponsus ergo christus sed ecclesia et
ipsa ecclesia sponsa neutri […] christo sponsa
nova ecclesia nova que venit de celo
virtutibus ornata descendit ad quem
sponsum suum quem sponsam ex toto per
fidem integram veniendis data est […]
filios spiritualis fieri qui non ex sanguinibus
parentum neque ex voluptate corrupte de-
lectationis neque ex voluntate viri inter
sed per infusionem dei misericordiam ex deo
per spiritum sanctum gratiam conceperunt et sic
sine macula corruptionis nascuntur Hanc
sponsam ecclesiam christus desponsavit sibi
in sempiternum ut dicitur Osee iio Sponsa-
sam dicens sic natam sic sanguine suo
lotam atque redemptam sic eam desponsavit
ut non sit separabilis copula hec et in
futuro In quo autem sponsus christus
ecclesiam et quamlibet animam fidelem
sibi sic complacet ut sit ei sponsa de-
lecta et electa videamus quod dicit
per prophetam eundem iio ca Sponsabo
te michi in iusticia et iudicio et in misericordia
et miserationibus et sponsabo te in fide
et scies quia ego dominus Unde in hec amica
fidelis anima sponsa placabit sponso christo
et cum eo introibit ad nuptias celestes
si habuerit hic et vixerit in iusticia et iu-
dicio in misericordia et miserationibus et fidem
servaverit Fidem dico vere contritionis cog-
nitionis non enim in hac vita hominis est
alia cognitio vere purgata quam cum ad
[…] per fidem vigilamus fidem ergo di-
co meus sponsalis ut sic teneat fidelis
anima ne amore inordinato ad aliud
preter sponsum convertatur nam si alterius
amor inordinatus et iniurius in animo
sponse sedem figat iam iura sponsalia
violantur et adulterio talis sponsa notabi-
liter Serat autem sponsa anulum non solum in animo
sed et in manu quia non sufficit fides
in corde sed ut in opere exerceat quia fides
sine operibus mortua est Et ut dicit eciam
ibidem Simon li vi ca xxxvo Sicut
sponsus temporalis sponsam suam pro suo libito
vendit sic sponsus sempiternus ecclesiam sat
[…] quod sponse sue eciam
sine cuiuslibet anime fideli porrigere possit
ad ornamentum dedit enim ei virtutes quibus
ornantur dedit sacramenta ut lavarentur
precepta quibus candidentur et claritudinem
quia cum ipso in pectore fruantur Hec ille
Anima itaque christiana absque fide katholica
est tenebrosa et ceca absque fide sponsali
est impia et adultera absque iusticia in-
iqua absque iudicio polluta absque misericordia
abiecta […] miserationes cum […] non
consequentur et absque miserationibus et
absque diversis operibus diversis indigentibus
impendendis culpata Christus igitur in sponsus
suo christo esset vellet sponsam animam
fidelem damnare sed liberare quam desponsavit
sibi eam in iusticia in qua ut dicit Simon
ibidem expedit unicuique vivere atque hic
et in futuro in conspectu dei apparere
sicut ait David Ego autem in iusticia
apparebo in conspectu tuo Ille apparet in
iusticia in conspectu dei qui tamen de
se sic apparet cogitat et quod de […]

semper cum deus appetat et nil agit nisi
amat quod iustitia reprehendit. Hec iustitia
liberavit a morte. Cum vellet deus iudicare
ergo sponsat sibi animas in iudicio ut
attendamus illud apostoli Si nos metipsos iu-
dicaremus non utique iudicaremur. Tertio
sponsat sibi animas in via ut viam
consequentur. Et cum inspiratoribus [illegible]
cius conversionem contra [illegible] hec anima
prudentissima Agnes et cogitant et sic
leo [illegible] urbis qui eam existente
eciam amatorum animo ardere per eo-
rum affectum publice et confessa ac-
torem suum sponsum Christum nominans.
Nam ut sibi ea resilit et discedat ait ad
illum Discede a me quia iam ab alio
amatore preventa sum cuius pulchritudinem
sol et luna mirantur. Cuius opes non de-
ficiunt, cuius odore mortui reviviscunt,
cuius amor castitas, cuius tactus sanctitas.
Ipse me anulo suo sicut fidem subarravit,
lapidibus preciosis ornavit me, cinxit et in-
numerabilibus monilibus me adornavit, posuit
signum in faciem meam ut nullum preter eum
amatorem admittam. Ipsi ergo soli servo fi-
dem. Cumque nollet acquiescere illi prefectus iussit
eam exspoliatam ad lupanar duci. Sed deus
tantam eius capillis dedit in lupanari an-
gelum invenit nimia claritate qui locum
illustravit ut esset locus orationis qui erat
locus turpitudinis. Filium prefecti a demo-
ne suffocatum resuscitat. Finaliter Aspa-
sius fecit eam in ignem iactari
et illesam gladium in guttur eius immisit.
Octavo die parentibus suis ad sepulchrum vigi-
lantibus dixit: Nolite me quasi mortuam lugere
sed congaudete mecum quia cum hac
multitudine virginum in qua apparuit luci-
das sedes accepi in regno celorum etc.

De conversione Pauli

aulus autem persecutor nimi-
rum et eciam in discipulos
domini. Actum est hodie ecclesia
celebrat cum gaudio conversionem
sancti Pauli. De cuius conver-
sione angelis et hominibus
singularis est letitia propter tria. Primo
propter refugerium. Secundo propter gaudium. Tertio
propter miraculum. Refugerium magnum omnibus
peccatoribus ut nullus desperet de venia quando
videt in culpa in tanta constitutum gratia.
Gaudium magnum quia sicut ecclesia habuit
magnam tristitiam habuit in eius persecutione
ita magnam letitiam habuit habuit usque ad fi-
nem mundi. De eius conversione miraculo-
sa. Sicut enim conversio respectu aliorum mi-
rabilis et inderepte miraculosa subito de cru-
delitate sua fit verissimus amator suus
de superbo humillimus et de sevissimo persecu-
tore fidelissimus predicatorem magnum
in toto mundo. Unde conversio eius fuit
excellentissimum opus dei. Nam eius con-
versio fuit conversio miraculosa eius con-
versio. Sic eciam celebris commemoratur. Cir-
ca quod tria considero de sancto Paulo. Primo
eius precedentem hospitalitatem. Secundo eius mirabi-
lem conversionem. Tertio sue conversionis vera-
cem ostensionem. De primo hospitalitas
Pauli appareat ex quatuor. Primo quod eius
causa spiravit vehementer ex corde contra fi-
deles qui tunc erant. Secundo quia mi-
nabatur multa mala fidelibus domini et per
nervum crudelitatis persequens. Propter quod dicitur
et cedis in discipulos domini et in exspoliatione
Quarto propter expoliationem in rebus. Ideo
non coacte sed sponte et ardenter accessit ad
principes sacerdotum ab eis epistolas in Da-
mascum ut si quos invenerit huius vie
viros ac mulieres vinctos perducet in Ierusalem
sive ad torquendum. Itaque tempore suo
infidelitas erat magna persecutio ut de
Actibus dicitur et omnes dispersi sunt per re-
giones Iudee et Samarie. Paulus enim
vastabat ecclesiam per domos intrans et tra-
hens viros ac mulieres in custodiam. Vide
ipse valde sitivit sanguinem fidelium. Sicut
dicit Augustinus de eo in sermone de sancto Ste-
phano. Saulus erat consentiens neci
eius scilicet Stephani et servabat vestimen-
ta interficientium illum sed ut esset ex
omnibus et in manibus ad lapidandum eum

nec solum erat consenciens s[ed] et insti
gator ut nec mor[tem] stephani s[ed] lapidancium s[ed]
et pat[ro]cinius. Et en saule lupe rapax
bibens sanguinem agnorum p[er]sequens inedicens
et viatus sanguine suo. finis cum mor
tis et ut patiens quod dicto in ad se
nus vestimenta lapidancium. stephani s[ed]
tandem furorem sevientium s[ed] contra te
Nec ille | Nec omnia audita cont[ra] se
accognovit p[ri]ma ad Thimotheum p[ri]mo
Qui p[ri]us blasphemus s[ed] in deum et sic
dignus morte. Vt levitici xxiiii fuit p[er]
secutor s[ed] sanctorum et omnium christianorum et
deorum fui contumeliosus scilicet sanctis
inferens contumelias s[ed] de. huiusmodi
consecutus sum quia ignorans feci in
incredulitate s[ed] degens sub lege veteri
Vnde irritabat paulus eum hac p[er]secutione
fidelium observandum s[ed] p[er]stare deo et me
rer[i] apud deum videbatur eum sibi q[uod]
zelo legis hec ageret et dicit s[ed] misericordiam
dei indignus consecutus Prima ut dicitur
dat. Cuius ponit in hunc mundum peccatores
saluos volens facere quorum ego primus
sum scilicet quorum s[ed] peccatorum ego primus
sum scilicet maximus primus s[ed] non ordine
temporis s[ed] magnitudine iniquitatis &
et magis humilitatis apostoli qui ad esse
maximus doctorum venit s[ed] hic max
imus peccatorum et minimus sanctorum omnium
ad Ephesios iii. In isto ergo peccatore
saulus tempore persecutionis eius ostendit
bendit magnam patientiam Secunda ma
gna patientiam signum fuit q[uod] persequentem se sustinebat
simulat maioris patientiae quod in ipso
actu persecutionis eum ad se misericorditer
revocavit maxime de presenti potestatem
per aptum s[ed] plenus q[uod] maxime s[ed] dicit pr
statim sicut sua eis peccatoris revelare
Nec ille | Cuius revelationis p[er]mittit tes
timonium ii Corinthiorum xii. ubi testatur se raptum
sed ultra legem nature subito et quasi viole
nter per gratiam elevatum. raptum dicit se
usque ad tertium celum s[ed] empireum
scilicet usque ad visionem dei per essentiam
Vbi audivit archana verba que non
licet homini loqui s[ed] quia animalis

homo non percipit ea que dei sunt. Prima
iste raptus creditur fuisse in sua conver
sione quando fuit tribus diebus et tribus
noctibus nec comedens nec bibens. De
secundo scilicet de ipsius miraculosa conversione
Conversio ipsius mirabilis erat ex tribus
scilicet ex parte efficientis. Tertio ex tempore dispo
nentis scilicet luxus que ad conversionem ipsum
disposuit. Tertio ex parte patientis scilicet pauli
Primo mirabilis deus ostendit in eius conver
sione mirabilem potentiam suam q[uod] eum
subito immutavit. Dixit enim ad eum
verbum obiurgationis saule saule s[ed] superbe
et dicit quid me persequeris verbum revelationis
querentis enim a domino quis es domine at ille
ego sum iesus nazarenus quem tu persequeris
scilicet ego sum salvator tuus qui pro te mor
tem sustinui sic me rependis. superbe et debu
it q[uod] iudei me crucifixerunt et pannis me
os saturati sunt. Tertium verbum commendationis
s[ed] durum est tibi contra stimulum calcitrare
Ex primo venimus dolens. ex secundo volumus
compassionis. ex 3o venimus timoris. Vnde dicit
At ille tremens ac stupens domine quid
me vis facere. Ostendit deus in conversione
eius suam mirabilem sapientiam qua ipsum
a timore superbie dicens. Vnde dicitur saule
quis es domine iesus non inquit ego sum
deus. ego sum filius dei. Sed ait ego
sum iesus nazarenus humilitatis mee in
fima suscipe. et superbie tue squamas
depone. Tertio ostendit in eo suam mirabilem
bonitatem in eo q[uod] existente in actu et
voluntate persequendi et peccandi ipsum con
vertit. In hoc consideramus etiam q[uod] conver
sio eius fuit miraculosa ex parte disponen
tibus appropinquante enim damasco subito
circumfulsit eum lux de celo. lux subita
lux magna lux celica. Vnde tria ipsius ma
la lux subita q[uod] eius malam audaciam
qua audacter fidem christi depredabat
et mortis legem exaltabat. lux magna
que eius superbiam deiciebat et humi
liabat. lux celica qua eius carna
lem intelligentiam in celestem mutabat
Fuit ergo eius conversio miraculosa
ex parte patientis scilicet pauli in quo facta

sunt tria miracula separatio elevatio
et triduana ieiunatio absque omni alio
praesumptio est filius perditionis ut surgeret
vas electionis elevatus ut illustraret. unde
creditur quod in illo triduo quo fuit elevatus
doctus fuit in caelo quod non ab homine
neque per hominem sed per revelationem Jesu
Christi. hinc ieiunium triduanum maxime
cum et cor ipsius ad caelestia elevaret
et ablatum ad summe boni efferret et cae
lestia et archana paterent. Verum ut
dicit Gregorius xxxiiii moralium capitulo xx per
divina carnali prohibetur ne spiritualis
gladius verbi dei in anima insigatur
carnalis sapientia. Saulus enim quamdiu
obdurescebat quando cor eius nulla sagit
ta evangelicae praedicationis penetrabat. Sed
postquam fuit caelitus increpationis iaculatus
et superno respectu elevatus est lumine ipse
ut acciperet amisit ad animam vero
illuminandum ceciderunt eius ab oculis eius
quasi squamae. Carnalis ipse tegumine
doctrina illum praestiterat et intro vero
luminis videre non valebat. Postquam superno
respectu vocatus fuit eius repugnates
ceciderunt squamae defensionis eius et
ceciderunt dicere ab oculis corporis sub ana
nie manibus. Sed ante sub doctrina me
ruerunt ceciderunt ab oculis cordis sagitta
eum veritatis iam ad cordis eius viscera
perveniat et ita deposita elatione superbie
eum quod impugnaverat confitens quid
ageret nesciens requirebat dicens Domine quid
me vis facere. Sic quod ipse est lupus in o
ne et postea in pontificatum. Item Grego
rius. Convenit enim ceterum in syna
goga confitebatur Jesum quia ipse est filius dei
ita ut cunctos superaret et multo magis
convalescens confundebat. affirmans Jesum
esse Christum et ita conculcat quod lepores
et populos separantes furorem velut quos
dam culices extimabat morte et
cruciatus atque mille supplicia quae iudei
putabat esse parvorum magis quam deterra
cathena domitus quam diadematis de
coratus ac libentius recipiebat vulnera
pro Christo quam alii munera. Haec ille.

continuationis signa ad augmentum gratie
et gloriae caelestis abundanter consequendae.

Purificationis Mariae

Impleti sunt dies purga
tionis Mariae. Luce. Nos
praeteriimus sollemnitates
magnae domini nostri nativitatis
circumcisionis et Epipha
niae. Sed non minor ista quam
illae ut dicit Ambrosius in
sermone hodie. Omnes enim ad nostram con
solationem. In nativitate nobis natus est.
In circumcisione pro nobis circumcisus est.
In Epiphania mundo manifestatus est.
Hodie vero deo patri in templo praesentatus est
lumen ad illuminationem gentium et ad glo
riam plebis Israel omnium fidelium. Hoc itaque triplex
nomen imponitur huic diei. primo
nomen purgationis Mariae. Secundo nomen
oblationis. Tertio nomen redemptionis.
Hodie enim virgo Maria iuxta legem Moy
si se purgationi subiecit. hodie filium
suum parvum in templo deo patri obtu
lit. hodie ipsum pauperum oblatione re
demit purgatio illa fuit sancta et ho
norabilis. oblatio digna et acceptabi
lis redemptio parvula et humilis.
De primo dicit. Impleti sunt dies pur
gationis Mariae. Et ideo quod res purgan
da habet in se aliquid deformitatis aut
maculae obscuritatis aut defectuositatis.
Mirabile igitur est quod hic dies de purgatione
Mariae quae sole iustitiae mundo genuit ad
illuminandum obscuritatem speciosum prae
filiis hominum contra deformitatem fontem
aquae vivae contra omnem maculam plenitudinem
omnis boni contra omnem defe
ctuositatem. Certe de dies purgationis
Mariae in qua nihil purgandum erat
de qua sponsus dicit Tota pulchra es a
mica mea et macula non est in te. Certe
illa purgatione indiguit quae omni caruit
crimine. Tanta puritate nituit qua non
est sub caelo maior vel similis. Sed

hodie dicit pietas non peteret moneri a
minus marie et dicit Quid michi opus est
purificatione aut abstineam ab ingressu
templi cuius uterus nesciens virum tem-
plum factus est sancti Cur non ingre-
diar templum que peperi dominum templi
Nichil in hoc conceptu nichil in partu
corruptum fuit nil illicitum nil pur-
gandum cum proles ista sit fons puri-
tatis et purgationem facit venit ab e-
ternum. quid in me legalis purificat ob-
servatio que purissima facta sum ipso
parere immaculato. Hec ille. Revera
virgo domina talia et consimilia dicere
potuisset. sed non dixit. quia humilitas
profunda non permisit. quia filius suus hu-
militate se tegere voluit. ipse enim instar
ceterorum puerorum lege circumcisionis se
subiecit et maria secundum legem moysi istud
liciarum feminarum ad hoc ut nemo de
ea scandalisaretur aut singularitatis notam
ei ascriberet servavit. Dicit enim ambro-
sius in sermone eodem Non mirum si mater
observavit legem quia eius filius non
venit solvere sed adimplere. Hec ille. Itaque
hodie dicitur de purgatione marie ex legis con-
suetudine et vulgi opinione. Omnibus par-
tus miraculum ignorantibus putabatur eam
eum more aliarum communiter concepisse
et peperisse et sic purgatione indiguisse.
Itaque sicut christus circumcisionem humi-
liter suscepit ita maria purgationem. Secun-
2 do hodie dicitur nomen oblationis. unde Lu-
cas Tulerunt illum in iherusalem ut sisterent
et offerrent eum domino in templo. Sic de-
buit esse. quia ut dicit Clemens papa ho-
stia futura erat generis humani ut eius
victimam in angulo aut in diversorio sed
in publico in templo in quo deus co-
li conveniebat et non solum in tem-
plo sed in medio templi. Unde
hodie missa inchoatur Suscepimus
deus misericordiam tuam in medio
templi tui quia sicut nos exce-
pimus ita et pro nobis putamus Dicit
bernardus in sermone hodierno In medio
templi non in una tua non in angulo aut
diversorio non in palacio regali quia non
est personarum acceptor apud deum
in communi posita est sed misericordia et
offertur omnibus et nemo illius expers
esse potuit. Hec ille. Sed cum
maria sciret quo ordine christum concepe-
rat quo vero peperat et quis esset quem
genuerat quia deus homo et quia
hodie ipsum in publicum portavit in tem-
plum Cur igitur non revelat palam
hunc fore dominum universorum. Respondet
ambrosius in sermone hodierno Maria spiritu
prophetie repleta redemptorem mundi non
aperuit quia si hunc homines seculi
principes agnovissent nequaquam pro salute
nostra crucifixissent. Expedit ergo beatissi-
me virgini tamen legem observando in templum
que edidit ut non omnibus sed paucis
revelaretur. Hec ille. Hec prima fa-
cta est quia ut habetur Exodi xxix duos
agnos offerebant omni die unum mane alterum
vespere in signum quod christus agnus sine
macula bis offerendus erat de palma ma-
ne et pro se in pretio et vilitate ob-
latus. Primo in infantia facta est hodie a matre
oblatus in vilitate facta est pro redimenda
secundo in passione unde christus hec oblatio pa-
tri in iherusalem. ipse peccata corporis pro nobis ob-
tulit pro nobis in ierusalem. Oblatio
prima fuit iocunda. Secunda vero nimis
amara. prima inter brachia matris. secunda
inter brachia crucis. In prima est a sime-
one benedictus et ab anna laudatus
In secunda est a iudeis derisus et a la-
tronibus blasphematus. De ista oblati-
one dicit oblatus est quia ipse voluit
oblatus hodie. non quia opus habuit
sed quia legi obedivit. oblatus est in cruce
non quia meruit sed quia pro nostra sa-
lute offerri voluit. Tercio hodie dicitur 3
hec nomen redemptionis. Dicit enim lucas Et
ut darent hostiam secundum quod dictum est in
lege domini par turturum aut duos pul-
los columbarum hodie itaque dominus
noster infans est redemptus. qui peccata suo
sanguine totum mundum redemit hodie
animalibus gementibus fuit pro eo oblate

qm pacia clamore magno valido obtulit preci
bus lacrimis pro pro nostra redempcione et exaudi
tus est pro reuerencia sua ad Ebreos v°
hodie paupertas cristi est declarata. in natiuitate
erat pannis vilibus inuolutus hodie cum
aliis vilibus redemptus. pauper in natiuitate
pauper in circumcisione. pauper in vita pauper
in morte. cum tamen ab instanti concep
cionis sue erat rex et dominus omnium creatura
rum in cuius manu omnis gloria et omnes
diuicie omnes thesauri ad confusionem
auarorum et pauperum ad consolacionem
ut nullus diues in suis diuiciis glorietur
aut superbiat ut nullus pauper in sua
paupertate desperet. Tercia dicitur festum pur
ificacionis virginis purificatus dicimus esse dicti
mus marie purgacionis puericie oblacionis
et oblacio redemptoris. Sed ista nomina propter
nos fuerunt. purgacionis. oblacionis et re
dempcionis. ut sicut virgo absque alio pur
gemus nos et purgemur a peccatis
salutis obseruantibus quod cuiusque sunt destinat
precipit nunc est tempus purgacionis scilicet
haec vita. post non erit in media parte
et purgemus nos die et luce hic tene
bris vitare non animo. non exemplaribus
ut nos inspiciemus per andream qua
hic non purgat sed plus inferunt bona
enim. in calcaneo hic petrum. videte ille enim
quod ergo sum plus nomine alii aeterne
sic quod exaltant et purgant petrus abiectus
ad purgacionem necessaria est declaracio ut si
cut ipse pro nobis se obtulit ita nos ipsos
pro eo illi offeramus scilicet corpus et animam
in sacrificium laudis ut corpus et animam
ad illius laudem premia. Quarto dicitur
melius ut se offerat. quod ut in ipso deprecia
ret nec hec oblacio sua suffecit redimamus
nos dando par turturum quod est duorum
deo gemitus unum recolendo mala aliud
recogitando et memorando bona eterne vite
unum ad euadendum penam eternam aliud
ex desiderio pro assequenda gloria eterna re
munerationem Cuius perpetuo nos saciet re
demptor noster cristus amen

Secundus de purificacione

Impleti sunt dies purga
cionis eius scilicet marie secundum
legem moysi luce ii°
Dicit ambrosius in sermone ho
dierno. festiuitas hodierna
pendatur quod sit huius diei festiuitas
extimat ex affectu deuocionis suscipiat
celebrandum quia dicente doluit nam
circumcisionis lux aperiendus sollempnia
celebrauimus. illius cum scilicet ihesus est esse
sollempnitas eius et ille scilicet sollempnitates
hic eius ipsa quod ille hodie namque ma
legem et eorum partus a natiuitate est
quadraginta dierum. dominus in templo est
statutus a parentibus hodie virgo maria
purificacionis se subiecit hodie a sancto
Simeone puer ihesus in ulnas suscepit pre
parata cum muneribus est oblatus hodie
ihesus saluator mundi redemptus est ex
pectantibus ab eodem Simeone et anna
publice est predicatus Sunt virgo et mater de
clarat pueros filius virginis eius dominus
non capit nuncius Occurrunt pariter huic
mediante ex utroque sexus masculinus et fe
mininus perfecte de pueris a inueniatur
magnitudine diuinitatis operis et ap
paricionis in infancia humanitatis hec
itaque dies vere dicitur dies purgacionis
oblacionis et declaracionis Primo
est dies de purgacionis hoc enim secundum
legem moysi purificacionem mox anima
cum matris se subiecit que tamen
vera non dici potuit ... lucas Bernardus
in sermone hodierno Cuius in opus est
purgacione cum nec in conceptu nec in
partu impurum fuit nec relinquendo ut
purgandum Numquid tamen sunt plus
ista sit puritas et purgacioni subiacet
Numquid ergo sum inter legalis
purificata observancia que purissima facta
sum ipso partu immaculato et vnde
Bernardus in hoc vera iure ... obtinet virgo
re non hec tamen ut opus purificacione
est nunquam filius tuus opus erat circumci
sione ergo inter mulieres tamquam vna earum
hic et filius tuus sic est in numero
puerorum Hec ille est Ambrosius in

Ex sermone bernhardi hunc diem servabat virgo quo
ordine conveniret quia de spiritu sancto
sciebat quod ipsa pepererat prima absque ex
bita . sed legem communem servans expectat
purgationis diem celavit filii maiestatem
hunc et quem cum in templo adoraret anno
xiiij me doctores legis residentem intuendo
filium Joseph vocat eum dicens fili quid
fecisti nobis . sic ecce pater tuus et ego
dolentes quaerebamus te Proculdubio scie
bat enim sine commixtione concepisse sine
corruptione virginali edidisse. videbat in
fantem quem genuit deum omnipotentem
hunc reverendo adorabat quem in secundum
humanitatem filium recognovit quem lac
tabat fonte virginali alebat . Cur ergo abscondit
mirabilis conceptionis ac nativitatis
divinae sacramentum quae novit ipsum esse
deum immensum . purgationem instar alia
rum feminarum post partum quae genuissent
purum hominem et non deum et hominem
Audiet ambrosius dicens quod virgo spiritu sancto plene
repleta creatorem mundi non aperuit sic
sciebat enim iam tunc gratia plena spiritu
divinitatis afflata quia si hunc hominis
sexus partum agnovisset minus pro salu
te mundi eum crederent . Offert ergo
beatissima virgo tamquam legem observans in
templum quem condidit ut non omittat sed
parvus videretur. Hec ille. Cum ergo vir
go purissima non egeret purificatione ven
sima, septima etc. x° bino Cum consu
mmaverit homo incipiet; cum ceperit perfectus
fuerit homo non se perfectum existimet nec
de initio presumat sed se reputet quasi primo
inchoantem nec in via dei proficiens retro
peat aut remissus stet aut iterum incipiat
utrumque ad metum perurgat iustus. Gregorius electo
rum quisque semper se inchoare existimat
et ideo infatigabilis in voluntate perdurat
Secunda hec dies de oblatione de qua
Evangelista dicit Tulerunt illum in Iherusalem ut
sisterent eum domino. Hodie itaque virgo mater
obtulit filium suum deo patri et benedictum
fructum ventris sui domino presentavit
obtulit hostiam sanctam deo placentem

oblationem novam et preciosissimam de qua pater
dicit Mathei xx Hic est filius meus dilectus
in quo michi bene complacui ipsum audite
O dilectata hec oblatio nostra. filius dei deo patri
offertur ad nostram reconciliationem potuisset
virgo offerendo filium patri dicere O unice pater offero
tibi filium a te eternaliter genitum et a me
temporaliter natum a te sine matre a me sine
patre. Offero eum hodie infantem quem tandem
loquens sapiens offeret tempore passionis. Hodie
tibi offero ipsum fasciatum quem in tempore
passionis se tibi offeret in cruce acclinatum
Hodie ego ipsum offero in templo tandem se tibi
offeret in loco calvarie. Hodie ego offero ipsum
inter laudes Symeonis et Anne. tandem se
offeret in magna iudeorum subsannatione
et derisione. Hodie ego eum offero et rede
mendo turturibus aut pullis columbarum
redemptione paupercula quia valde pauper cum
sit dives in omnibus. Sed in tempore passio
nis redimetur quia per sanguinem redimet omnes
et morietur pro omnibus et in Nazareth
non reportabitur sed et tunc Miratur ambro
Ex sermone hodierno. Quis ad tam ineffabile
miraculum non obstupescat. quis non pene
elinguis fiat. generat puella filium et om
nium creatorem. portavit ad templum filium et
dominum creatorem. O admirandum spectaculum
ad quod non solum humana verum etiam an
gelica stupescit natura. Ad hoc fratres carissimi
fidei oculos erigite ad hoc pietatis affectu
devenite. suscipite quem in templum presen
tatum pro nobis in carne humiliatum
sed adorate in sua divinitate deum excelsum
amplectamini parvulum sed cogitate immensum
amate humiliatum sed timete excelsum
Hec ille. Cum itaque virgo Maria ipsum
filium suum portavit et obtulit deo patri
valde laudanda et imitanda est ut et nos
filios suos non relinquat sed suis preci
bus deo offerat et recommendat Filium
ipsum ut duplici intercessione nos a ma
lis presentibus et eternis redimat. multa enim
mala multas penas meruimus. quia omi
simus bona nobis precepta et commisimus
mala nobis inhibita. Redimat ergo

nes a peccato quas pro his meruit et of
ferat nos dextra recommissione. Obligatur no
bis filius suus quia noster noster. Dicit ambro
sius. Et tamen nos ipsa non electorum que
ferunt gemitu cordium. Sicut eius corpus edentium
frater, tunc nos ipsa que christum genuit sit
mediatrix nostra. Hec ille. Dulcissima beatis
sima mater nostra offert nos christo pro suis
filiis que nescit in vice filius. Sed in atte
das filiorum miserias in quibus non in
dignum est venerationis. Tollerat pia mater
irreverentias filiorum quia amat vincitur
generationis. Sed ergo pro omnibus et si
tamen sunt indignos quos in uno gemitu
de patre unicum filium pro excessibus multorum.
Hec ille. Hic sanctus Simeon post multa
et antiqua desideria post multas deprecatio
nes enim gemitu continuatas. Nec enim
orare cessabat donec videt quod poscebat
Postquam itaque in ulnas christum suscepit petiv
it se dimitti in pace. Nunc dimittis
domine servum tuum in pace etc. Dans causam
huius dimissionis quia oculi sui vide
runt salutare datum in lucem et in lumen
ad revelationem gentium et ad gloriam plebis
Israel. Sic et nos postquam oculis fidei et spi
ritu vidimus et videmus salvatorem omnium
lucem veram que illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. Restat toto
viribus petere ut in pace dimittamur et ut
exitus noster de hac vita sit non in ira dei
sed in gratia, non in peccato sed in deo qui est
pax nostra. Ideo necesse est ut cum Simeone
christum in ulnas accipiamus et opera
bona in memoria hic agamus. Videntes ergo
per fidem bonis operibus clarescentes toto
studio toto affectu petere debemus ut suo tempore
ex hac vita in eius pace exeamus. De il
lis qui christum hic fide vident non euntur
de quibus opera fidei non faciunt quia ex
peccatis eos eterna damnatio. Vide
Ex sermone hec Deus quam misera anima
que ducit itineris iesum ignorans igno
rantia voluntaria nempe venit lux

et gaudium et dilexerunt homines magis
tenebras quam lucem. Ve ei qui moritur an
tequam videat christum. Non enim in pace dimittetur
sed a rugientibus leonibus ad escam prepara
tis rapietur. Nos ergo qui fide eum vi
demus corde ore et opere deosculemur ut eum
clare in eterna gloria videamus. Quod nobis

Tercius ad idem

Impleti sunt dies purgationis
marie secundum legem moysi tu
lerunt illum in iherusalem ut sisterent
et offerent eum domino et ut
darent hostiam secundum quod dictum est
in lege domini par turturum aut duos pul
los columbarum. Luce ii. Dies hodier
na est plena gaudiorum et complacenti
ae dignorum. Hodie enim puritas subiecit
se purificationi liberas a filio quia li
ber redemptorem quia primo genitus redimi
tur oblatione solemni. Hodie hostia deo placens virgi
neis manibus est in templo presentata et pre
sentatur glorie dei patri pro maximo mu
nere oblatum. Maria ad templum iesum
portat. Simeon in spiritu sancto in templum
venit. Anna in spiritu sancto in templo
perstat. Tamen spiritus sancti
in templum advenit. Cumque induxerunt pue
rum Simeon in ulnas accepit laudat
mox despicit. Anna prophetissa toto cum
bus fatetur iesum redemptorem. Festa est
e processio gloriosa in tali oblatione ut di
cendum in sermone. Nullus ibi peccator
adest. Omnes iusti et sancti: Maria gratia
plena, Ioseph iustus, Simeon timoratus,
Anna spiritu sancto dotata. In cuius processio
nis signum hodie etiam fiunt processiones. Fideles
ferunt candelas in memoriam Iesu
ad templum portati in templo oblati
qui est salutare mundi lumen generi
humano et gloria celo. Triplicem hodie
festivitatem mater domini colimus. Primo sunt
impletionis legis. Secundo temporalis ex
pectationis. Tercio gemitus. Primum
notatur cum dicit: impleti sunt dies pur
gationis marie. Ecce maria nichil in
se habuit purgandum. De qua dicitur tota
pulchra es amica mea et macula non
est in te. Peperit enim mundi florem

dedit balsamum dedit incensum ex incenso can
[illegible] claritatem ex flore puritatem ex bal
samo redolentiam Attamen ut se ad legis
impletionem humiliaret purgari voluit [illegible]
[illegible] opus purgationis sic nos preveniamus
ad impletionem divine legis cum Maria
et Symone hodie Esto [illegible] mulieres ta
quam una earum, nam et filius tuus sic et
in numero puerorum [illegible] voluit qui in cir
cisione non [illegible] egit hec ille Sicut enim
[illegible] non veniat solvere legem sed adimple
re ita et maria, et in [illegible] monstrat ma
ria magnum animum ad implendum legem
dei. Sciuisse enim herodes dicitur Jesum natum
fuisse in Bethleem Turbatus est cum eius
nativitate et omnis Jerusalem cum eo Iratus
valde propter illusionem magorum cogitabat
eum interficere puerum imminebat ergo mor
tis periculum et puero et parentibus hic
tamen non obstantibus iuxta legis determina
cionem mansit in Bethleem quibus die
bus completis ivit in Jerusalem et ibi herodes
et Jerusalem turbata totum furentes ut
erat sub tanto timore et in servitute nec
a lege absque impletione remanet Quia
diligebat dei legem in pace quam ut domi
sit in timore Sciebat illam scripturam
Tu mandasti mandata tua custodiri ni
mis legem [illegible] ponebat quia in eius
impletione vitam pendere sciebat in ipso
enim [illegible] Secun
dum sed doctrina de [illegible] placa
tione ad [illegible] illum in templum
[illegible] portabilis et levis [illegible]
[illegible] importabilis
nunc est amabilis et delectabilis quia tu
lerunt puerum, tunc erat terribilis et for
midabilis, nunc [illegible]
quia induxerunt in templum, tunc autem
[illegible] potuit nunc est
detinibilis quia Simeon accepit eum
in ulnas suas, tunc nec [illegible] ut posset
detinere de illo qui ipsum hic placare
non inspexit dominum est portabilis ama
bilis levis [illegible] nomine talis

erit per modum de [illegible] illorum qui clama
bunt Cadite montes super nos et collibus
[illegible] cooperite nos a facie sedentis in throno
[illegible] cuius ita erit [illegible] quod spe
[illegible] qui [illegible] non [illegible]
dum tempus est [illegible] per hoc erit enim
tempus iudicandi [illegible] illis qui ipsum hic non
placant puerum sed expectabant iudicem, Amos
[illegible] non parcet in
die vindicte nec acquiescet [illegible] nec
suscipiet pro redemptione dona plurima [illegible]
qui ipsum hic non offert deo patri cum maria
in templo cordis quid agendo deo patri
pro tanto beneficio incarnationis sui filii quem
pater in mundum misit et hodie [illegible] ipsi
patri retribuit primo maria pro [illegible]
his [illegible] consimilibus [illegible] Quid ago [illegible]
[illegible] et [illegible] domine qui me in participium
filii tui admisisti tu pro eius ab eius ego
[illegible] eius in tempore, tunc in divinitate mea
in humanitate tunc ad [illegible] meus [illegible]
passione quod [illegible] reddo tibi pro
[illegible] tunc offero puerum tunc
sepius offert virum nunc est [illegible] ma
[illegible] post eum [illegible] nunc ipsum offero
in civitate tunc [illegible] civitate
nunc in templo sed tunc in [illegible] nunc in
[illegible] sanctorum tunc latronum nunc inter
brachia Simeonis tunc inter brachia
[illegible] nunc redimo ipsum [illegible] pro
genitum tunc redimet totum mundum suo
sanguine Tercium sed ex maria hodie
dedit doctrinam [illegible] nam offerens [illegible]
[illegible] paupertate
[illegible] et [illegible] par turturum
aut duos pullos columbarum ut sciamus ut
dicit Gregorius nono moralium cap. xx [illegible]
[illegible] redemptionis [illegible] quodlibet
[illegible] operibus [illegible] applica
dimus [illegible] unde Job [illegible] sicut
agnis [illegible] et [illegible] velut [illegible]
[illegible]
[illegible] ergo abstinens a malo invenis gemitum
quia [illegible] illud video adm

legem in membris meis repugnantem legi
mentis mee sic notat oblacio turturum. Si agi-
bimus quod non metes in exultacione si non semina-
bis in lacrimis. Si consideramus quanta mala
amavimus et cogitavimus et fecimus non nisi
gemitus. Si revolvimus que bona facere
debuimus et non fecimus aut si fecimus
sed non cum tanto fervore dei aut humilitate
sicut quod nisi gemitus. Si vertimus oculos
sursum longe est a nobis patria ergo gemi-
tus. Trenorum primo dicitur ego plorans et
oculus meus deducens aquas quia longe
factus est a me consolator convertens amar-
itudinem. Si non recogitamus tamen invenis pere-
grinacionis et lacrimarum vallem ubi Christus suis
discipulis et omnibus imitatoribus prophetat
iocundum amarum. Amen dico vobis quia plorabitis
et flebitis mundus autem gaudebit ut apostolus
ipse mire nos gemimus et iam redimamus
misericordiam ad nos et videamus an possimus
determinare marie an non indignum est nos se-
qui quam appellamus merito omnes ex corde
dicentem. Tota pulchra es amica mea et macula non
est in te. Ecce maria nulla maculam
habens voluit purificari. Nos peccatores maculas
habemus cum nunquam lavimus et nec purificari
anno cum in anno nulla melioracio nostra
quod igitur dicitur ex tam longo tempore peccandi
non attingetur ad grandem vindictam. Maria
per partum iustitie lumen et glorie accepit
obtulit genetricem ad nos autem per varia opera
tenebrarum per facta dampnabilia per inor-
dinacionem vitiosam quas bibimus ut aquas
blandimenta diximus exultamus. Maria secun-
dum iusticie gratie dicitur hodie personam gessit
peccatricis nos per multa mala multas
offensiones proximi per multas offensiones dei
ut cogitamus nos male egisse immo
sub tot innumeris credimus nos bonos et
iustos veritas per peccata male nos egisse co-
gnosceremus forsitan opportunam medicinam
quereremus. Maria humiliter fecit implendo
legem nos contra legem dei volumus cogi-
tamus. Facimus non uno sed centum modis
contra ipsam pugnamus effundimus talia
omnis docent. Cum contra legem dei a-
gere est legem conculcare. Nam iubet
lex naturam dei lex evangelica lex
sacre scripture nisi dei honoris instituit

concordiam caritatem unitatem quam
hec hodie intendit aut cui placent homines
divites malis suis operibus confunduntur montibus
bonis iniusta opprimunt viduas deli-
ciata inultima decipiunt bonorum ex iustitia
hec sed ad omnia bona homines non audiunt fletum
et planctum oppressionis animas patientes vio-
lentias angustie regi publice impiorum
bene nulla iusticia efficacior tractatur omnibus
enim non in angulis sed locis patentibus victus spiri-
tualis deputantur nulla concordia sed discor-
dia dissensio semper pro inimicicie vbo-
rum habent pacis autem deus eam unicus
qui seminat inter fratres discordias sed nullus
ad dicit quod possunt hodie homines semper iam
gaudentes his existunt in deo unum et odio
de quorum eodem plus est flendum
quam loquendum. Revera omnia tempora magis
felicia possent tractari. Nunquam lex dei di-
vina est regula actibus hominum nulla
tenus enim cum voluntas et intencio est
lex neque homines iam dissimul quid
faciunt sed sine pro deo sunt quando non
impleant quod intendunt. Dolendum
toto corde quod talia cogitata fiant audiunt
quod non libet bono homini vane semper travi
salus per tam longo tempore obstinatos ex
peccatorum ex quo credimus semper primus
creatus fideliter prorectus eius in tempore dampnacionis
invadimus in castitate cum maria teneamus
eum in operibus cum Simeone amplectamus
devotos cum Joseph testem cum bona
conversacione cum Anna ut ipse salvator
sit nobis benignus gratia hic et ibi gloria celeste
retribucionis in regno celorum.

[illegible]

Postquam impleti sunt dies purgationis
Marie. Luce 2o. Dicit Gwil-
helmus in racionali divinorum
inter cunctos sanctos sancta
gloriosa dei genitrix virgo maria primatum
obtinet que est sanctis dignior et
excellentior in honore cuius causa quatuor
sunt festivitates quatuor sollempnitates cele-
brat Annunciacionem Assumptionem

natiuitate et purificatione Unum enim tempore
pariter in memoria hic recolimus que enim ipse
ad filium suum pro nobis peccatoribus mittendi quod
sepulturam dicte sunt et ipse scilicet natiuitas et assi
lio et dicte communes scilicet annunciacio et purificatio
Hec ille Circa ipsum ad hunc sermonem nota
tria primo purgationem Secundo oblationem
Tertio redemptionem Hodie ergo maria iuxta legem
moisi se purgationi subiecit Hodie filium suum
in templo deo patri pro nobis obtulit Hodie
ipsum pauperum oblatione redemit purgatio
sua sancta et honorabilis oblatio digna et
acceptabilis redemptio digna paupercula et hu
milis De primo scilicet de purgatione
dicitur impleti sunt dies purgationis videlicet
quod res purganda habet in se aliquid deformi
tatis aut obscuritatis aut deformitatis aut
abiectionis Ideo euangelium loquens de marie
purgatione exprimit quatuor ad eius dignitatem
et gloriam pertinencia scilicet plenitudinem contra
deformitatem Cum dicit impleti sunt Secundo
claritatem contra obscuritatem cum dicit dies
Tertio pulcritudinem contra deformitatem cum
dicit purgationis Quarto celsitudinem contra
depressionem cum addit eius scilicet marie multum
sublimate quam deus pater desponsauit deo
filio sibi virginem elegit Cui spiritus sanctus
obumbrauit ne ipsam obseruando scilicet preseruando
ab omni corruptione carnis mortificiendo et
pariendo filium dei Cum itaque audis marie
purgationem ne estima quod contraxisset aliquam
deformitatem quia ipsa plenitudo gratie de se
dicere potest Celum et terram ego impleo
Jeremie xxiiiº | Ipsa etiam celum impleuit in sinu
creauit reginam celestem instaurauit et terre
imperare et pedite expectauit Vnum addit Hec
anima que aliquam in se habuisset obscuri
tatem Ipse purgatione indigens quod ipsa
sole serenior et cunctis astris clarior fulgida
vt | Eccl. xlmo pulcritudine candoris eius
admirabitur oculus Ne credas quod aliquid deffor
mitatis habuisset in eo quod filium dei totius
pulcritudinis creatorem et decorem genuit ex
hec enim facta est pulchra | Cantic. iiiiº Tota
pulcra es amica mea Ne opineris ali
quam depressionem ex eius parte prouenisse
ex hec enim facta est altissima cuius alti
tudinem nemo preter deum excepto attingit

potest Excelsior celo profundior inferno longior
terra latior mari Job xi | Et | ergo virgo
benedicta in purgatione legi moisi se subiecit
non enim necessitatis sed humilitatis voluntat
nec in hoc sibi legi subiecta quia lex loquitur
de petere apposito filius a viro de egressus est tam
quam genus vtero Sed sicut christus debuit per
omnia fratribus similari vt misericors fieret Ita
et eius beata mater ceteris matribus in hoc
similis esse voluit et se legi purgationis
sicut alie mulieres subiecit De secundo scilicet
de oblatione dicit euangelista Tulerunt illum
in ierusalem ut sisterent eum domino preciosa sancta
deo placentem oblationem nouam et preciosissimam
De qua ipse pater ait hic est filius meus dile
ctus in quo michi complacui Tulerunt eum
in ierusalem scilicet in templum ut ab omnibus videretur
ab omnibus cognosceretur qui pro omnium salute
venit visus autem in natiuitate a pastoribus
sed in presepio visus a regibus sed in domo
reputabat in pro contemplatione omnium videntium
ab omnibus Vnde ut dicit Clemens papa fratribus
non sufficiebat generi humano quod christus videretur
in angulo aut in diuersorio etc Vnde dicitur quod
dies dicitur candelaria siue illuminationis quia filius
lux dei cognitus est hodie reuelata quam est
lumen in reuelationem gentibus et in gloriam po
puli Ipse ut dixit Simeon per quam reuela
tionem celia in persona omnium fidelium gratias
agens dicit Suscepimus deus misericordiam
tuam id est filium tuum in medio templi tui Su
scepit eum Simeon in vlnas suas suscepimus
et nos et quicumque sunt preordinati ad vitam
eternam Cuius hec et hodie et metimus ut
Bernardus in sermone In medio templi etc nota
in primo non qui venit et qui non accedit
ad ipsum Hec ille | Et vide quod in veteri le
ge duo agni missi erant offerendi vnus mane
alter vespere Exodi xxix Quo signatur
quod agnus sine macula christus bis debuit offerri
mane et vespere prima oblatio a matre hoc
nota in primo sermone in fine articuli secundi
De tertio scilicet de redemptione cum dicit et ut da
rent hostiam secundum quod dictum est in lege domini
par turturum aut duos pullos columba
rum redemptio paupercula et humilis

Dece redemptor redimit et qui in vilitate totum
mundum redemit in puericia animalibus geme
bundis redimi voluit qui propria tocius mundi
cum fletu redemit. Licet autem christus in assumpta
humanitate ab instanti sue concepcionis esset
verus rex et dominus omnium super omnia constitutus
cui omnia subiecta erant divicias et bona tamen
paupertatis in omnibus temporalibus vixit ideo
non divitum sed pauperum oblacionem redimi vo
luit implevit quod in se illud proverbiorum xiii est
quasi dives cum nihil habeat et est quasi pa
uper cum in multis diviciis sit Sic ergo mundo
simul in unum dives et pauper in quo et consi
gnavit et docuit Designavit quod ipse non est
terrenus divitiarum quod sic dicis quod dives sum
et nullius egeo nescis quia tu miser es
et miserabilis et pauper et cecus et nudus
Apocalypsis iii. Docuit etiam nos despicere honores
cum in paupertatem tendavit quasi enim dicens
non amantes sed abicite ecce sicut audivimus
marie purgacionem pueri christi oblacionem obla
redemptionem Que facta sunt hec autem scripta
sunt ad maiorem doctrinam et nobis in exemplum
Primo ut purgemur Si enim maria legi pur
gacionis se subiecit que non erat contenta lu
ce legis obnoxia multomagis nos debito
res legis qui in multis legem dei offendimus
et transgressi sumus et transgredimur purgacionem
interiorem debemus ut eam liberius custodiamus
Sic enim dominus vincere dicit quod Josue dixit
Confortare et esto robustus valde ut custodias
et facias omnem legem quam precepit tibi mo
yses servus meus Josue primo. Secundo docet hec pur
gacio nos christum et oblacionem se ut sicut ipse pro
nobis oblatus est ita et nos ipsos pro eo offeramus
scilicet corpus et animam in sacrificium laudis
in corpore et anima ad dei laudem ordinamus
Bernardus in sermone bonum est mihi longe quam glo
rius atque melius ut tibi offerar quam ut derelinquar
mihi ipsi Sed ut oblacio fiat utilis ad sa
lutem nostram oportet et redemptionem petere enim nos ipsos
deo obligamus et quasi vendidimus Re
dimamus tamen per turturem aut duos pul
los columbarum hec animalia pro cantu dant gemitum
Demus dicit computatores per deo vivam quod te
mere revelendo mala que fecit dominus et
perimus egimus Et sic per turturem
Secundo desiderando bona celi a quibus
adhuc longe sumus ut deo clavam

Devocionem ut angelicam societatem ad quam con
scensus habemus per quos gemitum usque ad ple
num facit dominus in cordis simplicitate et
veritate et operis sinceritate tunc duos pulli
columbarum Et cum sic redemerimus in vi
ta presenti in morte nostra redimet nos ab omnibus
malis et coniunget nos civibus bonis in regno
suo ad quod

Zimmetus

impleti sunt dies purgacio
nis marie secundum legem moy
si vel hec dies est hec di
es marie et hec dies una di
es est quinta dies oblacionis sue in templo
dies purgacionis marie et dies informacionis
nostre Primo dies hec est dies christi Est hoc
enim beate virgo benedictum fructum ventris
sui sacrificium laudis oblacionem nova et pre
ciosissimam et acceptissimam obtulit deo patri
in templo Iherusalem cui oblacioni deus pater
dedit testimonium dicens Hic est filius meus Incepit
post xl dies nativitatis maria christum portat
in templum puerulum quem post xxx annorum iuvenculum
amor divinus [illegible] inter hos doctores in templo
Tandem adultum vidit in cruce [illegible] nunc ma
ria ipsum obtulit puerum sed ipse semetipsum ex in
finita caritate obtulit patri pro toto mun
dum ante passionem per ieiunium quadra
ginta dierum et noctium vicit dyabolum
post mortem quadraginta horis erat in sepul
cro spacia ad resurrectionem post xl dies ascen
dit in celum Ceterum purgacionem et ob
lacionem christi in templo omnes fideles in can
delarum oblacione hodie representant hodie
ideo in multis dicitur hec vero dies candelarum
Hodie enim Joseph et maria portaverunt in tem
plum benedictum cereum scilicet christum cum quo re de
linivit ecclesiam omnis creatura humanitas lu
men anima glosa lux est divinitas Caro cande
la cera non habuit sub modio [illegible] ut pro
lecto voluptatis sed ascendit super candelabrum
crucis rex in [illegible] pastor bonus non ut ven
tum [illegible] sed omnibus quod lux est vera il
luminans omnem hominem in hunc mundum venientem
Candela in se apparet ut alii luceat [illegible] in cande
labro crucis [illegible] morte [illegible] lumen [illegible]
fidei [illegible] et fama [illegible] exemplis
Secundo hec dies est veneracionis marie

pre eius sit virgo virginum hec enim fidelium in terris testimonio quod ipsa virginitatis gloria signata habet mundi lumine eius effudit Jeronimus. Et si mirum tamen verum quod hec dies ad dies purgationis erratum enim quod et absolutum purgaretur. Quere quia cantatur in nostro dicta pulcra et cetera. Secundo in illa purgari debuit quia secundum anselmum tanta puritate nituit quia non est sub celo maior valentius in sermone huius de hac puritate non poterat moveri animus eius et dicit. Tertio quia eius est in purificatione ecclesia abstineat ab ingressu templi tempus dierum nec fuerit virum templum factus est spiritus sanctus cur non ingrediatur templum et cetera. Hec posuisset dicere talia vero aut consimilia sed non dixit sive humilis se legi moysi subderent ad quod non arcebantur sicut et filius eius circumcisione necessarius non erat sed exemplum ob hec humilitatis. Hec enim ut dicit bonaventura simplicitas vere humilitas qua quis non plenum vult humilis potius sed vilis reputari. Sed fuit virgo plenum in spiritu et tamen per purita a tempore abstinere voluit et hodie purificari licet munda esset in quo arguit eius laudem petas omnes de suis operibus gloriantes in hoc tertio ut post pariunt bonorum operum quilibet fidelis dicit sed inmunditiam reputare et non gloriari. Sed timere sicut dicit Job quia ait verebar omnia opera mea virgo beata instar ceterarum matrum lege se obligantem subdere voluit se ab honesto more aliarum excusare ne aliarum mentes contemnere ut scandalisare. Et licet regina celi mulier voluit ancilla esse ut nova adinventione prime aut reprehende. Ex lege moysace instar omnium conformamini cum obligata non sint ordines in hoc quanta cura nobis esse debet ut simus divine legi subiecti. Multi enim iuvenes sed etiam in moribus honestis conformandis.

Tertio dicit hec de dies informationis nostre. Hodie enim Simeon patriarcha iustus et timoratus expectans redemptionem. Hodie accepit puerum Jesum in ulnis suis et benedixit ei. Sancte sic omnes nos docemur ut sicut ipse lumine cereum portavit in manibus ita et nos portemus in luminos operibus ad eius benedictionem. Mathei quinto Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant vestra opera bona et glorificent patrem qui in celis est. Bona ex operibus malis christianorum confunditur deus. Quanta ergo confusione hodie suscipit a maternos sufficit quod candelas hoc in manibus geramus sed sicut lumen corporale portamus ita lumen spirituale Christum in operibus nostris teneamus. Veritas est scripturam dicam et corpore a virtute cum Christus dicit ambulate sed presentes in virtutibus dum lucem sed gratia habetis ne tenebre vos vos comprehendant. Dicit Ambrosius in sermone hodierno. Cum cognatum curiositas in Christus quos nemo conduxit sed iam conducti sunt sed de dena no diurno si beneficii inveniat fuerit quid mentiw sanctus quippe sine operibus inventus est inde est stans otiare. Primo petis insipitur Maria non reportavit puerum Jesum in templo donec pro eo obtulit par turturum aut duos pullos columbarum. Secundo in turture vita contemplativa datur. Tertio in pullis columbarum vita activa. Oportet te unde eo pro Christo cum Maria offere utramque vita placebit deo utrique vivatis et opera bona requirit utramque tenebri in tenendis preceptis et iustitiam magis in utrisque obligat fideles generaliter iuxta exigentiam sui status. Sed nequando prelatus ut rex aut princeps magis contemplationibus insistere aut milites orationibus se occupare quia sic in alto posuit et ita militis debet temporalium ad iustitiam cassum sunt optare sed necesse est ad salutem prelatorum ut ad commune bonum se exponant curam de subditis habeant indicere et misericordiam omnibus miseriis patientibus faciant. Clamores in cor recipiant viduis et impersonalibus oculos a lacrimis tergant benigna benedictione. Dicit enim sicut senex Simeon petiuit se dimitti de hac vita in pace in perpetuum cum lumine ad gloriam ita et nos sicut summus iuste et timorati quilibet in morte sedulo de deum petere pro nobis ut de hac vita deus dimittat nos in illa vita in pace et sperare salutem in lumine divine gratie eterna perducat ad gloriam regni celorum. Amen. Nota.

Sextus ad idem

Impleti sunt dies purgationis
marie secundum legem moysi etc. Ex
sententia verborum huius evangelii habemus
quod dies hec tribus nominibus appellatur
primo dies impletionis secundo dies can
delarum tertio dies purgationis ma
rie propter opinionem que in ea [illegible] premissa tangitur
De primo habetur quod dies plena caritate dulcedine
et devotione in qua nos videmus fructum
ventris sui domino representari in templo Jerusalem
hostiam sanctam deo placentem oblationem no
vam etc. prout testatur quod dicens propter Malachiam tertio
Hic quod plenus mensis dierum hodie maria ob
tulit sacrificium matutinum quia Jesum puerum
recenter natum redemit ante uno factus sacri[ficium]
patri obtulit sacrificium vespertinum hodie eum
obtulit in civitate ipse se postea extra hodie in tem
plo postea in campo Primo igitur [illegible]
quia redemptionem misit dominus populo suo Im
pleta est hodie voluntas patris quia ad hoc
misit filium suum ut offerretur hodie [illegible]
[illegible] enim in ante pendebat Impleta
est hodie voluntas marie in [illegible] gratiarum
actione patri quod eam est dignatus admittere
in participium unici filii sui ita large quod
sit ipse pater eius et illa ipsa in temporalis
ipse pater sine matre ipsa mater sine patre Im
pleta est hodie voluntas filii [illegible] obla
tus est quia voluit oblatus hodie non quia
opus habuit non [illegible] legis eodem fuit sed quia
voluit obtulit se propter modum non quod meruit
sed quia voluit non propter sua necessitate sed propter
nostra salute ut et nos duo minuta que habe
mus scilicet corpus et animam tante maiestati
in sacrificium laudis offeramus hodie impleta
est [illegible] moysi que in suis oblationibus affigura
bat ut agnoscendo veritas figurari signum quia
ut dicit apostolus omnia illis contingebant in fi
gura Erant oblationes veteris legis deo
accepte non propter se sed quia illum signabant
qui est eadem significatio In oblatione agnorum
signabatur Christi innocentia in oblatione
boum Christi labor et similitudo fatiga in
oblatione hircorum similitudo carnis peccati
in Christo in oblatione vitulorum passio Christi In oblatio
ne columbarum simplicitas in Christo [illegible]

[illegible] turturum eius infinita sublimitas et [illegible]
deitatis Dicit Origenes in expositione super cantica
spiritus sanctus qui magnus et est [illegible]
sacramentis et hic multis [illegible]
[illegible] appellatur signa i. hoc columba appellatur
turtur que avis est in montibus et et arbo
ribus commoratur In vallibus autem et hiis
que ad homines usque perveniunt columba assumitur
Quia hoc maria par turturum et duos pullos
columbarum cum filio suo obtulit nunquam ad designan
dum quod divinitate altissima et humanitate
simplicissima et sanctissima sine felle dolo et pec
amaritudine et significant quod creatura obtu
lerunt pro eo par turturum et duos pullos non
quod duos pullos quia sine [illegible] divinitate
eius videtur esse humanata sed [illegible] considerans
eius humanitatem videtur esse deificata sed [illegible]
intuitu de Christo cogitando [illegible]
aut turtur aut columba vel deitas et huma
nitas quia est deus et homo ut per suam huma
nitatem nos portat ad suam altissimam divinitatem
Secundo hic dies dicitur candelarum quia hoc populus
fideles ceras et portant et incendunt et deum
honorant In signum quia hoc maria can
delam lucidissimam scilicet infantem in templum
portavit et multis patefecit in Bethle
em inter angustiam [illegible] clausis pau
patuit hoc quod in Jerusalem in templo coram
tota multis [illegible]
in stabulo proprio paucis pastores [illegible] viderunt
paucis reges gentiles ad eius presepium sunt
admissi hodie quod [illegible] candela clara
de absconditis totum orbem illustratura progre
ditur quem ut videri posset [illegible] et
inclinat celos et descendit et caligo sub pe
dibus eius inclinat celsitudinem sue divinitatis
et descendit per [illegible] nostre carnis pedes [illegible]
ad nos venit sunt anima et deitas quod enim
carne maria accepit pedes imus sunt sed quod [illegible]
pedes accepit deitas fuit [illegible] sub pedibus
caligo fuit quod in corpore quod ex anima assumpsit
et ex deitate similitudinem carnis peccati [illegible]
apparuit Caro in se fuit mundissima et in
similitudine carnis peccati Habet candela
[illegible] in se [illegible] et [illegible]
[illegible] mulier ostendit se nobis in carne

prius quam peccatorem esse et plus minus superias
horum malicia demonum astucia et luxu sic
mox. lucem reputabant tenebras dixit h
ec scimus quia hic homo peccator est et sua ma
licia crucifixerunt eum quam tenet hysto
ria nacionis iudeorum iussit respondere scriptum
quos quia crucifixerunt quam latine christum est
quod cunctos sanctos spiritus sancto et certis
nominis nominibus christum appellat secundum patrem
luminis et gloriam in parte notatur eius pacem
in lumine eius declaratur in gloria eius resur
rectionem ad eternam gloriam parentis eius fieri
et sciendo pro exemplum prius piis fuit mi
raculum et horum concinnando testimonium per
hibent vitam illuminat in fide in spe et ca
ritate ut tandem plebs resurgente nunc in
deum et amanti dabit eterne beatitudinis
gloriam. Tercio quare dies appellatur dies puri
ficationis marie. Sed quia innuit nobis scriptura
purgationem marie que tota pulchra et absque pec
cato fuit tanta interius puritate ut totius
puritatis ferret auctorem et non indigebat
purgatione que non coitum neque carnem ma
ritum sed non nove quod novum deus fecit super
terram scilicet spiritu sancto virtute concepit et vir
ginitate servata peperit. Certe nulla impuritas con
trahere potuit ex qua omnis puritas deitatis
emanavit. Dicitur igitur dies iste purgationis ma
rie a consuetudine legis et a vulgi opini
one. Omnium partus miraculum misterium quod consi
lium nescientes. Potuit autem dici iste dies pur
gationis. Quia dum illa sine omni peccato
deum filium concepit et peperit. magis impuritates
dedit et dum filium suum deo patri obtulit
homines peccatis pollutos sunt purgati. In eo
enim quod virginem marie septima hanc diem puri
ficationis asserit. quia tota pura erat et sa
lua. Datur intelligi nobis quod nulla est condicio
perfectionis hominum in hac vita propter quod homo
non indigeret proficere in gratia et caritate Ma
ria purissima. et tamen adhuc proficiendo et
[illegible] [Ecclesiastici] xviii^o Cum consummaverit homo
tunc incipiet et cum consummatus et perfectus
fuit homo tunc incipiet et se esse in initio
acionis reputabit. Bernardus electorum quisque
est se inchoare estimat et ideo infatigabili
cum voluntate permaneat. Et respondendo et ascendendo
dimus quod dies vite nostre sunt dies purgationis
nostre purgatio non completur donec ut dicit apostolus
Corinthiorum xv^o hoc corruptibile indiguit induere
incorruptionem et mortale hoc induere immortalitatem.
Est purgatio sancte necessaria que per se est necessaria
ad salutem. peccata mortalia perfecte redimat ita quod
cum animus suus sit dispositus quod nunquam velit a
gere contra dominum deum eius sed sua pos
sit consummare et tunc perfecte venialibus et
penis deficimus ad consequendum gloriam eterne
beatitudinis

Septimus ad se

impleti sunt dies purgationis marie Luce
ii^o ut dicit crisostomus pronunciatione hodie non
solum ab angelis et prophetis a pastori
bus et parentibus sed etiam a sacerdotibus
et infimis gratias domino accepit testi
monium non omnes etas et utrumque
sexus eiusdem quod miracula fidem asserunt
virgo gravida. sterilis parit. mutus loquitur. Eliza
beth prophetat. magus adorat. vitem inclusus
exultat. vidua confitetur. iustus vero sedebit
hec ille. Nullus itaque sexus. nulla status
nulla etas est pretermissa de qua non habet
testimonium salus omnium aut non videretur
fides inventa. Hoc itaque eius festo xl diebus
a nativitate domini. Virgo maria iuxta legem
moysi obtulit in templo filium suum deo patri
cum muneribus quia erat par turturum
aut duobus pullos columbarum que oblacio
erat pauperum qui non poterant habere agnum
qui erat oblacio divitum. Et quia ut dicitur
Levitici xii^o Et unum par turturum aut co
lumbarum pullum offerre debebat in olocaustum
et alterum pro peccato nec itaque virgo in suo par
tu notaretur quod illa lege de agno peccato [illegible]
exempta in principio eius concedit virgine
generacionem a tribus primo a immunitate
culpe secundo de plenitudine sancte vite tercio de
humilitate profunditate que tamen tanguntur in
his verbis impleti sunt dies purgationis marie
primum notatur in verbo impleti plenitudinem eius
gratie non admisit in ea aliquod peccatum Unde notatur
eius de dicto in plenitudine nomine fulgura veniunt
Tercium notatur cum de purgationis marie
voluit eius sic in hiis festivitatibus conformare

ut esset omnibus exemplar humilitatis. Vel ideo
ut dicit Glosa super Lucam. Hec est vera humi
litas quia non erat quod humiliter proderetur
sed vilis reputatur quia sumit eam peccatis inle
quinitur. cum peccatum non habuit. in peccato in ea locum
habere potuit quia gratia divina impleta fuit
unde Jeremie xxxi. Numquid non celum et terram
ego impleo. id est animam et corpus marie
pro merito pyrea carnis. Cuius natus ex
ea a corpore eius abstersit. ab eius tamen
anima cuiusque recessit. Erant apostoli pleni spiri
tu sancto Actuum ii. Erat Stephanus
plenus spiritu sancto Actuum vii. et maria
plena gratia Luce i. Et de Christo legitur
Luce iiii. Jesus plenus spiritu sancto regressus
est a Jordane scilicet baptismo suscepto
Sed ista plenitudo fuit diversa. Nam ple
nitudo in apostolis et in Stephano erat suf
ficiencie ad fugiendum maculam et ad salu
tem consequendam plenitudo autem marie excellu
debat omnes naturalitate omnis ad eternam
sed aquam vanitatis et ita maiorem gratiam suscepit.
quam recepit predictus. In maria autem plenitudo excel
lencie. In Christo autem plenitudo summe excel
lencie. De cuius plenitudine omnes accepimus
gratiam pro gratia. Hec plenitudo descendit
in mariam que ipsum conceptu et peperit.
Itaque maria habet plenitudinem et habuit reple
tam et supereffluentem. Replente pro se et
supereffluentem pro nobis. Sic sancta non in se
sed et in aliis sanctificare potest. Sic ipsa pa
ter et alios procreare potest. Tanta igitur
gratia et tam plena dat marie testimonium
immunitatis ab omni peccato. Hec ergo quod
dixit moyses de mulieribus offerendis pro peccato
purificande intelligitur de mulieribus gene
rantibus et parientibus in veteri lege. Ideo
enim unum turturem aut unum pullum colum
be offerre debebant in expiatione et alium
et pro peccato. De plenitudine ab tempore
operum sed virtutum notatur in eo quod dicit
dies in plena que notat claritatem virtutis qua
habuit altissimum domicilium. Ipse illud adim
plebit ea et eius mane diluculo. Mane namque
dispersit ab ea omnes tenebras originalis peccati
et actualis ad que peccata flexibilis est ho

mo. Quia ab adolescentia sua. Et adimit
ea diluculo quia infudit ei virtutis claritatem
tamquam operi suo singulari. Itaque de morte deo
credimus quod eius tota vita fuit uno solo momen
ulo cum Christo. Sed ea omnibus virtutibus fulcita
quod deus expressit per Ysaiam xxx. Nocte et
die pro eo nocte quam tam ne ea aqua
rum tenebra tangeret Sumat ea et die ne
aqua virtutis claritas ei deesset. quod et scilicet
tota sanitas non alia die sed tamen in hac die
purificationis sue luminaria in templo a fidelibus
conservantur et incenduntur. Cum sit ipsa in
testimonium vite clarissime virginis dei genitricis
domine nostre que tanta claritate virtutum
et gratiarum a deo suscepit quod maiorem habere non po
tuit nisi deus fieret. Hodie itaque regina
marie ad magnas gratias obligamur pro filii
sui oblatione. Cum devote alloquitur virgo
benedicta in sinu habens. Offer filium tuum hoc
virgo sacrata in templo et benedictum fructum
ventris tui deo presenta. Offer ad humane
reconciliationis opus fructum deo placentem
omnino acceptabilem. Deus pater oblationem novam
et pretiosissimam opus de qua ipse ait Mat
the iii. Hic est filius meus dilectus etc. Sed ob
latio ista sat delicata videtur quia cum fi
lius deus et redimendus aviculis. Et illico rep
latum venit. tamen quod non in templo offerri
ut ut brachia timeret. Sed ex caritate ut
brachia crucis venit quod nos redimeret a
peccato. Sed alios redimet sanguine suo quem redde
tum compsit eum deus pater populo suo. Quod
erit sacrificium vespertinum. Iterum autem matuti
num sed ille crucis igitur hodie virgo maria
redemit filium suum operibus legalibus scilicet pari
turturum aut duobus pullis columbarum
Et nos eandem speciem redemptionis faciamus
et dominum nostrum Ihesum per mariam matrem redimamus
ut et ipse redimat nos ab omnibus malis.
Offeramus deo patri ad honorem domini nostri
par turturum et duos pullos columbarum
Utraque avis ista per cantum habet gemitum et pro
prie huiusmodi offerentur ex lege Sed duo tur
tures aut duo pulli columbarum Et quare
dicit Glosa Utraque avis simplex oblata

ideo in eo quod turtur avis solitaria signans
vitam contemplativam et duo pulli columba-
rum vitam activam. utramque vitam deo offe-
rimus et contemplativam et activam utraque enim
placet deo et nulla sine alia sufficit ad sa-
lutem. ideo hec due vite ponuntur copulative et
tamen sub disiunctione quia disiuncte sunt
et ponuntur copulative quia una absque
alia non sufficit. Tunc offerimus par tur-
turum cum gemimus ex amore et devo-
tione. offerimus et duos pullos columbarum
cum gemitu dolemus pro peccatis nostris
et gemitu compassionis pro miseriis aliorum
hec est lex mulieris purgationis turturis et
pulli que durat quidem usque in mundo
nemo dicat non egeo purgatione. cum enim
fidelis anima sit parvum bonorum operum
debet se reputare immundam. Iuxta illud Iob
ix verebar omnia opera mea. Ibidem si fu-
erint velut mundissime manus mee tamen
sordibus intinges me. Virgo itaque beata tota
pulchra in qua non erat macula tamen purifica-
ri voluit. Expedit ut quilibet peccator querat pur-
gationem. unde et quilibet iustus. quia nulla no-
stra iustitia nulla sanctitas est ad tantum
pura. ut non egeat purgatione ut non habeat
in se maculam et defectum. Sic nos purifi-
cari studeamus ut quilibet in die exitus sui
possit cum Simeone dicere Nunc dimittis ser-
vum tuum in pace de hac vita laborio-
sa ad videndum lumen glorie tue quod pre-
paras diligentibus te in regno tuo ad quod nos

Extamus ad idem

impleti sunt dies purgationis Marie
Luce ii. Ad grates magnas
obligamur redemptori nostro qui nos tan-
tis temporibus prevenit in beneficiis dulce-
dinis sue sancte infantie gaudia in-
spirando. Celebravimus nativitatem
circumcisionem apparitionem hodie celebramus di-
em oblationis. Hodie namque sublimis fi-
lius tuus deo patri placens a parentibus in
templum portatus a senibus excipitur. Virgi-
neis manibus est in templo oblatus. precium
laudis Ioseph et Maria obtulerunt. Simeon
et Anna susceperunt laudantes glorificantes
et gratias agentes. Congrue hec dies

tribus nominibus appellatur. Primo dies pur-
gationis. Secundo dies oblationis. Tertio dies oc-
cursus. nam hodie beata virgo iuxta legem Moysi
purgationi se subiecit. Hodie virgo filium suum
templo domini in templum induxit et deo
patri obtulit. Hodie ipsum pauperum. pauperum
oblatione redemit. purgatio sancta. oblatio di-
gna et accepta. Redemptio humilis et
devota. Ordo bonus et salutaris ut primo
fiat hominis purgatio deinde sequitur oblatio
ut sic anima ab omni malo liberetur. et de hac vita
in pace dimissio ut possit dicere cum Simeone
iusto Nunc dimittis domine servum tuum secun-
dum verbum tuum in pace. De primo dicitur impleti
sunt dies purgationis Marie secundum legem Moysi
Virginitas in sermone puritas non peterent mulie-
res immunes virgines et dicit Bernardus in opere de pu-
rificatione et sic in principio sermonis de hoc sermo
Quam hec virgo Maria debet derelinqui et peto
liberis et mater dei pueri et sanctus omnibus pur-
ut purgetur dum adeo tempus purgatio-
nis cum virgo sancta et immaculata et tota pul-
chra non recepit se subiecit purificationi. In hoc ex-
emplo nos periculis multis peccatorum merendis
tra... exemplo ut sollicite simus pur-
gare in animabus nostris quarum excellentiam
et dignitatem deus declaravit quia anime non
ab aqua terrena sed a solo deo creantur ut sint
ab anima mea sed ex nihilo. quas nec alterius
dignitatis potuit quam quod eas sibi assimilavit et
per imaginis eius similitudinem impressit ita ut
anima sit non aliud quam luminosa refulgentia
benedicte trinitatis quam propter suam dignitatem
vult deus esse puram mundam et sanctam. sed
hanc inficiunt et maculant peccata cogitationum
malarum locutionum et operationum. Tunc peccata
procedunt ab intellectu errato et affectu inordinato
propter quod ut dicit Bernardus in sermone de assum-
ptione duo in nobis purganda sunt intellectus
et affectus que duo scripture sibi adiungunt ut
vera summa alium intellectum ut affectus videatur
quantus dolor quantaque aure inimicus dum sic
depurantur sic dilacerantur anima a corpore
que purgabit intellectum ut nesciat vere affe-
ctum ut velit bonum cognitum. etc. ignis
illuminat intellectum et purgat affectum. Et
ut dicit Augustinus x de trinitate capitulo xxvi

Principium festiuitatis suscepta anima et carne
et animas drachmis mundat et carnem. Ipsum
igitur humili spiritu et sincera deuotione por-
temus in templum cordis nostri cum Maria, que
intellectum eleuat et affectum attendit, intellectum
ut se cognoscat, bonum affectum ut proprietatem
carnalium ex hoc veniunt ad puritatem conscientie
necessitatis que consistit in declinatione omnis
affectus culpabilis, id est Bernardus: super nullo
affectu culpabili conscientia remordebat. O quam
felix qui hoc dicere posset, quod in tota vita tem-
poris sui super nullo affectu culpabili conscientia reprehendit
ut Donatus de nobis possunt hic dicere
aut in quo hec innocentia inuenitur, qui
bibimus iniquitatem quasi aquam, Job xv. Unde
hoc nisi quia creatus est in actus et affectus
valde corruptus, quod si purgari non curabi-
mus timeamus ne [illegible] impleatur in nobis
quod angelus precipit de peccatoribus obstinatis,
Apocalypsis xxii°: Qui nocet noceat adhuc et
qui in sordibus est sordescat adhuc, non desi-
deret sed sordeat ut sicut peccator multa mala
accumulauit finaliter in districtione iudicium
et in generalem dampnationem incidet. Secundo
hic dies dicitur oblationis dicente ewangelio: Tulerunt
illum in Jerusalem ut sisterent eum domino, id est ut
offerrent eum deo. Hodie ergo beata benedictum
fructum ventris sui obtulit in templo ad
huius reconciliationem. Hodie ut dicit Ricardus in
Simone hodie Maria obtulit quasi sacrificium
deo placentem etc. Hodie primum factum est
sacrificium matutinum, post ea vero factum est
sacrificium vespertinum. Primum sacrificium scilicet
hodiernum erat verecundius, sed secundum perfectius
et plenius. Istud erat tempore natiuitatis,
illud vero in plenitudine etatis; istud in
templo, sed illud in caluarie loco; istud
inter brachia Simeonis, illud inter brachia
crucis. De utraque oblatione propheta dixit:
Oblatus est quia ipse voluit. Voluntarie sacri-
ficabo tibi, inquit propheta David rex et pro-
pheta. Exultauit ut videret diem meum, vidit
et gauisus est etc. Sed non vidit. Unde igitur
psallebat dicens: Suscepimus deus misericordiam
tuam in medio templi tui. Suscepit hanc mi-
sericordiam dominus David, suscepit Abraham,
suscepit Simeon, suscepimus et nos

et quicumque preordinatur ad vitam eternam.
Heri et hodie et in eternum ipse meo templo.
Nunc est quasi in angulo aut diuersorio quando
est separatum acceptum apud deum in templo
posita est sed misericordia offertur omnibus
et nemo illius expers nisi qui renuit, hec
Ricardus. Et ut dicit Crisostomus libro xiiii° capitulo xxxiiii:
Descendit misericordia a patre luminum semper recte
volentibus, nemini deficit nisi ei qui primo
sibi voluntate defecit. Prouidentia hinc speciosis
sanctis volentibus illam infundit, omnem
conuersationem hominum dimittit et actus sunt
ordinat ad iudicium cogit. Hic ille. O miserabi-
lis miseria, posset misericordiam plenam sumere
misereris et nunc est in patulo et homines
non querunt misericordiam. Unde hoc nisi quia
lux venit in mundum et dilexerunt homines
magis tenebras quam lucem. Lux in tenebris
lucet et tenebre eam non comprehenderunt. Dominus
nauem aque diuine misericordie stat et non
bibit alicuius ex eis, sed misericordia dei in medio
templi est, ut attendunt quos manet eterna
dampnatio. O misera anima que diuer-
tis in itineribus vel regionibus et non alias aut
ad ipsum suscipe moriaris, non attendis ut eum
videas fide et caritate. Qui ergo non cupis
de hac vita migrare cum Simeone dicere
poteris: Nunc dimittis me domine secundum verbum tuum
in pace, quia viderunt oculi mei salutare
tuum. Simeon erat iustus et timoratus ex-
pectans redemptionem et promissionem erat in eo
quod visuros non videt mortem donec videret Cristum,
vidit et letatus est et fecit dimissus est
in pace. Cur non dimittetur in pace qui
crimen eius hoc in peccatore ipse enim est pax
nostra, qui per fidem sed formatam habitat
in cordibus nostris vel indirectos aut antequam
viderint salutare in quorum corde est spiritus
malignitatis ad perpetrandum malum ad ir-
ritandum iram dei quia tamen non naturaliter
sed per voluntatem sunt filii ire diuine, non
dimittentur in pace, sed potius in imprimis
rugientibus leonibus preparatis ad escam
ut eterna pace careant, iuxta illud: Scriptum
est: Deus alicuius qui non dabit etc.

Quapropter expedit ut Christum redimamus
quia peccatis nostris multiplicibus vendidimus
Maria redemit ipsum redemptione pauperum
et nos qui pauperes facti sumus nimis hec
ipsum faciamus. Redimamus itaque dantes
par turturum aut duos pullos columba-
rum. Unde quidam exponit Gregorius xxxv° mo-
ralium cap. viii° dicens Gemitus quos colum-
barum pulli vel turtures pro cantu gerunt
[illegible] habent. Per duos ergo pullos columbarum
vel turtures duplex penitentia designatur. Nos
enim qui debemus bona agere non egimus
et cum hoc multa mala commisimus. Sed dubitatur
quare hec dies dicitur dies candelaria et puri-
ficatio [illegible]. Respondetur quod dies hec dicitur
candelaria quia hodie Christum ad laudem
cuius qui in templo oblatus et ad honorem matris
filius sui offerunt portant candelas ardentes.
Hoc fecerunt Romani qui cum erant in gentilitate
in februario mense ad honorem februe matris
martis qui ut putabant erat deus belli
urbem lustrabant urbem tota nocte cum ce-
reis facibus ut filius eius scilicet mars de ho-
stibus eis victoriam conferret cuius matrem
tam sollempniter honorabant eodem mense
[illegible] cum proserpina vere-
[illegible] quod diis infernalibus pro animabus
[illegible] suorum ut propitiarentur eis
sollempnes [illegible] offerebant tota nocte cum
cereis ardentibus vigilantes. Hoc modo [illegible]
[illegible] considerans et in melius [illegible]
statuit festum hoc in honorem matris domini
ut honor iste ascriberetur matri eius. Quod
gentiles ascribebant dampnatis demonibus
[illegible] diabolo qui nullo placari
[illegible] statuit quod sicut processio illo
die ut plebs universa portans cereas ar-
dentes in manibus presbiter testatur candelas
ardentes matris virginitate ne quis audiens
eius purificationem inde posset ipsam pur-
ificatione indiguisse. Unde [illegible]
[illegible] candelas ardentes portantes
[illegible] dicunt Virgo beata purificationem
non indiges tota tota vivulas [illegible]
[illegible] eodem quod ardentes candele [illegible]
lumine inseparabiliter cereis ardentibus [illegible]
[illegible] dant testimonium [illegible]

[illegible] pro [illegible] tradidit pro
[illegible] compleatur et glorie [illegible]
[illegible] nullas infert [illegible]
[illegible]

[illegible] divinitatis cum humanitate
lux enim divinitatis unita est cum huma-
nitate ad salutarem redemptionem ad illumi-
nationem ad gloriam. Unde Symeon spiritu sancto
plenus appellans Christum tribus nominibus
in hoc evangelio totum sententiam humane
redemptionis expressit appellat enim eum salu-
tare lumen et gloriam. Ratione primi dicit
nunc dimittis servum tuum domine. Ratione secunda
dicit lumen ad revelationem gentium scilicet in
[illegible] et vita splendida. Ratione tercii
addit et gloriam plebis tue Israel. Testatur ipse
[illegible] per passionem salutare lumen splendide
doctrine ad revelationem et illuminationem gentium
et gloriam eternam sanctorum nobis ad doctri-
nam ut eius passione considerata libenter
pro peccatis nostris patiamur. Considerata quoque il-
lustratione [illegible] in lumine [illegible]
agamus ut sic de peccatis penitentes et bo-
[illegible] facientes premium possimus ad gloriam
[illegible] sanctorum in celo.

De sancto mathia

Confitebor tibi pater domine celi et
terre. Mathei xi. Hec est dies glo-
riosissimi apostoli sancti mathie. De tribu
Iuda civitate Bethleem ex illustri
prosapia oriundus. Cum in pueritia litteris
[illegible] tempore brevi legis et prophetarum scientiam
apprehendit. Amor quod [illegible] morum [illegible]
vincebat animus eius ad virtutes [illegible]
[illegible] elevatus in adversis constans et in
[illegible] hic primo fuit ex numero septuaginta
duorum discipulorum. Tunc [illegible] mirabiliter
apostolorum collegio fuit annumeratus. Dicto nam
[illegible] qua in locum Iude sorte erat electus
apostolus. Acto i. ut habetur actuum i. volentes numerum
apostolorum ex casu Iude implere statuunt duos scilicet
Ioseph qui cognominatus erat iustus et Ma-
thiam et orabant dicentes Domine. Tu
nosti corda hominum ostende quem elegeris
ex his duobus unum accipere locum ministerii
huius et apostolatus de quo prevaricatus est Iu-
das et cecidit sors super Mathiam et annumeratus
est cum undecim apostolis. Tunc sors ut vult
Dionisius nichil aliud fuit quam quidam splen-
dor et radius divinitatis super Mathiam veni-
ens per quem ostendebatur in apostolum assumen-
dus. Hic itaque apostolus recte de mathias

quod dicitur donatus sive donacio. Verte cum
et dono divine gracie meruit inter apostolos connume-
rari. Sic ergo dum Judas iuste propter maliciam
cecidit ad infernum Mathias in locum eius divi-
nitus per pietatem misericordie erectus est
in celum. Ecce uno cadente alius in locum
eius substituitur. Septimum est Job xxxiiii°
conteret multos et innumerabiles et stare faciet
alios pro eis. Alii perdunt quod tenere videbantur
et alii accipiunt quod alii ex merito perdunt.
Dicit Gregorius xxv° moralium capitulo viii° Hoc quod
cotidie agitur scilicet quod alii cadunt et alii lapso-
rum substituuntur. Sed quia adhuc sine penitu-
dine [illegible] non cernitur [illegible] nimis [illegible]
unusquisque cum culpam suam in presenti nisi in pena
cognoscunt et quia pena differtur culpa de-
spicitur. Sed cum ad illud quod illic passuri
sunt oculos mittunt hoc quod hic faciunt
timent. Hec ille. Et notabiliter attendit hic
Gregorius capitulo ix. Scilicet quod dum alius caden-
tibus ad standum alii solidantur proficientes.
Elicit ex hoc quod numerus electorum est certus et fi-
nitus. Itaque si tu non salvaris non estima quod
numerus salvandorum esset diminutus. Dabit
deus in locum tuum alium de quo minime
estimas qui coronam tuam accipiet quam tu de-
speceris. Ne eveniat [illegible] locum suum et
accidit [illegible] de Mathia scivit quod subrogari
debuit qui et successit et in dignitate stetit.
Hec omnia non ingerunt nisi timorem et ti-
morem ut peccatores iram formidemus ne
iram [illegible] quod oculos [illegible] considerantes
non solum ad principium nec statum sed ad fi-
nem quod non sicut Judas eo damnatus
formidemus ut dicit Gregorius ibidem in his
que accepimus ne eos qui ut dum illa
acceperunt sunt despiciamus. Unde cum su-
mus hodie nemo quid autem post [illegible]
[illegible] esse pessimus nescimus hic fortasse
quos despicimus et tarde possunt [illegible]
et nunc vita nostram [illegible] [illegible]
anteire. Timendum est ne nobis caden-
tibus surgat qui a nobis [illegible]
cum se existimat stare timeat ne cadat [illegible]
ille. Non itaque est eos [illegible] ne
[illegible] eum [illegible] quae [illegible] cadere
permittit et alium substituit [illegible] ut dicit
Idem Gregorius eodem libro capitulo viii° iuste et
misericorditer singulorum corda [illegible]

[illegible] vel disponens alios in exterioribus respicit
alios ad ea que sunt intrinsecus [illegible] Hoc
attendit eciam [illegible] illos [illegible] voluntas
eorum desperit [illegible] cogitare horum men-
tem ad superna erigit illorum superbiam
ex infimis [illegible] [illegible] de his re-
darguendo est deo [illegible] quia non est
[illegible] in deo sed in homine. Unde dicit idem
Gregorius capitulo [illegible] hoc quod electis alius dis-
[illegible] de merito pacientis est non de im-
[illegible] eligere et de [illegible] et in-
[illegible] de salute et casu laudandus est deus
exemplo domini nostri qui primum laudat de
[illegible] lapsu et electione gentium de dam-
pnacione Jude de salvacione Mathie de
[illegible] superborum et acceptacione humili-
um et non solum laudat sed gracias agit
et exultat. Unde Luce x° dicitur In ipsa hora
exultavit scilicet Christus in spiritu sancto in ipsa
hora scilicet [illegible] aut ad eos vidi sathanam
sicut fulgur de celo cadentem gaudete
autem scilicet vos humiles quia nomina vestra
scripta sunt in celis. In ipsa hora itaque dixit
Confiteor tibi pater domine celi et terre quia
abscondisti scilicet misteria fidei a sapientibus
et prudentibus id est ab eis qui confidunt de
sapiencia humana scilicet qui in oculis eorum
videntur sibi sapientes et revelasti ea par-
vulis id est humilibus ita pater quia sic placi-
tum fuit ante te. Ubi [illegible] considerari po-
test [illegible] Secundo [illegible] Tercio [illegible]
[illegible] Ista notantur cum dicit abscondisti
hec scilicet misteria id est incarnacionis nativitatis
[illegible] [illegible] nove legis passionis me-
e et mortis reconciliacionis generis humani
cum sanguine meo resurrectionis et ascensionis
mee. Misericordia notatur cum dicit reve-
lasti ea parvulis. Ecce deus laudandus
non solum ex salvandis sed eciam ex dampna-
dis. Non solum ex [illegible] sed eciam de [illegible]
[illegible] Dicit [illegible] Sicut ad
gloriam [illegible] regis non solum pertinet au-
la in qua strenui milites honorantur
sed eciam [illegible] in quo malefactores pu-
niuntur. Sic ad gloriam regis celestis non
solum pertinet [illegible] bonorum sed eciam
punicio reproborum. Et ut dicit [illegible]
[illegible] capitulo xxvii° [illegible] non [illegible]
tum alta misteria sunt sapientibus et [illegible]

[illegible]

tibus humana scientia clausa sed gratia que
reperitur de intus obuelata sunt eis reue
lata sunt humilibus. Causa itaque reue
lationis ex parte accipientium fuit humilitas
causa autem absconsionis ex parte non accipien
cium fuit superbia que est instructiuis contra
ria. Hec superbia et presumptio de seipsis
non permisit iudeos accedere ad fidem vt
crederent hoc quod qui inter eos conuersatus erat
fuisset dei filius natus pro hominibus cru
cifixus mortuus pro redemptione generis huma
ni et ex proprio prudencia vocauerunt
ipsum malefactorem dicentes Hic si non
esset malefactor etc. Iohannis 18. augustinus xiiii de ciui
tate vltimo dicit Tractans illud apostoli di
centes se sapientes stulti facti sunt. Postu
erunt cognouisse deum sed iudei sed euanuerunt
in cogitationibus suis et obscuratum
est insipiens cor eorum. Dicentes enim
se esse sapientes id est dominantes superbia
quasi nullus sit eis similis et sic eorum
sapiencia sese extollentes stulti facti sunt
ipsi itaque causam adinuenerunt in corde sapientie
ut crederent misterium dei deus cum patre
secretum in cordibus reuelandum non ipsis
hac causa voluit esse occultum. Hic sunt duo
loquendi. Dampnatio hominis est laudabilis
sed dampnatio hominis in eo quod perdit et
quo dicitur laudabile est et laude dignum
quia iusticia diuinum declarissima [illegible]
[illegible] est superbia. [illegible]
superbus licet alio peccato laboret. Respondendum
quod omne peccatum mortale est superbia. [illegible]
est [illegible] omne peccatum superbia est.
Dicit augustinus xiiii de ciuitate dei [illegible]
In occultis mali esse ceperunt sed primi
parentes ut in apertam inobedientiam labe
rentur non enim ad malum opus peruenis
sent nisi precessisset voluntas mala. Por
ro voluntatis male quod potuit esse ini
tium nisi superbia. Quid autem superbia
nisi peruerse celsitudinis appetitus. Peruersa enim
celsitudo est deserto eo principio cui debet animus
inherere sibi quodammodo fieri principium. Hoc fit
cum est nimis sibi homo placet. Sibi
autem placet cum ab illo bono immutabili
deficit cui magis placere debuit quam sibi ipsi.
Itaque omne peccatum mortale peccatum est superbia.

sed quia si moritur eternaliter dampnatur ex dei iusticia
et ita dampnatio peccatoris cedit in laudem dei
quia iusticia dei que laudatur. Deinde notan 3
dum dicit ita per quod etc. [illegible] non contra
dicimus [illegible] ipsum reprehendere in eo quod
vnum saluat alium dampnat quia pro placito
dei nulla causa reddi potest sicut enim ei placet
ita iustum ita sanctum ita bonum. Cum enim
sit summe iustus nichil iniuste facit. Cum sit summe
optimus operatur bonum sine admixtione con
trarij. Cum sit summe sapiens non errat in
opere. Cum sit summe misericors [illegible] semper
Cum sit summe iustus nullum malum relinquit
[illegible] impunitum. Nemo ergo [illegible] cum omnia [illegible]
dicta sunt a [illegible] potuisset tamen dare [illegible] repro
bacionis [illegible] et acceptionis alterum sed
laudat dei placitum dicens ita pater quoniam sic
[illegible] nos ut non discutiamus iudicia dei
que sunt abyssus multa sed [illegible] voluntate
voluntatem iustam et sanctam laudemus quia
[illegible] quod iusto placet magis
autem [illegible]. Hec in consideratione exhortatio
[illegible] venite ad me omnes qui
laboratis et onerati estis et ego reficiam vos
[illegible] omnes vocat ut ad eum veniant [illegible]
[illegible] nullum abicit nisi seipsum excludens
se [illegible] propria voluntate et [illegible]
[illegible] cibos parat. [illegible] dampnum
qui non vadit. Vocat omnes qui laborant in
vinea domini in exercitio virtutum. Vocat omnes
peccatores oneratos qui onera peccatorum [illegible]
[illegible] iniquitates mee supergresse sunt
caput meum et sicut onus graue grauate sunt super
me. Vt omnes veniant inuitat peccatores vias suas
[illegible] et sic perseuerant in sanctis
laboribus omnibus ad eum venientibus promittit
eternam felicitatem que nullibi est nisi in [illegible]
[illegible] vbi dignitas [illegible] repleri [illegible]
[illegible] bonis celestibus sine [illegible] eternaliter
[illegible] intuitu [illegible] adipiscende
felicitatis. Hic apostolus mathias [illegible]
[illegible] quia in sorte acceptatus
[illegible] et [illegible] ad
[illegible] Cum iudei [illegible]
[illegible] statuerunt ipsum in concilio et tandem
duo falsi testes accusantes eo lapides in

[illegible marginal gloss: plantum erat ... in ... reddat ... plantum ... prelati ...]

cum eum sumserunt atque lapidaverunt eum et demum flexis genibus extensis manibus spiritum deo reddidit et iuit in eternam societatem regni celorum

Ita patet quod sic plantum erat ante te malis xi. Dicit Canon decimus dist. c. Romanorum et lex imperialis ff. de usuris lege quarta nullum verbum positum in sacra scriptura debet vacare vel superflue poni. Non igitur sine causa quesivit Christus in ... cognitionis ... et absolutum esse dixit dicens: Nemo novit filium nisi pater, neque patrem quis novit nisi filius et cui filius voluit revelare. Christus ... minima cognitione que est ex equalitate nature. Natura enim divina ita incomprehensibilis est et ita occulta existit quod nisi ipse Christus in suam cognitionem venit nemo cognoscit dicens: ... cum ... hoc opus est quod me et libero arbitrio. Ecce dicit Christus: Nemo novit patrem. ... enim Christus ... cognitionem que in nobis est dignatione divina et nec revelatione natura itaque divina sibi ipsa est nota. Conatum igitur homo debet deo quod ... patet ipso facto est homo ... apparuit ... est ... quod venit in cognitionem dei ex qua cognitione habet aditum ad gloriam eternam ad quam ... est. Si enim homo non cognovisset deum eum ... sicut equus et mulus post ... in gehennam. Voluit itaque ut quilibet humilitatem colat superbiam vitans quia et si notitiam suam revelat hominibus non tamen nisi humilibus. Unde hic ... filius patri dicens: Confiteor tibi pater domine celi et terre, id est te laudo vel gratias ago tibi quod ... abscondisti a sapientibus, id est a superbis iudeis et revelasti humilibus gentilibus. Ita patet quod sic plantum ... Glosa: predicat se timere ... non sapientia unde ... quod sapientes esse ... superbiendo ... sunt ab hominibus ... et vehementer. Consideranda quod triplex ... ad homines iste benigne et plante ... dominum ... patrem ... celi et terre id est bonorum et malorum. Primum notandum ... ita patet non ... a patre ... agit ... iudeis ... reddit ... deserit et alium ad se trahit ... eius ... consentit

[illegible marginal gloss in upper right: ... homines ...]

Dicens ita patet quia tua opera sunt iusta. Pro ... immensum esse non patet quod iniste placet. Unde dicit Gregorius xxv. capitulo ... legem datam non ad necessitatem salutis sed ad propriam elationem assumebant. Dicit ergo ita pater quod iustum est ex qua lege suscepta esse noluerunt liberam cognitionem ... sicut desiderant ... in ... datam est ad humilitatem ... ut ... superbie ... sicut ... contempserunt legem ut digni sint agnoscere legis domini notitiam ... medicus erat datus salutis ... non ... ad ... tamen superbia ... ita deum offenderunt quod ... etiam eis dato ... et sicut ... quod eorum superbiam et legis ... dedit eos in ... et ... unde dicit: ita pater, id est ... ut ... dilectissimum ... sicut ... ecce quod male ... sicut iudeis quod ... dedit ipsos in hominum contumeliam et in eternam damnationem. De secundo scilicet quod deus benigne se habeat erga nos dicit in hoc ... quod est benignitatis. Deus enim omnipotens ... et si ... agnoscit, ut dicit Gregorius xxv. moralium capitulo ... ad tormenta deserit alios ... ad ... regni celestis admittit agnos ... et in infimo ... mergit ... benigne ... attendit ad superna erigit ut celestibus ... una parte ... benignitate ... patris et dicit Gregorius: hoc quotidie agitur ... patens ... non ... timet ... cum culpa sua ... in pena cognoscunt ... est homo ... non ... dum venit ad ... ad quod est ... venire ... in culpa sapiens erit in pena xxxiii. d. ... agit ... occulte nonnullos ... ut ... in ... igne ... alios ... pietatem ... in ... et ... Augustinus ... correctione et gratia ... deus de ipsis hominum voluntatibus quod vult cum vult facit et ita quos vult ... a se ...

[illegible marginal glosses at right]

quibus benignitatem dignatur impartire
his imparatum ideo et cantico dicimus fiat
voluntas tua sicut in celo et in terra, sicut
eos qui tibi non reddidimus semper ut redde
rent operatus es in eis velle et semper tibi
eos credimus. sic efficere dignare in nobis
qui adhuc in terra sumus gravatos et duos in
sumus benivolos et ad te suspensi ut stamus
te lumen clarum quem speramus terra separata
In quibus itaque dignatur suam benignita
tem amplare faciens eos petentes ad la
borandum et serviendum iugi domini in his
etiam per angelum dicens venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos
In gloria vero gaudium omnes absorbebit de
sanctis vero quoniam premium omnibus labora
ntibus plenitudinem regimen omnium tristium
remotorum omnium delectabilium premia omnium
affectum satietatem designans ait Venite
laboratis etc. Quam itaque spem eterne
glorie habent hii qui otio vita deducunt me
liorem facientes qui onera dominorum precepto
rum se subiecto renuunt ex quo conclusive inui
tat eos ad plenitudinem glorie qui laborant
et onerati sunt. amplius quia spem glorie
illi habent qui vitam continuant in peccatis in sta
bulo in abusionibus qui portant iugum dia
boli in suis concupiscentiis ex quo sequitur ad
eos qui sunt in contrario dicendum ait venite
ad me etc. Ideo tamen qui non vult mortem
peccatorum parisiat nos ut humilitate in hac
vita colamus ut sicut sapientes stamus
ne immunia dei gloriam etiam a nobis abscon
dat. Sed forsan dicas humilis sum bene.
si cunctos mentis et voluntatis legi divine
subiecisti. si vero preceptis divinis voluntas
et si humilitatem pretendas non tamen humilis
es. Unde ait Tollite iugum meum super vos
i. subiciamini legi divine et tunc cognoscetis
quia mitis sum et humilis corde, i. non
sitis sicut scribe et pharisei qui legem
subtam habebant et preter cultores eius erant. Ideo
scit quod non est humilitas ut estimatis humi
capite homo incedat. Sed considerans precipi
entis esse dictorum et se dictamina preceptis
se humili subiciat. vero itaque non curan
tium precepta et inhibitiones singulum

Humilitas et non est vero itaque multa super
bia. intellige multum contemptum legis divi
ne cumulum semper legem datam quia est mens
dum potentis et auctoris voluntas domini celi
et terre. Ideo de lege communi non est possibile
quod deus sine legis offensione non ulciscitur in nobis
in quibus cum multam superbiam quia promi
simus ad omne peccatum mortale que ita sunt
cumulata et cumulata quod nullus unde recipi
tur. deus autem omnia clare videt. De ipso
est quod displicere si ad nos habeat tamen dicitur
sit plantatum caute ante te. quid igitur noctibus
et in malina. aut quid pravis in bona
vita plantum est [illegible] deo si sue bonitatis
plenus eius benignitatis sic illius eius sine
utatur. qui iustus dampnat magnitatem
et benignus firmat equitatem. videt quia
in hominibus dum videmus quod alii ponunt
quod tunc perderantur et alii accipiunt quod
alii perdiderunt et in loca lapsorum alios
surrogat In loco angelorum lapsorum substituit
homines in loco iudeorum gentiles humili
dande in loco superbie [illegible] Et dicit Gregorius
xxv [illegible] homo [illegible] perdere [illegible]
[illegible] etiam per ministerium apostolatus
amittere. Sed dum ille traditor factus est
Mathias in eius locum surrogatus est
[illegible] latronem [illegible] vite in ipso
mortis articulo convertit [illegible] sunt
et se in memoria habuit ab eo petere [illegible]
se cum in cruce pendens moriens et tamen
[illegible] sustinere non valet [illegible] explan
[illegible] sicut [illegible] dum apostolorum [illegible]
[illegible] erat in latrone [illegible] consistebat [illegible]
quid igitur [illegible] dicens [illegible] condemna
[illegible] totam multitudinem. forsan hoc
fieret si in loca malorum iustos surrogare non
posset. Iob xxxiiij Conteret multos
et innumerabiles et stare faciet alios pro
eis. Sed cum regnum [illegible] uno condampnatorum
pereat [illegible] sanctorum [illegible] remoretur
non quia in loco cadentium statuentur [illegible]
[illegible] hic [illegible] multi [illegible]
[illegible] in [illegible] perveniunt [illegible]
[illegible]
In hoc igitur magnam occasionem

emeliorationis vite nostre. Hemus ne propter
peccata multa et fictiones pessimas dyabolus nos
subvertat et alios inspiratur. Ecce iudas qui
scelus appetivit non recidit sed hec malum
dyabolus secum portabat et male finaliter
exivit. Et nostra peccata deus continue intuetur
et si non curamus deo intrare ut mala
non vadant impunita. Ex quibus tria
dicit primo ut qui suspectus a deo nos
famulis humilitate ad eum recurramus
cum eius iudicio ex pompa cordis non cant
digni cognoscere misterium incarnationis
ne et nos ab assumptione illius corporis
petre repellamur. Secundo qui stat cave-
at ne cadat et alius in locum eius qui
non credebat veniat. Origenes xxv c. Cand-
sima hec nomina quid aut per pauca
pessima esse nescimus stent iudas ma-
gnam et non stetit venit mathias et stetit
qui post ascensionem predicavit in iudea in
qua multis mirandis legitur et patibulo
crucis suspensus legitur et ut in iudea
lapidatus sit et tandem securi more Ro-
percussus qui exivit in celum manibus
pene deo reddidit. Tercio quemquam veneritur
ad eum beat ex eum oculus omnibus cer-
tus [illegible] sumendo penetrant. Origenes ibidem
Sepe contingit ut qui videntur stare huiusmodi
non iudicio iam in conspectu eius iudicis
iacent et qui cadunt coram hominibus iacent
iam in conspectu eius iudicis stant. Et
terrens et visibile et delectabile commemorat
hic. Nam visibile est [illegible] sicut iudas de
apice apostolatus recidit in infinitum. ita
multi [illegible] etiam hominibus videntur
qui tamen [illegible] in profundum malorum
cadunt. Delectabile quia multi de quibus
minus speratur [illegible] ad multa virtu-
tum veniunt largam graciam inveniunt in pre-
senti et in futuro gloriam ad quam

Tercius ad textum

Confitebor tibi domine pater Mat.
xi. Reformamus hodiernum [illegible] apostoli-
[illegible] qui ut [illegible] legenda
[illegible] de civitate
Bethleem de illustri prosapia oriundus

qui magnum donum a domino accepit. Quem christus
ipso a mundo elegit et inter septuaginta duos
discipulos designavit. Magnus donum a domino
accepit quem ipsum cum apostolorum loco iude
celesti signo annumeravit. Maximum donum quem
ipsum de homine vite miseria cum corona martirii
ad eternam gloriam perduxit. Sicut ut de iohanne
[illegible] et virtus [illegible] facta est gratia
[illegible] misericordia, misericordia sal-
vat iustos. iusticia dampnat impios. misericor-
dia eius bona et iusticia bona. et sic tam
in salvando quam in dampnando deus est lau-
dabilis. Quem christus hic laudat patrem de iudeorum
abiectione et gentium acceptatione et in hoc
docet nos laudare deum quem triplici laude
debemus. Primo verba quia virtus deo con-
[illegible] qui in omnibus bonus. Tercio humilitatis
quia deus magnus. Christus namque in humanitate
respondens tante questioni posset enim quis
querere cur plus iudeus domus dei cultor
de [illegible] filius in carne veniret obstinatus abicie-
ret. gentilitas vero nil de deo ne sciens sed
idola colens ipsum prompta voluntate suscepit
pro responsione laudat patrem dicens confite-
bor tibi pater rex domine [illegible]
et supplicius [illegible] deus celi et terre quia [illegible]
[illegible] graciam et [illegible] claritatem creavit celos
et in celum primo et angelorum [illegible]
illa tenebrosa [illegible] infernali [illegible] fletus et strido-
dentium eternus. Unde dominus dixit ad moysen
exodi xxxiii°. miserebor cui voluero et clemens
ero in quo michi placuerit. Tercio est quod de [illegible]
bus [illegible] quid [illegible] Mat.
xx. An non licet michi quod volo facere. Ter-
cio laudabilis qui [illegible] corpus potest occidere
et animam in iehennam mittere. Attendit hoc
sapiens Eccli. xliii°. Ideo ait Terribilis dominus
et magnus vehementer et mirabilis potencia
ipsius. Terribilis .i. metuendus. Ieremie x°
[illegible] non timebit te o rex gencium. magnus
vehementer .i. in infinitum. mirabilis potencia
eius non solum [illegible] et in [illegible]
[illegible] hominem creatorem altis-
simus esset imus et humillimus homo co-
[illegible] sine potenciam sine
iusticiam sine misericordiam nil reprehensibilem
[illegible] nisi quod [illegible] laude dignum. Ideo eius
laudat et nos laudare debemus. Non solum
[illegible] ut [illegible] Eccli. xxxix°.

In omni corde et ore collaudate et benedicite
nomen domini quod est omnipotens Exod. xv. Lau-
date toto corde, i. affectu toto et desiderio ple-
no, ne solum corde et ore et opere. Sed ut
digni laudatores simus Jo. dicit Ecclesiastici xliii.
Exaltantes eum, i. laudantes replemini virtute
i. puritate vos sed lotione consciencie a ma-
culis peccatorum per penitenciam. Quia non est
speciosa laus in ore peccatoris sed obstinate in
peccato manentis. Nam ut ait Augustinus et vera pecca-
torum confessio est laus dei peccando homo
deum confundit penitendo se accusat et deum
laudat. Secundo deinde laudare deum
universaliter sed non solum in prosperis sed et in
adversis, non solum in eius misericordia sed et
eius iusticia non solum cum salvat sed et cum
dampnat quia in bonitate salvat et sine omni
iniuria et iniquitate dampnat. Unde eciam
hic laudat Christus patrem suum super illuminacione gencium
et excecatione iudeorum dicens Confitebor tibi
pater confessione laudis quia hec secundum Athanasium
que in adventu filii tui sunt impleta abscon-
disti a scribis et phariseis sapientibus et pru-
dentibus, i. qui sibi sapientes et prudentes
videbantur. Sapientes in divinis scripturis
et humanis. Sapientes se putabant in le-
ge et prophetis, prudentes in mandatis. Ysaie
v. Ve qui sapientes estis in oculis vestris
et prudentes coram vobis. Et ita dampnat
non scienciam non ingenii acumen sed innocen-
cordis et superbiam. Ex qua superbia veritat-
tem non crediderunt ymmo contradixerunt
et similiter ipsius monitis et comminacionibus
[illegible] i. spretis crucifixerunt ipsum quia
filium dei se dixit Marc. xiiii. Ecce super-
bia quam nociva est homini quia videntem
cecat, quam malum est confidere pro ingenio pro-
prie sapiencie. Hec enim claudit mentem hominis
ne audiat veritatem aut audita non cre-
dat, adortaciones et comminaciones audiat.
Suggerit sibi demon sapiens es et prudens
scis quid agere debes non cura que tibi dicuntur
et ita miser homo ruit in cecitatem et pecca-
torum obstinacionem perfidie et heresis. Totum
hoc venit ex superbia. Bene ergo ille ceco
a nativitate presens illum illuminat dixit

Ego in hunc mundum veni ut qui non vident
videant et qui vident ceci fiant. Et audierunt ex illis
ex phariseis qui cum ipso erant et dixerunt
numquid et nos ceci sumus. Dixit eis Iesus:
Si ceci essetis peccatum non haberetis. Nunc autem quia
dicitis videmus peccatum vestrum manet. Qui autem
vident i. putant se videre sunt superbi, qui vi-
dentes ceci fiunt. Qui autem non vident sunt
humiles qui se reputant peccatores et defectuo-
sos. Et licet superbi habeant scienciam tamen
excecat illa que mentes illuminat. Tales erant
iudei doctores in lege quibus Christus ait: Si ceci
essetis peccatum non haberetis quia si recogno-
sceretis vos peccatores et ex humilitate quereretis
medicum et per humilitatem meruissetis graciam
que datur humilibus. Sed quia dicitis superbe
videmus putatis vos videre et ita non
recognoscitis vos peccatores et veritatem que vobis
dicitur non apprehenditis. Et ideo peccatum vestrum manet
non putantes vos in tenebris et in peccatis rema-
nentes in eis. Unde sicut recognoscere humilita-
te peccatorum est inicium iustificacionis non reco-
gnoscere se peccatorem superbie est non penitere non
confiteri. Tertio ex superbia causa [illegible]
dampnacionis cum eius est origo. Tercio deus
est laudandus humiliter non discuciendo neque
causas humano intellectu querendo sed cur iudei
ob electos abierunt et gentiles cecitatis ele-
git [illegible] Christus hic per causa absconsionis
et revelacionis non exprimit sed attendit volun-
tatem patris dicens Ita pater quia sic placitum
erat ante te. Dicit Gregorius xxv moralium
[illegible] ex [illegible] esse non potest quod
placet [illegible] in hoc [illegible] nobis ut occulta
dei non discuciamus sed voluntate eius laudemus
que iniusta esse non potest. Etiam si lateat cau-
sa. Stultum est investigare. Ad quod non
poteris pervenire. Dicit Gregorius xv moralium cap.
iiii. [illegible] secreta dei sapiencie penetrare
valent invenire sed nullus invenire eum et
Paulus scole celestis studens secreta divina
non investigabat sed admirans ait O altitu-
do divitiarum sapiencie et sciencie dei quam incom-
prehensibilia sunt iudicia eius et investiga-
biles vie eius. Quis enim cognovit sensum

ant quis complacens eius fuit. Unde Mala-
chie 1o Nonne frater erat Esau Jacob et
dilexi Jacob Esau autem odio habui. Dicit Glo.
cui vult miseretur quem vult indurat sed hec
voluntas dei iniusta esse non potest venit enim
de occultissimis meritis. Unde quia hec causa
ignoratur ideo suspicantur quidam non esset
voluntas eius sed iniusta. Sed absit ut in-
iusticia sit apud deum. Ecce legitur de
Emilitiano in actibus apostolorum de quo accepit
dei per confessionem discipulorum iudeis deum
predicavit et multos convertit. Cuius pre-
dicationem predicanti invidentes eum du-
xerunt ipsum ad principem sacerdotum avia-
num et per multa tormenta tandem posuit
manus super caput eius et ut blasphemum
dictum cepit ipsum lapidare et sic lapida-
tus est. Tandem semper perfusus manibus
in celum extensis animam deo reddidit
in regno celorum

Tractatus ad Iudex

Confitebor tibi pater domine
celi et terre Math. xj. Hoc
evangelium multum nos in-
citat ad humilitatem. Cum ex
quo deus humilibus ministra-
re gloriatur gratiam prestat. Superbos abicit et gra-
tiam in eos augetur. Judas de suo salua-
toris cecidit in infernum. Quia superbus et ana-
nias ut dicit aug. de ubis te[m]ptans hic tu-
consideravit patrimonio sua et pro magno ha-
bet si ei bene in fine pareat. Hec ille
Sed sic accusans et deum laudans promissit
de dei misericordia unde dominus confirmat
dixit illi Hodie mecum eris in paradiso.
Superbos iudeos quorum cor non erat rectum
ad deum nec fideles habiti sunt in testamen-
to eius. Sed eos a se pellens humiles ge-
tes accepit. Sic semper quia ita ei placuit
sed semper bifariam dicitur Jacob. super-
bis deus resistit humilibus autem dat
gratiam suam. Licet cottidie dicit iustus do-
minus et iusticias dilexit equitatem vidit
vultus eius. Ex hac iusticia deus primo
prius laudat deum. Unde laudans eo-
dem die venientem unius assignat primo
tuus laudat primum de abiectione iude-
orum et acceptatione gentium dicens

Confitebor tibi pater domine celi et terre quia ab-
scondisti hec a sapientibus. Tandem dominus in parte nota be-
nignitatem in domino iustinam itaque benignitas
dei summus bonum tenet secundum iusticiam et
promitur ad miseriam sed ad iusticiam. Ut aug.
de ubis domini pie suma simone inic invitus
in nos vindictam. Si dei misericordiam indulgen-
ciam non contempnant amat corrigi peccatores
qui in vita non in mortem a principio creavit
homines. Hec ille. Si ergo a pietate tua
convertere fuerimus ad deum penitendo erit tibi pater
et suscipiet et pavie. Sin autem obstinatus fu-
erit in mala sua vita erit tibi dominus iudi-
cabit et damnabit. Redeuntes salvat ut pe-
nitentes damnat ut iustus dominus in te
est si velis enim habere tibi prius an iustum
dominum notabile quis dicit Confiteor con-
fitemini patri a quo longe omne peccatum sed con-
fessio illa est laudationis non accusationis sui
ipsius. Itaque ut dicit aug. ibidem per primo super
hoc evangelium Confitemini sive laudantes
sive accusantes nosmetipsos. Laudare maiore
tum accusare sed peccatum est. Hec ille.
Inde patet quod peccatorum confessio est dei laudatio.
Ut aug. ibidem Cum nos accusemus sive
deum laudemus bis deum laudamus.
Hec ille. Unde quod peccator semper in confessione
accusat deo sed que a peto surgit gloriam
exhibet Jmo ad dei laudem confitearum
omnes. Peccata vero qui peccando ipsum multum
confundimus et demonem honoravimus
et eum adoravimus. Dixit enim demon
ad christum confirmando in monte excelso. Hec
omnia regna dabo tibi si procidens adoraveris
me. Ecce demon non adoratur nisi cadendo
cum non fruitur nisi peccando. Primitus alli-
ciendo ad peccandum velle omnia dare sed
mentitur. Pietas eius dicit unde nomine ipse
mendax est et ab initio non stetit in veritate.
Consilium ergo falle illum qui te fefellit
mentire ei qui tibi mentitus est. Confitere ei
prius quam non plenum sicut promiserat non
complevit. Sed et tamen te sentit. Nota quod tibi
in anima et corpore contendit. Sed penitens
ut tu custo sit a nobis laus deo patri

Secundo christus dat racionem hymni laudis dicens
Quia abscondisti hec etc. scilicet misteria incarna-
cionis mee a sapientibus et prudentibus pha-
riseis et revelasti ea parvulis et humilibus
Dicit Augustinus ibidem Ex quo revelasti ea parvulis
ergo abscondisti a non parvulis Quid est
non parvulis non humilibus quid est non hu-
milibus nisi superbis hec ille Misteria
itaque incarnacionis sue deus abscondit a super-
bis et revelat ea humilibus Venit lux
in mundum et dilexerunt homines super-
magis tenebras quam lucem Veniens enim super-
bie extinguebat in eis lucem superbi ergo
dicuntur sapientes et prudentes non secundum
deum sed secundum seipsos De quibus Ysaie v
Ve qui sapientes estis in oculis vestris etc.
Tales sunt sapientes et prudentes qui de
se alta sapiunt et sibi secundum carnem prudent
que mulcent et delectant Unde tales admo-
niciones hominum non maxime scripture rigorem
et comminacionem contempnunt et tales dicentes
se esse sapientes stulti facti sunt Dicit Augustinus
ibidem quid aliud est esse stultum nisi
tenebrosum in corde Unde et addit apostolus
dicens et obscuratum est insipiens cor eorum
Cum ergo scriptura intonante et divina
iusticia terribiliter comminante vitam eorum
non emendant de peccatis suis non penitent
de iniquitatibus suis non formidant sapi-
entes quidem apud se videntur sed stulti co-
ram deo censentur Dicunt enim non egeo
doceri ab aliquo aut argui scio quid facere de-
beo hii sapientes etc. Dicunt scripturas et ta-
les sunt superbi sapientes apud se non
sumus tales sapientes sed ignaramus nos
sapientie dei Dicimus sancte matris eccle-
sie subiecti sumus constitucionibus eius erga
Si nobis mittemur credemus legimus re-
spondemus nos quid sumus nisi canina lit-
tera Et notabile quod per hoc superbos intel-
lexit maiores plebis scilicet scribas et phari-
seos qui ex superbia sua de scriptura communi
offendunt et ita damnacionem non curant de
salute non cogitant ornamenta salubria
scripturarum contempnunt ad vota sua po-
tius vivunt delectacionibus intendunt et

hii et graciam dei non solum negligunt sed
etiam eam ab eis abscondunt super quoniam
iusta damnacione tamquam patrem laudat Cete-
rum vult gracia illuminari in suos formari in
dei noticia perfecte sunt parvulis et humilibus
interim quod homines hiisque parvam crimi-
zelatores humilitatis sicut sunt clara et c-
ristianorum corda sunt ad deum flexibilia
postquam non superbire et apud se sapientes esse
ceperunt sicut deus esse cepit crescentes augen-
peccata multiplicare et apicem terrene ceperunt
et alterius tenent preterea sunt quod homines
sapientes apud nos apud deum prudentes
secundum carnem non secundum spiritum et ideo apparuit
ipsius et sunt absque velo timoris maledicti
enim sunt tales declinantes a mandatis
dei quibus dicitur Discedite a me maledicti
in ignem eternum Videmus peccata multitudinem
pauperes consistentes domum multa familia
habent famulorum quod conspexio non apparet
pauperes consistentes valde notabiles apud
nos manet omnes non aliquid tales dispensa-
cia hinc habeant Scimus tamen quod obligati
sunt considerare familiam suam si hec
non christianos facit non Unde debent cor-
rigere arguere et incorrigibiles non ponere
habet bonus solus quia non arguit di-
lectos non intrat humilibus aut peniten-
tibus ad celestia tendentes graciam suam
manifestans ait Venite ad me qui labo-
ratis et onerati estis iugo peccatorum
meorum ego reficiam vos et Venite et gustate
quam suavis est dominus Venite et videte
affluenciam delicarum dei in se fuerunt be-
atitudinis omnia aspera et gravia erunt
levia Ecce quos ad se vocat dominus laboran-
tes non saltantes non ociosos non voluptan-
tes Dicit Augustinus ibidem Certe pro rapio
temporalium emenda sit vita futura non
pati eternos labores impiorum et sine vella
sollicitudine post eterna felicitate iusto-
rum hec ille Tercio christus dat
racionem istius scilicet quod abscondit misterium in-
carnacionis a superbis et revelavit humi-
libus quia sic enim placitum erat in maiestate

Prius nec sumus prom[p]ti dicentes velle pessim
ac dimitti in celo Beatitudo eius maiestatis
opprimetur a gl[ori]a quamvis torqueat per in se ma
ius aquam contineat sic in mo[do] hominis
occulta dei penetrare. quare itaque hunc acce
ptat alium repellat unum salvat alium
damnat in uno iniquam eciam in alio impia
pro causa omnino horum est prius peccatum non
enim est iniusticia apud deum aug[ustinus] lib[ro] de
gra[tia] Nolite in ipsis dare iniusticiam vel insi
piencia[m] deo apud quem iusticie fons est et sa
piencie secundum illud. Ideo hic deificationem secundum
nullum unum desunt qui digni sunt et eciam
desunt digni non sunt secundum illud. Ecce patet
quod deus est laudandus non solum de gracia
sed et de iusticia. non solum quia salvat
sed et quia damnat non solum quia miseretur
sed quia iustus. Crucis enim laudat prius
de abiectione iudeorum et acceptacione gen
tilium dicit aug[ustinus] titulus illud admirans sup
ereminens laudem eius dicit super psalmum can
tate que est altum per iusticiam eius qua
peccatores iuste dampnare peccatores supererogat
admiracionem laudem per misericordiam qua peccatores non
damnas sed ad penitenciam adducens salvas
secundum illud. Si itaque damnaverit per peccata tua
et duriciam cordis tui impenitentem non cedas
quod hic minuatur laus dei laudabilis est
deus dei est impenitentes damnando sicut et
penitentes salvando Si gracia tamen non vis semper
dabit deus alteri qui penitebit et tibi
adeit graciam si non exerceris in ea dabit pro
alio. Habemus iudei graciam sed non exercue
runt que ad graciam spectant adeit eam gen
tibus et obedientes eius ergo tollamus
iugum christi super nos et discamus quia mitis
est et humilis corde et imitemur ipsum
amatores nostri Quando nigri christi sunt. nec quando
est in dei aug[ustinus] super hoc quod collecti dum
sic vivere in christo Dicit autem apostolus ad thi
mo[theum] Omnes qui pie volunt vivere in christo persecu
cionem pacientur pati iniurias et persecuciones
est gracie et delectacionem Quando gaudeo quoniam dei iugi
sum frame esse et omnis bene videt aug[ustinus]
Omnia seva et inimica propria sunt
ha et pro nulla essent inimica secundum illud
Quando itaque non amant quem amant

bene videtur qui vitam eternam bene pendunt
difficile est pro ipsa sustinere aut ipsam et
facile concessabis adversitatem temporalem ut pera
eterna vitam et regnum eterna comparare
non diligentes difficilius audiendo misse. tota die
est media ad serviendum deo nos qui tota die
occamur audicionem misse putamus nos sa
tisfacere credite quod non nec bona divisio media
horam deo eciam diem diabolo. Christus ama
bilem facit nobis vitam eternam propria na
tura et ut nobis eam demonstraret passus
in sanguine suo nobis ipsam emeret propria
laboravit ut nos ea digniores redderet. Resur
rexit ut nos in eam induceret pro eandem
vite dulcedine hic beatus apostolus quem deus
in homine iudee statuit predicavit super astrum
omnes christi in Iudea per miracula plurima
laboravit per plurimos secundum aliquos lapi
datus secundum alios cruxifixus est certum est quod eum
tem pro christi nomine subierit et martirio
suscepto eternam gloriam est adeptus ad

Invitus ad iram

Za pater quid sit placitum erat ante te
mat[thei] xi. Ewangelium hec est pater acerbum
et benignum eadem iustis quia dat gra
tis per a iusticia creare et finaliter
damnare benigne vero peccatoribus qui
prius laborat misericordia excipere et salvare
Itaque qui stat caveat ne cadat et qui cecidit
admittat ut resurgat et cum iustis quod per humi
militatem collocant quia superbia et iustos
et peccatores damnat a peccatis non permittit sur
gere Ecce exemplum iudeis erat datum quod et aut nec
sunt nisi ... et superbia aut cos
ita odiose deo reddidit ipsos ad abiectorum gen
tilitas vero abiecta et vilis humilitate est ad graciam
reddita humilitas enim est canale ad gra
ciam ut scriptum est superbis deus resistit hu
milibus dat graciam humilitatem enim dicit disce
te a me quia mitis sum et humilis corde. Ecclesiastes
dicente ut sitis humiles viles mitis mo
destes humiles ut nemo contempnat mites
ut nullum ledat ut sitis magis contempnti
iniuria pati quam facere et quod extra sit
et in corde ne lateat serpens in specie
columbe. Hec Elbe vide plenius

Habet se erga homines benigne iuste et pla
cide · quia benigne ergo ama · quia iuste
ergo time · quia placide ergo spera · habet etiam
amor timor et spes ita sunt connexa quod unum
non perfecte absque alio · nichil timor sine amore
et econtra · Dicit enim Greg. xxxiii mora
lium capitulo xvi · per naturam homo factus est
ut conditorem suum caste timere debuisset · timo
permanet ut se amans metuet · metuens ama
ret · Spes etiam absque timore nichil est
Dicit enim Greg. xxxiiii moralium capitulo xii · In
cassum de se presumit qui timere deum in suis
operibus renuit · Unde primo eundem vo
cat eum patrem dicens · Confiteor tibi pater
hic verus pater qui eternam vitam conservat
et ponet nos in domo hominis mundi · hic
pater nulli obligatus · unde dicit Glosa super
epistolam ad Romanos · Cuius vult miseretur
Nempe obligatus est obligatum se debitum
et quisquis adiutus est se adiutum gratis
agnoscat miseretur · ergo magna bonitate
et ordinat nulla iniquitate ut liberatus de
suis nobis non glorietur et damnatus non
iuste de suis demeritis conqueratur · habet ille
hic pater misericordie benignus omnibus
redeuntibus ad eum per penitentiam eundem
ille filius prodigus rediens ad patrem humi
lians se coram eo dixit · pater peccavi in ce
lum et coram te · iam non sum dignus vocari
filius tuus · pater videns eum misericordia
motus occurrit · cecidit super collum eius et o
sculatus est eum Luce xv · Et de severi
tate est erga superbos · ita quod laudat patrem de
abiectione superborum dicens · Confiteor tibi
pater domine celi et terre quia abscondisti hec
scilicet incarnationis mee misteria a sapientibus
et prudentibus scilicet scribis et phariseis et re
velasti ea parvulis · id est humilibus · vocat pha
riseos prudentes et sapientes quia estima
bant se sapientes · sed quia superbi ideo in
veritate erant insipientes · superbiebant contra
christum incredulum abiciebant · despiciebant
Hec omnia proveniebat insipiens cor eorum
Ut enim propheta Initium sapientie timor domini
quia nullum timorem · ideo nullam sapientiam
et ideo timorem · Ut enim dicit Bernardus super
Cantica sermone xxiii · Cognitionis verum
facilime repetunt elationis timor si non
deprimat timor · Abiciamus ergo superbiam
agamus de peccatis penitentiam · humiliemus animas
nostras ante eius maiestatem ut inveniamus
gratiam · Cum regnum celi habent humiles
homines · multam gratiam habent de celo sed pa
tria superbia occupant eos repleta est gratia
cumulariat dei ira · generaliter lex divina hec
deprimitur et precepta · hec patens signum super
bie eos deinde erant ad humilitatem re
gem dicit · Tollite iugum meum super vos in
gentes legis · iugum preceptorum dei · subicite vos
legi divine · rebelles lex superbe · subde hec
mit et ideo sunt cultores erant vos autem in
signum de humilitatis lege et preceptis sine pre
tium · legis enim et preceptorum dator est crea
tor omnium gentium electum · qui celo et terra do
minatur · indignum igitur est legem ipsius de
primi et conculcari sed potius elevari et ip
se subici · Tollamus ergo iugum eius ut
videat nos humiles quod si piceremus et ipse
superbos cum superbis iudicis abiciet · Secundo
eius vocat patrem suum dominum · O tu domine
magnus et laudabilis nimis et magnum me
eius non est finis · facit ut vult et nemo
ei dicit · cur ita facis · hunc damnat hunc
aufert · hunc vocat · hunc replet · istum ad
se trahit · istum derelinquit · erga unum beni
gnus · erga alium iniquus · uni dat celum
alium mittit ad infernum · Cognitare quidem hec
possimus · causam autem videre non valemus
Greg. xxxii moralium capitulo ii · Tanto debemus
sub eius iudiciis silendo quiescere · quanto vim
iudiciorum illius nos cernimus non videre
unde et ipse christus non potuit causam cur repro
bavit iudeos deus · et acceptavit gentes · aut
cur humiles elegit et superbos abicit · to
tum ascribit voluntati eius unde dicit ita pa
ter quia sic placitum erat ante te · quasi dicat
causa horum quia sic tibi placet · Thomas
in prima parte summe · Sicut nos quod in
legem facimus · iuste facimus · sed nos quod
secundum legem superiorem deus autem sibi
ipse est lex · Ut Greg. eadem capitulo iiii
Duo ad hanc lucem parvuli veniunt unum de
tur ut ad redemptionem per baptisma re
deat · alter autem sub tali vitium presumpserit eius

regnans unde confidat Et sepe stabulo
sibi sine fide insipiens et instabilis congre
git. Sacramento renovatum Qui cadunt in pec
catum unius resurgit servator alter non adiciet
ut resurgat Ut de Saule rege qui erat ele
ctus et bonus et non erat de filiis Israel
melior illo ab humero et sursum eminebat
super omnem populum et tamen reprobatus
est et David est in locum eius substitu-
tus. Judas de apostolatus apice cecidit ad la
queum et se suspendit et Mathias spiritum sanctum
agente in apostolatus apicem venit et christo
passum eius vidit Duo latrones unum passio
nem christo in cruce blasphemi causa unum
damnationis ambo habuerunt et tamen videlicet
quare amborum corda discernens unum pre
servavit et alterum iuste confregit unum
interius misericordiam ad se traxit et ad fi
dem suscitavit alterum deserere repulit ad
quid hec omnia nos invitant nisi ut deo ser-
viamus in reverentia et timore erga legem
eius parati ad mandata ipsius sciencia non
nobis securitate de propria vita blandi-
amur ne de benignitate eius in peccatis
manentes nobis ipsis adulemur ignoramus
enim quid dies crastina pariet Timendo in
futuro extremi esse verum est ut ad deum omnes
simus populus et omnes corda per bonum
clamemus supplicemus ne derelinquat neque
despiciat nos sed semper nobiscum cum bonita
te sua agat ne peccamus Tertio Christus
hic se ad homines placide non tamen ad
omnes sed ad humiles Tremiscens sermonem
eius Esaie illud Super quem requiescet spiritus meus super
timentes eum et in eos qui sperant super misericordiam
eius Timentes sunt humiles sperantes
autem sunt qui patiuntur bonis operibus insequun-
tur Unde Christus super Matheum Sicut opera bona
spem generant sic mala desperationem vana
spes in peccatis manentibus Nunc spes peccan
tis si itaque cum deum agis precepta cu
stodias et audiuntur ipsa suggestiones penitendo
bona faciendo premia deum non timeas Et
intimacionem non audias vana spes ma et delu
soria Timendo enim pena culpa sed non pecca-
ter autem quia disselvit culpa decipitur
Gregorius xxv moralium capitulo ultimo
Et quia numquam finem non terminus

Ideo non panemus quotidie enim ut dicit
ibidem Gregorius agitur iudicium et homines
scilicet de impiis et peccatoribus sed quia adhuc si
mus parcius expectamus non timeamus eos minus
timetur Nunc ergo vos fratres levate cor
da vestra et videte complacencias christi Christus
dicit Luce xii Nolite timere pusillus grex quia
complacuit patri vestro dare regnum vobis sed
humilibus Nunc ergo respondete omnes qui
diligitis deum qui tangas in via dei enim
eos suscipimus enim eius invitat nos non
tantum exortacionem sed et refectionem dicens
Venite ad me omnes qui laboratis et onerati
estis sub iugo domini et ego reficiam vos
Signatur dicit qui laborant non qui onerati
esse onus intendunt superbie sacerdotum in la
bore hominum non sunt et cum hominibus non
flagellabuntur Ideo tenuit eos superbia
sed ne humilientur ad penitentiam sed dampnentur
per superbiam cum superbo dyabolo et angelis
eius Videndum ideo qui in labore ho
minum non sunt perfecto in labore demonum
erunt dicente iudice Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est diabolo et angelis eius
Noluit Judas esse in labore hominum sed sivit
non evitavit ipse multa ornamenta que super
bus ideo laborabit in igne eterno cum demoni-
bus Mathias autem humilis et parvus
unus de septuaginta duobus discipulis in
eius locum est surrogatus Sors enim ceci
dit super eum et secundum quod et indignus
dominus super eum est certissimus per quod
ostendebatur in apostolum assumendus qui
in Judea predicavit signis prodigiis et pre-
dicatione multos ad deum convertit Legitur
quod ibidem in Judea per multos lapides est
lapidatus et per lapidationem securi mox mors
percussus qui extensis in celum manibus
animam deo reddidit per in eterna tabernacula
regni celorum ad quod

Sextus ad Deum

Confitebor tibi pater domine celi et
terre Mathei xi Evangelium hec verba
omnes superbos estimatos et cupidos
omnes qui deum contemnentes et compla-
ceant omnes humiles obedientes ac dei
amatores in eo verbo primo pro laude

Secundo rationem hymnus assignat Dicens pro
ione rationis voluntatem divinam allegans
et laudat Ihesus patrem quia misterium sue in
carnationis a superbis iudeis abscondit. ita quod
propter eorum superbiam christum hominem humi
lem non credebant esse dei filium putabant
se sapientes esse et scripturas curabant
tantum eorum sciencia regi volebant Sed
ut dicit Jeremias Stultus factus est omnis
homo a sciencia sua. Unde super eorum dam
nacione laudat Christus dicens Confiteor ti
bi pater domine. non confitebatur pater eius
confessione accusationis quia peccatum non fecit sed
confessione laudis ex execratione superborum
et dampnatione. eo quod in superbia et odio contra
christum humilem perseverabant ut eum noluerunt
imitari ut doctrinam eius amplecti ut vitam
eius credere. Non mirum quod dampnati sunt
et nunc dampnantur. Inferum est quod non cre
dit verbo filii dei. unde cadat in infernalem
dampnationem quia deus ut dicit propheta Diligit
misericordiam et iudicium Ubi angustie ne putetis
fieri quod ista a se possint in deo aliquo modo
separari. Ita quod qui non credit filio dei. unde
manet beneuolencie manet sub signo eius impe
Tandem moritur Errant ergo qui dicunt non
dampnabit deus peccatores qui peccatum contra
oculos dei ut peccatores superbos et rebelles dam
nentur Dicit Crisostomus super Matheum Culpamus
deum quia non custodit sed ante illis penalis
fortitudo diaboli in quibus cuius infirma
non inuenitur. magis in illorum perditione
laudandus est deus quam inculpandus quia
illi soli pereunt qui eius mandata contempnunt
Hec ille Intencio autem tercio propter est
ut deum laudemus quia ad hoc creati
sumus Ergo ad dei laudem et nostram
salutem confiteamur peccatorum nostrorum quia
confitendo Ut dicit Augustinus super hec verba Deum
laudaremus eciam gracia a peccatis surgimus
Confiteamur non solum corde sed et ore. Dicit
thomas super iiii homo tenetur ad confessionem
peccatorum sicut ad confessionem fidei sed confessio
fidei est oris facienda sed ad salutem ideo
et confessio est oris facienda secundum dei vi
carios sacerdotes Sed dicis ergo in multis

maiorem imponunt penitenciam quam alius impo
neret et sic non confitebor alteri sed tantum in me
… ut dicunt hussite Respondet thomas dicens
circa confessionem non solum attendenda est satis
factionis pena sed eciam virtus eius sed satisfactio
remedium quod est pars sacramenti sed penitencie
et sic requirit sacramentorum dispensatorem se
cundum quod sacerdos est minister huius sacramenti
et ideo soli sacerdoti facienda est confessio tamquam
ministro ecclesie et sacramentorum virtute ex
passione christi … in qua virtute fit remissio
peccatorum Ergo pro dei laude et nostra salu
te confiteamur peccata nostra Quia ut dicit Crisostomus
super Matheum Confessio peccatorum est testimonium
conscientie timentis deum Qui enim timet iudicium
dei peccata sua confiteri non erubescit Septimum
est leccionis Timenti deum bene erit in ex
tremis. i. in fine huius vite et in iudicio (?)
et dicetur Intra gaudium domini tui De ter(tio)
laudis dicit quia sed misterium incarnationis
et fidei absconditur a sapientibus et prudentibus
iudeorum principibus superborum et reuela
se ea paruulis i. humilibus Dicit Johannes in
… Numquid pontifices et pharisei …
aliquis ex principibus credit in eum sed turba
hec que non nouit legem maledicti sunt
… homines simplices et inhonorat mag
nos honorabant plus deo et honorat plus de
spiciunt deum Quod hec facit in sapientia et
prudencia humana non divina … non
… quia homo presumit de suo intellectu
et sequitur … et … ut legem
dei … ut sequitur divine credit ut mo
nita … quia de ingenio proprio presumere
habet. et talibus imputatur propheta ysaias
v capitulo Eciam maledictionem dicit Ve qui sa
pientes estis in oculis vestris et coram vobis ho
mines … humiles … obe
dientes et … zelatores divine et in
dei mandatis … ac ad bonum …
… deus gratiam suam multiplicabat …
… homines … sunt
clara et virtus multa ac …
ta … multiplicata sunt …

et prudentes mundi insidiantur non unum deum
et fides quasi obumbrata est et in cordi-
bus diminuta recessit timor dei ab homi-
nibus et cum hec veritas et iusticia decreverunt
in hominibus · ex temeritate ipsa surgit vo-
luntas et ita superbia et iniquitas dome-
num et de plaga tandem quod deus deleret
superbos et substituet humiles pro nunc inna-
bant homines sed veritatem tenebant media
per quedam donum incarnacionis et vidas nulla
erit in locum superborum angelorum subst-
tuit homines in celo humiles loco superbo-
rum iudeorum accepimus humiles gentiles in se
de Aman super omnes principes regis assum-
ptus honorabilius suspensus est in patibulo
et mardocheus humilis locum glorie sue su-
scepit Quoniam horum dicemus ipse ut
helias dixit ita pater et iudas maximam
dignitatem a christo acceperat scilicet apostolatus cum
esset unus de familia eius sed male tenuit
officium apostolatus id circo illum amisit et ipse ha-
bitum est ipsam dies eius pauci et ut dicitur Gref
super libri graciarum Notandum est quod primus
regum placuit deo quia cum zelatores le-
gis divine deum timebant et bene ipsam
regebant divinus regnaverunt et propterea sunt
inimicos eorum humiliavit deus sub ma-
nibus eorum Quotquot autem maligne
gesserunt deum non timuerunt nec legem dei ad
implevit sed ad vota eorum lata et mala
mutabant velociter et a regno et a vita
in amara morte projecti sunt et humiliabatur
eos sub inimicis eorum hec ille Quoniam
iudas de apostolatu cecidit et factus est dia-
bolus qui fuit apostolus numerus huius duodecim
apostolorum est diminutus accepit christus in lo-
cum eius substitutus est mathias cuius hodie
na sollempnitas Et mirabile apostoli duos sta-
tuerunt Joseph iustum et sanctum et mathiam
Joseph erat cognatus christi quia secundum carnalis
mathias vero unus erat unus de discipulis
lxxii et tamen facta oratione per apostolos christus
non elegit Joseph iustum et sanctum sed mathiam
in hoc innuens ut dicit lira super actus i° c
ad officia ecclesiastica non sunt homines ex
consanguinitate promovendi sed ut ex favore
aut dono sed potius respectu salutis populorum
ac promocionis rei publice Sic enim christus
fecit in mathia qui in electus in apostolum predi-
cavit in iudea in multis miraculis et
tandem a iudeis est lapidatus extremo se-
cure percussus vitam hanc martirio consummat
et animam suam in celum misit Cuius det
nobis deus participes esse

Septimus ad XXV

Confiteor tibi pater domine celi et terre

Mathei xi Celebramus diem gloriosi
apostoli mathie in quo deus magnam et ordi-
tam gratiam declaravit qua in nomine eius
declarabit quod dicitur mathias ex triplici
interpretacione scilicet donatus donatus sive humi-
lis Donatus quando ipsum de mundo ele-
git ab annis puerilibus per ipsius paren-
tes divine legi mancipavit et summi
sacerdotis scilicet Simeonis studio tradidit
factus adolescens corpore et mente purus
christi virtutibus dignus inter septuaginta
duos christi discipulos erat signatus et ita
magno gratie dono donatus Ipse etiam
fuit dei donatio quia sorte electus inter
apostolos connumerari promeruit loco iu-
de traditoris completa quod est in beato
mathia prophecia scilicet Episcopatum
eius accipiet alter dicit apostolatum
inde accepit Mathias dicitur etiam
parvus sive humilis scilicet secundum conside-
racione et secundum creatoris cognicione quanto
enim homo plus proprie miseria et de-
fectum dei quod perfectionem cognoscit tan-
to verius se humiliat Michee vi°
humiliatio tua in medio tui inter in meto
recogita miseriam vel humiliens Cogite itaque
hic quantum propter eam fecerit legitur in quo causa inter certa
te dicit po ut domini laudes ergo ut in laude domi-
ni occupias 3° ut cultor dei eius non operari

Cristus laudat patrem ut et nos laudemus eum. Actio gratiarum laudat eum de iusticia, quia unum repellit aliud suscepit, quia universe vie domini misericordia et veritas et omnia sic voluntate agit nullam causam reddens. De primo. Cristus exultans in spiritu sancto laudans patrem dicit: Confiteor tibi pater. Et nos confiteamur ei confessione et peccatorum et laudationis. Ipse enim est pater et dominus: pater creatione, dominus legis datione, ut ex creatione eum honoremus et ex lege ei obediamus et timeamus. Ipse pater misericordie et dominus vindicte et iusticie. Ex patre ut parit conitamur in nostro tempore, ut dominus ulciscitur. Ipse pater diligendus, ipse dominus flagellandus. Prius pater nominatur quam dominus, quia ut dicit Simon de Cassia libro 10 capitulo xx: Amat divina bonitas magis parcere quam ferire, eo homini misereri quam punire, ut sit ei pater salvando non dominus iudex damnando. Ipse dominus celi et terre, qui ex ambobus facit celum per gratiam et fidei claritatem, agnoscant autem dimittit in terra non impenitendo gratiam et hi per mortem vadunt in illa terra miserie et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Quia miserabilem terram si evadere cupimus hunc deum laudemus, quia ipse laus nostra. Ad eius laudem facti et creati sumus, ut dicit Ysaye xliii, ad quod nos hortatur Jesus in Ecclesiastico ultimo: Non confundemini in laude eius. Operamini opus vestrum ante tempus et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Verum quod laudare deum non est confessio sed honor non vanus sed utilis, si tamen laudando operemur opera bona nobis a deo commissa ad salutem. Et ita non sufficit solo ore deum laudare sed corde ore et opere, nec ad tempus sed semper, iuxta illud: Benedicam dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Sed quia que cogito, que dico, que facio sunt sub mortali peccato, ut igitur continue operemur laus dei in nobis ad salutem oportet ut et cogitationes et locutiones et actiones sint sine peccato et recipimus mercedes

laudis in tempore suo in futuro seculo. De secundo docet nos Cristus ut sine exceptione laudemus non solum tempore prosperitatis sed et adversitatis, in gaudio et fletu, in commodo et iactura, in misericordia et iudicio. Ecce Cristus patrem laudat quia abscondit misterium incarnationis filii sui et archana que in eius adventu sunt impleta a sapientibus et prudentibus, id est a phariseis et scribis qui se sapientes et prudentes dicebant: sapientes in lege et prophetis, prudentes in temporalibus. Non erant scribe et pharisei vere sapientes nec vere prudentes, sed ex superbia cordis estimabant se tales esse. Et ideo venit ex hac absconsione excecatio mentis, ex excecatione ventum est ad hoc malum quod Cristum sunt morte turpissima condempnaverunt. Totum malum eis venit a superbia elationis, ut dicit Gregorius xxix moralium capitulo xix: Ecce elatio mentis et superbia et modo induit homines ut dum se magis presumunt sapientes et prudentes estimari, ne erant veritatem sic sequuntur superna quibus conspicuo ornatum eternam damnationem dixit: Ve qui sapientes estis etc. Ecce Cristus non invabilis quia laudandus est dum quod homini gratiam suam subtrahit quod aperit, quod iuste damnat. Laudat Cristus patrem de iusticia quia superbam iudeam repulit et humilem gentilitatem emolliit et attraxit. Predicat Johannes in spiritu vindicans in deserto aspiciens iudeos de altitudine geneologie se extollere et cognoscens in spiritu gentes fidei cognatione in abrahe prolem transire dicit ad eos: Ne velitis dicere patrem habemus abraham, dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe, ubi per lapides duros intellexit gentiles. Et ita factum est quod misterium fidei venit ad gentes ex misericordia et excecatio cecidit in superbos iudeos ex dei iusticia. Septimo: Justus dominus et iusticias dilexit, ut est iustus eo modo quo nos iusti sumus. Supercedit iusticia sua omnem iusticiam quia ipsa omnium est origo et reprehensione caret, quia nichil reprehensibile agit

Iustitie autem nostre quasi pannus menstruate. Iusticia autem
dei deus est. hec opertum aut patens aut late-
dum patet erudit et ad timorem adducit. dum
latet amorem in admiratione suspendit. imperscru-
tabilis sepenumero iudicia dei abyssus multa.
Iudicio humana presumens velut sua mensura se ex-
tendens cernens in mundo et statu eius mu-
tas exorbitantias deordinatas scelerum impu-
nitatem et malorum conspiracionem in malicie
perseveratione divina opera reprehendit et eius
regimen detegit dicens O deus tu tantas cru-
delia permittis quod malus contra bonum invaluit
se erigit tu non vlcisceris. Sed deus tamen sit
summe iustus est et summe sapiens non eruas
sive punit sive differt punire. Crucis petrus
potuerat quod antequam gallus cantaret ter ipse
petrus superbe presumens de se ait etiam si oppor-
tuerit me tecum mysterium fidei perdidit quod deus
humili latroni in cruce revelavit. petrus subito
negavit et latro subito affirmavit dicens domine
ait memento mei domine etc. petrus cristum
quem vidit miracula facientem dum negavit
latro revelavit mysterium fidei. misso in cruce
cum confessus est esse deum quem vidit secum in
infirmitate morientem. Ecce quomodo deus superbis
resistit. Iudas superbus dum precia occultavit le-
ctionem eius cecidit mercedem suam duxit et vltimo
ceterum tradens laqueo se suspendit et crepuit (respuit)
medius in locum suum posuit mathiam humile
et ut ostenderet quid sit humilitas prelatis Io-
seph sancto et iusto pretulit ipsum cum humi-
liaret et ex nomine et ex opere qui nominatus
apostolus dum per dispersionem apostolorum iudeis
donum dei predicabat multos filiorum Israel
predicatione signis ad deum convertit eum tan-
dem inde imprudentes statim ipsum in consilio
tandem duo falsi testes qui ipsum accusa-
verant in eum lapides miserunt per lapida-
cionem [illegible] romano pontifici [illegible]
de [illegible] in celum manibus spiritum deo reddidit

De annunciatione beate virginis

Hodie sollempniter celebratur festum
[illegible] annunciationis et concepcionis
filii dei quod est principium et
fundamentum omnium sollempnitatum
et exordium nostre redempcionis a secu-
lis enim mandatum est ut [illegible] sic
fiat sollempnitas talis. Hodie namque
est sollempnitas dei patris quia filio suo nuptias
fecit in desponsatione humane nature quod hoc
filio summo inseparabiliter univit. Hodie est sollempni-
tas nuptiarum filii dei in utero virginis. Hodie
est sollempnitas spiritus sancti quia per hoc mirificum
opus quod attendimus et quia hoc singulare
dignitatem incepit ostendere humano generi.
Hodie est sollempnitas gloriose domine nostre que
a patre in filiam et a filio in matrem et a spiritu
sancto in sponsam est assumpta. Hodie est
sollempnitas totius curie celestis quia eius
reparacio incipit. hoc multo magis est sollempnitas
humane nature quia eius salus incipit
et redemptio et totius mundi reconciliatio. Et
quia est ipsa hodie sublimata et deificata
humanitas cum dei filius angelos apprehendit sed non
in unitate persone filius assumpsit sed semen
abrahe. Hodie enim filius dei factus est
homo ex nobis et pro nobis et cepit peregrinari.
nobiscum hodie verbum caro factum est et ha-
bitavit in nobis. unde vocatum nomen eius Ema-
nuel quod est nobiscum deus vel deus et ho-
mo. autem hec annunciatio et conceptio filii
dei prefigurata in veteri testamento per rubum
ardentem. rubus enim suscepit ignem et non
perdidit viriditatem. maria concepit filium et
non amisit (amisit) virginitatem. Deus habitans
in illo arche ardente et ipse habitavit in ma-
rie ventre. descendit in rubum per nostram
liberationem ut nos educeret de egypto. descen-
dit in mariam per nostram redemptionem ut nos
eriperet de inferno. Cum autem dominus noster
virtutem mariam solam pre omnibus mulieri-
bus elegit et hec fuit prefiguratum in
vellere gedeonis quod solum celestem rorem
capiebat et tota terra circumiacens sicca
remanebat. sic maria sola divino rore re-
pleta est et in mundo nulla alia digna
repiebatur. repertus vellere signum erat li-
berationis filiorum Israel ab hostibus suis.
Conceptio marie signum erat nostre redem-
ptionis ab inimicis nostris [illegible]

e virgo maria de quo velle Jesus vo-
cent sibi tunica vellus suscepit rorem
sine lane lesione Maria concepit filium
sine carnis corruptione Gedeon expressit rorem
et concham ex eo implevit Maria e cun-
cta filium qui totum mundum rore gratie reple-
vit Hec autem conceptio facta est per annuncia-
cionem gabrielis quod signatum est in sermo
abrahe et Rebecca filia bathuelis Abra-
ham misit servum ut de virgine filio suo in
7 sponsam provideret Rebecca autem nimis de-
cora erat et ideo eam filio domini sui in
sponsam elegit sic pater celestis misit ange-
lum ut filio suo quereret virginem in matrem
quam virginem decentissimam scilicet mariam invenit
que ei potum dedit incarnationis sue tempore
sicut Rebecca non solum nuncium sed etiam
camelos eius potavit maria tam hominibus
quam angelis fontem vite propinavit Et de
hac legatione refert evangelium hodiernum
quod scribitur luce j° in hec verba In illo
tempore missus est angelus Gabriel in civitatem etc.
Sicut dicit Beda venerabilis placuit deo eodem
ordine et eodem modo hominem reconciliare
quo noverat cecidisse Ceciderat autem homo in-
ducente diabolo affirmante superbe contempnente
dialogo interveniente muliere consentiente repa-
ratus est eodem ordine contrario modo deo de-
firmante angelo congaudente dialogo interveni-
ente et virgine consentiente nam propinquam
venit plenitudo illius sacratissimi et felici-
ssimi temporis scilicet plurime etatis quo tote
quo summa trinitas humano generi pro in-
carnationem suam promiserat tempora ordina-
verat volens deus omnipotens Gabrielem archan-
gelum unum de primis principibus regni
sui Misit eum in civitatem Galilee dictam
nazareth ad virginem mariam desponsatam Jo-
no seph etc. Sicut refert evangelium cuius singula
verba misteriis sunt plena et ideo prout dicit
Beda diligenter sunt notanda tanto corde
de miserenda quanto manifestius apparet
quod in ipsis est nostre redemptionis summa
consistit liberemur enim demonis morsibus de pri-
ncipio nostre salutis Dicit igitur evangelium
In illo tempore scilicet sexto mense a conceptione
precursoris Circa quod notandum quod nunc senarius
non vacat a misterio nam Christus conceptus
est sexta etate quia per ipsum debebant

omnia perfici nunc autem perfectus senarius Item
sexta etate est millenarius que est finis omni-
um etatum et Christus est finis et finis omnium gen-
tium Item sexto mense quia illo mense factus est
mundus qui per ipsum refici debebat Unde per ipsum
factus fuerat Item sexta feria quia illa die
homo est factus et per ipsum reparari debebat ideo
potius et ideo similiter eadem etate eodem mil-
lenario eodem mense et eadem feria passus
est revolutis triginta tribus annis Item hora sexta
passus est quia hora sexta peccaverat homo
et forte eadem hora qua hora erat seducta
fuerat per diabolum maria fuit salutata per an-
gelum Missus est igitur angelus Gabriel
certe dei fortitudo interpretatur ut dei virtute et
sapientiam carnis suscepte nunciaret in qua hu-
militas apparens aereas potestates debellaret
et ideo nuntius de ordine archangelorum esse de-
buit qui magna nunciant Deus autem mittens
angelum fuit tota sancta trinitas licet pro
specialiter tribuatur patri Sed quod misit quia
ei incumbebat providentia de filio et sponsa
et de genitrice filius ideo misit quia venturus
erat in virginem Spiritus sanctus etiam misit quia
ipse habuit eam sanctificare et obumbrare In
civitatem Galilee Galilea interpretatur transmig-
ratio quia scilicet filius dei transmigraturus erat
de celo regni in celum ventris unde Ber-
nardus est deus summus summus imus immor-
talis mortalis invisibilis visibilis eternus
temporalis ut nos perduceret ad trinitatem etc.
Cui nomen nazareth Nazareth interpretatur flos
Convenienter enim fuit hec ut decens flos conci-
piens conciperetur flore in Nazareth et
de flore id est de beata virgine et in floribus
id est tempore florum ut sic adimpleretur flore
est flos de flore in floribus Unde ad Jesus
flos fuit pulchritudine et decore sancte conver-
sationis per odorem suavis operationis propter
sanguinem passionis et utilitate remissionis
Bernardus Iste flos floruit in conceptione ap-
paruit in nativitate emarcuit in sua pa-
ssione sed tandem refloruit in resurrectione
Et nos ergo florem Christum carpere studeamus
decorem sue conversationis odorem
operationis etc. Bibis sanguinem passionis

et utilitate confessionis. Christus in mysteriis
quibus sibi copulavit humanam naturam
noluit eligere magnam civitatem. sic tamen re-
gem scilicet nazareth civitatem parvam propter humi-
litatem quam in nos docuit. sed humilia-
loca elegit scilicet in Ierusalem magna civitate
pati elegit ut nos doceret in ethiopia pro-
tractam multos non erubescere. Missus est angelus
ad virginem non quamlibet scilicet virginem mente et vir-
ginem corpore virginem professione voluit
autem Christus nasci de virgine ut sicut per evam
virginem facta sunt dampnum generis humani ita
per mariam virginem fieret eiusdem reparacio et ut
ut membra sua insita de virgine
etiam secundum spiritum sanctum nasceretur. Ad vir-
ginem virum desponsatam viro cui nomen erat
Ioseph. virum nominat non quia maritus
sed quia homo virtuosus et iustus erat secundum Ber-
nardum. et ideo fuit testis castitatis virginis et
Ioseph attestatus est per augmentum virginitatis
eius. pro quod immutilem continuus perpetuus v
tamen tale nomen accepit hic sponsus virgi-
nis in quo innuebatur mysterium omnis virtutis
accedebat. de domo david. ad ostendendum quod
Christus descendit de semine david sicut fuerat
promissum per prophetas. licet enim Ioseph non
fuit pater salvatoris tamen virgo maria
de qua Christus carnem assumpsit fuit de eadem
tribu cum Ioseph scilicet de tribu david que fuit
tribus nobilis et regia et preciosa sacerdotalis.
Et nomen autem virginis maria. hoc enim
venerabile nomen tria autem habet interpretacionem
in triplici lingwa. ebraice interpretatur stella ma-
ris. in illuminatrix. latine ethimologica amara
quod mare. Siriace domina interpretatur. Ipsa
fuit maris stella in nativitate filii dei. quia
tunc emisit radium totum mundum illumina-
tem. mare amarum in filii sui passione
quia tunc ipsius animam pertransivit gladius. scilicet
domina in sua assumpcione quia super choros
angelorum est exaltata. Item dicta est stel-
la maris in peccatorum conduccione quia per
mare huius seculi dirigit eos ad portum
penitencie et ipsos ad filium perducit. In cuius
signum in nativitate Christi stella magis appa-
ruit que eos ad natum infantem perduxit.
Unde oculi omnium sanctorum sunt ad ipsam
respicientes sicut oculi nautarum ad maris

stellam. Unde Bernardus. Ne avertas oculos
a fulgore huius sideris si non vis obrui procel-
lis. O quisquis te intelligis in huius seculi
profluvio magis inter procellas et tempesta-
tes fluctuare quam super terram ambulare respice
stellam voca mariam. Si iactaris undis super-
bie si ambicionis si detraccionis si emula-
cionis respice stellam voca mariam. Si iracun-
dia aut avaricia aut carnalis illecebra
naviculam mentis concusserit respice stellam
voca mariam. Si criminum inmanitate turbatus
aut consciencie feditate confusus. terrore
desperacionis incipias absorberi. respice stellam
voca mariam. In periculis in angustiis in re-
bus dubiis mariam cogita. mariam invoca
non recedat ab ore tuo non recedat a corde
et ut impetres eius oracionis suffragium ne de-
seras conversacionis exemplum. ipsam sequens
non devias. ipsam rogans non desperas
ipsam cogitans non erras. ipsa tenente
non metuis. ipsa duce non fatigaris
ipsa propicia pervenis. sic in te ipso poteris
experiri. quam merito dictum sit nomen vir-
ginis maria maris stella etc. Illa. Hec in-
stanter illuminatrix quia splendore gracie
et exemplis sue sanctissime vite quamplurimos
illustravit. unde de ea canit ecclesia. Cuius
vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Unde
ait Bernardus. Tolle hoc corpus solare quod
dies. tolle mariam hanc maris stellam
quid nisi caligo involvens et umbra mor-
tis ac densissime tenebre relinquuntur. Hec
ille. Est quippe stella maris huius utique te-
nebrosi ... ubi repperitur iterum quod
non est mirum plures stellas habet celum ma-
ris unam que pre omnibus illis clarior est in-
signis mundo illustrans exemplis. De hac
enim una oritur est sol iusticie cuius fulgore
omnia illustrantur. quem qui sequitur non
ambulat in tenebris sed habet lumen
vite. cuius ergo fulgoris illam stellam esse
putamus que tantum talem solem pe-
perit mundo. Item est mare amarum
in peccatorum conversione quia eis impetrat
ut contristentur de suis peccatis. faciens eis
aquam carnalis delectacionis ... in ...
... compunccionis ... ...
nemus ... insipientis ... ...
... ...

In tota sua vita fuit sibi amarum et insi-
pidum preter desiderium videndi filium in
regno suo. Item karitas dominatur a cunctis
inquinamentis in ipsa et consequentia omnium
graciarum sicut omnia flumina confluunt
ad mare. Item est domina in temptacione
subvenientis liberans omnes de angustiis suo
tempore potest quod et vult subvenire. Virgo
regina celi est et mater misericordie vita
dulcedo et spes nostra. Hec etiam nomen suum
omnia convenit et virginitatem et domina-
tionem hominum in terra videlicet angelorum
in celo et demonum in inferno et ideo nomen
temptacione et maxime contra infestaciones de-
monum invocanda est Maria. Nona virtus
invenimus non sic timent hostes visibiles quin-
que castrorum multitudinem sicut celi potesta-
tes Marie vocabulum patrocinium et
exemplum. Sicut enim pulvis ante faciem
venti spargitur et sicut cera liquescit
ante faciem ignis sic ad invocacionem huius
nominis Maria fugiunt et pereunt. Et ideo
verbi nomen Marie nominatum ubi demonium
effugatur reis venia egris medela pecca-
ntibus adiutorium datur. Hec ille. Missus
est igitur angelus ad Mariam ut ei annun-
ciaret et diceret quia filius dei speciem eius
concupisceret et eam sibi in matrem elegisset
ipsam hic monet et inducit ut eundem
illud letanter susciperet quia per eam totius
generis humani salutem deus operari decrevisset.
Et ingressus ad eam angelus. Ubi pri-
mo in secretarium cubiculi ubi illa forta-
sis clausis super se ostio orabat patrem in ab-
scondito. Nec estimandum quod angelus inve-
nit ostium virginis apertum eius in proposito
erat fugere frequencias hominum vitare collocu-
tionem vel occursus perturbantium silencium ut
continencie castitatis tentarum. Clausisset
itaque illa hora et ostium super se hostiolum
prudentissima virgo Maria quod homines non
angelis. Hec Bernardus. Non igitur in pla-
teis erat Maria non in publico morabatur
intus erat in penetralibus sola sedebat non
tamen sola tanto comitatu circumdata
septa. Unde Cristus invenit angelus Mariam
non foris vagantem sed solitariam et conte-

plationi vacantem. Credendum est autem quod
tunc erat tota abstracta in devotissima ora-
cione vel intima consurgente forte tunc specia-
li meditacione super salute generis humani quia
sciebat per virginem debebat salvari mundus et quidam
dicunt eam tunc actu legisse illud Ysaie
vii° Ecce virgo concipiet et pariet filium.
In hoc igitur actu tam intime contemplacionis
quo erat deo tota coadunata ingressus est
angelus ad eam. Racionabile enim videtur
quod quem corporaliter voluit sibi unire verbum eius
tunc ipsa sibi spiritualiter in actu contemplacio-
nis unita. Ingressus itaque angelus ad virgi-
nem in thalamo et conclavi domus eius
sine manentem. Ingressus est igitur ad eam ve-
niendo humili honeste sicut decuit talem
dominum tale nuncium talem legacionem et talem
virginem que iam erat domino unita mente
et toto corpore et ei ad sensum corporalem
visione et humana specie apparens ait: Ave
gratia plena dominus tecum benedicta tu in mu-
lieribus. Angelus in forma hominis apparens
quare hoc decuit quia deum incarnari
et spiritum corporari nunciavit quia enim nunci-
avit illum qui cum sit invisibilis corpus vi-
sibile voluit ex virgine sumere congrue de-
buit corporali specie apparere. Formavit autem
angelus sibi corpus de aere. Nona autem
angelus splendens iubilans et coruscans virgini
apparuit. Convenienter enim annunciavit incarnacionem
et verbi ut sic ipsum prius conciperet mente
quam carne. Dicit enim angelus beatus de sancta
virgine: Beatior fuit Maria percipiendo fidem
Cristi sed deum credidit verbis angeli quam
concipiendo carnem Cristi. Nam filius eius in terris
non tam carne quam non deum credidit
quod possit illa cognacio sic et maternitas
propinquitas nil Marie profuisset nisi felicius
Cristum corde quam carne gestasset. Intrans igitur
angelus nomine eius dicit virgini Ave quod
hoc indicamus eam ab omni ve liberam que bene
gratia plena est quia aliis ad mensuram gracia
datur. Hec autem sola graciam consecuta est
quam nulla alia invenerit ut gratia reple-
tur auctore. Bene tunc gratia plena sit

Primus enim quam acciperet per conceptionem
spiritus gratie abundet cuius cogitatio per Ber-
nhardus bene plena gratia dei quia ceteris
per partes portionem gratie alie miserie vero simul
se tota infudit gratie plenitudo. Vel gratia
plena per quia large spiritus sancti imbre
superfusa est omnis creatura que celos dedit
gloriam celis demum, pacem quam refudit hominibus
fidem gentibus, finem viciis vite ordinem
moribus disciplinam. De quorum et dominus
tecum scilicet in utero quia est tecum in animo
adimpleat ventrem qui adimplebit mentem
tecum non enim per essentiam potentiam et pre-
sentiam quam est in omnibus etc. nec solum per
gratiam eo modo quo est in sanctis hominibus
sed etiam per carnis assumptionem ex eius puri-
ssimis sanguinibus. Vel sic non quod et si tota
salutatio angelica sit virgini gratissima
ista tamen clausula scilicet dominus tecum pot-
issime eam delectat et ideo singulari devo-
tione esset dicenda licet enim iam erat nec
virgine novum tamen insuper intimabat quia modo
singularem tum ea voluit esse. Hec etiam
sola pre omnibus mulieribus et super omnes mu-
lieres benedicta predicatur omnis enim mulier
subiacet maledictioni dei ut legitur. Nam co-
rrupta subiacet maledictioni dei que ait
In dolore paries. Virgo autem subiacet maledictioni
legis in qua erat maledicta sterilis. Sed
maria utramque maledictionem evitat. male-
dictionem dei quia virgo permansit. maledictionem
legis quia filium Christum dominum nostrum primitias
virginum dominum virgo virginitatem suam devo-
vit maledictionem legis abolevit. Et merito
benedicta dicitur per quam mundus a maledictione
liberatur. Et notandum quod per hanc salutationem
nunquam homo preterire valebit ne aliquis
excellentius dulcius et gratius beatam virgi-
nem salutare potest quam hac salutatione quam
deus pater dictavit et per angelum ei desti-
navit in cuius verbis singulis dulcissima mi-
steria implicantur nam deus pater sua omni-
potentia eam confirmavit in esse immunis
ab omni re quod exortat illud verbum ave
filius quasi dei sua sapientia sic eam illuminavit
ut esset preclarum sidus quo celum et terra il-

lustratum quod notat hec vocabulum maria quod
sonat idem quod maris stella. Spiritus sanctus
etiam tota sua divina dulcedine eam penetravit
sua gratia tam copiosam effecit ut omnis qui que-
sierit per eam gratiam inveniat. quod innuitur his
verbis Gratia plena. Unde alibi vero dominus tecum
innuitur mysterium illius ineffabilis unionis et
operationis quam tota trinitas in ea perfecit cum sue
eternitatis statum divine nature in una persona copu-
lavit ita ut deus fieret homo et homo deus
Tantum in illa hora gaudium et dulcedinis ha-
buit nullus unquam hominum ad plenum expri-
mere per hanc autem clausulam. Benedicta tu
in mulieribus omnis creatura modo sic cognoscit
et testatur eam benedictam exaltatam super omnem
creaturam tam celestem quam terrestrem. Et benedictus
fructus ventris tui benedictum extollitur ex
excellentissimus fructus ventris virginalis qui
omnem creaturam vivificat sanctificat et inte-
rius benedicit. Ut ergo virginem excellenter [illegible]
dulcem et gratam possimus salutare et ei
gaudium ineffabile renovare et ad memoriam
reducere. Iterum eam cum dulci verbo angeli
eam salutare non negligamus et devote salu-
tationis oscula sanctis pedibus eius infigere
dicentes Ave maria. Bernardus. Et beata
virgo maria quam osculum audit hunc
versum angelicum Ave maria. quia to-
ciens o beatissima osculans quotiens pie
devote salutans. Et ergo fratres carissimi
ad imaginem eius accedite genua flectite
oscula ei imprimite Ave maria dicite. Et
iterum. Celi rident angeli iubilant demones
contremiscunt dum dico Ave maria. Hec
ille. Nota angelus salutans virginem
nomen eius tacuit primo propter virginis excel-
lentiam cum eius excellentes personas salu-
tamus non nominamus sed tacito nomine tenemus
ut salve pater, ave rex. Secundo ideo nomen
usitatum tacuit quia adhuc ei nomen
spiritus dignitatis quo nominanda erat. Sic
cum aliquis factus est post dominum suo usitato
nomine dicimus eum potius nominando se-
ne tacuit quia non inmittebatur

Marginalia: Nota [illegible] (left, beside "Bernhardus bene plena"); nota (left, several places); maria (right, at top of second column); nota (right, beside "nomen eius tacuit")

ad eam salutandam missus erat maria
sed missus erat gratia plena. Deinde propter
virginis modestia et prudentia cum dicitur Que
cum audisset turbata est in sermone eius
et cogitabat qualis esset ista. Virgo gloriosa
audiens ex salutatione angeli se multum
commendatam et valde homines omnes exalta-
tam tam in excellentiis omnibus que in femina
ex parte originali fuerint tam etiam
ex singulari plenitudine gratie que illi spe-
cialiter donata erat. et in speciali assistentia
dei et in benedictionibus ultra omnes mulieres
non potuit hanc commendationem audire sine
erubescentia ac turbatione et ideo turbata
est in sermone angeli. erat enim virgo ma-
gne humilitatis et vere humiles non so-
lum de laudibus impensis solent erubesce-
re et dolere. et quamvis Sathanas quan-
doque transfigurat se in angelum lucis
ut dicit apostolus Certum quia hec virgo non
solum erat humilis sed etiam simplex ideo mi-
rabile suspicabatur de angelo ut ideo turba-
batur timens delusionem nec excitabatur ex visio-
ne angeli quia assueta erat angelos vi-
dere. sed augustinus de virginis silentio no-
lunt esse contenti nam considerans virginem tu-
rbatam et cogitantem primo removit ab
ea timorem ac turbationem dicens Ne time-
as maria q.d. non descendi de celo ad
tui animi turbationem nec ad incutiendum
timorem sed ad ostendendam tibi exalto pre
omnibus aliis salutem Deinde subiunxit
angelus Ecce concipies in utero et paries
filium Ecce q.d. sine occultatione quia
hoc secretum iam pandebatur et magis de-
bebat manifestari. Ecce q.d. Sine dubi-
tatione quia iam de hoc virgo certificabatur
ex relatione angeli cum ea
loquebatur. angelus addidit divina promissione
et cum hec conceptum sterilis mulieris
Igitur ecce concipies sine maris cognitione
sine carnis delectatione sine semine ad-
mixtione sine virginitatis amissione ecce
sine corruptione et turbatione Et paries
filium sed contra morem omnium aliarum femi-
narum ille enim pariunt cum merore
tu enim magna consolatione quia eo nato
angeli nuntiaverunt gaudium magnum

Ille cum dolore tu cum magna dulcedine
iuxta illud ysaie lxvi Antequam parturiret peperit
Ille cum pudore tu cum virginitatis honore in-
quantum nec forma similem visa est nec habe-
re sequentem Ille cum timore mortis tu cum vigore
vite et lucis iuxta illud Orta est stella ex
Jacob virgo peperit salvatorem ecce vita de do-
mino vite nomine subinsertum Et vocabis
nomen eius Iesum q.d. non imponis illud
nomen ex gratia tua nec ex certitudine tua nec ex tuo placi-
to est enim impositum ab eterno a patre et hoc
ab illo effectu quem erat facturus in homine
assumpto. unde dicitur Ipse salvum faciet populum
a peccatis eorum scilicet a pena et culpa in
passione et sacramentorum institutione. Singu-
laris sancti evangelii processio videamus
humilis responsionem gloriose virginis. audiens
igitur modum quo esset conceptura fi-
lium, humillime consensit voluntati divine
et flexis genibus in terram terram osculan-
do ex magna humilitate et gratiarum actione
et erigendo oculos et manus in ce-
lum extendit et dixit Ecce ancilla domini
et optavit quod hec fieret dicens fiat michi
secundum verbum tuum Et sic mox in ictu
oculi ex purissimis sanguinibus eius pre-
cordiis verbum caro factum est. Mirabi-
lis ista fuit conceptio quia in instanti
fuit ibi separatio sanguinis consolidatio ani-
mata membrorum Et quamvis in conceptione
divina membra ipsius fuerunt completa usque
ad susceptionem anime tamen corporis distin-
cta fuit tam parva et tenuis quod vix humanis
oculis discerni potuisset Sed dicit augustinus post
conceptionem membra augmentabantur corporis usque ad
determinatum tempus nature etc. Eo ergo in in-
stanti sue conceptionis fuit omnia etiam
deus et homo Et per istam incarnationem
eternus factus est temporalis. immensus
parvus. eternus finitus, impassibilis passibilis
immortalis mortalis et hec totum pro hominum
salutem. Igitur pro tantis beneficiis hoc festum
devote celebramus domino deo gratias agentes
nam cum magna gratitudine hodie cantat
ecclesia hec est dies quam fecit dominus hec de-
mus assertione sua ipsa respexit et re-
demit. unde hoc morte eterna femina
contulit femina fugavit hec deus hec festum

alia
ceter
[illegible]

id quod fuit permansit et quod non erat assu-
sit. ergo exordium nostre redemptionis devo-
te recolamus et exultemus dicentes Beati ho-
mines expectantes ut dum veniat incarnatus vale-
amus renasci ac post mortem possimus venire
ad vitam qua eius ope sumus in nece be-
neficus vite participes faciat nos Jesus Christus
filius virginis benedictus amen.

Primus de sancto Adalberto

Ego sum pastor bonus Jo. x°.
In festo inclitissimi marti-
ris adalberti magna nobis ma-
terialiter gaudiorum esse debet et
tribuit ipse speciale incitamentum
laudandi deum. si enim deum in sanctis la-
udare iubemur similiter specialiter cum nobis
ex hoc glorioso sancto laudandus quem divina
providentia dedit ungariis apostolum. Bohemis
episcopum polonis fidei eruditorem et totis regi-
onibus patronum et apud deum intercessorem magis-
trum eius terris eruditorem quod bene proprie de-
vinis et eius pastore isto. etiam de ipso re-
citat ad honorem et ad laudem ipsius quam
tamdiu bonum pastorem sumpsimus verba dicentes pro-
ego sum pastor bonus. pastor namque bonus
quia bene pavit. quia ad se quo ad proximum
quia ad deum quo ad se sanctus. quia ad pro-
ximum solicitus. quo ad deum fidelis. primo
sanctus albertus fuit bonus pastor quo ad se
quia bene pavit et custodivit animam suam
primo a deo electus ut esset sanctus et imma-
culatus. Electus namque electione non ad tempus du-
rante. sicut quod Saul fuit electus et bonus
et non erat de filiis Israel melior eo. reprobatus
est. Sed tamen a deo abiectus. albertus autem
electus electione in eternum durante. cuius de-
nique dicere potuit illud Ysaie xli°. Servus meus
es tu elegi te et non abieci te. hec electio
ad sanctitatem reparat apparere adiuit in primo
etiam. Vir cum parentes eius vidissent
ipsum formosum despexerat apparere mag-
nificentiam secularem. Deus subito langu-
ore gravissimo sive ventris inflatione vexa-
sit ipsum ita ut venter toto corpore esset
maior. ita ut non nisi mors immineret
et quod magis parentibus fletus dolor et
clamor ad sidera. interim puerum sic

egrotum et quasi iam morientem ad tem-
plum cum devotione deferentes et super altare
marie virginis ponentes deo cum vovit quod
mox sanitati et pulcritudini pristine fuit re-
stitutus. Puer itaque proficiebat etate et sapien-
tia. sed quod appetitus non imitabatur dies vana
agentes sed et eruditioni diligenter invigila-
bat diebus festis non ludis non vacabat intende-
bat sed totis studentibus ipse prudenter de-
cerebat. et pro virtutibus suis coram multorum
oculos in se convertit ita ut dicerent benedictus
Benedictus deus hunc puerum Cumque de studio
ad patriam rediisset. post mortem pragensis
episcopi omnis plebs cum principe ut credita
inspiratione clamaret uno ore ad albertum scientia
et sanctitate preditum. Dignus esse ille bo-
norum vivis et demonibus per eos obsessi homines
clamabant ad albertum qui in hac sede est
successurus valde timeo et amplius hic manere
non possum quia videns ipsum video ut au-
dio statim fugere me oportet et hiis dictis
horribilis voces emittens exiuit ab homine
itaque cum esset electus pontifex vir adalbertus
convenerunt prope gloriosi marti adalberto
in presule electo notabiles quod in electione
episcopi principes concordabant cum clero et plebs
cum spiritu vox eius plebis vox dei itaque locus
consuetus hunc et hunc male semper potuit
de consuetudine exordio sancti. de solleratus
hic in tuo ait ergo bene omnique geritur
et competens fit ne principium fiat attentus et do-
cibile deo. sed ut hic imperator autem? imperatore
quod in electione parte ad episcopum respectum habent
ad scientiam et sanctitatem vite. hanc enim
electionis viam sancti patres custodierunt et ex-
clamaverunt viri pollentes hic et tuo per
cunctis fieri per omnia sequentes regulas doc-
trina sancti summi pontificis ad ordinatores episcoporum
prohibent comparare. Eius vitam eius sum-
mam apostolus ad Thimotheum sine inculpabili et om-
nibus irreprehensibilis sit et in bonis testimo-
nium habeat sacerdote decens. sed neque incunditatem
prius sacerdotum dignitate ad episcopatum accedat
dicit ille. Sed ut hic magis pensandum quod se-
des cum principe gaudet ad electionem pontificis
adalberti voluit plus principes dicit se non
eniti quod omnis respicit quia omnium et
maximum bonum exhibeo bonum pontificis

Unde Iustinianus imperator ait maxima
in omnibus sunt dona dei a superna collata
clementia sacerdotium et imperium illud quidem
divinis ministrans hoc autem humanis presidens
Ex uno eodemque principio utraque procedentia
humanam exornant vitam. Hi sunt duo op-
timi pastores episcopus bonus . et rex iustus
felix respublica que habet sanctos episcopos in
spiritualibus et iustos reges in temporalibus
Secundo adalbertus bonus pastor fuit ad
populum sollicitus . sollicite enim et vigilanter
populum sibi commissum regebat et pascebat et
commissum in viam salutis continua et quasi
laboriosa dirigebat De quo potest vere dici
illud sapientie x° honestavit illum in la-
boribus et complevit labores illius Dedit
enim deus ei in vita sua labores honora-
biles quos sustinuit calcando vitia detrahendo
salutem [illegible] prestando pauperibus beneficia
Cottidie enim duodecim pauperes ad honorem
xii apostolorum ad mensam suam vocabat
alios quoque pauperibus largas elemosinas
quantum et facultas sufficiebat impendebat in
alia quoque opera virtuosa se effundebat . multa
pro christo passus . et ut breviter in omnibus
honorem dei querens Sic itaque adalbertus pa-
stor bonus qui ad deum et honorem et laudem
suam intendens et nutriens Cumque enim diebus
sue pontificatus deo fideliter servivit . deus eum
ad gloriam complementum suorum laborum
ut habetur sapientie x° Custodivit illum ab ini-
micis et a seductoribus tutavit illum et certamen
forte dedit illi ut vinceret moriendo enim
victoriam reportavit de inimicis fidei . tamquam
enim corpus ipsius exposuit inimicis . animam
tamen ipsius vulnerum intactam servavit . ymmo
pro gloria anime permisit corpus ipsius vulnerari
septem iaculis lanceis . iam anima eius
potitur gloria martirum sempiterna claritate . quam
tandem et corpus eius possidebit O vere bonus
pastor adalbertus . sed grex populi sui pessimus dis-
cinctus per tempus sine lege voluntatem regu-
labat spreti monita pastoris sui Tanto
plus per suam diligentiam ipsos a sceleribus
revocabat Tanto se malicijs plus impli-
cabant Cernens sanctus pontifex quod in
filios incredulos operam suam perderet amasse
exemplo petri corvinum de plebe? diligens
eadem imitari et episcopatum resignare

Venit itaque romam et per licentiam a cura pastorali
absolutus . ut contemplationi vacare posset benedi-
ctionem ad sanctum beatum abbatem monasterii
sanctorum bonifacii et alexii veniens quintum
se susceptus ubi in maxima humilitate vixit
Tandem tamen iussu pape rediit ad suam plebem
in pragam promittentem omnem vitam eorum im-
proviso consilio emendare . sed non multo post ad re-
licta scelera relabentem planxit pastor
quia in grege morbida nulla signa salutis
aspiciebat rediit ergo romam Cumque iterum pa-
pe mandato iter versus pragam arriperet hoc
cognito cum indignatione ei intimaverunt
dicentes peccatores sumus corde indomabili tu
vero sanctus et amicus dei . et ideo talem cohabi-
tationem et consortia negamus admittere itaque
sanctus pontifex ex licentia pape venit ad
ungariam et ibi gentibus predicans Stephanum
regem et plures ungaros ad fidem christi con-
vertit veniens ad poloniam magnam partem ad
fidem christi convertit Boleslaus qui et ante eius
adventum iam fidelis erant in fide erudivit
postremo pervenit ad prussiam ubi cum in
terris [illegible] quandam insulam circuiret
predicabat qui eum pugnis percusserunt et quidam
cum remo ictum inter scapulas
ei dedit ita ut in terram caderet ubi gratias
egit deo quod meruit pro divini nominis ex-
altatione si non plus saltem alapam
pro illum tactum suscepit . exiens inde
venit in quandam villam . et inde cum socijs
admitted [illegible] devote venit in quoddam
nemus ubi veniens [illegible] dum deo gratias
ageret subito sacerdos ydolorum cum coho-
rte insiliit in eum ubi magnis vulneri-
bus septem acceptis extensis manibus
in modum crucis sanctus cecidit
in terram et animam sanctissimam deo red-
didit Cuius caput abscissum super trun-
cum arboris ... ut ab omni-
bus videri suspendit et totum membratim
concidentes ... perierunt Sic pastor
bonus martirium et mortem suscepit pro
christo temporalem ut ex hoc cum sanctis regnet
eternaliter in regno celorum

Sermo de eodem

Ego sum vitis vera et pater
meus agricola est Johannis xv°.
Hec dicit est hodie martiris et
adalberti dies complacentie plena
de qua letatur celi ierarchia et
laudant filium dei qui de sua gratia dedit eme
partibus Slavonie Bohemie Polonie tam excelle-
tem martirem et pontificem adalbertum ut tene-
bras perfidie ab incredulis repelleret credulos in
fide confortaret vite sanctitate et doctrine virtute
populum erudiret virtutibus illustraret et max
palmis eius cunctis demonstraret multos ad ip-
sius laudem et gloriam hec evangelium legitur
addite de agricola et palmitibus vitis ipsius
agricola patre palmites fideles de quo vino
Christi sanctitudinis ardentis letificantem fructus
educatum in se suscepit unde dicit Ego sum
vitis vera vbi est in vinea ecclesia vinea
in qua plantatus est per vitis a qua eius pal-
mites pendent. Scimus quod ista vitem est
crucifixus et labor. quis ergo colit vitem quod
mis. pater qui est agricola | vide Damascenum lib. iiij
de fide. Non destitit pater filium eternum
sibi per coequalem genere quod [illegible]
hanc vitem plantavit in carne sed ut ipsum
voluit in semetipso et pro semetipso [illegible] pertinere
per alios. Sic excoluit palmites credentes
in vite ut sibi adhereret et corpus et ut sit
corporis fructus abundantior. Hic ille itaque
quod infructuosum est tollit et fructuosum pur-
gat ut fructum plus afferat [illegible] et
Johannes [illegible] conscidat sua
[illegible] in cordibus est [illegible] adhuc et quod
mens est [illegible] Occulta sunt apud
homines multa [illegible] et iudicia dei [illegible] in-
comprehensibilis iustitia sola tamen iniquitas est
in culpa et bona voluntas in gratia dei
ergo unus absque vite [illegible] sunt pal-
mites et [illegible] et nos sine
Christo vite [illegible] sine ipso bonum
agendum agere valemus [illegible]
[illegible] comprehendimus [illegible] et [illegible]
[illegible] | vide Richardum de
de contemplatione ad hec quod [illegible]
[illegible] gratia eius [illegible]
[illegible] bonum humanum posse [illegible]
[illegible] ad hec [illegible]
[illegible] subtracta gratia [illegible]

Ex quo eius [illegible] ut quid eius
[illegible] possessor [illegible] possessio
[illegible] gravem [illegible] homines
homines | hec ille | itaque [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] fructus vite [illegible]
[illegible] fructus ex vite [illegible]
[illegible] civitate sua [illegible]
[illegible] in effusione sanguinis [illegible]
[illegible] Genesis xlix lavabit in
vino stolam suam et in sanguine uve
palium suum [illegible] stola humanitas sua
[illegible] palmam [illegible] caritas sua [illegible]
[illegible] Sed dicit [illegible]
[illegible] operire non [illegible]
[illegible] penitentie [illegible]
[illegible] lavit itaque in
vino [illegible] in sanguine suo humanitatis [illegible]
a peccatis et in sanguine uve palium suum
[illegible] in effusione sanguinis de corpore suo [illegible]
[illegible] humanam naturam [illegible]
Christus ergo se viti vinee comparavit [illegible]
[illegible] patrem suum eius appellat agricolam
et apostolos ac omnes fideles palmites [illegible]
nova vinea sed [illegible] esset vitis [illegible]
palmites [illegible] essent et palmites [illegible]
fructus bonus [illegible] esset et agricola [illegible]
[illegible] purgaret et infructuosos pal-
mites tolleret ad damnationem dicens Ego
sum vitis et pater meus agricola est omnem
palmitem in me non ferentem fructum tollet
et omnem qui fert fructum purgabit ut
fructum plus afferat [illegible]
[illegible] agricola in se palmitem [illegible]
[illegible] et in ignem mittet [illegible]
[illegible] vide Luce xiij
[illegible] ille qui habebat arborem fici
plantatam in vinea ad quam [illegible]
fructum in ea querens et non inveniens [illegible]
[illegible] tres anni sunt [illegible]
[illegible] fructum in ficulnea hac
et non invenio. succide ergo illam ut quid
terram occupat [illegible]
[illegible] qui bonum [illegible] bonis operibus
non [illegible] cultor vinee [illegible]
[illegible] dimitte illam et hoc anno

Vsque dum foderet circa illam et mitteret stercora Sic sancti in futuro sunt desiderantes illam vitam sed non sicut sunt in futuro sunt ad illam sed gladio in dualis sunt ferendo et hic ira percutiendo etiam separando Tunc quando ille fructus quem agricola deus pater requirit a nobis de quo ille quem enumerat apostolus ad Galatas v° c°. dicit fructus autem spiritus i. vite spiritualis caritas gaudium i. alacritas conscientie pax i. concordia ad proximum paciencia i. tollerancia adversitatum benignitas in prelatis status sed in dominum modestia continencia castitas que ad se ipsum longanimitas scilicet in expectacione premiorum mansuetudo Et quid sit dictum beatus ambrosius li. de pena. sepe dus esset beatus paulus qui cum alacris agnovit sanctus fructus esse ceteros qui et nobis ad exemplum dicit i Corinthiorum iiii° Maledicimur et benedicimus i. exoptando bonum hiis qui maledicunt persecucionem patimur et sustinemus sed patienter immo et gaudenter blasphemamur quia male vituperamur et obsecramus sed pro illis blasphemantibus corrigimus sic nimis inde sumus lavamus operantes manibus nostris sed ut acquiramus nobis necessaria quia nemo dat nobis Hec Glosa super dicta verba apostoli Et concludit apostolus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus Quantum bonus agricola deus pater huiusmodi bene agros i. corda fidelium colunt que inveniuntur palmites i. vite Christo adherent palmites dicti qui multorum fructum attulerunt sibi et aliis salutem eciam disponerunt Horum de numero palmitum fuit inclitus martir beatus Adalbertus quem adhuc in puericia agricola deus pater ad bona nimia disponens colebat Unde pueris aliis ipse psalterium legebat ita quod multi eum videntes benedicebant benedixerunt deo Qui tunc pretermissa cum rogare Ecclesiam pragensem esset primus Sic magna humilitate et perfecta caritate in paciencia et obediencia ad omnia vigilando pollente circa gregem

commissum sed grex malus quanto plus pro malicia arguebatur tanto plus deteriorabatur Videns vero sanctus in scelerati filios et incorrigibilibus laborem suam se perdidisse displicuit amarissime peccata eorum Consideravit enim magnam et cleri et populi dissolucionem et avariciam incredibilem Nam christianos mancipia vendebantur et in sepultura relinquebantur Episcopus quantum poterat redimebat et ita in loco huius placacionis status timuerunt cum fletibus et suspiriis Romam vadit et intravit in monasterium sancti Bonifacii Alexii abbati Tandem vero iussu domini pape ad oves suas rediit quem et plebs cum leticia suscepit emendare spopondit sed non multo plus in retracta scelera relabuntur plangit pastor eo quod nulla mens salutis signa dant Rediit quoque iterum Romam ad monasterium non longe post Item iussu domini apostolici rediens declinavit in via ad ducem Boleslaum qui tunc Poloniam regebat quesivit mittens nuncios ad oves suas an esset eum recepturi sed renunciaverunt patres suimus incorrigibiles tu vero sanctus amicus dei et talium operatorem nequivit admirari Audiens hoc vir sanctus gratias egit deo iuit in Vngariam deinde in Poloniam ubi plures in fide confortavit et aliquos ad fidem convertit iam tunc erat fides in Polonia sed multi infideles adhuc erant Tandem in magna Polonia publice predicavit de Gnesna in Pomeraniam et de Pomerania in Prussiam transivit ubi multas passiones sustinuit passus gratias deo egit considerans mortem suam vicinam a Gaudencio missam legente sacram communionem accepit Tandem laborem fidem pro Christo suscipiens Septem vero lanceis confossus cadens in terram in modum crucis animam deo reddidit Sic ergo gloriosus palmes Adalbertus vivus sive martirum regnum Polonie letificat Cuius profectus petimus nos adiuvari ad conscipiendam graciam tandem gloriam eterna

Veritas ad idem

Vos sunt vitis vos estis palmites Johannis xv°. Hec dicit hodierna inclitus martirus Adalbertus gloriosus Selanii dicti et preclara de qua letatur celi Jerarchia collaudans filium dei qui de sua

benigna gratia dedit partibus Sclavonie Polonie
Poloniae Ungarie tam excellentem martirem
atque pontificem sanctum Adalbertum qui veritate vi-
te et doctrine splendore erudiet et tenebras
perfidie ab eis repellet fidem roborant et virtutibus
illustrant et viam salutis ostendit Cum enim
deum in sanctis laudare iubemur proprie in
hoc beato patrono nostro Adalberto est laudandus
quem deus ex hominibus gentis Bohemice
assumpsit et pro hominibus intercessorem constituit
ut offerat eidem dona et sacrificia pro peccatis
hominum Unde nunc in honore eius loquar de ipso
de vite Cuius vite Adalbertus vitis in qua eius
divinam cum dicit sic vitem in vinea et in terra
primo per humilitatem Secundo per infixionem Tercio
per extensionem Vitis enim est humilis quia in
terra infixus ventrem palmitibus et eos teri-
nens ut fructum afferant Nunc de vite
quantum ad retinens palmites id est fideles et vitam
tenens palmitum ipse enim vitam ministrat
palmitibus ut per palmites id est fideles vine et
fructum fert in vite manserit id est in Christo crede-
bat Sine me nichil potestis facere Dicit enim
Ieronimus et ipse Christus dicit sic vitulum verum
secundum humanitatem et ipse enim pater agri-
cola est secundum divinitatem qui operarios ducit
in vineam ad laborem et denarium fert id est in
fine vite dat premium iuxta laborem operariorum
Vera vitis Christus vitis quidem hoc dat palmi-
tibus et nichil accipit ab eis Sic Christus totum
dat nobis dicente apostolo Quid habes quod
non accepisti nos autem ei quid damus quia bo-
norum meorum non indiget Iob xxii Quid
prodest deo si iustus fueris aut quid ei confers
si immaculata fuerit vita tua Ergo
deus est qui bonorum non indiget eget ser-
mento sed bonitatem confert et cum accipit
ut oblata bonitas non ipsi sed cum dat
sed accipientibus et offerentibus proficit ille
dicit itaque Christus Ego sum vitis vera qui et
ait Ego sum via veritas et vita vera vitis
Christus quia impossibile est ut palmites eius
sint steriles Et si steriles eos a bona cogita-
cione et operatione fructus quia non eos in vite
Cuius vera vitis per humilitatem prius in
terra quia dei filius in humanitate vitis
ut de luca scribit Iohannes lignum vile
despectum et quasi in vile etiam tamen

optimum fructus habet Ita Christus in huma-
na natura videbatur abiectus vilis et despectus
Cum tamen per eius humilitatem fructus est
fructus gloriosus et glorificus plantata est hec
vitis Christus in incarnatione in terra id est in ven-
tre mundissima virginis Marie monasterio puro
sancto crevit in virtutum perfectione quia pro-
ficiebat sapientia et etate et gratia apud deum
et homines Luce iio Crescendum in predicatione
Luce iiiio fama exiit per universam regionem
de illo et magnificabatur ab omnibus etiam
dedit in fine sue dilatatione Luce iiiio
Divulgabatur fama de illo in omnem locum
regionis Fugabat spiritus in demonum
expulsione Clericomita sunt in corruptione
et blasphemarum virgatione Caxillata
est crucifixione et ad columnam ligatione
fossa in manuum et pedum perforatione in-
rigata in sanguinis effusione odorem dedit
in passione quando fracto alabastro cor-
pus fuit repletum domus odore ~~de odorem~~
suavissimo floruit in resurrectione et fructum do-
mini in terris gratia humanam redemptionem ex-
tendit palmites suorum beneficiorum usque ad
mortem id est ad latronem in cruce amaritatum ad
tunc amaram confessionem dixit ei Amen dico
tibi hodie mecum eris in paradiso Cuius vit-
odor durabit in omnibus fidelibus in finem
seculi quia recordatio dominice passionis re-
medium est et armatura contra omnem de-
monum temptationem Unde igitur dicit sic Christum
vitem per humilitatem Secundo et sic dicit
per infixionem in palmites Vitis enim pal-
mitis ... ea manet humorem sue virtutis
communicat et Christus suis fidelibus per fidem et
dilectionem ... in eo manentibus infundit hu-
morem sue virtutis et sue gratie ut fructum
afferant et plus afferant afferant inquit
non a se sed ex Christo vite Dicit enim
Simon Leo Ex tali vite nichil boni potest
esse ex nobis tamquam ex nobis quia radix
nostra purgationis est infecta ut nichil va-
leamus ex nobis velut eius ex nichilo facti
ad nichilum tendimus Admonemur ergo
manere in Christo vite per dilectionem a quo
nisi ... non potest ne virtutem suam
negaret sinit vivis palmitibus potest

Ideo dicit Sicut palmes non potest ferre
fructum a semetipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in
me manseritis Idem Crisostomus videtur dicere
Nulla fructificandi virtus adest palmitibus
nisi manserint in vite Sic nulla virtus
bonum capiatur nisi manserit in cristo
et nisi cristus manserit in eo sed perg[illegible]
non viti nocet sed palmiti si non manse-
rit in vite. palmes manens in vite nihil
in eam refundit Vitis autem manens
in palmitibus sua virtute eam perfundit
Manet vitis sine palmite palmes autem
non manet sine vite Sic non manet sine
alio christiano in cristo Cristus autem manet
etiam si nullus fidelis adesset Damnum
igitur palmitum si non manserint in vite
et damnum fidelium si non manserint in cri-
sto gratia tribuit fidelium bonum cogi-
tationum loquutionum et operationum Ex hoc de
vite ipse retentionem Sicut enim vitis tenet
in se palmites sic cristus et omnem crea-
turam quam ipse tenet sicut ex nihilo
facta est ita in nihilum rediret merito
lapsu[illegible] coram [illegible] [illegible] philosophi nisi
actor cristus in ipse animus movetur et
sermo nisi cum manus sue potentie nos
teneret. licet vivimus ut movemur ut con-
servemur ut solum tenet in esse nature sed
et tenet in esse gratie et dignitatis in esse glorie
Confessus est hoc propheta dicens Tenu-
isti manum dexteram meam ut ne caderem
et in voluntate tua deduxisti me sed ne
errarem Et cum gloria suscepisti me sed
ad optimum esse Unde augustinus libro xi medita-
tionum Domine deus qui creasti me cum non eram
ubique gratia tua et misericordia tua prevenit Cum
errabam reduxisti me quando peccabam
corripuisti me quando tristabar consolatus
es me quando cadebam erexisti me quando
steti tenuisti me [illegible] in [illegible] te ergo
tibi primus diligere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que vera humilitate [illegible]
et retentionem vitis cristus corporis in hoc [illegible]
[illegible] [illegible] Unde eius de humilitate ipsius

Dicitur quod etiam humilibus humilior erat adhuc
in iuvenili etate ita quod homines dicebant de
illo Benedictus benedixit deus hunc puerum Ele-
ctus tandem in episcopum pragensem calciamenta
deponens nudis pedibus urbem intravit plu-
res vero communium sollicite gubernabat in via salu-
tis dirigendo. Sed videns gregem nobilem depra-
vatum et incorrigibilem quia eos magis cum re-
vocabat tanto se sceleribus amplius im-
plicabant corrigi nolebant unius plenitudo
uxores habebat Cristianos mancipia vende-
bant qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
gebant [illegible] [illegible] apparuit [illegible] Ecce
sum venditus [illegible] et ecce iterum vendor
et tu adhuc dormis [illegible] sanctus [illegible]
[illegible] amplius stare in via arrepto
itinere venit romam et absolutus a cura
cum ingressus monasterium genibus pro-
volutus coram abbate cum lacrimis pete-
bat se recipi in numerum [illegible] eius
abbas intuitus eum dixit Ecce iam meruit
se vidisse hominem [illegible] [illegible] in anno [illegible]
tandem Rome monasterium [illegible] [illegible] abbates
in vita monastica ita humiliabant se ip-
sum quod et abbati delectabilis spiritualibus [illegible]
[illegible] [illegible] et humeris [illegible] aquam ferre
coquine et statim manibus lavando [illegible]
[illegible] [illegible] in eum humilitatem gratie et cari-
tatis [illegible] [illegible] Tandem [illegible] mandato
pape rediit ad ecclesiam suam gaudentes eum
susceperunt emendam spondentes Sed cito ad
inveterata scelera relabuntur et cetera ut
in fine primi sermonis

Quartus ad Idem
Ego sum vitis vera et pater meus

agricola est Johannis omnem palmitem in
me non ferentem fructum tollet eum sed
per damnationem finalem et omnem qui fert fructum
purgabit eum [illegible] per gratiam suam disponet
eum ut plus afferat fructum afferat Johannis
xv Dominus [illegible] ipsius cristus

dei filius et homo in virgine Maria sanctificata
Spiritus sancti operatione preparatus, similitudinem vi-
tis in se suscepit dicens esse vitem in vinea
quo ad primum. Hec vitis vera quo ad secundum et
Pater meus agricola quo ad tertium. Sic ergo in vi-
nea sancte ecclesie Christus vitis, palmites fi-
deles, Pater agricola, cuius consilium fideles
suos ad fructum disponit, Spiritus sanctus eis gratiam
bonam inspirat in gratiarum que a deo donata
sunt nobis, ut de bonis deo gratias agamus
et ea non nobis ipsis attribuamus. Primo itaque Christus
dicit se vitem secundum Alexandrum. Sicut vitis
exterius habet quandam despectionem, sed intus habet vir-
tutem latentem ad producendum fructus suavissimos
sed in suis palmitibus, ita dei filius in terra car-
nis humane erat occultus sicut vinus in terra (?)
et mundo despectus. In mundo erat et mundus per
eum factus est et mundus eum non cognovit. In propria
venit et sui eum non receperunt. Nunc ostenderunt (?)
et sicut in vite non apparet aliquid decoris et
pulchritudinis, licet totus vinus et totus de-
cor palmitum ex vite dependeat, sic Christus
nobis omnibus in sua passione conspicit (?) ut
turpis apparet, ita quod non esset aspectus
in eum. Ysaie liii. Sicut despexerunt
ipse enim multis sit ingloriosus erit inter viros
aspectus eius et forma eius inter filios hominum
eius tamen deformitas decoravit omnes eius
despectio omnes dignificavit, sicut livor ipsius
omnes sanavit. Ex vite consurgunt palmites ut
dicit Bernardus beatus quod benefaciat deo et ho-
minibus et ex Christo omnes fideles omnes enim fide-
les in ecclesia sancta. Et palmes huius vitis Bu-
dicte (?) ex quibus palmitibus vinus ipsius ad specia-
lem consolationem et utilitatem [illegible]
Bohemie huius gloriosum palmitem sanctum
Adalbertum episcopum Pragensem. Cum plebs Bohe-
mica non erat grata de tanto presule quem
ipsum ad Poloniam et ad Ungariam ut esset
eis illustrator et confirmator fidei christiane
moribus sanctis doctrinis et exemplis.
Impleta est in eo scriptura Apocalipsis Tene
quod habes ut nemo accipiat coronam
tuam x ubi dicitur Si (?) generacio [illegible]
enim Bohemi ipsum abiecerunt gratia
divina ipsum habet regno presenti in pa-
tronum et defensorem [illegible]
[illegible] populo [illegible] conspectu dei etc.

Secundo Christus dicit se vitem bonam vitem
veram vitem sanctam non propter se sed ad hoc
ut ex ea et nos palmites essemus boni pro-
ducentes virtutibus iusti et sancti. Vinus ipsius in-
fluit in palmites hoc sic dicitur sine ipso
enim ut dicit Simon de Cassia [illegible]
bene posse non possumus et sine ipso bonum ali-
quid agere non valemus. Quis unquam bonum fac-
tum absque bonitate et sine sapientia quis esse
posset sapiens, quis iustus absque iustitia, quis
verax absque veritate, quis castus sine castitate
quis fortis sine fortitudine, quis sobrius sine
temperantia, quis videt sine lumine, quis au-
divit sine auditu, quis sensit sensum non ha-
bens. Cum igitur Christus sit bonitas, sit sapientia,
sit iustitia, quis unquam aliquid boni sine ipso fecit.
Hec ille. Ex bonitate eius et virtutibus dare
nobis disposuit bona illius regni celestis quod
nec oculus vidit nec auris audivit, que nec dici
nec cogitari possunt multo enim maiora sunt quam
que cogitamus et intelligimus. Sed Augustinus. Sed
nos pauperes homines bona que dicuntur de illa
vita de illo regno talia vix credimus quia
oculis nostris illa non vidimus. Similes ergo
sumus illi puero de quo refert Gregorius iiii
Dialogorum capitulo 10. Quod pregnans mulier mit-
titur in carcerem ibi que parat puerum qui
natus puer in carcere nutriatur et restat in
si forte mater solem lunam montes campos
volantes aves currentes equos nominet ille
vero qui est in carcere natus nichil aliud quam
tenebras sciens hec quidem a matre audiat sed
quia hec ea per experimentum non novit invenit (?)
ea non veraciter esse diffidit. Ita et nos in hac
exilii cecitate nati dum esse summa et invisi-
bilia audimus diffidimus an vera sint
quia sola hec infima in quibus nati sumus
visibilia novimus. Sed factum est ut ipse invisi-
bilium et visibilium creator ad humani
generis redemptionem unigenitus patris veniret et
spiritum sanctum in corda nostra mitteret quatinus
per eius dignitatem crederemus que adhuc scire
per experimentum non possumus. Hec ille. Stultus
est puer si matrem non extimat de luce me-
tiri (?) quia ipse nil aliud quam tenebras [illegible]
nobis. Nobis etiam ad hoc ut clara fide in-
hereamus de rebus invisibilibus pro magno
Christus dedit nobis hunc sanctum episcopum Adalber-
tum qui quam clarus est virtutibus etiam bona illius
vite ostendunt sui magni actus ab hinc (?)
enim in pueritia non [illegible]

sed angelus meus vivit Eltus tandem in
sepius predictum sollicite et vigilans popu
lum in viam salutis dirigebat sed cum grex
renuit vocem pastoris audire aggravabat acu
tissime peccata plebis presertim tria peccata. primo
super incorrigibilitate malitie populi quo
tiens eos plus a malo revocabat tanto plus
implicabantur. Secundo super eorum dissolutione
contra legem dei. quia unus vir ducebat
plures uxores. Tertio super eorum implacabi
li avaritia et crudelitate Nam christianos
iudeis vendebant. quod ciens vir sanctus
et tolerare nesciens Romam venit. Demum re
sue iterum redire compulsus sed hic rursus secunda vi
ce renunciavit et existens apud ducem
Boleslaum qui tunc Poloniam regebat dic
tus pater sanctus id est vir sanctus gra
tias egit deo exinde venit ad Ungariam ad s
Stephanum Regem et plures ungaros ad
fidem christi convertit. Deinde ad Poloniam
ubi multum populum in fide confirmavit et mul
tum ad fidem convertit publice eum in se
de Gneznensis civitatis predicabat. Deinde
venit in Prussiam et ibi finivit hanc vi
tam temporalem. ubi eum septem lanceis con
fossus manus in modum crucis extendens
cecidit in terram et deo reddidit suam sancti
ssimam animam. Tertio cum deus pa
trem suum agricolam ipse occulta gratia alios
purgat ad fructum alios tollit de medio
alios expectat si forte peniteant. Venit
vincentius vide sed ille non adit tempus
penitentie cum prius est expectare. Unde Ber
nardus in sermone de misericordiis domini
Ego peccabam et tu dissimulabas. non
continebam a sceleribus et tu abstinebas
a verberibus. prolongavi ego multo tempore
iniquitatem meam et tu domine pietatem
tuam. Hec ille. Scito quod non errat agricola
si unum expectat alterum non unum malum tollit
aliud dimittit. Augustinus de vita christiana
Sentire nos convenit quod tamdiu unum
quemque dei patientia sustinet quamdiu sceleri
criminis sui non compleverit quo consummato
illico eum ferit ne ille iam ullam veniam
reperiat. Est autem peccatorum modus atque men
sura unde hoc celerius et tardius indicatur
sed ad vindictam ad abraham loquebatur
dominus de Sodomitis. Clamor Sodomorum

et Gomorreorum repletus est et peccata eorum
vehementer nimia repleta sunt. unde subvertit
dominus civitates illas. Genesis xix et xviii.
De amorreis non dum impleta sunt peccata
amorreorum ideo per multos annos constat esse
dilatos. Ex quo patet singulos peccatores secundum
peccatorum plenitudinem consummari et tamdiu
ut continuatum sustinere quamdiu cumulum suorum
delictorum non habuerint. nemo ergo se fallat
nemo decipiat. malos deus non amat neque di
ligit peccatores crudeles et impios sed amat bo
nos iustos humiles innocentes et mites.
Hec ille. Cum ergo nullus nostrum certus est ad quam
mensuram eius peccata nostra cumulaverit [illegible] ex
pedit ut puniamus veterum morum peccatorum
per veram penitentiam ut mereamur gloriam
in regno celorum.

Philippi Jacobi

[illegible] ad honorem beatorum
apostolorum Philippi et
Jacobi. nota quod hic evangelio
primo verbum [illegible] secundo ver
bum thome. Tertio verbum
Philippi. verbum christi consolatorium verbum
thome dubitatorium verbum philippi petitorium
Cum eos consolarentur a Thoma defectus ex
primitur. a Philippo sufficientia petitur. De
primo scilicet de consolatione. videt enim eos tur
batos sicut de recessu patris a filiis domini
a suis magistri a discipulis et patris familias
a sua familia quam amabat. predicabat enim
dicebat et ubique excusabat ideo turbatos de suo
recessu ipsos revocabat. Dicit enim Bernardus in
sermone de ascensione. Discipuli sanctissime
eius carnis assuefacti verbum de discessu eius
audire non potuerunt ut eos relinqueret pro quo
omnia reliquissent quare hoc. quia [illegible]
erant illuminati sed nondum affectu purgati
Unde benignus magister blande eos et dul
citer alloquitur dicens Non turbetur cor vestrum
sed super recessu meo a vobis per mortem quam
[illegible] est ad meam carnis glorificationem et
vobis ad spiritus sancti missionem. Cum enim dicit
non relinquam vos orphanos quia et si pre
sentia corporali a vobis recedo tamen deitate sum
vobiscum. Dat consilium cum turbatis. non autem
dicens. Creditis in deum et in me credite.
Res mirabilis quod christus homo unus [illegible]

sapiens unus sapientia dolos ecclesie et de
fectantes a turbatione educunt Cum hec sit na
turale Cum turbari imminente casu adversita
tis et displicentie Nomine Jeremias cernens ma
la aut consecutum futurum est cor meum conturba
batur sunt oculi mei Et david cernens
persecutionem Saul et absolon aut in spiritu anx
iatus est in me spiritus meus in me turbatum
est cor meum Nomine et ipsius morte immi
nente aut Tristis est anima mea usque ad
mortem Cum ipse sit gaudium et exultatio
gaudio recente quod relinquitur nisi tristia
et dolor plenum erunt suavitate verum suo
rum De quibus et propheta inquit Cantica
sanctorum meis dogma tua super mel ori meo
Ps. 118 al. alias prelati erant et ita dul
cia super mel dulcioni erant eis plata de quibus
sul. eius lingua mel et lac Cum igitur
viderem se corda eorum turbabantur ex re
cessu tam dulcis patris et eorum consolatoris
Sed considerandum est quod ipsius non omnino eos
abduxerat a turbatione quum scriptum est
Ecclesiastes vii Cor sapientum ubi tristicia et
cor stultorum ubi leticia. Sed a turbatione gra
vante et deprimente rationem que sensum et spiritum
enervat hanc fugere docet quilibet tristiam
Turbatio autem que est secundum rationem est admissa
quam vero excitat hanc Jesus et sancti ha
buerunt et nos hic animus Sic discipuli sunt
de separatione corporalis presentie que fuit turbati
erat de eorum electione quo luminaria et
salutis quidem nobis cum ratione turbandum
sum in omnibus ipsis inter sumus. unde ut
singulis intra se cogitet ubi fuit ubi est ubi
non est et ubi erit. quia hec timor vala
ssimum querentibus iustum Sicut Greg. xxiiii cap.
xvii moralium De secundo scilicet de
Thome dubitatione et interrogatione que pre
figurat nostram imperfectionem in hac vita circa
divina cognitionem. quia quamproprius cognoscimus
tanto pauciora scimus Dicentes Domine
nescimus quo vadis et quo possumus viam
videre ut bonum scimus que interrogatio Thome
in alexandrum conditum perfuit ad pretium
viam. nemo enim tante itinerat qui viam
ignorat. necessaria igitur scientia vie et finis
quia nisi hoc agnitur finem progredi vie
fruitur ipsius tendat Et hec enim emanat
illa dulcis ipsius responsio dicens Ego sum
via veritas et vita via recta ad terminum veri
tas in termino vita in premio ipse via perpetua
eundem veritas in qua vivimus vita ad quam
pervenimus Nemo sumus in via ambulemus
in veritate sua ut perveniamus ad vitam quia
coniuncta sunt humanitas et divinitas ut sed
hoc ambulamus inter humanitatem per actio
nes et virtutes quas in corpore gessit cuius
infallibilem veniet ad vite veritatem visionis
claram in qua vivet in eternum Nemo sibi
de alio vero blandiatur nemo alias co
gitet Jeronimus in Epistola ad amicum egrotum
ad celum ad unum dominum una via in nos
tenenda est que angustabilis tentantur in
spacio longe securitatis inducit hinc sole
vie patet pallacium celi caste voluptati
bus amplectantibus corinthiorum regionem pallium
necantes sequuntur De quibus Salomonis per vete
testamentum dicens Sunt vie que videntur ho
minibus recte et in fine illarum tristicia et
dolor sed hec via quamvis arta et angusta est
tamen veniemus cum quo due sunt mala
que consequuntur impediunt itinerantes ne via
continuent Primum est debilitas Secundum de
fectus caritatis a quibus plus deus liberat
Ita ut propheta dicit Expectabam eum qui
me salvum facit a pusillanimitate et spiritus
tempestate Pusillanimitas est defectus fidei
a quo omnia impedimenta virtutis oriuntur
quia spiritus sine fide est infirmus usque ad mor
tem Tempestas vero est defectus caritatis
ex quo oriuntur omnia impedimenta itinera
de extra Defectum caritatis liberatus quidam
clamat propterea peccata mea tamquam rete non onerant
adiectum fidei liberatus clamavit dicens in do
mino confidebat nimium per omnes obiectos in
in itinere obstantes De tercio scilicet de phi
lippi petitione ut ei patrem ostenderet spiritus
enim humanus vere recans non figitur nec
quietatur donec ille qui credit ei ondat
bonum quibus vere creatus ut scilicet dicit illud
suspendium elegit anima mea scilicet mentis
tabernacula in unum bonum eternum et optimum
consummatum multitudine omnium desiderio
hec bonum eternum est sufficientia igitur pe
tunt philippi Domine ostende nobis patrem

[illegible marginal annotations]

et sufficit nobis. O vere petre qui in visione
A. plena et vera sanctitas. Septimum est
enim apparuit gloria tua. O bona petitio quod
tamen a christo corrigitur qui ait tanto tempore
vobiscum sum et non cognovistis me. quia
si cognovissetis me non peteretis ostendi
patrem quia qui videt me videt et patrem.
Si ergo cognovissetis me extunc sic diceretis
ostende nobis patrem et sufficit nobis. Ita diceretis
ostende nobis te ipsum et sufficit nobis
quia una sufficientia est tua et patris et filii
et unus spiritus. Canticorum v. Iste
est dilectus quidem meus. Ubi Origenes dicit
domine filium dilectum filium tuum amore
tuo sanctus est spiritus amabilis
enim benedictus et sanctificata obsequium
impertibiles et perfecta affectum flamme
lenifica animum. Hac dilectione feliciter vite
exit in spiritu sancto in spe magna renovatur
et eius desiderio elevatur. Hi sancti apostoli in
baptizando populum suum postmodum ... secundum tenuerunt
venientes viam cuius meruerunt. Phi-
lippus apud gentes, Iacobus apud iude-
os. Philippus gentibus viginti annis predi-
caverat et presbiteros ordinavit et
multa milia populi baptisavit et finaliter
in pace migravit ab instabilibus vite ad eterna.
Iacobus vero triginta annis in episcopatu
Ierosolimis manens multos iudeos ad christum
fidem convertit. tandem dum in festo pasce
cum magna multitudine que ad festum
convenerat stans in loco alto testimonium de
christo alta voce cepisset dicens: Ihesus christus
filius dei ante tempora de patre natus
et in tempore de virgine homo factus crucifixus
mortuus resurrexit in celos ascendit
spiritum sanctum in mundum misit. Scribe et pha-
risei dolentes de tali testimonio ascende-
runt ad eum et precipitaverunt eum ex alto
qui penitus sibi genua orabat. Domine
dimitte eis quia nesciunt quid
faciunt. Ipso autem orante lapidabant eum
iudei, ex phariseis unus pertica fullo-
nis caput eius feriens cerebrum effudit.
Sic vicerunt et meruerunt vitam eternam
et viam etiam adepti sunt ad quam

Secundus ad

In tribulatione vestra
nemo formidet. Johannis xiiii.
Hec dies festum meritorum aposto-
lorum omnisplendens est amicorum
Philippi et Iacobi. Philippus os lam-
padis quia de ore eius non nisi lumine doc-
trine et clare virtutis relucebat. Iacobus frater
domini, filius Cleophe et Marie matris domini
vir magne excellentis sanctitatis. Nam
ut Iheronimus: Tante reverentie et sanctitatis
in populo extitit ut fimbriam vestimenti eius
certatim tangere cuperent. Hic ex utero matris sue
sanctus fuit, vinum et siceram non bibit, car-
nes nunquam manducavit, tociens in oratione ge-
nua flectebat ut callos in genibus sicut
camelus haberet. Ipse propter excellen-
tiam sanctitatis primus scilicet apostolorum honorem
statim ut post ascensionem domini inter eos
missam Ierosolimis celebraret. Etiam antequam
episcopus esset ordinatus et forte ideo primus in
pontificalibus cum dixisset Phileto et ut dicit
Iosephus et Iheronimus libro de viris illu-
stribus. Hic Iacobus in parasceve mortuo
domino vovit se non comesturum donec vi-
deret dominum a mortuis resurrexisse. In ipsa
autem die resurrectionis cum usque ad illam
diem Iacobus non gustasset eidem dominus appa-
ruit et eis qui cum eo erant dixit ponite
mensam et panem. Deinde panem benedixit
et Iacobo iusto dixit: Surge frater mi comede
quia filius dei a mortuis resurrexit. Ad hono-
rem horum apostolorum legitur hec evangelii
compilatorum. Ubi primo notatur turbatio
consolationis. Secundo celestis beatitudinis declara-
tio. Passionis et mortis christi sanctorum
primum cum dicitur non turbetur cor vestrum.
Secundum cum subditur in domo patris mei ma-
nsiones multe sunt. Tertium cum subiungitur
vado parare vobis locum. De primo
dominus noster Ihesus christus propinquus sue passio-
ni et recessui coram discipulis suis multa
devotione et dilectione plena dixerat cena
facta et pedum lotione celebrata sacra-
mento sui corporis et sanguinis et predicta
presumptione Petri cum post recessum Iude
de loco cene sciens de recessu suo animos
discipulorum esse turbatos suspirantes et la-
crimis plenos. Post ipse testatur dicens

[illegible marginal and bottom annotations]

[illegible]

Johannis xvi° Omnia hec locutus sum vobis scilicet de recessu meo de passione mea de morte mea tristicia impleuit cor vestrum. Venit ad consolacionem et confortacionem eorum dicens oportuit ... ne turbetur cor vestrum scilicet desperacione de me creditis in deum et in me credite ... viaitis me hominem mortalem credite quod sum deus immortalis pacior ex humanitate resurgam ex diuinitate moriar ex infirmitate sed surgam ex virtute. Vel non turbetur cor vestrum in mortem meam estimate tanquam mortem puri hominis cum enim post vitam meam ad mortem accessit in proximo ut a morte resurgam. Intendebat autem dominus amore discipulorum confortare. Id duo vero erant quod immittebat et hec erant passio sua et mors aliud erat quod timebant in futurum scilicet tribulaciones corporales. Vnde ait Non turbetur cor vestrum de presenciali scilicet mee passionis et mortis nec de futuris scilicet de futuris tribulacionibus nec eum mirum si communicabit meis passionibus, nec enim eius potentis me. Non enim est seruus maior domino suo nec apostolus maior eo qui misit illum. Si hec scitis beati eritis si feceritis ea, et si similiter fueritis mecum beati eritis scilicet pro premio beatitudinem que omnia bona continet reportabitis. Itaque omnes qui in hoc mundo sustinent pressuras tribulaciones angustias patiuntur. Dicit apostolus ad Hebreos xii Recogitate enim scilicet Jesum qui talem sustinuit a peccatoribus scilicet iudeis contradiccionem aduersus semetipsum et aduersus personam eius innocentem ut non fatigemini animis vestris deficientes et attendentes suas tribulaciones quas magna caritate passus nobis conferentes in vestris. Et dicit Recogitate quod frequenti cogitacione quas nostras saluator habuit in vestris contradicciones in forme obprobriis in tormentis illusionibus recogitate ne deficiatis in vestris angustiis tribulacionum cum frequens recogitacio est mali alleuiacio. Secundum timebant cum hoc insuper cor non debet turbari etiam in tribulacionibus huius vite quia scilicet in domo celesti mansiones multe sunt scilicet secundum multitudinem electorum et secundum diuersitatem meritorum. Dicit itaque discipulis Non turbetur cor vestrum scilicet etiam in pressuris et temptacionibus huius quia in domo patris mei mansiones multe sunt i. magne retribuciones pro tribulacionibus et anxietatibus quia pro tribulacionibus habitis in domo celesti in eternum. Et si multa sustinebitis non debet inmutari quia ibi maiores ... sunt quia vita multa et ita diuerse participaciones premiorum iuxta diuersitatem meritorum. Job iii° paruus et magnus ibi sunt. Vnde Gregorius super moralia In hac vita nobis est distancia operum in illa erit procul dubio distancia dignitatum ut quo hic alius alium meritis superat illic alius alium retribucione transcendat et addidit vnde ibi scilicet in domo patris mei mansiones multe sunt sed in eisdem mansionibus multis mansionibus erit quedam retribucionis discrecionis concordia quia tanta vis in illa pace nos sociat ut quod in se quisque non accepit hoc quod se accepisse in alio exultet. Apud patrem ergo in celo mansiones multe sunt et tamen eiusdem denarii dispares laborantes accipiunt quia vna cunctis erit beatitudinis leticia quamuis non vna sit sublimitas vite scilicet ... premio transcendunt se ... alium quia hic vna aliud superat in merito. Ecce magna domus in celo quoniam in tantum cantata est domus illa aut nusquam structura ordinate sunt mansiones in ea. Ecce ad habitandum in ea et ad manendum in ea in eternum est preparata. Vnde qui habitant in illa in secula seculorum laudabunt deum. Itaque non turbetur cor vestrum quod mortem multa temptant ad presens illius celestis domus non habemus sed manum dei facte illa tribulaciones quam pro peccatis culpis temptant insurgentes ... Vnde dauid in persona electorum ait letatus sum in hiis que dicta sunt mihi scilicet a spiritu sancto per scripturas in domum domini ibimus iam pedes astantes nostri erant scilicet in atriis glorie celestis et currunt in via mandatorum dei ut illuc perueniat in te. Dicit spiritus sanctus per prophetam multe tribulaciones iustorum sed magna retribucio, magis est completa quia erunt in diuersis etiam in celis in qua multe mansiones

[illegible]

[illegible]

gaudiorum. multa scilicet pressura patris multum
affligeris. scilicet unde paulum ad Ro. viii°
Non sunt condigne passiones huius secu-
li temporis que revelabuntur in nobis. Ergo
non turbetur cor vestrum. quia in domo pa-
tris celestis mansiones multe sunt.
Dicere tu nisi in hac vita in afflic-
tione non deberent turbari scilicet quia eis
hec pararent eis locum in celo. Unde christus
ait discipulis. vado parare vobis locum
Unde dubitandum dictum Cassia. quod palam
quod ante paratum est scilicet a constitutione
mundi. Respondetur quod pater parat ab eterno
predestinando. parat filius in humanitate
patiendo et moriendo. sic eum mitto suo
apostolo. et sunt ceteris electis loca parat
Iam pater parat locum fidelibus eter-
nis predestinando. iam filius parat locum
patiendo. moriendo resurgendo. et ascen-
dendo ut eum ponit beatus Thomas super-
ius Celestis paradisus qui est ipsa beata
visio dei per peccatum hominis fuit clausum
obstaculum quod ianuam paradisi clande-
bat fuit reatum totam naturam infi-
ciens. ad illud autem hominum obstaculum non
poterat esse nisi per satisfactionem. satis
facere autem aliter contingere fieri non pote-
rat nisi per passionem et mortem christi.
Itaque per passionem christi aperta est ne-
ianua celestis. et ita parata est nobis
locus intrandi. Gregorius forte dicis. ex quo
christus meruit nobis apertionem ianue
paradisi. ergo non oportet nos aliquid
per ingressum in paradisum operari. Respondet
beatus Thomas. quod licet impedimentum
quod erat ex parte nature. sit remotum
per christum. tamen oportet ut per actum
meritorum efficiatur homo paradiso de-
dignus quantum ad id quod est persone. Sed
non oportet quod homo agat ad hoc ut in pa-
radisum intrare mereatur. hec ille
Itaque et si pater parat locum in re-
gno celesti predestinando. filius parat
locum redimendo et patri reconcilia-
ndo. tamen oportet ut et ipse homo quantum
ad suam personam parat sibi locum in bona
operatione. Unde ait paulus per mul-
tas tribulationes oportet nos intrare

in regnum celorum. Actus xiiii usque ad Hebr.
xii. Omnis disciplina in presenti quidem
videtur non esse gaudii. sed meroris. postea
autem fructum pacatissimum exercitatis
per eam. reddet iustitie et meriti quod
prope videtur. sed in futura vita reddet
eius equitatis. fructus iustitie pacatissimus
est et quo ad se et quo ad proximum
et quo ad deum. Hanc pacem habebit
populus meus in pulchritudine pacis. in
pace delectabilissima. in omni securitate
absque perturbatione inclinatus. Hic est fruc-
tus iustitie qui modo non apparet per hic
fructu adipiscendo. hi beati apostoli Phil-
ippus et Iacobus sustinuerunt labores pluri-
mos amplectentes usque ad mortem ambo pro
hominum salute scilicet conversaverunt primo in
Iudea inter iudeos septuaginta annis in
Epheso. Philippus autem in Asia inter gen-
tes in civitate Ierapolim viginti annis
ambo nomen eius. et fidem predicabat
et miraculis confirmabant. ambo mar-
tirium passi sunt Philippus crucifi-
xus cum hanc vitam temporalem
finivit. Iacobus autem pro veritate christi
a quodam ex phariseis pertica fullo-
nis ita ictus valdum suscepit quod
cerebrum eius erat effusum. Ita am-
bo animas suas reddiderunt domino et
adepti sunt mansiones celestes.
Non turbetur cor vestrum Io.
xiiii°. Hec dies laudabilis
celebrem apostolorum Phili-
pi et Iacobi. alumpnorum regi
amicorum principum terre. patronum et bene-
factorum nostrorum. qui pro nomine christi
in salute populi martirium per labores passi
sunt primo inter gentes. alter inter iude-
os et in cruce suspensus. alter in perfectione
Iacobus ambo gaudent in celis quod cum christo
eius amore sanguinem suum fuderunt. et cum
ad civitatem fide fideles turbabantur hec
iam non turbantur. celestes mansiones
in quorum vita sunt adepti. parat eis
eis enim locum in celis. Itaque ubi christus
est ibi sunt et ipsi. Propter quod christus in
hoc evangelio primo eos alloquitur dicens
Ego celestium mansionum multi nos venit

Tercio ostendit quod sua transitus de mundo celo lo
cum electis preparauit. Ex primo credimus ad
deum fidem, ex secundo ad spem ex tercio ad
caritatem. Primum tangit cum ait. non turbetur
Secundum cum addit In domo patris mei man
siones multe sunt. Tercium cum dicit va
do parare vobis locum. De primo scilicet
de consolatione tangitur finale signum dilec
tionis. Vnde iohannis finale signum dilectio
nis ostendit discipulis primo in magna humili
tate. Cum enim esset dominus et magister
omnium humiliabat diuinam potentiam et magistri
reuerentiam inclinando se ad eorum pedes
et ipsos lauando. Secundo in liberalitate se tan
tum suam in cibum et sanguinem in po
tum communicando. Tercio eorum tribulationi
compaciendo et eos de suo recessu conso
lando dicens non turbetur cor vestrum. cre
ditis in deum, et in me credite. ille pro
ego filius eius vnigenitus credite mi
chi. ergo credite quod apostolus ait. Magnam
caritatem diligit deus. graciam et gloriam
dabit dominus. vt cum miseria eorum ni
hil et passioni me exposuit vt separat
gratia reconciliationis et gloria beatitudinis. cre
dite in me scilicet in me sperando et me di
ligendo. quia vado et venio. credite quia
non relinquam vos orphanos. scilicet iterum et
iterum videbo vos. et gaudebit cor vestrum et
gaudium vestrum nemo tollet a vobis Johannis
xvi. Mirabile est consolatur eos ne tur
bentur, et predicit eis turbationem et magnam
turbationis scilicet pessimas persecutiones plora
tum fletum scilicet mundus gaudebit. vos autem
contristabimini. Et hec est causa quod hec
vita non agitur sine tristicia vnde et Job
merens incedebat. vt capitulo xxx. Si enim
oculos cordis ad pristina vertimus vndique
cuncta nos perturbant. ita ipsa ita eterna
... in futuro. Dicebat enim Job xxiii
Omnipotens conturbauit me. Gregorius non
semel, sed conturbata sunt corda bonorum
que dum sibi ... comparant
... Hec non appetunt securitatem
quod sua dispensationis intime consideratione
perturbant. ... supplicia timens
ut homo sepe animus reuertitur ad ...
ut quem timor premit spes sublevat
ut sit hoc timendum ... dispositum

et securitatem et spem eorum de separatione ut
timendo a malo caueat et sperando bonum
faciat. Hec sunt due pedes iustitie scilicet de
clinare a malo. De secundo scilicet de mul
titudine celestium mansionum in illa domo
est amplissima. De Baruch iii. O Israel
quam magna est domus dei et ingens lo
cus possessionis eius magnus et non
habet finem. Excelsus et immensus. non mirum
tamen de illa domus neque sinistra. Ordina
te sunt in ea mansiones scilicet ad habitandum
et commanendum in eadem constitute. Domus
vna in terra domus vna in celo. vbique
multa familia. Domus in celo est hom
phans eterna vbi congregati sunt qui
replentur in bonis domus illius. De qua
dicit apostolus ija ad Corinthios v. Domus que
terrestris domus nostra huius habitationis di
soluatur. quod edificationem ex deo habemus
domum non manu factam. sed eternam in ce
lo scilicet domum nobilem per hac vili domo
terrena. Domum incorruptibilem per hac
corruptibili. domum quietam pro hac inquie
ta. domum eternam per hac temporali. Domus
terrestris est domus laboris operationis
domus celestis est domus glorie et remunera
tionis. Ibi sunt multe mansiones. Dicit
non quod multe sunt mirabiles pecca
tores agentes. multe vere quia tot sunt
habitandi eorum. Sed quod vna est beati
tudo. vna vita eterna. quam omnes ex
pectamus. ad quam suspiramus gemen
tes et flentes. Et assignatur per illud
denarium vnum. quem dominus vinee iussit
dare laboratoribus Mathei xx. Au
tem est vna est mansio per essenciam
sed multe mansiones per participationem
in varia multa vnde alloquitur apostolus
dicens. Sicut stella differt a stel
la in claritate. quia alia est gloria
solis, alia lune, alia stellarum. ita
differt sanctus a sancto in merito et per
consequens in premio. quia secundum diuersitatem
meritorum est diuersitas premiorum. quia
ad quid fuerit homines proportionati premio
et ideo in diuersas proportiones sunt di
uise. Prima diuersitas vero premiorum
est iuxta diuersitatem meritorum

Si igitur nos habemus vitam, quo erimus
participes illarum mansionum celestium, stu-
deamus mediis omnibus viribus conser-
vare istam vitam, scilicet in amore proximi et cari-
tatem ad proximum habendo, ut premium illarum
mansionum inveniamus. De tercio scilicet de
preparatione loci in celo scilicet loci beatorum, ille
locus est ab eterno preparatus in divina predesti-
natione, ut enim dicit [illegible] ipsa predestinatio
est preparatio, nullus eciam de novo predestina-
tur, omnes scilicet quicumque sunt predestinati ab
eterno sunt predestinati, sed quantum ad nos
adhuc paratur locus ut sit nobis similiter
ius salvandis. Et enim Christus presencia sua
corporali recessit a nobis in celum, ma-
gis in hoc dedit occasionem huius prepara-
cionis. Unde ait: Si abiero et preparavero
vobis locum, iterum venio et accipiam vos
ad meipsum. Hec enim preparatio in ea dicit
est provocatio animi ad videndum deum, vi-
sio autem dei est merces sanctorum, dicente Ysaia
[illegible] ne intelligeres absque igitur
videas oportet te ire, quia eciam ad
[illegible] videmus deum reddit pre-
sencie Christi enim eius presencia autem est dei te no-
bis, dei te absente. Christus itaque in corpo-
rea corporalem absentat a nobis dedit
locum sanctis, spes autem excitat et auget
desideria ad celestia, ubi Christus sedet in
dextera patris. Si enim semper habuissent presenciam
corporalem Christi ipsi apostoli, semper carnaliter affe-
ctus mansisset in hiis terrenis ipsius, nec
celestia appetivissent, sic igitur recessit et
preparavit locum in celo, quia augetur
sanctis ut cumulatio bonorum sit in ea
quo veniunt [illegible]. Unde per fidelibus
mittit dona gracie ut opera sancta o-
perentur, et cooperantur ut sint meritoria
vite eterne [illegible] dedit hiis apostolis
ut per labores subirent et tormenta. Quia
Philippus predicavit per Sychiam predicat
paganis et quendam draconem fugavit, mor-
tuos suscitavit, predicans per multas
civitates ubi eciam existens presbiteros or-
dinavit, populos baptisavit, tandem per in
Asiam civitate Ieropolim [illegible]
extinxit et ad finem habuit septem

diebus Christi presbiteros convocans exortatus
est eos et populum, tandem infideles in ca-
ritate cum ipsum affixerunt. Iacobus autem mi-
nor devotus apostolus, qui pro populo ita oravit
ut callos sicut in genibus in modum ca-
meli haberet. In Iherusalem triginta annis episco-
patum tenuit et in die pasce dum coram mul-
titudine populi Christum clare ostendit esse filium dei
et filium virginis pro nobis natum et mortu-
um, Dolentes pharisei de tanto testimo-
nio ascendunt ad eum dicentes: nos roga-
mus te ut errorem tolles et tu amplius
[illegible] indicit: Ego errorem tollo et veri-
tatem [illegible]. Tunc precipitaverunt eum de alto
qui [illegible] genua [illegible] Domine
deus remitte illis quia nesciunt quod fa-
ciunt. Sic [illegible] eum lapidaverunt et post
quidam phariseus [illegible] ca-
put eius [illegible]
[illegible] de hac vita in illam [illegible]
in vitam eternam regni celorum
[illegible] Iohannis
[illegible] Dico [illegible]
apostolorum competentem [illegible]
Philippi et Iacobi. Philippus
interpretatur os lampadis quia
de ore eius [illegible] lux doctrine et vite
clara et splendor virtutis refulgebat. Iaco-
bus autem dicitur supplantator. Supplantavit
enim mundum sua sanctitate et devo-
cione ad quarum [illegible] hec eorum consolatio-
nem in quo tria considero. Primo consolacio-
nem qua eos consolabatur in eorum tristicia.
Secundo revelacionem qua revelavit eos multas
esse mansiones in celesti patria. Tercio loci
preparacionem per Christum ad celestia. In primo
declaravit suam erga eos caritatem et compassio-
nem [illegible] suam deitatem. In tercio
sue passionis [illegible]. Quantum ad
primum [illegible]
et [illegible] apostolorum celebravit [illegible]
corporis et sanguinis sacramento, et sua
testatione [illegible] esset ipsum tra-
diturus et [illegible]
[illegible]
[illegible] quod non [illegible]
recessit per mortem [illegible]. Sic est
[illegible] turbatio
non turbetur cor vestrum. Dixerat enim

[illegible marginal notes]

eis multa turbatina quod adeo grandis esset hominibus et quod omnes qui audierunt eos ambiturum se elegerunt fere accedere ad eum. Unde dixit eis Johannis xvi: Hec autem locutus sum vobis ut tristicia impleverit cor vestrum. Sed quia et nos in hac vita absque turbacione esse non possumus, ideo advertendum. Unde est turbacio que turbat bonum vinum et augmentum vitanum et superbiam in divino servicio impedit, et accidia ad divina inducit. Hec turbacio mala et cavenda est. Alia turbacio peccatoris ex dictamine vini, quia et tunc habuit Jesus Christus Jesus turbatus est spiritu sed ex ordine passionis et exprimendo affectum et potencia ista, quia turbacionem ipse voluntarie assumpsit nobis in exemplum, ut et nos sine peccato turbacionem habeamus. Unde Johannis xii et xiii. Omnis turbacio est impetuosus peccatum ex vicio, hec licita est, ymmo utilem. Crimis expulsionem ex terminis et affectu et fessum cordis nulla maior causa turbacionis atque tristicie quam separari a dilecto suo, ab eo quem non fallit nec falli potest, et tenebat. Si hoc oculus discretionis vel apple videbit multa turbacionem ex racione sed cum recolimus in corde suo quod omnis se visitavit viatorem in hac vita longe a patria videt quod se positum tamquam oves in medio luporum, in medio laqueorum, in medio miseriarum, hostium amarorum, in medio temptacionum quibus vel cavillamus omnis homo cedo ei exemplum et ignarus habet etiam infinita impedimenta a salute abducentia. Nescit quod finem sicud ut dicitur Ecclesiastes ix. Sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo, sic capiuntur homines in tempore malo. Non meditatur turbacio dum hoc pendet quod semper bonum ponit et perficit non invenit, sed intendit melioraciones et sic se deteriorat. Salus multa requirit salvacionis capit et nulla mutat mitet difficile ad bonum quod proponitur. Primo ad malum quod inhibetur habet et alia cogitando expedit hominem turbari, tamen cum racione. De secundo sed de revelacione multarum mansionum in celo dixit eis eis: credetis in me, in patrem a quo est. Credite et in me filium eius per quem est. Credite et in spiritum sanctum in quo est. Ad Ebreos xi: Credere oportet accedentem ad deum quia est et inquirentibus se remunerator bonus. Credere est quod pater et filius et spiritus sanctus unus deus in trinitate qui habet domum in celo in qua mansiones multe sunt, et multum laborabit. Opera magis faciebat dum sustinebat varijs moribus. De hac vita et bellico. Sed non turbetur cor vestrum quia in sua varietate et magnitudine continentur debitum vobis varietas et magnitudo premiorum in celesti domo, in qua mansiones multe sunt. Videt quod sic in domo nostra in exilio in domo bellica in gaudio sancto, ideo in domo nostra mundi stabulo, in domo cum angelis, in stabulo hoc habitat cum peccatoribus. Mansiones sunt in celo non ad moram ut hospites sed incolas et hospites sunt angeli ac confirmati et tamen dicere eis eis celum sunt per domum hospitium. Nimirum enim sed per confirmati sunt in mansionibus quia nunquam recedent. Dicit Gregorius libro xii cap. 10. Mansiones in celo sunt immutabiles, scilicet ad eternitatem ad manendum non temporales sed eternales. Mansiones multe, ymmo tot quot salvabuntur. Multe in uno qui valet et multi multe mansiones per multos meritos. Omne gaude in celo sunt ab facie dei videtur sic in nubilo et tamen unus altero gravior quia unus altero perfectius videt deum, in eo quod unus alio melius est dispositus ad fruicionem sed qui habet plus adheret deo per amorem et qui plus elevatus est habet a terrenis tanto deum perfectius videt et plus delectatur. In eius fruicione dicit Thomas in prima parte questione xii. Unde tamen perfecte videt deum et iste cavet quod desiderium eius totaliter quietatur. Licet multi ad fontem unum accedunt hauriunt aquas unus haurit magis alio quia vas unius est magis dispositum ad plus hauriendum et tamen quando unum vas implet ita a plenitudine contentatur sic et vas magnum plus hauriens quia utrumque plenitudine. Sic in visione dei licet unus perfeccius fruetur quam alter quilibet tamen secundum mensuram suam ita delectatur quod desiderium eius

[illegible marginal notes]

sunt presencie impleti sunt et repleta. Tercio certus dicit se inveniendum parare: si debemus ad celestia cum dicit quod communis dixissem vobis littera, id est si in celesti statu esset aliquid minus et desiderosum dicerem vobis quia vado parare vobis locum. Dicit Ieronimus ibi pater filius spiritus locum in domum celeste. Cum humanitate pariendo et moriendo vel sine dominis apostolis certis dilectis suis quos hic cum pro persona et verba cum parit ea sabbatum sacramentum, nisi filius in humanitate assumpta pro nobis intulisset ineffabilis dignacionis ista in presentabilis omnis dilectio quod tanti homines appendit ut ad terram descenderet et quidem pereuntes ut per morte et sanguine fieret esse celestis ut secum in illa domo patria posset hic compertus hoc ille et ne ad illam domum procedendo certum viam se esse exposuit ad eandem viam Thomo dicente Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire. Dicit et respondit: Ego sum via veritas et vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Certus ergo via vera veritas gracia vita beata via morum veritas sine iudicium vita premii via vite veritas doctrine vita salutis eterne. Dominus Ieronimus in ca. Ecclesiastico nobis intervallis tantummodo ne oberremus ut veniamus ad finem patrem ad cum conspectum descendit de celo degens in hiis se inobliquabilem via fit dominus. Ego sum via veritas et vita. Provide quia est via mortuus quos dicit vos quid agendum ad vitam pendeo iter sequelam excepit sed a nobis ne supra veritas in via sed via in celestia fecerit nullus demonis possessio singulorum sacratis inquirere colligentes viam sed quoniam est via. Ergo cum patrem cognoscere volumus si ad illum pervenire contendimus christus est via. Hec ille. In hac via hii duo apostoli ita fortiter ambulaverunt in veritate ut ad vitam pervenerunt. Philippus per ascensionem domini ut pie creditur, hic vero ca. xx xxviii dicit anno conversionis predicat per Scitiam, ubi in Ierosolimis per Iacobus iustus frater domini quia simillimus christo in facie erat eo vero fungit cum eo propter excellentissima sanctitatis eius fuit ab apostolis Ierosolimis episcopus ordinatus, et ipse primus missa apostolos missam celebravit. Hec illius domus in pat

dominicus ibidem ca. viii. cum multi pro eo credidissent in quendam phariseus accesserunt ad eum dicentes: De te nos et plures populos testimonium quod iustus es. Ascende in excelsum et sic de populo ne errent. Qui ascendit et clamavit dicens testimonium esse dei filium de virgine natum crucifixum mortuum et a mortuis resurrexisse. Ascenderunt pharisei et precipitaverunt eum de templo. Cumque eum lapidibus virgent, suscepit genua ponebatur et dicebat: Domine deus remitte eis. Et pharisei parcentes fullonis in caput eius percussit et cerebrum excuteret de capite sic per viam quam ambulaverunt et eam domum in qua multe mansiones sunt in regno celorum pervenerunt.

Non turbetur cor vestrum Johannes xiiii. Hodie sancta eccia letatur in memoria meditamur sanctorum Philippi et Jacobi sanctorum singularium quia apostolorum notabilium, gloria et amatorum amabilium quia patrum nostrorum honorandorum quia mundi iudicium. Cum domini in hac vita ambulabant vita, merito et virtutem angelicam cum se induebant. Unde eum Philippus interpretatur os lampadis vel manuum et amator supernorum: os lampadis per claram predicationem, os manuum per laudam operationem, amator supernorum per celestem contemplacionem. In terra cum ambulans totus celo adherebat. Jacobus autem frater domini et iustus appellatus est. Certe gloriosi apostoli qui tanta sanctitate glorificant contrarium gaudium habent in celo qui multas passiones et tribulaciones habuerunt in terra erga se ipsos, iam erga proximos, iam erga tristitiam ab eis quos consolando quod dicit ad eos: Non turbetur cor vestrum etc. Ubi duo primo eos ad spem sublevat. Secundo ad fidem monet. Tercio invitat eos ad caritatem. Certe in enim homo quia verus et virtus est. Opera in ea quia ardens et gloriosus est. Amor illum quia bonus per bonitas est. Commendat eis suis amicis domum patris sui in qua sunt multe mansiones. Dedit eis gaudium regni celorum ut ibi habitent ibi gaudeant in secula seculorum. Tertium ad primum elegit eos consolacione sua dicens Non

turbetur cor vestrum scilicet de passione et morte
mea. Ut aliqui dicunt aliter turbari poterant
discipuli de recessu eius, quia credebant ipsum
omnino moriturum. Secundo timebant propter Iudae-
os. Tertio credebant ipsum ire et non redire. Quar-
to quia nesciebant viam Christi qua ivit ad eum.
Ex his omnibus occasionem turbationis habuit et mira-
bantur quod tempore passionis ac mortis turba-
tur spiritu, plorat et pavet, et tamen apostolos
a turbatione abducit. Cum tamen velint eos
esse imitatores suos et proprie cum scriptum
sit: Quoniam sine timore est non poterit iustifi-
cari. Et dominus praecepit in continuamur ad
eum in fletu et planctu et scissione cor-
dis. Dicendum quod Christus non omnes prohibebat
turbationes, doloris enim et matris animam
doloris gladius pertransivit. Oportuit ergo eos
esse hanc turbationem quia recedebat ille dulcis pater
et magister amicus dilectus ab eis ad passionem
ad mortem quod hoc poterant cogitare absque
turbatione. Sed solum prohibet turbationem scan-
dali et timorem desperationis. Cum dicit Non
turbetur etc. Cum videritis me mori non
turbemini quasi de morte perpetua. Homines ne
timeatis quasi morte perit memoria mea
quia animam resumam quando voluero vestram
consolationem eos vivendo. Se dominum certificat
eos de regno caelorum pertinendo eis redditurum
ad eos et monstrando viam qua ad eum ve-
niant. Nobis autem turbatio et timor [illegible]
[illegible] sunt ex vine. Ergo turbatur nobis [illegible]
pro peccatis nostris et deinde pro miseriis no-
stris et deinde super nostra peregrinatione et
patriae elongatione. Multum enim est delinquere
et errare si non paeniteamus. Quarto fratres
scimus quod non summa vera ad accepta a
quo [illegible] sed [illegible] in praesentia ignoramus
[illegible] Necesse hoc utrum amore an odio
dignus sit, sed omnia servantur in futurum
vita. Contra ea turbationem et timorem nos
[illegible] ad [illegible] succedit credimus in deum et
in me credite, sed quia deus semper sit fides
vera plena non diminuta, sed honorificata
[illegible] patrem honorificet et filium honorificet
et spiritum sanctum quia pater et filius et spiritus sanctus
unus deus. Unde ait Iohannes V: Qui
non honorificat filium non honorificat patrem.
[illegible] illum [illegible] Philippus [illegible]
[illegible] Domine ostende nobis patrem et su-
fficit nobis. Cui ait: Philippe qui

vidit me videt et patrem. Quarto non credis
quod nobis patrem. Non credis quia ego
in patre et pater in me est, id est una est patris
et filii essentia et divinitas. Sit ergo fides
vera, non vana. Tertio non aut credere
deum et quod credere quia credere deo et cre-
dere deum est communis et bonis et malis
immo et daemones credunt christum esse deum
et credunt omnia vera quae loquitur deus
immo similiter credunt scripturis et malis
hominibus non tamen propter hoc meruerunt daemo-
nes aut mali homines quia non credunt
in deum quod solum est meritorium. Credere
autem deum aut credere deo et cetera si non habet
meritum. Quarto est credere in deum, id est
credendo in eum ire, credendo ei adhaerere
et eius membris incorporari. Ut bona
doctrina super istos gradus formata caritate
ordinat hominem ad amandum deum, ad su-
stinendum malum, et ad diligendum proximum.
Credendo ergo in deum fit ire et incedere eum
amando. credendo bonum sine quo itur
in deum quasi in finem. Credendo ei adhae-
rere est in adversitate sive in tolerantia
mali non eum deserere sed utique ei adhaerere
et membris eius incorporari. Proximum diligere
sicut se ipsum. Hanc fidem informatam habent mul-
ti christiani non habent quia et si credunt
tamen quia caritatem erga deum et pro-
ximum non habent et ita caret fide forma-
ta. Fides christiana et accepta de sancti
generaliter. Credo in deum patrem et in Ie-
sum Christum filium eius unigenitum. Credo
in spiritum sanctum. Sed non consideramus quod haec
fides a nobis posset postulat et requirit
et ad quod obligat, quia ad amorem
dei et proximi. Quarto igitur Petrus apostolus
dicit: Credo in unum deum qui pietate ho-
minem [illegible] proximum [illegible] et man-
data divina transcendit. Certe ut fidem
formatam habeamus non daemonicam dicit
[illegible] credimus in deum et in me credite
et ita fides mediatoris nostri necessaria est
ad salutem. Cum enim ipse sit caput eius
nullus salvatur nisi credat in eum
et in articulos fidei palam innatum ei
sicut nativitas, passio, resurrectio, ascen-
sio et haec sunt quae [illegible] nobis
[illegible] palam in caelo. Iohannes autem

Vado parare vobis locum. Licet enim man-
siones in celo sufficientissime sint parate
quantum ex parte dei, tamen ex parte hominis
non erant parate propter indignitatem sed debitum
et obligationem eius ex peccato non ad ce-
lum sed ad infernum. Ideo incarnacio [illegible]
erat causa preparativa loci in celo ut [illegible]
ut allegatum est. Cum [illegible] in[illegible]
cordibus [illegible] secundum quod plena preparacio est sum-
de meritis salutis passio et mors [illegible]
ad quam [illegible] et [illegible] ad celum
resurrectio [illegible] ad gloriam eterna enim re-
surrecturis [illegible] est in Christo resurgente [illegible]
sic [illegible] ascensioni [illegible]
[illegible] ibi eternum et [illegible] ad
amorem quia sunt amabilia [illegible] ad ma-
num [illegible] ad timendum ut qui amat et
timeat. Anima illa que te redemit cre-
te [illegible] et propter ista eius [illegible] nos
ad opera ut in ista vita sanctis cogitacio-
nibus [illegible] et bonis operibus [illegible]
nos in celum locum nobis aptissimum
qui ex parte dei et ex parte hominis [illegible]
[illegible] est preparatus. Et hec de secundo.
Tercium ad tercium de caritate erga domum
[illegible] magna enim caritas eius magna
gratia et amicicia quod dignatus est homines
admittere in domum celestem in tabernacu-
lum admirabile et cuique preordinare lo-
cum sive mansionem ut [illegible] ut dicit Ber-
nardus super [illegible]
[illegible] dicit in domo patris mei
[illegible] est [illegible]
orum [illegible] peregrinacio [illegible]
[illegible] laborum [illegible]
[illegible] sive labor omnis in-
[illegible] in celo [illegible] domum in qua [illegible]
[illegible] nullus
excluditur nisi [illegible] et [illegible]
[illegible] et indignum illa domus [illegible] non
est apud deum accepcio personarum, admittit
illa domus reges bonos sed non repellit
iustos pauperes quia domus illa est [illegible]
[illegible] non [illegible] sed [illegible]. Dicit [illegible]
super [illegible] parate sunt in celo [illegible]
sed mansiones [illegible] quas
non [illegible] suscipiunt sed opera [illegible]
mansionum sunt [illegible] retribucionum
non [illegible] domus [illegible]
est [illegible] ad manendum non [illegible]

quia diversitas loci indiget sed ad mansionem
beatis angelis et hominibus [illegible]
una [illegible] in celo sed in ea diversa [illegible]
[illegible] una vita eterna quia omnes
[illegible] gaudent in amore et visione divina
[illegible] ut dicit [illegible] de aliis [illegible]
[illegible] amplius [illegible] tamen [illegible]
[illegible] sui conditoris visione [illegible]
[illegible] non [illegible] sed [illegible]
[illegible] suscipere aptus erit
et qui [illegible] non [illegible] quia me-
[illegible] sive retribucionis [illegible] de omnibus [illegible]
in illa domo habitantibus dicit [illegible]
[illegible] qui habitant in domo tua domine in
secula seculorum laudabunt te. Felix est
[illegible] ad illam domum [illegible] qui [illegible]
[illegible] qui in ea [illegible]. Feli-
cissimus qui per eam [illegible] dominus
[illegible] Domine [illegible]
[illegible] et quomodo possumus viam scire. Dicit
nobis Jesus: Ego sum via, veritas et vi-
ta. Nemo venit ad patrem nisi per me.
[illegible] veritas, eterna vita. Sed quia
non habebamus viam qua ad veritatem
et ad vitam veniremus, ideo veritas et vi-
ta assumendo hominem factus est nobis
via, ambulemus in ea non pedibus
sed moribus. Nullus [illegible] quod unquam possit
[illegible] ad visionem dei patris qui est veritas
et vita nisi per viam que est Christus Jesus
[illegible] illam [illegible] quanto plus
[illegible] tanto plus [illegible] et ad vitam
non veniat sed [illegible] via est angusta
via [illegible] via [illegible]
[illegible] et omnis religionis
[illegible] ad [illegible]
[illegible] vestigia eius sed [illegible]
[illegible] ad veritatem et ad vitam [illegible]
[illegible] amara est, dura est,
aspera est [illegible] per illam et
[illegible] dubitant [illegible]
[illegible] et [illegible] ante
[illegible] homines [illegible]
tot milia martirum [illegible]
[illegible] iuvenes et puelle
et viam [illegible] ambulans

[illegible] mansiones
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mansiones
multe sunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ergo viam scimus ambulare. Hec ille.
Dicit glo. apud Thomam pro quanta egerunt
in vita ista Philippus viginti annis Ja
cobus autem vero in Scithia predicavit in A
siam ivit in civitatem Jerapolim et [illegible]
[illegible] cumque esset lxxxvii annorum infide
les eum tenuerunt et instar magistri crucifixerunt
et [illegible] ad [illegible] Jacobi autem [illegible] in dictis

Non turbetur cor vestrum neque formi
det. Johannis xiiii°. Hec dicens
inclitorum principum ac patrum
nostrorum beatorum apostolorum Phili
ppi et Jacobi. Cum pro Christi nomine
ob salutem fidelium per labores et fatigas
huius vite temporalis feliciter martirio vitam
[illegible] docuerunt gentes alius
inter Judeos Philippus in cruce suspensus Ja
cobus in Jerusalem interfectus ante fidelium sal
vatorem pro domino Jo. iam exultant sine fi
ne eo turbabantur in mundo iam non tur
bantur in celo. Confirmavit viam in qua
multa [illegible] eius conturbabant. prima
apertum sunt in qua [illegible] etiam [illegible]
ut refert evangelium primo eos consolatur
dicens se esse manifestans eis glorie celestis
multas [illegible] esse [illegible] Tria ad [illegible]
[illegible] viam se fore manifestat
De primo Tres sunt cause turbationis na
scentis enim hominem turbatur magna de recessu
amici. sic Jonathas fecit David ab
eo recedente. Sicut enim animam suam ita di
ligebat scilicet Jonathas David primo Regum
xx°. Quarto autem turbatur de multitudine
[illegible] turbatur enim angelus de recessu
amici maxime si [illegible] quod esset [illegible]
[illegible] Sic ut habetur actuum xx° Cum pau
lus dixisset ad fratres suos quod amplius
faciem eius non essent visuri. magnus
fletus est factus omnium. maxima autem
causa doloris [illegible] [illegible]
Contra has tres turbationes eius [illegible]
[illegible] dedit tres causas consolationis [illegible]
[illegible] utilitatem sui recessus. vado pa
rare vobis locum. [illegible] Johannes
[illegible] ut [illegible] sed glorie non indigebat
aliqua preparatione. quia regnum patrum est a
constitutione mundi. sed electi indigent preparatione
ad hoc ut possint beatitudinem eternam accipere
quia licet sint ab eterno preparati tamen
beatitudinem non possunt [illegible] nisi mediante
gratia que datur in presenti. [illegible]
[illegible] in gloria celesti aliquid preparavit a[illegible]
[illegible] quia [illegible] suam domino [illegible]

[illegible] fidelibus [illegible] quod [illegible] ad con
[illegible] beatitudinis Jo. autem Johannis xvi°
expedit vobis ut ego vadam. si enim non abi
ero paraclitus non veniet. Contra iii dat
causam consolationis dicens Si abiero et
preparavero vobis locum iterum venio sed ad
vos et [illegible] [illegible] Contra iiiam con
[illegible] turbationis dat etiam causam consola
tionis dicens ne turbemini [illegible] me [illegible]
[illegible] non [illegible] quia venio et accipiam
vos ad meipsum ut ubi ego sum et vos
sitis mecum ibidem. Cuius venit duo ad
[illegible] fideles vivos ad beatitudinem
[illegible] sic [illegible] venit ad eternam [illegible]
[illegible] a corporibus animas et eas ad
gloriam [illegible] adventus est non
[illegible] corporalis sed invisibilis. [illegible]
[illegible] corporalis veniet ad [illegible]
fideles ad beatitudinem anime et corporis
simul. Hec ille. [illegible] igitur dominus dicit
non turbetur cor vestrum [illegible] dominus ab
ducit eos a turbatione [illegible] contraria
que [illegible] ad bonum et reddit
hominem impatientem et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] quia [illegible] laudabi
lis et meritoria quam etiam sancti ha
buerunt quia est timor dei. Job xxiii° Deus
mollivit cor meum et omnipotens contur
bavit me. [illegible] [illegible] xxi [illegible]
[illegible] divinus [illegible] [illegible] dicitur
timor dei penetrabilis [illegible] [illegible]
conturbata sunt corda bonorum qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quietem
[illegible] non [illegible] sed [illegible] sua
[illegible] [illegible] consideratione [illegible]
[illegible] xxi [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] esse noluerunt
Hec ille. [illegible] sanctus et innocens Job
[illegible] flagella [illegible] non [illegible]
sed turbatur et timet. Quomodo nos miseri
qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sic timet qui sic [illegible]
[illegible] considerans culpas quas commisit
et penas quas meruit et gratiam quam
[illegible] [illegible] et divinam [illegible] quia [illegible]
[illegible] offendit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] turbatus [illegible]

et considerans eum timore sollicitor
Secundo salvator multos hominis celestis
glorie commisit cum dicit In domo patris mei
mansiones multe sunt. Secundo quos communis
i. si in celesti in beatitudine esset equalis
communis nisi distinctorum dixissem vobis
Dicit Bernardus libro xii cap 10 Patria domus
una est. mansiones eius sunt multe
secundum multitudinem electorum et meritorum
neque enim in vanum dicta est domus illa
neque frustra ordinate sunt mansiones in
ea. sed ad habitandum et manendum in
eternum constitute in quibus locum parat
deus pater ab eterno predestinando. parat
et filius in humanitate patiendo et mori-
endo hec itaque verbum christi vado vobis
parare locum referentur primo ad passionem
et mortem et sanguinis effusionem quam
meruit nobis usque ad ascensionem quia
ipse celum penetravit pro nobis et ipse
primo transcendit homo deus domus ergo
patris una est non scandenda eius magnitudine
tanta sicut (?) habet angelos et recipit
ab illo multos reparanda homines recipe-
ret per ruinas et ex lumine privatis assu-
mendos mansiones itaque ibi sunt in-
numerabiles secundum deo cognite ad manendum
non temporaliter sed eterne multe ymmo tot
quot salvandi erunt multe enim uno
cum multis venit. multe pro multi-
tudine Tertiam gloriam celestem multa
sunt mansiones ut comparamus terra et corporis
cogitatam et pulchritudine eterna querere
et instruxerunt de via ad patriam qui eum
abierunt quod per viam intrare voluerint nonne
sicut fures et latrones computabuntur
tamen illuc pervenire nequiunt Sicut Jeremie
vi Interrogate que sit via bona et
ambulate in ea et invenietis refrigerium
animabus vestris Quarto itaque sicut dicit quo
ego vado scitis. et viam scitis. id est scire de-
betis quia instructi vos habent quid in
generali doctrinam acceperant specialiter tamen
ignorabant ipsi quod thomas ait domine
nescimus quo vadis et quomodo possumus
viam scire Sciebant quidem imperfecte perfe-
cte autem nesciebant. Jo[hannes] (?) [illegible] christus
omnem de via imperavit dicens Ego sum
via et veritas et vita. via in huma-
nitate quia ego ea que gessi in hu-
manitate via est perveniendi in veritate
ad patrem et filium quorum una essen-
tia cum eis essentie visione sunt vera

beatitudo Dicit ipse via mobilitabilem veritatem
inexpugnabilem vitam immortalem Eius via
recta. veritas certa. vita beata. via merum
virtus scientiarum. vita premiorum. via vite
veritas doctrine. vita salutis eterne. via in qua
ambulandum veritas que sola data est ad
attendendum vita in qua eternaliter vivendum et
regnandum Secundum dicit pro[pheta] (?) In via hac qua
ambulabam absconderunt superbi laqueum michi.
Ceterum laqueos demones nobis abscondunt
hec sola via que sensus est veritatem eligenda
Dicit Bernardus ibidem Omnes alie vie ad infernum
penetrant sola ista perducit ad gloriam a qua
quis errat. cadit a salute. qui errat ab
ea tamen cum apostolo dicit cum illis in igno-
rantia erravimus tamen in via veritatis. et iusti-
tie lumen non luxit nobis. et sol intelligentie
non est ortus nobis. lassati sumus in via in-
iquitatis et perditionis et ambulavimus vias
difficiles. viam autem domini ignoravimus
Quid nobis superbia quid divitiarum iactantia
contulit nobis transierunt omnia tamquam um-
bra Sapientie v Quinto itaque via ad patrem
veritas in filio vita in spiritu sancto ambulas
semper secundum immutabilitatem virtute dissimulare
ab aliquo mandato iota unum nisi apex non
preterit. nobis recta de via. si in via ambu-
lans vix tutus est a latrone. quid facies
si extra viam vagante te invenit hostis ille.
In quo apparet ineffabilis bonitas dei. quod
tantum appendit homines ut propter eos de celo
descenderet et querere permitteret et per mortem
et sanguinem faceret esse celestes. qui ut illuc
absque errore possent pervenire humanitatem
suam fecit viam per quam ambulantes ad
domum patris perveniremus in qua plena
sufficientia et satietas dicente philippo do-
mine ostende nobis patrem et sufficit nobis
propter quam sufficientiam attingendam phili-
ppus inter paganos dum esset xx vii annorum
cum passionem suscepit Jacobus autem alphei
plenus instructus cognominatus inter iudeos per
durans (?) a quodam phariseo pertica fu-
lonis percussus spiritum emisit Ecce sic
ipse apostolus ambulavit in via que in virtu-
tis in sepulcro et pervenit in vita eterna

De invencione sancte crucis

Sicut moyses exaltavit serpentem
in deserto Johannis iii hec
est dies inventionis sancte crucis
in qua rex celi lux (?) tenebras (?) fuit

exaltatus. Quia autem iudei per x annos
profunde in terra sepelierunt volentes christi
memoriam extinguere et eius nomen
delere. Tandem divina voluntate et solli
citudine beate helene matris constantini im
peratoris est inventa et de profundo terre effos
sa. Quia autem designabat illa particula
in qua moyses exaltaverat serpentem eneum
Ex dicto ad propositum de. ut habetur nume
ri xxi c. ante passi ab ignitis serpentibus a
serpentes sanabantur per intuitum eius
filiorum israel contra deum in deserto propter
quod dominus in populum serpentes misit
ad quorum morsibus multi moriebantur
clamant ergo moyses ad dominum ut misere
retur populo. locutus est dominus ad moy
sen. fac serpentem eneum et pone eum pro
signo quem percussus aspexerit vivet. di
cebantur autem illi serpentes igniti quia erant
proni et velocissimi volantes per aerem ut
ut lima. et emittebant scintillas ardentes
morsu et flatu suo. mulieres occidebant. sic pena
respondebat culpe quia eum filii ipsi acu
ebant linguas suas sicut serpentes vene
nato murmure dominum provocantes. ideo in pe
nam sibi eos mittebat eandem serpentes qui
ipsos usque ad mortem venenabant et
acutissime mordebant. Ex hoc sequitur necessit
ad intendendum quod nocte veneat sicut mo
yses exaltavit serpentem etc. Ubi nota passi
onis domini nostri primo figurata hec mors
tres fuerunt serpens eneus figurat
eius passionem exaltatio eius in palo figurat
exaltationem eius in cruce. Ex quo sequitur
venit quod exposuit sed ut omnis qui credit
in eum non pereat sed habeat vitam eternam
De primo. consideremus magna dei iustitia
ut liberet ex hoc mundo in homine volebat
sicut illa suspensio serpentis enei ad medi
cinam morsus serpentum in homine ...
[illegible] serpentina [illegible] et hoc quod
non serpentum existens in celo sed angelus
bonus sub celo velut in [illegible] loco dele
git in terra et ibi hoc eius homo sua
sponte subveniens moriturus morte ab in
[illegible] in cruce enea erat in forma serpentis
enei morsus serpentis diaboli excludere
O mira dei iustitia forma hominis eri
exhibetur diabolo ad repugnandum forma
hominis quam accepit et figura serpentis
enei in ipsa forma sibi male sensit

Et sic forma hominis quia per hominem
et similitudinem serpentis quia per hominem
est serpentem pugnabat. et in utroque confusus
est tamen ex forma hominis quod ex figura
serpentis diabolus serpens vincitur et ho
ibidem. unde quod dicit Sicut moyses etc.
Secundum scilicet modus exprimitur cum dicit
ita exaltari oportet filium hominis. oppor
tet inquam non sua sed humana opportunitate
ex modus sed verumtamen ut sicut eius
serpens eneus forma serpentis habuit sed ve
nenum caruit. sicut dominus noster in mundo
apparuit in similitudine hominis peccatoris
sed in veritate peccator non fuit. nocere potuis
sent. sed ut dicitur lucentius est modo eius
serpens ille non natura factus est sed arte
fusus. et ita etiam ut dicit Simeon libro p[ri]
mo xxviii non per naturam facta est
salus sed arte divina. sine semine eius
humano in virgine albo ... sed
sancti ministerio factus est filius dei ho
mo quod dicebatur ... serpens super pectus et
terram comedit quia filius dei factus homo
non inclinabat cor suum ante corpus ad
vitia et terrena. sed suspendebatur cor
pore in ligno mente autem in celo. ut ve
lo suo terrena sed celestia sapiebat ut
homines pollutione a terrenis abducens ad
celestia inducebat. Et sicut ille serpens
habuit similitudinem serpentis. sentiens
in veritate tamen non sentiebat. Sic dei
filius factus homo et sic in humanitate
sensit penam gravissimam tamen in divi
nitate nulla pena eum attigit quia
divinitas pati non potuit. Et sicut ille ser
pens erat eneus et ita sonorus. ita
dei filius. nihil tam alta clamavit quam
cum dei filius suspenderetur in ligno crucis
Nihil tam sublime intonuit quam quod morte
sua vivus. mors omnis hominis necavit
Sonuit magis sonum quando in scala
crucis pendens. cum clamore et la
crimis orans exauditus est pro sua reve
rentia. Christus itaque serpentis simili
tudine salvator in ligno crucis
exaltatus exposuit. cum fideli aspectu
omnes sanantur qui si non aspiciunt
omnes damnantur. Primum advertendum
est ut omnis qui credit in eum

nes peccat sed habeat vitam Exaltatus quod
ergo crucis corpore non dignitate Anima de-
itate exaltatur. non potuit neque mori Ex-
altatur. autem debent humanitas non solum
ad redempcionem sed ad imitacionem ut eam
portemus benivole et obediencie non sed
domus cirenensis qui coacte et cum mur-
mure portant crucem christi qui sequeretur
penam eius miseriam. sed benivole et hu-
militer crux est portanda Unde crispinus
passionem crucis sustinuit salua-
cionem merendo quod ob hoc sustinuit cru-
cifigi divina ordinante ut ipse dominus
primo eam portaret et portando nobis
portandam preberet Auditis igitur hiis dicas
de invencione sancte crucis hodie eius
ipsa est crux benedicta in qua dominus
pependit sed cum hac expresse et memorie
sunt due alie cruces scilicet crux latro-
nis sinistri et crux latronis dextri Anima
multi crucem portant sed non omnibus
proficit ad salutem Unde crux latronis
sinistri significat penam absque penitencia
utilis cum tales sicut latro sinister im-
properant deo et blasphemant contra eum
et tales per penam crucis cadunt in pe-
nas eterne dampnacionis Crux latronis
dextri signat penam cum penitencia
vera Cum ipse dominus creata et
peccata pro misericordia ad deum confugiunt
sicut confugit latro dexter orans et di-
cens memento mei domine dum ve-
neris in regnum tuum quorum cuilibet
sic penitenti respondet deus verbum
consolacionis remittuntur tibi peccata tua
et hec crux est pia et meritoria Crux
christi innocentis signat penam meritoriam
non propriam sed tamen alienam qua dominus
in suis membris pro nobis tribu-
latur et carne sua pro nostra redempcio-
ne pependit Hec crux est innocencium
et iustorum qui ex caritate penam
compaciuntur per quibus ad tantam
penitenciam non habent tamen pro aliis pe-
catis crucem compassionis et doloris
habent Hec crux meritum magnum cari-
tatis per quod unica est quia abundan-
te iniquitate caritas hominum refrigerit

ita quod vix homo pro se penitet multominus
pro alio De hiis tribus crucibus dicitur hugo
lib. de claustro anime cap. penultimo dicens
Est prima crux scilicet latronis sinistri est crux
malicie secunda crux scilicet latronis dextri
est penitencie tercia crux scilicet christi est crux in-
nocencie prima crux dyaboli secunda datur penitenti
tercia crux datur ad redempcionem latro a sini-
stris crucem meruit sed ei non profuit Secun-
dus latro meruit crucem et profuit ei ad sa-
lutem Christus inter latrones crucis affixus
crucem non meruit et totum mundum de
ligno redemit Crux habet quatuor cornua
scilicet in altum in profundum in longum et
latum Crux impiorum impenitencium
habet altitudinem superbie latitudinem peccandi
semper longitudinem a peccato non cessandi Et
profundum scilicet in peccatis desperandi Ymo
crux dampnacionis eorum in inferno erit et longa
lata alta et in penis profunda sine fine
Crux penitencium habet profundum timoris
latitudinem caritatis altitudinem spei
et longitudinem perseverancie. crux vero inno-
centum habet profundum paciencie humilis vite
longitudinem tedii habet unde altitudinem
expectacionis future vite et latitudinem desi-
deriorum moriendi et cum christo esse unde
dicit apostolus Paulus Cupio dissolui et esse cum
christo Primum est quam tenent omnes latronis
sinistri infelix autem quam gerunt in cruce lat-
ronis dextri beati vero qui semper assistunt dominus
et cum christo regnant Beatissimus autem
visione dei desiderata iam sunt completa
Et vero sancte crucis hodie invente tunc
inventio sit autem fidelibus credentibus ad con-
solacionem infidelibus ad maiorem dampnacionem
et omnibus nobis penitentibus ad exemplum
et resurgendum sub pena penitencie ad
graciam et gloriam Sermo

Ut quid tristicia habetis
Iterum autem videbo vos et ga-
udebit cor vestrum et gaudium
vestrum nemo tollet a vobis Joh.
xvi° Christus hic ondit quid
est in mundo quid in aere, quid in celo. in
mundo ploratus, tristicia, fletus, labor et do-
lor, vanitas et afflicio spiritus, in mundo
peccatum corrumpit et instabilitate, semper
proximus ad malum, lex peccati in carne, mo-

concupiscencie adiunxit spiritum in mundo cor de
relinquit hominem et corpus mortuum preter
petrum in mundo malitia dixerunt non ergo d.
et si a malitia hitanem in mundo et d.
et mali vocantur In dei vero est consolacio
misericordia et auxilium In celo autem la
borum premiacio et etiam consolacio In
qua etiam huius vite quia deus homines
derelinquit quando non videt si per etiam
sed ei vidit et salutem ei promittit post
hanc vitam Unde in vita anthonii legitur
cum demones sub forma variarum ferarum
apparuissent alii dentibus alii cornibus
alii unguibus crudeliter laceraissent subito
splendor mirabilis apparuit quo demones
effugatis anthonius ingemens qui primo
aut ubi eras bone ihesu ubi eras quare a prin
cipio non fuisti ut me adiuvares cui deus
anthoni hic eram sed expectabam vi
dere certamen tuum et quia viriliter dimicasti
ero tecum ecce sancta est memoria In eterne
nota huius vite condicionem in demonum
effugacione dei consolacionem et adiutorium
in splendore primum autem et labores retribu
cionem quia in mundo crucem sustinuit tandem
deus per eum a morte suscitatum in celos
ascendit et in plena gloria patris sedet Itaque
primo ne huius vite miseria Secundo in deo
summam Tercio premii stabilitate De primo
dicit enim ait discipulis suis tristiciam ha
bebitis quia in mundo estis in pressura vita est
Unde ieronimus bernardus super qui habitat est dies tri
bulacionis mee dies tamen ecce dum impleatur
quod ipse ait In mundo pressuram habebitis in me
autem requiem et quod apostolus est ii ad Thimo
theum Omnes qui pie vivere volunt in christo
persecucionem paciuntur a qua peccatores et in me
lestia mundi ut exemit suos dilectos ac
eos quos consolando et sicut propheta eorum non
abiit quia ieronimus augustinus Ita christo apparuit
amicis quod ut potuit suscepere vita eius non
integre quando eis loquitur de sua morte
Unde cum eius dixisset eis ecce ascendimus
Ierosolimam et filius hominis tradetur gentibus
ad flagellandum et crucifigendum et ipsi
nichil horum intellexerunt De quo ergo

quamvis sunt apostoli dicit quod primum est mundo
addictum eos tristitie ex qua perdit eos ploran
tem et singultum Tamquam inquit effigiet
hic in mundo eciam aut quos recenderat se infe
rius hanc vitam in exultacione et voluptate
in pace ducere unde tales ducunt dies suos
in bonis et in puncto ad inferna descendunt
Tercia ex quo inter deum patrem tristicia habent
quia venit hora eius posset tristitias sinunt
in hoc mundo ut carnis et sanctus propheta
ut fermentum in lacrimis et tandem in exulta
cione metamus cogitans desertum propter quod
hoc est sicut ad sustinendum quia ad operan
dum fragilis ad resistendum cogitans
dies antiquos et recogitans annos in amari
tudine anime pane lacrimarum cum david
die ac nocte manducare pro salute labora
re de ipsa felicitate inducia dei an celestis
dei habet finis sine in iniquitatibus memoratur
putans quam tristicia cuilibet fideli ut ipsis
ad suspiria et multa lamenta tamen eius
habet dicit cum Iob antequam comedam suspiro et
inundantes aque sic rugitus meus non et
si spem habet tamen ecclesiasticus dicit si se fer
midat et ita tristiciam habet sed hic vestra
salute operamur et hoc de primo De se
cundo misericordia dei Nam dicit iterum videbo
vos oculo meo quo celo tunc appariet ad
miseriam ad infirmitatem pro grandi confortat
eum misericordia benefacit unde adiuvat et
gaudebit cor vestrum tamen vos sic appellat
cum me vobis eciam Tunc ergo eos
videt cum consolacionem spiritus sancti eis dedit
unde dicit augustinus In actibus apostolorum ab eo ipse quod si
erant spiritu sancto repleti in suis suspen
gere spatio tristia principia una se sunt
pulsi de una civitate fugerunt ad ali
am et gaudebant quod digni sunt pro
nomine eius contumeliam pati hinc eciam
omne malum dicitur ex eo gaudebat
et exultabat quod pro mercede eorum
copiosa erat in celo quid ergo de ipsis
dicemus etc plorabant et contristabantur
de lapsu de perdicione hominum gaudebant

cum de profectu fidei et profectibus eorum
et virtutibus pendebant ex eis ex dilectione
qua in eorum cordibus diffundebat spiritus
sanctus. Hec ille. Vere et nos intueri
sic oculo mentis non semel sed iterum et iterum
et dicamus paupertatem amarum avarum
quia in spiritualibus [illegible] pauperes sed
summus nimis non est dubium quod deus consi-
derationis nostre desinit nos intueri neque
eum claudit. ipse videt et Job xxxiiii ipse
sicut vias viri. Gregorius: Ego me despiciendo
desinio. et ipse tamen non possum. ille ad
que videre non vales videt subtiliter cuncta
que ago. Hic dicit quendam petentem in angu-
lis et palam peccantem et sic quemcumque
velle delinquentem cernere. quendam instantem
et etiam obstrepentem cernere et vigilantem
sive et penitentem. Sic enim dicit Gregorius xxv
libro. Creator enim qui ubique totus est
et cuncta cuncta non dimittit tanto magis
metuendus est quanto invisibilis permanens
de nostris actibus quid et quid damnat ignora-
hec ille. Sed quod et cuius pietatis nos apud
continuare de beneficiis eius consideremus sicut
ut dicit apostolus ad Romanos viii. Qui etiam proprio
filio non pepercit sed pro nobis omnibus eum
tradidit quomodo non etiam cum illo omnia
nobis donavit. Si itaque pro nobis mortuus
est in cruce spem habemus accipiendi omnia
que promisit nobis. non quod nobis ut ex ope-
ribus nostris sed ex ea gratia in humanitate tri-
bulat est quia corpus pependit et magis
compatiatur spiritus est ut meritis esset sic-
dat et eius passionis defectum et tribulationis
mee sed in cruce experimentaliter didicit ut
misericordiam habeat exaudiat de quibuscumque tribula-
tione ad eum clamantem in qua tribula-
tione et ipse clamat Deus meus ut quid
me dereliquisti. Si ergo ipse mortuus est
in cruce pro peccatis nostris speramus quod nos
eius merentes. si resurrexit propter iustificationem
nostram speramus quod et nos resurgemus
sicut legitur sanctissimorum sanctorum sanctus
clarius in ipsa que surgit que meruit que
restat ut si potest accendit adimat ut
resurgat. si nos et nostros accendit sanctus
animos est ut dominus supponat et [illegible]

V

[illegible] ne videamur. Nunc ut per eum sicut
resurgat ut similis sit a nobis beneficiis accingi
sed et iustus. et petet ex ea eum laudet hic de-
de tuo sed primis [illegible] sedet in nos et gau-
dium vestrum nemo tollet a vobis in quo nota-
tur eterne glorie quod gaudium eorum nemo
tollet ab eis. Hec hic et si gaudet tunc et tristari
et ut dicit proverbiorum xiiii risus dolore miscebitur
eadem hic et gaudet et plorat in celo autem
gaudium sine amissione et absque mutatione
absque timore amissionis non accedat illuc sine
non volentibus non absque [illegible] illuc au-
feret a sanctis omnibus. a quo dimittas
timeat a generatione usque ad [illegible]
de eius gaudium vestrum nemo tollet a vobis
pendant misericordia petentes qui misere sunt in secu-
lis misericordie [illegible] petentes unde quod
ordinat hominem peregrinacione in peregrinacionem
tristandum in patria gaudendum. Unde dicit
Gregorius xxvi moralium. Si illic dulcia appetimus
prius necesse est ut amara tolleremus ipse autem
volunt gaudere hic voluptate tota sua spes
non adimitur illud pulchrum eternum gau-
dium beatitudinis corrumpat et sicut hic dicit mundus
gaudebit vos autem contristabimini sed tristicia
vestra vertetur in gaudium eternum qui mundi
sunt tristicia eterna. Dicit nunc est tibi audire
eum dicit surge a peccatis mollia relinque
peccata age penitentiam sed dominum [illegible] a
mala auditione que est ite maledicti
in ignem eternum. in memoria eterna erit
iustus ab auditione mala non timebunt
[illegible] iustus nostri beneficium eius et multo
passionis in cruce qua hoc meruit iudicans
in terra sedens et qua terra eius sola terra sepulchrum
terminis sicut mens eius ita ut iudicans
dicit terre in eo salvator mundi. ex qua
cruce sua dextris eripit nobis cruce prime
ad inferna et salutem que signatur in de-
lectationibus dextris. cruciatus autem diabolus erit
est. crucem desperacionis et perpetuatem in quo
prius tristatum nec dederat creatoris nec salu-
tem. blasphemat et inhonoravit dominum
cum latrone sinistro [illegible] sua [illegible]

portaũt et ei se assix. promisit decqua ex
ipso in morte nõ descendit ut pro homine
satisfacere volens qz et xpm de cruce possũt
nõ descendit sz in ea se esset quidem in
hac vita vincit · multi et al. ipso tempore
qui hic sacre vitam̃ ipe tractate cruce p
tentiõe susceperit et quedam portare cepe
runt sz penã nõ ex caritate ea susceperunt
ut qui in ex credidit sz cruce in fine
que cruces ex iam ymo sz festa mox
picerunt eam et assumpserunt dextrum latronem
sinistrum dextrum magum et pcc in q̃ patis fu
is blasphemat et offendunt deũ sz vide
dicit q̃ contingit latroni sinistro qz decurrit
ivit in igne eternũ hec qz formidandum
ĩo maneamus in cruce penitencie cum latrone
dextro glãntes in cruce dni nostri ihũ cum qz
e cruxe innocentie in cruce dextra qposia
dictum est e hoc meruit et in cruce sinistra
damnatus in cruce tristi glant lat dext
cruce meruit et spem lator sinistre cr
meruit sz nõ spem · cruces nõ merunt sz
vala spem · Maneamus qz cruce sinistra
quia in ea damnatus · queramus cruce
dextra quia in ea liberat · aspiciamus magis tercia
xpi cruce quia in ea spes nostra et tota
consolatio in fine crucis e vera in ea sal
va et pena in tria glã eterna · Amen

De Sancto Wenceslao

(Floriani written above the line)

Si manseritis in me et verba mea
manserint in vobis quodcumque
volueritis petetis et fiet Johannis
xv · In hiis verbis dominus in
ostendit quantum caritas ad deum
et proximum valet et custodia sermonum eius
et mandatorum quia communicat inter deum
et hominem facit animam bonam et sanctam
efficit et omnem petentem exaudibilem reddit
ymo ipsa sz caritas quidem unit eos ad deum
hz ita q̃ hõ habens caritatem erga deum
et proximum sse det omnem vigilando dormiendo
stando sedendo die et nocte · et si labia ta
cet tamen iusticia et bonitas ex caritate pro
cedens orat ymo sicut Ricardum ad fratres de
monte carmelo e sine intermissione orando
vnde super illud apostoli · Sine intermissione orate

De quo dicitur qui in caritate manet in deo manet et deus in eo
Nec cessat orare · nisi desi
nat iustus esse · vnde sicut in dicto ad Hebreos
vii · Semper vivens ad interpellandum pro nobis apparuit nunc
in tempore gracie vultui dei pro nobis sz me
rendum nõ voce sz representacione humane
sue dum eum cotidie homines quem pro nobis
assumpsit et quam gemens mortem quam pro
nobis sustinuit vultui patris ostendit · continue
pro nobis deum orare · sic etiam bonitas et iusticia
hominum · caritas et verum custodiri obseruacio
imago continue orant al homine ad dominum
ecce qz bonum e esse bonum homines iustum et
timentem · caritate enim homo manet in christo
vnde christus dicit si manseritis in me · ecce
caritas · et verba mea manserint in vobis · ecce
custodia verborum et mandatorum christi quod
cumque volueritis etc. Maneamus igitur in
eo et verba eius servemus in nobis ut oracio
nostra sit utilis coram deo et digna exaudi
cione · Tantum ad primum videndum
tuis deus e ut maneamus in christo per fidem
et caritatem vnde sicut dicit vere
credo et diligo et ita in christo maneo
Audi quid dicit Johannes ia Johannis ii
qui dicit se in christo manere debet sicut ambu
lavit et ipse ambulare scilicet sequendo eum
in via morum · Christus ambulavit in summa
humilitate iusticie equitate in vita sancta
te et vera caritate in hiis omnibus possumus
eum imitari sine omni excusacione · Dicit
augustinus in sermone de nullis si dixit aliquis
tibi ut mortuos suscita signa quas fecit deus
debeas imitari · iuste posset esse excusacio tua
quia mitis et mirabilia facere nõ omnibus
e datum sz iuste et caste vivere et carita
te deum in omnibus custodire omnibus dei adiutorio
nõ omnibus e preceptum qz ille Maneamus
ergo in christo per fidei adhesionem qua nul
la maior · maneamus per eius dileccionem
qua nulla melior · maneamus per imitacionem
qua nulla maior · teneamus nos ad eum sicut
palmes ad vitem ut inspiret nobis graciam
que nos disponet ad omne bonum · Secun
dum ad secundum voluntas eius e ut verba
eius maneant in nobis et ita deus verba eius
custodiunt vere deo · ipse enim dicit · que audi
vi a patre meo hec loquor vobis et ita ·

dum verba Christi manet in nobis. Christus ymo
deus manet in nobis, non enim sicut dicit Symon
de Cassia libro xii capitulo vi. Christus enim substancia
anime sue aut corporis aut deitatis manet
in nobis, sed per verbum eius in fide. Verbum enim Christus
dicitur, Io. [...] sermone sapiencie verbum dei in excel-
sis vel Christus fons sapiencie immense habitans est
in excelsis et in sanctis hominibus quorum
conversacio est in celis. Manet autem verbum
dei quadrupliciter in nobis, scilicet credendo, amando,
meditando et implendo. Proverbiorum iiii. Sic
expressum est enim de: Fili mi ausculta sermo-
nes meos, scilicet credendo, custodi ea
in medio cordis tui, scilicet amando; et ne
recedant ab oculis tuis, scilicet meditando; et
ex [...]; et ad eloquia mea inclina au-
rem tuam, scilicet obediendo et implendo; ecce
quartum. Manet igitur in nobis sermo verbi Christi
quando ea suscipimus fide et amamus
et mente tenemus et opere perficimus. Ceterum
quamvis Christus velit ut maneamus in eo et ipse
velit per verbum suum manere in nobis, tamen
debemus ei bonitatem, humilitatem et caritatem,
quia non sufficit homines ut adhereant tantum,
sed tanta familiaritate vult homo ad ipsum
et ita coniungi, scilicet ut homo maneat
in eo et ipse in homine. Tanta quippe amici-
cia vult ei applicari ut cum homo est in ipso,
ipse velit esse in homine. Fortior et intimior
et amabilior et sapior est unitas dei cum
homine quam hominis cum homine. Et ne quis
dubitet: Caritas ita quod qui manet in caritate
in deo manet et deus in eo. Homo manet
in eo credendo, diligendo et obediendo; ipse
manet in te illuminando et diligendo et
adiuvando. Iohannis xiiii: Si quis dili-
git sermonem meum servabit, scilicet credendo, di-
ligendo et implendo, et pater meus diliget
eum et ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus. Tantus autem fructus
mansionis huius reperitur, ecce magnus, quia
petitionis exauditio. Iohannis xv: Quodcumque
volueritis petetis, scilicet quod iustum est, honestum,
licitum et conveniens, fiet vobis; et si non
illud fiet, tamen aliud congruum; et si non quod
petimus fiet, tamen utilius. Nam et discipuli
non recte petentes audierunt a Christo: Nescitis

nescitis quid petatis, ut alibi dicitur. Unde est quodcumque
petieritis iustum, honestum, licitum, fiet. Enim con-
sideranda et intelligenda in omni peticione. Nam ut dicit
Johannes Damascenus: Oratio est petitio decen-
cium a deo; non decet dei filios etiam indecen-
tia petere; non sunt petenda a deo nisi honesta et
licita. Sed quoniam pertinet peticionis exauditionem,
sed pertinet ad petendum dispositionem; quia ut
dicit Gregorius super Iob: Sunt nonnulli inter eciam
qui plures ad deum preces habent, sed vitam deprecan-
tium non habent; videlicet quia ut manent
in Christo et verba Christi in eis manent, et ideo multas
preces fulminant et fructum nullum
reportamus, quia peccata nostra avertunt faciem
dei a nobis, ne petitiones nostras videat et ex-
audiat. Sicut enim dicit dominus per Ysaiam capitulo primo:
Cum extenderitis manus vestras, avertam oculos
meos a vobis, et cum multiplicaveritis orationes
non exaudiam. Manus enim vestre plene sunt
sanguine, id est opera plena peccatis. Vere si volumus
ut in nos respectum habeat, oportet et nos
in eum respectum habeamus; oportet ut amica-
biles ei inveniamur ut amicabiliter exaudia-
mur. Tanta sunt merita et amicitia sancti
Quiriani ad Christum, qui passus est tempore
sceleratissimorum principum Diocletiani et Maxi-
miani imperatorum, qui audito quod presbiter
Quirinus persequens christianos deprehendisset
quadraginta, quos variis suppliciis torque-
ri (?) mandavit, misit. Mox non comprehensus divi-
ne clementie in civitate ubi habitabat, aut ad do-
mum eius aut ut accusatum per alios, sed ipse
venit ad suos, oportet. Oportet vero ut
Cunctatum ad prefectum; et ibi pro Christi nomine
diversa supplicia sustinet. Cumque videret et ob-
servaret suos comilites qui ibant ad per-
sequendos christianos, sponte se tradidit eis dicens:
Christianus sum ego. At illi comprehensum duxerunt
ad prefectum. Cumque nollet sacrificare diis
gentium, precepit eum torqueri et tandem
sententiam dedit ut precipitaretur ad flumen. Cum-
que venisset ad locum, lapide collo eius alli-
gatum, ut demergeretur, tunc ipse imperio
spacio orandi oravit quod per tempus viveret
hore. Videntium enim cum tangere ipsum
adduxerunt, accedens ante invenis fratres
et cuncti qui dixit: Cum ipsum non precipitaret

et hec dicto precipitaverunt eum de ponte in flu
men. mox precipitator excecatur. tunc flu
mius corpus martiris suscipiens ipsum in
eminenciori saxi summitate deposuit adveniens
quoque aquila corpus eius alis protegit Tan
dem florianus cuidam matrone se manifes
tavit nomine valerie designans locum ubi
eum sepelliret Que corpus iuncto iugiter
animalia currui imposito ad plantare vir
ginis texit et tumulavit gentilium anima
lia fatigatis pro ardore fons aque erupit
et veniens ad locum illum posuit corpus
in terram in quo loco multa signa erant
manifesta in terris et iam manet cum deo merce
dem in gloria Cuius participes faciat nos
Jhesus christus

Secundus

Si manseritis in me et verba
mea manserint in vobis
quodcumque volueritis petetis
et fiet vobis Johannis xv

Dicit hic glossa martiris ac militis christi
martiris et amici dei sancti floriani hodie
regionem patriam admoventes et desiderantes in tri
bulacionibus et periculis que tamen forsan debite
et non ita ut merentur a nobis honoramus
Licet enim suis sanctis reliquiis sui corpo
ris hanc patriam honoravit nos tamen hunc
honorem digna devocione rependimus Cum
quod ut ferunt in partibus austrie ubi de ipsius
reliquiis sunt habitatores homines ipsum maiori
affectu et devocione honorant tamquam singu
larem ab igne protectorem et in angustiis ad
deum intercessorem Ideo pro laude ipsius speciali
accepi verba hec etc. Si manseritis etc.
In quibus verbis clarent utilitas manendi in
christo et verborum eius in nobis quia mansio christi
nostri et mansio verborum eius in nobis claudere
Cum per caritatem hominis ad deum que est con
tinua oratio ad deum pro nobis Unde dicit Bernardus
ad fratres de monte Caritas est sine intermissi
one oratio Unde homo habens caritatem ad deum
et proximum semper dicitur orare eciam si labiis
taceat quia caritatis opera ad deum clamant
Unde super illo apostoli Sine intermissione orate
dicit Glossa Iustus numquam desinit orare
nisi desinat iustus esse Non enim verbis tan

quam factis dominus orare docuit et vult orare.
Circa hec queruntur Primo quid est manere
in christo Secundo quid est christi verba in nobis manere
Tercio quid est quod dominus dicit quodcumque volueritis
petetis et fiet vobis scilicet si in me manseritis
quia multi enim sancti in christo manentes petebant
et petita eorum non sunt concessa De
prima questione scilicet quid sit manere in christo
et videtur quod est fide et dilectione et imitatione
et adherere Sicut vult dicit Bernardus sermone
in cena domini Manemus in christo per fidei
adhesionem qua scilicet mansione nulla maior
et per veram dilectionem qua scilicet mansione nulla
melior et per imitacionem qua scilicet mansione
nulla dulcior Est enim mansio in christo ea ima
gine qua palmes in vite sic in origine sui
indicit esse fidei et adherere esse caritatis
Caritas enim facit hominem esse in deo et
deum in homine iuxta illud prima Johannis
iiiio Qui manet in caritate in deo
manet et deus in eo Caritas facit hominem
esse in deo quia unit et per vite conforma
cionem et deum in eo per gracie inhabitacionem quia
gracia inhabitans est sicut humor radicis
in palmite ex hoc enim palmes virescit et fru
ctum producit esse mutacione hunc unde dicit
Ego sum vitis id est dispensator humoris
radicis vos palmites qui manet in me
scilicet per fidem et caritatem et ego in eo scilicet per
graciam inhabitantem hic fert fructum mul
tum hunc fructum homines devenit ad deum ut
dicit dominus Bernardus in sermone de cena domi
ni aliud est manere in christo aliud manere cum
christo aliud manere iuxta christum aliud lon
ge a christo Primum est partim in patria et
partim in via Secundum est totum in patria Ter
cium est in hoc seculo Quartum est in inferno
Manere in christo est illi qui ex amore inherere
ipsum ex toto corde diligere et ipsius precepta
in omnibus servare et eius amore me
mine hoc servare potest partim in via perfecte
autem in patria Manere cum illo est esse ubi
ipse est in gloria cum eo gaudere et perhenniter
regnare ipsum quoque facie ad faciem contemplari
hoc modo manent cum illo omnes sancti in
gloria celesti Manet autem iuxta eum
et non in eo ille qui non est in via fidei

Sic pp[er]ea sed in cordibus et patris. Hec et si
non in ore nec ore ver[um] cor[de] sunt nisi curvo
quia fixum cordem de[s]p[ic]iere et in vita per fidem et
caritatem manent. quia possunt ex libero arbitrio
ad bonum dei gracia suffragante. Manet ad
longe ab eo est per formam dampnacionis recedere
et numquam ad eum redire. Maneamus ergo in eo
quia talis mansio auget dilecto nostro et primo
De secunda questione scilicet quid sit verba eius in
nobis manere et que sunt verba eius. Respondet
Secundo ibid quod verbum dei verbum est eius quia
alii non loquuntur nisi verba dei. quod et ipse te
statur dicens. que audivi a patre meo hec lo
quor vobis. Ad hoc autem ut verbum dicatur verbum
dei manere in nobis quatuor requiruntur
Primo ut credamus sicut sunt vera in pectore
te[r]cia una Secundo ut verba credita amemus Tercio
ut verba credita et dilecta in moribus procedat
Quarto ut credita dilecta et custodita memo
rie commendemus. Propter primum dicit prior uni
ps[a]l[mista] mi ausculta sermones meos scilicet fide
credendo. propter secundum addit custodi ea in medio
cordis tui scilicet diligendo. propter tercium ad eloquia
mea inclina aurem tuam scilicet credendo et im
plendo. propter quartum ne recedant ab ocu
lis scilicet meditando et memorando. Tunc
itaque verba eius manent in nobis quod ea credimus
diligimus opere implemus et in memoria
servamus. Beati qui sic audiunt verbum dei
et custodiunt illud scilicet quia in multis sanctis
manserunt verba eius qui ea audita custodierunt
fide corde et opere et tamen non omnia que pete
bant sunt consecuti. Johannes et Jacobus pete
bant a christo et audierunt nescitis quid
petatis. Paulus petebat et audivit sufficit tibi
Paule sufficit tibi gracia mea. Dicit secundo dicendum
Sic solere considerantur verba eius restringitur
exaudicio tamen dei. et verba mea si in vobis
manserint que docuit et docent quod in
se est quid honestum quid utile quid licitum
quid expediens doctori. dicit. et quod postulatur
dignum attende ipsum attendentes invenimus
quod sepe non exaudimur. quia et sepius pa
lam nocentia petimus. quod enim oratis ne
petimus | Licet enim | sup[er] Johannem
exponens hic eius verba de Quodcumque volueritis
petetis et fiet vobis scilicet si petimus pertinencia
ad salutem et ita apostoli Jacobus Johannes
Paulus non sunt exaudita quia petebant quod
non erat salutis. Et si petimus pertinencia quoque et
pertinens ad salutem non statim datur a deo sed
differtur ut tempore congruo detur. Et quod sancta
oracio pro se. quia oracio petencium pro aliis aliquando
impeditur non propter defectum orantis sed illius pro quo
oratur. Unde Jeremie. Orantis pro aliis dicit nequaquam
Noli orare pro populo hoc. nec obsistas mihi. quia non
exaudiam. Nomine videtur quod ipse fecit hoc tamen
duobus concurrentibus semper oracio exauditur. Hec ille
Hec omnia beatificavit et honorificavit patronum
nostrum beatum Florianum qui ita firmus in christo
mansit et verba christi in eo manserunt quod ut v
bis ut tormentis a christo avelli petiit et pro
veritate christi cum asperrimam mortem suscepit
tenens enim in mente illud ewangelii beati qui
persecucionem patiuntur propter iusticiam quoniam ipsorum
est regnum celorum. Et audiens quod preceptum im
peratorum Diocletiani et Maximiani aquin
linus preses persecutor fidei christi ut expe
ctans ut eum caperet hic qui christianos
quesiebant a preside missi sponte dixit ad suos
Oportet me ad presidem ire et de me pro christi
nomine diversa supplicia sustinere Cumque et
obvios haberet eos milites invenisset aquilini
missos ad comprehendendum christianos zelo coge
te leta mente dixit ad eos quid eos queri
tis et ego christianus sum in quo ostendit quod fer
venter eum diligebat. dicitur sicut Hieronimus ad Suspe
neras pro eo minas ostendit Dicit secundo lec
tor eius Nulla penarum vis. nulla minarum.
contumelia integra. nulla adulacio quasi
sanctum se eum addidit deposuit impugnator te parcens
sit clarissime dilectionis quia diligimus deum
et proximum quia cum tanto in iugo intrat
pacem in adiuvans Cumque eum preses fustibus ad
duci aut preses ad eum Floriane ut quid talia
de te audivi verum presens dico ut tormenta
evadas Cum Florianus hec nullos penas sed
mereri deo in presencia ad mentem latus preses iussit
eum torqueri multis suppliciis tamen post datam
sententiam ad vitam in perducit Textus

Qui manet in me et ego in eo
hic fert fructum Johannis
xv Dicit glosa fidelitas et mar
tine cristi amor quod deus bis spe
ciali legitur huius patroni ad
mitione et desponsio etc ad ini
nis sancti laudem idem evangelium legitur
quod de sancto adalberto legebatur quia ipse
verus palmes vere vitis cristi quem agri
cola deus pater disposuit ordinavit et pur
gavit ad magnum fructum dei ecclesie
catholice Qui manet in vite cristo et vitis
cristus in eo manens tulit fructum multum
dicente cristo Qui manet in me etc Videamus
primo quid est manere in cristo Secundo quid est
cristum manere in homine Tercio quis est iste
fructus multus quem fert manens in cristo
et cristus in illo De prima questione
dicit Simon hoc xvi tractatu primo fit mansio in
cristo ea imagine qua palmes in vite nul
lus fructificandi virtus adest palmiti nisi ma
serit in vite sic nulla virtus homini accipia
tur nisi manserit in cristo et nisi cristus manse
rit in eo Mansio ista non est corporalis
ut corporis est intelligenda sed dicit homo manere
in cristo fide amore et imitatione Manea
sequitur in cristo per ipsam fidei adhesionem qua
nulla maior et per veram dilectionem qua nul
la et per imitationem qua nulla maior Sic
enim dicit Johannes i Johannis ii Qui dicit
se in cristo manere debet sicut ipse ambulat
et ipse ambulare virtutum operibus ad me
liora proficere quod si non proficit in bono sed ab
scisso fructu manet attendat illud Mathei xxi
Cum cristus in crastino post palmarum tempore
in Jerusalem mane esuriit et videns fici arbo
rem secus viam venit ad eam et nichil inve
nit in ea nisi folia tantum ait illi numquam
ex te fructus nascatur in eternum et arefacta
est continuo ficulnea In ficu notamus arbo
rem venalem scilicet hominem fidelem ad cuius
fructum bonorum operum dulcedini mellis
comparatum esurit cristus esuriem mentis esu
rit enim firmitatem omnium amatorum ad quam
venit quoniam omnes vias hominis considerat
et omnia scit et non inveniens in ea id est in
homine fidei fructum bonorum operum
summa dulcedini comparatum Simon

hoc xvi tractatu non nulla in hac vita dulcedo
melior quam virtutum aut de se peccata et miro
quodam modo agitur quod fletus est dulcis mi
seris et penitentibus Vere quod lacrime sunt
guttule admirande dulcedinis Tamen quod mve
nit folia id est verba legis scripture et nomen
christianitatis aut excusationes in peccatis quibus
male tecti erant primi parentes cum eis
fecerunt perisomata ficus videntes vias aut
latitudinem legunt delectantur cristus sed opera
inquirit et dignos fructus penitencie Et
quia non invenit talia ideo maledixit arbori
Quando est maledicto Audi Simonem quod est
privatio bonorum induratio animi obsti
natio finalis impenitencia a deo segre
gatio eciam privatio superiorum et in
dicio flammis jehennalibus Cur ma
ledixit ille arbori sed homini infructuoso
nisi quia non habebat fructus aptos do
mino esurienti esurit enim et sitit miseri
am virtutum in homine christiano provide
nt dicit Simon Vide quam malum ac atque
horrendum divinis operibus non insiste
re fructificare velle operibus bonis quia
sequitur felicitas et in eternum flammivo
ma calamitas jehennalis succedit
et magis vere dolet homo mentis fir
mata et obstinata sterilitas quam eterna
et iusta damnatio quia ista sine illa
non sequitur ut patet legitur dicit hoc evangeli
um Si quis in me non manserit mit
tetur foras sicut palmes preciosus qui
non fructus hec alius sed ipse semetipsum
perdit sicut vitis non alit sicut palmite
sed aquis aut frangit a se tendit et
ita foras missus arescit ut sit ad com
burendum aptior quem colligent minis
tri et in ignem mittent eterne ar
surum Ergo ut feramus fructum manea
mus in cristo vite fide dilectione
et imitatione Ad secundam questionem
quid sit cristum manere in nobis videtur
quod est adherere cristo sed morali per veram fi
dem et dilectionem ex hoc enim fructum pro
dit homo cristus dicit Qui manserit in me

Unde ergo significavit dicit Et verba mea manserint
in vobis. sed quia ego per verba mea maneo
in vobis. alioquin mala eorum sunt et ad fructum
peccandum ducunt. Docent enim quid turpe
quid honestum quid delectabile quid iocun-
dum. quid utile quid licitum quid ad po-
stulandum dignum ut exauditionem attendere
mereamur. Secundo sequitur ut dicit Simo-
ne xii capitulo viii. Verbum non solum verbo-
rum sive aut vocis corporis aut deitatis
manet in nobis sed per verbum eius in fide
nostra fides exauditur. auditus autem per verbum
dei. Verbum vero dei est verbum eius quem alie-
nos loquitur ergo vel dei. aut eorum que
audivi a patre meo hoc loquor vobis. manet
autem in nobis verbum salvatoris cum ea audi-
mus. audita credimus credita diligimus
dilecta memorie commendamus et moribus
conformamus. Iuxta hoc intelligitur verbum christi
quod dixit in hoc evangelio Iam vos mun-
di estis propter sermonem meum quem locutus
sum vobis. sub. dicit Simeon ho in capitulo xlii
Neque putandum est quod mundant sermo audi-
tus sed creditus. sed ut dumtaxat creditus
nisi secundum possibilitatem fidei mensuram
servabitur efficiens. Praeterea est sermo dei v-
tutis ad omnem mundiciam anime conferendam
dum ut incredulos ipsius aspernantes mundat
sed ut credulos ipsius negligentes sed mun-
dat. Confert mundiciam sermo christi cum ca-
pitur sed per fidem cum audientis sibi ad-
heret amore et opere tunc quod recedit a
malo et accedit ad virtutes in quibus
nulle sordes sed mundicia. Propter quod iterum
adhortatur in eodem evangelio dicens
Manete in me et ego in vobis. Secundo
enim palmites manent in vite et vitis
in palmitibus. sic fideles in christo et christus
in fidelibus. sicut membra in capite et ca-
put in membris. sicut rivus in fonte et
fons in rivo. sed tamen est disparitas in
hoc. quia palmes manens in vite nil
ei confert. vitis vero manens in palmite
palmiti suam virtutem infundit. nec palmes
manet sine vite. manet autem vitis et
absque palmite. Manens in christo nihil
confert christo. quia nulla indigentia

tenet me. habet. Christus autem in te manens
te ad omne bonum disponit. Manet vitis si
nullus palmes in ea esset. et christus manet
etiam si nullus fidelis adesset. et si omnes
damnarentur quid deo deperiret. Quod itaque
christus vitis nos exhortatur ut in eo maneamus
ut et ipse in nobis maneat quid velit quasi
neutrum horum habet. sed [illegible] nisi ut
fructum multum afferamus ad nostrum profe-
ctum non ad suum. quem nullatenus afferre
possumus nisi in ipso manentes per fidem
dilectionem et imitationem. et ipse in nobis
per suam caritatem Iohanne dicente Deus
caritas est et qui manet etc. Vitis et si potest
esse absque palmitibus tamen decorem et ame-
nitatem nihil habet nisi palmitum decore vire-
scens et si [illegible] non egeret
tamen utique non vult nos nobis esse obscu-
ros sed claros quia ex claritate data re-
spicit claritatem a nobis. Unde Crisostomus exposi-
tione animo glorificatur deus. opera bona
clarificant deum et glorificant. mala contra-
ria obscurant et confundunt. Iohannis xvii
Dixit christus in hoc est clarificatus pater meus
ut fructum plurimum afferatis. Erit mansio
hominis in deo et efficiamini mei discipuli.
Erit mansio christi in homine. Pater tamen
non in se clarificatur sed in nobis efficitur
clarus. ex claris et fructuosis operibus
nostris. Sicut efficitur obscurus non in se
sed in nobis ex iniquis operibus nostris.
Tantum attendebat hoc beatus Alexandrinus
qui ut in se deum clarificaret patrem et fi-
lium et spiritum sanctum. Magister in [illegible] ita
dicente sibi fidei et dilectione. Imitatus
est christum non exceptans ut quiesceret sed
ipse met sponte se obtulit quibus christi-
anos a fide cupere deducere. Unde ad eos
quibus nam ego christianus sum. adiuvantem an-
fidem meam propterea ut quid [illegible] ita
de te audivimus [illegible] dixit et
questiones tu ut tormenta evadas. Respondit
hoc non sum facturus. sed nec ipsum offerre
deo vincere in [illegible] ratio pro te

Qui manet in me et ego
in eo hic fert fructum mul
tum Johannis xv Hec d.
est glosa manendo inclinus
erga eius presenciam hominis re
rum pulchre (?) in nos humi
liter et devote et ad sanctos heamus quos
apud conspectum dei intercessores pro nobis habe
volumus Sed cum deus sanctos suos hono
rat quod nos sanctos eius lenifendemus
honorabit autem eos primo per graciam adoptan
do eorum virtutem amplificando deo mira
culis illustrando Tandem honoribus subli
mando Tandem nomina eorum late divulgan
do et tandem gloria celi exaltando Hec ille Hic
honor dignus est Hominis hic volunt ho
norare honorat autem deus hominem quod est
inseparabiliter et unitus esse Rex eciam inclite
altissimus cum infimo creator cum creatura
sit ipse vult in homine mansionem habere et vult
homini mansionem in se dare et ad hoc ostendit
dicens manete in me et ego in vobis utili
tatem huius mutue mansionis exprimit
dicens Qui manet in me et ego in eo hic
fert fructum multum Ex hoc tria sequuntur
Primo magnus fructus manendi in deo Secundo ma
gnus honor hominis deum manendi in homine
ex his duobus sequitur tercium scilicet quod valde
periculosum non manere in deo vis cognoscere
quod manes in deo et deus in te habe fidem
formatam virtutibus decoratam Johannes ymo iiii
deus caritas est et qui manet etc. Secundum car
itas dilectio dei et proximi habes fidem veram
et puram ornatam bonis operibus habes carita
tem et ita habes deum huius caritate in deo
manes et deus in te Unde dicit Simon li xv
eius vite Manet Christus in hac vita in nobis
non aliter quam per verbum audimus et suscepimus
Nec enim Christus est in nobis in secundo articulo
Manet in nobis Christus non alio ordine ma
nendi nisi eo quod cum ea audimus et sunt
enim infatuatum excedentia credimus Si vero
intelligimus nisi que placent placent dili
gimus dilecta firmanter in moribus et me
morie commendata in effectum et tota voluntate
et tota possibilitate deducimus Unde super
illo verbo Qui manet in me Gloza or
dinaria manet scilicet credendo obediendo
presenciando et ego in eo scilicet illuminando subve
niendo presenciam dando hic fert fru
ctum multum scilicet per me ex me in me Sequitur
ut dicit Simon ibidem Maneamus in Christo ut et
ipse maneat in nobis Maneamus in eo nos
per fidei adhesionem qua nulla maior et per
veram dilectionem qua scilicet mansione nulla me
lior et per imitacionem qua nulla maior et
per perseveranciam qua mansione nulla perfectior
manendo itaque in Christo est in ipsum credere ipsum
toto corde diligere ipsius precepta custodire et
eius amori nichil preponere scilicet ut eequare
Set quia hec non adimplemus aut negligenter
agimus inde mala multa tam anime quam
corporis cumque nos perturbant et vehemen
ter affligunt et alentes insurgunt Unde
ut scribit quidam frater David libro i de forma
noviciorum In nobis est quadruplex defectus
Unde ad malum proni sumus scilicet ignoran
cia concupiscencia malicia et infirmitas
Ignorancia excecat ne verum agnoscamus
et erremus in iudicio boni et mali Concu
piscencia emollit ad appetendum et diligen
dum visibilia et carnis delectabilia malicia
exasperat et amaricat cor ad iram ad tristi
ciam ad invidiam et odium infirmitas debi
litat ad resistendum malo et adherendum
bono in hec quatuor incidimus ex pena
peccati primi parentis et hec contrahimus
ex peccato quo nascimur filii ire dei hec sunt
quatuor radices malicie que nisi divina
gracia restringerent et repressione detinerent ex eis
semine et spurie sparse et sine impedimen
to prodeunt ad septem vicia capitalia
id est septem mortalia peccata id est septem rami
malicie ex quibus omnia alia vicia pu
lulant Hec ille Et non solum pullulant
sed et vehementer dilatantur quod hec
restringeret nisi gracia dei restringeret qua
restrictione nos indignos facimus quia in
Christo non manemus Et ita ut Christus manet
in nobis gracia reprimendo mala et ducen
do ad bona sine quo nichil possimus facere
Unde scribitur apocalipsis xii Ecce draco ma
gnus rufus habens septem capita et cornua
decem et in capitibus eius diademata
et cauda eius trahebat terciam partem stel
larum celi et misit eas in terram

Draco e dialus qui dr draco quia latent
insidiatur ut noceat · magnus ppt magna
potentia nocendi · ruffus ppt maliciam
quia mortem et sanguinem hominis sitit
Habens capita septem · et omnes principes
mundi p quos operatur · et cornua decem
· opulencia potencia · et sapiencia secula
rem que dicuntur cornua · quia p h ho
mines elevantur in superbiam · et per hec
decies et in decuplo opprimuntur et gravant
ur serve et paupes · et quis potest dicere
omnes modos angariandi · quos potentes
et divites et sapientes huius mundi ex
cogitant · contra duriatos homines et p
hec tria decalogus impugnatur · hic dra
co habuit · septem capita sz septem pcta
capitalia · mortalia · et in capitibus se
ptem diademata quia ista vicia rex dia
bolus coronat quasi victores · quia non n
peiora quasi per victores vincit diabolus
Ideo hec vicia vocat diademata · Et eius
cauda · deceptio quia maliciam tegit mul
tos trahit a fide ad infidelitatem et trahit
ut hmodi stellas · fideles in terram · in
amorem terrenorum · Unde hec mala insi
quia ille cimor radicis malicie non respim
gimitur sed laxantur · et nisi h mala fue
rint divinitus compressa adhuc plura tra
het · Contium aut mala corpis nos
turbant Dicit enim idem frater david
Et victualia dantur pro corporis susten
tacione in possessionis divitie in primo dei
et multa miseri · et naturam conservare
deo aut permittente et h subsidia corpis
ad tantam dictam decrescunt quod non dele
ctat eos servire deo · in tantis penurys
constitutos · Si itaque volumus servire sen
cium salutis maneamus in eo et ipsius
manebit in nobis sua gratia sine omnis et
subsidio · Vala fortis in fide et caritate
dicitur homo esse · qui tentatus damnorum
corporalium non facit remissum in servicio dei ·
Vindicamus hunc sanctum fortem militem
florianum qui ex caritate affectabat tenta
tionis unde demidle et ex caritate se p
dr aquilonis obtulit fidem recognoscens
ut martir esset temporibus imperatorum
Diocleciani et Maximiani Cumque nollz

sacrificare dijs iussit eum aquilinus torqueri
multis suppliciis et finaliter ut in flumine ance
submergeretur Cumque eum ad flumine adduxisset
cupiunt vellent lapidem collo eius alligare
ipse aut spacio orandi impetrato oravit quasi
ad spacium unius hore et omnes eum tangere ve
rebantur Tandem iuvenis quidam crudelis adve
niens inquit Cur non facitis mandatum presidis
et statim eum de ponte precipitavit · mox precipita
tor excecatur · Flumine martirem suscipiens
corpus eius in quandam saxi sublimitate posuit
unde eq deo · aquila adveniens alis corpus eius
protegebat revelatione aut facta cuidam matrone
ut corpus eius sepelliret de loco implevit in
quo loco gratia divina per eius merita omnibus
advenientibus multa beneficia ondit ad hono
rem sui martiris et contemplacione fidelium ad
consequendam gloriam et tandem regnum celorum

De Sancto Stanislao

Ego sum pastor bonus Johannis
xo · Excellentissimus pastor de
filius dei cum non haberet alienos
suos pastores · eramus genus hu
manum et hominem primum
in pastinis paradisi collocavit
omnia concesserat tm unius
arboris esum inhibuit ad humilitatis et obe
diencie comendationem · Ovis aut primus home
metas mandati transiit et ideo perit · Reprobus qz mi
nalis eam in praecedentem recepit quod videns bon
ius pastor misericordia motus · nonaginta no
nem oves in deserto dimisit et ibi venit ut perditam
quereret quesivit gravamen invenit difficulter redu
xit paciente carne et sanguine suo alimento
celesti refecit ut dignam celestibus pascuis
efficeret · Tamus pastor tam bonus sicut ipsius
qui animam suam posuit pro omnibus suis et pro
grege suo mori dignatus est · Ipsius itaque dicit
per Ego sum pastor bonus qui vos admonet
omnes loca eius tenentes ut sint boni pasto
res · Sz tales esse nequeunt nisi imitando viam
huius pastoris Bonus pastor petrus · Bonus
pastor paulus · bonus pastor Stanislaus
patronus huius regni dignissimus Sed
audiamus quid de apostolis ya ad Corin
th Cuius testatur se imitatorem habere

pastoris dicens Ego libentissime impendam
et superimpendar pro animabus vestris. Impen-
dam scilicet spiritualia bona tandem caritate. Hec
ergo vos quod paratus sum pro salute ani-
marum vestrarum morte me exponere. Ut au-
tem ceteri pastores hunc pastorem imitentur tria
intimabimus. Primo ut attendant pastoralem
excellenciam et curam. Secundo habeant constan-
ciam. Tercio faciant profectum universalem.
Primo attendant cure pastoralis excellenciam
bonum dicit Ego. Quod de prime persone oppor-
tet enim pastorale est magne glorie ac emi-
nencie. Creditum esse apud deum dominum dux
dei et ideo de eo gloriatum dicens Ego sum
pastor bonus. Ecce non dicit ego sum dominus
bonus aut magister bonus. Sed pastor bonus quia
hoc officium claudit in se et dominium et ma-
gisterium. Dicit enim Bernardus in quibus-
dam suis dictis Hec sunt que pastorem con-
veniunt bonitas disciplina et sciencia.
Bonitas allicit. Disciplina corrigit. Sciencia
pascit. Bonitas amabilem. Disciplina imi-
tabilem. Sciencia docibilem reddit. Hec ille.
Bonitas facit pastorem. Disciplina dominum.
Sciencia magistrum. Pastor ergo debet suos sub-
ditos ovare. Quia pastor verbi exortacione
quia magister exempli exhibicione quia dominus
Et quod tercio dictum est Petro pasce oves
meas. Unde et si prelatus est dominus omnium
non tamen dixit ei. Estis dominantes omnibus
sed pascite ut curam in memoria habeant non
dominacionem. Prelatus dignitarius nedum
oblitus curam oblitus officii sui de sola pota-
te gloriabatur dicens Ego non cognovisti
michi. Nescio quia potestatem. Nuper sup sublevat
quia potestatem habuit. Non curavit autem quia
hunc potestatem commissam erat officium sed ut
iusticiam defenderet iniusticiam premeret. Sic
eciam quod dum prelati et dignitarii tantum
dignitati oculum ad dignitatem et potestatem
sunt super vanagloriam instinctu oppressores
divinitum contemptores et de hic veniet ira
dei in homines et regna et communitates
Ut potitur ho iiii cau xii Quod obstu-
tam potencia regna tam cito subvertit et
transtulit. Ecce indignacio dei. Quod in se multis
iniusticia provocabat. Sic quod per prelatos

male et vitiose populi plus pollicia et ho-
mines deprimuntur quod per angelos alios ex-
pedit itaque ut pastores in. et prelati se sub-
limitatem innuitiur ut autem non ablimitam
ut dum sublimitatem solum innuendo pos-
sent supplici. Curam considerando humiliem
et graves sub gravi pondere suscipient et ingre-
mistant.   Secundo ceteri pastores hunc
bonum pastorem imitando habere debent constancia
Christus enim bonus pastor et si irrisiones bla-
sphemias quod multas audivit ut de cruce
descenderet non tamen descendit sed ad mor-
tem constans in ea mansit. Sic bonus prela-
tus et si habet ... persecucionem aut ini-
miciam aut displicenciam ab aliis non
ex hoc a pastorali cura cessare debet. Sicut
beatus Stanislaus persequente ipsum inspiciente
Boleslao maxime cum periculum videt
cum status impugnatur timet enim expedit
ut se murum pro domo dei opponat et
animam suam pro ovibus ponat sicut et
Stanislaus posuit. Cum autem non subest
periculum ecclesie aut fidei sed tantum per
prelati quibus licitum erit ei fugere exem-
plo Christi qui fugit in Egiptum Herodem que-
rentem ab Herode et Paulus per murum sub-
missus. 2 Cor. in sporta vii q i adversitas.
Non ab(i)re ... meretur sic hic de pastore merce-
nario et lupo. Si enim remissus fuerit
pastor vadit in mercenarium et mercena-
rius facile mutatur in lupum. Dicit enim
Augustinus de verbis domini super Johannem primo
ne xii. Cum pastor videt homines in peccato
perire non illis dicit peccatis. Non illum ob-
iurgat ne perdat commoda sua. Hoc est ergo
fugere cum viderit lupum dum non dicit
illi Scelerate facis. Non corporis sed ani-
mi hec fuga est. Quia vides corpore stante
fugit animo. Cum videt peccatorem et non
dicit illi peccatis et cetera. Hec quis estimet
quod hic eciam solum tangat pastores spi-
rituales nam eciam et seculares. Christus
enim qui ait Ego sum pastor bonus decla-
ravit se sacerdotem regem et ministrum
Dei ergo sacerdos esse bonus pastor. Rex
bonus pastor. Dignitarius bonus pastor

et operibus meis quod est officialis animarum sic
debet esse bonus pastor Omnes ad hoc ten-
dant ut populus eis subditus in lege do-
mini ambulans incedat deo in iustitia et
veritate ut sic omnes salvi fiant ad hoc
autem quanto affectu quanta que caritate
fervere debent pastores catholici dum ex ge-
stis eorum liberis colligitur quanta caritate er-
ga populum suum agebantur quod pro eorum
salute et conservatione rei publice nec par-
cebant pecuniis nec amicis nec consanguine-
is nec etiam corporibus suis vnde refert
pollicratus li. v° de fabricio romano duci
legati dat samnitum ad eum pro parte eius
[illegible] cum grandi pecunia venissent
precantes ut eam acciperet et sibi [illegible] fa-
bricius labiatus vndit hec responsa pecuni-
am viris usibus necessariam Romani si
quidem non curant sed animus est impera-
re volentibus quibus aurum Cum felix pa-
ganus iste sed et quanta infelicitas christiano-
rum quorum multi mancipiantur ad munera
quod non curant verum res publica ruat dum
homines peccant dummodo ipsi pecunia habeat
non sic fratres sed simus ex toto corde constantes
sicut debet bonos pastores ita ut nec pe-
cunia nos a via veritatis et iustitie declina-
bat Tertio bonus pastor debet habere
affectum universalem caritas enim nullum
excludit sed ad omnes se extendit Ut posse
dat in lib. iii Tunc prelatus gerit specialis
sui ministerium cum sue conditionis
memor universitatis subiectorum pro na-
se gerat recordatum et se non sibi vitam
suam sed aliis debere cognoscit tamque illos
ordinata caritate diligeret totum ergo
se deo debet plurimum sic patrie paren-
tibus propinquis et extraneis sapientibus
et insipientibus debitorem pusillis et ma-
ioribus Sicut melchisedech rex primus
et sacerdos non legitur habuisse autem patrem
aut matrem non quod utroque caruerit sed ad de-
signandum quod cum quis utriusque culminis
apicem conscendit ablatum debet affectum
carnalem ne ipse eum legat iustitiam
et id solum agere quod subiectorum
salus exposcit Et de Gelmandus

prelatus tenetur pro omnibus et omnium auctor
videtur esse qui cum omnia posset corrigere
eorum multa participem est qui nolunt cum po-
tuit emendare non ergo occasione ire aut
inimicitie debet aliquem subsidium subtrahere quod
posset adiuvare Iam dictum sicutum est de pasto-
ribus quid ad bonitatem pastoralem pertinet
nunc tacendum erit de ovibus cum bonitas
pastoris requirit ut oves sint bone sed pastor
debet oves suas cognoscere eas docere eas au-
dire Oves etiam tenentur pastorem cognosce-
re Dicit Christus Et cognosco meas et
cognoscunt me mee Et Johannes x° Dicit
Oves mee vocem meam audiunt et sequuntur
me Debent ergo oves pastorem nosse ipsum
audire ipsum sequi Dicit igitur propheta illud
Jeremie xxv vlulate pastores et clamate et
aspergite vos cinere causa ponitur ibidem scilicet
quia vastavit dominus pascua scilicet principes tan-
tam omnem maliciam quod nulla offert pascua
quod eorum non pascuntur a pastoribus nec
eorum suos pastores homines recognoscunt
clamantibus non obediunt docentes non se-
quuntur quilibet vivit ut capud suum vula-
lint lupi heu clamamus pastores in
caveat sibi homines dimissi pastoribus secu-
bant lupos et facti sunt lupi ex ovibus
et modo dicat pastor anima vitalem salu-
tarem agnum heretici errores tenentes sequun-
tur homines errorem et doctrinam suorum pastorum
rebelles et infesti sunt omnes oves pastoribus
indurate in cordibus quod non parent sanis
documentis ymmo in contemptu moriuntur et per-
venit tempus infelicitatis magne in quo o-
ves pastores suos non cognoscunt sed abiciunt
non audiunt sed contempnunt non sequuntur sed pro-
prie ambulantes per campos latissimos sue
voluntatis Tertia igitur cum quilibet in[illegible]
dabit de anima sua tamque vinea due sibi
commissa cum fero mortis veniet intrat pater-
familias ubi est anima mea tibi commissa ad
pascendum multis et bonibus munere egerunt
ut sub tot pastoribus peccat ovis et anima in
eternum dato Etiam fratres et si prelatos habemus
pastores unus tamen specialis quilibet est pastor

anime sue. Recognoscamus igitur pastores nostros
audiamus eos et obediamus, fugiamus lu-
pos eruentes homines ut per temporale eius
vite pastum premiamur et imitatum ad
aulas regni celorum. Quod nobis

Secundus ad idem

Ego sum pastor bonus Jo-
hannis x. Non dudum au-
divimus quod dominus in disci-
pulis de sua resurrectione du-
bitantibus ostendit manus
et pedes quod comedit de pisce
asso et de mellis favo reliquias eis dedit iterum
nunc eis dicit se bonum pastorem quasi diceret
non dubitetis de meis gestis ortamentis et preceptis
quia non sum mercenarius cuius oves non sunt
proprie, sed pastor non talis qualis sed pastor bonus
pastor verus qui animam meam posui pro vobis
i.e. non ambigite quod ego bene pastor qui animam
meam pro vobis pono. Dicens itaque se bonum
pastorem allicit provocat et inflammat. allicit
ad gratiam, provocat ad imitacionem, inflammat ad
eternam refectionem. Primo itaque dicens Ego
sum pastor bonus allicit ad se quasi diceret Nolite
spernere, nolite abire mea pascua quia sum
bonus pastor mirabilis et singularis bonus ac
pastor. alii pascunt in terram transitoriis in pa-
scuis ... hic ego in mundo in flore et fine
sue caritatis pastum dedit. In carne enim conspectus
se dedit opere exemplavit miraculis confor-
tavit, paciens erudivit, moriens liberavit, re-
surgens suscitavit, ascendens glorificavit, san-
guinem in precium dedit, carnem in cibum ob-
tulit, sanguine redemit, carne incorporavit, ita
ut sicut ipse cum patre unum est in natura ita
cum eo unum simus in gratia. Mirabilia igitur
pastoris pascua in quibus me superamur michi
nostris tenentur ad pastum. Unde ait Bernardus
in sermone de resurrectione Omnia que de sal-
vatore legimus medicamenta sunt animarum
nostrarum. Videamus ergo ne quis dicatur nobis
contempnimus babilonem et non est sanata. Vi-
deamus ne in tanta pastus ubertate fame
moriamur ne sub tam diligenti pastore errantes
in campis proprie voluntatis, inquietati et pertur-
bati maneamus, sectantes pastorem ipsius

qui ait pastor bonus animam suam dat pro
ovibus suis. Anima dicit animam suam nota
caritatem, quia dat nota bonitatem, quia pro
ovibus nota utilitatem ut sciamus quia
status pastoralis est status bonitatis caritatis
et utilitatis, in quo homo ita intendere debet
quod eciam sui et suorum oblivisceretur et se
debitorem omnium sapientium et insipientium
esse cognoscat. Sicut enim ut ait Pollicraton
Melchisedech rex et sacerdos ut preteritum matrem
legitur habuisse, non quod utroque caruerit
sed ad signandum quod cum ad utrumque velimus
aptum quemque contenderit obliviscere debet
affectionem carnis et id solum agere quod sa-
lutem plus exposcit ad quod eciam paganum
ratione naturali ducebantur. Unde narrat Va-
lerius de Marco Attilio Cum a romanis
contra Cartaginem missus ipsos vincens
plures ex eis captivaverat tandem per Cartha-
ginenses detentus iuramento constrictum
Romam ipsum miserunt cum hoc fine ut Ro-
manis persuaderet ut omnes captivi iuvenes
libertati restituerentur. quod si non efficeret
ipsum apud eos consilium deleret et inferra
morte mori. Veniens itaque Romam exposuit
legacionem et persuasit Romanis ut nullatenus
pro liberacione unius persone tot captivos da-
rent dicens non est utile reipublice Rome
captivos mutare. Voluit quod populus ad captivi-
tatem redire quam bonum rei publice lesum fui-
sse. Omnesque recedissent inclusimus eum in angu-
sto ligno clavis undique acutis confixo ut
se in nullam partem movere posset. Itaque mihi
erant gentiles et si cultu infideles quam
fideles erant rei publice, quod pro eius salute cum
persuasione plus mori elegerunt quam vivere.
Ex quo patet quanta christianis confusio
qui videntes et rem publicam desolam et
animas iniurie ecclesie sacrum ancillari se
non opponunt et carissam heresis presint
spoliari enim per eos et alii nocentes eos
ita ita esse sciunt in corum vero apte
... corum errorem et ...
simul cum fidem. De secundo sed

Secundo se bonum dicit ut ad imitacionem
provocet quasi dicat exemplum dedi vobis
ut et vos similiter faciatis Quare
ad officium pastorale ad culmina dignita
tum deus non preposuit angelos sed homines
hominibus nisi ut necessarii in participio
bonorum communis tanto carius tanto af
fectius curam agant sciences quia in
hoc imitet bene faciendo Unde helinandus
Sicut potentes tormenta potenter pacien
tur si a iusticia deflexerint Sic ex iusticie
premiis fruentur abundancius si recte
exercuerint potentatum hec ille Quare
cupiamus dum corpus est in pane non
fermentato non fruentes sed simplici tritico
Quod ad signandum quod inter eos esse debet
sinceritas amor concordia iusticia ab
omni fermento odii invidie avena Sed
heu hodie secundum mores istos facti sunt princi
pes eius velut arietes non invenientes
pascua ad hec eciam venit de quo dolen
dum est quod superiores omnibus potestate
ubi defensare deberent ibi opprimunt angu
riant nulla iusticia ubi sed angaria sed
consolacio inferiorum longe ab eis Et ut
ait petrus damianus Cum animas
ad deum lucrifacere debuerant importune
sciderunt quasi homines a deo vivere red
dant Si pastores et tutores conver
tuntur in lupos que spes poterit esse
ovibus et si hii qui defensare tenentur
deprimere potius intendunt Quid compla
cioni erit in inferno nisi ululatus et
ploratus Secundum deus seculari potestati gla
dium quasi pastori baculum admonicionis
ad pauperum et ecclesiarum tuicionem Omnis
non curans clamorem accipit iterum Sic
dum seculares non curant vim eorum que est ab
admonitoribus ad liberam [illegible] veniunt lupi
rugientes vix insidiantes lupi rapa
ces seras et animas rapientes et to
tum de honorum [illegible] cupientes Nonne
senatores fugierunt dic gladium non ex
tendunt nisi quia mercenarii sunt
querentes que sua sunt non que ihesu
christi honore prelacionis gaudent sed
animarum contemnunt non talis pastor fuit
sanctus Stanislaus qui pro ovibus animam
posuit Boleslaum regem non expavit sed vili
argento ab eo sed miserabilem laceracionem cor
poris suscepit Sic respublica debet in robore
manere Duo requiruntur primo dei timor
in superioribus Unde ait valerius non du
bitaverunt sacris imperia servire et ita se
humanarum rerum futura regimine extima
ria si divine potencie bene atque constanter
fuissent famulata Secundo morum refor
macio in moribus Nam et si superiores
deum timent et inferiores in suis pravis
moribus durabunt nomine dei [illegible]
[illegible] Unde ait valerius Secundo perpet
tuis esse [illegible] si in domo male
vivitur [illegible] in ambabus consiliis de
[illegible] qui [illegible] et deo honores qui
magnates Quanto magis contendunt deo
sed potentes quanto magis infestant dei eccle
siam et culmina qui milites quot conspi
raciones quot condiciones [illegible] dei ecclesiam
Et [illegible] libenter eius destruccionem viderent
quasi a deo positi essent ad desolacionem nec
destruccionem de mundo a scandalis necesse est
[illegible] tali homini prosperitate ut scandala
fiant sed ve homini per quem scandalum venit Cum in
hoc male [illegible] nisi nobis et
filiis nostris Unde ut dicit helinandus Sic
et [illegible] parentum sepe [illegible] sunt
sic filiorum ita [illegible]
[illegible] pereunt mala itaque
rectorum gubernacio non solum ipsis damna
cionem sed et filiis suis augent infelicitatem
Tercio Cur bonum pastorem se dicit
ut nos ad illa eterna pascua inflammet
quasi dicat Summo affectu tendite ad pascua et
que [illegible] quia si sum bonus pa
stor in hac peregrinacione quantum bonitatis ap
parebit in patria sed ita dulcis pastor in de
serto quantum dulcedinis senciemus in domo
si sum bonus pastor in his amaritudini
bus in his dispersionibus quantum videre
sit bonitatis in pascuis uberrimis regionis
ad pascuam sanctorum [illegible] aptissime

Nu xxxv° | ubi econtra pascet in de in Eze-
chiele In pascuis uberrimis in montibus ex-
celsis ubi requiescent in herbis virentibus in
pascuis pinguibus pascentur et erunt in terra sua ab-
sque timore et non exeunt ultra in rapinam
gentibus neque bestie terre sed habitabunt confi-
denter absque ullo terrore. Prima dicit in his pascuis
uberrimis nota bonorum plenitudinem. Secun-
da dicit in montibus excelsis nota summam certitu-
dinem. Tertia dicit in herbis virentibus nota
summam delectationem. Quarta dicit in pascuis
pinguibus nota summam voluptatem. Quinta
dicit habitabunt absque terrore nota summam se-
curitatem. In illis itaque pascuis eternis
erit perfecta plenitudo, plenitudinis perfecta
certitudo, perfecte certitudinis summa dele-
ctatio, summe delectationis summa volu-
ptas, summe voluptatis eterna securitas. Ibi
apparebit retributio bonorum plenaria pre
ceteris. Quapropter nos pastoris exemplum se-
quentes curam maximam amarissimam ita ha-
beamus ut ab his pascuis temporalibus ad
pascua eterna pervenire valeamus

De ascensione domini

[D]ominus autem quidem Iesus postquam
locutus est eis assumptus est
in celum et sedet a dextris dei
Marci ultimo. Quanta in fe-
ne huius diei sollemnitas
ista carissimi gloria est et ut dicam ita gloriosa
in qua Christus singularis gloria et nobis specialis ex-
hibetur leticia. Hec dies est consummacio et ad-
impletio reliquarum sollemnitatum et felix clausu-
la totius itineris filii dei in hoc seculo. Certe nun-
quam ab origine mundi tale festum fuit in pa-
tria, nec unquam erit, nisi forte dum post diem iudi-
cii cum glorificatis corporibus electi in illo magno
numero intrabunt celum. Si enim est angelis in
celo gaudium super uno peccatore penitentiam agen-
te, quale putamus gaudium hodie fuisse
quod tot milia milia sanctarum animarum
viderunt Christe in regnum eorum. Unde quid-
quid dominus Christus fecit ad hoc fecit ut ad hunc
diem perveniret. Celum et terra et omnia que
in eis sunt facta sunt propter hominem, homo autem
ad gloriam celestem vocandum ad quam nemo
communiter intrare potuit post peccatum primi parentis
usque nunc. Hodiernus ergo dies festi-
vus sollemnissimus domini nostri Ihesu Christi in hoc

cum incepit sedere ad dexteram patris et requiem
cepit a labore sue peregrinationis quod pro psalmista
misit, pauper sum ego et in laboribus meis
a iuventute mea. Exaltatus ex maiestate di-
vinitatis humiliatus sum mecum sed in humanitate
[illegible], in qua tanta et tot dura passus est
Christus. Legitur Marci in hoc evangelio et dicitur quod
Dominus postquam locutus est eis assumptus est in celum
a patre et tamen propria virtute ascendit. Sicut propria
virtute surrexit, et tamen pater eum suscitat, quia ea-
dem est virtus et potestas patris et filii, ut hec beatus
Thomas ponit in ultima parte. Ascendit autem Christus
non latenter sed patenter tamquam sublimiter. De
primo sed quod ascendit patenter non nocte sed in cla-
ra die, non occulte, sed postquam locutus est eis erat
increpando, perficiendo, promittendo. Primo eum
increpat incredulitatem et duritiam cordis eo-
rum, non quia tunc erat cum eis, sed quia fuerat
antea in eis ut dicit Beda. In quo nunc misericordia
dei [illegible] in recessu suo ab eis dum corrigit
ut eos verbis dulcibus deliniisset, maluit eorum
incredulitatem plus castigare quam dulcedine
alloqui, ne abiret eis incredulitate vincta pro-
sed preterimus ut sciamus quod peccata et si preterierunt
in actu, sed in pena cum in pena. Secundo locutus
est eis perficiendo: Euntes in mundum univer-
sum predicate evangelium omni creature, omnibus hominibus
qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Verbum
[illegible] hodierno magna nimis in hac ve-
[illegible] hominibus in deum data fiducia
[illegible] ne desperet sapiens in occasionem tan-
quam blandientes sibi perniciosis oportet de
baptismo et credulitate absque operibus ut dicat
Marcus: non ex operibus iustificatur homo non
ex fide tamen. Secundo per dominum habitum fundamentum
[illegible] nil est superaedificatum, ni-
hil quod protegat a malo. Sic quid fides pro-
derit, ubi bona opera desunt | Gregorius in omelia
hodierna forte unusquisque apud semet
ipsum dicit: ego iam credidi, salvus ero.
Verum dicit si fidem operibus tenet. Tertio lo-
cutus est eis promissa fidem confirmantia
sed signa eos qui crediderint hec sequentur
in nomine meo demonia eicient, linguis
loquentur novis, serpentes tollent. Sed hec
ad [illegible] ignorantem quoniam nemo
habet fidem, quia ex nobis demonia eicit
aut lingua nova est locutus, aut
toxicum bibit, ita ut ei non noceret ad
sensum spiritualem est hec dicitur

Frequenter ergo locutus est eis et manifestavit
dominus veritatem sue resurrectionis. quia exponit sanctus
Thomas in [illegible] pte scilicet veritatem resurrectionis
et gloriam resurgentis. pluries enim eis per visionem
apparuit. comedit. ad palpandum se prebuit
per que veritas resurrectionis patuit. sed gloriam
resurrectionis decenti ut non [illegible] [illegible] fuisset
sed eis ne viderent ad talem vitam resurrexisse.
qualem prius habuit. fuisset autem et se
crebro eis manifestavit ut appareret gloria corporis
prius itaque ut dicit Beda in omelia discipulos suos de
misterio sue fidei diligenter instruens curavit
[illegible] [illegible] hec modo poterant quanto
ab ipso vitam [illegible] perceperunt. hec ille. Cum
ergo locutus eis fuisset et cum eis comedisset
eduxit eos ut habetur luce ultimo. extra civitatem
scilicet [illegible] non [illegible] in bethaniam. i. [illegible] betha
niam. quam montis oliveti ad quem exivit est in
via ad bethaniam. et bethaniam in latere mon
tis oliveti. eduxit eos ut viderent ascendentem
in celum patenter in monte oliveti. et eminus
ut ab oculis eorum. Eminus ut potest magister de
vita Christi apostoli videntes eum [illegible] [illegible] et alios
discipulos. et sanctas mulieres mox venerunt in
montem oliveti. et ibidem iterum dominus apparuit
eis. et postquam locutus est eis. que ad cu
diciem eorum pertinebant. [illegible] in
timo cordis amore osculatus est et benedixit
eis. bona optando promittendo et [illegible]
ut eos contra hostem muniret et bonis
celestibus ad angelos. cepit virtute propria eleva
ri et ascendere. videntibus illis in supre
mum celum unde venerat. Tunc [illegible] et eos
alii aspicientes eum in celum elevari
[illegible] in terram [illegible]. et pre dispe
rsione lacrimas continue continere non pote
rant. multum enim gaudebant et pergaudio fle
bant. quod ipsum sic gloriose ascendere videbant. et ita
patenter. hec ille. De [illegible] et [illegible] sa
cet de eius potenti et sublimi ascensione. eccl.
[illegible] enim est in celum et sedet ad dexteram
dei. ascendit igitur potenter. non sublevatus
non [illegible] [illegible]. Unde ut dicit Gregorius in omelia
Redemptor noster non curru. non angelis legitur sublevatus
sed se [illegible] sublevatus et [illegible] [illegible] tolle
rebat. subsidio indigebat angelico. quia
pure homo [illegible] qui ferebat [illegible] nimium sup
[illegible] sua virtute ferebatur. illuc revertebatur ubi
erat. et inde redigebat ubi remanebat
quia cum per ~~humanitatem~~ in celum ascenderet per divinitatem
humanitatem

sua [illegible] [illegible] et celum continebat. Dicit Beda in omelia
Venerabilis [illegible] ascendit quod [illegible] [illegible] est et non
mutatur de loco ad locum quia immutabilis est et [illegible]
[illegible] ad illum [illegible] prophete [illegible] [illegible]
ascensum [illegible] qui ambulas super pennas ventorum. Unde
dicit [illegible] [illegible] humanus. quia se [illegible] ut ab
[illegible] [illegible] [illegible] videt [illegible] itaque [illegible] ascendit non
in divinitate. sed in humanitate. Unde dicit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dum benediceret eis elevatus est. Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. recepit ab eis [illegible] cor
poralem presentiam. et benedictionem plenitudinis amoris
et gratie [illegible] eis [illegible] abscedit [illegible] dedit
[illegible] [illegible] in uno. in alto [illegible]
in celum ubi ipse erat. [illegible] [illegible] [illegible]
elevabatur a terra. quia non relinquebat deitate
quibus relinquisset corpore. hec ille. In qua de
relictione corporis erat eis [illegible] Bernardus in sermone
[illegible] dolor et timor et gaudium. dolor quia
videbant illum [illegible] quem omnia reliquerant
ab eorum aspectibus tolli. Timor quia or
phani relinquebantur in medio iudeorum non dum
confirmati virtute ex alto. [illegible] [illegible] singula
rem et [illegible] [illegible] relinqueret. et quia
non [illegible] ablatus a se [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ut dicit magister de vita Christi. Cum dulces lacrimas
[illegible] [illegible]. et in fletu gaudebant. et [illegible] fle
bant. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in celum ascendere [illegible]
et [illegible] [illegible] ubi steterunt pedes ipsius [illegible]
[illegible] [illegible] lacrimis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] laudantes et benedicentes dominum [illegible]
[illegible] quod ascendit [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]. Se
[illegible] est [illegible] [illegible] non sublevatus est ad celum Hely
as [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] Helyseus. De
[illegible] ut [illegible] Beda in omelia quod dominus ascendens [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ascendit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et [illegible] celestis reliquit
itaque a nobis recessit presentia corporali. et manet nobis
[illegible] presentia sacramentali. [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Sed itaque ut dicit Bernardus
[illegible] [illegible] ascendit dominus [illegible] non [illegible] et
ascendit altissime ad dexteram dei patris. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
Genesis xxxii. In baculo meo transivi iordanem et
nunc cum duabus turmis regressus sum. cum iudeis et gen
tibus [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc ascendit in
iubilatione [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] angelorum
[illegible] [illegible] ad iudicandum vivos et mortuos
[illegible] ad [illegible] [illegible] mortuos [illegible]
[illegible] in regnum celorum. Amen.

Videmus quod Jesus pos
quam locutus est eis assumptus
est in celum Marci ultimo
Bernardus in sermone hodie
celorum dominus celorum
alta celestia penetravit et in
fima carnis exuens peccatum glorie induit hoc
elevatus est sol qui ortu suo invaluit et in
valuit dilatavit et multiplicavit radios suos
super terram nec enim est qui se abscondit
a calore suo hodie redijt in regionem superne
sapiencie ubi omnes boni et intelligunt
et volunt et habent intellectum perspicacissimum
affectum potissimum ad audiendum vocem ser
monis eius nec autem in regione illa summa
ubi plurimum maliciae sapientie parum quia
corpus quod corrumpitur aggravat animam
et terrena inhabitacio deprimit sensum multa co
gitantem sensum id est intellectum animam id est affe
ctum que duo purganda sunt intellectus
in errore affectus ut velit dicit sermo pessima
deinde qui hodierna die ascendit super omnes
celos ut adimpleret omnia ascendit enim
per medium aera sicut dominus videntibus
discipulis ascendit super omnes celos ad dex
teram patris in qua sunt delectationes usque
in finem iam monuit et monet nec apta
dabit sursum sunt quiete ubi christus est in dex
tera dei patris in equalitate patris secundum
divinitatem et in potioribus bonis secundum
humanitatem utpote quia homo sit dominus
omnium constitutus et heres heres universorum
corporum et animarum spiritualium rerum et cor
poralium celorum et spatium angelorum
et hominum electorum et reproborum de
cuius ascensione dicit evangelista Dominus quidem
Jesus ubi traditum quod dominus ascendit or
dinabiliter ideo potenter tercio sublimiter
Dico primo quod ascendit ordinabiliter quia cum
locutus est apostolis suis et multa et tempore
longo scilicet per quadraginta dies apparens eis
et loquens de regno dei locutus inquam eos
certificando de resurrectione sua corda illumi
nando sicut primas in spinalia manus pedes
suos ostendendo et latus ad palpandum
prebendo ne quis eorum [dubitaret] mutaret de re
surrectione sed firmiter crederet quod ille ad ce
lum ascensurus erat qui mortuus fuit

et a morte resurrexit Anima ut dicit G.
meon libro vo ca xxxiije tractans illud apostoli
Sine fide impossibile est placere deo causa la
bore huius tam magna divine tam par
va humane fecisset si non innotuisset per
fidem mortalibus factus mortalis etenim
non ut esset mortalis sed ad tempus de
scriptio mortis imperio nos mortales ad vi
tam traheret ex merito hoc ille Si enim
mox post resurrectionem ascendisset potuisset
quod si non non innasset Erat enim fui
sset nulla fides aut spes Unde dicit Simo
li xvij cap xvimo Tres virtutes vivifice
sunt sine quibus non consistit homini salus
que sunt iudex et origo bonorum operum
sine quibus nemo placet deo etiam si aliis
virtutibus per omnia claruisset Dico firma
fidem spem solidam caritatem sinceram
tamen unusquisque sine istis altissimo placuit
quod sine spe supernorum solida meritorie
terrena contempsit quis a caritate alienus
iniciavit aliquod bonum opus sine qua
nihil est in operibus nostris bonum quomodo in
anis perfert ubi ipsa deficit quomodo consumat
ubi ipsa non assistit hec ille Nisi autem
fuisset fides resurrectionis que fuisset
fides et ascensionis quia sicut incredibi
le erat christum resurrexisse in carne ita
et in celum ascendisse cum carne ut dicit
augustinus xxij de civitate dei ca vo et si non
fuisset fides ascensionis nec fuisset spes
sed nec caritas ad superna Optime igitur
ordo est prius ascenderet locutus est apostolis
ad tollendum omnem dubietatem resurrec
tionis ab eis et a nobis Jo in sermone hodier
no dicit augustinus per omne hoc tempus dilectissimi
quod inter resurrectionem domini et ascensionem actum
est hec providencia dei curavit hoc docuit
hec suorum insinuavit oculis et cordibus ut
dominus ihesus vere agnosceretur resuscitatus
qui vere erat et natus et passus et mor
tuus unde beatissimi apostoli omnes quoque discipuli
qui prius erant trepidi et de fide resur
rectionis ambigui ita sunt veritate per
spicua roborati ut domino in celorum sublimitatem
tenuo eunte non solum nulla afficerentur

tristicia sed eciam magno gaudio replentur
ascensio enim eius cum incarnacione et cum
passione gloria capitis cum ipso venit et
corporis Igitur dilectissimi digne cum
tenus gaudeamus et quia gaudium cum leticia
hec ille Secundo ascendit hodie
potenter volens ascendere dominus nostre sicut
habetur luce vltimo Eduxit eos foras in
Bethaniam et eleuatis manibus suis
benedixit eis oscula impressit et recessit ab
eis sed eundem et ferebatur in celum
mirabiliter propter quod angeli admirando di-
cebant illud ysaie lxiij° Quis est iste
qui venit de edom gradiens in multitu-
dine virtutis sue Marcus dicit assumptus
est Luca dicit assumptus non virtute aliena
Quamvis enim assumptus utique homo sine hu-
manitas a quo assumptus est a deo sine
a deitate in quo nuntiatur dupliciter nam
in vna persona assumptus utique racione
deitatis que potest omnia tum eciam racione
humanitatis glorificate quia corpus gloriosum
obedit ad nutum anime propter dotem agilitatis
que erat in corpore eius glorificato Nam
corpus eius habebat omnem agilitatem in
quo habitabat plenitudo diuinitatis assumptus
est honorifice a patre qui eum misit
exultantibus angelorum choris ac mirantibus
quod super eos ferebatur peregrina caro cor-
pus elementatum super substantias separatas
et simplices quamuis hic deus esset alius per
simplicior et sedet collocatus a patre a
dextris omnipotentis dei que sessio ad dex-
tram patris est intelligenda secundum
hominem qui ut dicit psalmus sicut ibi erat
o mirabilis assumptio mirabilis ascensio
mirabilis eleuacio elevabatur a terra
qui non derelinquebat deitatem quamuis
reliquisset corpore vnde Simon de cremo
ca° xxv° super illud matthei vltimo Ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad con-
summacionem seculi dicit Et alibi quod dixit ce-
lo potest recessit et nobiscum est Recessit
corpore presens est spiritu recessit in carne
presens est virtutibus non recedit a suo corpore
dominicum caput neque corpus sibi con-
nexum patitur ab ipso separari et cum
vnde inseparabilis facta est Et quod maius

audiet assumentem quod corpus suum quod est eciam
est in celo per vnionem ad caput sicut ipse in
terris per vnionem ad corpus Est enim nobiscum
per potenciam omnipotentis sue maiestatis pre-
sens et cundiens omnes et singulos quos
promisit secum in eterna gloria sicut uniformes
hec ille Cum glorificatus hodie dominus ascendit
quia in multitudine exercituum sanctarum
animarum et angelorum stipatus fuit ab
adam usque ad illud tempus quo voluit ascen-
dere omnes enim sancte anime de limbo educte
resurreccionis tempore cum eo ascenderunt ange-
lorum quoque exercitus non pro auxilio sed pro obse-
quio Ecce quia humiliauit semetipsum in
carne usque ad crucis ignominiam et acerbam
mortem factus obediens propter quod deus exaltauit
illum et dedit illi nomen quod est super
omne nomen ut in nomine iesu quod est salua-
tor omnium omne genu flectatur celestium ter-
restrium et infernorum ut nichil sit in celo et
in terra et in inferno quod non valeat ab ipso
dei sua potencia et alta potestas Vnde Simo
cardinalis ho ca° xxiij° Genu flectunt coram
iesu angeli in celo eius deum et hominem
in vna persona venerantur et adorant eius sub-
latam illam humanitatem et colunt latria
inseparabili amore incomprehensibili gratias infati-
gabiliter agentes vna cum animabus ibi intro-
ductis ad superna eorum ac letificantes
qui eorum vniuersorum ac ipsorum factus est
dominus non inuidentes hominibus quorum accepit
naturam neque dolentes quod non accepit angelicam
hec ille Et nos qui credimus et baptisati
sumus si volumus dominum ascendentem sequi
oportet nos signa ascensionis habere que po-
nuntur in ewangelio Et sunt quinque salutifera
signa primum est demonia eicere peccata per
penitenciam pro salute eterna ydeo dicit in hoc
loco et secundo est loqui nouis linguis
et descendo linguam antiquam qua diabolus
ademit et homo malus lingua vetus est men-
tiri maledicere detrahere contumeliare adulari
in malo male suadere lingua noua loqui
vtilia de deo de salute et Tercium signum
est serpentes tollere id est malas cogitaciones

malas delectationes que animam venenat in-
firmum amore et loco humilitatis bone cogita-
tiones adiuvat. Tercium est si quid ve-
morti ferum biberit sine nocumento est id est ma-
lum non audire in locutiones malas et de-
tractiones id est et non credere ymo loquentem arguere.
Quartum signum est super egros manus im-
ponere ut bene habeant / super egros id est super
indigentes ille imponit manum qui eis
porrigit ut bene habeat, et qui tribulatis
patienter compatitur, iuvando compaciendo ut
bene se habeant faciendo. Hec sunt signa vite
eterne ad credentem veraciter requisita. Con-
venit nobis quod si volumus sequi dominum quo
ascendit oportet ut velud inimicos fatui
amarius [illegible] bene custodiamus quia
anime sancte sequimur illum in celum hodie
itaque nos celum paradisi possessuri sumus etiam
celorum possessores in Jesu Christo sunt summe
amplia accepit per me [illegible] seu gaudium
quam prodialiter amisimus invidia vel ad
virulentia hostis humana natura de primo se-
culi habitaculo sed paradisi eterni filius dei cum
laude et honore in patrie eterna collocavit
in regno celorum. Quarto nobis

Tercius ad idem

Omnimus quidem Jesus postquam
locutus est eis assumptus est
in celum. Marci ultimo. Evan-
gelium refert de domini nostri
ascensione. Circa quam tria
noto: primo magnificentiam,
secundo ordinem, tercio potentiam. Magnificus do-
minus qui mirabilia fecit hodie ascendit, sed
in ascensione ordinem servavit et ascendendo
potentiam suam ostendit et omnia pro nobis
egit. Descendit dominus quia ceciderat, primus
redemit Jesus quia ex peccato homo erat
venditus. Humilis est et magna affectu
in cruce ut eundem animalis homo
descendit in hominem elevatum et eundem
ad gloriam quam perdiderat reduceret. Ideo est
Jesus ait: Si diligeretis me gauderetis utique
quia vado ad patrem. Quarto laudavit angelus
natura humana gratulandum est eo quod se sit
assumpta a deo unigenito in immortale

constitueretur in celo ac ita fiet in sublimis
in incorruptibilis pulvis stat ad dexteram
patris. Quantum ad primum de magni-
ficentia, hec notatur in vero dominus Jesus
pulcra convenientia dominus Jesus dominus in divinitate
Jesus in humanitate Jesus ascendit. Ideo quia do-
minus ascendit dominus creator Jesus redemptor.
Dominus rex glorie in ascensione, sed Jesus non
habuit speciem neque decorem in passione. Dominus
fortis in bello sed Jesus infirmus in ligno.
Dominus clarus in resurrectione sed obscuratus
Jesus in morte. Dominus candidus in igne
sed Jesus rubicundus in cruce et clarus in
celo ascendit dominus in sublime quia Jesus
valde descenderat per humilitatem et per
humilem obedientiam meruit ascensionis
gloriam factus enim obediens usque ad mortem.
Propter quod deus exaltavit illum et dedit illi
nomen super omne nomen quod nominatur
in celo et in terra. Dominus Jesus ascendit et
quo multis famulis comitantibus non con-
venit dominum absque famulis procedere de loco
ad locum. Cum itaque dominus in celum
dominandum ascendit angelis sibi famulan-
tibus, manibus enim angelorum sublevatus
est in celum non quod ipse eis unquam aut
eorum ministerio indigeret, sed quia ad
magnam gloriam fuit regi magno obsequen-
tium. Unde Jacob dum reduceret ad Laban
ad patrem dixit: In baculo meo transivi Jor-
danem istum et nunc cum duabus turmis
regredior. Genesis xxxii. Quarto in hoc
signatur nisi ascensio domini in celum
hinc provenit [illegible] descendente et re-
diit in [illegible] cum duabus turmis
angelorum et hominum et omnes erant pleni
iubilo iuxta illud: Ascendit deus in iubi-
latione. Dico in iubilatione quia ange-
lorum apostolorum, redemptorum et iubila-
verunt apostoli de spiritu sancto etiam promissione
de gentium multa conversione de Christi
glorificatione, iubilaverunt angeli de ruine
reparatione de sue ruine restauratione
de sui regis exaltatione, iubilaverunt reden-
pti eorum redemptoris per angelos apparatus

Propter magnam eorum exaltacionem iubilauit
eius propter dyali superacionem propter salutis hu
mane consumacionem propter patris voluntatis
complecionem iubilent omnes sancti et omnes
fideles cristiani quia gaudium ineffabile
hodierne diei non est propheta tanta sed ne
valet exprimi Quia hec glorificata est hu
mana natura ita ut eius dictum est terra es
et in terram ibis iam dicatur celestis es
et in celum ibis Secundum ad
secundum de ordine sancto eius ascensionis
tum deus propterea locutus est primo locutus post
ascendit primo increpauit propter ea ascensum dedit
prius reprehendit propter ea vidiret prius deposuit
propter plantauit sic quod beda super xxviii
michaelis sunt vinea diligenter quod standuleta
ossula dicit unde apostoli die hodierna
prandii hora comestibilia apparuit illis
dominus ihesus et manducauit cum eis in
memoriale specialis dilectionis et gaudii sicut
amici diu desiderati separati abinuicem simul
manducant itaque secundo quia venit hoc
ut tu scias et hec ipsius mundo ad primum ex
brauit incredulitatem eorum non quia tunc
erat in eis sed que fuerat secundum lucam
et diuina cordis quia visis tantis ar
gumentis de resurrectione tantis auditis
signis propter tantos testes priores non credebant
donec vidissent et valde congrue eos rep
rehendit debebat enim quod gentes que nunquam
eum viderant essent credituri ipsum resur
rexisse multomagis ipsi tot signis visis
a cuius ueritatem precio clarius cognoscere
debebant firmiter credere eius resurrectionem
inmiantes post hanc exprobracionem iniunxit
eis ut irent in vniuersum mundum et pre
dicarent euangelium omni creature id est omni
nacioni et toti generi humano non solum
iudeis sed et gentibus absque accepcione per
sonarum propter hec ut dicit lucas capitulo vltimo
eduxit eos non manu sed verbo foras id est extra
ciuitatem iherusalem in bethaniam id est vsque be
thaniam Dixit enim eis ut irent in mon
tem oliuarum ut eum inde ascendentem
viderent bethania autem est in latere
montis oliueti et sic eundo bethaniam
iuit in montem oliuarum Tercio dominus
postquam locutus est quo cauit ad erudicionem

ad erudicionem ad consolacionem propterea ascendit
itaque patet quod quomodo ascendit post prandium et
ita post meridiem et merito nam eadem hora
adam erat eiectus de paradiso post meridiem
enim deus deambulabat in paradiso et vocato
adam et eua induit eos tunicis pelliceis et eiecit
sit de paradiso et conclusit paradisum Genesis iii
ergo dignum fuit ut eadem hora cristus sua
ascensione paradisum celestem reseraret Si itaque
volumus post eum ascendere oportet nos primo
loqui non diuersis linguis Secundum ut dicit apostolus ad ephe
sios v In cordibus uestris gracias agentes semper
pro omnibus in nomine eius deo et patri in nec
dominum meum iv et recte loquendum et reddendum
est nobis quia uia ascendit quia habitum a be
thania quod interpretatur domus obediencie
per inobedienciam enim homo eiectus est de paradiso
per obedienciam redire oportet nos per quam
cumque sed dicitur sepcimum dei in quatuor
euangeliis scriptum habetur post quadraginta dies
a resurrectione ascendit qui dies notauit dicta
loquitur in quatuor euangeliis de nobismet
ergo in nobis loquamur si sumus in via sapien
di enim in celum tercio dicit quomodo Si non
vitam ingredi sua mandata non ascendit cum
eo humili superbia non cum eo celeste aua
ricia non deus cum filio virginis luxuria non cum
innocente iniuria scriptum non fatigatus ac
cidia non cum sobrio gula non cum caritate
odium et inuidia Oportet esse mundum corde
manibus innocentem et ingredi sine macula
Tercium ad tercium de potencia qua cristus
ostendit in ascensione necnon ascendit sicut
enoch translatus ut sicut helias qui raptus
est in curru igneo ut apte monstrarentur quod
homo purus alieno adiutorio indigebat deo
cuius autem nec non curru non angelis sed qui
omnia fecit super omnia virtute sua ascendit
Secundum dicitur tamen euangelium dicit et assumptus
est respondeo quod sicut pater et filius et spiritus
sanctus in diuinis vna est diuinitas ita equa
lis gloria ita vna maiestas et vna virtus
vnde ergo est quod assumptus est in celum a patre
et ab vno est quod sua virtute ascendit quia
habet eandem virtutem cum patre et ita primo
virtute sue diuinitatis ascendit secundo virtute
anime glorificate corpus mouentis prout volt

Tanta em͂ ē obediencia corporis glo(rio)s(i)
ad animā btām ut ubi velit spūs ibi ꝓtin(us)
erit et corpus vide hic q̄tuor que referim(us)
de xp̄o ascend(ente) jo(hannes) ad(dit) primo elevatus ē (lucas)
dīt et ferebatur in celum marcus dīt secundo assū(m)p-
tus ē apl(us)s dīt ad ephes(ios) iiii(o) tercio qui de-
scendit ipē ē et qui ascendit super omēs
celos ut adimpleret omīa quarto dicit sup(er)ius
hec omia dicuntur ad nostrā doctrinā Itaq(ue)
si volumus participes esse sue ascensionis opor-
tet primo elevemur secundo feramur tercio assumamur
elevemur a vicijs feramur studijs desider-
ijs assumamur in altum celestis gl(or)ie
et tunc veniemus sicud quo ipē ascendit
nō in nobis sed in capite scilicet xp̄o cuius mē-
bra esse convenimus ꝑ vitā sanctam et innocē-
tem q(uia) quia q(ui)cunq(ue) sumus ad elevatorem
invalidi ad levitatem · terrestres ad celestem con-
uersacionem Itaq(ue) expedit nobis clamare ꝑ illud
Cantic(orum) j(o) Trahe me post te trahe me volē-
tem et nō valentem trahe post te ad te pro-
pter · ad te per caritatem que omia allevat
post te ꝑ imitacionem dei ut te imitari valea(m)
ꝑ te scilicet ut ē gl(or)ificatus in immortalitate
stam hec omia hodie implevit in suis au(ditori)b(us)
qui videant dnm̄ ascendere traxit eos post se
eos allevians ipsorum desideria ad supna
augens ignitum elevans Unde ut dicit aug(ustinus)
in sermone hūius diei Stabant btī apl(os)
toto suspensi corpore et ad ascendentem ad ce-
lum dnm̄ quia incessu sequi nō poterant
oculis prosequebantur et licet ad descendēdū
salvatorem visio humana desisteret sed tamen
devocio nō desistit usq(ue) ad nubes cum dedu-
cunt oculos usq(ue) ad celos sed devocionē
comitabantur postq(uam) vero assumptus est adora-
runt eum luca regressi sunt in jr(usa)l(e)m
cum gaudio magno laudantes et benedicē-
tes deum Cumq(ue) sicud credimus ipm
ascendisse laudemus et nos deum et lau-
dando ascendamus interim ad eum conte-
ꝑficientes in bono et augentes desideria
ad eum veniendi ut cum dico promissus
adveniet separari et corporis benedicti a deo ad ꝑ-
cipiendum regnum celorum Amen

Sermo de s Trinitate

altitudo divitiarum sa-
pie(ntie) et sciencie dei ad
Romanos xi festum ho-
diernum benedicte trinitatis patris et
filii et spūs sancti. sic p(ro)
festum dei qui benedicta
trinitas unus deus festum incepcionis quo-
andi ipse dominus deus trinus unus ē et
tamē trinus absq(ue) preiudicio divine unit(atis)
Unde bernardus vo(lumine) 1(mo) lib(ro) de consideracione ad eu-
genium papam Cum dico unū nō me trinit(atis)
turbat numerus rursum cum dico tria nō me
arguit unitatis intuitus Dicamus ergo tres
sed nō ad preiudicium unitatis Dicamus
unū sed nō ad confusionem trinitatis Sed quia
in trinitate esse unitatem et in unitate tri-
nitatem superat omnem intellectum nō solum
humanum sed et angelicum Ideo apostolus
quamquam in celum tercium raptus et ibi doct(us)
tamē considerans profunditatem abissi sancte
trinitatis nō declarando de sancta trinitate
sed admirando exclamavit dicens O alti-
tudo divitiarum sapientie et sciencie dei.
ubi tria considerabimus primo admiracionem
super altitudine et profunditate trinitatis be-
dicte Secundo humanam sui imbecillitatem
circa eandem trinitatem Tercio eidem bene-
dicte trinitati laudis et honoris exhibicionem
primum tangitur cum dicit O altitudo divitia-
rum Secundum cum dicit quis cognovit sensum
domini aut quis consiliarius eius fuit Tercium
cum dicit ipsi honor et gloria in secula seculor(um)
Amen et quia ad penetrandum tante maie-
statis profunditatem cecus ē animus Ideo
sufficiat nobis ad salutem ut benedictam
trinitatem in unitate et unitatem in tri-
nitate laudando et glorificando veneremur
De admiracione quid dicam attendo eum
dictum aug(ustini) in sermone hodierno Si dicis
ho(mo) patrem interrogatus fuis quid sit pater unde
deus interrogatus de filio unde deus inter-
rogatus de spiritu responde deus Si autem
interrogatus fuis simul de patre et filio et
spiritu sancto nō deos tres sed deum unde
unum omnipotentem incommutabilem Mira-
bilis enim quedam persona in divinitis

singillatim vel divisim deus Simul autem
in trinitate non tres dii sed unus deus Sicut
tamen sunt dico petrum apostolum Jacobum apostolum
Johannem apostolum recte simul petrum Jaco-
bum et Johannem dico tres apostolos Sed
quid ut dicit ibidem Richardus Sufficit tene-
re esse sed in statu via tenet ad hoc
non tamen esse exprimendi sed tamen persuasum habe-
re ... hoc magnum est et quod vene-
randum non scrutandum quomodo pluralitas
in unitate Scrutari temeritas est credere
pietas est nosse vita eterna Hec ille Se-
cundo est quod in principio biblie dicitur Dixit deus
fiat lux et facta est lux et vidit deus
lucem quod esset bona Quod tractans
augustinus in sermone huius diei insinuatam
nobis intelligit trinitatem vnde quinque tantu
dum quis fecit per quid fecit propter quid
fecit pater quippe intelligitur qui dixit
fiat per quem autem illo dicente factum est pro-
dubio per verbum per sapientiam per filium insi-
nuatur quod autem dicitur vidit deus lucem quod esset bo-
na satis declaratur nulla necessitate nulla sue
cuiusque utilitatis indigentia sed sola bonitate
fecisse quod factum est id est quia bonum est
hec bonitas cum spiritu sancto intelligitur
Recte nobis universa trinitas in suis operibus
intimatur Hec ille De secundo
de humana specie in debilitate erga benedicta
trinitate Dicitur enim cognoverunt dominum sp...
sed per imbecillitatem humane cognitionis
ita quod libet exclamare cum apostolo O al-
titudo divitiarum id est cum personarum divi-
nis et unius essentie in natura deitatis
magne divitie pater filius et spiritus sanctus
unus deus plenus bonus plus omnipotens
Cuius ut dicitur i paralipomenon xxix omnia
omnia que sunt in celo et in terra tua
est regnum tuum sunt divitie et gloria et
dominium super omnes principes in eius manu vir-
tus et potentia magnitudo et imperium Unde
david rex ibidem Tua sunt omnia et
que de manu tua accepimus tibi dedimus
altissime divitie potentia patris ergo sunt
omnia altissime divitie sapientia filius deus per
quem omnia altissime divitie bonitas spiritus sancti
in quo sunt omnia potentia patris incom-
prehensibilis per immensitatem sapientia filii
incomprehensibilis per subtilitatem bonitas

et caritas spiritus sancti incomprehensibilis per latitudinem
omnia comprehendentem cuius scire comprehendi non potest
per altitudinem nec vie investigari per multi-
plicitatem O altitudo divitiarum sapientie in
divinis et scientie in humanis quis enim cognovit
sensum domini id est dispositiones eius de rebus hu-
manis aut quis investigavit mirabile et ad stu-
pendum regimen operis eius homines ex magna
altitudine admirationis Cum benedicta trinitas
summe potens summe sapiens summe clemens
que homines creavit non ad confusionem et dam-
pnationem sed ad gloriam et salutem tantam
tamen multitudinem infidelium paganorum admitti
ut permittit cum eos non revocat ad fidem potest
hoc facere quia omnipotens sciens hoc esse quia
summe sapiens et volens hoc facere quia summe
bonus Mirandum hoc quod beata trinitas non convertit
paganos sed eos et nasci et durare et mori in
infidelitate permittit causa huius licet sit iusta
tamen est nobis incognita soli deo cognita Unde
Simon de cassia libro xxxvi Certissime teneamus
nullum infidelem nulla quoque infidelium multitudi-
nem non vocari nisi causa iustissima nullum
ad veritatem credendi divina gratia mirabilis creatoris
et iustissima rectoris beata trinitas Ecclesia tamen
fide plantata primitus multiplicatur heresis varias
in fide destructionem laborantes Sed ut dicit
apostolus oportet hereses esse ut qui probati sunt
manifesti fiant hereticorum impugnatio dicitur
in ecclesia que sit vitalis et vera doctrina Ex
quodam modo secularibus heresibus invalescit alia an-
gustia ministerium contra quod dictum deteriorum
homines in moribus in virtutibus ita quod iam pro-
cus nullius sit reputationis ita quod pravitas sit
amplioris pretii quam bonitas Et ut dicit apostolus
ii ad Thimotheum iii In novissimis die-
bus erunt homines seipsos amantes non deum
non proximum cupidi elati superbi blasphemi
sed tam spirituales quam seculares voluptatum
amatores magis quam dei sine affectione compaciendi
miseriis aliorum sine benignitate id est sine
manu miseris subveniendi criminatores id est crimina
aliis imponentes incontinentes id est crudeles oppresso-
res pauperum id est peccatorum venerationem speciem
habentes pietatis habitus virtute autem eius abnegantes
id est christiane religionis exterius simulantes virtute
autem pietatis id est dilectionis dei et proximi non

hunc. Quo igitur benedicta trinitas deo creatrix
bona que permittit hominibus maliciam exercere
potens eam reprimere sed vera iuste agit permit-
tens hominem in arbitrio suo in quo eum con-
stituit ut iuste iniustos sequantur pena mini-
stros iusta supplicia attamen diversis flagellis
et capitis et tribulationibus nos flagellat ad emen-
dam. Benedicite igitur et summe trinitati laus
et gloria. Quare ut dicit Ricardus in sermone de nativitate
exhibuit nobis pro salute nostra trinitatem opus
mirabile opus inter omnia opera et super omnia
opera sua singulare scilicet quod tria simul amica et cara
que tamen in unam conveniunt personam. Et hec tria
unum et hec unum tamen. O vere altitudo divitiarum
divine bonitatis ut sicut in illa singulari
divinitate trinitas creatrix est trina in personis
et unitas in substantia. Sic in ista speciali trinitate re-
paratrice in unitate trinitas est in substan-
tiis scilicet verbum caro et anima et unitas in per-
sona. Illa prima trinitas scilicet divinitatis nos creavit
hec autem trinitas humanitatis nos recreavit mi-
seros et peccatores. Est et trinitas infernalium
tormentorum scilicet carentia divine visionis
pena ignis et afflictionis desperacio finalis
evasionis. Hec est trinitas horrendissima ubi
triplex vere ve non fine dei videre in eternum
ve sustinere acerbissimas penas absque requie
tione. Ve de penis nunquam evadere. Hec est trini-
tas dampnatorum in inferno quam experiuntur
omnes laborantes trinitate maledicta scilicet superbia
luxuria et avaricia. Superbia inferni pro emi-
nentia ut videantur ceteris eminentiores lu-
xuria pro voluptatibus et delicijs. avaricia
pro divicijs et bonis terrenis est et salvatorum
trinitas in celo scilicet summa visio et tentio. Hec
est trinitas sanctorum in patria. trinitas glorie
paradisi celestis ubi scilicet vident deum facie ad
faciem clare fruuntur plenitudine gaudiorum
que quod nunquam finalibus scilicet tenebuntur semper
absque diminucione in eternum. Hec est trinitas sum-
me beatitudinis in regno celorum. Sic igitur benedictam
trinitatem in deitate venerantur in terris
sic gratias agamus benedicte trinitati in humanitate
ut tandem ad trinitatem celestis glorie perveniamus.

Secundus ad hoc idem

· Ipsi honor et gloria in secula seculorum.
ad Romanos xi. Dilecti trinitas
res magna sublimis et ineffabilis

omne precellit ingenium angelicum et humanum.
multa sunt de trinitate scripta. multa cogitata
multa dicta. Sed omnia illa sunt quasi concava
pinna pro quod nequit in se mare capere. Salomon
et si sapientissimus rex erat. tamen cum edificare
templum deberet ait ii. paralipomenon iiº. Ma-
gnus dominus noster super omnes deos quis poterit prevalere
ut edificet ei dignam domum. Si enim celi et celi ce-
lorum capere eum nequeunt quantus ergo sum
ut possim edificare domum. Videte apostolus paulus
maximus potitus spiritu licet cum raptus esset
usque tertium celum vidit archana. tamen de tri-
nitate loqui non audens sed sub potenti manu
dei se humilians cum vocem laudatoris et ad-
miracionis prorupit dicens. O altitudo divitiarum
sapientie et scientie dei. Nos ergo quantum per dignacionem
eius revelari per filium suum et per spiritum sanctum
elegit humiliter suscipiamus. et tamen de hoc ma-
ximo archano loqui contendimus. non alta
sapientes sed humilibus consentientes sed quan-
tum sufficit ad morum reformacionem et ani-
mabus ad salutem attendentes illud proverbiorum
xxv. Sicut qui mel multum comedit non
est ei bonum. sic qui perscrutator est maiestatis
opprimetur a gloria. utrasque scilicet et individuam
toto corde laudantes et sublimantes dicimus
cum apostolo ipsi honor et gloria. Videte tamen nos
primo unitatem secundo trinitatem tertio exempla-
ritatem. Hec tamen sunt in deo unitas trini-
tas et exemplaritas. que tamen nos monent
excitant et trahunt quasi ad salutem. De primo
unitas notatur in verbo ipsi. Hanc in simbolo
anastasij fatetur omni die sacerdotum in ec-
clesia. cum dicit. Hec est fides katholica ut unum
deum in trinitate et trinitatem in unitate
veneremur neque confundentes personas neque substantiam
separantes. Esse in deitate vera unitas quam
deus omnem hominem imprimere voluit cum ait
deuteronomium vi. Audi ysrahel dominus deus tuus
deus unus est. Hec unitas non solum atti-
git celum sed et terram. Unde ait Ieremias
celum et terram ego impleo et ita non preter
sed totum nullus remanet angelus quem
non impleat dei maiestas que ut dicit sapientie
viiiº attingit a fine ad finem fortiter et
disponit omnia suaviter. Et ita ut dicit apostolus
ad Ephesios iiiº. Ipse est super omnes sublimitate
dignitatis per omnia presencia maiestatis

ex omnibus bonis subiectionis nostre omnia
bonitate retencionis ponimus nunc immuta
bilitatis. Ego inquit deus Malachie iii°
non mutor. omnia mutantur et mutabuntur
ipse autem idem absque mutacione et anni sui non
d. et ita in deitate nec trinitas derogat unita
ti nec unitas trinitati. Nam et si in deo sit
tota potencia sapiencia bonitas sic eciam pater
filius spiritus sanctus. Tamen ut dicit Hugo de sancto victore dicta
tria ineffabiliter unum sunt. tria unum in substancia
unum in natura unum in operacione. Ex hac unitate
resultant nobis magne utilitates in salutem
anime. Nam considerando unitatem in deitate necesse
est te ponere unum principium a quo dependet
celum et terra et omnia que in eis sunt
ita quod quando creatura quamlibet incidit cuilibet
unitate obediencialem ad fiendum ex ea
quicquid deus de ipsa fieri vellet. Iuxta illud Ma
gna opera domini exquisita in omnes voluntates
eius. Sublimis iste qui facit sic nam quicquid
vult ipse solus per animam mittere in celum
aut in gehennam. Ex consideracione unitatis in
deo necesse est te ponere unitatem fidei. Ideo
apostolus cum dixit unus deus, statim addi
dit una fides unum baptisma. et ponendo
unitatem fidei necesse est eam ponere univer
salem omnibus, a qua si quis disgreditur
non est dicendus fidem habere nec fidei uni
tati communicare et ita peior gentili. Item
ex unitate dei necesse est ponere unitatem spei
ad quod cum simus perdimus omnia bona
fundamentum autem spei est bonum quod se
presentat in adversitatibus, in casibus, in angus
tiis. Unde apostolus cum clamaret Infelix
ego quis me liberabit de corpore mortis
huius. Tandem erupit spem dicens Gracia
dei per iesum christum. Similiter ponendo unita
tem dei necesse est ponere unum retributorem et
remuneratorem qui remunerat omnibus. Sapie xii
Tu dominator virtutis cum tranquillitate
iudicas et cum magna reverencia dispo
nis nos. Secundo ex hiis sequitur ex con
sideracione unius principii gloriatus, ex con
sideracione unius fidei omnem errorem vitas
ex consideracione unius spei unicum refu
gium deum habes ut ille qui ait Si con
sistant adversum me castra non timebit
cor meum. Si exurgat adversus me prelium
in hoc ego sperabo. Ex consideracione unius
retributoris unius remuneratoris adhereo deo. Tercia
pars de Sapie xii° Non est alius deus quam tu
cui cura est de omnibus. Dicit autem apostolus prima
Corinth. vi. Qui adheret deo scilicet eius volun
tatem faciendo unus spiritus est scilicet unitus
in participacione beatitudinis in futuro. Certe
quod ex consideracione unitatis in deo obveniant
homini multe utilitates salutifere. De se
cundo scilicet de trinitate, cui sit honor et glo
ria. Nam sua potencia nos creavit, sua
sapiencia nos dirigit, sua bonitate conservat
et ita veneranda est nobis trinitas in unitate
et unitas in trinitate. Nec tamen quis cre
deret quod tantum pater creasset aut tantum filius
dirigeret aut tantum spiritus sanctus conservaret.
Tamen ut dicit Richardus iii° de trinitate Tote
tres persone in divinis sunt eque potentes
eque sapientes, eque bone, eque beate. Tota
ergo trinitas creavit, tota dirigit, tota con
servat, tota tenet, tota eciam gerit de
creatura. Ab hac trinitate benedicta homo
ceciderat infeliciter in trinitatem maledictam.
Cum nos adhuc stupedine habemus ex
impotencia ad omne bonum contra patris
potenciam, ingressam ignoranciam contra fi
lii sapienciam, in maliciam et pravitatem in
cursum contra spiritus sancti bonitatem.
De hoc triplici malo liberabimur in
virtute sancte trinitatis. Unus eius creat
angelos et homines, unus eius impressit
imaginem et similitudinem animabus, unus
eius diversionis gravium culpabiles inspicit
tamen agit. unus eius bonum resurrectionem
et finalem remuneracionem faciet. Hec igitur
unius patris et filii et spiritus sancti dicit nos ex
citare quod iram mala trinitate assuma
mus. igitur robur patris contra impotenciam
imbibamus dei sapienciam contra ignoran
ciam eiusdem sic iram maliciam
propter bonitatem spiritus sancti. Certe angeli
eciam ad imaginem dei creati numquam illam
contaminant nec destruant. Quid ergo nos
facimus rei quod contaminando decorem ana
rum nostrarum aut obmittendo decorem earum
aut destruendo eas per mortalem culpam
sit est quod deus posuit gravium divi
sione ut quisque possit parcium suam

ad salutem acciperet · recipiat igitur et si non
recepimus medicinam credibile nos exponat quod
ex hoc obligati sumus ut abiciamus et
impotentiam et ignorantiam et maliciam ad
hoc enim beata trinitas excitat pater fili-
us spiritus sanctus Nam si cogitas patrem
timebis eum quoniam est deus fortis et
potens Si cogitas filium revereberis eum
quia est sapiens et omnia sciens Si cogi-
tas spiritum sanctum qui summe bonus
est confunderis quod habens tam bonum
dominum ita malus factus es · Item cogitas
patrem bonorum dominum Si filium qui est
sapientia vita omnem errorem mendacium
fraudem dolum Si cogitas spiritum sanctum
qui est puritas et sanctitas vita quod de-
cogitat eius puritatem · eius sanctitatem de-
sicut ipse sanctus est et purus ita vult
ut sancti et puri simus · et si cogitas
patrem ille te ortatur ad virtutem Si
cogitas filium ipse est exemplar in virtute
quod sequi debes Si cogitas spiritum san-
ctum ipse est gratia per quam resurge de
omni peccato potes O quo vita mundi
erudit beata trinitas · pater ortatur te ut
bene vivas · filius ortatur ut sapienter
vivas Spiritus sanctus ortatur ut beate
vivas Certe ex consideratione personarum
quanta resultat anime utilitas ex qua se
habet vitamentum ad bonum et tot

De tercio scilicet de exemplaritate que notatur
in verbo Gloria tibi ipse gloria qui potens nos
creavit ad gloriam sapiens et verus dirigit
in via ad gloriam et sua bonitate dat
suis amicis gloriam O rex gloriosus qui domi-
nus sue glorie ita large dedit hominem ut
de hugo non ad homines per se fecit cu-
ncta alia propter hominem condidit propter se
fecit homines non quod ipse indiget homine
sed ut homini eo nil melius dare poterat
se ipso fruendo Dicit enim Trinitas sic fecit
ut subiecte essent homini pro conditione et de
serviret ei ad utilitatem · et ut esset admi-
rabilis non solum in se · sed et in creaturis
que creavit propter homines non solum utilia
sed etiam admirabilia in eis tibi in diversis
in metallis in aere in mari in speluncis

ut ex hoc homo cognoscens divinas sue ma-
gne glorie tanto ardencius ad celestem gloriam
tendat ubi eam in deo videt que hic numquam
videre potuit ex hoc liquet quod deus propter hoc
corpus tria · noluit ut in terra remaneret sed in
terra corpore ambulans spiritu sursum sub-
levaret · et ex visibilibus agnosceret qualia
et invisibilia bona quod querere deberet et ex
creaturis potentiam dei sapientiam et bonitatem
maxime investigaret et inde deum amans ad-
hereret non sic stulti homines qui creaturarum
pulcritudine videntes ibi affectus suos de-
figunt Altitudines in auro in argento et de-
core creaturarum dei nisi ad perditionem animarum
O quam multos pulcritudo terrena deduxit
ad inferos Sicut dicit hugo de tribus diebus
Si creature sic librum aptum videat
figuras aspicit Si litteras non cognoscit ita
stultus et animalis homo et si in creaturis
foris speciem videt · tamen ea que dei sunt non
percipit · ut ex creaturis ad creatorem redu-
cit sicut spiritualis qui visis omnibus aut
una scilicet rem vel deum totum a domino hac
requirit ut nichil in duo dum inspi-
ciat in creatura affectu et amore quiescit
ad initium Deus ipsius creaturis dat sed quod
nos non sentimus inclinat eius scilicet memoriam
totam et amorem volens ut sic in deitatem
creaturas se tendit ad unitatem · ita ex hoc
creatura in homine trinitas tendit dirigit ad unum deum
ut memoria revolvet quis eum dirigit unum pre-
cepit unum timet et unum colit · amet ad unum deum
manifestet Et certe nusquam homo vidit quam ad
alios ad animas diabolicas et adversarios
eius nomen et malas memorias ad recor-
dationes malorum ad penas delectabiles ad vo-
luntatem eorum ad consentiendum affectum in creaturis post-
eris · numquam ad hoc data est homini trinitas hec
numquam omnia debent ascendere in celum mundum
ut cognoscamus quod beata trinitas renovat
nos homines ad nos ipsos ad se et nomine
et potestate et perpetua et creatura ut
saltem erubescentes ex tam variis
vocationibus reddimemus ad eius veri-
tatem et sic per eius graciam per-
venimus ad eternam gloriam ad
quam nos perducat per sua trinitas

De corpore cristi

Hic est panis vivus qui de celo descendit Johannis vi° Dicit allexander de alles super hoc evangelium Christus cum sit caput ecclesie decuit ipsum esse presentem ecclesie ante mortem fuit presens ecclesie per modum exempli cum eius esset vita sicut viam sed in corpore ut iretur ad vitam. Nunc autem est presens in celo localiter per modum premii, nobis autem presens sub velamine sacramenti et per modum cibi. Hec ille. Ubi sic dicitur amicus hominis eius corporalem dum semel accepit deposuit illud numquam relinquens quia non est bonum hominem esse solum et absque societate corporis recedens ab hominibus sub specie propria remansit cum hominibus sub aliena specie sed sub velamine panis ut fides habeat locum et meritum. Nunc manet nobiscum in umbra in misterio fidei. Cum tandem videamus in claritate sicut est in suo divinitatis magisterio ergo ut de mundo recedet et tamen in mundo remaneret. Unde mirabilis deus dei est deus de celo est panis vivus est panis eternus est panis celestis est. Huius sanctissimi panis notemus tres proprietates Primo durabilitatem. Secundo nobilitatem. Tertio sublimitatem. Quantum ad primum durabilitas notatur in verbo Ego sum. Hoc est eius nomen eternum sanctum et terribile unde cum deus deberet liberare populum suum de manu Pharaonis, ait Moyses ad dominum Si dixerint michi quod est nomen eius quid dicam eis. Dixit dominus Ego sum qui sum Exodi iii°. Hoc est nomen omnipotentis domini dei in eternum durans. Hoc est nomen nominum quo eos dominus nominavit quia filius hominis sed tamen filius dei. Prius virtus eterna que est in hoc sacramento. Dicit allexander ibidem Licet sacerdos consecrat quotiens tamen Christus dat virtutem sacramento. Nam sicut Christus propria voluntate dedit se in mortem, ita propria voluntate dedit se in cibum. Et sicut in morte non est datus corruptioni, ita sumptus ab homine non minuitur non mutatur. Sumitur a mille non consumitur semper idem manet semper durat quia cibus celestis quia deus virtus homini. Dicit allexander ibidem Universaliter cibus nutrit secundum proprietatem sue nature et quia celestia sunt incorruptibilia cibus celestis tamquam incorruptibilis vitam incorruptibilem largitur quidem eum manet vivificat, et quia semper, semper vivificat. Hec ille. Hunc eciam sumunt hoc sacramentum migrantes de hac vita temporali ut per hoc deducantur in vitam ubi semper vivant in gloria. Manducaverunt patres manna in deserto et mortui sunt. Notandum manna hoc in se continens nec erat Christus sed solum in se gerebat figuram Christi. Sed panis hic qui de celo descendit comedebant iudei. Filii Israel agnum pascalem sed ex eo non poterant in eternum durare quia et ille agnus finem accepit sic esus eius preservabat corpus a corruptione et morte, ignem vite anime eius non dabat vitam sempiternam. Hic autem cibus dat vitam eternam unde ait Si quis manducaverit hunc panem vivet in eternum. Ex hoc multi traxerunt errorem dicentes quod quicumque manducarent corpus quod non damnarentur. Sed intelligendum est cum manducat digne et ab illa dignitate non recedit sed perseverat in ea. Ille vivet in eternum. Manducaverunt homines manna in deserto comedebant volatilia ad saturitatem, sed adhuc esca erat in ore eorum et ira dei ascendit super eos pro molestia, pro murmure, pro contemptu dei et sue voluntatis contemptu et nos sed panem hunc volumus manducare in gratia ut ducamus eternaliter in gloria. Certum manducemus non solum sacramentaliter sed et spiritualiter. Manducare hunc cibum et bibere sanguinem spiritualiter est esse in unitate ecclesie per fidem et capiti eius incorporari per caritatem. Tunc enim consistendo in unitate corporis quod est ecclesia consistendo membrum capitis caritate fiet influxus salutis et continuus in anima. Et hec de primo.

Quantum ad secundum nobilitas sacramenti huius notatur in verbo panis vivus. Mirabilis iste panis sed eius panis quia vivus et sed vivus quia panis et tamen melior vivus eo. Unde Christus ait Hic est panis vivus, vere panis filiorum non mittendus canibus, indignus, iniquis et criminosis

ad eadem mortalia quam carnis ad vomitu
revertentibus Ex quo sacramentum hoc est pa
nis vivus. Sciendum ergo quod ibi est forma panis
et in virtute est cibus Unde ait Thomas in
ultima parte q lxxx Sicut divinitatem
nobis exhibuit invisibilem ita sic in sacramento
exhibet nobis invisibili modo ysaias sic ait ve
vere tu es deus absconditus ita nos etiam
scimus quod hoc sacramentum dicere possumus
vere tu es caro quia abscondita videbant
apostoli christum cum eis conversantem loquen
tem et manducantem quasi purum hominem
et credentes ipsum esse deum vere petri
dicentis Tu es christus filius dei vivi
commendati sunt a christo in petro unde ait
beatus es simon bariona quia caro et
sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui
in celis est Sic et nos ut simus apud
deum commendabiles videntes in sacramento
dispositionem panis credamus esse carnem non
mortuam sed vivam non purum tantum sed christi
non carnem simplicitem sed divinitati coniunctam
et ita fatear vere quod ibi sub velamine
panis est deus et homo ut mereamur quod
dicatur de nobis secundum quod thome dictum
est qui non viderunt et crediderunt Videbant
apostoli in cena cum christo videbant eum acci
pere panem et oculos in celum levare et
benedicere sed tamen non videbant quod virtute
sua divina panem convertit in corpus suum et
vinum in sanguinem Sic et nos videmus
quando quod sacerdos levat oculos in celum et
benedicit et tamen non visibiliter sed valde occulte
fit conversio panis in carnem virtute celesti Bon
angelicus in ti de trinitate Cum ille panis
ad invisibilem speciem pervenit non sanctificatur
vi sed tam magnum sacramentum nisi operante
invisibiliter spiritu dei Hec ille Tunc enim il
la virtute de alto efficitur caro christi vivam
non per partem sed totus christus et ita ibi ca
put christi i divinitas que numquam reliquit
carnem eius in vita et in morte et ita ibi corpus
christi quod cum non sit sine sanguine non est eius ibi
sanguis christi quia vita in sanguine est Reproba
tur ille error quem ceciderunt multi grecorum
non credebant sanguinem christi esse sub specie
panis nisi tantum in calice nec credebant
corpus christi esse sub specie vini nisi tantum
in hostia sub specie panis Oriatur sed hec
quomodo quod non sunt accipienda illi vero

loquentes de corpore et sanguine quod aliquando ad
esset corpori quod non adesset sanguini
sed ut quod aliquando haberet sanguis est quod ca
ro eius non haberet sed in hoc innuitur quod hoc
sacramentum habet duorum efficaciam una est
cibacio alia refrigeratio ita quod non solum
roborat et auget vitam spiritualem sed etiam
refrigerat eam in via hominis peregrinatio
nis contra ardorem in laboribus in terminis delecta
cionibus et amore temporalium et facit hominem
quasi angelum dei et quasi similem christo
quod christus intendit dicens Sicut me mi
sit vivens pater sed ad incarnandum et ego
vivo propter patrem quia ab ipso vitam habeo
Sic qui manducat me et ipse vivet propter
me i ad hoc manducat ut deo vivat
et ei obediat ut servus domino stat ut eis
spiritu spiritus eius divinitate deo firmat
eius voluntate firmat eius virtute ingra
crescat in virtutibus et gratiis nobilis enim
iste panis digne sumitur multa nobi
lia multa bona plantat in anima hec de ro
Tercium ad tercium sublimitas huius
sacramenti notatur in verbo Qui de ce
lo descendit et vere sic est ut exponit
alexander ibidem Tunc enim deus divi
nitate descendit de celo non per motum
localem sed per motum effectum ab eterno
manducatum quia existens altissimus
creator factus est humilis creatura ut si
cut creatura sublimet ex se in gloria
Sicut vero corpus descendit de celo ita quod
virtus formativa corporis eius fuit virtus
celestis sed virtus spiritus sancti et ita est
cibus celestis ratione originis unde conve
nienter dicitur panis angelorum Et Tho
mas ibidem q lxxx Cibus iste primo
et principaliter est angelorum angeli
enim eo fruuntur in propria specie Secundario
autem est hominum qui ipsum sub sacramento
accipiunt i sub forma panis Cum non
mirum quia peregrinus in hac vita non du
ravimus in patria in qua eius claritas
splendet in terra se exhibet ut peregrinis
in celo se exhibet ut victoribus quod ad
similitudinem ibi ad premium perfecti ipse non
potuimus supreme claritatem voluntas
generis christi velamen vero manna claritatis

filii dei substancie potuisset nisi carne sua
velata sicut apostoli post resurrectionem potuissent
videre carnem eius glorificatam in propria forma ocu
lis suis mortalibus nisi sua virtute clarita
tem corporis velasset Cum non sub propria
forma carnis ad sumendum se dedit
videt allexander ibidem quod hoc fecit ad vita
ndum horrorem nam si caro videretur mu
tari in hominem oriretur ex eius sumptione nau
seam cum cum docens in sinagoga in Caphar
naum dixisset Caro mea vere est cibus
et sanguis meus vere est potus Multi au
dientes ex discipulis eius dixerunt Durus est hic
sermo quis potest eum audire ergo illi abhor
rebant audire verba sola de carne eius man
ducanda quanto plus fugisset horror sumendo
carnem eandem in propria specie Providit igitur
misericorditer nobis dedit quod nobis carnem suam
ad manducandum sub illa forma prout
nostre consuetudini convenit et ita sub specie
panis Cum ergo iste panis sit celestis
qui de celo descendit non accedamus nos
ad eum grosse non carnaliter sed modo celesti
et spirituali ut subtilitate ingenii nostri
murmuremus hoc verbum cum intorquentes
suam veritatem ad nostra vota sed subiciamus
nos ei et consuetudini salutis nostre
principalis cene Dicit enim augustinus ad Ja
nuarium nullam disciplinam esse melio
rem in hoc christiano nisi ut eo modo
agat quo viderit ecclesiam ad quam devenerit
Hec ille Vere dolor quod audit hodie suo tempore
suo crevisse quod dampnum est ad veritatem
retorquere ad errorem Johannis vi° dicitur
ex hoc multi discipulorum eius abie
runt retro et iam cum eo non ambu
labant quod ultra circa prius verba christi lo
quentis de sua carne scilicet nisi manduca
veritis carnem filii hominis et biberitis
eius multi intraverunt heresim et quendam
errorem dicentes ex hoc quod communicatio
sub utraque specie esset necessaria cuilibet ad
salutem sed sicut dicit illis murmuran
tibus hoc vos scandalizat et adhuc tra
hitis vobiscum unde breve deliricis
levitatis intelligencium verba declarans
verba sua ait verba que locutus sum spiritus
et vita sunt et ut allexander exponit
verba mea spiritualiter intellecta dant vitam

Caro non prodest quicquam id est verba mea carnaliter
intellecta non prosunt ad vitam carnaliter
intelligere enim est simpliciter intelligere sicut sonant
spiritualiter intelligere est misterium intus
abditum oculis inspicere Cum itaque panis sit ce
lestis sit divinus accipiamus eum sicut ut ex
eo et fructum et graciam et dona accipiamus
manducemus eum sicut ut panis divinus vivi
ficet amator nostri ut panis celestis sit nobis
via sit robur sit sustentaculum ad gloriam
dei.

Secundus ad idem

Caro mea vere est cibus Johannis
vi Testatur scriptura fidelem
esse dominum nostrum et bene est
et cum dominus noster eum reddit quod
sumit est nam nostre nature corpus
quod ab eo accepit in memoriam sui dupliciter
specie reliquit Reliquit inquam ita quod et verus
sit verus quod omnis reliquit assumpsit illud
in celum ad dexteram patris attamen quod
celum tenet inhesitanter verum habet et quod
angeli in celo clare vident hoc christiani
in altari oculo fidei fideliter credunt Reliquit
nobis quod accepit a nobis sed cum magno
decore suo quia nectum ineffabili divinitati
cum benedicta anima et sanguine Et quemad
modo id ideo sit sicut omnipotens voluit et fecit
O ineffabilis bonitas salvatoris nostri Jesu ut
dicit Simon de Cassia libro 10 capitulo xvii aliene
nationes sentiunt sibi deos quos voluerunt et pro
pterea sine oraculo propius dei electus non se
deum fecit sed ab eterno existentem deum credidit
Nunc autem in novissimo pietatem homo acce
pit sacramentalem sicut que posset orare adu
lari adorare sed in veritate vere eius sit ille
eius intrinsece ex ordine sacramentali corpus
efficit transubstanciando naturas panis scilicet in
corpus et vini in sanguinem eius misterium
primus auctor continet Hec etenim unigenitus
dei filius qui veritas non errans non decipi
ens de sua carne ait Caro mea vere est ci
bus Vere tria considero in hoc sanctissimo sacra
mento primo veritatem secundo utilitatem tercio no
bilitatem De primo dicit Caro mea vere vere
quia non ficte non figuraliter non in signo ut
figurarii aut sigillarii esset carne veram
sed in veritate non est certe sub celo

cibus vivet qui hec in homine efficit ad quod
sumitur. Ad hec enim homines sumunt ci-
bum et potum ut non esuriant neque siciant
sed sustententur et vitam habeant. Quod cibaria et
terrena in veritate non faciunt mortem non de-
pellunt vitam eciam non prestant. Unde dicit
Simon de Cassia libro xi capitulo xiii Omnis ci-
bus si verus est et bonus ex eo est quod est aptus
ad istam fallacem vitam pro tempore non et-
ne ad vitam vero eterne manentem solus est cibus
caro Christi et ipse solus est via ad illam vitam
in qua nec esurient amplius neque sicient
Apocalipsis vii. Commendatur hic cibus eciam cibus restau-
randi causa. Cedebatur cibus ligni vetiti eciam ge-
dus erat cibus celestis ad manducandum preceptus
ab eo qui ait accipite et comedite hoc est
corpus meum. O cibus mirabilis et caro
ineffabilis caro vera caro unita sub forma
aliena quia sub specie panis nomine deus om-
nipotens si voluisset potuisset carnem suam sub
specie propria dare et omnes errores auferre
sed voluit eam velare speciebus panis et vini
ut fides crescat et premium habeat. Unde sensus
primi parentis vane delectabantur in cibo capte
prohibito. Vidit oculus odorabat odoratus
tetigit manus delectabatur gustus et insensatus
erat animus verbis dicentis Eritis sicut dii
bonum comederitis ex eo morte moriemini
Ideo in remedium huius infidelitatis in libe-
radicionis sensus nostri debent decipi. Unde ocu-
lus videt speciem panis et in veritate est caro
odoratus panem sentit similiter et tactus et gu-
stus. Solus auditus non decipitur audiens
hoc est corpus meum credit hic animus
et mens verbis eius cuius credere plenissime
supra sensibus magnum est meritum dicente
domino Beati qui non viderunt et crediderunt
De secundo scilicet de utilitate dicit Qui mandu-
cat meam carnem et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in eo. O magna uti-
litas huius sacramenti ex cuius manducatione
homo mortalis manet in deo et deus in
eo. Quid volumus quam in deo esse et deum
in se habere. Super hac promissa Simon ad-
mirantur celi et terra. Unde dicit Simon libro
Mutua mansio ex hiis scilicet manducatione
et bibitione huius saluberrimi sacramenti
ut ille in nobis maneat tamquam vita
in membris corporis et nos in illo tamquam in
fonte vite. Sed ipse qui est vera et eterna vita
manet in nobis et nos natura mortales
in eo vita vera absorbebitur mors. Eciam
quia vita in possessione fiet. Hilarius: Hanc
igitur carnem manducemus et sanguinem
eius bibamus ut in eo maneamus
sicut rami virides in arbore radicati et sole
vivi in fonte. Discipuli in dextera ducti in
ducti membra in capite et signatum in
suo signo. Ipse autem in nobis sicut arbor in
ramis sol in radiis fons in rivis et to-
tus capitis in membris. Sol ex radiis nil
recipit sed radius totam claritatem a sole
habet. Eius manens in homine nil habet
ab eo. Nos autem ex manducatione huius
carnis et bibitione huius sanguinis
totum accipimus quod habemus. Et vide-
re causa mirabilis eius qui est via et com-
prehendi non potest in sua sapiencia cum seorsum
loquitur de carne et sanguine quasi esset
separata cum tamen totus sanguis qui est in
in corpore ita quod ubicumque est caro ibi
est et totus sanguis. Dicitur quod ideo
non pro eo sed separatim de carne et sangui-
ne dicit quod essent abinvicem separata in hoc
sacramento sed ideo ut notetur duplex efficacia
in hoc sacramento scilicet roborare et refrigera-
re. Cibus roborat potus refrigerat. Cibus
vitam auget potus in esu huius vite
in caloribus huius peregrinacionis
carnis aleviamen et refrigerium prestat
et tercium adest in homine remittit
ita ut homo sit quasi angelus dei mit-
tis. Unde psalmista Calix meus ineb-
rians quam preclarus est. Et animadverte in
eo quod dicit de carne et sanguine singular-
iter dicit de speciebus panis et vini quod
sub una specie et caro manducatur et san-
guis bibitur et totus deus cum corpore
et anima et divinitate sumitur quia
unum non est sine reliquo. Cum inseparabile
sint unita sic simul fideles sancti
in confessione doctorum dicentium et nunc
sacrificium sacrum ad salutem hominum carnem
tu manducare sub specie panis et
bibere eius sanguinem sub specie vini

quod verum est et hesis nos igitur christiani
fideles teneamus firmiter in determinatione
sancte ecclesie que spiritu sancto qui est
spiritus vitae regulatur que fidelibus por
rigit hoc sacramentum tam ad edendum
quam ad potum sub una specie tamen laicis
preter sacerdotibus exceptis qui sunt offeren
tes circa altare tenere cum sub pena dam
pnationis tenentur carnem et sanguinem
christi sub utraque accipere hoc est secundo
De iiii° scilicet nobilitate huius sacramenti
dicit hic est panis qui de celo descendit
ille descendit sed iam ascendit ut secum
ascenderemus corde vita et moribus qui
per humilitatem descenderimus panis cele
stis quia accipiens non mutat in se sed
ipse accipiendo in se mutat ut dicit aug
Unde simul manducantes bone respi
ciunt panem carnis quia recesserunt a te
et elongaverunt esse ad mensam cum acce
dunt boni et mali accepit petrus acce
pit et iudas nomine accedunt cum vo
luntate peccandi et hii malitiose simul cum
sub pietatis specie conari esse deo et hii dolo
se et sponte simul in criminibus manife
stis et hii presumptuose qui omnis sic in
digent manducantes indigne sibi man
ducant et bibunt sed non loquitur christus
de manducatione sacramentali que est
communis bonis et malis sed de mandu
catione spirituali sive etiam de manduca
tione sacramentali et spirituali simul
Hic enim non manducat nisi soli iusti
et boni in eo quod credunt et per fidem cum
dilectione operantur qui enim credit et cre
dendo per dilectionem operatur et voluntate
deo sicut ille spiritualiter manducat | ut dicit
ambrosius li. de sacris | et si talis sic di
spositus accedit tanto est melius tali
enim manducat huius benedicti panem
et spiritualiter et sacramentaliter quod sicut
ex cibo et potu corporis et sanguinis
datur vita eterna non vitalibus nobis
sed morte quod est datum ad vitam
Sic ergo hoc sacramentum annuale
veneremur sic honoremus sic fide et ca
ritate ad illud accedamus sic man
ducemus et bibamus eius sanguinem

sub specie panis ut ex hoc efficiamur anime
omnes fervescentes deo et tandem pane suo glo
rie in regno celorum. Praestet

De sancto Johanne baptista Johannes est nomen

nomen eius luce primo Io mirabile
festum Johannis baptiste re
qui et ipse mirabilis ante nativitatem
in nativitate in vita in operatione
et morte qua tantum sanctus tam
valde deo dilectus per mercede saltantis
puelle est decollatus Vidi legens ipsa
in sermone de sanctorum relatione vidi
tamen nonnullos martires gladio
prostratos alios cremalos plures
bestiis dilaceratos alios in aquis
submersos alios in innumeris cruciatibus
afflictos propterea verum mortem vane
quia dei testimonium reddisse et
in gloria regnantem confessi sunt
Hodie itaque celebramus nativitatem
Johannis Baptiste in qua non
dominabatur vanitas sed veritas
non carnalitas sed dei maiestas
quia parentes eius ambo erant
senes et processerant in diebus
suis ut dicit luce primo itaque eius
nativitas erat ex speciali dei per
ordinatione in signum angelus
Gabriel enim nasciturum nun
ciavit spiritus sanctus ipsum in utero
matris replevit ut esset vane
fidei ductor sancte conversationis splendor
bonus instruens et totius orbis exemplar
Si attendimus prophetas si patriar
chas illi processerunt spiritu sancto
impleti vero prophetavit ad hanc
nati ut postea prophetarent Joha
nnes autem ipsa sua nativitate
vero prophetavit et adhuc in utero
matris dominus salutavit tandem
multis ad gaudium natus et ali
ter inter ducens varie exultacionis
vocis novitate vero mire grate et
glorie quod deus clauserat angelus re
uelerat quod patriarchas latebat quod
prophete nesciebant ipse primum est
consecutus dominus primum agere agnum
qui tollit nobis re... iniquitates mundi
Io primo | Et quod nascendo salvatorem
adventum nuntiavit moriendo
herodis incestum damnat Cum
hec omnia facta sunt per eum
nisi quia Johannes est non eius

in q° nō primo significatur sublimitas
scilicet sanctitatem 2° sanctitatem miram
eius sublimitas nos admi·
rari facit eius sanctitas refri
gerat eius vita alta tercia
Primo ad primum Sublimitas
ipsius notatur in vō Johannes
quod nomen sublime et interpretatur
domini gratia uel cui donatio facta
est O uere magna gratia vel ma
gna donatio ei facta est de sum
mo fecit enim deus magni
ficatos ceteros precellat si addu
m Johannem eorum inter cete
ros appostolos magis dilectum sibi
apostolorum principem omnibus apostolis
tuntelatum sicut uas electionis ad
tercium celi secreta translatum audi
vltatem maiorem inter natos mulierum
nō surrexit maior Johanne baptista
Si dominum summum orbem considerabis
si humanitatem generationem contemplabis
solum eorum tam nouis quam
veteribus videbis esse propositum dein
aut ut vere omnium verbum erat ita
idoneum ita dignum ita sublimem
ministerium officiatum precursore
et testem qui testimonium perhiberet
de lumine et de cristo scilicet quia deus omnia
que promisit per prophetas implet
in filio suo omnia que lex ob·
debat et figure ad ueritatem de
duxit vir ipsum ostendit ecce agnus
dei et ipsum baptisavit de terre
nea dixit ad ipsum homines prepa
rabat et ad susceptionem ipsius
disponebat videte iohannes preibit ante
illum parare domino plebem per
fectam hic quoque homines insti sibi
testes dei inguntur per eorum bona
opera deus glorificatur et ista
tamen specialiter Johannes erat testis
cristi magnus cum propter divine
illustrationis perpetuat exsilitur
ad cristum De quo specialiter dicitur
ysaie xxxxv° 110 Ecce testem
populis dedi eum ducem et pre
ceptorem propter doctrina et dyo
nita testis erat populis ut omnes
crederent per illum in cristum Johannes
1° Ad hoc enim erat a deo missus
ut homines ad salutem addu
ceret manifestando eis lumen
verum quod illuminat omnem ho
minem in hunc mundum venientem
Si enim dei filius sit lux
seipsum et omnia illuminans et ma
nifestans Quomodo igitur egebat
testimonio Johannis qui so
lus omnium hominum corda illuminare
potuit et per se in cognitionem ad
ducere potuit quidem sed ut
dicit Crisostomus ideo fecit suos
testes dignificauit et suorum do
norum participes fecit ut et
humane fragilitati condescendet
voluit vt suam cognitionem ad
homines per alios homines perue
nire Ex hoc quilibet fidelis obli
gatur testari deum et ex testi
monio obligatur ad uitam concordantem
fidem Evangelicam, vita mala
enim nō testatur sed negat deum
aut in operibus eorum ponunt ut inde
agitur titulo 1° Dixit insipiens
in corde suo nō est deus insi
piens .i. omnis qui male viuit
qui putat deo placere ma
la nō putat eum esse deum a
qui dicit deum nō punire omnia
mala tunc enim aufert deo iusti
ciam et ita dicit quod nō sit deus
iusticia enim in deo deus est et
ita qui negat in deo iusticiam
negat deum Male tunc celebrat natiui
tatem Johannis qui contradicit
officio suo sancto scilicet testando de
cristo ad salutem et contra semet
ipsum similiter ad dampnacionem eternam
tenemur sed nos eius officio teste
mur vita bona cristum ad salua
torem ut cum Johanne simus apud
deum sublimes Secundum
scilicet sanctitas eius notatur in vō
Est sanctitas notat stabilitatem et
confirmationem in gratia virtutibus aut
de Johanne dixit Quid exist
is in desertum videre arundinem
vento agitatam .i. nō est tunc
Johannes ut flectatur a
veritate a iusticia terrore
Herodis aut Herodiadis

aut carceris aut lictoris aut
mortis in quo arguitur mi-
ra innocentia eius propter quam
pater vocat eum angelum dicens
ad filium illud Malachie iii°
Ecce ego mittam angelum meum
qui preparabit viam an-
te Non erat angelus in na-
tura sed vita angelica qui non solum
innocens erat a mortali sed
ne saltem levi fama vitam
maculavit ideo austera deserti pe-
[illegible]
tiit tenere sub annis Tercio
hic arguebat in eo ipsa ma-
gnitudo gratie spiritus sancti Spiritus
sanctus eum repleverat enim in
utero matris ita abunde quod
et matri in utero existens propinaverat
contulit enim cum Maria post concep-
tum visitasset Elizabeth et eam
salutasset Johannes ut Bernar-
dus in sermone dicit sensit
adventum qui non poterat
sentire seipsum sensit et ma-
ter filio unde cum diceret
unde mihi hoc ut veniat ma-
ter domini mei ad me nonne potuit
Maria ad eam dicere unde scis
unde novisti quod sim mater dei
ad quod respondens ecce ut facta est vox
salutationis tue in auribus meis
exultavit infans in gaudio
in utero i. ex illo spiritu quo
repletus est infans de utero ma-
tris matrem domini agnovi In quo
igitur tantus erat spiritus in quo
erat fons vivus bulliens et
saliens in vitam eternam sanctus
que sanctitas dici potuit vel
potuit vacare gratia Cum ex utero
matris saltem tunc illuminabat
matrem Tandem vero positus
super candelabrum lucebat omnibus
de quo christus ait ad iudeos Joh.
v° Vos misistis ad Johannem
Et ille perhibuit testimonium
veritati sed quod non sit christus erat
enim lucerna ardens et lucens
ardens quo ad se lucens quo

quo ad nos ardens dilectione lu-
cens doctrinacione nobis ad imi-
tacionem Dicit Bernardus quod ardet
Johannes triplici ardore scilicet
fervore austere conversacionis effluxione
plene dilectionis fervore libere
increpacionis Unde omnibus doct-
rinam dabat ut dicitur Luce iii°
venientibus turbe x pharisei et
Saducei ad eum quibus ait
Genimina viperarum quis ostendit
vobis fugere a ventura ira
facite ergo dignos fructus penitencie
Et ne ceperitis dicere patrem habemus
Habraam veniebant et publi-
cani i. collectores tributorum
et theoloniorum terre dicentes magister
quid faciemus respondit nil amplius
quam constitutum est faciatis quia
collectores et officiati tributorum
plus solent extorquere ab hominibus
quam eis mandatum est Unde condunt
nova iura faciunt constituciones
et novas adinvenciones ad
extorquendum pecunias militibus
vero ait querentibus quid faciemus
et nos parati reformare neminem
inquit concuciatis scilicet opprimendo
aut despiciendo pauperes neque ca-
lumniam faciatis scilicet contra domi-
nos ut bona eorum habeatis
contenti estote stipendiis vestris Si
hodie Johannes loqueretur non
prodesset ad tantum sed multiplicati
sunt raptores quod nulla scriptura
eos abducere ab hoc malo si
non erit disciplina iusticie Ideo
ex sanctitate Johannis fuimus pro-
vocati ad imitacionem eius posse
Quinto ad terciam articulum
vita eius stringitur in nomine
eius Johannes erat homo
missus a deo missus in carne sanctus
in corpore castus spiritu sancto plenus
ita sic se affligebat quod ab omni
[illegible] abstinebat ita
quod christus de eo dicit Mathei xi° venit
Johannes neque manducans neque
bibens et dicunt demonium

sed plane nec vestes et in absti-
nentia maxima vincens ita
quod etsi utique comedit scilicet lo-
custas et mel silvestre et bibit
et vestem de setis camellorum
habuit tamen ob vite artitudinem
nec dicitur comedisse nec bibisse
ait Bernardus in sermone sic
locusta non est cibus hominis
nisi forte alicui medicinalis
sic nec pilus cameli humana
sunt est indumentum Et inde
quod cameli de pilis utuntur quibus
deposuisses et peccatorum sarcinas
hodie tota cura ornare cives
amplius quam femine ornari
omnibus et concilia pectus faciunt
illos et comedimus delicate et
utimur splendide satagimusque
indui bysso satagimusque indui
purpura bibere quam prandemus
peccata sunt quibusque in corde suo
posuit iniquitatem contra via domini
quam Johannes dominus preparabat
absit sed magis via Babilonica
in qua cum ille dives ablatus
ad infernum pervenit Ideo molli-
ter arta via ad salutem est veni-
endum a tempore Johannis igitur
sic Mathei xi° regnum celorum vim
patitur et violenti rapiunt
illud dicit lira grandis viole-
ntia est in terra nasci et celum
capere per virtutem quod ideo possumus
per naturam aliter glosa violentia
non enim potest homo natus in
terra capere celum nisi sibi
faciat violentiam Et ideo a de-
lectationibus aspernamur sicut
dicit Innocentius in sermone
hodierno o quantam vim sibi
facit quantam pugnam sibi indicit
qui cum sit dives in seculo
facit se pauperem spiritu dominum
eligit abiectus esse in domo
domini magis quam habitare
in tabernaculis peccatorum Et sicut
Johannes qui ad dominicas

partes suo habuit in mundo magnus esse po-
tuit noluit tamen sacerdotis pro pre fugit
ut potestates pretium peperit nec voluit in
bonis patris sed sed omnibus dimissis in
heremum ivit Ut cum potuisset alii omnibus
esse gratus noluit contra conscientiam suam agere ste-
tume aurium noluit se inaniter elevare
super se sed potius vera ex humilitate op-
se contemnere declinavit Ut nec epulas vi-
tare illecebras [illegible] solium et modestum
esse potius quanta prius quanta quod videlicet
carnis animo [illegible] a diebus Johannis re-
gnum celorum vim patitur et ante Johan-
nem paucis tamen vim hoc tamen erat a
paucis sed post Johannem a multis. Sic
quod ut dicit Bernardus in sermone arta vita
Johannis monumentum [illegible] id est
et via humilitatis quia in nobis [illegible]
qui hominis primam in nobis provocat suam non
dico magnificentiam sed animus invenit repu-
tare [illegible] audeat minimum [illegible] laboribus
suis et dicere satis est quod patior [illegible]
homicidia sacrilegia flagitia [illegible]
[illegible] sit homines [illegible] sua [illegible]
[illegible] ad primam attendamus [illegible]
[illegible] amicum adulterum [illegible]
[illegible] horrendum pessima [illegible]
[illegible] nemo vitia palpet nec
peccata dissimulet nemo dicat nunquam
[illegible] suis nec sunt nec in se mollit
[illegible] cum videlicet [illegible] et mi-
nimi [illegible] continuam amicum sponsi
Johannem qui [illegible] ad [illegible]
suis [illegible] passus est [illegible]
et tandem truncata capite [illegible] omnia tole-
ravit absque ira absque [illegible] quam a deo
dispecta et delicta [illegible] memori-
alis plena est et [illegible] vita est maxima
[illegible] gloria in celum [illegible] in vita eterna
in regno celorum Ad quod

Johannes est nomen eius Luce primo
magna solennitas hodie quia
magnus homo natus est hodie
in mundo magnus [illegible] non quantitate
quia puer sed magnus magni-
tudine importantie multa in
nativitatis eius importabat [illegible]
[illegible] omnium aliorum sanctorum
Johannes [illegible] in omne [illegible] dicit
multo sancta [illegible]
que [illegible] victoriam

quibus ingressum regni celestis meruit. Propter
hoc christus tantummodo sancti Johannis preter domini
nativitatis diem celebrare consuevit nativitatem
quod institutione sive evangelista auctore
in consuetudine venisse credendum est. Sed alterum
eius annum recordandum. Et sicut nato do-
mino angelus pastoribus apparens ait Ecce
evangelizo vobis gaudium magnum quod erit
omni populo, quia natus est hodie nobis salva-
tor christus iesus. Ita eciam dum nasciturus
erat Johannes angelus zacharie predixit na-
tivitatem eius. ait ad zachariam uxor tua
pariet tibi filium et vocabis nomen eius Joha-
nnem. Et erit gaudium tibi et exultacio et
multi in nativitate eius gaudebunt. Luce
1o. Nunciat angelus patri gaudium et gaud-
ium non solum patri sed et multis
quia ut dicit [illegible] xxiiij ...
[illegible] a deo ad omnes cum gaudio
sine auxilio [illegible] effectiat [illegible]
sit esse bonum [illegible]. [illegible] multi
[illegible] in nativitate ipsius non simplex [illegible]
[illegible] nasciturus erat sed in [illegible]
[illegible] de hoc Johanne Jo[hannis] primo homo
missus a deo cui nomen erat Johannes
Hic venit in testimonium [illegible] de lumine
hunc [illegible] et [illegible] nasciturus [illegible]
exultacio et gaudium erat qui in testimonio
[illegible] luminis sempiterni missus fuit ut
[illegible] qui sedebant in regione umbre mortis
[illegible] [illegible] ante in pessimis tenebris
[illegible] [illegible] erant in luce [illegible]
[illegible] in [illegible] igitur in hec [illegible]
primo magnam dignitatem [illegible] magnam
devocionem [illegible] existencia [illegible] magnam
exemplaritatem [illegible] respicit ad se
[illegible] secundum ad eum [illegible] ad proximum
[illegible] ad se fuit humilis quo ad eum
devotus quo ad proximum fuit [illegible] ex-
emplaris. De primo scilicet de dignitate
ipsius quia nemo dignior [illegible] que duo
dignitatem extollendo eum [illegible] Math.
xi Amen dico vobis non surrexit inter na-
tos mulierum maior Johanne baptista
[illegible] [illegible] in eius et tan-
ta illius sublimitas ut quasi [illegible]
[illegible] hec iam natura homi-
[illegible] non sit [illegible] [illegible]

[illegible] maior [illegible] inter natos mulierum [illegible]
dixisset mox subdidit dicens qui autem minor
est in regno celorum maior est illo [illegible]
[illegible] qui humana nativitate prior est Jo-
hanne [illegible] et sic minor in regno celorum
[illegible] ecclesia militante licet in se [illegible]
et maior [illegible] minor erat opinione [illegible] licet
maior dignitate [illegible] in regno celorum [illegible] in
ecclesia militante [illegible] Cristianus [illegible]
[illegible] [illegible] eadem [illegible] alius [illegible]
[illegible] minor est in [illegible] maior est illo
quia quibus [illegible] [illegible] maior
est [illegible] magnus [illegible]
[illegible] [illegible] apostolus non [illegible] commendat
[illegible] [illegible] quod deus commendat ad [illegible]
[illegible] honorem angelus domini [illegible] ad zacha-
riam Erit enim magnus coram domino et non
coram [illegible] alios [illegible]
magnus ab hominibus reputatur magnitudo
[illegible] vana [illegible] magnus coram deo
[illegible] [illegible] [illegible] parum [illegible]
magnus [illegible] coram domino [illegible] domino
[illegible] magnus Johannes sublimitate [illegible]
[illegible] nulla apud deum magnitudo [illegible]
[illegible] de [illegible] grandescit magnitudo [illegible]
[illegible] [illegible] nota [illegible] quia non [illegible]
[illegible] [illegible] homines [illegible] [illegible]
[illegible] de homine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui coram deo magna
[illegible] magnus enim [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non potuit
amplius [illegible] non dum natus [illegible]
ut coram domino magnus esset [illegible]
[illegible] nobis in magnum [illegible] in [illegible]
[illegible] sine qua omnis est parvulus et [illegible]
pusillus et abiectus Et [illegible] multum notabi-
lia sunt ista hic eum [illegible] apostolorum
magnitudinem. apostoli repleti spiritu sancto in eta-
te [illegible] Johannes [illegible] ex utero matris
in [illegible] angelus erat repletus [illegible]
in [illegible] in utero [illegible] [illegible]
[illegible] ad quod a deo missus erat gau-
dio repletus est [illegible] [illegible]
non potuit exultacionem in utero [illegible]
O quanta excellencia Johannis qui adhuc
utero matris velatus lucem mundo adveniisse
cognovit [illegible] dum multi reges

per mediu̅ . semper imperatorem quem valde ante
levavit in eo spiritu divina potentia . quod prius
praecepit divina gratia scripturae . virtus eius deo et po
testas altissimi erat cum illo . De secundo
et tertio simul breviter videamus scilicet de con
tia eius et exemplaritate . extitit enim
semper filii dei incarnatio . semper annu̅
ciatione . conceptione nativitate praedicatione
morte . ad similitudinem descripsit semper te
stimonium de Christo dabat . contra quod filior̄
istorum gratiam in eo erat ad quem convertebat
eius rationem . mediatorem legem ad quem
deum . ad se convertere plene reconciliabat
mundus eius primus gratia homines ad ipsum re
dirent . nunc reconciliabuntur ad patrem et quam
gratia est celi domini . Celestis igitur semper et
celeste nomen semper ipsius . Omnia hec in ipso erant
in se semper . nomen . non homo . sed celitus intus
impositum cum dixit angelus . et vocabitur
nomen eius Johannes . Congruum enim erat
ut nomen a celestibus fineret . quem ad tanta
misteria parabatur . ut qualecumque nomen . sed
nomen gratie quem solum veritatis supplet . et tale
receptum quantum prophetae est dignos faciet .
Nomen ergo semper ipsius Johannes . quod interpre
tatur gratia vel in quo est gratia ut pote . Beda
hec non in admiracione multos induxit non
ipso ut posuit eum . sed maior admira
tio erat quia apertum illico os Zacharie . et
lingua eius loquebatur benedicens deum . Cum
ergo nativitate Johannis . mox os Zacharie
non fuit apertum . sed usque in octavam diem
dilatum est . nisi quia nascendo nosceretur
filius in nomine et eius misterium pende
batur ex quo misterio dignitas nati
attollebatur . scilicet ex nomine Johannes quem
ex filio nato ut eius mutitate fuit pu
nitus Zacharias . quia non credidit de filio
nascendo . sed quia hesitavit quod filius pare
retur ad tantum misterium . primo de filio
nascente non solvitur lingua Zacharie in
quo declarato nomine die octavo os mira
bile apertum est per ipsius celum non exprimit
hesitatio clamavit nomen replevit et
liberatus est per a mutitate nomine filii
O magnum nomen quod restituit patri loque
la . prophete loquela . nimis convenit ministris
convenientiam . ipsius quod sinistra per loquela

restitutionem . Ex hoc infert sanctus ibidem tantus ipso
sola gratia lingue dignitas fuerit . sola gratia
immaculata operatur . sola gratia est prima pec
catorum . mihi ipsius viam ad salvatorem para
vit . nunc homo salute indigeret Johannes
nomen gratie Johannes repletus spiritu sancto
adhuc in utero . videte quod gratia enim ad ma
gna ponebat . Ecce angelus luce primo de
eo dixit vinum et siceram non bibet quam
quam enim a cunabulis deserta adijt . pater
enim corporis terminasse de ligno ymo
abiecit significata per vinum et siceram . ita
quod nulla ebrietas humani amoris ei ad
esset . nulla copia letitie temporalis nulla
hilaritas mundane dulcedinis animam eius ut
ex medio expulsit . quod et Christus expres
sit de ipso . venit Johannes non manduc
ans non bibens . et dicunt demonium
habet . in abstinentia magna vincens re
aliis vixit . sed in se multo asperior
fuit . Iterum de ipso Luce primo . Omnes
intrigabantur eius dicentes quid faciemus
quibus vidit facere dignos fructus penitentie
per quos spiritualem pluris ad eum super ipsorum
Bernardus in sermone hodie . Cuius nimis et
considerans hominem angelicum promissum
oraculo sanctificatum in utero et in novo
homine novum miraculum fuerat vitam et re
stitutionem contemnit . quod irrationabiles
fere et reptilia deserta eius exemplis de
lectatus Johannes missus a deo missus
ymo de angelis . quo nullus maior inter
natos mulierum innocentissimum corpus
sic castigabat . sic extenuabat . sic affli
gebat . nos autem superhumeralibus nostris abusus et
purpura . et splendide epulari . quid est
hic enim et ipse erat homo sicut unus ex nobis
omnibus in nobis est sicut qui Johannis vitam
et penitentiam nitimur non dico sequi ma

S Petro et Paulo

Interrogabat discipulos suos quem
dicunt homines esse filium hominis
Mat. xvi . Gloriosa sollempnitas hodi
erna beatorum apostolorum Petri et Pa
uli multis laudibus meruit commenda
ri . Dicit leo papa in sermone hodi
erne diei . videlicet quod in omni

sanctorum commemoratio laudanda est
Sed in horum excellentia pariter multo
exultantius gaudendum est quos gratia dei
in tantum apicem inter omnia ecclesie membra
provexit ut eos in corpore cuius caput
christus est quasi geminum constituit lumen
oculorum de quorum meritis atque virtutibus
que omnem superant loquendi facultatem
nil diversum nichil sentire debemus discre-
tum quia illos et electio pares et labor
similes et finis fecit equales. Hec ille.
Hii homines ab erroribus eduxerunt fide
illustraverunt sanguine suo fidem confir-
maverunt et gloriam adeo in terra et in celo
meruerunt. Iuxta signum huius in cuius
festo legitur evangelium quod tria pri-
cipaliter ostendit primo erroris circa fidem ex-
cusationem secundo vere fidei confessionem
tertio experimentis commendationem. De
primo ut dicit dominus leo ix ca° xxxv
Videbat iesus omnium corda et propositum
erat ei quid de ipso apud quosdam credentium
esset non ignoratus interrogat sed quid de
eo sentirent ut laudet veritatem et in-
ferius disponat ad primum et hec perfec-
tius ut fides de ipso que et qualis
esset et doceret in cordibus hominum ut in-
funderetur. Cessit in partem prout solitus
erat ut orationi operam daret. orans
Sed ut homo pro hiis que agebat et de-
bito fine claudendum et pro assumptis
ministeriis ad proficiendum orationis sancta
discipulos interrogat quem dicunt homines
esse filium hominis et illi responderunt
alii Iohannem baptistam propter eminen-
ciam vite alii Heliam propter eminenciam
potentie quia ignem de celo deposuit
alii Ieremiam propter spiritum prophetie unde
quia pro peccatis populi plangit. Et ut dicit
dominus ibidem propter vilitatem loci ana-
thot in quo natus est ut christus in beth-
leem et propter respectum symone quem
et dominus iesus non curavit vis cruciare
et ex avaricia propter sed vilia et vera et
propter innocentiam nam Ieremias proph-
etavit puer dei et propter comminationes ut ipse
ad hierusalem comminabatur aequum
igitur Ieremiam esse alii viri de prophetis

propter eminenciam sapientie hos errores destruxit
dominus in iudeis et per beatos apostolos in ro-
manis et aliis ut enim dicit leo papa ibidem in-
itio Sed romana ignorans auctorem
cum pene omnibus dominaretur gentibus
omnium gentium serviebat erroribus sed tum
erat per diabolum tenacius ligata tum
per christum mirabilius absoluta Nam
cum duodecim apostoli omnium linguarum locu-
tione per spiritum sanctum imbuti mundum evan-
gelio ad imbuendum distributis sibi
terrarum partibus suscepissent Beatissimus
petrus princeps apostolici ordinis ad ar-
cem romani destinatur imperii ut lux
veritatis que in omnium gentium revelabatur
salutem efficacius se ab ipso capite
per totum mundi corpus effunderet unde
ibidem idem sanctus leo urbs romana
allegatur ex eodem sermone Isti sunt
viri per quos tibi evangelium christi Roma resplen-
duit et que eras magistra erroris facta
es discipula veritatis Isti sunt sancti
patres tui verique pastores qui te ad hanc dignitatem provexerunt
ut gens sancta populus electus civitas
sacerdotalis et regia dictus per sacram beati
petri sedem caput totius orbis effecta.
Hec ille. De secundo scilicet de vere fidei
confessione cum christus dixit vos autem
quem me esse dicitis dicit autem vos autem
sed qui et sed homines estis natura sicut
ceteri sed gratia super homines estis quia
mente ditati et doctrina mea imbuti
gratiam super ceteros accepistis Nam ergo
homines super naturam per gratiam constituti
ideo interrogantur quasi sciret ab aliis vel
aliis intelligentes responderunt alius de
cuncto ... scilicet petrus in fide et amore
fervencior pro se et pro ceteris videns
dixit Tu es christus filius dei vivi pro
hominibus factus homo Tu messias
promissus in lege in expectatus a sancto
populo dei. Tu quidem messias non
tantum homo factus sed filius dei vivi
pro hominibus factus homo Tu es christus
unctus rex non in temporale sed

cium regum unctus magis oleo letitie pre
oleo gratie spiritus sancti. unctus dico in sa-
cerdotem et pontificem ad offerendum opera omnia
pro omnibus salvandis consulens quod verus vini
et cum deo humana natura assumptus
ex hoc degens in eius carne relatus in
qua causam agere damnatur homo. hec
confessio nil superfluum nil diminutum
habet. ut enim eminus ut amplius quod
debuit premisit eam confessionem ut Simo-
ni ibidem poni. omnes pro consensu et
iudas damnatus. De tercio scilicet de comme-
datione confitentis cum dicit Beatus es Si-
mon bariona quia carnis de tuis dilectionem
accepisti de celis. non angelum non hominem
sed deum patrem qui tibi profundum et
inscrutabile misterium divine incarna-
tionis revelavit. vide quod non dicit Beatus
es petre sed beatus es simon. Glosa super
math. petrus confitetur simon beatifi-
catur. petrus agnoscens simon obediens
in sapientia in petro fides in simone obedi-
entia vel operatio. quo dat nobis intelligere
quod cognitio fidei per se laudem non habet sed di-
citur sine operibus mortua fides. Quod laudabi-
lis petrus eum confitetur et petrus negat
quia fideles agnoscentes fidem sed non
obedientes operibus fidei. Ore deum confiten-
tur factis autem negant ut dicit apostolus. Simon
ergo petro associatur paulus quod misteria
invisibilia clarius sine parabolis a domino
acceperunt claves regni celorum quia
fideles opera fidei humiliter agentes regnum
celorum consequuntur. Quamquam christus in
singulari ait petro Tibi dabo claves re-
gni celorum ad denotandum ut omnes intel-
ligant ut ponit Glosa quicumque ab
unitate fidei et societate eius se separant
nec a peccatis solvi nec in celum possunt ingredi.
Licet petro datur potestas plenitudinis potestatis
aliis pars sollicitudinis in qua tenentur.
Utrumque ut dicit epistula beatus maximus in
sermone hodie ambo scilicet petrus et paulus
claves a domino perceperunt. paulus clavem
scientie petrus potentie. paulus scientiam discretionis
in foro anime petrus vero clavem potestatis
ligandi et absolvendi debite commissos
per potestatem scilicet ne porte inferi prevaleant

peccata et malitie heresis non enim alias
potestas lex inferius misit. omnia peccata malas
hominum voluntates celitus multa mala
fecerunt si petri a portas inferi vel tene-
bre et carcer ad clavem regni celorum
et ad introitum anime per penitentiam. Augustinus
sermone huius diei. Nemo iam de petri
de magnitudine animi aut de humilitate
quis. Nam beatissimum petrum piscatorem
provolutis genibus modo adorat gentium
credentium multitudo reges et principes
Utrumque ut dicit idem maximus. Beatus petrus
et paulus eminent inter universos apostolos
et peculiari quodam prerogativa precel-
lunt. principes terre sicut in vita dilexe-
runt se ita in morte non sunt separati
una die uno loco sub uno persecutore
passi sunt ambo iudicati et sententiati
per neronem petrus ad crucem paulus
ad gladium ambo cum morte oraverunt
et deo gratias egerunt petrus cum cruce
paulus cum gladium petro crucifixo
fluxit sanguis circa mortem petri vis-
sunt angeli stantes et tenentes coronas
de floribus rosarum et liliorum ad
magnum gaudium videntium. sed fidelium
paulus decollatus nomen iesus capitis
clamavit prelatum non permisit de cuius
corpore unda lactis exiliit postea sanguis
fluxit. Inspectores retinentes demen-
tes. quod ad portam civitatis videntes quod
plautillam deum laudantem dixerunt
ad eam desponere eam cupiunt non reget
velamen per paulum et restitutum quod
induit. O vanam et incredulam et crudelis
panum recepit ostendit illis qui dederunt ei
eo perrexerunt ad cesarem nunciantes
que audierunt et viderunt nero super
attonitus cepit de hoc cum amicis habere
sermonem loquentibus eis et mirantibus circa
horam nonam venit paulus ianuis
clausis ante cesarem stans quod ait Ecce
ego paulus eterni regis miles non sum
mortuus sed vivo deo meo et tibi miser-
rima mors imminet quod dicis dispergunt

Vesino yemine amex factus nescimit quod
ager debunt dic sancti petrus enim petrus
et paulus mortem susceperunt ut nos
orationibus suis perducerent ad vitam eternam

Secundus ad laudem

rem dicunt esse plenum
hominis martyrio hec
dies gloriosissimorum aposto-
lorum petri et pauli mul-
tis laudibus a nobis meretur
commendari. Prima ut di-
cit ipsa in sermone huius diei communis
est omnium sanctorum commemoratio
celebrandum est. sed in horum scilicet apostolorum
patrum excellentia singularis exultatione
glandiunt. quos gratia dei cum tantis
apicem ut omnia eorum meritis pro-
fecerit etc. Secundo autem ut ceteris apostolis
eminuerat dederunt maxima ex parte sermone
mone Hedius dicens petrus et paulus
eminent inter ceteros apostolos et peculiari
quadam prerogativa precellunt virtutem
sunt ipsos quis an preponatur incertum est.
puto enim illos esse equales meritis qui
equales sunt passione et simul devote
eos vixisse quos simul videmus
ad martyrii gloriam pervenisse non enim
sine causa factum putemus quod una die
uno in loco unius tyranni tolleraverunt
sententiam una die passi sunt ut ad christum
pariter pervenirent. Legitur autem in cor-
festo evangelium in quo specialiter
de tribus primo de commendatione eorum
circa fidem secundo de impositione istius fidei
tertio de ipsius commendatione et cetera.
Prima hi duo apostoli specialiter electi ad in-
structionem duorum populorum in fide
scilicet iudeorum et gentium propter quod et sic
fides cum sola virtute divina venit in
homines ut augustinus adducit xxvii de tri-
nitate capitulo vii. Unde sancti patres ha-
bentes ad legem revelationes fidei
sicut noe abraham ysaac Jacob et am-
plius post legem sancti ut prophete lu-
mine fidei deo revelante et cognitione
tenuerunt specialiter tamen hi duo
apostoli petrus et paulus de fide vera sa-
cra a spiritu deo instructi sunt non ab

homine nec enim caro et sanguis petro v-
eritatem fidei quam confessus est revelavit
sed pater celestis. Et paulus de se dicit
ad Galatas 1 c. Neque ab homine acce-
pit evangelium, veritatem quam predicabat
sed per revelationem iesu christi. una tamen est
fides vera omnium de fide lumen licet aliqui
plura aliqui pauciora de deo explicite
crediderunt omnes tamen parati esse debent cre-
dere que deus dixit ipse non per sanctos suos
docuit ut doctor volunt omnia enim vera
sunt que prophete et alii sancti patres de-
clarant crediderunt et docuerunt. Omnes autem
secte admixtiones opiniones que non
conveniunt cum illa vera et unica fide
errores sunt. Fides sicut sol nulla admix-
tione humanitatis admittit. Dicit ut fides
errorem propter quod doctores volunt ut erro-
res fidei detegantur et vitentur ut ve-
ritas fidei clarius refulgeat. Unde quem
dicunt homines esse filium hominis
i. homines sciunt me esse hominem
per naturam quia vident ad sensum quid
ultra sentiunt de me. Responderunt alii di-
cunt ipsum Johannem baptistam videntes
eminentiam vite eius. Eorum alii dicentes
eum ex eminentia potentie dicunt ipsum
heliam esse. Eorum alii propter perfectionem vite
dicunt eum Jeremiam qui populi peccata
planxit esse. Eorum alii propter annunciationem
futurorum dicunt eum esse unum ex prophetis
esse. Eorum Ecce varietas hominum et opinio-
nes Sola autem deo vitas salutaris. Unde sa-
pientia xiii vani sunt omnes homines in quibus
non subest scientia dei. Sed scientia de deo
hec scientia est fides per prophetas revelata
et postea nobis per filium predicata. Vos
ergo dicite fides. Certus homo est veritas
quia sine peccato ad quem sentimus est ip-
so consequimur salutem ad quam certius est
fides enim katholica hec est quam nisi quisque
integram inviolatamque servaverit absque in
dubio in eternum peribit. Dicit augustinus super
Johannem Dicit in radice arboris nulla
viriditas apparet sed et tamen quidquid
est in arbore pulchritudinis

et decorus ex illa procedit sit ex fide humi
litate quidem dixit quia quis sit reverendus
amor sustepectiva procedit fides est radix omnium
bonorum et omnium virtutum sed hec fundamentum in
festa a principio erroris tota pulcritudo et deco
ris virtutum arescit tamen deo non excepit
agrestes errorem contra fidem ut abiciatur
et fides illibata teneatur non audit eius
vero aut sed omnibus datum est nosse mi
sterium huius ecclesie lux mundi quibus
omnia nota fieri quecumque a patre audi
vi quid de hoc vere humanitatis sentio
non etiam reddit pro omnibus et pro omnibus
qui omnibus debent fieri et procedere unde
summa promte et sine hesitatione dicens
ipsum verum hominem et verum deum pro hoc va
le eo eius esse homo verus filius
dei verum esse diminutus Sicut enim filius
hominis est homo ita filius dei est deus
hec est ergo fides ut credamus et confite
amur quia dominus noster iesus christus dei
filius deus et homo est hoc ideo eius
hanc confessionem facile appendit esse no
mina ad recommendationem eius Beatus es Si
mon bariona quia filius columbe quia caro
et sanguis non revelavit tibi sed hanc
confessionem sed pater meus qui in celis est. Pro
habes quod confessio fidei ex se non habet pre
cium neque laudem nisi sola placet deo
sed fides meta et ornata virtutibus ideo non
dixit Beatus es petre sed beatus es Simon
bariona Simon interpretatur obediens et agnitus
opera mandatorum dei et beatus es qui sim
plex confiteris fidem et in simplicitate
opera dei operaris Unde non sine causa in mente
patris petro que sit petro fide confessio
in paulo virtutum operatio magnus enim
virtutibus supra modum pollebat paulus
qui abundancius omnibus laboravit ut dicit
de se I Cor xv hanc mixturam pauli
cum paulo ecclesie (*petri*) fecit ut sciamus quod non
placet deo fides nisi sit iuncta bonis
operibus Ut abraham ex sola fide pla
cuit deo sed quia ex fide credidit verbo
domini et custodivit precepta et mandata
domini Utrique ambo apostoli petrus et paulus
predicaverunt pariter in vita Et sic gloriosi
principes in vita dilexerunt se ita et in

morte non sunt separati ambo imperante
impio imperatore Nerone tenti ambo iudi
cati et sententiati petrus ad crucem paulus
ad gladium ambo etiam eorum mortem
ad gradus egerunt ambo oraverunt petrus
in cruce paulus sub gladium dum orat
cum lacrimis petro transfixo fluxit sanguis
de corpore paulo decollato de corpore eius
unda lactis manavit ante et post mor
tem petri et pauli visi sunt angeli stare
et tenentes coronas de floribus rosarum
et liliorum ad magnum gaudium videntium
post decollationem pauli tanta lux immen
sitas emicuit celitus et odoris suavitas
ita quod humana lingua nequiret enarrare
ambo post mortem vidente plautilla nobili
intraverunt urbem induti veste preclara habentes
coronas fulgentes paulus ingressus ad ne
ronem clausis ianuis Stans ait Ecce ego
cesar regis miles non sum mortuus sed vivo
tibi autem semper eterna mors imminet quod
et factum est Tueamus igitur honorabiles
eorum dei valeque quos deus ita honoravit
ita quod in signiori loco sue ecclesie principes
et patres constituit unde scribit vincencius
in speculo historiali libro xxi etc Beemo
dea ullam levitatem ad eos habeamus
ymmo cum magna gravitate et reverentia
eos honoremus et quibus servientes
gloriam regni celestis possimus consequi Amen

Visitacionis marie

Magnificat anima mea domi
num lc I Hec est dies inclita
in qua tocius trinitatis sponsa
cella mundi christum gestans in utero
dei filium verum hominem iter
ad suam cognatam sed ad eli
zabeth faciens sancta ad sanctam intra
vit domum zacharie ubi spiritu divino per
mota salutavit elizabeth mundum suum ver
sarem quibus que salutacio fuit tanti vi
goris et excellencie quod et mater et filius
erant repleti spiritu sancto ut ponit ambrosius
non prius mater quam filius sed cum filius
sanctus Johannes repletus esset spiritu sancto
replevit et matrem sed elizabeth prophetera
vit quod ambo inventi spiritu pleniores quia
elizabeth fit repleta ad salutacionem marie
spiritu sancto exclamavit dicens eam

benedictam erit mulieres et admirans quod
magna mihi magnus dominus fecit ad tumul
tum intravit spiritum. Cognoscens quod eadem
spiritu revelante quod colloquium habuit cum an
gelo beatam eam dixit quia credidit quia
que dicta sunt ei a domino nunciante ange
lo. Maria autem hec audiens et considerans
quod super omnem puram creaturam divine
largitatis dona accepit repente quod sensu
tota conversa prorupit in laudem dei dicens
Magnificat anima mea etc. In quo cantico
primo Maria deum magnificat. Secundo
in deo exultat. Tercio humilitatem allegat
in qua laudat et exultat. In magnifica
tione nota divinam potenciam. In exulta
tione qua eam elegit nota divinam
sapienciam. In sanctificatione eius qua ipsius
humilima sanctificavit nota eius divi
nam clemenciam. Magnificationem dedit timor
exultationem in deo dedit honor exultationi
in salutari dedit amor. O virgo digne
deum magnificas quia et ipse te magni
ficavit digne in eo exultas quia de te
et eo omnes de te exultant dicentes
cum Judith xv Tu gloria Jerusalem tu
leticia Israel tu honorificencia populi
benedicta in eternum. Digne humilitatem
respexit ex qua humilitate ita bonitatem
suam et gloriam in eam diffudit ut ei
super omnes placeret et dei filium conciperet
et ex hoc benedicta esset angelis et homini
bus esset in cuius signum angelus ei
annuncians incipit benedicta tu in muli
eribus Et elizabeth benedicta tu inter
mulieres. Hec sunt magna que fecit ei
dominus quia oculo bonitatis gratie in eam
respexit ut eam pre omnibus et ex omni
bus sibi elegit et quod ita accepta esset
ut mater dei fieret et ex hoc omnes genera
tiones ipsam beatam dicunt. O humili
tas humilima ad quanta venit sublima
tionis de lira super lucam. Ex hoc Maria
contraxit quodammodo infinitatem bonitatis
[illegible] cum sit filii infinite bonit
atis [illegible] dominum magnificat [illegible] valde
et ex omnibus viribus anime. O Maria
[illegible] dominum magnificas magnum eum facis
et [illegible] eum [illegible] sit [illegible]
Anima magnificat eum sic [illegible]

Ex ab eius bonis infinito aliquid addere potest. Deus
enim infinitus est. Sed intelligendum est hoc magni
ficat non in se sed in nobis. Sicut enim non
in se sed in nobis sanctificatur ita et magni
ficatur laudando admirando honorando ex
tollendo amando et timendo et mandata
eius custodiendo. Sic et nos ipsum magnum
magnificamus cum sic ipsum nos extollimus
ut amamus nos et timemus ut eius man
data custodimus ut eius voluntati adhe
reamus. Quamvis infinite magnus tamen eum
parvificamus non in se sed in nobis sicut eum
non timemus ut adimplenda. Itaque in cor
pore mortali deus magnus parvus est cum
eius [illegible] a nobis. Ipse nos parvos
magnificat et nos magnum parvificamus
dum voluntatem eius [illegible] voluntati eius
proponimus. Sicut enim dicitur Sapiencie xix In omni
bus magnificasti populum tuum domine et
honorasti et non despexisti. Magnificat
quadrupliciter dominus hominem ut ponit Robertus
super librum Sapiencie scilicet creatione scilicet ad ima
ginem suam recreatione scilicet sanguine suo
iustificatione per gratiam et penis et fina
li beatificatione eternorum bonorum. [illegible]
[illegible] homo hoc enim [illegible] prefert [illegible]
[illegible] magnitudinem suam multipliciter valent [illegible]
[illegible] quia salutem per quam sanguinis
effusio est non curat iustificationem [illegible]
[illegible] per gratiam et [illegible] non
querit et beatificationem non in memoria
habet. Sicut quod dicit de [illegible] homo cum
in honore esset non intellexit comparatus
est iumentis. Anima itaque magnum dominum
parvificamus non minimum quod deus et [illegible]
et rem publicam parvificat ut videmus
quod [illegible] [illegible] ex omni parte. Sed
quia non magnificamus deum sed parvi
ficamus et nostras voluntates ei proponimus
[illegible] permittit ut excecat quod nolumus
Anima Marie magnificabat dominum
et anima magnificat dominum in eo quod lauda
bat intrinsece et contemplabatur quanta ma
gnalia in humili ancilla perpetraverit et
respiciens ad eius infinitatem commendat
et [illegible] magna que fecerit in se [illegible]

exultavit spiritus eius in deo salutari eius
Exultavit sponsus virginis quia in eam super
venerat spiritus sanctus. docuit eam fecun
davit eam et servavit eam intactam. Ex
hiis gaudente que a spiritu sancto suscepit
exultavit spiritus eius in deo salutari suo
scilicet filio dei quem gestabit in utero Quia
ut dicit exultavit quia respexit humili
tatem ancille sue. ad hanc virtutem se
contulit. adiutamus vnde a domino respecta
est. sion dicit ymno ibidem. Virgo hic nominat
quid gratiarum coram domino ipsam potuit esse
ce. quod cum respexisset omnes premissas
acceperunt in ea non generositate generis
non pulchritudine corporis non divitias
non prudenciam non sanctitatem in vita
non dignitatem in placito non ordinem non
contemplationem non sensuum custodiam
Silet omnes alias ipsa virtutes. non posuit
fidem Subticet spem. non nominat caritatem
tantas virtutes cum silencio sunt pro humi
litate solum se respectam a deo glorian
do dicens Quia respexit humilitatem an
cille sue Sed non ab re sola cum humilitate
dixit obedientiam animi et omnem eam quod
erat nominavit. quia in corporali creatu
ra deo subiectam. quia omnem voluntatem
intentionem et affectionem et actionem transtulit
scilicet enim nichil sibi pro humane complacentie
voto reservans. precium enim obediencia deo
dedicata. cunctas virtutes continet quia in omni
bus quis credit nisi obediens. quo speratur
tur nisi obediens. quod diliget nisi ex obe
diencia vnde sinistre actiones hominum
sunt ex illa humilitate procedunt quia
homo animo sit subditus deo factus
obediens in agendis quemquam vivit. Hec
humilitas ergo claudit in se obedienciam
qua homo superioris complet libere man
data volenter. humilitas prima subiecto
sit autem. hanc humilitatem respexit
deus in sua ancilla. ut in ea perficeret quod ab
eterno preordinaverat. Hec ille. Non igitur
humilitas. inclinato capite gradi. sed
in corporali deo se subicere et suam volun
tatem non propriam sed divina. Sic ergo maria
a filio magnificata est vehementer. Sic
a nobis et a singulis christianis magnificatur

Dei toto posse. Ex ea enim eterna salus profluxit
ideo magnificet eam omnis lingua in secula
seculorum. Tunc enim eam magnificamus
honorando ore corde et opere pro posse nostro ipsam
excellentius quia per eam venimus de te
nebris ad lucem de invio ad viam de
morte ad vitam. de merore ad gaudium
de terra ad celum de carcere ad regnum celorum

Secundus vi marie

Magnificat anima mea domi
num. Luce I°. Hec est dies visita
tionis marie elisabeth ma
trem Johannis post ineffa
bilem eius conceptionem filii
dei. beata virgo abiit in mon
tana cum festinatione et cum intravit in
domum zacharie salutavit Elizabeth cui
regis mirum spiritum. rex celi in utero matris vi
sitavit exultare sunt Johanne nondum nato
ad creatoris mirum creatum et duo ex
suis spiritu adlevit in utero clausum Eli
zabeth autem repletam beatam predicando
mirum domini appellando. eius humilita
tem admirando cum eo quod ad me domini visi
tavit mirum spiritum Reginam celi famu
lam suam beatificando quod de fortitudine
fidei. quia angelo credidit. ac benedictionem
quod ex ipsius salutatione suscepit deno
te recognoscendo. ecce enim ut facta est
vox salutationis tue in auribus meis
exultavit infans Johannes in gaudio
in utero meo. Maria itaque hac visione
audita recognoscens quod de immenso fonte
divine largitatis super omnes puras crea
turas plus accepit amplius se retinere
non potuit. Sed ore corde anima et spiritu
in laude dei prorupit dicens Magni
ficat anima mea dominum. Vbi laudat et
iubilat. causa laudis et exultationis exprimit
mit laudando dicit magnificat anima
mea exultando autem exultat spiritus me
us in deo salutari meo. causa exprimitur
dicit Quia respexit humilitatem et ma
gnificabit eius ponam magna depre
cabitur magna potente magis facie
tem Quia fecit michi magna
domino et laudabilis nimis

et magnitudinis eius non est finis. ideo
ait Magnificat anima mea dominum
i. omnes vires anime mee in unum collecte
magnificant dominum. O maria quomodo magni
ficas dominum. Cuius magnitudinis infinita
nunquam potest addi aliquid ad suam magnitudinem
ut maior sit. Deponi autem est extollere illud
Cuius magnificant eum sicut est ab initio
i. ab eius quo infinito aliquid addere possit
Deus infinitus est et immensus. Sed magnificatio
est hec magnificatio non eum in se sed in nobis
nemo potest enim in se magnum facere sed
sic a nobis sanctificatur ita magnificatur
Sanctificatur autem non in se sed in nobis
ita et magnificatur in nobis non in se sed
maria magnificabat deum quia ex tota
virtute anime sue et ex omnibus viribus
magnum nunciabat laudando admirando
amando venerando extollendo et se humi
liando coram eo. magnificat quia magnum
confitetur eo quod magna fecit. Quid est illud
magnum. certe eo quod de spiritu sancto filium dei
de virgo concepit. quod et eam spiritus sanctus
cognovit sicut et elizabeth que excla
mavit et dixit unde michi hoc ut veniat
mater domini mei ad me. Ecce hec maria ut
cetera super litteram continuit quedam infinite
bonitatis. magnum hoc. unde magnum miseri
cordie magnus. quid est illud magnum certe hu
manitas filii dei in utero eius. unde dicit enim
Simeon de cassia libro primo. Nullum maius
ab eius factum est quam virum carne fieri et
cum in principio fecisset deus ex nichilo
celum et terram excedit tamen quod ex se fi
eri fuit incarnatus. Magnum quod creator tam
magnam creaturam fecit scilicet celum et terram
Sed incomparabiliter maius quod creator fit creatura
sempiternus dominus fine. Dives pauper. magnus
parvus. immortalis mortalis. impas
sibilis passibilem. Et quid fatemur hoc
factum esse propter nos homines et propter
nostram salutem in quo ipse dominus magnificat
genus humanum. Iuxta illud Sapientie. xix.
In omnibus magnificasti populum tuum domine
et honorasti. et non despexisti. Ma
gnificavit quidem ut premitti videtur super
celum. Sapientie scilicet creatione redemptione
sanctificatione et beatificatione. Expedit ergo

ut nos deum magnificemus unde psalmista
excitat ad nos dicit illud. Magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius
in idipsum i. in unum. Glosa Augustini. amator
deum rapite omnes ad amorem dei qui vos
nunc iungimini scilicet in fide et omnes qui sunt in
domo vestra i. in sancta ecclesia. Clamate
fratres enim quantum possimus dicentes
Magnificate dominum mecum et exaltemus etc.
Sed tamen ex pietate nostris contrarius magna
parvificationem deo a nobis non magnificant
superbi dominum. sed seipsos. sicut avari. sicut adu
latores magnificant eos quibus adulantur
ut et ipsi magnificent ab eis. unus ponere
potens mortale parvificat deus ab hiis
quia spiritus summi creatoris adheret mundi
nature amore creaturis et quia eum peccatis
parvificamus ideo et ipse nos parvificat ex peto
Ieremie xv°. Quoniam viles facta es nimis
iterans vias tuas i. peccata tua. Certe quia hoc
regnum medicum deum offendit deus parvificat
quod ut offenditur ab hominibus. Cum semper vi
dentibus et videt decepit illud et de sepa non
est ut peccato. nunquam in periculis peccatis
dimittit scilicet regnum hoc et quod supra. ideo Ma
rie non solum anima magnificabat dominum
sed et spiritus eius exultavit in deo salutari
suo. i. in deo filio redemptore et salvatore
Duo sunt anima et spiritus. anima dicitur inquantum
animat et vivificat corpus. Spiritus vero
inquantum celestia contemplatur in quo re
spectu proprium est exultare. In mundo enim sum
ma miseria planctus et ululatus. In
mundo plenum gaudium plenum tristitia. In
celo autem summum gaudium et exultatio
Sed ad quos pertinet illud gaudium utique
sanctis et iustis aptum. ad hos spectat gau
dium. celestia contemplando unde psalmista
exultatio iusti in domo iustorum dicit collau
dacio. Iniustus ex contemplatione celestium
celestium factus sit longe a contemplatione cele
sti. concepit mentem vitiata tamen eum
spiritus dicit. quare tristis es anima mea
et quare conturbas me. spera in deo
quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus
mei et deus meus. Verbum hoc est penitentis

Opus aut sancte marie v[e]l spiritus eius
qua eius sancta anima de divinis et celestibus
cogitabat solicite insudabat consideracionem ope-
ris humane reparacionis et considerans
divinam magnificenciam hanc agere non sine
ipsa sed in ipsa et ex ipsa exultavit in deo
salutari suo. Cum enim esset gracia plena con-
siderando bonitatem caritatem et suavita-
tem divinam exhibitam ex operibus huma-
ne reparacionis erga genus humanum ex-
ultavit sed supra se saltavit saltu divi-
ne contemplacionis cum magna admiracione
et ex admiracione in iubilacionem de ma-
gnitudine divine sapiencie de magnitu-
dine divine iusticie de magnitudine di-
vine misericordie quantum ad salutis bene-
ficium quod in ea agebatur exultavit
in deo salutari suo dicens ad nos omnes
illud Iudith xiii° Laudate dominum deum
nostrum qui non deseruit sperantes in se et
in me ancilla sua adimplevit misericordiam
suam quam promisit scilicet de redempcione generis
humani. Respexit enim humilitatem ancil-
le sue i[d est] approbavit humilitatem dico scilicet
illam humilem consensum cum dixit Ecce
ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum
et tunc complacuit eius voluntati myste-
rium incarnacionis peragere in corpore marie
Sic ergo impleta est illa prophecia Isaie lxii°
Complacuit domino in te et terra tua i[d est] cor-
pus tuum inhabitabitur. Habitabit enim nunc
deus tunc virgine i[d est] eius in virgine mater pre-
carne de ipsa assumpta Ecce ex hoc beatam
me dicent omnes generaciones quia omnibus
generacionibus vitam graciam et gloriam ge-
nui ad me respicient qui habitant in celo
et qui habitant in inferno i[d est] in limbo et qui
habitant in mundo primi i[d est] angeli ut repa-
rentur secundi ut expientur tercii ut
reconcilientur. Omnis racionalis creatura
ad meam gloriam Dicit id Iudith xv°
Tu gloria Iherusalem tu leticia Israel tu honorifi-
cencia populi nostri Prima vox angelorum scilicet
dicencium tu gloria Iherusalem Secunda vox hominum
dicencium tu leticia Israel propter tristi-
ciam que est letificata Tercia vox in limbo
existencium et dicencium tu honori-

ficencia populi. Prima vox angelorum
scilicet dicencium tu gloria Iherusalem Secunda vox ho-
minum dicencium tu leticia Israel propter tri-
sticiam que est letificata. Tercia vox in lim-
bo existencium et dicencium tu honorifice-
ncia populi nostri quia ex te captivitas nostra est
redempta. Ex te educit summa ad honorem
humilis igitur et vere magnificemus dominum
et exultemus in eo salutari. ut ut nos
respiciat in gloria ad quam nos perducat

Tercius ad idem

Fecit michi magna qui potens
est et sanctum nomen eius
Luce primo | Gloriosum festum ho-
die omnium fidelium recreat
corda. festum enim est humilitatis
marie | que spiritu prophetico co-
gnoscens ex sola Elizabeth gestante pu-
erum sine filii in utero concepti exurgens
festinavit in montana considerans non volu-
ntate vagandi aut curiositate locorum eciam
pascendi sed festinat ad illam diumtaxat
domum ubi prophete filii sui precursor noverat
esse mentem quia ex humilitate prius salutavit
vir regis matrem sui vel creatoris matrem
creature et domina ancillam famulam suam Dicit
Ambrosius li° 20 cap° ideo Credendum est quod si
scilicet agnovisset de virgine in visitacione
illa solus virgine processisset aut saltem eam
non expectasset in domo sed primus ex domo
processisset scilicet primo ex precia visitavit et
salutavit cognovit quod autem non noverat
sed quod maria sancta esset mater dei ipse expressit
Luce primo Elizabeth spiritu sancto cogno-
vit quod illa exultacio Iohannis in utero ma-
tris fuit propter presenciam domini que maria
gestabat propter quod dixit ad mariam Beata
que credidisti scilicet angelo nunciante quoniam
perficientur omnia que dicta sunt tibi a domino
scilicet per angelum nunciantem. Audiens ergo
maria quod Elizabeth eam magnificaret to-
tam magnificacionem retulit in deum dicens
Magnificat anima mea dominum et exultavit
spiritus meus in deo scilicet creatore salutari meo
scilicet redemptore meo qui humanatus est in
me Racionem huius magnificacionis assignat
dicens Quia fecit michi magna qui potens est

Primo quia verbum eternum homo factus est in me. Secundo quia valde disparia coniunxit in me. Tertio quia omnes generationes hominum beatificabunt me. De primo dicendum hoc, scilicet patre mittente, deo precessit, spiritu sancto supervemente, filio descendente, angelo nunciante, Maria consentiente verbum incarnatum, verbum eternum, verbum apud patrem, verbum in patre, verbum de patre, verbum cum patre, verbum ineffabile, verbum incomprehensibile factum est caro et habitavit in nobis. Corpus humane carnis accepit. Itaque verbum filius dei factum est caro, de carne, caro in carne, caro infra carnem, caro extra carnem, caro supra carnem, caro per carnem, caro contra carnem, verbum per quod omnia facta sunt et ex quo nobis cuncta bona proveniunt, fecit se pro nobis incarnatum ut sibi essemus in humanitate fratres qui nequibamus in maiestate, ac etiam essemus in eterna beatitudine coheredes qui fratres sumus in humanitate et fratres. Verissima prophetia Ezechiel xliiii: Maiestas domini ingressa est in templum et repleta est gloria domus domini. Filius dei maiestas patris ingressus est in uterum virginis in templum purissimum, et ergo hec Maria repleta est gloria in celo et in terra quia ex hoc facta est mater regis celi et terre. Christo ergo dicat: fecit michi magna, quia ex quo divinitas in ipsa assumpsit humanitatem, eternitas temporalitatem, immortalitas mortalitatem. Cantica primo: eternus creator factus est velut vir vagus scilicet temporalis et mortalis. Respondet quod sola dilectio me ad hec traxit. Unde Ysaie lxiii: In dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos et portavit eos et in humeris suis in terra fecit. Itaque virginem maiestas magna et per illam totum mundum scilicet humanavit et redemit totum genus humanum etc.

Secundo fecit dominus magna quia in eadem persona virginis coniunxit in ea sibi disparia et contraria, ut una et eadem esset virgo et mater, integra et fecunda, cuius conceptus esset sine pudore, portatio sine fatigatione et labore, partus sine dolore. Hec nova fecit dominus super terram: ut femina circumdaret virum non viribus sui corporis sed magnitudine sue humilitatis, quia humilitate expressit fortitudinem pro causa humus magne et mirabilis etc. Unde dixit: Exultavit spiritus meus quia respexit humilitatem ancille sue. Bernardus in sermone: Nonne virgo quod gratum coram domino reputat potuit esse ... humilitatem attendit, non nobilitate generis, non pulcritudine corporis, non eloquentia, non humana prudentia, non divitias ut a quo respiciatur, et que maiora sunt virtutes, unde ad illam respectum non adduxit sanctificationem in utero, non orationem, non contemplationem, non perpetuam custodiam; omnes alias silet virtutes dum taceret, de humilitate laudatur quod illam ipsa pre omnibus virtutibus esset altissimus.

Sancta prima mater cum omni sua prole de sede beatitatis est deiecta et Lucifer de altissimis sedibus cum suis sequacibus precipitatus est nisi propter superbiam. Unde virgo beata non attendit fidem, subticet spem, non nominat superexcellentem omnia caritatem; cuncte virtutes in silentio sunt; pro humilitate solum se a domino respectam gratum dicens: Respexit humilitatem ancille sue etc. Bernardus ille. Est enim ut dicit ibidem humilitas summa libertas qua homo liber sine impedimento superiorum valet implere mandata. Est humilitas summa creature subiectio quia nulla est condolabile. Illam humilitatem respexit ancille sue quia in illa persona perfecte divine ac humane quod ab eterno advenerat. Hec ille. Itaque in illo virginali thalamo coniunxit multa disparia: creator et creatura, factor et factura, deus et homo, redemptor et redemptus, sponsus et emptus, amor et amatus, mors et vita, nobilitas et abiectio, pauper et dives, iudex iustus et iniuste damnatus, liberans et liberatus; contraria sed in utero una unica est mater et virgo unius dei et hominis antiquus et novus. Sola divina in tribus personis, sola spiritualis in tribus potentiis, substantia corporalis in quatuor elementis una esset persona scilicet ihesus

ceptum dei nostri . et hec in utero virginis in
3 Sic virgini dici potuit . Set in mag... quam petrus
tercio domina fecit virginem mariam magna
inquantum eam beatam fecit . non vni generacioni
sed omnibus generacionibus . que magnificen
ciam glorie sanctitatis eius loquentur . et po
tenciam diuine maiestatis in filii incarna
cione . et sapienciam sue diuinitatis in hominis
liberacione . quia adimplere voluit per humili
tatem ancille sue domine cum gratiam
respexit . quo respectu dicit se apud omnes genera
ciones beatam . et hec omnis humilitatis pre
mio dignitatis et grandio iocunditatis
fonte cum beatitudinis qui se concepit et cu
corporali produxit . Itaque ut dicit Bern... xxvo
sermone confitebantur de loco voluptatis , de
utero virginis in quo mansit nouem mensibus
dicens Delicie mee esse cum filiis ho
minum . huius fontis est generalis diffusio
vnde dicit per prophetam ysaie lv Omnes sicientes
venite ad aquas glorie ... de maria
virgine . que ... culparum ab
luunt et ... omnes indigencie extin
guntur . infirmitate ... sanant
et delinquentes glorie nos saciant ... inebriantur
abundantia ab ubertate domus tue et tor
rente voluptatis tue potabis eos . Vnde aque
gratie . aque glorie nisi a christo per virginem mari
am profluxerunt in mundum . ob hoc bea
tam dicunt eam omnes generaciones , scilicet
angeli sancti et homines in celis . omnes
fideles deuoti in terris . omnes prophete veteris
testamenti omnes apostoli et eorum successores
omnes martires omnes confessores . omnes monachi
omnes virgines . et totus mundus . Dicit ea merito
beatam . hec quia ut dicit bernardus in sermone
pector accepit veniam nostra gratiam ange
lus leticiam . filius dei carnis substantiam . an
gelica ruina restauratur . et totus mundus
renouatur . Itaque hec dies visitationis et ma
gne humiliationis nostre . et dum in hac ho
ra maria visitat elizabeth . cuius in vtero in
plenus hoc iohannes infans ...
aduentu infans cognouit et exultauit
visitat maria cognatam suam . non quod cogita
uerit cum tunc erat virginem familiarem
se exhibere cognatis in carne . sed quia
in ipsa spiritus sancti inclinat operibus
dignabatur et nos nunc visitare

Gaudius et filius ut dominat visitare
nos in pace ut letemur tandem eos nunc
nos vocat ad gloriam eternam quam ...

De sancta Margareta

Moram autem sponso faciente dormitauerunt omnes et dor
mierunt Mathei xxv Ho
die sancta ecclesia letatur
de victoria notabili glo
riose virginis Margarethe nate
in Anthiochia a parentibus nobilibus
sed tamen gentibus . pater eius erat Theodo
sius patriarcha gentilium . que mox ut nata
erat data fuit in aliam ciuitatem cuidam
mulieri ad nutriendum adulta vero sponte
se fecit baptizari . propter quod patri fuit odiosa
sed non dilecta vitae eius nutrix ampli
us diligebatur a nutrice quia multum spe
ciosa et omni decore colebat hec in iuuencu
tate . quia in annis xv magna egit du
ra pertulit multa exempla reliquit finaliter
diuersis tormentis torta hodie martirii
sui corona glorie est accepta ad cuius hono
rem et nostram edificationem accipe pro hoc
sermone verba de hoc euangelio scilicet moram &c
In quibus verbis primo aduerte ... pietatem
quia differt ... cum dicitur moram pro
faciente . iudicium suspendente deo hu
mana negligencia . quia omnes dormita
uerunt scilicet per vitiorum et laborum madidi...
nam tercio commune mortis periculum
scilicet dormierunt sompno mortis . Tercio
Ad primum ... dilacio est in domino ihesu
christo . qui non mox punit ... homo
delinquit . sed ut dicit ysaie xxx expectat
dominus ut misereatur vestri . et ideo exaltabitur
parcens quia deus iudicii dominus scilicet
quia non suspendit iudicium longius aliis
breuius paciens fuit vos . quia dominus
vnde secunda petri iii Non tardat dominus pro
missionem suam . sed ut quidam putant ipsum
ita differre adducimini ... quod pro nobis
venerit sed paciens agit propter nos nolens
aliquos perire . sed omnes ad penitentiam reuer
ti . Ex quo dicto colliguntur tria primo quod
penitentia dei abundat cum peccatoris dum
eius dominus patitur peccatorem . et hoc pro
uidens quam ponit aug... lio de ...

Primo est ut humano generi longa eius patientia consulatur. Quem ne indurescerent patiens si vellet illico damnare peccatores. Nam si tunc patiens non esset iam diu hu(mano) generi merito defecisset ut exempla de peccatoribus habemus. Si confestim deus vellet punire eum qui peccavit nonnullos eum sentimus qui aut ex ignorantie caecitate aut causa perfidie aut adolescentie vanitate decepti multiplicis et variis generibus peccatorum tenebantur obnoxii et persistentes de clementissima patientia dei post modicum ab errore gradus maiores operas semper inpinguere qui aut peccata gravescant. Hec ille. Secundo ex antecedente vel coniunctione ut declarat beatus Thomas in questionibus de veritate q. xxiii ar. iiii. Ex parte quod est secundum illum deus primo est ad misericordiam quam ad puniendum. Unde vellet eum omnes homines salvos fieri. Unde duplex est voluntas dei ut ibidem dicitur scilicet antecedens et consequens. Antecedens respicit infinitam dei bonitatem et gratiam. Hac voluntate vellet omnes salvos fieri. Voluntas autem consequens respicit demerita hominis et peccata. Hac voluntate non omnes vult salvos fieri nisi tantum iustos et bonos. Iniquos autem vult damnare. Tercio inde evaluitur ordines ... semper secundum id quod est ex se est. Sed ex gratia sunt autem in eo quod est ex nobis sed per(v)ersa demerita. Deus enim in omnibus vult habere ordinem. Peccata autem ordinari non possunt nisi penis. Nemo itaque sibi blandiatur perseverans in peccato quia deus differt. Nec enim expectat quod punire nolit sed ut expectatus poeniteat. Solet ex expectatione venire negligentia morarum propter sufficientem adventationem omnes quod dormitare nisi neglige salutem suam. Reprehendit Jacob negligentiam filiorum suorum dicens quod alimenta venderentur in Egypto. Dixit filios suos quare negligitis. Audivi quod triticum venderetur in Egypto. Descendite et emite nobis necessaria ut possimus vivere et non consumamur inopia. Egyptus vita ista tenebrosa in qua homines ... non videmus nisi obscure. Ibi venduntur alimenta plenitudine vita eius que tunc ... salutis et vite eterne sunt peccata quia qui bona egerunt ibunt in vitam eternam. Reprehensibilis igitur est negligentia humana qua homines mittunt ex pena dei ... hodie quia non statim contra malos sententia absque ullo timore filii hominum perpetrant mala. Quam itaque cum pena dei venit sequitur in peccato consuetudo peccandi, contemptus, obstinatio, desperatio. Item reprehensibilis est negligentia salutis et si in pueritia plus in adolescentibus. Et cum dicat Christus Vigilate nescitis enim quando dominus veniet sero an media nocte an galli cantu an mane ne cum venerit repente inveniet vos dormientes. Mane notat pueritiam, galli cantus iuventutem letam, media nox etatem virilem, sero vero tempus senectutis. Licet ... etatis negligentia reprehensione sit digna, plus tamen etas senectutis. Unde Hugo venerabilis de duodecim abusionibus inter abusiones sola maior est senis obstinatio. Cum morti proximus mortis adductum non abhorret. Quid enim ad hospitium amicus inimicus portus servus expectat ut tanto vite egressum ut in gressum futurum consideret, audiat iuvenes mortis et certe non vult eis casum morte minari, latentem infinitus apparentem senectus prefert. Sed forte funiculus triplex quo senex ligatur difficile rumpitur. Cum enim a pueritia in mente senis senectutis sibi voluptas servivit in sermone vanitas in opere pravitas quid aliud fit quod in senectute his tribus quasi tribus funiculis ligatur quasi cinctus in circuitu obstinationis itaque delectatione vanitate consuetudine quasi absolvi nihil tribus quietum quia ambis temporalis suppletitate dormietur. Quibus cum absolvi invadat persistunt quia momentaneum quod delectabat periit sed pena peccati remanet tribus lanceis perforatur quia cogitationis locutionis operis peccata destruitur. Et ideo hodie actis lapidum supremum perditur quia supplicationum suorum multitudine in eternum gravatur. Itaque sicut ex mora ... dormitatio sic ex diminutione ... mortis quia Christi patientia venit hominum negligentia

ex negligencia venit mors. non solum temporalis
sed et eterna. non solum corporis sed et anime quod
multiplicius est. Quia a morte sit suscitatus ad
vitam, et hec a morte temporali. Sed a morte
eterna non est regressus ad vitam nec de inferno li-
beratio ad cumsecunque peccatis. licet potuit aut po-
terit aut potest esse restitutus damnandus ad vitam
antequam in igne demergatur. Unde Greg(orius)
iiii dialogorum cap. xxxvii. Refert de quodam
Petro qui cum esset defunctus corpori restitu-
tus. inferni se supplicia ac loca flammarum
vidisse testabatur. In quibus eciam quosdam huius
seculi potentes in eisdem flammis suspensos
se vidisse narravit. Cum autem iam deductus
esset ut illuc et ipse mergeretur subito angelus
apparens eum mergi prohibuit. Cui et dixit
Egredere. et quomodo tibi post hec vivendum sit cau-
tissime attende. Post hanc ab eterno morte primo
evigilans cuncta que erga illum gesta fue-
runt narravit. tantis quoque post modum vigiliis
ieiuniis se constrinxit. ut inferni eum tor-
menta vidisse et pertimuisse. et si lingua taceret
conversacio loqueretur. Quia mira omnipotentis
largitate actum est. ne moreretur. sed eciam mor-
te. Licet tamen et quidam illustris eciam de-
functus. postquam ductus ad inferni loca. vidit
multa. que audita non credidit rediens ad
corpus. vitam suam minime correxit. Cum
per multos annos de corpore exivit sed incor-
rectus. Unde colligitur quod inferni supplicia demon-
strantur aliis in adiutorium aliis in testimonio
sunt. ut illi videant mala que caveant. isti
eo amplius puniantur. quo inferni supplicia
et visa et cognita vitare non voluerunt. Sed
dicemus de hac gloriosa virgine Margaretha
aut quod non attingimus ab ea exemplum melioracionis
nostre. in omnibus punctis vite nostre.
In morula eius vite sic sed annis quindecim
quibus hic vixit numquam dormitat numquam ne-
glexit sed in via salutis ... sollicite vigilabat
et ne anima per corpus suum tormen-
tis exposuit. Cum eam [illegible] impera-
toris demens in Anthiochia ad torquendos
christianos interrogavit Margaretham adductam
ad eum cuius condicionis esset. respondit se
generis nobilem et religione christianam. Vidit
dominus se convenientem. sed tamen non sed ut
puella tam pulcra. tam nobilis credat

eum crucifixum sponte sustinuisse qui nec se
nec alios potuit adiuvare. Cui illa unde
scis eundem crucifixum fuisse qui credit
ex libris christianorum. Tunc illa prudenter re-
spondit eundem crucifixum sponte sustinuisse
quem autem in eisdem unde Olibrius iussit
eam incarcerari. Sequenti die cum veniret
sacrificare diis recusavit et suspendi virgis
cedi ad effusionem sanguinis. et usque ad de-
scensum crudeliter laniatur. Circumstantes autem
dominum precantur. pectinibus ferreis usque
carnes eius usque ad ossa laniari. Flebant
omnes presentes astantes. presertim autem clamide
faciem operiebat ne tantam effusionem
sanguinis videret. Iussit quod eam deponi et in
carcerem recludi. ut novo supplicio excogita-
to puniretur. Lux divina. tenebras car-
ceris effugavit. apparuit quod nutrix eius
ministrans ei pane et aqua. Tunc draco
in specie demonis horridus ei apparuit. de
cuius naribus fumus et ignis exibat. Eam
quoque deglutire nitebatur. Virgo vero cum signo
se crucis muniret draco protinus crepuit.
Alter demon in forma hominis magni nigri
se ei ostendit. quem illa intrepide demonem
per caput eum apprehendit et ad terram deiciens
pedem posuit super collum eius. et coegit dicere
cur christianos tam multum attemptaret. Qui
respondit quia invidet nostre felicitati quam
perdidit. et si hanc recuperare non potest eam
aliis auferre contendit. His dictis dum virgo
pedem sublevaret ille protinus evanuit. Se-
quenti die presides conveniunt. et virgo presentatur
iudici. et cum sacrificare nollet exuitur. et
cum facibus ardentibus ad latera apponitur
comburitur usque ad intima. Omnes mirantur
super tolerancia ista. Deinde dolium aqua fri-
gida impletur. ut ligata in eo gravius torque-
retur ex penarum varietate. Sed subito vas
motu terre concutitur. et virgo cunctis penitus
illesa egreditur. collaudans dominum. Tunc quinque
quoque milia virorum crediderunt in Christum et
pro nomine Christi capitalem sententiam acceperunt
et mortibus variis sunt consummati. Cumque
virgo ad decolandum adducta esset et ad
locum decolacionis. impetrato spacio oran-
di oravit pro se et pro persecutoribus

et periclitantibus ut ea invocata tremens pa
reret et pro omnibus legentibus passionem et specialiter
pro eius memoriam agentibus et ipsam
de vere invocantibus. Facta est vox de celo
ut noverit se in petitionibus suis esse exaudi
tam. Oratione completa ait spiculatori frater
tolle gladium tuum et percute me. Qui ait
deus locutus tibi est non possum te interficere.
At illa si non interfeceris non habebis partem
mecum in paradiso. Tunc caput eius ampu
tans eravit dicens Domine ne statuas
michi hoc peccatum. Statimque cecidit ad dex
tram margarethe et angeli descendentes cu
stodiebant eius corpus. Veniebant ceci
infirmi claudi et salvi fiebant. Quidam
Theotimus conscripsit omnes passiones eius
corpusque eius tulit et in anthiochia in
domo eiusdem matrone sepellivit. Orema
ut nos consortes glorie faciet in regno celorum.
Quod nobis prestare dignetur etc.

De divisione apostolorum

Ortatio iesus duodecim apostolis
illius quo hoc festum est a
nobis multum venerandum quia
est divisionis apostolorum que di
spersio erat ad divini nominis
laudem et totius mundi profectum. Hoc radii
duodecim superni solis sunt diffusi in orbem
terrarum per quos idolatrie tenebris agentibus
orbis totus mundus est illuminatus etc.
magna potentia dei patris magna sapientia
filii magna sanctitas spiritussancti erat cum
eis et in eis et per eis. Quod duodecim homi
nes simplices plebei pauperes et illiterati potu
erunt totum convertere et movere terram et ipsam
ab antiquis et imbibitis erroribus ad veri
tatem quam mundus nescivit convertere ad quo
rum gloriam eius ait Mathei v° Vos estis
lux mundi. Magnus honor domini eius qui
de se ait Ego sum lux mundi ita eos ho
noris eos principes fecit. Quia totus orbis
terrarum tenebris peccatorum obscurus est illu
stratus. Ubi noto sermo quod eos vocavit Se
cundo gratiam magnam dedit Tertio gratia data
ad laborandum eos misit. De primo
commotavit et convocavit vocavit ad unam
fidem ad unum officium ad unum honorem

apostolorum fecit ex duodecim pauperibus non re
putatis duces qui ducerent populum paganum
in viam vitam et constituit eos principes
super omnem terram. Quod est quod mirus civit
theloni sancte hic duodecim fundamenta et duo
decim angulos Johannes vidit apocalypsi xxi°.
Duodecim fundamenta sunt duodecim apostoli
per quos Christus fundamentum principale fidem
fundavit in gentibus quorum doctrina et predica
tione convertit populum iudeorum et gentilem
ex uno dicit angulus. Quod est quod filii hic
invenit in deserto helim duodecim fontes aqu
arum Exodi xv°. In hoc utique signati sunt
apostoli qui aqua sapientie et doctrine irriga
runt etiam quasi orbem. Nullus autem teme
rarie indicet aut previdetur quare dominus
istos duodecim et non alios in apostolatum ac
cepit videtur enim pluribus quam deus in hoc
accepit personas Sed absit enim non est mistatio
apud deum Sed ipse cognoscit voluntates
hominum et corda ipse disponit mentium
infallibiliter intuetur quia itaque istos quos
convocavit idoneos ad apostolatus officium
cognovit ideo quod eos elegit. Secundo eis
vocatis magnam gratiam dedit nam dedit eis
virtutem et potestatem super omnia demonia virtu
tem ad sufferenda gravia potestatem ad faciend
ardua virtutem ad miracula potestatem ad e
iicienda demonia virtutem in opere potestatem in
sermone effecit eos idoneos ad evangelicum
predicatorum ut tales essent quibus crederetur
ex doctrina et tales in moribus ut eorum ser
monibus starentur et in se ostenderent ad quod
alios inducebant Sic ad penitentiam ipsi iam
penituerant Sic ad mundi contemptum ipsi iam
mundum ad plenum contempserant Sic ad celestia
ipsi iam celestes erant Sic ad divina ipsi
iam transcenderant humana Sic ad virtutes
quascumque his omnibus ipsi prius erant redimi
ti. Dedit eis virtutem et potestatem in omnibus
oportunis supra naturam ad necessitatem et uti
litatem dumtaxat faciendi miracula Erat
armati miraculis euntes ad bellum con
tra totum mundum Sic decuit ut in tam ar
duo negocio haberent potestatem faciendi
mira et prodigia quatinus eorum
doctrina credibilis esset et sua sermo

cum quando est supra naturam et nocumentum, non nisi signis confirmari potest. Spiritus sanctus ignis karitas, bonitas et gratia, eos ad caritatem erga proximum accendit et ignivit igne amoris, ut nulla molestia, nulla gravitas, nulla temptacio eos ab hoc sancto negocio retraheret. Quando miraculorum eis tribuit quod ut dicit Lira super Marci xvi doctrina non est efficax nisi sit probata. Ex eo ad doctrinam mittebat, debuit eis dare graciam miraculorum, quia aliter non poterat probari veritas huius doctrine que facultatem intellectus excedebat. Et per quod Marci ultimo dicitur: Illi vero profecti predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis. Cum enim gentes vidissent ipsos demonia eicere, omnem languorem curare, mortuos suscitare, leprosos sanare, cernentes humana virtute hec nullo modo posse fieri, perpendebant in hoc virtutem divinam, movebantur quod crederent doctrine in verbis. Crisostomus: Intellexerunt enim crediderunt dum videbant opera facultatem humanam sua superexcedencia. Sic quod contemplacione supernorum trahebantur a visibilibus ad invisibilia, a terrenis ad celestia, ab errore ad cultum fidem. Sic quod armatos bonis virtutibus et signis misit predicare regnum dei. Legitur autem in ecclesiastica historia preceptum esse apostolis ut post Christi passionem per duodecim annos predicarent in Iudea, et tredecimo anno ceperunt paulatim transire ad gentes. Prima omnes exierunt de finibus Iudee per singulas orbis terre provincias. Thomas in Indiam maiorem, Bartholomeus in Indiam minorem, Andreas in Achaiam, Johannes in Asiam, Jacobus maior in Hispaniam, Philippus in Samariam, Matheus in Ethiopiam, Simon et Iudas in Persidem, Petrus in Capadociam, Paulus in Greciam et demum ambo in Italiam, Mathias in Allexandriam. Sic Johannes in cona mulierem sed ecclesie sancte vidit duodecim stellas, que signant duodecim apostolos, qui lumine fidei totum mundum illuminaverunt. Impletum quod est Baruch iii: Stelle dederunt lumen in custodiis suis, sic duodecim apostoli in provinciis suis. Sic sancti apostoli laboribus suis auxerunt rem publicam fidei et salutis per orbem magna diligencia et labore et sudorem magnum attulerunt. Tres sunt cause ex quibus moti erant sic rem publicam plantare. Prima erat bonus ingressus ad hanc dignitatem aliis dignitatibus precelsam, quia vocati et electi non intruserunt nec precibus aut emptione ingressi. Sic enim ingredientes non curant preesse sed quantum prodesse possunt, se meliores quo credunt se superiores, ut dicit Policraticus. Secunda causa est concordia unio, ut enim eos simpliciter vocat, sic conveniunt, quia unum volunt, erat eorum intencio non diversa sed una voluntas. Ezechielis xxxvi: Dabo eis cor unum et animam unam. Si partes enim eis fuissent aut disparitates, quia sicut sunt rei publice, Policraticus li. vi: Deserit etas mea et fere ad nichilum est redacta, honoribus minime sit, vanitate novum delectatur. Sic quod superbia facit disparitatem et partes in re publica. Unus alteri indignatur arripere aut alterius occupare honorem, est quod per multa secula res publica nullum reperiat similem. Tercia est amor communis, cum non propter ullam curam de ipsis habuerunt. Hii ergo sunt benefactores nostri, qui suis laboribus fungis tribulationibus nobis benefecerunt. Hii sunt amatores nostri, qui tanto amore eorum salutem dilexerunt quod nec dum sanguinem suum, sed et vitam hanc temporalem pro ea exposuerunt. Hii sunt patres nostri, qui nos in fide et agnitione veritatis genuerunt. Hii sunt magistri quorum doctrina fulget ecclesia ut sol et luna. Hos debemus supra patres carnales et honorare et diligere, qui nos genuerunt ad vitam; patres carnales nos produxerunt ad mortem. Hiis primum et iterum eius beneficia amplius nos commendare debemus, quia presentia beata in qua cum Christo regnat non minuit amorem eorum erga nos sed auxit, quia pro nobis orant et intercedunt ut ad eorum consorcium precibus valeamus in regno celorum.

Secundo ad rem

ar Misit illos predicare regnum dei. Luce ix. Hodie sancta ecclesia celebrat festum divisionis

apostolorum per mundum universum propter nos
homines et propter nostram salutem ad illu
minandum omnibus qui sedebant in tene
bris ignorantie et cecitatis nescientes viam
lumine. quod illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. qui com
putruerant ut iumenta in stercore suorum
peccatorum. propter primum Christus vocat eos lu
cem. propter secundum dicit eis vos estis sal
terre. quia preservavit homines a putredine
iniquitatum sale sue sapientie a deo accepte
Hodie itaque ad magnas gratias deo obligamur
ecclesie benignam qui actum est. ut sic apostoli
a deo electi et vocati tantos labores susce
perunt et fortiores laboraverunt. ita et gen
tes que lapides et ligna pro deo colebant
ad fidem accederent et suum creatorem cogno
scerent a demonibus factum est istud. Dicit
beatus augustinus de predestinatione sanctorum
Dominus Jesus deus etiam incipiens Petro ...
apostolus videns Colocenses ad fidem accedere
ait Gratias agimus deo et patri pro vo
bis orantes audientes fidem vestram. Ecce
apostolus egit gratias deo. quia predicti ad fidem
accesserunt. nos vero nonquam semel laudes
deo solvimus quod eius gratia venit fidei
in mundum. Cum iam fides esset illustra
ta in qua veritatem et lumine celi aspe
ximus. ac de profundo errorum ac peccati
tenebrarum ad lumen venimus. Christus
vero deteriores essent progenitores. qui in
infidelitate mortui sunt et adierunt
ignem inferni. Christus nos meruimus
ut ad fidem vocati simus ut celum edifi
caremus hoc autem de beneplacito divine
voluntatis processit cum laus et gloria qui
conversatio duodecim apostolis misit eos pre
dicare regnum dei. Vos primo benevolentiam
apostolorum commendo secundo
gratia eos gratam Christo gratie effectum. De
primo scilicet de labore notandum quod ubi
suscipit nota benevolentiam apostolorum
non dicit misit eos ut compelleret sed
ut induceret eos ut hortaretur. Quod
suscepit benivolos et paratos ad hoc
opus maximum. Unde dicit propheta Si
cut sagitte in manu potentis. Vo-

de augustinus de arcu excutiuntur sagitte et qui
tum fortius excusserit tanto longius vadit
sagitta vadunt namque sine renitentia et contra
dictione. Unde apostoli excursionem despiciunt prete
rebant aut difficultatem sed mansueti ob ipsa
pia paruulis animis incedunt ad gentem in
cognitam et crudelem. Ideo non solum preveniendo
Dixit eis illud Mathei x Ecce mitto vos sicut
oves in medio luporum In synagogis flagel
labunt vos et eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum. habebant illi tunc insignum
venit hora ut omnis qui interficit vos re
putet mortem recipientes ut vota eius explent.
Videamus ista igitur modo quod ad apostolos veniat
excellebant in ipso omnis mundi. homines
Testis propheta Nimis honorati sunt amici tui
deus Christus gratias. Sermonis tui mortalibus
regibus et principibus non tamen vos ad ceteros
sed ad laborem eos posuit ut honorum tanti
hominis non nisi per laborem pertinerent et sub
limitas eorum decenter resulgeret Unde
vos quod pater me diligit et ego mitto
vos in mundum ad laborem et sudorem ad
dolorem et amaritudinem ad passionem et mor
tem et ex toto resultat gloria illa. Eadem
dilectione mitto vos simplices mulieres de
bilibus ignorantes non reputatos in universum
mundum ut cum magno fructu laboris et vi
ta passione et morte fiterent ... vobis Et
totum glorie dei repleretur Johannis xv
Et nomina vestra inde in celo et in terra nomi
nentur et quid dici petierit fiat voluntas
tua hoc de primo. De secundo quod dede
rit eis etiam sanctitatem quod notatum
in hac dictione scilicet illos apostolos quos vocavit
non quia sancti erant sed ut sancti essent
nempe essent idonei nomen sancti sanctorum
portare per orbem et quod sanctitatis illis
decesse potuit quos spiritus sanctus vehementer et
potenter repleverit et per ignis divinum eos ipsos
in se transformaverit ut nihil macule in se
haberent sed omnia in luce clarescerent. Elegit
enim eos de mundo ut nullum commercium ha
berent cum eo qui cum maligno positus est
quia quod est in mundo aut concupiscentia carnis est
aut oculorum aut superbia vite. Et ele
git eos ex omni carne ut non carnalibus sed

spiritus in eis fulget. Et in carne existentes preter
carnem vicerunt et hac gratia angelis quodammodo
discreuerunt. et in humana effigie deum reputa
bant. Tanto quippe sanctitatis illi habuere
in quorum manu pendebat celum et terra. mors
et vita. imperabant morti. et mors dabat mor
tuos ad vitam imperabant vite et obediebat
eis. Demones et omnia elementa mundi omnia
subierant eorum imperio. quasi quasi deus in
communionem sue diuinitatis eos admisisset
Unde dicit propheta. Alluxerunt fulgura tua orbi terre
vidit et commota est terra. Unde fulgura de nu
bibus nubes erant apostoli nubibusque obscuri. quia
in carne mortali. Tunc nubes videntur et
contempnuntur postquam autem fulgura exiunt de nube
mox terrentur homines et formidant. Prima
facie videbantur homines infimi ignobiles in
loco et cetera pecores postquam ceperunt
fulgurare miraculis virtutibus et sanctitate
homines tunc ipsos non homines. sed deos in
specie humana arbitrati sunt. Venit ita
est tam sancti dei tam glorie opinionis et
sanctitatis essent iusti ad quorum presenciam
totus mundus debent inclinari. et terra in celum
redderet. Unde propheta. vocauit eos celum diuino cum
enarrant celi iusticiam eius. et viderunt omnes populi
gloriam eius. Celi notant apostolos quia magne
vite sanctitate facti sunt celi. alte eminen
cia vite. clari per bona opinionem. calidi per
caritatis feruorem. mundi per intencionem. ordinati
per discrecionem volubiles sua laboriositate
rotundi per simplicitatem. per quos totus
mundus agnouit gloriam dei. Gloria enim domini
incarnacio. passio. resurreccio. ascensio hac
gloriam celi enarrauerunt. ut totus mundus cogita
hac veritate abnegata omni impietate et car
nalibus desideriis que militant aduersus
animam Sobrie iuste et caste viueret expe
ctans beatam spem et aduentum magni
dei. De tribus scilicet de officio erroneorum
dicitur scilicet predicare regnum dei. [illegible] seruant seu
ptrine. Et quam attentos eos in hoc esse
voluit et expeditos ita ut nulli alteri
occupacioni operam darent. Unde ait eis
nihil tuleritis in via. nec virgam nec peram
nec panem nec pecuniam neque duas tuni
cas habeatis. Unde dicit glosam Non
dissuadet portare virgam aut pecuniam

aut panem. Sed inhibet sollicitudinem inor
dinatam circa temporalia. que animum a
deo abstrahunt. Videamus quam attenti erant
De quibus propheta. dies diei eructat verbum
et nox nocti indicat scienciam. quia de die in
diem predicauerunt et de nocte in noctem. non
sunt loquele vel lingue neque sermones vel mo
loquencie quorum sermonum et linguarum
non audiantur voces eorum scilicet apostolorum
In omnem terram exiuit sonus eorum. et
in fines orbis terre verba eorum. Mira enim
agilitate erant dotati. quia ab omni onere
terrenorum alleuiati. ita quod non solum currere
sed etiam volare poterant Unde de ipsis ysaie
Qui sunt isti qui ut nubes volant. Cur
re autem venientis sunt eorum predicatio Et propheta
montes sicut cera fluxerunt a facie domini
Montes secundum augustinum notant altitudinem
potentum et diuiciarum infidelium hec humilia
ta sunt ad verbum eorum. sicut cera a facie
ignis non mirum virtus diuina erat in lin
gua eorum Unde dicit math x. Dicit illis
dominus ad reges et presides ducemini propter me
Cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in
illa hora quid loquamini Non enim vos estis qui
loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Hic spiritus qui loquebatur in eis
errant erroneos homines et malos mores
inflexit quod eos ad viam Mirabile predica
uerunt paupertatem quia respuit mundus. castita
tem corrupcioni humane. carnem contrari
am humilitatem cum tamen homines plus
diligant superbiam. predicabant artam viam
quam omnis caro vitat simpliciter abhorret
passionem angustiam mortem Cum hec sint
bene opposita Tamen gentilium amplexari
fecissent hec verba nisi virtus diuina in eis hoc
effecisset Duodecim viri inermes vicerunt
reges et imperatores omnes seuos tyrannos non
bello non gladio sed verbo dei. morte sua mundum
vinxerunt. passione fidem confirmauerunt lapida
ti fugati afflicti suo carcere augmentauerunt [illegible]
deo et ipsa angustia dilatantur. moriuntur
abiecti et capiunt principatum beati. mo
riuntur miseri et sunt mundi doctores
moriuntur ignobiles et sunt totius mundi
principes. moriuntur in penis. et eriguntur
homines. moriuntur semel et viuunt in eternum

Communiter aliemene et sunt benefactores
et patres totius orbis qui nos utique amplius
quam parentes dilexerunt carnales hi genuerunt
nos ad mortem sed apostoli ad sempiternam vitam
et ipsi suam vitam sponte susceperunt mor
tem ex qua innumerabiles multiplicantur fi
lios. Unde propheta: Dinumerabo eos et super
arenam multiplicabuntur, quasi dicit innumerabiles
non sunt filii illos sicut innumerabilis est arena.
Unde propheta: Constitues eos principes super
omnem terram, non in uno loco terre sed regem
terram scilicet quam querimus sed etiam in terra ce
lestis patrie, quam querimus. Ipsi enim sunt
sermone ebrio ut creditur et ita sunt
domini et principes omnium inferiorum cor
itaque labores arguunt eorum accidiam, cor
sanctitas increpat nostram maliciam et vita
peccatricem. Eorum merita pietatis conti
nent vias dei desperationem unde salutis con
temptores dicitur increpare. Scripturarum
detractores contemptum apostolorum insidiato
res. Caveant ergo eis quia periculosa ta
lis inimicitia, amarum est illos habere inimi
cos per quorum suffragium ingredimur corpore
de celos. Intuitu ergo laborum ipsorum
apostolorum maiorem salutis habeamus ad
invenire, ut eorum presidio multiplicetur
nobis hic gratia et ibi gloria eternam.

Tercius ad xx

Commotans Jesus duodecim apo
stolis dedit illis virtutem liben
ter hoc scriptum debet multum
venerari. Scilicet divisionis apostolorum
Tunc divisio erat ad dei
laudem et totius mundi per eorum lucem eius
filius dei homo ad hoc fecerit ut mundus
per eum tenebris. Tamen ut dicit Simeon Lu
cas 24 vocavit veniat Jesus ho
mines peccatores ad veram penitentiam sed tu
ut omnis sua lege sed in sua lege et de
sua gratia quos ipse honorificavit sunt nominis
honore dicens eos lucem mundi. Unde
enim de seipso ait: Ego sum lux mundi.
Matthei v. Eodem honore honorat dicens
vos estis lux mundi. Item primo ducit
eos ad virtutem. Secundo armat eos
sicut virtutis armis. Tertio data eis gratia
sit eos ad laborandum. De
primo dicit evangelista. Commotans Jesus
x duodecim simul in unum vocatis quia eorum
officium disparitatem ingressi carerent sed omnes
in unum tenderent. Dicit Simeon Lu x ca. xxxii
unus deus unus dei filius quem pater pro nobis
tradidit in mortem ut ex una ecclesia catholica
ex una fide ex uno baptismate per unum mi
nistrum ad unam gloriam electos suos perducat ex
quibus per omnem prohibet divisam unitatem.
O magna politia legimus unius mundi tam pau
citas apostolorum cum quibus ad cultum unius dei
perduxisset nisi obediencia concordia et unitate
et recta cum bona re publica ubicumque autem est a
dunat discordia, sive in regendo sive in consule
do, numquam in longum durat respublica dicit
erus vitas. Omne regnum in se divisum deso
labitur. Ideo dicit convocavit duodecim apostolos
quasi in unum cor in una intentione in unam
voluntatem inveniens propter in eorum labore
(?) tamen absque gratia dei adiutorio. O res ma
gna cum hic adiutorium magna admiratio
quod duodecim homines simplices illiterati paupe
res non potentes non nobiles potuerunt convertere
totam terram et mare ab antiquissimis et invo
lutis erroribus ad veritatem quam mundus ne
scivit conuertere. Cum non elegit ad magnum
officium istud reges potentes doctos nobiles.
Unde Simeon ibidem scilicet Lu xxv ne scilicet homines
ad divina et celestia virtute humana vocaren
tur. Convocavit ergo eos et fecit ut esset tu
illo scilicet Petrus Paulus Johannes Andreas
Sed dicitur quare illos vocavit et elegit vi
detur enim esse acceptor personarum. Unde
Simeon ibidem et si nichil boni in hominibus
esse potest nisi gratia largitoris. Unde dicitur ergo
ibidem quoniam omnia gratie divine sunt ubi
de meliorum potentia liberi arbitrii non frustra
concessi aliquid hominibus concessum est nobis
enim omnium hominum voluntates et dispositiones
quasi faciles ad conversionem quem dicit aliis ad
superas directiones et sicut novit animarum sue
vocationi dispositam sic vocat. Cognovit ergo
ipsos quos nominat duodecim apostolos esse ad
hoc aptos ideo vocavit eos. Dicimus homines
communiter bonum paganum deus nos fecit bonos.
Unde dicitur quod gratia dei gratis est data sed videat
homo liberum arbitrium cuius potest cum gratia
exhibere se paratum ad salutaria qui enim te creavit
sine te, non te salvabit sine te

Tercio armavit eos ad bellum armis
sic virtutis et potestatis dedit eis virtutem et
potestatem large et utiliter. quia super omnia demo-
nia. et ut langwores curarent. Glosa super hec
virtutem ad expulsionem demonum potestatem
ad sanacionem langworum. Simo ibidem fecit
eos idoneos ad predicandum evangelium ut
tales essent vita quibus crederetur ex doctrina
tales ex moribus ut eorum sermonibus sta-
retur. Si enim ad penitenciam vocabant et ipsi
penitentes erant. Si ad humilitatem et ipsi
sicut oves ex medio luporum. Si ad contem-
ptum temporalium. et ipsi omnia contempserant.
Si ad celestia anhelabant. et ipsi totaliter
suspensi erant ad divina. Si ad continenciam
et ipsos oportebat hiis esse redimitos. Hec
eos fecit idoneos ministros. ut eorum ser-
mo non esset contemptibilis. Hec ille. Se-
d ne tanta dona in vanum sine fructu accepisse
Ideo animo parato exequebantur opus ad quod
erant missi. Ideo dicitur Egressi circuibant castel-
la evangelizantes et curabant ubique.
Caritas estimamus pro aliorum salute
sustinuisse labores. fatigas. dolores. tristi-
cias fletus. qui eciam peccata aliorum quasi
propria deflebant. ut patet in paulo. Curabant
dico ubique et docebant. ita quod ut canit ecclesia
In omnem terram exivit sonus eorum. et in
fines orbis terre verba eorum. Et si in provincia
non erant in propria persona. tamen sonus pre-
dicacionis et verba doctrine eorum attingebat
fines terre. et corda audiencium. Cristus inqui-
ens Mat. v. Non potest abscondi civitas
supra montem posita. mons firmus super omnes
montes est cristus ac sanctus. apostolica civi-
tas est communitas fidelium fundata super
montem qui est cristus. Itaque non mons est
fundatus in civitate. sed civitas super montem
qui cristus est. Sic ut petra est posita su-
per petrum. sed petrus super petram. id est fides
katholica quam confessus est petrus. non est
fundata in petro. sed in petro eos vero non
dixit cristus tu es petrus. et super hunc
petrum quia petrus pura creatura debile
fundamentum. Sed dicit tu es petrus. et super
hanc petram id est super firmam confessionem
quam confessus es. sed non deest edificabo

eclesiam meam. Inmirabilia nunc et potestas data
apostolis quod terrestres potuerunt efficere celestes. Et quo-
rum vero terre adheserat iam ad celos deporta-
verunt. Dicit Simo ibidem. Audiet dixerim
quod neque miraculis neque demonum expulsione
neque infirmitatum curacione neque mortuorum
suscitacione apostoli cristi ita mirabiles huius
seculo apparuerunt sicut ex contemptu rerum
temporalium. neque enim in ecclesia videtur tam
valde commoveri potuerunt homines ad fidem
sicut a visibilibus et communibus appetibilibus
liberatos plena ex apostolis ad non possidendum
et affectandum terrena et temporalia. Inherentes
sole simplicius cognitum fuerunt. esse divinum
esse terrestrem et celestes a populo. et credi-
tum fuit esse aliam vitam. In hoc audientes
nobiles atque plebei non potuerunt apostolos talium
numeri aut ipsos iudicare falsidicos qui in hoc
neque seculo excepta forma vivendi nature
necessaria nichil capiebant. Hec ille. Ex quibus
verbis habetur quod prelati maxime spirituales ad di-
rigendum salutem animarum. caveant debent
avariciam. Nam avaricia non disponit ad
celos. sed retrahit a celestibus. et mergit in
terrenis. et tandem demergit ex penis. Ava-
ricia prohibet erectionem caritatis. monita non
suscipit. celum non amat. infernum non pa-
vet. sed illum non evadet. ut patet. Avari-
cia politia et respublica bene regitur. sed
penis deprimitur. Unde ad apostolum avaricia
est idolorum cultus. Hos ergo apostolos ami-
cos. benefactores et patres venerari debemus
Et quamquam sunt in celo non minus nos amat
quam dum erant in terris. quia in patria
non minuitur caritas. sed augetur. Ambos
nos sic commendemus ut ad regnum celi in
eorum societatem veniamus.

De maria ma gdalena primo

Remittuntur ei peccata multa
quia dilexit multum. Luce
vii. Presens hec est antiphone sancte
et singularis amice cristi marie
magdalene sororis beate marthe

et lasari. Clarissimis orta natalibus sed et stirpe regia descendens. patre eius Sirus matri eucharia nuncupata dicta magdalena a magdalo castro quod ex divisione receperunt. Hec est illa maria que in domo symonis leprosi virginem gloriam eius dum magna diffusa suscepit. et maxima dilectionis signa ostendit. etiam dominus cum suo amore totaliter attendit. eam quod dominus gratie Mariam dici voluit. quod interpretatur amarum mare. illuminatrix. amarum mare erat cum contritione Illuminatrix quia aliis illuminata aut est etiam manens cum in lumine eterne glorie. Et finaliter Magdalena eandem habe gloriam cum celis que tantam gloriam habuit ab angelis cum tribus Martha soror eius ante octavum diem sui obitus choros angelicos audivit animam magdalene cum celum deferentes. quod ad omnium congratulationem palam enarrabat. Fuit olim peccatrix magna post sublimis sancta. Erat exemplum in scandalum postea omnibus exemplum devotionis mulieribus recreatio desperatis lectura ingressis forma penitentibus. Dimissa sunt enim ei peccata multa quia dilexit multum. In quibus verbis colitur magnum beneficium et compendium. Prima remittuntur ei peccata multa. Secundo causam remissionis subiungit peccatorum. sed prima dilexit multum. Dilexit namque multum ante remissionem peccatorum quo ad secundum. Et dilexit multum post peccatorum remissionem quo ad tertium.

De primo dominus dimisit ei peccata multa. multum enim peccaverat que omnibus viciis plena fuit. Unde marcus ultimo. Cum Ihesus eiecerat ab ea septem demonia id est septem mortalia peccata. per que dicuntur demones inhabitare corda hominum per consensum non per essentiam. Eiecerat ab ea septem demonia id est liberavit eam ab omnibus peccatis. que multum cavit dicitur dimisit quod ei peccata non solum quo ad culpam sed etiam que ad penam eternam quod vehementer amore dei et contritione peccatorum ut ponit glosa super apostolum. Tria sunt in peccato. macula qua anima deformatur. offensa qua anima a deo separatur. Reatus quo vehementer obligatur. Alias anima deo abluitur. sanctificat. iustificat. ablutio contra maculam. Sanctificatio contra offensam. Iustificatio contra vehementer divina gratia et abluit. et reconciliat. et absolvit sed a pena eterna. Renovat Hec sancta mulier beata magdalena erat de numero beatorum De quibus propheta dicit. Beati quorum remisse sunt iniquitates. et quorum tecta sunt peccata id est quorum peccata in oblivionem ducta sunt. que non resurgat ad penam eternam. sed remittit per gratiam domini et alius opus. dicente spiritu sancto peccatum venire cum corde eius. Unde propheta dicit id est in corde statim. Confitebor adversum me iniusticiam meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. Nunquam confessa est tunc ore ante deum se ream. nulla enim protulerat. Ut dicit Simon de cassia libro ix capitulo xxxi. Stetit enim retro velut consulta. ut faciem conspicua ei reddit. Ut ibidem dicit. Contriciones cordis causa magne doloris in conspectu inspicientis ut sacerdotis magni. summi pontificis. Sed cum lepros misit eum ad sacerdotem ut consiterentur sicut inspicerent illos eorum leprosos ut iverunt et ostenderent se sacerdotibus. Unde ut dicit bonaventura super quarto distinctione xvii. In veteri lege sacerdotes erant mediatores ad ostendendum causas figurales. sed non absolvendum et ideo sacerdoti non debebat fieri confessio peccati. nec adhuc confessio fuit palam instituta. Unde dominus absolvit mulierem deprehensam in adulterio sine omni confessione Dominus ergo generaliter sicut sine oris confessione eam absolvit et dimisit ei peccata multa. ymmo omnia. Sed que causa huius remissionis dilectio. magna dilectio et ante et post hec itaque mulier remissionem peccatorum multorum acceperat quia multam dilectionem preoptat Ut dicit Simon ibidem capitulo xxx. Poterat estimari forte quod hec mulier antequam accessisset ad eius remissionem peccatorum obtinuerat. quod ipsa mente sciens cepit multum diligere et dilectionis accepit dantis que petiit dilectionis insignia et amoris pia obsequia sed pedes eius lacrimis lavando. crinibus tergendo unguento ungendo. osculum imprimendo estimet tamen verius esse quod hec mulier

spem nacta percipiende remissionis multum di-
lexit. diligens accepit. dans que petiit sed
digna dilectionis perimpleuit dilectiua cum
accepit. Unde scilicet illa spem non nisi ab eo
qui ei et fidem et caritatem infuderat con-
cepit quod ille quem omnibus cunctis videbat
posset ei peccata dimittere, itaque admirans eius
potentiam, potentie bonitatem, bonitatis magni-
tudinem exarsit erga ipsum magna ca-
ritate. Et quia multum dilexit multum
doluit quod eam bonum dominum ita offendit pec-
catis. Dolor eius in bona ventura Ma-
gistri mensuratur in quantitatem. et quia
in eius ibidem preparans ad actum con-
tritionis est summa quia multum oppor-
tet primo considerare Recogitando igitur
vitam suam et diligendo eum a quo pec-
catorum remissionem sperabat magnus dolor con-
tritionis cum imperat. cuius doloris et di-
lectionis testimonium dabant tot et tante
lacrime quibus pedes domini ihesu lauare
poterant. Dicit origenes unde ei tot lacrime
que ad pedum lotionem sufficerent. Audiui
quod ille qui parat terre pluuiam ille dat et
cordi contritionem et oculis fontem lacrima-
rum. Unde refert vincencius li. xxx ca-
pitulo xix. De quadam iuuencula maria
in leodio. Cuius dum die quadam
ante passionem lacrimarum imber eius su-
spiriis et singultibus domino se mactare
inchoasset. Sacerdos quidam corripuit eam
ut lacrimas prohiberet et oraret cum silentio.
Illa obediens satagebat egressa de eccle-
sia latibulum secretum ubi se tota absconderet
concupiuit quod a domino eum lacrimis ut predicto
sacerdoti ostenderet quod non est in homine la-
crimarum impetum retinere. Factum est cum
idem sacerdos die eadem missam celebraret,
tanto lacrimarum diluuio abundabat quod
fere eius spiritus suffocabatur. quanto plus com-
pescere conabatur tanto magis im-
bre lacrimarum non solum ipse sed et liber
altaris et palle rigabantur. Elongo post tem-
pore ancilla christi veniens. sciens omnia
que sacerdoti acciderant. nunc per experientia
didicisti quod non est in homine impetum spi-
ritus austri flante retinere. Ecce et marie
magdalene flante austri igitur gratia copiosam fluenter ar-
dore calefaciente. aque lacrimarum a
fluebant ita quod non solum pedes. sed

etiam si domino placuisset ad totius eius cor-
poris irrigationem suffecissent. Sic maria cum sit
habunde remissionis peccatorum. multum dile-
xit dominum. amplius remissione adepta. ut enim
dicit hugo de arca anime. Tanto plus dilectionis
debitum est. ut melius vir determinet quantum pro di-
lectionis rependere pro gratuite eum dilexit eam
ut de turpi preclaram faceret. animam eius laute
peccatis dimisit. ut preclaram multo plus diligeret.
Quia itaque maria multum dilexit ideo dominus
diligentes eum diligens tanta dilectionis
signa adhuc in vita ei ostendit in quibus omnes
homines superabat. Nam per triginta annos
ante mortem in heremo fuerat supra
humanam conditionem absque omni corporali
cibo celestibus epulis reficiebat. Nam per
singulos dies angeli de celo descendentes
eam septem vicibus leuabant in aera
et auorum dulcissima iubilationem auribus
corporalibus audiebant. Aliqui quod dominus apparuisset
in die resurrectionis domini beatus maxi-
minus episcopus ingressus oratorium inuenit
eam in medio angelorum consistentem
duobus cubitis a terra eleuatam et oran-
tem. Cuius angelorum faciem ex conti-
nua visione angelorum vidit ita radi-
ante ut facilius posset radios respicere
quam eius faciem intueri. Clero conuocato
corpus et sanguinem ab episcopo cum multa
lacrimarum inundatione suscepit. Deinde
ante altare prostrata anima sanctissima
eius migrauit ad dominum. post cuius exitum
tantus odor remansit quod per septem dies
ab ingredientibus oratorium sentiebatur.
Et quia est admirix magna peccatorum ut
eius meritis et precibus in regnum perueniamus.

Secunda ad v

In lectulo meo per noctes quesiui quem
diligit anima mea. Canticorum iii
Et si omnes sancti christum quesierint
hec tamen specialiter singulariter ideo hec
epistola spiritualis de ea legitur quia peccatis
mirabiliter quesiuit deum. fuit peccatrix
tix. et querendo facta est sancta. Erant
peccatrix et penitentie doctrix. ideo
ut sua perfectum omnes prouocat ad la-
crimas. Origenes in omelia

Cogitanti michi de maria penitencia sepe
magis libet qm aliquid dicere cuius eam vel
spiritum pectus habuit penitentis lacrime non
euoluant Quesiuit enim viuentem in con-
uiuio et inuenit gratiam. ita ut eius dicere
Dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit mul-
tum. Quesiuit enim in morte. dolens
eius plenum viue. et et mortuo obsequia
impendens. et inuenit laudem a eo et to-
tius orbis eam exhibet laudat Quesiuit
enim post resurrectionem. et eius eam ita ho
norauit quod ipsam primam enunctiatricem sue
resurrectionis fecit. ipsa sunt prima nunctiatrix
resurrectionis. apostolis qui eam pro principaliter
celebrem erant pclamatum. et mo habe
eplam quesiuit zelatorem amatorum po
terens secundo surgens tres questiones
De questione prima dicitur In lectulo meo per
noctes quesiui hec vox humane beatitudinis et imag
anime post commissionem a peccatis ut eum
dicit glosa ex quo adam peccauit cepit
in lectulo quesiuit. et tamen duce racione
quod per peccatum beatitudinem intelligens
ipsa in lectulo putabat consistere dicit quod ma
talem dum erat peccatrix querebat bea-
titudinem in lectulo voluptatum suarum
delectacionum. siue carnalitatis et vane volun-
tatis Quesiuit per noctes erroris et igno-
rancie. vitatis et mundane prosperitatis summa
complacencia sed non inuenit Nam ut dicit Be-
rnardus humane felicitatis multis an-
gustiis est respersa. et ita in eis non est
beatitudo nec vera complacencia. sed pena et fa-
stidium tenacium et sine in omnibus
inuenit que non ipsa. Exiuit in plo ero-
clamatore amarum est querenda beatitu-
tudine omnis querere dominus quia mea
potencia ab omni malo liberans ea
prima in bonum dirigens bonitas in omni
bono etiam conseruans ad querendum hanc
ortatur Sophonias propheta dicens Querite do-
minum omnes mansueti terre quod iudicium eius pate-
iustificationem si quo abscondamini in die
furoris domini In die sicut magna et ama-
ra valde Querimus enim sicut non
in lectulo voluptatis aut omni et dul
loris alii. cum enim sponsus recte non
Inuenimus sed non per noctes erroris aut ignora
ne lectulo beati vitatis. lux in sponse reuelata
est licet possimus querere in noctibus pro
pter peccata pmissa Nam ut dicit Bernardus
super cantica habet mundus noctes suas non
paucas Quamdiu dico quod mundus habet noctes
tum et ipse pene totus sit nox et totus est
repletus in tenebris. nox indaica perfidia
nox paganorum ignorantia nox prauitas
heretica. nox catholicorum carnalis et ani-
malis commissacio Quia sponsa sponsum amarum
per noctem. ymmo per noctes. quia et si
ens multe sunt tenebre. quia multi la-
tent et prius homines in mundo infelicius
anima bona querens dilectorem amat
quia tempus querendi. eo quod deus est nobis
absconditus Jdeo enim querimus ut tunc
eum videamus cum gaudio qui veniet
dies Quando ut dicit apostolus Cor
qui illuminabit abscondita tenebrarum
et manifestabit consilia cordium et est
tunc erit laus vnicuique nunc enim
querentes De secunda questione sur-
gendo. cogitabat hec sancta cuiusmodi
In lectulo quesiui per noctes quesiui et
non inueni quem diligit anima mea
Quando sciam quod peccata mea eradi-
cabit ergo et spiritus in cor Illud Mi-
chee cinio septem Ne leteris inimica
mea super me quia cecidi. Consurgam
cum sedero in tenebris dominus lux
mea est Surgam ergo a voluptati-
bus carnis a vanitatibus mundi
ab operibus tenebrarum et noctis
Itaque ut cognouit Jhesum esse in
domo Simonis in quinto
surgens ut dicit Gregorius in
omelia super communicatis
ingressa est non iussa venit
inter epulas lacrimas
obtulit pedes domini lauit
capillis tersit, vnguento vn-
xit osculans impressit Videte
te quo dolore ardet que flere
inter epulas non erubescat Cognouit
se septem habere scilicet demonia
quibus vniuersis viciis fuit
plena Sed quia turpitudinis

sine maculas asperit lavanda ad fontem
vite eterne Comedentes non erubuit Hec
que surrexit quia fortis vite inquinamenta relin-
quit et in divina contemplacione suspensa iter per-
fectionis et sanctitatis arripuit. Sed non absque eo
dicitur in epistola quod sponsa cristi circuit per vicos
et plateas querens quem diligit anima mea
circuivi vicos id est spirituales viri qui arcuerunt
vitam aut districtam aut obligati
sunt ducere Circuivi plateas id est
seculares qui lata via incedunt
Querit diligenter sponsa cristi
circuiendo vicos et spirituales et se-
culares ab eis virtutes indagando
et opera eorum diligenter considerando
Si ex eorum imitacione possit in-
venire dominum amatorem zelatorem et
viam salutis arripere Ecce bo-
num est de via salutis querere
non solum a spiritualibus sed et a
secularibus et non innititur proprie pru-
dencie. Dicit abbas montis
Synai quemadmodum non habens du-
cem licet valde sit prudens in
via et leviter errat ita qui sua
voluntate et proprio arbitrio per-
sunt per se viam perquirere Ex mul-
titudine sapiarum novit leviter perire
Sed amator quia dicit quesivi illum
et non inveni scilicet querendo inter spiritu-
ales et seculares Sed ideo dicit quod
non omnino non invenire Sed per-
pauci eum obediunt Et ideo pa-
uci iter salutis eis demonstrare
Notavit spiritualibus secularibus per eos sapien-
tia modica In quibus abunda-
te iniquitate refrigerit caritas
erga deum et proximum De
tercia questione scilicet instanti hanc
sponsa sita in questione circu-
endo per vicos et plateas Cui-
tatem vigiles qui custodiunt civi-
tatem id est prelati eciam qui debent
vigilare et custodire ac indicare
non tacuit Sed quesivit Num
Num quem diligit anima mea
vidistis id est monstrate michi quod
via petero illum assequi paru-
lulum cum eos pertransissem etc
Sponsa non inveniet amatorem
Donec per transeat vigilem sed ma-
ut dicit Glosa super cantica
vita prelati dicit et via subditi per
quam anima ad sponsum veniat

ideo dicit subditos pertransire moni-
ta prelati obediendo et opere
implendo et tunc invenitur quem
diligit anima Sic ille ait propter
verba labiorum tuorum ego custodivi
vias duras / quia distancia fuit
marie inferendo ihesum / Nazzo-
hannis xx° capitulo videns la-
pidem revolutum a monumento
ihesu currit ad petrum et Johan-
nem dicens Tulerunt dominum de monu-
mento et nescio ubi posuerunt eum
Venerunt apostoli illi et ipsis
scilicet apostolis a monumento rece-
dentibus Maria stabat ad mo-
numentum foris plorans Cumque
in monumento vidisset duos
angelos dicentes ei Mulier quid
ploras ipsa respondit Tulerunt
dominum meum et nescio ubi posue-
runt eum id est dicatis michi / Vi-
dens quod ihesum in specie ortulani
ad eam dicentem Mulier quid
ploras / illa estimans quod ortu-
lanus aut Domine si sustulisti
eum dicito michi ubi posuisti
eum et ego eum tollam quod
abundanter quesivit abundanter
invenit Ita quod eam fecit apostolam
apostolorum et apostolam beatorum
Marsilien Que predicacione populum
ad fidem convertit Et tandem
per xxxta annos in heremo
in loco angelicis manibus ma-
nens absque cibo et solacio
humano saciabatur a cristo et
epulis celestibus Nam qualibet die
septies ab angelis levabatur
in aera Et celestes concentus
corporeis auribus audiebat et
ita nullo alimento indigebat
Et tandem a deo cognoscens se exhi-
beri ingressum adducta per angelos
ad oratorium duobus cubitis ele-
vata a terra et hinc magna turba
coram clero convocata in lacrimarum a-
bundancia corpus a beato maximino
episcopo recepit Et reclinans se iuxta altare
spiritum emisit ac eius per septem dies odor
suavis in oratorio senciebatur Sic
dilexit ita reportat gloriam quam tradit
ibi eternali in reconciliatorum
Ad quod nos perducat

Quesivi quem diligit anima mea
Canticorum iii°. Scribitur prima
regum xxv. Quod abigail
prudentissima mulier obtinuit vitam
suo stulto marito apud regem
et beata magdalena anime sue quam contra-
rii in homine procurant non solum venia-
m sed et gloriam etiam. Hodie itaque tota eccle-
sia christiana in laude eius letatur. Gaudent
angeli et collaudant filium dei qui ex pec-
catrice famosa facta est sancta inclita in
qua peccantes et penitentes iusti et iniusti
exemplar melioracionis et viam rectitudinis
inveniunt. Ut ergo omnes penitentiam agamus
cum maria ut veniam inveniamus. Cum illa
multum quidem deliquit sed et multum pe-
nituit. Si consideras quam magna peccatrix
fuit considera etiam quam magna penitentia
egit. Commovebat dominum malicia sed pla-
cavit ipsum penitentia. Peccavit quidem gau-
dendo sed penituit lacrimando pedes iesu
lacrimis rigando crinibus tergendo mul-
tiplex osculando. Amiserat ipsum per peccatum
invenit ipsum per penitentiam. Quesivit deum in
hac vita et habet eum in eterna gloria
unde dicit Quesivi quem diligit anima mea.
Felix questio quam sancta inventio. Multi
eum querunt et non inveniunt ex quo ma-
le querunt. De illis qui eum non querunt
quia relinquunt finem ultimum racionalis crea-
ture qui est deus ad quem consequendum sunt
creati in quo sperent quiescerent delectabiliter
gauderent et beatificarentur. De illis qui que-
runt et non inveniunt. Si eum deus hic non
inveniunt in eternum ibi non habebunt. Bern. super
Ys. Querite dum dum inveniri potest invo-
cate eum dum prope est. Ysa lv. Modo potest in-
veniri modo potest inveniri modo fide dum
penitentie locus est. In futuro vero non
invenietur. Sunt itaque eum querentes in
triplici differentia. Quidam querunt et non inveni-
unt quia ibi querunt ubi non debent querere.
Secundi querunt et etiam non inveniunt quia
per ea querunt per que non deberent querere.
Tercii querunt et inveniunt tenent fide et
non dimittunt. Quare introducunt
illum in se ipsos et in domum matris
id est in gloriam eternam.

Quidam itaque querunt illum et non inveniunt
quia querunt in lectulis corporis cum deliciis et avi-
ditate et in divitiis et vanitatibus. Unde dicitur in lec-
tulo meo id est in otio quesivi per noctes etc. Et
subditur Quesivi illum et non inveni. Multi
querunt ipsum per negligentiam et omissionem
multorum bonorum et tales non inveniunt.
Dicit enim sponsus Cant. ii Ego flos campi quasi di-
cat invenietis in campo querere id est in labore.
Dicit enim Ricardus in sua expositione. Sicut
ad quietem non pervenitur nisi per laborem. Un-
de petente sessionem filiis suis Johanni
et Jacobo in regno Christus obtulit patibula
dicens Potestis bibere calicem quem ego bibi-
turus sum quasi dicat vultis quiescere primo labora-
te. Sic fecit magdalena. Nam per multos
fletus et lacrimas per dolores et gemitus
cordiales per meditaciones frequentias ad
Christum se dedit. Unde per triginta annos in eo
conversa permansit usque ad finem vite devote
quesivit et invenit. Sed dicis libenter
quererem deum sed ignoro ubi est sive ubi
quererem ipsum utrum querendum in silva aut
in campo aut quo poterit inveniri qui in
hac vita est invisibilis. Dicitur quod deus
ubique est et penetrat quecumque eciam prius
occultus et invisibilis ut homo ipsum laborio-
se querat cum quo eternaliter manere debet.
Non est querendus in campis aut silvis sed
in cordis intimo per statim clam et sanam
per bonam cogitationem per devotam oracionem
in desiderio lato in caritate ardente. Et
invenitur cum eius gratia habetur in illa
vita ut in illa per speciem videatur. Ecce
quod vita christiana est multum matura labo-
riosa. Secundi sunt qui querunt sed non
inveniunt quia per voluntates proprias et
delectaciones querunt ambulantes ad suam vita
ut placet unicuique in fraude dolo astucia
per periuria et falsa testimonia in ira
odio et proximi nocumento sine timore
dei in amore mundi et indomita blandi-
mentis ipsis placite per hanc vitam. Sed
eius ait Tercius querunt et non invenient
et in peccatis suis morientur. Hi sunt qui
totum ardorem suum in temporalibus collocata
sunt fruantur et in ipsis delectantur.

Sed septimum est Modo inveniri in bona similiter
vinetum et tales committunt ordine preterire
volunt ad deum venire per iniquitates et
peccata cum remedium esset per probitatem
et virtutem. Tertio quod homines abscondunt
a deo salutare suo quoniam amans deus
sibi reputat quales christianos quibus etiam
diviniis indignatur quam iudeis et paganis
unde et ambrosius peior est iudeus gentili quia
iudeus plus peccat quia negavit ne legit
quia legem et prophetas neglexit sed christianus
christianus peior quia hec opere non facit quod
faciendum cognoscit et novit Quartum in-
vocandi essent sancti ut eorum intercessione
a nostra sompnolentia expiscaremur Quintum
peccanda esset magdalena que etiam de pro-
fundo peccatorum et quasi de inferni profundo
eripuit animas peccatrices suis precibus eruens
unde scribit vincentius quod quidam de
civitate de flandria nomine stephanus
ex toto ex omni vitiorum profundo cecidit
ut nullum flagitium abhominandum flagitiose
committi posset quod ipse vel opere vel consensu
vel voluntate non perpetrasset ita ob omnium
suorum multitudinem criminum ex desperationis
foveam prosiliens fiat et omnia salutaria
et salubria velut mortifera abhomina-
bat ipse tamen die magdalene ieiunans fe-
stum tamen eius devote celebrans ea saltem
die a vitiis abstinebat Audierat enim ex
corde suo dicio magdalenam plurimum esse pec-
catricem fuisse et tamen dimisso peccato
gradu peccato sanctitatis culmine venitem videns
igitur ad sepulchrum eius per tres eleemosynas
dies continuas quasi ibi cumque nulla
revelationem ab ea accepisset desperatus quod
vitam reddere vellet apparuit ei beata magdalena
inter duos angelos sustinenda dicens Cum
stephane indigne meritis meis rependis
de quo enim erga me cepisti devotionem
intercessione pro te exorare non desi-
stam Surge igitur et peccata confitere ut te
redimam quousque anima tua creatori re-
stituatur Tunc surgens confessus seculo
renuntians religionem ingressus est ibique
angelicam vitam duxit ex hac autem

exitus anime sue visa est beata magdalena
cum angelis astitisse et eam ex eius corpore
quasi columbam candidissimam cum lauda-
bus suscepisset Sexto quod ex filio perditionis
efficeret filium Sexto quod beata peccatrix ca-
pitum pro peccatis imposuit Sexto cum quanta
fiducia pedibus eius se commendare debet
peccator ut perditionis laqueum evadat Tertium sunt
qui querunt et inveniunt et sunt illi qui per
fidem se a creaturis elevant ad creatorem
querunt per affectum inveniunt per gratiam tenent
per bonorum operum perseverantiam ne dimi-
ttunt donec introducantur ex tribulatione sancto-
rum benedictum hic inveniunt me custodes
qui custodiunt civitatem vel universitatem ca-
ritativam Et sunt hi qui placent creaturas
custodiunt qui mirantur letantur et dele-
ctantur ex creaturis et obliviscuntur creatoris
tales se vulnerant per inordinatum affectum
et alios scandalisant et a deo retrahunt
ideo oportet tales pertransire et se retrahere
a societate talium ut inveniatur creator
unde dicit paululum cum pertransissem eos in-
veni quem diligit anima mea felices illi
qui querunt et inveniunt infelices qui ipsum
non querunt quod enim ipsum inveniat aut
quando O carissimi aperiamus oculum
rationis et videamus ad quod creati sumus
quia ad perpetrandum et ad gaudendum cum
eo in eternum Cum igitur non quereremus eum
qui ocultus nullo modo absque inquisitione
potest inveniri dicunt quomodo ut hic ut ibi
esse beati poterimus Tamen si inveniri eum
volumus expedit ut de turpitudine primam agamus
esse vincimus dixit angeli ad quendam
sanctum venientem ut acciperent illum ille ait
rogo ut dimittar penitere modicum Dicen-
tibus autem qui aderant non egebis peniten-
tia ille videt nescio me ut minime penitere
semper Sexto quod sancti ut deum invenirent
penitentiam diligebant hoc enim modo magda-
lena ipsum invenit quem etiam deus penitentie
exemplar omnibus dedit unde esset con-
tendum Quendam brito nomine nobilis
genere dives in domo etiam obsequia beate
magdalene erat devotus cum uxore filius

et tota familia dicm vigiliam eius
ieiunabant cum tota domo sua in festiui
tate vero eius magna pauperibus erogabat
debita debitoribus. et offensis offensas
dimittebat. qui semper propterea a beata magda
lena poscebat ut eum non permitteret de hac
luce abire absque penitencia vera Contingit autem
eum angliam transfretare naufragium pateretur
tur. et dum omnes eunte comites sui sub
mersi fuerunt inuolueret. ipse etiam morte perclu
lans cum dolore dicebat O beata magda
lena nomine tua sanctitate quam valuimus
eum sine confessione peccatorum moriar et ue
ram penitenciam non dederim. ecce morior. et peccata me
a confiteri non valeo. non dum cordis
gemitu completo ecce beata magdalena mu
lier nimis formosa dextra illius te
nuit et natatu leuissimo usque ad ripam
ex qua ingressus fuerat perduxit. que quasi
draginta vero stadiis a loco naufragii
distabat incolumem perduxit Tam a die
natiuitatis numquam se natasse nouerat Tandem
per totam illam terram magdalene admiranda
magnalia predicabit. et sic sibi promissa
cum fuerant tunc decem diebus viuens
in corpore vacans ut postulauerat penitenciam egit
Ecce quod magdalena in necessitate assistit
et dicet vere penitencie sibi competunt ecce sepa
rate hiis fecimus agimus. que laudabili
fide. magna spe. ardenti caritate deum que
siuit. et inuenit. penitenciam notoriam
egit. ideo nostra manu eius vite conformes
ut veram celebrationem compleamus eius
festiuitatis Honoremus illam non solum
verbis. sed et factis. non simus de numero sculp
torum quorum unus est infinitus. non ob
liuiscamur sanctissimos Cernimus vero quod
ad illum mundum venimus ubi nec ius
deus desertam non habebit dispensare Ergo dum
tempus habemus operemur dum nunc sal
uatorem amaram inuenimus vidimus propter
illius comminationis et peccatoris vindicatoris
videmus amaram et laboriosam vitam
in hoc mundo curramus cito ne tempus
conquisitionis abeat curramus ipsum

sic sed oris non corporis non in dissolucione
sed sed attente in operibus virtutum cum pa
ciencia in fide luminosa cum spe diffusa in ca
ritate leta. ut cum inueniamus eum hic
per graciam tandem per gloriam ad quam nos perdu

Quartus ad la

lacrimis cepit rigare pedes eius
Luce vii. In festo magdalene
primum est gaudere et post flere
primum quod gaudere quia hec sancta
per multa piacula meruit celi
habitacula. post etiam flere non super
eam. sed super nos et delicta nostra. quia per
plurima peccata penitencie eius non sequimur
vestigia Cum ergo eciam rem ploravit. cum vere
erupit in suorum peccaminum cognitione. ab
scondita sunt hec a nobis et non curamus
eius. hec autem sancta in principio penitencie sue
lacrimis pedes domini rigauit. Nos autem etc.
in principio nec in fine ploramus Illa se
des domini. nos nec oculos nostros. non dubium
quod hec sancta est contemplacio et refectio omni
peccatorum Contemplacio penitencie hec enim exem
plauit in se viam peccatoribus ad celum perue
niendum hec cuilibet dicit. peccator quare
age penitenciam. si vis peruenire in gloriam
Triplex fato vero dum inueniendum Tam ut
dicit Gregorius super Ezechielem Mala que agunt
non considerant. et in prauis actibus exulta
do ad interitum tendunt hec autem beata maria
magdalena suorum peccatorum considerauit
erubuit et timuit Erubuit propter turpitu
dinem Timuit diuinam indignacionem propter
non existente in domo Symonis leprosi ipsa
semper stantes est ingressa illis epulantibus
gaudentibus Illa ad contingendum non
de nostris epulas sciuit. tantum fletu et lac
rimis cepit rigare eius pedes vero. ad laud
humilis videtur femina noto tria meruit
prima primo deleuit de commissis Secundo
magnitudinem doloris Tercio imitacionem
probitatis. primum veram dei placat Secundum
diuinam graciam multiplicat Tercium gloriam
eciam preparat In primo claret fides
in secundo spes In tercio caritas

Primo dicit sancta peccatrix habuit do-
lorem de commissis lacrime eius fuerunt testes
doloris non enim processerant ex levitate con-
dicionis femine. Sed ut de ea tantum
processerant amare, que conscissuerant et repleuerunt
cor eius in lamenta. Tam calide erant
lacrime eius que a celesti igne sunt edu-
cte in ablucionem criminum eius. Fides namque
eius dictabat illi. Certe peccata tua deo et an-
gelis displicent absque dubio. Non ibunt
quid facies. Curre a domino iusto ad peni-
tenciam non enim despiciet te quod sensisti do-
lorem penis esse quod non sensisti l. ab sensu
unde non recogitans cursum secum eum con-
vivis, nec expectans eius adventum in do-
mo marthe, ut mecum intra se conferens
certe si illuc venis deridebunt te convivantes
omnes te cognoscunt quia peccatrix es. Re-
cipiens quod non invitata et fletum epulantium
et turbantis convivia displicenciam et male-
dictionem a gaudentibus reportabis. Certe
traxit ipsam pater eternus de quo scriptum Io.
Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit
illum. Venit itaque et fecit ut ab omnibus
videretur, confessionem suam in publico co-
ram omnibus fecit, non quod talem sed
oppositam. Omnes enim ipsam flere videntes
poterant dicere quod multa habuit peccata. Dicebat
insuper Io. recte fecit lacrimas similiter
que ante delectabiles culpas faciebat. Llava-
bat oculos in corpore aquis de fonte cordis
provenientibus, ut ex hoc lota fiet in mente
et quod dicam dominus membra sua que
prius exhibuerat ad iniquitatem similiter
penitencia retorsit in sanctitatem. O felix
peccatrix cuius tam digna penitencia quod ex
ea gaudet et exultat angelus dei hic a. po.
Secundo hec sancta peccatrix habuit magni-
tudinem doloris de commissis et placet vult
sed cepit. Dicit enim cepit lacrimari de-
inde continuavit, recogitans annos suos
in amaritudine anime sue. Vide credibile
est quod quemcumque peccata vidit status pecca-
ticis anime revolvebat maxillas suas fle-
tibus perfundebat. et que ante peniten-
ciam commiserat culpas per penitenciam
compensabat lacrimas. O quanta

P
Cunctatio dicere excelsa quod meditasset quod
tam illustris quondam cum quanta blandimenta
fundebant ad nutum tam humilis et flebi-
lis longeue penitencie se subiecit. Sed po-
tens est deus et facile in conspectu eius
subito honestare pauperem. Expedit autem ut
cognoscamus qualis et quanta fuit hec pecca-
trix que penitendo tantos lacrimarum effu-
debat fletus. Evangelium quidem ipsam vocat
peccatricem. Marcus vero scribit eam habuisse
demonia septem. Gregorius vero vitiis viciis
plena. Sed nullum evangelium aperte lo-
quitur de eius adulterio aut fornicacione
aut ebrietate aut homicidio furtis me-
dacio fraude devastacione calumniatione
aut falso testimonio suspicionibus pertule-
rit. Vero nichil horum. Volumus quia
vixit in deliciis et communi conversatione
cum hominibus et ad hoc se totam exponebat
in saltando in ornando in se cingendo
in ornando in ungendo in colloquendo
in amplexibus et osculis ut hiis po-
tuisset complacere cum quibus conversabatur. Du-
cebat quippe dies suos in bonis. Erat mu-
lier mundo dedita tota in carnis desideriis
sepulta ac de vita pomposa et hoc mo-
do fuisse vitiis plena. Credimus vero ut
ita dicam multiplicibus culpis non est
aut non fuit virtutis quam hec sancta dio
peccabat in hac terra. Sed quis enim in-
venitur sine tam penitencie pondus impo-
suisset in ipsa. Ex quibus ut saltem peni-
tencie vestigia habe omnes diligamus
cum magdalena. Si non deflemus ut pe-
niteamus cum magdalena, ipsa flendo me-
ruit audire consolacionis divine oraculum
sunt dimittuntur ei peccata multa quia dile-
xit multum. Dimus vero hac confirmacione
consulti de suorum peccatorum dimissi-
one et tamen semper ut flerem ut cia-
mus unde infelicitas nostra quod non desunt
peccata dicit confessor que ponit petrus da-
miani in regula heremitarum primo quia
in se non recordemur ut de morte cogitemus
Item quia futurorum fortitudinem divi-
num iudiciorum eorum consideramus

Tercium quia occupatione extra et seculari nos occupamus. Quartum quia consciencia sordidam habemus et peccata premimus et ideo lacrimarum copie nequeunt erumpere, obice mordacis consciencie obstante. Hec itaque omnia precedunt ut nec scelera nostra etiam multo compuncta deploremus. Quid igitur in hora gratis tempore discutit gemitus unusquisque faciat aut quanta necessitate ad extremum perurgetur videat. Deum indicium quisque in multis offendit et offensi iram fletibus placare non contendit. Cum fletibus ploremus coram domino cum Maria ut veniam mereamur cum illa. Hec de secundo.

Tercio hec sancta peccatrix habuit multarum probitatum. In eo enim quod pedes cum lacrimis rigabat, crinibus tergebat, amplexabatur, osculabatur, ab eis ipsis declaravit quod in penitencia voluntatem ipsius salvatoris velle imitari. Cum ad penitenciam revocabatur, ... disciplinam tercia quia voluntate divina ut in nullo offenderet. Sed in omnibus impleret per peccatorum detestacionem, per lacrimarum emissionem, per ... copiosam invencionem, per confabulacionem quam cum Christo habuit, per labores de loris (?) et angustias quas pro salute certa et de regno celorum obtentu indubia ... tamen atque primo penitente ... ad penitencialem locum arctissimum se contulit. Ubi humane condicionis iam ... solitaria per triginta annos incognita permansit. Sed tamen cum hominum frequentia esset destituta ideo angelica familiaritate fuit potita. Cotidie libet enim die usque ad finem vite septem horis canonicis in aera per angelos elevabatur et celestium agminum gloriosos concentus corporalibus etiam auribus audiebat. Et ... heremita qui eciam vidit angelos descendentes de celo sanctam ... peccatricem revelavit famosissimam. Et cum deus voluit ad evocare de hoc mundo in die pasche suscepto corpore et sanguine de manibus beati Maximini episcopi cum multis fletibus et gaudiis circumstantibus ut pro ea oraret corpore suo ante altare eiusdem episcopi oratorii, separato anima angeli deo gaudio ad celos detulerunt. Quid dicam hiis quibus penitencia licet modica est onerosa, veniam non contemnimus ... tam asperam habuit sancte penitencie. Scimus enim maiestate dei commissa considerata quorum multa pro celi gloria sustinebant plura tamen facere sinebant. Unde sancta Radegundis de qua Vincencius in speculo ... celebris sanctitatis fuit ... ad culmen ... retribucionis arta vitam duxit. Hec per quadragesimam se in cella recludebat nec panis cibaria sumebat excepto die dominico. Sed tantum herbas aut olera ... corpus suum ... ita ut carne per ... sanguinis ... ad extremum macerat corpusculum. Cum etiam ... ardentes cum candencia applicabat corpori ut martirio fieret dum persecucionis tempora non essent. Stridente ... cutis eius quo attingit ardor ignis sic ... sanguinis manifestabat quod vox non poterat. Hec omnia pro Christi dulcedine libenter tolerabat. Hec sancta quanto ardore flagrabat pro assequenda gloria celi que sibi ipsi penarum acerbitate (?) infligere intendebat. Narrat etiam Petrus Damiani de quodam sancto viro cui nomen Leo quia cum in dei famulatu etatem senectutis attigisset post plurimas ... et prolixas orationes hac lege se coartaverat ut cotidie se scopis ... atterere et hoc indubie usque ad finem vite peregit. ... pro qua sponte sibi irrogabant tot aspera ... etiam in vita beati Gregorii de quodam venerabili patre Anthonio qui cotidianis lacrimis ad gaudia celestis patrie anhelabat. Qui magno fervore ... eloquia ... ut in eis ... ut fletum compunctionis ... mens ... ipsius ad contemplandum patriam celestem tanto ... inardesceret. Hunc per visionem noticia ... de patre tuo agnum ... Quod tamen audiens magno timore trepidabat. Donec eisdem ... esset

Ammonitus p quinque vo dies conti-
fratribus flentibus febre correptus celi pala-
cia ingreditur. Ecce fratres karissimi magno ope-
re formidabant et tamen diris metu
penitencia se constringebant. iam de carit-
te gra et virtute vincebant ex penitencia hos
vo et audacter peccauimus et penitencie subire
renuimus. Expergiscamur igitur et exemplis
sanctorum prouocati commissa ad mentem reuoce-
mus. veniencia digne deploremus. omnium
que habitat peccata detestando quanta diligencia
confiteamur ut post hanc vitam ad patriam
celestis glorie peruenire valeamus

Quintus ad Re

missa sunt ei peccata multa
quia dilexit multum. Luce vii
Hodie sancta ecclesia et tota ec-
clesia celebrat leta in me-
moriali sancte marie magdalene omnibus
peccatoribus in exemplum date. ut sicut ipsa male
incipiens optime conclusit ita et nos qui
dudum vitam in peccatis continuauimus
eam sanctitate gaudeamus. Scriptum est. dum
medicabit finem. Sic finis bonus laudabi-
lem [illegible] sancta peccando omnibus fuit con-
tempta. penitendo ab omnibus est honorata
peccantem homines despiciebant. penitentem
angeli susceperunt et quam exulta animus
in heremo in aera a eis quottidie eleuato
cum gaudio honorauerunt. quanto honore ipsam
in celum perduxerunt Vnde beata martha
hoc in mundo posita ut narrat vincencius
dum angeli animam eius in celum ferrent
audiuit concentum angelicum et clamat dicens
Congratulemini mihi omnes gratias agentes
quia marie sororis mee animam per angelos
eius susceptam ad polorum sedes transuolat
Hec sancta peccatrix in vicinia agnoscebatur
sed penitens in toto orbe agnoscitur. odore
enim penitencie eius suauissimo impleuit totam
quantitatem ambitus. ita quod omnes peccatores
sub mole sue grauedinis in eius odore
respirant Canit eciam plerisque eo-
rum dominus ad mariam. ut veniam mereamur
cum illa Dicens peccatrix fuit magdale-

cogitata que eciam penituit. Si imitata es
eam in malo. imiteris in bono. Si eius
lacrime non dum fuerunt pectus tuum emol-
liunt. durior es saxo. Crimina non peccauit ea
illa. Sed quis penituit ut illa. Crimina non co-
nuenit dum peccando cum illa. Sed quod ita
integre eam placauit ut illa. Cogitatus quod
dimissa sunt ei peccata multa. sed causa
quia dilexit multum. Considero primo de
remissionem. Secundo hominis obligacionem. Tercio
placacionis medium. De primo dimis-
sa sunt ei non dico soluta. Quia per pec-
cata multa debita peccatorum. Sed vin-
centium soluat non habet. Quia autem deus dat
peccatori debitum suum per peccatum et tamen soluit pro de-
bitum. quod est pro [illegible] non habet de suo
sed de deo dono. Vnde ad secundum. palpondens
vltimo immensa et inextinguibilis misericor-
dia promissionis eius. qui eciam et dominus al-
tissimus super omnes deum longanimis et
multum miserans super malicias hominum
In domine in bonitate tua promisisti
penitencia remissionem peccatorum. hanc pro-
missionem large impleuit in hac sancta
cum vinualem donauit penitenciam et mul-
tum singularem. Quia penituit et conuertit
tempore apto ipsa autem infra prandium
ingressa est sed gaudentes non superbe
cum epulantes obtulit lacrimas. Gregorius
Respice quo dolore ardet que flere et inter
epulas non erubescit. alios gaudentibus pre-
ssa venit non vocata. alios sedentibus
stetit. Sed rubore perfusa in retro. alios ad
latus cristi circumstantibus ipsa ad pe-
des stabat. alios faciem eius honora-
bilem ipsa pedes honorauit quos lacrimis
lauit ac capillis tersit. Sed crebris
oscula impressit vngento vnxit hoc pec-
catrix vno erubescit confiteri ipsa tamen
multis presentibus cognoscentibus est confessa
lacrime eius ignis vltius humiliacio
responda quam boce testimonium dabant
et licet ore non diceret aliquid. tamen opera
tamen eius peccatis cristi expressa ad deum cla-
bant dicencia. Crimina illo vie mortem
peccatoris Crimina omnia magistro suo quod
sine. de pessimum gemitu et eius lacrime

peccatrix sum ad te confugio dolorem et la
borem meum considera. Habe benignitatem
quod commisi exegimus. Suscipe penitentem
ad gratiam qui peccantem expectasti ad penitentiam
Hi maledicunt tu vero benedic. Hi despiciunt
tu vero aspice et fac mecum misericordiam
De secundo scilicet hominis obligatione de peccatis iu
sta. Omne enim peccatum obligat ad penam
Dicit scriptura eam septem demonia habuisse
i. universitate viciorum plena fuisse. Sed
quod nihil aliquid evangelium legimus de eius
homicidio ebrietate etc. Nonnulli presumunt
de ea cum esset de stirpe regia divitiis
copiosa presumitur autem quod vixit in deliciis
tota se componebat ad vanitatem ad po
pam mundi placens colloquiis amplexibus
osculis et gaudiis huius vite intendens
ita ut nomen perdit et peccatrix diceretur et per
hunc modum dici potuit habuisse septem demo
nia i. multa peccata. Cuius publicanus militum
multe strages fiebant inter homines. Sed
quid est si peccatis mundi totius habuisset
pagina tanta sanctitate et gloriam meruit
nil ea consimile valet. Nunc patet tantam
victoriam gloriosior apparet. Legitur etiam de Tha
gis meretrice omnium pulcerrima in Egipto
ad quam cum abbas quidam in habitu seculari
venisset dedit ei pecuniam quod ad peccandum
cum ea. Ipsa ait ingrediamur simul in ca
meram. Cum ille ingressus esset dixit ad eam
Si habes cubiculum secretius. Cum illa di
xisset eum per plura loca ipse dicebat ti
meo videri. Illa ait habeo adhuc cubi
culum ubi nullus ingreditur. Si vero times
deum non est locus qui divinitati eius esset
absconditus. Ille vero percepto ait et scis
esse deum. Ipsa inquit scio quod deum et re
gnum futuri seculi nec non et tormenta
peccatorum. Ille si nosti deum cur tot ani
mas perdidisti et non solum pro tua sed
pro illorum redditura eum. Illa hec audito
provoluta ad pedes abbatis cum lacrimis
ait Scio esse penitentiam per confessionem remis
sionem te orante spero. Cui peto tri
bus horis indutias sit per quo

cesserit ibi et quicquid peccatis fecerat
allatis consumit et locum quo venire debuit
et abiit. Ipsa collectis omnibus peccuniis et
rebus ex precio lucratis posito in medium
civitatis populo spectante igne combussit clamans
Venite omnes qui peccastis mecum et videte
Tandem venit ad abbatem. Ipse autem ipso
virginum monasterio in cellam parvam eam
includens hostium celle plumbo signavit
fenestram parvam reliquit per quam ei victus
modicus inferretur. Iussit quod omnibus diebus
modicum panis et paululum aque ei daretur
Cumque abire ab ea vellet ipsa qualiter
deum adorare deberet inquirebat. Ille inquit
non es digna nominare deum neque ad ce
lum manus extendere quia labia tua plena
iniquitate sunt et manus sordidate tuas
includens contra orientem respice hanc
sermonem iterans Qui plasmasti me mi
serere mei. Cum sic illa fuisset annis
inclusa condoluit abbas et perrexit ad ab
batem anthonium ut ab eo requireret si
deus illi peccata remisisset. Anthonius
abbas convocatis discipulis precepit eis ut vi
gilantes in oratione persisterent ut deus de
clararet causam pro qua abbas ille advene
rat. Cum ergo abbas incessanter orasset
paulus discipulus anthonii vidit subito
in celo lectum preciosis vestibus ornatum
quem tres virgines clara facie custodiebant
scilicet timor pene pudor culpe et amor iu
sticie. Cum paulus diceret gratiam illam
tantum esse anthonii vox divina inquit
non patris tui anthonii sed thaysis me
retricis. Mane paulus retulit hec abbati
abbas cum gaudio veniens ad illam inclu
sam hostium dissipavit. Ipsa autem rogabat
ut adhuc maneret inclusa. Inquit abbas
egredere quia deus remisit tibi peccata tua
Ipsa inquit testor deum quia ex quo huc
ingressa sum ex omnibus peccatis meis feci
velut sarcinam et statim ante oculos meos
et sicut non discedit anhelitus de naribus
meis sic non discesserunt peccata mea ab
oculis meis sed flebam semper. illa assidue

tandem quindecim dies superuixit et pausat
cum patre etiam. Ecce diximus hec scilicet ut
in peccatis fuit. diximus etiam quod penitente
de omnia peccata fletibus tersit. et ipsa nil
omnimus pre omnibus fuit. Diximus etiam
quod penitendo omnia peccata. Miramur quod
cum multa peccata perpetrauit. Consueuimus etiam quod tam
pacienter et tam grandem penitenciam ita
asperam tenuit et amplius tenere affectabat.
Magdalene dimissa sunt peccata multa
quid miraris. Si consideraueris quantum dolo
rem quantum vulnera pro eis suscepit et
quam vilitatem per medium viam usque ad
mortem custodiuit. Impletum quod illud Eze
chielis xxxvi Terra inculta facta est ortus
voluptatis. Terra inculta fuit magdalena
que spinas peccatorum et tribulos produxit
que per dei graciam facta est ortus volupta
tis de cuius odore sanctitatis domus ecclesie
et tota odore est repleta. De tercio s
peracionis modo dico quod dilexit multum. Eo
enim caritatis igne ardebat quod tota su
bigo peccatorum que in ea consumpta impleta
que in ea illa spiritualia affectiua inflam
matum est cor meum. et renes mei commu
tati sunt. affectus enim eius ante peccatum
ardebat in mundi desiderijs In penitencia autem
mutatum sunt inflammata ad deum quod enim
apud me nil se scire arbitrabatur nisi dominum
et hunc crucifixum. Hinc illud in Cantica. Di
lectus meus candidus et rubicundus electus
ex milibus. Candidus quia in eo deitatis
decoris refulgencia. Rubicundus ex rubo
re sanguinis pro toto mundo effusi. Electus
ex milibus quia omnibus humanis modis bonis
spretis hunc solum elegit. dicens cum apostolo
mihi. arbitror omnia ut stercora et ego mundo
propter amorem domini mei. quem optaui quem
quesiui quem inueni non dimittam eum
donec introducam eum in domum matris mee
et in cubiculum genitricis mee, non suf
ficit michi quod appetunt eius essentiam
sub racione boni nisi et appetendo sub racione
diuine beatitudinis quod et cubiculum quia eter
nalis quietat animam. Unde eius caritate
inflammata per multa colloquia cum
christo. et ipsius familiaritate. post

quam ascensionem spiritu sancto plena per mul
tas temptaciones. Licet iam et regio eius ita
sima. tamen ac si de nouo penitere inciperet
ad heremum omni destituta mundi solacio se
dedit ubi triginta annis incognita mansit
Cuius caritatem ardentem deus iam hic
in mundo retribuere incipiens donauit ut
qualibet die manibus angelicis in etheram leua
batur et celestium agminum dulcissimos
concentus auribus corporeis audiebat. et his
epulis celestibus saciata non egebat corporalibus
Cuiusdam sacerdos quendam vindicaret prope ab
eius spelunca tempore quadragesime habitaret
Cuius dominus oculos aperuit ita quod vidit
angelos descendentes ad illum locum vbi
maria manebat ut eam cum laudibus
in sublime eleuabant ad locum illum prope
bat. Cumque esset ad unius iactum lapidis
ab ea. cepit ei crura eius pedibus deficere
et timore valido precordia ipsius terrere. Intel
ligens esse celeste secretum. nomine sal
uatoris coniurato clamauit. adiuro te per
dominum ut si es homo uel creatura
racionalis respondeas michi. Cumque ter repe
teret. Statim beata illa de spelunca eius gra
ciose fecit. et se esse illam famosam peccatricem
tricem de qua in euangelio dicit. Rogauit
quod eum ut beatum maximinum adiret episcopum
diceret ut ipso die pasche tempore matutinorum
oratorium ingrederetur. et ibi me angelico
ministerio inueniet assistente. Ipse vocem au
diens. sed neminem videns ita indubitatus
fuit a voce eius quod potius angelicam
audire videbatur quam hominem. Mox adijt
episcopum. Die resurreccionis ante auroram
oratorium ingressus vidit mariam in choro
angelorum. tanto splendore circumdatam ut
totum oratorium luce diei clarius illu
straret. Unde et sono eius iam vidit
eam eleuatis manibus orare et per ange
los ipsam ad duos cubitos a terra eleuari
Itaque accedere trepidabat. Vultus eius
ex continua visione angelorum velud ra
dios solis radiabat. Ipsa beatum eum vocat
et clerum conuocat. Insuper tandem cum
lacrimarum inundatione corporis et san
guinis domini ab antistite suscepit. et omnibus
circumstantibus orat commendat

Deinde corpusculo ante crepidinem altaris
prostrato sancta anima ipso die resurrectionis
ad dominum surrexit per annos centum
atque septem diebus ab ingredientibus ad
terminum servabatur Sic quod sancta viam
suam feliciter conclusit Sic beata in terra quanto
beata in celo Si tam fortis erat erga deum
cum quod ipsum ad tantam caritatem inclinauit
tantum potuit erga homines spirituales
similiter debuit Nemo hoc perdat eam
deum in terra flectere potuit quanto plus
in celo Imitantes eius vestigia et
que deum provocamus et eum studeamus
placare Intentum canimus penitere sed interim
si sumus penitentes similes ei simus ad
principia etiam similes simus ad finem
Ipsa peccauit et penituit Nos peccamus
iam caritatem dei speramus ut veniamus
ad gratiam tandem ad gloriam Quam

Sextus ad idem

Dimissa sunt ei peccata multa
quoniam dilexit multum Luce vii
Hec sancta verba etiam letatur
In solennitate glorie dei cum
et sancte marie magdalene In cuius ecclesie
memoria placet gaudere et placet flere Gaudere
oportet quia quod sancta mortua erat in
peccatis et revixit perierat et inventa est
per multa peccata ad deum redijt et invenit
gratiam coram oculis domini fuit tandem
peccatrix iam sancta angelorum concivis
facta Si iam lacrima abstersa est ab oculis
eius peccaverat multum et penituit multum
non perdidit illa sed non quia penam
sustinuit In peccatis erat vincta desperata
Iam omnibus gloria dum peccabat tunc
ex hoc cognita sunt peccata eius eam
toti orbi manifestata fecit penitentiam eius
eius sanguinem eius tota domus est
ane religionis implevit Ecclesia habet
bet flere non super eam sed super nosmet
ipsos quia inter nos peccata multa penam
nulla Quomodo non peccamus ut illa
lamentis multiplicis vel his peccatis quam illa

Sed quis penitet cum illa Compunctionis
summus ex peccatis nostris indurata sunt corda
ideo non dimittimus peccata nostra Cogitatis
blandientes Maria sunt peccata cogitata
etiam que sunt penitentie acta Cogitatis
quod eius septem demonia eiecit et ei di-
misit ei peccata multa non miramini quoniam
dilexit multum Unde fuit similis et ha-
bitat cum ea patrem in celo Si imitati
sumus eam in malo imitemur in bono
Deus deus penitentem vide quanta cari-
tatem habuit ad penitentem Ecce excusat
eam coram phariseis Commendat et afferu
vit dicens voce alta Dimissa sunt ei peccata
multa quoniam dilexit multum Ubi eius de
clarat statum huius sancte quantum ad
eius conversionem Secundo quantum ad
gratie infusionem Tercio quantum sequentem
devotionem Quantum ad primum ma
ria ancilla sunt adeo perambulat semitas
sue voluntatis volente deo conversa est
et dominus dedit ei gratiam et gloriam Ecce
ecce non tantum dominus attendit preceden
tem hominis vitam malam Quantum appe
tit ad extrema meliorationem Scriptum
est dominus indicabit fines terre Gregorius xxiiii
moralium Dominus tanto impressius de
finis nostris vigilat quanto in ipsis tem
pus vite sequentis initia perpensat Unde
ipse in fine electos suos felicius purgat
Conversa est maria nunquam levitate neque
casu Sed intentione firma certa et di
lectione quia tepida aut ficta sed fideli
fervente et diuturna ut penitentiam ne sic
modo incipiam in fine ieiunij continuum
et toto anno quasi continuum Unde ait ma
ria Inveni quem diligit anima mea
tenui eum nec dimittam Donec intro
ducam eum in domum matris mee scili
cet in celis etiam et in cubiculum ge
nitricis mee id est in quietem eternam Hec
tam et carissima scilicet in etiam beatitudi-
nem Unde habuit maria dilectionem
sui a deo qui est caritas Canit enim

de hac sancta efflante austro et fugat
aquilone . qui calefacit cor marie penitentia
imbre sancti spiritus Octavo auster iste gratia
superna que in maria fugat aquilonem i. sta
tim peccati frigidum et durum . et fit de
ea voluptatibus ornatum . et emulce plenitudo
opere quod anima christiana de sua salute
sollicita dicit illud Canticorum iiij° Surge
et veni auster perfla ortum meum ut flu
ant aromata illius Nono petit iste ut gratia
spiritus sancti visitet ortum humani cordis
ut ab ea calefactus aromata virtutum et
bonorum operum producat Decimo expi
rimus sancte status annunciat quantum ad gra
tie confessionis Cuius enim dicit Dimissa
sunt ei peccata multa quia dilexit multum
Sed unde multum dilexit nisi quia multum
gratie accepit ut multum diligeret Erat ma
gdalena ante conversionem certa quo ad mundum
tepida quo ad mansuetudinem Gratia autem de
calefecit quippe cum ea frigidum videbatur
et reparavit affectum quemque inter rigidu
mollivit et reparavit via reparata quippe
inter obscurum illuminat et reparavit voluntatem
et intentionem cogitativam Undecimo vertens
latine cuius reparatur iste reparationi ventus
affectionis quia in ea Dicitur enim Eccl.
xxxix Tunc dominus illustrando replet
eius prius vita dubio quem lamentum
vitiorum illuminate incus quo magis etiam
supplicia infirmat . eo hanc divinus a
linfacta ... gemitibus castigat Ubi
qualem fuisse se meminit . amat qualem
se debuisse cognoscit Ventus hic sancta . mul
tum hauserat de gratia dei . cum accessit
ad fontem misericordie hausit aquas gratie
ita ut per carnalia oblectamenta displicuit mi
te latine . accessit ad solem . et liquefecit
eam sol . quia prius terrene concupiscentie ignis
induraverat . unde et maria liquefacta
ad solem et induraba ad ignem
Prov. i xvi° Unde poterat dicere
illud Canticorum v° anima mea
liquefacta est ut dilectus meus
locutus est michi loquebatur ad
eam et liquefiebat eam in compun
ctione in amore in devotione ita

quod omnes affectus tremens prorumpat
nil aliud facere volens nisi cri
stum et sue remissionem quibus
liberos loquitur in scripturis et non
liquescimus Sed dulciores efficimur
Exclamat Surge propera amica
mea . et surge festina a vitiis
et ego amica mea Satis autem
tarde ymmo misere surgimus a
vitiis Sed ne surgimus allocuti
autem est deus ad hanc sanctam per
occultam inspirationem et excitat . quia
in ea timorem dolorem spem et
gaudium Timore enim a peccato sur
rexit . dolore percussit spe acce
sit et gaudium celum promeruit
Licet quis credat primum fuisse
in ea timorem aut dolorem non
enim cogitavit christum sedere in con
vivio et non vel vocari flebilis
Erina scriptum gaudere cum gau
dentibus flere cum flentibus ob
lita erat cogitare si illuc lecto
decidebant de conviviis dei cogno
scunt , quod peccatrix es , eis in fa
bulam et detractionem et si flauta laba
bus communium maledictionem metueret
ut discutiebat intra se incluna
& expectans peccatis venit in
domum marthe ubi accedam
et erit ita publicans ploratus
meus Sed tenuis confusio
oblita omnibus videntibus et de
ridentibus accessit ad cristum , pro
mensa confunditur coram , planc
dolor inferit , potus lacrimas
apponit in mensure et ad
delicias dimittit corde simpho
niam pulsat Rubor enim cum
in facie suffusa in corde Do
lor in gaudio in auribus dulce
prorsus dulcedo resonabant
Sic quod ut animi cetera a pha
riseo es mutatis marie facile
salvati O felix iterum amic
hanc videre hanc sanctam , que
enim deum fuit peccatrix publica
Rubum invenit gloriam facie
rum eam Sed quis hodie ita
publice coram omnibus accusaret
tamen ... peccatum peccatum coram domino

Sacerdote erubescat confiteri Ma:
ria coram omnibus convivis
publice confitebatur non verbis sed
fletu non curans quod detractores
et iudicia ab assidentibus pa:
teretur Videte circa verbum pe:
nitentem sicut accessit ad pedes
Et ita deinde semper sequebatur eos
Cum enim Martha satagebat
circa frequens ministerium Maria se:
debat secus pedes domini au:
diens verbum illius Rursum in
hoc signatur nisi quod prius obtinuit
veniam amplius semper eius voluntatem
sequebatur hec est vera et recta pe
nitencia post solemnem confessionem
non in pristina mala redire
Sed deinceps voluntati dei obe:
dire Deo christus quamquam satis
statim amaret quantum ad se:
quentem devocionem Ait autem de
ea Dimissa sunt ei peccata multa quia plorat
et capillis tersit et unguento
unxit tunc causam dimissionis
peccatorum aliam non dixit nisi quia
dilexit multum Sed quia fleve
runt quia flevit se solo non
meruit dimissionem peccatorum nisi dilectio
caritatis fuisset Hec enim tantum
diligebat quod tota et post mortem eius dis:
siccat in corpore eius Qualiter Maria
devota cum aliis in die resurrectionis
et si venerant ad monumentum
et tunc abierant Maria autem
venit mane ad sepulcrum cum
adhuc tenebre essent ut videbat
donec dominum videret Non inveniens
eum christum in sepulcro stetit
ad monumentum foris plorans
et dum fleret item se inclinat
et prospexit in monumentum vidit
quod duos angelos unum ad ca:
put et alium ad pedes Dicunt
ei mulier quid ploras Dicit ea
quia tulerunt dominum meum et ne:
scio ubi posuerunt eum Cum
hec dixisset conversa retrorsum vidit
Ihesum stantem et nesciebat quod Ihesus
esset Dicit ei Ihesus mulier quid ploras quem
queris Illa existimans quod ortulanus esset

Dicit ei domine si tu sustulisti dicito
michi ubi posuisti eum et ego eum tollam
Dicit ei Ihesus Maria Illa autem conversa
Rabboni id est magister Cumque pedes eius tangere
vellet dicit ei Noli me tangere nondum enim
ascendi ad patrem quia non credis me equalem patri in
celis sed minorem Mirabile diligit et me
tum diligit desiderat videre et ille se occul
tat Sed occultavit ut ardentius requireretur
quesitus cum gaudio inveniatur inventus
solicite teneatur tentus non dimittatur
donec introducatur in domum celestis possessi
onis et in cubiculum eterne beatitudinis quia
bene dicit scriptura fortis ut mors dilec
tio Oblita enim et magno affectu et profun
da devocione quod corpus eius pondere suum
magnum in etate prestitit et tamen ex ma
gnitudine affectionis et devocionis dicit
Dicito michi ubi posuisti eum et ego tol
lam eum Post eam autem ascensionem in celum
magis eius devocio crescit. Unde tempus
esse iam de gratia certa de venia certificata
de sanctitate non dubia De regno certissi
ma arta et uno pene incipiente enim de
sancta hominum solacio ad heremum se devot
volens triginta annis incognita nec comedens
neque bibens permansit ubi propter eius sancti
tatem et magnam devocionem qualibet die
angelicis manibus in aera elevabatur et
concentus angelicos audiebat iterum demum
de suscepto cum lacrimis corporis et sanguinis
sacramento et altaris preparata deo animam
reddit et regnat cum eo in regno celorum

Septimus ad idem

Vides hanc mulierem Luce vii
Hodie sancta mater ecclesia fi
delium letatur in sollempnitate
inclitissime sponse et amice
Christi sancte Marie Magdalene
peccatricis olim insignis quia dominus noster
Ihesus christus omnibus in genere penitencia
tamen istam mulierem proponens cuilibet
dicit Vides hanc mulierem secundum ordinem con
siderationis Sed considerando inicio eam

in principio peccatricem in medio iustam
in fine sanctam primus tangit statum eius
ante conversionem secundum statum eius in
conversione tercium statum ipsius post eius
conversionem primo dico quod si ignoras
etc. inveniens illam peccatricem multorum peccatorum
maculis etc. et septem demones de ipsa septem demo
nia eiecisse usque ad eiectionem septem in se
demonia habuit et septem peccata mortalia ante
septenarius notat universitatem Septem demo
nia in se habuit que commisit omnis plica
sunt unde ewangelista non nominat ea ipsius no
mine sed vocat ipsam peccatricem mulierem
quia eam latitudine voluntatis non plurim
attigerat Cum enim templum sufficere
bat accedente inadvertencia dei et sui
oblivione laxata sunt voluntatis ad
multa peccata unde competit ei quod sponsus dixe
rit Cantica primo Si ignoras te o pulcerrima
inter mulieres egredere et abi post vestigia
gregum et pasce edos tuos iuxta tabernacula
pastorum etc. ca. incidendo in peccata multa
de ignorancia sui etc. et similis hoc dicitur
in honore positus esset etc. non intel
lexit comparatus est iumentis insipientibus
et similis factus est illis per ignoranciam
secundam peior incidit status est vi
non dicit egredere cum gregibus aut egredere
ad greges sed egredere post greges ut per
hoc ostendit secundam ignoranciam per ma
gis vidende et patiende prima enim igno
rantia sed que precessit in adam fecit homines
parem bestiis secunda vero fecit homines
bestiis posteriorem Dicit Ricardus xxxvi
super Cantica Si adiutus in presenti vita
posteriorem peccatoribus petrus vides homines
indicabis an non est vilior ipsis bestiis
bestialior est hominis ratione vigens et tamen
non vivens Nam pecus si se ratione non
regat excusatur hoc a natura quia ei pe
nitus hoc omnia negatum est Contra
inde eo ipso censetur homo esse
et ire post gregalia animantia inter

quia de formatione nature post modum aut
in examinacione pene Caliendi quod omnibus
modis ignorancia sine sui sine dei Ita
si ignoraris te non habes timorem dei in te
non humilitatem Et si ignoras deum po
test ne esse spes salutis ut enim petrus ainac
que nescias aut hoc que nescieris etc. quod
ex oblivione sui et ignorancia dei peccata mul
tiplicantur in hominibus quia tacent repeti
cione quod de ipsa vilitate et dei caritas
Quod ergo quelibet mulier peccatrix ame
ad hoc dici potest magdalene eciam ad
hoc esset in statu peccati Egredere et de tui
ignorancia et abi post vestigia gregum
i. sponse sancte per sancta peccata summenda
et pasce edos tuos sed sensus tuos mani
tos et lascivos iuxta tabernacula pastorum
i. iuxta studium peccatorum et dicit eam
pulcerrima mulierum in sua eciam
peccatrice cum qua perambulavit ipsum
ut est secta pulvere factum et domus sua
bundanter mater recepta sicut ceteras mulieres
ditavit et solidaverit De medio eius
statu scandalizavit multos dissolucione
sua Inticamus iam quod totum mundum
edificavit penitencia sua quam mirabiliter
tunc eam fecerat ad plenum tracta utique
fidem ut non locum occultum sed publicum
quereret ad penitendum Nec dedit ei gratiam
una se in vilitate invenire et isto statum
se ante se inveniendo se in claritate cla
vitate invenit se peccatricem et vere
miseram et ex hoc se valde humiliavit
ita ut diceret Domine in vilitate tua hu
miliasti me Cognosco me domine mor
talem multis peccatis involutam converto
ad plenitudinem converto ad dominum clama
bo in humilitate Sana domine animam
meam quia peccavi tibi Suspiciendo peccata
sua et malum totum et sic humilitate
ostendendo penitendo fecit etiam alii petit
venire ad conviviale ipsius quaquam de
magno genere tamen venit non petita
alii suspicientibus illa nemo suscepit

Alii sedebant · ipsa vehemens flebat · no
gi sanctos respiciens · sed retro secus pedes
domini · alii consulabantur · ipsa tacuit
tamen corde clamabat ad patrem miseri
cordiarum et totius consolationis · alii
forsan videntibus ipsa flectat · ita videlicet
se quod lacrimis pedes Jesu rigaret crinibus
suis tergeret · alii forsan faciem eius non
honorabant · ipsa autem pedes Jhesu venera
batur ipsos osculando et ungento ungendo
loquebatur in amaritudine anime · Di
cens anima mea turbata est valde · sed
tu domine · quamdiu in me respice · in ama
ritudine morabitur oculus meus · respi
ce autem ad te ad tuam bonitatem · tua
natura est bonitas · tui proprium est misereri
et parcere Numquid non per lacrimationem et
fletum consolationem consuevit infundere
Vt Thobie iiio Nomine mox dixit ad
eam Remittuntur tibi peccata · fides tua te
salvam fecit vade in pace Continua cuius
huius delectationem sicut eius penitentia ad bo
maiorem quam in sedibus pharisei apposite
Canticorum viio Quam pulcra es et
carissima in deliciis Carissima vocat
animam penitentem · carissima deo propter
delicias · Delicie sunt ei carissime
Deliciae ut dicit Glosa super Cantica notant
animam conversam de viciis ad virtutes
per veram penitentiam Vlterius bonitas
divina ex hoc incitamentum ad peni
tentiam · ut sicut ex preceptis domini invitamur
Ita ex penis et deliciis faciamus
Tunc autem huius felicissime mulie
ris status erat post remissionem utique sa
lutaris · et in bono perseverans · in cuius
propria lege in Epistola Tenuit cum sed quem
tam humili penitentia nacta sum · ut de
mittam eum sed laboriose acquisitum
Donec introducam eum in domum ma
tris mee et in cubiculum genitricis mee
id est in celum · ubi domus sanctorum
ubi cubiculum eterne pacis et securi
tatis · Tenuit eum et ipse tenebat
eam Tenuit eum affectu flexa

Devocione · ipse autem et misericordia dei eam tene
bat · ipse introduxit eam et ipsa eum · ipsa in
ea introductus · et ipsa in eo · Tercio fecit hec
super civitas Deus caritas est · qui manet
in caritate in deo manet et deus in eo
Vnitas quorum perfecte caritatis erat post remis
sionem · et maxime post Christi ascensionem Cui
ut dicitur potuit illud Canticorum filie Jherusa
lem nunciate dilecto quia amore langueo · quod
designat caritatis et dilectionis magnitudinem
quia amoris eius magnitudine omnia temporalia
fastidiverunt · langueret eius pre amore dei · unde
et post ascensionem Christi mundum fugiens
se non curavit intravit in heremum · ubi xxx
annos hominibus manens incognita · ex
cibum corporalem sumpsit · Cumque nullam
in terra consolationem haberet Deus eam non
relinquens sed celestibus reficere volens cotidie
die septem vicibus in aera levabatur
audivit quod angelicos concentus auribus
corporalibus et ex hoc satiabatur · amplius
quod a suavissimis hominum dapibus Vnde
eam omnipotens de hoc mundo dignatus est vo
care ut ex hoc seculo recedet in celo
ubi etiam in ecclesia sanctorum accepit
accepto sanguinis et corporis sacramento
sanctissima eius anima ad dominum migra
vit · post eius gemitum in oculo et se
ptem dierum odor suavis sentiebatur ab
ingredientibus Sic quod post peccata ex
eius penitentiam ut incedamus cum illa
et virtute gratiam et tandem gloriam consequi mereamur

Orationes ad Mariam

Remittuntur ei peccata multa quia
dilexit multum · Luce viio Dupla
duplici via vadit ad gloriam celestem
gratia innocentie · et via penitentie
Prime vie ductrix virgo ma
ria Secunde vie maria magdalena
De cuius laude tota ecclesia letatur
in terris · et angeli collaudant filium dei
in celis · Hec primo sunt notabilia primo
Tercio · peccati perfecta penitentie · eius
peccata notata in Luca septimo · ...

Sed enim pnia per totum orbem diffunda ad complacitum et exem omnium peccatorum ut nemo dubitet quod per consequens gratiam et gloriam si reverti fuit ad dominum conversus. Si penituerit in fine cum latrone non desperet latro enim multum vite consumens in peccatis moritur vicinus in cruce Christum agnovit et reversus penituit et de cruce in paradisum transit. Cuius causa enim est sancta confessio ut dicit Jeronimus in epistola ad alletam. Si tamen fuit vera. Sed hec gratia de duobus latronibus tantum uni est data. Secunda sancta pnia quod magdalena non expectavit senio, immo sana et fortis tempore suo commissa est. Habuit aquam oleum et ignem. Aqua compunctionis animam suam, immo peccata in anima rigavit oleo devotionis mollivit igne dilectionis delevit. Lacrimis abluit, oleo devotionis unxit, igne dilectionis siccavit. Unde christus de ea ad Simonem dixit. Vides hanc mulierem dico tibi remittuntur ei peccata multa quia dilexit multum. Vel consideravit divinam gratiam humanam maliciam et penitendi professionem. Sancta notatur in verbo remittuntur peccata enim a divina gratia remittuntur. Tria sunt flebilia scilicet quod homo fragilis in peccatum cadit. Delectabiliter in eo manet et finibus de peccato exire nequit. Itaque peccator qui in peccato perseveravit nisi gratia divina illud dimittet. Nec enim peccator penitet nec de peccato recedet nisi eum revocaverit qui condidit. Sicut enim tenebra non abscedit nisi ad adventum luminis. Sic nec peccatum nisi lumine gratie expellitur ab anima. Unde dicit Simon in tractatu de passione christi. Errare a via veritatis penitus est a nobis per initium et processum. Ac in errore morari quousque dies calamitatis adveniet. Redire autem penitus non ex nobis nisi divina pastoris ad nos cum pastoralia misericordie revocatoriis accedat. Magna igitur esse debemus cum deus nos a peccatis revocat et gratiam penitendi tribuit et penitentibus sua peccata gratia peccata dimittit et tandem animam ad celum ministerio angelico introducit. Preciosus hic omnibus bonis huius vite respexit viventes

Et beata Martha adhuc hic vivens audivit cantum angelorum animam Marie Magdalene in celum ferentium et clamavit dicens. Congratulemur omnes gratias deo agentes, nam anima sororis anime mee per ministerium angelorum ad sedes celestes transivit. Ecce gratia divina. Ecce bonitas prima non solum peccata ei dimisit. Sed et angelico ministerio eam honoravit ut esset et in celis et in suo gloria et honorata. Malicia humana notatur cum dicit peccata multa. Et multa peccata Maria Magdalena habuit de qua ut dicit Marcus Eius septem demonia eiecit. In septem demoniis notatur universitas viciorum secundum Gregorium. Sicut enim in catena unus igniculus trahit alium sic in ea unum peccatum ad aliud adducebat et ad aliud trahebat. Cavum erat mundi et non dimisit cito. Ecce venit ad statum dominum. Deinde ad dei contemptum et inde ad desperationem finaliter ad infimum. Magdalena et si multum deliquerat postea tamen venit ad medicum et salutem meruit. Nos autem quid dicimus de peccatorum nostrorum multitudine qui bibimus iniquitatem quasi aquam ut Job xv. Si enim potum sine obstaculo bibimus. Sic peccamus sine timore dei peccata multa in civitatibus villis in omnibus statibus et etatibus ita quod ex peccatis nostris terra facta est speculis acer maculatum celum inimicatum dei vastatum. Magnus per mare peccata magna cum ad Manasse rege dicit pessimus peccavi super multitudinem arene maris quod dicimus nos quod multa peccamus sed vellemus adhuc plus peccare ebrius melius quam furari. Mechus mechari omnes omnes huiuscemodi invidiator inviciari. Se lesus decipe. Et si actu non perficit tamen voluntate ut intuetur dominus quantum mali quisque fecerit si quantum facere vellet. Secunda enim omnipotens corda perspicit iam in eius oculis impius sunt quod cogitaverunt licet sed actu non fecerunt. Vere fecis unum sumus Magdalene in peccando. Peccavimus enim

peccavimus eum et amplius quam ipsa
sed penitendo longe sumus ab ea su
mus. ipsa non ex peccato semel. sed in annis
fortitudinis et sanitatis penitendo ad
deum est conversa. amplius processus et ad
deum sive vadimus nos autem et si videmur
penitere pena mea contra verso (?) conversio enim est
quam facit de quo penitere dicto ex penitentia
magdalene ad nos ipsos redeamus actus
et vitam nostram soliciter discutiamus. et quam
laudes huius sancte et gloriose libenter audi
mus et diligimus vitam bonam et casta
nam ex ea accipiamus hii enim eius sa
nitatem et gloriam volunt audiunt. quos pec
cata eius ad amorem multatos (?) attendunt
dunt Ut petrus damiani in sermone secun
dum post deum alios constitutos in sublimibus
necessarios (?) ipse non inspexit ad infima descendas
secundum post fortium bellatorum triumphos
extollere deum ipse non caelestis quotidie in
gloria hospitibus dare secundum post pandis
alios misse ad caelum et in vestitum (?)
descendis ad infernum. ergo cum ad gloriam
huius sancte convenimus formam meli
orationis ex ea capiamus pectore penitentia
tenda notum in verbo. dilexit multum. unde dicit
ceteris. multum dimittitur quia multum amavit
ut dicit propter ea repente O vere magdale
na multum dilexit. in qua amor dei multa
consumpsit sicut ignis purgatorium peccatorum
et hic ex sede de cordis inflammatione
dei enim ex contritione durarum rerum
ignis processit. Sic in ea ex meditatione
priorum peccatorum et divinarum inspirationum
totaliter cor eius incaluit. et in medita
tione eius exarsit ignis. Tertio mentis
liquefactionem liquefacta est tota et penitus
magdalena. et omnis quam habuit in ea
omnis virtus eius anime. Quarto mentis
alienationem. amor enim dei in ea ex trans
ferri. Cum itaque amor divinus eam sic
calefecit. sic inflammavit. sic liquefecit non
non potuit parvum diligere. sed multum
Et itaque multum dilexit ex quo patet
quia eam ut multum attendit diliget

Unde legitur de Thaide meretrice pulcerrima
in Egypto peccatrice maxima quod altius
conscendit sine ex crimine sanctificata Ecce
quod scriviam (?) et deus similiter peccata di
misit quod dilexit multum Iam dicta sunt de
peccatorum remissione et ad hanc penitentie li
bet non heremi attendere et tamen diffici
les sumus ad penitendum Secundum magda
lena per deus et peccata dimiserat et tamen
mansit in heremo triginta annis incognita
hominibus et ultimo per angelos allata de
heremo ad ecclesiam. et ibi cum multis lac
rimis corpus domini suscepit. et tandem ante alta
re prostrata deo animam reddidit. Sic imit
temur has sanctas in pena. ut sicut ipse
invenerunt gratiam ita et nos invenire mereamur
gratiam et tandem gloriam

Sermo ad idem

Gaudet (?) que in civitate erat pecca
trix. Luce vii. Hodie festum glo
riose (?) mulieris marie magda
lene omnipotentis dei singularis
amice omnium peccatorum renovatricis Cuius
laudem et vitam et opera debent reparare
que et si tenera prompta crudelis ... a ca
sto seculi servivit. et post conversionem sue sing
ularis virtute exempla. Ut veneratur quam
tamen per suam conversionem plurimum amat
honoravit et laudavit. ac etiam compa
nam Phariseum qui eam murmurante argu
erit. et ipsum arguit et salvavit ante eius
passionem cum bethania existente in do
mo Symonis cum alabastrum unguenti
post super caput eius effudisset. indigni
bilis contra eam discipulos audit per ea
dicens Quid molesti estis huic mulie
ri. opus enim bonum operata est in me
mittens namque hoc unguentum in corpus
meum. mortem et sepulturam meam de
sanguino designavit. amen dico vobis
ubicumque fuerit predicatum hoc evangelium
in toto mundo dicetur hoc
fecit in memoriam eius. et recitabitur
hec devotio eius opus in memo
riam et laudem huius mulieris

Opus enim bonum operata est in me. Mit-
tens namque hec unguentum in corpus meum
mente et sepeliendum fecit. designavit autem
dico vobis ubicumque fuerit predicatum hoc evangelium
ł bonum factum huius mulieris ad eternam
eius in toto mundo dicetur quod hec fecit in
memoriam eius. et veritabiliter hec dimisse opera
in memoria et laude huius mulieris
usque in finem seculi. Unde ipse eius post
mortem suam apud homines mulier illa
laudatur ab eis. eius laudatur in toto
mundo pervenerat. eius nos magis sile-
bimus de laude ipsius quia semper data
ad exemplar omnibus penitencia. nam cum vi-
cinus esset in convivio apud Simonem lepro-
sum accessit. fletu rigavit. accessit ad pe-
des eius ut lavaret. Sciebat quod omne
suo peccatum cessavit. rigavit non aqua sed
fletibus lacrimis. Primo namque accessit ad
yesum ubi ut de Symone de cassia huius
famam audivit de Iesu et cum turbis
sequentibus eum. a quo audivit predicantem
desiit in eius corpore pacem et mentem aspe-
ctum. contemplans vitam. ponderans verum
considerans sanctitatem et virtutem in eam
sanctis miraculis dabat studium ad medi-
cum et quo diuicius expectabat. ut igitur
cognovit quod Ihesus accubuisset ad mensam
Simonis leprosi sibi displicuit et g
sine statim propter scelera peccaverit ad tunc
re et prudere domum ingreditur. non contem-
platur facies epulantium non interrogat
non interrogatur omnia sunt in silencio ne-
mo loquitur nisi loquitur Ihesus. Considerat
phariseus et cetera quid ipsa sit saluatura
Iesus salus videlicet animam eius ad dulci-
tas quid esset anima. spes autem impel-
lebat. verecundia per indignitatem repelle-
bat. excellentia sancte suspendebat. Ne-
mo enim abhortabatur. nec nomine tempus
adventus sui [illegible] qui novat [illegible]
cam suscepit. ut [illegible] postulat audacia
itaque [illegible] in amore [illegible] considerans
et ordinem discumbentium et locum
sessionis Iesu diligenter intuita virtu-
tem et timore accessit retro

ad dominum pedes. O mirabilem modum penitendi
cunctis declaravit. sed hec non a se habuit nemo
est de summo traxerat eam secreto tractu
gratie ut magnifice suum Ihesum secreto tem-
poris revelavit eam non prius verbo sed ad
cor loquendo. Cum enim quo tempore huius
accessit ad ipsum non expectato tempore dum
esset in cella ubi locus omnis sed accessit
ad eum dum esset in loco letancie ut con-
tra morem hominum novam artem penitendi
cunctis declarat sed hec non a se [illegible] non tar-
davit. Exemplum omnibus nobis dedit ut penite-
re non differamus. Eccli. v. Non tardes con-
verti ad dominum et non differas de die in di-
em. Subito enim veniet ira eius i. dei
et mors illa [illegible] et in tempore vindicte
disperdet te. Quicumque [illegible] sed in corpore
et anima et pariter penitus [illegible] Sicut
contigit cuidam de quo Petrus Damianus
qui differendo meliorationem suam vel mor-
tuus ad penas. ubi in ad momentum re-
spirium habuit prout [illegible] emendat ab
eo statu suo [illegible] Cur inquit
me de gloria consulis qui iugibus penis
afficior. et ne ad momentum quidem respi-
rare permittor. Mala igitur dilatio melio-
rationis. dum ignoramus quid superven-
tura pariet dies. De secundo sed stetit
non erecta sed [illegible] non omnino erecta
sed inclinata stetit non in facie eius pedes
contempsit. Stetit retro non ad ca-
put eius. sed ad pedes permittens se pe-
nam [illegible] que pro malo [illegible]
[illegible] gradiebatur. Unde precepit Symon
de Cassia. Induite [illegible] et apre-
hendite. sine quo vite non itur. ut de
[illegible] ut debitum [illegible]
ad finem [illegible] eius et nos semper retro
stemus domini pedes. qui peteris ante [illegible]
[illegible] cum. Ut Symon [illegible] omnis [illegible]
[illegible] que in suis [illegible] non [illegible]
Stat per superbiam erectus et velut [illegible]
contendit [illegible] qui male loquitur aut
impie agit. O quid amarius. ipse in-
dignus ipse benefactor. ipse spes mea sa-
lus mea. [illegible] similis
et hospes [illegible] nulla [illegible] medicus [illegible]

pro salute plus pro diabolo quam pro deo
vnde apud antiochiam prout narrat
vincencius predicans quidam episcopus sanctus
cum videret quandam mulierem nomine P
belagiam simulatam ornatam et pulcri
tudine sua homines ad se trahentem ait
Nos heu sponsum celi ornantes sicut
tibi ille ciuitas diuicias et tamen facie
anime nostre non lauamus ut ei placeamus
Dixit semper tenens se ablutum et pin
git ut amatoribus suis pulcra appareat
Et hoc dicto ingressus hospicium prorum
pit super pauimentum et iugiter lacrimis
ait altissime deus ignosce mihi quia
omnis dies ornatus meretricis denatus tota vite
me industriam superant. illa pro amatoribus
et terrenis se decorat. ego tibi deo immortali
placere possit. et tamen per negligentiam me
am sicut impleui mandata tua non spera
ui. illa quoque premisit homelia post
Cumque secundo predicaret ipso deo pella
gia ad ecclesiam et ut audiret eum intra
tam compunctione venit quod episcopo fecit ad
hospicium venientem misit suos nuncios ad
eum dicens peccatrix ego discipula diab
oli audiui de deo quem colis. quod non promi
sit pro peccatoribus descendit. Et ego rogo
te eo ne me despicies penitentem
et saluari cupientem. Cumque ad eum ve
nisset prostrata eius osculata magis ad
pedes eius cum lacrimis ait Miserere
domine peccatrici. fac me pro salute ba
ptizari. Sit anima mea purgata a tantis
sordibus emundari cum esset baptizata
clamabat dyabolus dicens quid fecisti pe
lagia. quid vnquam tibi mali feci. nocte
te lapidibus ornatum que signo cruce fa
cto omnibus bonis suis dat pauperibus
fugit nocte et intrauit cellam in mon
te oliueti et ibi vixit quod cognosci
pre macie non potuit etiam a notis et ma
sit ibi vsque mortem Ecce ad imitatum
marie magdalene accessit cum adhuc
potuit Ostendit quod a peccato cessant
Secunt vetus secus pedes ihesu sequentes
vestigia que ante contempserat [illegible]

Decimus illa pagana nos christiani illa se
cre fide sine scriptura et sit semel au
diuit quod cum dolore emagnis imitat
vitam. et ad deum accessit. O quotiens nos
audiuimus de deo. et tamen sic vno anno ita
alio. et vtinam non deterius Et si saluari
cupimus ut per penitentiam accedamus Decimus
retro secus pedes. quia eius voluntatem et
salutarem affectum sperimus. Respiciamus
nos per faciem eius. quia per inhonora
cimus. si sternimus per signum aspicientes eo
quo saluati sumus peccatorum semper portamus
Omnes quos ut de petha confabricamus et alter
fabricant peccatores. intelligitur sternimus non
leuiore non vane. si secus pedes imitantes
vestigia pedum eius per humilitatis et hu
ne digni sumus tangere vnde facie eius.
nubila De cuius sed de latrone pro id eo
nos agnus flumina sed lacrimis qualibus
conspersi in tanta copia quod pedes domini
vestis lauare potuit. Cumque lacrimas per
dolore emittebat. compunctione quantum dolo
rem habuit. et quam contrita mente que
sit abundans lacrimata Dicit enim
lauatum pedes domini lacrimis velut
fecerit facta caritate igne. que inuisibilia
in corde accendebat homo quam lauabatur
hic igitur gratia conspersit Cor eius gla
ciale ita calefecit quod in aquas resoluit
quos dialum tenebant et omnes
scelerum subuerterunt hec lacrime
bratum ad deum quibus clamabat. sed in
silencio vicerunt hostem. sed sine sono
pulsabant ad summa
vnde salientes in vitam eternam. Vnde dice
remus cum petha exaudi orationem meam
et deprecationem auribus percipe lacrimas me
as ecce non dicit percipe lacrimas meas
oculis sed auribus. quod ut et petrus
am voces in se lacrimis manifeste
designantur. lacrime nempe in conspectu iudi
cis supplicant vel hesitant O quam
dulces erant lacrime. ecce dulciores
super mel et fauum dicens Sed quales
lacrime talis et tersio Cum [illegible] sed

deridet examinatorum. sed sicut communicabilis deo
disponente effectu attribuebat ita non commu-
nicabiliter sed communicabili et singulari ce-
lebrat quia cum capitis sui .. quibus prius
deservivit ad magnam pompam et dissolucionem
pro commissione vsa est ad profundam humi-
litatem et compunctionem vite nos. sed apud
nos sed ut saltem in parte servimus conficie-
bamus ante sacerdotem et vidimus de
dolor. ubi lacrime. ubi conuersio sumpsimus
eum. sumus peccatores mise-ri vita conuersa-
cionis. cur ad lacrimas non confugimus
tamen ut dicitur homo arma sunt conuersionum
lacrime. ad que nos fratres currere. quia aliquis
mererentur consolationem orphani et pupilli
et vidue desolate ad ipsas currit resigna-
ri non resignimus ad eas. quia non
valemus igitur amarius ad deum. ut peccata
detestamur. ut salute anime afficiamus
ex hinc eius diuinum amorem compunctio et
lacrime oriuntur. Eya fratres aspiciamus hanc
sanctam datam nobis in exemplum sed ut eam
nos ea capiamus deinde et imitanda
ad vitam sic imitemur et sequamur ut gratie
nunc in futuro quam gloriam inveniamus

Decimus excessus

ex multis que in civitate erat
peccatrix talis cum effectu glo-
rie amici sui et singularis
summe, ac omni exemplaris
omnibus peccatoribus ad penitendum
que et si tenebat profunde tendat. tamen a
casu feliciter surrexit. ita quod non solum
peccatorum remissionem obtinuit. sed et a deo
laudari meruit. et in fine seculi ineffa-
bilis laudabili memoria permanet. non in
parte mundi. sed in toto mundo omnis gesta
tenens et superabundans infinita deus misericordia
que non habent peccatores sed commutata non
perierunt latronem in cruce penitentem
non peccatricem lacrimantem. non cananeam
supplicantem. non matheum publicanum
non negantem dominum. non conuersos
suos. omnes illi in ordine diuine consolatio-
nis fuerunt et peruenerunt. et nos omnes in
quo salute incerti fiducia consistimus
vtinam in operibus virtuosis quam in magi-
tudine vicium nequaquam. sed in sola de

benignitas tua, que peccatores ad se
vocat, occulte trahit, iustificat et
sanctificat. Unde narrat Affra quo-
dam meretrix que erat publica pec-
catrix in prostibulo, quam convertit beatus
Narcissus episcopus ad eam declinans
in quo intravit domum. Cum sub cuius
tempore persecutionis Diocletianum ad quam
cum introisset cum diacono suo
cepit orare. Affra audiens
et videns, que numquam audierat nec
viderat, ad pedes eius cecidit dicens
Domine indigna sum in ista ci-
vitate, nulla me turpior potest inveniri.
Cui ille, Filia suscipe nunc lucem
fidei. Cumque per totam noctem ex-
pandisset manus suas ad dominum
circa gallorum cantus extinctum est
lumen. Cumque non posset accendi
episcopus dixit Veni lux mea de
celo, unde faciem tuam et salva-
re nunc. mox fulgur venit de celo
sicut sol et non cessavit donec auro-
ra incepit. Sed Episcopus non tam fe-
ruenter xpm amabat quod tempore ce-
nissi Diocletianum pro fide et marti-
rium ignis passa est cum ea, Un-
dum data sententia incendentium
clamauit Gratias ago tibi domine
Ihesu xpe qui me dignatus es
hostiam habere pro nomine tuo qui pro
toto mundo solus hostia oblatus es
in cruce. Ecce que multa peccata habuit
ad honorem martirii peruenit. Ecce
mira magdalena erat mirabilis
in peccando, mirabilis in penitendo
mirabilis in perseuerando, in diuersis
statu, propter quod dimissa sunt ei peccata
multa, quoniam dilexit multum. Contemp-
serat eum cursu multum peccando
sed tamen multum dilexit eum penitendo
et dolendo. Gregorius in omelia di-
cite quo dolore ardet que flere inter
epulas non erubescit multum doluit
quia multum amauit, multum arsit ardenter
quia flauit amore et fugauit expu-
lsorem diabolum. Ex his magda-
lena mirabiliter peccauerat corde ore
et opere ita quod omnibus viciis plena

fuit p(ro)p(ri)is et alienis / venialib(us)
et mortalib(us) Sz quid ei p(ro)fuit
nocuit ex quo mirabil(is) (con)versa fu-
ta fuit mirabil(is) peccatrix mag-
dalena et mirabil(is) penitrix mag-
dalena Excusamus n(ost)ram mali-
ciam p(er) magdalenam dicentes quid
mirum q(uod) sumus peccatores Enim s(an)c(t)a
magdalena erat peccatrix mag(dalena)
Si attendimus aliorum attendamus
et conversionem / peccatum ad magdalena(m)
penitenciam ad magdalena(m) ut salu-
tem Dicit enim b(ea)t(u)s ambrosius
in ep(isto)la ad simplicianum nil pec-
care solum est dei emendare sa-
pientis est / et corrigere erratum et pe-
nitenciam gerere gerere p(e)cc(at)i hec ille
ex quo sequitur q(uod) mag(na) stulticia
est erratum no(n) corrigere et de p(e)cc(at)o
penitenciam no(n) agere Intueamur eius
penitenciam ut dicit Symon de Cassia
Enim [illegible] in ea ad hec sequitur
cristum aliquando enim audiebat predi-
cantem defixit in ipsum corporis
partem et ~~mentem~~ mentis aspectum
contemplans vitam ponderans v(er)ba
considerans sanctitatem et in miraculis
factis virtutem dabat intendendi
eum de mirabili modo penitendi
ad cristum accessit no(n) expectato
tempore dum esset in cella ubi locum
dicatus Sz accessit ad eum dum
esset in loco celebrando ut contra
morem hominum n(ost)ram artem penitendi
cunctis declararet Non habuit hec
a se Sz ut dicit Symon traxit ad
secreto tactu ipse vocaverat eam
n(on) sono s(ed) ad cor Eiusque solaci-
abatur ista lacrimabatur illis se-
dentibus ipsa stabat inclinata Sic
q(ue) ad principium venia(m) et ad ablucio-
nem lacrimis copiosis cepit ri-
gare pedes cristi et capillis capitis
sui tergebat / osculando / et unge-
re ungendo Cui lacrimabatur cristus
Cristus eam lacrimantem fuit [illegible]
transgressionis offensa creatore
et consolatorem invenit hec ex de

causa et nos cogite debemus ut lacrimemur
Si enim cristus accedit graciosus complacens quem hac
exhibebimus scientes q(uod) mors peccatorum pes-
sima . aut quo fecerit ibimus . s(ed) dominus
no(n) exitum custodit nostrum Dimicamus ne
simus ludibrio demonibus no(n) assistente
cum nos salvos faciet Ergo no(n) tardemus
penitere ne ira dei nos occupet Sed ecce
magdalena coram omnibus confitebatur et si
non ore tamen gestu devotionis et lacri-
marum . nos erubescimus confiteri coram
uno in cella . ipsa no(n) erubuit in convivio
coram multis et patenter nos crebro confite-
mur . et in eadem revolvimus ipsa mala
[illegible] ipsa post primam conversionem in pena
[illegible] relapsa s(ed) mortalia Dicit
enim ambrosius in eadem ep(isto)la ad simplicianum
numquam p(ro) [illegible] domino Si quis enim ad hec
[illegible] in iniquitatibus et iniusticiam in
corde teneat dicat se agere penitenciam simulac-
[illegible] egeret se sanus simulet magis
ex hoc egrotabit [illegible] q(uod) ei prodesse poterit
simulata sanitas hec ille Cum itaque
veraciter penituit . [illegible] dominus
eam pre omnibus sanctis hoc privilegio in
hac vita dignificavit q(uod) ipsam per xxx
annos in heremo celesti dulcedine reficie-
bat . Epulis q(uod) no(n) heremo s(ed) celestibus sa-
ciabatur Corporalem enim die septies ab ange-
lis in ethera levabatur et celestes con-
centus auribus corporis audiebat . et ex
hoc nullis alimentis corporis . ut humana
[illegible] consolatione indigebat . q(uod) vir quidam
sacerdos eciam in heremo causa devotionis
manens dum fuit vide(re) ipsa eundem
dixit ad beatum maximinum ep(iscopu)m civitatis
aquensis ut proximo die dominico ad ora-
torium [illegible] veniret . qua die statuto
veniens invenit mariam inter angelos ad
[illegible] stantem et canentem . elevatam q(uod) duo-
bus cubitis a terra lumine magno circumda-
tam . quam videns ep(iscopu)s accedere no(n) aude-
bat Cui illa accede pater no(n) fugias fili-
am tuam Communicata itaque clero accepit
corpus dominicum cum lacrimis et tandem se inter
altare [illegible] in pace anima eius
angeli cum candelis in celum suscepe-
runt Quod eciam nobis prestare

Vides hanc mulierem Luce vii°
Hodie sancta ecclesia letatur in
solemnitate et commemoracione
excellentis dei amice sancte ma
gdalene Circa quam sanctam
mulierem tria videnda sunt Primo qualis fuit
ante conversionem Secundo qualis in conversione
Tercio qualis post conversionem Quantum ad
primum ante conversionem fuit mulier in civi
tate peccatrix, communiter omnibus estimate et
consuete malicie, ambulans per plateas la
te dissolucionis fuit mulier in civitate
Secundum quam civitatem dicitur Bethania vidi iniquitatem
et contradiccionem in civitate labor in medio
eius et iniusticia et non defecit de plateis
eius usura et dolus Talis magdalena
ante conversionem peccatrix, non uno peccato aut
duobus, sed similiter Si enim ex ea eiecit deus
septem demonia, constat quod omnibus viciis
plena fuit, sed quid mirum licet ei quod multa
peccata habuit, ex quo ante mortem penituit
dominus enim iudicavit fine hominis non principio
Scriptum est dominus iudicabit fines terre
i Reg. ii Secundo qualis in conversione
Tanto intensius ultimus visus invigilat
quanto in ipsis penitus initia vite recipiente
servat utrumque intuens dominus, qui dum peccata
hominum tollerat, respiciendo oculo pietatis se
ro vite in homine respicit, et cum convertit
Sic egit in hac sancta, permisit eam libere
peccare, post vero graciam magnam ei impendit
et sancta est gloriosior post peccatum, quam sine
absque peccato, ymo et peccatum ei cooperatum
est ad gloriam Dicitur ergo bonum est peccare
peccator igitur in vita, et ante mortem penitens
erit gloriosior post conversionem quam ante Sed
vide quod nescis si deus dabit graciam tibi con
versionis in fine, sed vitam tuam consumabit
in iniquitate non arguas tibi deus Sicut
de magdalena scriptum est et meam fiat Tercio
primum est Diligebat autem ihesus martham
et sororem eius mariam et lasarum de te
autem scriptum est nescit homo an amore
dignus sit an odio Sed omnia servantur in
futurum incerta apostolus dicit Scimus quod diligen
tibus deum omnia cooperantur in bonum Sed
Sicut enim Manasses fuit rex multum
peccator Tandem permissione divina fuit
ductus captivus in babilonem qui in angustia
oravit, et egit penitenciam et dominus ex
audivit eum et reduxit in Jherusalem ubi re
gnavit xlv annis Amon filius eius successit
in regno in omnibus viis malis patris am
bulavit dicens in corde pater meus fecit
te multa mala fecit et in senectute pe
nituit Sic ego fine ambulabo ut desi
derat anima per medium consultans ad de
siderium Dominus autem alto exterminavit quod
solum duobus annis regnavit Nam ser
vi eius interfecerunt eum in domo sua et non
venit quod sibi cum quod cogitavit Ergo non
de fine securi simus quia nescimus si gra
ciam aut iram pro peccato consequimur
Tercio quantum ad tercium, mulier in conver
sione erat deo accepta et dilecta quantum
eius in peccatis Nam displicuerunt tantum peni
tencie placuit quia pro penitente
osculatum et eam amplexat elogiculatam
voluit eam Simon phariseus quia tamen
tangebat eo quod penitens esset Quis pro
ea vidit omnes quod iam erat non peccatrix
sed ipsa diligebat eum iam et peccata mul
ta, acquisivit eam Judas dum unguentum
effudit super caput ihesu ait enim quare
hoc unguentum non venditum trecentis dena
riis ut daretur egenis Sed vidit dimitte
illam ut in diem sepulture mee servet
illud Tercio accusabat eam martha dicens
Domine non est tibi cure quod soror mea reliquit
me solam ministrare Dic ergo illi ut me
adiuvet Sed vidit Maria optimam
partem elegit etc Rogavit phariseus eum
ad prandium honorabat eum etc. cum de
vero detraxit illi dicens intra se hic si
esset propheta sciret utique que et qualis est
mulier que tangit quia peccatrix est. Ma
ria vero non peccata veniens subterminans
plus quam honoraverat quam phariseus
dedit ei nomen quem respexit phariseus
secundum suam voluntatem plus eius quam in
celo est, possunt enim eo incepto per peniten
ciam, apposuit tamen dolorem et peccata lac
rimarum dicens Domine miserere mea

cognosco et peccatum meum contra me
est semper. Secundum multitudinem
miserationum tuarum dele iniqui-
tatem meam. Iam cor eius fuit
locus mundus ex penitentia, verecundus
erubescentia, fecundus iustitia, io-
cundus ex divine consolationis
fiducia. Mirabilis materie penitentia,
quia mirabilis deus qui operatur
in ea. Locutus est ad cor eius quatuor
verba: unum comminatoris de pena ut ti-
meat, unum increpatoris de peccato
ut doleat, unum reconciliatoris de
venia ut confidat, unum promissi-
onis de gloria ut gaudeat, in qua
verbum accendit eam in suam dilectionem
ita ut dicere poterat illud Canticorum
v°: anima mea liquefacta est ut
dilectus meus locutus est michi.
Quod enim in ea erat tepidum illu-
minavit, quod frigidum calefecit,
quod durum liquefecit, quod ari-
dum in lacrimas resolvit, et
solum eius affectum in devotionem fle-
xit, ita ut a modo spretis omnibus
delectationibus omnibus mundi dimi-
ssis sedebat ad pedes domini Ihesu
audiens verbum illius. Legimus per
quatuor flevisse Magdalenam:
primo pro peccatis propriis ut hic; secundo
pro morte fratris, Iohannis xi; tertio
pro morte Christi: erat enim inter illas
mulieres quibus dictum est: filie Ierusalem
nolite flere super me sed super
filios vestros. Quarto ad sepulcrum
domini nec cessavit a fletu nisi
antequam vidit dominum, Iohannis
xx. Quantum ad tertium mulier
que erat gloriosior post conversionem in summa
spe videndi deum in gloria. Vn-
de nomen Magdalena habet tres
interpretationes: primo dicitur ma-
nens rea pro obligationem ad pe-
nam eternam, et hoc ei competebat ante
conversionem. Secundo dicitur munita scilicet
prime armatura, et hoc in conversione.

Tertio dicitur magnifica, et hoc competebat
ei post conversionem. Fuit enim magna fine-
bat. Nam sepulto domino feria sexta, ipsa
die dominico cum adhuc tenebre essent venit
ad monumentum, videns quod lapidem revolu-
tum a monumento, currit dicere Petro et Io-
hanni: Tulerunt dominum de monumento
et nescio ubi posuerunt eum. Venerunt illi, et cum
Petrus introisset in monumentum et vidit
linteamina posita, introivit et Iohannes
et vidit. Abierunt. Maria vero illis abeunti-
bus stabat ad monumentum foris plorans.
Vere magnifica mulier. Hec femina non est tal-
sicut Iudith xv° Certum forti et stabili
mente agit, audaciter nemine timens. Ubi po-
suisti eum, et ego eum tollam. Ioseph timu-
it, et non erat ausus corpus Ihesu de cruce
tollere nisi sero, et nisi obtenta licentia a
Pilato. Petrus ad ancillam hostiariam negat
Ihesum. Apostoli omnes Ihesu relicto fugierunt.
Hec vero mulier absque timore dixit de Ihesu te-
merarius eius estimatione: domine si sustuli-
sti eum et cetera. Post ascensionem Christi quam mag-
nifica opera egit. Marsiliam ad fidem Christi
convertit, urbem de compane potuit vero
rem principis Marsiliensis in mari resuscitavit
et filium eiusdem principis per biennium cum
matre mortua in mari conservavit. De dicta
in Marsiliensi ydola erexit, celis eam re-
plevit. Tandem cum omnia que mundi sunt
ei viluerant, ita quod nichil in hoc seculo ha-
buit quod eam posset delectare, cum magnis
suspiriis et nimia affectione ad deum dicere
potuit: filie Ierusalem nunciate dilecto quia
amore langueo. Ex nimia ergo dilectione
ad deum intravit ad heremum ubi per triginta
annos mansit hominibus incognita. In
quo loco dum nullum terrenum haberet gau-
dium, redemptor eius eam non terrenis sed
celestibus epulis satiabat. Nam qualibet die
septem vicibus ab angelis in aera ele-
vabatur, audivit quod angelicos concentus
auribus corporalibus et reficiebatur quasi sua-
vissimis dapibus, ne indigebat corpora-
libus alimentis. Tandem sponsum volens
evocare de hoc mundo potuit dicere illud
Canticorum: veni sponsa mea, veni.

De libano venit coronaberis / aucupe mercedem
eternam euorum laborum / Vt ipsi dispensacio
chorus angelorum eam ex oratorium beate
Marinum a quo cum devocione magna
et lacrimis suscepit sacramentum Tandem
corpusculo ante altare prostrato sanctissima
anima eius migravit ad dominum ad consola
cionem sancte ecclesie ad graciam et gloriam

Primus Jacobus

accessit ad Jesum mater filiorum
Zebedei. Mathei xx. Hec dicens
glosa apostoli Jacobi martiris
suo germani beati apostoli Johannis
evangeliste Cum iste maior
dicitur racione vocacionis
quia prius vocatus est a Christo quam alius et
christus videtur maiorem familiaritatem ha
buisse cum eo quam cum alio. et ideo ad opera
sua magna et secreta admittebat scilicet ad puel
le suscitacionem ad transfiguracionem. et in illo
tempore passionis adoracionis etiam ipse primus
inter ceteros est passus apostolos. et ita maior
quia prius passus. et ad celestem gloriam vo
catus Hi duo fratres Jacobus et Johannes
affectantes cum Christo regnante conregnare et su
premum locum in eius regno habere / mater
eorum ad Christum miserunt Primo eorum
notetur peticionem Secundo reprehensionem Tercio instruc
cionem De primo de eorum peticione
Cum enim rogaverunt per eos inducta. accessit
ad Jesum Cui cum pro filiis peteret scilicet ut
unus filiorum eius sederet ad dexteram. alius
ad sinistram in regno felicitatis et eternitatis
beatitudinis De qua sessione dicit dominus per ysaiam
Sedebit populus meus in pulcritudine pa
cis tabernaculis fiducie et in requie opu
lenta Considerabant hi apostoli inter se
esse per invidiam quis subsequeretur gloria
regni Quod ergo fatemur quod possibile
regem esse presentes / Et ut dicit Crisostomus
dicebant. primo quia invidus non est
qui semper donavit hominibus quod regnum
in societate non donabit. petentes nec
diligencia reprehenderunt ubi mira dantis
non dubitatur / Hec ille / Et ita mirum
dicitur est pro eis intercedat ad optime
dominum supremam sessionem in regno
ipsius Scilicet Jacobus et Johannes

ex eorum peticione triplex notatur vicio
scilicet carnalitatis. astucie et superbie Carna
litas quia prosimulant se gaudiendos
racione carnalis cognacionis Astucia quia
dicebant. si nos ingerimus rogaverimus sicut pa
ceterorum scimus etiam contentivos. et alii nobis
dicebunt Quidem volumus ut omnis scanda
lum vitaremus. ergo submittamus matrem
nostram ut illa pro nobis accipiat. et si fu
erit reprehensibilis invenita. facilius mere
remur quam multe. et cum sint impor
tuna facilius impetrabit Vnde pro filiis
rogavit Hec Crisostomus Superbia quia timebant
ne petrus primatum cathedre reciperet
et ita quadam ambicione vexabantur
volentes principatum super ceteros habere. et
alii prius erat superbia et ambicio Contra
dicit Crisostomus Ecce non vocat primo ingrediendum
et si erraverunt ex hac peticione ad promitte
te / tamen eorum errorem premunit omnibus prosperitatem
mereres. quam eis blandiuntur sequere de ad.
presencia regno. eum ne operantur opere
quibus regnum celorum emitur Primum enim de
labradimiles est si quis ut dicit ii ad thessa
lonicenses non vult operari nec manducet
et multe ex magnis peccatis quod sequentur
sunt Cum primum fit tamen Cum alii
simus odio hec patres et ingrediendi vocaret
vindictam Et notabile quod apostolus unus per
scilicet celicus placat De tanto desistit nondum
brevis signum est quod placat labolunt hic
petiis scilicet carnalitate circa cognatos.
astucia et superbia Carnalitate et inor
dinato amore ad consanguineos in dando
et ditando. astucia in acquirendo Super
bia inalbitendo Deprehendit autem Christus
hos apostolos. ut et ipsi sciant quod digni sunt
reprehensione De secundo scilicet de eorum
reprehensione unde eciam reprehendit eos
quia petebant premium sine merito. et vi
ctoriam sine certamine Jeronimus in epistola
ad amicum egrotum. Non enim sequitur
felicitas premiorum quam pugna non vult
gestare laborum. si ineffabilia autem pre
mia que dantur eis quam pro victoria
non dantur Secundo quia postulat ibi re
sessionem ex simplici ubi est elect Psalmo. ax

tuos quia placatorum quiclaunt in celo. ubi
cessabit omnis ploratus. Propter quod reprehendens
eorum ignorantiam ait nescitis quid
petatis. Sed pro exigentiis et petatis ut ma
ximum vincatis. Considerantes infirmitatem
vestram que facile labi poterit. Et Crisostomus
dicit super Matheum. videmus quia qui va
dens ad pugnam de preda victorie co
gitat difficile vincit. Cum autem vadens
sic vadit quasi ad mortem. ille facile su
perat. Sic et nos cum hoc certamine spirituali
vincemus non debemus cogitare qualem
gloriam consequamur sed quomodo [illegible]
pati evademus. Qui autem de gloria cogitat
et non [illegible] timet de eo. ille ut in spe
[illegible] cavens sine cognoscit in versu
tias diaboli cognoscit. Hec ille. Propter hoc
tuos aut ad eos potestis bibere calicem. Sed
tis respectum ad regnum. Ergo aut ut
respiciatis ad certamen. id quidem an pati
possitis. ut sciamus nos regnare non posse
nisi per passionem imitationem Christi. Unde ad
Thimotheum ii. Si sustinemus et conreg
nabimus. Et Ieronimus in epistola. Miles qui cert
[illegible] calumniatoribus et [illegible]
[illegible] calamitatibus [illegible] gloriam [illegible]
sublimatur et [illegible] [illegible] prima
promonet. Hec ille. [illegible] non [illegible]
[illegible] eorum aut [illegible] ad dexteram
vel sinistram non est meum dare vobis. quales
[illegible] esse. Sed patris. Crisostomus [illegible]
[illegible] et [illegible] per [illegible] omnia disponit
et ordinat ut [illegible] unanimes [illegible]
[illegible] non [illegible] non de
[illegible] non [illegible] neque [illegible] ne
[illegible] ut ne [illegible]
Sed ait non est meum dare vobis. Sed prius
ut [illegible] in regno celorum
non [illegible] ambitiosi. Sed subiecti. et ita non
[illegible] Sed [illegible] non [illegible] Sed [illegible]
[illegible] et laboriosi. Sequitur non carnaliter
Sed spiritualiter. et [illegible] petitis esse super alios
[illegible] super omnes ut [illegible]
erunt ante vos [illegible] non est
meum dare vobis. Sed prius [illegible]
[illegible] non [illegible] spiritualiter
[illegible] a [illegible] Sequitur

ergo in eo omnes congregationes populi
effundite corda vestra coram illo Deus
adiutor noster. Non est acceptor personarum apud
deum. Sed quicumque est dignus sit
summus aut infimus dives aut pau
per nobilis aut plebeius sit cuiuscumque
status accipit illud quod non pro
persona sed vite et merito habet. Iste
gloriosus apostolus Iacobus ut se re
gno celorum dignum redderet dedit
se ad labores et certamina. Propter [illegible]
[illegible] ante divisionem apostolorum omnem
Iudeam et Samariam visitabat Si
nagogas ingrediens probabat in Christo
esse completa que a prophetis fuerunt
predicta. Ibi magos Hermoge
nem et Philetum ad fidem ab erro
ribus reduxit et in discipulos
suos assumpsit qui sancta vita et
multis miraculis decorati in domino
quieverunt. Post dispersionem vero
apostolorum Iacobus nutu dei Hispa
nie partibus appulsus verbum domini pre
dicavit. Asseritur ibi elegisse novem
discipulos in adiutorium extirpationis
loliorum errorum de cordibus sterilium
hominum. Cumque ultime ei imminebat
[illegible] ad predicandum venit
cum septem in Iherusalem videns quod
Abiathar pontifex propter doctrinam [illegible]
[illegible] [illegible] excitavit
[illegible] contra eum ita ut
unus imposito fune collo eius
traxit eum ad pretorium Herodis regis
filii Archelai. Qui eum iussit gladio
decollari. Cum autem duceretur pa
raliticum clamantem sanavit et Iosiam
Herodis dapiferum ad Christi fidem
duxit. Post decollationem discipuli corpus
eius accipientes navi imposuerunt
divine providentie committentes et
ita duce angelo ad Hispaniam ap
plicuerunt. Corpus eius afferentes
super lapidem posuerunt. Corpus autem
eius immersum est lapidi quasi liquido
elemento [illegible] Discipuli ad Lupam
reginam dixerunt Dominus Ihesus
mittit ad te corpus discipuli sui ut
quem vivum suscipere noluisti suscipi
pias defunctum. Breviter vestra [illegible]
[illegible] in [illegible] accipere bonum

accipite boves et iungite plaustro et cor-
pus domini mei deferte et locum edificate
ut sint voluntatis. Dicebat hoc lupina ag-
itatione sciens thauros illos esse indo-
mitos et ideo putabat quod iungi non possent
et si iungerentur ex timore discurrentes et cor-
pus dissiparent. Ascendentes montem signo
crucis facto thauros illos quasi agnos man-
suetos plaustro iungunt corpus apostoli impo-
nunt. Mox boves absque ullo regimine corpus
in medium palatium lupe detulerunt. Quo
visa regina stupens credidit et christiana fa-
cta palatium illud in ecclesiam sancti iacobi
dedicavit illud magnifice dotavit et vitam
in bonis operibus finivit et regnum dei accepit.

Secundus iaco

Dic ut sedeant hi duo filii mei
unus ad dexteram et unus ad
sinistram in regno tuo. Mat. xx.
Hec dico magna quia magni
apostoli apud deum et homines
sunt iacobus maioris qui dicitur maior quia ad
apostolatum vocatus quam iacobus frater minor vel
passionis quia primus inter ceteros apostolos passus
est et prius ad eternam gloriam vocatus. Hic a-
postolus magnus quia cum fratre suo iohanne
erat christo valde dilectus et familiaris et
secretarius unde ipse cum iohanne peciverunt
christum de die iudicii et aliis occultis interrogat.
Hi duo eo adhuc in terris existente ut dicit
marci x accesserunt ad christum dicentes cum
confidentia magna. Magister volumus ut quodcumque
petierimus facias nobis. At ille dixit quid
vultis ut faciam vobis et dixerunt da nobis
ut unus ad dexteram tuam et alius ad si-
nistram tuam sedeamus in gloria tua. Zelum
habebant sed non secundum scientiam ut dicit apostolus.
Ideo non eorum presumptionem sic corripiens
dominus insipientiam. Bonum erat quod petebant
quia sessio in gloria christi res propria et beata
sed petitio inconsulta quia petebant sublimi-
tatem non humilitatem, sessionem ante labo-
rem, gloriam ante passionem. Itaque superbia la-
tebat in eorum petitione et stulticia et affe-
ctio carnalitatis presumpsit eorum secundum
Bedam. Quia petebant regnare sine merito
premium volunt pro quo non laboraverunt.
Hec presumptio erat contraria iustitie divine.

Quia ut dicit Mat. xx. dominus dixit
operatori suo voca operarios et redde illis
mercedem. Sed denarius diurnus. Ecce dicit operari-
os quod non otiosos non torpentes non adu-
lantes aut omittentes. Dicit Simo de Ca-
cia li. xii. Semper divina iustitia ut fiat re-
tributio pro laboribus et pro opere bona patria pre-
mia tribuantur. Ideo dicit apostolus ad Romanos
iiii. Ei qui operatur merces non imputatur secundum
gratiam sed secundum debitum. Sed qui hic tempus
operandi sicut dicit adultus non imputatur nec da-
tur merces secundum gratiam sed fides. Quia fides
sine operibus non salvat in adultis. Sed dabi-
tur premium secundum debitum operationis. Sic
hac stulta presumptione et spe inani quasi
totus mundus laborat. Volunt homines salva-
ri agentes opera totaliter saluti contraria
et ut dicit Bernardus xxi super Cantica volunt
sequi sed non imitari. Consequi cupiunt
sed non comparare. Optant extrema iustorum
sed non principia sed opera iniqua. Non curant
querere que tamen desideranter inveniri cupiunt
consequi. Sed non consequentur. Sic presumptio
vana et nociva deludit homines. Nam re-
gnum celi consequentur si presumunt pro
quo tamen laborare nolunt. Oportet abicere
hanc presumptionem et mereri si cupimus re-
gnum dei consequi. Et non solum malum
dimittere sed et bonum facere. Nomine Hermoge-
nes Philetus erant duo magi in iudea
tempore predicationis sancti iacobi quos populus
colebat quasi deos et multos decipiebant.
Hi tamen quia volebant regnum
dei consequi predicante apostolo ab eorum erro-
ribus recesserunt. Omnes libros magicos in
presentia beati iacobi in mare proiecerunt et penitu-
erunt. Dixit quod iacobus hermogeni si ve-
ram penitentiam vis ostendere vade et emendes eos
quos decepisti ut per te etiam ad penitentiam
revertantur. Certum in omnibus apostolus obtemperat
cepit quod in dei timore ita profecit quod erat per-
fectus et post passionem beati iacobi vita
et miraculis ambo decorati in domino quieve-
runt. Ecce pro laboraverunt et meruerunt
ideo sessionem in regno dei acceperunt. Sic
fiat et de nobis. Qualiter autem dominus
iacobum et iohannem corripuerit

evangelium ondit dominus Nescitis quid
petatis. potestis bibere calicem &c. i. potestis
sustinere passionem sic potius et regnare
ij ad Thimotheum ij° Si commortui sumus
scilicet spiritualiter peccato carnem et mundo et convivemus
scilicet simul in eterna vita. Si sustinemus
scilicet corporaliter patiendo et conregnabimus
scilicet in gloria. Si nos negaverimus
eum scilicet coram hominibus sicut nos vel facto
et ipse negabit nos coram patre in futuro
Sic pro regno dei non potest nisi per laborem
scandalorum scilicet et malum sustinendorum
Unde Actuum xiiii° Per multas tribulationes
opportet nos intrare in regnum celorum
et si modo gentiles non martirizant nichilominus
peccata eum [illegible] afficiunt
non potest sine angustia et turbatione abesse
quicumque amat. Dicit petrus damiani
in sermone de sancto apolinari. Desunt
gentilis hostes [illegible] in te manus et multos
invenies seditiones cives Roma superbiam
iniquitas invidiam [illegible] insidias
[illegible] libidinem, [illegible] avaritiam et
ut breviter [illegible] cuncta complectar
[illegible] carnis tua cum viciis et concupiscentiis
hostis est fortis agere, hic est vilis
dimicare [illegible] regnum celorum dicitur et
bene agentibus et mala sustinentibus
et ita non premiis scilicet vite [illegible] pro
[illegible] acceptus apud deum scilicet quamvis
dignus est accipere [illegible] quod non potum passionis
scilicet vite et hic [illegible] suis dicens
calicem meum bibetis sedere autem ad dextram
meam &c. potum cum illis qui merentur
Unde igitur ex verbis christi quod et si homo agit
opera bona [illegible] et sustinet mala
[illegible] hic tamen [illegible] solo scilicet ex operibus
et sustinentia non est dignus hoc regno
celorum nisi gratia suppleat. ad Romanos viii°
Non sunt condigne passiones huius temporis
sed momentanee et parvae ad futuram
gloriam scilicet promerendam que revelabitur
[illegible] hic est quod beatus
Jacobus [illegible] studuit mereri et laborare
pro regno dei [illegible]
predicavit in Judea et Samaria Tandem
venit in hispaniam [illegible] et ibi predicavit

tamen propter malitiam principum [illegible] septem
discipulos acquisivit [illegible] domine per totam
noctem laborando nichil accepi [illegible] in crastino
domine [illegible] de duabus navibus
una erat petri, alia jacobi. Et de duabus
captivis que ceperunt scilicet duas conversiones
una infidelium ad fidem, alia malorum peccatorum
ad bonam scilicet vitam Unde Jacobus multos
convertit in Judea scilicet paucos in hispania
Similiter eum attendunt ad fidem scilicet pauci ad bonam
vitam Credentium multitudo copiosa
benevivencium paucitas. Sic quod jacobus cum
suis discipulis ut dicit Johannes beleth de
hispania reversus erat [illegible] ut videtur scilicet illi
quos [illegible] adhuc essent in fide christi
[illegible], et invenit eos errantes et fidem
christi [illegible] ex toto derelinquentes [illegible] quod
scriptum [illegible] Sed tandem beatus Jacobus
eos ad fidem reduxit videns hoc Abiatar
pontifex anni illius concitavit seditionem
et misso fune in collum jacobi ipsum ad herodem
duci fecit Cumque ad decollandum duceretur
paraliticum sanavit in via et josiam qui
funem tenebat convertit cum eo post decollatus
Tandem discipuli eius timentes
corpus eius nocte navem imposuerunt et divine
providentie committentes sine regimine in
Galiciam in regnum lupe pervenit deposuerunt
corpus super lapidem et lapis [illegible]
[illegible] secum
ipsi discipuli ingredientes ad lupam dixerunt
dominus noster jesus christus mittit ad te
corpus discipuli sui ut suscipias defunctum
quem suscipere nolueras vivum. tunc
misit eos ad quendam crudelissimum virum
qui eos in carcerem posuit Sed eo [illegible]
angelos eos de carcere emisit Cumque
post eos milites misisset stante ponte sub eis
omnes submersi sunt. Audiens hoc et timens
[illegible] eos et ut redirent, qui redeuntes
[illegible] ad fidem converterunt [illegible]
lupa dolens [illegible] ad eam dixit eis
accipite boves in tali monte et iungite
plaustro et corpus domini vestri deferte
[illegible] signo crucis super draconem [illegible]

Mansuetus factus bonus sine aliquo regimine
corporis in medium palacii luce detulerunt quod
illa videns et stupens credidit et christiana
gens palacium pro ecclesia dedit et magistro
dotavit et in bonis operibus vitam finivit Sic
dominus vita et morte sanctorum utitur ad
quod vult nunc ad graciam tandem ad gloriam

Tercius ad idem

Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum Mathei xx. De-
cet hodierna festivitas est magni
apostoli et principis celi et terre ac
omnipotentis amici beati Jacobi qui
mox ut a Cristo ad apostolatum fuit vocatus ob-
edivit Relictis quoque omnibus parentibus et re-
bus adhesit domino dominus quoque eum valde
familiariter sibi sociavit Habuit enim ipsum so-
cium sibi in resurreccione domini quoque in
resuscitacione filie principis synagoge et
cum tempore capcionis oraret in orto ad
sanguineum sudorem et etiam transfiguracionem
in gloria sic occasione Mathei xx cum esset qui
perdmanebat ad gloriam eiusdem secundum vo-
luit hic in tribulacione unde apostolus 2a ad
Thimotheum ii Si commorimur simul
et conuiuemus si sustinebimus et conregnabi-
mus Si negaverimus et ille negabit nos
Unde dominus petentibus Jacobo et Johanne
per matrem ut unus eorum ad dexteram alius
ad sinistram sederet in regno dei Dicit eis po-
testis bibere calicem id est sue passionis quem e-
go bibiturus sum quasi diceret regnum hoc labore vel le-
vamina acquiritur Regnare possetis si prius
ad calicem attendatis et bibitis hanc istum acce-
re potestis In hec enim omnes christiani de-
signantur quod regnum celorum debetur laboranti-
bus sustinentibus et vincentibus De
Primo regnum celorum debetur laborantibus
quia regnum terrenum accipit absque labore
et anxietate quanto minus celeste quantum
laborando sancti subierunt pro regno dei Ex-
ut dicit Gregorius xxi moralium capitulo xv Sub-
tiliter et incessanter se in cogitacione discu-
ciunt si qua delicta incurrunt corrigunt
et tanto irreprehensibiliores inveniuntur quanto
semetipsos cotidie reprehendunt nec tamen
ob hoc securi de ipso regno Sed timendo
sperant et sperando timent timendo

pabus invigilant invigilando perpetuis
bonis se subiciunt et quanto prius legit
Dicit Crisostomus super hoc evangelium Deo pro-
pter nos eius pro magno compatitur Qua-
nto laborem necesse est nobis impendere
si volumus ad celestia regna pervenire Hec
ille Si enim colonus ut necesse tem-
poris habeat in yeme tota estate laborat cum
familia quanto magis laborandum pro re-
gno in quo gaudium eternum in quo deus
dat mensuram bonam plenam superfluentem
Si dives aut homo propter peccatum insudare vel
tius tm vestitus pane eius habet insistens
sudat in agro miles in bello mercator in
mercimonio ut acquirat temporalia que velud
nichil sunt tunc enim illa relinquit homo
aut relinquunt ab homine in morte Tan-
to amplius sudandum pro regno illo cu-
ius non erit finis neque defectus quod enim semel
acceptum fuerit etiam perpetualiter delectat
te homo ut vult Augustinus super psalmo Debetis
subire laborem ut eternum regnum obtineatis
Si enim carnaliter laboraret nunquam illud inveni-
ret Oportet itaque ut qualem in hac vita
subeat laborem ut post hanc vitam etiam
regnet Unde christus omnibus in exemplo
laboravit ad fatigacionem orando ad sudo-
rem pondus crucis sustinuit ad mor-
tem ne christicole horrerent laborem pro
tanto regno De secundo scilicet quod re-
gnum celorum debetur sustinentibus
Dixit enim eis potestis bibere calicem id est su-
stinere passionem nunquam iacobus fuit cal-
cator templis homicida adulter raptor
sacrilegus Erat enim homo iustus et sanctus
et tamen sustinuit mortem Sed ut dicit petrus
prima petri iiii non quasi homicida aut
fur aut maledicus alienorum appetitor
Sed paciendum pro iusticia et sanctitate
vite Cum igitur nunquam sodomia nos peccat-
oribus plenum volumus consequi regnum
celorum dixi nedum necessarium appetendum
sed pro deo Sed ut penitenciam dignam
agimus pro peccato Dicit ferventius cessat
iam persecucio tirannorum iam non timemus
cristiani ab infidelibus Tamen ergo debemus
sustinere Dicit Crisostomus super hoc evangelium

Passione domini dicimus nos sustinere
debemus cum persecuciones gentilium sed omnem
laborem et molestiam quam patimur in
corpore contra peccata certantes et subdit ideo
et si gentiles non habes qui te persequantur
habes principem gencium dyabolum qui te
omnes persequi nullum unquam cessat et ad
dit per varia incipe resistere desideriis tuis
desideriis et tunc intelliges quam fortes
persecutores desideriorum malorum te per
sequuntur hec enim propria periculosa quis po
terit odire quod amat et amare quod
odit hec ille Veniam ad propositum ait
petrus damianus in sermone suo de sancto
dicens desinit ecclesie hostes
obiit mamus in te et gaudia mundi
sediciosos omnes iam non pauci hodie
deus habet martires pacis christiane
fide milites Tantus iam tamen sive et
pravis desideriis sine contendere clament
pro dei honore et anime salute Tandem
inveni Si pauci regnum dei quod vim
patitur et quod violenti accipiunt as
cendunt vie ergo syon lugent eo quod
non sit qui veniat ad sollempnitatem
qui affectu et effectu tendat ad il
lam gloriam que nobis revelabitur post
hanc vitam omnes gaudemus de gloria
sanctorum de regno misterium de sol
lempnitate Jacobi apostoli convenimus
ad sollempnitatem eius Sed ut ait petrus
damianus in eodem sermone Tantum pro
dest si alios constitutos in sublimi
bus videas ipse vero in infimis ad yma
descendas Tandem timeat quod sicut Jaco
bus est in celo ante alios sed non con
tempnit nos eorum eius aggregare
De tercio scilicet quod celorum dedit viuatis
tibus vnum ait Petrus bibe calicem
qui videremus possimus Tandem ad dig
calicem meum bibetis sedere autem a dextris
hiis autem quibus paratum est Sunt vin
centes Apocalipsis ii vincenti dabo edere
de ligno vite quod est in medio paradisi
per lignum vite intelligitur sanctus vite
eterne qui est in paradiso regni celorum
mortem auferens vita perhennis

Cum destinus auferens vir sanctis
datur victorie non proprie ut enim dicit hieronimus
omnibus libro ii de dignitate Sunt in celo divi
se et plurime mansiones parate plurimis
diversis quas non proprie accepit
sed opera hec illi Cernebene enim ait re
gnum dei intra vos quia sicut in virtutibus
anime hec namque dignificant animam asce
sivam ad tantam dignitatem et ideo beatus ha
bens pro regno celorum et laborant et susti
nent et vincit laborant discurrendo per iudea
et Samariam sustinuit etiam quia cum
constans in iudea predicaret decolatus est Vicit
etiam beatus Jacobus in eo enim quod pro dei amore
et eius fide gladium suscepit victor factus
est coheres regni celorum magnus in celo ma
gnus in terra Sunt itaque sanctum debemus
sanctificare et invocare sanctificandus est
quia deus punit contemptores eius Vin
centius narrat xxv calo xl In partibus
hyspanie rusticus quidam in festo sancti
Jacobi tota die tritricam in area area gerit
sit qui dum de sero balneum intrat de
terit quod balneando pellis dorsi parietibus
balnei adhesit ob transgressionem sollempnitatis
et cunctis videntibus in dolore spiritus ex
alavit invocandus est Narrat idem Vinced
cius enim quodam tempore bellum ortum esse
inter comitem pontis calcarie et militem sum
nomine quilelmus capitur miles a comite
et cum iussu comitis decolari duceretur mi
les clamavit Jacobe apostole dei adiuva me
et libera me a speculatoris gladio Ter ictum
fortissimum eundem collo sustinuit nihil
lesus est Tunc speculator mucronem fixit
in ventrem eius quem Jacobus sic electavit
quod ut ictum eius sensit Tunc comes
misit eum recluditur in castro Cum beatus Jaco
bus apostolus mane apparuit dicens eme
assum quem invocasti tunc repleta est
domus tanta suavitate odoris ut omnes
putarent se esse in paradiso propter odorem
et lucem que tunc ibi apparuit Tunc
in ipso splendore beatus Jacobus eduxit manu
tenens coram omnibus et posuit ipsum
ad postinam partem castri custodibus

quasi excecat et apts Janius pu'
usq ad unu miliare q̄o innos
patrez prosecunt Tunc miles
amore apli precit ad visitand
aplm Erat admint hominez cuius
vita tota erat desperata Invocandus
itaqz quia adiutor fortis in tpe
tribulacionis et multa deus p illud
fecit et facit invocando enim la:
borem p vita etia (?) Sustineamus
p iusticia fide vincamus mundum vin:
camus carnis et dyabolum regna ut sic
bibentes hic calicez paciencie pu
hanc vitam mereamur ad dextram in
regno eius cu sanctis sibi colocari

Augratis ad dem

Potestis bibere calicez quem
ego bibiturus sum Math
xx | Dico hodierna
in nomine sancti Jacobi
inclita gloriosa et veneranda, hic
fuit filius zebedei frater Johannis
evangeliste aplus magnus apud deum
et homines Multi enim habuerunt
et habent devocionez erga hunc aplm
corde eum invocantes et ore se:
pulcrum eius visitantes | De quo ld
ysaie xi° pt intgi ipm gentes
deprecabuntur et erit sepulcrum
eius gloriosum Vbi considera q homines
erga hunc aplm debent habe
affectum et devocionez cum dicat ipm de:
precabuntur Secundo et laborem exterio:
rem ferre pro enim q sepulcrum eius
gloriosum Si enim fuit in terra potens
potencior est in celo ut eius pre:
cibus a peccatis liberemur ab insidiis
hostium eruamur et in patriam celestem
reducamur Unde de eo pt intelligi
Illud Job xi° Deprecabuntur faciem
tuam plurimi, oculi autem impiorum
deficient, x eius potenti presidio
insidie superantur demonum sicut
invenimus in speculo miliciis dei
ostendit Magnum enim repuitaris est
apud deum in regno celorum quod
quidem regnum debetur laborantibus
pacientibus et victoribus Primo
regnum debetur laborantibus sicut enim
deus homini in pena peccati dixit
In sudore vultus tui vesceris pane
tuo Si sudandum est ut comedamus panis

terrenus, quanto sudandum est ut co
medatur panis celestis in regno
dei Eum scriptum sit beatus qui man
ducabit panem etc | Dt aug de
verbis domini sup Matt sermone xxx
Quanto pro temporalibus cuncta sit
futura vita, non pati eternos labores
impiorum, et sine ulla consolati
one perfrui eterna felicitate iustorum
beatam et vere se homines patiuntur
ut dolores non eterni sed aliquantulum
diuturniores vitare acriorum do
lorum precio redimant Et ille | ce
spicianus hunc scitum tamen
petebat sessionem in illo regno cum
Johanne, nam erat iusti aplus
nam dei amicus omnipotenti
familiaris innocens scitus, audit
tamen a cristo negatis quid petatis
potestis bibere calicez quem ego
bibiturus sum, v pro his laborare labora:
tibus enim debetur illa sessio
in regno dei | Vnde dicit Jeronimus
libro 2° de virginitate Sunt in
celo diverse et plurime mansiones
vel qua igitur audacia audemus
blandire nobis de regno dei pro quo
non laboramus ymo contra quod
patenter facimus ut multo durius
nobis p peccatis nostris eluderemus
et vana est spes mea cum scriptum
sit qui non laborat non manducat
Ideo laboremus temporaliter ut in celum
manducemus in illa futura
vita Secundo regnum celorum debetur
sustinentibus tamen dicat pro bibe
calicez quasi dicat Si sustinebitis
et conregnabitis Unquid Jacobus
tunc erat peccator cupidus omnicida
vel ymo erat bonus iustus et
sanctus Cur iubetur sustinere
nisi q regnum celorum illis debetur
qui p eo adversa patiuntur ad
quam sustinendam homines qui
leves, qui primi quasi ardentes
esse deberent tamen dicat propheta
pro va labiorum tuorum Ego
custodivi vias duras non dicit
passus sum Sed custodivi ut sig
nificet paciencie decorem Dicat
aug de verbis domini eodem sermone
Quam fiducialiter tolleratur quelibet
adversitas temporalis et eterna meret

pena · et requies eterna comparatum Non
immerito ille tuus electus cum ingenti leticia
dixit · non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam que revelabitur
in nobis · Sed ille electus plus adversitatis in
omnibus punctis adversitatis sustinuit quam
apostolus et tamen multa sustinens omnem
sustinentiam dicit modicam in comparatione
ad futuram gloriam ad Romanos viii Et
tempore apostolorum cum passiones multarum
tribulationum multum abundabant non suffi
ciebant ut se mereri gloriam Cum ergo omnes
passiones huius temporis sufficiant ad fu
turam gloriam promerendam sibi impletum
illud Jeremie | vie syon lugent eo quod non
sit qui veniat ad sollempnitatem, sed affectu
et effectu tendat in illam gloriam · omnes gau
deamus de gloria sanctorum convenimus
in sollempnitate huius apostoli · Sed ut dicit
Petrus damianus in sermone de sancto apollinare
Quid prodest si alios conspicimus in sub
limibus videas · ipse vero in stercore ad yma
descendas Heu quanta hominum hodie patientia
sibi inest unum durum verbum vult quis
pro deo sustinere verbum etiam peccatori pravam
voluntatem aut in pessimum petitum non vult
dei regno abire Credunt incredule quod eis
aut sustinentia pro regno dei factus sit
vanus et inutilis Dicitur autem fur hoc
pro regno celorum estimat totum pondum
quod solum esse volumus cum cristo dicat
volentibus sedere in regno celorum potestis
bibere calicem O magna stulticia nostra quod
nunc non dare pro magno modicum pro
multo · breve pro eterno · mixtum pro puro
obligatum pro libero · commune pro proprio
necessarium pro gratuito · passiones enim huius
temporis sunt breves gloria que erit dura
tura eterna · passiones parve gloria magna
passiones pauce gloria multa · passiones
mixte gaudio gloria pura absque omni do
lore · passiones obligate scilicet pro peccato · pas
siones vero communes bonis et malis Gloria
vero libera · et gloria propria solum bonis · pass
iones necessarie velis et nolis esse oportet
pati Gloria vero gratuita Bonum igitur foret
ut quisque se tingeret et salubrius sue
saluti consuleret Tercio regnum celorum
celebrium victoribus regnum enim celorum

dabitur his quibus paratum a patre meo · At sunt
victores | apocalypsis | vincenti dabo edere de ligno
vite quod est in medio paradisi In ligno vite
nota contemplationem · que sedem in celo · aufert
enim mortem et dat vitam eternam · Si itaque in
regno dei quiescere volumus expedit ut hic
temporaliter laboremus · fructificemus ut victores
simus · Si sunt nobis difficilia aspiciamus
sanctos apostolos et martires · et alios quos deus
nobis dedit non solum in exemplum sed in au
xilium · ut pro nobis precentur Juxta illud canticorum
domine dependebunt omnes clipei ple
bis · Clipei plebis sunt sancti xxix clipei
in dimidio glorie quibus precari debemus · ut et
ipsi regem pro nobis deprecentur ut vires ho
stium nostrorum expugnet · ut nobis sua sola
cia prestat ut nos ad sanctorum consorcium
sua gratia trahat | De autem de orationum eorum
In summis suis deprecabitur Sicut enim nebu
la dissipatur ante solem Sic potestas eorum
cedit ad eorum orationem et diabolica virtus
perit et velut igne succenditur Clementes
enim sunt sancti · et quanto magis cognoscunt
miserias nostras et graves sunt eas tanto ma
gis orant pro nobis · quia illa beata patria
caritatem eorum non minuit · sed magis au
gmentat · unde licet sint impassibiles · non
tamen incompassibiles · nomine enim vestra mi
sericordie quia sistunt ante fontem gratie · ymo
quia deus caritas est · quanto sancti deo sunt
conniunctiores · tanto clementia maiores · quia
enim deo conformes, conniuncti sunt conformes
sunt · non tamen corpore · affectus eorum minuitur
est · sed non diminuitur caritas enim eorum in
creditur ut dicit apostolus · Inter quos apostolus iste
beatus Jacobus eximius adiutor in necessitate
in tribulacione Si enim helias homo similis
nobis passibilis ad voluntatem tamen eius
descendebat pluvia · pie credimus quod ad volun
tatem beati Jacobi descendunt super nos divina
solacia Sicut in multis miraculis eius
invenimus · quod est fortis · omnibus innocentibus cum
Dum xxx Cum tres milites dicti lugdu
nenses ad sanctum Jacobum pergebant · unus
eorum a sudore et labore itineris infirmatus
erat pressus Cum enim deciderent a sociis
omnibus est ut more bonum socium consorcium
communicaret sic factum est at ille beatus andreas

Sed unde non volens per tridium continue fuit
ex quo cum tam erant fratres eius quarta die vigi
lantibus circa eum et mortem eius expectantibus
dixit graviter suspirans gratias ago deo et sancto
Jacobo quia liberatus sum ex quo incepit dolo
rem meum fratres quod monebatis Sed cum
hoc cogitarem venerunt ad me subito demones
et constrinxerunt me ut nichil loqui possem quod
pertinet ad salutem et vos quid audiebam sed
respondere non poteram Sed modo intravit sanctus
Jacobus et baculo demones exire coegit et libe
rans me loquelam michi reddidit Statim ergo
confitere vere fratres meum quia diucius in hac
vita non permanebo Dic ergo sumpto viatico in
pace quievit Cuius sancti Jacobi adiutor esse
adiutor contra insidias hostium Nos eum pre
cemur ut nos liberet de fraudibus eorum et per
ducat ad vitam

Possumus ad xx

alicem meum quidem bibetis De
de autem ad dexteram vel sinistram
Matthei xx Hec dicens mellitissimi a
postoli et amici dei familiarissimi
sancti Jacobi maioris fratris Johannis
apostoli et ewangeliste Fratres dico non solum carne sed
etiam morum similitudine ambo enim eiusdem
zeli eiusdem studii eiusdem voti de zelo filius
ulciscendi iniuriam christi Luce ix Cum quidam
civitatem christum ingressum non reciperunt Jacobus
et Johannes dixerunt Domine vis dicimus
ut ignis descendat de celo et consumat eos
Christus autem increpans eos dixit filius hominis
non venit animas perdere sed salvare De studio
eorum indiscendo hii enim duo precipue christum
interrogabant de die iudicii et aliis magnis re
bus venturis De voto eorum ambo enim
in regno celorum volebant habere sessionem unus
a dextris alius a sinistris Cuius autem non
negavit eis Sed quia via ad hoc pertingent
ostendit scilicet via paciencie pro christo unde ait Cali
cem meum bibetis unde regnum celorum conse
quuntur Primo pacientes secundo humiles
tercio laborantes De primo dicit Calicem etc De
secundo Sedere ad dexteram vel sinistram etc Sed
de tercio scilicet quibus paratum scilicet laborantibus
et perseverantibus Dico itaque primo quod regnum
celorum paratum est pacientibus pro nomine
christi paciencia autem non cognoscitur nisi in
adversitate Ubi enim nulla iniuria nulla
contumelia aut tribulacio irrogatur nul
la ibi paciencia apparet Unde Jacobi modo
probacio fidei vestre paciencia operatur, tribu
lacio fidem probans pacienciam declarat Si
non ut est paciencia aut opus perfectum habet
sed quia per eam deus et proximi dilectio examina
tur an sit et quanta sit Cum per adversitas non
constringit nos a caritate dei et proximi sed nec
propter tribulacionem ab ea recedimus tunc magis
spes consurgit ex virtute sperare regnum celorum
Unde illud Jacobi i Beatus vir qui suffert tem
tacionem quia cum probatus fuerit accipiet corona
vite quam repromisit hiis qui diligunt illum
vide quod dicit temptacionem et ita non solum loquitur
de persecucione corporis que fit fratribus aut plagis
aut vinculis aut carcere Sed etiam de tempta
cione suggestionis a demone a carne mundo
ad hoc ut iusticia fidei deseratur et nephas
admittatur tales temptaciones quanto plus
repelluntur tanto maior spes salutis nasci
tur unde si sancti dei omnem corporis pe
nam constanter videmus propter fidei iusticiam
servandam nos in eorum societatem
venire volentes nullatenus debemus prop
ter temptacionem iusticiam fidei deserere sed ut ad
civitatem quod est contra iusticiam fidei Et
quod dicitur fides in agendis et tenendis
ut non omittatur divus et non committatur scelus
Unde dicit ysidorus libro ii capitulo xi Nichil est iustius
quam sic agere ne quis separetur a christo hac
fidei iusticia Quos notavit cum dixit beati
qui persecucionem paciuntur propter iusticiam scilicet
fidei conservandam quoniam ipsorum est regnum
celorum Isti patiuntur propter iusticiam qui propter
temptacionem non deserunt quod agendum est
perpetrant quod nephandum est Isto Jacobo et
Johanni tamquam electis ad regnum celorum
preminet passionem quia regnum eis promis
sum infallibiliter consequentur Unde dicit
eis Calicem quidem meum bibetis id est pacie
mini tormenta Nomine herodes occidit Jaco
bum Johannis fratrem gladio Johannes autem
et si penam mortis pro iusticia fidei et ex
virtute non sustinuit tamen sustinuit id
quod de se erat sufficiens ad mortem quia
enim in se fuit tamen per fidei virtute per
domicianum missus fuit in dolium fer
ventis olei ipse autem illesus inde

Ceperunt. Vnde autem hec pena non est mor
tuus hec venit ex miraculo diuino et or
dinacione diuina. et sufficiebat ei ad mar
tirium alias enim dominum deus et magnificum
ecclesiae esset ei in gloriae sine diminucione et in
dampnum. Dicit secundo. Regnum celo
rum consequuntur humiles non superbi. Vnde
filiis zebedei Jacobo et Johanni ait sedere
ad dexteram et ad sinistram non est meum
dare vobis. Quasi dicat. Scilicet in statu su
perbie estis scilicet carnalitate non humili
tatis magna enim presumpcio et superbia
est ante humiliacionem petere sublimacionem
ante seruicium petere premium. et ante labo
rem et fatigam appetere quietem. Ta
les erant isti duo pro illo tempore regan
tes sessionem in regno celorum quia non
dum meruerant. Vnde Job v. Qui
ponit humiles in sublimi et merentes
erigit sospitate. Rob. et Greg. vi moral
lium. Dauid viri. Foris despecti sunt
et velut indigni omnia tolerant sed dignos
se supernis sedibus considerantes celestis
gloriae cum certitudine expectant. Hinc per
ysaiam dicitur. Descende sede in puluere
virgo filia babilon. sede in terra virgo
anima infirmanda que nichil boni operatur
et sit filia eterne confusionis. Humiliter
sedere in puluere terre scilicet ut se humiliet
in actibus bonis humilis terrene vite se
gerendo ne fiat filia confusionis. Sed po
cius filia eterne glorie. Item homines
sunt in quorundam persona dicitur. Ecclesiastes viii.
laudaui leticiam quod non esset homini bo
num nisi comedere et bibere atque gaudere.
et hoc solum secum afferret de labore
suo scilicet domini hec sola sunt bona. et
domini non sit aliquid melius. Sed itaque
apostoli isti Jacobus et Johannes pro illo
tempore adhuc non merebantur regnum
celorum tamen iam omnia pro christo
reliquerant. Nolentes eis dixit sedere
in regno non est meum dare vobis. Sed
dicet illis qui hic non nisi comedunt
et bibunt gaudent quod non sit alia
vita aut aliud premium. Nemo abiciet
eos quia omnes inimicos et indignos
mirabiliter vidit Augustinus in sermonibus
sermonibus. Nemo a regno dei exclu
ditur nisi excludatur a seipso.
Ille autem se excludit qui sic agit ut excludatur.
Vnde tales iusticia compellente dicere possunt
domine deus iuste nos priuas principio bonum re
gni. Pro eius acceptione quod bonum accepimus
egimus et illud euitauimus. Sic ergo seipsos
excludunt et iuste excluduntur. Omnes ergo
in pater noster adueniat regnum tuum. Et ut dicit
augustinus ... non est aliud quam optare
ut nos dignos faciat regno suo. Ne forte quod
absit veniat et nobis non veniat. Multis
enim non est venturum quod tamen venturum
est. His enim venturum est quibus dicetur
discedite a me electi maledicti in ignem eternum
qui paratus est diabolo et angelis eius. Ora
mus igitur ut nobis veniat. ut bonos nos
faciat ut veniat et bonos nos faciat. Et ipse
est de sermone li. vi. cap. xix. Ut copiosius gro
stus sanctimonie magnus ecclesiam scilicet beatitu
dinem mereri valeamus ad ipse virginem
eius dei filius in humanitate assumpta
voluit credere. Pro eius qui corporaliter
secum migrauit. Hec ille. Item beatus iste
apostolus ut regno celorum esset dignus
eius fidelis receptus est. Nam in iudea
et samaria predicauit. In hyspania venit
et nichil profecit. Qui a verum tenuit et no
uem discipulos acquisiuit. Demum in iherusalem
venientes decollatus est. In hyspania sepultus
in palacio clarum. Cuius suffragiis et oracionibus
eius ut gratiam quia nunc singulis nobis
digneatur impetrare secum nos in celo collocare.

Sextus ad idem

Dic ut sedeant hi duo filii mei dno
vnus ad dexteram tuam matthei xx.
Hec dicit euuangelica glosa apostoli
Jacobi. Quarum suis discipulis
quem diligebat ihesus. Johannis est ite
rum apostolus eius sunt amabiles. quem cu
stus cum fuit admissus ad videndum gloriam
quam ostendit in transfiguracione domini eo sum
eius resplendens sicut mater eorum illi apostoli
erant consanguinei eius quia filius soro
ris gracie matris eius et ideo sunt certa
sic ut eorum vnus peteret sessionem a dextris
et sinistris ut dicit textus. Item primo notato
peticionem. Secundo reprehensionem tercio inspec
cionem. De primo scilicet peticione aute
est enim nichil eorum ad quem dicis

Dic ut sedeant hi duo filii mei etc. Vnde sciendum
quod cum audissent a Christo quod tradendus esset
principibus sacerdotum ut inde illudentium flagel
lantium et crucifigentium ac tercia die resurgeret
ceperunt intra se dicere Ecce cito descendet ad
infima tartarea ut mortis regem depredat
animas captivas inde reducat omnis mili
cia demonum illi resistere non poterit ab inferis
redibit quasi victor de bello et ad regnum sue
gloriae ascendat. Quid faciemus ut principes
regni eius esse possimus. Sciamus quia in
vobis non est. Cum enim eius persepissime donant
hominibus quod regnum suum non donabit sine
tatem petentis negligencia reprehendimur
ubi gratia dantis non dubitatur. Si ergo per nos
rogabimus magnum forsan ceterorum fratrum
corda contristemus. Deum ergo pro nobis duobus
providere volumus ut omne scandalum e
vitabimus. Nam et si sancti sunt tamen
homines sunt pariter tales possunt quia ad
huc carnales. Ergo submittamus matrem
nostram ut deprecetur pro nobis. Itaque mater eo
rum accessit ad petendum sessionem filiis
suis in regno dei. Ex eorum peticione re
prehendimur dum in superno regno ma
gni hic esse anhelamus sed tamen in terreno
difficilis et tediosa videtur parva mora
ad laborandum pro celestibus et tota dies vi
detur brevis ad cogitandum et sudandum
pro temporalibus et caducis que inde hic ad
homines relinquent aut homo ea moriendo
relinquet itaque pro nichilo habent homines
celum desiderabilem. Et revera Sicut habetur
Numeri xvi terra aperiens et sinum deglutivit
chore datan et abiron et omnia que ad
eos pertinebant. Descenderunt ergo viventes
ad infernum pro contemptu nominis divini
et reprehensione moysi et aaron et desperatio
ne terre promissionis. Quot modo pueri
per deos vigilie agere tunc tres principales
absorpti sunt quia absorbentur sine modo
per magnas malicias et iniusticias et pre
varicaciones mandatorum divinorum. Hic
habent exemplum omnes cives ut filios suos
nos preparent ad regnum dei ut eos ita
dirigant quod per mortem carnis sint
heredes regni celestis. Sed in dumt

Tunc matris textus hoc evangeliz
cus sicut et similiter sunt cetere matres
que corpus natorum suorum amant ani
mas autem contempnunt. Desiderant illos va
lere in seculo isto et non curant quid sunt
passuri in illo. Alii malicias filios suos
promoverent alii honores et nemo filios
promovet celum. Perdicionem illorum cum
magnis precio comparant et salutem illius
cum dono accipere nolunt. Si viderint illos
pauperes contristantur et suspirant. Si autem
viderint illos peccantes nemo tristatur ut
emendent quia corporum sunt parentes non
animarum. Hec ille. Certe quia mater eorum
erat devote instans pro regno dei ideo et
filios ad hoc ipsum dirigebat. Cuiusque paren
tes non amant virtutem quod dirigent fi
lios eorum ad pravitatem. De secundo scilicet
de reprehensione. Ait enim Ihesus ad ipsos
Nescitis quid petatis. Potestis bibere cali
cem id est passionem sustinere. Merito ergo
Ihesus reprehendit eos quod nescierunt quid
peterent. Cum tunc sciebant quid pete
bant quia sessionem in regno dei ad dex
teram et sinistram ut sint quasi maio
res et principaliores. Rudem Simi dicit
Nesciebant quid petebant id est qualiter rege
re velitis et non dum meruisse possit
ordine iusticie quem vult primum antequam
meritum que possit mercedem ante laborem
Stipendium ante miliciam. Semper enim
primo ex animo et actu ex opere precedit
premium. Unde dicit Simon de cassia in
decimo divine iusticie posteriores sunt
glorie retribucio. Hinc ceterus non cepit
ad eos sit ita sed ait potestis pati ut
tandem consolacionem ...
per tristiciam regnum per laborem gloriam
per miseriam. Ecce via ad celum ut eo
perveniamus. Si cupimus regnare. Et inde
indurunt hi duo discipuli domino pos
simus scilicet calicem bibere. Elaborant ergo
Jacobus ut dominum opere compleat. Vin
cit post ... Jacobus omnem
iudeam samariam visitabat per sina
gogas ingrediens et ostendens quod omnia
que a prophetis predicta sunt in Christo com
pleta existunt. Et dicit Johannes Beleth

Et Jacobus in divisione apostolorum missus est
ad predicandum hyspanis sed propter malitiam
incolarum non potuit ad fidem convertere nisi
unum tantum quod sanctus videns rediit
in Iudeam et ibi Hermogenem et Philetum
magos et alios plures ad fidem convertit
deinde ab Herode decollatus mortuus cor-
pus eius hyspaniam convertit Reg[..]
[..] quam vivus non potuit convertere regnum
et populum hinc convertit mortuus quo intel-
ligimus quod omnia deo vivunt et quod ille sa-
piens virtutem suam voluntate per mortuum
sicut per vivum sit recognoscamus quod sit ma-
iestas in maiestate sua operatur sicut vult
et quando vult et per quem vult videte
quod omnibus conregnare Sanctorum cupientibus
dat potestatem bibere calicem id est pati pro Christo no-
mine hec via consequendi celum sed pa-
ti in hac vita nemo potest cum Christo re-
gnare nisi passionem eius fuit imitatus
Ceciliensis super Matheum passionem dicimus nos
suscipere calicem domini non solum persecutiones
sensibilium sed intelligimus omnem dolorem
et molestiam quam patimur in corpore con-
tra peccata certantes nam si gentiles desint
qui persequantur corpus id prompta volun-
tas fidelium dei sine fructu sterilis
permanet. Ut et si gentiles non habes qui
te persequantur habes principem gentium
diabolum qui homines persequi numquam cessat
certe contendere est magna et inseparabilis
persecutio in corpore tuo iubere nescire
desideriis tuis et tunc contrahis qui sor-
tes desideriorum malorum te persequuntur
Hec est pugna periculosa. Quis enim potest
odire quod amat. Et amare quod odit
habes itaque o homo persecutores invidum
diabolum carnem qui te persequuntur nec ces-
sant quibus repugnare est et passionem
imitari. Et vide persequi inde virtute posse-
simus Christus non dixit illis patiamini ita
et regnabitis sed dixit ipsis cali-
cem meum bibetis Dicit Christus et saluat
magistris ipsius humilibus et humiliter
roganti bus Crisostomus ab adultis exigantur
ventura opera sed tamen ad merendum bona
superna non suppetunt ex omnibus intentione
sint parvulis cum eternitate dignus esse
esset quilibet pena etiam. Cum dona quia
ista peccata salvandis salus provenit defectum
suum non supplet Unde dicit Simon de Cassia li-
bro x de vita Christi Nemo animam suam fallat ut si
preterit omnem iustitiae regulam. Omnem ve-
teris et novi testamenti novit missione et ex-
consiliorum perfectionem addiderit. Quod per haec se suffici-
ens credat felicitati superiori impenderet. Quo-
niam enim dicamus per fidem et opera fidei ne-
cessitatur. Quod tamen ea plenitudine qua omnia de-
siderat excedens omnia nostra opera sit ut ibi dicitur. Ne-
mo itaque de se confidat aut quod vincula sua
deum ad dandum ei regnum celorum obliget
si agat fideliter opera humilia quod petitur et manet
et gratia ut per labores huius vite dignetur
eum percipere fecit sessione in regno eius. Ec-
ce Sanctus Jacobus in tribulationibus auxi-
liator sit Refert Vincentius in parabolis
Gallie vir quidam huius uxorem sterilem impetravit
ad sanctum Jacobum et redeuns habuit filium
eum qui cum quindecim annum attigisset
cum patre adire sanctum Jacobum debuit Sed enim
in medio itinere puer egrotans
expiravit de eius morte parentes valde
dolentes clamoribus nemus impleverunt ma-
ter sic ad sanctum Jacobum interpellat quod fi-
lium ei non redderet se viva cum eo face-
ret sepelliri. Dum autem puer ad tumulum
deferretur quasi de gravi sompno excitatus et gra-
cias sancto Jacobo in sinu suo tenuit
et nutrivit ei ut cum parentibus iter ceptum
arriperet. Cunctis astantibus enarravit Ecce
quod in hac necessitate et tribulationibus exhib-
uit patrocinium. Rogemus ergo et nos

De Sancto Laurencio

Vt gloriosus Laurencius in tra-
noctum fuit ipsum solum ma-
gis Johannes xii Cum mirabili
et magnifice Christo eius et pieta
tis dominica per universum mundum
profecit et impetum sublimitatis ascenderit
enarrare vires meas superat. Hec enim ita
fidelium corda illuminant ita inflammat
ita irritant ut corpora sua et animas su-
as pro Christo ponere non dubitarent in tanta
multitudine et cum tanto affectu et
promptitudine Ut sic dicit magister Cunte

Hystorie li. viii ca. xviii possibile non est enim comprehendi quanti quotidie per singulas quasque urbes et provincias et martires efficiebantur, quantos quoque ardor fidei ad patiendum animaret et excitaret. quibus nunc eorum sine [illegible] ille qui nichil ignorat. De quolibet enim hic melius martiri sanctus laurentius qui et si rome de passione [illegible] magnum et durum habet tamen ignis sive craticule per universam christianitatem et latens ardor ad patiendum excitavit frigidos calefecit labantes supportat pigros confirmavit debiles roborat iacentes erigit multo de ipso ecclesia legit ewangelium de grano frumenti. quod hominem continet ipse enim totam etiam fidelium cohortem sive martirum eius parvum refocillavit omnibus dicens Gustate et videte quoniam suavis est dominus [illegible] in martire suo [illegible] in servo suo et si [illegible] suo [illegible] Vo[illegible] itaque quod granum frumenti principaliter dicitur [illegible] consequenter omnes christiani [illegible] specialiter sanctus laurentius granum frumenti [illegible] qui [illegible] plenitudine [illegible] sive [illegible] omnia corpora [illegible] sustentat et tenent et [illegible] gratia [illegible] ante ex nimia caritate moriens in humanitate fructum redemptionis reconciliationis animabus attulit. Unde dicit Engelbertus abbas admontensis in tractatu de lapsu primi hominis Christus sua passione et morte perducere voluit hominem non ad quamque sed ad summam gloriam et exaltationem. Hanc autem gloriam [illegible] congruebat per vilissime mortis humiliationem et ignominiam quae humilitas fuit apud deum causa summe exaltationis sicut erat apud homines summe despectionis. Mors enim Christi quia sine culpa ex gratia subiit habuit quandam falsam confusionem et ignominiam apud homines Sed veram exaltationem et gloriam habuit et meruit apud deum [illegible] de se [illegible] granum frumenti sed [illegible] cadens in terram sed [illegible] humana [illegible] mortuum fuit sed in [illegible] morte [illegible] a notitia [illegible] hominum. Mortuus autem [illegible] revera vivit et [illegible] ad sua cognitionem et amorem ad tantum quod fideles fide [illegible] et illuminati [illegible] ad [illegible] anhelantes defecerunt. Unde ut ponit

Eusebius Ecclesiastice historie li. viii ca. xvi et xvii. Cum decimus nonus annus imperii Diocletiani edicta per omnem terram proponebantur ut ecclesie [illegible] christianorum ad solum destruerentur scripture sacre igne comburerentur [illegible] si qui [illegible] honoris prerogativa muniretur sublata hac manerent infames [illegible] non post multum temporis additur et alia sed ut simulacris omnes immolare cogerentur. Tunc quorum mentes promptiores et fides validior erat [illegible] flagris alii discerpebantur alii ungulis fodiebantur alii laminis urebantur alii trahebantur pedibus alios sed fidem christi confitentibus ab astantibus [illegible] ora contundebantur ut tacerent. quorum patientie et magnanimitatis [illegible] quam nullus digne proferat tamen pro mediocritate virium sermone enarratur. Refert etiam de quodam [illegible] petro [illegible] qui ad immolandum compulsus et ipse toto [illegible] imperatori [illegible] et flagris toto corpore laniatus [illegible] necessitate [illegible] quod [illegible] et tum [illegible] immobilis [illegible] pelle [illegible] aceto et sale perfunditur. Cumque et hoc genus tormenti [illegible] tolerasset iubetur porrigi craticula [illegible] preparata [illegible] quod reliquum [illegible] absumi corporis [illegible] et non ad subitum sed sensim paulatimque [illegible] ut pena protelaretur in longum. Cumque [illegible] corpus eius [illegible] per singula membra [illegible] penas et supplicia renovarent ille [illegible] et [illegible] et igne resolutus [illegible] ultimo spiritum [illegible] tortores [illegible] quod tot suppliciorum genera [illegible] Deinde imperator [illegible] suis [illegible] fideles [illegible] collectos alios quidem gladio [illegible] alios [illegible] conflagrari [illegible] grandis [illegible] ignis [illegible] quod cum [illegible] singulos si forte [illegible] vellent ut [illegible]

cum inimici paciebantur sed ultro vel sponte
mortis irruerunt sed credentibus gladiis cervices
dependerunt obiectare cunctos. hec ille. Secundo
dico ad hec dicimus quod nec tot species
martiria sed nec tot sustinentia celestis
valet ad egrediendum ea que sunt se
culi sui. Vidua enim ipsi carnis homines
passi sunt et nos. et ipsi tot et tanta tor
menta sustinuerunt ex eorum sicienti affectu
indicibilium de sua singularitate ad deum
et ad proximum ex eorum labore acqui
sibiliter de suo tempore et ex eorum
consilia culpabilium circa inadvertentia
fratres aut scientes ex fide quod sunt
consecuti vigilemus ut et nos consequamur.
Secundo gravius scrutetur de omnis cristi
anus a deo quis [illegible] debet quod nomi
ille non sortitur qui [illegible] nomine nomi
natur. Cristus multum [illegible] attulit
et christianus debet esse fructuosus fructu
salubris quo ad se et utilis quo ad pro
ximum ad hec stringit enim caritas ita
ut proximo suo non debet esse nocivus
nec iniuriosus sive fama quod est contra
detractores sive in persona quod est contra
homicidas aut in persona sibi coniuncta
quod est contra adulteros aut in rebus quod
est contra fures raptores spoliatores
Et sic debet esse homo fructuosus alioquin
timeat quod sit mortuus. Cristus enim mor
tuus attulit fructum multum. Ditat
aut homo vivus est mortuus qui qui
libet sibi diem deputat quasi die mor
tis franciscus de remediis utriusque for
tune li. [illegible] Domine credo dicere te
deliberasse superne vite bene meritis
et moriens tales qui sic vivens et mor
tuus desiderans carnis respicit nec ani
mam perdit. Iterum enim amat animam
suam in vita animalem et concupiscen
tiis perdit eam. Talis etiam conditur
inordinatus amor quo ad proximum
Mat. x. Item qui amat patrem aut matrem
plus quam me diligit non est dignus me
qui amat filium aut filiam super me
amat non est dignus me. Talis etiam
amor mundi perit quod sibi in mundo
qui omni die [illegible] se demundo estimat

hec omnia videntur dissimilia sed tantum ei
cuius venter i. appetitus terre adhesit. Crisostomus
super Johannem omelia [illegible] Dulcis est presens
vita et plena multe delectationis sed non omni
bus sed hiis qui affixi sunt ei. Si vero quis ad
celum respexerit et que illic videri bona
cito eam contempnit et pulchritudo corporis
donec alia non apparuerit clarior in admiratione
est cum apparuerit melior contempnitur. Por
hec ille. Consideratio illius celestis vite non
solum facit vanas huius delectationes mundi
contempnere sed et aspera pati. unde hec dicit
Cristus qui odit animam suam in hoc mundo
scilicet dum propter deum patiendo talis in vita
etiam custodit animam eam [illegible]
sic custodit animam eam [illegible] temptatur
ex amore illius vite celestis. O quanto odio
primitivi penitentes habuerunt animas suas
ut eas in vitam eternam custodirent. Refert
Johannes abbas dicti monasterii montis
synay de multis vere penitentibus et odio
animas suas habentibus. Aliquem eiusdem viri
penitentie et sustinentie insinuate magna
[illegible] aliis oculis [illegible]
et finem pacis et miserabile [illegible] spectacu
lum. Refert se vidisse alios stantes in
oratione et damnatorum more retro manus
ligatas tenentes et in terram vultum commi
merentem inclinantes seipsos indignos sen
sum in celum aspicere condemnabant
lam sine voce animam et mentem [illegible] offe
rebat. alios vidit in [illegible] lacrimis
lavantem [illegible] qui aut lacrimari non
valebant seipsos cedebant. alii deprecabantur
[illegible] ad [illegible] ut illi misericordiam
invenirent. alii modicum aque gustantes
reprimebant et [illegible] capiebat ta
tum ne sit mortuus. Secunda [illegible] valde mo
dicum panis [illegible] a se longe pro
hibebant seipsos indignos dicentes cibo
rationali [illegible] opera irrationalium. alii
pulverem et cinerem cum pane et pro pane
edebant et ipsi erant sic [illegible]
tempore plures [illegible] non patitur [illegible]
et alii odiebant animas suas in hac vita
et custodierunt eas in vitam eternam

Et de bto laurentio quod dictam quatuor
odio habuit vitam hanc corpalem. Nam
ad mandatum decii primo cesus e scorpio
enibus cui dixit infelix has epulas semper
desidavi. Decius ait glaueis cum hec dicit no
bis tum similes vbi sunt absconsi. Rndit
non es dignus eorum conspectibus. Secundo
iussit eum plumbatis cedi diutissime tandem
in aculeos suspendi et scorpionibus affligi
tandem incarceratum nocte coram decio
eductum et os eius coram decio contundi.
Deinde flagellis laceratum atque assum
gratia cuius fecit vbi prunis suppositis
furcis ferreis compresserunt ipsum de super
tandem leto vultu dixit decio Ecce miser
assasti vnam partem gira aliam et man
duca. et dixit gras ago tibi domine quia
ianuas tuas ingredi merui et emisit
spiritum Ecce eodem sanctum suum corpus
spernit conam anime in requie celorum ad

laurencii s. 29

Nisi granum frumenti cadens
in terram mortuum fuerit Jo.
xii Passio gloriosissimi mar
tiris laurencii inter ceteras
sanctorum excellentissima
videtur primo propter passionis acerbitatem
secundo propter paciendi fortitudinem. Tercio propter pa
ssionis magnum fructum. Non enim pena
fuit brevis aut simplex sed longa et mul
tiplex ... cum in pernis usque ad g
ne commutatur usque ad plena suspensione
nam et usque ad extremam penitus ...
tionem Secunda quod ... superulter plus
potuit sustinere quam tortores pena. Tamen
vere magnitudo fidei et ardens amor hoc
martiris Vt in nobis fidem accendere
et devotionem augere ... festo le
git evangelium de grano frumenti
vbi primo tamen dicit se granum Hoc glo
rificatus Vt esse granum frumenti Tercio
specialiter laurencius est granum frumenti
Dicitur ad primum ut habetur Joh. xii
Cum quidam gentiles accessissent ad phi
lippum dicentes Domine volumus ie
sum videre Venit philippus et dicit andree

Andreas rursus et philippus dixerunt ihu
Jesus autem respondit Venit hora ut clarificetur
filius hominis amen dico vobis nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum
fuerit ipsum solum manet i. isti gentiles
qui modo venire ad me volunt per mortem
meam venient ad me per fidem i. ...
passionis mee venient ad me gentes
et ... mortis mee vincet mundus vita
gratie Exponit ... libro septimo cap
xxix decimi domini Christus dominus fuit
... in terra ... in vtero virginis non semine
hominis sed spirituali ... et inde
virginali ... terram ... atque cal
cabat in terra ... et cum hominibus
conversatus qui nisi fuisset morte ...
tur multiplicationis fructum fidelium et
redemptionis eorum non attulisset quamvis
eorum ... potuisset omnem fructum mul
tiplicationis et redemptionis afferre sed noluit
aliter quod sicut ab eterno providit afferre ...
predixit igitur ut hic granum frumenti
cadens in terram moreretur Causam huius
ponit Engelbertus ad montem abbas in
tractatu ... de reparatione hominis ut sed
per mortem suam destrueret eum qui mor
tis habebat imperium sed diabolum qui mor
tem induxit homini persuadendo peccatum
hec ille Idem ibidem citans illud ad
Ebr. ix Omnia pene secundum legem mun
dantur in sanguine et sine sanguinis effu
sione non fit remissio peccatorum Et ...
... moriebatur morte naturali vbi fun
deret sanguinis sine quo non fit remissio
et ... dimittat plenarie legat et pe
ccatorum predicta igitur necessitate decebat
eum mori non morte naturali sed mor
te violenter illata hec ille Dico vio
lenter non ex parte pacientis quia mors
eius fuit voluntaria et caritate plena
sed ex parte inferencium ... sic ...
... granum frumenti in terra patiens
crescens ... humiliatus
... cadens mortuus attulit fructum mul
tum Secundo quod ... granum
dicatur granum frumenti Unde dicit
... granum homo

est frumenti in terra satum in qua
nisi moriatur, fructum germinare non
potest. Tunc autem moritur iuxta hoc
evangelium quando sic voluntati
et huic mundo caduco moritur mo-
ritur. Dico quantum ad carnis de-
sideria et huius mundi delectabilia.
Alioquin fructum afferre non
potest. Cum fructum non facere [illegible]
[illegible] non [illegible] sibi vivat. Si autem
carni vivat quo ad eius delectabilia
placita signum est quod mortuus
est sibi scilicet quo ad sequendam
propriam voluntatem et carnis
delectationem. Sed nec idem Christo
potest esse cum carni vita nisi
sibi et mundo moriatur in hac
vita. Aut quid potest fructum produ-
cere sine Christo cum ipse sit vita
sine qua nihil agere potest bonum.
Hinc Christus hic dicit: Qui amat ani-
mam suam in hoc mundo scilicet con-
senciens ei in delectationibus et
desideriis carnis perdet eam in
futuro. Et qui odit animam suam
in hoc mundo scilicet dissenciens et
contradicens hiis que delecta-
bilia sunt carni et mundo hic
custodiet eam in vitam eternam. Et
hoc novit apostolus: Qui in Christi
sunt carnem suam crucifixerunt
cum viciis et concupiscentiis.
Ergo fornicatio est peccatum mortale
quia perdit animam et anima non per-
ditur nisi per mortale peccatum.
O magna stulticia pro brevi
delectatione mundi longam ama-
ritudinem et pro momentanea vo-
luptate mundi eternum cruciatum
hic ad horam gaudere et tunc
in sempiternum lugere. Non
sic illi iusti faciebant de quibus
scribit Johannes abbas du-
ctorum montis Synai ubi
refert de multis hic vane se
adiungentibus ut animas suas in
eternum custodirent. Aliqui in
vim [illegible] ut in-
mutabiles [illegible]. Alii [illegible]
[illegible] alii [illegible] afflictabant

ut hic nihil delectationis haberent
si consideramus quanto amore af-
fectuose isti et eius similes illam
futuram diligebant et hanc ode-
bant. Invenimus quod non nisi modicum
est fervor noster ad salutem nostram compa-
ratum eorum. Plus istam vitam
temporalem diligimus quam eternam
in celis. De sancto Lauren-
cio singulariter. Granum
frumenti quod cadens in terram qua-
tenus natum nisi fuisset mortuum
passione tam atroci tam forti
et tam nobili solum mansisset.
Solus quod esset si non tot
traxisset post se ad sequelam.
Mortuus autem tot [illegible] attulit
fructum multum. Hoc [illegible] illustrat
[illegible] caritatem in cordibus [illegible]
[illegible] calescit ad martirium
calescit dilectionem inflammat
[illegible] arguit [illegible]
excitat. Et quid dicam clari-
ficata est [illegible] Stephani
martirio illustrata est Roma
Laurencii supplicio et non
solum Roma sed et tota
[illegible] Laurencii [illegible]
bit [illegible] ut passione sua
[illegible] illuminaret. Ubi [illegible]
Decius imperator avaricia [illegible]
[illegible] Laurencius noluit sacri-
ficare diis iussit eum despoliari
et scorpionibus cedi cui Lauren-
cius: Infelix, has epulas sem-
per optavi. Cui Decius: Si epule
sunt pande prophanos ut tecum
epulentur. Cui Laurencius: Iam
in celo nomina sua dederunt
et eorum aspectibus non es dignus.
Tunc iussit Decius nudum fustibus
cedi et ~~ardentes~~ ardentes
laminas ad latera eius appo-
ni. Tunc Laurencius gratias
egit deo quod eum dignatus est
inter famulos suos computare.
Tunc iussit eum plumbatis cedi
durissime. Ubi Laurencius orat

Domine accipe spiritum meum
Venit vox de celo adhuc tibi
multa debentur certamina Tunc
iussit eum iterum scorpionibus cedi. tunc
incarceratur. media nocte educitur et ut ei
decius sacrificia dyis aut ista vox in te supplici-
ys expendatur Cui laurencius Nox mea
obscurum non habet Tunc iussit decius instru-
menta attulerunt catenam ferream et succendentes prunas
ferreis furcis conpresserunt eum super catenam
Cui laurencius vultu hilari Ecce miser assa-
sti unam partem gira in aliam et manduca
ca et gracias agendo dixit Gracias ago tibi
domine deus quia ianuas tuas ingredi me-
rui etc emisit spiritum Tunc miseri de no-
bis dicemus qui penas non sustinemus
veniemus ad custodiam ut non plenum
effuso sanguine in confessione reputatur
devote quorum mente sentimus quotidianum
martirium etc ergo martirium implet qua
cruciabat decius domine vexisus et vexatur
laurencius medicinam cessi a tormentis
valerianus autem eadem hora ad hunc insania
expiravit sic tirannus ad infernum sanctus
autem in regnum celorum etc queritur

Laurencius tercius

Si granum frumenti cadens in
terram etc Iohannis xij Sancta
ecclesia in die sancti laurencii
hec evangelii ordinatorum prefacie
legitur qui in hispania natus
roma per beatum sixtum adductus et ibidem
in archidiaconum sublimatus tandem vita
notabili martirio ibidem finivit pro quo
de celo vitam eternam invenit cuius meritum
totum eius celitus te ad magnam leticiam esset
vobis considero quod granum frumenti principali-
ter christus est sequela laurencius duarum
accessorie quibus conparamus Primo christus dici-
tur granum frumenti quod in terram sparsum predicto pa-
trum desideriis crevit tandem in oracione mortuus
cumulum fructum toti mundo attulit mul-
tum attulit nativitate plus incarnacione et
consummatorum plenum passione et morte
ut eum ponit allegoria de aliis sed iohanne
sed petorum remissionem populi ad fidem
conversionem glorie assensionem per passionem
enim eius consequimur glorie eternum ad
ebre x habemus fiduciam in introitu sanctorum
in sanguine christi qui iniciavit nobis via-
nova per velamen id est carnem suam et sacerdo-
tem magnum super domum dei apparuit enim
homo in nativitate granum in terra cunctis [illegible]
in predicacione doctor in veritate sacerdos in
passione redemptor in morte rex in resurre-
ccione deus in ascensione Nascens dedit se
socium in socium conversans in convivium mori-
ens in precium regnans in premium qui pre-
cius in terram eius humanitatem nisi moreretur
ipsum solus mansisset qui nullius
indiget moriens autem multiplicavit fideles
per totum mundum ut apostolos martires confes-
sores virgines et animas devotas hominum
qui in humilitate in terra manentes ad actum
de voluntate christi passionem eorum passioni-
bus notificaverunt christi mortem eorum mor-
te clarificaverunt et eius effusum sanguinem
suo sanguine compensaverunt O res grandis
eius de humilitate carnem eius humile
et infima assumpsit quia superbissimum diabo-
lum eiecit et hominem humilem exaltat
Nos tamen dicit sed granum quodlibet quod mul-
ta sunt grana pabulum iumentorum sed granum
frumenti dampnum in abisum non leprosis sed homi-
nibus non canibus sed filiis participant cum
angelis in eterna hereditate habentibus
Secundo beatus laurencius dicitur granum frumen-
ti qui cadens in terram via naturalis humanitatis
sicut cetera omnibus sic cecidit similiter cum
ex miser non quiens propera sed que cant
honorus dimitti cuius [illegible] e via ante
et varie passionis primo enim decius impera-
vis iussit incarcerari eductus scorpioni-
bus ceditur tandem durissime suspicionibus
eum pro eciam eo multa tormentorum genera es-
sent allata Ut laurencius ad decium dixit
hec has epulas semper desideravi tunc au-
tem decius extendit eum et scorpionibus
affligite ipsa hora quidam miles romanus
nomine in christum credidit clamans video
ante te iuvenem gloriosum stantem
et sanguinem de membris tuis eximens eo
tergentem unde admiror te per decium
qui misit deus angelum suum ne me

de lucilla qui recepto baptismo a laurentio
visum recepit declaratur. Et nocte laurentius
decio presentatur. Cum decius ait dixit sacrifi
ca aut nox ista in tuis suppliciis expen
detur. Ille autem ait Nox mea obscurum non
habet sed omnia in luce clarescunt. Tunc
iussit os eius lapidibus contundi. Po
stremo super craticula positus spiritum
emisit. Ecce quot mortiferas penas tuli
quasi tot mortibus pro christo commortuus sic
et pro christo moriendo multum fructum
attulit deo honorem sibi coronam omnibus
fidelibus salubre incitamentum ad fidei
magnitudinem ad dei ardentem dilectionem
et adversorum tollerantiam pro eius nomine.
Tercio granum frumenti dicitur quilibet
quilibet christianus. Cum enim eius anima deus
et homo et beatus laurentius purus homo
dicitur granum frumenti quod in terra pre
[illegible] mortuus fuit mundo re
[illegible] et respiciens adiuvans animam
multitudinibus talis manebit solus id est
desertus a consortio angelorum et omnium
beatorum ubi vera societas omnium unus
ex gloria gaudet de bono alterius sicut de
bono proprio. Non sic in inferno ubi quilibet
damnatus est solus omni societate pri
vatus licet enim ibi sint infiniti tamen nul
la ibi complacentia unius ad alterum aut compas
sio quia pena quemlibet ita absorbet quod unius
nullum respectum habet ad alterum. Sed si vero
homo christianus moriens temporaliter mortuus
fuit mundo ac voluntati proprie multum
fructum affert quia hic in terra multa merita
et in celo multa premia. De qua morte
dicit apostolus ad Colossenses iii° Mortui estis
et vita vestra abscondita est cum christo in deo
apparebit autem credentibus in gloria. Sed ad mo
riendum mundo ipsum non amando nec
ea que ex mundo sunt sed ad ardendum
desiderio ad deum requiritur magnum presidi
um divine gratie et ardor caritatis ad
deum. Quia sancti qui nec ad celum an
helaverunt temporalia dimiserunt per tor
menta transierunt et hoc etiam in morte

moriendo confessi sunt quod vivendo ad de
um desiderio arserunt. Accedebant ad pe
nas intrepidi sed quanto plus amor dei intra
eorum corda vulnerabat tanto fortius vulnera
propria despiciebant. Unde Hugo in tractatu de laude
caritatis dicit O caritas quid illos sapiebas
quam dulcis eras sanctis quos tanta pro te susti
nere coegisti. quibus illos vinculis ad te tra
xisti quos mundus et per blandimenta retinente
et per tormenta repellente proprie non potuisse
avertere. quia tu eos vicisti transierunt
quia tu eos misisti pervenerunt quia tu eos
suscepisti. hec ille. De laurentio quid di
cimus quanta caritate ad deum ardebat
sed quanta subsidia gratie a deo habuerit quod nec
per probra nec per tormenta nec promissa
nec penis ab ea separari potuit sed dono gratie
omnia mala superavit et omnia bona invenit
in regno celorum etc.

Quartus de eodem

Nisi granum frumenti cadens
in terram mortuum fuerit Io
duodecimo. Passio gloriosissimi
viri laurentii inter ceteras
sanctorum passiones excellentissima
videtur esse passio ardentissima
propter maiorem utilitatem. propter pa
tiendi constantiam et fortitu
dinem. Non enim brevi aut simplici
pena sed longa et multiplici est
passus in fortitudine persistit
usque ad temptationem ad flagella
tionem ad comminationem et usque ad
extremam penam licet tamen
tortores poterant punire quantum
ipse valuit sustinere in fidei
magnitudine et ardenti amore
ex cuius passione omnes accen
dimur ad fidem puram ad
patiendum et in celestium ad
[illegible] Ideo hic enim in quo
De dicit se granum frumenti. Sed
vel sic est legitur [illegible] ad honorem
huius martyris qui est quadam
similitudine dicitur granum
frumenti. granum frumenti [illegible]

tia primo ab oriente tendit ad rube-
dinem secundo ad nigra tertio albedine
3o in medio divisionem. In primo
notatur eius adustio. In secundo
vite sue innocentia et sanctitudo
In 3o iusta facultatum distributio
De quo cantatur Dispersit dedit
pauperibus iustitia eius manet
in seculum seculi. De primo
Laurencius comparatur grano fru-
menti propter corporis adustionem quia
fuit assatus super crate ferrea
Rome unde dicere poterat
quod ecclesia cantat in persona eius
Adhesit anima mea post te
quia caro mea igne cremata
pro te deus meus. Russa fuit ca-
ro eius ab igne ardente sed non combu-
rente. Et hec cum super cratem
flammarum iacens ait ad decium Di-
sce miser quia carbones tui mi-
refrigerium tibi autem eternum suppli-
cium parant quia ipse dominus novit
quod accusatus non negavi nomen
eius interrogatus te christum confessus
sum assatus gratias ago. Assatum
fuit corpus eius ita ut diceret
ad decium gladio vultu Ecce
miser assasti unam partem gira in
aliam et manduca. Spiritus autem
eius non fuit estuatus ita quod per
ignem non fuit superatus sed fuit in
quadruplici igne. Ignis quia qua-
druplex urebat eum et in nullo
spiritus eius superabatur. Ignis
tribulacionis ignis temptacionis
ignis dilectionis ignis eruditionis.
Ignis tribulacionis purgabat ad
opus animam purgari sive per ignem
sive per aquam. Numeri xxxi De
quod potest transire per flammas igne
purgabitur. Quicquid autem igne
non potest sustinere aqua ex-
piacionis sanctificabitur. Ecce
qui vult suam animam purgatam
oportet ut purget aut igne tribu-
lacionis hic aut aquis lacri-
marum ut ignem illum purga-

torium vitet evadat. Ignis tempta-
cionis probabat illum et in-
terrogabat quo thesauros aut quid
substantia deciorum queret. Et
probatus est quod despiciens frementes
ut ait per tormenta ad deum
transiret. Ignis dilectionis in-
flammat et elevat. Qui Eliam
levavit in curru igneo in paradisum
ille levavit Laurencium in celo.
Ignis eruditionis illuminabat
enim ita ut dum decius ait
ad eum. Aut deus facies sua
aut nox ista in te suppliciis ex-
pendetur. Laurencius dixit nox
mea obscurum non habet sed omnia
in luce clarescunt. Sic quod ignis
potuit eum adurere sed non consu-
mere, immo purificat eum purgat
et quasi aurum in igne probavit. Ita
ut diceret probasti cor meum et vi-
sitasti nocte igne me examinasti
et non est inventa in me iniquitas.
Secundo Laurencius comparatur grano
frumenti propter interiorem albedinem
que designat eius innocentiam et
puritatem confessionis. Ita enim patiendo
sanctus est nam quia non est passus
pro malicia sed pro dei gloria, quia
martirem non facit pena sed causa. Ysidorus
2a pe. iiij dicit. Nemo enim pa-
tiatur ut homicida aut fur aut
aut fur aut maledicus aut alie-
norum appetitor. Si adulter iniquus
cum patiendo mortem solvit ad
quam pro demeritis obligatur. Iuste
autem vincendo sustinens pro deo
martirii gloriam. Consideremus quem
militem christi iniquum carcere tetri
sunt ad martirium iniquum questus
ut capitur, iniquum latuit ne
murmuravit sed caritate inflammatus corpus
hospitibus publicavit. Cum enim Sixtus papa
in carcerem duceretur Laurencius clamabat
pater enim quo progrederis sine filio tuo. Quo
sacerdos sancte sine ministro properas tu nunquam sine
ministro sacrificium offerre consueveras quid
ergo in me displicuit paternitati tue. Cui

Sixtus Non ego te desero fili neque de
relinquo sed maiora te debentur pro fide christi
certamina. sed ut in hec patet hunc. sed enim
Sixtus ad decollandum iussu decii duce-
retur Laurencius post ipsum exclamavit
Noli me derelinquere pater sancte quia the-
sauros tuos iam expendi. quos tradi-
disti michi. Milites autem hec audito mox
tenuerunt eum. O rex granum frumenti Laurenci-
us comparatione digna. Dum enim albedo
frumenti appareat ad usum hominum
opus est ut de paleis excutiatur molatur et apponatur
et tunc eius albedo que occultabatur est
ad laudem. Ita et Laurencius ante passionem
erat quidam humilis et sanctitatem occultabat
sed latebat eius sanctitas et caritas. post-
quam autem variis penis fuit cruciatus tri-
turatus et exutus innotuit gloria eius
in celo et in terra. Candor autem modis
fuit triturato intendamus. Cum primo
decius eum scorpionibus cedi iussit cum-
que esset cesus dixit infelix has epulas re-
cepi in pertendentibus. Sic triturato penis
sua gloria candor declaravit. Sic appare-
at quam patens qui ex hominis consernat eius
fideles ex fide devotione et virtute confor-
tavit. O caritas quam hunc sancto sapi-
te supreme exegisse, tam forti caritate
ligatus fuit ut eum nec blandimenta
nec tormenta avellere potuerunt. Quando nos
sanctimus autem quid comparandum cum tanto sancto
qui sanguine non fundimus nec penas sup-
piciemus. Dicitur autem ad consolationem nostram
secundum hieronimum ad Eustochium virginem
sancte paule filiam non plenum effusio
sanguinis in confessione reputatur sed devote
quoque mentis servitus quotidianum martirium
est. Sic ergo serviamus deo in sanctitate et
iusticia ut mereamur intrare in consortium
sanctorum in regnum celorum.

Trimitus Lau

Ecce granum frumenti cadens in
terram etc. Johannis xii. Hodie
romana plebs fidelis gratulatur
in domino de triumpho inclite
martiris Laurencii qui suo in-
clito martirio celos videtur
repletus muneribus per passionis acerbitate. per pacie-
tie fortitudinem. et per maiorem utilitatem
ymitabilis. cum animi eius fortitudo de christi
amore principaliter orta non solum penitentibus non
cessit. sed etiam sue tollerantie exemplo multos
ad patiendum roboravit. propter quod etiam ad ip-
sius gloriam legitur evangelium de grano frumenti
de tritico cum inter cetera frumenta consistit
panis nobilior est. Ad intendendum quod granum fru-
menti principaliter ad christum, consequenter Laurencio
ex mente tota omnis christianus. De primo christus
ait de se ipso Nisi granum frumenti cadens in terra
mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mor-
tuum fuerit, multum fructum affert. Descen-
dit dominus in terram quando celauit et inhabita-
bat in celo cum visus est et cum hominibus
conversatus hoc granum frumenti cadens nisi mor-
tuus fuisset non attulisset fructum multi-
plicationis fidelium et redemptionis eorum. quamvis
enim absque morte potuisset omnes fructum
multiplicatione fidelium et redemptionis facere
tamen non fecit quia sic in consilio dei ab
eterno dispositum erat ut morte filii dei
hominis redemptio fidelis multiplicaretur et mun-
dus vivificaretur. Itaque mors eius in cruce
magnum et multum fructum attulit. quia
amorem et caritatem erga deum inducebant
in sanctis et multiplicat miros confessores
signavit devotos homines ad celestia su-
spensos. Dicit Gregorius super ecclesiasten Nunc ergo
terrae latitudine est dominus christus angu-
stias mortis in deo. protulit fides sine grano
usque in gentibus dilatavit. hec enim nota-
bat sua distensio in cruce sed quia de-
cius mors sua fides et cognitio dei et di-
vinitatis contingit. et homines comp-
rehendit ita quod nullum crimen in ipso cau-
relinquit. mors eius totius mundi suffecit ad sa-
lutem et totum genus humanum salvare
quoniam in ipso est. inde venit cognitio alti-
tudinis divine iusticie. in eo quod iusticia
divina sic petivit et ulta ut filium dei
unigenitum in amara morte tradidit
inde cognitio latitudinis divine miseri-
cordie quia inimicos redemit redemptos
redemptus suscepit ad gratiam suscepturus

ad glam pdnxit Dno itaqz morte xpi
in ante dolo patefit in cruce sz iustitia
et misericordia. iustitia respicit dampnator
mia salvatorum. nullus homo per se ab
sconde ab altero corum. ita qz si no salva
bitur oportet qz dampnaret. quemcumqz mia
dei no proteget ille iusticia cadet si no
fuit inventus in celo. oportet qz inveniat
in inferno. sz dicunt desperati iusticiam no esse
Oz sicut scribitur in epla ad Ciprianum missa
per Romanos diaconos Deus ut e indul
gens ita e preceptorum suorum exactor. et q
dem diligens et sicut ad convivia vocat
sic abitum nuptialem no habentem ligatis
manibus et pedibus extra sanctorum cetum
foras iactat. parant celum sz parant et
tartarum. parant refrigeria sz et parant
etiam supplicia. ergo ne resolvamur respiciamus
dei misericordiam et iusticiam et ne desperemus
mus letemur de dei mia videmus secundo
de morte xpi Secundo gravem fuisse
a dicitur laurencius qui de hispania ortus
a Rome archidiaconus homo innocens
cum primis. nondum sacerdos hic ad promittere
tendebat in terram. quia in manus tyranno
rum tenebatur sz decium imperatorem et valerianum
prefectum qui eum variis penis atrocissime tor
quebat pro eo quia thesauros ecclesie pau
peribus dispensavit, imperatori requirenti dare
noluit et deorum cultum contempsit
iussit enim decius scorpionibus cedi. deinde
plumbatis durissime puniri. deinde super
de VI. lamine ignee lateribus eius appo
nebantur. iussit eciam eum multis tormentis
affici postremo super cratem feream positum
assari. iussit ad dominum lete tyrannus
addebat tormenta. laurencius pacienciam
et deus dabat sustinendi graciam per quam
aut ignem no sensit aut vicit O caritas
que in tantis tormentis in precordiis eius arsisse
quem nullis penis devinci potuisset vere cum
aplo dicere potuit Quis nos separabit a
caritate xpi! tribulacio an angustia an per
secucio. aut fames an nuditas. an peri
culum an gladius Et maxime in sermone
mone Cumparare xpi caritatem flamma no
potuit et segnior fuit ignis qui foris ar
sit quam qui intus accendit hic pretiosus s
ctus tanto martirio moriens fuisset
nullam glam diminutam habuisset Oz
dr gravius gradum sentium attulit ex
ercites ad patiendum pro xpo animat
ad fidem. accendit ad devocionem invitavit
et laudem suam per universam declarita
tem a solis ortu usqz ad occasum clari
ficavit. gloriosus est hic sanctus i. leo. i. lau
rencio Oblivium fimus q enim per quilz fide
lis Cumlibet eius talis cadit in vitam
humanus vite mortalis Ne igr inuti (?)
soli sz decedunt a beatorum consorcio ma
neamus. expedit ut moriamur ut mul
tum sentimus sz etiam salutis consequimur
moriamur dico. no corporis morte qz
hec e sanctorum et peccatorum. quam nemo
evadere potest. sz morte propriae voluntatis que
fiunt mundi delectacionibus desideriis car
nis. demonis consensibus. expedit sit
moriamur nre voluntati et vivamus
voluntati divine. no nra vota sz divi
na velita adimplendo Et per cavit
lio vne Oum suam facit disponit vo
luntatem irritat dominum et qui sua
proposita illius se subicit voluntati al
tissimum placat. propter quod magnus dicens
videndo meum ingenium e. quia no facio
voluntatem meam sz voluntatem eius qui
misit me Secundo et hec causa exprimit de
cens Cum aut animam suam i. vitam
carnalem volendo sibi delectabilia in hoc
mundo diligit perdet eam in futuro. quia
privabitur vita beata que privacio no est
nisi per peccatum mortale patet itaqz error
eorum qui presumunt dicere qz fornicatio
no sit peccatum mortale. qui enim fornicatur
ille animam suam amat Secundo in forni
catores iste perfecte desideria carnis que
perdunt animam ut hec causa et vitam car
nalis que hic dum irracionabiliter amatur
reddunt hominem no solum in complexum
desideriorum carnis sz in alia multa peccata
Unde decimus. quia inordinate amat
vitam suam carnalem inde vel in ambi
cionem et ut impleret desideria sua per scele
rum imperatorem dormientem iugulavit
et populus eum elegit. ita qz ad imperium
est sublimatus et qui ante erat simplex
factus imperator erat simplicior iste hoc

q non solum contra homines sed et contra
deum se et eius etiam superbiebat regnum
Decianus tenere datus [illegible] philippum filium
philippi quem iugulaverat et regnum eius
habere superbiam suam in viros ecclesiasticos
Sixtum cum suis decollavit laurentium
ad mortem assavit martirizavit ac mul-
tos sanctos fecit cum post mortem ypoliti de-
cius cum valeriano ascendit currum au-
reum ut veniret ad cruciandum cristianos
ambo a demonibus sunt arrepti decius
clamabat O ypolite igneis catenis me
vinctum trahis valerianus O laurenti
igneis cathenis me vinctum torques et
eadem hora valerianus expiravit decius
vero domum reversus tribus diebus vexatus a demo-
ne clamabat O laurenti modicum cessa a
tormentis vel expiravit [illegible] torquebatur
et torquentur eternaliter laurentius qui ar-
sit ne metuimus ardet Ut policratus li-
bro [illegible] tirannorum confusio et ad
continuum sed ex malitia provenerunt nam et
flagello patris intendimus cum in cor-
rectione filiorum eo usus fuit pater tiran-
ni autem flagellum dei [illegible] in sanctos per
malitias misit tirannos in ignem eternum
sanctos autem tamquam filios admisit in he-
reditatem eternam in regnum celorum

Sextus ad idem

Si granum sinapis cadens in
terram mortuum est Johannis xii
Relaturus de passione sancti
laurentii congrue dicitur ut
ambrosius in sermone dicit hodierne
Cum beati laurentii passione provocamur ad
martirium attendimus ad fidem inva-
lescimus ad devotionem sancti. Eius enim
passio est cristiana honorata debilis con-
fortatus fides accensa devotio inflamata
caritatis augmentata [illegible] recte habetur hic
est granum sinapis quod cadens in manus
decii nisi sensisset mortuum solus et occultus
mansisset nunquam enim ad cristianorum notitiam
pervenisset. mortuus autem in craticula fruc-
tum multum affert. eius enim morte mul-
ti peccatores sunt salvati desperati conversi
et iniqui probi effecti Mirabile granum

per quod tota terra conservatur fatigata re-
creatur. mirabiles reddit primo quibus affe-
ctus fuit mirabiles primo quibus hactenus
frigida calefiunt corda. Mirabilis assatura
que totam ecclesiam flagrantie suavitate re-
plevit. Inveniuntur enim in grano tres con-
ditiones ex quibus beatus laurentius similis
est grano sed calor rubeus mitior adeo
dissimilitudo in medio. Dico primo quod beatus
laurentius est granum propter calorem sufficienter
[illegible] enim [illegible] eius ab igne urente sed
non consumente ut impleatur illud ysaie xliii
Cum ambulaveris in igne non combureris et
flamma non ardebit in te quia ego dominus deus
tuus salvator tuus etc. ignis non solum non
nocuit sed et profuit ex hoc enim in toto orbe
beatus nominatur. Credebat decius igne con-
stringi sed in toto mundo meruit dilatari
Credebat decius carbonibus eum vincere
sed magis solus est victus. Unde fit quod bonis
omnia sunt bona et malis omnia mala
dicente apostolo Scimus quod diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum. Sive ignis sive
tribulatio sive penuria et quicquid iusto ac-
ciderit asperitatis probat purgat Iuxta illud
ysaie iii Dicite iusto quod bene. Fructum
adinventionum suarum comedet Ve impio
in malum retributio manuum eius fiet et
adinventiones sunt penarum que contra
bonos inventa que civium sanctorum dant
iustis et supplicium iniquis sive carbones
vivi laurentio augmentum corone et decio
pena. Chaldeis [illegible] [illegible] olim
tormentum aut laurentius decio [illegible]
sic in[illegible] quia carbones isti mihi sunt
refrigerium et aut eternum supplicium ha-
[illegible] convertebat ipsum primum inde solus
penam sustulit Iuxta illud [illegible] flamma
combussit [illegible] Secundo beatus laurenti-
us est granum propter interiorem allevamentum
cum igne puniebatur sed in anima vigebat
fides plena [illegible] patientia fortitudo in
sustinendo roborata. Mirabilis enim quod anima
ipsum refrigerabat in anima ut ipsum flamma
ad impatientiam non provocaret [illegible] et
quito plus urebatur in corpore tanto magis

refrigerabatur in anima. Unde ait maximus
in sermone dici hodie non est penaliter ferro
succendens in eius pectore instigatus spiritus
sancti flamma fervebat. Dicere ergo non
debuit Laurencius quod non sensit ignem. Ardorem
dicitur quod ardorem sensit sentiens. Sed divina con-
solatio ita copiosa fuit quod superabat dolorem
ignem corporis. Dicere eciam ipsius sine potuit
flamma ex [illegible] cuius anima insolita
dulcedine indulcorata fuit de celis. Unde dicere
poterat illud Ezechielis: Spiritus elevavit me spiritus
in celum et terram. Corpus eius detulerunt
in craticula, sed spiritus anima elevaverat
ad celestia. Unde canit ecclesia de eo: Probasti
cor meum et visitasti nocte. Igne me exami-
nasti et non est inventa in me iniquitas.
Sed impacientie vel incredulitatis. Cum Ro-
manus dixit ad eum: ait dominus sacrificia ad
[illegible] ista in te cum suppliciis expendantur. Cui
ille: mea nox obscurum non habet, sed omnia
in luce clarescunt, et adversitas sed nullam
[illegible] in me obscurat. Sed valde longe ab eo
discrepamus, qui in aliqua angustia consti-
tuti vel infelicitate aut dum malos vi-
demus prosperari, deum iniustum estimamus
vel fide titubamus aut murmuramus. Nunquam
enim deus hominem supra vires aliquo in eo
modo temptari permittit. Iuxta illud apostoli:
Deus qui non patitur vos temptari supra id
quod potestis, sed faciet etiam cum tempta-
tione proventum et virtutis augmentum ut
possitis sustinere. Qui eciam dat diabolo temptandi
licenciam, ipse dat temptato [illegible]. Quis
hominum posset credere quod homo mortalis talia
posset sustinere qualia sustinuit Laurencius
per adiutorium dei. Unde fit ut victoria
sive in bello spirituali sive corporali est deo
tribuenda, et non viribus humanis. Deus
enim unum ligat, alium laxat; unum amat,
alium condempnat; unum audacia visitat,
alium telo pavoris [illegible]. Unde primus
[illegible] persequebatur unus mille et duo fu-
garent decem milia, nonne ideo quia deus
vendidit et tradidit, et deus conclusit il-
los. Unde eciam sacrilegium committit qui sibi
victoriam usurpat. Dixit Lucas [illegible]
beatus Laurencius [illegible] quando per [illegible] completis

In medio Ecclesie [illegible] dimisit. De quo ait
[illegible] Dispersit dedit pauperibus iusticia eius
manet in seculum seculi. Unde dispersit
[illegible] inter [illegible] tamen [illegible] terrena
dedit pauperibus [illegible] dispersit privates
dimisit. amicis valedixit. corpus suum tor-
mentis exposuit. animam christo commendavit
et plura non habuit. Unde ecclesia sancta re-
cognoscens tanta de eo dicit: fecit mirabilia
in vita sua. que enim maiora mira esse po-
terunt. quam ut adolescens vitam dilectam ab-
iciat. mortem amaram [illegible] acceptaret [illegible]
in quo homines confidunt ut lutum spernat
et ad cruciatus pedibus sponte procedunt. Unde
dicit de eo ecclesia: Beatus vir qui inventus
est sine macula et qui post aurum non abiit
nec speravit in thesauris pecunie. Quis
est et laudabimus eum. fecit enim mirabi-
lia. Hic namque est Laurencius. Cum enim
Sixtus duceretur ad mortem clamavit ipsum
dicens: Quo progrederis sine filio
pater. quo sacerdos sancte sine ministro properas.
Tu numquam sine ministro sacrificium offerre
consueveras. Quid in me displicuit paterni-
tati tue. Numquid degenerem me probasti. Expe-
rire utrum idoneum ministrum elegeris
cui commisisti dominici corporis et sanguinis
dispensationem. Cui beatus Sixtus: Non ego
te desero fili. Sed maiora te debentur
pro fide christi certamina. Quanta putas fide [illegible]
sunt. que in persecutione ita amara et se-
vera sunt. certe clarior fide abrahe
qui credidit domino ut imolaret filium
suum et sed imolare voluit. tamen prohibitus
est ne imolaret. Hic autem non iussus
[illegible] precurrit sequi in martirium, a cru-
ce in morte. petrus in pace confessus
est fidem. in persecutione negavit. Hinc ait
in pace non agnoscebatur. sed in persecu-
tione. Deo regnante Gordiano imperatore
Philippo. cum decius eius miles Gallias
imperio subiugavit. Sed regnandi decio
Philippus [illegible] Audiens
hec Philippus eius filius thesaurum
Sixto commendavit. Cum decius querit
thesauros Sixtum [illegible] iussit

quam distribuendos dedit laurentio quos
et distribuit. Cumque ductum Sixtus ad
decollandum clamavit laurencius Noli
me derelinquere pater sancte quia thesauros
tuos quos michi dedisti expendi. Audi-
entes hec milites tenuerunt eum et decio
presentaverunt. Decius valeriano valeriano
prefecto custodiendum tradidit in carcere re-
clusum committit. De carcere eductum videlicet
per duos sufficere scorpionibus cedit. Qui
ait Infelix has epulas semper desideravi.
Deinde nudatus fustibus ceditur. Deinde
ardentes lamine ad latera apponuntur.
Et ait Domine ihesu christe deus de deo misere-
re mei quia accusatus te non negavi interro-
gatus te christum confessus sum. Deinde
plumbatis durissime ceditur et orabat
Domine ihesu accipe spiritum meum. Vox inso-
nuit adhuc multa tibi debentur certamina.
Iterum scorpionibus ceditur. Tunc romanus
miles convertitur. Nam vidit iuvenem
pulcrum cum spongia lintheo abstergentem lau-
rencium in carcere claudunt. De nocte educitur.
Cepit autem afferri lectus ferreus. Ministri quem
ipsum sanctus ferreis comprimunt in craticula
primus subicitur. Cui prius adiecerunt ait
Gratias ago tibi domine quia ianuas tuas
ingredi merui et emisit spiritum super cra-
ticulam. Decius autem deambulat in pala-
tio cum valeriano ipso relicto super igne
quem posuit ad perfectionem cruciatus et demo-
nibus arripiuntur ad inferorum tormenta.
Sanctus autem laurencius in gloria letatur
regni celestis

Septimus

Si quis mihi ministrat me se-
quatur Johannis xii. Passio
sancti laurencii testimonium illud
reddit quod verus minister fuit christi.
Sequitur enim dominum via difficili et horri-
bili. Dominus eius hanc vitam finivit
super craticula. Dominus petrus salvatorem
super ignibus et prunis dolens in cena
comedebant. Postea petrus sanctus laurencius
in igne obiit ut dedit spiritum eius
suscipere. Christus quod egit illum in celum
anima eius ivit Vnde sanctus martir christi

Sed non extinxit corpus suum igni dedit sed
intima dulcedo in secretum secretum manet illi-
batum. Moyses quod vidit rubum ardentem
et tamen in virore persistentem. Vnde ait vadam
et videbo cur non comburatur rubus. Et nos
vadamus in cordis nostri revolvendo quod hunc
martirem ignis superare non potuit. Magna
fortitudo fidei quod eam tot ignium superare
non potuit. Magna itaque vita laurencii
sed maiora tormenta, maxima autem premia.
Vnde Bertoldus in sermone de uno martire
Premia celestia tanta sunt ut si quemlibet
nostrum quottidie usque ad diem iudicii per hos nova
morte finire contingeret hodie dura cras
duriorem et per omnem diem nos ibi ma-
ne contingat pro hiis omnibus passionibus
sufficientissime nos deus remuneraret. Unde
ille. Congrue ergo sancti omnia morte pro
deo susceperunt et tormenta inierunt ut digni
eos fierent deus gaudiis celi. Ipse hec omnia
superavit laurencius. Ideo sequens eum pena
tormentorum variorum vult predecessorem hono-
rificarunt in celo et in terra cum de quo de-
illud sapientie iiii. Immortalis memoria il-
lius quia in benedictionibus quod apud deum
nota est et apud homines. Vnde passio
laurencii nobis ostenditur primo tamquam admira-
bilis secundo tamquam contemplabilis tercio tam-
quam imitabilis. Primo tamquam admirabilis
erat admirabile opus excelsi in eo factum. Ex-
cum ipse primus homo alacriter currit ad
penas tamquam ad epulas. Nec potuit inflecte-
re prosperitas prius nec minis terreri nec amore
seculi corrumpi nec igne tirannico incen-
di nec igne diabolice temptacionis decipi
nec prunis ardentibus comburi. Vnde de
ipso intelligitur illud ecclesiastici xlviii In diebus
suis non pertimuit principem et potentia nemo
vicit illum nec superavit illum verbum aliquod
et mortuum prophetavit corpus eius.
In vita sua fecit monstra et in morte mi-
rabilia operatus est. Vita sua fuit iusta
et sancta, mors preciosa et mira. Cum enim
naturaliter homines horrent mortem refugi-
unt penas ipse per deum et tormenta et mor-
tem concupivit. Ideo tunc Dixitus

Mandato decii ducitur ad carcerem clamat
ipi eum Quo progrederis sine filio pater quo pater
sancte ministro properas Cumque idem ad decia-
num ductum exclamavit ad eum Noli me
derelinquere pater sancte quia thesauros tuos
iam expendi quos tradidisti michi. Innanu-
lopsi igitur sua passio dum supra huma-
nam condicionem ita ad eam fiebat Secundo
passio eius contemplabilis homines eius res
magnas que facultatem nature humane
transcendunt vide desiderant vide et considera
quomodo ambo arserunt Laurencius ex igne ad
in refrigerium Decius ex temporali igne ce-
cidit in eternum ignem Decius arsit igne
furoris Laurencius in igne purgationis
Laurencius iustus est ne vicerim Decius
coctus est et semper vivum arsit Lauren-
cius et est in celo et in terra in benedictione
arsit decius et eius memoria in maledictione
proverbiorum x° memoria iusti cum laudibus
nomen impiorum putrescet Ignis Laurencium
probavit quia fuit electum aurum Decium
autem ignis consumavit quia fuit palea
Res magna venite et videte oculis cordis
martirem cuius carnem ignis vinc ge-
dere non potuit quia refrigerium de celo ha-
buit arsit caro ab igne exteriori sed plus anima
eius arsit divino amore Caritas ignis
spiritussancti ita animam eius vulnerabat quod
quasi ardorem corporis non sensit Licet campa-
clu ipsius ignis exterior vincere non potuit quia
ignis divine caritatis in eo fortior fuit
De quo benedicto martiri benedicat sapientie x°
Custodivit illum et a seductoribus tutavit
illum et certamen forte dedit illi ut vinceret
permisit super eum bellum non ut succum-
beret sed vinceret non suis viribus sed virtute
divina iuxta illud apostoli victoriam dedit
omnipotens per iesum christum et per christi
passionem quam pro nobis sustinuit per sua
orationem quia cum fletu in cruce legit
effudit enim preces quando dixit Tristis
est anima mea effudit preces cum clamore
valido et lacrimis pro reverencia et pro
voluntaria obediencia et perfectissima cari-
tate orationem pro se non egit ut ipse exigit

Sed causa nostre salutis oravit per eius ora-
tionem possimus consequi veniam In eius
caritate omnes martires victores extiterunt et per
tormenta ad regnum celorum transierunt
putamus quanta vis amoris arsit in hoc
martire qui propter deum nec timuit ignem
currit ad passionem Decium ante se habuit
inimicum post se relinquebat mitigata est
tormenta quo desiderio decium quererent
aut quia constancia invidum relinquant
probatus est igne temptatus penis visitatus
inventa est virtus probata caritas confusa
iniquitas Unde dicit Hugo in tractatu de
laude caritatis accedunt martires ad pe-
nas intrepide et quantum mentem amo-
ris vulneravit tantum carnis sue
vulnera despiciebat O caritas quid fa-
ciebas quam dulcis fuisti quos tanta pro
te sustinere cogebas et subito post penam cu-
currerunt sic martires quia tu eos inebriasti
transierunt quia tu eos munisti prece-
debant quia tu eos suscepisti tecum me-
liguisti in paradiso coronam auxisti
ut probis ut primis ut penis eos ex
ore permisisti Hec ille Ubi nos inveni-
re caritatem accipiemus nunquid venalis
Sed credite precium est eius datum per se
ipsum et donum optimum desursum de-
scendens Dicit Hugo ibidem Omnes
delectationes meas omnes iocunditates
cordis mei pro te libenter impendam ut te
solam possidere valeam Tu sola mihi carior
Tu sola utilior tu sola suavior tu so-
la iocundior amplius delectans abun-
dancius saturans tucius salvans felicius
conservans Hec ille In hac caritate
ivit Laurencius in via iusticie constans
paciens fortis super vires humanas
Caritas cor eius dilatavit corde dila-
tato fortis cucurrit in via iusticie Se-
cundo caritatis eius voluit erga deum
quanto plus erga homines erga perse-
cutores erga cunctos salutem adipisci.
Tercio passio eius est

immutabilis hec eius plenius ad hec pressius in
eum clamamus et honoremus. et imitemur
animam eius religionis conuersationis. quod collig
ere laurencius in igne iubilabat fide. calebat
deuocione. redolebat opinione. O felix assatura
que tanta etiam sue fragrancie suauitate
replevit. Ex eius itaque passione prouocamur
ad martirium attendimus ad fidem inualescimus ad deuocionem. Laurencius gustauit ca
ritatem et prouocauit sibi etiam suauitate
tradit corpus ad martirium. nichil perdit de
spiritu et temporali. invenit se eternaliter. Odiuit car
nem suam in hoc mundo. in vitam eternam custo
dit animam suam. Felix quod laurencius
in craticula mortuus. multum fructum nobis
attulit. omnibus eius per hec ad dei misericordiam pro
vocat ad deuocionem ad sufficienciam celestis con
uiuentes. agonisavit pro iusticia. minuit pro
anime sue. et ipsi ad mortem certant pro ea
imitemur illum. quia dignum et iustum est
Implevit illud de Sermone suo. Custodit de
celerite animas vestras. Voluit eum imitatus Decius
ab dyabolo animam eius dampnare decius
ad ydolatriam pertrahere. restitit tamen dominum
iniuit. cuius summi huius mundi vite conformauit
Et quod aliquam gloriam et honoris deus posuit
in capite suo expressum signo sanctitatis domini
itemque ego eum Tanta eius uirtutibus nos
cingunt Sicut et ille inquinabat. Tam corporis
commissa uiuo de anima. Sicut illius fuit eo
dem primo ante fuit sicut et eius quia
sanguis eius. et ita salute indigent ut ipsa
considerimus agonem fortem ipsius Cum enim
decius Cesar decollato Sixto laurencium ca
pi iussit et in carcerem recludi. ipse in carcere
tradidit ypolitum conuertit eum uxore et famil
lia tota. Ideo decius. de carcere. interrogatur de
thesauris. angelum ad presentandum celestis
recipit. Iubetur cedi scorpionibus deinde
plumbatis. multis que tormentis cruciatus po
stremo in craticula spiritum exalauit. Ideo et
in manus commisit. Sic multi que pugnant
pro nobis. pro fide sancta. pro iusticia pro
anima sua. pugnant et vincit. Sic misterium
quo impleuit. formam dominum amanti dedit
ad delectationem mentes fidelium excitauit
pro iusticia pati docuit. ad dei Sermonem pro
uocauit. Iam sine fine in celis exultat rege.

De assumpcione marie

Intravit iesus in quoddam castellum
Luce x. Hec est dies assumpcionis glo
riosissime virginis marie matris filii dei
domini iesu christi omnis assumpcionis deuocion
i et exultacionis. omnis quod tenemur
et omnes non sufficimus. Ut enim bernar
dus in sermone huius diei. Cum gratiarum
marie assumpcionis quis enarrabit. Se
quod sit perpetua quantum dilatio et gloria etc. Hec est dies
in qua david manu fortis dominus iesus christus
archam domini et matrem suam benedictam addu
xit de domo obededom et de mundo isto sancti
ficeris in ciuitate david in regnum celorum cum gau
dio magno. Ierusalem enim ciuitas david in qua
ipse primus regnauit. significans celestem ierusalem
adduxit namque archam et matrem que ut ar
cha etiam in se continebat primo tabulas et
legem domini quam ipsa plene conseruauit
secundo urnam auream et mundissima carne
humilitate in qua erat manna diuinitatis
et virgam et exemplar omnium virtutum hanc
archam david eius personaliter ad omni ipsius
et cum omni milicia angelorum adduxit in
celeste ierusalem hodie adduxit cum magno gau
dio Gaudet filius dei quia matrem suam ho
norat. Gaudent angeli et omnes sancti quia
regina ipsorum in suum regnum adducitur. Gau
deant omnes iusti in terris quia adiutrix et
domina ipsorum ad celos processit ut ipsi sequan
tur. Gaudent omnes peccatores quia aduocata
ipsorum ad iudicem accessit ut pro eis veniam
obtineat. Unde abigail mulier sancta pro
uoluta ante pedes domini david optinuit
graciam et veniam contra nabal virum stultum
Hec itaque dies in qua deus. in terra. nunc. mater
omnium miseriorum. pro qua innumera merita mente
suscepimus assumpta est in celum gloriosa. Glo
ria primo propter eius magnam perfectionem Se
cundo propter eius magnam dignitatem. Tertio propter
eius magnam sublimitatem propter primum de
Intravit Iesus in quoddam castellum

Cum in hac celebratur beate virginis ... cum hymnis et canticis ... castelli et ... de ... et ... ...

Et si omnia que in virgine benedicta [illegible] dignitate fuit [illegible] magna sunt et [illegible] [illegible] exaltacio [illegible] omnem celestem curiam [illegible] in superiorem et inferiorem [illegible] [illegible] [illegible] Hec et angelos [illegible] in tempore [illegible]

De beatam virginem mariam scilicet in annunciatio-
ne. Dicitur autem castellum virgo beata. quia forte
propugnaculum fecit ex omni parte perfectum
ita quod non est invenire qua parte hostis possit
ingredi aut nocere. Septimo celi iv xxxvmo
In vigilia sua perfecit opus. omnia opera sua
deus vigilanter perfecit. specialiter castellum i. be-
atam virginem matrem suam ita perfecit quod penitus
nichil imperfectum reliquit. Indiget castellum
custodia. Unde ponit Glosa super cantica capitulo vi
Primo eam ab omni peccato custodivit. Secundo famam
eius illesam servavit. non enim erat qui loqueretur
de ea verbum malum. Tertio donum virginitatis
ei inspiravit. Quarto eam in matrem pre omnibus
elegit. Quinto eam in gratiis et donis super
omnes extulit. Sic quod propter gratiarum multitudinem
penetrare non potuit. Sexto eam in gloria etiam
omnibus preposuit angelis et sanctis omnibus
Septimo eam omnibus sanctis et omnibus
angelis quorum regem habent reginam fecit
Octavo eam in corpore et anima in celo assump-
sit. Nono eam omni creatura nobiliorem
fecit. ita quod neque in celo. neque in terra nobilior
matre dei. Itaque et si ut dicit Bernardus non perfecti
sunt celi et terra et omnis ornatus mundi
eorum Mariam tamen sic repletur quasi opus
sit omnium operis eius. et merito quia castellum
illud parabatur pro unico suo dei filio. Can-
ticorum vi. Una est columba mea. una perfecta
mea. una est hec matris sue electa genitri-
ci ubi spiritus sanctus commendat eam a qua-
druplici singularitate ut ponit Glosa super
cantica. Primo enim commendat eam a singula-
ritate sanctitatis quo ad plenitudinem donorum
spiritus sancti in specie columbe apparentis cum
dicit una est columba mea. Secundo a sin-
gularitate perfectionis quo ad abundanciam vir-
tutum cum dicit. una est perfecta mea. Tertio
a singularitate remuneracionis dicens una
est matris sue. Hec matris sue i. benedicte
trinitatis. que est omnium creatrix. que quidem
eam hodie remuneravit quibus edicere potest
Quarto commendat eam a magnitudine ex-
cellentie quorum ad multitudinem premiorum

in quibus omnis creatura est supergressa
Sexto quod ibidem dicitur Terribilis sicut acies
castrorum acies ordinata. Unde
terribilis nisi ut ponit Glosa ibidem ex ma-
gnis et multis armis sed gravium. Unde
et terribilis ex armis gravium optime arma-
ta. Quarto dicitur plenitudine donorum
multitudine virtutum accumulatione. cau-
tissima hostem vincens sapientissima
fortitudine regens audacissima innocencie
merito fortissima divino adiutorio et adiu-
dicens. Timent hostes quemlibet fidelem. si
tamen assunt tria scilicet pia recordatio voca-
buli marie. et eius devota invocatio. et fi-
delis imitatio. Sicut enim cera fluit a fa-
cie ignis. ita ubicumque audierint huius
nominis piam recordationem devotam invoca-
tionem. fidelem imitationem non subsistunt
In hoc gloriosum castellum Iesus intravit
in annunciatione ad sumendum arma hu-
militatis mee ad expugnandum et debella-
ndum hostes nostros quorum humanam. Unde
eadem maria assumpta est in celum propter eius
magnam dignitatem. Unde Augustinus in sermone
de eius assumptione. Tronus dei. thalamus
celi. Tabernaculum cristi dignum est ibi esse
ubi ipse est. Tam preciosum thesaurum di-
gnius est celum servare quam terram. Talem
integritatem merito incorruptibilitas non pu-
tredinis resolutio sequitur. Si enim
discipulis per gratiam sibi unitis ita fuit et
nobis salute. ita ut diceret patri quos de-
disti michi volo ut ubi sum ego et illi
sint mecum in gloria. Et itaque hic fidelibus
posuit quid sentit matri. quam specialiter pregna-
tam filius debet honorare propter hanc
dignitatem virgo maria dei mater digni-
ssima. que sola digna fuit electa esse
esse cella secretis misterium filii sui regis
omnium et domini. Hanc enim solam ex omni-
bus elegit. ad quam declinaret quasi
hospes in hospitium. Unde et Hugo super
Lucam. Omnia pietatis opera que alii
alias[?] perpetuis exhibent. ipsa domino nostro

[illegible] [illegible] ipse parare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regina [illegible] et laudate [illegible] [illegible] [illegible] in sanctis suis [illegible] [illegible] [illegible]

sicut vii martha exhibuit Recepit enim
eum quam in domum uteri sui mundum
vestivit carne. et post partum mundum et
ex proprio mamillis alimentis et nutri
entis latte de celo dato potavit. infirmum
ex infantia crescitatem fovendo gestando
frequentando In certis annis post assumit
Bathageliat martha quod paravit deo filium
eum dominum nostrum quod eum custodiret eum
dabatur circa plurima quod perquirebatur
eum herodes quando cum eo fugiebat
ex egiptum ad manendum ibi inter inco
gnitos et ignotos annis septem initio
de ciuium mulier quedam martha nomine
recepit illum in domum suam. hec fuit in
nativitate filii dei. ex eius utero dominum
enim eum extra cepit in mundum effusum
et gessit de eo maxima sollicitudine. potuit
ergo amplius dei filius tamen martham
matrem suam dignificare quod ut
obsequeretur ei et esset subditus
illi scilicet celi rex et terre Dixi
Et ideo maria assumitur est in
celum post eum magna sollicitudine
Erat enim mens marie in contem
platione suspensa maxime post
christi ascensionem Unde Jeronimus
in sermone cogitet me frego co
gitate attendamus quibus afficie
batur beata virgo doloribus post
christi ascensionem ad celos ascensum
Expletis omnibus que de ipso erat
ab angelis predicta a prophetis
presignata Eneso si qua si
in nobis miseria pateat conside
rate quo cruciabatur Amore quo
desiderio estuabat dum revolueret
in animo cuncta que audierat
et que viderat et que cognoverat
puto quietis corde quietis mente
quietis virtute Si totum adhi
beas non sufficit ut cogitare
valeas quam indesinenter ardore
cremabatur per amorem quem
movebatur celestis secretorum medita
mentum quia et si diligebat
christum ex toto corde Novis tamen
quottidie desideriorum inflammabatur
affectibus ut illi Cum vero beata non haberet

impedimenta impedientia divinam contem
plationem nec peccati inferiorem nec ignorantiam
que est pena peccati ut mundanarum rerum af
fectionem Et docuit sancti quod virgo maria nulla
vero ignorantia sed plenam scientiam et cognitionem
omnium scibilium et cognoscibilium. quantum
pure creature est possibile unde dicunt quod beata virgo
in hac vita quantum ad ea que pertinet ad
statum glorie vidit et cognovit in sua contem
platione excellentius et limpidius super supre
ma desuper extasis ieronimum super raptum
pauli. et super revelationem iohannis Cum
ut ipsi docent quod cum virgo divina revelatione
sciebat se predestinatam. cum filio in gla
dominium assumebatur hodie autem impleta sunt
et desideria eius et lacrime et suspiria illa
hodie ducta est ad cubiculum regis et ad
amavit eam rex. plus quam omnes mulieres
habuit quod gratiam et misericordiam coram eo super omnes
mulieres. posuit quod diadema regni in capite
eius et fecit eam regnare. Respice nos Hec
fer misericordiam abscondita seu elevata in
populis notans mariam que fuit abscon
dita in mundo humili conversatione hec autem
elevata super omnes choros angelorum et
omnium sanctorum. ut sit regina celorum et
terre creature Sedit hec maria secus pedes
domini audivit et elegit Sedit quod plenarie
sedet ibi gaudens dextro eius plenissima
quies secus pedes domini. secus humilitatem
sui filii. proxima est humilitatem esse au
diens verbum illius. quia quievit in cog
nitione perfectissima omnes sancti audivit verbum
glorie ibi. cum ista vicinius limpidius
pre omnibus elegit hic dominum pro parte
sua. ibi perfectissime eam elegit ut cum
regnet regina cum rege. in cum filio
advocata cum iudice ut tanto copiosius ca
usam pro nobis agat ut a patre nostro qui
in celis est et a matre regina. et a filio
suis et precibus nos secuturam secuturi
eius et precibus ipsius regnaturam in celis

Secundus ad idem

Intravit Jesus in quoddam castel
lum Luce 10 hodie elevata est
super choros angelorum virgo beata
ut possit speciem vultus propius intueri sal
vatoris quem amaverat quem toto
cordis desiderio cupierat quia feli
citatem eternam nemo levem aut parvam
estimet. Sicut enim virgo gloriosa sanctitate et meri
torum sublimitate eminet omnibus ita feli
citas sue assumptionis est incomparabilis omnium
sanctorum festivitatibus. Hec est dies in qua
mater dei regina celi migravit ad celum ad fi
lium dei suum dominum nostrum benefactrix ma
xima per quam misericordiam dei suscepimus advoca
ta nostra ut causam pro nobis agat et ab ira
dei nos defendat mediatrix nostra immo mater
et patribus confidimus nos salvandos. Primo
propter magnam eius perfectionem secundo propter magnam
eius dignitatem tertio propter eius magnam sub
limitatem. Propter primum civitas vocat eam ca
stellum perfectum et munitum propter secundum vocat eam
martham que excepit Jhesum in domum sui
sanctissimi corporis propter tertium vocat eam mari
am que elegit optimam partem que non aufer
etur ab ea. Primo de eius perfectione Can
ticorum 6o Una est columba mea perfecta mea
vocat eam columbam a perfectione humillime
simplicitatis et simplicissime humilitatis cla
mat ad nos omnes dicens discite a me quia
mitis sum et humilis corde. Jeronimus in sermone
Collatis me. Virgo dei genitrix a filio suo do
mino nostro Jhesu Christo non didicit celos fabricare
non angelos non miracula virtutis insignia
operari sed tantum humiliari. Certa quod virtutis do
cumenta intra humilitatis custodiam aggregavit
Hec ille. Vocat eam perfectam quia ille qui perfe
ctus perfectionis est perfectissime eam perfecit super
omnes creaturas. Unde dicitur Ecclesiastici xxxviii Cor
suum dabit in consummationem operum et vigilia
sua sed diligenti studio ornabit imperfectionem
id est beatam mariam que conditione nature sue
erat imperfecta. Sed factor rerum perfecit eam
sanctificatione in utero in nativitate et vitam perfecit
eam in filii sui dei conceptione et consummat
in corporis et anime assumptione de prefata

perfectio super qua ut dicit Jeronimus in eodem sermone
admiratur supernus quia omnes de assumptione
eius ammirantes sunt dicentes illud Can
ticorum 6o Que est ista que progreditur quasi
aurora consurgens pulcra ut luna ele
cta ut sol terribilis ut castrorum acies or
dinata. Quasi enim novum diluculi aurora ru
tilans resplendebat assensu suo vallata sta
rum agminibus. Propter quod terribilis ut acies
castrorum ordinata sed hinc inde sanctorum
angelorum fulta presidiis. Et pulcra ut luna
immo pulcrior quam luna quia iam sine defe
ctu coruscat celestibus illustrata fulgori
bus. Electa ut sol fulgore virtutum quia
eam elegit sol iustitie ut nasceretur ex ea
ad cuius perfecte assumptionis gaudium potestas
est tanta famulantur angeli et universe
celorum congratulantur cives ut miran
tur dicit Jeronimus ibidem. Secunda honor ma
xime est eius quia ex ea est que omnis celo
rum ordo veneratur et adorat super se eleva
tum cum patre in sede maiestatis divine
Hec ille. Sicut igitur marie perfectio in vi
ta fuit singularis ita et assumptionis ipsius
debuit esse specialis ut cum alii angelicis
comitati ad celos pervenerunt hec enim mi
litia et agminibus celestibus alii in ara
bus hec in corpore et anima cum laudi
bus ad thronum ante mundi constitutionem
filii patrum est producta. Secundum sed
eius magna dignitas notatur cum dicitur Can
ticis Electa genitrix sue ubi per genitricem
suam Ebream intelligitur sancta trinitas crea
trix totius mundi. Iuxta illud Elegit eam
deus et preelegit eam et ut ponit Cor
in super canticum Elegit et pelegit eam ut
in ea invenire possent que vix in nullo
in alia creatura inveniuntur. Elegit enim ex
omnibus nonem primo pelegit eam ut in
ea sit maternitas et integerrima virgini
tas. Hec enim deo duo adiuvant sibi
in ea tamen convenientur. Secundo pelegit eam
ut sint in ea simul super dignitas et
infima humilitas. Rarum enim est in
dignitate esse et de se humiliter sentire

Ipsa enim cum sciret se mundi reginam
prestitutam esse se esse humilem ancillam.
Tercio preelegit eam ut sit in ea penalitatum
corruptio et penalitatis incorruptio. Ista
duo cuncti in aliquo conveniunt. Cristus
habuit impassibilitatem penalitatis et non habuit ne-
cessitatem paciendi, sed ex voluntate electionis.
Hec autem duo eciam in virgine beata convenerunt
et cum illa communiter iniquitas tamen e-
nocuit adversitas tam penam sensus. Quarto
preelegit eam ut sit in ea mali culpe ex-
periencia et compassio maxima. Videt enim
innocentes indignari peccatoribus et eos ani-
mis impugnant quanto magis ipsi innocen-
ciam servant. Maria innocentissima miseri-
cordia indiguit et tamen pro indulgen-
cia peccatorum multas lacrimas fudit. Quin-
to preelegit eam ut conveniant in ea summa
sapiencia et puerilis etas. Sexto ut esset
in ea coniugalis status et rerum temporalium
contemptus. Septimo ut in ea esset sexus
muliebris et constancia invincibilis. Octa-
vo amor maximus et libens amaritu-
do. Maxime enim diligebat Christum et
tamen libenter vidit eum mori quia age-
batur salus generis humani. Addi potest et no-
num quod erat in ea simul maximum gaudium
et maximus dolor. Gaudebat in filii pa-
ssione et morte quia sciebat mundi redem-
cionem. Sed tamen doluit maxime quia amavit
plene. Unde et Jheronimus in quodam sermone:
Constat quia ipsa plus omnibus dilexit
propterea et plus omnibus doluit intantum
ut animam eius totam pertransiret et possi-
deret vis doloris in testimonium eximie
dilectionis. Que quia mente passa est plus
quam martir fuit. Nimirum cuius dileccio
amplius fortis fuit quam mors quia mortem
Christi suam fecit. Decima martira virgo beata
que solicita fuit circa frequens ministerium
et turbabatur erga plurima circa filium
suum ex puericia ex iuventute in virilitate
in vita et morte. Hodie sine sollicitudine
et turbacione suscepit retribucionem. Ipsa
in castellum huius mundi intrantem
suscepit in domum suam sanctissimi corporis.

Ab ipso suscipitur hodie ingrediens sancta
civitate. Sed cum quanto putas honore, cum quan-
ta exultacione, cum quanta gloria. Unde Bernardus
in sermone huius diei: Nec in mundo locus di-
gnior virginalis uteri templo in quo dei
filium Maria suscepit, nec in celis regali
solio quo Mariam hodie Marie filius sub-
limavit. Felix nimirum utraque susceptio,
ineffabilis utraque, quia utraque inexcogitabilis
est. Hec ille. De Marie sublimitate de qua
Bernardus in sermone huius diei dicit: Quis generacionem
Marie assequitur, qui enarrabit. Quantum con-
gratie adepta est pacis in terris, tantum et celis
glorie singularis. Quod si oculus non vidit ne-
que auris audivit, nec in cor hominis ascendit
que preparavit deus diligentibus se, quod
igitur preparavit non solum diligentibus sed et gi-
gnenti. Unde et ut vult apostolus omnes sancti in
celis sunt heredes dei, tamen per sublimi-
tatem magnam et gloriam virginis sapiens
spiritu sancto usque una hec ... eius sollicitus
sancte trinitatis. Cum deus pater possidet
potenciam summam, filius sapienciam excogi-
tatissimam, spiritus sanctus benignitatem dulci-
ssimam. Est igitur potens et sapiens et beni-
gna ad exaltandum eius potencia adduxit.
Contra sit contraria illud dictum Horigenis de
cenis. Si tota illius celestis curie ierar-
chia creatori suo divina semper se libenter volun-
tate obediet et strenue militet, audeo
dicere nil audeant facere sine nutu regine nostre
ut si forte aliquid vigoris contineret missio
divine maiestatis, pro bono matris non cessat
illud commutare in molliciam consanguinitatis
compassionis. Hec ille. Ecce pietas Marie, ecce
benignitas. Que ut clarius appareat ipsa vir-
go voluit eam manifestare clarius. Unde
refert Vincencius libro xxxi Speculi histo-
rialis: Est locus non remote a Damasco qui
dicitur Sardenay situs in monte ubi ecclesia
beate virginis in qua est imago beate dei genitricis
opere constantinopolitano, de qua imagine
manat oleum balsamo suavius redolens,
qui locus a Saracenis in magna habetur
reverencia et bis in anno scilicet in assumpcione
et in nativitate ipsius frequentatur illuc.

que imago a mamillis supius si palpet-
ur carnea sentitur ut p hoc intelligamus
eius pietatem et nemo formidet ad ea acce-
dere que etiam omes ad se invitat Eccli xxiiii
Transite ad me omes qui concupiscitis me
Spiritus enim meus super mel dulcis et here-
ditas mea i. mia in hereditatem mell. data
super mel et favum Unde ad eam in nris do-
loribus et casibus quasi ad fontem gracie
decurramus que enim sit et potens et sit
et velit plus quam nobis conpassiva obligata propter
peccatores enim sit electa et propter nos tanta
altitudine elevata eo recurrendum ad eam
ad invenienda gram et mie ut nobis sua intercessi-
one subveniat iram dei placando et gram
in pnti scilicet vita et gloria in futuro obtinendo
ad perveniendum in gloriam regni celorum

Tercius ad idem

Intravit Jesus in quoddam castellum
Luce x Dies assumpcionis marie
matris domini et nostre nec eius glam
nulla lingua enarrare potest Bernardus
in sermone huius festi dicit Cristi
generacionem et marie assumpcionem quis
enarrabit Huius ergo diem precipuis
viris nostris altipendamus et laudibus
Sicut enim hec omnis prius dicitur transcendit in-
comparabiliter ita hec dies incomparabilis est
festivitatibus omnium sanctorum et admiranda
etiam angelicis civibus hec enim dies in
qua gloriosa mater altissimi de hoc nequam seculo
est assumpta ad filium suum benefactrix nostra
per quam miam dei suscepimus advocata nostra
que coram iudice eo causa nostram agit et
nos ab ira dei defendit intercessrix nostra
cuius meritis et precibus nos salvandos confi-
dimus assumpta autem est hodie in celum propter tria
primo propter eius magnam perfectionem Secundo propter
eius magnam dignitatem Tercio propter eius ma-
gnam sublimitatem propter primum vocatur castel-
lum propter secundum martha sollicita propter tercium
maria que optimam partem elegit De
primo scilicet de eius magna perfectione

Dicit Sapiens Eccli xxxiiii vigilia fina-
nciat corpus omnia opera sua deus perficit vi-
gilando scilicet specialiter hoc castellum i. virginem
mariam ita vigilanter perfecit quod nil imperfectum
in ea reliquit rex hoc castellum in alto fun-
datum quo diabolus attingere nequit unde ipsa
de se dicit Ego in altissimis habito et tronus
meus in columpna nubis huius castelli
murus virginitas turris humilitas fossa-
tum paupertas armatura pietas Cantica
iiii° Mille clipei ex ea pendent omnis
armatura fortium omnis perfectio bonorum
operum et defensio a malo et peccato ideo
sic provenit nobis marie auxilio Unde Canti-
cis vi° Una columba mea dicit commen-
dans eam a plenitudine donorum spiritus sancti
vocat eam unam columbam quia in donis
spiritus sancti superexcessit omnes sanctos
et sanctas Eciam dicens autem unam ex per-
fectam commendat eam a singularitate perfectio-
nis De qua Jheronimus in sermone Cogita
nunc quanta in ea gessit dominus totum puritas
et simplicitas totum gra et claritas to-
tum mia et iusticia que de celo processit
Unde Eccli Est enim universalis admittere quod
exprimit Gloria super cantica dicens Maria
est illuminatrix gentium exemplum morum
largissima in gra Graciosissima in tribu-
lacionibus Gaudium expectancium succursum
a demonibus Et Bernardus in sermone de nat-
ivitate marie Quid ad mariam trepidat
accedere humana fragilitas nichil in ea
terribile nil austerum Tota suavis est om-
nibus omnibus facta sapientibus et insipien-
tibus copiosissima caritate debitricem se
fecit omnibus suum mie aperuit ut de
plenitudine eius accipiant universi Ecce
castellum fortissimum beata virgo in quod
intravit eius pugnatur contra fortitudinem
diaboli Secundo scilicet de magna dignitate
virginis marie unde vocat eam quandam mu-
lierem nomine martham i. dominantem
que excepit ipsum in domum suam Bernardus
in sermone Hodie Martha in domum
suam excepit salvatorem in tuis maria vel

gittabat quemadmodum ab eo susciperetur
in domum suam. Non tamen solum Martha xpm
suscepit et maria xpus laudat et forte
eciam et ipsa suscepisse mentem. Sed cum sollicitu
martha circa curam que stetit et ait Domi
ne non est tibi cure quod soror mea reliquit me
solam ministrare dic ergo illi ut me adiuvet
Bernardus ibidem pietas in domo est quia ibi xpus
suscipitur ubi murmurans audiatur felix
domus et beata congregatio ubi de ma
ria martha conqueritur. nam marie emula
ri prorsus indignum et illi eciam quam mar
tha esse sibi consimilis et omnibus idonea
videbatur. Hinc dominus dixit ad eam mar
tha martha sollicita es et turbaris erga
plurima. Repetitio hec signum monendi in
tencius ut audiret intelligens quod ita solli
cita debet esse de aliis ut se non oblivisceretur
quia unum est perpetue necessarium scilicet uni
adherere et unum a deo petere. et hanc respo
sionem scilicet in hoc tres in domo domini legitur autem he
ewangelium in lectione de martha et maria tamen
disposicione spiritus sancti legitur de assumptione
marie. Celli fecit dicit hugo super lucam
Beata igitur maria perfecta fuit in utraque
vita scilicet activa que notatur in martha
et in vita contemplativa que notatur
in maria et ipsa utriusque vite officium spe
cialiter est que eius opera misericordie imperiori
bus exhibuit quia que quantus mundi re
demptorem lactavit et multam eciam diligenciam
in educando impendit. Nunc eciam magis
contemplationi vacavit quod de qua dictum
est maria conservabat omnia verba et facta
domini diligenter in secreto cordis. et hyca
scriptores evangelicos docuit. nam matheus
qui primus scripsit evangelium multa ab ea di
dicit. Hec ille. ministravit martha et ma
ria virgo homini deo in terra filio suo opera
pietatis exhibuit. Recipit in celum quasi
hospitem mundum restituit carne et vid
ipsa dicit Bernardus in sermone In habitatione sancta co
ram ipso ministravi. Ministravit deo in his
mundi ministrat nobis quamvis in celis vid
domina. Tercio fecit in celo mercedem suam
officialem primo eclarum ad premium
vivum et quasi spem substancie terre tunc ut electa

vis qui sunt in via premiat ad eternam
sanctitatem. illis autem qui in patria ad plenam
libertatem dicens illud Canticorum v vo bibite
amici et inebriamini carissimi. Nam in mundo
recipiunt per eam graciam sufficienti ad in
stitutionem. illi autem qui in celo ad plenam fruicio
nem. Secundo fecit eam thesauriam de
hi deus thesaurum potencie sapiencie et mise
ricordia erit omnipotentem quia quod cele
stes non potuit. ipsa misericordiam sui continuit
Canticorum io Cum rex esset in accubitu
suo et in suum prius quo odore allectus descen
dit in eius uterum per thesaurum sapiencie
cognitionem infundit ecclesiastici xxiiii ego quasi
prulite dilectionis et agnitionis thesau
rum misericordie largiter effundit ut de plenitudine
eius accipient universi. Tercio fecit eam advocatam
generis humani ubi captat benivolentiam
deo insinuat indulgentiam tercio petit mi
sericordiam dicit in filio omnes peccaverunt
et egent gloria dei id est glosa dei misericordia cor
libante Cottidie enim homo ruit de
culpa in culpam de miseria in miseria
quia eius est spiritus irrationis et non redi
ens eius pro miseria O filii redire abiectum
hominem ad te per penitentiam quia ipse re
quod eius habet Johannis xv scilicet privata quasi
filii eius iam suus misericordie recordaberis
De tercio scilicet de magna sublimitate spiritus
propter quod dictum maria que optimam partem
elegit bona prius contemplari deum in fide
optima videre deum in essentia in magna
sublimitate glorie Bernardus in sermone Cum
tum in terris gracie adepta est facies. Ta
cere et in celis eximie glorie singularis
que si oculus non vidit nec audit auris
nec in cor hominis ascendit que preparavit
deus diligentibus se. quod prius preparavit
virgini gignet se. Felix ergo maria et
mirabiliter felix sine cum suscepit sal
vatorem. sine cum suscepit a salvatore
dilectione vera dignitatis divine vini
maria in celum cum honorabili societate
cum ineffabili iocunditate. ad mirabili
claritate cum venerabili prelatura vide subit

david et omnes hystie deducebant archam
domini in civitatem david. et erant cum david
septem chori. David cum septem choris an
gelorum et sanctorum universitas secundum
quod hodie millia celorum cum suis agminibus
dei genitricem cum ingenti lumine occurrit ipsam
quod ad tronum ante mundi constitutorum sibi prepa
ratum cum laudibus et ymnis canticis pro
letitie posuit. Sic digna maria mater dei re
gina celi domina mundi et porta paradisi in
corpore et anima ut pie creditur est assumpta
pronus Surge domine in requiem tuam tu et
archa sanctificationis tue. Hec audientes
et memorantes specialiter genitricem dei honoramus
nunc admirati nostre omnes ut nobis imploret
hic graciam et in futuro gloriam ad quam

Quartus ad

Maria optimam partem elegit
que non auferetur ab ea. Luce x. Hec dies omni laude
dignissima dies suavitate
plena dies gratie dies dono
rum repleta in qua mater miseri
cordie gratie de hoc mundo periculoso recessit dul
cedo et spes nostra de hoc mundo misero imperialiter
recessit mater dei ad suum filium est ingressa
in corpore et anima ut pie credimus primo
tamen in anima postea tota in celum est assump
ta ut sit cum illo quem in suo gestavit utero.
quem genuit fovit nutrivit. De qua augustinus
aliter sentire aliter dicere non audebat ut ponit
in sermone de eius assumptione assumpta est dei
genitrix ad potiora bona cum filio in celo quia
plenius elegit ad potiora bona in terra. Primo
ergo suo filio optimam partem recepit in electionem
Dico optimam partem in vita optimam partem in mor
te. optimam partem post mortem. Primo elegit
sibi optimam partem in vita post christi ascensionem
conversatio eius cuius ut dicit hieronymus
communis fuit cum apostolis conversando cum ipsis
in scola virtutum et meditatione divinorum
miraculorum quorum dispensatores fuerunt et
familiarius ipsis et ad singula intima
vit. quia plenius omnia per spiritum sanctum
didicerat et oculis viva propexerat
erat ipsius contemplacio circa opera divine

redemptionis christi mirum et diversitate archanorum
in ope redemptionis claruerunt opus enim
redemptionis in diversos articulos continetur
ut sunt incarnacio vite christi conversatio eius
predicatio miraculorum opera passio resur
rectio ascensio spiritus missio ecclesie multipli
catio gubernatio confirmatio et consummatio
circa quorum recordationem beata virgo indesinenter
se exercuit et magis intendebat ac cum sanctis
sibi commanentibus et apostolis eam visitanti
bus conferebat multorum que conscripta sunt
sciebat que in ea consideratio et contemplacio ex
visione locorum in quibus eius opera et
facta que loca ut dicitur virgo beata cotidie
et visitabat In cuius consideratione et contem
platione operum redemptionis virgo beata que excessi
va super divino amore in his operibus re
lucente sunt admirationem quam frequenter cogni
tionem quorum archanorum revelationem qua
tota replenat spiritualis gratia et tota inflamma
batur divinus amor ita in ea nil esset
quod intima violaret affectus introducta
eius in divinitatis archana tanquam domestica
et amica unde frequenter dicitur quod virgo beata adhuc
in statu huius vie in sua contemplacione
cognoscebat excellentius et limpidius super
spiritum ad super extasim prophetarum super
raptum pauli super revelationem johannis
secreta et misteria quantum ad ea que pertinent
ad statum presentis. et hec per summa et specialem
gratiam summe et proxime amicitie et fami
liaritatis cum deo et ad deum ex magna
contemplacione qua frequenter cognitionem caritatis
amor excrescebat amor vero quanto crescit u
num in ea pariebat. Ut ipsa in persona
cognitus me concepit si qua sunt in vobis
visceri pietatis considerate quo cruciabatur
amore ut dicit idem ibidem et frondite dili
gentius quibus afficiebatur beata virgo dolo
ribus post christi ad celos ascensionem completis
omnibus que de ipso erant ab angelis predicata
et a prophetis multifarie multisque modis
designata. Ut dicitur ibidem Adhuc impa
ciens non potest non videre quod amat
erat ex omnibus eligit quo virgo gloriosa

ex vita post eius ascensionem optimam partem
elegit Secundo ipsa multa optimam
partem elegit ex morte nam in transitu suo
fuit vocata Sicut invenimus li° vi° c° lxx
vi Cum dominus de hoc mundo accipere
voluit descendit cum multitudine angelorum
et splendore ad eam et ait Veni electa mea
intra in receptaculum vite eterne Illa prostrata
se adorans et dicens benedictum nomen glorie
tue domine qui dignatus es me humiliatam
ancillam tuam eligere et archanum tuum
michi commendare memor esto mei rex
glorie Congruebat beatam virginem de hoc
mundo transituram invitari familiarius
amicius et carius omnibus aliis sanctis
primo ut mater ad filium ex officio hono
rationis Tenetur enim filius honorare
matrem ex precepto Exodi xx Secundo ut sponsa
sum ad sponsum ex vinculo caritatis Tercio
ut regina ad regnum ex congruo dignitatis
optimam partem elegit in morte non solum
quia pre aliis est invitata sed et dedit ei de hoc
mundo transire sine dolore honorabilius sunt
hac gracia Johannes ratione sue virginitatis
ratione dilectionis ratione affectionis Unde in iiii°
dialogorum Gregorius refert de pluribus sanctis
Cum pro summa paciencia multo et diligenti
desiderio meruerunt sine mortis dolore in gau
dio de hoc mundo transire multo magis eam de
qua et Johanne et omnes alios excellat et
virginitate et dilectione et desiderio de spa
cio ut transeat abhinc ad filium Decuit
igitur ut eius sanctissima anima in morte
separaretur a corpore suo cum dulcedine sed quia
valde amplius ex sermone Vibiscum dolorem
passionis taliter cum filio suo ut non esset
penas tam amplius vel tercie mortis timorem
vel sentire mortis dolorem Omnis enim timor
virgini gloriose esse potuit in morte quod adhuc
ex vita cognovit et sensit gravem sue pro
desponsacione per causam ut renolatur dominus
quia sciebat se esse matrem dei quod impossibile
esset alibi nisi in regno sui filii ad eius
dexteram preciosius collocari Quod testificatur
eciam eius regis Salomonis esse opti
ma pars marie ex morte Tercio maria
optimam partem elegit post mortem Nam eius

gloria et laude et leticia celesti sunt conducta
et adducta mater a filio sponsa a sponso regi
na a rege et collocata est ex regni throno
quod expressum est in rege david qui eundem
sic adduxit archam in ierusalem propterea et de
cens erat regem celorum venire cum toto
comitatu angelorum et sanctorum ad regnum matrem
cum gaudio suscipiendam cum gaudio et con
ducendam cum digno obsequio et collocanda
ex regni solio super omnes choros angelorum exal
tata nec enim est in aliqua ierarchia scilicet divina
vel angelica vel humana sed per se singulariter
et sola sedet et regnat ex quarta ierarchia
immediate iuxta deum et super omnem creaturam
collocata in throno regni matris filio est ante
ipsius rex glorie rex mundi rex misericordie rex sapiencie
rex gencium mundi quare regina regnum matris ma
xime dignissime et sicut mater et filius de
nominatur ab eodem regno mulier tamen ma
ria omni laude dignissima regina misericor
die nominatur quia et si magis sit opera
divine potencie magna divine sapiencie magis
divine misericordie et glorie tamen ut scriptum est miseraciones
miseraciones eius super omnia opera eius habet
itaque regina matris potestatem administrandi
divinam misericordiam et ideo quia regina matris et
mater omnibus indigentibus omnibus querentibus
quia misericordia premit nescientes trahit nolentes
sequitur non querentes revocat fugientes
expectat tardantes suscipit redeuntes ad
iuvat deficientes Iam feliciter omnes fide
les anime venite et videte matrem reginam
matris in diademate quo coronavit eam filius
suus in die desponsacionis et assumpcionis cum
corpore et anima et collocacionis ad dextram
suam ubi ipse rex quiescit et sedet ad dex
teram maiestatis ex excelsis Imitamini gratiam re
gine matris quam desponsit in filios suos
eius opem digne et devote implorantes Ipsa
perinde tenet matrem quia omnibus indigentibus et
vult dare quia pia mater et potest dare quia regi
na et mater omnium Studeamus ut per eius misericordiam
evadamus penitus dei iusticiam et gaudia eterna et
Intravit Ihesus in quoddam castellum
Luce x° Dico hec altissima omni
devocione digna in qua dei mater

primo mea mater in celum e assumpta et facta
e sollempnitas magna in celo Secundo ut dicit
bernardus sermone primo de assumpcione Si par
vuli nondum nati se sanctus johannes anima
liquefacta e ut maria locuta e Secundo pu
tamus que celestium fuit exultacio cum et
vocem audire et videre faciem et beata eius
frui presencia meruit hec ille Sed ut dicit idem
sermone ibidem Tercium ad eius presenciam celum
exultat unde non consequens e ut tantum nostre
inferior mundus lugeat eius absencia
de qua dicitur e mathei ix° Numquid possunt filii
sponsi lugere quandiu cum illis e sponsus ve
nient autem dies ut auferatur ab eis sponsus
et tunc ieiunabunt Nomine pietis eo
rum ius absencia plorant nomine orphani fa
cimus in mundo pro nobis in celis. ut nunc ho
norata e angelorum choris fres nunc apostolo
rum et doctorum nunc virgines sancte et
vidue requiescunt in celis Sed ut dicit bernar
dus dicit Tercio ecclesia mater quia ut nobis
e manens civitas sed eam inquirimus ad
quam hodie maria beneficta pervenit et per pau
ca dicit advocata Quinto peregrinacio mea
sed vivent gracie. vivent mee. que tamquam
rudes in simplici et efficiter sollicitus mee
negotia procurabit hec ille procurabit dico
potenter quia ipsa castellum Secundo ad
primum procurabit operibus quia martha quo
ad secundum procurabit sapienter quia maria his
tribus nominibus nominat eam hec euangelium
sed castellum martha et maria. et assumpta
ad gloriam. civitatis ad gaudium angeli ad leti
ciam fidelibus ad consolacionem et demonibus
ad terrorem propter primum dicitur amator mea propter
secundum dicitur illuminatrix propter tercium dicitur illumina
ta Primo dicitur castellum quia terribilis
demonibus et hoc quia intravit in ea christus
natus e ex ea christus ideo fortissime ea mu
nivit deus et gracijs contra omnia demo
nia contra omnia vicia Et omnes defectum
non nominat castrum sed castellum quia
ipsa singularis ita quod nec prima similem
visa e nec sequentem ipsa sola terribilis
e ut castrorum acies ordinata prothabitum
erat virginum dominus tue gentiles domina
ex sion virga dum e virgo maria quia
dominus omnipotens ordinavit ex virgis

quia ex radice iesse ut sit virga contra iu
dos infideles quibus magna dominatur dominatur
eminens et potens defendens suos devotos
eminens dicitur unde refert vincencius in spe
culo li° vij capitulo de quodam milite virgini
devoto Cum quidam eius adulator precor de
diceret et habit in honorem eius hoc ille
frequentabat Erat quod dives tam opibus quam
operibus bonis quem diabolus volens ab eo
eo eicere cepit ei servire quasi famulus
sibi mirabile valde diligentem quod multum erat
ei acceptus Cum crebrius mortem domino suo
intentabat sed gratia dei per mariam defende
bat post tempus ille miles relatione cuiusdam
sancti viri cognovit illum esse demonem
Tum etiam confessus e se ideo ei servisse
ut ipsum a via vitat sedecre ob quod ipsum
frequenter temptabat adiciet quod quidem miles
vicius quandam orationem singulis diebus omnes
eius nocendi potestatem eripuit erat forte ca
stellum maria Idem refert ibidem capitulo x° ex po
de quodam iuvene filio cuiusdam militis
qui multa bona a patre relicta vincere de
solute consumpsit miserabiliter Cumque vitu
peracione omnium in dimittu commodanendo an
diret Tandem peritus magnus et male
gnus cum eo spaciando per campum con
fabulando secum reducebat ad memoriam
illarum bonorum consumatorem et ecce turba
malignorum spirituum. et in medio eorum
princeps diabolus Cui dixit ut iam meis
christum et mariam abnegaret Sed ut pecum
ditaretur iuvenis per cogitaciones simul
tas christum abnegavit sed mariam nulla
tenus negaturum se dixit Cumque demon
non potuit ipsum ad hoc flectere cum magna
indignacione eiusdem iuvenem a se repulit
ecce maria forte castellum per quod pauper
iuvenis munitus fuit a perdicione Ob quod
omnis eam venerari laudare amare debemus
et eius honorem se totaliter comendare
Secundo maria dicitur martha et hoc propter vi
tam activam martha enim satagebat
circa frequens ministerium sollicitabat et tur
babatur erga plurima Sed ecce multo
plenius et perfectius impleuit vitam acti
vam non solum quam martha Sed etc

gratia aspirare eiusdem hominis. millesies enim angelus annunciavit plenitudinem gratie ei in salutatione
dicens. ave gratia plena dominus tecum. nulla
autem gratia defuit potuit que plena gratia fuit
et sic ut virtutes sancte in opera sancta mar-
tha ministrabat christo eius in vilitate existente. ma-
ria vero non solum in vilitate sed etiam adve-
nis diem existens unde augustinus in sermone de eius
assumptione abs dubio ministravit christo opere
exhibit maria que hunc vere gessit natum
ablevit alvit. et fovit atque ut eum in
presepe reclinavit a facie herodis fugiens
in egyptum abscondit et omnem eius infan-
ciam pio affectu compatiens ita ut usque ad
crucem qua filium vidit pendentem iaz
omnium passionum ab eius non recessit compatien-
ti non solum gressibus pedum verum etiam
imitatione morum tamquam per venerabilem domi-
de ille | Eiusque maria fuit ministra spiritualium
operum in clarissima fide divinitatis filii
sui et in caritate plena congruebat ut ea
spiritualibus primis primariis Eam diviniusque reddit
enim opera et enim vita sua Deniusque ipse dicit
Johannis xii. Si quis mihi ministrat me se-
quatur ut ubi ego sum illic sit et minister
meus Si hoc generale beneficium omnibus
sibi ministrantibus christo promittitur quanto magis
marie que pre omnibus huius hominis ma-
ius et singularius sibi exhibuit fide
integerrima caritate amplissima et ma-
xima gratia Eiusque secundum illud ave gaudet
in celis misericordia tunc ut maria in anima
et corpore glorie assumpta regnat in pala-
cio illam ut dicit augustinus ubi semper aeterne
incorruptionis eminentia qua nulla sancta
ta est tantum filium parendo integritate
corrupta ut sit semper intacta virgo qua ta-
li persidet gloria Eiusque multo se ad ce-
lum cum magna gloria ponitur expediens
sunt ut maria in deo multo maiori
honore in corpore et anima super omnes choros
angelorum usque ad dexteram filii exaltaretur
Ymago in symbolo eius Eiusque quanto sanctitas
honore eius quanta exaltatione tum quanta
gloria hodie suscepta sanctam ingre-
diens caritatis Ibique ergo
beata dei maria secundum magdalene [illegible]
vitam contemplativam hic ergo enim sedit
ad pedes domini audiebat verbum illius
De virgine autem maria dicitur luce ii maria con-
servabat omnia verba hec conferens ea in cor-
de suo scilicet quomodo nunciante angelo divino
spiramine concepit Eiusque nato salvatore
celestis exercitus clamabat Gloria in excelsis deo
Eiusque monente angelo fugere debebat in egyptum
et tandem redire Eiusque stella reges magos a
nativitate filii reges ipsos ad presentiam de
filii nati adduxit Eiusque Symeonis verba predictio
eius anima pertransire deberet gladius doloris
Sed quemadmodum maria magdalene fuit contem-
plative vite multo profundius multo subli-
mius multo clarius contemplata est virgo maria
primo in contemplatione passionis habuit beata non
ergo excellentiorem statum super omnes viatores
fuit enim impediebat in vita activa a contem-
plativa ut in contemplativa per activam
reduxit ad actus perfectiorem et quidem admi-
rande completa ratione ut in ea virtutes
superiores impediebant virtutes inferiores quo
ad perfectionem suorum actuum ut virtutes in-
feriores impediebant superiores propter omnis
eius actus et operacio meritoria et grata fuit
et hec totum ex tanta gratie plenitudine
que in ipsam descendit qua divina largi-
tas ei communicavit Eiusque principale fuit
communicare pre ceteris propter quod et omnem
passionem et actionem suam actualiter in domi-
num in fine retulit ad colocenses iii. de
quocumque facitis in verbo aut opere omnia in
nomine domini ihesu christi scilicet facite Eiusque
maria anima et corpore cogitatione et opere
vita activa et contemplativa pre omnibus
mortalibus perfectius et excellentius implevit
credendum ergo quod salvator cum exercitu an-
gelorum adveniens corpore eius resuscitato
ipsam in anima et corpore assumpsit in
celum cum tanta sollempnitate et honore
que nemo sufficit cogitare Cantica vide-
bit exire ista sicut rosa in conspectu
domini more sanctorum eius beate preci-
osissima mors eius quia ex conversatione
plena gratia promeruit dignum ut consisteret
plena gratia in anima et corpore in subli-
mitate celestis patrie ad hec

Assumpta est maria in celum. Illu-
xit nobis adest sacra valde veneran-
bilis dies omnium sanctorum
sollempnitatem precellens. Adest
insignis dies preclara dies inclita
dies in qua creditur emigrasse
e seculo virgo maria. Ideo tante virginis illu-
strata excessu universa terra intonet laudes. Quia
valde indignum est ut illius sollempnitas sit
sine magno honore per quam meruimus suscipere
vite auctorem. Satis quoque propter indicandum est
ut cum sanctorum celebramus
victorias martirum, illius sollempnitatem
silentio non preterimus que hunc mundo edidit
principem martirum. Virgo enim maria
hodie celestem pompam competenter proclamat
dicens: Tenuisti manum dexteram meam
et in voluntate tua deduxisti me et cum
gloria assumpsisti me. Hec et universa ecclesia
confitetur dicens: Assumpta est maria in celum,
gaudent angeli laudantes benedicunt dominum.
Assumpta dico integraliter ut pie credit ecclesia.
Sed tamen quo ordine hinc transierit ad superna
nulla katholica narrat hystoria. Attamen
non silendum tacendumque est sed loquendum
de tanta sanctitate. Et si non totum ut est,
quod impossibile est lingue humane, tamen pro parte
dicatur. Ut est copiosissimis gratiarum affluentie
que inducit in omnem veritatem
digneter tribuere de hac benedicta virgine
loqui. Tantum ergo ad laudem et gloriam dei
patris et ad honorem filii eius qui sanctus
fuit dominus noster, cum virtute benedicte
regine et imperatricis in omnia secula credendo
assumpta veneratur a qua deus factus est
homo ab carne. Nam sumpsit non originalem
naturam dico sanctitate de sanctificato, verum
et immaculatam de immaculato corpore
virginis quam preservavit et sanctificavit
ad conceptionem filii dei. Cuius virginis dignitatem
ut celo exprimere ut etiam comprehendere
valet ut dicit Augustinus in sermone de assumptione.
Veraciter assumpta excellentius quam exaltata
est super omnes angelorum choros. Ipsa enim
regina celorum que peperit regem angelorum,
Dico quoque assumpta est integraliter
scilicet cum corpore et anima ut credit

et tenet ecclesia catholica. Dicit Augustinus in sermone
quid de marie morte aut quid de eius
assumptione dicendum est vel scriptura divina
nil commendat et indicat. Quid credendum est nisi
quod convenienter veritati efficiat ipsa veritas auctoritatis
sine qua nec valet auctoritas. Mortem
eam subisse temporalem dicere non metuimus
quam eius filius omnium dominus lege sortis
humane suscepit. Sed si dicimus eam resolutam
in communem putredinem vermem et cinerem
labendum, si hoc conveniat tante
sanctitati tante prerogative aule dei. Scimus
quod primo parenti dictum est: Pulvis es et in
pulverem ibis. Et si de morte dei crucianda
est sententia omnis, si Christus de resolutione in pulverem
habet, dicimus cui carne evasit de carne maria
assumpta que corruptionem non suscepit excipitur
ab illa generali sententia naturalis ex
qua sumpta est, quia si non marie congruit tamen
filio congruit qui genuit eam. Si voluit
integram matrem in virginitate servare, cur non
velit incorruptam a putredine servare. Decet
dicitur qui agnovit pulsum dominum, utique
non perdidit ad virginitatem. Nunquid sic honoravit
qui venit legem non solvere, sed adimplere.
Lex sicut honorem matris precipit ita inhono-
rationem damnat. Primum ergo est credere salvato-
rem eam in morte speciali gratia honorasse.
Potuit enim eam a pulvere alienam facere,
cum ex ea maternam virginem potuit relinquere.
Dei marie virginis peccantibus donata est gratia,
numquam morte erat inveniendam absit. Communia
si omnium mors est propria sancte marie precio-
sissima quam tanta comitata est gratia ut nullum
dei dicitur et estimatur. Divina voluntas
tantis corpore tamen preciosum inter vehementes flam-
mas servavit illesa et vestimenta incorrupta
cui non abundavit in matre sua quam elegit in ma-
trem aeternam. Servavit Jonam in ventre ceti
per naturalem usum incorruptum ex sua mi-
sericordia. Considerandum itaque utrumque veri-
tate confitendum credo maria in Christo
et apud eum glorie ad civitatis gaudia as-
sumpta. Virginitate quoque Honoracius pec-
tus non esse adductam post mortem ad
communem humilitatem ad pulverem
que sumpsit et omnium genuit salutem.

letare ergo maria letitia inenarrabili anima
et corpore in tuo filio cum tuo filio per filium
filium ut talem sequi celere corruptionis
femina quam nulla secuta est tamen filium
pariendo corruptio sed semper incorrupta
quam tanta perfudit gratia aliter sentire non au-
deo alibi dicere non presumo hec aug(ustinus) Dico
itaque secundo quod maria assumpta venerit quia
sit dei mundi domina angelorum regina
dum quod contrarium per diem principes Vnde
dicit aug(ustinus) in eodem sermone de assumptione
et ipsi celestis curie principes in comparatione
tante nobilitatis clamabant non sine admiratione
dicentes illud canticorum vi Que est
ista que ascendit de deserto deliciis affluens
innixa super dilectum suum Sed quid mirantur
de terra deserta mariam ascendere deliciis afflu-
entem mirentur primo pauperem christum de celesti
regum plenitudine descendentem longe enim
amplius miraculo dignum videtur dei filium
paulominus ab angelis minorari qui de-
inceps super angelos exaltari denique ad divitias
esset factus est propter nos pauper ut nos eius
inopia ditaremur Sed et cuius ignominia
creatione facta est gloria hec ille Sed et quia
hominum regit ut dicit bernardus in alio ser-
mone de eadem gloriose hodie mundi domina
deserit quanto devotionis affectu tota in
occursum celestium legionum procedit multi-
quibus ad thronum glorie canticis sit addu-
cta quid placito vultu quam serena facie quan-
tis amplexibus a filio sit suscepta et
super omnem creaturam exaltata cum honore
tanto quanto mater digna fuit cum ea glo-
que talem decuit filium hec ille Di-
co tertio quod maria assumpta excellenter qua-
in celum De hoc magnus albertus in libro
de laudibus marie Rex et regina ab ea-
dem denominantur dignitate a regno et
principatu et ita ab eodem regno celorum
rex celorum et regina celorum Sed
sua regalis dignitas incomparabilis est
super omnes dignitates angelorum et principa-
tus ergo etiam principatus et dignitas
regine celorum est super omnes choros et
ierarchias angelorum et ita exaltata
est ultra quam humane nature licitum sit

hec ille Vnde cum bernardus In eo quod
tibi meruerat mater assumpta est in celum te-
mus legendo et laudando est omnium carnem
hec excessit Dicit a laudibus humane morta-
litatis cum homo sola mater sed mortales
super immortales spiritus exaltatur in regine
hodie itaque ut dicit bernardus in sermone preces
nos regina mundi peregit et tam glorie su-
scepta est ut fiducialiter sequentur dominam
suam clamantes Trahe nos post te ma-
ria in vnione ut animus in odore ungen-
torum tuorum assumpta est a nobis mater
a filio et si expectis plus plangendo quam ga-
udendum esset tamen quidem gaudia quod et nos ci-
vitate manentem non habemus ad iterata
promisit peregrinatio mea que tamen in die
et cum [illegible] simplex et efficaciter salutem [illegible]
negotiis providebit [illegible] summus ho-
die terra mea dixit in celum Omne data
optima et dona perfecta descendunt ut
accipiendo preces et supplicationis donet
nobis et impetret reis veniam ergo me
delam pusillis autem nobis applicet con-
solationem pietantibus adiutorium peten-
tibus vitam commissionem miseris liberationem
omnibus quod gratiam et gloriam

Sancti Bartholomei

Acta est contentio inter discipulos
Iesu luce xxii hec dicit gloriosissimi
apostoli bartholomei magni in celo
et in terra cuius tantam magnitu-
dinem ut demon valuit tollere
Sed eam palam edixit Cum enim
venisset ad indiam que est in fine
orbis ingressus templum in quo erat ydo-
lum astaroth cathenis igneis ligatum
idolum ita quod nec responsa dare populo
quivit nec [illegible] sanare Et ut responsa audiebat
interrogantibus aliis cur astaroth non dicit
ipsum Rendit idolum aliud civitatis de-
Deus vel astaroth catenis igneis constrictus
ex illa hora qua apostolus bartholomeus
ultra est ingressus dicunt ei et quis est iste
bartholomeus Rndit demon dicens
amicus est omnipotentis dei et [illegible]

[illegible]

ad istam provinciam ut omnes decus inde eius
audirent. Cumque signa quererent ut eum
invenire possent. Vendit capilli eius nigri
et vestitum purpura et pallio albo vigint
et de duo sunt ex quo ut vestes eius refere-
bant ut viderunt. Vernes per diem steteris
tembus erat et vernes per noctem angeli
dei cum eo ambulant qui inops eius fatiga
si aut esurire premittunt. omnia novit et
intelligit et quod nobiscum loquor ipse intel
ligit. Cum quereretis eum si vult ostendit se
non vult non poteritis eum videre. Vadit tamen se
ibidem invenire. et ibidem etiam ad gloriam
dei et ad suam salutem martirium voluit
sustinere et sustinuit. ad cuius honorem
legitur presens ewangelium in quo de tribus Primo
de discipulorum contencione. Secundo de eorum reprehen-
sione. Tercio de promissione. Primum ad pri-
mum. Contencio discipulorum non datur nobis
ad imitacionem, sed ad noticiam nostre fragilit-
atis et defectus ut superbi non appareamus
sed timeamus. Unde apostolus qui se putat stare videat
ne cadat. Dominus eciam sacramento corporis et sangui-
nis domini in comparacione ad nos representat. Unde
sicut et tamen in dicto sermone leo ix et c. Credo
non dum gratiam perfectionis ascenderant
itaque humanis infirmitatibus angebantur
et dum vacillabant in animo aculeis invi-
die maioritatem appetebant reprehenderunt
minoritate admirante. cum plurimi tamen de
novo esse debebant. et tamen animos
eorum vexavit temptacio. quia intrat cogitacio
eorum in eos quis illorum maior esset. Itaque
quilibet suam fragilitatem considerans dicat pro
dicto psalmiste imperfectum meum viderunt ocu-
li et vident in hoc maligno mundo
in quo diminuta caritate vivi odiorum
et invidiarum et superbie seminator quotidie
occasiones prebet hominibus in peccatis. Ma-
la igitur cogitacio contencio de maioritate
in mundo qui exprimere est magnum mere-
bitur quod contencio esset nobis de virtuti-
bus. Unde quis posset alium anticipa-
re aut quis prius in illis perfecte per
venire. Sicut martires domini certa-
bant et flectebant vincere pro palio

currebat et accelerabat ut citius coronam
acciperet. In signum huius dominus ut habetur
Luce xiiiio. Quidam accessit domine si
pauci sunt qui salvantur. alius et si po-
tuerat dicere pauci. quia multi vocati
pauci electi. Tamen pro nostra instructione
sic ait contendite intrare per angustam
portam. quia dico vobis multi querunt
intrare et non poterunt quod dominus vere
dixit et cum magnis laboribus salvabimur.
Cum homines volunt intrare per artam viam
non possunt esse sine difficultate intrandi
ergo per ieiunia vigilias. labores tribu-
laciones. Bona hec contencio et sancta que
erat in martiribus. ubi unus ante alium
properabat in mortem Christi amore salutis
et premiorum eternorum. querunt intrare
et non intrabunt. aut sicut ut in eis apperia-
tur pateat. sed quia nimis tarde pulsant
sicut fatue virgines pulsaverunt quando iam
clausa sunt ianua. Ideo quia negligen-
tes et pigri hec Boecius super Lucam
vitemus igitur contenciones quia inimice
sunt dilectionis et caritatis. claudentes
in se superbiam iram et propriam voluntatem
in quam contencionem etiam sepe pro domi-
nacione principia homines commiserunt. De
secundo de reprehensione discipulorum
et omnium secularium hec moribus labo-
rancium. Christus inducens reges homi-
num gencium. Item non habencium dicit
principes gencium contendunt de domina-
cione ad humiliandum subditos suos
per potenciam et dum eis largiuntur
beneficia. vocantur benefici. usurpantes sibi
gloriam dei qui solus est dator beneficiorum.
Sed addit vos autem non sic. vos sed qui in
gressum estis regni celorum. Sed qui ma-
ior est inter vos sit per donum excellen-
ciam fiat sicut minor per humilitatem. Unde
ergo quia maior sum in medio vestrum. Si
tamen sic qui ministrat. Hoc vero attenden-
dum. Unde sequitur super math. dicitur. Quoniam
omnes sed sive nobiles sive ignobiles
desiderant primatum celestem. Sed ornatum
humilitate querere. Dominus Atque at

desiderabant primatum in terra, meruerunt confu-
sionem in celo. ut iam inter fratres cum non sit
de primatu contentio, tamen ne se estimet unusquisque
eorum quod alio maior appareat, sed quod
omnibus inferior videatur. Crisostomus: non qui
maior fuit in honore, ille est iustior, sed qui
iustior fuit, ille est maior. *Hec ille.* Compa-
ratio ergo melior est desiderande non dignioris
gradus. O quam remote vagantur volunta-
tes hominum a scriptura, quam sepius scitis
per os sanctorum patrum et doctorum. tantum
enim nostris temporibus invaluit concupiscentia
hominum ad honores, ad dignitates, quod ho-
mines toto conatu student ut unus alio
appareat dignior, potentior, maior. Sit cum
dei gratia vel ira, sit iuste vel iniuste, cum
proximi destructione aut utilitate. Sit cum
scandalo ecclesie, in suo tantum cupientes ut
dominentur aliis, quos hic Christus assimilat
principibus gentium, quorum cura est ut
alios humilient et expolient et usque ad
mortem devorent ad propriam utilitatem et
gloriam. Cuius autem fratribus dicit: vos autem
non sic. Sunt gentiles, vos fideles, vos
etiam seculares spirituales, et maxime spi-
rituales. *Crisostomus ut dicit Crisostomus ibidem:* princi-
pes ecclesie sunt ut premant minoribus
et inferrent eis quecumque acceperunt a deo,
ut suis utilitates negligunt et illorum pro-
curent, et si opus fuerit ut mori non recusent
inferiorum pro salute. primatum ergo ecclesie
affectum concupiscere nec iustum nec utile est. quia
nec iustum est nec utile. Quomodo enim sa-
piens ultra se estimabit subire primitus
labore, et quod magis est tali periculo ut det
rationem pro omni ecclesia apud iustum iu-
dicem, nisi forte qui non credit iudicium
dei. *Hec ille.* Sed cum simus fideles
bene habent ad reprehensionem qua deus nos
reprehendit attendamus. quia in ipsis nos
alios reprehendit, et per reprehensionem ex-
primit dulcissimam promissionem dicens: et ego
dispono sicut disposuit mihi pater meus
regnum in celo, ubi locus sanctus ame-
nus, spaciosus et gloriosus, non ad labo-
randum aut sollicitudinem, sed ut edatis

et bibatis super mensam meam in regno meo.
mensa non de ligno facta, sed mensa illa ut
dicit Bonaventura est vite celestis gloria. Sed ad ac-
cessionem ad illam mensam oportet impendere
sustinentiam. Intueamur Bartholomeum qui
ut sederet super mensam eternitatis in regno dei
multum laboravit et sustinuit. propter quam enim
plagam illam ad fidem convertit regem
Polimium cum regina et filiis omni cum
populo baptisavit. Regem quoque Polimium
in episcopum ordinavit, qui viginti annis
spatium laudabiliter tenuit et virtutibus
plenus in pace quievit. suggestione ponti-
ficum templorum per Astragem regem fratrem Pole- Astragem
mii tentus et iussu suo graviter cesus tan-
dem, ut *dicit beatus Theodorus*, fuit cruci-
fixus. tandem de cruce depositus fuit vi-
vus excoriatus ob maiorem cruciatum,
postremo capite truncatus. Crisostomus: bene Christus
dixit: Contendite intrare per angustam portam.
angusta fuit Bartholomeo, quod non intravit
nisi pelle carnis deposita. quod nobis incu-
tere debet magnum timorem. Quid enim
nobis fiet qui pellem animi sine apostoli
abstrahi et comedi permisit. *Gregorius in suo mo-
ralium:* unusquisque colligat quid passuri
sunt quos reprobat, si hic sic cruciat quos
amat. Rex autem Astrages cum pontificibus
non evasit ultionem. Nam post decollationem apostoli
arrepti sunt a demonibus et quinta die per eos
vexati mortui sunt et ad infernum detrusi.
Apostolus autem ingressus est ad regnum celestis glorie.

Secundus ad id:

facta est contentio inter discipulos
Jesu *Luce xxii.* Hec dicens inclitis-
simi apostoli beati Bartholomei ma-
gnitudinem demum magnitudinem
munditie. Nam munditia, quia ut
tradunt scripture oriundus fuit ex
genere divitum. Huius vestem propter
inter ceteros apostolos mediocres et pauperes. Secun-
dum vero magnitudo, quia filius dei interpre-
tatur enim Bar filius suspendentis
aquas, id est filius dei totus elevatus

ab amore mundi. et intentus amori celesti
In cuius signum hic apostolus pro amore christi
ivit ad predicandum in Indiam superiorem
que est in fine orbis Tres enim leguntur
Indie. prima vergens ad ethiopiam secunda
vergens ad medos tercia in fine orbis ad
quam ingressus bartholomeus vir magne
potencie in signis et miraculis vir ma-
gne sanctitatis quia magnorum meritorum
Cuius vitam demon enarrans inter cetera di-
xit ipsum amicum omnipotentis dei centies
flectentem per diem et totiens per noctem
angelos quoque dei cum eo ambulantes qui
eum non permittebant eum fatigari nec esurire
Ad cuius laudem et honorem legitur hodie in
vobis narracio de discipulorum contencio-
ne Ubi de eorum correpcione redargucione tercio
de promissione. apostoli contendunt christus eos
reprehendit et per reprehensionem promisit
magnum eis gaudium. Contencio eos ac-
cepit. redargucio rectificat. promissio pacifi-
cat. De primo scilicet de contencione. Ca-
usa fuit quia ut dicit lira super hoc cum
enim discipuli audiissent christum predicentem
suam tradicionem ad mortem crediderunt credide-
runt hoc primum esse futurum et ideo ceperunt
querere inter se quis inter apostolos esset con-
veniencior ad tenendum eius locum. Mo-
vebat quod petrus a christo prelatus fuit et
quod christus eum dixit caput. et quod in confessione
christi fuit benedictus et quod promissionem cla-
vium regni celorum acceperat et ita videbatur
alius esse preferendus Ex alia parte conside-
rabant bartholomeum de genere divino vestem
purpuream albis deferentem cuius vestes
per viginti sex annos nec sordidabantur
neque veterascebant et ita videbatur quod maior
ceteris deberet esse Sic venit ad quandam
disceptacionem venerunt usque et eorum questio
est contencio. Obicitur quidam apostolus bar-
tholomeo dicentes Ex quo inter apostolos qui paupertatem
perceptam a domino habebant bartholomeus
fuit quod instrumentum erat quod preciosam habitum
tulit Sed videtur illos ex bar. ideo
fecit - quia alia veste non habuit nec hic

portavit Sicut enim dicitur in Cronica eandem
vestem quam quis habuit quando ad apostolatum vo-
catus est in eadem usque in finem permansit Sicut de
filiis israel dicitur quadraginta annis non sunt
attrita vestimenta eorum Deus vero per de-
sertum ad terram promissionis nec calciamenta
pedum eorum vetustate consumpta sunt
Deuteronomii xxix. Contencio ista debetur
non est nobis posita ad imitacionem. sed in ammi-
racionem nostram Ex quo enim illi qui erant
columpne mundi honore prelati insigniti in
celo et in terra exaltati virtutibus et donis
magnis amplificati. tante infirmitatis erant
quod contendebant invicem quis eorum videretur
maior Dicit Simon de cassia libro xxxvi Non-
dum apostoli condigne perfectionem attigerant sed hu-
manis infirmitatibus angebantur Certe
nobis qui his donis caremus amplius
ne formidandum ne infirmitate et defe-
ctibus nostris opprimamur ut enim dicit apostolus
prima corinthiorum iiio Cum sit inter vos zelus et
contencio nonne carnales estis et secundum
hominem ambulatis. In predictis apparet quod
sicut homo enim continue deficit in car-
nalitate sunt quatuor mala que ponit
Glossa ad eadem verba apostoli scilicet invidia
in corde. iniuria in ore. Superbia in sensu
et defectus in progressu que quatuor tra-
hunt ad dampnacionem Ideo hanc contencionem
malam fugiamus. et contencionem bonam
et sanctam sequamur et diligamus scilicet
quod nobis de virtutibus est contendendum
Si quis posset alium anticipare. aliis
precellere De secundo scilicet de redar-
gucione eorum ... eos fuit redargu-
itur quia contendebant de principatu et pla-
cencia quod fuit humane elacionis ut dicit
Lucas Redarguendo eos reges gentium
id est hominum gentilium dominantur eorum
id est sibi subditorum humiliantes et pre-
mentes eos per suam potenciam vos autem
non sic vos scilicet principes ecclesie non sic
sed qui maior est in vobis per virtutum
excellenciam. fiat sicut minor per humi-
litatem. principes gentium dominantur
in omnibus vos principes ecclesie servire
debetis omnibus ut proximis utilitatibus

neglectis illorum utilitatibus procuratis utilis mo
de secularium per prelationem venire ad regni
possessionem non est nam ad summi virtutis
non potentia tenditur sed humilitate Unde
etiam qui prefectus est reputet se minimum
exemplo apostoli dicentis Ego sum minimus aposto
lorum qui non sum dignus vocari apostolus Unde
est ut dicit Gregorius xxvi moralium capitulo xvii
potentia secularis quia habet apud deum
meritum de bona administratione regiminis
non minus tamen et ipse quippe preminet ceteris
elatione cogitationis intumescit Sepe in
mundo rectum est proximis et tamen omnibus nos
de operibus per nescientiam rememini non
spernit deus potentiam quia et ipse deus
potens est sed a latere nascitur superbia
que destruit omnia dum enim potentis ad
usum cuncta subiacent dum ad votum
ipsius velociter complentur dum omnes subdi
ti si qua bene gesta sunt laudibus effe
runt male gesta aut nulla auctoritate
contradicunt et plerumque laudant quod
obiurgare debuerant Seductus itaque
animus potentis circumfunditur ac oblitus sui
in voces se spargit alienas talemque se
credit qualem foris audit non qualem
intus discernere debuit Itaque solemnitate
sua vadit ad perditionem qui humilitate
potuit ire in celum non potentie est im
putandum sed elationi materia autem
reprehensionis elationis elationis est consi
deratio naturalis equalitatis omnes enim homines
natura equales sunt sed quia non omnes
homines eque iter vite gradiuntur
congruebat ut alter ab altero arguatur
et regatur De hoc Gregorius xxi moralium
capitulo xv Omnino scit quod reges et prela
tos posite sunt ut dignantur et refrenantur
reges gentes vel gentiles vincere quia
ut idem dicit omnino contra naturam est super
bie sed ab equali velle timeri Unde
prelatus est posita non ut homo hominibus sed
ut homo bestiis sed bestialiter viventibus
dominetur Unde ibidem Gregorius antiqui
patres non tamen reges hominum quam pasto
res pecorum fuisse memorantur

Dum autem pastores vertuntur in lupos dum
qui defendere debent ipsi nocent que sa
lus hominibus esse non regni conservatio est
sed destructio De tertio scilicet de promissione cum
dicit vos estis qui permansistis mecum scilicet men
te et corpore affectu et effectu in temptationibus
meis et ego cui angeli serviunt cuius pul
chritudinem sol et luna mirantur dispono vobis
hilariter et largiter regnum securum amenum
copiosissimum ut edatis panem vite et bibatis
vinum eterne letitie super mensam meam in
regno meo hec mensa est eterna beatitudo per
fecte plena omni bono in regno dei quod
est omnium sanctorum Ut autem habetur luce xiiii Cum
cum dominus locutus fuisset de regno dei
quidam occasionem loquendi accipiens ait
Domine si pauci sunt qui salvantur ait
dominus ad illos contendite intrare
per angustam portam quod dicit ex parte et
cum magnis laboribus salvabuntur quia
arta est via que ducit ad vitam intrare
per arctam portam non potest esse sine difficul
tate Ideo Crisostomus super luce omelia ostendit quod pa
uci perveniunt ad hoc regnum promissum qua
tuor difficultates ducuntur circa penitentes va
ex corruptione nature per peccatum primorum
parentum Ex quia in homine est pronitas
ad malum et difficultas ad bonum Secunda
difficultas quia ex peccatis peccatis contrahitur
in peccantibus quedam dispositio inclinans
ad peccatum Tertia difficultas ex conditione
operis virtuosi quia virtus est circa bonum arduum
et difficile et ideo magis perveniendo per
se tale dicitur sicut cum conatu Ideo Crisostomus ubi dicit
Dico vobis multi querunt intrare et non
poterunt intrare ipsi tepide peccatis difficul
tatibus impediti Cum tepide per se querunt
circa inquisitionem salutis et ita non intrabunt
Exemplum de beato Thoma dicitur quantos conatus
susceperit qui in India in albano civitate
passus est coronatus in carcere suspensus
postmodum per astralicem regem decollatus
et cum gladio sepultus a fidelibus
Astrages vero rex cum omnibus pontificibus

templorum per triessimum diem arrepti sunt
demonibus et egrati sic quod mortui sunt. Sic
iustus dominus ultionem fecit in hostes et amicos
sic bartholomeus cum amicis suis regnum
celorum tribuit ad quod nos perducat

Tercius bartho

acta est contentio inter discipulos
iesu luce xxii Evangelium hoc
legitur ad honorem dei et beati bar
tholomei Dicit glosa super lucam
Cum apostoli audierunt dominum predicen
tem tradicionem suam ad mortem
credidmt hoc esse firmiter futuru
et ideo ceperunt inter se querere et discus
sionem habere quis eorum eum deberet tenere loco
eius testatur dicens facta est contentio
inter apostolos quis illorum videtur maior esse apud
eos Et eius videtur quod ille est aptior qui est
ad humiliter et ille est aptus ad succeden
dum in regimine qui est fundatus in vera
humilitate et hoc eius notavit in uo de
Ego in medio vestrum sum sic qui ministrat
humilior inter omnes In quibus verbis continen
tur primo de contentione Secundo de redar
guicione Tercio de promissione primo scilicet de
contentione apostolorum illud ex quo patet contu
tione insanitas et imperfectio Secunda dicit apostolus
ii ad thimotheum ii non opportet servum dominum
litigare sed mansuetum esse ad omnes doci
lem pacientem cum modestia corripientem
Ergo contentio arguit hominem servum esse
non domini sed diaboli qui diligit rixas ideo
inter patrones opportet magna custodia
ad linguam cohibere Secunda dicit apostolus iaco
bus in sua canonica iii lingua ma
ignis est universitas iniquitatis Sym
thorum Totam congeriem bonorum operum
maculat Idem ibidem linguam nullus
hominum domare potest inquietum est enim malum
malum et plena veneno mortifero
Glosa ibidem lingua petat blasphema
do peierando contra deum detrahendo
conviciando maledicendo vel prelimi
tando et sua obliviscendo contra se
ipsum et sic evacuat omnia bona
Ergo hoc cum fuerit mencionem

De contentione non ex hoc nobis est exem
cum sit mortale peccatum sed omnibus modis ad
emendandum Legitur in vitis patrum quod cum
machario viro sancto vox insonuit ad eum
dicens nondum ad mensuram duarum mu
lierum pervenisti que habitant in proxima
civitate Mox vir sanctus venit ad civitatem
et quesivit ab eis conversationem earum quod
dixerunt quod quindecim annis maritis nuptas
degentes ex nobis aliam turbavit aut facto
aut minimo verbo In quo consistebat multi
tudinem ut intelligamus quantum deo displicet
iurgia et contra placet amor et concor
dia Ex quo apostoli contendebant existentes
columpne mundi multo plus nos cavere
debemus valde imperfecti quorum quilibet dicere
potest imperfectum meum viderunt oculi
mei Secundo scilicet reprehensione
eorum et merito quia erant reprehensi
biles Nam ut dicit glosa super lucam et
idem crisostomus Contentio ista fuit humanae
elacionis unde reprehendens eos addidit
secularium elacionem principes gentium do
minantur eorum et reges hominum dominantur
eorum et se subditorum et qui potestatem
largiendi habent benefici vocantur vel beneficia
conferentes vos autem non sic Crisostomus principes
mundi ideo fiunt ut dominentur minoribus
suis sed christus summus pontifex in mundo
ad promerendum virtutibus voluit esse ideo
ut dicit simon libro ix c xliiii de virtutibus
contendendum foret Si quis posset alium
anticipare nulla de primo inter viros cul
tores quod eius debet esse contentio Agonista
enim cum est opera exhibere virtutum et quanto
ex illis profitiant vel deficiant animo mo
neamus quod inquirere Solinus dicit est certamen
de merito Hoc unde premium datur pro merito
premium datur in illa vita merita in ista
vita ex virtutibus merito igitur perdunt premia
Jo ibidem simon dicit prudenter iustitie or
dine qui premia petit antequam mereatur
et prius laboret mercedem et stipendium
quam antequam militet Contra rerum ordinem
divine iusticie posterioris se gloriantur virtutibus
Ergo contentio mala non est ad futura

glam Cuma enim angelis nil est simile ms
aggibus demonum qui litigare Sed sit
ad glam celestem que datur in premium vite
eterne Hanc contentionem suasit dominus in
Unde luce xiijo Cum quidam ad ihesum diceret
domine si pauci sunt qui salvantur quod
dominus sonuit unde Crisostomus pauci quia sicut
scriptum est multi vocati pauci electi Tamen
pro nostra instructione animando nos ad vir
tutes dixit contendite intrare per angustam
portam quia dico vobis multi querent intra
re et non intrabunt propter tres difficulta
tes ad opera virtutum prima ex corruptione
nature per peccatum primorum parentum Secunda
peccatis consuetudinis disposicio inclinans ad peccata
Tercia difficultas operis virtuosi propter quod
contendite unus post alium fortius intrare
quia porta angusta De tercio scilicet de pro
missione cum dicit vos estis qui permansistis
et ego dispono vobis sicut mihi disposuit
pater meus regnum ut edatis et bibatis super
mensam meam in regno meo Edatis inquit
pane vite sanctitatis et bibatis vinum eter
ne dulcedinis Dicit Symon libro x capitulo xx
viije Omnibus refectionibus alios parat et
assidet periculum qui non cadit de illis quod
non fuit inventus in hac refectione quia
melius fuisset non nasci Symon ibidem
Nemo querat alimenta sive mens ventrem
adimplere nisi refectione que nunquam diminui
tur unde completa et desiderio mentis appo
sita sima quia scilicet refectione celica non sa
nant et hic factum est ad magna gratu
lentia anime Cum anima dei capax a
lio repleri nequeat nisi deo qui est plenitudo
Considerant Bartholomeus hanc angustam
portam et ideo ut cutem suam appendit ut
intraret Excoriari enim voluit ut ad illam
mensam celi perveniret Si quis pellem
animi sui posset abstrahere quod faciet
nobis ideo imitemur Dicere potuit Bartholo
meus illud Job Consumptis carnibus
meum x cutem meam Tercio nimine

in facto permisit Bartholomeus autem facto
et posito secum intrarunt Bartholomeus in In
diam Polimium regem Polimium cum populo
ad fidem convertit qui tandem in episcopum ordinatus
et viginti annis sancte vivens quievit in
domino Effeat vero similis Astragus a demone ar
reptus et omnes illi pontifices templorum de
monum mortui sunt Nos et si sanctum ca
nis intus non scindimus violante passione
saltem attemptamus labore bonorum operum
et tandem comminuemus lectionem ratione autem

Quartus ad xx

Facta est contentio inter discipulos ihesu
Luce xxijo Circa hoc loquitur primo
de apostolorum contentione Secundo de eorum
redargutione Tercio de premii promissio
ne Contentio clamabat ipse
notam superbie et invidie Reprehensio
hensio instruit promissio gratiam premium
incitat Secundum instruat Tercium promittit pri
mum cavendum Secundum perpendendum Tercium
depetendum De primo facta est autem conten
tio inter eos illud quis illorum videretur
esse maior Dicit Symon de Cassia libro xvo
capitulo xlviio Dum de regno mundi contencionis acce
derent ideo humanis utilibus angebant
hic autem non est datum nobis ad certitudinem ut
nos cognosceremus per eos discentes tamen
apostoli contenderunt Culpa enim et defectus
aliorum non permittitur eciam in exemplum sed in
amplamentum ut caveamus Si enim domine
mundi tanta infirmitate erant mote quid
fiet de folio arboris ipsos deus elegat inhe
rere sibi adoptavit virtutibus et donis am
plificavit honore apostolatus insignivit in
celo et in terra exaltavit et tamen infirmitas
eos ita detinuit ut unus alter sibi vendica
bat ex quadam superbia et invidia Ideo nos
multo magis infeliores cavere debemus ne sub
cumbamus ipsis peccatis et aliis maioribus
qui nescimus cuius valoris ante faciem
dei simus Nescit enim homo an dignus
sit odio an amore Horum enim non
erat ita periculosus quia scimus meditum

humiliter potentem sapientem contra omnes insipientes
Si erraverunt reduxit ad viam. Si ignorabant
per eos veritatem docuit et contra omnes mor
bum efficax eis erat, ita quod dicere poterant illud
ad Romanos viii: Si deus pro nobis, quis
contra nos. Deus qui iustificat, quis est qui
condempnet? quasi nullus. Nobis autem casus est
valde periculosus, quia in medio laqueorum
sumus et hostium adiutor nec. Et licet secundum
potenciam sic divinitatis ubique sit, tamen
non apparet nobis sicut illis, ita ut quilibet
dicere possit illud Iob ix: Si venit ad me non vide
bo eum, et si abierit non intelligam. Secundo vi
tavimus contenciones, quia non est christianorum
contendere. Prima Corinthiorum xi: Si quis videtur
contenciosus esse, nos talem consuetudinem
non habemus nec ecclesia dei. Itaque vitiosus
invidus contenciosus non videtur esse de
ecclesia dei, sed de ecclesia malignancium a de
mone procedendo. Contendere enim et invidere
est contra naturam hominis, cum sit animal
mansuetum, per maliciam autem efficitur crudele
et contenciosum. De secundo scilicet de repre
hensione apostolorum. Ostendit enim eis quod ambire
maioritatem super alios non est christianorum
sed gentilium, et ita docuit eos humilitatem
contra superbiam, mansuetudinem contra invi
diam. Ex quo itaque reprehendit eos qui tunc
temporis de maioritate disputabant, certo ita
quod eos reprehenderet qui non tunc temporis sed amici
et pecunijs insudant, invigilant et crebro
non solum precibus sed muneribus et precio emu
ntur, acquirunt eis prelaciones et digni
tates seculares et spirituales symoniaci
emendo, etc. quod vendendo ut solum pre
essent ceteris quod imperarent et de honore ga
uderent, non quod essent presidio subditis sed ma
gis nocumento. De talibus propheta de
scripsit eos dum alienaretur, sed dum ho
noribus prosperitate et moribus cadunt
dum elevantur in prelacione et decidunt
a salute. Sed mirabile quod dominus non ex
pressit eis quis eorum esset maior. Certe
maioritas et principatus unius super al
terum testatur culpam, non enim per naturam
exemit subiectos principatus quod in hominibus

cum habeant ortus atque conceptus similes. Unus
omnibus introitus ad vitam et similis exitus
Sap. vii. Et dicit Symon de Cassia: Deus videbat ho
mines per primum contemptum per homines
gubernare, regere, corrigere, iustificare atque punire. Qua
igitur quemlibet ex suis apostolis voluit et ordi
navit perfectius esse iustum et sanctum, quibus
autem vos estis lux mundi, vos estis sal terre
ideo non expressit ut iste vel iste sit maior. Sed
docuit eos humilitatem, quia sanctitatem vir
tutem et iusticiam possent consignare. Dicens:
Reges gentium dominantur eorum, humili
ando per potentiam, et qui potestatem habent
largiendi benefactores vocantur. Vos autem
dispensatores et principes ecclesie non estis
positi ad principandum sed ad serviendum.
Cum itaque maior est inter vos virtute ex
cellencia fiat minor humilitate. Et quanto
precessor dignitate vel sanctitate fiat sicut
minister sui humili reputacione. Hanc do
ctrinam impleverunt beati. Bartholomeus magnus apo
stolus qui cum genere ceteris esset maior, quia
de genere regio, regis filius, cum fama au
dita regno spreto omnibus renuncians propter
Christum se minoravit. Et certus precessor digni
tate seculi reddit se ad ministerium pro
salute hominum. Unde et iuit ad superiorem
Indiam in fine orbis. Cumque ibidem pre
dicaret et prodigia faceret, filiam quandam luna
ticam Polimii regis a demonio liberavit,
omnes quos diabolus quibus idolum homines
ludificabat detexerat, orando homines
ut deiectis idolis domino famulentur.
Compulit quod demone exire et idolum con
fringere. Tunc cuncti crediderunt. Fecit se ipsum
in modum ydoli Ethiopis barba pro
lixa facie acuta oculis scintillantibus.
Tunc omnes videntes exclamaverunt:
Unus deus omnipotens quem predicat apostolus.
Et cum precepisset demoni in desertum
ire, nec ullus hominum noceret, ora
cione quod facta sunt infirmos sanabat. Rex
Polimius cum regina et filiis et
toto exercitu fidem et baptisma susce
pit, et relicto diademate et

purpura apostolum sequebatur tandem
ibidem factus episcopus vitam suam sic
faciens laudabiliter finivit. Astrages vero
rex publice ad instigacionem pontificum
templi iratus omissis multis verbis quibus
contra apostolum loquebatur [illegible] mi-
sit eum fustibus cedi deinde vivum de-
coriari et deinde decollari. Tricesimo
quoque die deposicionis eius Astrages rex
a demonio arreptus venit ad templum
et omnes pontifices accusatores apostoli pre-
sertim demonio consistentes apostolum
Bartholomei [illegible] sunt [illegible] quod
mortui sunt. Ecce Bartholomei mi-
sterium quod merito nomine ista quia pro-
misit deus dicens vos estis qui permansistis
mecum in temptacionibus meis et ego di-
spono vobis sicut disposuit michi pater regnum
ut edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo. Dominus retributor deus pro-
[illegible] perpetim cum et ego [illegible] ad que-
[illegible] in celo [illegible] sine de-
lectare. Sic copiosissime retribuit ei. Et
dispono, id est diversa bona vobis pono quorum
non est [illegible]. Disposuit sanctus electus regnum
ut sint reges regnum [illegible] amenum
copiosum gloriosum pacificum spaciosum
[illegible] omnium delectabilium voluptuosissima
[illegible] ut edat panem
vite et bibat vinum [illegible] in men-
sa celestis glorie. Suscepit [illegible]
Bartholomeus in [illegible]. Primo paupertatem
regno terreno renuncians pro hoc accepit [illegible].
Secundo passionis acerbitate pro hoc in-
[illegible] gaudium. Tercio extrema [illegible]
pro hoc vestem glorie [illegible] mortis an-
xietatem pro hoc vitam eternam in regno [illegible]

Egidii sermo

[N]emo lucernam accendit et in ab-
scondito ponit neque sub modio
sed super candelabrum ut qui
ingrediuntur lumen videant. Lu-
ce [illegible] Hec dies gloriosissimi
confessoris sancti Egidii ex regio genere atte-
[illegible] [illegible] parentibus nati mag[illegible]
et [illegible] sanctitatis viri sanctitatis eius
lucet ex nomine. Dicitur enim Egidius id est clarus
[illegible] [illegible] qua sunt [illegible]. Sic Egi-
dius id est sine [illegible] [illegible] [illegible] de[illegible]
[illegible]. Tercio Egidius id est divinus [illegible] [illegible]
enim [illegible] amantem cum amato [illegible] Cor. vi
qui adheret deo unus spiritus est id est in unum [illegible]
[illegible] cum deo [illegible] concordiam angelicam [illegible]
[illegible] nos [illegible] subiit id est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Hec dies hodierna tota celebris
[illegible] non passim a populo christiano celebretur hoc [illegible]
[illegible] [illegible] sue sanctitatis sed in hoc conde-
scendit [illegible] hominum laborem [illegible]
[illegible] acquisicionem [illegible] [illegible] omnibus neces-
sariis. Sufficit ergo quod ecclesia [illegible] celebrita-
tem [illegible] diei in dei laudibus pro ho-
nore sue sublimis glorie quem deus [illegible] al-
te sue glorie [illegible] clarissima lucerna posu-
it super candelabrum ut luceret [illegible] sue
sanctitatis [illegible] [illegible] in domo sancte
matris ecclesie. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] videtur [illegible] pono lucerna [illegible]
enim lucerna est verbum dei. Secundo lucerna est vi-
ta ipsius. Tercio lucerna est sanctitas sancti E-
gidii. De primo [illegible] de lucerna [illegible] de qua
propheta lucerna pedibus meis verbum tuum
et lumen semitis meis. Omnis enim [illegible]
[illegible] vita [illegible] in loco caliginoso [illegible]
ambulat in tenebris nescit quo vadit [illegible]
quod ordinacionem divinam [illegible] est ut om-
[illegible] [illegible] populo verbum dei ut homines
[illegible] lucernam verbi dei [illegible] ab erroribus [illegible]
dant per viam [illegible] [illegible] peregrinacionis [illegible]
dies [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible]
luceat. Hec enim [illegible] in [illegible] non [illegible]
erit superficialis sed [illegible] se [illegible] ad
[illegible] anime. Beata [illegible] tempora
quibus homines ambulaverunt ad lumen
scripture sancte et in lumine salutis [illegible]
ambulat lumen enim [illegible] salute [illegible]
in contemptum [illegible] Job xxix capitulo Dixit
[illegible] in tabernaculo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pristinos secundum dies quibus deus custodi
ebat me quando splendebat lucerna eius super
caput meum et ad lumen eius ambu
labam in tenebris Iob xxix. Gregorius
xix moralium capitulo xviii Dicit sacra dei
gratia tenebras nostre mentis irradiat et
in hac caliginoso loco vite presentis dum nos
dei lumine perspicimus que sunt agenda vi
deamus Hec ille. Et quia ut dicit expositor
super apocalipsim capitulo xvi divites volunt
audire predicationem id est verbum dei que consulit
divicias aut contempnere aut abicere. Sed
primum est divitie si affluant nolite cor ap
ponere. Ideo beatus Egidius hanc veritatem
a spiritu sancto habens dum adhuc in pueritia
esset cordi suo impressa fuit. Quadam die
cum ad ecclesiam pergeret quendam egrum in
platea iacentem et elemosinam petentem tu
nicam suam dedit qua erat indutus
Tunica eger induens mox sanitatem re
cepit. Interrogatus domum de amissione
tunice quendam ignotum sibi eam ab
stulisse. Et quia a parentibus dilectus non
est facile et ignosceretur non multo post
parentibus defunctis totius patrimonii
sui Christum fecit heredem. Sciuit illud an
tiquum divinum sapientia Septimum capitulum sa
pientie divicias nichil reputavi super effigiem
sapientie super divitias. Licet enim esset ma
gne dignitatis quia de regio genere hono
res aut voluit habere divicias habere est ut
dicit expositor super apocalipsim capitulo xii amor di
vitiarum principium cupiditas. Reliquit voluptas
et dominationes elegit ergo abiectus ab
esse domino in humilitate famulari.
Secundo lucerna dei vita cuiuslibet iusti in
signia eius et virtutes in operum sunt ipsis
ad salutem et proximis ad emendandum et
ad exemplum Unde inquit apostolus ad philippenses ii. No
bilis sine reprehensione in medio natio
nis quo ad mores et prave quo ad fidem
id est habitantes inter malos christianos et inter
gentiles absque fide inter quos lucetis
lucere deus vita et doctrina conversatione
et ergo sicut luminaria in mundo. Vult
ergo deus sanctos suos manifestos esse

et non sinit eos esse absconditos Mat
v Neque accendunt lucernam et ponunt eam
sub modio sed super candelabrum ut luceat
omnibus qui in domo est sunt Sic luce
at lux vestra coram hominibus ut videant opera
vestra et glorificent patrem vestrum qui in celis
est a quo omnia bona Lucerna sua gratia
accendit lucernam virtutum in hominibus ad
salutem proximorum ut luceant ei de re
probis dei ... Quoniam lucerna impi
orum extinguetur id est complacentia in cultis
lumine prediceratur amittitur Lucerna eius de ce
lis gaudet non appetit sed de temporalibus sive
filiis sive in divitiis sive in honoribus
neque habet ubi solidari. Vult potius continue
letari sed cui sicut palea ante ventum et si
cut favilla quam turbo dispergit volunt
late. Beatus Egidius vero palam relinquens
dum quosdam nautas vidit in mari in
periculo tempestatis orationem fecit pro eis Tem
pestas sedata est statim et perveniunt ad
portum Cognoverunt hi naute quod eos ex omni
periculo evaserunt ante pedes eius pro
volvuntur gratias deo referebant Cumque cum
eis navigarent devenerunt ad quandam in
sulam ubi invenerunt quendam heremitam
de floribus terre legentem Interrogatus Egi
dius quantum temporis ibi degisset ille
enim duodecim annis habet ergo penitencia
sui deus herbis et aqua sustentatus
Mox Egidius irruit in amplexum eius
gratias deo et laudes agens erit et iste
spiritus sancti lateri non potuit. Tandem beatus
Egidius a quadam divite vidua suscep
tus hospitio dum orando filiam eius
tercio febricitantem sanitati restituit
Propter famam hominis miraculi a sancto Ce
sario archiepiscopo apud arelatensem venera
bilis suscipitur et per annum bigemmis
commoratur Deinde cupiens heremiticam
vitam discessit inter quem quendam heremitam
nomine veredemund virum petiit apud
quem mansit et manens sanctitatem
vite sue oraculis Egidius effugavit
ruinam eger singularibus suo desiderio
de quo diu desiderabant Egidius et
Veredemund. Tandem relicto eo

ulteriorem heremum adiit ubi antrum et fo
ueam reperiens deo gratias egit ac si aulam
regiam intrasset ibidemque tempore pro
salute populi orans solis herbarum radicibus
et lacte cuiusdam cerue vixit deo hoc or
dinante Sic hic vir sanctus lucerna diui
nitus incensa ibi latere potuit Nam vena
tores regis in venatione existentes ipsa cer
ua canibus eam insequentibus que ad pe
des sancti egidij cucurrit Canes quasi ad
iactum lapidis non audentes ultra la
trabant et ad suas domos redierunt
Nocte superueniente domum regressi altera
die redeuntes similiter eodem ordine fru
strati redierunt Die tercia rex et episcopus
cum multitudine illuc pergit et propter
densitatem vepium semitam illuc accedendo
fecerunt accessit rex et episcopus et inuenerunt
monachum etate et canicie venerandum
et ceruam ad pedes eius iacentem valde mi
rantur quis esset et unde et cur et quis
eum tam grauiter vulnerasset Cumque munera
ei obtulerunt qui ea ut respiceret no
luit Et commendantes se orationibus suis di
scesserunt Sanctus rogauit dominum ne quo
ad uiueret vulnus illud sanaret Rex
idem cupiens ab eo tamquam a lucerna exem
pli succendi frequenter ipsum visitabat Tandem de pe
cunia regis plurimus victus cenobium fecit
et regimine monachorum suscepit Famam
audiens rex Karolus rogauit ut ad eum
accedere dignaretur quem honorifice susci
piens et salutis colloquia secum habens
rogat virum sanctum ut pro eo exoraret
quia fecerat quoddam flagicium tam ...
enorme quod nulli umquam nec etiam illi sancto
confiteri audebat Proxima die dominica
dum sanctus vir missam celebrans
pro rege oraret angelus domini appa
rens ei posuit cedulam in altari in qua
peccatum regis erat scriptum et referens quod pre
cibus regis egidij precibus iam esset di
missum si tamen rex peniteret et ab
eo cessaret admonet quod angelus quod qui
cumque sanctum Egidium pro quocumque co
misso inuocaret si tamen ab illo desisteret
dimissum sibi a deo non dubitaret Sic
quod regi cedulam obtulit et cum honore

rediens ad cenobium apud remanes iuxta
urbem filium principis qui tunc decesse
rat suscitauit O gloriosa lucerna sanctus
egidius qui etsi sub modio lateri voluit
tamen dominus opera ipsius et in heremo pro
laude diuina publicauit ut omnibus ad con
templationem luceret radijs et auxilijs sue
sanctitatis De quo potest et illud dictum
domini Johannis vero intelligi ille erat
lucerna ardens et lucens Dicit Bernardus
in sermone de sancto Johanne baptista
Tantum lucere vanum tantum ardere paruum ar
dere et lucere perfectum Hic arsit vehementer
quia sic flamma celestis gratie occupauit
hic lucebat quia tanta sanctitate ab in
dentibus infirmos curabat demones effuga
bat mortuos suscitabat quos et auxilio
omnis curabat Ut et nos simus lucerna
ardens et lucens ardens caritate ad deum
et proximum lucens bonis moribus et con
uersatione sancta Et ei qui cum hominibus
ostendit se bonum et non curat ut in veritate
sit bonus Cuius super mat. Et cum non sit
in quo alijs luceat se ipsum condempnat
Icirco et ardeamus ad deum et luceamus
alijs ad exemplum ut deus glorificetur
et det gratiam et gloriam

De natiuitate ma rie Sermo primus

Abraham genuit ysaac ysaac
autem genuit iacob Mat. i
c° Refert vincencius libro viii
cap° xix Sancte genitricis dei
marie virginis natiuitas non ce
lebrabatur quia ignorabatur
donec diuinitus esset reuelata Fuit quidam
sancte vite solitarius qui singulis annis
audiuit armoniam in celo nocte natiuitatis
marie qui cum miraretur quod hec alio tem
pore non audiebat rogauit dominum ut sibi
ostenderet quid hec designaret angelus domini
apparens retulit sibi quod ideo armoniam illo
tempore audiebat quia virgo preclara que de
um genuit hac nocte nata fuit quod licet
ab hominibus ignoretur ab angelis tamen
celebre habetur quo diuulgato natiuitas

eius ab ecclesia ad celebrandum est insti
tuta voluntas igitur dei est ut gloriosam
eciam in sua nativitate veneremur. quis
dubitaret quod totum ad gloriam laudis
eius pertineat quicquid digne gentium siue
congregacionum fuit veneratum. eam obligamur
omnes propter tria. primo propter magnam eius
nobilitatem. secundo propter eius magnam graciam
tercio propter ipsius magnam sublimitatem. no
bilitas notatur in abraham. gracia in ysa
ac. sublimitas in iacob et filiis eius.
optima processio a fide ad graciam. a gracia
ad gloriam. primum notatur in abraham. secundum
in ysaac. tercium in iacob quod dicitur supplan
tator. primum enim fideliter credit et graciam con
habet qua vicia supplantat et victores
sunt. talis ad gloriam certe pertinet. De primo
scilicet de nobilitate marie. hanc dicit totus pro
cessus huius evangelii exprimit ubi nume
rantur patriarche reges duces dignitatum
a quibus habet ortum originem in huma
nitate et quia fideliter credimus christum
incarnatum de sola virgine. et quia virgo glo
riosa ab hiis patribus processit. claret ergo quod et
hec enumerata genealogia christi secundum humanitatem
et nota dico secundum humanitatem quia in divi
nitate non habet eciam generacionem et generacionem
eius quis enarrabit et notabile est ut post
Crisostomus super matheum ab abraham usque ad christum
generaciones sunt quadraginta dies qui pro
sunt secundum carnem nascentis christi in mundo
quadraginta enim diebus per septimanas numerus
est. numerus autem senarius est numerus operis et la
boris. quia in sex diebus factus est mundus
qui positus est in opere et labore et dolore. con
veniens ergo erat nascentem in mundum ad laborem
et dolorem quadraginta dies generaciones po
nitur misterium continencie operis et laboris
ac retribucionis. hec ille. ab abraham
usque ad david fuit maria sub iudicibus. a da
vid usque ad transmigracionem sub regibus
a transmigracione usque ad christum sub pontifi
cibus. primus regum david. primus post
eum alius filius iosedech. ideo christum vide
lam non sub ducibus multis nec sub multis
regibus. nec sub multis pontificibus. sed eos
gentes sub vno scilicet christo iudice rege
et pontifice qui solus illorum omnium

statim habuit dignitatem. Item Crisostomus
ut mirabilis filius christus ex hiis patribus
qui in genealogia marie hic memorantur. quia
isti patres fuerunt causa patres eius quorum ipse
filius erat filius. posuit eos christus bene
sicut ut esset filius eorum. ipsi autem nil
fecerunt ut esset pater ipsius. Item filii a
patribus suscipiunt generositatem. hic autem patres
a filio totam susceperunt claritatem et digni
tatem et videas quod in describenda genealogia
ponit evangelista duos patres quibus duas tan
tum scilicet david et abraham quia ad eos
istos specialiter facta fuit repromissio de christo
et quia david fuit principalis inter reges
abraham principalis inter patriarchas. Et
ut dicit Crisostomus ibidem. Trina christus erat
dignitates autem humanas scilicet principatus scilicet
rex. propheta et dignitates et sacerdotis
abraham habuit duas dignitates scilicet quod fu
it propheta et sacerdos. ideo ergo christus di
citur est filius abrahe et david. ut propheta
inter alios et abraham et sacerdos. Rex autem
ex david. ideo ergo amborum filius no
minatur est ut ex hiis duobus patribus tri
dignitas originalis eius cognosceretur in christo.
hec ille. itaque ut apparet ex hac descri
pcione christi ad miranda nativitas fuit
per homines peccatores. per mulieres meretrices et
adulteras et gentiles talis ad generacionem
ut dicit Crisostomus ibidem. non perdidit christi
dignitatem. sed commendat eius misericordiam
hec ille. Et valde hic notat hic dominus
redemptoris racionem scilicet ut qui propter peccatores vene
rat de peccatoribus nasceretur. peccata omnium deleret
Nativitas itaque marie ab omnibus recolen
da et veneranda. et quia angeli ecclesia
in[?] gaudia peccatoribus tercia sicut enim ut
dicit augustinus in sermone beatissime virginis ve
nerandum est. cuius civitatem novi testamenti
solempnitatis celebrare incepi. De secun
do scilicet de magna gracia marie dicit evangelista
abraham genuit ysaac. et tacet de ysma
hele. qui eciam fuit filius abrahe et ideo
quia ut dicit glossa super matheum principium non
descendit christus sed eius adventum causa per
omnis per ysaac. sic eciam evangelista fa
ciens mencionem quod ysaac genuit iacob
tacet de esau. quia autem essent iacob
iacob fuit electus a domino ut per ipsum

descendet eius vnde malachye p° dr Jacob dilexi Esau aut odio habui Gra marie ysaac et sublimitas in iacob ysaac interpretatur risus ut ponit Cris ibidem/ Risus ante sanctorum non sunt cachinacio labiorum sed venabile gaudium cordis qui risus fuit per omnia misterium ei ad aduentum uite redemptoris in amara eius que redemptio attulit gaudium toti orbi Sunt ysaac de natus est cum leticia parentibus in extrema senectute ex signum quia non erat secundum naturam sed gracie Dicit ut ysaac est eius in fine seculorum a viris matre est conceptus cum gaudium cunctis ysaac de retinet cuius de virgine ambo extra cursum nature ysaac cuit ut quando abraham duxit ysaac ad immolandum sed cognouit paganum ceu sus est quod fuit oblatus et sinagoga non cognouit eorum esse filium dei cum du ceret ad mortem sed paganum surrexit a mortuis tunc cognouit eum vnde ysaac ligna portauit ad locum ubi erat incen dendus ut habetur Gen xxii sic eius li gnum portauit ubi fuerit crucifigendus ysa ac non restitit abrahe cum vellet eum oc cidere sed dixit ut ponit Cris pater liga in manus et pedes ne quid sileam ad impe tum sic in ysaac eius non contradixit patri sue passione sed induit patri si possi ble est transeat a me calix iste vero non sic ut ego volo sed sicut tu pater Dicit pr ille sic glo sis in ysaac eius risum et gaudium cor dis in ysaac filio abrahe toti mundo prefigu rant dum ex maria virgine tandem natus mundum ab eterna morte eripuit Recte igitur canit ecclesia Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudium annunciauit vniuerso mundo eius enim natiuitate exterminata est eius maledictio et orta est vniuerso humani generis leticia/ nam humanum cunctum fuit causa originalis tanti boni per na tiuitatem ipsius Certa enim caritate dedit nobis filium suum vnigenitum eadem cari tate hodie voluit nasci matrem suam sine qua impleri erat hec filium dei mundo incarnatum habet enim sola hoc priuilegium deletum vnde ipse dicit per ysa iam xlvi° Plenum meam alteri non da bo i. filium meum qui est gloria patris alteri non dabo sed quam marie hoc nate

hec est optima pars data marie que non au feretur ab ea. Itaque ortus huius virginis nobilissima non solum quia ex patriarchali regali et sacerdotali prosapia sed per petit im munitate habuit enim sicut sol splendorem pro tantus ex suo ortu absque omni macula originali macule et ita prius sanctita quam nata virgo sublimissima. virgo gratia plena que dedit ce lis gloriam terris deum. pacem gentibus fide virtutis vite ordine moribus disciplina hodie et per omnes admonet dicens illud Ecclesiastici xxiiii Transite ad me omnes qui concupiscitis me plena sum gratia. ut de plenitudine mea ac cipiant vniuersi sufficientia gratie et glorie

Secundus ad idem

Liber generationis iesu cristi filii dauid filii abraham Mathei i In hac benedicta die quam fecit dominus recolimus salutis nostre et redem cionis inicium Hec enim est dies natiuitatis gloriose virginis marie virginis dico excellentissime Cuius eminus nar rationi excellencie omnes lingue deficiunt. omnes scripture et omnia que dici possunt eius ex cellencia efficitur exprimere nequiunt Certa est prophetantis Hora prophetarum commendat no bilium dicis. sed et figuris et similitudinibus et quia nulla similitudo sufficit ad eius excellenciam exprimendam. ideo ad laudem eius diuersis rebus assimilatur Certa que terra rad. et virga. quasi nebula matutina quasi sol lune stellis. et dum vna similitudo nequit gloriam eius edicere saltem in multis similitu dinibus eius ipsius laudes resplendeat et licet hec tamen tantum ad ipsius sublimitatem pertineat. in quo excellencia sue genealogie di latatur. inaudire tamen iniciu ipsius ut tamen spirituali dignam recommendat Cum dicit euangelista Liber generationis ubi primo recomme datur quo ad se cum dicitur liber Secundo quo ad filium. quia liber generationis iesu cristi Tercio in comparacione ad primos ex quibus pre fuit cum dicitur filii dauid filii abraham Continuum ad primum reparatur humanam nam in primo innocencie statu triplici no bilitate dotatum primo sublimitate domi nii sed ut preesset piscibus maris et vola tilibus celi Secundo amenitate loci Tulit enim deus hominem et posuit in paradisum voluptatis Tercio felicitate precepti

sed ut omni ligno paradisi comederet non autem
de ligno sciencie boni et mali. ab hac triplici
nobilitate homo primo per inobedienciam cecidit
et dominium suum valde debilitavit unde scriptum
est Creature facte sunt in odium hominum. Se-
cundum sic sublimitatis quia potuit non mori hanc
perdidit cum sibi peccatum dictum est pulvis es et in
pulverem reverteris. Tercio loci amenitate amisit
emisit eum dominus deus adam de paradiso volu-
ptatis ut operetur terram de qua sumptus est. Sic
ergo per inobedienciam inchoatam in eva consuma-
tam in adam humanum genus violavit perpetu(e)
perdidit dominium. amisit locum. Sic congruum
fuit ut divina bonitas disponeret nasci aliam
virginem per cuius obedienciam inchoatam et per
christum consummatam genus humanum renovare-
tur ad integritatem perpetuam ad nobilitatem do-
minii et amenitatem loci. Propter quod matheus in prin-
cipio evangelii huius manifestans inchoacionem
reparacionis generis humani inchoat evangelium
a maria de qua natus qui vocatur christus. cuius na-
tivitas est humane nature exordium reparacionis
et inter memoriam facit de christo consummatore re-
stauracionis hominis dicens liber generacionis iesu
christi filii david. Itaque in principio sui evange-
lii ponit principium reformacionis ex maria
et consummacionis ex christo. et per christum media-
torem dei et hominum per quem facta est purga-
cio peccatorum reconciliamur deo. ut enim dicit
augustinus x de civitate dei capitulo xxii non nisi peccatis
homines separantur a deo. quorum purgacio in
hac vita non fit nostra virtute sed miseracione
divina per illius indulgenciam non per nostram
potenciam. quia et ipsa quantulacumque virtus que
dicitur nostra illius est nobis bonitate concessa. Hec ille.
Propter quod spiritus sanctus voluit eam vocari librum
non qualemcumque sed librum vite. unde per [illegible]
sapiens spiritu sancto illustratus ad commendacionem
eius multipliciter comparavit iam cedro iam cipres-
so iam palme iam olive iam rose smarag[do]
[illegible] Hec omnia liber vite et testamen-
tum altissimi agnicio veritatis. liber vite quia
in ea et ex ea gloria via veritas et vita. unde
de se dicit in me omnis gracia vie et veritatis
in me omnis spes vite et glorie et virtutis. Hec re-
vera liber scriptus intus et foris quem vidit
iohannes in dextera sedentis super tronum apocalypsis v.
Sedens super tronum est dei filius ihesus
cristus cui pater dedit potestatem iudicandi
orbem terrarum in equitate et equalis magist[erii]

et primum in misteria [illegible] in de[illegible] est virgo ma-
ria que in celo optinet primum locum dignitatis
post filium suum divinum. unde hunc librum
gracia spiritus sancti scripsit intus et foris tam
in mente quam in corpore. intus scripsit in ea tot
lectiones quot virtutes. omnia enim scientia gre-
[illegible] mare. foris autem scripsit in ea tot
lectiones quot virtutum operaciones unde per excel-
lenciam maria dicitur operatrix virtutum unde dicit
ecclesiastici. Cum ergo dilectissima virtutum operatrix
unde nulla virtus nulla preciositas nulla candi-
dus quod ex ea non resplendeat. Scripsit
enim ea doctrina sapiencie in eius anima quantum
ad vitam contemplativam doctrina bene
ad informacionem vite active ut sit omnibus
exemplar contemplativis et activis. Et
ut dicit bernardus in sermone de eius nativitate
omnibus omnia facta sunt sapientibus et
insipientibus copiosissima caritate de-
bitricem se fecit omnibus misericordie sinum apa-
ruit ut de plenitudine illius accipiant
universi. captivus redempcionem eger cura-
cionem tristis consolacionem peccator veniam iustus gra-
ciam angelus leticiam tota trinitas gloriam
filius personam humane carnis substanciam. est enim
liber generacionis ihesu cristi et multo plus est enim
de libro clauso prius ab intelligencia legen-
tis absque libro corrupcionis. Sic in ea et
ex ea genitus est ihesus cristus salvo signaculo pu-
doris. unde de ea carnem et integritatem glo-
ria permanente hunc mundo lumine eterno effu-
dit ihesum cristum dominum nostrum. unde in psalterio
ymno de ea sermone. Qui creavit me
requievit in tabernaculo meo. quod cum
me fecit ipse scriptus est in ventre meo non
penna non atramento. sed digito dei id est spi-
ritu sancto. hunc librum descripsit bea-
tus iob sic. vide capitulo xxxi. Quis mihi
tribuat ut audiat desiderium meum alti-
ssimus omnipotens et librum scribat ipse qui
iudicat ut in humero meo portem illum.
videmus quod omnia gratia in humeris portantur
que grandia sunt descripta in hoc libro.
unde ysaie viii capitulo Sume tibi librum
grandem quia grandis liber generacionis ihesu
cristi in quo incomprehensibilia ineffabi-
lia eterna. Ecclesiastes tamen scripture pre-
cellenciam aut intellectu penetrare pre-
[illegible] ne dicitur ut filius. vide ioh[annis]

Dic ergo vnus ostende tibi librum quidem
de grandis liber generationis ihesu cristi in quo
incomprehensibilia ineffabilia etiam continens
habet scripture excellenciam aut intellectu
penetrare potest etiam nec doctus nec simplex
vnde ysaie xxix erit vobis visio omnium sicut verba
libri signati que cum dederint scienti
litteras dicent lege ipsum et vndebit non pos
sum signatus enim est et dabitur liber
nescienti litteras dicentque ei lege et re
spondebit nescio litteras. Ecce nec sciens nec
nesciens per racione sua penetrare scriptu
ram signatam in libro generationis ihesu cristi cu
ius enim non capit humana ymmo omnis
creatura celestis et angelica miratur super
hac scriptura quia spiritussanctus scripsit. Ecce vo
concepit virgo peperit deum et hominem et
facta est liber generationis ihesu cristi quia reue
lauit occulta toti mundo. Ex quia scriptura
facta est dignissima inter omnes creaturas
et sanctissima ad hec enim ut spiritussanctus
in ea scriberet. purgatus fuit hic liber ab
omni originali rubigine et fuisset gratia
collatam contra omnia genera peccatorum
ut esset soli cristo dedicata propter quod dicitur
templum dei a spiritu sancto dedicatum
vnde licet in trinitate sit vnus pater cum eadem
maiestas opera quod indiuisa. tamen pater san
ctificauit eam creando et a peccatis preserua
do. ut nulla macula sit in ea. filius eam
sanctificat suis visibus dedicando ut esset
sua humillima humillimo iesu cristo
spiritus sanctus eam in gratia confirmat ut esset
digna esse liber generationis ihesu cristi et sic
liber generationis eius in quo plenitudo to
cius boni et ita per maria omne bonum
venit in mundum Bernardus in sermone de
decem virtutibus quanto deuocionis affectu a
nobis eam voluit honorari. qui totius
boni plenitudinem posuit in maria proinde
si quid spei in nobis est. si quid gratie. si
quid salutis ab ea nouimus redundare
et ipsi parata totius ergo medullis
cordium totius precordijs. cunctisque affecti
bus et modis omnibus mariam hanc ve
neremur quia sic est voluntas eius. qui
totum nos habere voluit per mariam hec
inquam voluntas eius est sed in omnibus
sequuntur. et per omnia prouidens miseris

Nobile Sed quia celebramus festum natiuitatis
marie expedit scire quod maria processit ad ortum
ex genere regali patriarchali propheticali sacerdotali
et creauta exsplicit dicens filij dauid filij
abraham. dauid rex et propheta. abraham pat
riarcha propheta et sacerdos. qui obtulit ut dicitur
xxv dignitas itaque regalis erat ei ex dauid
sacerdotalis ex abraham. prophetalis ex vtroque
ideo maria filia regum patriarcharum sacerdo
tum et prophetarum. in regibus nobilitas
in patriarchis pietas. in prophetis sanctitas
vnde vera nobilitas generis requirit pietatem
et sanctitatem. quod sicut loco pietatis crudelitas
et loco sanctitatis fuit extranata iniquitas
que illa nobilitas. et quia mater et filius ei
dem sunt generis ideo virgo maria mater ihesu cristi
orta est de genere nobili vnde canit ecclesia nati
uitas gloriose virginis marie ex semine abrahe
orta de tribu iuda clara ex stirpe dauid
dicitur mariam eam carnem esse nobilissimam
eaque enim aliquid magis sublimiter est eleuatum
per nobilitatem tanto plenius descendat deus per
humilitatem. et quia virgo maria profundissime
fuit humilitatis ideo debuit esse maxime
dignitatis et nobilitatis ideo est et commendabi
lior eius humilitas habuit maria dignitatem
regalem corporaliter sacerdotalem spiritualem prophe
talem excellentem ambus stabat mater cum te
ne ut mortem filij compateretur et ut
se in filio pro nobis ymmolaret modicum
profuisset marie generis nobilitas. nisi affuisset
ei sanctitas haec enim est decor et ornatus
nobilitatis. sine qua nobilitas carnis est
viciosa vnde glanuilus nullus de nobilitate
carnis tamen eius. dixit eis cuius quem sunt
pecto seruus est peccati. et quia sancte pietati
bus esse condicionis seruilis nobilitas enim
requirit condicionem libertatis vnde magis cul
pabilis est nobilis viciosus quam ignobilis
sed nobilitas originis que preterit et ornatur
nobilitate morum et sanctis operibus sed hoc mi
nimum laudes habet erat in maria vnde
natiuitas est hec sancte marie virginis cuius
vita inclita cunctas illustrat ecclesias
cuius precibus dominaris devote possimus
ad consequendum gratiam in presenti et gloriam
in futuro

Sermo de eadem

[N]ativitas tua dei genitrix virgo
gaudium annunciavit universo
mundo. Ex te enim ortus est
sol iusticie christus deus noster
Sic canit ecclesia. Luce xxvo
omnibus fidelibus singularis
complacencia et leticia in nativitate gloriosissime
virginis marie cuius nativitas splamie illu
xit universo mundo. Oportet ergo ut ait Jeronimus
ad paulam et eustochium. cum ymnis et can
ticis eam diligentius extollere et dignis ex
iubilare preconiis et mysticas honorare munei
bus. nulli dubium quin totum ad gloriam lau
dis eius pertineat quicquid genitrici dignum fuit
impensum ac sollempniter exhibitum. Ex quo
unico sane et valde pertimesco dum meis eu
pio hanc honorare preconiis nesorte sicut
imperitus ita indignus laudator inveniar. Cum
ut verum fatear quicquid humanis pre dia vix
minus est a laude eius. que divinis est et
angelicis excellenciis predicata et laudata pre
coniis. a prophetis prenunciata. a patriarchis fi
guris et enigmatibus presignata. ab ewan
gelistis exhibita et monstrata. ab angelo ve
nabiliter et officiosissime salutata. hec illa
salutata mater ave gracia plena. ex cuius ple
nitudine venit mundo precium redemptionis aqua
ablucionis. panis refectionis. medicina curacionis
armatura expugnacionis. premium remuneracionis
ymo ipsa est fons et origo totius nostre beati
tudinis. Cum ipsa enim beatitudinis ab illo ma
magno vel ab infinita bonitate benedicte trinitatis
ad genus humanum procedit. totum per eam
defluxit. ita ut quilibet dicere possit nativitas tua etc.
ut. Primo considera insignem nativitatem ipsius
genitricis dei. Secundo nativitatem magne impor
tancie. quia gaudium annunciat universo mun
do. Tercio huius importancie fructum. quia ex
hac ortus est sol iusticie christus. De primo
scilicet de insigni nativitate gloriose virginis. que
non solum fuit insignis. sed et gloriosa. Cre
dunt enim doctores immensa dei caritas
fuit causa originalis tanti beneficii. Nam cum
prope nimia caritate. qua dilexit nos ut dicit
apostolus ad ephesios iio Dedit nobis filium
unigenitum scilicet ad redempcionem. Eadem caritate
dedit nobis matrem scilicet redemptoris virginem ma
riam. sine qua impossibile erat filium incarna
ri. Certum est sua voluntas ut ex ea nasceretur

et non ex alia Sic multe filie regum congre
gaverunt divicias vel virtutes et electiones tu vero
supergressa es universas scilicet electione. septimum est
elegit eam dominus et preelegit eam etc. Canticorum
viio Omnia poma nova et vetera servavi tibi. Nam
omnia dona et carismata que alii sancti
habuerunt in parte. habet ipsa in toto. Nulla g
ra vetrum aut novorum sanctorum ei deerat. Ergo
dicitur vel nascitur ut fluvius ad hoc ut fructi
ficarum et benedictionem irrigaret totum mundum
Ecclesiastici xxiiiio Ego quasi fluvius dorix vel medi
tamentum generacionis vel nativitas mea medi
cina totius mundi. Congrue sequitur secundum scilicet
gaudium cum dicitur gaudium annunciat universo
mundo. Unde sicut nato domino angelus appa
rens dixit. annuncio vobis gaudium magnum
quod erit omni populo. Sic dici posset in na
tivitate virginis marie annuncio vobis gaudi
um etc. Certum hodie nata est dei genitrix
virgo beatrix totius mundi. Et merito gau
dendum in domino. Nam ut habetur iiio re
gum viiio Salomon post edificacionem
templi materialis peragebat dedicacionem eius cum
toto populo suo in magno gaudio et leticia
per quatuordecim dies. quibus expletis pro
fecti sunt ad propria. Certum quale ergo gaudium
debet esse populo fideli de nativitate virginis
marie quasi de templo vivo. templo san
ctissimo in quo divinitas tota novem mensibus
ad nostram salutem requievit. carnem ex ea
suscipiens habitu inventus est ut homo
ad gaudendum itaque de nativitate marie
gloriose dicit nos dictum bernardi in sermone
huius diei animare. qui dicit laudamus
marie virginitatem. miramur humilitatem
Sed misericordia miseris sapit dulcius. misericor
diam amplectimur carius recordamur sepe
nius. invocamus crebrius. hec est enim
misericordia nostra domina. que totius mundi repa
racionem obtinuit salutem omnium impetravit
Constat enim hanc pro universo genere esse
sollicitam. cum dictum est. Ne timeas ma
ria invenisti enim graciam apud dominum quam
querebas. Certum ergo nunc tue o benedicta lon
gitudinem et latitudinem sublimitatem et pro
fundum investigare queat. Nam longitu
do eius usque ad novissimum diem invoca
tibus eam subveniet universis. latitudo eius
replet orbem terrarum. ut tua quoque misericordia

plena sit omnis terra Sic et sublimitas eius
civitatis superne meruit restauracionem et profunditas
ipsius sedentibus in tenebris et in umbra mor
tis obtinuit redempcionem per eam celum reple
tum inferius evacuatur restaurantur que sunt
minus celestis Sic potentissima et pi
issima caritas affectu compaciendi et subveni
endi abundat Unde complex in utroque i. tam
in compassione quam in subvencione ad hunc
sentencia sublimandi pervalent anime mee ad
hunc mundi cumulum tota solicitudine rece
ret mea miseria Hec ille Nomine ergo nativi
tas eius gaudium annunciat universo mundo
cumulum tristicie intulerat filius suus eva
prima Sic quo compassus dominus ordinat
nasci mariam matrem suam in gaudium
universo mundi Unde bernardus in sermone de
nativitate ipsius Crudelis nimirum erat
mediatrix per quam serpens antiquus pestiferum
ipso viro virus infudit O fidelis maria
que salutis antidotum viris ac mulieribus
propinavit Illa ministra seductionis hec propicia
cionis Illa suggessit prevaricacionem ista
ingessit redempcionem et impletur illud jeremie
Jeremie xviii Descendi in domum figuli et
ipse faciebat opus super rotam et dissipatum
est vas quod ipse faciebat de luto manibus
suis Conversus que fecit illud vas alterum
sicut placuerat figulus ipse deus creator
vas dissipatum notat destruccionem eve et fi
orum eius vas novum virgo beata quod con
destruccionem obtinuit reformacionem vas novum
vas admirabile opus excelsi vas mire pla
citum excelsi dei in quo deus totus mundus
est complacatus ita ut mundo dicat nativitas
tua dei genitrix virgo etc. De tercio scilicet de oc
casione gaudii humani scilicet quia ex ea ortus
est sol iusticie christus deus noster qui solvens
maledictionem dedit benediccionem Hec est cau
sa tocius gaudii In eo quod benedicte trinitatis
largitas tanta ad nos fecit unum ad sa
lutem mundi disposuit nasci beatam virgi
nem per quam homines redemptorem salvatorem
et reconciliatorem invenit de quo ante secula
mundi Hec est unica et maxima causa
tocius gaudii nostri Unde bernardus in sermone
de assumpcione Sic laudamus virginitatem

marie multe sunt virgines Sic predicamus humi
litatem invenietur forte ut pauce que mites
facte sunt et humiles corde Si magnificare
volueris matrem sunt utique viri mire et mulieres
unde est in quo ne prima similem habere visa est
nec sequentem In eo quod maria optimam partem elegit
optimam partem quia optima fecunditas virginalis
castitas virginalis et privilegium singulare quod
non dabitur alteri quia numquam auferetur ab ea
Singularis numquam quia indicibile quod ne elegim
possit que enim vel angelica puritas virginitati
illi audeat comparari que digna fuit spiritus sancti
sacrarium fieri et habitaculum filii dei Hec
ille Unde ut dicit jeronimus ad paulam etc. na
nos hunc usus nescivit ignorat racio mens non
capit humana pavet celum stupet terra crea
tura omnis etiam celestis miratur totum
quod per gabrielem nunciatur marie divinitus
quia ipsa fuit de qua ortus sol iusticie christus
deus noster eternam non levitate sed magna reveren
cia et timore laudemus et invocemus nobis
nunc ad graciam tandem ad gloriam Amen

Quartus ad idem

Liber generacionis ihesu cristi filii david Matheus
primo Matheus in inicio evangelii vite
quam scripsit ponit generacionem marie dicens
Liber generacionis et merito quia ipsa inicium
vitalis a nobis cognite et cognoscende
et salutis sperande Unde ipsa de se dicit illud
ecclesiastici xxiiii In me gracia omnis vite et veritatis
In me omnis spes vite et virtutis Unde propterea
in inicio verbi huius evangelii commendatur
virgo beata de tribus primo de perfectione secundo
de fecunditate tercio de origine primo significatur
quia dicitur liber secundo quia generacio Jesu christi
tercio quia de stirpe david et abrahe In primo
claret eius sanctitas et virtutum varietas quia
liber In secundo eius dignitas quia genitrix
Jesu cristi In tercio eius nobilitas Sic decuit
ut regina celi ex regibus nasceretur et summi
regis unicus ex ea humanaretur Primo evan
gelista ad laudem sue plene perfeccionis vocat
eam librum repletum graciis donis et virtu
tibus Unde sapiens Spiritu sancto illustratus
postquam eam multipliciter commendasset appellando
sponsam iam cedrum iam cipressum etc. finaliter
conclusit dicens Hec omnia liber vite et te

stamentum altissimi agnus quia virtutis et
omnia dicta reperiuntur in te virgo que es
liber vite. De quo libro apoc. v. Vidi in dext
era sedentis super tronum librum scriptum intus
et foris. liber hic est beata virgo in mente et in
corpore virtutibus decorata. unde Hieronimus in ser
mone ad paulam et eustochium. Talibus
decebat virginem obpignorari muneribus
ut esset gracia plena que celis dedit gloriam
terris dominum pacem que refudit. fidem gen
tibus finem viciis. vite ordinem. moribus
disciplinam. hec ille. In hoc libro legunt
et studuerunt omnes sancti apostoli dilectionem dei
evangeliste divinorum secretorum cognicionem
martires constanciam. confessores bonorum
operum frequenciam. virgines pudiciciam. vi
due paciencia. coniuges continenciam
religiosi paupertatem clerici honestatem
seculares humilitatem et omnes fideles con
cordiam et veritatem. adhuc iste liber omni
bus erat in mente divina et tamen sancti
patres virtutem eius senciebant. Inde enim
abraham didicit fidem. ysaac mansuetu
dinem. iacob pacienciam. david misericordi
am. ezechias sanctitatem. salomo sapienciam
Josias religiositatem. hunc librum nobis
christus manifestavit dedit et apparuit. deus
tollite librum istum et ponite eum in la
tere arche id est in memoria. est enim liber mo
nimenti coram timentibus deum et cogitan
tibus nomen eius. omnes in eo legamus
et studeamus quia cognitio eius necessaria
ad salutem. est enim liber mandatorum dei
et lex que est in eternum omnes qui tenent ea
ad vitam. qui autem derelinquunt eam in mo
rtem. Secundo evangelista eam laudem
eius commendat eam de fecunditate quia est
genitrix ihesu christi. et primo eam commendat
de virginitate quia liber. videmus quod lege
tur in libro apparuit in vestitum absque libri
corrupcione sic maria genuit summam sa
pienciam in humanitatem ihesum eum salvo
virginitatis honore. re magnum allecti
vum amoris omnibus fidelibus quod mater ge
nuit ihesum christum ihesum id est salvatorem
qui ut ait angelus mat. i. Salvum
faciet populum suum a peccatis eorum. Eum
regem videlicet ut cum eo regnemus
in celestibus. regem autem regum et dominum do

sit hodie enim hodie in quo claret magna
fecunditas beate marie. In eo enim quod genuit
ihesum christum facta est mater omnium fidelium
peperit enim filium suum primogenitum. luce
ii. primogenitus dicit respicit omnes alios
fratres. dicit autem apostolus ad Romanos viii. ipsum
esse primogenitum in multis fratribus
id est non multos fratres sed omnes fideles. itaque
cum fecunditate cum virginitatis honore nec
primam similem visa est nec habere sequentem
et vide quod non sine causa evangelista inici
ans evangelium primo omnium fecit inicium
a maria dicens liber. cum de ihesu christo
erat enim natura humana dotata in statu inno
cencie triplici dono scilicet sublimitate domi
nii quia dominus bestiarum terre piscium ma
ris volatilium celi. Secundo amenitate
loci. quia positus in paradiso in loco volu
ptatis. tercio facultate precepti scilicet ne de fru
ctu sciencie boni et mali comederet. et quia
eva inobedienciam inchoavit et adam con
summavit. mulier enim tulit de fructu et
comedit. dedit quod viro suo quod eciam comedit
et ex hoc violavit preceptum perdidit domi
nium amisit locum volens igitur divina
gracia renovare genus humanum et reparare
disposuit nasci beatam mariam genitricem
ihesu christi per quam obediencia inchoata
et per christum consummata reparatum genus
humanum est facta. ideo multum obligamur
ad obsequium virginis que obedienciam in
choavit et peperit nobis ihesum christum qui
totum pondus nostre redempcionis super suos hu
meros portavit et consummavit. Tercio circa
commendat virginem de sua virginitate nobili
tate cum dicit filii david filii abraham
videlicet licet ewangelista multos patres nominat
ex quibus ortus est christus specialiter tamen
tres patres consideravit quorum filius di
citur scilicet abraham iudas et david cum
et male patres dixerunt videlicet cantat ecclesia
Nativitas gloriose virginis marie ex semine
abrahe orta de tribu iuda clara ex stir
pe david. Sed nunc non sufficiebat dicere
filii david filius. aut abrahe filius di
cit christus super mat. et hoc fit propter in
teremum ad innuendum christus erat rex
et sacerdos. david enim tamquam rex fuit et

prophetha non sacerdos abraham autem tantum propheta et sacerdos non autem rex. Ideo ambrosius filius est nominatus ut deinceps patris dignitas originali peccato matre in ipso cognosceretur. Et quia mater et filius eiusdem sunt generis, ideo virgo maria orta est de genere nobilissimo scilicet regio, quia ex stirpe david. Sacerdotali quia ex abraham et prophetico quia hi ambo erant prophete. Itaque maria pollebat nobilitate regali, sacerdotali et prophetali. ut salomon in sono. Sed vera habuit dignitate regali corporali, quia decoravit nobilitate morum et sanctitatis, sine qua nobilitate animi vana est nobilitas carnis et inspecta. Ideo virgo autem nobilitatem carnis exornavit nobilibus moribus et operibus. Unde canit ecclesia. Nativitas est hodie sancte marie virginis, cuius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Tante nobilitatis ista mater esse decuit ut debuit esse humilia esset et nobilissima ut humilitas eius esset commendabilior. Neque enim humilitas ex misero et despecto est commendabilis. Sed quanto persona genere et dignitate nobilior tanto eius nobilitas gloriosior. Licet enim virgo beata sit nobilis secundum carnem nobilitate [illegible] moribus et vite sanctitate omnibus diligentibus eam dicit esse compilatio audita autem eius fecunditate in qua facta est mater altissimi [illegible] et agere [illegible] quod nos miseros non despexit. Sed in principio nativitatis admisit. Considerata vero eius magna perfectione quia est liber in quo [illegible] omnium virtutis descripsit. Decenter expedit ut eo sumamus nos gratia vivendi quasi exemplari quid corrigere quid fugere quid tenere debeamus. Cuius autem vivens vita omnium morum est disciplina ut sit in eo libro legentes utiles et proficientes tandem ad finem qui est eterna beatitudo in regno celorum pervenire valeamus.

Quintus eiusdem

Iter generationis ihesu christi matheo. Secundum augustinum. Divina dei sapientia cum in mundum redemptionem disposuerat ut tam luctuose perditionis humane subveniret. Nulla in tota humane generationis massa

invenit de qua secundum carnem nasceretur nisi beatam inviolabilem virginem mariam. Hec nata que tanta dignitate, tanta gratia, tanta quoque sublimitate resplendenit ut per eam in mundum redemptionis causam venit mediatorem dei et hominis constituit. Dignitas eius magna quia magne nobilitatis, quia ex genere patriarchali prophetali sacerdotali et regali. Ex patriarchis primis temporis omnium patrum et maxime matrum. Ex prophetis prophetissa que prophetando ait Respexit dominus humilitatem ancille sue. Ex regali genere regina. Ex sacerdote vero sacerdotissa, que etsi sacerdotium ordines non suscepit, tamen quantum bonitate et gratia in ordine sacerdotali conferuntur ipse excellenter per spiritualem unctionem suscepit. Et tunc habuit et possedit. Cum enim sacerdos et verus pontifex de ipsius virginali carne sua corporis et sanguinis hostiam deo patri pro nobis offerendam assumpsit, ipsa quoque non de pane et vino, sed de carne virginea et sanguine suo corpus dominicum spiritu sancto operante concepit et peperit ac nutrivit. Et insuper stans iuxta crucem simul cum filio domini filius se patri offert ipsa compatiendo corpus et animam simul obtulit. Iuxta illud Simeonis. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Vel ergo dignitatis et potestatis que conferuntur in ordinibus ei desunt, tamen gratia plena fuit. Itaque totum evangelium resonat in laude et dignitatem marie. In quo matheus describit genealogiam de qua dei filius in mundum redemptionis carnem suscepit. Ex quibus etiam patribus beata virgo processit. Cum enim mater et filius sint eiusdem genealogie, et cum constet cum humanitate natus est de matre sine patre, oportet dici quod maria mater eius ex illis nobilissimis patribus sit orta. Necesse habuit eiusdem etiam genealogiam matris et matre. Et incepit matheus ordinem generationis ab abraham qui fuit principalis inter patriarchas et processit usque ad mariam, que ibi maria fuit principalis inter omnes clerus ipsos in qua duces erant. Nam ut dicit lira super matheum Naason cum patre suo aminadab exivit de egypto et ideo fuit princeps populi primus fuit qui ac fuit princeps in exitu de egypto. Cum maria in doctores hebreos dum dominus per medium maris rubri aquas ex utraque parte dividendo populum duceret, filii israel timebant intrare Aminadab autem princeps cum tribu sua primus

per moysen intrauit · quod videntes filii
israel admirati sunt valde propter audaciam
eius et ex hoc iuda regnum meruit · pro
cedens matheus per tribum iuda venit
ad dauid · qui fuit principalis inter reges
a dauid vero processit per generationes usque ad io
seph virum marie de qua natus est ihesus
cristus Cristus designabatur quod omnes pro
genie illorum primi in eo conuenerunt
qui fuit sacerdos altior quam abraham rex
et propheta dignior quam dauid · dux et princi
ceps verior quam omnes duces tribus israel
uere sacerdos se ipsum immolando · propheta preci
bus opere et sermone omnia videndo · rex pro
populo suo solus bellando et ipsum defen
dendo · dux omnibus fidelibus per viam veritatis
ad gloriam eternam · ponit autem matheus
ter quatuordecim generationes que faciunt
quadraginta duas generationes donec ad
cristum veniret ubi continetur numerus binarius
et numerus quaternarius et denarius · in tri
nitate diuinitatis · in quaternario quatuor
euangelia · in denario decem precepta · Cristus
signatur quod in solo cristo consummatur obe
diencia decalogi et virtus euangelii et
fides trinitatis in qua deus dedit nobis potesta
tem filios dei fieri ut dicit Johannes 10
Et nos si ut filii hereditatem celi volumus
adipisci · oportet ut fidem trinitatis hono
remus quatuor euangelia que sunt fidei
christiane regula et mensura fideliter teneamus
custodire impleque decem mandata attende
sathaganus de perfectione marie et de ip
sius sublimitate perfectionis eius quia liber
sublimitatis quia generationis ihesu cristi hunc
librum potentia patris composuit sapientia
dei altissimus de terra creauit medicinam
et vir prudens non abhorrebit eam me
dicina virgo maria quam hodie deus pater
de terra terrena sancte anne mundo effecit
ut toti generi humano esset in medicinam
Sicut eva prima mulier fuit toti mundo in
exitium · et vir prudens scilicet cristus non
abhorrebit scilicet eius uterum intrare et ex
eo in mundum venire unde inter laudes
dei dicimus ad dei filium Tu ad liberan
dum suscepturus hominem non horruisti
virginis uterum · Sapientia vero dei dei patris
correxit hunc librum ab omni corruptione

et falsitate erroris et macula · ita ut dicat
ad eam tota pulchra es amica mea · et
macula non est in te · Spiritus sanctus ad eam
ornauit donis gratiarum et virtutibus Et sancti
ficauit ampliter in utero et ex utero · multo am
plius in conceptione filii dei · ut que an
te conceptionem filii dei erat gratia plena · in
conceptione fuit superplena · quia spiritus sanctus
superuenit in eam unde cum quereret maria quomodo
non fiat istud · angelus inquit Spiritus sanctus
superueniet in te · non dicit veniet in te · quia
eam iam in ea · sed superueniet in te gratia
redundante ut uirtus dei esset maior eciam cetera
rerum donis omnibus et dignissimus in
signitur deum ista digne dicitur liber in quo
digitus dei spiritus sanctus conscripsit omnes
gratias · omnes virtutes sine diuisione · sine
partialitate · cum enim deus totum se dedit
omnia dona ei secum dedit Bernardus Cum
solus deus pater ut unicum filium suum dedit · quo
modo cum illo omnia simul donat · nullus
liber in mundo similis huic in quo omnes
doctrine · omnes regule · omnes vite ex spiritu
sancto sunt conscripte pro omni erudicione
unde sine exceptione ad omnes dicit prouerbiorum
primo Nunc filii audite me beati qui cu
stodiunt vias meas · audite doctrinam · Secun
dum hunc librum ut dicit hieronimus habetis in
maria magistram probitatis exemplar Cumque
primum elige quod respue · quod fac docet
Ut habet ille sed ita generauit nobis ie
sum cristum et ita deum et hominem ihesum
cristum de diuinitate cum humanitate cristum
ut nobis deum et hominem nec hominem
sine deo · neque sine homine deum sed
deum et hominem verum et verum hominem quem accipimus
dei genitricem dicimus non pater nec deus deum genuit
sed incarnatum · hic vero est mira donum
honorare ut dicit hedwig in sermone de annunciatione
Grandis est hic liber qui continet magnum
et se sine mensura qui scilicet hoc vult ut
portet in humeris unde mutatur omnes cre
dite iugum meum super vos · et discite qu
mitis sum et humilis corde iugum enim
meum suaue est et onus meum leue et in
uenietis requiem animabus vestris inquit

Iacob genuit Joseph virum marie
de qua natus est Jhesus qui vocat-
ur Christus Math. jo hec totum enim
sunt ad honorem et laudem gloriose
virginis marie et ideo digne in eius
natiuitate leguntur et licet in serie ista-
rum generationum descendendo veniatur ad Jose-
ph non ad mariam Tamen ut dicit lira
super math. Sufficienter probatur quod natiuitas
marie venit ex progenie dauid Joseph enim
maria fuerunt ex eadem tribu quia mulier
non poterat nubere viro alterius tribus cum
ad ipsam pertinebat hereditas paterna ut in nu-
meri xxxvj° de filiabus salphaat virgo autem bea-
ta fuit vnica Joachim patris sui et ideo ex lege
obligatum viro sue tribus nubere itaque ma-
ria et Joseph vir ipsius erant de eadem
tribu et enim Joseph erat de tribu dauid
ut claret ex hoc euangelio legitur et maria
Notatur itaque circa natiuitatem primo marie
nobilitatem Secundo grauositatem Tercio sublimi-
tatem nobilitas notatur in Jacob Grauosi-
tas in Joseph Sublimitas in ihesu eius
eius filio De primo nobilitas marie
designatur clare in hoc euangelio ubi nominantur
patriarche reges dignitarum a quibus genera-
tiue originem traxerat et cum ex
diuinis de sola virgine christum esse natum ab
sque omni viri semine manifestum quod virgo
gloriosa omnium premissorum generatorum claritatem
et dignitatem ac nobilitatem in se habuit
unde canit ecclesia natiuitas gloriose virginis ex
semine Joachim pater marie fuit de stirpe dauid
anna vero mater ipsius erat ex bethleem
de tribu iuda que tribus erat nominati-
ssima in omnibus tribubus Hec nobilitas
marie notatur in Jacob quod interpretatur supplan-
tator et designat reges prelatos dignitatibus
clarorum supplantare vicia iniurias oppres-
siones Prouerbiorum xx Dissipat impios
rex sapiens Unde hic ut dicit Crisostomus enumerantur
quadraginta due generationes absque ab
abraham usque ad christum que fuerunt
ter quatuordecim In prima parte ponuntur
patriarche et iudices quia ab abraham
usque ad dauid fuerunt iudices sub iudicibus
In secunda nominantur reges quia a dauid
usque ad transmigrationem erant sub regi-
bus In tercia parte duces et dignitarii
quia a transmigratione babilonica usque

ad christum sub pontificibus per quem vero
homines iam non sub iudicibus multis
non sub multis regibus non sub multis pon-
tificibus sed omnes sub vno iudice vno re-
ge vno pontifice sacerdote eius dignitas
iudiciaria regalis pontificalis sine sacerdotalis
ex patribus distinctim processit et in vno
congregata debuit quia ventus erat ex eis
filius mirabilis quia ut dicit Crisostomus Sicut
in ipso processit ut esset filius eorum illa-
durat nullius processerunt ut essent patres ipsius
et hic ad hoc natus est ut in eo omnia hec
tria conueniunt ut sit qui vere sit iudex rex
et sacerdos Dicitur sacerdos qui se ipsum pro nobis
obtulit dicitur rex qui fideles ex huius vite
militia reget ad victoriam et per victoriam
coronaret et iudex iudex viuorum et mortuorum
sicut eligitur igitur nobilitas marie que a
tam nobilibus et omnium excellentioribus pa-
tribus et regibus ducibus et sacerdotibus
originem traxit De secundo Grauositas
notatur in Joseph quod interpretatur appositio su-
augmentum videmus ex sententiis quod augmen-
tatur et clarior extra gratias communes
habuit gratias speciales circa eorum ortum et natiui-
tatem in mundum sed quia erant prefigurantes
premittentes prophetantes immaculate concepti-
onis vel sanctificationis multo magis creden-
dum est gratias illas speciales virgini beate
affuisse Dicit enim Johannes damascenus Iz
beata virgo gratia multa gratia ab agno etiam
illustrissimum sertorum venit que ei con-
grue et condigne poterat conuenire imo
ipsa sua et conceptionem et natiuitatem super
omnes alios magnificentius habuit declaratam
Johannes baptista fuit in ecclesia prefigura-
tus ysaac premonitus sic sampson
sic iosias Johannes baptista immaculata
conceptus non super naturam ut contra naturam
sed per naturam operante natura superiorem in infe-
riorem eius voluntatem Unde ait zacha-
rias vero hic scimus ego sum senex et
uxor mea processit in diebus suis Jheremias
ex utero sanctificatus dicit Johannes ba-
ptista fuit repletus spiritu sancto adhuc in
utero matris sue sic magna apparent habuit
gratiam et donorum virgo De qua deus
per prophetam ysaiam hebreorum virgo dicite

ego erro celos novos) pd bta virgo in ope
ribus recreationis eccl[es]ie militant[is] e[st] celum
novum et terra nova. Celum novum altissi
ma dignitate terra nova p[ro]fundissima humi
litate qua deum de celo in t[er]ram traxit et in
filio suo t[er]ram sup[er] celum exaltavit. Celum
novum maria purissima et p[er]fectissima virgi
nitate qua angelorum puritatem superavit
et terra nova castissima fecunditate qua si
mul virgo et mater digna e[st] fieri p[re]nunciata
et p[re]figurata e[st] virgo hec in principio mundi
Unde fecit deus duo luminaria magna scilicet
solem et lunam id est christum et mariam christus
sol iusticie maria luna nam luna e[st] facta
p[ro]p[te]r diei et noctis distinctionem p[ro]p[te]r noctis il
luminationem p[ro]p[te]r dierum laboris regem p[ro]p[ter]
solaris luminis et ardoris temperantiam et
virgo beata posita e[st] in ecclesia ut sit post christum
solem iusticie lucidissima ab ipso nunc te
sup[er] omne lucidum illuminata ut sit in te
nebris huius mundi lux errantibus quies
laborantibus solacium expectantibus fatigatorum
refrigerium miserorum obumbraculum refuge
rantis et temperans ardorem iusticie que non
temperaret quis ardorem sentire iusticie sue
posset Cuius beata virgo per preces et vota
per repromissionem et annunciationem divinam ex
nata claret quod immaculose sunt concepta
Unde anselmus in sermone de eius nativitate
Cuius digne valebit p[ro]xima laudis huma
nitatis vere ad cuius natalem omnis sue
cetus p[ro]spicit et assurgit et usque in finem
seculi laudes eius cantare non cessabit
Hec ille. De tercio scilicet de sublimitate hec
erat in eo quia de ipsa e[st] natus iesus
qui vocatur christus magna est sublimitas
deum hre filium magna sublimitate
virgo venit ad altissimam celsitudinem de
cavit sex gracie que p[er]tinent ad ascensum
celsitudinis prima e[st] credulitas secun
da benignitas tercia humilitas quarta
e[st] hospitalitas quinta dilectio dei sex
ta castitas p[ro]p[te]r credulitatem abraham
amicus dei appellatus e[st] ex benignitate
moyses erat mitissimus sup[er] omnes homines
qui morabantur in terra et ob hoc fami
liaritate dei decoratus quod ei loquebatur
deus sicut amicus ad amicum humilitate
david p[ro] ceteris eminebat et p[ro]p[ter] hoc
complacentiam dei sibi ... ceteris

meruit p[ro]p[te]r hospitalitatem martha et laza
rus a domino diligebantur p[ro]p[te]r dilectionem me
ruerunt quibus a deo diligi qui ait ego diligen
tes me diligo p[ro]p[te]r castitatem iohannes fami
liarius fuit a deo dilectus. Virgo autem beata
ex his sex graciis omnes sanctos precellebat
precellebat fidem abrahe benignitate moy
si humilitatem david hospitalitate mar
the excellebat omnes caritate et dilectione
ad filium excellebat castitate iohannem
et omnes homines atque angelos p[ro]p[te]r hanc
excellentiam gracie meruit venire ad celsitudinem
sublimissimam scilicet ut non solum haberet in
mente deum sed et in corpore sed ipsum deum fi
lium huius mundi lumine cunctis effunderet
de ipsa enim natus e[st] ihesus vicere a ma
than iacob a iacob ioseph vir marie de
qua ihesus natus est. Hec nomina quod illuminata
fides christiana que notatur in maria regnat
supplantationem viciorum certe iacob secundo
augmentum virtutum certe ioseph vir i[d est] fer
tilitas fidei. Fortis fides qua hoc supplan
tavit et valet a viciis et opus virtutes
hec fides producit ihesum salvatorem a mi
seria christum ungentem ad immortalit
atem ad quam

Septimus ad XXX

Iber generationis ihesu christi filii da
vid. Mathei 1o. Hodie sancta eccle
sia occupatur in laudibus marie
virginis nativitatem eius memo
rando. Que vere digna e[st] cele
bratione. Si enim illi templi la
pidei venerati sunt in dedicatione eiusdem
magis debet veneravi templum primum ihesu
christi. Quale ergo gaudium debet esse populo
christiano ex nativitate marie in cuius
uterum velud in sanctissimum templum
descendens ipse dei filius ex ea suscepit
carnem et postea ex ipsa natus eum hoc
omnibus manet hiis inventus ut homo
deus ad mundum redemptorem veremur
nativitatem reliquiarum festivitatum
celebramus ... honoramus bethleem
in qua natus e[st] christus memoramus p[re]se
pium in quo panniis fuit involutus eum
mo ... nativitatem marie

cum qua erat conceptus et natus que ipsum propriis manibus portabat pannis involvebat. Itaque in eius nativitate incipiebat tempus salutis publice edita revera gratissimum. Invitabulis hec figurabatur a prophetis preconizata in quo tempore erat primus homo adam et omnes post eius resurrexerunt, et inde in dei laudes se extendebat expectans tam felicem virginem que fecit laudes gratiarum. Ubi ea notantur. Primo enim tu devotus aspice mariam quia est liber in quo plena et perfecta doctrina. Sic enim tam honorare quia ihesus ipse inest. Tercio enim ea invocare quia ipsa regina primo. Primo maria a cunctis appetenda est, quia est liber non clausus sed omnibus apertus ut omnes in eo legant studeant et sapiam acquirant. Eius inicium est timor domini, sicut dicit ut dicit Gregorius xxviii moralium. Vnica liber est bonorum vita in qua quisque peccator legere et considerare invenit an sit dei amicus vel inimicus, an ad salutem vel ad dampnacionem pertinet. Consulendo eius conversacionem et perfectionem est virgo maria in qua omnis regule imponitur omnis doctrina intellectus omnis conclusio virtute etiam morum christiane fidei. Conversacio religionis sancte nulla error perit, habitus in ea lecitum nulla levitas nulla macula in nullo est errorum obiecte nulla contrarietas. De qua canit ecclesia. Gaude maria virgo sola cunctas hereses interimis. Si inspicere eius egressum in hanc vitam et non invenies eius puritate. Septimum est prouerbiorum xxv aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum. Sic virgo ablata sunt de argento quia maria in utero sanctificata fuit ut pura esset ab omni originali peccato. Nam pueri in ecclesia sunt Ieremias in utero sanctificatus. Nam primus Iohannes baptista quo inter natos mulierum maior non surrexit. Nam tercio purissima virgo maria supra omnes in utero sanctificata. Conspice eius progressum in vita quod perfecerat non modo super omnes ecclesiasticos suos sed super omnes precedens homines sanctitate vite. Vir autem unde vide eius ingressum ad summum excelsum celum quem gloriosum attende eius supergressum quam summa exaltatus super omnes creaturas. Consideratur si potes digne de ipsum. Sed quia macula in ea invenies que est electa ut sol propter eius lucidissimam excellenciam quia habuit corpore et vita mente et conversatione vide quod eam semper anima in commendat dicens Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Ad hunc ergo laborem omnis creaturarum habemus ibi inspicere invenit unde melius fiat. Ibi insidens inveniet unde curatur peccator eum emendetur. Iustus quo plenius iustificetur, piger quo excitetur, dispositus quo conveniat lapsus quo confirmetur profectus quo amplius proficiat. Secundo virgo maria est honoranda a cunctis quia est mater Ihesu. Et mater Ihesu quia nobis salvatorem genuit. Mater est quia veritatem iusticiam et iudicium quod ad reges et prelatos pertinet toti mundo revelavit. Eius autem ego sum liber mundi. Ecclesia vero de maria canit. Electa ut sol in ipsa eius decus in te vero claritas ipsius de claritate. Quando autem eam in toto mundo erat mors caligo peccatorum umbra mortis et tenebre dampnacionis. Ergo ut dicit Bernardus in sermone hunc dicitur. Totis medullis cordium totis precordiis affectibus et modis omnibus mariam hanc veneremur. Et petis a deo beneficia. Sed non obliviscaris marie quia per ipsam dat quod digna dare et venerari honoranda est que nos et mandamus. Tantum honorant et excerpit. Item dicit Bernardus in sermone de assumpcione non debet cessare a laudibus marie humana mortalitas enim homines sola inter supra immortales est exaltata in virgine. Item ille conspicit totum ordinem nativitatis eius et inveniet quantum deus a nobis erga matrem suam requirit honorem. Conformatio enim corporis marie in utero matris non more terreno formatur divina potencia deum propter ordinem nature virgo est concepta quia ex sterilibus infusio anime eius ad corpus tamen remotus sicut ipsius sapiam. Anima enim eius est corpori infundebatur sanctificata et corpus sanctificatum anima suscipiens ab humilitate ut ex peccato reliquit sanctificabatur et purificabatur ita ergo de ea

speculo ad illud Eccli xliii vas admirabi-
le opus excelsi. Si vero cogites eius perfectissima
conceptione invenies maximum testimonium divine
bonitatis que perfectionem non propter ex eius
operibus meritis sed ex pura dei voluntate
ipsius et sanctissima gratia et ineffabili boni-
tate. Qua bonitate marie nativitatem ordi-
nabat ad ipsam maximam dignitatem ut sci-
licet quod hec nasceretur ut esset mater dei et ho-
minis. Utique eius nativitas non solum erat
sancta in se sed etiam fuit initium salutis
humane. Unde ipsa dicit de se ab initio et ante
secula creata sum et premissa a creatore et in
habitatione sancta coram ipso ministravi et ad
hec elegit me ut deo habitante in huma-
nitate ministrarem. Cum ergo deus pater
deus ad hanc virginem tunc respexit pro
eius honore et totius mundi utilitate
expedit ut ei super omnes post deum maiorem
honorem impendamus. Dum eam deus
quodammodo assumere voluit in principium hu-
mane reparationis. Dicitur ergo maria
a omnibus esse miranda quia nunc regina
et ita dives et abundans in omni statu
hec ipsa Eccli xxiiii In me gratia omnis
vite et veritatis, in me omnis spes vite et
virtutis. Transite ad me omnes qui concupi-
scitis me et a generationibus meis imple-
mini. Spiritus enim meus super mel dulcis
et hereditas mea super mel et favum. Ecce
perfectiones et divicias suas laudat. Ast
tamen unius erga eam invitat. postremam
augeat ut enim ad supereminentiam invitaret
Sed non ex audientibus effectum exhibere invo-
cantibus vellet. In utroque enim eque est
locuples scilicet in compassione et subventio-
ne. Unde ait Bernardus in sermone de assump-
tione eius Nos quidem similiter tua beata vo-
cetis in virtutibus gaudemus est sed in tua
nunc potius nobis ipsis. Laudamus vir-
ginitatem, miramur humilitatem. Sed mi-
sericordia miseris sapit dulcius. Mi-
sericordiam amplectimur, pauperis recor-
damur, crebrius invocamus. Hec est
enim que totius mundi reparationem obtinu-
it et salutem omnium impetravit

Constat enim pro universo genere humano super
felicitatem. Cui dictum est Ne timeas maria
invenisti enim gratiam apud deum. Utique quid
quererebas ad hanc ergo fonte scilicet nunc scitibun-
da properat anima mea. Ad hunc nunc omni-
lium tota plenitudine recurrit miseria mea.
Hec ille. In hec etc. mari magno et spacio-
so huius mundi. In quo maliciarum repti-
lia. Dicitur cuilibet illud quod dictum est Ione
dormienti. Surge et invoca deum tuum. Sed
quia ut Jheremie iiiio Dominus deus
in iudicium magnus et terribilis a cuius
facie contremiscunt terra moti sunt celi sol
luna et stelle obtenebrati sunt. Joelis
ii. Utique tutius forte veneris ad patrem
accedere sed iesum dedit tibi mediatorem.
Quid non apud talem patrem filius talis
obtineat. Exaudietur utique pro reverentia su-
a. Pater enim diligit filium. An vero tre-
pidas ad ipsum accedere. Frater tuus est et caro
tua per omnia temptatus absque peccato ut mi-
sericors fieret. Sed hunc fratrem tibi maria de-
dit. Sed et in ipso maiestatem vereris divinam
quia licet factus sit homo mansit tamen deus.
Advocatam habere ad ipsum. Ad mariam recurre.
Pura siquidem humanitas in maria. Non modo
pura ab omni contaminatione sed et pura
singularitate persone. Audietur et ipsa pro
reverentia sua. Exaudiet utique matrem fi-
lius et exaudiet filius patrem. Filioli hec
peccatorum scala. hec mea maxima fiducia
est hec tota ratio spei mee. Hec ille. Hec
per invocanda est maria quia misericors quia
advocata quia mediatrix nostra. Bonum est hec
et expediens. Sed audivimus primo quod maria
est amplectenda quia liber et quod sit honoran-
da ut autem mater nostra non sit levis
aut contemptibilis. Ideo honoremus eam
non solum eius nomen sed et rem scilicet eius vir-
tutes conversationem castitatem et innocentiam
proprie imitando. Et enim nobis dicitur Quicumque
honorificaverit me glorificabo eum. qui autem
contemnunt me erunt ignobiles. Ideo honora-
mus nomen eius imitemur conversationem et
mores ipsius et inspice eam invocantes ad me
tendendum per nos ad filium suum ut per
suam invocationem pie nos aspiciat peccata dimittat
gratiam conferat et tandem gloriam etiam ad nos perdu-

De exaltacione s. crucis primus

[E]go si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum Johannis xii. In his verbis ad laudem gloriosissime crucis cuius hodie festum agitur per mundum et exaltacionis eius tria notantur beneficia. Primo exaltacionis. Secundo attraccionis. Tercio commutacionis. Crux sancta ipsum exaltavit et nos oneratos eius attraxit et longe existentes ad commutavit. Primum notat dolorem. Secundum laborem. Tercium tegmen. Primum erat magne dignacionis. Secundum magne mansuetudinis. Tercium magne dileccionis. Magnitudinem quam dominus pro primo crucem sustinuit insignes ad alta erexit erigendo in similitudinem ipsum admisit. De primo scilicet de exaltacione cristi in cruce considerandum quintuplicem quod exaltacionem. Prima in passione. Secunda in resurreccione. Tercia in ascensione. Quarta in locacione. Quinta in novissimo iudicio. Prima exaltacio dolorosa. Secunda magnifica. Tercia iubilosa. Quarta incessissima. Quinta horrenda. Aliis omissis de prima exaltacione dicamus. Reparator generis humani contrariis contraria curans pro homine exaltari voluit ignominiose in ligno quia homo nimis excelsi a ligno. In ligno fuit patri obediens usque ad mortem quia homo fuit circa lignum vetitum deo inobediens usque ad perdicionem. Exaltatus in cruce valde contemptus et derisus ab hominibus quia homo ex ligno vetito valde factus erat deo contemptibilis quia quanto de minori re est prohibicio tanto grecius inobediencia deum magis contempsit. Dicit Symon de Cassia propterea deus munerum edictum in ligno ut vellet de re mala ab esu eius voluit abstinere sed dominum cognosceret et nulla obediencie in re modica sicut voluit ut etiam gracia prima reperiretur quia per obediencia contempta tanto fuit tamen maiore demum quanto potuit facilius custodiri. Hec ille. Exaltacio hec est respecta vi uptagemina ex capite exaltatus a cruce et crux exaltata

a cristo. Nomine dicit Jo. ix. Cristus factus est cuius principatus super humerum eius. In humeris enim suis portavit crucem de urbe ad calvariam in maiorem confusionem et derisionem. Sed ex de principatus suus est amplificatus per illud ut dicit apostolus ad Philippenses ii. Deus pater exaltavit et dedit illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine eius flectatur omne genu et omnis potestas celestium angelorum terrestrium hominum et infernorum scilicet demonum. Et hec iuste. Nam in cruce exaltatus implevit celum reparavit mundum spoliavit infernum. Eo nomine et ipse exaltavit crucem. Quod ait per Ysaiam eius xxxv Exaltam lignum humile. Crucem triplici benediccione adoracione miraculorum exhibicione. Erat enim lignum maledictionis. Nunc benediccionis. Sapiencie xiiii. Benedictum lignum per quod fit iusticia. Ibi iustitia est diabolus. Prius lignum ignominie nunc glorie. Prius oreus nunc decorum quam est devote adorantes clamamus dicentes. O crux ave spes unica et imperator exaltus. Domini benedictum lignum die hac de regno persarum Cosdroe rege victo et interfecto in urbem devote reportavit in laudes crucis prorumpit dicens O crux cunctis astris splendidior mundo celebris hominibus multum amabilis sanctior universis que sola fuisti digna portare talentum mundi. Dulce lignum dulces clavos dulcia ferens pondera salva presentem catervam in tuis laudibus hodie congregatam. Renovata quoque sunt et renovata sicut hodie in multis erunt crucis miracula. Nam mortuus surrexit paralitici curabantur leprosi mundabantur ceci illuminabantur demones effugabantur varii languores sanabantur. Facta quoque est leticia magna cristo populo et sancta cristiana hodie permaxima exaltata mittis benedicte crucis. De secundo et tercio sub una clausura scilicet de attraccione et commutacione cum dicit omnia traham ad me ipsum. Crux enim ut dicit Bernardus in sermone de passione domini quatuor mundi climata comprehendit. Christus corpore distentus et expansis manibus omnibus ad penitenciam ad se ex omni parte venientibus amplissimum sinum suum ostendit quia apud deum misericordia et copiosa apud eum redempcio. Et ita

a quacumque parte prodis sive ab oriente sive
ab occidente seu a meridie ut a septentrione
patuit quod ipse Christus reverenter et notabile
dicitur secundum Eccham. Ita enim homo genus factus
erat quod corde et animo et omnibus viribus
tue adhereat quod congruebat ut cunctis om-
nibus suis membris et toto corpore eum ad se
traheret capite spinis confixo oculis caliga-
tibus auribus blasphemias audientibus
facie conspuito ore felle potato manibus
affixis pectore lanceato pedibus acclavatis
et quod plena foderunt manus meas et
pedes meos dinumeraverunt omnia ossa mea
Et ita ut dicit Bernardus ibidem carnem et ani-
mam suam pro te posuit ut corpus et
spiritum tuum sibi vendicaret et toto se to-
tum te compararet. Ecce attractio quia cu-
ius in cruce omnia traxit absque coactio-
ne absque violentatione traxit hominem
libero arbitrio eius plene conservato. Mira-
bilis tractus iste non fune a catena sed
invisibili gratia. Crux enim benedicta meruit
diffundendi gratiam toti orbi. Unde est quod
antecessores sancti dum adhuc in mundo e-
rant considerantes quomodo passus est pro me
quam dure homo quid et quare et ex qua
caritate ita erant attracti ad cupiendum quod
nulla mundi tormenta a deo potuit eos a-
vellere. Unde fuderunt sanguinem martires ar-
tam vitam ducebant confessores magna
abstinentia virgines etc. Unde ipse dominus cunctos
quos ad se traxit in magna benevolentia
et caritate. Figuratum quod dum Abraham ascen-
deret in montem cum filio suo Ysaac ut
eum in monte ymolaret dixit ad eum
filius pater mi ecce ignis et ligna ubi
est victima. Audit Abraham deus pro-
videbit sibi de victima. In ligno signa
crucem in igne caritatem ardentem ex
qua passus est cunctos pro quo deus providit
et providebit usque in finem sine secula
multa victimas scilicet suorum. Sed for-
te dicis Cum non omnes homines sua passione
ad se traxit nonne plures vadunt ad
infernum quam ad celum. Et ipse Johannis iii me-
venit lux in mundum et dilexerunt homi-
nes magis tenebras quam lucem. Audi et
quod cunctos omnia traxit ad sufficientiam
beneficii non quantum ad efficientiam

non est defectus in cruce sed in hominum
malicia. Unde ibidem Bernardus Sufficeret
ad redemptionem orbis vel una preciosissimi sangui-
nis gutta sed datus est copiosius ut virtus
scilicet caritatis diligentius in redemptione
claresceret et ad attrahendum fortius et li-
berius homines ad deum. Sic quod ut dicitur
ad Colosenses i placuit scilicet benedicte trinitati
reconciliare omnia in ipsum id est per ipsum dei filium
in cruce oblatum et ipsa est pacificans scilicet
homines cum hominibus, homines cum ange-
lis, homines cum deo per sanguinem crucis
id est Christum in cruce que sunt in terris et que
in celis. Ecce tercium beneficium crucis scilicet quod
per eam summus coniuncti deo et eius bonis
spiritualibus. Dicit enim ait ad patrem volo pater
ut ubi ego sum illic sit et minister meus
scilicet in illo celesti convivio in regno celorum.

Secundus ad idem

Nunc princeps mundi eicietur fo-
ras Johannis xii. Hec est dies
exaltationis sancte crucis quam
celus valde exaltavit in eo quod per
eam reparationem generis humani fe-
cit consistunt. Unde ut ait propheta Justus do-
minus et iusticias dilexit. Iuxta iiii doctores Sic
prima hominis institutio per creationem ad similitudi-
nem duabus virtutibus perfecit scilicet per domine munditie man-
suetudine et per iusticie rectitudine humana
voluntas in statu innocentie habet tenebatur
iusticia ut non mente sed ex voluntate per me-
ritum pertineret ad perfectiva gloriam que
humane nature ex se non erat debita. Sed
quia humana voluntas ex ipsa creatione
sua ex se non erat sufficiens ad merendum glorie
premium sibi propositum ideo de mansuetudine
munditie addita est sibi gratia per quam proficeret
ad illud merendum quod sibi ex se non
erat debitum. Propterea igitur est homini etiam
gloria ut eam mereretur ex iusticia ut ad
eam mereri posset addita est ei gratia quia pro
merendo ipsam consequendum dicit et reparatio
hominis certo necessitas pro nobis propterea debet
eisdem duabus virtutibus scilicet iuri mansuetudinem
munditie et iuri rectitudinem iusticie per quas
vias reponantur in statum perfectum ad

ctitudine ad qua sunt primo creatus in
spiritus et animus. Ideo quod crux dei fili
us redemptionem facere voluit in cruce. in qua
illa duo scilicet mansuetudo misericordie et rectitudo in
stitie signantur. Crucem enim duo ligna
constituebant unum erectum aliud transver
sum. lignum erectum signat altitudinem
misericordie divine. hic diabolus vicit scilicet rectitudine
divine iustitie quantum ad sufficienciam satis
factionis et mansuetudine misericordie quantum ad
signa divine dilectionis perfecit liberationem humana
in genus per mortem crucis. Convenit lignum
erectum cum ligno transverso et unum est
alteri iunctum in cruce et in reparatione ho
minis in cruce ut dicit propheta. misericordia et veritas
obviaverunt sibi. iustitia et pax osculate sunt.
misericordia ipsum ad patiendum traxit. iustitia pa
ti decrevit. iustitia satisfactionem dictavit
misericordia satisfactioni subveniat etc. in ligno crucis
diabolum vicit. Sicut diabolus in ligno hominem
vicerat. Ideo quod Christus passionem appropinquas
ait Nunc princeps mundi id est diabolus qui de
principe mundi non absolvitur. scilicet hominum
mundalium in quantum se ei subiciunt et ei
serviunt cum servitus est criminis consentiendo
ei quod deinde eiectus hic princeps eiectus
est per passionem crucis ex tunc gratia. scilicet sa
tisfactionis. debilitationis et confortationis
crux solvit culpam. debilitavit hostem
confortat animam vitam. primo enim crux
solvit culpam et morbum eius scilicet originalis
culpe per meritum satisfactionis ut iam
nulla baptizato imputetur nec ad culpam nec ad
penam carentie visionis dei. eternaliter
Ideo sanavit morbum culpe venialis ita
quod meritum et memoria passionis sive fructus
in cruce deletur ab homine. Item morbum
peccati mortalis ita quod per gratiam penalis con
tritionis deletur. que contritio sumit virtutem
ex merito Christi in cruce. Omnis itaque a mor
talis peccati morbo liberat que liberatio non
debet se extendere ut iam homines non peccent
quia adhuc multi mortaliter peccant et multi
dominantur Sed liberatio facta per Christum a
mortali peccato culpa etiam dictum est sed quod
peccatum mortale commissum post baptismum

per penitentiam possit remitti et hec ex virtute gratie
quam Christus in cruce meruit Sed dices forte
in corde mirabile est quod dicis scilicet quod Christus
liberavit homines morte crucis a culpa cum ta
men remanet etiam baptizatis. fomes concu
piscentia infirmitas. mortalitas. corruptio
Item omnia ex peccato originali venerunt Cum
tamen de ordine iustitie non deleatur pena nisi
culpe. Ex quo ergo sublata est culpa quare
debet remanere culpa pena Dicendum quod Christus
morte crucis obtinuit hominum restitutionem et
ne gratie quam perdiderat homo primus peccando
restitutionem autem et eius effectum sicut debuit
cum rectitudine divine iustitie. Rectitudo autem
iustitie exigebat ut sublata culpa et placata
dei offensa remaneat in homine temporalis
pena. non ob culpam. sed propter exercitium ut gloriam
ex sola gratia concessa voluntarie ex merito
per gratiam consequatur et ita necesse est ut
fomes peccati inclinans ad peccatum remaneat et
concupiscentia carnis allitiens ad peccandum
et carnis infirmitas et corporis corruptibilitas
et mortalitas Hec enim est necessaria propter pugnam
pugna propter victoriam victoria propter meritum et
coronam Et si inpugna succumbit iuste in
penam cadit Nam si voluisset per gratie adiuto
rium vincere potuisset Dicit Augustinus in sermone
de resurrectione poterat dominus sola potestate
prosternere diabolum sine humilitate incarna
tionis et sine certamine passionis Sed homo qui
sua culpa ceciderat non fuit de iustitia per vio
lentiam liberandus. sed per iustitiam redimendus
et qui voluntarius corruit iniustus erat
ut non exigeretur invitus. et non compelleretur
sed duceretur ad salutem ut esset virtuti
et remunerationi locus in homine cum etiam
hos defectus adest gratia qua homo potest fomi
tem reprimere. concupiscentiam vincere infirmi
tatem adiuvare donec tandem et fomite op
presso et concupiscentia victa corruptibilitate
corporis reformata. mortalitate absorpta
immortalitate induta simul corpus cum
anima premium percipiet et gloriam Hi itaque
defectus plene tollentur in futuro. nunc
autem manent etiam homine ut homo habeat
occasionem pugnandi vincendi et merendi

gl[ori]am] que s[ecundu]m gl[ori]a gr[ati]e et mi[sericordi]e est
tenenda p[er]misisset deus p[ro] reparacio[n]e
ho[min]is saltem in cruce h[ec] o[mn]ia absque
crimine repressisse. S[ed] s[i] hec fecisset no[n]
h[abu]isset homo causam pugnandi et co-
ronam merendi. Utile igit[ur] e[st] ut ho[min]is
p[ost] ip[s]ius reparacio[n]em insignitas mortalitatis
concupiscencia remanet. Si e[nim] h[ec] abstu-
lisset sinset quod victor no[n] p[er]missa
pugna pugnasset se in quiete no[n]
p[er]habito labore. Dicit e[nim] glo[ss]a ad Ro[manos]
vi° Diabolus no[n] p[otes]t impugnare ne[que] p[er]-
vincere nisi mediantibus corp[or]is desi[deri]is
que concupiscencie. Que eni[m] angelis
sunt manus et arma diaboli contra nos
his e[nim] pugnat temptat vincit nisi
stat ad p[re]sens. Cum dic[imus] no[n] consentimus
victores efficimur et ad coronam dispo-
nimur et ita ad gl[ori]am celestem li[be]ramur
dum et salvacio ho[min]is p[er] ip[su]m in terra
sancta h[oc] in se condicione s[ed] s[i] ho[mo] vult
quia nemo liberatur nisi sciens et volens
Dicit aut[em] velle dei e[nim] hosp[it]i armis
p[ro]priis contra eum pugnanti consulit
ut ei consentit. et quia debiles homi[ne]s
nos se h[abe]nt in hac pugna. Hinc est
q[uod] hostis multos impellit in culpam
et tande[m] trahit ad infimam penam. Eiusq[ue]
itaq[ue] ch[rist]us tam alte crucem exaltavit
q[uod] in ea op[er]e eius laude dignum p[er]fecit
voluit et p[er]fecit. quod nos a laudibus
eius silebimus p[er] q[uam] tot b[e]n[e]ficia su-
scepimus p[er] illam eni[m] ut dicit Damascen[us]
li[bro] iiii° ca[pitulo] vi° mors e[st] evacuata. P[ri]m[i]
parentis pec[catu]m solutum infernus spoliatus
spoliatus. resurreccio donata ad bene
dicendi reditio. Ubique contemnend[a] p[rese]ncia
e contemptu. apte sunt porte paradisi
s[ed] celesti ut in tercia libri q[uam] regnes

Tercius eiusdem

[E]xaltatus fuero a terra o[mn]ia
traham ad me ip[su]m Johannis
xii hodie festum est s[ancte]
crucis exaltacionis sancte
que in eo exaltata e[st]. quia
altissimus in ea pependit pro salute
mundi et inde crux sancta traxit
in magnam sublimitatem ideo exaltavit
eam de vilitate ad sumptuositatem de
humilitate ad altitudinem de morte ad vi-
tam de odio ad amorem de ignominia ad
gl[ori]am. Erat q[ue]ndam maledictionis lignu[m]
nunc benedictionis. Erat eni[m] supplicium
supplicium latronum homicidarum malefacto-
rum nunc aut[em] e[st] laus dextre et honor
o[mn]ium sanctorum. Ut Damascenus li[bro] iiii°
ca[pitulo] vi° Omnis q[ui]de[m] ch[rist]i actio et miraculor[um]
eius op[er]acio maxima et divina ac mi-
rabilis extat s[ed] o[mn]ium admirabilius ho-
norata ip[s]ius crux. p[er] illam eni[m] mors eva-
cuata e[st] p[ri]mi parentis pec[catu]m solutum
e[st] ideo ad eius gl[ori]am dicit ch[ristu]s s[i]
exaltatus fuero a terra o[mn]ia traham ad
me ip[su]m. Ub[i] loquitur c[hristu]s de trib[us]. p[ri]mo
de exaltacione. s[ecund]o de attraccione. t[er]cio de
ra[ti]one exaltacio[n]is e[st] q[uia] e[st] in cruce ideo
traxit ad se o[mn]ia et reconciliavit o[mn]ia
deum cum homine homines cum angelis
homines cum homine pacificavit. que
in celo et que in terra. P[ri]mo c[hristu]s exalta-
ri voluit in cruce p[ri]mo ut hoste[m] gloriose
g[ra]nde victorie vinceret s[ecund]o ut vilitate[m] sup-
pliciu[m] hominis glorificaret. t[er]cio ut mysteria
redempcio[n]is omnibus manifestaret. De pri-
mo glosa in genesi vincendi e[st] vincere
p[er] contrarium no[n] p[er] simile ut sup[er]bia vi[n]-
ce[re] no[n] p[er] sup[er]biam s[ed] p[er] humilitatem
violencia[m] p[er] paciencia[m] astucia[m] p[er] sapienciam
cuius itaq[ue] q[uem] stultam fecit sapienciam
hui[us] mundi i Cor. i° voluit in cruce
exaltari ut hostis sup[er]biam vinceret humilitate
potenciam paciencia astuciam sapiencia ut cogno-
scat tot[us] mundus q[uod] consenciunt regimo[rum]
no[n] e[st] p[er] sup[er]biam s[ed] humilitate[m] no[n] p[er]
potenciam s[ed] p[er] paciencia[m] no[n] p[er] astuciam
s[ed] p[er] prudenciam et caritatem ac virtutem
Unde Job xxvi prudencia eius p[er]cussit
sup[er]bum s[ed] humilitate sup[er]bum. P[ro]fun-
da humilitas sunt pene in terra sancte
et amore. De secundo s[cilicet] de vilitate
supplicium eni[m] humana na[tura] p[er] pec[catu]m a gl[ori]a
paradisi cecidit ad infimam vilitatem cul-
pe pene et miserie. C[hristu]s a[utem] q[ui] voluit
reducere hominem ad summam gl[ori]am et

exaltacionem Congruebat enim illam gloriam
summa vilitate et ignominia. voluit enim
christus exaltari in summa ignominia et vili
ficacione crucis ut sua vilificacio in cruce
esset causa exaltacionis ad summam gloriam Quod
scilicet quod stultum est dei sapiencius est homini
bus sed opera divina que humanis sensibus
videntur in se habere stulticiam ut est vilifica
cio in cruce et humilitas mortis crucis ma
ioris sunt sapiencie et virtutis quam sit sapiencia et
virtus humana De tercio scilicet de manifesta
cione sue iusticie. ad hoc enim exaltari debu
it ut iusticia qua hominem redemit mani
festaretur ad hoc ut contemptores et non
credentes sint inexcusabiles et iusticie dam
pnentur. et credentes amplius ei adhereant
et largius remunerentur. ad hoc enim moi
ses exaltavit serpentem in deserto ut aspicien
tes in eum sanentur a morsibus serpentium
et ad hoc eciam innocens exaltatus est in
cruce ut omnis qui credit in eum non pereat
sed habeat vitam eternam De septimo scilicet de
attraccione/ dicit enim omnia traham ad me ipsum
est precium nostre redempcionis ut pateret
et preciosum acceptabilius haberetur. et non
solum est apertum sed et distentum ut quatuor
partes contingeret omnes comprehenderet. omnes
traheret. nulla quantum in ipso est excluderet
Hec ille Ex dilatacione ligni crucis ad qua
tuor plagas mundi ad orientem et occiden
tem ad meridiem et septemtrionem virtutem
suam innuit sine extendit sine differencia
sine excepcione ad totum genus humanum
quantum ad sufficienciam exaltacio enim
christi in cruce meruit sufficienter pro toto mundo
ut omnes attendant ad fidem christi sperent
in christo et ament christum. intelligens quidem
vir propheta cognoscens in spiritu hanc attra
cionem longe ante dixit Dicant nunc qui
redempti sunt a domino quos redemit de
manu inimici. et de regionibus congre
gavit eos a solis ortu et occasu ab aqui
lone et mari id est a meridie Sed vere tanta
virtus crucis que potuit mundum attrahere

ad christum eciam habent virtutem virtute operata
est caritas christi Enim enim crucis non causa
nec ex obligacione nec ex debito. sed sponte
et ex caritate magna et dileccione ad ho
mines et ad salutem eorum in tam asper
ram tam dolorosam tam ignominiosam
crucem se elevari et exaltari permisit. pe
nas quas crucis potentissime pacientissime
pertulit totum mundum calefecit igne sui
amoris. et dileccione contra penetrant. Dileccio
itaque quam habuit in sua passione et cari
tas qua tamdiu sustepit ostendit
mundo suam clemenciam benignitatem et
caritatem que fecit enim animabus suave
et amabilem super omnia. ita quod omnia dura
que pro ipso sustinebant videbantur quasi
mollia. et gravia quasi levia. et quod quasi
difficultatis laboris et doloris quasi quid
facile et leve esset. amor ergo quo christi
passione inmensus in cordibus traxit et
adhuc trahit ad se peccatores hoc est quod
christus ait iugum meum suave et onus
meum leve sed amanti verum enim non audit
pro ea re quia non amat facere durum et si
facile tamen videtur difficile et Hinc Chri
stus itaque quia in magna caritate nos
redemit corda hominum incendit et ex hoc
homines attrahit et traheret Christus itaque in
cruce exaltatus contra quatuor impedimen
ta ostendit in se quatuor remedia Contra superbi
am. ostendit in se humilitatem non enim cau
bit cantum Contra timorem ostendit virtutem
fortitudinis aggrediendo difficilia Contra
laborem ostendit pacienciam eciamus est labo
res et afflicciones equanimiter tollerare
Contra carnalem dolorem ostendit virtutem
perseverancie. pertulit enim in cruce usque in
finem licet maximis doloribus angustiaretur
Christus itaque quantum in eo est trahit quando tot
remedia homini dedit Sed miser homo trahi
non vult nec cor apponit ut trahatur ad de
um Sed tandem invitum diabolus trahet
ad infernum. Christus exaltatus in cruce trahit
ad se homines et unit eos secundum
quod scriptum est vir duo ligna crucis unum

circulum et aliud hospitale que ad hec ut salvatorem respicit et tenent debuimus in medio misericordie et veri. unde notat iusticia divina quod iniquam relinqueret misericordia salvare sed iusticia non permittebat. Ecce filius hanc contrarietatem in seipso tamquam in medio tamquam in mediatore qui tenet medium iusticie et misericordie. ita concordavit ita univit ita quod in hominis liberatione ambo conveniunt et semper vult esse misericordia cum iusticia ad salutem hominis unde deus per unam penitenciam dimittit peccatum et tamen vult ut per iusticiam satisfaciat in penitencia imposita. Dicit quod ut psalmista misericordia et veritas obviaverunt sibi et convenerunt in isto medio temperata per mediatorem et sicut unitio sue acerbissime passionis. sed malicia hominum differt tenere penitenciam sibi iniunctam. Ecce propter peccata populi permisit deus fideles graviter flagellari per paganos. Nam Cosdroe rex persarum capto damasco venit in ierusalem et conflagravit loca venerabilia non ingenta milia virorum miserit et copiam plurimam cum zacharia patriarcha urbis captivavit. crucem dominicam asportavit. locum tamen sepulchri domini nequaquam potuit intrare aut violare. Sed quia sepium cum iratus fueris misericordie recordaberis Christus itaque excitavit Eraclium imperatorem romanorum contra eum qui dei medio sancte crucis et virginis marie eius imaginem secum ferebat se devote committens filium Cosdroe vicit et regnum cepit et post veniens ad ipsum Cosdroe sedentem in throno aureo in quadam turri propter dispositionem precipientem quod se ut deum coli et regem regum et dominum dominantium vocari. Cum ergo fidem suscipere nollet cum proprio gladio decollavit lignum quod crucis accepto in ierusalem illud cum magna humilitate et devotione reportavit et suo loco restituit. Cuius erat clamor populorum dei per crucem laudancium. propterea Eraclius cum per in laudes crucis ait O crux omnibus astris splendidior mundo celebris hominibus multum amabilis. sanctior universis que sola fuisti digna portare talentum mundi dulce lignum dulces clavos. dulcia ferens pondera. Salva presentem catervam in tuis laudibus hodie congregatam Et ita celestis reparatio ad propria remeavit Sic quod hodie crux est exaltata ut in die iudicii nostre redemptionis in memoria habeamus iudicium correptionis de nobis nunc agamus Sic ut in iudicio dampnatorum evadamus regnum quoque celorum consequamur ad quod

Enarrabilis ad prez

cone princeps mundi eicietur foras Johannis xii Crux est tante exaltationis tante laudis tante venerationis quod nulla lingua eam condigne nec exaltare nec laudare nec venerari. Patet. In laude eius enim laudatur deus cuius laudis plena est terra et celi aula. Unde ait Rabanus libro de laude crucis Crux in te laudatur Christus quia in te Christo regi deputatur. Qualis itaque laude digna est in qua deus laudatur. Et quod ab hominibus crux rependitur que ad sacramentum celum et terram simul demonstrat hanc enim auctor omnium ut ait Rabanus ibidem materiam sibi providit et consecrari voluit ut in ipsa omnia restauraret. omnia coadunaret. Hec est illa crux in qua celum et terra senserunt beneficia. In ea enim angeli sunt letificati. homines salutem consecuti. Deo laudi reparationis accepimus sed diabolus fuit fortis armatus victus. limbus evacuatus. Bene itaque dicitur nunc princeps etc. Ut enim ait De ventura super terram In cruce demonis una manus est deputata amputata. alia debilitata tamen peccato humano non totaliter in hac vita ab eius viribus est liberata De prima manus amputatione dicitur nunc eicietur neminem sanctum post tragediam ad limbum mittit eius solutum est cirographum et obligatio ante crucem ita fortis manus eius fuit quod nullius sanctitas aut iusticia eam potuit vel evadere aut ex eo secare quia homo peccando celum amiserat aspectum dei perdiderat et iram eius meruerat. Cum autem venit tempus gratie ille fortissimus Sampson stagnatus in amore turpis dalide. anime humane que non amabat sed peregrinabatur capi patitur stultus cum esset sapiens debilis cum esset fortitudo. moriens in cruce cum esset vita ut ei celum appareret faciem praebeat et nam ab ea auferret. demonis quoque manum amputaret O quam venite et videte

bisfirmi exitus que ut ait Rabanus
infra e inferiorum ascensus ad celum tota
de infimis ad superiora . nos trahens dux
ad ianua regni introducens bene itaque
d' b'ti oculi qui vident q' multi reges
et prophete voluerunt vide q.d. O quam e me
tes perpendite sinctum aut p quia beatitudo
celestis et visio beatifica vobis est apta
et amicicia dei detecta qo dilige dnm
ex toto corde tota anima omnibus viribus
omni mente De altius marius debilitata
cons patr. nulli eni iam viri sunt p
nullum ad malum coge. timens hec grande
ei de vibus herois ut eni ait Bernardus
simone vo de iennnio pt adiiciamus in te
cietare tentationis motum . s mte c s
dolius dare aut negare consensum h ait
debilitatem facta e eius virtute quis q
sius qmor corruibus debilitauit eius v
tentem s3 virtute bnidi . ffide solida gre
adiutorio angelico presidio . an ait dem
ita impellebat ad malum q difficulime
quis ei resistere potuit quia na' huma
p eum multipliciter debilitata erat . Quod
testat' dns luc' xº dicens homo quidam
descendebat ab ierusalem in iericho et incidit
in latrones . nec erat adam qui peccando
a celestibus decidit in mundum et in demo
num latrocinium qui eum spoliaverunt ve
ste innocentie immortalitatis et vulne
ra sup et vulneraverunt capud superbia . h'
chia avaricia . pectus luxuria . ossa invidia
a ventrem gula . lumbos lectinia . tibias accidia vulneraverunt eo totum vulnere
ignorantie affectum vulnere malivolentie
eius opatiua . vulne impotentie Cui
nemo succurrere potuit nisi samaritanus
dei filius qui eius videns miseriam
eius motus posuit ipsum in iumentum suum
et suscepit in carne penas eius in car
ne sua . alligauit et vulnera ipsius
infundens oleum et vinum , ut iam
tantus inspiratus bisfitio bona faciat
a malo et declinet gloriam etiam ei polli
cetur . et penam eternam inferni comminatur
cui et sibi in refrigerium posuit ut
si debilis e . eius virtute p'ficiatur s'
periori ea insistere . si inferior ea p'ficiatur
s' vsit ea ditatur s' intrat ea intro
mittitur Hanc itaque benedictus tertius

ne tormentum simile dignus Sz ut ait
Rabanus imperialem tronum in quo rex pen
dens potentem in celo et in terra comprehendit
hostes superauit mundum sibi reconciliat ho
mine sanauit erexit et solidauit . flebile
ignum e q vita nostra incorrupta . in qua
solemnis nomen quamvis absque ut apparet et con
bisfirmi despicimus et eius labores taceamus
Uni sanctus et mirabilis archiepus Canthuarien
cum portabat assidue una manu eiusdem
domini tenebat quam crebro intuens iam a
mare flebat . iam honeste videbat flebat q
modo multos vi auditores peccatos factores
eum tui cu passionis habent hominis et qua
sanctorum iudicabat aut videns magna
beneficia p eius totum mundum exhibita te
aut huma progenie nos e ab eius viribus tota
libata clarent quia nos in nichilum redigit
ipsum s forvas cicatrix . nos ut temptare cessit
quia et ob peccatis sunt in ac ut temptare
possunt et suggerere pro homini exterius et inte
eminentibus . Quomodo aut homo resistere
potens conabitur inquit bernardus vo simon
de iennnio Dr aut forvas cicatrix quia nos
pt dominari nisi quantum consensus vnde
refert vincencius li xvi . cap. xxix Te de
mon p quadrata annos qricula mochum
intrauit ad parendum et vix una nocte
compleuit eum formare . Ecce quod cicatrix
qua debilitatis bisfitio aut vii legitur refert
quod quidam reprehensum fecit Cui tu quamvis
impugnam a demonibus vindit quia arma
nostra sicutimus . arma nostra corpus fides spes
caritas vnde idem sanctus archiepus cum
ei quodam tempe apparuisset demon in vultu
horribili apparuit arripuit ipsum et q'ut
tum dicens adiuro te ut in dicas p aff
sionis sanguine cristi p quid magis in insi
dationibus coherceris Vindit demon p et
quod nunc nominaster Crima contrarium
carnis solidamus demone contemnimus
virtutum e contemnita honore aurus et hoc
publice viget in oppidis et villis . veniunt
illa linguibus eta . in quibus eum iniectum
ferunt homines suas concupiscencias et
veniunt ut perdidit in demum hoc timorem
hominis auctor jo in mea vlcione mea
ra vt p'fit gene Septimo eni e dns

dabit benignitatem etc. Secundo si indignatio
eius super nos venit. unde ambrosius [illegible]
quod terra fructum dabit. peniteamus etc. ne
super nos plaga consimilis veniat prout olim
in partibus germanie navigantes invenimus ita
involuerat quod per spacium [illegible] [illegible] deus
dedisset ut quamvis paupertatem odio habemus sine quo
ad deum venire non valemus. Sicut quemadmodum
in caritate invenimus. ita non nisi per caritatem ad
eum redituri sumus. Caritas enim [illegible]
dum fides enim est eius latitudo. caritas
longitudo longanimitas. altitudo spes. profunditas
timor in hac caritate vivere [illegible]
[illegible] et vivent. Unde ut moriamur cum eo in
caritate sua nos mori oportuit in caritate ista.
Omnia dum sumus in hoc mundo percipimus
mala quibus deum offendimus. Caritas beneficia
quibus separati sumus. mala diluamus
bona faciamus. deum per oculis habeamus
ut mala omnia effugere et bona concipere
valeamus. Quod nobis prestare dignetur.

[illegible]

mbulate dum lucem habetis
Johannis xii. Ecclesia in hoc
exaltationis sancte crucis festo sermat
quia omnes exaltare debemus
dum ille eam exaltat et inter
omnia ligna silvarum precedens digna effecta
portare regem celi et terre hanc et de gemi
[illegible] celestem [illegible] et [illegible]
[illegible] divina [illegible] gemitibus pre
[illegible] levamus manus et oculos non
tamen ut ad lignum sed ut ad instrumentum
humane reparationis et omnes ad ea [illegible]
[illegible] et peccatorum [illegible] et [illegible]
ad eius honorem et exaltationem. Daniel
iiii. Ecce arbor in medio terre proceritas
eius contingens celum aspectus eius ad terminos
universe terre folia eius pulcherrima
fructus eius nimius esca universorum in ea
in ramis eius conversabantur volucres celi
subter eam habitabant bestie et ex ea omnis
caro vescebatur. Hec arbor que alta quidem
crux sancta que summitate celos attingit
quia clamans est que celum aperit et profundum
eius ad inferos. quia malorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. eius latitudo super
totum mundum que reparavit. eius fructus

[illegible] quia redemit et pacificavit celestia
et terrestria omnes oculi in eam dirigunt quod [illegible]
[illegible] in virtute eius expectant gloriam et omnes
peccatores veniam in nocte huius seculi ne
erremus aut offendamus. quo aspiciendum
nisi ad crucem ibi enim lux posita nemo
enim accendit lucernam et ponit eam sub modio
sed super candelabrum ut luceat omnibus
qui in domo sunt lucerna dei filius
in carne candelabrum crux sancta ibi
posuit deus pater filium suum ut luceret toti
mundo. Ipsius quidem crucis ut oculos dirigimus
quia ibi lux est. Ideo hortatur nos dicens
ambulate in luce dum lucem habetis
[illegible] quia lux vera. quante [illegible]
[illegible] tenebris. quia qui ambulat
in tenebris nescit quo vadit. ambulate
in luce et credite in lucem ut filii lucis
sitis. ambulate ergo sed non in cubilibus
et non in desideriis et voluptatibus, odio et
contentione in invidia. tales enim sunt
inimici crucis Christi. ad Philippenses iii. ambulate
sed non in amore mundi. quia amatores
mundi longe sunt a deo. ad Galatas vi
michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Ihesu
Christi per quem michi mundus crucifixus est
et ego mundo. Glosa ambrosii per crucem
Christi crucifixi mundi concupiscentie non
habet in me dominium. ambulate sed non
in superbia nec cordis iactantia. quia crux
est humilitatis exemplum. unde humiliavit
se ipsum usque ad mortem. mortem autem crucis
sed ambulandum est in spiritu et in progressu
spirituali et hoc triplex scilicet digne caritate bone
[illegible] primo digne quo ad deum scilicet per omnia
ei placentes in omni tempore opere bono
fructificantes et crescentes in scientia dei.
ad Colossenses i. digne ambulandum
est triplex. in rectitudine cordis. in veritate
oris. in exhibitione operis. Sic ambulavit
David in conspectu dei scilicet in veritate oris
in iustitia operis. in rectitudine cordis sicut
[illegible] ambulavit [illegible] nos etiam
[illegible] [illegible] crucis innotuit et quibus
vita Christi in cruce claruit debemus digne
ambulare rectum cor habendo. veritate loquendo
iuste operando. hec de primo. Secundo ambulandum
est caute scilicet quo ad se ipsum
ad Ephesios v. videte fratres quomodo caute
ambuletis. non quasi insipientes sed

ut sapientes. Deum vult caute ambula
re ut caveat errorem ne decipiat. casum ne
corruat. defectum ne deficiat. periculum ne dam
num habeat. Si itaque caute ambulare volu
mus cautem aspiciamus ibi. Assyra lux
mea. ambulemus ergo in luce vitantes con
errorem exemplum contra culpam volentes co
tra pugnam inveniens contra temptationem. Hec
ste contra consuetudines offensionum. ambu
landum caute et hoc triplex primo in pru
dencia probiorum ut relinquite infanciam
et vivite ambulate per vias prudencie. Secundo
ambulandum in solitudine. Exodi xv am
bulaverunt filii israel tribus diebus per solitu
dinem. Circuitum hoc scriptura stringit contra
eos non plenum ut malas societates deri
dent. sed ut strepitus eius aplaudancium
et glorificancium eos declinant ne cum tu
bas clamat. sed in se redeant seipsos appre
ciant et indicent. Tercio ambulandum
caute scilicet in carnis mortificatione ibidem
Filii israel ambulaverunt per siccum in medio
maris. Pharao autem cum curribus et equiti
bus suis ingressus est aqua et descendit vi
cinus in infernum cum omnibus etc. Si non
ambulamus cum prudencia nec in solitu
dine nec in carnis castigacione contra fortes
omnes ad cautem quam tenere poterimus
ibi. enim dei filius prudencia sua hostis
calliditatem evicit dolentes ab omnibus fuit
et caro eius sicut testa cocta est. quod
cultores caute eunt si ut eorum que
caute sunt amancium Ecce ipsius ex
altavit caute. unde super illud confirmat cle
mentes dominus au Glo. Caro fracta est in
pena. manet in gloria. a longe supplicio
trusit ad fontes imperatorum cui tandem
dedit premio suo. quod fecit Secundo Sa
lo. Hec ille. Non sic ad qui contrarium
deprimimus. nomine hoc depressio magis contra
sic caute ut magister in cathedra revelat
scripturas. accepit albedo vid velum
templi scissum est. quo pendente nos
autem nolumus scire viam salutis ne appre
dimus. Sed quod audimus idem vide et sci
re et nescire. intuere et ignorare. quod
nolumus in luce ambulare. Iuxta illud
Nescierunt neque intellexerunt in tenebris
ambulaverunt. Secundo contrarium deus vindicat

habet inimicam suam et caveas sine contra le
ges dicunt quod lata culpa comparatur ff de
deposito le prima. lata culpa est qua homo
studiose intendit ut bene posset defendere a
se repellere et vult ne caveat. sicut quod est
delosus et inimicus inimicorum. Tercio ambula
dum est honeste et hoc ad proximum et hoc
triplex scilicet nemine conspirando. secundo offe
rendo. communicando ad nomines primo
Secundo ipse cibum sui tuis confirmat ad non
cum civitatem ambulas vel ambulas ecce
veniendum primo est que tu detines. Indu
indumentum est quod tu recludis. mis[er]icordia
redemptio est et absolutio pecunia quam in ter
bolo quod possis perstare. Secundo ambulandum
honeste quo ad proximum de pluribus gloriando
Tertio unde ne desit ploravimus in conspectu
Tercio male moientes informando. ad Ephe
salonicenses iiii. honeste ambulate ad eos
qui foris sunt et nullius aliquid desideretis
honeste scilicet propter mores honesta inspira
cione a proximo repellendo. hec erit caute
exaltatio hoc honorificatio hoc glorificatio. Si
ambulavimus digne quo ad deum. caute quo
ad seipsum. honeste quo ad proximum. Tunc cum
comprehendimus cum omnibus sanctis caute la
titudine longitudine sublimitate et profun
dum. latitudo enim eius in operibus caritatis
usque ad inimicos pro quibus in cruce orat. Lon
gitudo perseverancie usque in finem. non enim desce
dit de cruce usque ad mortem. profunditas ut
voluntatem celitam ut per scamnus dicitur tu
ipso non sicut ego volo profundiora scilicet memo
rando ordinem dei iudicium quo unum la
trone celo alium deputavit inferis. Tunc
tamen caute clara erit in nobis et efficaciter opa
bitur que etiam condam in pessimo hominibus
non destitit operari. unde legitur quod quidam contrarius
domini sui ad annum conducens ymaginem
crucifixi asportavit parietem lapis autem exivit
de domo illa villam ergo imaginem illius ob
livionem relinquens factum est quod quidam iudex
dictam domum conduxit et quadam die unum
ex iudeis invitavit qui sedens ad epulas
casu circumspiciens vidit illam imaginem
in pariete et mox inferiunt contra iudeum
hospitem cum imaginem christianam tenere audet

Ille autem sarracenus assimilabat quod de illa
imagine nil sciret. Tandem invitatus iudeus
pagano valedixit et iuit ad principes sue gentis
attestans illum hospitem qui eum invitaverat
iudei autem congregati ad domum eius ipsa
imagine cognita dixit ipsis assensit et cum
synagogam exierunt imaginem vero illam pedi
bus calcantes dominice passionis obprobria
in ea renovaverunt. Cumque eandem lancea la
tus eius perforassent protinus exivit sanguis
et aqua. Cumque vas suppositum esset im
pletum sufficienti sanguine illum ad synago
gam detulerunt et omnes infirmi ex eo inungebantur
curabantur. Primo sarraceni adeunt epi
scopum christianum et omnia per ordinem narran
tes fidem christi unanimiter susceperunt. Ecce
si homo carnis tanta operari potuit multo
fortius quanto plenius in nobis si digne caute
et honeste ambulaverimus. Et vos quod absit
ne digne quo ad deum ne caute quo ad se
ne honeste quo ad proximum ambulavimus
crucem non exaltabimus. Sed deprimemus et con
fundemus crucis signum quia propter peccata popu
li permisit deus sententiam paganorum ita ut Cos
droe rex persarum regna terrarum subiugas
set illum et cum Ierusalem et loca venera
bilia conflagrasset crucem sanctam quam Helena
ibidem reliquerat exportavit et multas populorum
copias de illis captivavit. Eraclius autem
anno sexto imperii sui collecta multitudine
contra Cosdroe iter arripuit. Cosdroe hoc com
periens quendam nomine Sagaium cum magno
populo in obviam misit. Eraclius autem habuit
imaginem virginis marie secum unde factum
est quod grando vehemens super exercitum paganorum
cecidit. acies autem christianorum ab eadem tempe
state intacta permansit. Tunc filius Cosdroe
iuit contra Eraclium cum exercitu magno
Statuit quod [illegible] Eraclius ex alia parte
ordinante autem deo placuit utrique principi
ut ipsi singuli in medio pontis cuiusdam flumi
nis confligerent et qui vinceret ille sine dam
pno utriusque exercitus dux esset. Domino lau
ris christianorum pulsatus filius Eraclio tam
ferrum reddit. Tunc exercitus Cosdroe Era
clio sponte se subiecit. Qui veniens

ad Cosdroe sedentem in throno aureo
cum fidem suscipere noluisset Eraclius caput
eius amputavit et lignum crucis suscepit
Cum autem venisset Eraclius ad portam ierusalem
porta clausa est. Et respiciens vidit signum
crucis flammeo fulgore resplendens. Tunc
angelus ait quando rex celorum per hanc ad
tuum introivit non purpura aut dia
demate sed humilis aselli terga insidebat.
Tunc imperator descendens de equo discal
ciatus lacrimis perfusus crucem suscepit et
porta ei mox ingressum dedit et facta
est leticia magna. Tunc in laudes crucis
exclamavit Eraclius. et nos laudemus
eam ut gratiam et gloriam inveniamus

Sextus ad idem

Nunc princeps huius mundi
eicietur foras Johannis xii
Crux sancta habet duo festa
inventionis et exaltationis. Inven
ta est et exaltata et merito. nam ignora
bant homines crucem nec virtutem eius
cognoscebant quia in tenebris ambula
bant et quo ibant nesciebant. Christus autem
lux mundi et revelavit abscondita crucis
et ipsam nimis exaltavit. fecit quod eam
glorificamus in celo et in terra. Utrumque que fuit
signaculum confusionis quia maledictus qui
pendet in ligno. iam est signum honoris
et glorie. Vide angelos super primo attende
crucis gloriam. iam in fronte in regum
crux ipsa fixa est. cui multi insultaverunt
... propter virtutem dominum [illegible]
... Sed ligno hic ille ante tectum [illegible]
[illegible] fugiebat. quia fuit lignum mor
tis nunc autem est lignum vite quo destru
ctum est mortis imperium. Prius cum
difficultate ad crucem accedebatur. Christus
eam exaltavit ita quod a sanctis et iustis
ardenter amatur ut dicit Paulus de [illegible]
ad Gallatas vi. Moyses extendit manum
super mare divisa est aqua et filii Israel in
ierunt siccis pedibus per medium maris
Exodi xiiii. Christus extendit manus
suas in cruce et essent [illegible] homines [illegible]
involuti et ardentes amore ipsius. ta
tam eius virtutem sentiessent [illegible]

tantam dulcedine Tanta caritatem
ita q no e sub celo aliud datum hominibus
per quod possent salui fieri nisi per virtute eius
per qua totus mundum redemit homines
spoliauit potestatem demonis contra ipsi quod
tunc an passionem ait nunc princeps id est
dyabolus qui principatum amatoribus mundi
eiecit foras Unde dyabolus est ab inicio
eiectus nunc eicitur et finaliter eicietur
ut cognoscat tam angelus quam homo quanta
eis superbia sit nociua et quanta diuina
gracia per christum exhibita sit tempore hominum
profutura Dico primo q dyabolus ab ini
cio est eiectus de celo non ab inicio quo
creatus est sed ab inicio peccati quo peccauit
Creatus enim in veritate fuit sed in veritate
non permansit id est in superbia cecidit de ma
gistro et Ezechiel xxviii in persona de
peccantis et eieci te de monte sancto dei
et perdidi te ut cherub protegens de medio
lapidum ignitorum eleuatum est cor tuum
in decore tuo perdidisti sapientiam in decore tuo
in terram proieci te Terram inferni et te
nebrarum ubi ignis ardens in secula secu
lorum Et vide quanta dei iusticia facta est
contra angelum et suos separauit nam
cum voluntate adhesit deum contempsit
Deus inde iustus ut dicit aug xiimo de
ciuitate dei xxvi Ita enim peruenit ut
tam bona voluntate ultimus non haberet
Sic q in eternum in malo obstinatus man
sit ad graciam redibit ecce quam grandem
ultionem q diuina iusticia percepit super
bia sua Homo autem et si mala volun
tatem concepit reddire per bonam merito
passionis christi Dico secundo q dyabolus prin
ceps mundi eicitur scilicet a sua vili violencia
compescitur virtute diuina merito eius
tunc in cruce ut unus demonis confitetur
Ut enim bona ventura super me in cruce
manus vna demoni est amputata q
in cruce plurimum constringitur id est obligatus
homines ad limbum que ante passionem
in cruce nemo inferorum euadere potuit
alia vero manus eius est debilitata ut non
tantum noceat quantum nocere contendit
Cum enim ut dicit Job non est potestas in terra
que comparetur ei Tanta inuidia
plenus est contra homine tanta potestate su
perat hominem ut nisi virtus eius merito passio
nis christi comprimeretur nemo saluus fieret vnde dicit
aug xx de ciuitate cap viii Et demonis alle
gatus est ne non permittitur exercere totam
temptacionem quam potest ut vi ut dolo ad sedu
cendos homines Et si permitteretur in tam lon
go tempore et tanta infirmitate multorum
et fideles deiceret et ne crederent impediret
Et vnde enim tam multa mala faciat debili
tatus putamus quanta faceret si liberatus fuisset
esset relictus non sine causa eius vocat eum prin
cipem huius mundi qui tot turbas huius
mundi immundarum sic subegit potentiam quantas
plagas generum occupauit atque scismaticorum
q homines in errores in hereses sedugit quot
christianos quotidie in peccata seducit quod in ea
innatoris fouea precipitat ita q quasi pauci
videntur melius esse derelicti fortem aduersa
rium deus permisit contra homines ut ipsi
tanto gloriosiores appareant quanto fortiorem
hostem vicerunt et eo tanto maiores
gracias agant quanto eos a tam atroci hoste
benigne protegat Dicit itaque Job dicat aliter
eius prunas ardere facit et flamma de ore
eius egreditur flamma et si omnia multa
consumeret tamen multa preseruantur et demon
quamuis sua malicia omnes in dampnacionis fouea
vellet precipitare tamen virtus sua dei virtute co
ercetur ut non plus possit nisi quantum deus per
mittit et homo consentit suggerenti Dico
tercio Et dyabolus finaliter cum omnibus suis
seruis et omnibus peccatoribus dampnatis ad inferni
incendia eicietur nunc enim multi demo
nes sunt in aere et multi in inferno illi qui
sunt in inferno torquent eos quos ad malum
induxerunt illi qui sunt in aere temptant ho
mines ut seducant Unde qui sunt in aere ut
dicit quidam Jacobi ignem portant secum ignem
gehenne quocumque vadant ut dicit Thomas
qui in eorum memoria vertitur q sunt
eterno igni deputati et in hac diuina iusticia
ita eos torquet ac si actu in igne arde
rent In die autem iudicii omnes eicientur ad
infernum et valde patent Juxta illud Job A
videntibus cunctis precipitabitur quod litteraliter
Greg xxxiiii moralium dicit Cunctis
videntibus precipitabitur quia tunc eternus

videre terribiliter apparente astantibus legion
ibus angelorum assistente omni ministerio
celestium peractum autem electis omnibus ad hoc
spectaculum adductis ipsa belua crudelis et
fortis in medium captiva adducetur et cum
suo corpore scilicet cum omnibus reprobis eternis iehe
ne incendiis mancipabitur cum dicetur disce
dite a me maledicti in ignem eternum qui paratus
est diabolo et angelis eius O quale erit spe
ctaculum quando hec inmanissima bestia
electorum oculis ostendetur que hic bella
tempore minus eos vincere posset si videretur Secund
to ac miro dei consilio agitur ut et nunc
per eius graciam a pugnantibus non visa vin
catur et tunc a victis victoribus captiva
videbitur Tunc nimirum domino admirantes agno
scunt quantum debitores sunt plenius intelligent
scient qui tam fortem bestiam viderint
quam tunc infirmi vicerunt et in sui hostis
inmanitate conspicient quantum debeant
debitorem tenentur Hec ille Tunc si quod ab
sit non aperimus ut tanta dilectionis per
sancemus iudicium dei veniet super nos dicente
domino hoc est iudicium quia venit lux
in mundum Dico ergo ne a deo distinctius
dicemur iudicium emendatos sciamus
et iusto quia lux venit in mundum gracia
diffusa est consolationis dator septiformis
gracie dedit virtutem contra omnes lan
guores dedit timorem contra superbiam pieta
tem contra invidiam scientiam contra iram forti
tudinem contra accidiam Diffusa est medicina
contra omnes morbos quia filius dei per mini
mum amoris misit qui replevit orbem ter
rarum qui creavit homines ad se pertra
hendum vivificat ad sentiendum aptat
ad appetendum dilatat ad capiendum
intensificat ad procedendum fecundat ad fruc
tum dirigit ad equitatem illuminat ad
cognitionem accendit ad dilectionem elevat
ad sapientiam vocat ad omnem veritatem
Cum hec omnia filius dei lux vera per spiritum
sanctum qui est beatissima lux facit nisi
ut homines intenderent morum emenda
tionem alias magna gracia cedet in ma
iorem indignationem unde ait ambrosius
super prima epistola ad Thimotheum capitulo
Gracia dei habet hanc pietatem ut devotis
divina infundat medela indevotis vero

conferat morbum Cum temporibus gratie
enim sunt deteriores homines nomine gratia
maior perspexit gratia que nunc promittitur hic
non venit exercitationes obduratos in quo
hoc ad qui non credit iam iudicatus est scilicet
iudicio excecationis scilicet hac occasione ut dete
rior sit per contemptum gratie non est creden
dum ut dicit ambrosius quod deus vellet salua
re homines invitos vellet enim saluare si
ipsi vellent si per fidem accederent si legem
implerent qui enim dedit legem omnibus nullum
excepit iam consideramus hoc ad vitam
eruentes ut nos et videamus quod lux venit
in mundum Nos non plus diligimus tene
bras ingratitudinis quam lucem spiritualem Cuius
lux radios sic consideratione diffundit ubi
que sunt qui replent conversationem spi
ritus castitatis humilitatis ubi virtutis ubi be
nignitatis ubi munditia ubi iustitia et condi
cionis nostram comparare velimus conversa
tionem castitatis magis digni sumus vocari
antique quam christiani nomine que custos
docent rectitudinis que prohibent eligimus
scripturas audimus et eas impugnamus
et peccata per eas defendimus O si nunc in
ecclesia fierent que tempore antiquo erant
intantum adherent homines quod pecunie et
... calumniarent quando illa ...
... venit spiritus diffundit ...
dona lux venit in mundum ut nos illu
minaret tandem per graciam et gloriam in se
de regni celestis concederent

Primus mathei s

Vidit hominem sedentem in theo
lonio mathenum nomine mat
hei Hec est festivitas gloriosi
apostoli et ewangeliste mathei qui
intitulatur domino festivitas per
festine conversionis qui et dictus est levi
assumptus scilicet ab exactione vectigalium
apostolatus in eo apostolorum additus consortio
ewangelistarum appositus catalogo martirum
in quo deus et dominus noster ihesus christus bo
nitate sua valde erga eum patefecit
nam primo induit eum verbo ad sequela vo
cavit Tercio ut quid absque recalcitra
tione sequeretur effecit Magna gratia
quod hominem mundanum mundo deditum

[illegible]

anime ex positum non despexit sed in eternam felicitatem vocavit et potentia sue divinitatis absque retardatione ad se convertit. Magna pietas quod non despexit domum eius intrare et discumbere cum peccatoribus non tamen desperavit manducavit sicut eos ad se alliciendo. Unde enim ad Deum perveniisset antequam nisi ostendisset humilitatem peccatoribus locutione compassione comestione etc. Et unde hoc per eos pro magna gratia dignatus quod peccatoribus in conversatione omnino sedet ut eos ad penitentiam invitaret. Dixit itaque secundo: Cum vidit Ihesus hominem sedentem in theolonio, non dicit stantem sed sedentem scilicet animo pertinacem ad penitentiam et mire notabile. Lucrans temporalibus inhiantem. Secundo notandum dicit cum vidit quod videt homines non videt. Hoc magne importantie esse eum oculos dei nulla subterfugit creatura. Unde ad Hebreos quarto: Oculi domini multo lucidiores super solem circumspicientes omnes vias hominum et cogitationes et affectiones et opera videntur aperta et profunda abyssi et cor peccatoris quod est profundum et inscrutabile et hominum corda intuetur in absconditas partes et angulos considerans qui sunt hominibus absconditi. Unde Ecclesiasticus [illegible] in eius potestate et conspectu sunt omnia antequam crearentur omnia sunt agnita Deo et post perfectum respicit omnia, quasi dicat omnia cognoscit equaliter sine preterita sine presentia sine futura. Unde et Daniel xiii Deus eterne qui absconditorum cognitor qui nosti omnia antequam fiant. Cum itaque deus omnia videt ymmo et quod evangelista dicit vidit Matheum sedentem in theolonio intelligitur quod deus oculo compassionis indifferenter respicit et videt omnia intuitu vel inde videt totum genus humanum et vidit in adventu filii dei in terrenis. Unde psalmista: De celo respexit dominus, vidit omnes filios hominum de celo, id est de caste hominem dominus deus respexit in adventu filii dei et vidit impie viventes non peccatores homines a quibus aliter sine deo omnes filios hominum vidit scilicet oculo misericordie ut que

[illegible]

cant amissa et perdita ad gratiam reformaret oculo autem spirituali gratie vidit Matheum ut faceret de nolente volentem, de sedente imitatorem, de peccatore sanctum, de theoloneatore apostolum, de publicano evangelistam. De benignitate gratie ad gratiam dandam non convertebant Matheum. Secunda [illegible] de bono perseverantie. Cum gratia dei non in omnibus hominibus detur et videt quod is quem deus miseretur quod graciam tribuit ergo non omnibus quorum deus miseretur dat per hoc ab eo et gratis datur gratia et ipsa eius ostenditur temperatur in aliis quod confert gratiam in eis quibus datur non simus ingrati quod in hoc placitum voluntatis sue in laudem gratie sue tam multos liberat misericors deus de tam debita perditione ut si inde neminem liberaret non esset iniustus ex eo quippe omnes in condemnationem non iniustam venerunt sunt. Tamen ergo liberatur gratiam diligat qui non liberatur debitum agnoscat. Si in remittendo debitum bonitas in exigendo retinendo utriusque equitas intelligitur apud deum iniquitas invenitur. Unde ibi Mathei xx dicitur: Tolle quod tuum est et vade volo autem huic et tibi non debitum donare. An non licet michi facere quod volo. An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum. Cum ergo preveniens non essem iniustus ergo qui liberatur videat quid agat et qui dampnatur non videat me reprehendat. Unde psalmo misericors sum et iudicium miserens. Unde gratis ad hoc magis deus superne ut hunc [illegible] semper potenti manu in oculis pendet vero et assensu, dominus gratie ad petentes ut et in nos respiciat oculo clementie quo Matheum et Petrum post trinam negationem respexit. Unde cum gratia hominis fruitur credit in bono consummat et in fine perseverat. Ut enim dicit ibidem Augustinus: Cum cadit voluntate sua cadit. Cum vero stat et perseverat voluntate et dono gratie divine stat. De secundo scilicet de modo vocationis, est vocando enim non multa verba expressit nec multa expressit sed tantum duo verba dixit. Sequere me scilicet per abrenuntiationem omnium temporalium

[illegible]

[illegible marginal annotation]

Quod possumus sequi christum temporalia
reddendo que possidemus unde sapiens iesus
filius sirach, prologus exposuit quod nulla esset
melius quam timor et nulla dulcius quam re
spicere in mandata illius ad operandum. *Eccli*
vicesimo tercio capitulo. Gloria magna sequi
dominum scilicet cavendo mala quod facit
timor et faciendo opera virtutum quod facit
obediencia mandatorum eius. Si vis omnis
malicie ex eius timore et operis virtutem
ex amore eius retinendo temporalia sequere
dominum deum meum et vide quod non dicit
perde sed aut equaliter parge meum. Cla
ut dicit anselmus libro de mensuracione cru
cis. Diximus christum sequente sequendo me
lius perdit te scilicet dominum iesum christum
et nullus vadit nisi te omnes nos oportet
ire post te quia tu es primogenitus in fratribus.
Dicit itaque sequere me scilicet quia ego auctor
ego exemplar ego ductor me ducente ve
ritatem cognosces me imitando venies
ibis me ducente non errabis quia ego via
et vita via in humilitate vita in per
feccione via in transitu vita in termino.
Unde idem anselmus optime consulit
nobis. Bonitas tua deus meus quod eundum
unicum filium tuum quem dedisti nobis re
demptorem dedisti et ductorem ut nobis fa
cies et vias via perfeccionis ostenderet et do
ceret. Et ut enim confidenter sequeremur
perfeccionis testimonium perhibuisti dicens hic
est filius meus dilectus in quo michi bene com
placui ipsum audite. *Iohannis* ille ipse dicit descendi
de celo non ut faciam voluntatem meam
sed voluntatem eius qui misit me dominus
et vos faciatis. De tercio scilicet de promp
titudine obediencie non surgens sequitur
cum omnibus relictis pauper pauperem sequi
tur nisi non tam gressu corporis quam mentis
affectu. Relinquens non solum lucra ve
ctigalium scilicet etiam ex cupiditate sequendi
non apendit periculum quod ex imperfectis ra
cionis computacionibus a principibus eius
forte videtur. Quamvis *illud Mathei xxij* Red
dite que sunt cesaris cesari et que dei
deo. Sed videtur quod forte verum debuisset
reddere quod auctoritas superioris absolvit
enim sicut deus de filiis israel spoliantibus
egipcios qui acceperunt ab eis vasa aurea
et argentea vestem que plurima et non red
diderunt eis *Exodi xij.* Dominus enim omnis
sunt omnia dispensavit in hoc et ita non
obligabantur ad reddendum. Sic matheus
omnia dimisit et sine dilacione sequitur christum.
Ut beda super matheum dicit potest
ut christus monere autem scilicet mathei ad au
diendum verbis exterius ita intrinsecus mentem
inspirando. Sicut enim passionis sic appre
hendit illos qui ad capiendum eum vene
rant solo verbo prostravit dicens ego sum ita
solo verbo potuit quemcumque attrahere et in
hoc apparebat divina deitas in ipso. *Idem ille*
Sed monet et nos quod vivo accedente ad christum
cum plures abscedunt domus credit cum
murmurant. Domino sequitur. Ab contradi
cunt. Matheus christum honorat pharisei
qui superbius videbantur bonum et actus me
liores detrahunt unde dicebant non ad eos
quia consuetudo est detractorum loqui de
alio non in facie eius. Et discipulis quare
cum publicanis et peccatoribus manducat
magister vester quare dicit vos estis statim qui blem
virum sequimini amicus peccatorum. Ecce unus
emendatus plures scandalizantur. Nec mirum
quia malicia superbie eorum excecabat eos.
Sic predicante apostolo in ethiopia rex cum
populo fidem ad christum accepit et filiam
obdormivit. Rex alius succedens filiam
regis sacro velamine consecratam voleb
hic in uxorem et nequiens consequi apostolo
dissuadente nec admittente apostolum missa
peracta orante in ecclesia misso spiculatore
in gladii ictu misit. Sed ulcionem non eva
sit nam filium eius demon implet ipsum
vero lepra a capite usque ad pedes perfundit
et cum curari non posset ponens gladium
incubuit. Sic peccator ad deum alius
ad mundum. Oremus apostolum ut impetret
nobis graciam et misericordiam et finalem gloriam.

Secundus Mathei

Vidit hominem sedentem in theolo
nio *Mathei ix.* Dicit glosa
apostolus et evangelista sanctus matheus
quidem domus alte sublimavit
ita ut ex theolonicatore fieret

[illegible]

Apostolus et evangelista cuius duo nomina in
ducuntur eum primo matheus quod interpretatur do
num festinationis sive magnus ad dan
dum. Levi quod interpretatur assumptus. Et licet
alii sancti evangeliste in eorum evan
gelio mentionem fecerunt de ipso tamen ad
professionem eius perfectionis ordinavit mea
de lege hic ewangelii quod ipse sine nomi
bus conscripsit. in primo ad primo consider
ta primo ipsius electionem cum dicitur vidit
ihesus hominem sedentem in theoloneo ma
theum nomine. Secundo vocationem ipsius ad
sequelam cum dicit Sequere me. Tercio
notatur promptam obedienciam cum dicitur
Surgens secutus est eum. De primo
enim oculi domini in omni loco contem
plantur bonos et malos quid est quod asse
ritur enim quod ad unum hominem deter
minatur cum dicitur vidit hominem. Ad hoc dicendum
primum quod est Eccli. xxiii. Oculi domini
multo plus lucidiores super solem et incompa
rabiliter clariores aspectus enim solis ad ce
tera se tantum extendit. aspectus autem
domini ad omnia. omnia enim nuda et aperta sunt
oculis eius ad Ebreos iiii. Circumspicientes
omnes vias hominum id est cogitationes et affe
ctiones et opera et profundum abissi id est cor
poris. et hominum corda intuentes in ab
sconditas partes id est angulos consciencie que
sunt hominibus abscondite. Dominus enim
antequam crearentur omnia sunt agita
sic et postquam perfecta respicit omnia id est omnia
cognoscit indifferenter et equaliter sive preterita
sive futura sive entia sive non entia.
Secundo igitur est quod hic visus quasi limitatur
ad unicum hominem scilicet ad matheum
quasi alios non vidisset. Dicendum ut dicitur
Crisostomus li. ix. cap. xvii. visio ista destina
tur unum hic omnem electionem eius a
Christo. Omnis vidit itaque matheum quia
eum elegit ut esset sibi apostolus et cum ta
ceret et nunciaret veritatem evangelii predicat
hoc regno dei. in illum defixit oculum
quem preelegit vocationem sive electionem
eius preparatorum conscriptio. ut enim dicitur
idem alibi providit deus hominum volun
tates et eorum dispositiones. Cum
faciles ad credendum quam vero difficiles
quam disciplinabiles. quam quod incredibiles

[illegible]

quam dicit eius cuiusque consentanee ad
supernas directiones. et sic nomine anima
sive vocationem aptam sit vocat. hic. primo
natus est matheum disciplinatum et aptatum
eius scilicet dispositum credentem scripto et ve
ritatem. et tandem pro ipso subiectum. et mor
tem ideo vidit ipsum scilicet dispositio mathei ad 1o
bonum unde erat nisi ab eo a quo cuncta
bona procedunt unde clamandum est ad deum
ut faciat in nobis cor bonum et docibile. Au
gustinus li. de bono perseverantie dicit Nos vo
lumus sed deus operatur ut velimus. nos operamur
sed deus in nobis operatur scilicet ut velimus
dicit deus. De secundo scilicet de vocatione
ad sequelam ait enim Sequere me. O mira
bile. cum dominus vocat dixit ad eum non premittens
ei pro illo tempore premia nec loquens ad eum
verba affabilia nec declarans ei facienda. nec
se coram eo palam revelans quod ipse esset
dominus celi et terre. Ratio dicendum quod nisi a prin
cipio in celis est donum accepisset ut credi
disset nec secutus fuisset. Cor enim carneum
quale corruptione generatum eadem quod suc
cessive non elevatur nisi munere eius. quemadmodum
et fidem habeamus et premia celi et simplicia
eorum agnoscamus. ut enim dicit Augustinus con
tra ... cor nostrum non est in potestate nostra. Cum
igitur fuisset admiratio simplicia dicti
scilicet Sequere me. Cum igitur ad domini vocationem prompte
obedivit auxilio divino sublevabatur
ut crederet eum magna de illo a quo tam
parva audivit. unde Gregorius. Unus homo est
qui auxilium aliquod ascensiones in corde
suo disposuit. Dono enim dei cor elevatur
ut ascendat et sapiat ea que sursum sunt.
Dicendum est quo talem consensum gratia operata
est in matheo quod ad domini vocationem prompte
obedivit. Sequitur igitur et secundo et tercio
matheus est tali et tanto dono similiter
primus matheus suscitatus fuisset. etc.
sic est Cum autem ego ille accepit iste non
nemo compleretur. ut dicit Symo ibidem. Ne
mo perimat in deum nemo temerarie
iudicet. nulla reprehensio verior nisi quia
deus novit hominum corda et voluntates
que homines latent. acceptor personarum
non est. ut est in ... apud deum Sp
iritus dei ubi vult spirat et inspirat
et quod vult. et nunquam non quod inspirare est velle

[illegible]

Hec ille. Multa tractu temporis audimus et dulcia et terribilia. multa ex scripturis percipimus que excitant mentes. nec in mortibus suorum peccatorum obdormiant. sed ad quendam salutem exurgant cum gaudio. quia vox hec tantum sonat in auribus et non pertingit ad cor. ideo sine effectu audiunt. In matheo autem auribus ut dicit Simon ibidem non prius verbum christi sonuit sequere me quam ad se traxit animum. mutauit affectum illuminauit intellectum. vox eius efficiens quod secum vocabatur sic sequeretur. unde illico affectum verbi christi fecit effectum et impletionem. nam relictis omnibus surgens secutus est eum. iste impleuit verbum patris de celo lapsum. quando dictum est hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacui ipsum audite. ipse audiuit quando obediuit. Dicit Simon eodem libro cap. xvi. Omnis anima cum deus loquitur in eius obediencia causatur perpetue. legitur. flat a mellis est expectanda eterna parato animo ad sequelam domini consilii est tamen secum sequi. omnibus inconsultis cuius est auctoritas et sua statuens. ipsum simpliciter sequi nullo requisito. nemine intrigato. Hec ille. Vere non surdus auditor iste nec tardus ad vindictam. nec expectat reddere rationem sed obseruare tandem ... ipsum vice christi et hic secum despexerunt alii quod tandem ne anticiparet eius sequelam curia ut idem dicit eodem libro cap. xxvi. Nemo id re seu damno sui proximi aut fraude rei publice recepit. sed familia christi in ad possessionem inuita primo erudita conrexit. Hic itaque sanctus christum reddit cunctis fidelibus ut fidei obedientiam ingerunt. que eius processu pertinent ad gloriam domini per mortem et in hac vita seruitium conditionis sui. Hec autem est secundum domini sequi et in eius vijs se regredi. Sed queritur que sunt vie eius. Ambrosius super Evang. ... moralium via in civitate sapientie omnis enim actio qua dominus spiritualiter gessit totidem quasi de se meminerit vias perficit et bene videmus qua monstrauit. profecto autem consistunt in hac vita. Post eius cristus praedicauit perfectus est in ethiopia ubi regem cum regina et omni populo baptisauit. Epigeniam filiam regis deo commendauit et cum preesset ancillis virginibus precepit. dicit ... post mortem regis Rex alius infidelis voluit epigeniam in uxorem quod cum apostolus dissuadebat. una dierum stante apostolo ante altare et orante manibus eleuatis. Rex iratus misit speculatorem qui apostolum a tergo ictu gladii penetrauit. sed non sine vltione quia filius eius a demone arripitur. filius lepra tangitur. qui cum sanari non posset gladio se interfecit. ad infirmos quod descendit apostolus autem in regnum ...

Tertius ad idem.

Vidit hominem sedentem in theloneo Matheum. xix. Hec est celebritas incliti apostoli et evangeliste mathei sine leui binomius enim erat. hic gloriosus apostolus primo predicauit ebreis cum vero pararet se transire ad gentes ea que predicauerat conscribens reliquit hiis in memoriam. a quibus profecturus et gentibus predicaturus veniens itaque in ethiopiam predicauit in civitate nadaber tempore longo et totam ethiopiam ad fidem conuertit et ibi finaliter presentem vitam conclusit martirio. Hunc dominus vidit peccata vocauit de mundo et vocationi credidit adiuuit. Nota ut dicit Ricardus in Omelia. Etiam hunc cotidie humana vocatione et sequelam vocauit intus cum diuina inspiratione ut mox vocante sequeretur attendit. Dicit quod dominus ihesus in hoc apostolo magnam manifestam benignitatem et caritatem ostendit et apostolus huius promptam obedienciam monstrauit. De via domini ihesu erga hunc hominem dicit evangelista. Vidit hominem id est primarii animo lucris temporalibus inhiante pollutum. Hunc vidit qui omnia videt ab eterno aspectum cui eius nemo potest effugere. Septimum enim est de celo respexit dominus. vidit omnes filios hominum de preparato habitaculo. id est de celo vel sinus patris habitaculum respexit super omnes qui habitant terram. id est super omnes peccatores qui fuerunt singillatim corda eorum. id est scit vel considerans singulorum propria dona tribuit qui intelligit diuina opera eorum. id est scit quod quisque vir eius bonus. intelligit. id est intus videt intencionem singulorum sicut et opera videt quia omnes sed alio et alio oculo videt enim oculo misericordie miseros et qui in noua vita renasci cum effectu cupiunt. tales enim ad filium hominis pertinent et ipse in eos intuenter aspiciunt. eos vero sed ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quia oculus est horribilis quia horrendum
est incidere in manus dei viventis. Hec autem vi-
sio descripta est in uno homine scilicet in matheum
unde dicit apostolus. Quos presciuit hos
et vocauit quos vocauit hos et iustificauit quos
iustificauit hos et glorificauit et vere glori-
ficauit dominus fecit ex peccatore sanctum et de
publicano apostolum unde et rex ethiopie cuius
filius mortuus plangebatur quem
dum magi suscitare non possent. apostolus ve-
ro nomine christi suscitauit. rex misit affri-
cam et per ciuitates et misit precones per
prouincias ethiopie proclamare venite
et videte deum in hominis effigie latitantem
cumque venissent cum ceteris apostolus dixit
Ego non sum deus sed seruus filii dei omnipo-
tentis in cuius nomine huius filium
regis suscitaui. misit quod de thesauris sibi
oblatis fieri ecclesiam. Rex quod cum uxore
et omni populo baptizatus est et infra
triginta dies sexaginta milia hominum
fidei sunt ascripti. Ecce quante misericor-
die et gracie erat eius refectus in hunc
apostolum per quem tanta gloriam etiam in terris
fuit adeptus. De illa benigna et po-
tenti vocatione quia qua tantum duo-
bus verbis eum vocauit dicens sequere
me. tante virtutis protulit verbum vir po-
tens in opere et sermone [illegible] ut dicit
Simon li. de cas. [illegible] non solum in ma-
theo omnibus preuenit sed etiam ad se omnes
traxit efficacia fuit. Hec vocatio in Ca-
pharnaum ciuitate commercijs apta ubi
matheus rei publice gerebat officia dicta
a scipione publio qui pro republica
ordinauit publica thelonea. Conue-
niunt ibi multi erant publicani ut dici-
tur Luce v°. Sed pro merito hominum he-
sitat cur ille vocatur. nulla ratio vi-
detur ut dicit Simon [illegible] quia deus no-
uit hominum corda et voluntates co-
gnouit ergo vocantis quem vidit vocatione
non contemnentem sed humiliter vocatori
obedientem. quanta et quam prompta obedi-
entia nam verbis duobus vocatus sequens
mox omnia que ad theloneatus offi-
cium spectabant reliquit. Dico reliquit
non solum lucra vectigalium sed et etiam
periculum quod propter imperfectas rationes contingere
poterat a principibus eius et surgens cum
secutus est eum. et ut ponit ambrosius super
lucam. Sequebatur eum letus alacer et ex-
ultans et dicens Iam non publicanum gero
iam non porto leui exui leui postquam
christum indui. O quam genus meum fugio vi-
tam meam. sed primam solum te sequor
domine ihesu qui sanas vulnera mea. Quis enim
me separabit a caritate dei tribulacio an angu-
stia an fames. ligatus sum clauis qui-
bus fide et bonis compedibus caritatis. Nouem
sunt omnia mandata tua sic confixus in
pressum teneo. et si mordet clauus tamen vel
uberius tollit signum. auferre igitur domine [illegible]
putredines peccatorum dum hoc ligatum ca-
ritatis vinculis seca quodcumque [illegible]
est. apposito vulnus ne noceat serpens quod
emunda omne quod putridum est scindium est
pergis lauacrum. audite me etiam homines
qui per varias cogitationes ebrias geritis
ego leui talibus eram passionibus saucia-
tus inueni medicum qui in celo habitat. et in
terris medicamenta spargit. hic solus potest
sanare vulnera mea qui sua nescit [illegible] aufer-
re per cordis dolorem anime pallorem quod no-
uit occulta. O quantum delectabatur christus in
hac mathei prompta obediencia et in hac
perfecta sequela exprimit hoc conuiuium quod
fecit matheus christum secutus. fecit enim
ei magnum conuiuium leui in domo sua
et erat ibi multa turba publicanorum Luce
v°. Vere magnum conuiuium quia magnus do-
minus delectatur in conuersione peccatorum et
consequela mira. magnum erat illud conui-
uium quia non solum corporale sed et spirituale
reficiebat quia corpus sed magis spiritum
ita ut de eo reliquiis reficiebant et ange-
li gaudium enim est angelis dei super vno
peccatore penitentiam agente. Delectabatur
eius sequela quantum in caritate qua
suscepit mortem pro eo cum enim exor-
tus quem apostolus commitebat obdormiuisset
in domino successit alius rex iniquus qui
epigeniam filiam primogeniti regis sibi [illegible]

[illegible]

consecrata. Hec voluit in brevi apostolus et
constanter contradixit. Cum enim apostolus missam
celebrasset et fideles eius ad propria remeassent
apostolus ante altare stante et elevatis manibus
elevatus misit rex spiculatorem qui a ter
go ictu gladii eum martirem fecit. Sed post mortem
sentencia filiam eius demonio implevit re
gem non demens perfusit lepra gravissima a ca
pite usque ad pedes. Cumque curari non pos
set ipse se in gladio ponens interimit ut
sicut apostolum gladio transfixerat ita ipse gladi
um non evasit. vivit ergo in memoria apostolus
noster in regno celorum. **Matheus**

Sequere me. Mathei ix evange
lium hoc declarat ad magnam
clementiam magnam potentiam
magnam humilitatem et mag
nam utilitatem ac magnam gratia
rum ad sequendum eum inopibus et vaca
ntibus que egit in mundo dans formam et ex
emplum ut nos similiter faciamus. Sumus enim creati ad
similitudinem dei. Dicit enim Anshelmus libro de
mensuratione crucis: anima in virtutibus est simi
lis creatori. Magna clementia quod homines
mundanos ananie repetivit non despexit sed
eum sua proprietate vocavit. Magna potentia
quod ipsum absque recalcitratione et contradictione et
retardatione ad se convertit. Magna humilitas
quod ad peccatores divertit et apud eos discubuit
ut non tam desiderio edendi sed eos alli
ciendi ad se quibus eum ad eum pertinens
(?) accedens indiffer peccatoribus humanitate
[illegible] commissatione et comestione. Dicit Simo
li [illegible] xvii. Magna ergo dignatio
que peccatoribus in commissatione omnia factus
est ut eos ad penitentiam invitaret. Notis igitur
primo Mathei vocationem secundo promptam
sanationem, non retractationem et murmurationem vo
cans valde pia obedientia immaculosa mur
muratio magna. Magnam pietatem ostendit
Christus eo quod vocat eum ad hoc enim venerat
ut peccatores ad penitentiam vocaret renovans eum
peccatorum a peccato ad iusticiam multum est deo
accepta. Unde Simo [illegible] libro ii capitulo [illegible]
verum evangelii quod est magis volo non
sacrificium. Dicit nullius sacrificium in veteri
testamento deo tam gratum sed peccatorem offerendo

et ostendit ut in bono se peccatorem offerendo cong
gaudent quam maxime misericordiam indulgentia
prestare penitentibus iacentes in peccato rele
vare et amarum mederi languoribus
et qui viam salutis inducit illos qui iniquitate
gradiuntur in via. Hec ille. Secundo ista
quod Matheum videamus quod cum dominus vocavit ait
Sequere me non dicit precede me aut quod in tede
equalis mecum sed sequere me. Rabanus ut dicit
Anshelmus eodem libro. Consummationem enim non
sequitur sequendo nullus perdit. Et xvi cum quis
tenderet aut descendere de celo non ut faciam
voluntatem meam sed voluntatem eius qui mi
sit me et Christus in se ostendit ad quid doc
tebat et eius primo non sit maior domi
nis vocatus itaque ista et si principaliter scilicet est
super Matheum consequentia fit ad quemlibet cri
stianum cuilibet christiano dicitur Sequere me
cum christiane ego sequor Christus dominus subicere
ei voluntatem meam deo imitare me. Dicit
Augustinus libro de vita christiana: Nec quisquam se
christianum dicat nisi qui eius et doctrinam sequitur
et imitatur. Quam putas tu illum christianum
eius pane inops saturatur esuriens eius
mensa nemo cognoscit. Cuius miserias nec
sentit quin in nullo imitatur bonum sed invi
det potius et subsanat. Absit ut huiusmodi
vocamus dicamus. Hec ille. Cristianus est
qui deo die noctu quod desinit quod indesinenter
eius precepta meditatur humilis coram ho
minibus et coram deo et angelis gloriosus
apparet. Qui in corde nil simulando gerit
cuius simplex et immaculata anima. Cuius
conscientia fidelis cuius mens et spes in deo
qui humana spernit ut possit habere divina
etc. Tertium sequitur in isto vocato quod imp
leverat. Quia Matheus cum peccatorum vocatur dicit
Sequere me. Videamus autem de prompta pa
ritione quia mox ut verbum sequele au
divit thelonium reliquit non dixit
Domine mitte me prius reddere recepti que
sunt recepta et domus mee que sunt dimi
ttenda quod verum officium mei cessavit quod primi
principii mei. Hic statim sequar te immo ut
venit ea relictis omnibus secutus est
enim nullum timens de omnibus secutus

[illegible]

quia auctoritas maioris ipsum absolvit et se
cum dispensavit. scriptus est letus et exultans
medicum omnia vulnera sanantem dominum
celestia premia dantem. Unde certus sit quod eius
in hoc sancto spiritu vocando egit miraculose
Nam ut dicit Gregorius super Ezechielem nemo
repente fit summus. Hic autem mox ut fuit vo
catus accepit summum statum apostolatus et perfectio
nis. Et ut dicit Ieronimus super Mattheum et publica
nus repente fit apostolus qui enim eum vocavit
exterius accendit intus ut repente perfectus
esset apostolus. Sic ergo ut dicit Crisostomus De terra
carceris quod medicus egreditur ad regnum et ali
us natus in regno inopia consumatur. Nobi
lium autem qui etiam vocati sunt et assidue
scripturis vocantur sufficiat ut deus nos illa
caritate accendat qua sanctissime mea et in
bono crescimus. De qua autem per amorem
Johannis dicit Caritas non mox ut nascitur per
fecta est. Non ut perfecta nascitur ad sunt
nata nutritur ad sunt nutrita roboratur ad
sunt roborata perficitur. Contingit autem ut dicit
[illegible] Cum omnis homo repente
incipit ab altera [illegible] sanctitatis ut bene
[illegible] qui conversationis [illegible] a peccatore
incepit et beatus Matheus quod [illegible]
in hac repentina perfectione apostolatus [illegible] ca
ritate dissimulabat quod pro salute hominum
et iuit ad Ethiopiam ubi veniens in Naddaver
civitate populo fidem predicabat ita constanter
quod rege et regina et tota Ethiopia ad
fidem convertit Epigeniam filiam regis cum
virginibus prefecit ut omnes in castitate deo
servirent. Circa quod Matheus [illegible]
[illegible] agens non solum pro se sed et pro populo
et toto regno sollicitus fuit et viginti tribus
annis ibidem episcopatum tenens [illegible]
operatus [illegible] itaque [illegible] est scriptum
Sed ut murmuracio [illegible] post con
versionem eius Mathei ad [illegible] in
domo Mathei discumbente cum publicanis
et peccatoribus murmurabant pharisei dicentes
[illegible] christo et discipulis et se et Ma
theo vocantes [illegible] peccatorem [illegible]
[illegible] quia trahe [illegible] multa sunt
que retrahunt homines a sequela [illegible] et a
[illegible] [illegible] timor peccatorum

[illegible] que non audet via ei ingre
di. Secunda parvitas [illegible] ad [illegible]
bonum. Tertia in eo quod homo non mox sentit se pro
ficere in via perfectionis. Quarto infirmitas quod
[illegible] qui exultat in
gressus ad currendam viam. Certe plura impedimenta
que impediunt hominem ne continuet in sequela
Christi. Sexto insufficiencia hominis. Sed ut declarat
Anselmus [illegible] non debent detinere hominem
a statu imitationis. Non timor peccatorum
quia et peccata [illegible] cooperantur
in bonum [illegible] dei bonitatem
cognoscendi [illegible] salute pro
[illegible] tempore adipiscendi [illegible] quo [illegible]
consummatis in paucis [illegible]
non ut etiam parvitas meritorum debet retrahere
a via que ducit ad perfectionem quia deus misit
[illegible] gratie [illegible] regni celorum. Unde
dicit Anselmus Si homo mille annis serviret
deo [illegible] non mereretur ex condigno di
midia die esse in regno celorum. Sed non considerat
in hoc tantum suam vilitatem et insufficienciam sed dei
bonitatem qui etiam calicem aque frigide non di
mittit absque mercede. Sed nec infirmitas debet re
trahere quia si homo ex se est infirmus sed ex deo
est fortis ut gigas unde in [illegible] voluntatem
[illegible] hominis [illegible] potestatem autem sibi reservavit
quia et si homo [illegible] non potest [illegible] potest ex
deo non enim [illegible] reservavit potestatem [illegible]
ut non possimus [illegible] sed ut magis [illegible]
et laudemus [illegible] bonitatem [illegible] ea
que in nobis facit gratia sibi [illegible] et accepta
et iudicat ea digna mercede. Sed nec impedimenta
debent retrahere quia si homo audet ipsum
[illegible] profecto homo debet quod aufert quod
nos retardat a laude dei. Aut si non aufert
secundum voluntatem suam libenter portare debemus
Nam stultitia nostra sepe putat esse impedimen
ta que occulta sua sapiencia ad nostrum
ordinat profectum. Hec ille. Circa post mortem re
gis [illegible] que Matheus converterat et bapti
zaverat successit rex Hirtacus qui Epigeniam
omnino voluit habere in uxorem. Quod cum
apostolus Matheus nullatenus voluit admittere
ut pompa regis [illegible] die quadam
cum missa celebrata staret apostolus [illegible] altare

[illegible]

[illegible marginal notes]

Cum quo officianat [?] oculis elevatis manibus et plurimum iam dispersit. Rex iratus misit spiculatorem qui apostolum ictu gladii perculit a tergo et sic martirem fecit. Et cum vero epigenia [?] hic vellet pro regina et non posset misit nocte domum ubi virgo cum virginibus manebat igne magno circumdari ventus totum ignem super palacium regis convertit ita ut omnibus consumptis vix rex cum filio evasit. Post hec demones eum vexabant [?] et repente impedimento esse matheo apostolo et epigenie [?] et etiam ad consortium nam malicia eius epigeniae [?] auxit nutum et apostolo regnavit celum. Credo nobis prestare dignetur.

Sermo de s. Michaele

Dico vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Mathei xviii. Hec est dies gloriosissimi archangeli beati michaelis principis magni et nostri protectoris qui cum dracone et angelis eius et hoste de celo eiecto victoriam magnam fecit. Iste ad divinum imperium antichristum in monte oliveti potenter occidet in cuius etiam vere mortem respergent. Et cum ecclesia facit memoriam hodie non solum de sancto michaele sed et de angelis in communi dicens angeli eorum. Ideo hodie est memoria omnium angelorum omnium beatorum spirituum omnium nobilissimorum militum in celis habitancium quos venerari et laudare omnes debemus quia sunt amici nostre salutis et adiutores in terra contra hostes in terra et amatores portitores in celum in morte qui ubicumque sunt semper vident beatam faciem dei et ita sunt beati de quibus volentes loqui tria consideremus. Primo eorum officium quia dicit angeli eorum scilicet quos custodiunt. Secundo eorum magnam dignitatem quia semper vident faciem patris mei. Tercio magnam sublimitatem cum dicit qui in celis est. Quantum ad primum sciendum ipsorum angeli sunt spirituales creature ante omnem creaturam creati irracionales felicitate sed virtute sicut et prestancia in eis dignitas creatoris gracia confirmacionis amor creatoris visio divinitatis in essencia subtilitas intelligencie sublimitas libertatis [?] arbitrii facultas agilitatis velocitas quibus excellunt in natura precedunt in gracia et gloria. Hii missi mundum regunt. Missi corpora aerea assumunt. In celestibus commorantur et quamvis sic sint insignes creature tamen omnipotentis dei presentes suscipiunt in officium. Unde illud ad hebreos i. Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Et in eo quod dicit omnes utique, per hoc omnes mittuntur quia superiores ad medios, medii ad infimos, infimi mittuntur ad nos. Hec missio competit divine bonitati. In hac enim manifestatur divina bonitas quantum nostram salutem diligat quia nobilissimos spiritus militia et caritate conunctos transmittit ad promovendam nostram salutem. Unde augustinus et bernardus et idem manifeste in sermone cuiuslibet electorum habet angelum ad suum profectum atque custodiam specialiter delegatum. Et ut dicit ieronimus magna dignitas animarum quod angeli eorum semper vident faciem quod unaqueque anima ab exordio nativitatis habet angelum ad sui custodiam deputatum. Ieronimus ita magna dignitas animarum est ut unaqueque ab ortu sue nativitatis suum deputatum habeat angelum. Unde ut dicit gregorius quilibet unum bonum angelum sibi ad custodiam deputatum et unum malum ad exercitium. Quia licet enim omnes boni angeli nostrum bonum velint communiter quod salutem amare studeant ille tamen qui deputatus est ad custodiam eius specialiter ortatur ad bonum. Similiter et mali angeli cum desiderant hominum malum magis tamen hominem ad malum invitat et ad nocendum fortius instat ille qui ad exercitium eius deputatus est. Custodiunt autem quadrupliciter ut ponit bona ventura super secundum. Primo ut eius proficit in bonum gracie. Secundo ut effectus gracie custodie ut non cadat in malum culpe. Tercio si cadit ut post modum resurgat. Quarto ut non tociens in malum cadat quociens adversarius invitat. Magni amici boni angeli qui etiam impedimenta ad bonum auferunt, demones arcent, docent, consolantur, in via dei confortant, in via salutis ducunt et conducunt et hostes arcent, temptaciones mitigant, orationes ad conspectum

[illegible marginal notes]

[illegible]

dei deferunt et ipsi orant. Dicit bona
ventura. Credendum est quod multis modis
angeli student promovere ad bonum et retra-
here a malo. quamvis hec non percipiat effectus
propter hoc quia multi superbiunt et multi
sunt ingrati et frequenter sibi attribuunt quod
est ex beneficio angelico et propterea hec efficiunt
eminus ledere ut alii angelis admittere
et propterea hec parentibus est effectus angelice
custodie. hec ille. Secundo scilicet de dignitate
angelorum in eo quod sic videntur facere pro nobis
vide magna dignitas angelorum ipsi beati
nos miseri ipsi in gratia confirmati nos in in-
certo positi ipsi pura creatura nos pul-
vis et cinis et tamen nobis ministrat quasi
ministri nostri et sicut essent. O reneran-
cia ... ex hoc obligamur deo quod nos
per suas nobilissimas creaturas voluit
ita honorare. Dices forte cum angeli
sint digniores hominibus non videtur competere
eis ut nobis ministrarent. sed ut nobis vi-
detur congrue. quia quanto gloriosior salvati ho-
minis victoria et triumphus tanto eminen-
tior esset. Respondet Bonaventura super
secundo dicens. Ex custodia angelica pre-
sidii magis hominis augetur gloria et trium-
phum. si homo ita bene triumphat absque
angelo sicut triumphat cum adiutorio an-
gelico. Si enim deesset ei angelicum subsidi-
um multo frequentius vinceretur. quod videt
ideo multo melius est ei cum angelico pre-
sidio quam sine presidio. preterea vero presidium
angelicum non excludit libertatem nec mi-
nuit dignitatem gratie dei. et ideo nil minuit
de substantia meriti et premii et de nobilitate tri-
umphi. itaque magnus honor hominis quod
tanti et tam boni spiritus ministrant hominibus
insuper. quia ut derogat angelorum glorie
et saluti humane. et idem ibidem dicit
Nunquam peccator ita animatur a deo quin melius
sit sibi ab angelo custodiri quam deseri
quia et si contemptu aggravat peccatum
eius tamen frequentius peccatorum quam
peccator meretur si desereret multo fortius
aggravaret quam contemptum. hec ille.
De tercio scilicet de altitudine angelorum cum
dicit Deum in celis est. angeli enim

celestes in celo et tamen numquam lapsi. et tamen
non obstante sublimitate et innocentia
eorum lapsis hominibus ministrant. unde dicit bo-
naventura ibidem. Convenientius fuit homines
lapsum per auxilium habere ministros angelos
et hoc propter tria. Primo quia decebat altitu-
dinem divine potentie non solum honorari
in se sed etiam in summis suis. unde non sufficit
altitudini divine potentie quod angeli ministrent
ei sed etiam propter altitudinem sue potentie hec
ab eis exigit ut ministrent etiam sue familie
Et cum deus habeat demones adversarios de-
cens est ut ipse vincat eos per suos ministros
ut per hec ostendatur potentia manus dei. quia
non solum potens est in se sed etiam in suis su-
is. quia ipse dominus exercituum appellatur
Secundo decebat propter dulcedinem divine mise-
ricordie in nullo homini defuit quod spectat ad
salutis sue promotionem propter quod cum homo
promptus sit ut faciat malum insuravit
et precio sanguinis filii sui per quem est redem-
tus ut fiat bonus. et quia hec adversarius
impugnantes tradit ei ministros ampliatos
ut summa misericordia ex nulla parte remaneret
sine divine misericordie presidio. Tercio decebat divi-
na sapientia cum enim angeli tenent
medium inter deum et homines et lex divina
est sive operibus hec ut postrema ducat
postrema per media ad summa decens et congruum
fuit ut deus homines adiuvaret et per
angelum custodiret. hec ille. Ecce subli-
mes angeli et tamen propter nos qui ex mi-
sericordia videntur infirmi sublimes inspice
per sublimitatem placitorum. quas habent
supra regna. Sunt enim novem chori ange-
lorum secundum tres ierarchias. In su-
prema ierarchia sunt idest in supremo sta-
tu principatus tres chori scilicet Seraphim che-
rubim et throni. Seraphim dicuntur ratione per-
fecte dilectionis. cherubim ratione perfecte
cognitionis. troni ratione perfecte tenuitionis
In eis sedet namque deus et quiescit dum
eos in se quiescere facit. In medio statu
principatus sunt tres chori scilicet dominationes
principatus potestates. possunt enim angeli an-
gelicis spiritibus et hi dicuntur duces

[illegible]

presunt quidam eorum vni provincie et hominibus et hi dicuntur principatus. presunt alii demonibus et hi dicuntur potestates. in supremo sacro principatu sunt tres chori scilicet virtutes archangeli et angeli virtutes habent posse super omnia difficilia et ideo attribuuntur eis miracula facere hi sunt virtutes alii presunt multitudini unius populi civitatis hi dicuntur archangeli. alii dicuntur nunciare quod pertinet ad unum hominem et hi dicuntur angeli. Sic ergo angeli ministrant custodiunt protegunt defendunt et mutant nos ut eorum auxilio eternam vitam consequamur.

Simonis et Jude

Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos Johannis xv. Hec est dies gloriosorum apostolorum Simonis et Jude fratrum germanorum Jacobi minoris et Joseph justi filii Marie sororis matris domini ad quorum honorem etiam singulariter legitur evangelium de dilectione. Erant enim pleni caritate et dilectione erga deum et homines quod testantur eorum nomina et opera Simon interpretatur obediens scilicet divinis preceptis omnia enim precepta ordinantur et tendunt ad dilectionem dei et proximi ut dicit beatus Thomas secunda secunde questione xliiii articulo 1. Judas interpretatur confitens scilicet gloriam dei quam diligit et alios ad eam diligendam disponebat verbo et opere Simon cognominabatur Chananeus erat in Chana ubi dominus aquam convertit in vinum. Chana autem dicitur amor. Judas cognominabatur Thadeus quod interpretatur apprehenso principis id est dei scilicet in amicitia. caritas est amicitia quedam hominis ad deum ut ponit beatus Thomas secunda secunde questione xxiii articulo 1. Johannes ait Christus jam non dicam vos servos sed amicos meos scilicet per caritatem itaque omnis qui caritatem deum diligit efficitur amicus dei hoc magnus honor hominis et ut ponit idem Thomas in tractatu de dilectione dei et hominis. Dilectio et amor transformat amantem in amatum Cumque forma dei sit nobilissima anima ergo deum amans fit nobilissima ideo Christus pre ceteris preceptis precepit dilectionem dicens hoc est preceptum

meum etc. Vide primo quis precipit secundo quid precipitur tertio quid precipitur. Circa primum ad preceptorem precipitur enim mandatum ex illius tempus et ita deus. Deus autem ut dicit Bernardus in libro de consideratione. amat ut caritas novit ut veritas sedet ut equitas dominatur ut maiestas regit ut principium. tuetur ut salus operatur ut virtus. revelat ut lux. assistit ut pietas. Circa secundum ergo deus est quod ad omnium spectat finis quia ad electos salus quia ad se ipse novit Hec ille. Cum volens imprimere cordibus nostris advertenciam precepti dilectionis minime dicat hic est preceptum meum id est multa sunt precepta mea sed hoc singulare ad quod alia omnia precepta respectum habent et ad quod tendunt et in hoc clauduntur ad Romanos xiii. Si quod est aliud preceptum in hoc verbo instauratur Diliges proximum tuum sicut teipsum id est sicut debes teipsum diligere in bono sic et proximum diligere. non simpliciter dicit hoc est preceptum meum sed addit meum id est tanto plus appendite preceptum quanto maior qui precipit preceptor huius precepti est omnipotens in celo et in terra cui omnia subsunt. cui omnia obediunt ideo et vos obedite et non resistatis in Job ix. Quis ei restitit et et pacem habuit ubi dicit glossa interlinealis Job 1. Resistere deo dicimur cum repugnare eius dispositionem conamur malivola etenim humana et si divinam dispositionem mutare nequit saltem per inobedienciam contraire contendit. sed ipsa contradictione quam gladio se penetrat. Utique resistens deo pacem habere nequit quia per inobedienciam bellum contrahit cum deo et vindictam. Christus itaque qui est pax nostra ad hoc ut pacem et amiciciam eius consequamur dicit hoc est preceptum meum quia preceptum ideo habet rationem debiti ut ponit doctor ubi supra. Si est debitum audi quod dicit evangelium Redde quod debes. Unde non reddentem tradidit tortoribus ad torquendum. Si preceptum suum ideo inviolabiliter observandum est enim preceptum meum optimum quia de caritate et dilectione. Circa secundum caritate melius enim deus est caritas primo Johannis iiii. Caritas enim qua nos diligit

et quia nos deum diligimus non est alius
quam ipsa quod caritate fecimus · quia qui ma
net in caritate in deo manet · quod caritate
iocundius quia deus in eo manet scilicet per cari
tatem infusam Si queris quod est principium
de quo procedit utique ut diligatis invicem
ecce scintille ab igne · radius a sole · rivus
a fonte · dilectio a dilectione dei caritas ni
hil dilectionis scilicet ut nos invicem diligamus
o domine cur non procedit deum diligi scilicet
dilectionem hominis ab homine scilicet ut procedit
dilectionem ordinaria procedit dilectionem dei · qui
enim recte et pure hominem diligit in deo
eum diligit ad deum et propter deum unde s.
Tho. ii ii e q xxiii ar iii In dilectione proxi
mi includitur dilectio dei sicut finis in eo
quod est ad finem et ergo in dilectione dei in
cluditur dilectio proximi · ita quod si non diligit
hominem quem videt quomodo poterit diligere
deum quem non videt hinc dicit i Johannis iiii
Si quis dicit diligo deum et fratrem suum odit
mendax est ideo ut diligatis invicem et hoc
in triplicem actum scilicet cordis oris et operis
ut ponit Glosa super epistolam ad Ro. xii
Quantum ad actum cordis debemus invicem
diligere scilicet ut simus invicem benigni
misericordes compatientes et condonantes
gaudentes cum gaudentibus flentes cum
flentibus quia invicem sumus membra ad
Ephe. iiii membra unius corporis quod
est ecclesia unius capitis quod est Christus
Quantum ad actum corporis oris debet
esse mutua dilectio scilicet consolando edificando
colloquendo in bono ut ergo dicitur ibidem
deponentes omne mendacium scilicet per dolum
et simulationem loquamur veritatem loqua
mur veritatem unusquisque ad proximum
suum quantum vero ad opus iuvando
sustinendo cum patientia et mansuetudine
corrigendo impartiendo si posse adest contra
hiis modis precludi est via nocendi mi
nandi fraudandi et despiciendi hominem
sine lingua sine manu hanc dilectionem
mutuam videmus in libris conscriptam
scilicet non in cordibus hominum neque in ore scilicet
neque in opere reperimus ad ea tempora in qui
bus non est mutua dilectio hominis ad

hominem scilicet dilectio Joab erga amasam unde
dicitur quia ii Reg. xx qui accedens tenuit men
tum amase quasi osculans eum et dicens
Salve mi frater alia manu percussit eum in latere
gladio et effudit intestina eius et mortuus
est Sic modo homines diligunt se mutuo
unus querit alium circumvenire et astucia
nocere et stare in malum alterius non solum
rerum scilicet et vite unde hoc nisi quia ne de
um curant ut homines scilicet ut prelati eduxerunt
tunt mala que paupibus in statu inferiori
si ab exteris hoc fieret non esset tantus dolor
scilicet fit ab interius qui potius deberent illa pro
hibere O deus quantum demeruimus quod
temporibus nostris sicut nam sine rectore ita
provinciam rempublicam perire et regimen absque
defensoribus fluctuare Sed ne in dilectio
ne proximi error periculosus obveniat ideo
salvator ex sua dilectione modum et formam
dedit nostre dilectioni dicens Sicut dilexi
vos · ipse dilexit gratuite efficaciter et recte Gra
tuite · i · dilectione non meritoria · tantus tan
tillos · i · creator creaturam peccatores miseros et
animos miseros non expectans ut eum prius
diligeremus Sic et nos non expectemus ut
prius nos alii diligant scilicet potius diligamus
ne quia sanguine immisso scilicet quia sumus et
participes in communicatione eterne beatitudinis
dilexit efficaciter ita quod animam suam
pro nobis in morte exposuit sic et nos ita
diligere debemus quod si adesset necessitas vitam
propriam exponere debemus pro salute proximi
dilexit recte quia non ad malum non ad pec
catum scilicet ad deum ad virtutem et salutem hiis
tribus modis sancti apud Christum et Judas
dilexerunt homines unde gratuite Judas dile
xit homines post quam eius ascensionem missus
erat ad abagarum regem edisse que cum
abagarus inspexisset sine inspectione vidit
quendam divinum splendorem in vultu eius
et ait stupefactus et timidus vere tu es di
scipulus iesu christi dei qui michi dixit
mittam ad te de discipulis meis qui te
curabit Judas itaque sanavit eum a lepra
quam ut legitur dicitur habuisse Cumque re
gem baptisasset et in mezopotamia Sy
rie veniens predicavit populum in fide confortavit

Tho 2 2e q xx
v ar 9

Symon vero ex Egipto postquam in fide eum instan xisset et roborasset ambo demum vocacione divina iherosolimis convenerunt et deinde ambo simul in persidam perrexerunt ubi duos magos scilicet Arphaxat et Zaroe invenerunt qui ad in malicia invenerunt non cunt ad fidem conversi mox per necem apostolorum ictu ful gureis adusti in carbones sunt conversi Ibi duo apostoli predicando doctrina et multis miraculis regem et principes ut ad fidem duxerunt converterunt et duodecim provincias persidis in quibus fecerunt multa per tredecim annos utrique apostoli manent in una civitate re gunt septuaginta pontifices templorum cum turba sacerdotum et capientes sanctos de hospicio eorum duxerunt ad sacrificandum in templo idolorum ubi erat idolum solis ex una parte et ex alia parte idolum lune Tunc ait Judas video dominum nos vocantem Cui Symon Intueor eum in medio angelorum Tunc Symon precepit demoni in simulacro solis et Judas demoni in simulacro lune egredi mox visi sunt duo ethiopes horri di qui cum diris vocibus clamantes eadem idola confregerunt Irruentes pontifi ces sanctos dei crudeliter occiderunt Sic ami ci dei preceptum dilectionis impleverunt et ante perunt premia eterna in regno celi ad quod

Secundus ad idem

Hoc est preceptum meum ut di ligatis invicem Johannis xv Hoc evangelium quamquam de omnibus apostolis legi potest quia ad omnes est prolatum specialiter tamen istis apostolis hodie se servatur Sanctis Symoni et Jude convenit quia et nativitate et nomine et opere ostendunt quod preceptum presens impleverunt Erant enim germani fratres invicem se diligentes unius nomen Symon quod interpretatur obediens cognomine eius zelo tes quod dicitur amans Alterius nomen Judas quod dicitur confitens cognominatus Tadeus quod interpretatur magnus deus magnitudinem enim suam in eo declaravit Nam cum post ascen sionem christi esset missus fuisset ad Abagarum regem Edisse iuxta domini promissionem ut curaret eum Cumque venisset ad eum dicens se di scipulum ihesu christi sibi promissum mox rex vidit in vultu eius quendam divinum splendorem quo viso stupefactus et territus rex dominum adoravit dicens Tu es discipulus eius ihesu christi filii dei qui michi dixit mittam ad te ali quem de discipulis meis qui te curet quod per Tadeum sunt impletum qui eum sanavit et baptisavit Hi apostoli primo separatim pre dicaverunt Symon in Egipto Judas in meso potamia Tandem vocacione divina ierosolimis convenerunt et deinde ambo pergentes iverunt in persidam finaliter in babilonia ob zelum salutis animarum mortem suscepe runt Itaque opere nostram dilectionem nunc evange lium ostenderunt in quo dominus ait Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut di lexi vos Ubi dominus primo singulariter precipit dicens Hoc est preceptum meum Secundo singulare preceptum exprimit dicens ut dili gatis invicem Tercio dilectionem limitat dicens sicut dilexi vos Primo Hoc preceptum do mini lucidum illuminans oculos cordis est magnum quia a magno datum cuius magnitudinis non est finis datum nobis propter nos homines et propter nostram salutem cuius custodia est salus nostra et dei gloria Cuius econtra transgressio est dei inhonoracio et di vine clemencie ad iracundiam provocacio superbissima Unde dicit Jeronimus in epistola ad Celanciam Quid unquam tam superbum tam ingratum videri potest quam adversus eius vivere voluntatem a quo ipsum vivere accepit quod illius precepta despicere qui ideo aliquid impera vit ut causas habeat remunerandi Neque enim obsequio nostro deus indiget sed nos illius indigemus imperio Hec ille Cum dicit Hoc signat singularitatem huius precepti inter omnia alia mandata mea et servat illud ille est qui diligit me Quia dicit meum vult ut in corda nostra ascendat hoc preceptum ad ipsius impletionem cum non sit puri hominis mandatum sed hominis et dei dans ex sua impletione testimonium divine dilectionis iuxta illud qui habet mandata mea et servat illud ille est qui diligit me Quia autem

diligit me diligetur a patre meo et ego
diligam eum et manifestabo ei meipsum
scilicet per apertam visionem dei in celesti glo
ria. Magnum igitur preceptum dilectionis quod fratres
dirigit in viam salutis eterne et transgressores
in viam perdicionis. Quod igitur est precep
tum singulare dominus asserit dicens
ut diligatis invicem. O admiranda caritas
nostri magistri humilitas scilicet et ergo bonitas sal
vatoris nostri quanta enim se erga hominem
deprimit cum dicit hoc est preceptum meum
et diligatis invicem. Nonne potius di
xisset hoc est preceptum meum ut diligatis
dominum deum vestrum etc. hoc sufficeret quia
in dilectione dei includitur dilectio proximi
Qui enim diligendi proximum est deus ait dominus
Thomas Non enim quis vere diligit deum
nisi diligat et proximum. Unde Iohannes
iiii dicitur Si quis dixerit quod diligo deum
et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim
diligit deum conformem habet voluntatem
cum eo scilicet voluntas dei est ut diligat pro
ximum. Ideo in dilectione dei sufficienter dedisset
mandatum de dilectione proximi. Quod igitur
est quod dicit hoc est preceptum meum ut dili
gatis invicem scilicet dicendum sic placuit sapientie
divine sic ponere suum preceptum ut dilectionem
hominis ad hominem clarius ac fortius im
primeret. Si enim dixisset hoc est preceptum
ut diligatis dominum deum vestrum. verum quod
dilectio quis dixit scilicet si sic dixisset dilectio
fraterna non ita clare fuisset homini impressa
et ita potuisset quodammodo pretendere excusationem
de tepida proximi dilectione. preceptum igitur
mutue dilectionis ita est necessarium ad salutem
quod contemptor eius non est amicus dei scilicet hoc
dicit Christus qui non est mecum contra
me est. et hic dicit Vos amici mei estis si
feceritis que precipio vobis. Caritas enim con
stituit amiciciam hominis ad deum et ad pro
ximum ut dicit Thomas. Et tenendum preceptum
mutue dilectionis est preceptum perfectum
claudens in se decem precepta. Cum enim
vere diligit hominem. quid aliud in eo diligit
nisi deum. qui autem diligit deum adorat
ipsum et primum preceptum tenentur
ipsum et ita non accipit nomen dei in vanum

et secundum delectatur in illo et ita sab
bata sanctificat et tertium. Cum autem diligit
aliquem primo se ipsum diligit et ita parentes habet
in honore et quartum preceptum qui vere ali
quem diligit non desistit eum nec iniuriatur ei nec
dampnificat eum in substantia et preceptum non
furaberis. non predaberis nec dampnificat eum
in persona manu aut ore detrahendo aut oblo
quendo et preceptum non occidas nec iniuri
atur ei in persona coniuncta et preceptum
non mechaberis nec ledit eum verbo falso et
aliud non dabis falsum testimonium contra pro
ximum. scilicet nec concupisces rem proximi sui nec
est concupisces uxorem proximi tui x nunquam
voluntate habeas violare thorum proximi tui
et alia precepta et est immunem vult esse ho
minem a lesione proximi dilectio mutua et
omnes prohibitiones divine quod intendunt
nisi ut nichil fiat contra caritatem sive hanc
dilectionem proximi et omnia precepta quid vole
unt caritatem et dilectionem mutuam inhibentur
omnia mala quia contradicunt caritati precipi
untur bona quia nutriunt unitatem et cari
tatem caritas enim mater omnium virtutum. Recte ita
quod dixit apostolus finis precepti caritas i. ad Thimo
teum i. et omnia precepta ordinantur ad caritatem
quod si ad dilectionem mutuam non attrahit man
datum scripture hoc movere debet quia omnes
unum corpus sumus cuius caput Christus et
ad invicem membra Si debet unum membrum
mox aliud subvenire omnes unum dominatorem
habemus omnes in una domo sumus in mundo
omnes unum terminum habemus celum Omnes ad
unam fidem baptizati sumus que amicicia tan
tam unionem pre operatur. quanta cognatio
fidei. Unde igitur quanta inequalitas tanta dissimi
litudo tanta infrigidatio hominis ad hominem
in hac vita nisi ex superbia et avaricia que
non solum propria querit scilicet aliena usurpat Inde
multiplicantur rapine furta latrocinia et ac
dissensiones augentur afflictio decrescit defensio
et malicie repressio quia caritas erga commu
nionem non solum est infrigidata scilicet totaliter quasi
gelata scilicet nec mutua dilectio crescit et in
peccata trahat ideo Christus limitat hanc mediam
dilectionem dicens sicut dilexi vos Ergo ut
ponit bonaventura in libro de perfectu religio

Omnis homo hominem debet diligere tripliciter. pure et ordinate. vere non ficte non lingua sed opere et veritate bonum sibi optare et facere sicut sibi vellet fieri si indigeret et ita in necessitate adesse et auxilium ferre si ad hoc obligatur ex statu plerumque. Debet etiam homo hominem pure diligere non ex carnali affectione nec propter utilitatem ipsam nec ex societate seculari que et si non semper est mala non tamen est meritoria. Secundo [illegible] dilectione accipiat condempnetur. Tercio ordinate non ad vanam non ad temporalem prosperitatem sed ad eternam salutem. His tribus modis quis homines amavit quia amicum probans dixit maiorem hanc dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hanc vere puram et ordinatam dilectionem habuerunt erga homines hii sancti apostoli Symon et Judas qui martirio suscepto pro animas tradiderunt [illegible] hac vita temporali [illegible] in vitam eternam regni celorum ad quam nos

De omnibus sanctis

Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum Mathei v°. Textus regum x°. Venit regina saba cum multo comitatu et divitiis et auro et gemmis venit in Jerusalem ad regem Salomonem et videns sapientiam Salomonis et domum quam edificaverat et cibos mense eius et habitacula servorum et ordines ministrancium vestes eorum non habebat ultra spiritum dixitque ad regem verus est sermo quem audivi beati viri tui et beati servi tui qui stant coram te et audiunt sapientiam tuam sit benedictus dominus deus tuus cui complacuisti. Per reginam saba in ecclesia triumphante notatur que cum deo rege in celis que bene dicitur regina eius cum est regnum celorum. Hec illuc ingressa videns splendorem et honorem gaudium et leticiam voluptatem et dulcedinem spiritum ultra non habet quia deum qui est infinita bona in quo omnia bona vident in quo semper gaudent et si facie ad faciem vident tamen comprehendere non valent infinitatem eius. [illegible] sancti habentes semper nova commoditates sub antiquis gaudiis quid aliud est eos esse [illegible] dicentes benedictus dominus meus cui complacuimus. Beati servi tui beati viri tui beati qui stant coram te omni tempore qui saciantur et inebriantur ab ubertate infinite voluntatis tue. Quesumus attendite Bernardum in sermone hodierno qui dicit solempnitatem hodiernam sanctorum omnium cum omni devotione dignum est celebrari sed quia intantum spiritum elevare poterimus ut nos in devotionem cordis totaliter effundamus qui in hac vita despecta de nullo est de labore et dolore afflictione et miseria cogitatur valemus aut quid oris potest [illegible] de gaudio [illegible] de celestibus [illegible] de gloriosis regiis de hereditatibus petere de sanctis [illegible] saltem evangelium [illegible] dicentes beati pauperes spiritu etc. Ubi [illegible] primo sancti per hanc vitam [illegible] secundo quid sunt passi [illegible] quid sunt adepti. Ad primum [illegible] sunt beati [illegible] est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Igitur omnes sancti sunt in illo statu felicissimo ubi nullum adest malum et nullum abest bonum nichil quod contristat totum quod delectat. Omnis enim in illa sanctione ineffabilia [illegible] quantumcumque hoc loquamur nichil digne eloqui potest. Unde dicit Augustinus Omnia dici possunt de illa ineffabili perfectione vitate et tanto magis omnia dici possunt quanto minus digne aliquid dici potest. Certe omnem voluptatem mundi omnem delectationem cunctorum et omnem amenitatem sub celo hec omnia plenissime et verissime habent in creatore. Dicit Bernardus in sermone hodierno [illegible] in plenitudine in pace super in [illegible] data sunt ut dubium quam [illegible] respondeant sibi quia dederunt cunctis. Hec ille. Illis bonis [illegible] illis repleti in secula seculorum laudabunt deum et in secula seculorum laudabuntur a deo. Iuxta illud apostoli Tunc erit laus unicuique a deo. Bernardus Felix communitas laudis ubi et laudes [illegible] est et laudare. Cum laudant et laudantur. Ad secundum quid sunt passi respondetur paupertatem spiritus unde de eis dicitur beati pauperes spiritu passi sunt paupertatem

tatem spus non vane ut pharisei ut casualiter
aut coacte ut miseri sed sponte propter regnum
celorum ideo canit beati in via et nunc beati
in patria Consideramus sancti quorum dei si
cut pensant regnum celorum quod ad hoc nec
similius leuius despicitur eo infinite ma
iestatis domini inclinavit se usque ad passi
onem id est ad extremam humilitatem et nu
ditatem ita ut dicat patri cognouisti se
ssionem meam et Vedit in via ut lamentis
homo accedere posset aliquid ut dicit bernardus
primo sermone hodierno Cerne ad illum gr
atiose accedere potuisset accessit quo
publicanum et peccatores accessit et maria
magdalena accessit et latro accessit et
apostoli accedunt nunc et accedere salvati
Vnde cristus dominus volens ponere regula
christiana et iterum salutis lineam ut dicit
crisostomus ascendit in montem et cum sedisset
accesserunt ad eum discipuli eius et ape
riens os suum docebat eos incipit a
beatitudine dicens beati pauperes in ascensi
in montem notatur altitudo doctrine in
accessu discipulorum notatur difficultas ad
intelligendum in apercione oris nouitas
doctrine ut enim ait bernardus in sermone a
constitucione mundi quid tam absconditum
quam paupertatem esse beatam in incepcione
a beatitudine notatur quod hec virtutes quas tunc
docuit secure et absque obliquitate ad eter
nam ducunt beatitudinem primo itaque do
cuit paupertatem pro regno celorum in quo
claudit vera humilitas timor dei et mi
sericordia Secundo docuit mititate et ibi cla
uditur mansuetudo paciencia ut hoc in omni
bus casibus fit sine murmure Tercio
docuit luctum a pravitatibus et defectibus
quia hec vita dolor angustia et fletus
Bernardus Cogita miseriam peregrinacionis tue
cogita vite tue pericula cogita fragilitatem
proprii status instabilitatem peccata propria et
aliena premium eternum a quo longe es sed
nec quo esse non potes ad quod tamen
debilitate te disponis hec sunt mala lugenda
Bernardus lugere incommoditas flagella domat
animam pravitas contritio et assiduitas
lacrimarum Quarto docuit esuriem

et sitim iusticie esuriet et sitit iusticiam qui
faciendo quod iustum est semper appetit iustus
esse et iusticiam continuare et tamen sibi nec
quid agit et quod iusticie intercipit Quinto
docuit misericordiam ut proximo miserans
et dilectione caritativa quia et tenemur Sexto
docuit mundiciam cordis est enim sanus cogita
cionum locucionum et operacionum Septimo docuit
pacificacionem pacifici sunt qui ad hoc ut pa
cem habeant immemores sunt malorum Octavo
docuit persecucionem pati propter iusticiam id est tantam
caritatem habere delectare ad iusticiam ut esse
propter persecucionem ab ea non recedunt hec est via sa
lutis habes hic sermonis sic curtus hic tunc
quia viris ut falli potest sic falle dixerit Vnde
ut ait bernardus attende diligenter quod non sim
pliciter pauperes nominat propter pauperes necessitate
miserabiles sed dicit pauperes spiritu id est intencione vo
luntatis et salutis et aspiracione regni celorum et sunt
illi qui cultura dei pensant ut est pensanda
ordinant ut est ordinanda qui temporalibus utun
tur non ad suam libitum sed ad dei honorem
si temporalia habent timent si non habent grates
deo agunt si temporalia adveniunt cor non appo
nunt si recedunt cor non anceunt habentes
pauci sunt habent non habentes non anhelat aqui
re unio sepius quod habent propter deum derelin
quunt aut habentes ea in operibus pietatis retur
do sunt Octavo sit quod multi divites in tem
poralibus possunt etiam ipsa retinendo esse
pauperes spiritu multi tamen sunt pauperes rerum
inopia quorum nullus est pauper spiritu Accidit
ut dicit bernardus primo sermone apud divinam mi
sericordiam proficuum cum esse sic afflictione
miseria et hic si desinit murmur vel blas
phemia et assumit paciencia beati itaque pau
peres spiritu ad tantus coronis sunt adepti re
promissum regnum celorum etc nil mirabilius
quam paupertate emere sibi regnum celorum ut apli
quibus convenit hoc quod dicit beati pauperes
spiritu nichil mirabilius quam mititate et pa
ciencia optinere eciam hereditatem ut martires
de quibus dicit beati mites nichil mirabilius
quam luctu comparare leticiam eternam ut confe
ssores de quibus dicit beati qui lugent re
vera mirabilius quam esurie et siti leticiam
eternam saturitate ut omnes sancti in qui
de quibus dicit beati qui esuriunt et si
ciunt nichil mirabilius quam

Misericordia hominis consequitur misericordiam dei et
dando temporalia accipere eterna ut fecerunt sancti
elemosinarij de quibus beati misericordes Ni-
chil mirabilius est quam munditia puritate cor-
dium visionem consequi dei ut virgines et sancte
vidue De quibus dicitur beati mundo corde etc Nil
mirabilius est pace bona facta et mediata eternam
pacem sibi acquirere ut sancti monachi et here-
mite de quibus dicitur beati etc Secundo mirabilius
est sustinentia modice persecutionis consequi et
ternam serenitatem ut omnes martires de quibus
dicitur beati qui persecutionem etc Nemo ergo dubitet
quod sancti pro regno celorum subegerunt
dolores labores angustias persecutiones vulnera
et mortes accepti sunt regnum celorum nunquam
perfidia malicia aut desidia nunquam furtis
rapinis lascivijs iniquitatibus et iniusticijs
qui enim talia agunt regnum dei non possi-
debunt sed per virtutes fidei et iusticie accipiunt
Dicit enim Hieronymus ad paulam et eustochium
Omnis mea spes ad beatitudinem sanctorum. eciam
in presenti vita non promitto condignam autem
habet ille Quod sunt iusticie nostre fiducialiter
dicere potuerunt domine misisti nos facere fecimus
tu redde eis redde quod promisisti Sic fecit ille
rex Carolus magnus qui tempore adolescentie
sue post mortem patris succedens in regnum
sollicite considerabat quod omne quod tenuit
in mundo est fragile et labile et quod splendor
extinguibile dederunt pro ut in corde pro amore
regni dei hec contempsit pro eterna et per-
petua intellectu mutare Sic et fecit Visitatum
liminum apostolorum omnibus ignorantibus ha-
bitum monasterium induit Cumque ad obi-
tum venisset clamavit non desistit domine quod
precepisti adimple quod promisisti ut ab hac
voce cessabat certe quia fiducia salutis
ex operibus iustis Secundo ergo dicimus de
nobis miseris illud bernardi super Cantica Con-
vertimur conturbatum est et mea dolor. dere-
liquit me virtus mea et mea pavor. et lumen
oculorum meorum non est mecum mea error Sic ergo
miseri dolemus in adversitatibus pavemus in de-
fectibus erramus in concupiscencijs et ipsi
clamat Dominus pauperes etc De sanctis autem
quod dicemus nisi gaudete et exultate
quia merces vestra multa est in cel-

is. Tum gaudent et exultant nisi qui merces
eorum multa in celo. quod multa qui habent
eternam serenitatem per quam longe est ab
eis error habent plenam suavitatem per quam
longe ab eis dolor habent eternam securitatem
per quam longe ab eis timor Serenitas eorum
est deus lux eterna suavitas eorum est deus bo-
nitas eterna serenitas eorum est deus quies
eterna cum quo eternaliter gaudent in regno ce-
lorum amen **Secundus eorum**

Gaudete et exultate matthei v.
dominus volens de beatitudini-
bus misteria reserare ascendit
in montem quia non est beatitu-
do in terra sed in celo appar-
uit quia a constitutione mundi abscon-
dita eedicit Secundo enim tam absconditum
est pauperes esse beatos qui proprium esse re-
gnum celorum quam flentes esse consolatos
esurientes esse saturitatem etc et in
fine addit gaudete et exultate quia merces
vestra quorum est exultare et gaudere nisi
eorum sanctorum in patria qui ut dicit petrus
damiani assistunt obtutibus conditoris con-
templantur presentissime speciem divine fa-
cie ad faciem et refecti gaudijs nunquam se
de futura adversitate solicitudine Ipsis est gaudere
qui fonte vite fruentes hauriunt et haurientes
sitiunt quorum aviditas nec gignit
passionem nec satietas fastidium et illo quod eterne
fonte omnem vim beatitudinis trahunt eterna-
liter et ineffabiliter gaudeant hi autem
gaudere et exultare debent et hoc ex tribus
primo quia evaserunt mala Secundo quia
venerunt bona Tercio quia eorum duratio
est eterna Dixi primo quod sanctorum in patria
est gaudere et exultare quia evaserunt mala
Dicit enim sponsus Cantica ii Veni sponsa mea
tempus putationis advenit. surculus enim
putatur remanente quod est utile omne
superfluum abscinditur amputatum est ab omnibus
sanctis luctus clamor dolor ab auditione
mala non timebunt preterierunt labores
erumpne inmolatio periculorum tumultus
temptationum carnis coitu et inextimi su-
spiria cogitationum et sollicitudines. relinquunt
etiam que spinas et tribulos germinat re-
manent in gaudium . ubi ut dicit bernardus in ser-
mone ab omni molestia liberi recogitant
amores suos in dulcedine anime sue
letantur pro diebus quibus humiliat

sunt annis quibus viderunt mala cum
iocunda admiratione et mira iocunditate
considerant pericula que evaserunt a quibus
laqueis quamvis ex periculo divino auxi-
lio liberari meruerunt et exultantes dicunt
illud prophete Cum exurgerent homines
in nos forte vivos deglutissent nos
Benedictus dominus qui non dedit nos in ca-
ptionem dentibus eorum anima nostra sicut
passer erepta est de laqueo venancium
laqueus contritus est et nos liberati sumus
adiutorium nostrum in nomine domini qui fecit
celum et terram Certe quod sancti letantur
quia cum salute evaserunt huius mundi
pericula Decimum ad secundum Sancti eciam
ex pura conscientia gaudent et exultant quia venerunt
eis omnia bona non esse que in mundo vi-
dentur sed multo meliora et multo plura
quam unquam cor hominis possit estimare Dicit
enim Petrus damianus de illa celesti beati-
tudine sempiterna incomparabiliter plus est
ea re quam mens possit humana compre-
hendere in mente concipitur quam verbis plenius
explicatur Petrus damianus in de vinculis
in sermone de omnibus sanctis Gustate et
videte quoniam suavis est dominus Hinc sua-
vitatis hinc sapor hinc sapientie que
vere beatum te dulcis Omne quod deside-
ratur non valet comparari Decimum enim mira-
ris in sole splendorem in flore pulcritudinem
in pane saporem in terra fecunditatem si
a deo hec omnia data sunt ne dubium
quin multo amplius reservavit sibi quod donet
beatis Et illi gaudent et letantur con-
templantur et admirantur pre multitudine
dulcedinis divine non mirum illud de quo-
dam sacerdote de quo dicit Augustinus quod cum
audiebat aliquod delectabile pre gaudio
quasi mortuus erat statim et appositum
ignem corpori non sentiebat Decimum tercio
quod sanctorum est letari et exultare quia
invenerunt civitatem in eternum non tanget
eos aliquod displicabile et ne defficiet eis
aliquod delectabile Decimum est dicere in eternum
utique sine fine magna diuturnitas mille
anni aut centum milia aut centies
millies centena milia Eternitas autem abs-
que mutatione absque fine manet Decimum
igitur pro gloria eterna renunciamus temporalibus

molestias pertulerunt ex quo pro eternis bonis
apprehendis delectum homo eternaliter pari sed se-
cularis patitur quia eterna bona nanciscentur
cum quieta aviditate et beneplacita voluntate
inspicere huius mundi essent fundende et tradere
contingeret in eterna bona introire unde dicit angel-
us de civitate dei magnum fecisse indicant
tante patrie cives si pro illa adipiscenda a
quo bona opera fecerunt vel mala digna sustinu-
erunt cum illi pro hac terrena iam adepta tale
fecerunt tanta passi sunt Decimum quartum mirabilia
illa nobis videntur quibus et modis operi-
bus videtur quam dignissimos regni celorum
vides plerumque adolescentie enormia pa-
trantes dies et hec sunt impedimenta salutis
respondet mors in senectute prima de pro celi
assecutione unde vel vite voluntate propter
pro mundo voto et dyabolo sed ignorat talis
utrum ad eos annos perveniat ac si tunc gra-
ciam et faciendi habebit ex quibus omnibus
liquet largitas divina qui sanctis suis pro
tam parvis meritis tanta sed eterna contulit
premia Decimum quintum quod sancti sunt pauperes
spiritu i. intencione et desiderio spirituali pro solo
beneplacito dei et animarum salute ex quo
eis primum datum regnum celorum Decimum sextum
quod sancti erant mites quia non irritabant
malum et irritabantur a malo plus do-
lentes iniuriam patris quam suam ex quo possessionem
possessionem terre viventium pro premio nacti sunt
Decimum septimum quod deflebant peccata propria et aliena
ex quo eterne consolacionem acceperunt Decimum
octavum quod esurierunt et sitierunt iusticiam
ex quo eternam saturitatem sunt adepti Decimum
nonum quod erant misericordes super egenos
et pauperes inimicos diligebant et eis qui eos
odiebant benefaciebant ex quo coronam eterne
glorie et hanc sunt consecuti Decimum nonum
quod erant mundi corde nec mala faciebant
nec saltem cogitabant ex quo visionem beatificam
ipsis obtinuerunt in premium Decimum vicesimum
quod erant pacifici quia erant inimici ma-
lorum diligebant pacem ex quo filii dei
sunt vocati Quod vicesimum quod persecucionem passi
sunt propter iusticiam propter deum propter veritatem
et exposuerunt se obprobriis irrisionibus
pro honore dei ex quo regnum celorum accepe-
runt pro premio quibus in eternum dicetur Gau-
dete et exultate quoniam merces vestra est copiosa Se-
cundo liquet ex hiis quod sancti receperunt
perunt mensuram bonam plenam coagitatam

Inpreeffluentem pro eorum meritibus quia
gloriam etiam eorum animabus. tamen hactenus
non totaliter plene eorum desiderium est impletum
desiderant enim fine mundi et corporis resur-
rectione ut gloria animarum redundet in corpora
eorum Cum enim eorum beatitudo meritum
erit completa et confirmata ipsorum beatitudo
complebitur quod illud in terra sua duplicia possi-
debunt i. gloriam animarum et corporum. Ter-
tio resultat ex hoc quod festum omnium sanctorum
utiliter celebratur Et hoc modo secundum bernardum
per hoc enim eorum patrocinijs nostra fragili-
tas sublevatur. eorum consideratione nostra
negligentia excitatur eorum exemplis nostra
ignorancia eruditur Scito enim nostri sunt homines
erunt fragiles sicut et nos. in hoc igitur imita-
bile est quod quamvis nulla virtute eorum hunc
salvari et in eorum opera venire volumus
Sed non sic itur ad astra regnum celorum in quo
sancti regnant non malicia sed innocentia
cordis oris et operis acquiritur. vis intrare
superbia pompa iactancia attende quod regnum est
pauperum spiritu i. humilium. vis pro impa-
ciencia et vlcione iniuriarum illuc pervenire
attende regnum celorum est possessio mitium. vis
gaudio et deliciis huius vite pervenire
attende quia regnum celorum est lugencium et
pro peccatis merencium. vis torpendo aut cessando
aliquod bonum facere et sic hoc pervenire attende
quia satietas regni celorum est eorum qui esuriunt
et sitiunt iusticiam vis rapina violencia in-
iuria offensa proximi illuc pervenire attende
quod regnum celorum est misericordium vis inmun-
dicia carnis aut cordis illuc venire attende
quod mundo corde deum videbunt vis duplici-
cordis illuc ingredi attende quia pacifici
vocabuntur filii dei. Cui si (?) … os
aut quod loqueris hoc cogita aut quod cogitas
hoc loquere vides iusticiam dei deficere vita-
tem talem tales (?) obiurgare te non vis
ne persecutionem aut obprobrium inferas ab
hominibus attende quia regnum celorum est eorum
qui persecutionem paciuntur propter iusticiam Et
ideo karissimi ex quo sancti nostri omnes sunt
regnum in celo gaudent et exultant et
merito gaudebunt Sic vitam hanc ducamus
sic agamus ut post mortem in eorum socie-
tatem in regnum celorum mereamur pervenire
ad quod perducere nos dignetur pater

Tercius ad idem

Videns iesus turbas ascendit
in montem mathei v°
ut dicit bernardus in sermone
hodierne solempnitatis hodier-
na omnium sanctorum de-
votio est cum omni devocion-
celebrare Nimirum si magna indiget. Sive pe-
te solempnitas aut beati Stephani aut evangeliste
vel electorum quanta est ista que non unius tan-
tum sed universorum hec illa Universorum dico
nam licet paucorum sanctorum festa agimus
adhuc tamen et illa negligenter sepe peragimus
et multa per ignoranciam obmittimus Et eciam
in alijs solempnitatibus sanctorum negligimus
saltem in hac generali solempnitate de negligencia
nos purgare valemus. magnum enim respectum
et affectum habere debemus erga sanctos qui nobis
dati sunt in exemplum ad laudandum deum
in patronos ad auxiliandum nobis. Admonet enim
nos sanctus suis et orationibus. tercio in doctores
ad docendum qualiter in celum est perveniendum
que tamen clarent ex hoc quod ihesus videns turbas
ascendit in montem ibi sedit et sedens docuit
eius tamen autem est … Huius instructio
doctoris est … omnes electi sancti sunt eius in ce-
lum ubi sedent quia secure habitant et ha-
bitantes nos ad se provocant. Primo sa-
cra eorum sequentes ascenderunt et ipsi in mon-
tem sed Tabor quod interpretatur adveniens lumi-
nis eciam quod est deus quia in sua visione
vident faciem dei eum qua visione remune-
ratis omnia bona habet mons est …
est in Galilea quod interpretatur transmigratio
oportet enim ut hinc transmigrent de hac mor-
talitate ut veniant ad statum immortalitatis
in qua sancti vident faciem dei in iubilo
qui sancti volentes ascendere primo descen-
dunt in humilitate et veram subiectionem
divine voluntatis Scriptum est Qui se hu-
miliat exaltabitur Prima angeli vo-
lunt ascendere non homines descendendo
Primus homo similiter angelus ad potenciam
homo ad sapienciam sed quia a fundamento
ascenderunt quia humilitate debuissent
ambo ceciderunt angelus ad infernum homo de
paradiso in terram penas et labores germinatis
Sancti itaque humilitate posita pro funda-
mento ponebant suis ascensiones in cordi-
bus considerantes adhuc in terra que est
vallis lacrimarum existentes …

esse vacua et vana Habitem en se malitie
plenitudinem sapientie medium ubi omnia
lubrica omnia tenebris et opta obsessa la
queis ubi ut ponit bernardus in sermone quodam
periclitantur anime affliguntur corpora ubi
omnia vanitas et afflictio spiritus Consider
bant in cordibus suis quod hec vita dubia
certa erumnosa quia honores elevat dolo
res geminat ardores generant acra mobili
tant esse instant ieiunia marcant ieri sol
eme tersae consumunt solitudo exhortat
divitie iactant paupertas deicit iuventus
extollit senectus incurvat infirmitas fran
git merori deprimit et post hec o mors
gaudens sine impones continuit hec sancti
perpendentes dicebant nos exemus hec cavitem
manentes per quod ut dicit propheta ascende
runt usque ad abyssos anima eorum in ma
lis tabescebat descendentes descendebant
viventes in abyssum inferni et videntes hor
rendas penas inexplicabiles et interminabi
les dicebant quis poterit habitare ex nobis cum
ardoribus sempiternis Convertunt cogitacionem
ad celum et videntes ibi ea que secundum
bernardum faciunt mortem sanctorum preciosam
scilicet quietem a labore gaudium de novitate
et securitatem de eternitate ceperunt ad hunc
celi montem totis viribus et affectibus anhe
lare dicentes bonum esset nobis ibi esse ubi
est vita sempiterna ubi vita beata ubi gau
dium sine merore requies sine labore
dignitas et opes sine ambicione et sanitas
sine langwore et quia ut dicit bernardus in quam
libet sine fenore mons ipse scilicet cele
stis ex sua ascensione fit arduus propter diffi
cultatem imitandi scilicet passionem christi propter
sui propter aculeos temptacionum que multi
plices sunt in damno scilicet rerum in contume
lijs verborum in cruciatibus corporis in quibus
omnibus martires examinantur arduus est
propter retribucionem premiorum que scilicet retribu
cio non in hoc seculo speratur sed in futuro
hec ille Ipsi tamen sancti non obstantibus
difficultatibus temptacionibus et tribulacionibus
delacionibus ascenderunt ad hunc montem
celi per gradus innocentie pacientie et per
venerunt et gratias agentes cum propheta dicunt
transivimus per aquam et ignem et eduxisti
nos in refrigerium paradisi in dulcedine vite
perpetue Secundo sancti post ascensionem
in celum sedent quod sedent est quia iam
a laboribus requiescunt quia opera illorum

secuta sunt illos Sedent quia secure exul
tant securi de eternitate et cum de securitate
sedent quia sunt inter amicos qui nullus
admittitur ibi inimicus Sedent in mensa domini
in regno celi edentes cibos eterne suavitatis
et bibentes vinum eterne dulcedinis Sed quid
tum ut habetur apocalipsis vij vidit Johannes tur
bam multam magnam quam nemo dinu
merare poterat ex omnibus gentibus populis
et linguis stantes ante tronum scilicet dei tam
et viris in conspectu agni [illegible] Homo
Quia itaque Johannes vidit turbam gloriosam
sanctorum turbam dico quam nemo dinumerare
poterat quia multitudo sanctorum est innumerab
lis quo ad homines [illegible] cum eius soli deo
est cognitus qui numerat multitudinem stella
rum [illegible] electorum et sanctorum vidit quod eam
stantem quomodo dicuntur sedere Respondetur quod di
cuntur sancti et stare et sedere stare dicuntur
propter immutabilitatem ex dono seu dote immorta
litatis et perpetue certitudinis [illegible] cum bonum
quod habent tenebunt perpetue sine aliqua dimi
nucione et sedere dicuntur quia requiescunt
secure absque timore Sed unde ipsis securitas
est ex illo quod dicitur Sapiencie iij iustorum sanc
torum anime in manu dei sunt et non
tanget illos tormentum mortis visi sunt oculis
insipiencium mori et estimata est afflictio
exitus illorum et ab iteneo iusto abierunt
in exterminium illi autem sunt in pace Et
si coram hominibus tormenta passi sunt spes il
lorum immortalitate plena est in paucitate
vexati in multis bene disponentur Sancti enim
licet in se multa passi sunt quia multe tri nota
bulaciones iustorum tamen hec multa compa
rata premia que dantur in celo sanctis valde
modica sunt Notate verba quia ut dicit
Robertus super sapientie librum lectione xxv
dixerunt impii quod sive homo esset iustus et
bonus sive malus nulla erit differentia
quia anima simul cum corpore corrumpitur
Sed falsitas huius apparet hic nam iustorum
anime in manu dei sunt i. in proteccione
dei corpora quidem tam in vita quam in mor
te sunt in manu hominum aut diaboli
sed anime iustorum quidem in manu dei
anime autem malorum in manu dyaboli
Et iustos non tanget tormentum mortis
sed malorum cum morte dolor in exitu
horror in transitu pendere in deo

conspectu quamvis non sit in morte iustorum immo pre-
ciosa in conspectu domini mors sanctorum eius sed
solum homines estimabant in corpore et ani-
ma mori et quod abirent in exterminium id est in
annichilacionem ita quod iusticia eorum abiret si-
ne fructu Sed revera anime eorum sedent
in celo in pulcritudine pacis et in requie
opulenta secundum Sapientiam habentes de immor-
talitate id est et si nunc anime sanctorum in celo sed
corpora in terra sancti tamen sunt de resur-
rectione corporum in ultima resurrectione
et tunc gaudebunt in corporibus in quibus
pro domino dolores et cruciatus pertulerunt
Erit quod eorum geminata leticia scilicet in animabus
et corporibus in eternum De hiis sancti in
celo docent et provocant nos ad se Sexto
eius similitudines que exprimuntur in hoc evan-
gelio designat diversitatem sanctorum in celo
et sunt angeli patriarche prophete apostoli
martires confessores virgines · angeli docent
paupertatem spiritus id est humilitatem · habent
enim spiritum humilem non inflatum sicut
illi qui corruerunt spiritu superbie ad infernum
patriarche docent mites prophete quia specialiter
flebant et deflebant peccata sua et aliorum
docent nos lugere ut suo exemplo alios
ad luctum provocemus apostoli specialiter esurie-
bant et siciebant iusticiam pro omnibus quos
mundus habuit nec habuit similem desiderium
dilatandi iusticiam Dei et evangelii per
orbem docent et nos esurire et sitire iu-
sticiam et fervorem habere ad virtutes ad proximo-
rum · martires specialiter misericordes qui mundi
erroribus et miseriis hominum compaciebantur
quod etiam pro liberandis animabus adversa
supplicia se posuerunt · non potuit maior esse
misericordia quam pro proximo corpus suum
dare in mortem hii docent nos ut simus
misericordes et compassivi · confessores specialiter
mundo corde qui ut cor mundum haberent mor-
tificaverunt corpora eorum vigiliis ieiuniis
et lacrimosis oracionibus exemplum nobis de-
derunt ut et nos similiter faciamus virgines
sancte specialiter fuerunt pacifice docent nos
esse pacificos ut scilicet studeamus in corde quie-
tem et mente ad coniugia ut vocemur fi-
lii dei hec igitur queramus et sequamur
ut sic veniamus in consorcium sanctorum in re-
gno celorum

Quartus

Gaudete et exultate Mathei
v° Dicens in festo sanctorum
qui ex hoc mundo egressi
sunt ad memoriam reducunt

nobis venientibus ut mente revolvamus
quo venimus ex hac vita quia ad patriam
claritatis · et hic in domum domini quia habent
omnes et singuli habent totam secundum an-
gelum Et ideo venerunt illuc usque per multas
tribulaciones per multos fletus magnam
innocenciam per labores et vigilias et
multas iniurias quid invenerunt ecce quod quesi-
erunt dum erant in mundo dicebat enim
propheta Credo videre bona domini in terra vi-
vencium Et sapiencie dicit post venit michi
omnia bona pariter cum illa scilicet patria Et ideo
agunt non plorant non tristantur non plan-
gunt non visitant hospitem ut et Augu-
stinus ille beati qui habitant in domo tua ut
in patria non litigant ubi pax sempiterna
non mortuum sepeliunt ubi omnes vivunt
non visitant egrotum ubi omnes sunt sani
non surgunt non laborant hec sunt opera
indigencie ibi nulla indigencia non laborant
non arant non molunt opera hec sunt necessitatis
ibi nulla necessitas · non de furtis tractant
aut de periculis provident quia ibi plena
securitas Et ideo quid agunt deum laudant
et in secula seculorum laudabunt Et ideo ipsis
dicit psalmus Gaudete et exultate Gaude-
dum primo quia evaserunt omnia mala ex-
ultandum quia invenerunt omnia bona asser-
endum quia eorum gaudia sunt sine fine
maxime primo gaudendum est eis quia eva-
serunt omnia mala que sunt illa gemerent
felices de hoc nequam seculo pleno insidiis
pessimis temptacionibus laqueis et periculis ita
quod mirum est si quis evadit psalmus Consu-
maverunt felices habent miseram vitam cuius
inicium fletus medium labor · finis tremor
ubi omnes clamamus dicit psalmus cum propheta ti-
mor et tremor venerunt super me et contex-
erunt me tenebre finierunt peregrinacionem
vicerunt mundum et omnes concupiscencias
eius conculcaverunt eius vanitatem depre-
henderunt ipsius felicitatem superaverunt iniquitatem
euntes ibant et flebant mittentes semina
sua sed nunc sic flebunt quia benedictus xxv°
vivus super eos et respondet absit sed veni-
ent cum exultacione portantes manipulos
Ante retribucionis hic se cognoverunt et invi-
cem inspexerunt quod cognoscentes timuerunt
ex dei aut notitia innocentiam et spem eo
ceperunt desperabant et suspirabant que-
bant quod ut finem eius viderunt non per-
scandat desperatio suo iam habent que desperabant

Sic enim dicit angelus super primo Cum di-
lecta hic desudatur ibi capitur h' su-
spiratur ibi gaudetur hic oratur ibi
laudatur hic gemitur ibi exultatur ea
recogitant animos suos non in amaritudine
sed dulcedine dicentes illud canticum quod
cantaverunt iudei post egressum maris Can-
temus domino gloriose enim magnificatus
est equum et ascensorem proiecit in mare
quod equus omnis superbia et omnis iniqui-
tas quod ascensor diabolus et omnis superbi
et peccatori Laudant itaque gratias agunt deo
qui eos et a dyabolis et peccatis hominibus
liberavit hec de primo Dicitur Secundo
exultandum est sanctis quia invenerunt omnia
bona unde propheta dicit Gaudete et exul-
tate Gaudete vos qui in tristicia fuistis
exultate qui hic suspirastis Vnde dicit Ricardus
de sancto simone O quam vetus est sermo qui
in propheta legitur Qui seminant in lacrimis
in exultacione metent videlicet breviter compre-
hensa est vivacitas cogitationum mea quod in lac-
rimis serens dei aut in gaudio metens
dicet ille patet in hec quod requirit h vita
quia seminacionis bonorum operum in lacrimis
quod illa quia messem in exultacione et quam
diffissimus gaudendum enim ubi plenitudinem
esset leticiam superbum magnitudine animo
facimus tremendas ne ibi metamus plenitudinem
dei clara gaudia dicamus hic seminanda
est iusticia ibi retribuenda iustitie est recipi-
enda et quia seminamus iusticia mul-
tum inimicas et oppressiones ubique propter
oppressa nemo subvenit ubique iniuria nemo
sumeret et unumquemque metet voluntas ex-
ultacionis in illa vita Cum stabit superbia
veterum seminantur turbine metet et ad bene
semine bona retribuentur malicie vero seminata
crudele supplicium Sed quare sancti est ga-
udendum etc quia invenerunt bona que
sunt illa aut quot etc ut ea videamus
ut intellectu comprehendere valeamus Dicit enim
petrus damiani De illa celesti urbis
beatitudine sempiterna incomparabili plus est
in re quam mens humana possit compre-
hendere mente concipere quam verbis sermonibus
explicatur Queris unde sunt illis bona
Respondetur quod a deo et in deo nimirum in
sole splendorem etc unde dicit propheta Ero illo-
rum deus et ipsi erunt michi plebs ex-
ponit hugo de sacramentis quod est dicere
ero illorum deus ut sit eis omnia que
cumque ab hominibus desiderantur vita
et salus victus et copia honor et gloria pax et
omnia bona Sic enim et illud intelligitur quod
dicit apostolus Deus erit eis omnia in omnibus
Si omnes mundi sapientes convenirent non pos-
sent edicere minimum gaudium sanctorum in celo
Omnia vero mundi gaudia sunt ita modica ita
misera quod etiam simpliciores possunt de eis plus
exprimere quam in se veritatis habent Similiter homines
in mundo sancti qui et si nondum viderunt de-
um in essentia attamen sola cogitacione concepi-
unt tantum gaudium quod nemo dicere posset et
dicit scriptura Semper sunt discipuli visio do-
mino Si enim humanitas quam videbant tantam
leticiam prestabat quid queso sancti in ce-
lo habent gaudii et exultacionis ubi videt d.
ivinitatis immensitatem Dicit propheta letatus
sum in his que dicta sunt michi hic ergo
sanctorum gaudium in spe ibi sanctorum ga-
udium in exultacione Dicitur tertio gaudendum
et assecurandum est sanctis quia eorum feli-
citas est sine fine mensura eorum enim gaudium
et leticia ac complacencia iocunda omnibus bonis
plena non deficiet non immutabitur non dimi-
nuetur non veterescit nec tepescit sed sicut auctor
eius et omnis immutabilis ita gaudium
et plenitudo bonorum eternalis erit durabilis
hic propheta expressit cum dicit amen amen dico
plorabitis et flebitis mundus gaudebit tri-
stitia vestra vertetur in gaudium iterum veniam
et faciem dominum meam videbitis videlicet et ga-
udebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo
tollet a vobis Vnde dicit angelus super primo Cum
dilecta Nemo dicet domine satis nemo dicet
domine dormiam domine vigilavi pre multitudine
enim complacencie pre magnitudine voluptatis
pre longitudine durationis pre immensitate
honoris quilibet sanctus ad invicem dicere
potest quemadmodum laborem et quam multam
requiem inveni In quo vesania mira arguitur
quibus enim proximum incipiunt servire deo cito
tepescunt mox credunt se tantum mereri
aut in celo esse quibus potius esset timendum
cum nesciant an unquam aliquod opus eorum
sit deo acceptabile quia scriptum est posu-
it tenebras latibulum suum tenebrosa
aqua in nubibus aeris ita occulta sunt no-
bis abscondita ut nemo sciat si est dignus
amore an odio Cuilibet videtur minimus sed a iu-
ventute servire deo incipere Dicunt enim in
senectute deo serviemus Sed dicit Com. theo-
super primo dicto ad capiendum de...

arcere quod semper habitimus eo dum desidant
esse si viverimus etiam decem milibus annis
maximum esset unam horam expendere alio quam
in seruicio dei nos autem totam vitam expe
dimus in enormitatibus esse suo sancte na
ci sunt beatitudinem nisi peccatis a iniquita
tibus aut rapinis esse vitiis quarum ordinem
debetur regnum celorum quia pauperibus spiritu
id est toto corde deum querentibus qui et si tem
poralia habent tamen pauperes se deputant quia
modicum habent Secundo promittitur possessio terre viuen
cium nisi mitibus qui non faciunt iniurias
sed factas patiuntur de raptoribus predonibus
oppressoribus quia tales tantum tenebrosam
terre miserie expectant Tertio etiam consola
tio promittitur nisi lugentibus pro suis
peccatis et aliorum Ve ergo qui habent conso
lationem in hoc mundo Quarto promittitur etiam sa
cietas nisi esurientibus et sitientibus iusti
ciam ve igitur hiis qui faciunt iniusti
ciam aut ei consentiunt aut eam suggerunt
aut mandant aut se conuertunt tamen non obstant
dum quod officio tenentur Quinto etiam miseri
cordia promittitur nisi misericordibus Ve igitur
crudelibus tirannis Sexto visio diuine fa
ciei promittitur nisi castis mundo corde
Ve igitur immundis libidinosis Septimo promittitur
quod filii dei vocabuntur nisi pacificis
Ve igitur qui discordias seminant Octavo pro
mittitur regnum celorum qui persecutionem patiuntur
propter iustitiam propter veritatem propter deum qui ob
iniuriam sustinent pro honore dei hiis omnibus
dicitur Gaudete simus igitur pauperes in pre
senti tempore ut in remuneracione in eterna
gloria

[illegible]

Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnum celorum Mathei v° hoc
est dicto omnium sanctorum et omnium
qui sunt in celo quia nullus
habetur in celo qui non sit sanctus
mundus recipit in se bonos et malos terra
triticum et zizania sicut sagena pisces bo
nos et malos sed regnum celorum non nisi bo
nos non nisi sanctos apocalipsis xxi° non intra
bit in illam ciuitatem aliquid coinquinatum
et faciens abhominationem et mendacium festum
igitur hoc gratissimum gaudiosissimum preciosissimum et
gloriosissimum Secundo ex multitudine sanctorum
conuiuium est summus multitudo eius est igitur
festum hodie angelorum hominum marie igitur
eius festum christi in humanitate festum sancte
trinitatis patris filii et spiritus sancti Tertio quam
habent turbam potest numerare festum gau
diosissimum ex celsitudine sanctorum huius festi

in celo est celsior cunctis mundi dignitatibus
festum preciosissimum ex altitudine et
sanctitate regnantium festum gloriosissimum ex
dulcedine commanencium celebrimus memo
riam eorum ut eorum intercessionem adipiscamur
consortium ipsorum multitudinis celsitudinis
ipsorum preciositatis glorie et dulcedinis ad
honorem laudis assumus verba dicit pauperes
ubi noto primo ipsorum status perfectionem
Secundo ipsorum prioritatem sanctitatem ceterorum
Tertio gaudium et grandium priorum adeptum
Primum scilicet status perfectionis notatur in verbo beati
et ita sunt in assecucione omnium bonorum beatitu
do enim claudit in se omnia bona quoniam
bonorum si aliquod abesset vera beatitudo non
esset Sancti enim in celo habitant securi sine
metu abundant bonis plene sine defectu
fruuntur eis dulciter sine fastidio et la
bore hos opinantur et mundani esse beatissimos
licet falsum scilicet abundare in temporalibus pos
sidere diuicias honores et eis uti ad placi
tum ad voluntatem cum gaudio et securitate
absque impedimento paupertatis propter huius
plene beatitudinis acceptionem homines sine
salutis oblivione deum et suas perdunt
animas propter hoc sunt spolia furta spolia
rapine in itineribus fraudes astucie de
lusiones in ciuitatibus ut per congregacionem
ut congregatio diuiciarum abundans absque
indigentia huius opinionis fuit ille diues
qui congregatis multis fructibus terre dixit
anime sue anima habes multa bona posita
in annos plurimos requiesce comede
bibe epulare Sed deus dixit illi Stulte
hac nocte animam tuam repetent a te que
autem parasti cuius erunt Sic est qui sibi the
saurizat et non est in deum diues scilicet diui
ciis anime puta virtutibus et bonis ope
ribus vocat enim stultum quia post mortem
homine non committuntur Stultus quia in etate
vite multos sibi spondebat annos cum tu
enim homo a seculo in decem diebus qui sibi
spondebat decem annos Stultus quia
peregrinationem opinatus patriam et ubi laborandum
dum ibi requiescere volunt epulari ubi ie
iunandum hec itaque mundi beatitudo falsa
et deceptoria multas animas ad damna
cionem adducens ideo dicit propheta Beatus vir
cuius est nomen domini spes eius et non
respexit in vanitates id est in temporalia et
vera bona spem in eis ponendo et beatus
qui non respexit in insanias falsas id est in
mundi delectaciones et huius vite volupta
tes que faciunt homines insanos insipi
entes in obseruacione sue salutis Beatus vere

qui spem suam ponit in nomine domini
quia est salvator nos querens salute et
beatitudine ipsi in deo salutari. tales enim
sancti domini erant in hac vita et iam celesti-
ter in terra erant beati in spe nunc autem
et perhenniter beati in re habitantes in domo
domini in secula seculorum laudabunt deum
per quem ad beatitudinem eternam pervenerunt
Secundum est occasio meritorum sanctorum
omnium notatur in verbo pauperes spiritu. paupertas
enim spiritus dedit sanctis materiam ut sancti
essent hoc enim laborabant in virtutibus vigilabant
orabant et flebant suspirabant ut deum
optinerent. Unde ut dicit Bernardus libro de vita
christi Dimitte sterquilinium solum est terrenus in-
tentione aut sompnio quia pauper certa sit om-
nibus terrenis gratiis fulgeat sed indemnis de-
cus non sunt sed corporis impossibilitas. Unde
Bernardus in sermone de omnibus sanctis. Carue-
runt divitias pagani qui sine deo vivunt
querant indeo qui terrenas possessiones accu-
mulant sed qua sponte magis ante quia mente
contempnunt divitias quam propter eius beatos
esse pauperes predicavit. Hec ille. et re vera
res quam eius summa sapientia que nec fallit
nec fallitur ad beatitudinem asserit paupertatem
quam totus mundus vitat quae omnibus displi-
cet omnes quam Salomon orabat dicens divici-
as et paupertatem ne dederis michi. Pau-
pertas enim mundus arbitratur miseros quia
eos solum lenitur laboribus sed et natura vilis
a se iniuriam repellere. Sed vide quod christus non
simpliciter dicit pauperes sed addit spiritu et ita
beati sunt pauperes spiritu. pauperes autem misera-
biles necessitate non voluntate. Bernardus vide-
licet quod prosperitas apud dominum bonitatis
misericordia habet ipsum sic affectionem misera-
tionis pauperibus. Hec ille. pauperes spiritu di-
cuntur ut dicit Bernardus ex spirituali et libera vo-
luntate spirituali intentione spirituali desiderio
non propter solum beneplacitum dei et animarum
salutem. Cum tali paupertate preter statum di-
vicie. multi reges magnates et magni
homines abundabant divitiis temporalibus
qui tamen in corde suo credebant se non divites
sed miseros et multum pauperes donec ei
secum beneficaret. Ut dicit Leo vero eius
Criminosi sunt enim divicie damnatorum
eternam miserie expectantes si non revertuntur
ad deum sed existunt penitus propter deum
quod plus appetiuntur quam divinis fiere dici-
tis. Hec ille. Beati ergo pauperes spiritu
quorum mente temporales divicie sunt
paupertas estimantes se de celo pauperes donec
divinas eternas consequantur. Quod signa-
tum est in abraham qui erat multum locuples
in bonis visibilibus sed pauper spiritu in cuius
signum iubetur egredi de terra et cognatione sua
et de domo patris sui et peregrinari in terra aliena
Hebreorum xi pauperes enim spiritu sentiunt se esse pe-
regrinos et non habere hic civitatem sed aliam
inquirunt propter quod omnia libere contempnunt
ut essent divites in celo Unde tales pauperes
spiritu adhuc in terra habent similitudinem cum
angelis celestibus qui terrena non concupiscunt
nec intentionem ad terrena applicant ita tales
pauperes spiritu angeli terrestres divina gratia
operante concupiscentiam carnis et rerum mundia-
narum despiciunt et toto desiderio pro celestibus
suspirantes clamabant et sicut angeli celi terrena
concupiscere nequeunt homines vero pauperes
et possunt et propter deum nolunt. Tertium itaque
grande premium quia regnum celorum non solo
nomine non ambiguitate sed celi regina regnum terre
habent modicum temporalis multum tribulationis
tribulationis sunt circumsepta hostibus plena
exactoribus plena timoribus carnis ad tempus
durantia. regnum celorum regnum securitatis absque
hostibus ubi summa securitas et eterna tran-
quillitas et tranquilla iocunditas et iocunda
felicitas et felix eternitas et eterna beatitudo
omnibus sanctis in celis communantibus. Quod
signat etiam communio grande quod apud reges
terre fit principibus et precius sive fortissimis et
commixtis in celo angeli prophete aposto-
li martires confessores virgines Post septem
dies qui notant continuitatem absque defectu
O felix dulcis amabilis sanctorum sanctorum in
celis Unde legitur cum Coloniensis episcopus dolore
capitis vexatus misso etiam martirum Gere-
onis et sociorum suorum que sunt constructa
ab helena super eorum corpora quorum triginta et de-
cem octo erant ibidem in puteum proiecti
dixisset exultabunt sancti in gloria protinus
vox sanctorum respondit letabuntur in cubilibus
suis audiens laudavit deum et de pulvere
leti accipiens et capiti imponens recepit
sanitatem. Ornatum igitur omnis bonis plenitu-
do et perfecta quam sancti habent in regno celorum

Sextus enim

est meretis via copiosa est in ce-
lis Math v hodie festa nu-

celia omnium sanctorum agit memoriam et festiui
tatem gaudendo et flendo claudet quod qui
pressiunt parentes et amici per omnia nobis similes
peregrinacionis feliciter finierunt ad patriam perue:
nerunt sancti angelorum sorcij heredes regni pala
cij sancte trinitatis dignitatem ubi quanta eorum
iocunditas quomodo enarrare potest valet dilpeat enim
nostram capacitatem si ex eis unus ad nos desce
dere dignaretur hic reuelaret secreta celestia
que vidit quibus perfruit plenius sed forte tali desi
derabilibus dicere posset deus habes moysen et
prophetas veteris testamenti et noui: scripturam
infallibilem illam audite plorat autem celestia
ecclesia cum eius sic in hac peregrinacione longe ab
illa sanctorum societate dicens cum propheta su
per flumina babilonis illic sedimus et fle
uimus dum recordaremur sion id est celeste re
gnum in quo sancti gaudent et letantur coro
nam quam glorie semper de manu dei accepe
runt ad quorum sanctorum gloriam admirando
dicit ecce merces vestra copiosa est in celis ubi
est notanda primo mercedis immensitas secundo
bonorum celestium indefectibilitas tercio gau
diorum sempiternitas De primo ecce merces vestra
sed merces magna quomodo dubitet quod perficit labor
magnus poeta absque labore gravi vix prima
magna dabuntur habuere sancti poculis
illud quod dicit petrus damiani in sermone de spi
ritualibus certamine per bellum venitur ad pacem
per laborem ad requiem Cogitabat ecce merces
in celo eterna hoc utique eius labore fieri eme
da sed si labor esset eternus quam ad requiem eternam
perueniremus augustinus super primo digna est quoniam
requies eterna sed necesse est ut labor temporalis
eternam quoniam enim deberi labore perpetue
erat in memoria sanctorum dum essent in mun
do Ad propheta quam singulis laborem in precepto sic
bant precepta sunt implenda ut perueniat ad
vitam sed in hac implecione videbant laborem
clamauerunt et dolorem ideo ad custodienda precepta
suum duros labores subegerunt vigilias fatigas
pressuras temptaciones deiecti sputi contu
meliati lapidati secti tracti cruciati expoliati
carcerati cremati submersi mille quoque mortibus
pro cristi nomine interempti Continuus labor
eorum fugiendo mala faciendo bona alij
reliquerunt patriam natalem alij parentes alij sub
stanciam domum alij filios filij parentes et ami
cos cum mansuerunt in deserto in montibus speluncis spe
luncis aliis plures egestatem meditatione
et multa mala ferentes O quantus

labor eorum vincendo carnem cum suis
desiderijs dyabolum cum suis astucijs mun
dum cum suis blandicijs multi vixerunt
ut homines sed non ut homines vixerunt ut
angeli dei in sanctitate et iusticia omnibus
diebus laborantes contra vicia contra primos
hominum mores contra flos sensus contra
mundi huius iniquitates flendo semper mundi
inuolutum semper petita hominum nocte die de
sedendo suspirando ad deum ut daret fine
bonum adiuuant progressum felicem pararet
ingressum Sic eduxit quod tanta multitudine
merentium in via euntiumque non posse vincere
ex sue iusticie magno dei adiutorio fecit deus
de bonis vix eum maledixerunt te domine
deus timens in terram et delent fertes mul
tas contra te ne dicas fortitudo mea hec
michi peperit recordaberis quod dominus deus tu
us ipse tibi vires prebuit O quam bonus deus
ut dicit petrus damiani fecit laborare et
ipse dat vires ipse preliant et ut vincamus
inuitat ipse hostium vires deprimit et nostro
victorie nomen ascribit vult nos sua victoria
fieri victores ut coronare valeat triump
hantes merces ergo magna sanctorum magnus
labor sed deus dedit vires ut laborarent de
dit graciam ut perficerent feliciter ut ipsos coro
net in celis et primo eterne glorie dignitate
De secundo scilicet bonorum indefectibilitate
dicitur copiosa est merces enim sanctorum est in
celis copiosa id est plena copijs id est diuicijs quia
veniunt eis omnia bona pariter cum eorum in:
cete merces ipsorum plena omnibus bonis glorie
sine defectu non enim mutatur non minuitur non
corrumpitur quod enim eorum bonum in creatore
apud quem non est transmutacio nec vicissitudi
nis obumbratio nec timet ne bona eorum
eis deficiant aut putrescant aut decrescant
aut consumantur aut auferantur a fine
hec enim sunt bona vite eterne eternitas at
nescit fine unde beatus augustinus tractans illud
psalmi beati qui habitant in domo tua domine
in secula seculorum laudabunt te dicit beatus
est ille abundans tot prediis tanta familia
tanto auro tanto argento beatus dicunt quam per
uenit ad honores ad proconsulatus ad pre
fecturam et subdit domine tua si habueris
pauper es si habueris domum dei diues es
in domo illa timebis latrones domum dei
murus ipse deus est hec ille unde ipse dicit
quod dicimur sunt celestis illa mansio
iherusalem que dicitur inuitat indigentes

mgererunt sollicitudine cumulat cum
peccatoribus relinquunt homines et recipiunt
fines et tamen tanto ardore et labore q'
rerunt cum timore seruantur et cum dolo
re relinquuntur Sanctorum vero diuicie
et merces eorum multa magna et lon
ganimis et omnem aufert sollicitudinem
et anxietatem ubi quibus sanctorum dicit
ps in pace in idipsum dormiam et requiescam
etc audiuimus mercedem sanctorum quam
acceperunt multam in celo pro laboribus
factis in terra audiuimus quod de hoc nequam
seculo ineruunt stricta via in multis tribula
cionibus fletibus et tribulacionibus ad regnum
celorum euaserunt omnia mala inuenerunt
omnia bona audiuimus bonum est nos hic
esse in tribus nam aciti felici labore diu
tius promissam hereditatem sunt adepti
perenni muneris gaudere cerunt celum et i
uenerunt ubi eterna absque clamore dolore in
iocunditate ineffabili quiescunt Nos er
go eorum exemplo correpti quid marcemus
quid dissimulamus et non laboramus ut eorum
sequamur vitam possideamus terram quam deus
tenens dedit sanctis suis et nos vocauit
in eius participium aut minus ac non
non sunt reputate apud deum aut minoris
ponderis aut non proprio sanguine redempti
ut animae eorum nunquid celo non indige
mus ut vmag aut nunquam sanct in eorum
appetitu sunt delusi absit Dicit Gregorius
in dialogorum nunquam apostoli et martires
cristi presentem vitam despicerent in mortem
carnis irent in meliorem vitam animarum
subsequi scirent Eternum ergo est eorum finis
vita et mors sanctorum cristianos de regno
celorum sic certum est ut diuina causat quod con
minus tepemus et quasi pro ridiculo ha
bemus vitam illam Si pulcritudo mundi
conmouit nos in mundo in vero pulcritudo
hic sola eius imago Dicit augustinus super psalmos
Unde ipsa Si hec pulcra sunt quid est ipse
si hec magna quantus est ipse Ergo ex istis
que hec amamus illum magis desideremus
hec ille Eximus de egipto in baptismo
sumus in via ad ollas carnium redire non
possumus ardores geheme sustinere non va
lemus vita breuis vita in saeculis continue
surgemus quare cum ergo terram promis
sionis sanctorum lacte et melle manantem
non contendimus intrare quid prodest
nobis quod illi sunt in celo si nos alte
contingat inclusos sunt viam vitalis non co
gnoscere quod per agnitam retrorsum ire De
tercio scilicet gaudiorum serenitate dicitur in textu incel
Dicit enim augustinus libro primo de trinitate vita eterna est
in illa contemplacione qua non ad penam intuetur
deus sed ad gaudium sempiternum hoc quoque presens
dixit cum ait Iohannes videbo vos et gaudebit cor
vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis
Sicut secure sunt quod nemo tollet eis deum
sic assecuti sunt quod nemo aufert illis gaudium Set
quale eorum gaudium nunquid tale quale
habent homines in mundo nunquam gaudium sanctorum
est quale nec oculus hominis vidit nec auris
audiuit nec racio capit nec in cor ascendit
Augustinus super psalmos aliud solacium captiuorum ali
ud solacium liberorum gaudium in hoc mundo
semper vanum inserimus dolore inirtimum nunquam illud
desinit dolor insequitur et eterna gaudii le
ticius comparabit Et dicit augustinus sermone secundo
de accedentibus ad graciam omnis leticia huius
mundi gaudium est cordis mundi in vanis enim qui
debet dicit gaudio quod frustra decipieris Vnde
augustinus xo confessionum cognoscat hec spes mea
et in ea spe gaudeo quia sanum gaudeo cetera vero
gaudia huius vite tanto minus flenda quanto
fletur in eis et tanto magis flenda quanto
minus fletur in eis sanctorum autem gaudium
in celo vero plenum infinitum securum Vnde
augustinus in quibusdam sermonibus Iusti in illa venera
bili gloria cum se in lumine viderint mere
ipsos singuli obstupescent et dicent putas
ego ipse sum et quod hanc glorie dignus inuen
tus sum Omnis igitur hodie sanctorum gaudia
recolentes ex abundancia cordis exclamant
dicentes O regnum ubi gaudium infinitum
leticia sine tristicia salus sine dolore quies sine mes
sine labore lux sine tenebris vita sine mor
te omne bonum sine omni malo ubi iuuentus
nunquam senescit decor nunquam pallescit amor nunquam
tepescit gaudium nunquam decrescit ubi nullum
malum timetur quia summum bonum possidetur
quam felices quam beati ciues vite quam infelices quam
miseri nos peregrini qui longe sumus a te
Ubi sunt angeli in celo qui esurierunt et sicie
runt iusticiam ubi patriarche qui perseueranter
hic patiebantur propter iusticiam Ubi prophete qui
misericordes erant et misericordiam sunt adepti
Ubi apostoli qui mecum hec pauperes spiritu omnibus
enim spretis tota intencione et affectu inante
strebant ad deum et ante ipsum est regnum
celorum Ubi martires qui cant hec pauperes

horrenda eorum parcebuntur ut tamen malum
pro malo redderent certe vocati sunt filii dei
beati confessores qui hic erant mites beate
virgines quoniam mundo corde hic incedebant
iam vident faciem dei in gloria sic itaque cupimus
associari gaudio angelorum desideramus habere
virtutes quibus sancti facti sunt ideo ut post
mortem cum gaudio eius omnibus sanctis vi-
deamus contemplemur faciem ihesu christi
in regno celorum

Vltimus
gaudent in celis anime sanctorum
qui christi vestigia sunt secuti
Sic etenim sancta ecclesia hodie
solemniter celebrat festum
omnium sanctorum que digna est
consideratione veneratione et devotione Consi-
deratione quia erant homines in hoc mundo mor-
tales sicut nos Veneratione quia iam glorificati
sunt possunt nobis fieri patrocinia devotione quia
per hoc provocamur ad imitandum eorum vesti-
gia Tribus enim defectibus in hoc mundo la-
boramus ut dicit bernardus in sermone hodierne diei
scilicet languore ipse et errore corpus autem infes-
sione animam infirmitas mentis Considerate
autem gloriam eorum excitatur negligentia mentis
ignorantia quam mundi eorum erudiuntur exem-
plis ipsi in celo nos in terra depressi illa gau-
dent nobis autem quale gaudium quod lumine celi
quod deus est non videmus ipsi securi nos pa-
vidi ipsi in quiete nos in temptatione quia tem-
ptatio est vita hominis super terram ab oculorum
omnibus deus abstersit omnem lacrimam nos autem
in hac valle lacrimarum gementes et flen-
tes maxillis lacrimas gerimus non est conso-
lator nisi solus deus ipsi in patria nos in via
nostre peregrinationis sunt quondam pauperes iam
divites quondam despecti incogniti iam toti mundo
venerabiles et angelis in celis ipsi felices nos
infelices et tamen donec eis similes simus
in atrio domini ad que atria propheta spiritu excla-
mat inflammatus Quam dilecta tabernacula tua
domine virtutum concupiscit et deficit anima
mea in atria domini ubi anime sanctorum ioun-
dantur assecurantur et glorificantur Primo
dixi quod in atrio domini anime sanctorum iocundan-
tur itaque queris quid anime sanctorum agunt
in celo Si queris sermone idem Si queris
tam idem de quali gaudio nunquam gaudio
impiorum aut iniquorum aut permixto aut
levi aut vano aut imperfecto Iubilatemus
sed vero pleno et perfecto Sicut autem propheta

letatus sum in hiis que dicta sunt mihi in domum
domini ibimus Quanto maior leticia esse in
ea Sicut ut dicit Jeronimus bonus est dominus specialiter
in eum quibus optimus sanctis sentientibus eo
Sicut gaudent est anime quiete dei quanto
maius possident eum sicut gaudium cogitare de
deo et plene quietum regnare cum eo Gaudent
sancti quia desiderium eorum repletum est in bonis
in quibus bonis certe ut dicit apostolus que oculus
non vidit nec auris audivit que deus preparavit
diligentibus se Nimirum plene sunt anime ange-
lorum vino oleo et frumento corporalibus non hec enim
videmus et novimus et sepius fastidimus
Quo igitur replent desiderium eorum utique non
aliqua sed semper Quamvis enim non habent quin ha-
beri omnia habent Quamvis eis deficit dum eciam
enim habent quod est plenitudo sine defectu et orator
in omnibus habet est repletio bonorum quietans
omne desiderium unde bernardus in sermone
hodierne festivitatis et nulla alia res imple-
re desiderium anime nulla alia res poterit
sufficere beatitudinem anime preter deum sermone
de super Canticum plenitudo quam expectamus
de deo non erit nisi de deo Quamvis enim mens
desiderat nisi plenitudinem lucis quoad rationem
tam plenitudinem pacis quoad memoria conti-
nuationem eternitatis incomprehensibilis plenitudinem
complacentie insaciabilis plenitudinem retribuere
hec totaliter habent remeasunt eis mensuram
plenam et cogitatam et confertam et superefluen-
tem Immo ut dicit bernardus ibidem mensuram
eorum sine mensura Nimirum tanto gaudio
exultant ut autem bernardus in sermone hodierne
diei de recordatione eternitatis intuitu de ex-
hibitione presentis quietis de expectatione futu-
re consummationis quando scilicet corpora in re-
surrectione iungentur animabus et erunt ab
amaritudine beatitudine beata et clara immor-
talia impassibilia agilia subtilia Se-
cundo dixi quod in atrio domini anime sanctorum
assecurantur Sunt enim in celo in loco securis-
simo quo nec fur attingit nec latro hec
audiunt mala secure a timore et abominabili
periculo evicerunt de terra que spinas et tribulos
germinat venerunt in terram lacte et melle ma-
nantem non consistebat eos quantumque nec locum
habent ibi illud sapiente qui apponit scienciam
apponit et dolorem ipsi plene cognoscunt et
plene secuti sunt adepti sunt inamissibile
pro quo sufferunt laboraverunt Ysaie
non audietur ultra iniquitas in terra tua va-
stitas et contritio in terminis tuis erit

pabit salus muros tuos et portas tuas
laudacio non erit amplius sol ad lucendum
per diem. nec splendor lune illuminabit te
sed erit tibi dominus in lucem sempiternam
et deus tuus in gloriam tuam. Dicit bernar-
dus in sermone. quod sancti in celo positi
ab omni molestia liberi recogitant
annos suos in dulcedine anime sue
letantur pro diebus quibus humiliati sunt
annis quibus viderunt mala cum iocunda
admiracione et mira iocunditate conside-
rant pericula que evaserunt et pro hiis omni-
bus certa et indubitata fide expectant
beatam spem et adventum glorie magni dei
salvatoris sui qui resuscitabit corpora
eorum configurata corpori claritatis sue
Acceperunt iam singulas stolas sed adhuc
non vestiuntur duplicibus. Stola prima
est felicitas et requies anime. Secunda
immortalitas et gloria corporum quam desi-
derant dicentes vindica domine san-
guinem sanctorum tuorum qui effusus est. non
dicunt tamquam vindicte cupidi sed ex desi-
derio resurrectionis et glorificacionis corporum
suorum hoc desiderant hoc expectant ut eo-
rum compleatur leticia perficiatur gloria
consummetur beatitudo. audiunt tamen sus-
tinere modicum tempus donec impleatur nu-
merus fratrum eorum, in die resurrectionis per-
ficietur desiderium eorum hoc autem desiderium vel
expectacio non habet in se anxietatem aut
tedium. Cum enim attendiantur quorum
quibus dicit illud prophete Convertere anima
mea in requiem tuam quia dominus benefecit
tibi. quid tam bene. nonne a pena liberavit
et insuper gloriam dedit. a laqueo eripuit
venancium demonum et in patriam eterne se-
curitatis eduxit. unde laudantes exclama-
mant Benedictus deus qui non dedit nos
in capcionem dentibus eorum. anima nostra
sicut passer erepta est de laqueo venancium
laqueus contritus est et nos liberati sumus
Dicit bernardus ibidem quod in hiis iugis medita-
cionibus. cumulatius amplius delectantur quam
nunc cogitacio capere aut explicare possit
Sicut hic de secundo Ordine. tunc ex in
statu deum anime sanctorum glorificantur
et multo hic enim se propter deum vilifica-
bant ibi enim in summa gloria accipi-
unt Erant pauperes spiritu et desiderio dei

et salute anime sponte pro deo paupertatem
se humiliabant ideo sunt gloriosi quia super-
se regnum celorum. Erant hic mites iniurias
pacientes absque murmure irritabantur mo-
lestiis propter nichil molestabant. iam sunt gloriosi
quia possident terram celestem civitatem in hereditate
iam sunt gloriosi quia habent consolacionem eternam
magno desiderio hic esuriebant iusticiam iam
sunt gloriosi. quia eternaliter habent saturitatem Erant
hic misericordes super miseriis egenorum
oppressorum ideo sunt gloriosi quia consecuti
sunt misericordiam a deo Erant hic mundo corde
nec faciebant nec cogitabant malum Iam
sunt gloriosi quia vident deum in gloria Erant
hic pacifici immemores malorum eis
factorum iam gloriosi quia filii dei sunt effecti
patiebantur hic persecuciones propter causam dei
propter iusticiam unde sunt adepti regnum eternum
certa et gloria sustinebant multas ma-
ledictiones persecuciones adversitates plagas
asperitates propter nomen dei. vincula carce-
res. ferrum gladium. aquas lapides serpentes
tormenta omnia alii in montibus manebant
in cavernis in petris solitudinibus angu-
stiati afflicti fame nuditate frigore [illegible]
cum aque cum fletu miscebant pulverem
et cinerem cum pane edebant sicut fenum
arescunt propter deum tunc ossa eorum lede-
bant iam gaudent iam exultant quia an-
gustie transierunt et merces copiosa in celis
remanet Et si aliqui grandia peccata habuerunt
sed fortissime penituerunt Narrat Johannes
abbas montis synai in suo libello quod
in loco penitencium vidit quosdam [illegible]
vigiles usque mane sub ethere
stantes pedes habentes immobiles nulla
sibi requie largientes. alios in celum aspi-
cientes et inde auxilium cum fletibus
et lamentis invocantes alios more dam-
pnatorum retro manus tenentes vultum
in terram deprimentes indignos se aspicere
celum iudicabant alios in pavimento
sedentes in sacco et cinere frontem in terram
premebant alios lacrimis pavimentum
balneantes alios lacrimari non valentes
seipsos disciplinis cedebant. alios pre
angustia cordis ululantes alios inc.

stos sedentes et tristes inclinantes capita
sua indesinenter monentes alios in humi-
litate clamantes Domine quid omnipotens
digni simus ut ... sufficere ... ad
satisfactionem debitorum ... precantes
ne eos deus in furore arguat neque in ira
sua corripiat. alios adiutos clamantes in-
dulge indulge ... alios in caritate
... alios in frigore ... tremulantes
alios ut aquam sitiente ardentes medicinam
petentes ... ne sic morerentur alios
... indignos se ab-
racionali dicentes ex quo opera irracionalium
egissent. Secundo credimus ... humili-
tas deum non superavit et ad misericordiam non fle-
xit absit quia nec gratiam non invenissent ex
quo tantum se pro eo afflixerunt. Adverte
anima ... sanctorum gaudent igitur non ono-
rum non terrenorum non peccatorum non oppre-
ssorum non ... non raptorum non
... gratia sponte volumus in
societate sanctorum venire quos in mediis ...
... imitamur ut volumus esse pauperes
spiritu cum apostolis ut mites cum confessoribus
ut lugentes cum penitentibus ut iusticiam
sitiamus cum iustis ut mundo corde ad virgi-
nes ut mediocres cum viduis ut pacifici
cum ... ut persecucionem pati volumus
cum martiribus ut modicam molestiam aut verbum
asperum aut lesionem pro deo ... sancti
... quid cupimus cum eis ... reg-
re quibus ... et corde et opere conveniamus
... quisque attendat in se et videat quo-
modo se disposuit ad deum quamlibet tempestive se emen-
det gratiam ... vitam sanctorum apprehen-
dat. bonus deus sanctis iustus ... et
nobis misereatur et in sanctorum consorcium ... ad-
mittet in eterna gloria ad quam nos perducat.

De animabus

Sancta et salubris cogi-
tatio est pro mortuis ex-
orare ut a penis sol-
vantur vel a debito quo
tenentur. Secundi machabeorum
xii. Heu habemus fe-
stum de gaudiis aliorum
hodie agimus comme-
moracionem animarum

... penis existencium ut qualibus beneficiis
adiuventur. Secundo ad ... anima ... secundum
Augustinum libro de spiritu et anima dicens anima
est substancia spiritualis simplex et invisibilis ...
... visibilis aut angelis in corpore pas-
sibilis et mutabilis carens pondere figu-
ra creatura dei non de substancia dei nec materia
elementorum sed ex nichilo est creata. Hec ille
anime prima corpus vivit ... absen-
tia corpus moritur. Hec nobis est invisibilis
sed spiritibus visibilis et sunt anime primi
hominis ex nichilo facta est ita omnes anime
cottidie ab ipso creantur sed ex nichilo. quia sed
anima hominis tante est importancie apud
deum quod ... quicquid est melius anima
racionali nisi deus. Cum Cassiodorus ... angelo
libro de ... Possessio
regni celorum est ... videat anima
ne ab ipsa efficiatur extranea scilicet a
possessione regni celorum. Sunt ad anime
in ... statu ut habetur in legenda scilicet
de hac vita decedunt. aut enim sunt valde
bone. aut valde male aut mediocriter bone
et male. Valde bone anime que morientes
non sunt obligate ad aliquod debitum solven-
dum sed libere a debito et tales statim evo-
lant scilicet ad celum hec non indiget aliquo
suffragio vivorum. nos autem indigemus ea-
rum suffragio. Valde autem male anime
que de corporibus exeuntes ... ad in-
fernum ... demerguntur pro quibus
nulla suffragia fiunt ut esse debent. Augustinus
... perinde meum esse in inferno non
plus pro eo orarem quam pro dyabolo
quia in inferno nulla est redemptio sed ut pe-
ne mitigentur. Mediocriter bone anime sunt
que decedunt cum aliquo debito scilicet quia pe-
nitenciam iniunctam morte preveniente non
compleverunt actum sed tantam habuerunt cordis
contricionem que sufficit ad delendum penam
contritio enim est maxima pro peccato satis-
factio et maxima peccati deletio. tales con-
triti se exhibent liberi ad vitam. Cum vero
non ... contriverunt et ante comple-
cionem penitencie moriuntur in purgatorio gra-
vissime puniuntur. Ignis enim purgatorii
et si non est eternus miro tamen modo gravis
est. excellit enim omnem penam quam umquam
... passus est in hac vita ... si pro

nullo ... | ... | ... ad ... | per ... | in ... | ... | ... | ... | ... | ... | ... | et ...

pro magnis parua iniungitur penitencia
forte ex ignorancia sacerdotis si contricio non
fuit ita magna quod suppleat illum defectum
talis sic decedens sustinebit in purgatorio
donec plene debitum pene persoluat Non
valet ergo sic peccator cum modica penitencia
sibi pro magnis culpis imponitur Et de-
cedentes in peccatis venialibus aut aliquo
veniali ex talibus enim peccatis licet anima
non dampnetur tamen anime tales in ce-
lum non admittuntur nisi satisfactione in
purgatorio perhabita Unde autem venit
quod modus iste introductus ut mox post diem
omnium sanctorum agatur memoria omnium
animarum fidelium defunctorum Videtur ut
scribit vincencius libro xxv capitulo centesimo
octo Quidam religiosus rediens a iero-
solimis dum mare transiret impellente ven-
to applicuit ad quandam insulam In qua
quidam sanctus manebat inclusus Con-
tigit tempestate maris expectaret cum illo
inclusus frequenter colloquium habebat Qui
inclusus requisivit ab illo religioso utrum
cenobium cluniacense et odilonem
eius abbatem nosset Respondit se optime no-
sse Consistente autem religioso cum primo de
hoc inquireret Sunt inquit nobis vicina nobis
loca ex quibus quamplurima flammarum incendia
eructantur in quibus anime defuncte luunt
tormenta pro meritorum qualitate ad quorum
supplicia exaggeranda innumerabiles de-
mones sunt deputati qui intollerabiles pe-
nas renouant cotidie quos tamen ego
frequenter audivi lamentabili eiulatu conque-
ri orationibus et elemosinis quorumdam fide-
lium anime ex eorum manibus eripiuntur
et inter ceteros permaxime faciunt querimoniam
contra abbatem odilonem et eius cenobium
fratrum quod per ipsos eos perdunt animas suas de-
mones Quamobrem obtestor te ut fratri-
bus et abbati referas fideliter que tibi dixi
ut orationibus magis ac magis insistant ut
de manu demonum eos qui ab illis crucian-
tur eruant Ille regressus in patriam omnia
hec abbati odiloni et fratribus retulit Mox
quod pius odilo per omnia monasteria sua genera-
le decretum constituit ut sequenti die
post solempnitatem omnium sanctorum in omnibus
elemosinis orationibus psalmis missis celebretur
memoria omnium in christo quiescencium et sic
tamen introductus est mos quod per totam ecclesiam

sic agitur memoria animarum ut a debito
absoluantur Scito igitur quod sancta et salubris
cogitacio est Dicit bona vetula quod anime
in purgatorio licet non sint in statu merendi
sunt tamen in statu soluendi premium quo que
debent et ideo etsi non adiuvari meritorie pos-
sunt tamen iuvari in solucione Hec ille
Unde vincencius ibidem refert Et benedictus
papa dum videret odilonem limina apostolorum
visitantem cum affectu et similibus prosequebatur
factum est quod ad mortem benedictus esset quod
in purgatorio in penis grauibus Johanni por-
tuensi episcopo indicavit quod in penalibus tene-
bris esset constitutus addens quod nutu beati
odilonis misericordia dei deberet eum liberare
a tormentis Premissus cum idem episcopus pro eo
monachos beati odilonis visionem hanc exposui-
sset mox beatus odilo per omnia monasteria
sua instituit fieri oraciones missas elemosi-
nas pro papa Cumque instanti devocione fra-
tres hec facerent eleuberius quidam monachus ex
obediencia monasterii abiret et eis necessaria impleret
vidit idem eleuberius per soporem palacium ac-
sensum assistentem hominem stipatum magno agmine
candidatorum clarissimum ingredi ad capitulum
ubi pius odilo cum fratribus residebat qui ad
genua odilonis caput humiliter flectens egit
ei gratias Cumque eleuberius inquireret quis es-
set Respondit ille Ego sum benedictus papa qui
intercessione viri dei gratias ago quia pio eius
ac fratrum suorum precibus tartare-
um cruciatum euasi et superne visionis ingre-
ssum merui Hec ille Hec suffragia conveniunt
animabus que sunt in statu liberacionis et
in gratia dei Narrat idem autem vincencius
eodem libro scilicet xxv capitulo lxxx de Carolo im-
peratore francorum quod quadam nocte dici
dominice dum post matutinas vellet pausare
venit ad eum terribilis vox dicens Karole
exibit a te modo spiritus tuus statim quod in spi-
ritu raptus est et qui eum sustulit erat can-
didissimus manu tenens glomerem linei cla-
rissimum nimis lumen emittentem quem accepit
dispendens dixit quod ad carolum accipe filium
glomerem et liga firmiter in pollice manus
dextere quia per illum duceris ad inferiorum
penas Hec dicto pergit cum celeriter dic-
it quod eum in profundissimas valles igne-
as que erant plene puteis ardentibus
pice sulphure plumbo cera adipe ubi
invenit pontifices patris sui et avunculorum

Senorum quos pacens intrigare eum tota
la patientur docuit illa. nos siquidem ep[iscop]i
patris tui et auunculorum tuorum. et dum
debuimus illos ad pacem et concordiam ad
monere seminauimus discordias et fuimus
incentores malorum. ideo cum incendimur
tartareis supplicijs et alijs homicidiorum et ra
pinarum et viciorum amatores huc et tui
ep[iscop]i et satellites venient qui similiter amant
hec facere. Cumque esset tremebundus ecce ni-
gerrimi demones volebant filum apprehende
glomeris quod manu tenebat et ad se attra
here. Sed reuerberantibus radijs illius glome
ris non valebant illum attingere. Tandem
super montes igneos ascendens ex quibus ori-
gebantur paludes flumina ferventia et omnia
metallorum genera bullientia ubi repit innu
meras animas hominum et principum patrum
suorum perpetratas quasdam ad capillos. ali
as ad umbilicum alligatas clamantes eiu
lando dum viuimus amauimus tecum et
cum alijs facere prelia homicidia rapinas pro
cupiditate terrena. ideo in ista flumina bullie
tia et torquentia venimus. Cumque timide
hec attenderet. audiuit retro se animas clama
tes potentes potentius tormenta patiuntur respi
ciens quod vidit super ripas fluminis bullientes
fornaces piceas et sulfureas plenas ma
gnis demonibus et serpentibus diuersi generis
vidit ibi plurimos dicentes ve nobis Carole
vides hec tormenta propter nimiam maliciam et super
biam et mala consilia que regibus nostris
dedimus propter cupiditatem. Descendens per
per unam vallem ardentem velut clibanum
vidit ibi aliquos reges in magnis supplicijs
idem cunctus perdens prenimio suo luctu
cum staret sed in penis purgatorij. Cumque
dolore esset anxiatus dixit ad eum Caro
le noli timere. Reuertetur spiritus tuus ad
corpus tuum. promisit et deus huc venire
ut videres propter que peccata et alias mali
cias ego et omnes quos vidisti talia tol
leramus supplicia. Sed si meritis subvenietis
tu et mei. ep[iscop]i et abbates et omnis ordo
ecclesiasticus missis orationibus elemosinis et alijs
auxilijs velociter liberabor. De his penis
iam enim et lotarius et eius filius sancti
petri precibus et sancti Remigij orationibus
exempti de ipso penis iam sunt in paradiso

gaudijs. Dixit quod ad eum qui precedebat
Carole respice ad sinistram ubi vidit duo
profundissima dolia bullientia. Ista inquit
sunt tibi preparata nisi te emendaueris et peni
tencias pro tuis nephandis delictis egeris.
post hec reuersus est spiritus eius in corpus
eius valde fessus et contritus post quam vi
sionem Carolus tantum duobus annis supervixit
Hec vincencius. Hec omnia nos solicitare
debent ut ex his bene nobis in futurum
prouideamus. quia felix quem aliena peri
cula faciunt cautum. Cumque anime que sunt
in purgatorio sunt in gracia dei complacent
omnipotenti ut iuuemus eas oracionibus ieiu
nijs et alijs suffragijs et sic eas iuuantes
et pro eis deum exorantes inueniemus eum
cum eis in regno celorum premiare

Secundus ad sex

alubris cogitatio pro defunctis
exoritur Secundo machabeorum
xijo Ut dicit helinandus
Tria sunt florilibus tria in hu-
mano corpore consideran-
da sunt. Origo fragile in
ca misera mors necessaria. Ex necesitate contin
gens homo enim in exitior de in mundo co
rpus fecunde et ad laborem natus velit no
lit moriturus certissima mors et hora mortis
incertissima mortem ergo ad omnium pendet oculos
et ideo ergo timendum ab omnibus pro oculis
semper est meditandum hec est philosophia christiana
hec eius diligens opera ut hanc vitam ita
ordinet ne in illa vita lugeat ut ita ante
mortem agat ne eum post mortem in penis
horribilibus laborare contingat ita animam
suam custodiat ut ipsam in hora mortis
deo a quo mutuam accepit reddat. Ait enim
valerius libro iijo Feliciter enim iudicamus
eum accipere lucem id est vitam prospere et non
dure plante contingit. Hec ille. Felicissi
mus ille cuius anima hac vita consuma
ta euolat ad celos. infelicissimus vero
cuius anima a corpore separata gehenna
ardens absorbet. Felix enim qui hanc vi
tam ita disponit ut non vinorum presidia
post mortem requirant magna tamen gratia
amabus purgandis quibus viui suffra
gantur in penis timent enim se iuuare
nequiunt. ideo iuuamina a viuis vehementer
exposcunt. Ubi aduertendum quod licet etiam

pro omnibus fidelibus orat. tamen non
intendit orare pro salvatis nec pro dampna
tis sed solum modo pro purgandis. Dixi
primo quod ecclesia non intendit orare pro
animabus salvatis. tales enim sunt in celo
ubi beati fruuntur regno nec iam suf
fragiis indigent sed potius eorum nos
suffragiis indigemus. Unde augustinus de verbis
apostoli super epistolam ad ebreos dicit Iniuria
est inquit in ecclesia pro martire orare cum
nos debeamus orationibus commendari. multi
enim sancti ita innocentes mundum reliquere
sunt quod etiam corporibus relictis anime
eorum evolaverunt ut illa sancta Galla vi
dua de qua refert Gregorius que dum mul
tis annis omnipotenti serviret nocte qui
dam dum iaceret in infirmitate vidit beatum
petrum ante lectum eius astitisse dixit quod
ei domine mi dimissa sunt peccata mea
cui apostolus benignissime capite inclinato
ait. dimissa. veni. Cui illa ait Rogo ut
soror mea benedicta mecum veniat. Cui
ille dixit. non sed die tricesimo post te ven
tura. et sic factum est de ea. et tandem de ea
sorore benedicta. et multa alia que refert
idem Gregorius libro patrum quod anime sanctorum
sancte innocentia vite colentes per car
cerem corporibus non solum non egent
nostris orationibus verumeciam sanctorum ho
norum conductu et cum leticia ad celos
perducuntur. Dixi. Secundo quod licet
ecclesia oret pro omnibus defunctis tamen non
intendit orare pro dampnatis. Rationem dat
beatus augustinus xxi de civitate. quia tales iam
sunt pro diabolo computantur qui cum essent
in corpore non sunt translati ad christum
eadem itaque causa est cur non oretur pro
omnibus eterno igne puniendis que causa est
ut nec nunc neque tunc oretur pro ange
lis malis. Hec ille. Sicut enim sancti in
patria merito non merentur iram dei sic in
inferno dampnati propter merita non merebuntur
gloriam. Unde dicit ibidem augustinus vita eterna
sanctorum sine fine erit supplicium quoque et
eorum quibus erit perdurabilis fine non
habebit. Unde de quibus animabus ecclesia
esset certa quod dampnate essent vult augustinus
eidem quod tam pro eis non oraret quam
pro ipso sed dyabolo. Unde refert vincen
cius xxvio libro capitulo lxxix de duobus

clericis qui pariter vixerunt ut quis eorum
prius decederet alteri infra triginta annos
appareret. non multo plus unus obiit et tri
cesimo die alteri vigilanti astitit et ait ipsi
vivus cognoscis me inquit. ait ille agnosco
et miror quod tam diu moratus sis. Ille
excusata mora admonuit adventus meus
si volueris tibi fiet commodus michi omnino
infructuosus. Nam sempiternis deputatus
sum suppliciis. ait alter immo te psal
teriis et elemosinis cumulis. Ille inquit
sine penitentia sunt iudicia dei in inferno
si totus mundus michi remedia conquireret
tamen et minimam penarum quam patior. et
ut agnoscas ex meis penis agnoscas extendit
quod manum semper ulcere stillantem et tres
guttas stillantes tibi super eum proiecit
quarum due super unam frontem contingentes
cutem sicut iaculo penetrarunt foramen me
capax efficientes. ille quod magnum clamorem
dolorem clamore prestante inquit mortuus
hec tibi erit quidem vulnus et penarum mearum
grave documentum et nisi neglexeris salu
bre singularum monimentum. quibus dictis
disparuit. Ille autem omnia vendens et diis
pauperibus apud sanctum melanium monachus
est factus et ibi optime conversatus. Ecce quod
dampnati testantur quod de inferno nulla est redem
ptio. Dixi tertio quod suffragia vivorum tantum
prosunt hiis qui sunt in purgatorio hos ac
erba pena purgat et ad regna disponit. Anime
hec sunt in maxima anxietate et dolore
quem nunquam ab inicio mundi aliquis homo sensit
aut sentire potuit. Ut enim augustinus et gratianus
in canone xxv d. quod in aliud quod ignis
purgatorii et si non sit eternus miro tamen mo
do est gravius. Superat enim omnem penam quam
homo unquam passus est in hac vita vel pati
potest. Hec ille. Vere nimium horrendum enim
est incidere in manus dei viventis. In hiis enim
suppliciis non natura operatur sed iusticia divina
et omnipotentis manus supernalis illas in
fligit penas. quas non solum horrendum est
pati sed et de hiis cogitare et audire. Unde
attendat illud quod narrat vincencius quod
quondam henricus remensis archiepiscopus suum
cubicularium misit ad atrebatum dum certo
tempus indicens misit famulum suum pede
celerius ut ei pararet hospicium qui cum
venisset ad quoddam nemus audivit ibi
multiplices et varios equorum fremitus

armorum sonitus et velut voces multarum
strepitu pervenientis in bellum qui ex pavore
factus regressus est ad dominum et ait equus
sciens non fustibus nec calcaribus cogi potest
ut procedat ego etiam territus sum et ut
omnino procedere non audeam. Mira enim vidi et
audivi. Nemus istud defunctorum animabus
et demonibus plenum est. Dominus vero
signo crucis fronti impresso cum illuc procede-
ret audivit voces confusas et fragores
armorum et fremitus equorum. Erant
enim equi illi ipsi demones se in equos trans-
formantes quorum sessores sunt misere ani-
me quasi armis onerate que in tali equi-
tatu inenarrabilibus penis affliguntur
non solum ibi sed et omni loco ubi dispensacione
divina anime habent purgatorium que si possent
sanguine flere flerent vivorum subsidia in
tormentis eo quod sibi ipsis prodesse nequeunt precando
per gravissimas paciuntur. Unde dicit beatus Bernardus
super missus. Cum igitur anime que sunt in
purgatorio sint in gracia dei et complacent deo
ut pro eis oremus ideo ieiuniis elemosinis
oracionibus oblacionibus nos in eorum adiuto-
rium effundamus et in hoc et nostram promis-
simus ut dum vivimus ita amabimus ani-
me illa vita paciantur provideamus ne nos
de vivorum porcione abscindamur quia qui pau-
lo ab oculis perit et a corde mentaliter ut dicit
apostolus omnes astabimus ante tribunal Christi
ut referat unusquisque prout ea que per cor-
pus gessit sive bonum sive malum. Ergo in
omnibus cogitacionibus sermonibus et actibus
memoriam animarum nostrarum habeamus ut
nullus in mortali peccato decedat quia per eo
datur infernus. Ergo nos indicemus et agamus
de commissis penitenciam ut post mortem purgato-
rium evadentes ad regnum perhenne celorum
mereamur.

Sancti Martini primus

Beati sunt servi illi quos cum
venerit dominus invenerit vigi-
lantes. Luce xii. Preclarum fe-
stum hodie clarissimi confessoris sancti
Martini qui ut scribitur de primo sic ortus est
ex parentibus gentilibus minus secundum seculi nobilibus
Hungarie Sclavonum natus itaque in Pannonia
in oppido Sabaria totam vitam suam domino
dedicavit. Cum enim duodecim etatis annos haberet
devotionem contulit ut super omnes tempus dedicavit

ad laudem declarans in audiendo dei ver-
bum ex eruditione predicacionis et verbi dei
delectacione. Cum esset decem annorum
secrete ad ecclesiam confugit et cathecuminum
se fieri postulavit quod videntes presbiteri
gratias deo egerunt quod talis puer parentum
nobilium ad catholice fidei miliciam acces-
sisset. Exinde ad tante contemplacionis
perfectionem ascendit ut duodecim annorum
existens heremum concupivit quod et fecisset
si infirmitas etatis admisisset. Cumque esset
xv annorum compulsus est pro patre ve-
terano militare sub cesare Juliano. An-
no vicesimo milicie renuncians acolita-
tus gradum a sancto Hylario suscepit et
deinde alios gradus sacerdotales. Parentes gen-
tiles visitavit matrem convertit patrem ve-
ro non. Lxx anno ad Turonensem ecclesiam in
episcopum licet multum renitens fuit promo-
tus. In hiis omnibus statibus fuit fide-
lissimus ut sermo. Ipse ergo notabiliter unus
ex beatis quos Christus beatificat dicens Beati
sunt servi illi etc. Invenit enim vigilan-
tem in pueritia in adolescencia in senec-
tute vigilavit in statu laicali milicie
existens in statu spirituali occupacionis sue
deditus in statu episcopali divinis rebus
semper intendens ideo beatus sumus. Erant sibi
enim beata potestas dei voluntas dei gra-
cia dei. Ex potestate dei accepit posse ad bonum
ex voluntate dei velle ad bonum ex gra-
cia opus bonum. Augustinus libro soliloquiorum Domine
ubi magis credidi me posse per me semper
minus potui sed te dicebam hoc faciam
postea nec hoc nec illud fiebat aderat fa-
cultas si deerat voluntas aderat volun-
tas si deerat facultas. Addit Augustinus ibi-
dem dicens Confiteor tibi domine rex
celi et terre quoniam non in fortitudine
sua roborabitur vir ut non glorietur ante
te ulla presumens omnis caro nec est
hominis homini velle quod posset nec posse
quod velit sed a te domine gressus hominis
diriguntur. Observemus itaque domino
per vigiliam nostre vite ut velis salvare
quod recepit qui in una parte presentis vite
est nostre salutis. Hoc ille accedat ad pro-
ximum illud proverbiorum xxiii. Cum se-
deris in mensa ut comedas in mensa

cum principe diligenter attende que precta
sunt sancte scripture nostre. Certus est iste princeps
noster beatus Martinus princeps ecclesie ma
gnus quem dominus magnificavit et inter cete
ros confessores exaltavit quia multum
humilis erat et pauper spiritu omnes terrene
divicie erant ei paupertas sine deo ipse quod
de eo canit ecclesia Martinus hic pauper et
modicus celum dives se ingreditur
modicus non in statura sed sui reputacione
Unde Bernardus in sermone de eo sancto dicit
profecto et multum grande non dedisset nisi
multum humilis esset qui a gratia factus est
dives in meritis ex operibus ex miraculis
Cum hic princeps hodie sedemus in mensa
nostra hodie nobis proponitur et recitantur eius
opera exemplaria eius via christiana et sancta
in qua ambulavit et scilicet precipue bene
attente consideremus et corde masticemus
quid in eo nobis apponitur ad imitacionem
Quia sunt plura que egit Martinus que
sunt admiranda ut resuscitacio trium
mortuorum quos resuscitavit et mansio in
igne dum domus arderet et ignis eum
media nocte occupavit cum in quadam
constitucione visitacionis esset cum cum
celitatus gravissimo sensit igne circum
dans in se ait o mediante fidei episcope
quod mortem dum desperatam fugis an quod
in igne deus non esset putasti et sic o
ramus mansit illesus donec totum incen
dium finiretur. Alia quoque magna opera
eius que non valemus imitari que non
valemus sed consideremus que ad imita
cionem nobis sunt proposita eius magna
humilitas de qua et caritate circa
omnes proximos et sic de aliis virtutibus
nobis eciam imitandis quas virtutes et
alias egit in omnibus statibus. Cum enim
esset in statu militari largissimus fuit
in pauperes ut liquet Nam in via quodam
dimidiavit pallium suum et nocte audivit
dominum ad angelos pallium ostendentem
et dicentem Martinus adhuc cathecuminus
hac me veste contexit qua visione
confortatus cum esset decennio annorum
ad baptismi graciam accessit Nunc vero
milites bellatores contingit ubi debent
bellare ad honorem patrem et conservare
ibi bellant plus ad amaritudinem ma
ter proprium quam alienorum Similiter ad
bella non accesserunt cum dolos sed accepto

Videant homines qui habent statum dirigentur
contra omnem iusticiam et humanitatem inde
ira dei incessanter ingravescit In statu sacer
dotali ad quem omnino suscitatus totus erat
in contemplacione suspensus orans oracionibus
et lacrimis Unde de eo canit ecclesia hic
oculis ac manibus in celum hic invictum
ab oracione spiritum non relaxabat Consortem
humilis apostolis in ecclesiam exprimit Bernar
dus in sermone eodem ad hec se in corpe
sui statuam vitam accepisse sciebat ut
illud asperat ubi cherubinus totus esset sci
ebat illic sedere quem in dextera patris sciebat
se iniustus assentiretur eum donec illuc per
veniret Hinc et lacrime eius et maxilla
eius ostendere consuenerant Exemplum
paternis habemus nos sacerdotes ne petamus
continuis in bibacionibus comessacionibus volu
ptatibus et delectacionibus. sed armati oracio
nibus et lacrimis in celum pro populo inten
damus. Lacrime enim et oraciones arma sunt
nostra ad pugnandum pro se et pro plebe In
statu autem episcopali erat probatissimus oppo
nens se contra omnes amaturos errantes
contra heresim arrianam tunc pullulantem
plus restitit vehementer ut publice et
dicio de civitate cecitur et de monasterio
quod construxerat expellitur Conculcabat superbiam
et sternebat iniusticiam ardebat cor eius
ad eversionem templorum statuarum lucorum
idolatrie ut honorem dei diffunderet am
plius in populo Hec virtutes beati Martini que
sunt proposite ad imitandum nobis quod non
imitamur magis est deflendum quia lamen
tandum. Bernardus in sermone huius diei
Martinus similis nobis plene et passibilis
homo primus nihil de natura diminutus
sed excellens in eum qui non videt quid ple
nius fuerit obediencie et virtutibus complexus
Dominus Martinus iam solum deserunt po
pulum sibi tunc commendatum quod habebat
et terra spiritum dirigens ad patrem spiritum
non fuit celeste corpus sed nec quidem celeste
spiritus fuit sed fuit anima racionale mor
tale terrigena et filius hominis in terra natus
in terra educatus et probatus et in terra con
firmatus Hec ille Tanto igitur est quod non
videmus posse ipsum in virtutibus imitari quo
quo fuit sicut nos est nobis clamans

Cogitem cum augustino ibidem efficiat volun-
tas tua domine in nobis sicut quibus invoca-
tum est nomen tuum ne pereat domine nobile
plasma tuum quod creasti propter honorem nos-
trum quid est homo natus de muliere ut cupi-
at animam suam de manu inferi nisi te
solus cupias vita per quam omnia vivunt
hec ille Hic sanctus lxxxi anno incepit
ad extremum febre correptum recumbens ex
cinere et nichil cilicio post mortem eius qui
aderant viderunt in corpore eius glorificati
hominis speciem vultum eius luce clarius
renitentem sic sanctus requiescit in domino
nos ipsum diximus ut nunc eo requiesca-
mus in gloria regni celestis

Secundus marti

Sint lumbi vestri precincti luce-
rne hec est dies predicato
respexit sancti qui ut rosa de
spinis sic ipse ortus est ex pa-
rentibus gentilibus im-
periali nobilibus longinqua pannonia
ortus itaque in pannonia in oppido sab-
baria totam vitam suam domino dedicat
cum dominus ut certo virtutis hanc vir-
tutem contulit ut supra omnem temporis
deductionem aut ludum delectaretur in audien-
do dei verbo unde ex conditione predicationis
et verbi dei delectatione cum esset decem
annorum secrete ad ecclesiam confugit et ca-
techuminum se fieri postulavit quod videntes
parentes gravis eo egerunt quod talis puer
parentum nobilium ad catholice fidei mi-
liciam accessisset eximie ad tantam contem-
placionis perfectionem conscendit mox in annorum
duodecim heremum concupivit quod et fecisset
si infirma etas admisisset cumque esset
quindecim annorum compulsus esset pro pre
veterano militare sub cesare Juliano an-
no vicesimo militie renuncians acolitatus
gradum a sancto Juliano hilario suscepit
et deinde alios gradus sacerdotales paren-
tes gentiles visitavit matrem convertit pa-
trem vero non quinquagesimoquinto anno
ad Turonensem ecclesiam in episcopum licet mul-
tum renitens sunt promotus In hiis or-
dinibus stantibus fulsit sicut lilium inter spinas
Ipse ergo notabiliter primo ex verbo quod
cristus beatificavit dicens beati servi

illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes in prima
in adolescentia in senectute vigilavit in
statu laicali milicie asscriptus in statu
spirituali occupacioni sancte deditus in statu
episcopali divinis rebus superintendens Secundo beatus
primo quod sit eum bonum potestas dei vo-
luntas dei gratia dei ex potestate dei accepit
posse ad bonum ex voluntate dei velle ad
bonum ex gratia operis bonum augustinus libro
soliloquiorum domine ubi magis credidi
me posse per me semper minus potui sine te
dicebam hec faciam perficiam hoc ut hec nec illud
fiebat aderat facultas sed aberat voluntas
aderat voluntas sed aberat facultas addit
augustinus ibidem dicens Confiteor tibi domine
rex celi et terre quod non in fortitudine sua
roboratur vir ut non glorietur ante faciem
tuam omnis caro nec est hominis vel-
le quod possit nec posse quod velit sed pe-
nes a te gressus hominis diriguntur De-
precamur itaque domine per viscera misericordie tue
ut velis salvare quod creasti quia in tua
potestate sumus et nostra salus hec ille Atten-
dat ad proverbium illud proverbiorum xxiiio
Cum sederis in mensa ut comedas cum prin-
cipe cum principe diligenter attende que po-
sita sunt ante faciem tuam Talis iste prin-
ceps nisi beatus martinus princeps venera-
bilis quem dominus magnificavit et
inter ceteros confessores exaltavit quia mul-
tum humilis erat et pauper qui omnes
terrene divicie erant ei paupertas sine
quod de eo canit ecclesia martinus hic
pauper et modicus celum dives ingreditur
ingreditur modicus non in statura sed sui
reputacione unde bernardus in sermone de eo
sancto de perfecto ei multam gratiam non
dedisset nisi multum humilem et quia gra-
tiosus est dives in multis in primis et in mi-
rabilis cum hoc principe hodie sedemus in
mensa nam hodie nobis ponuntur et recitan-
tur eius opera exemplaria eius via sana
et sancta in qua ambulavit et fecit
premium ideo attente consideremus et corde
mastremus quid in eo nobis apponitur ad
imitacionem quia sunt plena quasi eget mar-
tinus que sunt admiranda ut resuscita-
tum mortuorum quos resuscitavit et
mansit in igne domus domini ardet et ignis
cum media nocte accumbat Cum in quadam

Disputatione esset. Cumque excitatus quo-
niam sensit ignem reclusus in se ait: O
benedicte frater, ecce quid mortem diu desid-
eram fugis an quia in igne deus non esset
putasti et sic orans mansit reclusus donec
totum incendium finiretur. Alia quoque mag-
na opera mira que non valemus imitari nobis
sunt sed consideremus que ad imitationem no-
bis sunt proposita eius magna humilitas
de misericordia et caritate erga omnes miseros
et sic de aliis virtutibus nobis est imitan-
dus quas virtutes et alias egit in omnibus stati-
bus. Cum enim esset in statu militari
largissimus fuit in pauperes. Cum liquet nam
in via existens dimidiavit pallium suum
et nocte audivit dominum ad angelos pal-
lium extendentem et dicentem: Martinus
adhuc cathecuminus hac me veste contexit.
Qua visione confortatus cum esset decem
octo annorum ad baptismi gratiam accessit.
Nunc vero milites bellatores armigeri ubi
deberent bellare ad honorem patrie et con-
solationem ibi bellant plus ad avaritiam
magis propriorum quam alienorum. Milites
ad bella non vestiunt nudos sed vestitos nu-
dant. Homo qui habet statum dissipavit (?)
contra omnem iusticiam et humanitatem
unde ira dei incessanter ingruescit. In statu
sacerdotali ad exemplum omnium sacerdotum
totus erat in contemplatione. Sulpicius refert
orationi et lacrimis. Unde de eo canit ecclesia:
hic oculis ac manibus in celum semper intentus
ab oratione invictum non relaxabat. Causa
huius aspectus in celum exponit Bernardus
in eodem sermone ad hec: se in corpore sine sta-
tuam (?) iterum accepisse sciebat ut letus
aspiceret ubi thesaurus totus esset. Sciebat
illuc sedere Christum in dextera patris. Sciebat se
nunquam assecuturus Christum donec letus per-
veniret. Hinc et lacrime eius a maxilla
eius ascendere consueverant. Ex imperatoris
iter (?) in primo ad finem vitam dimittens
vivus (?) et idem sanctus tunc primo me

Secundus ad idem

Sint lumbi vestri precincti et lucer-
ne ardentes. Hec est dicta de laude confes-
soris sancti Martini qui lu-
cerna ardens fuit. Ipse enim integro (?)

Sic sanctus vir implevit domini ammonitionem
qua inquit: Sint lumbi vestri precincti.
Sunt autem lumbi triplices scilicet cordis carnis
conversationis. Lumbi cordis sunt intentiones
et affectiones ex quibus prodeunt cogitationes
et desideria. Lumbi carnis sunt ex quibus
procedunt carnales concupiscentie et opera immun-
da. Lumbi conversationis sunt ex quibus
locutiones inhoneste et operationes dissolute.
Lumbos cordis strinxit Martinus precinxit cin-
gulo meditationis divine legis. Lumbos car-
nis precinxit rigore districtionis et iusticia.
Septimo est erat insignia cingulum lum-
borum eius lumbos conversationis constringebat
cingulo divini timoris ut esset sanctus in
corde castus in carne exemplaris in con-
versatione. Audite itaque omnes virgines et si-
cut hominum virgines dico quia in terra
nascimur in terra moramur in terra morimur
revertimur in eam unde sumpti sumus. Au-
dite quid dicit Bernardus in sermone quodam de
eo: Hodie similis nobis plane et passibilis
homo primus Martinus et non patriarcha
erat aut unus ex prophetis, multo magis
non erat ipse Christus, sed tamen Christus erat
in ipso et ipsum habebat. Non quod angeli
in prima maiestate, non quod apostoli in vi-
sione humanitatis, non quod olim Iohannes
in visione sancti spiritus, sed quod hodie eti-
am ecclesia in fide et sacramentis. Non erat
ille lux sed lucerna plane ardens et lucens,
ardens ad suam salutem, lucens ad aliorum
imitationem. Et certe non pigeat quoque imitari
in eo quo imitabilis est. Licet enim in eo
quod mirabile est. Audite omnes populi quid enim
canit de hoc sancto: Martinus pauper
et modicus celum dives ingreditur. Erat pauper
spiritu et tamen dives virtutibus ut videtur
quia est imitabilis et admirabilis. Septimo
est ad mensam domini divitis sedens dili-
genter considera que tibi apponuntur, discerne
que tibi pro te sunt apposita scilicet ad imitationem
et que ad admirationem pro singulari glo-
ria domini. Ascensa divitis est primo de
his quod multum dimitte in ministerio in mira-
culis et virtutibus in sanctitate et iusti-
cia, considera que sumentur tibi ad admirationem

et que ad imitacionem. Martinus suscitat tres mortuos unum cathecuminum qui se ei iunxerat cupiens instrui ab eo alium cuiusdam honorati servum qui se laqueo suspenderat tercium cuiusdam mulieris de Carnotum filium. Nunquid potius eum in hoc imitari nequaquam quia singulari singulariter fuit datum. Martinus reddidit cecis visum surdis auditum mutis loquelam claudis gressum leprosum osculo mundavit Et ut summatim dicam nullus fere egrotus ad eum accessit qui non continuo reciperet sanitatem. non sunt hec nobis imitabilia sed admiracione digna. Hic proprio corpore igni se opposuit et repulit ne domus incenderetur que erat gentili phano contigua hic eciam in quadam visitacione existens de igne illesus exivit Quodam tempore cum templum gentilium evertere voluit sed multitudo gentilium ei restitit discessit accessit ad loca proxima triduo tectus cilicio ieiunans et adiens continue ut quod humana manu non posset illud virtus divina faceret Subito duo angeli affuerunt promittentes ei auxilium regis sui martinus spectantibus gentilium turmis fanum illud usque ad fundamentum diruit et aras subvertit et omnis fere incredula multitudo ad deum conversa est Certum dicimus neminem in hiis datum esse nobis martinum ad imitacionem. Iste opere magne sunt iste apposite nobis non ad imitacionem sed in admiracionem et in gloriam divine potestatis ut mirantes laudemus dei potenciam Sed in mensa huius divinis martini apposite sunt nobis alie multe esce quibus reficiamur imitando Martinus anno quindecimo secularis militavit anno vicesimo a sancto hilario pictaviensi episcopo milicia relicta accolitatum suscepit tandem successive et ceteros ordines ut esset sacerdos et persona spiritualis acceptavit. Factus annorum lxv ad episcopatum Turonensem ecclesie spiritu sancto preparante licet renitens est promotus In hiis tribus statibus hic beatus tantum pollebat virtutibus non minus secularis existens quam spiritualis Credunt enim seculares mores quod non sit spirituales licere omnes ad vota absque

vacantibus in peccatis non sic fecit martinus sed in omnibus statibus servaverat humilitatem cordis carnis et comisacionis ut esset expedicior levior fortior ad omne bonum Dum enim homo est dissolutus et inprovidus corde in desideriis in provincie carne. datus voluptati et luxui non est abilis ad virtutes nec ad sciendum nec ad exercendum perdit virilitatem effeminatus efficitur non esset hec probacione clarius ad sensum Martinus autem sic providus tantam virilitatem habuit quod ad iulianum cesarem dum instaret bella ait Ante aciem inermis astabo et in nomine crucis eius signo non clipeo protectus aut galea hostium cuneos penetrabo securus. Hic vir beatus existens adhuc secularis quanta clarebat humilitate quanta misericordia quanta benignitate ad imitacionem omnibus secularibus In hiis enim tribus virtutibus seculares deficiunt spiritus autem spiritualis fulgebat magna caritate humilitate et misericordia erga miseros et benignus erga peccatores unde cum demon quondam eum reprehendisset quod erga lapsos esset ita benignus exclamavit martinus O miserabilis si ab hominum infestacione desisteres et te factorum tuorum vel in hoc tempore peniteret ego tibi vere confisus in domino Christi misericordiam pollicerer. Spiritualis episcopus beatus iste factus super modum servavit pro deo honore et pro animarum salute in magna paciencia constancia et devocione super modum humanum et compassione erga pacientes unde cum quidam vice pauperis nudum tunicam suam clam eiusdem dedit illi et mittens loco illius aliam sibi emptam veste ut missam pageret allata est ei tunica absque manicis illam induit Cumque corpus Christi elevaret decus corporibus arctis brachiorum nuditatem contexit videntur quod plures globum igneum de capite eius emicare Dicitur pro apud dictus est quia spiritus sanctus in igne apparuit super eum Hic beatus cum lxxxi anno etatis sue episcopatus sui anno xxvi migraturus erat a seculo febre corripitur recubans in cinere et cilicio Cumque rogaretur ut saltem vilia stramenta sineret sibi supponi Respondit non decet christianum nisi in cinere mori

[S]tatim ut oremus verba spirituum exaltant
post mortem qui aderant viderunt in cor
pore eius glorificati hominis speciem vultum
quod eius luce clarius renitere anima quod
eius Severinus Coloniensis episcopus cum suo
archidiacono vidit cum cetu angelorum
et luce magna et iubilo ad celestia tran
sire Dyabolus etiam cum suis angelis
eum tempore tentavit nichil quod suum in eo re
periens confusus abscessit Ecce vita sancti
martini ecce virtutes sancti Severini pro te
omnibus exclamo propter tuum sermonem longe
ad imitandum ut eius sanctitatem imita
tores in tuis possimus tandem cum eo letari
in celorum regno **Tertius**
Ad laudem dei et ad hono
rem incliti pannonie sancti
martini assumpsi verbum quod
de ipso canit ecclesia O sancti
ssima anima quam etsi gla
dius persecutoris non abstulit tamen palmam
martirii non amisit Hic verba de talibus
deserviunt scilicet de vita morte et mercede vita
bona quia fuit sancta mors preciosa merces
copiosa Eius vita nobis imitabilis mors
desiderabilis merces admirabilis sanctissima
fuit eius anima in vita quam persecutor
non abstulit in morte et tamen palmam
martirii habet in retributione De primo scilicet
de sanctitate vite huius sancti hanc
inchoavit valde mane quia ut dicit legenda
ab infancia divinitus inspiratus erat
cum esset annorum decem ecclesiam ingrediebatur
ut tempore pueritie sic semper omnem devotionem
vel studium in audiendo verbo dei delecta
retur Anno duodecimo ad heremum aspi
ravit si etatis infirmitas non obstitisset
Anno quindecimo invitus seculo militat non
in superbia non in lascivitate voluntatis pre
non in servitute tamen proximum scilicet in humi
litate timoris dei et hominibus in moribus com
positione et in vera innocentia ut digne
tunc diceretur hoc non secularis sed vere spiritualis
felix eius milicia in qua non spiritualis
destructionem non incurrit inferorum non depau
peravit divitem sicut videmus modo plerique
scilicet pauperi in via petenti clamidis sue par
tem ... quod vestivit audivit quod do
minum ad angelos nocte dicentem Mar
tinus cathecuminus hac me veste con
texit qua visione valde confortatus
cum esset decimoocto annorum baptisma

suscepit et adhuc post biennium militavit
seculum omnibus militibus et exemplum
Anno xx relicta milicia a sancto hylario
accolitatum suscepit et tandem in pictaviensi
in monasterio mansit tractu temporis tanta gratia
a deo habuit quod tres mortuos suscitavit Deinde
annorum esset lx ad episcopatum turonensem ele
ctus licet renitens et premonens ubi dedicans
cenobium monasterium extra civitatem construxit
ubi cum lxxx discipulis in multa abstinentia
vixit et sanctitatis in abundantia et virtutum
in episcopatu vincens totus celestis erat oculis
ac manibus in celum semper intentus ibi con
spiciebat mente illam eternam et perhennem
mansionem Bernardus in sermone Sciebat ad
huc se esse eternam in ipso corpore carne ipsum
statuam ut attolleret ad sidera vultus et ad
illam lucidissimam regionem ad quam natus
est suspiraret Sciebat illic esse thesaurum
suum sciebat illic sedere in dextra patris
christum sciebat esse inibi assentiorum quem
desiderabat donec illuc perveniret unde et hic
ipse quasi declinis conversatur et quia ita celum
dilexerat deus et visiones spirituales sanctorum de
celo habebat crebris consolationibus Unde le
gitur in dialogo Severi quod dum quadam vice solus
in cella sederet et severus et gallus discipuli
eius pro foribus expectarent subito audierunt
plures in cella colloquentes de quo cum postea
ab eo inquisissent ait eis Dicam vobis
sed queso nulli dicatis Agnes Thecla et
maria ad me venerunt ut tantum illo
die sed sepe se ab eis confessus est visi
tatum petrum apostolum a se sepe videri
perhibuit Ecce sanctitas martini De
secundo scilicet de morte eius preciosa Scriptum
est preciosa in conspectu domini mors sanctorum
eius O quam mors eius preciosa ad quam
non solum sancti homines sed et angelorum
chori assistunt Cum enim deo spiritum redi
disset vultus eius tanquam iam glorificatus
resplenduit ac chorus angelorum ibidem
concinens a multis auditus fuit Unde et
Severinus Coloniensis episcopus cum die
dominica post matutinas loca sancta perlu
straret audivit angelos in celo cantantes
vocans quod suum archidiaconum interrogat
si quid audiret et cum se nichil audire diceret
ait ei episcopus ut diligenter auscultaret

qui cum collum extenderet et ances erigeret
tunc episcopus pro eo oraret mox voces quas
dam in celo audivit dixit se cum episcopus
dominus meus martinus migravit de mundo
et nunc angeli animam eius in celum de
ferunt Notant archidiaconus diem et
horam et inveniunt tunc martinum migrasse
ad dominum Eius sanctissima anima gladio
non divisa a corpore non in certamine mar
tirio vitam finivit sed tamen cum esset multa
pauper et modicus in morte celum dives ingre
ditur Dives in meritis dives in miraculis
dives in donis dives in virtutibus dives
in signis dives in honoribus dives in gloria
Sed cum eius ita firmum fuit in deo palmam
pro eo omnem passionem extrinsecam sustine
re cum omnipotens martirio ipsum fine vitam
noluit sed in pace ex quo regnum celorum
vim patitur et violenti rapiunt illud Math.
Videtur quod sic voluit sic iustum et plan
tum erat apud eum Vide de hoc dominicam
in simone de sancto apolinari Sepe multi
perfecte et laudabilis vite toto mentis desiderio
martirum voluerunt culmen attingere sed quia divina
providencia aliter fecit ideo in suo gradu coacti
sunt remanere qui etiam et si nequaquam per mar
tirium sunt consummati a martirum tamen
gloria minime sunt alieni Omnipotens enim deus
qui eos ante secula clementer elegit quo
voluit ordine profunda consilii sui dispensatione
constituit que quamvis nobis sint occulta nul
lo modo tamen credenda debent iniusta Sic actum
est de beato Martino qui licet esset tam sanctus et
deo tam dilectus sic enim voluit hanc vitam
finire non gladio martirii sed pace confessoris
Sic enim iustum erat quia sic deo omnium rectori
placuit De talibus sed de eius copiosa retri
butione Nam plenum accepit auream quod est
essenciale premium omnium beatorum sed et hec et sal
tem quod est premium accidentale quod debetur volun
tate Et de eo bernardus Et si non semel
effectu consummate passionis sed quo illos affectu
sunt martirii devotissime voluntate Iam fere
quia festum huius sancti celebramus omnes ad
eius imitacionem admonemur Ad necessarium
diximus hoc petimus vero ut festum est deli
cias que hic apponuntur Multa sunt de
eo dicta et plura scripta que imitari non
possumus sed admirari Ecce martinus su
scitavit tres mortuos tot quam eorum suscitatos
se legimus Illi reddidit cecis visum surdis

Auditum mutis loquelam claudis gressum
aridis sospitatem leprosis corporis obtinet sa
nitas repellit sed a domo vicina per flam
antiquus quod martinus incenderat cum
ipse in igne qui ea nocte occupaverat ille
sic orando mansit donec totum incendium
finiretur Ad leprosum osculo mundavit
paraliticos curavit demones vicit angelos
vidit futura predixit hec et cetera et singula
altissima que fecit magnalia ad hoc ut
deus gloriosus in sancto suo appareat potius
quam ad imitari sed non imitari sed que sunt
in eo imitanda videamus Hec ut de legitur
dicitur fuit pauper spiritu quia divicie terrene
nil ei erant unde cum febricitans in
mortem iaceret supinus in lecto cum eum
et aliis rogaretur quod a fratribus ut latus
mutaret corpusculum relevarent sinite
sinite me potius respicere celum quam terram
ut spiritus ad dominum dirigatur Quante
mansuetudinis erat Tanta enim adversus
omnes iniurias paciencia assumpsit ut cum
esset summus pontifex impune ab omnibus
clericis lederetur ut patet de eo quod a quem
a loco amovit aut a sua quam ministro
fuit caritate repleverit lacrime quod eius
velut a maxilla ascendere consueverant
quibus se abundabat ita ut plorent pro
illorum qui sui obtrectatores videbantur
salus peccatis quantum aut iusticia exstiterit
tam se ad discrimina dabat idolatria de
primendo templa statuas idolorum suc
cendendo destruendo Cumque arriana lepra
per orbem pupullaret ipse solus resistebat
nondum adhuc existens episcopus propter quod
virgis est cesus et de civitate eiectus mu
dicia cordis magnam habebat quia
quidem ait ad demonem astante eam mor
tem ipsius cruenta hic astas cruenta be
stia nil in me funeste reperies hoc pacifi
cabat dissidentes ipse ad mortem ad uni
tatem et concordia per imitatis quietas at
persecutiones passus longum est propter ins
cia longum esset narrare Hec nobis sunt
ad imitationem in hoc sancto data beati qui
imitantur quia debent gaudere et exulta
re quia moriendo cum multa eorum meret adiungens

Martinus hoc

Estote parati quia qua hora
non putatis filius hominis
veniet Luce xij Evangelium
hoc resonat gloriam huius
inclyti sanctum martini
qui et si est de numero confessorum statu mu-
lo tamen est par apostolis paciencia marti-
rum et si gladius persecutoris non occidit
palmam tamen martirii non amisit propter
captivitatem de numero virginum exemplar et ta-
bet omnium statuum spiritualium et secu-
larium inferiorum et prelatorum maiorum et
minorum Hic implevit doctrinam huius
evangelii que hortatur nos ad provi-
denciam Secundo ad vigiliam Tercio ad e-
adventus certitudinem primum notatur cum
dicitur Estote parati Secundum cum dicitur
quia hora non putatis Tercium cum additur
filius hominis id est marie veniet certitudinaliter
reddere unicuique iuxta opera sua qui adductus
est ad indicandum semper solicitudinem dei me-
moriam hominis Iuxta illud Ecclesiastici xjo
Si multis annis vixerit homo et pro-
ut videtur ei quod sint multi et in hiis
omnibus letus fuerit meminisse debet tenebro-
si temporis id est diei iudicii que est tem-
pus tenebrosum quia dies tenebrarum
Sophonie jo Et dierum multorum id est dierum
eternitatis ut speret qui cum venerint va-
nitatis arguuntur preterita scilicet de vanitate
mutabilitatis De primo dicitur primi
Machabeorum iiijo Estote parati in mane
id est tempestive prudens enim providet
ante tempus ne expectet ultimum
diem Hic contra eos qui totam vitam
consumant et ponunt ad eorum voluntatem
et ad iniquitatem primo in senectute vo-
lunt se parare hi bene deberent attendere
illud Ecclesiastici xij Memento creatoris
tui in diebus iuventutis tue antequam
veniat tempus afflictionis et appro-
pinquent anni de quibus dicas non mihi
placent antequam tenebrescat sol et lu-
men et stelle et luna itaque tempore iuven-
tutis dum homo est sanus et tenetur est
a malo cavendum et bonum faciendum
et deus laudandus hic enim est se preparare

Ut enim dixit deus lavet vestimenta
sua scilicet filius ysrahel et sint parati id est lavet con-
versacionem exteriorem a peccatis et sint parati
per bona opera Dies enim afflictionis dicuntur
senectus in qua multa incomoda veni-
unt ita ut homo dicat non mihi placent
hii dies propter infirmitates et dolores mor-
tis antequam obtenebrantur homini solem lunam et
stellas et inducunt horrorem et timorem
et obscuritatem ad omnia huius vite de-
lectabilia Hec bene Christus in primo dei qui
enim dirigebat intelligens tempestive se
cepit parare pro adventu eius non expe-
ctavit senectutem in qua morimus et
ut eciam adolescenciam in qua militavit
sub constantino et constante qui erant
de genere constantini magni sed a prima
domino inspiravit sibi eum affectum ad
deum per superhabundantem omnibus adventum temp-
ris et tandem in audiendo verbo delectatur
et tandem ad tantam contemplacionem
perfeccionem conscendit quod cum duodecim
annorum esset homo concupivit quod
et fecisset si non etatis infirmitas obsti-
tisset fuerunt itaque parvus in puericia secundum
hominis suscepit et ei si prevaluisset aspicie
magis autem in adolescencia perfecte non in
militate et senectute De secundo scilicet
de vigilia et de tercio scilicet de memoria ad-
ventus christi ad iudicium hinc dominus concitus
dicit quia hora non putatis filius hominis
veniet scilicet reddere retribucionem Cum autem
deus statuit hominem generaliter subiacere
iudicio ad quod videtur quod alie cre-
ature volente ut bos equus et sunt
in creatione ordinate non ad se scilicet ad ali-
ud cum moritur bene nihil penitus restat
de eo homo autem in sui productione ordi-
natus est ad aliud non propter aliud scilicet per
sempiternam scilicet ut sempiternam eius beatitudinem
que est deus Consequitur autem illam beatitudinem
non per meritum per temporalem vitam in qua tempora-
lis vita ad hoc est potius ut virtutibus et
operibus sanctis se ordinet ut tandem
eam consequatur rem tantam et inesti-
mabilem Ubi hic igitur quilibet in morte
que finit hanc vitam adducitur in dei
iudicium ut discernatur an in eciam

beatitudinis est admittendus an non Certum
est quod immortali peccato indignum reddidit
sua inordinatione ipsum est ut per hanc
vitam ordinem per divinam iusticiam incur
riam penam Certum in hac vita ordinari
contempsit ad eciam primam hinc apostolus
dicit ij Corinthiorum v° Omnes nos manife
stari oportet ante tribunal christi ut re
ferat unusquisque propria corporis prout
gessit sive bonum sive malum, ut quis
quis sicut hic manens in corpore gessit
quam solus est status mentis bonitatis me
rita premium pravitatis supplicium Et quod
hoc ante corpus est eius Ecclesiastes xi
Si ceciderit lignum ad austrum aut ad
aquilonem in quocumque loco ceciderit
ibi erit, quod lignum inquit homo qui in mor
te cadit et quasi securi preciditur ab h
ac vita quam si ceciderit per divinam sen
ad austrum eterne glorie sive ad aquilo
nem eterne gehenne ibi manebit quia
sicut nec in celo quisquam potest demereri ita
nec in inferno mereri Ideo solicite debet vigi
lare quilibet ne eum mors inveniet
imparatum Nam ut dicit apostolus prima ad th
essalonicenses v° Dies domini sicut fur
in nocte ita veniet Et quod dies domini id est mors
hec non erit in arbitrio hominis sed dei Hec veni
et sicut quia lente venit quia insperate
quia tempore ignoto quia eius adventus turbat
quia effodit occulta Unde deus quinque vol
uit hominem in presenti vita fore ignota primo
statum proprium ne presumat Secundo alterius
quam ne iudicet Tercio diem mortis ut
se timeat Quarto extremum iudicium ut
se vigilet Ob hec quinque aut quarte pars
Ideo ut dicit Gregorius in omelia Deus diem
et horam ultimam voluit esse incognitam
ut semper possit esse suspecta ut dum illa
previderi non possimus ad illam sine in
termissione preparemur Hec omnia in corde hic
sanctus considerans Ideo ad hoc ut in quolibet
statu suo complaceret deo vixit in penitu
dia in magna morum composicione in ob
ediencia divina militavit in magna corona
et timore dei in humilitate in simplicitate
in innocencia in sacerdocio in magna devocione
et sanctitate in episcopatu in vite eminencia
compassione et caritate plenus in quolibet
statu Erat homo mirabilis abstinencie et
carnis maceratione Cum enim factus esset
episcopus construxit sibi extra civitatem mona
sterium ubi cum lxxx desideris in miro abstinenciis
vixit absque carnium esu et vini potatione
Cumque ad mortem langueret rogatus a deli
ciis in alio sermone Erat stabilis in vite
sanctitate et immutabilis ita ut in
morte sua cum videret dyabolum assistere dixit
Quid hic astas cruenta bestia nichil in me
funestum invenies spiritu inmobilis in con
templatione suspendebatur Erat enim deo
Oculis ac manibus in celum semper intentus
invictum ab oratione spiritum non relaxabat
adhuc erat in terra et iam mente in celestibus
habitabat Erat enim tante caritatis ad proxi
mos quod eciam cum fratres obitum suum
revelasset illi autem plangentes dixerunt
Cur nos pater deseris aut cui nos de
solatos relinquis Invadent enim gregem
tuum lupi rapaces Ille motus fletibus lac
rimans ait Domine si adhuc populo tuo sum
necessarius non recuso laborem Cum ipso
et aliis virtutibus preclare pollens pater
erat divinum cum magno amore suscipere
eciam se paratum domina multum ho
norabant Unde cum in terra viri spiritum
exalaret visa est anima eius cum can
tu angelorum et luce magna ac mira
lo ad celos penetrare Simus ergo et nos
intenti simus semper se pro eius ceteris
convenire pare ut cum finali pulsu mor
tis pulsabit confestim ei aperiamus
et cum amore eum suscipiamus Tal
ter suscipientes sunt beati et ibi in ad
petone eterne beatitudinis in regno celorum
ad quod nos perducere digneris Ihesus christus

Katherine primus

Simile est regnum ce
lorum decem virginibus
Mathei xxv° Hec di
es solempnis et letabun
da Hec laudabilis et glo
riosa triumpho invictissime
martiris virginis Katherine

que hodie vitam suam gladio finiens
perrexit in celum ad eius laudem et
honorem evangelium de ea fuit men-
cio de rege christum et ipsa scripsit regis fi-
lia que fuit trix regnorum scilicet regnum
paternum in terra regnum terrenum in fide et re-
gnum celeste in celo Regnum terrenum re-
xebat regimine vero fidei ipsum dirigebat
regnum celi fervent desiderabat in regno
terreno imperabat in regno fidei militabat
in regno vero celorum gaudet tanto gau-
dio quantum minus in cor hominis ali-
cuius ascendit Ysaie lxiiii° ad regnum
terrenum pervenit disposicione alta in regnum
fidei pervenit gracia divina. in regnum ce-
leste per tribulaciones et multa magna
Dixi primo quod beata katherina venit in regnum
paternum disposicione alta quia deo volente
ut regnorum que pater suus habebat heres
esset deus ut nata fuit inse pro deo de-
cium votum pro ea nascitura factum
fuisset In signum huius Cum rex Costus
pater eius ad agendum gracias deo magis
in templum deorum detulisset imagi-
nes suas anni sui fecit intencionem
condendo mox ad introitum omnes
deum genera de altaribus suis ceciderunt
exinde filia eius vocata est katherina
id est universalis omnium idolorum ruina vel
ad eius honorem De Cantuaria vic.
pulcra ex amicicia suavis et decora tu-
bilis ut castrorum acies ordinata In
quibus verbis commendatur hec virgo scilicet
de indicibili pulcritudine Secundo de singu-
laritate amicicie Amica eius non mo-
do dei Tercio de suavitate eloquencie
de immobilitate sapiencie de decore
paciencie multum eius decorata fuit
in passione domini licet pro sanguine decori
mite eius profluxit Optime fuit or-
dinata in omnibus ita ut esset terribi-
lis demonibus quasi supra condicionem hu-
manam habuit se hec virgo Cum enim
ut habetur in eodem libello Septimo an-
no sue etatis more nobilium litteris
imbuendis esset tradita mirabiliter
acutum ingenium habuit sic quod omnium ar-
cium facultates clarissimo ingenio
capiebat Quodcumque enim audiebat
enim audierat et quicquid legit intellexit
et omnia acquisita tenaci memorie commen-
dabat Ante quartumdecimum annum tanto
thesauro sciencium abundabat ut septem
artes magistra diceretur vel per diversas sciencias
et virtutum fulgorem gemma gracie in
scolis magistrorum emicuit et palacium eius volita-
bat eius fama per omnes orientales partes
quod puella quatuordecim annorum katherina
nomine cunctos in sciencia et sapiencia excellebat
iuvenis virginalis quicumque eam videre potuisset
felicem se reputabat alta ergo fuit divina
disposicio circa hanc puellam et magna
dona de celis dederat ei dominus quibus
in tantis annis innumerabiles ceteros virgines
extremis superabat quibus et paterna bona et
ceteros quod ad regendum digna fuit Di-
xi Secundo quod katherina in regnum fidei
pervenit divina gracia volente et ordinante
ut enim habetur in eodem libello angelus
dei cuidam viro sancto solitariam vitam
non longe ducenti precepit ut virginem
katherinam baptisaret et ipsam diligenter
in fide erudiret Quod cum sic esset et dirigente
una cum matre ad eum veniret et sic
factum fuit Tandem dominus ihesus christus co-
ronatus sanguine aspersus vulneribus aperte
apparuit ei dicens Ecce ego pro te passus
sum nunc non prius precio comparavi
Si ergo vis vive sequere me et habebis
in regno patris mei magna pro parvis
eterna pro caducis gaudium sempiternum
pro pena transitoria et pro merore inmar-
cessibilem coronam Et hiis dictis disparuit
hiis gestis katherina accepta seniis benedic-
cione An pro ora pro filia quam in
fide genuisti ut crescat in laudes ihesu
christi Post hec modico tempore mater eius
moritur et tota possessio regnorum ad
katherinam devolvitur puella ergo vi-
duata parente orbata per dominium regno
prefuit sedit in palacio patris prudentissime
omnia regens elemosinis magnis in-
sistens In fide quos christianos meticulo-
sos ad eam confugientes matrie con-
fortabat semper per graciam dei innocentem
conservabat Ecce quod hec sancta per divinam

[V]

graui in regnum dei peruenit in quo regno
se optime rexit pro omnibus hiis legendum presta
dominus gloria filie regis ab intus petunt her
ego secundum cursum mundi de multis
gloriam et pompe de quatuor scilicet de nobili
tate de pulcritudine de diuiciis de vesti
tu. Sed reputabat hanc glorificationem esse
vanitatem et viam ad superbiam et pompam
Jmmo gloriam suam consistit ab intus quia
magni principis humilis famula Sed tamen
est gloria magna scilicet in domino Gloriabatur
de consciencie puritate de diuiciis sanctitatis
de vestibus moribus vestis virginis est duxerit
scilicet disciplina et verecundia sine quibus
vestibus sordet virginitas et quia decebat
ut magis faceret. magna ideo constans filia
regis immo quam regina in regno audiens
quod maxencius imperator ad iniuriam dei
cultores infestabat ad cultum ydolorum
non tacuit sed cum esset in alexandria
in pallacio patris adiit eum dicens
Tibi imperator opus est ut tu quidem cum
sis homo mortalis preces mortalium
militibus et multis hominibus debes agno
scere eum a quo hec habes O imperator mi
randa et tremenda dei omnipotencia or
bis qua te sublimi imperio preesse voluit
hominibus Cur autem tantis beneficiis tu in
gratus rebus insensibilibus cultus quos con
stare debueras eius maiestati Itaque im
perator in vita eius obstupuit corripuit
quidem eum sed non emendauit nemo hanc
corrigere potest eum quem deus despexit
Sed tum imperator in carcerem eam imposuit
Imperatrice in carcerem eam visitante cir
ca viduas illustris et porphirius magnus
militis amplius quam ducentis militibus
presentem ad fidem conuertit et martires
effecit Mox enim ut audiuerunt verba katheri
ne per porphirium eis relata prorsus abie
cerunt tacite audiunt ydola vana respicere
ad christum conuersi sunt Tunc regina pro
pter christum decollata est et porphirius cum
militibus cum ducentis militibus precepit
decollari pariter sed non mereri gratiam ex
cendit cum eo manente et faciente ipsa
sunt sapientissimis responsionibus licet ma
gistros de mundi partibus adductos
superauit Jta quod omnes coram impera

coram imperatore ait [C]onstantinus fatentur
O imperator quod nisi probabilior secta de diis
quos vsque modo coluimus prioribus certe
omnes conuertimur ad christum quia spiritus dei
in hac puella loquitur sic quod nos omnes
in admiracionem duxit ut contra christum aut
omnino nesciamus aliquid dicere aut penitus
formidemus Omnesque iussu imperatoris
omnes essent in igne proiecti angelo suas
ad reddidimus sed ne vestimenta eorum nec ca
pilli in aliquo lesi extiterunt Sic tamen beata vir
go hominem curat Jmmo inuenta vna propter
margaritha de qua splendor celestis ami
citatis qua inuenit quod se falsi viriliter certando
pro qua dedit i contempsit regna sua
quia iussit eam exponi scorpionibus tradi
et sic corpus dedit ad afflictionem et tri
bulacionem et in carcere retrudi ubi dominus
cum multitudine angelorum apparuit
ei confortans eam Dedit se ad senten
ciam decollacionis animam suam ad celum
Unde ante decollacionem oravit O spes et
salus credencium O decus et gloria virginum
Jesu christe bone Obsecro te ut quicumque
passionis memoriam egerit sine in exitu
anime sue in quocumque necesse tue pro
tectionis consequantur effectum sanctam
et vox de celo venit dilecta mea ecce
tibi ianua celi aperta est et hiis qui tuam
passionem celebrauerint optata desideria pro
mitto de celis post hec decollacionem
lac dedit pro sanguine ab angelis sint
in monte synay deportata per angelos
sunt ibidem sepulta de cuius corpore ole
um profluxit et creditur quod adhuc fluit
ad medelam languidos Sedit quod ei super
aurea aureolam triplicem virginum mar
tirum et predicatorum Sic reddidit bono
rum glorificauit eam et extulit in regno
celorum

Secundus

[C]onfitebor tibi domine rex
et collaudabo te Eccli
li. Hec dico melitissime
virginis katherine regine in
celo et in terra Regina dicitur quia pluribus
quia Costi regis capiti filia regina me
virgines regina me nobiles virtutibus

et exemplis ipa vicia calcauit et virtutes
rexit vite bitthima dicta quasi vniuersaliu
viciorum ruina virtute namque humilitatis
erat in ea superbia virtute castitatis et con
tinentie carnis concupiscencia virtute
caritatis erga deum omnis oculorum
concupiscencia et auaricia hec enim
tria sunt fomes et origo omnium peccatorum
omne enim quod est in mundo aut est con
cupiscencia oculorum aut concupiscencia
carnis aut superbia vite quia hoc virtu
tum pfectum quod inst laus dei idcirco sancta
ecclesia considerans in ea statum virtutum
quo ad bonum principium quo ad medium
melius et fine optimum prorumpit in de
glorificacionem dicens Confitebor tibi domine
rex etc In quibus verbis sancta ecclesia
primo laudat diuinam potenciam secundo sa
pienciam 3o bonitatem et eciam nobis in eccle
sia et eam ut et nos similiter faciamus
et ad eam origo virtutum in homine et ad cre
ationem in virtutibus et ad gradus et ascensus
virtutum et consumacio virtutum hinc psalmista
laudate dominum omnes gentes et peccatores et
collaudate eum omnes populi i. iusti peccatores
eum expectant ad emendam et virtutes iusti
autem ad virtutum continuacionem et confirmacionem
Primo ergo laudat diuinam potenciam
dicens Confitebor tibi domine rex do
mine potens rex fortis qui factus es michi
adiutor ut non succumbam ut in tor
mentis desistam sed vincam fragilem for
tem aurea imperatorem ut Judith sa
tolofernem Cum enim maxencius in
alexandria ciuitate christianos et minis
et promissis blandimentis et tormentis
impelleret ad sacrificandum ydolis mansit quod ut
omnis mebe ciuitatis conuenientes pau
peres et diuites et offerunt. Diuites
thauros et arietes. pauperes vero volu
cres Cumque magnus tumultus esset
et sonitus audiret Causa audita ingo
greuat ad templum et videns quosdam
christianos metu necis offerre vehementer
indoluit Dixit quod ad imperatorem Sa
lutacionem tibi per se et racio et dignitas
dictat sed si creatori tuo impenderes
que demonibus impendis Dn enim
nec sunt plures sed vnus est creator deus qui
cuncta creauit et suo imperio cuncta disposuit
Imperator intendens claritatem vultus eius et
constanciam verborum ammirabatur audiuit vita
tem mentem sed non corrigebatur Scriptum est
Nemo corrigere potest quem deus despexit audiuit
sed a malicia sua non recessit et ideo damna
cionem se asserebat Vt Greg. xvo cao xxvo
pena pius que animum iniqui a pravis desi
derius non immutat ab eternis suppliciis non libe
rat Cumque impius hic patitur aut displicentie
aut tribulacionis si ex timore non disponit se ad
emendam illa temporalis tribulacio est ei inicium
pene eterne huius igitur virginis exemplo laudemus
deum qui adiutor noster est Crema ut dicit scriptura
ii paralip. xxo In nobis non est tanta fortitu
do ut possimus resistere huic multitudini
que irruit super nos Deus autem adiutor for
tis in opportunitatibus in tribulacione Hinc
psalmista in persona cuiuslibet hominis sancti ait
Nisi dominus adiuuisset me paulominus
habitasset in inferno anima mea Nemo enim
cadentem eligere quis ex peccato exurgere seu
stantem tenere valet nisi manus dei sit que
non nisi damnacio Unde omnis sanctus in celo
dicere potest ex cofe dicere est quia non sumus
consumpti. Sed sicut homo indiget adiutorio
dei et deus querit adiutorium homi
nis non propter se sed propter hominem j. ad Cor. iiio
adiutores dei sumus sed non propter eius indi
genciam quia bonorum meorum non eget sed
propter nostram vtilitatem sed ut gracia eius quam
ipse dare dignatus sit nobis salutifera ut
non presumus ei impedimentum per malam
voluntatem sed eam suscipiamus et ne in
nobis vacua sit secundum eam agamus
Secundo vero in persona huius virginis laudat
dei sapienciam dicens Collaudabo te deum
saluatorem meum qui sapiencia sua protexit
me ne sed errante loquendo coram rege
potente et sapientibus magnis mundi sed
philosophis qui se excelle omnes mortales
in mundi sapiencia asserebant dedisti michi
et promisisti apostolis os et sapienciam quibus
non poterunt resistere omnes aduersarii mei
hinc est quod et si hec sancta fuit in de
ctrinis philosophis docta tamen per quam

ad insignium legis convenerant litterati sapientes
cum quibus erat disputatura non est ipsa
sine doctrina in eorum conspectu sed verbis que-
rela de christo unde cum adducti essent et virgo
teneretur erat in custodia querunt cur de tam re-
motis partibus essent evocati et congregati
et dicta causa eius eis exposita surrexit unus
eorum indignatus dixit O magnum imperatoris
consilium ut ob unius puelle confutandam sapien-
tes de mundi partibus evocaret cum unus de
nostris clientulis facile confutasset presentetur
ergo in medium et se usque hodie sapientem non
audisse fatebitur. Sedente itaque imperatore
pro tribunali adducitur virgo. stetis in dui-
que ait O seniores ego sacramentis cum
imbuta philosophicis disputationibus penitus ab-
negavi nihil me aliud scire nomen nisi eum qui
est vera sapientia et in se credentium salus dominum
meum Ihesum Christum qui est omnium rerum princi-
pium et finis. Ostendit quod eius de ac incar-
natione passione morte resurrectione et ascen-
sione etc. His auditis stupefacti oratores
obmutuerunt. Imperator indignatus ait
Cur vos ignavi ad vocem unius puelle
tacetis et tam estis muti. Tunc unus ex
eis magister omnium nomine quod nullus se nobis
ante diem hanc in mundo sapientem exponit
de puella vero habet longe est aliud in
qua non homo sed spiritus dei loquitur. Et nos
ergo admiratione commoti ut contra christum
de quo loquitur aliquid nesciamus ali-
quid dicere aut formidamus. Et statim in
flamma iniecti sunt ubi quod animas redderent et
et quod ut dicit scriptura comprehendit sapientes
in astutia eorum et facile in contemptu
dei homines eruere. Erexit itaque imperator
sed ut dicitur Eccli xi est facile in conspectu
domini subito honestare pauperem. Erexit
pauperes absque dei notitia subito sue hone-
statis honore eius exemplo. Igitur virgo beata
laudat dominum quod eam non solum ab errore
protexit sed eos et eos qui in errore erant
ad viam luminis per eam perduxit. Et ut dicitur
quarto regum quinto Eliseus quod misit sal
sapientie in vas novum sed in katherina que
dicitur vas novum a novo effectu que fla-
gellis puella egit in ortus sed insignibus
clericis et sublimibus quod cum repente

ab eorum errore ad eius pauca verba
abscesserunt. Tertio sancta katherina in persona
huius virginis laudat dei bonitatem
dicens Confitebor nomini tuo magno
quoniam liberasti corpus meum a perditione. Et
nihil dicit de liberatione anime mee quia
liberatio corporis presupponit liberationem anime.
Salus anime est salus corporis. Laudat de-
um de liberatione a culpa infidelitatis et
idolatrie quam suggerebat diabolus per im-
pium maxencium quem promittebat ei cum bene-
dictus quasi deam inter deas ponendo ei
templum de marmore inter deas erigi
ut quasi dea adoraretur et statua in me-
dio civitatis poni a cunctis civibus veneran-
dam. Quod virgo ait desine imperator talia
suadere que etiam scelus est cogitare. Liberat
eam a penis temporalibus non quod eas passa
non esset sed quia tenuit eam ne per pene
eam ad impatientiam inclinarent et a
statu fidei deicerent. Et ut dicitur Gregorius xxvi mo-
ralium super illud Job Nimis perditos est inquo-
tidiano verbere affligimur electi ut a
pravitate flagella corrigant quos paterna
pietas ad hereditatem servat. Liberavit quod
eam finaliter a perditione eterna que peius
est perditio. Et quare non dixit salvasti
me in eternum sed laudat pro liberatione a per-
ditione eterna. Audistis quod in hiis verbis
intendit salutem. Cur non enim est liberare
a perditione eterna nisi salvare in eternum
non est medium. Potuit tamen dicere se li-
beratum a perditione quia in hoc declaratur
maior gratitudo quod a malo eripuit
et bona tradit. Vere katherina multum
grata quia recepit magna beneficia
et in terris et in celis honoravit eam deus
ante conspectum omnium virginum amavit
eam ad constantiam honoravit eam lu-
mine celesti in carcere ut columba que
eam per duodecim dies pavit honoravit
eam dominus ante decollationem de carcere
quo cum multis virginibus apparens
ipsam confortavit honoravit eam oran-
tem circa decollationem dum voce de celo
emissa ei dicitur Veni sponsa mea ap-
ta est tibi ianua regni exaudita
es pro omnibus ut petisti honorat

Honorauit eam dominus in decollacione de
corpore eius fluxit lac pro sanguine et post
decollacionem non per homines sed per angelos
eam in monte Synai sepelierunt Honorauit
eam in celo dum dedit ei premium non so-
lum essenciale sed et accidentale non vnum sed
triplicem quia doctrix quia virgo quia martir
vt merito possit illud dici Ecclesiastici xlv
Corona aurea super caput eius expressa
signo sanctitatis gloria honoris et opus
virtutis Corona aurea quia doctrix aurum
excellit metalla et sapiencia omnia mundana
expressa signo sanctitatis quia virginitate
cum aliis virtutibus Opus fortitudinis
martirium sic complevit cursum suum feli-
citer Nos itaque que(?) eius confiteamur
domino confessione et peticionum et laude
ut nos protegat a demonum fallaciis
et vltimo a perdicione eterna et plene fiet
dominus nos in regnum celorum introducet

Tercius emper(?)

Simile est regnum celorum
decem virginibus Mathei
xxv Hec est inclita(?)
omni memoria digna dies
katherine virginis eximie
filie Costi regis secundum carnem
sponse altissimi secundum animam quam
sibi christus sponsus desponsauit in cor-
de ab eterno ipsam predestinando despon-
sauit in fide ipsam traxit(?) ad fidem vocan-
do desponsauit ea in inspiracionibus(?)
multa virtutum opera per eam et in ea di-
sponendo ipsam quam multis beneficiis gr-
acie sublimando et ad omne bonum
abilitando vnde legitur quod dum nata esset
katherina magister alfrinus(?) tunc cum rege
existens qui cum supremus in sua(?)
phisonomia discuteret inuenit quod in
vita sua non vidisset hominem cum tan-
tum totalis planetarum natura et
cursus celi cursus gracie se inuicem(?)
tot beneficia a deo susceperat quod eciam
in anno xiiii omnes mortales
in sciencia et sapiencia excellebat
bene se vt supra(?) reputabat sed
katherinam ut audiuit vt videre

posset prout quod Costus pater eius cernens ea-
rum(?) et tantis perfectionibus refulgere tunc impri-
mentem(?) ad mortem misit ipsam ad se adduci
Dixit quod ad eam katherina filia mea dilecta
ecce morior et viam vniuersam in quam
diuites et pauperes conueniunt te heredem con-
stituo vniuersorum regnorum meorum et ad
sinus(?) te per magnum decem dotem(?) ut nullum
eum(?) virum accipias nisi generis nobilitate et
honorum meorum copiositate corporis pulchritudine
sciencie et sapiencie profunditate consimilem
tibi fore probaueris Circa que vero huius eius(?)
quantum ad eius principium noto christianorum
bonorum et malorum in hoc mundo commercia
in tribus primo quantum ad fidem quia omnes
virgines et si non carne tamen fide Secundo
quantum ad noticiam quia omnes acceperunt
lampades noticie vnius dei et exierunt
obuiam sponso christo et sponse eius Tercio
quantum ad finem quia quinque fatue et
quinque prudentes fatue quia voluntati
quinque sensuum se exponentes virtutem ob-
consentiunt eternorum prudentes quia futu-
ra prouidentes futuram vitam prime pro-
curantes(?) Et hoc fit quod hoc regnum celorum
non potest accipi pro isto regno superno in quo
gloria sanctorum quia multe virgines fide non
conspiciuntur illud et nulla fatua ibi ad-
mittitur Sed vt vult beatus Gregorius Regnum
celorum dicitur presens ecclesia secularis(?) militans vita
quia est ciuitas sancta que de celo descen-
dit sponsa ornata viro suo christo in hac
sunt boni et mali electi et reprobi pru-
dentes et fatui amici christi et inimici
omnes simul et tota ecclesia que constat
ex virginibus viduis et maritatis vno no-
mine virgo est appellata propter incorruptam
fidem vt ad Corinthios xi Despondi enim vos
sed in fide vni viro virginem castam exhibe-
re vos sed ad obedienciam id est ad hoc sumus
desponsati eo in fide ut mente incorrupta
obediamus et seruiamus christo et hinc est
quod vniuersitatem fidelium claudit sub de-
nario numero ut omnes fide integra christo
seruiamus et seruemus mandata dei Eccle-
siastes vltimo Deum time et mandata eius
obserua hec est omnis homo id est hec pertinet
ad omnem hominem vniuersaliter(?) creaturis(?)

Ad omnem christianam rationem veritatis susceptam si ut timeret ut mandata eius observaret non inmerito dici homo nobilis sed bestia. Sicut est quod virgo katherina suscepto baptismo a viro dei heremita qui precepto angeli eam baptizavit et in fide erudivit. Mox fidem cepit defendere et pro precepto divini cultus contra maxencium verbo et opere se opponere. Cum enim maxencius tota grecia sibi subiecta ad civitatem alexandrinorum venisset et compelleret omnes pauperes et divites sacrificare ydolis, ipsa in palacio patris residens et sonum [illegible] audiens assumptis secum aliquibus de familia et clericis ad templum venit. Ubi videns plures christianos sacrificare ydolis metu mortis vehementer doluit sicut sauciata et cause se immiscens ad conspectum tyranni est ingressa dicens: Salutacionem tibi presul et dignitas et racio promovent imperator si hec que cultum demonum exhibes creatori tuo exhiberes. Sicut enim non sunt plures sed unus nascentium et viventium est deus qui sunt omnia creavit, ita imperio suo omnia tuetur et disponit. Tibi ergo imperator qui es homo mortalis et multis pre milibus mirandum et timendum videtur esse dei potencia que tibi sublimi imperio quod mortales magni estimaverunt prefecit hominibus voluit. Tu tamen tamquam brutum eius ingenio robore insensibilibus attribuis que attribuere debemus illius digne maiestati etc. Imperator videns eius claritatem et verborum constanciam considerans obstupuit in verbis puelle. Eam tamen blande alloquens mirabatur ut decorem suorum ymaginum conspiceret et aut modo sacrificium paginis pro presencia [illegible] eos ad palacium et regis honorancia [illegible] si [illegible] [illegible] agmentis haberet dicens oculus mihi [illegible] [illegible] [illegible] ut omnes famosiores rhetores ut ad pretorium alexandrinum sine excusacione venirent scilicet ad disputacionem contra katherinam. Erat felix virgo et corpore et mente et fide incorrupta valde una ex decem virginibus [illegible] que non solum per se fidem tenuit et decem mandata dei custodivit sed et constanter et viriliter contra tyrannum se opposuit pro fide et preceptis dei que ambo propter ydolatriam contempserant.

De alio scilicet de lampade. Omnes ille virgines acceperunt lampades sed non omnes oleum. Lampas illuminat domum, fides animam. Lampas sine oleo non lucet et fides sine operibus tenebrescit. Et quis fert lampadem absque oleo penis est reprehensibilis quam si lampadem non haberet. Et christianus culpabilior est coram deo ex fide sine virtutibus quam paganus qui fidem sancti Jacobi non tenuit [illegible] sine [illegible]. Si fidem dicat se quis habere opera autem sibi fidei congruencia non habeat numquid poterit fides salvare eum? quasi dicat non. Sed ad adeptionem eterne beatitudinis sicut katherina accepta lampade fidei curavit accipere oleum id est opera caritatis et curavit exire obviam sponso christo et sponse ecclesie et curavit voluntatem suam conformare voluntati dei et sancte ecclesie. Cum ergo virgo sub custodia servaretur donec convenirent magistri per mandatum regis didicit quod ipsa sola pugnatura esset contra quinquaginta magistros subtilissimos. Cum enim ab imperatore causam advenientes cognovissent scilicet quod contra unam puellam incomparabilem [illegible] que etiam disputando [illegible] [illegible] et elingues facti essent disputaturi [illegible] indignati [illegible] dixit: O magnum imperatoris consilium. Ob degenerem unius puelle conflictum sapientes mundi de remotis partibus [illegible] quia unus ex nostris clientulis facile confutasset. Sed quia [illegible] quod esset producenda in presenciam tyranni ut cognosceret se nondum vidisse [illegible] sapientes. Per hoc virgo [illegible] commendans se deo orabat: O sapiencia o virtus altissimi [illegible] famule tue et da sermonem rectum et bene sonantem in os meum ut qui ad derogandum nominis tui convenerunt non prevaleant adversum me sed vel tam virtute [illegible] aut penitus obmutescant aut conversi nomini tuo dent gloriam et honorem. Mox angelus domini in loco quo virgo clausa tenebatur apparuit eam quod confortavit et sine conflictus [illegible] confortata adducitur ad pretorium imperatoris pro tribunali sedentis. Stans [illegible] coram oratoribus pompose tumentibus cepit

virgo loqui de sua conversione et tandem
de incarnatione Christi hinc quod pluribus ob
iectionibus ab eo qui inter eos peritissimus
videbatur ad que audit virgo clare per lon
gum sermonem per multa ipsa virgo
semper sanctius uberior et eorum oratores ma
nifesta deitatis veritate metrum continentes ob
mutuerunt ad quos imperator quid vos
ignavi et degeneres orationes semper ob
mutescitis O quinquaginta femine
sexus quod vobis evicissent satis fuisset
ad ignominiam omnium philosophorum Nunc autem
o pudor quinquaginta oratores electos
una puella turbine verborum suorum
attonitos fecit Tunc unus ex eis qui
sibi ceteris magis precellebat ait Scias
imperator dicens nullus nobis in orientali
gente turba oratorum in modum sapiencie
conspectu resistit De hac autem puella
non homo loquitur sed divinus quidam
spiritus sonans nobis in stuporem et ad
admiracionem ad deum convertit et ad iniuriam
dixit de quo aliquid aliquid dicere a primis
extimamus aut omnino formidamus nam
de nomine Christi et divinitate eius penam
simul per ceteris ipsius misterium predicta ab
ea audivimus confusi sunt viscera et
corda nostra contremuerunt vi constancia
fatemur quod nisi eciam fecerint probabiliorem
de deo quem hactenus coluimus nos om
nes christiani omnes ad christum convertimur
per que tanta beneficia mortalibus prestantur
Audiens tirannus iussit omnes ligatis ma
nibus et pedibus in vehementissimum ignem
in medio civitatis succendi Sic per
dictum confitentes felici martirio migra
verunt ad Christum tenore ut responde
re capillis lesionem ab igne susciperent
Tandem videns virginis immutabilem
constanciam iussit katherinam expoliatam scor
pionibus cedi et cesam in obscuro car
cere claudi bissenis diebus sine cibo et potu
cruciandam Sed de celo claritas carcerem
irradiavit et virginem per candidam co
lumbam de celo missam per hos dies
pavit Sed imperatricem comitem et por
phirium principem et pluribus milicie
qui cum ducentis militibus que vidit
et audivit a katherina retulisset mox
idola vana respuentes ad christum conver
sunt Quod cum Maxencius cognovit
iussit reginam mamillis evulsis decollari
Deinde cognito quod porphirius eius corpus
sepelivit christianus factus precepit ipsum ex
tra civitatem duci cum suis militibus et
omnes decollari Iussit imperator mirabile et
horribile genus tormenti ex quatuor rotis cu
spidibus acutissimis fieri ad terrorem katherine
que aiunt ut celestis vitis serris fabricata
dira dispensatum non ipsi ipsam sed ut illa
qui per eam credituri essent sic eam de admira
cione dei Et sic in confessione sui nominis
constans persisteret mox angelus domini
molem illam vehementi impetu ita con
cussit tunc multi gentilium magnalia
dei videntes publice voce christum confes
si sunt dicentes Vere magnus deus christianorum
Nos suos sacra dei constancie pro
fitemur Demum dedit sententiam virgine capi
tis decollari adducta virgo flexis ge
nibus oculis in celum elevatis orat pro
omnibus memoriam ipsius agentibus ut pro
picíacionem obtineant sive in exitu anime
sue sive in quacumque angustia Venit vox
de celo dicens dilecta sponsa mea ecce tibi
beatitudinis ianua apertum Et hiis pro qui
bus petis celeste de celo opem promitto
Et sic decollatur Katherina igitur ad triplicem
gloriam dei pervenit obviam sponso via con
tinentie ad gloriam sue nativitatis via
sapientie ad gloriam sue conversationis via
patiencie ad gloriam sue passionis Secundo cir
cumdat privilegiis eam honoravit Nam de
collata lac pro sanguine fudit in signum
continentie In monte Synai per angelos
sanctos sepulta ubi lex est data et hoc
ad gloriam sue sapientie Et oleum de cor
pore eius et inde oleum manat ad
gloriam sue passionis Quod signat quod
oleo gratie spiritus sancti abundavit quod usque
hodie manare non cessat Secundo causa invocemus
ut sua prece oleum spiritus sancti in nobis
multiplicet hic ad meritum ibi ad premium
in regno celorum Ad quod nos perducat

Quarto ad idem

Simile est regnum celorum decem
virginibus Matthei xxv Quod
eciam hic cum ad laudem et

Honorem eximie virginis katherine noto quod
bonorum et malorum inscriorum et peccatorum
Est regnum celorum non ecclesie triumphantium
quia ibi solum sunt iusti sed ecclesie milita
tis adhuc in hac vita triplex est conveni
encia quorum ad presens primo quantum ad
fidem quia omnes eam boni et mali habent
vnam fidem cristi Secundo quantum ad noticiam
quia et iusti et peccatores acceptis lampadibus
exeunt obviam sponso et sponse id est cristo et eccle
sie quod omnes ingrediuntur cristo et ecclesie per no
ticiam et confessionem christiane vite de spon
so cristo et sponsa ecclesia Tercio quantum ad
nomen quia fatue sunt quinque et sapie
tum pluribus quod sunt mali quam boni
in dei ecclesia quia multi sunt vocati pa
uci electi sed hec dicit propter quinque sensus Nam
mali quinque sensus exteriores et interiores
corporis ad vanitatem quia solum ad
temporalia et ideo vocantur fatue quia fatua
res est spretis creatore adherere creaturis
et dimissis eternis bonis solis intendere tempora
libus Iusti autem quinque sensus suos secundum cor
poris et anime ad deum tenent ut lucis fi
liant eterna et ideo dicuntur prudentes
vel potius videntes quia oculos cordis deo
destinant non ad ista peritura sed ad man
sura omnes tamen christiani comprehenduntur
in uno denario propter legem decem preceptorum
ad quorum implecionem omnes obligantur
et boni et mali et omnes dicuntur virgines
et si non virginitate carnis tamen virgini
tate fidei quam omnes intacte et integre
debent observare Quantum ad primum
quod dictum de katherina iusta quod dum esset
in terra fuit virgo non solum fide sed cor
pore virgo eximia Cristi regis copu
lata secundum carnem sponsa altissimi
secundum anime quam sibi ab eterno despon
saverat predestinando quia tempore de
parentibus gentilibus nata ad fidem venit
et inspiraverunt magnis donis quibus arris
subarravit et ad omne bonum ipsam hu
miliando Vnde legitur in libello de
eius nativitate quod cum nata esset ka
supervenerunt quidam magistri astronomi
cum phizonomia infantis discuterent
invenerunt quod in vita sua non vidissent
cum tali totalis planeta natura

et terminis celi cursus grossi sibi minaret
sunt hinc infantis ymod et perfecta clare appa
runt Nam in anno quartodecimo omnes
mortales in sciencia et sapiencia excellebat bonum
quod sibi vniversiter reputabat si katherinam
vel audire vel videre posset propter quod pater eius
cernens virginem tot et tantis donis resplendere
cum infirmaretur ad mortem iuxta eam ad se
vocari dixit quod katherina filia mea dilecta
ecce moriar et viam accipiam in qua di
vites et pauperes conveniunt te heredem con
stituo vniversorum regnorum meorum
et adiuro te per magnum deum deorum ut
virum in virum accipias nisi genus nobi
litate et morum copiositate corporis pulcri
tudine sciencia et sapiencia consimilem tibi fo
re probaveris Itaque erat voluntas dei ut
katherina virgo carne et corde permanens sic
suam vitam continuaret et terminaret
Quantum ad secundum quod dictum de
noticia et confessione cristi et ipsius fidei
iusti ex quibus baptismum suscepit a quo
dam heremita viro dei qui precepto angeli
eam baptisavit et in fide docuit primo
cepit fidem ex operibus ostendere quia fides
sine operibus ociosa est Iacobi iio Ex operibus
fides consummata est et completa et tamen
est quod contra inimicum fidei scilicet maxencium
imperatorem fidei fortiter se opposuit Cum
quod veniens in civitatem alexandrinorum
compellebat pauperes et divites sacrificare
ydolis virgo katherina cognito hoc assumpta
familia celeriter ad templum perrexit
et videns plures christianos metu mortis
sacrificare multum indoluit dixit quod ad
imperatorem et cetera et paret in sequenti iuxta ad finem

Sequitur de dedicatione Symo

Venit filius hominis
querere et salvum facere
quod perierat Luce xix
Vt dicit Bernardus in
sermone hinc dicit Mi
rabilis deus in sanctis
suis non solum in cele
stibus sed etiam in terrenis utrobique san
ctos habet in utrisque mirabilis ideo

quidem baptizans ipsos sanctificans. Hec ille.
Hodie quia dedicationis celebramus ecclesie que
sua dedicatione designat sanctificationem
et eorum qui sunt in patria et eorum qui
adhuc sunt in peregrinatione. Et ita hec dedi-
catio ecclesie. Reputat Christum qui est caput
et fundamentum ecclesie. Reputat et a-
postolos qui primo ceperunt supra illud fun-
damentum edificare aurum argentum
et lapides preciosos. Reputat martires
qui propter sanctitatem tradiderunt corpora
sua propter deum ad supplicia. Reputat
confessores virgines et totam turbam
celicam in quibus relucet multa et precipua
sanctitudo et bonitas. Reputat et homines
qui adhuc in carne ambulant quales
quibus eorum esse debet quia templum
dei habitaculum dei domus dei. templum
sanctum habitaculum dispositum domus
ornata. Sicut propheta dixit decorem domus
dei amplius eam deus diligit et regnat
Dicit enim Bernardus ibidem. Sciatis karis-
simi quod hec festivitas vos dedicati estis
deo vos elegit et assumpsit in proprios
Tibi inquit propheta derelictus est pauper
orphano tu eris adiutor et Christus per
se dicit venit filius hominis querere et
salvum facere quod perierat. Vel querere
ad vitam gratie et salvum facere ad vitam
glorie quod perierat per errorem commissum
prave. In quibus verbis primo notatur di-
vina misericordia. Secundo divine
bonitatis effusio. Tercio hominis mi-
seria. De primo dicit venit filius
hominis querere. Tunc sunt vigilanter et
invenit difficulter. Perambulabat enim
Iericho ut dicit Lucas. Circuibat per
civitates et castella docens et predicans
evangelium regni. Ad quod nisi ut hominem
in anima reduceret ad quam sanctitatem
anime quantum obligamur nos iam voca-
tione. Non enim ut dicit apostolus vocavit
nos deus in immundiciam sed in sanctifi-
cationem. Iam ex precepto domini. Unde dicit
apostolus Hec est voluntas dei sanctificatio
vestra. Preceptum divina voluntas insi-
nuat. Iam exemplo dei. Unde illud Sancti
estote quia ego sanctus sum.

iam ex nostra peticione. dicimus enim oramus
dicentes Sanctificetur in nobis nomen tuum
Iam ex maiestate dei. Tunc ut dicit propheta Mi-
rabilis deus in sanctis suis vere mirabilis
in celo et in terra. Unde ut dicit Bernardus ibidem
Mirabilis est a pueris et virginibus in quibus com-
primuerant tamquam invicta in sexu suo fra-
gili vincunt viriliter et quottidie in pugnationibus
potentes resistunt. Unde apostolus dicens Con-
valuerunt in infirmitate sua fortes facti sunt
in bello. Tunc mirabilius est ex his qui
vix per bidinum potuit continere a luxuria a
voluptate a ceterisque similibus et diversis
libidinibus. Nunc vero ab eis continet multis
annis tota vita sua. Quid mirabilius
quam multi non minimis constituti sed solo dei
timore consumpti perseverant in afflictione
penitentie velut victo humana supra
naturam contra consuetudinem. Quod nichil
nisi manifesta miraculorum in nos spiritus
sancti argumenta. Hec ille. Ecce populo ca-
melum transire per foramen acus in regnum
dei et impletum quod veritas ait Luce x-
viiio. Que impossibilia sunt apud homines
possibilia sunt apud deum. Nomine zacheus
erat peccator publicanus ymo princeps pu-
blicanorum et ipse dives. Divitem vero
nisi cum difficile est intrare regnum
dei. Et ut dicit albertus magnus Erat
crudelis et immitis et nil dimittebat
nec eorum actam propter quod querebat vi-
dere ihesum et turbam deserens supplevit
staturam dei suam parvam ascendit arbo-
rem. quia notum tunc fuerat et ea que
Christus egit. Bonitas querendo hominem erat
aspexit enim gratie oculo vocavit enim
ex nomine. Iussit ipsum descendere in consi-
deratione propriorum. Festinus ingressus suo
domum eius honoravit fecit ex peccatore
iustum de impio sanctum. Sanctitate
testatus est dicens Hodie huic domui
salus facta est. Cum legitur ergo in dedica-
tione de Zacheo peccatore. Nunc vos
cuncti nisi quia ecclesie dedicatio est nostra
de sanctitate admonicio ut et nos
similiter faciamus. De Secundo
dicitur in verbis et salvum facere. Sanctitas

Sanctitas convenit tuam. salus enim a san
ctitate eundem ad salutem inveniemus pro
hanc sanctitatem. Perveniamus igitur ut hic
sancti simus sic enim ibi salutem inveniemus
ad hanc sanctitatem provocat nos evange
lium hodiernum in quo habetur. quod cristus
dominus fecit homini cenam id est beatitudinis eterne
et plenam Vocat eam cenam quia dabit eam
in mundi vespera omnibus animis suis in
celum introductis. dabit eam post labores
post esuriem post temptationes huius vite. omnes
enim huius consolationes omnia dona que
cumque deus dedit aut facit in hac vita se
cundum probationes et prandia media et su
stentacula ad laborandum quousque sero id est
finis vite hominis quasi finis diei veniat
Venit enim requies in fine omnium laborum
cena celestis id est finalis et plena satietas
O cena magna quia omnes ibi recumbentes
efficientur reges Cena magna a summis
ad infimis dapibus a plena et perfecta satu
ritate. Nunc totus mundus non sufficeret saciare
unam animam. Tunc vero implebuntur omnium
amarum desiderium. Cena enim angelorum. Tor
rens deliciarum omnium corda perfundet. Pre
mittit omnes invitatos et omnes ad fidem vo
catos ne negligant dicens hora cene veni
te quia parata sunt omnia id est omnia impedimenta
que non permittebant hominem assequi vitam
eternam sunt remota in passione cristi et la
bore eius ita quod iam homo est in eo statu
quod quam cito decedit non habens ex se impedimentum
absque dilatione evolaret in celum. In hoc
statu non erant antiqui patres quantumcumque
sancti essent quia ianua celi erat clau
sa. Hec igitur preparatio magne cene. ymo
hec dedicatio domus huius dei stimulat
nos ad dedicandum animas nostras. Unde
et bernardus ibidem. Dedicanda domus ista
per manus pontificis dedicata est domus
propter nos sine dubio facta est. Non enim
quam puto sumus sed quoniam ipsi in
fine seculi domus in hoc loco sunt utilita
tes. In nobis spiritualiter impleri necesse est
et specialiter que in parietibus visibiliter
precesserunt. Hec ille. Sunt autem hec asper
sio in scriptis unctio illuminatio et be
nedictio. Et dicit bernardus. Quod in hac
visibili domo fecere pontifices quod

cristus pontifex futurorum bonorum
invisibiliter quotidie operatur in nobis aspergit
ysopo amaritudinis pro peccatis. lavat in
confessione. dealbat super nivem in satisfactione
lavat lacrimis penitentie. lavat vinum divino
admiscet sal id est spem cum devotione. Inscri
bit digito id est spiritu sancto non in lapide
sed in tabula cordis legem suam. facit illud
molle mansuetum primum tractabile et de
votum. Calcem penitentie linit oleo su
gre. Cena ut dicit bernardus. Non est sine
cinere spem esuriem ut sine unctione asp
tatem esse quis posset. Ex unctione gratie
sequitur lux et et mitra. Tunc enim ana
lucent omnibus coram deo et populo ad glo
riam patris qui in celo est. In hiis quatuor
dicit bernardus. Constant unita in benedictione
vero sunt premia hanc exspectamus in
hac tota complebitur gratia sanctificationis
quam in domo tabernaculi non manu fa
ctam etiam in celis que construitur vi
vis ex lapidibus angelis scilicet et hominibus
De tercio dico quod periciat. Periciat homo
et inventus est in miseria magna et in
felicitas. quod inventus iterum perire non per
mittat. Venena magna miseria. Nam et
hic homines omnes racione vicientes habeant
cognicionem et desiderium preveniendi. Ite
rum quamvis enim velit esse beatus. Unde ille
avulsio. Nato se deputatum ad optima.
Tamen multi valde excusant se ne ve
niant ad illam cenam et sic veniunt in
damnationem quali vita non perveniunt ad illam
cenam. Secundum magistrum de resurrectione re
venit. Si vitam assentire nolunt. appe
ciant quid loquitur est respiciens in sua
cenacula vitio. Misit et in corpa
ricarum velle venit viciis dicit. Communiter
aliquando bonum enim in quo notatur pluri
tudo in hac vinicione diviciarum que
plurimus suffocat affectum illius ut
ne eterne. Sequitur et. Rogo habe me
excusatum. Secunda et scilicet licitum est
laborare corporalibus manibus pro temporali
bus habendis. Sub illo tamen pallio pallio
ita homo involvit mentem circa temporalia
quod omnino negligit eterna sunt
omnes avari qui die noctuque co

gittant et modo (con)sentiunt quo lucrentur
quo ditentur per fas et nefas. Hec
itaque periculosum. Lucas dicit villam emi, i(d est)
intendo dominationem in alios. Homo dives
me castellam et purpura induebatur et co-
tidie splendide epulabatur. Et notum superbia
vite et periculosius quam omnia quia
laborantes pro divitiis cessant laborando
mandatis dei invisat cordis cetol-
dencia et negligencia et animarum ob-
pressus opprimuntur capiuntur spoliant(ur)
et spiritualibus sensibus et fide privantur in-
cimus capiti et ... ibi et fide p(er)-
dunt et cultu divino obliviscuntur et
sorte illis similis efficitur. Boves ter-
timus pietes mane comedunt et sub-
diti per labore die ac nocte plorant.
Lucanus et sic habent excusationem. Omnes
hi qui a talibus vellent esse soluti
tamen tamen tenentur in ... non
ut ceteros ledant sed ut se ipsos defendant
non ut dominentur sed ut ...
sed qui sunt hi et laudabimus eos
quia vere sunt ideo talis dicit. Rogo ha-
be me excusatum. Tercius dixit uxo-
rem duxi, i(d est) traxi me ad actus carna-
les ad delectationes ad voluptates car-
nis. Ideo non possum venire. Cena ut
dicit Augustinus ... de civitate. In vo-
luptate carnis totius corporis et ho-
minis bestiam committur. Videte quod diffe-
re ... actus carnales ... ut non
recedunt a salute, id est non possunt
venire. Et hec periculosissimi. Hi omnes
nos laborant pro ... et ita non
curant venire ad cenam. Cena mul-
titudinis. Sumptum est ... sed se-
ritus pedibus. Qui carent primi acta-
misus quo carent secundo. Conversio pig-
rio carent tertio. Secundo misit ut dicerent
quod paterfamilias invitavit quia sua cena
vita contemptibilis esse. Secundo quod
Zacheus existens in turba non potuit
videre Ihesum. Clamabat osanna fi-
lio David ac tunc postea acclamabat: Cru-
cifige, crucifige eum. Turbe compri-
munt et affligunt Christum. Luce viii.
Non ergo mirum quod in turba non potuit
videre Ihesum, quia qui secundum aliorum
vitam vult vivere et nec vitam eorum
tenuit legibus se regere quando talis

Videbit Christum. Si adulter aspicit alios ad-
ulteros, dolosus alios dolosos, avarus alios
avaros, raptor alios raptores, quicunque talis
convertitur ad Christum ut videat eum nequaquam.
Zacheus ergo deseruit turbam et ascendit
arborem, id est vidit et audivit Christum dulciter
eum allicientem: Zachee festinans descende, quia
prompte se exhibuit ad actus pietatis. Videat
aut ... divinum honorem et prompte ad
actus misericordie, id est aut. Secundo quod quecunque defrau-
davit ... quantum potuit et sic forte Dominus in eo
respexit et in aliquo cumque ad eum declinat.
Multi volunt cum Zacheo intrare scandalis
dolis sed ad sanctificationem anime ... fraud-
ulentiam non solum in quadruplum sed ut simplum
volunt reddere. Secundo tales sancti ... in
anima et quod veniet ad illam magnam
cenam per mortem. Luce. Sicut deus nobis peccato-
ribus dedit ... Christi in exemplum ac-
cende sanctitatis. Illam videamus qui illa
presentis ut sanctificemus animas nostras ut
in fine huius vite ... ad
illam cenam eterne beatitudinis in regno eorum
quod nobis prestare dignetur pater filius et
spiritus sanctus ... in secula seculorum.

Magna sexta feria

quinta

s. 182

Dicitur cena ... dico ... nomen
speciale quale nunquam ante
nec post habuit ut quinta
aliqua dicitur. Dicitur enim
cena domini. Et alias forte
Christus pluries cenavit sed tamen
de sua cena per excellentiam
quia fuit ultima in qua Christus
veterem legem finivit in esu agni paschalis
et inchoavit novam in institutione corporis
et sanguinis sui sub speciebus panis et vini.
Et hanc mandavit celebrari ... in me-
moriam sue mortis dicens: Hoc facite quo-
ciescumque sumitis in meam commemo-
rationem. De qua cena describunt omnes
evangeliste. Matthei xxvi. Prima die
azimorum accesserunt ad Iesum discipuli di-
centes: Ubi vis paremus tibi comedere
pascha. Exodi xii. Precepit deus Moysi
iste ut xiiii mensis ... ad vesperam

Tunc fermentum tollebatur de domibus filiorum
hebreorum ipsis et ut tunc immolarent agnum
paschalem et eum comederent cum azimis pa-
nibus. sero eiusdem diei et per septem dies
immediate sequentibus continuo azimis vtebantur
et sic dies azimorum durabant usque ad vi-
cesimum secundum diem eiusdem mensis. ex
quo fermentum non inveniebatur in domibus
iudeorum Prima igitur die azimorum scilicet die
qua agnum paschalem immolabant et mandu-
cabant discipuli cristi solicitudinem habentes
de magistro et de precepto legis. accesserunt
ad eum quia viderunt venisse tempus con-
gruum legali sacrificio dicentes. Vbi vis
paremus tibi comedere pascha Quia Cristus
domum propriam non habebat neque discipuli pro-
prias mansiones habebant. ideo sic dixerunt
vbi. vis paremus tibi comedere pascha Mar-
cus xiiii Et mittit duos ex discipu-
lis suis scilicet ut eius adventus fieret notus Am-
brosius ad ostendendum quod non timebat mor-
tem sed spontaneus veniebat ad eam Theophi-
lus. Oblatus est quia ipse voluit. Misit
autem petrum et johannem Luce xxii. propter
duo testamenta quorum vnum terminan-
dum erat in cena scilicet vetus quod figura-
tur in petro qui fuit apostolus iudeorum Et al-
terum scilicet novum inchoandum quod figu-
ratur in johanne qui fuit doctor gen-
tium in asia. vel propter preceptum duorum que
concurrere requiruntur ad esum agni paschalis
scilicet scientia veritatis cuius intellectum quod
figuratur in petro Et puritas affe-
ctu quod figuratur in johanne prima Corin-
thios. Epulemur in azimis sinceritatis
et veritatis. Sinceritas pertinet ad caritatem
veritas ad fidem hos duos misit dicens
eis Jte in civitatem scilicet iherusalem hic fiet im-
mandatum legis Deuteronomii xvi Jbi
Jmmolabis in loco quem dominus deus tuus
elegerit Et addidit ad querendum Et occurret vobis
homo lagenam aque baiulans Vnde habetur
in matheo Ferens et amphoram aque
portans hic hospitem nominat vel baiulum
aque ad figurandum quod quilibet est cui co-
mittit ad querendum et non est aquis ad
quem non mittat suos discipulos vel inspiratio-
nes. et loquebatur cum discipulis De hiis que
debebant aliis contingere ut ostendat se
nosse omnia presentia et futura etiam
contingentia Johannis xvi

Nunc scimus quia scis omnia Et ut
etiam hic stabiliret discipulos in fide et o-
stenderet se passurum voluntarie Offerat
autem mentionem de lagena vel amphora
aque et ipsius baiulo ut innuat quod ille
apud quem dominus debet facere pascha Debet
similiter aqua est necessaria primo baptis-
malis sanctificationis Ezechielis xxxvi
Effundam super vos aquam mundam et cetera
Johannis iii Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto non potest intrare
regnum celorum Secundo penitentie lacrimis
Trenorum ii Effunde sicut aquam
cor tuum Psalmus Exitus aquarum deduxe-
runt oculi mei Tercio sapientie devote Jo-
hannis vii Qui bibit aquam quam
ego do fiet in eo fons aque salientis
in vitam eternam Offert autem mentionem de
aqua et amphora ut ostendat huiusmodi pa-
scha celebrandum esse pro ablutione ho-
minum flagellis Aqua enim designat
lavacrum gratie lagena vero flagellate
corum quibus hec gratia est infundenda Jn
quorum persona dicit apostolus secunda Cor. iiii. Ha-
bemus thesaurum in vasis fictilibus
Sequitur in marco Sequimini eum et
quocumque introierit dicite domino domus
Magister dicit Tempus meum prope est
apud te facio pascha cum discipulis meis
Magister Cristus erat dominus omnium
creaturarum non tamen se tunc vocat
dominum quia iam tunc incepit cessare
vsus dominii quia iam tunc cepit ostendere
signa maxime subiectionis et humilitatis
Sed vsus magisterii non cessabat Tunc
enim eminentius cepit pandere sua ma-
gisteria orando patiendo mite inde-
cens Jn quo debemus eum imitari quod
nobis est possibile Et quid mandavit dicens
Sequitur Tempus meum. i. mee passionis
quod est simpliciter meum quia a me ab eterno
predestinatum a me in lege prefiguratum
a me amore hominum desideratum Hoc
tempus prope est quia hodie post cenam
incipiet et cras consummabitur Apud te
facio pascha cum discipulis meis. i. volo
apud te parare que exiguntur ad esum
agni paschalis. Vbi est refectio
mea vbi pascha cum discipulis meis
manducem Marcus xiiii Vbi est diversorium
q. d. provide michi de loco et de lectis
quo possumus amare quiete et pacifice

Non enim querebat locum tumultuosum
sed secretum sed restorium ut diversorium
unde et in diversorio voluit nasci. Similiter
constat eum amare concordiam fraterne
unitatis qui voluit manducare cum disci-
pulis suis. ut qui fuerant participes sue
tribulationis fierent etiam participes sue con-
solationis. Secunda ad Thimotheum ii° Si susti-
nemus et conregnabimus. Et ipse ostendet
vobis cenaculum grande stratum et ibi
parate nobis. Luce xxii. magnanimus fuit iste
paterfamilias qui tam [illegible] inimicos meos
quos non timuit suscipere. Quoniam Contere
dit enim amorem multum propter amorem
domini. Et eum [illegible] Glossa xxii. ma-
gnum cenaculum in quo magna cena
facta. De qua Luce xiiii° Homo quidam
fecit cenam magnam etc. Secundo quia meo
magnum factum institutum. Proverbiorum xx-
iii° Ad mensam magnam sedisti attende
que posita sunt ante te. Tertio quia
in eo maximum exemplum humilitatis
est prestitum in lotione pedum. Quarto
quia in eo magnus et devotissimus
sermo a Christo de caritate factus est. Quin-
to quia in eo perfectissimum donum scilicet
[illegible] discipulis datus est. Cena
[illegible] ergo cenaculum et sic non in con-
[illegible] [illegible] in secretum magnum
et ibi mandavit parare non in palacio
pontificum non in pretorio presidis ut Hero-
dis. Ambrosius hospitium pauperis an-
[illegible] nobilium domibus. Et sequitur
obediencia discipulorum. et euntes inve-
nerunt sicut dixit eis Ihesus. Videlicet ergo
non se excusantes non procrastinantes
sed statim ut veri obedientes et inve-
nerunt sicut dominus dixerat quia verbum eius
non potuit falsum dici. Et fecerunt sicut
preceperat illis Ihesus Et Crisostomus. quia illud
preceptum est salubre et ideo quicquid pre-
cepit [illegible] est faciendum sequitur quia
tempus est [illegible] [illegible] quia [illegible]
est grande [illegible] quia [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] psalmus [illegible]
cyat xxvi° Et paraverunt pascha ,
restorum agni pascalis In qua cena
christus fuit se sic magister in doctrina
sic minister pedes lavando. sic cibus

in sacramento se dando et sicut domus mos
patrisfamilias cibum suis dilectis distribue-
re bonum amabilia. magister utilis minister
humilis cibus delectabilis dominus liberalis
Cum discipulis autem facto distribuebat cum di-
scipulis suis capitulo xii sicut pater cum filiis de-
nique cum suis magister cum discipulis dominus cum
servis et tempore comedebat agnum ad desi-
derium quod in veteri sacrificium erat in crucifi-
xionis. Statim incepit novum distribuere
hoc dixit Desiderio desideravi hoc valde desideravi
pasca manducare vobiscum antequam
paciar. i. moriar. Remigius [illegible] desiderii
ut innuat se dux desiderium habuisse prius
de consummatione veteris testamenti quam
de inchoatione novi testamenti. Deinde sub-
jungit causam sui desiderii dicens Dico enim
vobis quod ex hoc tempore non manducabo vo-
biscum sed veteris pasca. donec impleatur
i. novum pasca instituatur ut instituimus
celebretur in regno meo. i. in ecclesia mea
quod dicit iam amplius non manducabo vo-
biscum illud pasca legale in figura et
signo sed in veritate et signato. i. manducabo
vobiscum verum pasca scilicet corpus meum. quod
statim ipsis edentibus subiecit et de eo
suis tradidit mysteria corporis et sanguinis
sui que et nobis [illegible] nobis dedit Iohannis
vi° Caro mea vere est cibus et sanguis
meus vere est potus qui manducat me et ipse
vivet propter me. Sed quia hic cibus requirit
dignam sumptionem ideo apostolus volens nos ad-
monere ut sacramentum corporis christi digne
suscipiamus hortatur qualiter homines ut se
ipsum probet examinet et purget i Corinthiorum
xi Probet seipsum homo et sic de pane
illo edat etc. Cibus enim solent probari et sic
sumi consueverunt. Iste autem cibus non est
probandus quia [illegible] est bonus. sed qui recte
percipiunt est [illegible] [illegible] cibum illum se debet
probare. Cum enim sicut medicina homini [illegible]
to est salubris. sed [illegible] mortifera
Sic et ipsum sacramentum homini bene [illegible]
to est [illegible] [illegible] non bene autem [illegible]
to est venenum. Igitur ille qui deserit
hoc venerabile sacramentum suscipere
primo debet probare discutere et examinare

Primo recipiens quale sit puritas. Secundo
corpus domini quale sit maiestas. Tercio
indigne sumentis periculum quale sit hor
ribilitas. Quarto recipiendi modum quale
sit sanctitas. Quinto recipientis fructum
quanta sit utilitas. Recipiens quidem debet
esse multiplex puritas. Debet enim esse purus
a criminali delectatione a terrena affectione
ab inutili et vana cogitatione et negligen
cia torpore que omnia figurantur in mandu
catione agni paschalis. De forma enim mandu
cationis agni paschalis scribitur Exodi
xii Universa multitudo filiorum israel immola
bit ad vesperum paschae agnum sine macula
sumet que de sanguine eius et ponet super
utrumque postem et in superliminaribus domorum
illorum et edent carnes illas nocte assas
igni et azimos panes cum lactucis agrestibus
non comedetis ex eo crudum nec coctum
aqua sed assum tantum igni. Caput cum pedibus eius
et intestinis vorabitis nec remanebit ex eo
quicquam usque mane. Si quid residuum fuerit
igne comburetis. Sic autem comedetis illum
renes vestros accingetis calciamenta in pedibus
habentes tenentes baculos in manibus et co
medetis festinanter. Ista requirebantur ad esum
agni paschalis qui figurabat agnum verum. Quomodo
ergo debet cerimonialis observancie requiruntur
ad esum veri agni in sacramento. Primo filii
Israel sanguine agni liniebant utrumque po
stem et superliminare. Sanguis agni est san
guis Christi. Volens igitur corpus Christi su
mere debet linire utrumque postem et super
liminare i. debet recogitare passionem eius
intellectu per vivam fidem et affectu per devo
cionem. Luce xxii Hoc facite in meam
commemoracionem. Superliminare est intencio
sive quia sanguis ponitur dum corpus Christi
... intencione suscipitur ut eius pas
sio recogitatur. Sicut enim superliminare premi
net ostio sic intencio actioni. Secundo
volens manducare corpus Christi debet ...
... cum panibus azimis i. cum sinceritate
consciencie. Item cum lactucis agrestibus
per amaram contricionem cordis. Item nec crudum
nec aqua coctum sed tantum assum igne per fer
vorem dilectionis devote. Caput cum pe
dibus et intestinis vorare i. divinitatem
fide propter vestigia humanitatis amando
et imitando perpetue verba vite

occulta et consilia cum aviditate sumet
non remanet ... quicquam usque mane
i. aurora ... apparebit dies vel resurre
ctionis. In hac vita possumus omnia manda
ta eius intelligendo et operando ...
penetrare. Sed quia hoc est difficile ideo
subdit. Si quid remanserit igni comburetis
i. quia de misterio incarnacionis eius intel
ligere non potest per spiritum sanctum humi
liter reservate. Quinto autem debeamus
esse solliciti de comedere. Renes enim
accincti i. carnem a luxuria restringite
calciamenta etc. i. construite exempla patrum
qui vos precesserunt. Tenetis baculos i. pa
ratur ad defendendum fidem et festinanter
comedatis i. cum festinacione cognoscite
mandata dei quia sciencia vite eterne et gau
dia patris celestis. Secundo dixi probare
corpus domini quale sit maiestas. Recipit
enim panem angelicum cibum divinum
et celeste electuarium. Homo enim erat
famelicus ideo dixit panem ei cibum an
gelicum. Erat frigidus ideo panem et ci
bum divinum. Erat infirmus et debilis
ideo panem et celeste electuarium. Unde
homo famelicus recipiens hunc cibum
recipit panem angelicum. Ps. Panem
angelorum etc. Et Johannis vi Ego sum
panis vivus qui de celo descendi. Deus
enim homini triplicem cibum paravit scilicet
concessum prohibitum et promissum. Genesis
De omni ligno paradisi comedetis etc. per
... De ligno scientie boni et mali ne
comedatis etc. ii. Et lignum vite erat
in medio paradisi etc. ii. Si homo conce
sso usus fuisset et a prohibito abstinui
sset ad promissum pervenisset. Sed quia
male usus est prohibito ... prohibita
est concesso patet et promisso. Ideo dixit
dominus videte ne forte comedat de ligno
vite et vivat in eternum. Tres autem
cibos habet aliquid misterii. Cibus enim
prohibitus fuit mortificativus i. mortis
effectivus. Cibus concessus non fuit de
celo delatus sed de humo productus. Dixit
enim scriptura produxit deus de humo
omne lignum pulcrum visu etc. Cibus
promissus scilicet lignum vite vitam beatam
non dabat ... sed hominem in vita perpetua

Deinde ad beatam vitam bisflatus surgeret Cu-
sius vero veniens alium longe dissimilem
nobis attulit et dedit scilicet panem angelorum
et scriptum primus enim cibus sunt mortui ca-
rnaliter hic autem vivificamus Johannis vi°
qui de celo descendi. Ego sum panis vi-
vus Secundo est de humo productus hic
autem de celo delatus Johannis 6° qui de celo
descendi Tercio generabat vitam temporalem
hic autem dat vitam celestem Johannis 6° Si
quis manducaverit ex hoc pane vivet in
eternum Secundo eramus frigidi et ideo
prestat nobis carbonem divinum Unde Da-
mascenus loquens de corpore Christi dicit
Divinum carbonem sumamus ut ignis eius
nos inflammet illuminet et ignitat Et
tangit damascenus triplicem spiritualem
scilicet carbonem flammam et lucem Carbo
est enim corpus Christi Sicut enim carbo est
lignum unitus ignis materie sic divinitas
est unita carni humane flamma vero
sunt sancta desideria pro inflammatione
est cor meum lux vero est gratia spiritus sancti
Tunc enim desiderium ignitum est quando
caritate spiritus sancti est inflammatum Tamen
enim habet sanctum desiderium habet in se spiritum
sanctum qui mente integra deum desiderat
profecto iam habet quod amat Neque enim
posset quisque deum diligere si eum quem
diligit non haberet Ille igitur qui corpus
Christi recipit et sanctis desideriis plenus
est et inflammatus caritate spiritus sancti
habet in se triplicem speciem ignis scilicet carbo-
nem ardentem flammam accendentem et lucem
illuminantem et ideo est valde ignitus sanctis
suis et illuminatus lux autem non potest am-
plius crescere nec ignis prius invale-
scere nisi quia lux adiungitur luci et ignis
applicatur igni una scintilla per se lucet et
calet adiuncta vero alteri scintille magis
applicata tunc maxime lucet et calet
Si autem tres scintille adinvicem coniun-
guntur scilicet carbo corporis Christi et ignis
sancti desiderii et lux spiritus sancti ma-
gnam lucem diffundunt et magnum
ignem accendunt qui magnus ignis tri-
plicem effectum in nobis efficit scilicet pecca-
torum [illegible] incineracionem maximam

ignorantiarum illuminacionem et in cordis igni-
tionem id est totalem maximam desiccationem Tercio eramus
infirmi et debiles et ideo paravit nobis celeste ele-
ctuarium nos quia labimur prom ad malum
ab adolescentia nostra Genesis viii° Eramus
fragiles ad bonum Romanorum vii° Scio quod non
habitat in me id est in carne mea bonum Eramus
debiles ad sustinendum quodlibet adversum Job vi
Que est fortitudo ut sustineam Eramus ob-
ligati ad debitum pene persolvendum Matthei
v° [illegible] numquam est decretus prelere sine de-
core [illegible] Contra istas quatuor infirmitates
Christus nobis dimisit illud celeste electuarium
scilicet corpus suum Matthei vi° panem nostrum
quotidianum etc. Unde ambrosius in oracione dicit
ablucio scelerum sit fortitudo fragilium
Tamen prioni cadimus ad malum est nobis
ablucio scelerum quia fragiles ad bonum
est nobis fortitudo fragilium quia debiles ad
sustinendum quodlibet adversum est nobis contra
mundi pericula firmamentum quia obligati
ad pene debitum persolvendum sine in vita
sive post vitam exitus est omnium scelerum deletio
et mortuorum remissio peccatorum Tercio
debet probare indigne sumentes periculum quod
et sit horribilitatis Unde ait Ecclesiastes ad Hebreos x
horrendum est incidere etc. Tamen enim indigne
sumunt triplicem penam incurrunt scilicet spiritualem corpora-
lem et etiam de temporali i ad Corinthios xi°
Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles scilicet
longa infirmitate et egritudine et dormi-
unt multi id est moriuntur Unde in libro paradisi
dicitur quicumque indigne communicat nisi est
contricio eius iudicio pendent omnia glad-
ium vindicte suspendet et temporali morte nisi
peniteat remanebit ab angelis in eterno loco
poenis punietur Et figura primi Regum vi°
et bethsamitae mortui sunt quia viderunt
archam domini Si mortui sunt qui viderunt
archam domini quia morte digni sunt qui
indigne sumunt corpus domini Christi Johannis xx
viii° Panis eius in ore in fel appidius
conversus est Unde Ambrosius et obstinacio sit sicut
Judas qui laqueo se suspendit incidit
penam spiritualem quia diabolus acriorem potestatem
in eos accipit sicut de Juda Johannis xiii°
post bucellam introivit in eum sathanas
Interlinealis ut plenius possideret bucella
illa non erat corpus Christi Si ergo diabo-
lus Judam maiorem potestatem accepit

Quia de manu domini buccellam panis acci
pere presumpsit. Quando erit de illo qui corpus
christi indigne recipiens in cor suum quod
est omnis latrina immundius portavit. Pre
terea non tantum incidunt eternam penam eternam. Prima
Corinthiorum xi. Reus erit corporis et sanguinis domini. Tercio
christi penas habebit quanto maior quam homicida
sunt interfectores et crucifixores christi sed in
tercio ingrati conculcantes et corpus christi in
digne sumentes. Iudei enim nescientes christum quem
occiderunt cognoverunt prima Corinthiorum ii. Si enim co
gnovissent et conculcantes animas quas christus
suo sanguine redemit et auferent sicut enim ablata
diximus amissa. Sic christus dicitur amisisse
animas quas ei auferunt in quo quodammodo
cum eis christum iterum denuo crucifigunt Hebreorum
vi. Rursus crucifigentes. Quarto omnibus sunt de
teriores corpus christi indigne sumentes
Hebreorum x. Irritam quis faciens etc. Tercio
quibus debet panem recipiendo modum quantum
ad sanctitatem. Et primo debet recipi cum ma
gno timore. Secundo cum conscientie puritate.
Tercio cum vera et inhesitabili fide. Quarto
cum magna reverencia et honore tamquam inicium comp.
Quinto cum fervente devocione et
devocione. Sexto debet quibus placere quan
tam quante sit utilitatis et fructuositatis
esset iste arbor vitalis plenus fructibus
in hiis qui digne accedunt. Nam inflammat
voluntatem illuminat intellectum roborat ange
lica spem purgat reficit vitaliter unit
confirmat et fidem munit fomitem comprimit

In vigilia nativitatis domini nostri ihesu

Cum esset desponsata mater ihesu
Maria Joseph Mathei i. In
vigilia huius sancte nativitatis
domini nostri legitur hoc evangelium
in quo mencio habetur de Maria de Joseph
eius sponso et de angelo. Maria despon
sata concepit. Joseph timore hesitavit.
Angelus hesitantis dubium absolvit. Con
ceptio mirabilis quia non de viro sed de spiritu
sancto Christus sponsus sancti operis et virtute fecundi
tatis. Joseph tolerabilis certificatus ab an
gelo infallibilis. Conceptio vero Christi fuit
recipiens virgo et cum conceptu deo et ho

Conceptionis opus a spiritu sancto. De
primo filius dei volens humanita
tem assumere voluit concipi de virgine. De
cebat ut mirabilis deus haberet mirabi
lem conceptionem ut nasceretur nisi de vir
gine. Decebat virginem ut non conciperet
nec pareret nisi deum. Decebat eciam ut re
demptor noster esset virginis cum deo et mor
talis cum hominibus propter quod debuit ha
bere virginem matrem ut in mortali mortalis
conciperetur mortalis et in virgine conciperetur
castus. Secundo decebat ut sicut adam
primus de terra pura virgine plasmatus
fuit ita secundus adam de matre nasceretur.
Tercio decebat ut redemptor noster in virgine
conciperetur et de virgine nasceretur ut sicut
perditio nostra venit per mulierem de solo viro
producta sic redemptio nostra fieret per virum
de sola muliere natum. Hoc predixit Jere
mias capitulo xxxi. Innova signa et
muta mirabilia glorifica manum et
brachium dextrum. Filius enim dei manus
per quam cuncta creavit deus pater celum
celum et terram quasi brachio forti.
Mirabile fuit quod dominus de solo adam
primo homine mulierem produxit. Mirabilius
tamen fuit hoc mirabile cum de sola
muliere secundus adam productus est
de muliere dico virgine Maria spiritu sancto
operante. Unde filius dei dicere potuit
ecce ego sine iniquitate conceptus sum
et sine peccato concepit me mater mea. De
cimo conceptio debuit in virgine despon
sata propter hoc ut ponit glossa super Mathei.
Primo ex parte matris quia virgo a genere
sacerdotali deprehensa in stupro combu
rebatur Levitici xxi. Et sic in hoc
consulebatur virgini ne sub suspicione in
cideret. Secundo ex parte partus ut a
dyabolo celaretur. Si enim concepisset
non desponsata dyabolus omnino deprehenderet
ipsum filium dei esse. Tercio ex parte Jo
seph ut utriusque obsequium ne utrique
crederetur. Joseph debuit in hac concep
cione apposuisse Jo. evangelista dicit cum ergo
convenirent in domum habitacionis inventa
est sed ab ipso Joseph de spiritu sancto
et non de viro. Unde non statim post de
sponsacionem Joseph traduxit ipsam
in domum suam. Sed ut patet glossa

post conceptum salvatoris virgo statim
ascendit in montana ad visitandum
elizabeth et mansit cum ea quasi tri-
bus mensibus usque ad nativitatem Jo-
hannis et tunc rediit virgo maria
itaque et si absque omni humano precepto
consilio et exemplo divinitus inspirata
devovit virginitatem suam saltem voto
tacito in corde ut ponit glosa et tamen
consensit ut desponsaretur consensit enim
divina inspiratione inclinata matrimonium
contrahere et omnibus que ex illa inspira-
cione sequerentur. Spirabat tamen numquam
carnalem copulam sentiendam et talis
consensus non minuit virginitatis puritatem
nec impedit coniugii veritatem sic quod
fuit et vere virgo et vere coniux. De se-
cundo scilicet de Joseph hesitacione ut enim
dicit crisostomus super matheum. Postquam maria rediit
a peregre post tot menses invenit eam ma-
nifeste gravidam perfectam conturbatus
est et cogitavit quasi sponsus et de in-
dicio dei timens bona ex viri tentacione
Illa autem cum videret innocentem se in suspi-
cione eius decepisse nec posse se ab
excusare testimonio ventris convicta
cum lacrimis et suspiriis clamans iu-
ravit dicens vivit dominus nescio unde
hoc sit quia non ego hec dicto exponere sed
dicens huius causam. Cuius auditu ti-
muit valde joseph et ex parte credidit
in ea esse aliquid divinum ad fidem autem
dictorum eius concedebat eam conversio
eius sancta. Cum enim esset iuvencula
pro filia de ipsa cogitare commessatrix
aut violenta. numquam fuit omnis enim
similis commessatrix et violenta men-
dax est non est levis non onerosa. non
cantatrix non turpium verborum amatrix
sicut solent plerumque puelle que li-
benter talia aut loquuntur aut audi-
unt non super virum oculos suos le-
vabat aut infixit aspectum. Hec enim sunt
documenta mulieris meretricis hec et alia
tractamus similia. nil horum invenie-
batur in ea sed que malam suspicionem
de eo facerent sed ex adverso omnia
laudabilia omnia admiranda. quo
sine spiritu sancto post hec non caperet esse
ex humana natura. Omnibus igitur

documentis quibus fornicacio mulieris intelligi-
tur et argui solet resistentibus sola apud eum
remanebant suspicio gravitas ventris. per hec omnia
estimabat eam habere gratiam vero de spiritu. Nulla
enim res sic castitatem mulieris viro commen-
dat sicut vita disciplinata. O inestimabilis
laus marie magis credebat castitati eius
quam ventri eius et plenus gracie quam nature con-
ceptionem manifeste videbat et fornicacionem su-
spicari non poterat plerumque credebat mulierem
sine viro concipere posse quam mariam posse pec-
care. Crisostomus. Considerans tamen conceptione
quam videbat eam gravidam inducebat mentis
fluctuacionem eo quod non erat ad plenum certus
unde concepisset. Ideo necessaria erat revelacio
divina pro amocione huius hesitacionis
Nota dicit glosa Joseph cum esset iustus
et nollet eam traducere id est manifestare vo-
luit occulte dimittere eam iustus ex lege
iustus ex bona voluntate iustus ex bona
operatione et si non aliud testimonium sue
iusticie habuisset quam quod virgo sponsus virginis
meruit et quod tam virtuosus esset electus
Proinde in re dubia vitabat iudicium
sinistrum facere de maria. Glosa ut dicit
Nicolaus de lyra vero non permittebat deus eum pos-
sum fidelem de marie fama iniqua medi-
tari. Obliqua enim suspicio contemptum
iniusticiam arguit. Hec ille. Itaque occulte
volebat eam dimittere scilicet cupiens parcere
infamie ut non perderet quod peccato non noceat
Hec cogitante ecce angelus domini in som-
pnis apparuit ei dicens Joseph fili david
noli timere accipere mariam coniugem tuam
quod enim in ea natum est de spiritu sancto na-
tum est. Necessaria fuit hec revelacio ut dicit
crisostomus propter tria. primo ne iustus homo faceret rem
ignorans rem iniustam. Secundo propter hono-
rem matris. Tercio ut Joseph intelligens
sanctam conceptionem diligencius se ab ea
custodiret quam prius. Hec ille. O quanta
gloria virginis marie que sola meruit volun-
tate spiritu sanctissimo concipere. Iam benedicta in
mulieribus quia sine viri semine concepit
sine labore portavit et sine dolore peperit
Ubi est mirandum quod solum spiritus sanctus concepturus
cum sit operatus. Augustinus enim est hac
verba ego dominus sed trinitas creavit
eum sed personam hominis. Itaque tota
benedicta trinitas formavit corpus

filio dei ex purissimis sanguinibus vir-
ginis marie castitatis conceptio christi attri-
buitur spiritui sancto sed quia ei attribuitur
bonitas quod notatur quia incarnatio christi
est opus excellentissime bonitatis Ex hiis
omnibus trahamus nobis documenta et pri-
mo quantum diligere debemus castitatem ex quo
filius dei voluit concipi non de corrupta
femina sed de castissima virgine Contra
omnes luxuriosos qui proposito timore inspi-
rant impudicitiam lascivie Si enim isti timo-
res deum contempnunt a timore dei et per-
dunt salutem ut dicitur Jer. xxxi Si in-
caste concepit eternum salvatorem Opor-
tet igitur esse mundos christi qui volunt con-
cipere salutem Crisostomus dicit Mat. xii
Quicumque fecit voluntatem patris mei qui
est in celis ipse est meus frater et soror et ma-
ter ...ima autem non solum est contra dei vo-
luntatem sed et contradicit humanitati
christi non ergo est in christo quamlibet luxurio-
sus sed in dyabolo qui est dampnator
non salvator. latrones indigni ad manen-
dum tercio probatur in sermone ancillarum
quod si isti templum deo esse volumus caue-
amus ceteraque infirmare aut dubia pro-
cedere respectu quia hoc est magna iniusticia
Tercio quomodo vero ut deus nobis implorata
tibus subveniat non solum innuit et imi-
gi qui continet proximum et etiam deo Maria
fuit innocentissima domina ei de celo sub-
venit et joseph iustus innocens ideo do-
minus per angelum in perplexitate consolatur
nos enim domina virginis et virgine castitate
tibus nomine de celo subveniet ut dicit
Gen. sed iustis nunc in te tandem ad glo-
riam regimine locum ad quod nos perducat

Marie niues

189

[a]no homines ascenderunt
in templum ut orarent
Luce xviii Hec dicta
habentur dominica xi
post trinitatem ... inunt
expositum. aliud de festo
hodierne diei sed ad
marie niues ut autem statim dicitur
festivitas oriatur hoc advertendum ut
dicit legenda Cum tempore liberii

pape placuit deo egregiam urbem Ro-
manam in atrio sue habitaculo decorare
ut eius veneratio a populo in terris cederet
ad opem intercessionis pro populo in ce-
lestia adire .n. tunc adiit intra urbem
ad honorem perpetue virginis genitricis dei
fuerat etiam fabricata ut satis videbatur
indignum Ergo ad maiorem devotionis
studia in hominibus excitanda voluit omni-
potens pro maiori honore sue matris
locum construende eius miraculose pre-
signare tempore itaque prefati liberii pape
quidam Johannes patricius vir genere
preclarus et opulentus libentissime genitri-
ci dei una cum uxore sua devotus virginem
marie supplicantes petebant ut de facul-
tatibus suis ... ...
deservire Maria virgo petitionibus eorum
clementer annuens tempore mensis
augusti in maioribus ardoribus solis
contra naturam temporis demissa nivium
multitudine eum suggerere locum edifi-
cande basilice designavit . ita tamen
quod tantum ille locus in quo basilica erat
construenda . erat nive repletus et non
alius apparuit quod in visione prefato li-
berio pape et Johanni patricio admonens
ut mox eius nomini basilicam inciperet
fabricare . et nominavit genitricis marie
de esse Gaudet Roma et miratur
de tam nova miraculo ... ...
Sicut quod maria templum domini Jesu
fuit christus sic voluit sicut sibi templum ab
hominibus ut patet in dicto eius proposita
Suscepimus deus manum tuam et filium
tuum de pura mea nobis datum a pre
Ad hoc enim dominator dominus venit
in templum marie ut salvus fieret
populus suus a peccatis eorum Vere templum
amplum caritatis presidio et pietate
templum amplum quod ad se sine ex-
ceptione omnes vocat dicens venite ad
me omnes qui concupiscitis me et a ge-
nerationibus meis implemini Et de agna-
tionibus ipsa enim invenit gratiam pro om-
nibus Ergo dicit venite ad me omnes
ego gratiam vitam ut videatis viam ut
ambuletis veritatem ne erretis . spem
ne desperetis vitam ut vivatis Ego

gratiam rei eterne egris medelam pu
sillis corde robur afflictis consolacionem
periclitantibus adiutorium liberationem et
et ut omnia comprehendantur in eius te
plo iudei et christiani in sermone de natiuitate
Sileat misericordiam tuam virgo beata si quis te
inuocatam in necessitatibus suis sensit mo:
Dicit Duos homines ascendisse in tem
plum ut orarent iustus et peccator phari
seus et publicanus sic ut oraret per
se et multis autem est acceptus Nulla enim oratio
est et multis ante est acceptus apud deum
nisi per mariam Cuius ut dicit bernardus
in eodem sermone Totius boni plenitudine
nos posuit in maria ut si quid spei in
nobis est si quid gratie si quid salutis
ab ea nouerimus redundare Hec ille
Vos phariseus autem intrat primum et
deinde publicanus autem autem intrat
grauius et descendit iustificatus in domum
suam Cum sit quia phariseus non
respiciebatur ex corde humilitate ma
gis sed cordis sui superbia autem Orauit
enim non ad deum i non ad dei exaltationem
sed ad suam propriam laudem Grates egit
deo non ad dei laudem sed ad sua enarran
da omnia virtutes per eum enumerans sed cen
sura non deus in quo egit Non solum
contra eius sed et contra merita eius que
orando et gratias deo agendo omnia bo
na ascripsit deo Cuius prophetia in persona
eius ait Tenuisti manum dexteram meam
et in voluntate tua deduxisti me et cum
gloria suscepisti me Tenuisti me ne ca
derem et sic non est ex homine quod non ca
dit sed ex deo qui tenet In impletione vo
luntatis tue deduxisti sed de virtute in vir
tutem et ita operatio virtutis et conti
nuatio non est ex virtute humana sed ex deo
ducente et deducente sine cuius et ne
deficerem suscepisti me cum gloria hu
mi beata virgo totius sui boni attribuit
deo dicens Tenuisti me in puritate
deduxisti me in virtute suscepisti me
in claritate hi sunt tres status inno
centie iustitie et glorie Ex quibus excidit
phariseus in eo quod et se alicui ceteri deum
laudabat in corde tamen non deum sed se ex
altabat Publicanus autem in humi
litate se ipsum confundendo et deum
laudando meruit ex peccatorum remissione
intrare in statum innocentie et iustitie et
tandem glorie phariseus vero quia superbus
meruit humiliationem humiles exaltationem
Sed cur deus locum templi in quo deus cu
piendum voluit potius designare per montem
et non per aquam et non per alia rerum genera
de hoc tres cause Primo ad designandum
montis sic puritatem Nix enim hec candorem
prestitit et refrigerandi virtutem virgo
maria non solum in se purissima sed et
alios ab estu viciorum refrigerans promo
uebat ut dicit ambrosius super de virginibus Immacu
lata per omnia mentis et corporis conti
nentia significatur Nisi enim maria ad
plenum fuisset pura filium talem facere
non potuisset et nisi ab omni vitiorum con
tagio immunis fuisset filium dei gratie
non potuisset ut ergo conciperet et pareret
summa sanctitate opus habuit Omnium enim
malorum due sunt radices scilicet concupiscen
cia et ignorantia de quibus duabus radica
bus perfecte sunt purgata quod sancte sanctifi
cauit in carne et virtus altissimi obum
brauit ei Tunc enim non solum in omni
gratia consummata fuit virgo et in omni bo
no quod acceperat confirmata fuit virgo in te
cus sanctis magnificatur habetur quod a vi
cio non potuit expugnari In ista ante
infirmitate habetur quod a nullo vicio potuit ut
in medio impugnari Secundo voluit
templum in monte sic edificandum premo
designare per montis sic humilitatem Nix
enim minuta descendit quod qui vix perpitur
apparet humilitas quo patet exemplum que ho
minibus et angelis cum esset in excellentissimo
statu et maior humilis tamen se gradu
in omnibus in summo gradu humilitatis re
cumbit Hieronimus iure quod homines, ita quod
deus et deo fuerat acceptos quia ut quis
inter multos sit magnus et humilitate
sit insignis O profunda debuit esse humi
litas eius que deum hominibus peperit vitam
mortalibus edidit celos innouauit mundum
purificauit paradisum aperuit et hominum
animas ab inferis liberauit O vere gloriosa
marie humilitas que porta paradisi effecta
scala celi constituta facta est marie
humilitas scala celestis per quam deus
descendit ad terras Tertio voluit deus

templum meum sic fabricandum pro nunc designare ad insinuandum mundo sic erga miseros pietatem et caritatem Nam enim re immundicias oppressit et sudore suo sancte in aquas replentur et repleta mundis in in nem redeunt. De mala de sapiencie primo Cum sit una et singulis pietate caritate et precibus omnia per se dono domini filii sui a quo omnipotente omnipotens est essentia et permanens in se immutabilis bonitate potentia et mira omnia innovat et homi nem per quem facta sunt omnia innovat Dicit homines per graciam in presenti et gloriam in futuro et per naciones et in omni gente sine personarum acceptione in animas sanctas transfert graciam infundendo quas sanctas non invenit sed gracia sua sanctas facit et amicos dei et deum amantes et a deo amatos constituit quia accendit ad amorem dei et illuminavit ad cognicionem dei. Unde ipsa cum filio dicit potest data est mihi omnis potestas in celo et in terra et sicut filius est rex regum et dominus dominancium Sic maria mater eius regina est bene se regencium et domina eorum qui sibiipsis dominantur Unde in miraculis eius legitur de eius omnipotentia multos enim de sua dampnacione iam ereptos multos in aquis suffocatos et incendio mortuos qui dum viverent ipsius patrocinio se commendaverunt multos qui sine penitencia decesserant in mortali ab ipsius dyaboli faucibus potenter eripuit et ut agere penitenciam possent ad vitam reduxit et se corum [illegible] quam immundicias effecerit et sua pietate ad fletum potenter induxit. Ita enim ipsa ingeniosa est ad salvacionem et subtilis plus quam ad peccatorum ereptionem quam dyabolus est subtilis ad eorum dampnacionem. Hec causa enim pro nunc sic mundo voluit designare ut ex hiis affectum reverenciam eius matris habeamus. Consideremus eius puritatem que non excludit eius humilitatem quia nullum repellit eius pietatem qua suos peccatores peccata nostra tegit. Inde hoc desiderio eius mundo ad eam sitientes se humana se vitam componamus ut tante Regine famula astare mereamur ut nobis famula suis potenter graciam impetret hic tandem gloriam in regno celorum. Quod nobis prestare dignetur pater et filius et

Sancta Elizabeth Sermo

Simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti Mathei xiii° Cogitanti michi de vite sanctitate Elisabeth ingenue cogitantis precordia obstupescunt Cur enim eius mira paciencia et vita aspera quam sponte in mundo elegerit Elegitur magis libet flere quam ligna verbis seu recitare Cum enim mentem gelidam non repleuntur ad tante caritatis ardorem quo vehementer in hac gloriosa matrona ardebat Cuius sicut parvos non corrigat actus huius sancte femine inspiciendo timeo Cuius sua pigriciem [illegible] redarguet humo mollissime femine seu mulieris constanciam laborum quam in mundo habuit cognoscendo Cuius iam in tabulacionibus [illegible] miseris secula sustinebat Ex quo hec sacra sponsa sponte subegit mundi amicitias propter celi gloriam sine quibus esse potuit Dicebat enim se esse in sagena mundi que in littore bonos congregat in vasa malos autem foras mittit. Sed eo non nomine sed re non professione sed virtuosa operatione non modo sed multo ad hec anhelabat ut cum ceteris bonis piscibus in vasa eterne glorie eligetur. Aut enim dominus Simile est regnum celorum sagene misse etc. Mundus est sagena iste mundus hic vite sagena dicitur quia bonos admittit magnos parvos nobiles ignobiles bonos et malos sanctos et peccatores Aut enim dicitur in moralibus Ecclesia missa in hoc gentilitatis seculum nullum excipit sed malos cum bonis superbos cum humilibus iracundos cum mansuetis fatuos cum sapientibus recipit. Hec ille. Unde mundus dicitur sagena propter tria primo quia sicut sagena per aquas trahitur ita mundus in miseriis flectibus tribulacionibus quasi valde agi ad littus tendit. Unde augustinus super psalmos C xxi Omnis vita tua super terram plage tue sunt plage quas dum vivimus super terram sine fletu vivas sine

fine aliqua tribulacione constitutus sicut
fuerit ille. Sed dices cur plange(re) debeo
ex quo arridet michi mundus sanitas ad(est)
copia amicorum turba familiarum nobi
litatis elegancia vel gravitas aut ma(gn)
itudinis sensus. Audi et scire enim pere
quod corpus suis commodis cedunt quia sessim
iam perdunt crescent et valuper(unt) sen
tiant quia vapulant et doleant sicut
qui apponit sciam apponit et dolorem
Certe maior paupertas quam non habere
illum qui est rex divicie. Que maior tri
bulacio quam fantasticum et non divi(num)
habere gaudium. Que maior miseria quam
illum non habere qui est vera sufficiencia
Certe maior anxietas quam esse in
laqueis et non deum sed liberum ab eo
creatore enim facte sunt in odium et in
muscipulam pedibus insipiencium. Se
cundo mundus dicitur sagena quia mter(?)
quod ad littus trahitur quid sit in ea an
pisces an vane ignoratur aut cuius
condicionis sit piscis omnes nesciunt. Et
eciam in hoc mundo bonos et malos pec
catores et pisces in se ad littus trahens est.
Certus tamen nemo fieri(?) potest quis piscis
quis bonus quis malus. Simulans in
dicio non constat. Certum scitum est ne
scit homo utrum amore vel odio dignus
sit. Sed eciam cum ad littus in morte
venietur tunc apparebit piscis et vana
erit oblivio et margaretha maxen
cius cesar et katherina nero et paulus
decius et laurencius herodes et jo
hannes omnes ibunt ad littus. Sed
dum eant in mundo non apparent boni
tas vel malicia sanctitas vel pravitas.
Sed venientibus ad littus herodes ma
xencius decius nero tamquam pisces pu
tridi proiecti sunt in lutum stagni
sulphuris ardentis katherina vero et mar
garetha laurencius et johannes in
vasa eterne glorie sunt recepti. Tercio
sicut sagena omnes pisces sordidos et pu
ros velis et nolis ad littus trahit
ita mundus inevitabiliter omnes pe
ccatores et homines ad littus pellit
et pertrahit. Nemo potest dicere nolo
ire aut hic volo manere. Certe enim

De servo qui debebat decem milia talentorum
domino suo dicitur quod sponte aut benivole ad
reddendum debitum venisset ut debitum
reddat. Mathei xviii. Hec omnia sancta
elisabeth considerans et ideo indumentum pau
pertatis loco gaudiorum tribulacionem loco
solacii dolorem elegit. Certus non miretur
quod nulli sublimis glorie ita despecta esse vo
lunt in hoc orbe. Certus non obstupescat
quod tam inclitissimi regis filia in tanta e(ge)
state voluit vitam ducere. Certe alii sancti
paupertatem et miseriam que affectassent
non leguntur. Si dum terrena eos vel ipsum
egnaminis(?) tollebant. De elisabeth vero
legitur quod statum paupertatis in summa gloria
constituta affectabat ut cum ipso paupere vite
rependeret et nuda in ea ipsius nudi haberet
certe sancti dum persequebantur sustinebant
et a persidis stabant et ab carnificibus non
aut scipsos affligere intendebant. De hac autem
legitur quod imperio tradita sepe per manus
ancillarum faciebat se in cubiculo fortiter
affligi ut flagellato salvatori vicem re
compensaret et cum sua ab omni lascivia
[illegible] certum aut gracie habitum ad pau
peres et ad miseros quantum caritas in
omnibus testimoniis legitur et legitur tamen de ea
quod adhuc existens in statu coniugali ab
sente viro eius sepe cum ancillis ma
nibus propriis lanam filabat vestimenta pro
faciebat ut ex hoc bonorum laborum
fructum reciperet gloriosum et quod vere hu
militatis fuerit. Mortuo autem viro eius
eiecta de dominio per cognatos domini sui
in paciencia et paupertate vixit de suo
bonis hereditariis omnibus venditis hospitale
construxit et ibi ad serviendum pauperibus
mancipavit et cum vacabat a servicio
domus filabat lanam et precium quod inde
recipiebat pauperibus dividebat. Sola au(tem)
in magna penuria vixit primo propter
viam primo propter spem future glorie au
gendam dicitur ut supra. Decimo tribulacio
nem in presenti seculo spes vite de futuro
seculo. Secundo propter notitiam eterne hereditatis
quam quecumque nolunt in hiis perpetrare. Dice
bat enim sancta Elisabeth quod pro illa
gloria et gaudio celi mundum nec(?)

miserias rerum terrenarum. Si fieri posset etiam
mortes essent sustinende. Quia enim sancti
videre gloriam celi cognouerant, iccirco pro
illa acquirenda pati voluerunt. Unde beatus Gre-
gorius in omelia super Si quis vult venire post me
ait: Ad sanctorum martirum corpora consi-
stimus, fratres mei. Nunquid isti in mortem car-
nem darent, nisi certissime constitisset esse
vitam pro qua mori debuissent. Et ecce
qui illi crediderunt miraculis coruscant
et extincta eorum corpora viventes egri veni-
unt et sanantur. Quomodo ergo venit illic
vita vivendi, sine tot miraculis vivunt. Tercio
ad exemplum actus christianis. Ait enim
Gregorius in eadem omelia: Venimus sepe a pro-
ximis despecti, designamur iniurias vi-
ndicare. Si contingit virginibus fortasse
cum proximo confessionis porro satisfacte
cor quippe carnale dum huius vite gla-
ciem humilitatem despicit. Hec ille. Ideo
ad calefaciendum frigida christianorum
corda sancta Elizabeth tot miserias vo-
luit sustinere. Ideo quod omnipotens eam glorificat
quod adhuc vivens celestes visiones vidit
et in oratione eius vultus resplendebat. Quo-
dam tempore audivit dominum ad eam loquen-
tem in visione: Elizabeth, si tu vis esse
mecum, ego volo tecum. Cui illa respondit:
Domine, tu vis esse mecum, ero tecum.
Tempus ipsius resolutionis instaret, apparuit
ei Christus dicens: Veni dilecta mea, intra in
sta parata tibi habitacula. Tandem in una no-
cte febre correpta cum dormiret circa
mediam noctem clamabat: Ecce appropinquat
media nox in qua Christus nasci voluit et
in presepio dormivit. Sic quod in domino
feliciter obdormivit. Cuius corpus inhuma-
tum per quatuor dies nullo fetore erat
tactum. Post vero sepulturam redundat oleo
ex sepulcro ad laudem omnipotentis.

Sermo generalis de una vel de pluribus virginibus. Domine do-

mine aperi nobis. Mat. xxv. Evan-
gelium de virginibus ostendit quod bonum
et utile et necessarium est disponere se ad
adventum sponsi Christi, qui se media nocte
predixit velle venire, i. tarde et improvise
venienti cum eo virginibus paratis cum lumi-
ne fidei et virtutum ornatu intrauerunt cum
eo ad nuptias regni celorum. Clausa est
ianua. Venerunt reliquae virgines novissime
et valde tarde clamantes et dicentes:
Domine domine aperi nobis. Quibus sponsus
amarus ille respondit dicens: Nescio vos.
O quam dure contristantur et aeternus do-
lebunt dum ianua est apta. Si ianua
clausa cum clamant multis petentes ut eis
aperiantur et nunquam aperietur. Clamat
enim David: Dum claudit nemo aperit
et si aperit nemo est qui claudat. Ideo
hec inclita sancta quod virgo spiritu sancto
edocta non ex parte senectutis tempore
sed iuvencula et minimus in vultu for-
mosa ut eam sponsus eius pater prebet
corpus suis maritis exposuit. Hodie
ad pallacia celestia migravit, ab angelis
deducta, a Christo curialiter suscepta, a to-
ta curia celesti honorata, de cuius honore
tota letatur ecclesia et collaudat filium
dei. Intrauit enim sponsa ad nuptias
cum omnibus quia sponso venientes parate
invenerunt et adhuc ianua est aperta
ut et nos contendamus intrare. Ipsi
enim aperturam neglexerimus cum clausa
fuerit frustra clamabimus ut nobis ape-
riatur. Unde triplices homines clama-
bunt et non audientur. Primi tempus
misericordie neglexerunt. Secundi qui
sectam alterius operibus coluerunt. Tertii qui in
via dei deficiunt. Primorum multi,
secundorum plures, tertiorum non minus.
Quoad primum multi nimis negli-
gunt tempus penitentie tempus
venie tempus nunc. Unde ut dicit
Luce xiii: Ait quidam ad Ihesum: Domine,
si pauci sunt qui salvantur? Ait illis:
contendite intrare per angustam viam
sive portam, quia dico vobis multi
querunt intrare et non poterunt. Glosa:
de non pauci salvantur et illi eius
magnis laboribus et eo pauci quia

salius cum labore est invenienda Pubior
xiii vult et non vult piger vult
quidem salvari sed non vult laborem subire
Unde in ewangelio ait Contendite intrare per
angustam portam id est per ieiunia et labo
res tribulaciones et temptaciones angu
sta porta est ad regnum dei Et ut dicit ma
thei vii pauci inveniunt eam pauciores
intrant per eam paucissimi intrant per
eam Oportet in hac porta se humili
are quia declivis est oportet pondus
peccatorum deponere quia arta est Venite
itaque fratres contendamus intrare Glo
ibidem in quo nunc id est contendite quia
tempore iudicii tolletur reprobis locus
penitencie quia nunc aperitur cunctis pulsan
tibus pie Venite itaque tempore gracie si clama
bimus domine aperi nobis Dominus aperiet
et et graciam dabit et gloriam quia tempus
misericordie durat [illegible] eo tempore quoniam
diu est in hac vita non sunt reconciliati
[illegible] clamabunt tunc et non audiet Luce
xiii Cum intraverit paterfamilias et clau
serit hostium incipietis foris stare et pul
sare hostium dicentes Domine aperi nobis
et respondens dicet vobis Nescio vos unde
sitis Discedite a me operarii iniquitatis
ibi erit fletus et stridor dencium Nunc pa
terfamilias cristus est quasi foris [illegible] aditus
ad eum facilius Intrabit autem ut dicit Gre
gorius tota ecclesiam ad suam contemplacionem
ponet et claudet hostium cum reprobis locum
penitencie tollet quem seros frustra pulsabunt
[illegible] a iustis segregati misericordiam quam contemptam
[illegible] frustra implorabunt Hec ille
Nos ergo tempus nunc negligamus ut intrare
[illegible] Secundo sunt qui clamabunt
et non audientur scilicet qui fidem sine operibus
tenent ut superficiales christiani qui solo
nomine vocantur christiani fide quia pro
[illegible] scilicet malis artibus [illegible]
[illegible] hominum fides ut dicit Hugo de
sacramentis in hoc solum consistit quod
fidei non contradicunt qui consuetudine vivunt
[illegible] magis quam virtute [illegible] fideles
nominantur Hec ille Talium est [illegible]
[illegible] hodie plenus est mundus

magis [illegible] quia a paucis [illegible] [illegible]
qui a fide dicti christiani Unde bene dicit mathei
vii Non omnis qui dicit domine domine intra
bit in regnum celorum Sed qui facit voluntatem
patris mei Unde qui fidem habet sine operibus
dicit quidem domine domine tamen non intrat Non
itaque bene exivit ei qui bis dicit domine domine
sed qui ter semel dicit domine domine qui fidem
christi habet in corde Bis dicit qui et corde et
ore profitetur Ter autem dicit qui corde ore
et opere ipsum profitetur Unde autem domine
nemo dicit potest nisi in spiritu sancto prima Cor
xii a quo est omne bonum Hec autem tria dicit
dominus [illegible] qui intelligit bonum vult bo
num et facit bonum Unde itaque fidem christi
habet et opera contraria Talis quia fidem
deum honorat operibus confundit Unde quasi me
[illegible] in scripturis clamantem non audit
Ipse eum clamabit et non audietur Proverbiorum
xxviii Unde qui declinat aurem suam ne au
diat legem oracio sua erit execrabilis
quod enim deus audiet tempore ire qui deum
despicit tempore gracie Et ut dicit Crisostomus super mat
thei non prevalebit apud deum qui nunquam
stetit in christo aut quod illum teneat [illegible]
cias qui nunquam tenuit veritatem aut quod
fruet enim iusticia qui iusticiam non serva
vit Hec ille Culpamus deum quia
non custodit tales quia temptacionibus eos
succumbere permittit et cadere in multa mala
ut dicit Crisostomus ibidem Si illic prevalet fortitudo
diaboli in quibus iusticia christi non invenitur
magis qui illorum perdicione laudandus est
deus quam culpandus quia ille solos permittit
qui christi mandata contempnunt Hec ille
Si itaque profitemur deum hominem fide
profiteamur et opere ut cum clamaverimus
ad eum audiet nos Tercii sunt qui cla
mabunt sed non audientur qui in ira dei
decedunt Tales enim nunquam deum placa
bunt nunquam ad graciam revenient sed ira dei
super eos manebit Horrendum itaque est in
cidere in manus dei viventis ut dicit apostolus
qui ut dicit ii paralipomenon xxx [illegible]
[illegible] est ira dei super peccatores [illegible]
[illegible] gravitate attendebat [illegible] unde
ait [illegible] novit potestatem ire dei [illegible]
et pre timore tuo iram tuam dinumerare

Ore potens ira dei dum in ea peccator
vitam concludit quia numquam mitigabitur nec
quod minuitur numquam remittitur nec duratione
longa finitur. Tranquilla manens semper
punit numquam parcit numquam cessat numquam
fatigatur quia absque labore omnia facit
est ira dei temporalis in qua deus punit
ad emendationem de qua propheta Cum iratus
tus fueris misericordie recordaberis Est ira eterna
in qua dum peccator claudit vitam semper
clamabit Domine domine aperi nobis Hanc
sequitur iusticia que dictat ut peccator in
ea numquam inveniat graciam qui in tempore
gratie non curavit graciam Infelix qui hanc
iram dei quia corpus occidit et animam
in gehennam mittit non recogitat Infe
licior qui hanc expectat Infelicissimus
in quem iam descendit Sed beatus qui
hanc recogitat Cum propheta dicit In me
transierunt ire tue et terrores tui contur
baverunt me ab hac auditione liberata est
hec virgo gloriosa quia non exspectavit clamorem
ut ei aperiatur tempore sine ad eum
venit ianuam apertam intravit tempore
gratie non neglexit sed custodivit fidem
martino devovit confessionem et consu
mavit in gratia vita clausit ymmo in
gloria que hodie resultat in celo et in
terra cunctis fidelibus ad consolacionem
cunctis ad promocionem Considerans
enim glosam etiamen quod pro Christi
gloria susceperit etc hic appone legen
dam de qua eadem etc Amen

De sacerdote novo

181

Effulsit sol in clipeos aureos
et resplenduerunt montes
ab eis et fortitudo gentium
dissipata est Machabeorum
6to. In his verbis tria sunt
nobis consideranda primo quid
sit sol Secundo quid clipei
Tertio quid montes Circa primum nota quod
sol iste est Christus propter tria primo sicut sol omnia
illuminat et clarificat sic Christus unde Johannes
dicit de eo Ego sum lux mundi et mun-
danorum sic et hodie illuminat istum
sacerdotem novum lumine spiritus sancti unde
accipite spiritum sanctum etc et alibi
Sine tuo lumine nichil est in homine
Secundo quia sicut omnia per solem rena
scuntur sic per Christum omnia renata sunt
Johannis 1o Omnia per ipsum facta sunt
et sine ipso factum est nichil Apostolus
Mortui cum essemus peccato sed per ipsum
renati sumus ad graciam dei Tertio quia
sicut sol omnia frigida calefacit sic corda
peccatorum calefacit igne sue dilectionis quia
non est qui se abscondat a calore eius Per
clipeos aureos possumus intelligere istum
novum sacerdotem et omnes alios sacerdotes
propter eminentem excellentiam ad quam
vocati sunt Circa quod nota quod aurum
precellit omnia metalla in tribus sic precellunt
sacerdotes precellere reges principes ac simplices
homines Bernardus O sacerdotes quantam
dignitatem contulit vobis dominus ut vos
non sitis similes aliis hominibus sed dignitate
vos precellit regibus et principibus propter sacra
mentorum perfectionem etc Primo
sicut aurum nascitur de terra tamen pulcrius
et preciosius est omni metallo Sic sacerdos
licet sit de vili materia sicut ceteri homines
tamen placet deo magis quam omnes reges et
principes mundi Augustinus in persona domini
elegi et preelegi michi sacerdotes condignos
mansiones habitaculum tamquam in vase au
reo licet enim vitrum sit de vili materia
tamen splendidius est auro et argento sic
sacerdos dignior et splendidior est angelis
et rebus omnibus Secundo quia aurum
est preciosius quolibet metallo et est color re-
gius ac regimenis nec non militaris quia
antiquitus reges regimentis preerant ac
milites auro decorabantur sic sacerdotes
preciosiores sunt coram deo omni creatura
celesti et terrestri scilicet hominibus et angelis
Primo angelis Unde Augustinus quod angelis
non est concessum nobis sacerdotibus
integraliter est donatum Nota quod sacerdotes
eminent vel excedunt angelos primo in
consecratione sacri corporis et sanguinis
Christi Secundo in tractatione eiusdem
De his duobus dicit Augustinus quod potuit

deus qui omnia potest dare plus sacerdo-
tibus quam scriptum de pane et de vino
consecrato tractare et sumere ministrare et
dare Item Aug(ustinus) O veneranda digni-
tas sacerdotum in quorum manibus filius
dei incarnatur velut in utero virginis
Et hec comparantur sancte marie domine
Tercia sicut ipsa preparata et custodita et
electa sunt ab initio mundi ut mater
sicut habitaculum sapientie dei id est filii dei
Sacerdotes electi et ordinati sunt ad modum
constitutionem et sunt habitacula ipsius con-
ficiunt enim per verba sua incarnata sunt
in utero virginis enim dixit virgo fiat michi
secundum verbum tuum Sic quotiens quem-
libet incarnatur in corde sacerdotum cum
dicit hoc est corpus O petre habe eum quem-
libet in cor tuum et dic deus esto in
spiritus in petrum Nullum enim preciosi-
orem homo communicans infundit
in vas ... sed cum ... ipsum
deum mundum Sic nequaquam ...
gratiam et dignitatem ... infundit sa-
cerdoti nisi ipsum per gratiam sic dimittatur
perdit et ... Nullum dubium
quin sacerdotem ... in quo forte non
velit nonne mensibus et annis duobus
quam esse Tercio confessionem quia solis
sacerdotibus est concessum ut purgent
peccata et porrigant sacramenta scilicet eukaristi-
am baptismum et alia sacramenta
vel Greg(orius) Tercio enim in omnibus
hominibus de lucrant animas nisi sacerdotes
quoniam nos reconciliant deo nisi sacerdotes
quam nos unctione extrema purgent et ani-
mas de corpore exeuntibus ducant et ad
ducant dant nisi sacerdotes quoniam pro animabus
nostris deo ymolarent ... quia per nobis
... in die iudicii ... sacerdotes hec
ille Bernardus O quam bonum et iustum
enim deum. unde quia ... celebrantur
divina misteria qui ibi orant deus vir-
tuosa opera scilicet primo peccatorum commissio
et unius anime a pena liberatio
Bernardus ... angelos in ab-
solutione peccatorum et per hoc animas
deo lucrantur August(inus) tercio ...

Et nobis omnibus ... plus deo lucrantur
animas quam sacerdotes et in hoc comparantur
beato petro cui dominus tradidit claves regni
celorum dicens et tibi dabo claves regni celorum
Sacerdotes enim sunt lux et principes huius
mundi in quo comparantur beato petro prin-
cipi enim dictum est a deo et in lucem
gentium Etiam sacerdotes comparantur sancto
Johanni baptiste cui dictum est In utero
matris tue novi te et antequam exires
de ventre sanctificavi te Sic sacerdos sa-
crificatur a deo et visitatur in utero sue
matris per angelos unde inter natos mu-
lierum non sunt digniores nisi sacerdotes
de omni anima celi regina ... quam
est summa quam quotiens deus per eos celebratur
vel laudatur ... et ... bono
unde bene potest dicere benedicam dominum in omni
tempore Nota quod sacerdotes comparantur
clipeis propter tria ... enim ... clipeos
et defendunt in bellum prima ante ...
... secundam ducatum ante se Tercia
... Sic sacerdotes debent habere
tres meditationes in consideratione sua prima
ut ... meditetur id est celum seu celeste
... consideratio in celis est Secunda
debet esse ducta ante se in mundo per salute
vero unde sic luceat lux vestra coram
hominibus etc. Tercia meditatio debet esse in
ista ut pro animabus orent et respon-
deant mentes ab eis per mortem ...
homines simplices quam ... a se habere non
valent nec ... nisi mediantibus clipeis
istis id est sacerdotibus vel aliis doctis quia ab
eis recipimus lucem quotidie verbis sacre
scripture documenta quibus omnia debent re-
fici et illuminari et fortitudo generum dis-
sipata est id est fortitudo dyaboli per istos
clipeos id est sacerdotes a nobis quotiens fugatur
unde precibus concepto et nato quam sacer-
dos dicit sicut gaudet exercitus celestis et
terrestris gaudet maria mater de laudatore
gaudent omnes sancti et angelorum chori
de socio In terra gaudent peccatores de di-
spensatore Gaudent anime in purgato-
rio de liberatore penarum Unde quidam

Homo sancte vite raptus quadam vice
ab angelo et deportatus in purgatorium
qui vidit diversas penas animarum et lame
tabiles voces audivit aquas vidit in penis
usque ad angulum aquas usque ad brachia
aquas vel submersos Tandem vidit unam
usque ad genua stantem et plorantem animam
vero usque ad collum que nimis letabatur
et gaudebat Cum nimium mirabatur de ta
mirabili apparitione Tandem interrogavit illam
que lamentatur ita in pena modica quare
dixit me lamentari quia nullum habeo pro
me orantem nec scio quando habebit finem
pena mea nisi gratia dei et communi oracione De
inde ad secundam quare tu tam letaris et gau
des que dixit quod non debeo gaudere quia
in hac nocte natus est puer in cognacione
mea qui transactis xxx annis sacerdos erit et
in prima missa sua liberabor a penis istis
Ecce quantum gaudebat anima ipsa de tam longo
tempore futuri gaudium anticipando Item anti
honorant sacerdotes legitur de sancto Gregorio
quod cum offerret sacramenta et diceret dominus
vobiscum angeli responderunt et cum spiritu tuo
Item misse honorant sacerdotem qui vinctos
in inferis oracione sua liberat et absolvit Item
dominum animas liberant anime insuper ut legitur
de sancto Marcino episcopo tot anime in ipsius
prima missa sunt liberate et tot peccatores con
versi quot homines illo die venisset ad primam
primam missam Item legitur de eodem Quadam
die cum simul per campum volens missam celebrare
vidit exercitum angelorum cum uno de illis dixit
tot anime de purgatorio in celebracione misse
tue exibunt quot vides nos Item Cum
nomine sacerdos in prima sua missa rogavit
dominum ut deus sibi donaret unam animam
quam visibiliter viderit esse liberatam et vidit
de super altare animam cum magno lumine
et dicentem Ego sum anima que adhuc
debui esse in penis xxiiii annis sed per
tuam precem sum liberata unde non est dubi
um quantum facit sacerdos in sua prima missa
quod quando dicitur Ideo rogemus deum patrem
omnipotentem ut nos per eius merita et dignitatem
mereamur obtinere veniam peccatorum et regnum celorum
possidere Ad quod nos perducere dignetur

Cristum salutare
Sextum vi Nota sacri
ficium misse est sa
lutare quantum ad se
ptem primo racione
institucionis Secundo racione oblacionis
Tercio racione administrantis Quarto racione con
secracionis Primo racione institucionis
prima missa proprie dicitur Eucaristie
consecracio reliqua vero omnia obse
cracio vel graciarum actio ut habetur de conse
cracione d. ii. Sed quia forma institucionis
forma consecracionis nunc convenit testi
bus xxxvi hoc facite in meam commemoracionem
apostoli vero divina oracionem addiderunt et
Jacobus alphei primus inter apostolos missam
celebravit ut habetur de consecratione d. i. Jacobi
Jacobus frater domini Cum primo tradita est
ecclesia Jerosolimitana Et Basilius
Cesariensis episcopus cuius claritas per totum
mundum claruit addiderunt nobis misse
celebracionem Celestinus papa instituit introitum
cetera vero diversis temporibus et a sanctis patribus
et pontificibus sicut Gregorio Thelesforo vel
Sixto Sergio etc Secundo racione oblacionis
ubi afferimus oblacionem dignissimam que Christus
est ex quo dicit Alexander papa et habetur de conse
cracione d. ii. nil enim maius in sacrificiis manibus
corporis et sanguinis Christi nec ulla oblacio potior
ista sed hec omnes precellit que pura conscientia
domino offerenda et pura mente sumenda
quia hoc est victima in veteri lege sunt
signa ad Ebreos x omnia in signa
contingebant illis Ideo sacerdos dicit super
que propicio ac sereno vultu acceptare digneris
sicut accepta est Melchisedech etc Et illa
erant in figura Legitur homo describe
alii quod matula non offerret sacrificium
divinis multociens hic Ideo o sacerdos collige
dic corpus tuum esset sepultum Christi eius na
dei vitam Ideo tamen in missa veniunt
patres Jeronimus super Ezechielem grandis
dignitas sacerdotum sed grandior ruina
si peccant letamur ad ascensum sed timeamus
lapsum non tantum gaudii excelsa tenuisse
quam meroris de sublimibus corruisse Tercio
dignum officio misse racione administracionis
quia angeli sunt presentes dicit Gregorius
in omelia paschali et habetur in canone
d. ii. Quis enim fidelium habere
dubitat in ipsa ymolacionis hora celos
aperiri ad sacerdotis vocem in eo Ihesu
Christi misterio angelorum choros adesse summis
yma sociari et terrena celestibus iungi

Ideo Ambrosius super Lucam Non dubitas assistere angelos cum ymolatur christus [illegible] dignitatis misse attendit [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] et habetur de consecratione d. i. talo [illegible] non alii quam [illegible] sacerdotes dicunt missam celebrare ut sacra [illegible] super altare offerre [illegible] sicut non in [illegible] consecratus [illegible] missa carere [illegible] in [illegible] non [illegible] excepta solemnitate [illegible] [illegible] [illegible] tercia [illegible] dicit missam celebrare [illegible] de [illegible] d. i. talo missarum [illegible] solemnia non ubique sine [illegible] ab episcopo consecratus nisi ubi episcopus [illegible] missarum celebranda esse censemus [illegible] sicut [illegible] et mundus et dicit esse qui missam celebrat nam omnia [illegible] dicit esse consecrata sacerdotis velle ornamenta sicut ad [illegible] [illegible] Jeremias [illegible] Johannes baptista [illegible] [illegible] sanctificatus sit ad hoc [illegible] Exodi xixo [illegible] attendunt ad [illegible] sanctificentur leviti Sancti estote [illegible] ego sanctus sum [illegible] apostolus ad Ephesios primo Elegit vos ante constitutionem mundi ut essetis sancti et immaculati De utilitate misse

Dominus sacramentum est in conspectu altissimi 3. 7 nota ambi de misse dignitate

[illegible] [illegible] de misse utilitate primo quia [illegible] et digne audientes una cum sacerdote sacrificium deo offerunt [illegible] dicit in canone [illegible] pro quibus tibi offerimus [illegible] de sacramentis [illegible] [illegible] [illegible] talo ultimo missa dicitur [illegible] quia [illegible] fidelis [illegible] sacerdotem [illegible] oblationes ad vota [illegible] mittit deo et [illegible] eo orantibus [illegible] non orat in persona sua [illegible] [illegible] orantibus et [illegible] quod sacerdos sit in peccato mortali ad [illegible] de vota [illegible] [illegible] missam sine peccato mortali [illegible] impedientis in [illegible] exaudiemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacerdos [illegible] [illegible] misteria et non [illegible] impediens [illegible] in [illegible] [illegible] qui sunt [illegible] Elizei [illegible] sunt [illegible] et non sunt impedita sanitas naaman leprosi Et sic sacerdos [illegible] quod offert

non [illegible] [illegible] sui [illegible] [illegible] sui officii quod non [illegible] [illegible] [illegible] sit in sacerdote [illegible] in [illegible] sacramento [illegible] habetur se sicut medicina quod offert si medicus sit in [illegible] [illegible] [illegible] medicamina sacramentum [illegible] habetur se ut [illegible] quod refert si [illegible] [illegible] in [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habetur se ut panis quod [illegible] famelicus [illegible] [illegible] [illegible] boni sacerdotis melior [illegible] [illegible] [illegible] missa [illegible] sicut [illegible] d. [illegible] [illegible] missa [illegible] ad cenacale in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et habetur de consecratione d. ii. [illegible] nil a bono [illegible] nil a malo [illegible] [illegible] quia non [illegible] consecratus in verbo creatoris [illegible] [illegible] addit [illegible] [illegible] sacramento [illegible] [illegible] [illegible] missa boni sacerdotis melior [illegible] [illegible] ad [illegible] affectus et devotus [illegible] utilitas [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] tibi fides cognita et nota de [illegible] [illegible] utilitatem existens sine peccato mortali [illegible] [illegible] spiritualiter manducat [illegible] de consecratione d. ii. Ut quid [illegible] ut quid paras dentem et ventrem [illegible] et manducasti [illegible] [illegible] in [illegible] refectio [illegible] potu [illegible] [illegible] [illegible] si ista [illegible] [illegible] repletus [illegible] qui spiritualiter [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] panis et vini corporis [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] missam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de consecratione d. ii. talo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ymolatur [illegible] [illegible] [illegible] ubi gratia augmentatur ibi pena [illegible] [illegible] quia [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] separare [illegible] [illegible] si non audivisset [illegible] [illegible] mensa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sensus et [illegible] tollat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] missa nam in missa [illegible] [illegible] a sacerdote [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina maiestas et vivat [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] in canone de consecratione d. i. [illegible] [illegible] missas tota die [illegible] audio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]

qui audiunt sed et pro illis pro quibus
celebrantur prosunt ut habeant aquam
sine aqua sine igne de aqua patet
in exemplo de episcopo quodam qui pro quodam
nauta fecit missas celebrari ut dicit
Gregorius dyalogorum fluctuans et vita iam
deficiens eadem hora qua missa cele
brabatur a quodam panis consolatus ad
portum pervenit de igne patet de alia
hic in penis exstitit dicitur de captivitate
viri captivus uxor missas celebrare
fecit et eadem hora qua missa fiebat
vincula solvebantur tamen exivit
liberatus Ite octava utilitas nil ne
gligitur salutis anime patet de militibus
qui audiunt missam Item angelus
fuit pro eo intormentaret dicitur in api
bus Iacobus quidam de domini nobis
Iohannis venerunt illuc forum voluit ma
ne recedere et dixit audiamus prius
missam illi recesserunt iste celebrat
missam facto prandio solus cepit
sequi precedentes venit quidam in
equo dicens quid est quod solus vadis
precessimus et facta narrans quod socios
esset secuturus tunc et attende iuxta
recto me videbimus si possemus
assequi precedentes agit gratias processit
et ascendit post horam fuit respondens
obdormiunt iam vesperem tamen evigilat
et inspexit ubi esset dixit illi ductor
sinus potes ne cognoscere locum istum
ad ic dixit video in quo certa mea
fit et hic dormit proxima mea in
ductor iste ubi indutus sum glorifica
pro sacrificio venerabilis est et disparuit
sunt angelus abavit in laudem leonis
dixit ergo Ideo inter omnia ipsa que
habemus utiliter expendere tunc spes
est iter expensum pensum sunt et primum
homo devote audit missam quia con
summit omnia bona temporalia in veni
stamur tamen devotionem quod dulce est dicit
dicit Augustinus in sermone de sanctis tanta
est utilitas in missa quod si unus
celebrare missa nisi vetia in die
antequam celebremus ipsa debemus
mare transire si vadis ultra mare
ubi invenimus nisi sepulcrum vacuum
in quo iacuit corpus Christi mortuum quod
invenies corpus Christi vivum si vadis

ad sanctum Iacobum ut invenies tamen
reliquias eius sed in auditione misse
invenies infinitas gratias et utili
tates dicit Gregorius et habetur ultima di-
gnitas Tenemus omnia loca sunt
dei gratia non salvant homines locus
fuit in paradiso inter fuit iustus
Adam de paradiso angelus de celo
cecidit quod paradiso in mundus quod
celo sentimus Ideo gratia et non locus
homines salvant Ieronimus in epistola
ad Paulinum non Ierosolimis fuisse
sed ibi bene vixisse laudis est et
fit per peregrinationes negligunt
missas et predicationes ex quibus
ad caritatem et devotionem excitantur
est parva devotio quibus longa
peregrinatio et consumitur sine caritate
prima Cor xiii si tradidero corpus
meum igni etc Ideo de celebratione
misse talis te referente felix
est qui unam missam digne celebrat
Ideo feliciter qui plures quia o
dor suavitatis est in magnum altissimi
quia non est maior complacentia patri
celesti quam oblatio sui dilectissimi filii

Audete et exultate Mathei v. Nota multiplex est gaudium in prima missa novi sacerdotis

primo gaudent peccatores quia habent novum
mediatorem inter eos et deum de quo
Gregorius nazarenus Speciale officium sa
cerdotis est esse mediatorem inter deum
et peccatorem nam homo offert hostiam
placationis Ebreorum v omnis pon
tifex ex hominibus assumptus pro hominibus
constituitur in hiis que sunt ad deum
ut offerat dona et sacrificia propterea
dicit cum Alexander papa ut habetur ...
quasi ipsi ipsi sacerdotes pro illo inter
pellant et peccata populi concedent i
gnitum orationibus suis mistis Se
cundo gaudet hodie militans ecclesia de
novo lumine ut habetur in canone
vicesima vi d sacerdotes sacerdo
tes sunt lumen populi nam sicut
lumen illustrat tenebras sic
sacerdotes ex officio illuminare debent
tenebras noctis Mathei v vos
estis lux mundi quod valet inter

sy lune et sit etiam sy sacdotis q
liberi exeunt iux id danielis
xiio erunt exeunt ad iusticia
sicut stellas in ppetuas eternitates
Sco gaudent angeli de nouo
9fro na sicut lc de angelis
Ebre or j Omnes sunt ad mi
nistratorii spiritus et sit de sacdoti
bus Eze iio Elegit vos deus
ut ministretis in thabernaculo pr̄ ip
de cappli j Collocensis iiii Sic
vos existimet homo ut ministros
xi et dispensatores ministerium
dei et illi ministri dei nimis pluribus
sunt amoris offitio misse sicut ma
ximus Bnus o venerāda sac
dotum dignitas sup vita plate
nitatur celum supra terra tremo
missus sub quorum velud manibus
velud in vtero virginis marie deve
tus homo et deus ibi angeli
serviunt ambrosius sup luca nemo
dubitat assiste angelos qui ymo
lat xi Scto gaudent anime
in purgatorio de nouo liberatore
nam omnis oratio e pro viuis et
mortuis iacobi v Si quis infirma
inducat presbiteros ecclie et orat
sup eum et olo fidei saluabit
infirmum et alleuiabit eum dns
et si in petis sit dimittentur ei
dicit valet pro defunctis ij mathab
xxx xiio Sancta et salubris est
cogitatio ut vel sit iudas mach
abeus xii milia dragmas ar
genti misit ierosolimam offerre
pro petis mortuorum iuste et religio
se cogitans et considerabat quod hy
qui cum pietate dormierunt op
timam haberent repositam gram̄ sta
go et salubris e cogitatio pro de
functis exorare de quo Bteus
xiia q iia anime Anime defunctorum
oblationibus soluunt sacdotum
allexant pro defunctorum om d mi
Nil in sacrificiis maius nulla ob
latio honor ista ubi offertur corpus
et sanguis iesu xi

Honorifica sacerdo
tes Ecclesiastici vii et da
eis ptem sicut
mandatum est

Nota deus deus honorificat sac

dotes in multis Primo in offitii dig
tate ambrosius vbi in sit pto ex
cellentius sacdotibus nil sublimius
epis pt repui na si regum dya
demate copares et principum fulgori
longe erit inferius et sicut ex hoc
prima dignitas sacerdotalis sunt sue
reges et conseruare sz omnes reges
non possunt vnum sacerdotem consecrare
ut idelasius papa et sit vonage
sima vi d dno sunt Duo sunt
quibus mundus regitur sacerdotalis di
gnitas et regalis ptas sunt autem
et plurimum comparatis sit vnus et re
ligum xxii Contenemus papa ar
thadiu imperatorem excommunicauit
sic ambrosius nō sunt papa sz epus
de Theodosium magnum imperatorem
exigituat et excludit ecclia sicut
ambrosio in principio sui pastoral
Nomine indicatis regum colla et prin
cipum genibus submitti sacerdotum dig
nitatibus considera offitium dignitate sa
cerdotis in multis primo e dei minister
per quem te vocat ad cenam vite
luce xiiiio homo quidam fecit c m et
i sacerdotum dignitate j Cor iiiio
Et sic vos existimet homo ut
ministros xi et sic sermis in sermis
dei luce x qui vos audit me
audit qui vos spernit me spernit Et
Ezechielis iiio filii hominis nolunt audi
re nolunt me Eo est os xi vbam
et vbans corda fidelium Nam in
ipse sumunt sacramentum in altari
vbantur sancti in celo gaudent
anime in purgatorio solatio fideles
et electi in mundo gra at vena
gra sunt apostola j Cor x
Vnus corpus paulus et vnus corpus
multi sumus ud ipse e os quod
sumunt proteto cor ke et cibus incorpo
ralis Tuo e mediator inter deum
et homines de quo Bteus speciale
offitium sacerdotis e mediatoris
inter deum et hominem na ipse
offert hostiam placationis vel dei
Ebreorum v Omnis pontifex ex
hominibus assumptus pro hominibus
constituitur in hiis que sunt ad deum
ut offerat dona et sacrificia pro
petis Certo o medium animarum
distenens ubica pectore Ecclesiastici xxxviiio
Honora medicum ppter infirmitatem

nuntiorum Hugo o veneranda sacerdotum
dignitas est nam in officio ei angeli
serviunt de quo ambiguum non dubites
assistere angelos est Crisostomus de dei ca
necessariis quis sit secreta dei in
quo maior homine pax deo ibi est
sigillum dei sigillum ostendat secretum
in littera et nescit quid sit meo et sic
sacerdos nescit nisi homo angelus Ideo
quod pax est ex sno est Sexto c
clamide tecti actu xvjo Tibi da
bo claves est apocalipsis x. singule
corum claves celi facte sunt Ideo
apostolus .i. Thimotheum v. presbiteri qui bene
presunt secundum vita et doctrina dupplici
honore digni sunt dt angeli in
Glosa Ut eis obediunt et spiritualia
ministrant Ideo Jeronimus in epistola ad
heliodorum presbiterorum absit ut in
his quicquid sinistri loquatur
qui eius torchi successione corpus conficiunt
per quos nos christiani sumus
qui claves regni celorum habentes
quasi ante diem iudicii in
dicant

Quarto ista sacerdotes tenentur vobis non nisi de causis sunt honorande sacerdotes primo

quia eos simpliciter disponit
Jeremie .i. Ecce constitui te super
gentes et regna ambrosius in suo
pastorali vide supra Secundo quia
eos eis singulariter providet quia
deus dedit eis ea que sibi
servavit scilicet decimas oblationes te
stamenta protestationum nam quia
laborare sunt per sustentationem illis
providit ut vacarent deo servatis
in spiritualibus Ideo tenentur vobis honor
ficare sacerdotes et dare eis propterea quod
quia prodit .vi. q. i. decimas de
cimas a populo sacerdotibus reddendas
divina sanxit auctoritas primo
in lege nature Genesis xiiijo Abra
ham decimas dedit sacerdoti
Secundo in lege moysi levitici vltimo
omnes decime terre domini sunt
Tertio in lege prophetica Mala
chie iijo omnes decimarum

parte ad horrea mea dt. S. Thomas 2a
2e q. lxxxvij articulo iijo Tertio causa solvendi
decimas est quia servientibus spiritualia
dentur temporalia Et apostolus .i. Corinthiorum
.x. Qui altari serviunt de altari
vivunt et deus in eius vice hoc
Edentes et bibentes que apud eos sunt .i. Corinthiorum
ix Quis pascit gregem et de
lacte non edit quis plantat
vineam et de fructu eius non bibit
Sed hec inveniuntur aliquando angelus
habens in precio multum quod non dedecet
sacerdotem Tertio quia eos simpliciter
liberavit per tertiam principales et
domini seculares manum violentam
in eos non extendunt in ipso prophete nolite
tangere christos meos .i. unctos et
oppositum facientes excommunicati sunt de
penitentia tercio si quis suadente diabolo intelementi
ritus qui eos contemnebat nisi vel
factis reputat deus sibi factum
de quo zacharie ijo Qui tangit
vos quasi qui tangit pupillam oculi
mei hoc dixit ad Moysen et Aaron
in Exodo Zub verum sub dicentibus
vos et in pro ... ab omni
sacerdotes sunt privilegiati in hoc
quamquam et libertate et statuta
faciunt ex communicaciones in incurrunt
de sententia excommunicationis venit et hic
principes et consules qui faciunt in ecclesia
ut aliquis ab eis dicitur recipere
pedagium alias similia concernit
excommunicationes nisi de immunitate
ecclesie quia non nulla libro vjo
et de electionibus libro vjo Tertio
Quarto quia est singulariter potestas dedit
commisit unde unio vere qui presbi
ter in ipso certus ex vobis de
pendet anima eorum nam commi
sit eis ecclesia sancta dt Crisostomus
celo et angelis et omni creatura
dignior est ecclesia nam te dilexit
ecclesiam amplius quam seipsum quia venit
de celo ad terras ecclesia tibi omnis
subiunxit amaram mortem
sumpsit et certum in rebus et ea suo
sanguine in possessionem redemit et san
guinem vita se impleverit et perfecit
et has animas commisit sacerdotibus
et sic presbiteri stabulario in con
maritatum commisit Samaritanum

dans duos .d. de testato .d. Eura
habe luce x Jo dixit eis apl'is
v' vos estis lux mundi Tercio
quia eis obedire precepit apl'is
xiiij tenetur(?) dixerunt vos
sancte hoc de malis de bonis
bo luce x. Tenu' vos audit me
audit et qui v spernit me spernit
dicit aug(ustinus) ... tho lat
sancte sacerdotis e ... ne
fiat ... ne fiant
de ... xvi Tenu' ...
nolentes obedire sacerdoti ...
morte moriatur ut de datan abi
ron et chore ... Tercio
... ... sit ampliendi
e' at sic adeo ... dicit
quia dixit ... apl'is ...
... ... super terra ...
... ... de quibus amplius
dicit homo in seculo ...
dno' de tanto ...
et sic sacerdotes ... ad
ministerium Eze(chielis) ... Elegit vos
ut ministres ei in tabernaculo
suo apl'is .j. Cor iiij Sic vos
... homo ut ministros xi
et dispensatores misteriorum di
xiiij q. v. deniqz Sacerdotis e
omnibus prodesse nulli velle nocere

Ego elegi vos
ut eatis et fru
ctum afferatis
Joh ... xv

deus elegit sacerdotes ad quatuor
primo ad deum laudandum de quo
martirius(?) ... v. q ma
talo(?) quia ... ...
ergo sacerdotes ad solam laudem dei
bonorum ... instituuntur ... obli
gantur ad vij. ... in psalmo
Septies in die laudem dixi tibi
et si sacerdos ex industria et
negligentia obmittit horas ca
nonicas peccat mortaliter ut patet
de celebratione missarum ...
Tercia q statuimus ... agathe
usque ...
... sistere ... in virtute
sancte obediencie ut diuinum offi
cium nocturnum pariter et diurnum

quod eis deus dedit studiose celebret
... et de nocte ... ... si ho
... ... ut puta ...
... ... quia ...
... ... wilhelmum ...
... ...
... ... peccat mortaliter
Secundo instituuntur ad orandum
de quo Jeron(imus) ad damasum ...
et dicit in ... .x. q. i. quia
sacerdotes pro omnibus orare debent
... ... et oblatos ...
... quia ... ...
oblationes comedere et alios ...
... ipsi non ... et pro ... orare
... ... sacerdotis e' ...
qui sunt in mundo Jacobi .v.
Sic ... ...
dicit alexander .j. q. i. ipsi sacerdo
tes pro populo ... et pro
populo comedent .i. ...
oro ... e' ... ...
sunt in purgatorio ut patet de
missa sancti Gregorii ...
tes ... ...
... Gregorius in dialogo de ...
... qui ... ...
... et ... ... sepulti
et ... ...
... apparuit ... germano
.d. ... ...
... ... xvi
Salubris ... et salubris ...
... ...
ad benedicendum ... et dicit
.j. q. i. dictum e' ad aaron
vos ponite manum super fili
os ... ...
... sacerdotis e' benedicere ...
... ... Jo
de ... ...
... ...
honorandi e' non ...
Quarto ... quia ...
dicit ... in celo in terra et in
purgatorio ... in libro
de officiis xiiij q. v. deniqz Sac
dotis officium e' omnibus prodesse
nulli velle nocere ...
... ad sacrificium offerendum ...
... ... pontifex ...
dicit Jeron(imus) ... de melchi

sedech in summa ordia id sunt
epi et sacerdotes sz per eum primus
ordinis e qui cetros presbiteros
ponere ne unumquemque sibi usur
paret quod velles. Jo. dicit ore
pontifex sacerdos offert sacri
ficium sz agnum immaculatum et sic
hoc offert in agnum de quo Joh.
j. Ecce agnus dei etc. Et sicut
melchisedech obtulit p. et v.
sic iste sacerdos hodie verum deum
sub specie panis et vini de quo sa
crificio alex. pa. et glo. decretum
d. ra. nil / nil sacrificio maius
nulla oblatio potior ista. Jo. Grey
nazarenus specialis officium sacerdotis
e esse mediatorem inter deum et homi-
nes. Jo. dignitate sacerdotali Christi et
per ipsos demum induimur filio dei
cuiusmodi membra capitis xpi efficia
mur

Honorifica sacerdotes et da illis partes sicut mandatum est tibi Ecclesiastici vii

Nota quod deus sacerdotem primo
honorare precepit Eccli. vii. Hono
rifica sacerdotes. Jo. Grey in epistola
ad Mauricium et glo. vi. q. i. sacer
dotibus. Sacerdotibus debitam reve
rentiam impendant nec in ordinibus
eligimus sacerdotes aliquos deos appel
lavit vocantur nec ad Moysen
qui ad iuramentum deducite glo.
dicitur appellata illos ad deos
i. ad sacerdotes et rursum scriptum
est deos non detrahes i. sacerdotibus
ut aliquando nepotentes quid agere
aut dicere tractant de spiritualibus
quod sic dicit dyelosophicus papa
et glo. vi. q. i. ratio sacerdotes
sacerdotes sunt honorandi et e
contra timendi non dilacerandi et
detrahendi sz ex mundo et hinc
dicit apostolus j. Thess. v. noli
ad usum presbiterum que orta
sunt et presbiteri nolite tangere xps
meos. i. unctos. Zacharie ii.
ex vis vos tangit me tangit

Math. x. qui vos audit etc.
Jo. ad Galatas v. Si quis
conturbat vos indignum portabit
quicumque est etc. Jo. vi. q. i. sunt
plurimi. Ideo pena quod tamen
sunt moderata sacerdotibus
ut dicit angelus quod heteros
j. q. i. nomine. Nomine xe renen
tiam eis exhibuit dominus meus ad
eas etc. Qui male sunt lex
ses nisi sit. Ergo sustentatio
degno apostolus j. Thess. qui bene
presunt presbiteri duplici honore digni
sunt angeli. Et attenditur
ubi lucerna in domo ut lucere
at nomine apponas oleum
ne deficiat. Et sic sacerdos
ut glo. nonagessima que xxa
d. sacerdotes sunt lucerne ecclesie
ne igitur deficiat apponendo
lex sustentatio naturalis sicut
erat in veteri lege. Num.
xviii. filius levi dedi de
cimas omnes in possessionem
pro ministerio quo serviunt michi
in tabernaculo federis comedentes
eas in omnibus locis vestris tam
vos quam familie vestre. Jo.
Eccli. vii. Honorifica sacerdotes
quia sicut in Esone ubi quid
decimas decimas apostolus sa
cerdotibus reddendas divina
sancxit auctoritas ex quo lex
divina statuit et xpus Math.
v. dixit non veni solvere le
gem sz ad implere sicut ob
latos eis dedit omnis ob
lato Jo. sacrificium et quicumque
pro peccato redditur in tuo erit
et filiorum tuorum si igitur in
veteri lege licuit ista possidere
cum non in nova lege cum sunt
digniores illis sacerdotibus et
dictantes prima cum censura
efficiente ut dicit innocentius
et glo. xxi. q. sacerdotes nam
deo indignante Moysen sunt
instituti deum per regem David
ad cantica primum patet in lentitis
ubi indignante deo Moysen
unxit Aaron in summum sacerdotem

et filios eius in maiores sacerdotes
deyo habetur in scolastica hystoria
ex Dauid volens cultum dei
amplificare xxiiii sacerdotes in
stituit sed sacerdotes novi testa
menti ancelant primam ut habetur
xxi d. In novo. Instituti
sunt primum in hoc quod xii
apostolos elegit et in sacerdotes
consecravit in cena. Iuxta illud Mathei
xxvi. Cenantibus eis etc. hoc facite
facite in meam commemorationem.
Secundo sacerdotes novi testa
menti sunt digniores hiis in
v. t. secundum rationem materie
sacerdotes v. t. offerebant pro
peccatis suis et hominum vitulum
thaurum et arietem bovem
vel agnum ut patet Levitici
ix. Sed sacerdotes novi testamenti
offerunt verum corpus et sangui
nem ihesu christi. Unde ad Ebre
orum ix. Si enim sanguis
vitulorum aut hircorum
aspersus inquinatos sanctificat
quanto magis sanguis christi qui
seipsum obtulit deo agnum
immaculatum emundabit
conscientiam nostram ab operibus
mortuis. Alexander papa
de consecratione di. ii. Nihil in sacri
ficiis maius. Nulla
oblatio potior ista. Id est ista
in veteri lege prophetae intuebantur
psalmista Ysaias i. Si audieritis
bona terre comedetis
Ysaias canit i. Cor. xi. Et
oculus non vidit et cetera. Tercio
differunt ratione formalis
rationis sacerdotes v. t. non
sic cottidie offerebant pro peccatis
hominum sed summus sacerdos
solum semel in anno ut
patet in festo expiationis quod
celebratur x. die mensis
septembris ut patet Levitici
xvi et dicebatur expiatio
nis quia illa die red
dit mosses ad interiora

asserens deum eis placatum super
offensa vituli conflatilis. Exodi xx
xiiii. Dividunt enim sanctificatum in sancta
sanctorum in ultimam partem thabernaculi
nam thabernaculum fuit distinctum
sicut chorus et residua pars ecclesie
nisi quod opposito modo erant site
quia in ecclesia nostra summum altare
est versus orientem sed ibi sancta sanctorum
ad occidentem et illuc summus sacerdos
semel in anno intrabat sed in alia
partem thabernaculi que dicebatur
sancta absolute intrabant alii
sacerdotes bis de die ad of
ferendum sacrificia sed sacrificia ho
rum accepta esse sed in ex fide
et devotione offerentium. i. Cor.
x. Omnia in figura contingebant
illis. Sed nunc ut vitabis Ioh. i. Gratia
et veritas per ihesum christum facta est.
Ubi sunt precepimus ter in omnio
Exodi xxiiii. Apparere coram
domino. Sed nunc cottidie in
novo testamento. Ibi est cottidianum
ministerium. Quarto ratione finalis
quia illi in figura ut patet
supra. Hic in veritate. Quia illis
dabatur sustentatio ne mutarent
in istis apostolus i. Cor. ix.
Qui altari serviunt de altari
vivunt. Vide supra. Sed dicendum
debeo eis dare cum aliqui sunt
mali et pessimi. Augustinus. Ecce
sunt xii electi et unus diabolus
erat. Et beatus Gregorius. xv. Apostolus
In ecclesia sicut in area sunt
triticum et palea et Augustinus habetur
xxviii. d. quibus dominus mea
non est melior domo Abrahe
duos filios habuit unum bonum
Ysaac et alterum malum scilicet Ysmael.
Primus parens duos Abel et
Cayn unum bonum alterum malum. Noe tres
in archa Sem Cham et Yapheth.
Christus apostolos suos et bonos et
malos fovet sed quod malos benedixit
negligeret ut habetur in canone de
consecratione di. ii. panis benedicta a
malis sacerdotibus tradita quod dum
tollerantur non sunt contemptibilia
quod ipsi non sunt bona sed bis sacramenta
consistit ipsi magis sunt sicut
per alios lucet sibi nocet
xii q. ultima talis ultio. Id est
Sicut lucinium lanat licet se
ipsum inquinat. Amen

Ius canonicum

Decretum dividitur in tres partes .s.
distinctiones sunt C.^a una et quelibet distinguitur per capitula
Causas cause sunt xxxvi et quelibet distinguitur per questiones
et distinctiones de consecratione sunt quinque et sunt plura capitula

Decretales dividuntur in quinque libros principales qui per partes et libri per titulos et tituli per capitula
Sextum

Ius canonicum dividitur in Clementinas

Corpus iuris dividitur

Codicem Codex autem habet xii libros quorum ultimi tres non leguntur sed primi ix leguntur et allegantur

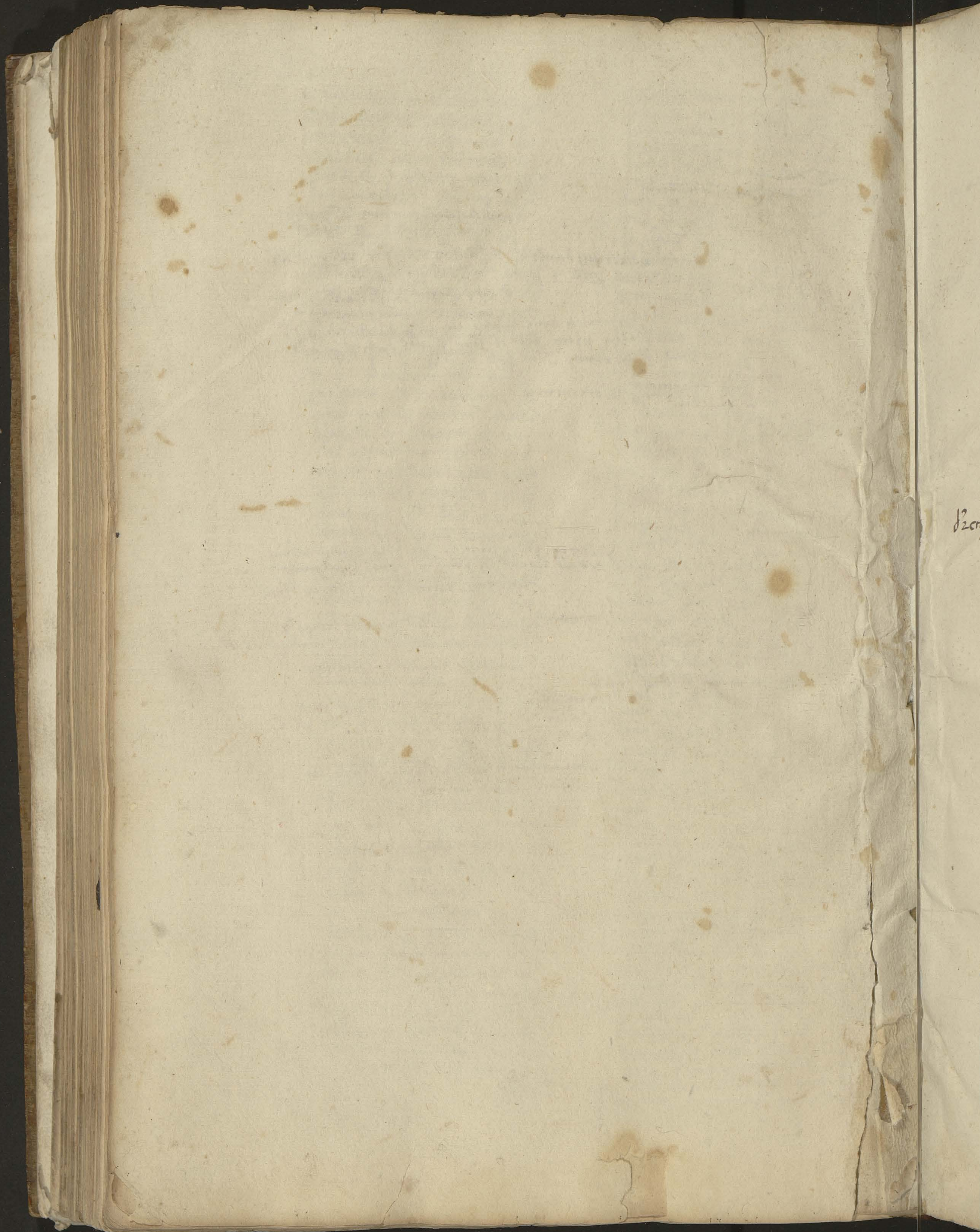
digestum
digestum vetus habet xxiiii^or libros
Infortiatum habet xiiii^or libros et continet autentica et usus feudorum et cetera
digestum novum habet xii libros

Autentica liber autenticorum dividitur in ix collationes et quelibet collatio habet [illegible] et quelibet [illegible] capitula

Instituta liber institutionum dividitur in quatuor libros in partes

Ius civile dividitur in libros iiii^or

Ius civile

Sequuntur· Tituli legum In xpi nomine Amen· Et primo de Institucionum

·A·

·A·

ff Novum

Codicis

A

Appostatis
assessoribus domesticis
annonis et capitulis — primo
Ad vocatis diversorum Iudicium
ad vocatis diversorum Iudicium — ij
ad vocatis fisci
ut de dicto de Recepta arbitrii
Alienatione iam iudicio mutandi facta — iij
ad exhibendum
actionibus et obligationibus
an servus ex suo facto
actionibus hereditatis — iiij to
ad Senatus consultum macedonianum
ad Senatus consultum Velleyanum
actionibus empti et venditi
Alendis liberis a parentibus
administratione tutorum
alimentis pupillo prestandis — v
arbitrium tutele
auctoritate prestanda
auctoritate tutorum
Ad legem falcidiam
ad Senatus consultum tertulianum — vj
ad Senatus consultum Orfitianum
ad Senatus consultum Trebellianum
Assertione tollenda
acquirenda et retinenda possessione
adversus creditorem — vij
a mali exception
alluvionibus et paludibus et pascuis ad alium statum translatis
appellationibus
Appellationibus — viij
adoptionibus
Accusationibus et proscriptionibus
ad legem Iuliam magestatis
ad legem Iuliam de adulteriis
ad legem Iuliam de vi publica
ad legem Cornelii de Sicariis — ix — A
ad legem pompeyam de parricidiis
ad legem flaviam de plagiariis

A. Ad legem corneliam de falsis
ad legem iuliam de ambitu
ad legem iul. repetundarum
ad legem iul. de annona
abigeis
ab officiombus
ad Senat. cons. turpilianum — ix

Trium librorum C.

Autenticorum

A. de usu feudi

B.

Alienacione feudi
An maritus cedat uxori in bursa
Apud quem s. quos controversia feudi
An zeniori debeant testes
An invitus aut alius investitus
An qui investit feud. domum sui
alienacio feudi pater
Agnatus s. filius d. functi
An apud iudicem ut dominum

Institucio

Bonorum possessionibus — iij

Inforciatum

Bonorum possessionibus — xiiij
Bonorum possessionibus furiosi et infanti
Bonorum poss. contra tabulas — xiij
Bonorum poss. ex testamento militis
Bonis libertorum

ff. Novi

Bonis ante iudic. possiden. — iiij to
Bonis dampnatorum
Bonis eorum qui ante sui iac. — x

Codicis

Bonis libertorum
Bonorum possessionibus secundum tabul.
Bonorum possessionibus con. tabul. — vj
Bonorum possessionibus con. tabulas libito
Bonis maternis
Bonis qui liberi in ptate constit.
Bonis ante iudic. possidendi — vij
Bonis proscriptorum sine dampnatorum
Bonis eorum qui sibi mortem consci. — ix

Trium librorum C.

Bonis vacantibus — x

De usu feudi

B.

Institucios

C

ff. veteris

Inforciati

ff Novi

C

C

Communia de usucapionibus
Comminationes epistolas ... vij
Confessis
Contrahenda et committenda stipulatione ... viij
Creditor emptionis pignoris
Captivis et postliminio in reversis
Custodia et exhibitione reorum
Crimine peculatus
Crimine sacrilegii
Crimine expilate hereditatis ... ix
Crimine stellionatus
Calumniatoribus

Tercii libror. C.

Conveniendis fisci debitoribus
Capiendis et distrahendis pignoribus
Canone largitorum annorum
Creditis in publicis arcis ... x
Collatione donatorum
Collatione eris
Cloacis
Curialibus urbanorum rome
Collegiatis
Canone frumentario urbis Rome
Capitaneo [illegible]
Colonis palestinis ... xj
Colonis castrensibus
Colonis maritis
Censibus et censitoribus
Collatione fundorum fisci
Cuppressis
Consulibus
Comitibus tributis
Comitibus rei militaris
Comitibus archiarum
Comitibus qui provinciam regunt ... xij
Curiosis
Castrensi peculio militum
Comeatu
Cursu publico
Cohortalibus principum

C

Autenticorum

· de usu feudi ·

· Institutionum · · d ·

· ff Veteris ·

· Infortiati ·

· ff Novi ·

· d ·

doli mali exceptione — vi
duobus reis stipulandi
decurionibus et filiis eorum — xii
decretis ab ordine faciendis

· Codicis ·

· Trium librorum · C ·

· d · · Autenticorum ·

·E· ~ Institucionum ~

~ ff. veteris ~

~ Infortiati ~

~ ff. Novi ~

~ ff. Novi ~

· E · Extraordinariis criminibus — ix
Effractoribus et expilatoribus

· Codicis ·

Emendatione Codicis
Episcopis et clericis — primo
Episcopali audientia
Edendo
Errore calculi
Errore advocatorum — ij
Ex quibus causis infamia irrogatur
Ex quibus causis maiores
Ex delictis defunctorum
Exercitoria
Eunuchis — iiij
Edilitiis actionibus
Emphiteotico iure
Ex pluribus tutoribus
Excusatione tutorum — v
Eo qui pro procuratore negotia gessit
Excusationibus veteranorum
Edicto successorio
Edicto divi Adriani tollendo — vj
Excusatione rei iudicate — vij
Edificiis privatis
Etiam ob chirographariam pecuniam pignus teneri — viij
Exceptionibus
Evictionibus
Emancipationibus
Exhibendis et transmittendis reis — ix
Emendatione servorum
Emendatione propinquorum

· Trium librorum · E ·

Exactoribus tributorum
Excusationibus munerum — x
Excusationibus artificum
Ex quibus muneribus
· E · Expensis ludorum — xi

F

Ferus — iii
famulie herciscunde
finium regundorum
fide instrumentorum — iiii to
fundo dotali
fideiussoribus tutorum — v
furtis et servo corrupto
fideicommissis — vi
falsa causa obiecta
fideicommissariis libertatibus
fenctibus et litis expensis — vii
fideiussoribus et mandatoribus — viii
falsa moneta
famosis libellis — ix

Trium librorum C

fide instrumentorum et iure hastesi
fiscalibus usuris usuris — x
filiisfamilias et quadmodum pro patre teneatur
fabricantibus
frumento urbis Constant
frumento Alexandrie — xii
fundis patrimonialibus
fugitivis colonis
fundis rei private
fundis et saltibus rei publice
fundis limitosis — xi

Autenticorum

fideiussoribus — Coll. ii
filiis ante dotalia instrumenta natis — Coll. iii
fide instrumentorum — Coll. vi

De usu feudorum

Feudis marchie comitatus vel ducatus
Feudis dotis
feudo sine culpa non amittendo
feudo dato in uice vel commissorie
feudi cognitione
feudis Guardie vel castaldie
forma fidelitatis
fratribus de novo bene investit
filiis natis
de feudo non habente propriam

F

·H·

Hys qui notantur infamia — vi
Hys qui potentiorum nomine
Hys que vi metusve causa fiunt
Hys qui veniam etatis impetraverunt
Hereditate vel actione vendita — iiii
Hereditariis actionibus
Heredibus virorum — v
Heredibus instituendis
Hys quibus ut indignis
Hys que pene nomine
Hys que submodo legati — vi
Hys que ante apertas tabulas
Hereditatibus decurionum
Hys qui a non domino manumittuntur
Hys qui non possunt ad libertatem pervenire
Hys qui parentes vel liberos occiderunt — viii
Hys qui in priorum creditorum locum succedunt
Hys qui parentes vel liberos occiderunt
Hys qui asscribuntur in testamento — ix
Hys qui latrones aliorum timore

·Trium librorum C·

Hys qui ex publicis rationibus
Hys qui defenderunt vel deserunt
Honoribus et muneribus non continuandis
Hys qui sponte munera acceperunt — x
Hys qui a principe vocantur
Hys qui numero liberorum vel paupertate
Hys qui non implent stipendium
Hys qui in exilium dati sunt
Hys qui ex publico collecti sunt
Hys qui ex officio meruerunt
Honoratorum verbo — xi

·Autenticorum·

Heredibus et falcidia — Coll. prima
Hys qui ingrediuntur ad appellandum — Coll. v
Hec constitutio innovat — Coll. vi
Hereditatibus que abintestato deferuntur
Hec constitutio innovat
Heredibus ab intestato venientibus

·H·

I · J ·

· Codicis ·

· J ·

Titulj librorum C. · I ·

Autenticorum

ff. veteris · L ·

Inforciati

ff. novi

Liberali ca. Loco publico fruendo

·L·

·M·

· Institucio ·

· ff[Digestum] veteris ·

· M ·

Minoribus xxv anni(s) — iiij to
Mortuo inferendo sepulcro — xj
Mandati vel contra — xvij

· Infortiati ·

Migratibus commendandis — ij
Militari testamento — iij

· ff. Novi ·

Mortis causa donationibus — primo
Manumissionibus
Manumissis vindicta — ij
Manumissionum bm ms
Manumissis testamento — v
Migrando
Muneribus et honoribus — xij

· Trium librorum C ·

Mancipiis — x
Mvilegiis
Muneribus patrimonii
Mulieribus in quo loco
Metallariis et metallis
Muneri legali et genitali
Mendicantibus validis — xj
Mancipia
Metropoli Berito
Mancipiis et colonis
Migratibus berinorum
Incessoribus
Militari veste — xij
Meta
Minerariis

· Codicis ·

Mandatis principum — primo
No[n] ... militari
Non ... aliis municipalibus
Mutue ... vel con. — iiij to
... filys
ing... commendandis — v to
Mortis ca[usa don]ationibus — viij

Mandatis principum
mode militar.
Migratibus municipalibus
Mandati vel con.

· M ·

Mulieribus que se cum servis iunx.
Mutacionibus nominum
Malefices et mathematicis — ix.

Autenticorum

Monachis — Col. i.
Mensura ordinandorum clericorum
Mandat principum — Col. iii.
Ministrantium officiis

Institucionum

Nuptiis — primo
Noxalibus actionibus — iiii^to

ff. Veteris

Ne quis eum qui in ius vocatus est — ii^o
Negotiis gestis — iii.
Naute cauponeS et stabularii — iiii
Noxalibus actionibus — xxi
Nautico fenore — xxii.

ff. Novi

Novi operis nunciacione — p^o
Natalibus restituendis — ii.
Naturalibus liberis
Ne vis fiat ei
Ne quid in loco publico
Ne quid in loco sacro — v
Ne quid in flumine
Novacionibus et delegacionibus — viii
Nil novari appellacione pendente — xi
Nundinis — xii.

Codicis

N. Novo Codice componendo
Ne sanctum baptisma — primo
Nemini liceat signum crucis
Ne castrarum mancipium
Ne liceat potencioribus
Ne fiscus vel privata persona
Negotiis gestis — ii
Ne quis in sua causa iudicet
Noxalibus actionibus — iii^o

N. Ne vxar. ymant

N

Trium librorum C.

Aut. cor.

De vsu feudorum

N

Natura feudi
Nova fidelit forma
Natura successiou feudi
Notis feudorum.

· O ·

Institucio

Obligationibus
Obligationibus que ex consensu nascuntur — iii.
Obligationibus que ex quasi contractu nascuntur
Obligationibus que ex delicto nascuntur
Obligationibus que quasi ex delicto nascuntur — iiii.
Officio iudicis

ff. veteris

Origine iuris
Officio consulis
Officio prefecti pretorio
Officio prefecti urbis
Officio questoris
Officio pretoris
Officio prefecti vigilum — primo
Officio pro consul et legati
Officio prefecti augustali
Officio presidis
Officio procuratoris cesaris
Officio iuridici
Officio eius cui mandata est iurisdictio
Officio assessorum

Inforciati

Optione legati — ix.
Obsequiis libertorum patrono prestandis — xiii
Operis libertorum — xiii

· O ·

ff. Novi

Operis publicis — xii
Operis novi nunciatione

Codicis — O

Offitio pfecti ptor orient
Offitio pfecti ptor affrice
Offitio pfcti urbis
offitio magistri militum
Offitio Questorum
Offitio mgri offitior
Offitio comitis sacrar largitionum
Offitio Comits rer pviatar
Offitio sacri patrimonij
Offitio proconsulis
offitio Comit orient
Offitio pfcti Augustalis
Offitio vicarij
Offitio pretoris
offitio Rector provincie
Offitio pfcti vigilum
Offitio comitum militum
offitio ducum militum
Offitio eius qui vice gerit
Offitio militis alexandrie — primo
ordine militorum — iii
opis libertorum — vi
obsequiis premis pstandis — vii
ordine cognitorum — viii
operibus publicis

Trium librorum C

Omni agro deserto — x
Obligatio votorum — xii

Autenticorum

Ordinandis Clericis

Institucionum — P

P

ff. veteris

Infortiatum

ff. novum

P

x P x

partis pignorum et lege commissoria
partis pignorum et omni causa — vii
patria potestate
post liminium reversis — x
primatis carceribus
penis

x T xiiij librorum C x

petitis bonorum sublatis
predijs curialium
Sbendo Salario
professoribus et medicis — x
potioribus ad pignora nominandis
pondatoribus et anxiliatoribus
pondationibus auri et argenti
predijs et omnibus rebus nomini
privilegijs corporatorum urbis
pistoribus
privilegijs urbis et constantinopolitane
privilegijs illorum qui pro magistris — xi
pascuis publicis et privatis
predijs stanciatis
privilegijs domus auguste
palatijs et domibus divinis
pretoribus et de honore
prefectis pretorio
prepositis sacri cubiculi
primicerio
prepositis et ceteris scolarum
professoribus qui in urbe constantinopolitana
prepositis laborum — xii
prepositis et primis sacrorum scriniorum
principibus agentibus in rebus
palatinis sacrarum largitionum
privilegijs eorum qui in sacro palatio militant
privilegio scolarum
prefectis Biniorum dignitatum

x Autenticorum x

privilegijs dotis — Col. viij
pretoribus populi Constantinopolitani
privilegijs archiepiscopi
pretoribus et consulibus populi

x P x

Institucio[n]u[m]

Q[ui]b[us] modis ius patrie p[otes]tat[is] solvit[ur] — p[ri]mo
Q[ui] testame[n]to dari tutores p[ossu]nt
Q[ui]b[us] modis tutela finitur
Q[ui]b[us] alienar[e] licet vel non — ij
Q[ui]b[us] no[n] est p[er]missu[m] facere testa[mentum]
Q[ui]b[us] modis testame[n]ta infirmant[ur]
Q[ui]b[us] modis co[n]trahit[ur] obligacio
Q[ui]b[us] modis tollitur obligacio — iij
De eo cum eo qui in aliena p[otes]tate — iiij

ff. veteris

Quod quisq[ue] iur[is] in alteru[m] statuit — j
Qui satis dare coga[n]t[ur]
De eunsq[ue] unusq[ue] consistat nomi[n]e — ij
Que metus ca[usa]
Q[ui]b[us] ex causis maiores — iiij
Quando dies usufructus legato cedit — vij.
Q[ui]b[us] modis ususfructus amittit[ur]
Quemadmod[um] s[er]vitutes amittant[ur] — viij
Q[ui]b[us] modis ad eundem iudice[m] eodeat[ur] — xj
De eo cum eo qui in aliena p[otes]tate — xiij
Quando actio de peculio
De iussu — xvj
Q[ui]b[us] ex causis pignus tacite co[n]trahat[ur]
Que res pignori vel ypotece dari p[ossu]nt — xx.
Qui potiores in pignore habeant[ur]
Q[ui]b[us] modis pignus vel ypotec[a] solvit[ur]

Inforciat[um]

Quemadmodu[m] testame[n]ta aperiantur — j
Qui petant tutores vel curatores — ij
Qui ex facto tutores vel curatores — iij
De eo cum fl[ium] tutor vel curator
Quando dies legator[um] vel fideicommissor[um] cedat — xij
Q[ui]b[us] no[n] competat bonor[um] possessio — xiiij
Q[ui]b[us] ordo in bonor[um] possession[e] s[er]vetur

ff. novi

. Q .

Qui morbo se excusant
Qui etate se excusant
Qui numero tutelarum se excusant
Quando decreto opus non est
Qui admitti ad bonorum possessionem possunt
Quando non petentibus partes
Qui testamenta facere possunt
Quemadmodum testamenta aperiantur
Quemadmodum scripti heredes sunt in possessionem
Quando dies legati vel fideicommissi cedat
Qui manumittere non possunt
Qui non possunt ad libertatem venire
Quibus ad libertatem proclamare non licet
Quibus non obicitur longi temporis prescriptio — vi
Quando advenerit prescriptio — vii
Quo et quando iudex
Quibus res iudicata non nocet
Quando provocare non est necesse
Quorum appellationes non recipiantur
Qui bonis cedere possunt
Quorum bonorum
Que res pignori obligari possunt
Qui potiores in pignore habeantur — viii
Que sit longa consuetudo
Quorum legatorum
Qui accusari non possunt
Quando civilis actio preiudicet criminali — ix

. Trium librorum Codicis .

Quando quibus quarta pars debetur
Quemadmodum munera que dantur
Quibus muneris prestatur — x
Qui morbo se excusant
Qui etate se excusant
Quibus muneribus excusantur hii
Quo quis ordine
Quibus ad conditionem rerum fiscalium — xi
Questoribus non [illegible]
Qui militare possunt — xii

. De usu feudorum . . Q .

Qui feudum dare possunt
Qui successionis feudum dant
Quibus modis feudum amittatur
Qui uiterssores tenea[n]tur
Quo tempore miles investitura petere debeat
Quemadmodum feudum ad filiam pertineat
Quibus modis feudum constitui potest
Quid precedere in vestituram debeat

. R .

. Institucionum .

. ff. ueteris .

. Inforciatum .

. ff. Novi .

. R .

· R ·

· Codicis ·

· Trium librorum · C ·

· Autenticorum ·

· Institucionum · · S ·

S

ff. Veteris

ff. Novi

S

Suspectis tutoribus — v
Salariano medico
Stipulacion seruorum — vij
Solucionibus et liberacionibus — viij
Si quis testamento liber esse iussus est
Si familia furtum fecisse dicatur — ix
Sepulcro violato
Sentencia pass et restitutis — x
Si tutor vel curator appellat
Si pendente appellacione mora interuenit — xj

Infortiati

Soluto matrimonio
Si ventris nomine mulier est — primo
Si mulier ventris nomine
Suspectis tutoribus — ij
Si omissa causa testamenti — v
Senatus consulto Silleyano
Si quis aliquem testari prohibuerit
Seruitute legata — vj
Suppellectili legata
Si cui plus quam per legem falcidiam — xj
Si tabule testamenti nulle extabunt — xv
Si quis a parente emancipatus sit — xiij
Si quis in fraudem patroni
Si tabule testamenti ulle extabunt
Successorio edicto — xiiij
Suis et legittimis

Codicis

Summa trinitate et fide catholica
Sacrosanctis ecclesiis — primo
Senatus consultis
Si contra ius vel utilitatem publicam
Statuis vel ymaginibus
Si tutor vel curator
Si in vna causa eadem causa
Si adversus rem iudicatam — ij
Si adversus venditorem pignorum
Si adversus donacionem
Si adversus libertatem

.S.

.S.

Si

Si adversus transactionem
Si adversus solutionem
Si adversus dotem
Si adversus delictum
Si adversus usucapionem
Si adversus fiscum
Si adversus creditorem
Si ut se ab hereditate abstineat ij
Si omissa hereditate
Si minor se maiorem dixerit
Si saepius in integrum restitutio postuletur
Si maior factus ratum habuerit
Satisdando
Sportulis et sumptibus in diversis iudiciis iij
Servitutibus
Si certum petatur
Suffragio
Si servus se emi mandaverit
Si propter publicas functiones
Sine censu vel reliquis iiij
Si quis alteri vel sibi
Si servus exportandus veniat
Si mancipium ita alienatum fuerit
Si mancipium ita veniat ne prostituatur
Sponsalibus
Si rector provinciae
Si quacumque praeditus potestate
Si nuptiae ex rescripto principis petantur
Secundis nuptiis
Si secundo nupserit mulier
Soluto matrimonio
Si dos constante matrimonio
Si ex pluribus tutoribus vel curatoribus v
Suspectis tutoribus vel curatoribus
Si mater indempnitatem promiserit
Si contra matris voluntatem tutor datus sit
Si tutor non gesserit
Si ex falsis allegationibus
Si tutor reipublicae causa abfuerit
Si quis ignorans rem minoris esse
Si maior factus alienationem sine decreto
Servis fugitivis
Si quis aliquem testari prohibuerit vj

Si

Si quis omissa causa testamenti

Si quis in fraudem patroni
Senatusconsulto trebelliano
Unde et legittimis liberis.
Senatusconsulto orfitiano
Servo corrupto
Servo pignori dato
Servo exporto manumisso
Senatusconsulto claudiano tollendo
Sententiis praefectorum praetorio
Sententiis ex periculo recitandis
Sententiis interlocutoriis omnium iudicum
Sententiis quae sine certa quantitate proferuntur
Sententiis quae pro eo quod interest
Si a non competenti iudice
Si plures una sententia condempnati fuerint
Si pendente appellatione aliquis mortuus fuerit
Si ex falsis testimoniis vel instrumentis
Si unus ex pluribus appellaverit
Si de momentanea possessione appellatum fuerit
Si propter publicas pensitationes res sit alienata
Si aliena res pignori data sit
Si ex causa iudicati pignus datum sit
Si de venditione pignoris agatur
Si unus ex pluribus heredibus
Si certum in solidum
Solutionibus et liberationibus
Si quis imperatori maledixerit
Si reus vel accusator mortuus fuerit
Si quis eam cuius tutor fuit corruperit
Sepulcro violato
Sed eros et hiis qui cum rem publicam
Summam passis et restitutis

Tricesimus liber

Sumptibus ad usum fiscum latis
Si libertatis libertationem
Super delicto
Super expartionibus
Si servus vel libertus
Si criminalis certa tamen
Si propter simultates expensat
Super tempore reparationis
Si post citationem reus decesserit

vi

vii

viii

Nono

x

i. 8i

i. 8i

Susceptoribus expositis
Susceptoribus et suspiriis
Studiis liberalibus urbis Rome
Sumptibus nuptialibus inutilibus
Solutionibus et liberationibus
Spectaculis
Silentiariis et decurionibus
Stugonibus
Salgamo hospitibus non prebendo
Saltatoribus et cultatoribus — x / xi / xii

Autenticorum

Sanctissimis et deo amabilibus — Col. x

De usu feudi

Successione feudi
Si valvasores de more uxores adulterantur
Si de investitura feudi inter dominum et vasallum
Si de fundo vasallus feudo privatur
Statutis et consuetudinibus contra libertates

T

Justitucionum

Tutelis — i
Testamentis — ii

ff. veteris

Transactionibus
Tutoraria actione
Tributoria actione
Testibus

Inforciati

Tutelis
Testamentaria tutela — v
Tutoribus et curatoribus
Tutelis et racionibus distrahendis — iii
Testamentis — iiii
Testamento militis — iiii
Testamenta quadmodum aperiantur — vi
Tritico vino et oleo legato — ix

T

ff. Novi

· T ·

Tabulis exhibendis — v
Tignis in mutuo — ix.
Termino moto

· Codicis ·

Transactionibus — ij
Temporibus minitoris contituendis
Testibus — iiij
Testamentaria tutela.
Tutoribus et curatoribus illustrium personarum — v
Tutoribus et curatoribus qui non satis dant
Testamento militari
Testamentis — vj
Testamentaria manumissione
Temporibus appellationum — vij.
Tabulis exhibendis — viij

· Trium · librorum · C ·

Terrariis
Tabulariis et scriptis — x
Tironibus — xij
Tractoriis et stativis

· Autenticorum ·

Triente et semisse — Col. v.
Tabellionibus
Testibus et tempore non solute pecunie — Col. ix.
Testamentis imperfectis

· V ·

· Institucionum ·

Usufructu — ij
Usu et habitacione
Usucapionibus et longi temporis prescriptione
Vulgari substitucione
Verborum obligationibus — iij
Vi bonorum raptorum — iiij

· ff Veteris ·

Usufructu quemadmodum quis utatur
Usufructu accrescendo — vij.
Usufructu earum rerum que usu consumuntur

· V ·

· Infortiati ·

· ff. Novi ·

· V ·

· Codicis ·

V C I

Veteri iure enucleando — primo
Ut lite pendente
Ut omnes iudices tam civiles
Ut q desunt advocatis inlis suppleat
Ut nemo privatus
Ut nemini liceat sine iudice — ij
Ubi et apud quem
Uxoribus militum
Ut nemini in vicinis
Ubi de criminibus agi oportet
Ubi conveniri qui certo loco
Ubi in rem actio
Ubi de ratiociniis agi oportet — iij
Ubi quis de curiali vel cohortali
Ubi senatores vel clarissimi
Ubi cause fiscales
Usufructu et habitatione
Vectigalibus et commissis — iiij
Ubi actiones ab heredibus vel contra heredes incipiunt — iiij et
Usuris
Ut cause post pubertatem tutor assit
Ubi pupillus educari debeat — v
Usuris pupillaribus
Unde liberi
Unde legitimi
Unde cognati
Unde vir et uxor — vj
Verborum significatione
Usuris et fructibus legatorum
Ut in possessionem legatorum vel fideicommissorum
Ubi tutores vel curatores petantur
Vindicta libertate tollenda
Usucapione pro emptore
Usucapione pro donato — vij
Usucapione pro dote
Usucapione pro herede
Usucapione transformanda
Usu rei iudicate
Unde vi
Uti possidetis — viij
Ut publica vel privata

X C I

1 G 1 ut bonorum raptorum ix
ut infra certum tempus criminalis questio terminetur

1 Trium librorum C 1

venditione rerum fiscalium
usuris fiscalibus x
ut nemini liceat in emptione
vacatione munerum publicorum
vestibus olosericis et auratis
veteris numismatis potestate
usurariis et receptoribus fisci recentis
ut regimine liberatus actu rei publice agere cogatur
vendendis rebus civitatis
venatione ferarum xi
ut armorum usus inscio principe
ut nemo ad suum patrocinium
ut rustici ad nullum obsequium devocentur
ut nullus de vicaneis pro aliis vicaneorum debitis teneatur
ut dignitatum ordo servetur
veteranis

1 Autenticorum 1

ut determinatus sit numerus clericorum .... Col. prima
ut iudices sine quoquo suffragio .... Col. ii
ut ecclesia romana centum annorum habeat privilegium .... Col. iii
ut nullus mutuans agricole teneat eius terram .... Col. iiii
ut preponatur nomen imperatoris
ut non fiant pignorationes pro aliis personis
ut decreto quintarum eccl. rerum non fiat
ut tamen non tantum insinuantur
ut clerici qui recedunt alios pro eis substituant
ut in privatis domibus sacra misteria non fiat
ut defunctis seu funera
ut immobilia ante nuptialem donationem .... Col. v
ut facte nove constitutiones
ut nullus fabricet opera
ut ab illustribus et qui super eos sunt
ut ordinarii prefecture
ut omnes obediant iudicibus provinciarum
1 G 1 ut cum obligatur uxorum bona prohibentur .... Col. vi

6

Ut non luxurientur contra naturam — Col. vi.
Ut liberti decetero anulo aureo non egeant
Ut clerici apud proprios episcopos primum conveniantur — Col. vii.
Ut exactor instante det
Ut sine prohibitione matres creditores et debitores
Ut neque milites neque domum — Col. viii.
Ut divinae iussiones subscriptionem habeant
Ut cum de appellatione cognoscitur
Ut liceat matri et aviae et aliis parentibus
Ut sponsalitia largitas
Ut litigantes
Ut iudices non exspectent
Ut fratrum filii succedant patruis — Col. ix.
Ut nulli iudicum liceat habere locum
Ut differentes iudices
Usuris nauticis

De usu feudi

Vasallo decrepitae aetatis qui feudum refutavit
Vasallo milite qui contumax est
Votis feudorum etc.

Finis titulorum legum

A.

Sequuntur tituli libri decre.

B.

Sequitur B.

C.

Sequitur C.

Sequitur D — V

Sequitur E — E

Sequitur F — F

Vacat G — Sequitur G — G

·H·

· Sequitur·H·

Hys que vi metus ve fiunt — primo
Hys q fiunt a plato sine consensu capli
Hys q fiunt a maiori pte capli — ii
Hereticis — +
Homicidio voluntario vel casuali — v — hys qui filios occiderunt

·I·

· Sequitur·I·

Indictis
Infamatis calumpnie
Iureiurando — ii
Institutionibus
Iure patronatus
Immunitate ecclesiarum
Iudeis Saracenis et horum servis — iii
Infantibus et languidis expositis
Iniuriis et dampno dato — vto

·L·

· Sequitur·L·

Libelli oblacion
Locato et conducto — ii + litis gtne
ii

·M·

· Sequitur·M·

Maioritate et obediencia — primo
Minimis petitionibus — ii
Matrimonio contracto contra interdictum ecclie — iii
Magistris — et ne aliqd exigat p licen docedi — v
Maledicis

·N·

· Sequitur·N·

Ne sede vacan aliquid innovetur
Ne clerici vel monachi secularibus se negotiis immisceant — iii
Natis ex libero ventre
Ne plati vices suas sub annuo censu concedant — iii
Non ordinato ministran
Novi operis nunciacion — v

·O·

· Sequitur·O·

Ordinat ab epo excoto q renunciat epatui
Obligat ad raciocinia ordinandis vel non
Officio archdiaconi — primo
Officio archipresbiteri

offio primicerii

Officio primicerii et lectoris — · O ·
Officio sacriste
Officio custodis — primo
Officio vicarii
Officio et potestate iudicis delegati
Officio legati
Officio iudicis ordinarii
Officio iudicis
Ordine cognitionum — ii
Observatione ieiuniorum — iii

· Sequitur · P · — · P ·

Postulatione prelatorum
pactis — primo
postulando
procuratoribus
pluribus petitionibus
probationibus
presumptionibus — ii
presbiteris
peregrinantibus
prebendis et dignitatibus
precariis — iii
pignoribus et aliis cautionibus
peculio clericorum
parrochiis et aliis parochianis
presbitero non baptisato
purificatione post partum
privilegiis et privilegiatorum excessibus
purgatione canonica — v
purgatione vulgari
penis
penitentiis et remissionibus

· Sequitur · Q · — · Q ·

Qui clerici vel vovent matrimonium contrahere possunt
Qui filii sint legittimi — iii
Qui matrimonium accusare possunt

· Sequitur R · — · R ·

Rescriptis
Renunciatione — primo
Restitutione in integrum

R

Restitucione spoliator — ij
Rebus eccle non alienandis
Rerum per mutacion
Regularibus et transeuntibus ad religionem — iij
Religiosis domibus ut epo sint subiecte
Religiosis et venacion bancitor
Raptoribus incendiariis et violatoribus ecclesiar
Regulis iuris — v.to

S

Sequitur S

Summa trinitate et fide catholica
Supplenda negligen prelator
Servicio in ordine sacerdo — primo
Sacra unctione
Sacramentis iterandis vel non
Servis non ordinandis et de eor manumissionibus
Sindico et actore
Sequestracion fructuum et possessionum — ij
Sententia et re iudicata
Solucionibus
Successionibus ab intestato — iij
Sepulturis
Statu monachor et canonicor regularium
Sponsalibus
Sponsa duor vel de sponsalibus duor — iiij.to
Secundis nuptiis
Simonia et ne aliquis pro spiritualibus exigat vel promittat
Scismaticis — v.to
Sagittariis
Sortilegiis
Sententia excomunicacionis

T

Sequitur T

Translacion Epor
Tempus ordinacionum et qualit ordinandor — primo
Treuga et pace
Transactionibus
Testibus et attestacionibus — ij
Testibus cogendis
Testamentis et ultimis voluntatibus — iij
Torneamentis — v.

V

Sequitur V

Ut lite non contest non procedat ad testium recepcionem vel sentenciam diffinitivam — Scdo
Ut lite pendente nichil innovetur
Ut ecclesiastica benficia sine diminucion conferantur
Voto et voti redempcione — iij.o
Usuris
Verborum significacion — v.to

Finis titulorum decretalium

Sequitur Sexti libri Tituli

Sequitur A — A

Sequitur B — B

Sequitur C — C

Sequitur D — D

Sequitur E — E

Sequitur F — F

Sequitur H — H

Sequitur I — I

In integrum restitutionibus — primo
Iudiciis
Iuramento calumpnie — ii
Iure iurando
Iure patronatus
Immunitate ecclesiarum — iii
Iniuriis et dampno dato — v

·L·

Sequitur L

Litis contestacionem — ii

Sequitur M

Maioritate et obediencia — primo

Sequitur N

Ne clerici vel monachi secularibus negociis se immisceant — iii
Ne sede vacante aliquid innovetur

Sequitur O

Officio vicarii
Officio et potestate iudicis delegati — primo
Officio legati
Officio iudicis ordinarii

Sequitur P

Postulacione prelatorum
Pactis — primo
Procuratoribus
Prescripcionibus — ii
Prebendis et dignitatibus — iii
Privilegiis et excessibus privilegiatorum
Penis — v
Penitenciis et remissionibus

Sequitur R

Rescriptis — primo
Renunciacione
Restitucione spoliatorum — ii
Rebus ecclesie alienandis vel non
Rerum permutacione
Regularibus et transeuntibus ad religionem — iii
Religiosis domibus ut episcopo sint subiecte
Reliquiis et veneratione sanctorum
Regulis iuris — v

Vita et honestate clericorum
Prebendis et dignitatibus.
Concessione prebende
Rebus ecclesie non alienandis.
Rerum permutatione
Testamentis et ultimis voluntatibus.
Sepulturis
Decimis.
Regularibus et transeuntibus ad religionem.
Statu monachorum et canonicorum regularium.
Religiosis domibus.
Iure patronatus.
Censibus exactionibus soluta.
Celebratione missarum.
Baptismo et eius effectu.
Reliquiis et veneratione sanctorum
Immunitate ecclesiarum
Consanguinitate et affinitate
Magistris
Iudeis et Saracenis
Hereticis.
Homicidio.
Usuris.
Excessibus prelatorum
Privilegiis et excessibus privilegiatorum
Penis
Penitentiis et remissionibus.
Sententia excommunicationis.
Verborum significatione.

iii^o

iiii^to

Quinto

de summa tri nitate et fide catholica.	de consti tutionibus	de re scriptis.	de con suetudi ne celera	de postulationibus platorum uel de postulatione.
.ii. c.	xvi. c.	.xliiii. c	.xi. c.	.vi. c.

i. primi libri i.

Prima fide. consti. rescrip. consue. postul.

de electione et electi potestate	de transla tione pla torum.	de auc toritate et usu palei.	de renunt iatione.	de supplenda negligentia p latorum
.lxi. c.	.iiii^or^. c.	.vii. c.	.xv. c.	.vi. c.

Electus. transfer. usu. renuntia. supple

de temporibus ordinationum et qualitate ordi nandorum.	de scru tinio in ordine fa ciendo.	de etate et quali tate et or dine pfi ciendorum	de sa cra unc tione.	de sacra mentis non itera dis.	de ordinatis ab epo excoto uel eo qui renuntiat episcopatui.
.xvii. c.	i. c.	.xv. c.	i. c.	iii. c.	.ii. c.

Tempus. scrut. etas. unctio. sacra que. ordin

de filiis pres biterorum or dinandis uel non	de servis non ordina dis et eorum manumissionibus	de obliga tis ad ra tiocinia ordinandis uel non	de corpore viciatis ordinandis uel non	de bi gamis non or dinandis	de clericis peregrinis.
xviii. c.	.viii. c.	.i. c.	.vii. c.	.vii. c.	.iiii^or^. c.

TCCCxli. c.

xliii c.

fili pres. servus. obli. cor. bi. peregrinis

de officio archidiaconi.	de officio archipresbiteri.	de officio primicerii .i. cantoris	de officio sacriste	de officio custodis.
x. c.	.iiii^or^. c.	c. unum.	i. c.	ii. c.

Off ar. archipres. primicer. sacrista que. custos

de officio vicarii eius que bificio	de officio et potesta te iudicis delegati	de officio legati.	de officio iudicis or dinarii.	de officio iudicis.
vi. c.	xliii. c.	.x. c.	xx. c.	ii. c.

vicar. delegat. legatus. ordinati. officiu.

De Maioritate et obedientia.	De Treuga et pace.	De pactis.	De Transactionibus.	De Postulando.	De procuratoribus.	De Sindico.
xviii c.	ii c.	viii c.	xi c.	iii c.	xvi c.	c. uno.

Maior. Treuga. pact. transactio postulat. pro. sin

De his que vi metusve causa fiunt.	De in integrum restitutione ecclesie vel minoris.	De Alienatione iudicii mutandi causa facta.	De Arbitris.
vii c.	x c.	ii c.	xiii c.

Metus. Res inte. mutat. illius arbit. inde

De Iudiciis.	De foro competenti.	De libelli oblatione.	De mutuis petitionibus.	De litis contestatione.	Ut lite non contestata non procedatur ad testium receptionem vel sententiam diffinitivam.
xxi c.	xx c.	iii c.	ii c.	ii c.	v c.

Secundus li. Iudi. foro. libel. mutu. litis. lite non conte

De Iuramento calumpnie.	De dilationibus.	De feriis.	De Ordine cognitionum.
vii c.	iiii^or c.	v c.	iiii^or c.

xxxi c. Iurat dilatio feriis et cognitionum

De plus petitionibus.	De causa possessionis et proprietatis.	De restitutione spoliatorum.	De dolo et contumacia.	De eo qui mittitur in possessionem causa rei servande.
c. uno.	viii c.	xviii c.	x c.	iiii^or c.

CCCxxvii

Plus petit. causa pos. restispo. dol. mitti pos.

Ut lite pendente nichil innovetur.	De Sequestratione possessionum et fructuum.	De Confessis.	De probationibus.	De Testibus et attestationibus.
v c.	iii c.	iii c.	xv c.	lvi c.

Li pen. seqstratis confes. probatio. testi

de Testibus cogendis	de fide instrumentorum	de presumptionibus	de iure iurando	de exceptionibus	de prescriptionibus
xi c.	xvj c.	xvj c.	xxxvj c.	xiiij c.	xx c.

Testi co. fide. presump. iur. excep. prescrip.

de Sententia et re Iudicata	de appellationibus recusationibus et relationibus	de peregrinantibus	de Confirmatione utili vel inutili
xxvj c.	lxxij c.	c. uno.	xx c.

Sen re iu. appel. pegrinq. utile firmat.

de vita et honestate clericorum	de Cohabitatione clericorum et mulierum	de Clericis coniugatis	de Clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda	de prebendis et dignitatibus	de clerico egrotante
xvj c.	x c.	x c.	xvij c.	xxxviij c.	vj c.

Vita. cohab. coniug. no res. pbenda. et egro.

de Institutionibus	de Concessione prebende et ecclesie non vacantis	Ne Sede vacante aliquid innovetur	de hijs que fiunt a prelatis sine consensu capituli
vij c.	xvj c.	iij c.	x c.

Institut. concess. ne Sed vacan. sine consen.

de hijs que fiunt a maiori parte capituli	Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur	de Rebus ecclesie non alienandis	de precarijs	de Comodato
iiij c.	j c.	xij c.	iij c.	c. uno.

CCCClxxxiiij

Maior. benefic. Rebus. prec. ac Comodato

de deposito	de Emptione et vendicione	de locato et conducto	de Rerum permutatione	de feudis
ij c.	vij c.	iiij c.	xx c.	ij c.

depo. vendit. locat. mutaco. feudat.

de pignoribus et aliis cautionibus	de fideiussoribus	de solutionibus	de donationibus	de peculio clericorum
viii c.	v c.	iiii c.	x c.	v c.

Pignus fideiubet solvit donacio pecul

de testamentis et ultimis voluntatibus	de successionibus ab intestato	de sepulturis	de parrochiis et aliis parrochianis
xx c.	iiii c.	xiiii c.	v c.

Testat successor sepellit parrochiang

de decimis primiciis et oblationibus	de regularibus et transeuntibus ad religionem	de conversione coniugatorum	de conversione infidelium	de voto et voti redemptione
xxxv c.	xxv c.	xxii	ii c.	xi

de decimis Regula Convers Conversio votum

de statu monachorum et canonicorum regularium	de religiosis domibus ut episcopo sint subiecte	de capellis monachorum	de iurepatronatus	de censibus exactionibus et procurationibus	de consecratione ecclesie vel altaris	de celebratione missarum et sacramento eucharistie et aliis divinis officiis
xiii c.	xi c.	iiii[or] c.	xxxi c.	xxvii	x c.	xiiii[or] c.

Stat Relig cappe iure cens altaria missa

de baptismo et eius effectu	de presbitero non baptisato	de custodia eucharistie crismatis et aliorum sacramentorum	de reliquiis et veneratione sanctorum	de observatione ieiuniorum	de purgatione post partum
xi c.	ii c.	ii c.	ii c.	iii c.	c. unic.

Bap no bap custos reliq ieiunia partum

de ecclesiis edificandis vel reparandis	de immunitate ecclesiarum cimiterii et rerum ad eas pertinentium	Ne clerici vel monachi secularibus negociis se immisceant	Sup specula ultimum
vi c.	x c.	decem c.	

Edificat emunit Cleri Secularia fuge

de Sponsalibus et matrimoniis . xxxv c.	de desponsatione impuberum . xiiii c.	de Clandestina desponsatione . iii c.	de sponsa duorum . v c.	de condicionibus appositis in desponsatione vel aliis contractibus . vii c.	Qui clerici vel voventes matrimonium contrahere possunt . vii c.

Sponsat impubes clam spon condicio vovens — Quartus li

de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium . viii c.	de Coniugio leprosorum . iii c.	de Coniugio servorum . iiii c.	De Natis ex libero ventre . capitulo uno .

polluit leprosi servus ex libero ventre

Clxvii c.

de Cognatione spirituali . viii c.	de Cognatione legali . i c.	de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue . xi c.	de Consanguinitate et affinitate . ix c.	de frigidis et maleficiatis et impotentia coeundi . vii c.

△ xxi c.

Spu legali cognovit sangne frigid

de matrimonio contracto contra interdictum ecclesie . iii c.	Qui filii sint legitimi . xv c.	Qui matrimonium accusare possunt . vi c.	de divorciis . ix c.	de donationibus inter virum et uxorem et de dote post divortium restituenda . viii c.	de Secundis nuptiis . v c.

Interdic legitt accusat divor dona se nup

de accusationibus inquisitionibus et denunciationibus . xxvii	de calumniatoribus . ii c.	de Simonia et ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur . xlvi c.	Ne prelati vices suas vel ecclesias sub annuo censu concedant . iiii c.	de magistris et ne aliquid pro licentia docendi exigatur vel promittatur . v c.

Accusat calum simon pla vice mgr — Quintus li

de Iudeis et Saracenis et eorum servis . xix c.	de hereticis . xvi c.	de Scismaticis et ordinatis ab eis . ii c.	de apostatis et reiterantibus baptisma . vi c.	de his qui filios occiderunt . iii c.	de Infantibus et languidis . viii c.

Iudas heret scismat appostat occidt infans

de homicidio voluntario vel casuali	de torneamentis	de clericis pugnantibus in duello	de sagittariis	de adulteriis et stupro	de raptoribus predonibus incendiariis et violatoribus ecclesiarum
xxv. c.	. ii. c.	ii. c.	c. uno	vii. c.	vi c.
Hom	Tornea.	pugna	Sagit	adult	rapit

de furtis.	de usuris.	de crimine falsi.	de sortilegiis.	de collusione.	de delictis puerorum	de clericis venatoribus.
. v c.	xix c.	. ix. c.	. iii. c.	. iiii. c.	ii. c.	. ii. c.
fur.	usur.	fals.	Sort.	collusit	puer	vena.

de clerico percussore.	de maledicis.	de clerico excommunicato deposito vel interdicto ministrante.	de clerico non ordinato ministrante	de clerico per saltum promoto.	de eo qui furtive ordines suscepit
iiii. c.	. ii. c.	. x. c.	. ii. c.	c. uno	iii c.
percussor	maled	excom	non ordinat	sal.	fur.

de excessibus prelatorum et subditorum	de novi operis nunciatione.	de privilegiis et excessibus privilegiatorum.	de purgatione canonica	de purgatione vulgari	de iniuriis et damno dato.
xviii c.	iiii c.	xxxiii c.	xvi c.	. iii. c.	x. c.
Excessit	opis	privil.	pur.	purgat	iniuris.

de penis.	de penitentiis et remissionibus.	de sententia excommunicationis suspensionis et interdicti.	de verborum significatione.	de regulis iuris.
xiii c.	xvi c.	lx. c.	xxxiii	. xi. c.
pe.	pe. re.	Sen. excom.	verborum	regula iuris

xlii

CCCClvii

Clxxxvi
ajo
ic
xlv.

Queritur an imperator habeat imperium a papa et
an papa habeat utrumque gladium ad primam quod videtur et infra
quod sit de elect. venerabilem sicut et testamentarie habent l. lege
obveniunt dicuntur quemadmodum l. xii tab. confirmatur ff de
ver. sig. l. lege et de peti her. l. i. et l. iii § ab intestato in
confirmatorem enim non habet plenum ius de electione nostri et
confirmatorem bona ... beneficia usque
in ... unde electio in ... retinet ... beneficia usque
ad confirmatorem de elec. cum in cunctis item quia qui accipit
electus nonconfirmatus non cogitur inscribere quia electio non
decitur ab obtento sed ab obtinendo ut de accusa. super hiis et sic
per confirmatorem a papa habeat ius imperium a papa item quia per confirmatorem
forma subiungit et effectus ipsius electionis ut ff ad l. fal
... formam ... et effectus ipsius electionis ut ff ad l. fal
l. nensennius § i in omnibus rebus per confirmatorem forma subiungitur
et nichil actum credimus dum aliquid super est ad agendum C ad sen.
consultum sil. l. cum quod et infra rescribunt adessitum ff quod cuicumque
legitur si filius et ff quod me ca. l. elegat § fi. Cum ergo
per confirmatorem consequatur imperator imperium merito dicendum quod imperium
habeat a papa item quia imperatorem deponit xv q. vi. item alius
qui deduo et si imperator item quia transtulit imperium a grecis
in germanos de elec. venerabilem et videtur imperium habere a papa et sic
et imperialis dignitas ex summi pontificis pendet arbitrio cuius eius
velle cui et nolle et nolle ff de regulis iuris eius et sic et tutor
tutor datus in testamento si est confirmandus non dicitur tutor ante
confirmatorem nec aliquid agere ff de confir. tu. l. mestrado et ff
de rebus eo. l. qui negat et de nec. ut cum l. i. v. dic item quibus
C contra ... quod non
imperium quod a celesti magestate suscepimus C contra ... quod non
imperio a solo deo habeat imperium nam duo sunt dona dei a superna
collata clementia sacerdotium et imperium in aut. quo. o epi. et cle.
in pri. coll. i et C. de offi. pre. offi. l. in nomine domini nostri iesu christi
ad omnia consilia et omnes actus semper procedunt ... enim
imperium ... suscepimus item quod non habeatur imperium a papa nisi et in
inexpugnabili ratione nam dicit quod sint duo dona a superna collata
clementia et ... dicta sunt quippe imperator augusta quibus
mundus regitur auctoritas sacra sed pontificum et regalis potestas et
... imperator habet imperium a papa iam non esset duo sed unum solum
cum imperio non dicta a se habere sed solum ab eo cuius vice fungetur
ff de offi. eius cui man. e. iur. l. fi. et si pretor nam qui manda-
tam iurisdictionem exequitur proprium nichil habet ~~velle non habet~~ sed eius a quo
mandatur et qui ab alio habet non dicitur alius sed ipse solo a quo
~~habetur~~ omnibus nisi unus qui loco unius substitutus loco unius habetur
ut ff de condi. et d. l. cum fundus et non inmerito sic esset dicendum
quia contra nostra facimus quibus ex nostra ... auctas
C de nec. ut cum l. i. § cumque et quod non habeatur imperium a papa
et quod non habeat utrumque gladium patet quia ipse mediator dei et
hominum et homo iesus christus actibus propriis et dignitatibus discretis

xcvi di

ccl vij

p3

offitia potestatis utriusque discrevit et c. x. di. quoniam cum ergo ab
ipso deo iurisdictiones sint distincte patet quod imperium est a solo deo nec
obstat quod dicitur quod confirmat quia papa non dat imperium sed
declarat ipsum esse imperatorem et fidelem christianum qui enim con-
firmat nichil dat ff. de testa. l. heredes et de arb. [illegible] l. adeo § cumquis et si [illegible] l. sicuti § [illegible] ff. [illegible]
l. [illegible] item patet quod habetur adeo in evangelio Johannis
ubi pilatus dixit christo non nosti quia potestatem habeo [illegible]
et cetera cui respondet Jesus non haberes potestatem ullam adversum me nisi
datum esset tibi desuper patet ergo quod a solo deo imperium processit
nec obstat quod dicitur quod cum deposuit xv. q. vi. alius quia non
deposuit sed deponendum censuit ut ibi glossa dicit item patet et alia ratione quod
non habetur appellatio et quod non habet papa utrumque gladium quia si appellatur
a iudice seculari non appellatur ad papam ut alexander III. confitetur extra
de ap. si duobus nec temporalibus iudiciis se intromittere potest ex. de [illegible]
c. licet qui filii sint legitimi causam quare [illegible] ergo dicemus ad ultimum
[illegible] quod imperium habet a solo deo ut x di. quoniam xxiii q. iii
[illegible] meminerat in adeo habes potestates esse concessas
[illegible] iudicatorum [illegible] gladium fuisse concessum item quod in temporalibus
non habeat iudicem [illegible] et hoc patet in evangelio ubi dicitur
reddite ergo que sunt cesaris cesari et que dei deo cesaris autem
sunt temporalia viii di. quo iure defendit villas ut hoc possidentur
iura regum ff. et [illegible] qui [illegible] item quia ecclesia solvit
tributum imperatori xi. q. i. in matheo xxiii tributum in ore piscis petro
piscatori repertum et in epistola petri estote subditi regi tamquam
precellenti et cetera item attendit adhoc quod legitur in matheo
[illegible] se Jesu christo de fratre suo dicens domine dic fratri meo ut
mecum dividat hereditatem cui [illegible] Jesus quis me constituit inter
te et ipsum iudicem [illegible] temporalem fore [illegible] iudicium secularem
quod non [illegible] x di. qui [illegible] que [illegible] ergo atten-
dat [illegible] di. [illegible] ad [illegible] et quod non habeat utrumque gladium [illegible]
[illegible] sit li c causam in [illegible] que incipit sic patet [illegible] venerabilem
in [illegible] que incipit [illegible] et quod imperator sit maior in temporalibus patet [illegible] temporalibus
maiores unus est princeps imperator unus [illegible] l. iapibus
et ff. de [illegible] et ho. l. [illegible] item quia sub [illegible] ff. ad
rodi [illegible] item imperialis fortuna omnes alias supervenit C.
de bo [illegible] l. in multa et omnia sunt principis l. bene a zenone
item in salutationibus imperator se preponit et papa imperatorem C. de
summa tri. in epistola [illegible] lege [illegible] epistole et [illegible]
[illegible] quoniam dominus victor honorius inclitus triumphator semper augustus
[illegible] pape bonifatio et sic patet [illegible] exemplis im-
peratorem esse maiorem papa in temporalibus et imperium et sacerdotium
ab uno et eodem [illegible] a solo deo processisse [illegible] aut electio
in imperatorem [illegible] electorum sit imperator an [illegible] dic quod
sic nam exercitus [illegible] electores faciunt imperatorem xciii di.
legimus et lxiii. di. [illegible] q. incipit [illegible] loco x di. quoniam

Nomina Regum Lechitarum Regni Polonie successiue

Graccus — Hic Cracouiam primum fundauit Cracouia in rupe [illegible] ... [illegible] ... regni polonie [illegible] ... successit — Vir nobilis bellator strenuus primus a polonis in regem eligitur qui cum Galli a rege [illegible] hic mortuus [illegible]

Vanda — Hic poloni vandali [illegible] sunt a Vanda — Filia Gracci regina post [illegible] ... [illegible] successit [illegible] ... in Vistulam sponte [illegible]

Leszko — Hic [illegible] Marte ... [illegible] ... in pace [illegible] — [illegible] alexandrum Macedonem [illegible] ... [illegible]

Leszko — [illegible] ... liberalitate [illegible] — [illegible] ... per [illegible] in regem eligitur

Leszko — Hic [illegible] ... Julij [illegible] successit — [illegible] Leszkonis [illegible] Julium Cesarem [illegible] ... Julium [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Pompilius — Hic [illegible] ... a rege pompilium [illegible] ... [illegible] — Primogenitus Leszkonis [illegible] ... [illegible]

Pompilius — [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] — Minor [illegible] Leszkonis et filius [illegible] ... [illegible] ... [illegible] Cruszwicz [illegible]

Pyasth — Hic [illegible] ... successit — Pauper et agricola in [illegible] Cruszwicz ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Zemowitus — [illegible] ... [illegible] ... [illegible] — [illegible] filius Pyasth [illegible] ... [illegible]

Leszko filius [illegible] / filius [illegible] Leszkonis

Zyemisslaus — Anno domini [illegible] ... [illegible] ... [illegible] — Filius Leszkonis [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Myeszko — [illegible] ... [illegible] — Filius Zyemisslai [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Boleslaus — Hic Otto tercius Cesar [illegible] ... [illegible] ... Otto Cesar [illegible] ... [illegible] Boleslai [illegible] ... [illegible] — [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Secundus filius **Myeszko** boleslai [illegible] ... abdicati [illegible]

[illegible] **Kazimirus** filius Myeszkonis [illegible] et nepos boleslai [illegible] ... polonie [illegible] ... expulsus

[illegible] **Boleslaus** Secundus [illegible] ... filius kaz[imiri] [illegible]

[illegible] **Vladislaus** Cazimirides [illegible] boleslai [illegible] ... et [illegible]

Boleslaus ~~Secundus [illegible] boleslai~~ Tercius filius wladislai [illegible] ... boleslaus [illegible]

[illegible] **Wladislaus** Secundus [illegible] boleslai [illegible] ... Hungarie [illegible]

Boleslaus [illegible] wladislai [illegible] ... boleslaum [illegible]

[illegible] **Myeszko** Tercius filius boleslai [illegible] ... agens

[illegible] **Kazimirus** Secundus kazimirus filius boleslai [illegible] et [illegible] myeszkonis [illegible] ... [illegible]

[illegible] **Leszko** [illegible] filius kazimiri [illegible]

[illegible] **Wladislaus** Tercius filius Myeszkonis [illegible]

Boleslaus

Leszko [illegible] ... leszkonis albi [illegible]

Henricus Cum barba maritus sancte Hedwigis Anno domini 128[illegible]

[illegible] **Przemislaus** [illegible] boleslaus [illegible] ... Dux przemislaus [illegible] Henricus [illegible] ... Bohemie [illegible]

Nota Concordancias veteris et Novi testamenti cum expositionibus a pluribus [illegible]

Nichil deesse [illegible] [illegible] — naturalitas
Tempus [illegible] habui — [illegible]

[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]
Ego [illegible] — [illegible]

[illegible]

Regulis [illegible] et [illegible]
[illegible]
Ego [illegible]

[illegible]

Iste corpus est in ecclesia [illegible] Augustae [illegible] [illegible] pulpit[illegible] [illegible]

Venceslaus — Rex Bohemie qui ex integro regnum intravit anno domini 1307

Lokyethko — Dux przestensis filius kazimiri. kazimirus autem fuit filius Conradi. Conradus autem fuit frater leszkonis albi

Hic [illegible] cum [illegible] Capitaneum [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

kazimirus — Unicus filius leszkonis

Ledvicus — Rex hungarie ex parte matris qui et kazimirus fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] nec potuerunt [illegible]

principes ad [illegible] [illegible] Regina [illegible] [illegible] [illegible] baptisatus anno domini 1386 [illegible] [illegible] rex wladislaus [illegible] anno domini 1 & 3 & [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] anno [illegible] dei [illegible] sancti [illegible] wladislaus [illegible] [illegible] coronatur

Yagyelne — Supremus dux lithphanie

Wladislaus — Filius Jagelonis in bello Varnensi periit

Hic [illegible] [illegible] [illegible] anno domini 1 & 6 . [illegible] [illegible] [illegible]

kazimirus — Frater wladislai et filius Jagelonis dux lithphanie [illegible] fuit in bello [illegible] Cum ingenti ~~[illegible] fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

Cum ingenti [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in parte et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Cracovia [illegible] [illegible] victoria [illegible] 4 [illegible]

Coram [illegible] [illegible] [illegible] legittime [illegible]

